

KÖPRÜLÜ KÜT.
9
II
M. ASIM BY.

(*)(فهرست المجلد الثاني من التبيان)(*)

بو کتابی تفحص ایدیلدی ایکی [illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم

سورة الكهف وهي احدى عشرة آية ومائة مكية

(بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله الذي انزل على عبده الكتاب) اول الله تعالى يه حمد اولسونكه عبدي محمد صلى الله عليه وسلمه جبريل عليه السلام واسطه سيله قرآني انزال ايتدي * الله جل وعلا حمده استحقاقني قرآن انزالي اوزره ترتيب ايتمسيله تنبيه ايتديكه اول قرآن انك اعظم نعماسيدر * زيراكه اول عبادك كمالي اولان شيئه هادي ومعاش ومعادك صلاحي منتظم اولان شيئه داعيدر * ديندكه انزال كتابده تحميد واسراده تسبيح ذكر اولندي زيرا مقام تسبيح انك كمالي درجاتنك مبدئيدر ومقام تحميد ايسه انك نهايتيدر زيراكه بشرك كمالي اول كتابله در (ولم يجعل له عوجا) اول الله تعالى قرآنده عوجدن برشي قيلمدي لفظنده اختلال ومعناسنده تنافي اولمق ايله وياخود جانب حقه دعوتدن آنده انحراف قلمغله كه اول معانيده اعيانده كي عوج كبيدر (قيما) مستقيم معتدل اولديغي حالده كه انده افراط وتفريط يوقدر * وياخود اول كتبك كلني مصدق وشرايعني ناسخ اولديغي حالده (لينذر بأسا شديدا من لدنه) تاكه كندي عندندن صادر اولان كابله اكا كافرلري عذابله تخويف ايده (ويبشر المؤمنين الذين يعملون الصالحات ان لهم اجرا حسنا) وتاكه اعمال صالحه ايشلين مؤمنلره جنت اولمسيله تبشير ايده (ماكثين فيه ابدا) انلر آنده بلا انقطاع مقيم اولدقلري حالده (وينذر الذين قالوا اتخذ الله ولدا) وتاكه الله تعالى ولد اتخاذ ايتدي دين كافرلري تخويف ايده (مالهم به من علم ولا لآبائهم) اول قوله انلرك ونه آبالرينك علمي يوقدر * بلكه اني ديملري جهل مفرط وتوهم كاذبدندر * وياواثلرندن وياآبالرندن ايشتدكلرينه تقليددن ناشيدر * حالبوكه انكله اراده ايتدكلري معنايي بلمكسزين كه انلر اب وابني مؤثر واثر معناسنه اطلاق ايدرلردي * اكر اول معنايي بيلسه لردي اكا اتخاذ نسبتني ايتمزلردي (كبرت كلمة تخرج من افواههم) انلرك اشبو مقالهسي كفرده عظيم اولديغي اول انلرك آغزلرندن چيقر * زيراكه انده تشبيه وتشريك وار واكا اعانه ايدر ولده احتياج ايهامي وار (ان يقولون الا كذبا) انلر قول كذب ديرلر (فلعلك باخع نفسك على آثارهم ان لم يؤمنوا بهذا الحديث اسفا) يوخسه انلرك اشبو قرآنه ايمان كتورمدكلرينه حزن وغضبله قاتكدن كندكلرندنصكره كنديكي هلاك ايدرسن (انا جعلنا ما على الارض زينة لها) بريوزنده اولان حيوان ونبات ومعادني يره وير اهلنه زينت قيلدق (لنبلوهم ايهم احسن عملا) تاكه تعاطيده انلرك قنغيسي عملده اصلح ودنيايي اتركدر اختيار ايدهوز (وانا لجاعلون ما عليها صعيدا جرزا) نفخة اولى ده يراوزرنده كي زينتي بز يره برابر ترابه دوندرورز ونباتسز

صعيدا املس قيلورز (ام حسبت ان اصحاب الكهف والرقيم كانوا من آياتنا عجبا) يا محمد ظن ايتدكمي كه اصحاب كهف ورقيم بزم آيتلريمزدن برآيت عجيبه اوله بلكه سموات وارض ومافيهما ده اولان عجائب اندن اعجبدر كهف جبلده غار واسعدر ورقيم ايسه شول جبل ويا وادينك اسميدر كه كهف انده در ويا اصحاب كهفك قريه ويا كلبلرينك اسميدر وياخود لوح رصاص ويا حجردركه انده انلرك اسملري يازيلوب كهفك قپوسي اوزره قونيدر * ديندكه اصحاب رقيم قوم آخروندركه آنلر اوچ كسه ايديلر اهللريچون حاجتلرينه كيدركن انلري يغمور طوتوب بركهفه كيرديلر * اول حالتده جبلدن برصخره قوبوب كهفك قپوسني بركتدي * انلرك بري ديديكه كاك هر بريمز احسن عملني ذكر ايتسون اميددركه الله تعالى آنك بركتنه بزي بو ورطه دن خلاص ايده انلرك بري ديديكه * كونلرده بركون بعض عمل ايچون اجيرلر استعمال ايتدم بر رجل وسط نهارده كلوب بقيه يومده اول سائرلرك كامل نهارده ايشلدكلري دكلو ايشلديكندن سائرلرينه ويرديكم اجردكلو اكادخي ويردم اول سائرلرك بري باوزانوب اجرني ترك ايتدي * بن ايسه اول اجرله بردیشي بزاغي اشترا ايدوب * حتى كه بيوندم نسلنديرب چون ماشاء الله زمان ودهور مرورندنصكره بربلديكم پير ضعيف بكا چيقه كلدي بنم سنده حقم وار دراسترم ديدي * وكنديك اول اجرني ترك ايدن اجير ايديكني بكا بلدردي بندخي نم دبوب انك اجريله اشترا ونسللندرديكم صغرلرك جملهسني اكا ويردم * الهي اكر بن اول فعلي وجه كريمك ايچون ايتدمسه بزي بو ورطه دن خلاص ايت * هماندم اول صخره برمقدار كهفك قپوسندن آيريلوب آيدنلق كوردلك * وانلرك ايكنجيسي ديديكه بنم فضله مالم وار ايدي ناسه شدت اريوب بندن معروف ديلبو بكا برمرأه كلدي ديدمكه نفسكي بكا تسليمدن غيري وجهله سكا برشي ويرمزين اول ايسه اكار ضا ويرميوب كتدي * بعده بر وقتدنصكره كيرو كلوب بندن معروف استديكنده بنه اكا اولكي تكليفي ايتدم حتى اوچ كره بومنوال اوزره كلوب كتديكندنصكره آني زوجنه ذكر ايتديكنده زوجي اكا ديشكه اجابت ايت نه چاره ايدهلم تك عيالمزه برقوت تحصيلنه اعانه ايت * چون مرأه كلوب نفسني بكا تسليم ايتدي بندخي اني كشف وقصد ايديجك دترهدي ديدمكه سكا نولديكه دترسن * ديديكه الله تعالى دن قورقارين ديدمكه سن بويله فقر وشدتده ايكن اندن قورقوب بن ايسه رخاور احتده ايكن دوامي دركه اندن قورقيم * اويله اولسه اني ترك ايدوب التماس ايتديكي شيئي ويردم * الهي اكر بن اول فعلي وجه كريمك ايچون ايتدمسه بزي بو ورطه دن خلاص ايت * اويله اولسه اول صخره كهفك قپوسندن اولكيدن زياده آيريلوب حتى كه بري بريمزي كورور اولدق * آنلرك اوچنجيسي ديديكه بنم پيرلكه ايرشمش والدينم وار ايدي بن ايسه غنم صاحبي ايدم انلري بديروب ايچورب خدمتلرين كورمينجه غنمه كتمزدم * بركون يغموردن انلرك قاتنه وارهمدم حتى كه اخشام اولدي محلبمده سود ايله انلرك قاتنه واروب انلري اويوربولدم انلري اويادرمقدن كراهت ايدوب المده محلبله صباحه دكين انلره منتظر اولدم حتى كه اويانديقلرنده يديروب ايچوردم * الهي اكر بن بو فعلي وجه كريمك ايچون ايتدمسه بزي بو ورطه دن خلاص ايت * اويله اولسه صخره قپودن آيريلوب اوچي دخي اول شدتدن قورتيلوب كتديلر * محمد بن اسحاق ايدر وقتاكه اهل انجيل بيننده اختلاف عظيم اولوب عصيانلري كبيرا يتديلر * ملوكلري دخي طغيان ايدوب ناسي اصنام عبادتنه وطواغيت ايچون ذبحه اكراه ايتديلر * جملهدن بري ملوك رومدن دقيانوس نام جبار ناسي اول فعله اكراه ايدوب مخالفت ايدنلري قتل ايتدي * انلركه مؤمنلر اولوب دين مسيح اوزره ثابت اولديلر انك عذاب وقتلني اختيار ايتديلر * چون دقيانوس افسوس شهرينه نزول ايتديكه اصحاب كهف انده اولديلر * انلري دقيانوس قاتنه كتورديلر * انلر ايسه اشراف رومدن مؤمنلر ايديلر حق تعالينك وحدانيتنه ايمانلرين اعلان ايدوب دقيانوسك عذابن اختيار ايتديلر * دقيانوس انلره امهال ايدوب ديديكه وارك عقلكزي باشكزه دوشوردك سزه امان ويرميوب اولدرمكدن بني نه منع ايدردي الا بوكه شبابلغكز ايچون سزي اسيركدم * امدي واروب كيدك حياة ويا موتدن نفسلريكزا ايچون ديلديككزي اختيار ايدك * امدي بن فلان شهره كيدوب كيرو بونده كاوردم امريمه مطاوعت ايتمزسكز اشد عذابله سزي هلاك ايدرين * چون بومنوال اوزره اندن ايريلوب اولرينه كلديلر برمقدار زاد آلوب دقيانوس كيروآنلري استيو كلمدين شهردن كتمكه يونلديلر

مکر شهرلرینه قریب ینجلوس نام جبلده برکهف وارایدی اکا کیره‌لر واندە الله تعالی یه عبادت
وطاعته مشغول اولوب دقیانوس کادیکنده ارادة الله نه ایسه انی کوره‌لر * اول کهفه کیدرکن انلره برکلب
اویوب انی کرارا مرارا طرد ایتدکارندنصکره باذن الله اول انلره سویلیوب دیدیکه بندن اوشنمکز بن الله
تعالینك دوستلرینی سورم اویودیغکزده بن سزی بکلرم * چون انلر اول کهفه کیردیلر دقیانوسك کلسنه
انتظارله ذکر وطاعته یوز اوردیلر * چون دقیانوس کیرو افسوس شهرینه کلدی واصحاب کهفك کبیرینه
یملیخایی نوردی تبدیل شکله شهره واروردی حاجتلرینی کورردی وکندیلر حقنده هرنه سویلنورسه انلره
خبر کتورردی * برکون یملیخا شهردن آغلیه‌رق کلدی * ودقیانوسك شهره کلوب کندولرین تفقد ایتدیکنی
انلره سویلدی آغلشوب سجده یه واردیلر والله تعالیدن استغاثه ایدوب یلواردیلر اندن باشلرین قالدیروب آیاکه
بزه دقیانوسدن نه حالت ایرردیو حیرته دوشدیلر * شمسك غروبی وقتی ایدی الله تعالی انلره نوم القا ایدوب جمیعی
اویخویه واردیلر * بروجانبده دقیانوس انلرك بابالرینی قاتنه کتوردی بکا عصیان وتمرد ایدن اوغللریکزدن
خبر ویرك قنده کتدیلر دیدی بابالری ایتدیکه انلر سکا اطاعت ایتمایجك بزه‌می اطاعت ایدرلر اموالمزی الوب
شهرك سوقنده اهلاك ایتدیلر بعده ینجلوس طاغنه چیقوب کتدیلر * الله تعالی دقیانوسك قلبنه القا ایتدیکه
اول کهفك آغزینی برکیده تاکه انلری عجایب آیاتندن برآیت ایده دقیانوس دخی انجلین ایتدی * والحال انده
انلرك خبری اولمیوب الله تعالی انلری وفات نومله توفی ایتدی * کلبلری ایسه کهفك قپوسنده ایکی ذراعی
باسط اولدیغی حالده یاتدی مکر دقیانوسك یاننده ایکی رجل وارایدی ایمانلرینی کتم ایدرلردی اصحاب کهفك
اسماء وانسابلرین وقصه واخبارلرین وزمان وتاریخلرین رصاصدن ایکی لوحه یازدیلر ونحاسدن برصندوق
ایچره قویوب اول بنیان ایچنه کیزله دیلر * شول رجالله کیم الله تعالی برزمانده انلری قوم مؤمنینه اظهار
ایدرسه انلرك احوال واخبارینی بیله‌لر * وهب بن منبه ایدر عیسی علیه السلامك حواریلرندن بری افسوس
شهرینه کلوب دخول مراد ایتدیکنده بوابلر انی دخولدن منع ایتدیلر * شهر قپوسنده برصنم وار اکا سجده
ایتمینجه کمسنه شهره کیرمز دیدیلر * اویله اولسه حواری شهره کیرمیوب کیرودوندی مکر شهرك قربنده
برحمام وارایدی انك حمامجیسنه حواری کندویی ایجار ایتدیکه اول حمامده خدمت ایده حمامجی انی
استیجارندن حمامنده برکت بولدی * واول حواری یه شهر شبابندن برقاچ کمسنه‌لر آشنا اولدیلر اول ایسه
انلره سماء وارض اخبارلرین وآخرت احوالین خبرویرر انلر انی اینانوردلردی وحمامجی ایله شرط ایتمشدیکه
کیجه‌ده حمام انك اوله انکله صلوتی بیننه حائل اولمیوب عبادته مشغول اوله * بوحالت اوزره برقاچ ایام
مرورندنصکره ملکك اوغلی برمرأه ایله کلوب حمامه کیردی حواری اکا دیدیکه سن ملك اوغلی ایکن
سکا لایقمیدرکه بویله ایدرسن دیو تعییر ایتدی اول اندن اوتانوب کتدی * بعده ینه آنجلین ایتدکده حواری
انی تعییر ایدیجك حواری یی اول سب وزجر ایتدی * واکا التفات ایتمیوب مرأه ایله حمامه کیردی کیریجك
ایکیسی دخی حمامك ایچنده اولدیلر * ملکه خبر ایردیکه حمامجینك اجیری اوغلکی اولدردی دیدیلر چون
حواری یی استیو کلدیلر اول ایسه قاچوب کتمشدی * اویله اولسه انك اصحابی اولان شبانی استدیلر انلر دخی
کندیلرك استندیکن ایشیدیجك شهردن چیقوب یوله کیردیلر * مکر ایماننده برصاحبلری وارایمش یوله
اکراست کلوب بیله سنجه بر کلبله بیله کیجه برکهفه کیردیلر بوکیجه بونده یاته‌لم ان شاء الله تعالی صباحن
رأیزنه اقتضا ایدرسه انی ایده‌لم دیوب اول حالتده الله تعالی انلره نوم القا ایدوب انده قالدیلر * ایرتسی ملك
اصحابیله اول شبانی تتبع ایدرك کهفه کیردکارین بلدیلر الله تعالی قلبلرینه رعب ایرکوروب هیچ بری اوزرلرینه
وارمغه طاقت کتورمدی * ارالرندن بری دیدیکه انلره ایرشلدیکی تقدیرجه مرادکز قتل اولیجق اوزرلرینه
کهفك آغزینی محکم برکدك تاکه انده آج وصوسز هلاك اولسونلر * اول رأیی تحسین ایدوب انك کبی ایتدیلر
بعده ازمان ودهور مرور ایدوب اول بلادده بندوسیس نام رجل صالح ملك اولوب التمش سکز یل ملکنده
باقی اولدی لکن زماننده ناس احزاب اولدیلر * کیملری الله تعالینك وحدانیتنه وبعثك حقیقتنه تصدیق
وکیملری ایسه انی تکذیب ایدرلردی * ومع ذلك اهل باطل کوندن کونه زیاده اولوب اهل حق اوزره ظهورده
ایدیلر * حیوة انجق حیوة دنیادر بعث انجق ارواحه اولور اجساده بعث اولمازدیرلردی * بندوسیس بوحالتدن

زیاده

زیاده مهموم اولدی * کیجه وکوندز الله تعالی یه یلواروب حقك ظهورین دیلردی * اویله اولسه الله تعالی
اکا اجابت ایدوب اصحاب کهفك شأنی تبیین ایله قیامتك اثباتن وبعثك حقیقتن اظهار ایلدی شول وجهله کیم
افسوس اهالیسندن اولیاس نام رجلك قلبنه القا ایتدیکه اول کهفك اغزنده‌کی بنیانی هدم ایدوب قیونلرینه
کهفی حظیره ایده * اویله اولسه اجیرلر طوتوب حتی که آنی هدم وکهفك اغزینی آچدیلر * واول حالتده
الله تعالینك اذنیله اصحاب کهف دخی اویخودن اویانورکبی کویا کیجه یاتوب صباحن طوردکبی اوتوری
کلدیلر وجوه والوانلرنده تغیر اولمامغله اوزرلرندن کچن زمانی نه بلدیلر ونه توهم قلدیلر بلکه کما کان
دقیانوسدن حاللرینه ایرمسی خوفنه دوشدیلر * ویملیخایه دیدیلرکه عادتی اوزره تبدیل شکله
شهره کیده وکندیلر ایچون طعام اشترا ایدوب ونه سویلنور ایدوککن تجسس ایده * چون
یملیخا شهرك قپوسنه ایردی کورسه‌که قپوده اول شهر اهلنك مؤمنین اولملری علامتی وار * تعجب ایدوب
برآخر قپویه واردی آنده دخی آنك مثلنی کوروب متحیر اولدی * بونه حالتدرکه دونکی کونده مسلمون
استخفاده ایکن بوکونده ظهورده واستعلاده درلر دونکی کونده عیسی اسمی خوف واخفا ایله سویلنوردکن
بوکونده ایسه آنك اسمنه یمین ایدیلور * وبرینه دیدیکه بوشهره نه دینور ایتدیکه افسوس اویله اولسه یملیخانك
حیرتی زیاده اولدی کوکلندن دیدیکه * امدی عقلیمه خلل ایروبدر بکا لایق اولان بودرکه ناس بنی بیلمدین
وکمسه‌دن بکا ضرر ایرمدین حاجتم کوروب کیدم * آندن طعام اشترا ایچون بردکانه واردی وکیسه سندن
بردرهم چیقاروب طعامه ویردی * اول آنی کوریجك ضرب ونقشنه تعجب ایدوب یاننده بررجله صوندی
اول دخی برآخره بومنوال اوزره اول درهم تجیله الدن اله کتدکدنصکره بری برلریله بوکمسه دفینه بولمشدر
دیو کیزلوسویلشمکه باشلدیلر * یملیخا ایسه آنلر کندویی بیلدیلر دقیانوسه ایلتمك مراد ایدرلر ظن ایدوب *
خوفه دوشدی * درهم سزك اولسون طعامکز کرکمز قولك بنی حالمه کیده‌یم دیدی * دیدیلرکه ای یکت
سن نه حالوسن کنزی قنده بولدك بزه خبرویرکه سکا مشارك اولوب سنی کیزلیه‌لم * اولمزسه سنی ملکه
ایلتورز آنی اندن کیزلمکه امکانك اولمز خبرویررسن * یملیخا ایسه آنلره نه جواب ویره‌جکن بلمایجك سوروب
آنی مدبرلره ایلتدیلرکه انلر رجل صالح ایدیلر * برینه اریوس وبرینه اسطیوس دینوردی یملیخا ایسه کندویی
دقیانوسه ایلتورلر ظنیله قورقوب آغلردی آنلری کوریجك برمقدار قورقوسی کیدوب اکن حیرتندن نه
سویلیه‌جکن بیلمزدی * چون اول مدبرلر درهمی کوردیلر ضرب ونقشنه تعجب ایدوب دیدیلرکه ای یکت
بولدیغك دفینه قنده‌در * یملیخا ایتدی بن دفینه بولمامشن بلکه بودرهمی بابامك مالندن المشن
بوشهرك ضرب ونقشیدر لکن بکا نه حالت ایردیکن بیلمزین زیرا بن کندیمی بوشهرك اهلندن ایدوکمی
تیقن ایدرین حالبوکه دوندنبرو نه بنی بیلور ونه بن بیلدیکم کمسه قالمش بولورین * دونکی کونده
بوشهرك ملکی دقیانوس ایدی اول حکم ایدردی شمدی ایسه سزی حکم ایدرکوررین * دیدیلرکه دقیانوسك
موتندنبرو چوق زمان کچوبدر نیچه ملوك کلوب بعده دنیادن کیدوبدر سن ایسه هنوز تازه بریکتسن
برسوز سویله که مقالك حالکه موافق اوله * یملیخا ایتدی بز برقاچ یکتلر ایدك دقیانوسك ناحق اصنام عبادتنه
اکراهندن بنم زعممده دونکی کونده قاچوب شهرك طشره سنده‌کی ینجلوس طاغنده برکهفه کیرمشدککه
الان انلر انده‌درلر بنی کوندردیلرکه انلره طعام آلیویرم ودقیانوسك بزم امریمزده مرادی ندر بیلوب آنلره
ایرکورم بن ایسه بونده کلیجك بوحالتلره ایردم ماجرام بودرکه اشته سزه خبرویردم اینانمزسکز کلوك
سزکه اول کهفه کیده‌لم که آنده اصحابمی کوره‌سز بنم صدقمه اطمینان وتیقن ایرکوره‌سز * نعم دیوب اول
ایکی مدبر اهل مدینه ایله آنلو یناق اصحاب کهفه توجه ایدوب یوله کیردیلر * یملیخا اوکلرینه دوشوب حتی که
کهفك قربنه ایردیلر بروجانبده اصحاب کهف وقتاکه یملیخانك زیاده اکلندیکن کوردیلر دقیانوس جانبندن
بیلنوب اله کیردی ظن ایتدیلر * اویله اولسه بری برلرینه وداع ایدوب نمازه طوردیلر کندیلرك اخذینه
نه زمان کلورلر دیو انتظارده اولدیلر * اول حالتده یملیخا اوزرلرینه چیقه کلدی آنلر انی کوریجك سکا نه حالت
ایردیکه بویله تأخیر ایتدك دیدیلر * اولدخی آنلره ماجرایی حکایت ایدوب اریوس واصحابی وافسوسك
اهالیسی آنلری زیارت ایچون کهفك طشره سنده منتظرلر ایدوکنی روایت ایتدی * اویله اولسه کندیلرده

ظاهر اولان حق تعالینك آیت وقدرتلرین بیلدیلر* بودكاو زمان اویخوده اولدقلرندنصكره اویاندقلری بعثك
حقیقتنه علامت وقیامتك قیامنه دلالت ایدیكن تیقن قیلدیلر* بعده یملیخانك اثرنجه اریوس واصحابی
كهفك قپوسنه ایردیلر اول اصحاب كهفك احوالی یازیلو ایكی لوحی صندوقدن چیقاروب كوردیلر
اوقیوب ماجرالرین بیلدیلر الله تعالی یه حمد ایدوب بعثك حقیقتنه مطمئن اولدیلر* آندن اصحاب كهفك
قاتنه كیردیلر وبری برلریله سویلشوب اصحاب كهف دقیانوس‌ایله كیچن ماجرالرین بالمشافهه آنلره خبر
وردیلر* بعده اریوس ملكلری بندوسیسه برید ایله نامه كوندردی واصحاب كهف احوالن
اكابلدیردی* اول آنی ایشیدیجك الله تعالی یه حمد وشكر ایدوب زیاده سوندی* فی الحال اتباع
واعوانیله آتلنوب اصحاب كهفك قاتنه واردی انلر اوتوروب ندوسیس طوررکن انلرك هر برینی اعتناق ایتدی
بعده انلر اكا استیداع ودعا ایدوب اول انلرك اوكنده قائم ایكن انلر كیرو اویخویه واروب قبض اولندیلر*
ملك امر ایلدیكه انلرك هر برینی التوندن تابوت ایچنه قونیله* ملك كیجه منامنده انلری كوروب اكا دیدیلركه
بزنه التون ونه كومشدن خلق اولنمشز* بلكه ترابدن خلق اولنوب ینه ترابه عودت ایدیسرز بزی كهفده
تراب اوزره بولدیغك حالتده ترك ایله كل تاكه الله تعالی بزی آندن بعث ایده* وانلرك قاتندن ناس طشره
چیقدقلری حینده الله تعالی رعبله انلره حجاب ایتدی من بعد هیچ كمسنه‌نك انلر اوزره دخوله قدرتی اولمدی
* بعده ملك اول كهفك قپوسنده برمسجد یاپدروب اول عبادتكاه وناسه زیارتكاه اولدی (اذ اوی الفتیة
الی الكهف فقالوا ربنا آتنا من لدنك رحمة) یا محمد انلره ذكر ایت شول وقتی كه اشراف رومدن شول شبانی كه
دقیانوس انلری شركه تحویل اراده ایتدكده انلر اندن ابا ایدوب كهفه كیردیلر وانی مأوی ایدندیلر یا ربنا
بزه سنك عندكدن رحمت ورزق واعدادن امن ویردیو بلواردیلر (وهیئ لنا من امرنا رشدا) وبزم ایچون
اوزرینه اولدیغمز مفارقت كفار امرندن رشدی تیسیر ایت تاكه انك سببیله راشدین مهدیین اوله‌وز ویاخود
امریمزك كلی رشد ایت (فضربنا علی آذانهم فی الكهف سنین عددا) اول ایله اولسه بز انلرك مسامعی اوزره برحجاب
وضع ایتدك كه اول انلری ایشیتمكدن منع ایدر* یعنی بز انلری اول كهفده سنین معدوده‌ده برنوم ثقیل ایله
انامه ایتدككه انلره اصواتدن هیچ برصوت تأثیر ایتمیه (ثم بعثناهم لنعلم ای الحزبین احصی لما لبثوا امدا)
بز انلری اول كهفده انامه ایتدیكمزدنصكره ایقاظ ایتدك تاكه تعلق حالی ایله اولان علممز اولدكی علممزه مطابق
تعلق استقبالی ایله تعلق ایده اكاكه ایكی مختلف طائفه‌نك قنغیسی انلرك كهفده مدت لبثنده غایت اوقات
لبثلرینی اضبطدر (نحن نقص علیك نبأهم بالحق) بز سكا اول اصحاب كهفك خبرین صدقله حكایت ایدرزكه
(انهم فتیة آمنوا بربهم) انلر شول شبانلردركه ربلری جل شانه‌یه ایمان كتوردیلر (وزدناهم هدی) بز انلرك
ایمان وبصیرتلرین آرتوردق (وربطنا علی قلوبهم) بز انلرك قلوبنی وطن واهل ومال مفارقتی صبرنه وحقی
اظهار ده ودقیانوسی رده جرأته قوی قیلدق (اذ قاموا فقالوا ربنا رب السموات والارض لن ندعو من دونه
الها لقد قلنا اذا شططا) شول وقتنكه دقیانوسك اوكنده طوروب اول انلری صنم عبادتن تركلری اوزره عتاب
ایتدكنده دیدیلركه بزم ربمز سموات وارضك ربیدر اندن غیری بر اله ادعا ایدرز دكللر زادعا ایدرسه وزجور
وكذب دیمش اولورز (هؤلاء قومنا اتخذوا من دونه آلهة) قومز افسوس شهرینك اهلی الله تعالیدن غیری
اصنامی آلهه اتخاذ ایدوب انلره عبادت ایدرلر (لولا یأتون علیهم بسلطان بین) اول اصنامه عبادتلری
اوزره برهان ظاهر ایله نیه كلمزلر كاسه لردی زیراكه دین برهانله اخذ اولنور* اشبو دلیلدركه دیاناتدن
اول شیءكه اكا دلیل اولمیه اول مردوددر وانده تقلید جائز دكلدر (فمن اظلم ممن افتری علی الله كذبا) شول
كمسنه‌دن اظلم وارمیدركه الله تعالی یه شریك نسبتیله افترا ایده (واذ اعتزلتموهم وما یعبدون الا الله)
اول شبان بری برلرینه دیدیلركه اكر قومزی ومعبودلرینی ترك ایدوب عبادتی انجق الله تعالی یه ایتدیكز
زیراكه اول قوم عبادتی هم الله تعالی یه وهم اصنامه ایدرلردی اشبونده دلالت واردركه زمانك فسادی
عندنده ناسدن عزلت وجبال وغیرانده سكون ووحدت مشروع اوله (فأووا الی الكهف ینشر لكم ربكم
من رحمته) امدی كهفه التجا ایدك كه ربكز جل شانه رحمتندن سزه دنیاده وآخرتده بسط وتوسیع ایده
(ویهیئ لكم من امركم مرفقا) وامركزدن سزه یسر ورفق عائد اولور شیء تسهیل ایده (وتری الشمس اذا طلعت

تزاور عن كهفهم ذات الیمین) یا محمد اكر سن انلری كورسیدك كونش طوغدیغنده انلرك كهفندن جهت یمینه
میل ایدر* تاكه شعاعی انلر اوزره وقوعله انلره ایذا ایتمیه زیراكه كهف جنوبی ایدی (واذا غربت تقرضهم
ذات الشمال) وكونش باتدیغنده انلری ترك ایدوب جهت شماله عدول ایدر (وهم فی فجوة منه) انلر اول
كهفدن مكان متسعده یعنی انك وسطنده درلر برحیثیتله كیم انلره روح هوا ایررو انكله كربت غاراندن كیدر
(ذلك من آیات الله) اشبو ذكر اولنان انلرك شان وحدیثی الله تعالینك عجائب صنع ودلائل قدرتندندركه انكله
اعتبار اولنور (من یهد الله فهو المهتدی) اول كمسنه كه الله تعالی اكا توفیقله هدایت ایده اول مهتدیدركه
فلاحه ایردی* اشبو نكته مراد انلره ثناد رویا تنبیهدركه بو آیات امثالی كثیره‌در لكن انكله انتفاع اول
كمسنه یه دركه الله تعالی انی تأمل واستبصاره توفیق ایده (ومن یضلل فلن تجد له ولیا مرشدا) اول كه الله تعالی
آنی مخذول ایده انكیچون ولی مرشد بولمیزسین (وتحسبهم ایقاظا وهم رقود) سن انلری انفتاح عیون وكثرت
تقلبلریچون اویانق ظن ایدرسن حالبوكه انلر اویورلردر (ونقلبهم ذات الیمین وذات الشمال) بز انلری یانلرنده
صاغلرینه وصوللرینه دوندررز* تاكه طول زمانله ارض بدنلرندن اكاولی ایدن جانبی چورتمیه (وكلبهم باسط
ذراعیه بالوصید) حالبوكه انلرك كلبی بابده ویافناده ویاعتبه‌ده اویورایدیغی حالده ایكی ذراعن بسط ایدوبدر
(لو اطلعت علیهم) یا محمد اكر سن انلرك اوزرینه واروب انلره نظر ایتسك (لولیت منهم فرارا) انلردن خوف
ایتدیككدن كیرو دونوب قاچیدك (ولملئت منهم رعبا) وانلردن رعبله صدرك طولیدی* زیراكه الله تعالی
انلره هیبت لباسن كیوربدر ویا اجراملرنده عظم ومكانلرنده وحشت اولوبدر* روایت اولندیكه معاویه
رضی الله تعالی عنه رومه غزا ایدوب اول كهفه اوغرادیغنده دیدیكه اشبو اصحاب كهفه كیروب كورسیدك*
ابن عباس رضی الله تعالی عنه انكله ییله ایدی* دیدیكه اكا چاره یوقدر زیراكه الله تعالی سندن خیرلو اولندن
منع ایدوبدر دیو اشبو آیتی ذكر ایلدی معاویه ایسه آنی دیكله‌میوب اتباعندن برقاچ كمسه‌لری اكا كوندردی
كیردكلری كبی بریح كلوب انلری طشره چیقاردی (وكذلك بعثناهم لیتسألوا بینهم) بز انلری كمال قدرتمزه
آیت اولسون ایچون اویوتدیغمز كبی اویاردق كه بری برلرینه سؤال ایله حاللرینی والله تعالینك انلره اولان
صنعی بیله‌لر وانلرانك كمال قدرتنه یقینلرینی آرتوروب بعث امرنه مستبصر وانك كندیلره اولان نعمتلرینه
شاكر اوله‌لر (قال قائل منهم كم لبثتم قالوا لبثنا یوما او بعض یوم) انلرك رئیسی مكسلمینا دیدیكه نومكزده
نه‌قدر زمان لبث ایتدیكز* دیدیلركه بر كون لبث ایتمشز زیراكه انلر كهفه كونش طوغركن كیروب اویاندقلری
كونش باتركن ایدی* بعده كونشدن بقیه كوریجك ویا بر كونك بعضی لبث ایتمشز دیدیلر اندن
صاچلرینه وطرنقلرینه نظر ایدیجك بر كوندن اكثر لبث ایتدكلرین بیلوب (قالوا ربكم اعلم بما لبثتم) ندكاو زمان
لبث ایتدیككزده ربكز جل شانه اعلمدر دیدیلر* وقتاكه اول امر ملتبس اولوب آنك علمنه چاره‌لری اولمدیغن
بیلدیلر مهملری اولان امره اقبال ایدوب دیدیلركه (فابعثوا احدكم بورقكم هذه الی المدینة) امدی بریكزی
اشبو نفقه‌مز ایچون اعداد اولنان درهمله شهره كوندرك كه انك اسمی الآن طرسوسدر زمان جاهلیتده
افسوس ایدی (فلینظر ایها ازكی طعاما) نظر ایتسونكه اول شهر اهلندن قنغیسنك طعامی احل واطیب
واكثر وارخصدر (فلیأتكم برزق منه ولیتلطف) وآندن بررزقله كلسون ومعامله‌ده لطفی تكلف ایتسون
تاكه الدانمیه ویاخود ذهاب وایابنده تخفیفده تكلف ایتسون تاكه بیلنمیه (ولا یشعرن بكم احدا) وسزلك
بیلنمكزه مؤدی اولور شیء ایشلمسون (انهم ان یظهروا علیكم یرجموكم او یعیدوكم فی ملتهم ولن تفلحوا اذا ابدا)
اكر انلر سزه مطلع اولور ویاظفر بولورلرسه سزی طاشله اولدررلر ویاخود كرها كندی دینلرینه دوندررلر
والحال اكر انلرك دینه كیرورسكز ابدا فلاح بولمزسز (وكذلك اعثرنا علیهم) تكیم بز اول اصحاب كهفی اویودوب
واویاردق ناسی انلرك حالنه مطلع قیلدق (لیعلموا ان وعد الله حق) تاكه انلرك حالنه مطلع اولان ناس الله
تعالینك بعثله وعدی حق ایدوكنی بیله‌لر زیرا انلرك نوم وانتباهی وفات ایدوب بعث اولنانك حالی كبیدر
(وان الساعة لا ریب فیها) وقیامتك امكاننده ریب یوق ایدوكنی دخی بیله‌لر* زیرا انلرك نفوسنی توفی
ایدوب اوچیوز ییل بدنلرین تحلل وتفتتدن حفظه قادر اولان رب تعالی قادردركه جمیع ناسك نفوسن
توفی ایدوب بدنلرینی اعاده ایتدكدنصكره نفوسلرین كیرو اكا اردایده (اذ یتنازعون بینهم امرهم)

برناسی اصحاب کهفك حالنه مطلع قیلدق شول حینده که انلر بنلری امرنده تنازع ایدرلردی * بعضیلری ارواح مجرده بعث اولور و بعضیلر ایسه ارواح وابدان معا بعث اولور دیردی * ویاخود اصحاب کهف امرنده تنازع ایدرلردی شول حینده که الله تعالی آنلری ثانیا موتله اماته ایتدی * بعضیلری دیدیکه انلر اولدیلر وآخرون دیدیلر که اول مرده اویودقلری کبی اویودیلر * برطائفه دیدیلر که انلر اوزره بنیان ایده لم که آنده ناس ساکن اوله لر وآنی قریه ایده لر * وآخرون دیدیلر که انلر اوزره مسجد بنا ایده لم که انده نماز قیلنه تکیم حق تعالی آنی ذکر ایلدیکه (فقالوا ابنوا علیهم بنیانا) انلردن برطائفه دیدیلر که انلر اوزره بنیان ایدلك که تربه لری انلره ناس نظرقندن محفوظ اوله وناسه مسکن اوله الله تعالی انلرك امرنه خوض ایدنلری رد ایدوب دیدیکه (ربهم اعلم بهم) ربلری جل شانه انلرك حالنه اعلمدر (قال الذین غلبوا علی امرهم لنتخذن علیهم مسجدا) انلرك حالنه مطلع اولنلر که بندوسیس واصحابیدر دیدیلر که کهفك قپوسنده مسجد بنا ایده لم که انده مسلمون تبرکا نماز قیله لر * روایت اولندیکه اهل نجران نصارا سندن سید وعاقب وایکیسنك اصحابی پیغمبریمز علیه السلام قاتنده ایدیلر اصحاب کهف ذکر اولنوب (سیقولون ثلاثة رابعهم کلبهم) سید واصحابی که انلر یعقوبی ایدیلر دیدیلر که اصحاب کهف اوچ رجل ایدیلر دردنجیلری کلبلری ایدی (ویقولون خمسة سادسهم کلبهم) وعاقب واصحابی که نسطوری ایدیلر دیدیلر که اصحاب کهف بش رجل ایدیلر التنجیلری کلبلری ایدی (رجما بالغیب) آنی دیدیلری حدس وظنله ایدی بوخسه یقینله دکل (ویقولون سبعة وثامنهم کلبهم) مسلمون پیغمبریمز علیه السلامدن واول جبریل علیه السلامدن اخبار ایله دیدیلر که انلر یدی رجل ایدیلر سکزنجیلری کلبلری ایدی (قل ربی اعلم بعدتهم مایعلمهم الا قلیل) یا محمد دیکل که انلرك عددینه ربم جل شانه اعلمدر ناسدن انلری آزکمسه بیلور علی رضی الله عنه ایدر انلر یدی رجل ایدی سکزنجیلری کلبلری ایدی انلرك اسملری یملیخا و مکسلمینا و مشلینا که ملکك اصحاب یمینی ایدیلر و مرنوش و دبرنوش و سادنوش که ملکك اصحاب یساری ایدیلر که انلر که استشاره ایدردی وسابعلری راعی ایدیکه انلره موافقت ایتدی * اسمی کفشطیطیوش ایدی وکلبلرینك اسمی قطمیر ایدی * دینلدیکه اقوال ثلاثه نك جمیعی اهل کتابکدر وقلیل دخی انلردندر (فلا تمار فیهم الا مراء ظاهرا) ایمدی اصحاب کهف شاننده جدال ایتمکل مگر که جدال ظاهر ایده سین اکا تعمقسز شول وجهله کیم انلره قرآنده ذکر اولنانی بیان ایده سن بوخسه انلری تجهیل وردنسز (ولا تستفت فیهم منهم احدا) ودخی اصحاب کهفك قصه سندن انلردن برکمسه یه مسترشد سؤال ایتمکل * زیرا سکا وحی اولنان سنی غیریدن مغنیدر مع هذا انلرك سکا علمی یوقدر ودخی متعنت سؤال ایتمکل که انکله سؤال ایتدیکك کمسه یی تفضیح وعندنده اولان شیئی تزییف اولور حالبوکه اول مکارم اخلاقه خلل ویرر (ولا تقولن لشیء انی فاعل ذلك غدا الا ان یشاء الله) وبرشیئی ایرته ایشلرکه عزیمت ایتسك بن انی ایرته ایشلرین دیمه کل مگر که انی مشیئة اللهیه تعلیق ایده سن نته کیم سبب نزولی سورهٔ امرادهٔ (ویسئلونك عن الروح) آیتنده سبقت ایتدی (واذکر ربك اذا نسیت) ربك جل شانه نك مشیئتنی ذکر ایدوب ان شاء الله دیکل چون که آنی اونوتسك ابن عباس ایدر اگرچه بربلدن صکره ایسه ده مادامکه حانث اولمیه سن * پس بواجلدن ابن عباس استثناء منقطعی تجویز ایتدی لکن عامهٔ فقهاءانك خلافنه ملابسدر * زیرا اگر استثناء منقطع صحیح اولورسه اقرار وطلاق وعتاقدن هیچ بری متقرر اولمزدی وصدق کذبدن بلنمزدی ویاخود ربکی وعقابنی ذکر ایت چون انك امر ایتدیکی اشیادن برشیء ترك ایده سن ویاخود نمازك بربن اونودب ترك ایتسك ذکر ایتدیکده قضا ایتمکل (وقل عسی ان یهدین ربی لاقرب من هذا رشدا) ودیکل که قریب اولدیکه ربم جل شانه اکا اقرب وارشد طریق اوزره بنی تثبیت ایده * دینلدیکه الله تعالی اکا امر ایتدیکه برشیئی اونوتدیغنده انی ذکر ایدوب اندن دیلیه که اول اونوتدیغی شیء تذکرندن خیرلو شیئه انی هدایت ایده * دینلدیکه وقتا کیم قوم مشرکون عناد وجهی اوزره اندن اصحاب کهف قصه سن سؤال ایتدیلر الله تعالی اکا امر ایتدیکه آنلره خبر ویره انی کیم الله تعالی اکا ویرسردر حجتدن اینکه صحت نبوتنه اصحاب کهف قصه سندن انلره ادلدر * اویله اولسه انی هدایت ایتدی اندن اعظم اشیایه کیم شول زمانلری اندن متباعد انبیانك قصصن وغیوب اخبارین واعصار مستقبله ده قیام ساعته دکین نزول ایده جك امور عظامك ظهورین انلره بیان ایتدی (ولبثوا فی کهفهم ثلاث مائة سنین وازدادوا تسعا)

اصحاب کهف کهفلرنده احیاء نیام اولدقلری حالده اوچیوز ییل لبث ایتدی لکن اهل کتاب طقوز ییل زیاده ایتدیلر * علی رضی الله عنه ایدر اهل کتاب عندنده اصحاب کهف کهفده سنهٔ شمسیه ایله اوچیوز طقوز ییل لبث ایتدیلر * اما که حق تعالی آنلرك مدت لبثنی سنهٔ قمریه ایله اوچیوز ییل ادردی ذکر ایتدی * امدی سنهٔ شمسیه ایله سنهٔ قمریه بیننده تفاوت هر یوز سنه ده اوچ سنه در * اویله اولسه شمسیه نك اوچیوز ییلی قمریه دن اوچیوز طقوز ییل اولور دینلدیکه سنهٔ شمسیه اوچیوز التمش بش کوندر وسنهٔ قمریه اوچیوز اللی درت کون ایله برکونك نلثیدر (قل الله اعلم بما لبثوا) دیکل که آنلرك مدت لبثنه الله تعالی اعلمدر (له غیب السموات والارض) سموات وارضده غائب اولان واهالیسنه خفی اولان اشیانك علمی اول الله تعالی یه مختصدر (ابصر به واسمع) الله تعالی هر موجودی عجب کورر وهر مسموعی عجب ایشیدر زوانك سمع وبصرندن برشیء غائب اولمز اول کرکسه لطیف ویاکثیفدر صغیر ویاکبیردر خفی ویا جلیدر (ما لهم من دونه من ولی) سموات وارض اهلنك اول الله تعالی دن غیری امرلرینه تولی ایدر ناصرلری یوقدر (ولا یشرك فی حکمه احدا) واول قضاسنده انلردن هیچ کمسه یی اشراك ویا انلر ایچون انده مدخل ایتمدی * دینلدیکه حکمدن مراد علم غیبدر (واتل ما اوحی الیك من کتاب ربك) یا محمد ربك سکا وحی ایتدیکی قرآندن تلاوت ایدوب ایچنده اولانه اتباع ایت (لا مبدل لکلماته) قرآنی تغییر ایدر ویا انك اهل معاصی یه کلماتیله ایتدیکی وعیدلری تغییر ایدر یوقدر (ولن تجد من دونه ملتحدا) اگر سن اول قرآنه اتباع ایتمزسك آندن غیری ملتجا بولمیزسن که اکا عدول ایده سن (واصبر نفسك مع الذین یدعون ربهم بالغداة والعشی یریدون وجهه) یا محمد نفسکی حبس وتثبیت ایت شول قوملە کیم مجامع اوقاتلرنده ویانهارك ایکی طرفنده ربلری جل شانه یه دعا ایدرلر ویا صلوات خمسی ویا صلوة فجرله صلوة عصری ادا ایدرلر وآنکله الله تعالینك رضا وطاعتن اراده ایدرلر (ولا تعد عیناك عنهم) وآنلرك رثاثت حاللری ایچون نظرکی انلردن غیری یه صرف ایتمکل (ترید زینة الحیوة الدنیا) که آنکله اغنیا واشراف مجالستن واهل دنیا صحبتن اراده ایده سن (ولا تطع من اغفلنا قلبه عن ذکرنا واتبع هواه) واطاعت ایتمکل شول کمسه یه کیم بز آنك قلبنی ذکرمزدن اغفال ایدوب طلب شهواتله هواسنه اتباع ایتدی (وکان امره فرطا) وآنك امری حق اوزره تقدم وحقی وراء ظهرینه نبذ اولدی * اشبونده تنبیه واردر که آنی اول استدعایه داعی اولان قلبنك معقولاتدن غفلتی ومحسوساته انهماکیدر حتی اکا شرف تحلیهٔ نفسله اولوب زینت جسدله دکل ایدوکی خفی اولدی واکا اطاعت ایدن غباوتده انك مثلی اولدی * اشبو آیتك سبب نزولنده دینلدیکه عیینه بن حصن الفزاری اسلامندن اول پیغمبریمز علیه السلامه کلدی حالبوکه قاتنده فقرادن برجماعت وار ایدی دیدیکه یا محمد بونلرك رایحهٔ کریهه لری سکا ایذا ایتمزمی بزایسه مضرك سادات واشرافیوز بز اسلامه کلسه وز بزمله بیله ناس کثیر اسلامه کلور * بزی سکا اتباعدن منع ایتمز الا بونلرك صحبتیدر بونلری قاتکدن طرد ایت اولمزسه باری برمجلس آنلر ایچون وبرمجلس بزم ایچون تعیین ایتکه سکا اتباع ایده وز * بو آیت نازل اولیجق پیغمبریمز علیه السلام الله تعالی یه حمد اولسونکه امتمده بن آنلرکله صبر ایتمکه امر اولندیغم کمسه لر قیلوبدر دیدی (وقل الحق من ربکم فمن شاء فلیؤمن ومن شاء فلیکفر) یا محمد آنلره دیکل که حق اولدر که الله تعالی جهتندن اوله یوخسه هوی اقتضاسیله اولان دکل توفیق وخذلان وهدی وضلالات آنك یدنده در بنم یدمده آندن برشیء یوقدر استین مؤمن اولسون واستین کافر اولسون بن سزلك هوا کزه اتباعله انلری قاتمدن طرد ایتمم ایمان وکفردن دیلدیککزی اختیار ایدلك (انا اعتدنا للظالمین نارا احاط بهم سرادقها) بز کافرلر ایچون نار تهیئه ایتمشز که آنك فسطاطی آنلری احاطه ایدوبدر * دینلدیکه اول سرادقله مراد شول حجره در که فسطاط حوالنده اولور ویاخود نارك دخانیدر ویاخود نار دن حائطدر پیغمبریمز علیه السلام ایدر نارك سرادقی درت دیواردر که هر برینك قالنلغی قرق ییللق مسافه در (وان یستغیثوا یغاثوا بماء کالمهل) فیچون انلر شدت عطشدن استغاثه ایده لر اغاثه اولنه لر برماء غلیظ ایله کیم اول زیتك دردیسنه بکزه یه (یشوی الوجوه) اول شرب ایچون تقدیم اولندیغنده فرط حرارتندن یوزلرین کوینده یره (بئس الشراب) اول نه چرکین شراب اولور (وساءت مرتفقا) ونار نه چرکین منزل ومجتمع اولور (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات انا لا نضیع اجر من احسن عملا) شونلر که قرآن ومحمده ایمان کتوروب اعمال صالحه ایشلدیلر آنلردن عملی احسن اولانك اجرنی ضایع ایتمزز بلکه جزاسن

ایدرز (اولئك لهم جنات عدن) امدی آنلر ایچون اقامت اولنه جق جنتلر واردر (تجری من تحتهم
الانهار) که آنلرڭ تحتلرندن صو وسود وسجی وبال ایرمقلری جاری اولور (یحلون فیها من اساور) جنتده
آنلر سوارلردن تحلیه اولنورلر (من ذهب) آلتوندن وکومشدن ولؤلؤ ویواقیتدن (ویلبسون ثیابا
خضرا من سندس واستبرق) ویشل نوبلر کیرلر که اول الوانڭ احسنی وطراوتده اکثریدر* دیباجڭ
رقیقندن وغلیظندن ایکی نوع یعنی جمع اولندی تا اول دلالت ایده کیم آنده انفسڭ اشتها واعینڭ التذاذ
ایتدیکی حاصل اولور (متکئین فیها علی الارائك) آنلر آنده متنعمین هیئتنده حجالده که عروس ایچون
تزیین اولنور یوتدرانده سریرلر اوزره اتکا ایدرا ولدقلری حالده (نعم الثواب) جنت ونعیمی نه کوزل
ثواب اولور (وحسنت مرتفقا) وسریرلر وجنتلرنه کوزل مجلس ومقر اولور (واضرب لهم مثلا
رجلین) کافرلره ومؤمنلره ایکی مقدر ویا موجود رجلڭ حالنی ضرب مثل ایت* دینلدیکه اول ایکی رجل
بنو اسرائیلدن ایکی قرنداشلر ایدیلر بری کافر اسمی قرطوس ایدی وبری مؤمن اسمی یهوذا ایدی بابالرندن سکز
بیڭ دینار میراث قالوب دردر بیڭ دینار اولشدیلر کافر آنکله ضیاع وعقار الدی ومؤمن ایسه آنی وجوه خیره
صرف ایتدی بعده ایکیسنڭ آخر امرلری الله تعالینڭ حکایت ایتدیکی حالته ایردی* دینلدیکه اول ضرب
مثل قیلنان ایکی رجل بنو مخزومدن ایکی قرنداشلر ایدی بری اسود بن عبد الاسد کافر ایدی وبری ابو سلمه
عبد الله بن عبد الاسد مؤمن ایدی پیغمبریمز علیه السلامدن اول ام سلمه رضی الله عنهایی تزوج ایتمشدی
(جعلنا لاحدهما جنتین من اعناب) اول ایکیسنڭ بریچون اعنابدن ایکی بستان قیلدق (وحففناهما
بنخل) واول ایکی بستانی خرما آغاجلریله احاطه ایتدك (وجعلنا بینهما زرعا) واول ایکی بستان آراسنده
اکینلر ایتدك تا که اول ایکی بستاندن هر بری شکل حسن اوزره متواصل العماره اولوب اقوات وفواکهی
جامع اوله (کلتا الجنتین آتت اکلها ولم تظلم منه شیئا) اول ایکی بستانڭ هر بری ثمری کمال اوزره ویروب
سائر بساتینده معهود اولان مقداردن نقص ایتمدی (وفجرنا خلالهما نهرا) واول ایکی بستانڭ اورتاسندن
نهر آقتدق تا که شربی دائم اوله که اول اصلدر وانڭ بهاسی آرتوردر (وکان له ثمر) واول ایکی بستاندن
غیری آنڭ مالدن انواعی وار ایدی (فقال لصاحبه وهو یحاوره انا اکثر منك مالا واعز نفرا) واول ایکی
بستانڭ صاحبی کافر کلامده مراجعت ایدر اولدیغی حالده صاحبی مؤمنه دیدیکه مالده بن سندن اکثر
وحشم واعوانده ویا اولادده کورده اعزین (ودخل جنته) وبستاننه اول صاحبی مؤمنله کیردی (وهو
ظالم لنفسه) حالبوکه عجب وکفر ایله نفسنه ظلم ایدیجی ایدی آنی آنده کزدیردی وفخر وعجب ایله آنی
اکا کوستردی (قال ما اظن ان تبید هذه ابدا) ودیردیکه ظن ایتمزین که اشبو بستان ابدا فانی اوله زیرا که
املی طویل وغفلت واغتراری متمادی ایدی (وما اظن الساعة قائمة) وظن ایتمزین که قیامت اوله (ولئن
رددت الی ربی لاجدن خیرا منها منقلبا) اگر سنڭ زعمڭ مقتضاسنجه بعثله رب تعالی یه رجوع ایدرسم
اشبو بستاندن خیرلو بستانی بکا آنده ویرر زیرا که بکا دنیاده آنی ویرمسی اکا اهلیت واستحقاقم ایچون ایدی
اویله اولسه آخرتده بکا آندن افضلن ویرر (قال له صاحبه وهو یحاوره اکفرت بالذی خلقك من تراب ثم من
نطفة ثم سواك رجلا) مؤمن اول کافر صاحبنه کلامده مراجعت ایدر اولدیغی حالده دیدیکه* کافرمی اولدڭ
اول الله تعالی یه که اصلڭ ماده سی ترابدن بعده ماده قریبه کی نطفه دن خلق ایتدی بعده سنی انسان ذکر
قیلوب رجال حدنه ایرکوردی* آنڭ بعثه کفرنی کفر بالله قیلدی زیرا انڭ منشأی الله تعالینڭ کمال قدرتنده
شکدر اول اجلدن انکاری آنی ترابدن خلق ایتمسی اوزره ترتیب ایتدی زیرا آنڭ بدأ خلقنه قادر اولان رب
تعالی آنی اعاده یه دخی قادر اولور (لکنا هو الله ربی ولا اشرك بربی احدا) سن اول الله تعالی یه کافر ایسڭ
بن اکا مؤمن موحدین بن سنڭ دیدوکڭی دیمزین بلکه دیرینکه اول الله تعالی بنم ربمدر اکا هیچ فردی اشراك
ایتمزین (ولولا اذ دخلت جنتك قلت ما شاء الله لا قوة الا بالله) اول بستانکه دخولڭ عندنده دیمه‌دڭ که
امر الله تعالینڭ دیلدیکیدر ویا آنڭ دیلدیکی اولیسر دردیلرسه اول بستانڭکی ابقا ویا افنا ایدر ودخی نفسڭ
اوزره عجزنه والله تعالینڭ قدرتنه اعتراف ایتمیه‌دڭ* زیرا که بستانڭ عمارت وتدبیری امرندن سکا آسان
اولان آنڭ معونه واقداریله‌در* پیغمبریمز علیه السلام ایدر بر کمسه که برشیء کوروب بکندیکنده ما شاء الله

لاقوة الا بالله دیسه آنده مکروه کورمیه (ان ترن انا اقل منك مالا وولدا) اگر بنی مال وولد جهتندن
کندکدن اقل کوروب اوزریمه تکبر وتعظم ایدرسڭ (فعسی ربی ان یؤتین خیرا من جنتك) رجا ایدرینکه
ربم جل شانه ایمانم اجلیچون آخرتده بکا سنڭ بستانکدن خیرلوسن ویره (ویرسل علیها حسبانا من السماء
فتصبح صعیدا زلقا) وسنڭ بستانڭ اوزره سمادن عذاب ویا نار ویا برشیء مهلك ایرکوروب ارض ملساء قیله که
آنده اقدام متزلق اولور (او یصبح ماؤها غورا) ویاخود بستانکڭ صویني یره باتوره (فلن تستطیع له طلبا)
بعده آنی رد ایچون تردده قادر اولمیه‌سن (واحیط بثمره) اول مؤمنڭ توقع وانذاری حسبنجه عذابله اول
کافرڭ بستانی اهلاك اولندی* شول وجهله کیم سمادن بر آتش اینوب یاقدی وصویی یره باتدی (فاصبح یقلب
کفیه علی ما انفق فیها) اویله اولسه اول کافر بستانڭ اول حالده کوردیکی آنڭ عمارتنه انفاق ایتدیکی ماله
تلهف وتحسرله ایکی الن بری برینه اورمغه باشلدی (وهی خاویة علی عروشها) حالبوکه بستانڭ کرومی
دعامه‌لری اوزره دوشوب بدر دعامه‌لرڭ یره دوشمسندن صکره (ویقول یا لیتنی لم اشرك بربی احدا) ودیدیکه
نولیدی بن ربمه هیچ احدی اشراك ایتمیدم* کانه اول مؤمنڭ موعظه سن تذکر ایدوب اول مصیبتڭ اکا ایرمسی
شرکی قبلندن ایدوکنی بلدی* اویله اولسه تمنی ایتدیکه نولیدی شرك ایتمییدیکه بستانی هلاك اولمییدی
واحتمالدرکه اول شرکدن توبه وسبقت ایدن فعل سیئه‌سنه ندامت اوله (ولم تکن له فئة ینصرونه من دون الله)
وانکیچون الله تعالینڭ عذابندن قورتارر ویا آندن غیری اکا نصرته قادر اولور احد اولمدی کفر ایله خذلانه
استحقاقی ایچون اول اکا نصرت ایتمز (وما کان منتصرا) وکندی دخی قوتیله الله تعالینڭ انتقامندن
امتناع ایدر اولمدی (هنالك الولایة لله الحق) اشبو مقام وحالتده ولایت ونصرت یالکز الله تعالی یه
مختصدرکه اول حقدر (هو خیر ثوابا وخیر عقبا) اول الله تعالی اهل طاعته جزا ایتمکه افضلدر وا کا طاعتڭ
عاقبتی غیره طاعتڭ عاقبتندن خیرلودر (واضرب لهم مثل الحیوة الدنیا) یا محمد سن قومکه حیاة دنیانڭ
زهره‌سنده وسرعت زوالنده ویا صفت غریبه‌سنده مثلن ذکر ایتکه اول (کماء انزلناه من السماء فاختلط به
نبات الارض) شول مطر مثلیدرکه بز آنی سمادن ایندروب آنڭ سببیله نبات ارض التفاف
وتکاثف ایتدکدن صکره بعضی بعضنه مخالط اولدی (فاصبح هشیما تذروه الریاح) بعده قوروب اجزاسی متفرق
اولمغله ریاح آنی صاورر اولدی (وکان الله علی کل شیء مقتدرا) الله تعالی انشا وافنادن هر شیئه قادر
اولدی (المال والبنون زینة الحیوة الدنیا) مال وبنون حیاة دنیانڭ زینتیدر انسان دنیاسنده اول ایکیسیله
تزین ایدر لکن هیچ بری کندویه قالمز کیدر (والباقیات الصالحات) واعمال صالحه که آنڭ ثمره‌سی ابد الاباد
قالور اول کرکسه صلوات خمس واعمال حج وصوم رمضان وسبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر
وکلام طیبدر (خیر عند ربك ثوابا وخیر املا) ربڭ جل شانه عندنده اول مال وبنوندن ثوابی خیرلودر
ومأمولڭ خیرلوسیدرکه صاحبی آنڭ سببیله دنیاده کی مأمولنه آخرتده نائل اولور (ویوم نسیر الجبال)
ذکر ایت شول کونی که بز آنده جبالی مکانلرندن قلع ایدوب جوده یوریدرز بعده کیدروب هباء منثور قیلورز
(وتری الارض بارزة) وارضی بارزه کورورسنکه اوزرندن شجر وجبال وبناء کیدوبدر (وحشرناهم)
وبز آنلری موقفه جمع ایدرز (فلم نغادر منهم احدا) آنلرڭ هیچ برینی تحت ارضده ترك ایتمزز (وعرضوا
علی ربك صفا) انلر رب تعالی یه صف اولدقلری حالده عرض اولنورلر هیچ بری برلرینه حجاب اولمزلر تا که شانلرنده
امر الهی نه ایسه اجرا اولنه اول وقتده آنلره دینورکه (لقد جئتمونا کما خلقناکم اول مرة) سز عراة
وفرادی وغرل اولدیغکز حالده بزه کلدیکز نتکیم اول مرده بز سزی اول هیئتده خلق ایتمشدك (بل زعمتم
الن نجعل لکم موعدا) سز ظن ایتمزدیکز که بز بعثله وعدمزی تصدیق ایده وز* بلکه زعم ایدردیکز که اول
وعدمز انجازنه سز کیچون وقت قلمیه‌وز (عن ابی هریرة رضی الله عنه قال قال النبی علیه السلام یحشر الناس
علی ثلاث طرائق راغبین وراهبین اثنان علی بعیر وثلاثة علی بعیر واربعة علی بعیر وعشرة علی بعیر وتحشر
بقیتهم النار تقیل معهم حیث قالوا وتبیت معهم حیث باتوا وتصبح معهم حیث اصبحوا وتمسی معهم حیث
امسوا) ابو هریره رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز علیه الصلوة والسلام دیدیکه یوم قیامتده ناس اوچ حالت اوزره
حشر ایدیلور بر طائفه‌سی کرامته راغبلردر وبر طائفه‌سی اهانت اولنمری خوفیله راهبلردر بر دوه‌یه ایکی کشی

واوج ودرت حتی اون کشی یمش اولدقلری حالده محشره کیده لر وآنلرک بقیه سنی نار حشر ایده قیلوله وبیتوته لرنده
یله اوله آنلرکله صباحلیه وآنلرکله اخشاملیه (قال ابن عباس رضی الله عنه قال النبی صلی الله علیه
وسلم انکم محشورون حفاة عراة غرلا) ابن عباس رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز علیه الصلوة والسلام دیدیکه
یوم قیامتده سز یالن اایاق بدن چپلاق ختانسز اولدیغکز حالده حشر اولورسز (ووضع الکتاب) صحایف
اعمال ناسک ایمان وشمائلنه ویا میزانه وضع اولنور ویاخود اول بین یدی الله وضع ایدیلور (فتری المجرمین
مشفقین مما فیه) جرم ایدنلری کوررسن که آنده کی اعمال سیئه دن خائفلردر (ویقولون یا ویلتنا مال هذا
الکتاب لا یغادر صغیرة ولا کبیرة الا احصاها) ودیه لرکه ویل وهلکه بزه کیم بو کتاب اعماله نولدیکه صغیره
وکبیره کناهلریمزدن هیچ برین ترک ایتمیوب جمیعنی عد واثبات ایتمش * دینلدیکه صغیره تبسم وکبیره قهقهه
کبی وصغیره مس وقبله وکبیره زنا کبی (ووجدوا ما عملوا حاضرا) وخیر وشردن ایشلدکلرین آنده حاضر
بوله لر (ولا یظلم ربک احدا) ربک جل شانه هیچ کسه یه ظلم ایتمز یا عملنک ثوابنی نقصله ویا عقابن زیاده ایله
(واذ قلنا للملائکة اسجدوا لادم فسجدوا الا ابلیس) ذکر ایت شول وقتیکه بز ملائکه یه آدمه سجده ایدک
دیو امر ایتدک جمله سی اکا سجده ایتدیلر الا ابلیس سجده ایتمدی (کان من الجن ففسق عن امر ربه) زیراکه
اول جندن ایدی بو خصمه ملائکه دن دکل سجودی ترکله رب تعالینک امرندن خروج ایتدی * اشبو دلیلدرکه
ملک البته عصیان ایتمیه وابلیسک عصیانی اصلنده جنی اولدیغیچون اوله (افتتخذونه وذریته اولیاء
من دونی وهم لکم عدو) یا بنی آدم سز اول ابلیسی وذریتنی بندن غیری اولیامی ایدینورسز حالبوکه آنلر سزه
اعدادر (بئس للظالمین بدلا) ابلیس وذریتی ظالملر ایچون الله تعالیدن نه چرکین بدل اولورکه آنلر
آنی استبدال ایدرلر (ما اشهدتهم خلق السموات والارض ولا خلق انفسهم) بز ابلیس وذریتنی سموات
وارض خلقنه ویا کندیلرک خلقنه احضار ایتمدک تا که آنلرکله خلقه اعتضاد ایده وز (وما کنت متخذ المضلین
عضدا) خلقی دیندن اضلال ایدنلری اعوان اتخاذ ایدر اولمدم (ویوم یقول نادوا شرکائی الذین زعمتم)
یوم قیامتده الله تعالی مشرکینه دیه که ندا ایدک شول شرکائمه کیم آنلری بکا شرکاء ویا شفعاء زعم
ایدردیکز تا که سزی بنم عذابمدن منع ایده لر (فدعوهم فلم یستجیبوا لهم) اویله اولسه آنلر اول شرکارینه
ندا ایده لرکه کندیلره اغاثه ایده لر شرکاء ایسه آنلره نه اجابته ونه شفاعته قادر اوله لر (وجعلنا بینهم موبقا)
اول مشرکینله شرکاری بیننه مهلک قیلورزکه اول ناردر آنده اشتراک ایدرلر (ورأی المجرمون النار فظنوا
انهم مواقعوها ولم یجدوا عنها مصرفا) وقتا که مشرکون ناره سوق اولنوب ناری کوره لر ایقان ایده لرکه آنلر
اکا واقع اولورلر وآنلردن انصراف ایده جک مکان بولمزلر (ولقد صرفنا فی هذا القرآن للناس من
کل مثل) اشبو قرآنده بز ناس ایچون هر احتیاج اولدقلری شیء جنسندن مثل بیان ایتدک تا که تذکر
واتعاظ ایده لر (وکان الانسان اکثر شیء جدلا) انسان باطلده خصومته اکثر شیء اولدی * دینلدیکه آنکله
مراد کفاردر لکن اصح اولان نوع انسانه عام اولمقدر (وما منع الناس ان یؤمنوا اذ جاءهم الهدی
ویستغفروا ربهم) ناسه رسول داعی وقرآن منیر کلدیکندنصکره آنلری ایماندن ورب تعالی یه استغفاردن
منع ایتمدی (الا ان تأتیهم سنة الاولین او یأتیهم العذاب قبلا) الا انتظارلریکه امم سابقه یه اهلاک ارنده کی
سنتمز ایریشه ویا آنلره عذابمز آشکاره ویا اکسزین ایریشه (وما نرسل المرسلین الا مبشرین ومنذرین)
بز ناسه رسوللر ارسال ایتمزدک الا انکیچوندرکه مؤمنلره جنتله تبشیر وکافرلری نارله تخویف ایده لر (ویجادل
الذین کفروا بالباطل لیدحضوا به الحق) کافرلر معجزات ظهورندنصکره اقتراح آیات ایله جدال ایدرلرکه آنکله
حقی ازاله ایده لر * مثلا رسوللره سز دخی بزم کبی بشرسز واکر الله تعالی دیلسه ملائکه انزال ایدردی دیملری
کبی (واتخذوا آیاتی وما انذروا هزوا) اول کافرلر قرآنی وتخویف اولندقلری شیئی هزو ایدینورلر (ومن اظلم
ممن ذکر بآیات ربه فاعرض عنها ونسی ما قدمت یداه) ظلمده اشد نه کسه در آندنکه رب تعالینک آیتلری قرائتله
وعظ وتذکیر اولنوب اول ایسه آنی تدبر وآنکله تذکر ایتمیه وتقدیم ایتدیکی کفر ومعاصینک عاقبتن اونوده مسیء
ومحسن لابد جزا اولنور ایدوکن تفکر ایتمیه (انا جعلنا علی قلوبهم اکنة ان یفقهوه وفی آذانهم وقرا)
بز آنلرک قلوبنی اورتو واغطیه قیلدق تا که آنی فهم ایتمیه لر وآذانلرنده ثقل وصمم قیلدق که آنی اشتمیه لر (وان

تدعهم الی الهدی فلن یهتدوا اذا ابدا) یا محمد اکر سن انلری هدایته دعوت ایدرسن آنلرنه تحقیق ونه تقلید ایله
اهتدا ایدردکللردر * اشبو شول اقوام شاننده درکه آنلر علم اللهده ایمانه کلمیسرلردر (وربک الغفور ذو الرحمة)
ربک جل شانه مغفرتده بلیغ ورحمتله موصوفدر (لو یؤاخذهم بما کسبوا لعجل لهم العذاب) اکر الله تعالی
آنلری کسب ایتدکاری ذنوبله مؤاخذه ایتسه آنلره امهال ایتمزدی بلکه عذابی تعجیل ایدردی لکن تعجیل
ایتمدی (بل لهم موعد لن یجدوا من دونه موئلا) بلکه آنلر ایچون موعد واردرکه اول یوم بدردر ویا یوم
قیامتده انک غیریدن ملجأ ومنجأ بولمزلردر (وتلک القری اهلکناهم لما ظلموا) اصحاب قریکه قوم نوح
وعاد وثمود وقوم لوط وآنلرک اضرابیدر * وقتا که کافر اولدیلر بز انلری اهلاک ایتدک (وجعلنا لمهلکهم موعدا)
وانلرک هلاکیچون وقت معلوم قیلدق که آندن تأخر ویا تقدم ایتمزلر امدی اهل مکه دخی انلردن عبرت الوب
عذابلری تأخیرنه اغترار ایتمسونلر (واذ قال موسی لفتاه) ذکر ایت شول وقتیکه موسی بن عمران
علیه السلام فتاسی یوشع بن نون بن افرائیم بن یوسف علیه السلامه دیدیکه اول اکا خدمت ایدروا کا اویوب
کیدردی (لا ابرح حتی ابلغ مجمع البحرین او امضی حقبا) زائل اولمز کیدرین حتی که ایکی بحرک جمع
اولدیغی محله ایریشم که بحر فارس ایله بحر رومک مشرق جانبنده التقا ایتدیکی محلدر ویاخود زمان طویل
سیر وسفر ایدرین وحقبدن مراد دهر ویا سکسان ییلدر * روایت اولندیکه موسی علیه السلام
قبطک هلاکندنصکره مصره داخل اولیجق بنو اسرائیله خطیب اولدیغی حالده وعظ بلیغ ایدوب انی
بکندیلر اکا دینلدیکه هیچ کسه بیلورمیسن که اول سندن اعلم اوله دیدیکه بیلمزین * وحی الهی کلدیکه عبدم
خضر سندن اعلمدر مجمع البحرینده در * وخضر علیه السلام فریدون زماننده فارس ملوکندن ایدی
ذو القرنین اکبرک مقدمه سنده امیرایدی موسی علیه السلام زماننه دکین قالدی * دینلدیکه موسی علیه
السلام رب تعالی یه دیدیکه یا رب عبادیکک قنغیسی سکا احبدر دیدی اولکه بنی ذکر ایدر اونوتمز ینه دیدیکه
یا رب عبادیکک قنغیسی اقضادر * دیدی اولکه حقله قضا ایدره واسنه اتباع ایتمز ینه دیدیکه یا رب عبادیکک
قنغیسی اعلمدر دیدی اولکه ناسک علمنی کندی علمنه ضم ایتمک دیلر شول رجائله کیم برکلمه یه اصابت ایده که اول
انی هدایه ایرکوره ویا آندن ردایی ایرغوره ینه دیدیکه یا رب اکر عبادکده بندن اعلم وار ایسه بکا انی دلالت ایت
دیدیکه عبدم خضر سندن اعلمدر دیدیکه یا رب بن انی قنده بولورین دیدیکه اول ساحلده صخره عندنده در
امدی مکتلکه برحوت اخذایت انی قنده یتوررسک بیلکه خضر آنده در * اویله اولسه موسی علیه السلام
مکتلنه برحوت قویوب فتاسنه دیدیکه اشبو حوتی یتوردیککده بکا خبر ویرکل آندن ایکیسی یوله کیروب
کتدیلر (فلما بلغا مجمع بینهما نسیا حوتهما) وقتا کیم ایکیسی اول ایکی بحرک جمع اولدیغی محله ایردیلر آنده
برصخره دیبنده اویوردیلر مکر آنده عین الحیاة وار ایدی آنک صویی میته ایرسه دیریلوردی * دینلدیکه
فتا اول حوتی صخره اوزره قودی وموسی علیه السلام اول محلده یاتوب اویودی وفتا ایسه اول عین حیاتدن
آبدست المغه مشغول اولدی آبدست صویندن اول حوته ایریشجک حوت دیرلدی ومکتلدن چیقوب
بحره آتلدی بعده طوروب ایکیسی اول ارادن کتدیلر فتا حوتی کتورمکی وموسی علیه السلام حوتدن سؤال
ایتمکی اونوتدی (فاتخذ سبیله فی البحر سربا) حوت ایسه بحره کتدیکی طریق کوره اولوب قالدی واول حالت
موسایه ویاخضره معجزه اولدی (فلما جاوزا قال لفتاه آتنا غداءنا لقد لقینا من سفرنا هذا نصبا) وقتا کیم ایکیسی
مجمع بحرینی تجاوز ایدوب اول کیجه وایرته اویله یه دکین کتدیلر موسی علیه السلامه جوع ونصب ایردی
دینلدیکه موسی علیه السلامه اول سفرک غیرینده عی ایرمش دکلیدی فتاسنه دیدیکه غدامزی کتورکه یییه لم
اول صخره یه کچدیکمزدنصکره ده یوریدیکمزدن بزه تعب ونصب ایرمشدر موسی علیه السلام آندن غدانی
طلب ایدیجک اولدخی حوتدن کوردیکن تذکر ایدوب (قال ارأیت اذ اوینا الی الصخرة فانی نسیت الحوت)
موسی علیه السلامه دیدیکه کوردکمیکه بکا نه حالت ایردی صخره عندنده نزول ایتدیکمزده حوتی آنده
قویوب یوردم وانی سکا ذکر ایتمکه اونوتدم (وما انسانیه الا الشیطان ان اذکره) بکا اول حوت امرنی سکا
ذکر ایتمکی اونوتدیرن دکل الا الشیطان ایدی (واتخذ سبیله فی البحر عجبا) واول حوت بحرده کتدیکی محلی مسلک
ایتدی بن آندن تعجب ایتدم (قال ذلک ما کنا نبغ) موسی علیه السلام دیدیکه اشبو ذکر ایتدیکک حوت

امری بزم مطلوبمزدرکه اول اکا علامتدر (فارتدا علی آثارهما قصصا) آندن کیرودونوب کلدکلری یوله کتدیلر حتی که آثارلرین تتبع ایدرلک اول صخره یه ایردیلر (فوجدا عبدا من عبادنا) آنده عباد مختصینمزدن بر عبد بولدیلر * دینلدیکه جمهور قولنده آنکله مراد خضر علیه السلام ایدی اسمی بلیا بن ملکان ویا الیسع ویا الیاس ایدی خضر دینلمسنه سبب اول بر فروة بیضا اوزره جلوس ایدیجک تحتنده اول اخضر اولوب اهتزاز ایتدی دینلدیکه اول نماز قیلدیغنده حوالیسنده کی اشیاء اخضر اولوردی * روایت اولندیکه موسی علیه السلام انده خضری کوردیکه برثوبه بورنمشدی (آتیناه رحمة من عندنا وعلمناه من لدنا علما) بزاکا عندمزدن وحی ونبوت ویردک وبزه مختص اولوب توفیقمزایله بیلنور علومدن اکا اوکرتدک که اول علم باطندرکه غیوبدن خبر ویرر موسی علیه السلام اکا سلام ویروب اول دخی اکا رد سلام سکا دخی اولسون ای بنی اسرائیل پیغمبری دیدی موسی علیه السلام اکا دیدیکه بن آنلرک پیغمبری ایدوکمی سکا کیم بلدردی دیدی اول که سکا بنم مکانمی بلدرویدر (قال له موسی هل اتبعك علی ان تعلمن مما علمت رشدا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه سکا اتباعه کلمشین که شول تعلیم اولندیغکدن بکا علم ذارشد تعلیم ایدهسن * دینلدیکه خضر علیه السلام دیدیکه سکا علمده توراة وتبلیغده بنو اسرائیل یتر موسی علیه السلام دیدیکه الله تعالی بکا بویله امر ایدوبدر * موسی علیه السلامک ابواب دینده شرط اولمیان شیئی غیریدن تعلمی نبوته وصاحب شریعت اولمسنه منافی اولماز زیرا رسوله لایق اولورکه مرسل الیه اولدیغی کسنهدن اعلم اوله هرشیئدهکه دینک اصول وفروعندن آنکله بعث اولنمشدر * حالبوکه آنده غایت تواضع وادب رعایت اولنه اول اجلدن نفسنی استجهال واکا تابع اولمغه استیذان وآندن ارشادنی سؤال ایتدی (قال انك لن تستطیع معی صبرا) خضر علیه السلام دیدیکه سن بنمله صحبته استطاعت ایدهمزسن زیراکه بندن امور منکره کوررسن انبیایه ایسه منکراته صبر جائز اولماز اکرچه حقیقتده اول معروف ایسهده مادامکه آنک باطن حالنی بلمیه (وکیف تصبر علی مالم تحط به خبرا) آندن خضر علیه السلام اکا عذر بیان ایدوب دیدیکه سن نبی ایکن نیجه صبر ایدرسن شول بنم تولی ایدهجکم اموره کیم ظاهری مناکیردر باطننه ایسه سنک علمک ایرمیوبدر (قال ستجدنی ان شاء الله صابرا ولا اعصی لك امرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه ان شاء الله بنی سنک افعالکه صبر ایدر بولورسن سکا عصیان ایتمزین موسی علیه السلام کندینک صبره استطاعتی اولمسنه وثوقی اولمدیغیچون وعدنی مشیئة الالهیه تعلیق ایتدی زیراکه خلاف معتاده صبر شدیددر آنکله خلف وعد ایتمش اولماز وبودلیلدرکه افعال عباد مشیئة الله ایله اوله (قال فان اتبعتنی فلا تسئلنی عن شیء حتی احدث لك منه ذکرا) خضر علیه السلام اکا دیدیکه چون بکا اتباع ایدرسن بندن سؤاله عجله ایتمکل اول شیدنکه آنی بندن کوروب انکار ایدرسن حالبوکه آنک وجه صحتنی بلمزسن بلکه صبر ایت تاکه بن سکا آنک حقیقتنی ووجه صحتنی بیان ایدهیم (فانطلقا حتی اذا رکبا فی السفینة خرقها) اویله اولسه ساحل بحردن رکوب ایچون سفینه استیوکتدیلر بر سفینه بولوب اکا رکوب ایتدیلر * پیغمبریمز علیه السلام ایدر بر سفینه آنلره اوغرایوب بزی الورایدیجک اهلی خضر علیه السلامی بیلوب آنلری نولسز آلدیلر بحرک بجروسنه ایردکلرنده خضر علیه السلام النه بر بالته الوب سفینهنک قبل بحردن ایکی تختهسنی خرق ایتدی (قال اخرقتها لتغرق اهلها لقد جئت شیئا امرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه اشبو سفینهیی خرق ایتدککه اهلنی غرق ایدهسن حالبوکه آنلر بزدن نول المامغله بزه احسان ایتدیلردی سن آنکله شیء منکر ایتدک * روایت اولندیکه خضر علیه السلام سفینهیی خرق ایدیجک ایچنه صو کیرمدی بر روایتده موسی علیه السلام آنی کوریجک نویله انی برکتدی وبر روایتده خضر علیه السلام بر زجاجدن قدحله اول خرقی یمادی (قال الم اقل انك لن تستطیع معی صبرا) خضر علیه السلام اکا دیدیکه بن سکا دیدممیکه سن بنمله صحبته استطاعت ایدهمزسن (قال لا تؤاخذنی بما نسیت) موسی علیه السلام دیدیکه اول مرهده بکا وصیتکی ترکم سبیله بنی مؤاخذه ایتمکل (ولا ترهقنی من امری عسرا) بنم امرمدن بکا عسری تکلیف ایتمکل ویا متابعتکی بکا تعسیر ایتمکل بلکه تیسیر ایت زیراکه بن سنک صحبتکی مراد ایدرین اکا ایسه چاره عفو ایله ومناقشهیی ترکله اولور (فانطلقا حتی اذا لقیا غلاما فقتله) بعده ایکیسی سفینهدن چیقوب کیدرکن غلمان جماعتنه اوغرادیلرکه لعب ایدرلردی آرالرندن برغلام ظریفی طوتوب بوغازلدی ویا الیله آنک باشین

قو باردی ویا طاش ایله باشین ازدی ویا باشنی دیواره اورمغله اولدردی اکثرون دیدیلرکه اول غلام حد بلوغه ایرمامش ایدی وآنک طبعی کافر ایدی حیاتده قالسه ابوینی طغیان وکفره ایرکوریسردی (قال اقتلت نفسا زکیة بغیر نفس لقد جئت شیئا نکرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه قتل ایتدککی شول ذنوبدن طاهره نفسیکه قتل نفس ایتمامشدی اویله اولسه شیء منکر ایشلدک که اول اولکیدن قبح وشناعتده اعظمدر زیراکه تدارکی ممکن دکلدر اولکی فعلک بونک خلافیدر (قال الم اقل لك انك لن تستطیع معی صبرا) خضر علیه السلام اکا دیدیکه بن سکا دیدممیکه سن بنمله صحبته استطاعت ایدهمزسن (قال ان سألتك عن شیء بعدها فلا تصاحبنی قد بلغت من لدنی عذرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه اکر بودفعهدنصکره سکا برشیدن سؤال ایدرسهم بکا مصاحب اولمغل اکرچه بن سنک صحبتکی دیلرسهده زیرا بنم قبلمدن عذری نهایته ایرکوردک وصحبت واتباعکده اعتذار ایدهجک بر عذرم قالمدی زیراکه وصیتکی رعایت ایتیوب اوچ کره سکا مخالفت ایتدم * پیغمبریمز علیه السلام ایدر الله تعالی رحمت ایده قرنداشم موسایه کیم استحیاسندن اول سوزی سویلدی اکر عجله ایتیوب صبر ایتسیدی خضر اکا عجب اعاجیب کوستریدی (فانطلقا حتی اذا اتیا اهل قریة) آندن ایکیسی کیدوب حتی که بر اهل قریهیه ایردیلرکه اول انطاکیهدر ویا ایلهدرکه اول ارضک سمادن ابعدیدر (استطعما اهلها فابوا ان یضیفوهما) اول قریه اهلندن ضیافت وجهی اوزره طعام استدیلر اهل قریه ایسه انلری ضیافتدن اباء ایتدیلر * ابوهریره رضی الله عنه ایدر آنلری بر مرأه اطعام ایتدیکه اول بربر اهلندن ایدی رجالی ایسه آندن امتناع ایتدی * اویله اولسه اول ایکیسی اول قریهده اولان نسایه خیر دعا ورجاله بد دعا ایتدیلر (فوجدا فیها جدارا یرید ان ینقض فاقامه) اول قریهده بر دیوار بولدیلرکه اول دوشمکه میل ایتمشیدی خضر علیه السلام آنی الیله طوغرلتدی ویا الیله آنی مسح ایدیجک اول طوغرلدی ویا آنی ییقوب یاپدی (قال لو شئت لاتخذت علیه اجرا) موسی علیه السلام اکا دیدیکه اکر سن دیلهسک اول عملک اوزره اجر آلوردک که آنکله تعیش ایدیدک (قال هذا فراق بینی وبینك) خضر علیه السلام موسی علیه السلامه دیدیکه اشبو وقت بری بریمزدن فراقک وقتیدر (سأنبئك بتأویل مالم تستطع علیه صبرا) سکا خبر ویرهیم آنک تأویلیکه ظاهر حیثیتندن منکر اولدیغیچون سن اکا استطاعت ایدهمدک (اما السفینة فکانت لمساکین یعملون فی البحر) اما اول سفینه که بن آنی خرق ایتدم مساکیندن اون قرنداشک ایدیکه آنلرک بشی زمنی وبشی بحرده مؤاجره واکتساب ایدرلردی (فاردت ان اعیبها) دیلدمکه اول سفینهیی خرقله عیبلو ایدهم تاکه غصب اولنمیه (وکان وراءهم ملك یأخذ کل سفینة غصبا) حالبوکه آنلرک اوکنده جلندی ویا منوله دینور بر کافر ملک وار ایدیکه هر سفینهء صالحهیی اصحابندن غصب ایدردی * روایت اولندیکه خضر علیه السلام اول قومه اعتذار ایدوب اول ملک غاصبک شاننی ذکر ایلدی آنلر ایسه انی بلمزلردی ودیدیکه سفینهکز اکا اوغرادیغنده عیبلو اولدیغیچون اول انی المیه وانی یکدیککزدنصکره انی اصلاح ایدوب کما کان نفعلنهسز (واما الغلام فکان ابواه مؤمنین) واما اول قتل ایتدیکم غلام کافر ایدی ووالدینی ایسه مؤمنلر ایدیلر (فخشینا ان یرهقهما طغیانا وکفرا) خوف ایتدککه اول غلام کافرانه طغیان وکفری تکلیف ایده ویا اکا فرط محبتلرندن آنک دیننه متابعت ایدهلر * خضرک آندن خوف ایتمسی الله تعالینک اکا انی اعلام ایلهدی * ابن عباس رضی الله عنهدن مرویدرکه نجدة الحروری اکا نامه یازوب دیدیکه خضر انی نیجه قتل ایتدی حالبوکه پیغمبر علیه السلام ولدانی قتلدن نهی ایدوبدر * ابن عباس رضی الله عنه اکا جوابده یازدیکه اکر ولدانک حالندن خضرک بلدوکین سن دخی بیلورسک سکا دخی جائز اولورکه قتل ایدهسن (فاردنا ان یبدلهما ربهما خیرا منه زکوة واقرب رحما) بز اراده ایتدککه اول ایکیسنه ربلری جل شانه اول غلامدن بدل بر ولد ویرهکیم صلاح وتقواده ووالدینه رحمت وعطفه اقرب اوله * دینلدیکه اول ایکیسندن برقیز وجوده کلوب آنی بر نبی تزوج ایتدیکه اول نبی ایله قیزدن بر نبی وجوده کلدیکه الله تعالی آنکله امتدن بر امته هدایت ایتدی (واما الجدار فکان لغلامین یتیمین فی المدینة) واما اول طوغرلتدیغم جدار مدینهده اصرم وصریم دینور ایکی غلام یتیمک ایدی (وکان تحته کنز لهما) واول جدارک التنده اول ایکی غلامک کنزی وار ایدی واول کنزده اختلاف اولندی * دینلدیکه التون ویا کومش ویا مال ویا کتب علم ایدی ویا التوندن برلوح

ایدیکم اکا یازلمشدی * عجبلرین اول کمسه یه کیم مونه یقینی وار ایکن نیجه سوینور و قدره یقینی وار ایکن آندن
نیجه برینور ورزاقنه یقینی وار ایکن کندویه نیجه تعب ویرر وحسابه یقینی وار ایکن اندن نیجه غافل اولور
ودنیانک زوالنه یقینی وار ایکن اکا نیجه قلبی یاتیشور لا اله الا الله محمد رسول الله * وآنک آخر جانبنه یازلمشدیکه
بن اول الله جل شانه بن که الوهیتده مشریکم یوقدر یالکز بن خیر وشری بن خلق ایتمشین سعادت اول کمسه یه کیم
انی خیر ایچون خلق ایتمش اولوب آنی خیرده استعمال ایده م وشقاوت اول کمسه یه کیم انی شر ایچون
خلق ایتمش اولوب آنی شرده استعمال ایده م (وکان ابوهما صالحا) واول ایکی غلامک بابالری صالح ایدی
اسمی کاشح ایدی آنلر بابالرینک صلاحیله حفظ اولندیلر * دینلدیکه اول ایکی غلام ایله اب صالحلری بیننده یدی
آباء کچمشیدی اول سیاح ایدی * محمد ابن المنکدر ایدر الله تعالی بر عبدک صلاحیله ولدنی وولد ولدنی
وعشیرتنی وحولنده کی اهل دویراتنی حفظ ایدر اول انلرک بیننده اولدیغنجه آنلر الله تعالینک حفظندن زائل
اولمزلر (فاراد ربک ان یبلغا اشدهما) ربک جل شانه دیلدیکه اول ایکی غلام بالغ وعاقل اوله لر ویاشدت
وقوتلرینه ایره لر ویا اون سکز یاشنه کیره لر (ویستخرجا کنزهما) واول کنزلرین چقاره لر (رحمة من ربک)
اول انلره ربک جل شانه دن بابالرینک صلاحی سببیله رحمت اولسون ایچوندر * دینلدیکه اولده ارادتی خضر
علیه السلام نفسنه اسناد ایتدی زیرا که تعییبه مباشر اولدی وثانیده الله تعالی یه ونفسنه اسناد ایتدی
زیرا که تبدیل اهلاک غلامله وآنک بدلن الله تعالینک ایجادیله ایدی وثالثده یالکز الله تعالی یه اسناد ایتدی
زیرا که غلامینک بلوغنده انک مدخلی یوغیدی ویاخود اول کی نفسنده شردر واوچنجی خیردر وایکنجی ایسه
ممتزجدر ویاخود وسائطه التفاتده حال عارفک اختلافیچون ایدی (وما فعلته عن امری) یا موسی اشبو
کوردیکک اشیایی بن کندی رأیمله ایشلامشن بلکه الله تعالینک امریله ایشلمشن (ذلک تأویل ما لم تسطع
علیه صبرا) اشبو سکا خبر ویردیکم اشیا شول انکار ایتدیکک امورک تأویلیدرکه اکا صبره استطاعت ایده مدک
* اشبو موسی وخضر قصه سنده کی دلالتلندر که استخدام لا بأس اوله وسفرده رفیق وخادم اتخاذی جائز اوله
وطلب علم ایچون رحلت مستحب اوله وعالم علمدن استزاده وسفر ایچون اتخاذ زاد جائز اوله واول توکله
منافی اولمیه ونسیان وآنک مثلی امور مکروهه مجازا شیطانه نسبت اولنه ومتعلم معلمنه تواضع ایده اگرچه
اول معلم رتبه ده اول متعلمدن دون ایسه ده وعالم کندیدن اخذ علم مراد ایدنه شول طبعی متحمل اولمدیغی شیئی
عدم تعلیمنده اعتذار ایده وامرده مشیتی تقدیم ایده ومتبوع تابعه اشتراط ایده ومشروطه وفا لازم اوله
وکثی نسیانله مؤاخذه اولنمیه وتکرار ده اوچ دفعه معتبر اوله وغریب ایچون طعام وضیافت طلبی لا بأس
اوله وصنع جمیل ترک اولنمیه اگرچه لئامه ایسه ده واعمال اوزره اخذ اجر جائز اوله ومسکینک سفینه سی
ویا آلات کسبی ویا کندویه کفایت ایتمز شیء اولمغله مسکینلکدن چقمیه وغصب حرام اوله ومال غیرک بعضی
اتلاف وتعییب جائز اوله قچانکه آنکله باقیسنک بقاسی مرجو اوله مال مودع ومال یتیم کبی وایکی ضرر
تعارض ایتدیکنده آنک اعظمن دفع ایچون اهوننی تحمل واجب اوله وولد باباسنک صلاحیله محفوظ اوله
ودورک عمارتی واجب اولوب خرابنه دکین اهمالی حرام اوله ویره مال دفنی جائز اوله واشبو قصه علم حقیقتده
اصل اوله وشرع مقتضاسی اوزره جاری اولدیغنجه انکار اولنمیه (وما فعلته عن امری) قولی خضرک نبوتنه
دلیل اوله زیرا اول اقتضا ایدرکه اول وحی اولنمش اوله وانی ولید ردین دیرکه اول وحی الهامدر والهامک
حجتنه آنکله استدلال ایدر * روایت اولندیکه موسی علیه السلام وقتا که خضردن مفارقت مراد ایلدی
دیدیکه بکا وصیت ایت دیدیکه علمی تحدیث ایچون طلب ایتمکل بلکه عمل ایچون طلب ایت خضرک حی
ویا میت ایدوکنده علما اختلاف ایتدیلر * دینلدیکه خضر والیاس ایکیسی دخی حیاتده در هر سنه موسمده
التقا ایدرلر * وخضرک حیاتنه سبب اولدر که ذو القرنینله اول عین حیات طلبیچون ظلمته کیردیلر خضر
علیه السلام اول عینه راست کلوب اندن غسل وشرب ایتدی ذو القرنین ایسه آنی بوله میوب کیرو دوندی *
ابو العباس المرسی ایدر خضر علیه السلام جیدر اشبو کفمله اکا مصافحه ایتمشین وخضر علیه السلام
بکا خبر ویردیکه برکسنه کیم هر صباحن * اللهم اصلح امة محمد اللهم تجاوز عن امة محمد اللهم اجعلنا من
امة محمد * دیسه ابدالدن اوله فقرانک بری آنی ابو الحسن شاذلی یه عرض ایدیجک ابو العباس صدق ایتمش

دیدی خضر علیه السلام بکا کاوب کندوینی بلدردی وآندن ارواح مؤمنین بیننده منعمه ویا معذبه ایدوکاری
معرفتنی اکتساب ایتدم اکر الآن بکا بیک فقیه کاوب خضر علیه السلام میتدر دیسه لر آنلره رجوع ایدردکان
وآنی میتدر دینلر استدلال ایدرلر آینکه (قال النبی علیه السلام بعد ما صلی العشاء ایلة ارأیتکم لیلتکم هذه
فان علی رأس مائة سنة لا یبقی ممن هو الیوم علی ظهر الارض) پیغمبریمز علیه السلام بر کیجه یتسو نمازین
قیلدقدنصکره دیدیکه اشبو کیجه یی کوردیکزمی اشبو وقتدن یوز ییل باشنه دکین الآن ظهر ارضده
اولانلردن کمسه حیاتده قالمیسردر * ایدی اکر خضر علیه السلام حی اولسه اول مدتدنصکره یه قالمزدی لکن
خضر علیه السلامی حیاتده در دیلرک اشبو حدیثه جوابی اولدرکه پیغمبر علیه السلامدن حدیث مذکور
صدورنده خضر علیه السلام ظهر ارضک غیری عوالمک برنده اولمسی ممکندر (ویسئلونک عن ذی القرنین)
یا محمد سنی امتحان ایچون یهود ویا مشرکون سکا ذو القرنیندن سؤال ایدرلرکه اول اسکندر رومیدرکه فارس
وروم ه برقولده مشرق ومغربه ملک ایدی * اول اجلدن اکا ذو القرنین دینلمشدی ویا انکیچونکه اول نور وظلمته
کیردی ویا اول دنیانک شرق وغربنه ایردی ویا آنک ایکی کوچک قرنی اولوب آنی عمامه سیله اورتروبا تاجینک
ایکی قرنی وار ایدی * دینلدیکه آنک اسمی مرزبان بن مرزبة الیونانی ایدی یونان بن یافث بن نوح علیه
السلام اولادندن ایدی آنک نبوتنده اختلاف اولندی * ابو الطفیل ایدر علی رضی الله عنه یه ذو القرنیندن
سؤال اولندیکه اول نبی ویا ملکمیدی دیدیکه اول نه نبی ونه ملک ایدی لکن بر عبد صالح ایدیکه الله تعالی بی
سوردی الله تعالی دخی آنی سوردی * روایت اولندیکه عمر رضی الله عنه بر رجلی اشتدیکه آخره یا ذا القرنین
دیو چغررر دیدیکه اسماء نبی ایله تسمی یه راضی اولمیوب حتی که اسماء ملوکله تسمی ایتدیکز * دینلدیکه اول
ملک عادل صالح ایدی الله تعالی آنی ارضه ملک ایدوب اکا علم وحکمت وهیبت ویردی واکا نور وظلمتی تسخیر
ایتدی سیر ایتدیکنده اوکنجه نور کیدوب آردندن ظلمت آنی احاطه ایدردی (قل سأتلوا علیکم منه ذکرا)
دیکل که بن سزه آنک حالندن الله تعالی عندندن خبر ویررین (انا مکنا له فی الارض) بز اکا یر یوزنده تصرف
امرنی تمکین ایتدک * علی رضی الله عنه ایدر الله تعالی اکا سحابی تسخیر ایدوب آنک اوزره دیلدیکی یره
کیدردی واکا اسباب مد اولندی ونور بسط اولنوب لیل ونهار اکا مساوی اولمشدی (وآتیناه من کل شیء
سببا) وبز اکا هر شیدنکه آنی دیلر ویا اکا توجه ایلر علم وقدرت وآلتدن آنی اکا ایرکورر سبب قیلدق ویا اکا اقطار
ارضی قریب ایتدک (فاتبع سببا) آندن مغربه بلوغ اراده ایدوب اکا ایرکورر طریقه سلوک ایتدی (حتی
اذا بلغ مغرب الشمس وجدها تغرب فی عین حمئة) حتی که شمسک غروبی محلنه ایردی اول شمسی بر قیزمش
سیاه بالچقلو صو بیکارنه غروب ایدر بولدی (ووجد عندها قوما) وآنک عندنده بر قوم بولدیکه لباسلری جلود
وحشی ایدی وطعاملری بحرک طشره براقدیغی ایدی * دینلدیکه آنده اول قوم مدینه لرینک اون ایکی
بیک قپوسی وار ایدی اکر اول قومک ضجیجی صیاح اولمسه شمسک غروب وجبتی اشیدیلوردی واول قوم
کفار ایدیلر (قلنا یا ذا القرنین اما ان تعذب واما ان تتخذ فیهم حسنا) دیدک که یا ذا القرنین مخیرسن دیلرسک اول
قومی کفرلری اوزره قتل ایت اکر اسلامه دخول ایتمزلرسه ویاخود ارشاد وتعلیم شرایعله آنلرک امرنده حسن
اتخاذ ایت اکر ایمانه کلوب مقتضاسیله عمل ایدرلرسه * دینلدیکه قتل واسر بیننده تخییر ایتدی قتل مقابله سنده
اسر حسن تسمیه اولندی (قال اما من ظلم فسوف نعذبه ثم یرد الی ربه فیعذبه عذابا نکرا) ذو القرنین دعوتی
اختیار ایدوب دیدیکه اما اول کمسه کیم بن انی دعوت ایدوب اول ایسه کفری اوزره اصرار ایله نفسنه ظلم ایده
بز انی دنیاده قتلله عذاب ایدیسرز بعده الله تعالی اکا بر عذاب منکر ایدرکه مثلی معهود اولمیه (واما من آمن
وعمل صالحا فله جزاء الحسنی) واما اولکه ایمان وعمل صالح ایده آنکیچون دنیاده وآخرتده جنت ایله جزا اولور
(وسنقول له من امرنا یسرا) وبز اکا امریزدن آسان اولانی دیرز یوخسه صعب اولانی دکل (ثم اتبع سببا)
بعده آنی مشرقه ایرکورر طریقه سلوک ایتدی (حتی اذا بلغ مطلع الشمس) حتی شول موضعه ایردیکه معموره
ارضدن شمس ابتدا اکا ایرر (وجدها تطلع علی قوم لم نجعل لهم من دونها سترا) آنی بر قوم اوزره طلوع ایدر
بولدیکه انک حرندن آنلری حفظ ایدر بنا قیلمدق زیرا آنلر بر مکانده ایدیلرکه آنک اوزره بنا قرار ایتمزدی سوری
وکسکین اولدقلرندن * اویله اولسه انلر اسرابده ساکن اولورلردی شمس زائل اولیجق معاشلریچون چقارلردی

دینلدیکه شمسک طلوعی عندنده آنلر صویه کیروب ارتفاعنده آندن چقارلردی وبهایم کبی اوتلاغه
کیدرلردی * دینلدیکه آنلر برقوم ایدیکیم عریانلرایدی ایکی قولقلرینک برین دوشنوب برین اورتنورلردی
(کذلک) ذوالقرنینک تخییرواختیارده اهل مشرق شانده امری اهل مغرب شانده‌کی امری کبیدر
وياخود شمسی برقوم اوزره طلوع ایدر بولدیکه آنلر کفر وحکمده شول اوزرلر ینه شمس غروب ایدن قوم
کبی ایدیلر (وقد احطنا بمالدیه خبرا) حالبوکه بز اول ذوالقرنینک عندنده اولان جند وعده وآلات واسبابه
ظواهر وخفایاسنه علمله احاطه ایتمشزدر * یعنی اول کثرتده بر حده ایردیکه آنی لطیف وخبیر جل شانه دن
غیرک علمی احاطه ایتمزدی (ثم اتبع سببا) بعده مشرق ومغرب بیننده معترض جنوبدن شماله کیدر طریقه سلوک
ایتدی (حتی اذا بلغ بین السدین) حتی که اول ایکی جبل بیننه ایردیکه ذوالقرنینک سدی انده بنا اولنمشدی
دینلدیکه سد سینک ضمیله اول شیدرکه انی الله تعالی خلق ایده وسدسینک فتحیله اولدرکه آنی ناس عمل ایده
دینلدیکه اول ایکی جبل آخر شمالده ارض ترک منقطعنده اولوب یأجوج ومأجوج اول ایکی جبلک
وراسنده قالمشدر (وجد من دونهما قوما لا یکادون یفقهون قولا) اول ایکی سدک امامنده برقوم بولدیکه
غرابت لغت وقلت فطنتلری ایچون قریب اولمزدیکه سامعه کلاملرین افهام ایده‌لردی ونه کندیلر غیرک کلامین
فهم ایدرلردی الااشارت وياترجمانله (قالوا یاذا القرنین ان یأجوج ومأجوج مفسدون فی الارض) آنلرک
مترجملری ذوالقرنینه دیدیلرکه یأجوج ومأجوج طائفه‌سی ارضمزده قتل وتخریب واتلاف زروعله فساد
ایدیجیلردر * دینلدیکه آنلر ایام ربیعده چیقوب یرده بر یشل اوت قومزلر ییرلردی وقوریسن کوتوررلردی
ویر قولده نامسدن بولدقلرین ییرلردی * ودینلدیکه یأجوج ومأجوج ترکدن بر جیلدر یعنی برجماعت یافث بن
نوح اولادندندرترک یأجوج ومأجوجدن برسریه درکه ذوالقرنین سدی بنا ایدیجک سددن طشره قلانلره ترک
دینلمشدر * دینلدیکه آنلر یکرمی ایکی قبیله در آنلردن برقبیله سددن طشره ده ترک اولندیغیچون ترک دینلمشدر
اهل تواریخ ایدر نوح علیه السلامک اوچ اولادی وارایدی سام وحام ویافث ایدی اما سام عرب وعجم ورومک
ابیدر وحام ابسه حبشه وزنج ونوبه‌نک ابیدر ویافث ابسه ترک وخزر وصقالیه ویأجوج ومأجوجک ابیدر
دینلدیکه یأجوج ومأجوجک هر بری دردر یوز بیک امتدر آنلردن بر رجل صلبندن سلاحه قادر بیک
اولادی کورمینجه فوت اولمز آنلر اوچ صنفدر بر صنفک قامتلری یوزیکرمیشر ذراعدر وبر صنف ابسه
طول وعرضلری برابردر یوزیکرمیشر ذراعدر آنلره جبل وحدید قائم اولمز وبر صنف ایسه قولقلرینک برینی
دوشنوب برین اورتنورلر فیل ووحشی وخنزیردن بولدقلرین آخرزمانده اکل ایدیسرلر درمقدمه‌لری شامده
ساقه‌لری خراسانده اولیسردر مشرق جانبنده‌کی نهرلری وطبریه‌ده‌کی بحیره‌یی ایچه‌لر * دینلدیکه برووقتده آدم
علیه السلام احتلام اولوب نطفه‌سی ترابه قارشدی الله تعالی آندن یأجوج ومأجوجی خلق ایتدی امدی
آنلر اب جهتندن نامه متصل اولورلر ام جهتندن دکل * وهب بن منبه ایدر ذوالقرنین رومدن بر رجل
صالح ایدی الله تعالی اکا دیدیکه بن سنی شول لسانلری مختلف اولان امتلره کوندررین آنلردن ایکی امت طول
ارضده در بری مغرب شمس عندنده در انلره ناسک دینور وبریدخی مطلع شمس عندنده در آنلره منسک دینور
وایکی امت دخی ارضک عرضنده در بری قطر ایمنده در آنلره هاویل دینور وبری ایسه قطر ایسرده در انلره قاویل
دینور وامم کثیره وسط ارضده اولورکه آنلر جن وانس ویأجوج ومأجوجدر ذوالقرنین دیدیکه یارب بن آنلره
نه قوتله مکابره ونه جمله مکاثره ونه لسانله مناطقه ایدرین * الله تعالی دیدیکه بن سنک لسانکی بسط وعضدکی
شدید ایدرین حتی که هیچ شیدن قورقمیه‌سن وسکا هیبت لباسن کیوره‌ین حتی که سندن خلق قورقوددورین
وسکا نور وظلمتی تسخیر ایدرین نورامامکده هادی اولور وظلمت وراکدن سنی حارس اولور * اوبله اولسه مغرب
شمسه کیدوب آنده جمع کثیر بولدیکه عددین آنجق الله تعالی بیلور ظلمت ایله آنلری مکان واحده جمع ایدوب
توحید وعبادته دعوت ایلدی انلرک کیمی ایمانه کلوب کیمی اندن اعراض ایتدی اعراض ایدنلرک اوزره ظلمتی
ادخال ایدوب حتی آنی انلرک اجوافی بیوتنه کیردیردی انکله آنلر آنک دعوتنه اجابت ایتدیلر اوبله اولسه مغرب
اهلندن اکا جند عظیم جمع اولوب ذوالقرنین آنلره قائد وظلمت سائق اولدی حتی که هاویله کلوب ناسکه ایتدیکی
عمل مثلنی آنلره ایتدی آندن کچوب مطلع شمسده منسکه ایردی اوکدینکی ایکی امته ایتدیکی عملی آنلره دخی

ایتدی آندن ارضک قطر ایسرنده قاویله واروب عمل سابقی آنلره دخی اجرا ایتدی اندن وسط ارضده‌کی امتلره
قصد ایدوب مشرق جانبنده منقطع ترکه ایردی اندن برامت صالحه دیدیلرکه یاذا القرنین اشبو ایکی جبلک
اراسنده بهایم اشباهنده برخلق واردرکه دواب ووحوشی افتراس ایدرلر حیات وعقاربی ییرلر وبالجمله یرده‌کی
مخلوقاتدن هرجانلویی اهلاک ایدن مبالات ایتمزلر وآنلرک کبی هیچ برخلق زیاده اولمزشک ایتمزکه آنلرکه دنیا
طوا یسرو بالجمله براهلنه آنلرک شری ایریسردر (فهل نجعل لک خرجا علی ان تجعل بیننا وبینهم سدا) سندن
حاجتمز اولدرکه اموالمزدن سکا خرج ومصرف ویره‌وزکه بزمله آنلرک بیننه سد وحاجز قیله‌سن * ابن العربی ایدر
اشبو دلیلدرکه اعمال اوزره خراج واجر اخذی جائز اوله وملک اوزره خلقک مصالحنه قیام وفرجه‌لری سد
وثغوری اصلاح واجب اوله اگرچه رعیه‌نک اموالندن اخذله ایسه‌ده نیجانکه اکا احتیاج اوله (قال ما مکنی
فیه ربی خیر) ذوالقرنین دیدیکه اول شیکیم ربم تعالی ملک ومالدن بنی اکا تمکین ایتدی سزلک بکا بذل
ایده‌جککز خرج ومصرفدن خیرلودر ویا بنم اکا احتیاجم یوقدر (فاعینونی بقوة) امدی بانیلر وصانعلر ایله
وآلاتدن لازم اولان اشیا ایله بکا اعانت ایدک (اجعل بینکم وبینهم ردما) تا که سزکله آنلرک بیننه حاجز حصین
قیله‌یم که اول سددن اکبردر (آتونی زبر الحدید) امدی بکا حدید قطعه‌لرین کتورک چون آنی کتوردیلر بعده
صویه ایرنجه اکا اساس قازدیلر وصخره‌لر ایله طولدیروب اوزرینه آریدلمش طینه نحاس دوکدیلر بعده
بناسیچون اول ارایه برصف حدید وبرصف حطب بومنوال اوزره صف صف حدید وحطب بسط ایدرک
اول ایکی جبلک رأسی برابرینه ایرکوردیلر (حتی اذا ساوی بین الصدفین) نیجانکه سد اول ایکی جبلک
اراسی اعلاسنه دکین اشیاء مذکوره ایله مملو اولدیغی حالده مساوی اولدی (قال انفخوا حتی اذا جعله نارا قال
آتونی افرغ علیه قطرا) بعده عمله‌یه امر ایلدی اول حدید اراسنده‌کی حطبه آتش اوروب منافخله آنی نفخ
ایتدیلر حتی که حدید نار کبی اولیجق دیدیکه بکا اریمش نحاس کتورک که اول قیزمش حدید اوزره دوکم چون آنی
ایتدی بعضی بعضنه ملتصق اولوب حدید ایله نحاسدن دوزلمش یکپاره حصار اولدی * دینلدیکه اول سدک
عرضی اللی ذراع وارتفاعی ایکیوز ذراع وطولی یوز فرسخ ایدی (فما اسطاعوا ان یظهروه) اوبله اولسه
یأجوج ومأجوج قومی اول سدک ملاست ورفعتیچون فوقنه صعوده قادر اولمیه‌لر (وما استطاعوا له نقبا)
وآنک شدت وصلابتیچون اسفلندن نقبه دخی قادر اولمیه‌لر (قال هذا رحمة من ربی) ذوالقرنین دیدیکه اشبو
سد وآنک تسویه‌سنه اقتدارم ربم جل شانه دن عبادنه رحمتدر (فاذا جاء وعد ربی جعله دکا) نیجانکه ربم جل
شانه‌نک یأجوج ومأجوجک خروجیله وعدینک وقتی کله اول سدمذ کوری ارضه مستوی مبسوط قیلور
(وکان وعد ربی حقا) وربم جل شانه‌نک وعدی حق اولور * ابو هریره رضی الله عنه‌دن مرفوعا مرویدرکه
یأجوج ومأجوج هر کونده سدی قازرلر حتی که شعاع شمسی کوره‌جکه قریب اولورلر شول اوزرلرینه
تسلط ایدن کبیرلری اخشام اولیجق آنلره دستور ویرر ایرته فتح ایده‌لم دیو آنلرکه مواعده ایدر واالحال رب تعالی
انی اولکی حالتنه ایرکورر * وقتا که آنلرک خروجی وقتی کله کبیرلری دستور وقتنده دیه‌که ان شاء الله ایرته
فتح ایده‌لم اوبله اولسه ایرته کلدکلرنده آنی آلیقودقلری هیئتده بوله‌لر آندن قازوب ناس اوزره چیقالر صولری
تتبع ایده‌لر وناس حصنلره کیره‌لر وآنلر سمایه اوقلرین رمی ایده‌لر اوقلری قانه بولاشق کلوب اهل ارضه
قهر ایتدیکمز کبی اهل سمایه دخی قهر ایتدک دیه‌لر بعده الله تعالی آنلرک اقفالرینه نغف علتن ایرکوروب جمله‌سی
هلاک اوله‌لر ودواب ارض آنلرک میته‌لرین ییوب سموره‌لر * برروایتده الله تعالی امریله دوه بیونلری کبی قوشلر
آنلرک جیفه‌لرین کوتوروب الله تعالینک دیلدیکی مکانه براغه‌لر بعده الله تعالی یره یغمور یاغدروب آنکله یریوزین
پاک ایده وآکینلر ومیوه‌لر بیتوروب خلقه نعمتلر ووسعتلر ایرکوره (وترکنا بعضهم یومئذ یموج فی بعض) یأجوج
ومأجوجک سددن خروجلری وقتنده کثرتلرندن بری برلرینه اختلاط ایدوب ماء کبی تموج ایده‌لر وياخود قیام
ساعت عندنده خلق بری برلرینه ازدحام ایدوب انس وجن حیران اولدقلری حالده تموج ایده‌لر (ونفخ فی الصور
فجمعناهم جمعا) وقیام ساعت ایچون صوره نفخ اولنوب حساب وجزا ایچون آنلری محشره جمع ایده‌وز
(وعرضنا جهنم یومئذ للکافرین عرضا) واول کونده جهنمی کافرلره ابراز ایدرز حتی که آنی آشکاره
کوررلر (الذین کانت اعینهم فی غطاء عن ذکری) که آنلردنیاده بنم آیاتمه نظردن کوزلری غطاده ایدیکه

اكانظر ايله بنى توحيد وتعظيم ايده لردى (وكانوا لا يستطيعون سمعا) وحقدن فرط صمملريچون بنم ذكرو كلاممى
استماعه استطاعت ايده مزلردى زيرا اصم كاهى اكا صيحه اولنسه استماع ايدر اما كه انلر كانه مسامعلرى
بالكليه سماعدن منع اولنمشدى (افحسب الذين كفروا ان يتخذوا عبادى من دونى اولياء) شول بنم غيرى
عبادم عيسى وملائكه يى معبودين اتخاذ ايدن كافرلر ظن ايدرلرميكه آنلره اول عبادت ايتدكلرى عبادم نفع
ايده وياآنلره عذاب ايتميم وياآنلرك عذابدن نجاتلرينه كافى اوله لر (انا اعتدنا جهنم للكافرين نزلا) بز كافرلر
ايچون جهنمى ضيف ايچون احضار اولنور نزل كبى قلمشز (قل هل ننبئكم بالاخسرين اعمالا) آنلره
ديكل كه سزه خبرويره يممى شول قوميكه اعمال جهتندن قتى مغبونلردر (الذين ضل سعيهم فى الحيوة الدنيا)
شول كمسه لردركه حياة دنياده عمل واجتهادلرى ضايع وباطل اولدى (وهم يحسبون انهم يحسنون صنعا)
والحال آنلر كنديلرين حق اوزره اولوب عمل حسن ايتمش ظن ايدرلر * ديلديكه آنلر كله مراد ريا وسمعه ايچون
عمل ايدنلردر ويامعروفلرى اوزره خلقدن منت وشكر طلب ايدنلردر وياپهود ونصارادر وياراهبلردركه
كنديلرين صومعه لرده حبس ايتمشلردر شول فضل ونوال رجا ايتدكلرى عمللر يله هلاك ويواره ايردلر (اولئك
الذين كفروا بآيات ربهم ولقائه) امدى آنلر بلرى جل شانه نك آياتى قرآنه ويا توحيد ونبوت اوزره نصب اولنان
دلائله وبعد الموت بعثله عذاب الله لقاسنه كافر اولديلر (فحبطت اعمالهم) آنلرك كفرلرى سببيله عمللرى
باطل اولدى آنك اوزره مثاب اولمزلر (فلا نقيم لهم يوم القيامة وزنا) يوم قيامتده بز آنلر ايچون قدر قيلمزز
ويااعماللرين وزن ايچون ميزان قورمزز (قال النبى عليه السلام انه ليأتى الرجل العظيم السمين يوم القيامة
لا يزن عند الله جناح بعوضة وقال اقرؤا فلا نقيم لهم يوم القيامة وزنا) پيغمبريمز عليه السلام ايدر يوم
قيامتده بر رجل عظيم سمين كتورلور حالبوكه عند الله آنك جناح بعوضه دكلو قدرى اولمزوا كا بو آيتى دليل
اقامت ايتدى * ابو سعيد الخدرى رضى الله عنه ايدر يوم قيامتده بعض ناس اعمال الله كله لركه اول انلرك زعمنده
عظمده تهامه طاغلرى كبى اوله حالبوكه وزن اولندقده حبط اولنديغيچون جدا قدرى اولميه * امدى اعمال
كفار وزن اولنمز ديديلر اشبو آيتله استدلال ايدر (ذلك جزاؤهم جهنم بما كفروا واتخذوا آياتى ورسلى
هزوا) اشبو ذكر اولنان حبط اعمال وخست اقدار اهلنك جزالرى جهنمدر شول سببدنكه كافر اولديلر وبنم
آيتلريمى ورسوللريمى هزؤ ايدنديلر (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات كانت لهم جنات الفردوس نزلا)
شونلركه ايمان كتوروب اعمال صالحه ايشلديلر الله تعالينك وعد سابقى مقتضاسنجه آنلره فردوس جنتلرى منزل
اولور (خالدين فيها لا يبغون عنها حولا) آنده دائمين اولدقلرى حالده آندن تحول طلب ايتمزلر زيرا كه آندن
اطيب مكان بولمزلر پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تعاليدن آخرتده منزل استراولسكز آندن فردوسى
استكز كه اول جنتك اوسط واعلاسيدر آنك فوقى عرش الرحماندر جنتك نهرلرى آندن منفجر اولور * كعب
ايدركه آنده امر معروف ونهى منكر ايدنلر ساكن اولور (قل لو كان البحر مدادا لكلمات ربى لنفد البحر قبل
ان تنفد كلمات ربى) ديكل كه اكر جنس بحرك باسره صولرى ربم جل شانه نك علم وحكمتى كلماتن يازمغيچون
حبر اولسه ربمك كلماتى توكنمدين جنس بحرك صولرى باسره آنى يازمقدن توكنيدى زيرا كه هر جسم
متناهيدر اما كه كلمات الهيه يه نهايت يوقدر كه انكله مراد اوليا سنه وعدى واعداسنه وعيدى وخلقى اوزره
حكميدر (ولو جئنا بمثله مددا) اكرچه جنس بحر صولرى مثلن آنى يازمغيچون اوليكى اوزره زياده
كتوررسه وزده * اول دخى توكنوب كلمات الهيه توكنميدى زيرا كه اكا حد وعد يوقدر * ابن عباس رضى الله
عنه ايدر پيغمبريمز عليه السلام حضرتلرينه يهود ديديلر كه يا محمد سن زعم ايدرسنكه سكا حكمت ويرلمش اوله
والحال كتابكده (ومن يؤت الحكمة فقد اوتى خيرا كثيرا) اولكه اكا حكمت ويريله خير كثير ويريلوبدر
ديلديكه بوندنصكره ديرسنكه (وما اوتيتم من العلم الا قليلا) علمدن سزه آزنسنه ويريلوب سز اول سببدن
بو آيت نازل اولدى (قل انما انا بشر مثلكم يوحى الى انما الهكم اله واحد) ديكل كه بندخى سزلك كبى بشرين وحى
اولندمكه الهكز اله واحددر ذاتنده نظيرى وصفاتنده شريكى يوقدر (فمن كان يرجو لقاء ربه) اول
كسنه كه رب تعالى يه لقاسى حسن حال اوزره اولمسين رجا ايدر وياسوء حال اوزره اولمسندن خوف ايدر
(فليعمل عملا صالحا) آنك رضاسن استيو عمل صالح ايشلسون (ولا يشرك بعبادة ربه احدا) رب تعالينك

عبادتنه كمسه يى شريك ايتمسون ريا ايله ويامقابلهسنده اجر طلب ايتمكله (قال النبى عليه السلام ان اخوف
ما اخاف عليكم الشرك الاصغر قالوا وما الشرك الاصغر قال الرياء) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بنم سزلك
اوزريكزه معاصيدن زياده خوف ايتديكم شرك اصغردركه اول عمله ريادر (قال النبى عليه
السلام يقول الله تبارك وتعالى انى اغنى الشركاء عن الشرك فمن عمل عملا اشرك فيه غيرى فانا منه برئ
هو والذى عمله) پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تبارك وتعالى ديركه بن شركانك شركندن زياده غنى بن
اول كمسه كه اعمال دينيه نك برنده غيرى بكا اشراك ايده بن اول عملدن برئ بن اول عمل بندن غيرى بكا اشراك
ايتديكى كمسه نك اولسون (قال النبى عليه السلام من حفظ عشر آيات من اول سورة الكهف عصم
من فتنة الدجال) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كمسه كه سورة كهفك اولندن اون آيت حفظ ايده دجال
فتنه سندن عصمت اولنه (قال النبى عليه السلام من قرأ اول سورة الكهف وآخرها كانت له نورا من
قدمه الى رأسه ومن قرأها كلها كانت له نورا من الارض الى السماء) پيغمبريمز عليه السلام ايدر بر كمسنه
كه سورة كهفك اولنى وآخرنى اوقويه قدمندن رأسنه دكين نور اوله واول كه كلنى اوقويه ارضدن سمايه دكين
انكيچون نور اوله

سورة مريم وهى ثمان وتسعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(كهيعص) ديلديكه اول اسماء الهيه دن براسمدر ويا اسماء قرآندندر ويا اسم سوره در ويا قسمدركه الله تعالى آنكله
اقسام ايدوبدر * ديلديكه اول الله تعالى خلقنه كافيدركه عبادنه هاديدر يدى آنلرك يدلرى فوقنده در
بريه سنه عالمدر وعدنه صادقدر (ذكر رحمة ربك عبده زكريا) اشبو تلاوت اولنان ربك جل شانه نك عبدى زكريايه
رحمتى ذكريدر (اذ نادى ربه نداء خفيا) شول وقتكه اول رب تعالى يه ندا خفى ايله ندا ايتدى * اكرچه جهر
واخفا عند الله مساويدر الا بوكه اخفاده اخبات اشد واخلاص اكثردر ويا تاكه كبرى حالنده طلب ولد ايله لوم
اولنميه ويا موالبسى اكا مطلع اولميه كه آنلردن خوف ايدردى ويا ضعف هرم آنك صوتنى اخفا ايتدى (قال رب
انى وهن العظم منى) واول نداسنده ديديكه يارب كموكم ضعيف اولوب اينجلدى (واشتعل الرأس شيبا) وباشم
قيلى آغارديغندن اشتعال ايتدى (ولم اكن بدعائك رب شقيا) هيچ بر كره سكا دعامده خائب اولمدم بلكه
هر دعا ايتديكمده اجابت ايتدك يعنى توسل ايتدى آنى كه اجابتدن بچوردر وتنبيه ايتدى آنى كه مدعوله اكرچه
معتاد دكل ايسه ده لكن اجابتى معتاده در واول الله تعالى اكا اجابتى تعويد وآنى اكا اطماع ايتدى وكريمك
حقندندركه اطماع ايتديكى كمسه يى كرمندن خائب ايتميه (وانى خفت الموالى من ورائى) وموتدنصكره
خلافته ولى ايده جكلردن جور خوفن ايدرينكه آنلر آنك بنو عمى اولوب بنو اسرائيلك اشرارى ايديلر
(وكانت امرأتى عاقرا) وخاتونم ايسه طوغرمز اولدى (فهب لى من لدنك وليا) امدى سنك عندكدن
وفضلكدن بكا بر ابن صالح باغشله غل زيرا آنك مثلى محض فضلكدن وكمال قدرتكدن رجا اولنور * يوخسه
بن وخاتونم ولادته صلاحدن قالمشزدر (يرثنى ويرث من آل يعقوب) كه اول بندنصكره بكا وآل يعقوبه وارث
اوله اشبو وارثده اختلاف اولندى لكن ابن عباسدن عطانك قولنده ايدر اول خوف ايتديكه آنك بنو عمى
دين اللهى اضاعه واحكامنى تغيير ايده لر تكيم بنو اسرائيلدن آنى مشاهده ايتمشيدى اوله اولسه رب تعاليدن
بر ولد صالح ديلديكه امتى اوزره اول امين اوله ونبوت وعلمه وارث اولوب دينى ضياعدن حراست ايده
(واجعله رب رضيا) وانى يارب بر تقى مرضى ايله كل (يا زكريا انا نبشرك بغلام اسمه يحيى) الله تعالى آنك
نداسنه اجابت ايدوب ديديكه يا زكريا بز سكا تبشير ايدرز بر غلامله كيم اسمى يحيادر (لم نجعل له من قبل سميا)
اندن اول بر كمسه يى اول اسمله مسمى قيلمدق اول اسمله تسميه اولنمسنه حكمت زيرا كه اول و يرلديكى علم
وحكمتله حيات بولمشدى ويا انكيچونكه اول شيخ فانى ايله عجوز عاقردن وجوده كلمشيدى ويا انكيچونكه اكا نظير
وشبيه قيلنمامشدى شول حيثيتدنكه اول مدت عمرنده نه معصيت ايتمش ونه معصيته قصد قيلمشدى (قال
رب انى يكون لى غلام وكانت امرأتى عاقرا وقد بلغت من الكبر عتيا) زكريا عليه السلام ديديكه يارب بنم
ايچون نيجه غلام اولور حالبوكه خاتونم طوغرمز اولوبدر و بن ايسه پيرلكدن يبس وجفافه ايرمشيم (قال

كذلك قال ربك هو على هين) الله تعالى ويا بشارتى تبليغ ايدن ملك آنى تصديق ايدوب ديديكه امر سكا ديدكلرن
كبيدر ويا سنك ديديكك كبيدر ربك جل شانه ديركه يحيايى سزلر ايكيكزدن كبريكز حالنده وجوده كتورمك
بكا آساندر (وقد خلقتك من قبل ولم تك شيأ) والحال يحيادن اول سنى خلق ايتدم سن ايسه اول وقتده برشئ
دكل ايدك (قال رب اجعل لى آية) زكريا ديديكه يارب بكا برعلامت قيل كه آنكله خاتونمك حملنى بيلهم (قال آيتك
الا تكلم الناس ثلاث ليال سويا) الله تعالى ديديكه اكا علامتك اولدركه صحيح الخلق اولوب خرس ومرضك
يوغيكن اوج كيجه وكوندز ممتتابعا ناس ايله كلامه قادر اولميه سن * او بله اولسه اول كيجه خاتونته قربان
ايدوب رحمنه ولد واقع اولدى صباح اولیجق لسانى ناسله مكالمه دن معتقل اولدى ذكر الله اراده ايتديكنده
منطلق اولوردى وناس وراء محرابدن اكا منتظر اولورلر ديكه اول نمازه چقه (فخرج على قومه من المحراب)
چون خاتونى حملنك صباحنده محرابدن قومى اوزره چقه واردى والحال لونى متغير اولوب لسانى سويلمزدى
ديديلركه يا زكريا سكا نه حالت ايردى (فاوحى اليهم ان سبحوا بكرة وعشيا) آنلره ايما ايتدى ويا يرا اوزره
يازديكه غداة وعشيه ده الله نمازقيله لر يعنى اول صباحده واخشامده قومنه چقوب صلاتله امر ايدردى
خاتوننك حملى وقتى اولیجق كلامدن منع اولنوب چقديغنده صلاتى آنلره اشارت ايله امر ايدر اولدى * آندن
اكا يحيايى هبه ايدوب ديدككه (يا يحيى خذ الكتاب بقوة) يا يحيى توراتى جدله اخذ ايت (وآتيناه الحكم
صبيا) وبز اكا صباوتى حالنده حكمت وفهم توراة ويا نبوت ويردك حالبوكه اول اوچ ياشنده ايدى (وحنانا
من لدنا) وبزدن اكا رحمت ويردك وياخود آنك قلبنده ابو ينه وغيريه رحمت وتعطف قيلدق (وزكوة)
وبر آنى والدينه واهل زمانته صدقه ويردك (وكان تقيا) واول مسلم مخلص مطيع ايدى رب تعالينك
غيريدن معرض ايدى (وبرا بوالديه) واول والدينه اطاعت واحسان ايديجى ايدى (ولم يكن جبارا
عصيا) يوخسه والدينه عاق ورب تعالى يه عاصى اولور دكل ايدى (وسلام عليه يوم ولد ويوم يموت ويوم
يبعث حيا) والله تعالى دن اكا سلام اولدى طوغديغى كونده كه شيطاندن بنى آدمه ايريشن اكا ايرمدى
واولديكى كونده كه عذاب قبردن امنده اولدى وبعث اولنمسى كونده اهوال قيامتدن سالم اولوب انعام
واكرامه ايرر * ديلديكه انسانك زياده وحشتى اشبو اوچ حالنده اولور طوغديغى كونده انا قارننده الفت
ايتديكى حالتدن آيريلور واولديكى كونده كورمدكلرين كورر * وبعث كوننده كندوينى محشرده مخاوفده
بولور الله تعالى ايسه يحيى عليه السلامى اشبو مواطنده سلامتله تخصيص ايتدى (واذكر فى الكتاب مريم)
قرآنده مريم قصه سنى ذكر ايت (اذ انتبذت من اهلها مكانا شرقيا) شول وقتكه اول بيت المقدسده ويا دارنده
قومندن مكان شرقى يه اعتزال ايتدى * ديلديكه ايام شتاده بردلك شدتنده بر مشرقه ده اوطوروب باشنى باغلردى
برقولده حيضدن آريتوب غسل ايتمكه كندى پس بواجلدن نصارى مشرقى قبله ايدنديلر (فاتخذت من
دونهم حجابا) اهلنه قريب مكانده پرده ايدوب آنلردن تستر ايتدى وآنده اغتسال ايچون مجرده اولديغى
حالده اوطوردى (فارسلنا اليها روحنا فتمثل لها بشرا سويا) واول حالتده بز اكا جبرائيلى كوندردك كه اول
شاب امرد سوى الخلق صورتنده متمثل اولديغى حالده آنك قارشوسنده طوردى (قالت انى اعوذ بالرحمن منك
ان كنت تقيا) مريم رضى الله عنها غايت عفافندن اكا ديديكه سندن الله تعالى يه صيغنورين اكر مؤمن
متقى ايسك بكا ظلم وتعرض ايتمكل (قال انما انا رسول ربك لاهب لك غلاما زكيا) جبرائيل عليه السلام
اكا ديديكه بن اول استعاذه ايتديككك رب تعالينك رسوليم آنك امريله كلمشم كه سكا بر ولد هبه ايدم كه اول
ذنوبدن طاهر اوله وياخود خير اوزره نامى اوله سندن سنه ترقيسى خير وصلاح اوزره اوله (قالت انى يكون لى
غلام ولم يمسسنى بشر ولم اك بغيا) مريم رضى الله عنها ديديكه بكا ولد قندن حاصل اولور حالبوكه بكا زوج قربان
ايتمدى وبن فجور ايتمامشم ولد ايسه يا نكاحدن ويا سفاحدن اولور والحال بندن هيچ برى صدور ايتمدى
(قال كذلك قال ربك هو على هين) جبريل عليه السلام ديديكه يا مريم حال ديديكك كبيدر لكن ربك
جل شانه ديديكه بابا سز ولد خلقى بكا آساندر (ولنجعله آية للناس ورحمة منا) بز آنى ايدرز تا كه آنى كمال
قدرتمزه علامت وبرهان قيله وز وآنك دينته تابع اولانلره آنى رحمت ايده وز (وكان امرا مقضيا) اول ازلده
امر محكوم ومفروغ اولدى اكا رد وتبديل اولمز آندن مريم درعنى كيبجك جبريل عليه السلام

آنك

آنك درعنه نفخ ايتدى (فحملته) او نفخه دن فى الحال عيسى عليه السلام حضرتلرينه حامل اولدى (فانتبذت
به مكانا قصيا) او بله اولسه اول قارننده كى حمله اهلندن بعيد وراء جبله ويا اقصاى داره عزلت
ايتدى تا كه زوجسز ولادتله آنى تعيير ايتميه لر * مفسرين آنك مدت حملنده ووقت وضعنده اختلاف
ايتديلر ابن عباس ديديكه حمل وولادتى ساعت واحده ده اولدى * ديلديكه مدت حملى سائر نساء كبى طقوز آى
اولدى برقولده سكز آى حالبوكه سكز آيده طوغان مولود آندن غيرى تيز زمانده فوت اولمشدر برقولده
مدت حملى التى آى اولدى * ديلديكه مريم آنى حامل اولمسى بر ساعتده وانك تصوير اولنمسى بر ساعتده
وآنى وضع ايتمسى بر ساعتده ايدى واول وقتده اول اون ياشنده اولوب عيسايه حامل اولمزدن اول ايكى كره
حيض كورمشدى (فاجاءها المخاض الى جذع النخلة) ولادت وجعى آنى بر نخله جذعنه الجا ايتدى كه
اول بر نخلۀ يابسه ايديكه رأس وخضرتى كتمشيدى قيش ايامى ايدى اكا التجاسى وجع ولادتدن اكا استناد
ايچون ايدى زيرا كه قابله سى يوغيدى (قالت يا ليتنى مت قبل هذا وكنت نسيا منسيا) ناسدن اوتانوب
ولوملرندن اوشانوب ديديكه نولايدى بو حالتدن اول اولمش اوليدم واونوديلوب كيديدم (فناداها من تحتها
الا تحزنى قد جعل ربك تحتك سريا) جبرائيل عليه السلام مريمه ندا ايتدى بر مكاندنكه اول مريمك مكانندن
اسفل ايدى زيرا كه مريم اكمه اوزره ايدى وجبريل عليه السلام ايسه آندن اسفلده وراء اكمه ده ايدى
وياخود عيسى عليه السلام مريمدن طوغيجق آنك تحت ذيلندن اكا ندا ايتديكه حزن چكمه كل رب تعالى
تحت قدمينكده نهر صغير قيلدى ويا آنى تحت امركده قيلديكه ديلرسك آنى آقيدرديلرسك طوردورورسين *
ديلديكه عيسى عليه السلام عقبيله يره اورديجق آندن بر طتلو صو پيكارى چقوب اقدى وبرقولده اول
اراده بر نهر يابس وار ايدى الله تعالى آندن صو آقتدى واول نخلۀ يابسه يى يپراقلنديروب ميوه ويردى
(وهزى اليك بجذع النخلة تساقط عليك رطبا جنيا) ويا مريم اول نخلۀ يابسه يى كندوكه اماله وتحريك
ايتكه اوزريكه شول كويتمش تازه خرما دوشه (فكلى واشربى) امدى اول خرمادن ييوب نهرلك
صوينندن ايچكل (وقرى عينا) واول اوغلك عيسى ايله قرير العين اولوب حزنكى كيدر * زيرا قچانكه ناس
نهر يابسى جريان ايدر ونخلۀ يابسه يى يشللنوب وقتندن اول ميوه لو كوره لر اكا قادر اولان رب تعاليدن
استبعاد ايتمزلركه سندن خلسز ولد خلقنه قادر اوله وسنك اهل عصمتدن ايديككك بيلوب سنى ريبه دن
تبرئه ايده لر (فاما ترين من البشر احدا فقولى انى نذرت للرحمن صوما فلن اكلم اليوم انسيا) اكر بشردن
بركسه كوررسك سكا ولدكدن سؤال ايتديكنده اشارتله اكا ديكل كه بن الله تعالينك وجهيچون صمته
نذر ايتمشن اشبو كونده هيچ بر آدمى يه سويلمزين اشبو صمت صومى آنلرك شريعتنده جائز ايدى بزم شريعتزده
دكل (فاتت به قومها تحمله) اندن مريم رضى الله عنها عيسايى طوغرديغى حينده كتوروب قومنه
كلدى * ديلديكه يوسف النجار مريم وعيسايى غاره ايلتدى قرق كون انده مكث ايدوب نفاسندن طاهره
اولیجق انكله قومنه كلدى اهلى انى قوجاغنده ولدله كوريجك بر بنوب اغلاشديلر زيرا كه اهل بيت
صالحين ايديلر (قالوا يا مريم لقد جئت شيأ فريا) ديديلركه يا مريم بديع منكر شيئله كلدك (يا اخت هارون
ما كان ابوك امرأ سوء وما كانت امك بغيا) يا اخت هارون بابك عمران زانى دكل ايدى وانانك حنه دخى زانيه
دكل ايدى بو ولد سكا قندن حاصل اولدى * ديلديكه اشبو هارون بنو اسرائيلده بر رجل صالح وعابد ايدى موتى
كوننده جنازه سنه قرق بيك رجل تابع اولديكه جمله سنك اسملرى هارون ايدى سائر ناسدن غيرى مريمى اكا
تشبيه ايتديلر يعنى بر ظن ايدردككه صلاحده سن انك مثلى اوله سين يوخسه اندن مراد نسبده اخوت
دكل ايدى * ديلديكه هارون مريمك لاب اخى ايدى وياخود انكله مراد موسى عليه السلامك قرنداشى
هارون ايدى زيرا كه مريم انك نسلندن ايدى وياخود هارون بنو اسرائيلده بر عظيم الفسوق رجل ايدى
مريمى اكا تشبيه ايتديلر (فاشارت اليه قالوا كيف نكلم من كان فى المهد صبيا) مريم رضى الله عنها آنلره
عيسايى كوسترديكه انلر اكا سويليوب جوابى آندن اخذ ايده لر وآنك جوابى مريمك كندويه حجت اوله
وقتا كه مريم انلره جواب ايچون عيسايى كوستردى بو بله فعل منكر كدن ماعدا بزى سخره دخى ايدرسين بز
بشكده كى صبى يه نيجه سويلرز ديديلر (قال انى عبد الله) عيسى عليه السلام آنلرك كلامن ايشيديجك

رضاعی ترك ایدوب آنلره اقبال ایتدی * وبرقولده مریم آنلره آنی کوستریجك ندبی ترك ایدوب یساری اوزره
اتکا ایتدی وعیفیله اشارت ایدوب دیدیکه بن الله تعالینك عبدیم * انك اول تکلمی نفسی اوزره الله تعالینك
عبدی ایدوکنه اقرار اولدی تا که الها اتخاذ اولنمیه (آتانی الکتاب وجعلنی نبیا) اول بکا کتاب ویریسرو بنی نبوتله
اکرام ایدیسردر * دینلدیکه یعنی الله تعالی لوح محفوظده اکا کتاب ویرمسین وآنی پیغمبر ایتمسین
یازدیغن خبرویردی نتکیم پیغمبریمز علیه السلامه نه وقتدنبرو نبیسن دینلدکده دیدیکه بن نبی ایدم حالبوکه
آدم علیه السلام روح وجسد بیننده ایدی * اکثرون دیدیلرکه عیسایه انجیل ویرلمسی طفل وصغیرایکن ایدی
واول حالنده اکا رجال عقلی ویرلمشدی * دینلدیکه اول اناسی قارننده ایکن اکا توراة الهام اولنمشدی
(وجعلنی مبارکا اینما کنت) وهرقنده اولسم بنی خلقه خیرتعلیم ایدروبکا ایمان واتباع ایدنه نفع ایدرقیلدی
(واوصانی بالصلاة والزکوة مادمت حیا) وحیاتده اولدیغمجه بکا صلاة وزکاتله امرایلدی یعنی ماله مالك
اولورسم * ویاذنلدن نفسمی تطهیرایدم ویاخیردن استکثار ایدم (وبرا بوالدتی) وبنی والده مه محسن ورحیم
قیلدی (ولم یجعلنی جبارا شقیا) واول بنی کندویه عاصی قیلمدی * دینلدیکه شقی اولدرکه ذنب ایدوب
توبه ایتمیه (والسلام علی یوم ولدت ویوم اموت ویوم ابعث حیا) جنس سلام بنم اوزریمه درطوغدیغم کونده
واولدیکم کونده وبعث اولندیغم کونده امنده اولهم نتکیم یحیی علیه السلامه سلامده معناسی کچدی
عیسی علیه السلام اشبوکلماتی سویلیجك اول قوم مریمك برائتن بیلدیلر * بعده صبیانك تکلمی حدنه
ایرنجیه دکین سویلدی (ذلك عیسی ابن مریم قول الحق الذی فیه یمترون) اشبونعتی تقدم ایدن عیسی
ابن مریمدر سویلدی شول قول حقیکه نصاری آنده اختلاف ایدرلر شول وجهله کیم انلرك
کیمی انی ابن الله وکیمی هوالله دیدی و یهود ایسه انی ساحر دیدی (ما کان لله ان یتخذ من ولد) الله تعالینك
نعتندن دکلدرکه ولد اتخاذ ایده (سبحانه) خلقك صفاتندن اول منزهدر (اذا قضی امرا فانما یقول له
کن فیکون) اولکه برشیء اراده ایتسه کن دیمسیله ایجاد ایدر اوله منزه ومقدس اولدیکه ولد اتخاذنده خلق
کبی احبال اناثه احتیاج اوله (وان الله ربی وربکم فاعبدوه) والله تعالی بکا امرایلدیکه اول بنم ربمدر
وسزك ربکزدر اکا عبادت ایلدیم نتکیم صلاة وزکاتله ووالدتمه برله امرایتدیکی کبی (هذا صراط
مستقیم) ربمك جل شانه بکا اشبوامرایتدیکی دین صحیح وطریق مستقیمدر (فاختلف الاحزاب من بینهم) مریم
اوغلمز عیسانك ولادتیچون عیسی شاننده احزاب ناس اختلاف ایتدیلر یهود دیدیلرکه اول ولدزنادر ونصاری
ایسه اوچ فرقه اولدیلرکه اول نسطوریه ویعقوبیه وملکانیه در * نسطوریه دیدیلرکه اول حاشا ابن اللهدر
اظهار ایدوب بعده آنی رفع ایلدی یعقوبیه دیدیلرکه حاشا اول کندیدر یره اینوب بعده صعود ایتدی
وملکانیه دیدیلرکه الله تعالینك عبدی ونبیسیدر (فویل للذین کفروا من مشهد یوم عظیم) ویل کافرلره شول
یومك شهودندنکه هول وحساب وجزاسی عظیمدرکه اول یوم قیامتدرو یاخود اول کونده ملائکه وانبیانك
والسنه وجوارحلرینك شهادتندنکه انلرك کفروفسقلری انکله آشکاره اولیسردر (اسمع بهم وابصر یوم
یأتوننا) انلرعجب ایشیدروکورورلریوم قیامتده که بزم درکاهمزه کلورلرجدیردرکه انلرك اشتملرینه
وکورملرینه تعجب اولنه * حالبوکه دنیاده حقی ایشتمزوکورمزایدیلرویاخود یوم قیامتده انلرك کبی ایشیدر
وکورر اولمزشول وقتده که الله تعالی سورهٔ مائده آخرنده ذکرایتدیکی سؤال اوزره عیسی علیه السلامه دیه که
سن ناسه الله تعالیدن غیری بنی وانامی ایکی اله ایدینك دیدکمیدی (لکن الظالمون الیوم فی ضلال مبین)
لکن کفرله نفسلرینه ظلم ایدنلر اشبوکونده خطا بیننده درشول سببدنکه استماع ونظرلرك نفعی اولمسی وقتنده
غفلت ایتدیلردی (وانذرهم یوم الحسرة اذ قضی الامر وهم فی غفلة وهم لایؤمنون) یا محمد انلری تخویف
ایت شول کوندنکه آنده مسیء اساءتنه ومحسن قلت احسانته تحسرایدر * شول وقتده که حسابدن فراغ
ایدیلوب اهل جنت جنته واهل نارناره کیدهلر حالبوکه انلر آخرتده ایریشه جکلری شدائدواهوالدن غافللردر
آنی تصدیق ایتمزلردر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدرکه نتکیم یوم قیامتده اهل جنت جنته واهل نارناره
کیرهلر بعده موت کتوریلوب جنت ونار آراسنده بوغزلنه وبرمنادی ندا ایده که یا اهل جنت سزه من بعد
موت یوقدر ویا اهل نار سزه دخی من بعد موت یوقدر * ایدیه اولسه اهل جنتك فرحلری واهل نارك ترحلری

زیاده اوله پیغمبریمز علیه السلام ایدر اهل جنتك هربری جنته کیرمزدن اول اکا نارده کی مکانی کوستریلورکه
اساءت ایتمش اولسه اکا کیریسردی تا که شکری زیاده اوله واهل ناردن هربری ناره کیرمزدن اول اکا
جنتده کی مکانی کوستریلورکه احسان ایتمش اولسه اکا کیریسردی تا که حسرتی زیاده اوله (انا نحن نرث
الارض ومن علیها والینا یرجعون) بزارضه واوزرنده کی مخلوقاته وارث اولورز آنلری افنا واهلاك
وآخرتده بزه رجوع ایدرلرا عماللرینه کوره مجازاة اولنورلر (واذکر فی الکتاب ابراهیم انه کان صدیقا نبیا)
آنلره قرأنده ابراهیم علیه السلام خبرین ذکرایتکه اول صدقه ملازم والله تعالینك غیوب وآیات وکتب
ورسلنه کثیرالتصدیق ونبی مرسل ایدی (اذ قال لابیه) شول وقتنکه باباسی آزر بن تارخه دیدیکه اول اصنامه
عبادت ایدردی (یا ابت لم تعبد ما لا یسمع ولا یبصر ولا یغنی عنك شیا) ای بابا نیچون عبادت ایدرسن
برشیئه که سنك حالکی بلمزذکرکی ایشتمزوخضوعکی کورمزونفع جلبنده وضرردفعنده سکا برشیء مفید اولمز
(یا ابت انی قد جاءنی من العلم ما لم یأتك فاتبعنی اهدك صراطا سویا) ای بابا الله تعالیدن بکا طریق مستقیمه
دلالت علمی حاصل اولوبدرکه اول علم سنده یوقدر بکا اتباع ایدوب تعلمدن استنکاف ایتمکل که سنی طریق
ضلالتدن قورتارم وطریق مستقیمی کوستریم (یا ابت لا تعبد الشیطان) ای بابا شیطانك کفروشرکدن سکا
تزیینه اغترار ایله اکا اطاعت ایتمکل (ان الشیطان کان للرحمن عصیا) زیراکه شیطان الله تعالییه عاصی
اولوبدرو عاصییه اطاعت ایدن دخی عاصیدر (یا ابت انی اخاف ان یمسك عذاب من الرحمن فتکون
للشیطان ولیا) ای بابا اکرکفراوزره اقامت ایدرسك بیلورینکه الله تعالیدن سکا عذاب ایریشوب نارده
شیطانه قرین اولورسن (قال اراغب انت عن آلهتی یا ابراهیم لئن لم تنته لارجمنك واهجرنی ملیا) آزر اکا
جوابده دیدیکه یا ابراهیم سن بنی اصنام عبادتندن صرف ایتمکی دیلرسن والله اکرسن بونك کبی مقالاتله
اصنامی تعییب وتقبیحدن امتناع ایتمزسك سنی سب وشتم ایدرین ویاحجاره ایله اولدررین ایمدی بندن حذرایت
وبرنیچه زمان بکا سویلیوب قاتمدن کیت (قال سلام علیك ساستغفر لك ربی) ابراهیم علیه السلام
اکا تودیع ومتارکه وسیئه یی حسنه ایله مقابله وجهی اوزره دیدیکه وار بندن سالم اولوب بندن سکا مکروه
ایرمسون بلکه سنکیچون ربم جل شانه دن دیلرینکه مغفرتکه سبب اولورایمانی سکا توفیق ایده (انه کان
بی حفیا) اول رب تعالی بکا بر والطافده بلیغ اولدی (واعتزلکم وما تدعون من دون الله) وسزی والله
تعالیدن غیری معبود اتخاذ ایتدیککز اصنامی ترك ایدرین اویله اولسه اشبوبلده کزکوچادن ارض مقدسه یه
کیدرین (وادعو ربی عسی الا اکون بدعاء ربی شقیا) ویالکزرب تعالی جل شانه یه عبادت ایدرین
بوخسه سزلك کبی آنك عبادتنه هیچ احدی اشراك ایتمزین رجا ایدرینکه ربم جل شانه یه دعامده خائب اولمیم
(فلما اعتزلهم وما یعبدون من دون الله وهبنا له اسحق ویعقوب وکلا جعلنا نبیا) وقتاکه ابراهیم
علیه السلام آنلری والله تعالیدن غیری عبادت ایتدکلری اصنامی ترك ایدوب ارض مقدسه یه واردی بز اکا
ولدی اسحاقی وانك ولدی یعقوبی هبه ایتدك وابراهیم واسحاق ویعقوبدن هربرینی نبوتله اکرام ایتدك *
دینلدیکه برکمسه که الله تعالینك رضاسن استیوهجرت ایده الله تعالی اکا دنیاده وآخرتده اکرام بیدر (ووهبنا
لهم من رحمتنا) وبزآنلره رحمتمزدن نبوت واموال واولاد ویردك (وجعلنا لهم لسان صدق علیا) وآنلر
ایچون جمیع ادیان اهلی عندنده ثناء حسن رفیع قیلدقکه هربری آنلری تولی وآنلره ثنا ایدرلر (واذکر
فی الکتاب موسی انه کان مخلصا) یا محمد سن آنلره قرأنده موسایی ذکرایلکل که اول موحد وعبادتنده شرکدن
وریادن مخلص ایدی ویاخود الله تعالی انی دنسدن خالص ایتمشدی (وکان رسولا نبیا) واول الله تعالینك
خلقه رسولی اولوب اندن انلره شرایع واحکامی ایرکورردی (ونادیناه من جانب الطور الایمن) بز اکا طور
جانبندن آنك یمیننه ولی ایدرجهتندن (انی انا الله رب العالمین) دیو ندا ایتدك * وطور مصرله مدین اراسنده
برجبلدرکه اسمی زبیردر (وقربناه نجیا) ودخی بز آنی کندیمزه مناجات ایتمکه تقریب ایتدك * برحیثیتله که
آنك کلام ازلیسن ایشتدی * دینلدیکه الله تعالی آنی حجب اوزره رفع ایدوب حتی که قلمك صریرنی ایشتدی
(ووهبنا له من رحمتنا اخاه هارون نبیا) وبزموسایه رحمتمزدن قرنداشی هارون نبی یی هبه ایتدککه
اول اکا معین اوله (واذکر فی الکتاب اسماعیل انه کان صادق الوعد) یا محمد آنلره قرأنده اسماعیلی دخی

ذکر ایتدیکه اول وعدنده صادق ایدی اکرچه وعده وفا انبیانک هر برنده موجوددر لکن غیریده معهود
اولمیان وفا آنده بولنوبدر که ذبح اولنمغه صبره وعد ایدوب وفا ایتدی وبر رجله برمکانده آنک رجوعنه دکین
انتظارده وعد ایتدیکندنصکره اول رجله انتظار ایله آنده اوچ کون برقولده بر ییل اقامت ایتدی (وکان
رسولا نبیا) واول قومنه رسول ونبی ایدی اشبو دلیلدر که هر رسولک صاحب شریعت اولمسی لازم اولمیه
زیرا که ابراهیم علیه السلامک اولادی آنک شریعتی اوزره ایدیلر (وکان یأمر اهله بالصلاة والزکوة) اهل
اهل دینته ویاقومنه صلاة وزکاته امر ایدردی (وکان عند ربه مرضیا) اول رب تعالی عندنده هر قول
وفعلنده استقامتیچون مرضی ایدی (واذکر فی الکتاب ادریس) وکذلک قرآنده آنلره ادریسی ذکر ایت
روایت اولندیکه اکا اوتوز صحیفه نازل اولدی اسمی اخنوخدر کثرت درسیچون اکا ادریس لقب ویرلدی اول
قلمله کتابت ایدن واول ثیاب دیکن واول دیکلمش ثیاب کین واول سلاح قوشانن واول کفاره قتال ایدن واول
علم نجوم وحسابه نظر ایدن ادریس علیه السلام ایدی (انه کان صدیقا نبیا) واول الله تعالیدن اخبارنده
صادق نبی ایدی (ورفعناه مکانا علیا) بز آنی مکان عالیه رفع ایتدک * دینلدیکه جنته ویا سماء سادسه یه
ویا رابعه یه رفع اولندی * آنک سبب رفعنده کعب وغیریدن روایت اولندیکه اول بر کون کونشک امیسنده
بر حاجتنه کیدوب آنک حرندن متأذی اولدی دیدیکه بن آنک مجرد حرندن متأذی اولیجق آنک عظم جرمیله
برکونده بشیوز ییللق مسافه یی آنی کتورمکله قطع ایدن ملک نه مرتبه ده متأذی اولور یا الهی اول
ملکدن آنک ثقل وحرنی تخفیف ایت دیو دعا ایلدی * الله تعالی اکا اجابت ایدوب ملک آنک ثقل وحرنده
خفت بولدی دیدیکه یارب بونک ثقل وحری خفتنده حکمتک ندر * بیورلدیکه عبدم ادریسک دعاسنه اجابت ایتدم
دیوا کا بلدردی آندن اول ملک الله تعالیدن دیلدیکه * ادریس علیه السلامی زیارته اذن ویره حتی که اذن اولوب
ملک ادریس علیه السلامی زیارته کلدی * ادریس علیه السلام اکا دیدیکه بکا علم ایردیکه سنکله ملک الموت
بیننده صداقتک وارایمش دیلرمکه بنم اجلم تأخیری ایچون اکا شفاعت ایده سن تا که شکر وعبادتم آرتورم
ملک نعم دیوب ملک الموته آنی شفاعته وعد ایتدی وادریسی کندی ایله بیله الوب مطلع شمس عندنده کندینک
مکاننده قودی وملک الموته واروب حاجتنی سویلدی ملک الموت دیدیکه اما اجلی تأخیرنه چاره یوقدر لکن موتی
نه وقتده اولور ایدوکن سکا خبر ویره یم ملک نعم دیوب * ملک الموت آنک عمری دیوانته نظر ایتدیکندنصکره
دیدیکه اول صاحبک آدمی به ظن ایدرینکه ابدا موت ایرمیه * زیرا آنک موتی کونشک مطلعی عندنده سنک
مکانکده اولدیغی حینده ایکن تقدیر اولنمشدر * ملک ایتدی الآن بن آنی کندی مکانمده قویوب سکا کلمشن
ملک الموت ایتدی اوبله اولسه اول آنده قبض اولنمشدر آندن ملک مکانته رجوع ایدوب ادریسی انده
میت بولدی * دینلدیکه انبیادن درت کمسه حیاتده درلر ایکیسی یرده درلر که اول خضر والیاسدر وایکیسی
کوکده درلر که اول ادریس وعیسادر * وهب ایدر ادریس علیه السلام ایچون هر کونده زماننده کی جمیع اهل
ارضک عبادتی دکلو یالکز انکیچون عبادت رفع اولنوردی ملائکه انی تعجب ایدوب ملک الموت انی زیارته الله
تعالیدن استیذان ایتدی اذن اولیجق اکا آدمی صورتنده کلدی وادریس علیه السلام صائم الدهر ایدی افطاری
وقتنده انی طعامنه دعوت ایتدی اول ایسه انکله اکلدن ابا ایتدی اوچ کره بویله ایدیجک ادریس علیه السلام
اکا دیدیکه دیلرینکه نه حالوکمه سین بکا کندیکی بیلدره سن * دیدیکه بن ملک الموتم اذن الهی ایله زیارتکه کلمشن
ادریس علیه السلام اکا ایتدیکه سندن حاجتم واردیلرینکه روحمی قبض ایده سن تاکه موت کربتن ذوق ایدم
بعده روحمی کیرو بدنمه رد ایده سن که موته زیاده مستعد اوله م اذن الهی ایله انی ایتدی بعده ادریس علیه السلام
اکا دیدیکه سکا بکی حاجتم دخی واردر که اول بنی ناره ایلتوب ورود ایتدیره سن اندن صکره جنته ایلتوب
کیردیره سن اذن الهی ایله اول انی ناره ایراداندن وجنته ادخالندنصکره ملک الموت اکا چیقغل که سنی کیرو مکانکه
ایرکورم دیدی * ادریس علیه السلام حضرتلری انده بر شجره یه تعلق ایدوب بن بوندن چیقمزین دیدی الله تعالی
اول ایکیسی بیننده حکم اولمغیچون بر ملک کوندردی ملک اکا دیدیکه کیردلک نیچون چیقمزسن دیدیکه الله
تعالی دیدیکه (کل نفس ذائقة الموت) هر نفس موتی ذوق ایدیجیدر بن ایسه آنی ذوق ایتدم ودخی دیدیکه (وان
منکم الا واردها) سزدن هیچ برکسه یوقدر الا اول ناره ورود ایدیسر در * بن ایسه اکا ورود ایتدم ودخی دیدیکه

(وماهم منها بمخرجین) اهل جنت جنته کیردکلرنده اندن چقارلمزلر اول اجلدن بن دخی کیردم چقمازین * ملک
الموته وحی الهی کلدیکه اول جنته بنم اذنمله کیردی بنه بنم امریمله چقارامدی اول آنده حیاتده در (اولئک
الذین انعم الله علیهم من النبیین من ذریة آدم وممن حملنا مع نوح ومن ذریة ابراهیم واسرائیل) اشبو سوره
اولندن بو محله دکین ذکر اولنان زکریا ویحیی وعیسی وابراهیم واسحق ویعقوب وموسی وهارون واسماعیل
وادریس علیهم الصلوة والسلام نبیلردن شونلردر که الله تعالی آنلره دین ودنیا نعمتلرینک انواعیله انعام
ایلدیکه آنلرک بعضی آدم ذریتندندر که اول ادریسدر وبعضی نوح ایله سفینه ده کتوردیکمز کمسه ذریتندندر که
اول ابراهیمدر که سام بن نوح اولادندندر وبعضی دخی اسرائیل ذریتندندر که اول موسی وهارون وزکریا
ویحیی وعیسادر * اشبونده دلالت واردر که اولاد بنات ذریتدن اوله (وممن هدینا واجتبینا) اشبو ذکر
اولنانلر بزم طریق حقه ارشاد ونبوت وکرامتله اصطفا ایتدکلریمزدن ایدیلر (اذا تتلی علیهم آیات الرحمن
خروا سجدا وبکیا) چون آنلره الله تعالینک آیتلری تلاوت اولنسه سجده یه واروب اغلرلردی امدی سز دخی
انلرکبی اولک (قال النبی علیه السلام اتلوا القرآن وابکوا فان لم تبکوا فتباکوا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
ایدر قرآنی اوقیوب اغلا کز اکر کوزلریکز اغلامزسه تحزن ایله اغلر کبی اولک (فخلف من بعدهم خلف) اول
نبیلردنصکره قوم سوء کلدیکه انلر یهود ولاحقلریدر ویا بو امتدن بر قومدر که (اضاعوا الصلاة) انلر صلاة
مفروضه یی ترک ویا وقتندن تأخیر ایتدیلر (واتبعوا الشهوات) نفسلرینک شهواتن طاعت الله اوزره
ایثار ایتدیلر (فسوف یلقون غیا) انلر آخرتده شره ملاقی اولیسرلردر * وهب ایدر غی جهنمده بر نهردر که قعری
بعید طعمی خبیثدر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر اول جهنمده بر وادیدر که سائر اودیه انک حرندن
الله تعالی یه استعاذه ایدرلر اول اعداد اولنمشدر زنایه وشرب خمره واکل ربوایه وعقوق والدینه وشهادت زوره
اصرار ایدنلره که توبه ایتمدن اوله لر (الا من تاب وآمن وعمل صالحا) مکرکه اندن توبه ایدوب ایمان وعمل صالح
ایشلیه (فاولئک یدخلون الجنة ولا یظلمون شیأ) امدی انلر جنته ادخال اولنوب اعماللری جزاسندن
برشی نقص اولنمزلر (جنات عدن التی وعد الرحمن عباده بالغیب) شول اقامت جنتلریکه الله تعالی انی انلره
وعد ایتدی حالبوکه اول انلردن غائبه در (انه کان وعده مأتیا) اول الله تعالینک وعد ایتدیکی جنتی وعد اولننانلره
کلوب ایریشور اولدی (لا یسمعون فیها لغوا الا سلاما) انلر انده فضول کلام ایشتمزلر بلکه بر قول ایشیدرلرکه
آنده عیب ونقیصه دن سالم اولورلر * سلام هر خیری جامع اسمدر یعنی اهل جنت جنتده آنلری وباله ایرکوررشی
ایشتمزلر بلکه انلرک ایشتدکلری بری برلرینه سلامدر ویا ملائکه دن کندیلره سلامدر ویاخود الله تعالیدن
سلامدر (ولهم رزقهم فیها بکرة وعشیا) انده انلره متنعم اولدقلری اوزره بکره وعشیده رزقلری کلور *
اهل تفسیر ایدر جنتده کیجه یوقدر که انده بکره وعشی اوله بلکه انلر ابدا نورده در بلکه رزقلری نهارک ایکی طرفی
مقدارنده کلور * دینلدیکه انلر نهارک وقتنی حجابلر رفعیله ولیلک وقتنی حجابلرک ارخاسیله بیلورلر * دینلدیکه
انکله مراد رفاهیت عیش وسعت رزقدر (تلک الجنة التی نورث من عبادنا من کان تقیا) اشبو شول جنتدر که
انی عبادمزدن هر تقی اولانه ویررز وارثه موروثنک مالنی ویردیکمز کبی * دینلدیکه متقیلر جنتده شول مسکنلره
وارث اولورلر که اهل نار اکا کیریسرلردی اکر اطاعت ایتسه لر * وقتاکه پیغمبریمز علیه السلام اصحاب کهف
وذوالقرنین وروحدن سؤال اولندقده ایرته خبر ویره یم دیوب انشاء الله دیمدی اندن وحی اون بش ویا قرق کون
منقطع اولوب زیاده مهموم ومحزون اولدی حتی که مشرکلر محمدی ربیسی ترک ایتدی دیدیلر بعده وحی ایله
جبرائیل علیه السلام اکا کلدیکنده دیدیکه یا اخی جبرائیل نه سبب ایله اکلنوب کلمدک جبرائیل علیه السلام
ایتدیکه (وما نتنزل الا بامر ربک) بز عبد مأمورز سکا نزولمز دخی الا ربک جل شانه نک امریله در * یعنی جبرائیل
علیه السلامه الله تعالی امر ایلدیکه محمد علیه السلامه بویله جواب ویره (له ما بین ایدینا وما خلفنا وما بین ذلک)
اول الله تعالی یه مختصدر هر اماکن واحایین نزلک علی برمکاندن برمکانه که انتقال ایدرز وبر زمانده که نزول ایدرز
وبر زمانده که نزول ایتمزز الا انک امر ومشیتیله در * دینلدیکه یعنی اوکمزده اولان امر آخرت وثواب وعقاب
وآردمزده اولان امر دنیا وایکیسی اراسنده اولان ایکی نفخه بینیکه قرق ییلدر ویاخود اوکمزده کی دنیادن قلان
وآردمزده کی دنیادن کچن وایکیسی اراسنده کی مدت حیاتمز اوله * یاخود اوکمزده کی موتمزدنصکره وآردمزده کی

خلق اولنمازدن اول وایکیسی اراسنده کی مدت حیات اوله * ویاخود اوکیزده کی ارضدر چنانکه
اکا نزول مراد ایده وز وآردمزده کی سمادر چنانکه اندن نزول ایده وز ایکیسی اراسنده کی هوادر (وما کان ربك
نسیا) یا محمد ربك تعالی سنی ترك ایدر اولمدی یعنی بزم عدم نزولمز نزوله امر اولنمدیغمز ایچوندر یوخسه الله
تعالی سنی ترك ایتمسیچون دکلدر بلکه بر حکمت ایچوندرکه اول انی اراده ایتدی * دینلدیکه اشبو آیتك اولی
متقیلرك قولی حکایت اوله چنانکه جنته کیره لر یعنی بزم جنته نزولمز دکل الا الله تعالینك امر والطافیله در
اول جمیع امورك مالکیدر اول کرك سالف ویا حاضر ویا مترقب در اولکه آنی بولدق وبولورز انك لطف وفضلندندر
* بعده الله تعالی انلرك اول قولنی تقریر ایدوب دیدیکه رب تعالی عمل اهلنك اعمالنی وانك اوزره انلر ایچون
وعد ایتدیکی ثوابی اونودر اولمدی (رب السموات والارض وما بینهما) اول سموات وارضده وایکیسی بیننده کی
خلقك ربیدر اکر اکا نسیان جائز اولسه ربوبیتی مستحیل اولوردی امدی اول نسیاندن منزهدر (فاعبده
واصطبر لعبادته) اویله اولسه اکا عبادته اقبال وانك اوزره اصطبار ایت یوخسه برمدت وحیك احتباسندن
وشماتت اعدادن ضیق الصدر اولمغل (هل تعلم له سمیا) اول الله تعالی یه مثل وعدل ویاهیچ احدی الله اسمیله
تسمی ایتمش بیلورمیسن زیرا که مشرکین اکرچه صنملرینه اله دیو تسمیه ایدرلر لکن جدا الله اسمیله تسمیه
ایتمشلردر (ویقول الانسان ءاذا مامت لسوف اخرج حیا) یعنی منکر اولان جنس انسان دیرکه چنانکه
بن فوت اولوب دفن اولنهم قبردن حی اولدیغم حالده چیقرمیم (اولا یذکر الانسان انا خلقناه من قبل
ولم یك شیأ) اول انسان تذکر وتأمل ایتمزمیکه بو حالتدن اقدم اول هیچ برشیء دکل ایکن بز آنی خلقله وجوده
کتوردك یعنی اکر اول نشأه اولانی تذکر ایتسه نشأهٔ اخرایی انکار ایتمزدی زیرا بدأ خلق اعاده دن اعجب
واغربدر خالقك قدرتنه دلالته اقربدر شول حیثیتدنکه اعاده بدأدن اهوندر (فوربك لنحشرنهم والشیاطین)
ربك جل شانه حقیچون اول بعثه انکار ایدنلری معادده شول دنیاده کی قرینلری شیاطینله حشر ایدرز * زیرا
هر کافرانی اغوا ایدن شیاطینله برزنجیره اورولمشدر (ثم لنحضرنهم حول جهنم جثیا) بعده بز انلری جهنمك
حولنده دیزلری اوزره چوکمش اولدقلری حالده احضار ایدرز تاکه سعدا انی کوروب کندیلرك نجاتنه غبطه
وسرورلری زیاده اوله واشقیا ایسه معادلری ایچون ادخار ایتدکلری عده یه نائل اولوب سعدانك انلردن دار ثوابه
رجوعلرینه ودخی کندیلر اوزره شماتتلرینه غیظ وحسرتلری زیاده اوله (ثم لننزعن من کل شیعة ایهم اشد
علی الرحمن عتیا) بعده هرامتك کفارندن قنغیسی الله تعالی یه جرأت وکفرده اشد وجرمده اکثر اولانی
آیروب ناره ادخالده انلری تقدیم ایدرز * بعض آثارده ایدر انلرك جمیعی مسلسلین مغلولین اولدقلری حالده
جهنمك حوالنه احضار اولندقلرندنصکره جهنمه ادخالده الاکفر فالاکفر تقدیم اولنورلر (ثم لنحن اعلم بالذین هم
اولی بها صلیا) بعده انلردن ناره دخوله احق اولانه اعلمزکه انلرك کفر وعتوده ریاستلری ایچون ضال
ومضل اولدقلری ایچون عذابلرین مضاعف قیلورز (وان منکم الا واردها) والله سزدن برکسه یوقدر الا اول
ناره ورود ایدر (کان علی ربك حتما مقضیا) سزلرك اکا ورودکز رب تعالینك اوزرینه انی قضاسی مقتضاسنجه
امر لازم اولدی (ثم ننجی الذین اتقوا) بعده متقیلری اندن انجا ایدرز (ونذر الظالمین فیها جثیا) وکافرلری
اول نارده دیزلری اوزره چوکمش ترك ایدرز * اشبو ورودك معناسنده مفسرون اختلاف ایتدیلر ابن عباس
ایدرکه اول اکثرون قولیدر بر وفاجر ناره کیرر بعده الله تعالی اندن متقیلری چقارر * وبرقوم دیدیلرکه اول
وروده مراد حضور ورؤیتدر یوخسه دخول دکلدر زیرا که مؤمنلر ابدا ناره دخول ایتمزلر (ان الذین سبقت لهم
منا الحسنی اولئك عنها مبعدون) دلالتیله که سورهٔ انبیاده کاور لکن قول اول اصحدرکه اهل سنت اکا ذاهبلردر
شول دلیل ایله کیم (قال النبی علیه السلام لایموت لمسلم ثلاثة من الولد فیلج النار الا تحلة القسم) پیغمبریز علیه
السلام ایدر بر مسلمکه انك اوچ ولدی وفات ایده انك ناره دخولی (وان منکم الا واردها) قول شریفنده کی قسم
تحله سیچون اولور * جابر رضی الله عنه ایدر پیغمبر علیه السلامی اشتدمکه دیر ورودله مراد دخولدر الا بوکه
مؤمنلره برد وسلام اولور ابراهیم علیه السلامه اولدیغی کبی وکافرلره نار اولور * روایت اولندیکه اهل جنت
دیه لرکه رب تعالی قسم ایتمشدیکه بزی ناره ایراد ایده دینله که سز ناره ورود ایتدیکز الا بوکه اول خامده ایدی
اما که (اولئك عنها مبعدون) قولیله مراد انلر نار عذابندن ابعاد اولنمشلردر * دینلدیکه اول وروده مراد صراط

اوزرندن عبوردر زیرا که اول نار اوزره ممدود جسردر (واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات) یعنی انلره بزم آیتلریمز تلاوت
اولنسه که اول بنفسها ویا رسول الله علیه السلام بیانیله مبینه در ویاخود واضحات الاعجازدر (قال الذین کفروا
للذین امنوا ای الفریقین خیر مقاما واحسن ندیا) اهل مکه صحابهنك فقراسنه دیدیلرکه حالبوکه انلرده
قشافت وعیشلرنده خشونت وثیابلرنده رثاثت اولوب مشرکون ایسه صاچلرین طرارلر وباشلرین یغلرلر
وفاخر لباسلر کیرلردی ایکی فریقدن مؤمنین وکافریندن قنغیسی منزلده خیرلودر ومجلس ومجتمعده احسندر
وقتا که مشرکون آیات واضحات ایشتدیلر واکا معارضه ودخلدن عاجز اولدیلر حظوظ دنیادن مالاریله
افتخاره باشلدیلر ودنیاده حظلرینك زیادهسن عند الله فضل وحسن احواللرینه استدلال ایتدیلر زیرا که
نظرلری حیاة دنیانك ظاهری اوزره قاصر ایدی اویله اولسه اول زعم فاسدلری رد اولنوب دینلدیکه (وکم
اهلکنا قبلهم من قرن هم احسن اثاثا ورئیا) قرون ماضیه دن نیجه قرن اهلنی بز اهلاك ایتمشزکه انلر اشبو
کفره دن مالده اکثر ومنظر وزینتده احسن ایدیلر (قل من کان فی الضلالة فلیمدد له الرحمن مدا) دیکلکه اول
کمسنه کیم کفرده اوله الله تعالی انی طول عمر ایله امداد وامهال ایدرکه اول اکا استدراج اولوب انکا معاذیری
منقطع اوله (حتی اذا رأوا ما یوعدون اما العذاب واما الساعة) حتی چنانکه اول کفره وعد اولندقلرین کوره لر
یا دنیاده مسلمون انلر اوزره غالب اولوب قتل واسرلری عذابنه ایره لر * ویاخود یوم قیامتده خزی ونکاله ایره لر
(فسیعلمون من هو شر مکانا واضعف جندا) اول وقتده بیلورلرکه ایکی فریقدن قنغیسی منزلنده شرلو
واعوانده اضعفدرکه انلر نارده ومؤمنلر جنتده اولورلر (ویزید الله الذین اهتدوا هدی) والله تعالی اهتدا
ایدنلرك ایمان ویقینن ارتورر * وقتا که حق جل وعلا کافره امهال وحیاة دنیا ایله تمتیعی فضلیچون دکل ایدیکن
بیان ایلدی دینلدیکه مؤمنك دنیادن حظده قصوری نقصیچون دکل ایدیکن بیان ایده * امدی الله تعالی
انکا اکا اندن خیرلوینی تعویض اراده ایدوبدر * ویاخود معنی الله تعالی ضلالتده اولانك ضلالتن وهدایتده
اولانك هدایتن زیاده قیلور (والباقیات الصالحات خیر عند ربك ثوابا وخیر مردا) طاعاتکه انك عائدهسی
صاحبیچون ابد الاباد قالور اول کرك صلوات خمس ویا (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر) ویاغیریدر
ربك جل شانه عندنده ثوابده وعاقبت ومرجعده خیرلودر شول نعم فانیه دنکه کفره انکله تمتیع اولندقلرینه
افتخار ایدرلر (افرأیت الذی کفر بآیاتنا وقال لاوتین مالا وولدا) خباب بن الارت رضی الله عنه صایغ ایدی عاص
ابن وایل نام کافره بعض حلی دوزوب اندن اجرتن استیو وارد یغنده عاص اکا محمده کافر اولمینجه والله اجرتکی
ویرمزین دیدی * خباب ایتدی والله بن محمده کافر اولمزین نه حیاتده ونه مماتده ونه بعثده عاص ایتدی
بن موتدنصکره بعث اولنورمیم خباب دیدیکه نعم عاص ایتدی اویله اولسه بنم آنده مالم وولدم اولیسردر
آنده بکا کلدیککده سکا اجرتکی ویره یم * اول سببدن بو آیت نازل اولدیکه یا محمد خبردارمیسن شول کمسنه یه کیم
بزم آیتلریمزه کافر اولوب بعث اولندیغنده بکا مال وولد ویریلور دیو تحقیق ایدر (اطلع الغیب) اول عظم
شاندن عالم غیبهمی ارتقا ایتدی حتی که الله تعالینك تفرد ایتدیکی علم غیبه مطلع اولوب آخرتده کا مال وولد
ویریلور ایدیکنی ادعا واوزرینه تألی ایتدی (ام اتخذ عند الرحمن عهدا) ویاخود عالم الغیوب رب تعالی عندنده
عهدمی اتخاذ ایتدی حتی که اول اکا انی بلدردی زیرا اکا توصل اشبو ایکی طریقك بریله اولور * ویاخود اول
کلمهٔ توحیدمی سویلدی ویا عمل صالحمی تقدیم ایلدی زیرا الله تعالینك اول ایکیسی اوزره ثوابله وعدی
عهد کبیدر (کلا) اول کافر ایسه نه علم غیبه مطلع اولور بدرونه الله تعالی عندنده عهد اتخاذ ایدوبدر
(سنکتب ما یقول) بز انك اول اقوالنی اوزرینه کاتبین ملکلریمزه یازدروب یوم قیامتده انك اوزره
اکا حساب وجزا ایدرز (ونمد له من العذاب مدا) وبز اکا عذابی طویل ایدرز ویاخود عذابنی زیاده
ومضاعف قیلورز شول سببدنکه کفر وافترا واستهزایی جمع ایلدی (ونرثه ما یقول) وانك عندنده کی مال
وولده انی اماته ایله غیری وارث قیلورز * ویاخود انك زعمنجه آخرتده کندویه ویریلور دیدیکی مؤمنلرك
برینه ایراث ایدوب دیدیکنك غیرینی اکا نارده ویررز (ویأتینا فردا) ویوم قیامتده اول بزه مال وولدسز یالکز
کلور (واتخذوا من دون الله آلهة لیکونوا لهم عزا) مشرکون اصنامی الله تعالیدن غیری آلهه اتخاذ ایتدیلرکه
آنلرکه تعزز ایده لر شول حیثیتله که اول اصنام انلری الله تعالی یه یاقین کوره وآنك عندنده شفاعتلری ایره (کلا)

حال انلرك زعم ایتدیكی منوال اوزره اولمز (سیكفرون بعبادتهم ویكونون علیهم ضدا) اول اصنام انلرك
عبادتنی انكار ایدوب انلره اعدا اولیسرلردركه عابدلرینه لعنت ایده لر وعذابده اوزرلرینه اعوان اولورلركه
نارلری انلركله ایقاد اولنور (قال النبی علیه السلام من یطلب رضی المخلوق فی معصیة الخالق عاد الحامد
ذاما) پیغمبریمز علیه السلام ایدر بركسنه كه خالقك معصیتنده مخلوق رضاسن طلب ایده انك حمد ایدیجیسی
ذم ایدر اولور (الم تر انا ارسلنا الشیاطین علی الكافرین تؤزهم ازا) یا محمد سن خبر ویرلمدكمی كه بز شیاطینی
كافرلر اوزره تسلیط ایتدك كه انلری طاعتدن معصیته اغراء وسوق ایده لر (فلا تعجل علیهم) ایمدی سن
انلرك هلاكنه عجله ایتمكل تا كه سن ومؤمنلر انلرك شرورندن استراحت ایده وارض فسادلرندن طاهر اوله
(انما نعد لهم عدا) بز انلرك لیالی وایام وشهور واعوامن بلكه دنیاده تنفس ایتدكلری انفاسن عد ایدرز آجال
مقدره لرین استیفاء ایده لر نه انك اوزره زائد ونه اندن ناقص اولور بعده هلاك اولوب شرلرندن استراحت ایدرسز
(یوم نحشر المتقین الی الرحمن وفدا) ذكر ایت شول یومیكه بز انده متقیلری قبرلرندن ویا حساب دنصكره ناقه لر
اوزره اراكبین اولدقلری حالده جنته جمع ایدرز * حضرت علی رضی الله عنه ایدر والله انلر ایاق حشر اولنمزلر
بلكه ناقه لر اوزره كه رحللری التوندر ونجائب اوزره كه سرجلری یواقیتدر ردیلدكلرنده یوریدرلر ودیلدكلرنده
طیران ایدیررلر (ونسوق المجرمین الی جهنم وردا) ومجرملری عطاش اولدقلری حالده شول مایه سوق اولنور
بهایم كبی جهنمه سوق ایدرز (لا یملكون الشفاعة الا من اتخذ عند الرحمن عهدا) شفاعته مالك
اولمزلرمكر اولكه دنیاده الله تعالی عندنده ایمان وعمل صالحله عهد اتخاذ ایده ویا شفاعته الله تعالیدن اذن
اتخاذ ایده (وقالوا اتخذ الرحمن ولدا لقد جئتم شیأ ادا) یهود ونصاری وملائكه یی بنات الله زعم ایدنلر دیدیلركه
الله تعالی ولد اتخاذ ایتدی یا محمد سن آنلره دیكل كه سز قول عظیم منكر ویا كذب وزور سویلدیكز (تكاد
السموات یتفطرن منه) انلرك اول قولندن سموات قریب اولور كه منشق اوله (وتنشق الارض وتخر الجبال
هدا) وارض منصدع اولوب طاغلر اوزرلرینه دوشه یعنی اول كلمه نك هول وعظمی برحیثیتده دركه
برصورت محسوسه یه تصور ایتسه اشبو اجرام عظام آنی تحمل ایتمیوب انك شدتندن تفتت ایدیدی ویا انك
فظاعتی الله تعالینك غضبن مجلبه در اگر انك حلمی اولمسه آنی تفوه ایدنه غضبندن عالم خراب اولوب تبدد
ایدیدی (ان دعوا للرحمن ولدا) شول سببدنكه الله تعالی یه ولد نسبت ایتدیلر (وما ینبغی للرحمن ان یتخذ
ولدا) والله تعالی یه مستقیم اولمزكه ولد اتخاذ ایده زیرا انك اكا نه حاجتی ونه برشیئله مجانستی واردر (ان كل
من فی السموات والارض الا آتی الرحمن عبدا) سموات وارضده هیچ احد یوقدركه الا اول یوم قیامتده رب
تعالی یه خاضع وذلیل وعبودیتنه مقر اولدیغی حالده كاور ملائكه وعیسی وعزیر وغیری كبی كه انك ربوبیتنه
التجا وانقیاد ایدرلر عبیدك ملوكه ایتمسی كبی * اویله اولسه انكیچون آنلردن ولد اتخاذی نیجه لایق اولور (لقد
احصیهم وعدهم عدا) آنلری حصر واحاطه ایلدی برحیثیتله كه انك حوزۂ علم وقبضۂ قدرتندن خارج
اولمزلر وآنلرك اشخاص وانفاس واعمالنی عد ایلدی زیرا كه هر شیء انك عندنده قدر ایله در نه آنی مجاوز ونه آندن
ناقص اولور (وكلهم آتیه یوم القیامة فردا) انلرك هر بری یوم قیامتده یالكز كلور دیله سنجه اتباع وانصاردن كمسه
اولمز (ان الذین آمنوا وعملوا الصالحات سیجعل لهم الرحمن ودا) شونلركه ایمان واعمال صالحه ایله متصف
اولدیلر الله تعالی آنلر ایچون قلوبده مودت احداث ایدر انلرك اول مودت اسبابنه تعرضی اولمقسزین (قال النبی
علیه السلام اذا احب الله عبدا یقول لجبریل احببت فلانا فاحبه فیحبه جبرائیل ثم ینادی فی اهل السماء ان الله
قد احب فلانا فاحبوه فیحبه اهل السماء ثم یوضع له المحبة فی الارض) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر حق الله
تعالی بر عبدی سوسه جبریل علیه السلامه دیركه بن فلانی سودم سن دخی انی سوكل اویله اولسه جبریل علیه
السلام انی سوب سما اهلنه ندا ایدركه الله تعالی فلانی سویدر سزدخی انی سویكز اویله اولسه اهل سما دخی انی
سورلر بعده اهل ارض قلوبنده اكا سوكو وضع اولنور * دینلدیكه بر عبد كیم الله تعالی یه قلبیله اقبال ایده الله
تعالی اكا اهل ایمان قلوبیله اقبال ایدر حق كه آنی آنلره سودورر (فانما یسرناه بلسانك لتبشر به المتقین وتنذر به
قوما لدا) یا محمد بز سكا قرآنی كندی لغتك اوزره انزال ایتدك تا كه انكله متقیلری تبشیر وشدید الخصومة كمسه لری
انذار ایده سن * دینلدیكه الد لغتده اول كمسه دركه حق قبول ایتمیوب باطلی ادعا ایده ویا شول ظالمدركه

مستقیم اولیه ویا اولدركه حقی اصم اوله (وكم اهلكنا قبلهم من قرن هل تحس منهم من احد او تسمع لهم ركزا)
اهل مكه دن اوكدین بز نیجه قرن اهلنی اهلاك ایتمشز آنلردن هیچ برین كوررویا صوت خفی ایشیدرمیسز
سورة طه وهی مائة وثلاث وثلاثون آیة مكیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(طه) دینلدیكه اول قسمدر ویا اسماء اللهدن بر اسمدر ویا خود سر یا نیجه یا رجل دیمكدر ویا عك لغتنده
یا انسان دیمكدر ویا خود الله تعالینك طول وهدا یتیله اقسامیدر ویا خود طا طاهر اسمیله وها هادی اسمیله
افتتاحیدر * دینلدیكه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مكه ده وحی نازل اولیجق عبادتده شدت اجتهادندن
ایاقلری یوریلوب ایاغنك كاهی بری وكاهی بری اوزره طورر انك ایله ایاقلرین دیكلندرردی زیرا كیجه نك كلی
صلاتده قیام ایله كچورردی اویله اولسه اشبو طه لفظیله نفسنه تخفیف ایتمكه امر اولندی (ما انزلنا علیك القرآن
لتشقی) بز سكا قرآنی انزال ایتمدككه نفسكی اتعاب ایده سن * دینلدیكه مشركون انك عبادتده اجتهادین
كوربجك دیدیلركه یا محمد سكا قرآن نازل اولمدی الا شقاك ایچون * اویله اولسه اشبو آیت نازل اولدی
(الا تذكرة لمن یخشی) بلكه آنی تذكره وعظه انزال ایتدك هر كسه یه كه قلبنده خشیت ورقت اولوب انذار ایله
تأثر ایده ویا اول كمسه یه كه الله تعالی انك تخویفله قلبنه خشیت ایرایدیككی بیله (تنزیلا ممن خلق الارض
والسموات العلی) تنزیل اولدیغی حالده اول الله تعالیدنكه ارض وسموات علایی خلق ایلدی (الرحمن علی
العرش استوی) كه اول رحمان جل شانه دركه عرشی اوزره استیلا ایتدی (له ما فی السموات وما فی
الارض وما بینهما وما تحت الثری) آنك ملك مخصوصیدر هر شیكه سمواتده وارضده وایكیسی اراسنده
هواده وثرانك وراسنده در * ابن عباس ایدر یدی قات ارض نون ظهرنده در ونون ایسه بحرده در نونك رأسی
وذنبی عرشك آلتنده بری برلرینه ملتقی اولور واول بحر ایسه صخرۂ خضراء اوزره دركه سمانك خضرتی آندندر
واول صخره قرن ثور اوزره در وثور ایسه ثرا اوزره دركه اول تراب ندی در وثرانك تحتنده نه وار ایدیكن الله
تعالی دن غیری كمسه بلمز واول ثور اغزین اچوبدر اگر الله تعالی جمیع بحاری بحر واحد قیلوب اول ثورك جوفنه
آقسه جوفنه واقع اولدیغی كبی قوریوب كیدیدی (وان تجهر بالقول فانه یعلم السر واخفی) اگر سن
ذكر الله ودعایی جهر ایدرسك بیل كه الله تعالی سنك جهركدن غنیدر زیرا كه اول سر واخفایی بیلور كه اول ضمیر
نفسدر * دینلدیكه سر اولدركه آنی نفسكده اسرار ایده سن وسردن اخفی اولدركه الله تعالی آنی قلبكه القا ایدر
ویا خود سر اولدركه انی ابن آدم اسرار ایدر واخفی اولدركه اكا خفی اوله كه عمل ایتمزدن اول انك فاعلی نه ایدیكنی
بلمیه ویا خود سر اولدركه انی ناسدن اسرار ایدرسن واخفی ایسه وسوسه در ویا خود سر عزیمتدر واخفی ایسه
قلبه خطور ایدوب اوزرینه عزم اولنمیاندر * دینلدیكه آیتك معناسی الله تعالی عبادك اسرارنی بیلور
وكندی سرنی عباددن اخفا ایدر انی كندیدن غیری احد بلمز * اشبو آیتده تنبیه واردركه ذكر ودعاده جهرك
مشروعیتی انی الله تعالی یه اعلام ایچون دكلدر بلكه نفسك ذكری تصویری وآنك انده رسوخی ایچوندر ونفسی
انك غیریه اشتغالدن منع ایچوندر * وقتا كه بونكله الله تعالینك صفات الوهیتی مستجمع ایدیكی ظاهر اولدی
امدی اول انكله متفرد ومقتضاسیله متوحد ایدیكن بیان ایچون دیدیكه (الله لا اله الا هو له الاسماء الحسنی)
الله تعالی شول معبود بالحقدركه ارض وسماده مثل ونظیری یوقدر انكیچون صفات علی واردركه انكله ربوبیته
وعبادته مستحق اولوبدر اسماء شریفه سنك حسنده سائر اسماء اوزره فضلی شول سببدندركه معانیسی تقدیس
وتمجید وتعظیم وربوبیته دلالت ایدر ودخی شول افعاله كیم حسنده اول نهایتدر (وهل اتیك حدیث
موسی) یا محمد سكا موسانك خبری كلدیمی تا كه اعباء نبوتی تحملده ومقاساة شدائده صبرده اكا اقتدا ایدوب
عند الله فوز عظیمه ومقام محموده نائل اوله سن * روایت اولندیكه موسی علیه السلام قاین اتاسی شعیب علیه
السلامدن استیذان ایتدیكه والده سی واخی زیارتیچون مدیندن مصره كیده اولدخی اكا اذن ویربجك اهل
وماله یوله كیردی شام ملوكی خوفیله طریقی قویوب بریه یه كندی زوجه سی ایسه وضع حمله منتظره ایدی
وزمان ایسه ایام شتا ایدی برلیلۀ مظلمۀ شدیدة البرد مثلجه ده طریق بلدیكندن طورغربی ایمن جانبنه سیری
الجا ایدوب كیدركن زوجه سی طلق اخذ ایتدی چقماغن چاقوب آتش طوتدیره مدی (اذ رأی نارا)

اولوقتده ایراقده بر آتش کوردی (فقال لاهله امکثوا انی آنست نارا) زوجه سنه و ساٸره سنه اوتلره دیدیکه
سز بو اراده دورك که بن آتش کوردم (لعلی آتیکم منها بقبس او اجد علی النار هدی) رجا ایدرینکه اندن سزه
شعلهٔ نار ایله کلهم و یاخود اول نار عندنده بکا طریقی کوستر کسه بولهم (فلما اتاها) وقتاکه موسی علیه السلام
اول نار قاتنه واردی کورسه که بر شجرهٔ خضرا ادرا سفلندن اعلاسنه دکین بر بیاض آتش آنی قوشادوبدر
طوتوشوب کیدرنه آتشك ضوئی شجره نك خضرتن تغییر ایدرونه آنك خضرتی انك ضوئن تغییر ایدر * اهل
تفسیر ایدر موسی علیه السلامك کوردیکی نور ایدی یوخسه نار دکل ایدی * دینلدیکه اول حجب الهیه نك
بریسیدی (قال النبی علیه السلام حجابه النار لو کشفها الاحرقت سبحات وجهه ما انتهی الیه بصره من خلقه)
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر الله تعالینك حجابی ناردر اکر آنی کشف ایتسه سبحات وجهی خلقندن
بصری ایردیکی شیئه دکین احراق ایدیدی * بعده موسی علیه السلام حشیش یابسدن برشیٔ الوب اول
شجره دن بکا یونلدی هر بارکه اول ناره قریب اولدیغنجه نار آندن تبعد ایدردی موسی آندن بعید اولسه اول
نار اکا قریب اولوردی متحیر اولوب دوردی ملاٸکه نك تسبیحن ایشیدوب اوزرینه سکینه القا اولندی
(نودی یا موسی انی انا ربك) اول شجره دن برندا کلدیکه یا موسی بن سنك ربکن موسی سرعتله اکا اجابت
ایندی لکن بلدیکه اکا ندا ایدن کیم ایدی * دیدیکه صوتکی ایشیدرین لکن مکانکی بلمزین سن قنده سن *
دینلدیکه بن سنك فوقکده و امامکده و خلفکده و قاتکده یم سکا سندن اقربم او بیله اولسه موسی علیه
السلام بلدیکه اول حالات الله تعالیدن غیری یه لایق دکل ایدیکن یقین قیلدی (فاخلع نعلیك) ایعدی
اباغك قابی چیقرغل * دینلدیکه زیرا اول حمار میت جلدندن ایدی دباغت اولنمدیغی اجلدن *
دینلدیکه انك خلعیله امر اولنمسنده حکمت تاکه قدمی ارض مقدسه ترابنه مس اوله اول ارضك برکتی
اکا ایریشه اویله اولسه موسی علیه السلام انی قدمادن خلع ایدوب وراء وادی یه القا ایتدی * دینلدیکه
آنی خلعیله امر اولندی زیراکه حافیا مشیده تواضع وادب واردر خصوصا که مساجد و بقاع شریفه ده
اویله اول اجلدن سلف صالحینه اکا معتاد لردی (انك بالواد المقدس طوی) زیراکه سن طوی نام وادیٔ
مطهرده سن (وانا اخترتك فاستمع لما یوحی) بن سنی رسالتم ایچون اصطفا ایتمشن ایمدی سکا وحی اولنان
شیٔ ایشتکل (اننی انا الله لا اله الا انا فاعبدنی) بن اول الله جل شانه یمکه خلقمدن غیری معبود بالحق
الهی یوقدر ایمدی بکا طاعت و بنی توحیدده استقامت ایتکل (واقم الصلاة لذکری) صلاتی اقامت
ایتکه بنی انده ذکر ایده سن و یاخود تاکه بنی انده خاصة ذکر ایده سن بندن غیریمك ذکرنی دکل * و یاخود ذکرم
اوقاتیچون آنی اقامت ایتکه اول اوقات صلاتدر و یاخود بر صلاتی ترك ایدوب صکره ذکر ایتسك ذکر ایتدیککده
انی اقامت ایت (قال النبی علیه السلام من نام عن صلاة او نسیها فلیصلها اذا ذکرها فان الله یقول
اقم الصلاة لذکری) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بر کمسنه که صلوات مکتوبه نك برین قیلمدین اویوسه
ویا انی قیلمغی اونتسه ایمدی انی ذکر ایتدیککده قیلسون بعده اشبو آیتی اکا دلیل کتوردی * و بو آیتك عمومیله
استدلال ایدر اولکه اوقات مکروهه ده صلاة قضاسنی تجویز ایدر یوخسه ایرته یه آنك وقتی مثلنه تأخیر ایتمز
ابو العالیه دن روایت اولندیکه بچن بر نمازی اونودوب قیلماسك نوقتده ذکر ایدرسك آنی قضا ایت اکرچه
شمسك طلوع و یاغروبی عندنده ایسه ده زیراکه الله تعالی (اقم الصلاة لذکری) دیدی (ان الساعة آتیة اکاد
اخفیها لتجزی کل نفس بما تسعی) قیامت البته اولیسردر دیلر ینکه بن آنك وقتنی اخفا ایدم زیراکه انك وقتی
بیلنمیجك خلق هر وقتده آندن حذر اوزره اولورلر و یاخود دیلر ینکه آنی اظهار ایدم تاکه هر نفس خیر و شردن
ایشلدیکیله جزا اولنه (فلا یصدنك عنها من لا یؤمن بها واتبع هواه فتردی) یا موسی قیامته ایماندن سنی
صرف ایتمسون شول کمسه که آنی تصدیق ایتمز و هواسنه اتباع ایدوب امر اللهه مخالفت ایدر شویلهکه اکا ایماندن
صرف اولنه سن هلاك اولورسن (وما تلك بیمینك یا موسی) الله تعالی موسی نك وحشتن ازاله و عصاسی
منافعنه تنبیه و آنك عصا ایدیکنی تقریر ایچون تاکه اول ثعبانه تحویل اولندیغنده قورقیه دیدیکه یا موسی
الکده کی نه شیدر (قال هی عصای) دیدیکه اول بنم عصامدر دینلدیکه انکله نه عمل ایدرسن دیدیکه
(اتوکؤ علیها) یوریدککده دیوریلدیغمده و ثبه عندنده اکا اعتماد ایدرین (واهش بها علی غنمی) وانکله

قیرغه اغاجدن یپراق سلکدرینکه یپه لر (ولی فیها مآرب اخری) و بنم ایچون انده اشبو مذکوردن غیری
حاجات و منافع اخری واردرکه اول یوریسه آنی عاتق اوزره قیوب ادواتنی اکا تعلیق ایدردی و آنك شعبه سی
اوزره ایکی زندنی ارقوری قوردی و اوزرینه کیسه سن قیوب آنی کولکه ایدینوردی و اکا ایپ باغلیوب
قیودن صو چقارردی و غنمه سباع تعرض ایتسه آنکله دفع ایدردی و حیات و عقاربی اولدرردی کانه موسی
علیه السلام فهم ایتدیکه اول سؤالدن مقصود اول عصانك حقیقتن و یا آندن کوردیکی منافعن تذکیر اوله
حتی آندنصکره اول حقیقتك خلافن کوریجك و یا آندن عادت خارقه و منافع آخر ظهور ایدیجك
تنکیم انك ایکی شعبه سی کیجه ده شمع کبی اشتعال ایدردی و استسقا عندنده اکا دلو اولوردی و قیودرین
اولدیغنده اول اوزانوردی و عدو ظهور ایتدیکده اول انکیچون محاربه ایدردی و آنی یره رکز ایتسه آندن
صو قینار دی نزع ایتسه قیناسی کسیلوردی میوه اشتها ایتسه یپراقلنور و یمشلنوردی اویله اولسه آنك آیات
باهره و معجزات ظاهره ایدیکن بیلوردیکه الله تعالی آنی اجلیچون احداث ایدوبدر (قال القها یا موسی
فالقاها فاذا هی حیة تسعی) الله تعالی اکا یا موسی آنی الکدن یره براقغل دیدی براغیجك عصانك غلظنده
بر صاری ییلان اولدی بعده شیشوب بیودی بدایت حالنه نظرله اکا جان دینلدی و نهایتنه نظرله ثعبان
دینلدی و اول ثعبان ضخامتنده و جان جلادتنده اولدیغیچون اکا اول کانه جاندر دینلدی موسی علیه السلام
اکا نظر ایدوب کورسه که اول بر حیهٔ عظیمه اولدیکه کوزلری آتش کبی اشتعال ایدر اوغرادیغی حجر و شجری
یوطار و اسنانیله اشجار عظیمه یی قطع ایدر و اسنانیله اصلیق چالدقده صریف عظیم اشیدیلور و سرعتله قارنی
اوزره یورردی موسی علیه السلام اندن زیاده خوف ایتدی (قال خذها ولا تخف سنعیدها سیرتها الاولی)
الله تعالی اکا دیدیکه آنی اخذ ایدوب اندن خوف ایتمکل بز آنی اولکی سیرتنده عصا قیلورز اویله اولسه موسی
علیه السلام اکنده کی مدرعه سنك طرفن الینه صاردی امر الهی اولدیکه الینی کشف ایده بر روایتده
بر ملك اکا دیدیکه اکر اول حذر ایتدیککنه الله تعالی اذن ویرسه اول مدرعه نك سندن بر ضرر دفعنه مفید
اولورمیدی دیدیکه اولمزدی الا بوکه ضعیفم ضعفدن خلق اولنمشم آندن الینی کشف ایدوب اول ییلانك
آغزینه صوقیجك ینه اولکی هیئتنده عصایه تحویل اولندی حالبوکه الی آنك ایکی شعبه سنده بولندیکه
تو کا ایتدیککنده اکا یاپشوردی * مفسرون ایدر الله تعالی دیلدیکه اکا اشبو ویردیکی آیتی کوستره که اکا مخلوق
قادر اولمز تاکه اول آنی فرعون عندنده القا ایدوب ییلان اولدیغنده آندن خوف و فزع ایتمیه (واضمم یدك
الی جناحك تخرج بیضاء من غیر سوء آیة اخری) الیکی قوغل قولتغکه صوقغل که عیبسز اولدیغی حالده
نیرهٔ مشرقه چیقه که اول عصادن غیری صدقکه دلالت اخری اولور (لنریك من آیاتنا الکبری) تاکه سکا
آیتلریمزدن آیهٔ کبری کوسترهوز * ابن عباس ایدر موسی علیه السلامك ید شریفلری اکبر آیات ایدی زیراکه آنك
نور ساطعی واریدیکه لیل و نهارده شمس و قمر کبی ضیا ویردی (اذهب الی فرعون انه طغی) فرعونه
کیتکه اول عصیان و تمردده حدی تجاوز ایدو بدروانی بنم عبادتمه دعوت ایله (قال رب اشرح لی
صدری) وقتاکه موسی علیه السلام خطب عظیم و امر جسیم ایله امر اولندی دیدیکه یا رب صدرمی شق
و ککش ایت که حق و مشاقه تحمل ایده فرعون و اتباعنك سوء اخلاقنه صبر ایدم زیراکه موسی علیه السلام
فرعوندن قتی قورقاردی شول سببدنکه شوکتی شدتده و جنودی کثرتده ایدی و اول انکله مقاومته یا الکز
تکلیف اولندیغنه ضیق الصدر اولدی * اویله اولسه آندن دیلدیکه آنی حقه توسیع ایده تاکه الله تعالینك اذنسز
کمسنه آنك مضرتنه قادر دکل ایدیکن بیله و فرعوندن خوفی کیده (ویسر لی امری) و فرعونه رسالتکی تبلیغده
مشاقه صبری آسان ایت (واحلل عقدة من لسانی یفقهوا قولی) و لسانمدن عقده یی حل ایت که فرعون و قومی
کلامی فهم ایده لر * روایت اولندیکه موسی علیه السلام صغری حالنده اول بر کون فرعونك دیزنده
ایکن فرعونك یوزینه بر طپانجه اوردی و صقالنه یاپشوب چکدی اول اکا اوزانوب آنی قتل ایتمك دیلدی
خاتونی آسیه رضی الله عنها اکا اول صبیدر عقل و تمییزدن خالیدر دیوب فرعونك اکا غضبن تسکین ایتدی
بر روایتده موسی علیه السلام انامی سوددن کسیجك آنی کبر و فرعون و آسیه یه ایلتمشدی اول
ایکیسی آنی بسلیوب بیوتدیلر حتی که آنی اوغول ایدندیلر بر کون اول فرعونك اوکنده اوینار ایکن الندە

برقضیله فرعونك باشنه اوردی فرعون اكا باوزانوب آنی اولدرمك دیلدی آسیه دیدیكه ای ملك اول برصبی
لا یعقلدر نفع وضرری تمیزایتمزدر حتی تجربه ایت كه آنی ییله سن قولمك صدقنه مطلع اوله سن اویله اولسه ایكی
طشت كتوردوب برینه قورلو آتش وبرینه جوهر قودی بعده ایكیسن موسی یه عرض ایدیجك دیلدیكه
جوهری اله جبرائیل علیه السلام موسی علیه السلامك النی قوراوزره قودی حتی كه قوری الوب موسی علیه
السلام كندی آغزینه قودی اول سببدن دیلی یانوب كلامنده عقده اولدی دینلدیكه النده دخی بیاض اول
قورك یاقسندن اولدی فرعون آنی كیدرمكه چوق علاج ایدوب چاره بولمدی بعده موسی علیه السلام آنی
حقه دعوتده اول دیدیكه بنی قنغی ربه دعوت ایدرسن موسی علیه السلام ایتدی اول رب تعالی یه كه المده كی
بیاضی كیدردی حالبوكه سن آنی بندن ازاله یه قادر اولمدك واول عقده نك كمال اوزره زوالنده اختلاف
اولندی بعضیلر دیدیكه (قد اوتیت سؤلك) دلالتیله زائل اولدی وبعضیلر ایسه هو افصح منی لسانا هارون
لسانده بندن افصحدر دیو قولنی احتجاجله اول عقده آندن زائل اولمیوب بدردیدی واولكیدن جوابده دیدیكه
موسانك سؤالی مطلقا اول عقده نك زوالی دكل ایدی بلكه افهامه مانع عقده نك زوالی ایدی اول اجلدن
یفقهوا قولی دینلدی (واجعل لی وزیرا من اهلی هارون اخی) وبكا اهلمدن قرنداشم هارونی وزیر ایت كه بكا معین
اوله وبندن بعض ثقلی تحمل ایده هارون علیه السلام موسی علیه السلامدن درت ییل بیوك ایدی ولسانده
موسی علیه السلامدن افصح ایدی (اشدد به ازری) اول هارون ایله ظهرمی قوی ایت (واشركه فی امری)
وانی نبوت وتبلیغ احكام رسالت امرنده بكا شریك ایت (كی نسبحك كثیرا ونذكرك كثیرا) تا كه سنی هر حالده
تقدیس وبزه ویردكك نعمتلرك اوزره سكا حمد وثنا ایده وز (انك كنت بنا بصیرا) زیرا كه سن بزم احوالمزه عالمسن كه
تعاون بزی اصلاح ایدر وهارون ایسه امر شریفك اقامتنه نه كوكجك معین اولور (قال قد اوتیت سؤلك
یا موسی) الله تعالی دیدیكه یا موسی مسئولك سكا ویرلدی (ولقد مننا علیك مرة اخری) یا موسی بز سكا اشبو
مره دن اوكدین انعام ایتدك (اذ اوحینا الی امك ما یوحی) شول وقتكه بز سنك اناكه الهامله ویا منامنده
ویا زمانك نبیسی لسانده ویا ملك اخباریله وحی ایتدك انیكه اول وحی ایله بیلنور لكن نبوت وجهی اوزره دكل
(ان اقذفیه فی التابوت فاقذفیه فی الیم) كه آنی تابوته قیوب بعده اول تابوتی موسی ایچنده ایكن بحر نیله
براقغل (فلیلقه الیم بالساحل) بعده نیل آنی كناره براقسون (یأخذه عدو لی وعدو له) تا كه آنی بنم عدوم وهم
آنك عدوسی فرعون السون امدی اول وحی الهام موجبنجه ام موسی بر تابوت دوزدیروب ایچنه اتلمش
پنبه قودیغندنصكره موسی علیه السلامی آنك اوزره وضع ایلدی بعده اول تابوتی محكم بركیدوب شقوقنی
زفتلمكله ایچنه صو كیرمز ایتدی بعده آنی نیله براقدی مكر اول نیلدن فرعونك دارینه اوغرار بر نهر كبیر
وار ایدی بر وقتده اول خاتونی آسیه ایله بركه باشنده اوتورورلردی كورسه لركه اول نهردن بر تابوت كاورام
ایلدی غلمان وجواری آنی چقاروب كتوردیلر تابوتك قپاغن آچوب ایچندن موسایی الدیلر فرعون آنی
كوریجك الله تعالینك (والقیت علیك محبة منی) یا موسی بندن سنك اوزریكه محبت القا ایتدم دیو بیوردیغی
قول شریفی مصداقنجه ناچار فرعون اكا محبت ایتدی* ابن عباس ایدر رضی الله تعالی اكا محبت ایتدی
وخلقنه دخی آنی تحبیب ایتدی عكرمه ایدر هر كمسه كه آنی كورسه لابد اكا محبت ایدردی (ولتصنع علی
عینی) تا كه بزم مرای ومنظرمزده تربیه اولنه سن ویا خود عملك بنم نظرمده اولوب امرمه مخالفت ایتمیه سن
اذ تمشی اختك فتقول هل ادلكم علی من یكفله) شول وقتده كه اختك مریم سنك خبرك تعرف ایچون چقمشدی
فرعونك اوینه كلیجك كورسه كه موسی انلرك الننه ایرمشدی هیچ برمرأه نك ثدیینی قبول ایتمدیكندن انكچون
برمرضعه استرلردی دیدیكه سزی اول صبیكزی ارضاع ایدر كمسه یه دلالت ایدیمی دیدیلر كه نعم اویله اولسه آنلره
موسانك اناسن كتوردی ثدیینی ویردیكی كبی قبول ایتدی (فرجعناك الی امك كی تقر عینها ولا تحزن) امدی
یا موسی سنی كیرو اناكه رد ایتدك تا كه لقا كله طیبة النفس اولوب سنكچون حزن چكمیه (وقتلت نفسا)
ویا موسی سن بركافر قبطی یی قتل ایتدك دینلدیكه اول وقتده موسی علیه السلام اون ایكی یاشنده ایدی
(فنجیناك من الغم) سنی آنك قتلی غمندن تنجیه ایتدك عقاب اللهدن خوفكله وفرعونك قصاصی خوفندن
مغفرتمزله ومدینه هجرتكله (وفتناك فتونا) بز سنی اختبار وابتلاء واخلاص ایتدك ویا بز سنی محنتدن محنته

اوغراندیغمزدنصكره هر بریندن سنی خلاص ایتدك كه سنی اناك شول سنه ده حامل اولدیكه آنده فرعون
اطفالی ذبح ایدردی بعده سنی اناكه تابوت ایچنده نیله براغوردی بعده سنی اناكدن غیرینك سودینی حرام ایدوب
حتی كه سنی اناكه امر ردی بعده فرعونك لحیه سنه یاپشمغله اول سنك قتلنه قصد ایتدی بعده جوهردن بدل
سكا جمره تناول ایتدردی بعده قبطی كافری قتلكله خائف اولدیغك حالده سنی مدینه كوندردی (فلبثت
سنین فی اهل مدین) اهل مدینده شعیب علیه السلام عندنده یكرمی سكز ییل مكث ایتدك آنك اون ییلی
شعیب علیه السلامك قزی صغرانك مهری ایچون ایدی واون سكز ییلی ایسه محض اقامت ایدی (ثم جئت
علی قدر یا موسی) بعده شول موعد اوزره كلدك كه بن انی تقریر ایتدمكه سكا انده سویلیم ونبوت ویرم ویا خود
سنك قرق سنه یه ایردیكنده كلدك كه آنده انبیایه وحی اولنور ورسالت ویریلور (واصطنعتك لنفسی) وسنی
وحی ورسالتم ایچون اختیار ایتدم تا كه اراده ومحبتم اوزره تصرف ایده سنكه اول آنك رسالته قیامیدر
ویا خود سنی حجتمله قیام ایدروب بنمله خلقم بیننده مخاطب اولورقیلدم كانه انلر اوزره حجتی بن طوغریرم وانلره
خطابی بن قیلارم (اذهب انت واخوك بایاتی) امدی یا موسی سن وقرنداشك هارون بنم دلائلم
ومعجزاتمله كیدك (ولا تنیا فی ذكری) وبنی تسبیح وتقدیسدن وبكا التجادن اوصنمكز واوشانمكز (اذهبا
الی فرعون انه طغی) ایكیكز فرعونه كیدك كه اول تكبر وادعاء ربوبیتله طغیان ایتدی (فقولا له قولا لینا)
اكا رفق والطافله سویلكز بو خصوصه عنف وزجر ایتمكز* دینلدیكه اكا كنیه سیله یا ابا العباس یا ابا الولید
دیو خطاب ایلكز ویا خود دیكز كه میل ایدرمیدك كه كفر وطغیاندن تطهر ایده سن وبن سنی ربك معرفتنه ارشاد
ایدوب انك واجباتی اداسنه كیده سن روایت اولندیكه موسی علیه السلام اكا دیدیكه اكر ایمانه كاورسك
رب تعالیدن دیلیمكه شبابن كتمیه وملكك موتدن غیری وجهله بتمیه ومطعم ومشرب ومنكح لذتی موتك حینننه
دكین سكا باقی اوله وموتكده مدخلك جنت اوله فرعون اشبو مواعدی ایشیدیجك موسی علیه السلامه
اطاعتنه میل ایتدی امدی هامانله مشوره ایده یم دیوب كتدی هامان اكا دیدیكه بن سنی صاحب عقل ورأی
ظن ایدردم امدی سن رب ایكن مربوب ومعبود ایكن عبد اولمقمی دیلرسن دیو آنی اول رأیندن تحویل
ایتدی (لعله یتذكر او یخشی) شول رجا وطبعكز اوزره كه اول سزلك قولكزله اتعاظ وخشیت ایده قضاء الله ایسه
انك وراسنده در اكر دینورسه الله تعالی انك ایمانه كلمز ایدیكن بیلور كن موسی وهارونی اكا رساله فائده نه
اولور دینوركه انكله اوزرینه حجت لازم اولور وعذری كسیلور واول سببدن ظاهر اولان آیاتله متحقق اتعاظ ایدر
ومتوهمه خشیت ایدر* بر رجل یحیی بن معاذ عندنده (فقولا له قولا لینا) آیتن اوقویجق یحیی دیدیكه الهی
بن الهن دینه رفقك بو یله اولیجق سن الهسن دینه برلك نیجه اولیسردر (قالا ربنا اننا نخاف ان یفرط علینا
او ان یطغی) موسی وهارون دیدیلر كه یا ربنا قورقارزكه اول بزه عقوبتله تعجیل ایده دعوت تمامنه ومعجزه
اظهارینه صبر ایتمیه ویا خود بزه اساءتده حدی تجاوز ایدوب تبلیغ رسالتدن عاجز اوله وز (قال لا تخافا
اننی معكما اسمع واری) الله تعالی انلره دیدیكه سز اندن قورقمكز بنم حفظ ونصرتم سزكله در وسزكله انك
بیننده جاری اولان قول وفعلی ایشیدیر وكورورین هر حالده سزدن آنك شرینی صرف ایدوب نصرتم ایجاب ایدر
شیء احداث ایدرین (فأتیاه فقولا انا رسولا ربك) امدی ایكیكز اكا واروب دیكزكه بز سنك ربك
جل شانه نك سكا كوندرلمش رسوللریوز (فارسل معنا بنی اسرائیل ولا تعذبهم) بزمله بنو اسرائیلی
صالیویر تكالیف شاقه وقتل ولد ایله آنلره تعذیب ایتمكل اشبو دلیلدركه مؤمنلری كفره دن تخلیص
كفره یی ایمانه دعوتدن اهم اوله (قد جئناك بآیة من ربك) بز سكا رب تعالیدن صدقمزه دلالت ایدر آیتله
كلمشزدر امدی اول آیتی كوروب ربوبیت ادعاسن ترك ایلمكل فرعون دیدیكه اول آیت ندر موسی علیه السلام
اكا الن چیقاردیكه آنك كونش كبی شعاعی وار ایدی (والسلام علی من اتبع الهدی) ملائكه نك ویا خزنه
جنتك سلامی هدایته اتباع ایدنلر ایچوندر ویا خود دنیاده وآخرتده سلامت انلركدر (انا قد اوحی الینا
ان العذاب علی من كذب وتولی) بزه وحی اولندیكه الله تعالینك آخرتده دوام اوزره عذابی رسوللری تكذیب
ایدوب حقدن اعراض ایدنلر اوزره در (قال فمن ربكما یا موسی) فرعون دیدیكه یا موسی سنی وقرنداشكی بكا
ارسال ایدن ربكز نو صفلودر (قال ربنا الذی اعطی كل شیء خلقه ثم هدی) موسی علیه السلام ایتدی

بزم ربمز جل شانه شول وصفلودرکه هرشیئه صلاحن ویروب انی اصلاح ایدرشیئه هدایت ایتدی ویاخود
هرشیئه صورة وشکل ویردیکه اول انك کمالنه مطابق اولورو یاخود خلیقه سنه هرشی‌ٔ و یردیکدا کا احتیاج
اولوب انکله ارتفاق ایدرلر بعده اکا تعریف ایتدیکه اول ویریلان شیئله نیجه ارتفاق ایدروانکله بقا وکمالنه نیجه
توصل ایدراول کرك اختیاری ویا طبعیدرو یاخود هرشیئه زوجنی ویردی یعنی انسانه مرأه وبعیره ناقه وفرسه
رمکه وحاره اتان ویروب * بعده هر برینه ذکرك انثایه کیفیت اتیانن الهام ایتدی (قال فما بال القرون الاولی)
فرعون دیدیکه قرون ماضیه وامم خالیه نك موتلرندنصکره سعادت وشقاوتدن حاللری نیجه درکه آنلر اوثانه
عبادت وبعثه انکار ایدرلردی (قال علمها عند ربی فی کتاب) موسی علیه السلام ایتدی انلرك احوالی
علمی ربم جل شانه عندنده لوح محفوظده مکتوبدر (لا یضل ربی ولا ینسی) وبنم ربم جل شانه خطا ایتمزنه آندن
برشی‌ٔ ونه اول برشیئدن غائب اولور وانلرك امرندن برشی‌ٔ اونوتمز بلکه هر برینه اعماللرینك جزاسن ایدر
دینلدیکه موسی علیه السلام انك علمنی الله تعالی یه حواله ایتدی زیرا که توراتك نزولندن اول انی اول بلمزدی
توراة ایسه فرعون وقومنك هلاکندنصکره نازل اولو بدر (الذی جعل لکم الارض مهدا) ربم جل شانه
شول آله قادردرکه ارضی سزه فراش قیلدی (وسلك لکم فیها سبلا) وسزکیچون انده جبال واودیه وبراری
بیننده سبیللر قیلدیکه برارضدن برارضه سلوك ایده سزکه منافعنه ایره سز (وانزل من السماء ماء) وسمادن
یغمورا ینددردی اشبونکله موسادن اخباری تمام اولدی * بعده الله تعالی کندیدن خبر ویروب دیدی
(فاخرجنا به ازواجا من نبات شتی) واول یغمور ایله بز یردن نباتدن اصناف مختلفه بتوررزکه آنك کیمی
ناسه وکیمی بهائمه صالح اولور (کلوا وارعوا انعامکم) امدی اندن کندیکزه صالح اولانی کندیکز ییکز
وبهائمه صالح اولانی اکا علف ایلیکز (ان فی ذلك لآیات لاولی النهی) اشبو مذکورده عقول کامله
صاحبلریچون آیتلروارددرانکله قبایح ومعاصیدن منتهی اولورلر (منها خلقناکم) بز سزی اول ارضدن
خلق ایتدك که تراب اول ابانکزك اصل خلقتیدرو مواد ابدانکزك اولیدر (وفیها نعیدکم) وسزی موتله وتفکیك
اجزا ایله ینه اول ارضه اعاده ایده رز (ومنها نخرجکم تارة اخری) وبعث عندنده سزی برکره دخی شول ترابه
خلط اولمش اجزاء مفتتنه کزی صورة سابقه ده اروا حکزی ردله اول ارضدن اخراج ایده رز (ولقد اریناه
آیاتنا کلها فکذب وابی) بز فرعونه آیتلریمزك کابسن کوستروب صحتن بیلدردك اول ایسه فرط عنادندن
موسایی تکذیب واکا ایماندن ابا ایتدی (قال اجئتنا لتخرجنا من ارضنا بسحرك یا موسی) ودیدیکه
یاموسی سحرکله بزی ارض مصردن چیقارمغه می کلدك (فلنأتینك بسحر مثله فاجعل بیننا وبینك موعدا
لا نخلفه نحن ولا انت مکانا سوی) امدی بزدخی سکا سنك سحرك مثلی سحرله کلورز ایمدی اولسه بزمله سنك
بیننده اجل ومیقات تعیین اتیکه برمکان مستویده بزوکرك سنز حضورده خلاف ایتمیه وز (قال موعدکم یوم
الزینة وان یحشر الناس ضحی) موسی علیه السلام دیدیکه موعدکز یوم زینه اولسونکه اول انلرك
یوم عیدی ایدیکم هرسنه ده انده تزین واجتماع ایدرلردی برقولده اول یوم نیروز و یاخود یوم عاشورا ایدی
وناس اول یوم زینه نك وقت ضحاسنده موعده بولنسونلرتا که ریبدن وشبهه دن ابعد اوله (فتولی فرعون
فجمع کیده ثم اتی) فرعون اهلنه رجوع ایدوب مکروحیله وسحره سنی جمع ایتدکدنصکره اتباعیله محل
موعوده یه کلدی (قال لهم موسی ویلکم لا تفتروا علی الله کذبا فیسحتکم بعذاب وقد خاب من افتری) موسی
علیه السلام آنلره دیدیکه الله تعالی ویل عذابن سزه الزام ایده الله تعالینك آیاتنی سحردر دیمکزله اکا کذب
وافترا ایتمککزکه سزی عذاب ایله اهلاك ایتمیه حالبوکه افترا ایدن مغبون اولدی (فتنازعوا امرهم بینهم
واسروا النجوی) وقتا که سحره موسی علیه السلامك کلامن اشتدیلرآنك امرنده تنازع ایدوب بری
برلرینه دیدیلرکه بوکلام سحره کلامندن دکلدرو فرعوندن خوفله کلاملرین اسرار ایتدیلرکه اگر موسی بزه غالب
اولورسه اکا اتباع ایده لم ویا خود اول سحره موسی علیه السلامه اعتراض ایده جکلری شیئده تنازع
واختلاف ایدوب سردن تشاور ایتدیلر * دینلدیکه اول تنازع واسرار ایدنلر فرعون وقومی ایدی (قالوا ان
هذان لساحران یریدان ان یخرجاکم من ارضکم بسحرهما ویذهبا بطریقتکم المثلی) فرعون وقومی
دیدیلرکه اشبو موسی وهارون ایکی ساحرلردرکه سحرلریله سزی ارضکزه مصردن چیقاروب کندیلری سزك افضل

مذاهب اولان مذهبکزه کیتمك دیلرلر * دینلدیکه سحره نك اسرارلری اشبو کلامك تلفیق وتزویرنده ایدی
زیرا که موسی وهارونك حق اوزره ایدیکن بلدیلرتا که ناسی آنلره اتباعدن تثبیط ایده لر تاکه آنلره معجزه ایله
کندیلرك سحرلرین ابطال ایده لر (فاجمعوا کیدکم) امدی موسی وهارونه قادر اولدیغکز هرمکروحیله
وسحریکزی کتورك ویاخود جمیعکز اختلافسز مجتمعین اولدیغکز حالده کیدکز اوزره عزم ایدك
(ثم ائتوا صفا) بعده صف اولوب کلونکه هیبتکز اشد اوله * دینلدیکه سحره یتمش بیك کشیدیلرهر برینك
النده حبل وعصا اولوب دفعة جمیعی موسی علیه السلام اوزره یوتلدیلر (وقد افلح الیوم من استعلی) اشبو کونده
غالب اولان مطلوبنه فائز اولوردیدیلر * دینلدیکه بوقول فرعونك سحره یی موسی علیه السلام اوزره غلبه یه
تحریضیدر (قالوا یا موسی اما ان تلقی واما ان نکون اول من القی) سحره الله تعالینك الهامیله تأدبا موسی
علیه السلامه دیدیلرکه عصاکی اوکدین یره سنمی القا ایدرسن یوخسه عصاسن اوکدین القا ایدن بزمی
اوله لم (قال بل القوا) موسی علیه السلام انلرك ادبی مقابله سنده ادبی اختیار ایدوب دیدیکه اول سزاوکدین
القا ایدك مع هذا آنده انلرك سحره یه عدم مبالاة اولورتا که انلر اقصای وسعلرین استنفاذدنصکره الله تعالی
سلطاننی اظهار ایدوب حقی احقاق وباطلی ازهاق ایده وقتا که سحره القا ایتدیلر (فاذا حبالهم وعصیهم یخیل
الیه من سحرهم انها تسعی) سحرلرندن حبال وعصیلری موسایه ظاهرده یورر کوزکدی زیراکه انلراول
سحرالتنه زیبق سورمشلردی اوزرلرینه کونش دوقنجق اضطراب ایتدی اویله اولسه موسی علیه السلام
آنی تحرك ایدر تخیل ایتدی (فاوجس فی نفسه خیفة موسی) موسی علیه السلام انك اول حالتندن جبله
بشریه مقتضاسنجه نفسنده خوف اضمار ایتدی ویاخود قومه امر ملتبس اولوب آنك امرنده شك ایتملریله
اکا عدم اتباعلرندن خوف ایلدی (قلنا لا تخف انك انت الاعلی) موسایه دیدك که قورقمه سن انلر اوزره
غالب وقاهرسن (والق ما فی یمینك تلقف ما صنعوا) ویدنده کی عصاکی القا ایت انلرك حبال وعصیلری
کثرتنه واجراملری عظمتنه مبالاة ایتمکلکه سنك عصانك اثری انلرك آلتی اثرندن اعظمدرکه انلرك صنیعی
اولان اشیایی التقام وابتلاع ایدر (انما صنعوا کید ساحر) انلرك صنیعی اولان شی‌ٔ ساحر سحرینك کیدید
(ولا یفلح الساحر حیث اتی) ساحر قنده اولور وقنجرو یه اقبال ایدرسه فلاح بولمز * جندب بن عبد الله دن
مرفوع حدیثدرکه * اذا وجدتم الساحر فاقتلوه * ساحری بولدیغکزده قتل ایدك بعده اشبو ایتی اوقودی یعنی
ساحر قنده بولنورسه قتلدن امان ویرلمز وقتا که موسی علیه السلام عصاسن القا ایدوب سحره نك حبال
وعصینی یوتدی سحره عندنده انك ایات اللهدن برایت ومعجزاتدن برمعجزه ایدیکن تحقیق اولوب سحر دکل
ایدیکی متیقن اولدی (فالقی السحرة سجدا) اویله اولسه سؤ صنیعلرینه توبه یه توفیق اولنوب کوردکلری
آیة اللهه تعظیم ایچون سجده یه القا اولندیلر * دینلدیکه اول سجده لرنده جنتده کی منازللری کوسترلدیلر
بعده اندن باشلرین قالدریجق (قالوا امنا برب هارون وموسی) بز هارون وموسانك ربی جل شانه یه
ایمان کتوردك دیدیلر (قال آمنتم له قبل ان آذن لکم انه لکبیرکم الذی علمکم السحر) فرعون سحره یه
دیدیکه بن سزه اذن ویرمدین اکا ایمانمی کتوردیکز زیرا اول سزك سحر علمنده وفننده عظیمکز واعلمکزدرکه
سزه سحر تعلیم ایدوبدر (فلاقطعن ایدیکم وارجلکم من خلاف) سزك صاغ اللریکزله صول ایاقلریکزی
قطع ایده یم (ولاصلبنکم فی جذوع النخل) وسزی خرما بودقلرینه صلب ایده یم (ولتعلمن اینا
اشد عذابا وابقی) بیله سزکه قنغمز عذابده اشددر اکا ایمانکز اوزره سزه اشد عذابی بنمی ایدرین یوخسه اکا
ایمانی ترککز اوزره موسانك ربمی ایدرو قنغمزك عذابی ادومدر (قالوا لن نؤثرك علی ما جاءنا من البینات
والذی فطرنا) سحره فرعونه دیدیلرکه سنی اختیار ایتمزز موسانك کتوردیکی معجزات واضحاتی وبزی خلق
ایدن الله تعالینك رضاسی اوزره (فاقض ما انت قاض) امدی بزم شأنمزده نه شی‌ٔ قضا ایدرسن ایت
(انما تقضی هذه الحیاة الدنیا) سن قضا ایتدیککی تقدیرجه هوا ورأیك مقتضاسنجه اشبو حیاة دنیاده
قضا ایدرسن حالبوکه آخرت ابقادر (انا امنا بربنا لیغفر لنا خطایانا وما اکرهتنا علیه من السحر) بز ربمز
جل شانه یه ایمان کتوردك که اول بزدن صدور ایدن کفر وعصیانی ودخی معجزه یه معارضه ده سحردن شول
فعلنه بزی اکراه ایتدیککز شیئی مغفرت ایده (والله خیر وابقی) الله تعالی ثوابده سندن خیرلو وعذابده ابقادر

ویاخود الله تعالی اطاعت اولنغه سزادن خیرلو وا کا عصیان ایدنه عذابی ابقادر اشبو قول فرعونك شول
ذکری یچن (ولتعلمن اینا اشد عذابا وابقی) قولنه جوابدر اکر دینورسه که سحرهنك (وما اکرهتنا علیه من
السحر) قوللری نیجه توفیق اولنور حالبوکه انلر موعده مختارین اولدقلری حالده کلدیلر فرعونك عزتیچون
بز غالبلرزدیو یمین ایتدیلر * دینلدیکه فرعون برقومه سحر تعلمنه اکراه ایدردیکه سحرك اصلی اوندیلوب کتمیه
مقابل ایدر سحره یتمش ایکی کمسه ایدیلر ایکیسی قبطدن و یتمشی بنو اسرائیلدن ایدی فرعونك اکراهی
بنو اسرائیلدن اولانلره ایدی * روایت اولندیکه سحره فرعونه دیدیلرکه بزه موسانی اویودیغنده کوستر اولدخی
نم دیوب آنی انلره اویورکن کوستردی کوردیلرکه عصاسی انی حراست ایدر فرعونه دیدیلرکه بو سحر دکلدر
زیرا ساحر اویودیغنده سحری باطل اولور فرعون ایسه انلرك اول قولنه التفات ایتیوب کرها انلره سحری
ایتدردی (انه من یأت ربه مجرما فان له جهنم لا یموت فیها ولا یحیی) بر کمسه که یوم قیامتده رب تعالی یه
مشرك وعاصی اولدیغی حالده کله اکا ماوی جهنم اولورانده اولمزکه عذابدن استراحت ایده وشول حیاتده
دخی اولمزکه اول حیاة اکا نفع ایده (ومن یأته مؤمنا قد عمل الصالحات فاولئك لهم الدرجات العلی)
واول کمسه که یوم قیامتده رب تعالی یه مؤمن اولوب عمل صالحله کله امدی اول وصفلو کمسه لره درجات عالیه واردر
(جنات عدن تجری من تحتها الانهار خالدین فیها) که اول جنات عدندرکه اشجاری التندن نهرلر جاری اولور
انلر اول جناتده دائمین اولدقلری حالده (وذلك جزاء من تزکی) اشبو ذکر اولنان فضائل شول کمسه نك
جزاسیدرکه کفر ومعاصی ادناسندن تطهر ایده اشبو آیات ثلاثه احتمال اولورکه سحره کلامندن اوله ویاخود
الله تعالیدن ابتدا کلام اوله (ولقد اوحینا الی موسی ان اسر بعبادی فاضرب لهم طریقا فی البحر یبسا
لا تخاف درکا ولا تخشی) بز موسایه وحی ایتدك که عبادم بنو اسرائیلله کیجه مصردن کیدوب عصاکی بحره
اورمغله آنلر ایچون آنده طریق یابس قیلغل که آنده فرعونك سزه ادراکی وبحرك سزی اغراقی خوفن
ایتمیه سن (فاتبعهم فرعون بجنوده فغشیهم من الیم ما غشیهم) فرعون جنودیله بنو اسرائیله ایریشمك بنو
اسرائیل اول بحری کچدیکندنصکره فرعون وجنودنی بحردن شول قصه سن ایشیدوب کنهنی بلدیکك شیء
قابلدی (واضل فرعون قومه وما هدی) فرعون قومنی اغوائله هلاك ایدوب طریق رشاده هدایت ایتمدی
بعده الله تعالی بنو اسرائیله اولان منتلرین ذکر ایدوب دیدیکه (یا بنی اسرائیل قد انجیناکم من عدوکم) سزی
عدوکز فرعون وقومندن انجا ایتدك (وواعدناکم جانب الطور الایمن) وموسایه مناجات ایچون واکا توراتی
انزال ایچون طور جانبنده موسانك جانب یمیننده سزه مواعده ایتدك (ونزلنا علیکم المن والسلوی) وتیهده سزه
من سلوی ایندردك وسزه دیدك که (کلوا من طیبات ما رزقناکم) سزه ویردیکمز هر ماکولك لذائذ
وبا حلالندن ییکز (ولا تطغوا فیه فیحل علیکم غضبی) واول سزه ویردیکمزشیده طغیان ایتمکز شکرنده
اخلالله وانده حدود الهی تجاوزایله اول کرك سرف وبطر وبا مستحقدن منع و یا غیر یدرشو یله که انده طغیان
ایده سز اوزریکزه عذابم لازم اولور (ومن یحلل علیه غضبی فقد هوی) واول کمسه که اوزرینه عذابم
لازم اوله هلاك اولور ویاخود اول هاویه یه دوشر (وانی لغفار لمن تاب وآمن وعمل صالحا) بن مغفرتده
بلیغ اول کمسه یی که شرکدن توبه ایده وهر تصدیقی واجب اولور شیئی تصدیق ایده وفرائضی ادا ایده
(ثم اهتدی) وانی الله تعالیدن توفیق ایدیکن بیله ویاخود موتنه دکین اسلامه ملازم اوله ویاخود انکچون
ثواب اولدیغن بیله ویا علمی تعلم ایده که عملك کیفیتنه عالم اوله ویا استقامت ایده ویا سنت وجماعت اوزره اقامت
ایده (وما اعجلك عن قومك یا موسی) وقتا که موسی علیه السلام توراتی اخذ ایچون قومندن یتمش رجل
اختیار ایتدیکه کندی ایله بیله طوره کیده لر کیدیجك موسی علیه السلام رب تعالی یه اشتیاقندن انلردن
ایریلوب ایلرو کندی وانلره سز کلوب بکا ایریشن دیو امر ایتدی الله تعالی اکا دیدیکه یا موسی سنی نه شی اعجال
ایتدی حتی که قومنی کیروقویوب سن آنلردن ایلرو کلدك (قال هم اولاء علی اثری وعجلت الیك رب لترضی)
موسی علیه السلام دیدیکه یارب بن انلردن برقاج خطوه ایلرو کلدیشن که اول دکلو تقدم عادتده معتد به اولمز
بعله آنلر بیننده اولان مسافه ده رفقه بری برلرین تقدم ایده کلشدربن ایسه یارب سکا عجله ایتدمکه بندن راضی
اوله سن زیرا که امتثال امر ووفای عهد مسارعه رضاکی ایجاب ایدر (قال فانا قد فتنا قومك من بعدك

واضلهم

واضلهم السامری) الله تعالی دیدیکه سن قومك اراسندن چیقیجق هارونله تخلیف ایتدیکن قومنی که
آنلر التیوز بیك کمسه ایدیلر عجله عبادتله ابتلا ایتدك سامری اتخاذ عجله وانلری اکا عبادته دعوتله اضلال
ایتدی اول جملهدن انجق اون ایکی بیك کشی سامری یه اطاعت ایتیوب اول بلیهدن نجات بولدی
(فرجع موسی الی قومه غضبان اسفا) اویله اولسه موسی علیه السلام قومنه کلوب غضبان وفعللرینه
حزین اولدیغی حالده رجوع ایتدی (قال یا قوم الم یعدکم ربکم وعدا حسنا) دیدیکه یا قوم ربکز جل شانه
سزه وعد صدق ایتمدیمیکه سزه توراتی ویره ویا اول وعد قرق کون ایدیکه ذی القعدهنك اولندن ذی الحجهنك
اونه دك ایدی (افطال علیکم العهد) یوخسه بنم سزدن مفارقتم مدتی سزه طویل می اولدی (ام اردتم
ان یحل علیکم غضب من ربکم فاخلفتم موعدی) ویاخود دیلدیکزمی که ربکز جل شانهدن سزه
غضب ایره حتی که خلف ایتدیکز شول ایمان بالله اوزره ثباته وامر اولندیغکز شیئه قیامه کم آنی بکا وعد
ایتمشدیکز (قالوا ما اخلفنا موعدك بملکنا) دیدیلرکه بز سنك موعدکه اختیارمزله خلف ایتمدك
(ولکنا حملنا اوزارا من زینة القوم فقذفناها) بلکه مصردن چیقراولدیغمزده عرس نامنه قبطدن حلی
استعاره ایدوب کتورمشدك برقولده عید ایچون استعاره ایدوب بعده خروجلرنده بلنملری خوفیله
رد ایتمشلردی و برقولده اول قبطك غرقندنصکره حلیدن بحرك ساحله القا ایتدیکی اشیا ایدیکه بنو اسرائیل
آنی المشلردی آنی اوزار تسمیه لرینه سبب زیرا که غنائم انلره حلال دکلدی ویاخود انلر مستأمن ایدیلر
مستأمنه ایسه حربینك مالی اخذ جائز اولمزامدی اول حلیی اتشه براقدق (فکذلك القی السامری)
بزم کبی سامری دخی کندیده اولان حلی یی اتشه براقدی * روایت اولندیکه موسی علیه السلام اول یتمش
مختاری کمسه ایله طوره کیدیجك هارونله قلان سائر بنو اسرائیل موسانك کلمه سنه تعیین ایتدیکی عدت
کامل اولدی ظن ایتدیلر * سامری انلره دیدیکه موسانك میعادنه خلاف ایتمسنه سبب اولدرکه قبطدن الدیغکز
حلی سزه حرامدر آنی کندیکزدن اخراج ایدهلم اویله اولسه رأیم اولدرکه برچقور قازوب اول حلی یی انك ایچنه
براغهوز * بعده اکا آتش ایدوب یاقهوز چون آنی ایتدیلر مکر سامری بنك بیله سنده جبریل علیه السلامك
فرسی بصدیغی یردن برقبضه تراب وارایدی عمامه سنده صقلردی انی اول چقورده اریمش حلینك اوزرینه
صاچدی (فاخرج لهم عجلا جسدا له خوار) اویله اولسه سامری انلره اول اریمش حلیدن برعجل چیقردیکه
آندن صوت عجل ایشیدیلردی (فقالوا هذا الهکم واله موسی فنسی) سامری واتباعی دیدیلرکه اشبو سزك
وموسانك الهیدر موسی آنی اونودوب طورده استیو کتدی ویاخود سامری ایمان اظهارندن صکره صددنده
اولدیغی شیئی ترك ایتدی الله تعالی دیدیکه (افلا یرون الا یرجع الیهم قولا) آنلر بلمزلرمیکه اول عجل آنلره
سویلمز وسویلسه لر آنلره جواب ویرمز (ولا یملك لهم ضرا ولا نفعا) وآنلردن مضرت دفعنه ویا منفعت
جلبنه قادر اولمز (ولقد قال لهم هارون من قبل یا قوم انما فتنتم به) حالبوکه موسانك طوردن
رجوعندن اول هارون علیه السلام انلره دیمشدیکه اشبو عجله ابتلا اولندیکز زنهار اکا عبادت ایتمکز
(وان ربکم الرحمن) بلکه سزك ربکز اول الله تعالیدرکه رحمانیتله متصفدر (فاتبعونی واطیعوا امری)
دین اوزره ثباتده بکا متابعت وامریمه اطاعت ایدك (قالوا لن نبرح علیه عاکفین حتی یرجع الینا موسی)
دیدیلرکه موسانك بزه رجوعنه دکین براول عجلك عبادتی اوزره اقامتدن زائل اولمزز وقتا که موسی
علیه السلام طوردن رجوع ایتدی (قال یا هارون ما منعك اذ رأیتهم ضلوا الا تتبعن افعصیت امری) دیدیکه
یا هارون چون آنلری عجله عبادتله اشراك ایتدکلرین کوردك بنم امر ووصیتمه اتباعدن سنی نه منع ایتدی
نیچون آنلره قتال ایتمدك والحال بیلورسنکه بن آنلرك اراسنده بولنسم انلره اول کفرلری اوزره قتال ایدردم
یوخسه دینده صلابت وانی حمایه ایله اولان امریمه مخالفتمی ایتدك بعده یمینیله هارونك صاچنه وشمالیله
صقالنه یاپشوب چکدی (قال یا ابن ام لا تأخذ بلحیتی ولا برأسی) هارون علیه السلام استعطاف وترفیق
ایچون اکا دیدیکه یا اتام اوغلی بنم صقالمه وصاچمه یاپشمغل (انی خشیت ان تقول فرقت بین بنی اسرائیل
ولم ترقب قولی) قورقدمکه اکر سنك امرك مقتضاسنجه انلره قتال ویا آنلردن مفارقت ایتسم انلر احزاب
اولوب بری برلرینه قتال ایدرلردی اویله اولسه بکا نیچون بنو اسرائیل بینی تفریق اویدوب بنم وصیتمی رعایت

ایتمدك دیردك حالبوكه سن بكا اخلفنی فی قومی واصلح سن بنم قومده خلیفه‌م اولوب آنلری اطاعته دعوتله
اصلاح ایت دیمشدك (قال فما خطبك یا سامری) بعده موسی علیه السلام سامری‌یه اقبال ایدوب
دیدیكه اول صنیعكه سنی نه حمل ایتدی (قال بصرت بما لم یبصروا به) بنو اسرائیلك بلمدیكین بن بلدم
وتفطن ایتمدكلرینی بن تفطن ایتدم اول رسولكه سكا كلدی روحانی محضدر اثری هرنه شیئه مس ایتسه
اول شیء حیاة بولوردی ویاخود آنلرك كورمدكین كوردمكه اول جبرائیل علیه السلام سكا فرس حیات اوزره
كلدی * دینلدیكه آنك جبریل علیه السلامی كوروب بلمسنه سبب اولدركه اول فرعونك اولاد ذكوری قتل
ایتدیكی ییلده طوغمجق اناسی انی برمغاره‌یه ایلتوب براقشدی انك یدیله ظهور ایده‌جك فتنه اجلیچون الله
تعالی انی جبریل علیه السلامه تربیه ایتدرمشدی (فقبضت قبضة من اثر الرسول فنبذتها) اویله اولسه
اول رسولك فرسی بصدیغی یردن برقبضه تراب الوب اول ارمش حلینك اوزرینه و یاخود عجلك جوفنه
القایدیجك اول حیاة بولدی (وكذلك سولت لی نفسی) اشبو سكا تحدیث ایتدیكم كبی نفسم بكا تزیین
وتحسین ایتدی (قال فاذهب فان لك فی الحیاة ان تقول لا مساس) موسی علیه السلام اكا دیدیكه
وارار آمزدن مطرود اولوب كیت حیاتده اولدیغنجه نه سن كمسه ایله ونه كمسه سنكله مخالط اولسون وموسی
علیه السلام بنو اسرائیله امر ایتدیكه انكله خلطه ایتمیه‌لر وبانته وارمیه‌لر اول قچن بركمسه‌یه ملاقی اولسه
لا مساس یعنی بكا قریب اولمغل بنی مس اتمكل دیردی * دینلدیكه قچن اول كمسه‌یه ویا كمسه اكا مس ایتسه
ایكیسین بیله ستمه طوتردی حتی كه بو خصلت ذریتنه دخی سرایت ایتمشدیكه انلرك برینه اخردن بركمسه مس
ایتسه ایكیسی بیله محموم اولوردی پس بو اجلدن سامری بریه‌یه كیدوب وحش وسباع ایله اولوردی اشبو
خصلت اكا دنیاده عقوبت ایدی (وان لك موعدا لن تخلفه) وبو دنیاده‌كی عقوبتدن غیری آخرتده دخی
عذابكیچون موعد واردركه سن اندن غائب اولمز وتأخر ایتمزسن بلكه الله تعالی اول فعل سیئك اوزره جزاكی
ایدر فوت اولمزسن (وانظر الی الهك الذی ظلت علیه عاكفا لنحرقنه ثم لننسفنه فی الیم نسفا) یا سامری
نظر ایت شول زعمنده‌كی آلهكه كه اكا عبادته مداومت ایتدك بز آنی اتشه احراق ایدوب صكره كولنی دریایه صاوررز
روایت اولندیكه موسی علیه السلام اول عجلی كتوروب بوغزلدی آندن قان اقدی زیرا كه اول ات وقان
اولمشدی بعده یاقوب كولن دریایه صاوردی (انما الهكم الله الذی لا اله الا هو) بلكه عبادته مستحق آلهكز اول
الله در كه اندن غیری خالق الهی یوقدر (وسع كل شیء علما) علمی هرشیئه واسع ومحیط اولوب اندن هیچ برشیء خفی
اولمدی (كذلك نقص علیك من انباء ما قد سبق) یا محمد بنو اسرائیل اخبارندن سكا ذكر ایتدیكمز كبی امور
ماضیه وامم دارسه اخبارندن دخی ذكر ایدرز تا كه اول تبصره وعلمه زیاده ومعجزاتنی تكثیر اوله واسكدن
متبصر ینه تنبیه وتذكیر اوله (وقد اتیناك من لدنا ذكرا) حالبوكه بزم عندمزدن سكا بر كتاب ویردككه اشبو
اقاصیص واخباری مشتملدر وتفكر واعتباره حقیقدر (من اعرض عنه) اول كمسه كه وجوه سعادت ونجاتی
جامع اولان ذكردن یعنی قرآندن بر قولده الله تعالیدن اعراض ایده (فانه یحمل یوم القیامة وزرا) یوم
قیامتده اول عقوبت ثقیلهٔ قادحه‌یی حامل اولور (خالدین فیه) اول وزرده و یا جملنده مقیمین اولدقلری حالده
(وساء لهم یوم القیامة حملا) یوم قیامتده اول انلر ایچون نه چركین حمل اولور (یوم ینفخ فی الصور) انلری
تحذیر ایت شول كوندنكه انده صوره نفخ اولنور (ونحشر المجرمین یومئذ زرقا) اولكونده بز مشركلری
شدت عطشدن زرق الاعین حشر ایدرز براكه عینك قچن نوری زائل اولسه ازرق اولور زرقه ایسه اهل نار
علامتیدر (یتخافتون بینهم ان لبثتم الا عشرا) انلر ارالرنده خفیة سویلشلركه سز اول دنیاده انجق اون كیجه
مكث ایدوبسز یعنی اول زائل اولدیغیچون اندهكی مدت لبثلرینی استقصار ایدرلر ویاخود عذابی كوره‌جك
دنیالرین قضا اوطار واتباع شهواتده اضاعه‌لرینه تأسف ایدرلر ویاخود قبورده ویا ایكی نفخه اراسنده
اول قرق سنه در اول مدتده انلردن عذاب رفع اولنور اهوال قیامتی كوره‌جك اول ایكی محلك هربرنده‌كی
مدت مكثلرین استقصار ایدوب خفیة اول قولی سویلشه‌لر الله تعالی دیدیكه (نحن اعلم بما یقولون اذ یقول
امثلهم طریقة ان لبثتم الا یوما) بز آنلرك خفیة سویلشدكلرین بیلورز كه عقلده اوفی وقولده اعدللری دیركه
دنیا دكل انجق بر كوندر یعنی اهوال قیامتدن استقبال ایتدكاری امور جنبنده كوزلرینه

اول قصیر كورینور ویاخود اوغرادقلری شدائد آنلره اول دنیاده‌كی لبثلرین اونتدرر (ویسئلونك عن
الجبال) اهل مكه‌نك بعضیكه اول ثقیفدن بر رجلدر جبالك یوم قیامتده‌كی كیفیت حالندن یا محمد سكا
سؤال ایدرلر (فقل ینسفها ربی نسفا) دیكه ربم جل شانه جبالی اصلندن قلع ایدوب هباء منثور قیلور
(فیذرها قاعا صفصفا) واول جبالك مقارنی ویا ارضی مستوی به‌ملساء قیلور كه انده نبات اولمیه (لا تری فیها
عوجا ولا امتا) سن انده انخفاض ویا ارتفاع كورمزسن (یومئذ یتبعون الداعی) اولكونده ناس
الله تعالینك محشره داعیسی اسرافیل علیه السلامه اتباع ایده شول وقتكه اول اغزینه صوری آلوب
بیت المقدسك صخره‌سی اوزره قائم اولدیغی حالده دیه‌كه ای چوریمش كمكلر وطاغلمش دریلر ومحو وتراب اولمش
اتلر الله تعالینك عرضنه كلك اویله اولسه هر طرفدن فوج فوج آنك صوتی جانبنه ناس اقبال ایده‌لر
(لا عوج له) اول داعینك دعوتندن یمین ویا شماله زیغ ایده‌مزلر واكا قدرتدنخی ویرمزلر بلكه طوغو اكرها
اكا اقبال ایدرلر وسرعتله اول یكا كیدرلر (وخشعت الاصوات للرحمن فلا تسمع الا همسا) الله تعالینك
جلال وهیبتندن اصوات خشوع وخضوع ایدوب صوت خفیدن غیری انده صوت ایشلدلمیه اخفاف ابل
صوتی كبی ویا تخافت كلام وخفض صوت ویا نطقسز تحریك شفاه كبی (یومئذ لا تنفع الشفاعة الا من اذن له
الرحمن ورضی له قولا) اولكونده الله تعالی عندنده هیچ برشافعك شفاعتی نفع ایتمز مكر آنك كه الله تعالی
قبلندن شفاعت ایتمكه اذن ویریله وقولندن الله تعالی راضی اوله یعنی دنیاده اخلاص له لا اله الا الله دیمش اوله
یاخود مراد الله تعالی هیچ برشفاعتی قبول ایتمز مكر اول كمسه ایچونكه خلاصنه مشیئت آلهیه اوله وقولندن
دخی راضی اوله اویله اولسه انكیچون ایدیلان شفاعت مقبوله اولور اشبو دلیلدركه مؤمنك غیریچون شفاعت
اولمیه (یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم ولا یحیطون به علما) الله تعالی انلرك جمیع احوالنی بیلور اول كرك
ماضیه ویا مستقبله درو الحال انلر انی بلمزلر ویا الله تعالینك معلوماتنی آنلر احاطه ایتمزلر (وعنت الوجوه
للحی القیوم) وجوه عصاة الله تعالی ایچون خضوع ایده‌لر شول وقتكه سوء حساب وشقوت وخیبت كوره‌لر
(وقد خاب من حمل ظلما) خائب اولدی اول كمسه كه الله تعالی‌یه شركله ظلمی حامل اوله (ومن یعمل من
الصالحات وهو مؤمن فلا یخاف ظلما ولا هضما) واول كمسه كه مؤمن اولدیغی حالده اعمال صالحه‌نك
بعضنی ایشلیه اول خوف ایتمزكه سیأتی آرتیله ویا حسناتی اكسله و یاخود خوف ایتمز كه حسناتی ثوابندن
اكسیدیله و یا برمسیئك ذنوبی آنك اوزره یوكلدیله و یاخود خوف ایتمز كه عمل ایتدیكی ذنبله مؤاخذه اولنه
و یا عملنك حسنه‌سی ابطال اولنه (وكذلك انزلناه قرآنا عربیا) اشبو وعیدی متضمن ایاتی انزالمز كبی
اول وتیره‌ده سكا قرآن عربی انزال ایتدك (وصرفنا فیه من الوعید) واول قرآنده بر وعیدی تبیین وتكریر
ایتدك (لعلهم یتقون او یحدث لهم ذكرا) تا كه معاصیدن صاقنوب تقوایی ملكه ایدینه‌لر ویاخود قرآن
آنلره عبرت وعظه احداث ایده شول وجهله كه امم ماضیه‌یه اولان عقابی ذكرله معتبر ومتعظ اوله‌لر (فتعالی الله
الملك الحق) الله تعالی ذات وصفاتنده مماثله مخلوقیندن عالی اولدی كلامی آنلرك كلامنه مماثل اولمزدانی آنلرك
ذاتنه مماثل اولمدیغی كبی اول برملكدركه امر ونهی نافذدر وحقدركه وعدی رجا اولنوب وعیدندن
خوف ایدیلور (ولا تعجل بالقرآن من قبل ان یقضی الیك وحیه) قرآنك سكا قراءتی تأدیه اولمزدن اول سن
انی قراءته عجله ایتمكل * روایت اولندیكه جبریل علیه السلام قرآنله نزول ایتدیكنده پیغمبر صلی
الله علیه وسلم جبریل علیه السلامك ابلاغندن اول انكله بیله قرآنه مبادرت ایدردیكه اندن برشیء اونتمیه
اویله اولسه اشبونكله اندن نهی اولندی و یاخود مجملی تبلیغ ایتمكل مادامكه اول سكا تبیین اولنمیه
معناسی بلدرلمیه (وقل رب زدنی علما) دیكل كه یارب قرآنه ومعانیسنه علمی زیاده ایله كل یعنی استعجالكدن
بدل الله تعالیدن زیاده علم استه كل زیرا كه سكا وحی اولنانه البتة نائل اولورسن (ولقد عهدنا الی آدم من
قبل فنسی) شول بنم عهدمی نقض وبكا ایمانی ترك ایدنلردن اول آدمه امر وایصاء ایتشدككه شجرهٔ معهوده‌دن
یمیه اول ایسه بزم عهدمزی اونتدی (ولم نجد له عزما) بز آدمه نهی اولناندن صبر وامر اولنانی
حفظ ایدر بولمدق ویا آنده رأی معزوم بولمدق شول حیثیتدنكه عدوی ابلیسه موافقت ایتدی اكر
دینورسه كه آدم علیه السلام شجردن اكای حیننده امر اللهی ناسی اولدیغی دینوركه جائزدركه ناسی اوله

حالبوكه اولوقتده انسان نسیان مرفوع دكلیدی بلكه مؤاخذایدی دفع اولنمسی بو امتك خصیصه سیدر
دینلدیكه آدمك نسیانی الله تعالینك عفو بتنه ایدی ظن ایتمشدیكه اول نهی تنزیهی اوله (واذ قلنا للملائكة
اسجدوا لآدم فسجدوا الا ابلیس ابى) ذكرایت شول وقتی كه ملائكه یه آدمه سجده ایلدوب سجده ایتدیلر
الا ابلیس تعظیم ایدوب سجده ایتمدی (فقلنا یا آدم ان هذا عدو لك ولزوجك فلا یخرجنكما من الجنة فتشقى)
دیدككه یا آدم ابلیس سكا وزوجك حوایه عدودر اندن حذر ایلدككه سزی جنتدن چیقرمیه تا كه
دنیاده معاش طلبنده تعب ونصبه اوغرامیه سز (ان لك الا تجوع فیها ولا تعرى) اول جنتده سكا آج
وچپلاق اولمق یوقدر (وانك لا تظمأ فیها ولا تضحى) سن انده صوسز اولمز وكونش صجاغن چكمزسن
(فوسوس الیه الشیطان قال یا آدم هل ادلك على شجرة الخلد وملك لا یبلى) شیطان اكا وسوسه ایدوب
دیدیكه یا آدم سنی برشجره یه دلالت ایده ینكه آندن اكل ایدرسك انده مخلد قالور وشول فنا ایرمز ملكه نائل
اولورسن (فاكلا منها فبدت لهما سوأتهما) چون آدم وحوا اول شجره دن اكل ایتدیلر بدنلرندن لباسلری
دوكیلوب عورتلری اچلدی (وطفقا یخصفان علیهما من ورق الجنة) جنتك انجیری یپراغندن
الوب انكله عورتلرینی ستر ایتدیلر (وعصى آدم ربه فغوى) ادم اول شجره دن اكله رب تعالی یه
عصیان ایدوب مطلوبن یتوردی ویاخود عدونك قولنه اغترار ایله مأمولندن خائب اولدی (ثم اجتباه ربه)
بعده رب تعالی آنی توبه یه حمل واكا آنی توفیقله اصطفا وتقریب ایتدی (فتاب علیه) وتوبه ایدیجك
توبه سین قبول ایتدی (وهدى) وتوبه اوزره ثباته هدایت ایتدی (قال اهبطا منها جمیعا بعضكم لبعض
عدو) الله تعالی آدم وحوایه ویا آدم وابلیسه دیدیكه ایكزیله جنتدن یره اینك امر معاش ایچون
بری بریكزه عداوت ایلدككه انكله مراد ذریتی بیننده كی عداوتدركه بری برلریله تحارب وتجاذب ایدرلر
ویاخود ذریه آدمله ابلیس بیننده كی عداوتدر (فاما یأتینكم منی هدى) پس چونكه بندن سزه كتاب ورسول كله
(فمن اتبع هداى فلا یضل ولا یشقى) اولكه بنم كتاب ورسولمه اتباع ایده اول دنیاده ضلالته وآخرتده شقاوته
ایرمز * ابن عباس رضی الله عنهما اشبو آیتی استدلال ایدوب دیركه الله تعالی قرآنه اتباع ایدنی دنیاده
ضلالتدن وآخرتده شقاوتدن اجاره ایدر (ومن اعرض عن ذكرى فان له معیشة ضنكا) اولكه بنم
هدامدن اعراض ایده اول بنی ذاكر وعبادتمه داعی ایدرانكیچون معیشت ضیق اولوركه اول عذاب قبردر انده
اضلاعی بری برینه كیردر یلوروپاخود ناردها كازقوم وضریع وغسلین ویریلور ویاحرام ویا كسب خبیث
اولورو یاندن قناعت سلب اولنور ابن عباس ایدر هرمالكه اول عبده ویریلور اول كركسه قلیل ویا كثیر درانده
اتقا ایتلمیه انده خیر یوقدر اول معیشتده ضنكدر بعض قوم اولوركه دنیاده مكثرین ایكن حقدن اعراضلری
سببیله معیشتلرنده ضنك اولور الله تعالی سوء ظنلرندن اتفاقلرینك خلفن رجا واعتقاد ایتمدكلریچون
معاشده كندیلره شدت ایدرلر (ونحشره یوم القیامة اعمى) یوم قیامتده بزانی اعمى البصر واعمى القلب
حشر ایده رز (قال رب لم حشرتنی اعمى وقد كنت بصیرا) دیه كه یارب بنی نیچون اعمى حشر ایتدك حالبوكه
بن دنیاده بصیر ایدم (قال كذلك اتتك آیاتنا فنسیتها وكذلك الیوم تنسى) الله تعالی اكا دیه كه بز سكا شول
نفسكه ایتدیكن فعلك جزاسن ایتدك سكا دنیاده آیتلریمز كلدیكنده انكله عملی ترك ایتدك ویا آنی تعلم ایتمش
ایكن اونتدك امدی دنیاده آیتلریمزله عملی تركك كبی اشبو كونده عملك اوزره نارده تركك اولنورسن * دینلدیكه
آنلر انده خبردن اونودیلیرلر لكن عذابدن اونودلمیه لر (وكذلك نجزی من اسرف ولم یؤمن بآیات ربه) شول بزم
آیتلریمزدن اعراض ایدنه ایتدیكمز جزا كبی شهواتنه انهماك واشراك ایدوب ربك جل شانه آیتلرینه
تصدیق ایتمینلره دخی جزا ایدرز (ولعذاب الآخرة اشد وابقى) انلرك دنیاده وقبرده كی عذابلرندن آخرتده كی
عذابلری اشد وادومدر (افلم یهد لهم كم اهلكنا قبلهم من القرون یمشون فی مساكنهم) مكه نك كفارنه
قرآن ارشاد ایتمدیمی كه انلردن اول نیجه قرون اهلاك ایتمشز مسافرت ایتدكلرنده شامه كیتدكلرنده انلرك
دیار ومنازلنه مرور ایدرلر اصحاب حجر وثمود وقرای قوم لوطی كوررلر (ان فی ذلك لآیات لاولى النهى)
امدی انلرك هر بری برنوع عذابله هلاك كیدن عقول كامله اربابنه عبرتلر وتذكره لر واردر (ولولا كلمة
سبقت من ربك لكان لزاما واجل مسمى) اكر بوامتدن عذاب تأخیریله سبق حكم الهی واجل

مسمى كه یوم قیامتده اولماسه انلره عذاب دنیاده لازم اولوردی قرون ماضیه كافره یه لازم اولدیغی كبی
(فاصبر على ما یقولون) امدی یا محمد اهل مكه نك سنك حقنده دیدكلرینه واذالرینه صبرایت
(وسبح بحمد ربك) ونماز قیل ربك جل شانه یه هدایت وتوفیقی اوزره حامد اولدیغك حالده ویا آنی شركدن
وسائر نقائصدن تنزیه ایت هدایله سنی تمیز ایتدیكی اوزره اكا حامد ونعمتك كانی سكا ابلاغ ایتدیكنه معترف
اولدیغك حالده (قبل طلوع الشمس وقبل غروبها) كونش طوغمزدن اول صباح نمازنی وكونش باتمزدن
اول یعنی اویله واكندی نمازنی قیل ویاخود یالكز اكندی قیل (ومن آناء اللیل فسبح) وكیجه نك
ساعاتنده اخشام ویتسو نمازنی قیل (واطراف النهار) ونهارك اطرافنده اویله نمازنی قیل زیرا انك
وقتی زوال عندنده دركه اول نهارك نصف اولنه نهایت ونصف ثانیسنه بدایتدر (لعلك ترضى) شول
طمعله كم انك سببیله الله تعالی عندنده نائل اوله جغك كرامانه راضی اولاسن ویاخود الله تعالی سندن راضی اوله
(ولا تمدن عینیك الى ما متعنا به ازواجا منهم زهرة الحیاة الدنیا لنفتنهم فیه) نظر ایتمكل كفره ده شول كمسه یه
ویردیكمز دنیانك اصناف زینتنه وبهجتنه كه بز انلری انكله ابتلا قلمشزكه اكا شكر ایتمدكلرنده آخرتده انلره
عذاب ایده وز * وابی ابن كعب ایدر اول كمسه كه الله تعالینك عزائیله تعزی ایتمیه انك نفسی حسراتله كسیلور
واولكه ناسك ایدنده كی متاع دنیایه رغبتله نظر ایلسه آنك حزنی طویل اولور واولكه الله تعالینك نعمتنی مطعم
ومشرب وملبسندن مقصود ظن ایلیه آنك علمی قلیل وعذابی حاضر اولور * روایت اولندیكه پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمه برضیف نزول ایدوب عندنده طعامدن برشی بولنمایجق بریهودیه خادمنی كوندردیكه
مؤجلا اكا طعامدن برمقدار شی بیع ایده یهودی دیدیكه رهنسز ویرمزین اویله اولسه پیغمبریمز
علیه السلام اكا حدیدن درعنی رهن كوندردی اندن طعام الدی اول سببدن الله تعالی بو آیتی انزال ایله انی
تعزیه ایتدی (ورزق ربك خیر وابقى) ربك جل شانه نك سنكیچون اخرتده ادخار ایتدیكی كرامات ویاخود
دنیاده سكا اعطا ایتدیكی نبوت وسعادات انلره دنیاده ویردیكی زهرهٔ دنیادن خیرلو وابقادر (وامر اهلك بالصلاة
واصطبر علیها) یا محمد اهل بیتكه وامتندن سكا متابعت ایدنه صلاة ایله امرایت وضیق معیشت عندنده آنی
اتیانه سن وكرك آنلر صبر ایلدك یوخسه رزق امرنه اهتمام ایتمه (لا نسألك رزقا نحن نرزقك) بز سندن
استمزكه كندیكه ویا اهلكه رزق ویره سن بلكه سكا وآنلره رزق بز ویررز امدی قلبكی اخرت امرنه تفریغ ایت
(والعاقبة للتقوى) عاقبت محموده اهل تقوی ایچوندر (وقالوا لولا یأتینا بآیة من ربه) مشركون دیدیلركه
نولیدی محمد بزه بندن برآیت كتوریدیكه اول آنك نبوت ادعاسنده صدقنه دلالت ایدیدی ویاخود تعنت
وعنادلرندن كان آیتلری انكار ایدوب برآیه مقترحه استدیلر اویله اولسه الله تعالی آنلری قرآن اتیانیله الزام
ایلدیكه اول معجزاتك اعظم واباقیسیدر زیرا حقیقت معجزه نبوت ادعا ایدنك خارق عاده وجهی اوزره علم
ویا عملدن برنوعله اختصاصیدر وشول بو قدركه علم عملك اصلیدر وقدرده آندن اعلا واثرده ابقادر اول اجلدن
مشركینه جوابده بیورلدیكه (اولم تأتهم بینة ما فی الصحف الاولى) توراة وانجیل وسائر كتب سماویه ده
اولان عقائد واحكام كلیه نك بیانی انلره قرآنده كلمدیمی حالبوكه آنی كتورن امی اولوب انلری كورمش
وكمسه دن تعلم ایتمامش اوله ویاخود اول كتب سماویه ده اقتراح آیات ایدوب امم كافره نك اخباری كلمدیمیكه اول
اقتراح ایتدكلری آیات آنلره كلوب تصدیق ایتمدكلرنده عذاب وهلاكلری نیجه تعجیل اولنمشدی اویله اولسه
مشركون نیجه خوف ایتمزلركه اقتراح ایتدكلری آیات كلدیكنده اول بجن امم كافره یه ایریشن عذاب وهلاك
انلره دخی ایریشه (ولو انا اهلكناهم بعذاب من قبله) اكر بز اول مشركینی ارسال رسول ویا انزال قرآندن
اول عذابله اهلاك ایتسه ایدك (لقالوا ربنا لولا ارسلت الینا رسولا فنتبع آیاتك من قبل ان نذل ونخزى)
یوم قیامتده انلر دیه لر دیكه یاربنا اكر بزه آیاتله رسول ارسال ایتسیدك كه اشبو كونده بزه هوان وفضاحت ایرمز
دن اول اكا اتباع ایدیدك (قل كل متربص فتربصوا) یا محمد آنلره دیكل كه بزدن وسزدن هر بریمز مآل امره
منتظرز * اهل مكه دیرلردیكه محمدك موتنه منتظراوله لم اكا موت ایردیكنده آندن خلاص اولورز محمد علیه
السلام ایسه آنلره عذاب نزولنه منتظرایدی امدی سز محمدك موتنه منتظر اولكز (فستعلمون من اصحاب
الصراط السوی ومن اهتدى) یوم قیامتده صراط مستقیم اصحابنی واهتدا ایدنی بیلورسز

سورة الانبياء مكية وهى مائة وخمس آيات

بسم الله الرحمن الرحيم

(اقترب للناس حسابهم) ناسه حساب اولنغلرى وقتى قريب اولديكه اول يوم قيامتدر انك قريب اولمسى
الله تعالى عندنده در (انهم يرونه بعيدا ونراه قريبا) انلر انى بعيد كوررلر ايسه انى قريب كوررز قولى دلالتيله
زيرا اول وعدنه خلاف ايتمز (ويستعجلونك بالعذاب ولن يخلف الله وعده) انلر عذابى استعجال ايدرلر
الله تعالى وعدنه خلاف ايتمز لابد اول عذاب موعدى آنلره ايركوررلر اكرچه بر زماندنصكره ايسه ده زيرا هر آتى
قريبدر اكرچه زمان استقبالى اوزانورسه ده بعيد اولور كه منقرض وماضى اوله وز يرا دنيانك سالفنه
نسبتله باقيسى اقصردر پيغمبر يمز صلى الله عليه وسلمك خاتم الانبياء اولمسى دلالتيله بعثى انكار ايدنلر شاننده
نازل اولوبدر (وهم فى غفلة معرضون) حالبوكه انلر حسابدن غفلتده انك امرينى تفكردن معرضلردر
(ما يأتيهم من ذكر من ربهم محدث الا استمعوه وهم يلعبون) رب تعاليدن انلره شول نزولى محدث سنة
غفلت وجهالتدن اويانديررلر كركا به تماهئ غفلت وعواقب اموره نظردن فرط اعراضلرى سببيله انى استهزاء
واستحقار ايدر اولدقلرى حالده استماع ايدرلر (لاهية قلوبهم) قلبلرى آنى تأمل وتبصردن غافله اولديغى
حالده (واسروا النجوى الذين ظلموا) ارالرنده تناجيلرين اخفا ايدرلر انلر كه تناجيده ظلم ايدرلر
(هل هذا الا بشر مثلكم) اشبو محمد دكل الا سزك كبى بشردر بشر ايسه رسولى اولور (افتأتون السحر
وانتم تبصرون) سز سحره حاضر اولوب انى قبول ايدرميسز حالبوكه انك سحر ايديكن كورر و بيلورسز * كانه
انك بشر اولمسنى رسالت ادعاسنده كاذب ايديكنه استدلال ايتديلر زيرا كه اعتقادلرنده رسول ملكك غيريدن
اولمزدى بر لراو يله اولسه كتوردبكى خوارق ومعجزاتى سحردر ديديلر * اكا بناء انك امرينى هدم وفسادنى عامه
ناسه اظهار ايدر شئ استنباطنده تشاورلرين اسرار ايتديلر (قال ربى يعلم القول فى السماء والارض)
يا محمد ديكل كه بنم ربم جل شانه سماده وارضده قولك سرنى وجهرنى بيلور قولى بليجك انكله فعلك دخى بالمسى
اظهر اولور (وهو السميع العليم) اول الله تعالى انلرك اقوالن ايشيدر احوالن بيلور اسرار واضمارلرى
اكا خفى اولمز (بل قالوا اضغاث احلام) انلر قرآنى سحردر ديدكلرندنصكره خلط كلام ايدوب اخلاط احلام
كاذبه دركه انى منامنده كوررامك تأويلى اولمز (بل افتراه) بلكه انى تلقاء نفسندن اختلاق ايدر (بل هو
شاعر) بلكه اول شاعردر ديديلر * يعنى مشركلر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه قرآن شاننده قوللرين اقسام
ايتديلر انلرك كيمى انى اضغاث احلام وكيمى فريه وكيمى سحردر وكيمى شعردر ديديلر (فليأتنا باية كما ارسل
الاولون) امدى اكر محمد رسالت دعواسنده صادق ايسه بزه آيت كتورسون نتكيم رسل اولون
آيات كتوردكلرى كبى * الله تعالى آنلره جوابده ديديكه (ما آمنت قبلهم من قرية اهلكناها افهم يؤمنون)
اول مشركيندن اول هيچ بر قريه اهلى كه اقتراح ايتدكلرى آياتى رسوللرى كتوردكلرنده ايمانه كلميوب بز انلرى
هلاك ايتمديك اشبو مشركين ايسه انلردن اطغى در اقتراح ايتدكلرى آياتك كلمسيله ايمانه مى كلورلر حالبوكه
بز انلرى استيصال الله هلاكلرين مراد ايتمزز * زيرا كه بو امت قيام ساعته دكين استيصال اولنمغله موعوده در
اول اجلدن انلرك اقتراح ايتدكلرى آياتى كتورمزز * بعده مشركينك اشبو محمد سزك كبى بشردر ديو رسالته
انكارلرينه جوابده ديديكه (وما ارسلنا قبلك الا رجالا نوحى اليهم) يا محمد سندن اقدم امم سابقه يه كوندر
ديكمز رسوللر رجال ايديلر كه بز انلره وحى ايدردك يوخسه ملائكه دكل ايديلر (فاسئلوا اهل الذكر ان كنتم
لا تعلمون) امدى اهل كتاب علماسينه سؤال ايدك رسوللرك بشر ايديكنى سزه خبر ويره لر اكر انى سز بلمزسكز
زيرا انلر آنى انكار ايتمزلر اكر محمد عليه السلامك نبوتن انكار ايدرلر ايسه ده * الله تعالى مشركينه امر ايلديكه
رسل مقدمه نك حاللرندن اهل كتابه سؤال ايده لر تاكه شبهه لرى زائل اوله زيرا كه مشركون پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلمك امرنده اهل كتابله مشورت ايدوب قوللرينه ايناناورلردى وزيرا كه جم غفيرك اخبارى علم ايجاب
ايدر اكرچه كفار ايسه لرده (وما جعلناهم جسدا لا يأكلون الطعام) ورسل متقدمينى بز اجساد قلمدق كه
ملك كبى اكل وشرب ايتميه لر (وما كانوا خالدين) ودنياده دخى دائمين اولمديلر (ثم صدقناهم الوعد
فانجيناهم ومن نشاء واهلكنا المسرفين) بعده انلره وعدمزده صدق ايدوب انبيايى ومؤمنلردن ديلديكمز

كسنه لرى

كسنه لرى انجاء ومشركينى اهلاك ايتدك (لقد انزلنا اليكم كتابا فيه ذكركم) بز سزه بر كتاب انزال ايتدك كه
عز وشرفكز وياموعظه كز ويامكارم اخلاقدن مطلوبكز اولان حسن ذكركز آنده در (افلا تعقلون)
فهم ايتمزميسز كه اكا ايمان كتوره سز (وكم قصمنا من قرية كانت ظالمة وانشأنا بعدها قوما آخرين)
چوق قرى اهليكه ظالم ايديلر بز انلرى قصم ايدوب انلردنصكره قوم آخرين انشا وانلرك مكانلرينه اسكان
ايتدك (فلما احسوا بأسنا اذا هم منها يركضون) وقتا كه اول ظالملر بزم عذابمزى حاسه بصرله كورديلر
هماندم سرعتله اول قريه لرندن قاچديلر (لا تركضوا وارجعوا الى ما اترفتم فيه ومساكنكم لعلكم
تسئلون) انلره ملائكه لسان حال وياسان مقالله استهزاء طريقى اوزره ديديلر كه سرعتله قاچوب كيتمكز بلكه
رجوع ايدك نعم ولذتدن اكا كه انكله بطر ايدرديكز ومسكنلر يكزه كه آنده ساكن اولور ديكز تاكه اعمال
خبيثه كز سببيله سزه نازل اولان شدائددن سؤال اولنه سز (قالوا يا ويلنا انا كنا ظالمين) وقتا كه آنلر عذابى
كوروب وجه نجاتى كورميجك ديديلر كه ويل بزه كيم بز ظالملر ايدك (فما زالت تلك دعويهم حتى جعلناهم
حصيدا خامدين) اشبو كلامى ترديددن زائل اولمديلر حتى بز آنلرى زرع محصود كبى سيوفله ميتين
اولدقلرى حالده حصيد قلدق * ديلديكه اشبو آيات يمنده حضور انام قريه نك اهلى شاننده نازل اولوبدركه
انلر عرب ايديلر الله تعالى انلره بر نبى كوندروب آنلرى دينه دعوت ايديجك انى تكذيب وقتل ايتديلر
او يله اولسه الله تعالى اوزرلرينه بخت نصرى تسليط ايدوب اول انلرك كيمين قتل وكيمين اسير ايتدى منهزم
اولوب فراره يوز طوتديلر ملائكه انلره استهزاء طريقى اوزره ذكر اولنان كلامى سويلديلر بخت نصر اردلرينه
دوشوب انلرى قليجدن كچوردى جو سمادن بر نداكه ديكه اشبو انبيايى قتلكز جزاسيدر ديو ايشيدلدى اول حالتده
كناهلرينه اعتراف ايتديلر والحال اول انلره نفع ايتميوب خائب وخاسر كتديلر (وما خلقنا السماء والارض
وما بينهما لاعبين) سماء وارضى وايكيسى ارasinde...

اتخاذ ایتدیلر (قل هاتوا برهانکم هذا ذکر من معی وذکر من قبلی) یا محمد انلره دیکل که اول قوللرکز اوزره
عقل و یا نقلدن برهانکزی کتورك زیرا که دلیل اولمیان شی ایله قول صحیح اولماز حالبوکه بزلك قوللرکز بطلانته
دلیل عقلی ونقلی تطابق ایدوب بو قرآنکه بندن بکا نازل اولوبدر بخله دینم اوزره اولانلرك وبندن اوکدین
بکلنلرك والله تعالیدن نازل اولان کتابلرك خبرینه نظر ایدك که انلرده توحیدله امر ونهی اشراکدن غیری
بولورمیسز وقتاکه توحید دعوت رسلك صحتنه وکتب انزالنه متوقف اولادیسه انده نقلله استدلال صحیح اولدی
(بل اکثرهم لا یعلمون الحق فهم معرضون) بلکه انلرك اکثری حقی بلمازلر که حقله باطل بیننی تمیز ایدهلر
او یله اولسه انلر توحیددن واتباع رسولدن معرضلردر (وما ارسلنا من قبلك من رسول الا نوحی الیه
انه لا اله الا انا فاعبدون) یا محمد سندن اول نا سه هیچ بر رسول کوندرمدك الا کا وحی ایدردك که بندن غیری
معبود بالحق یوقدر امدی بنی توحید ایدك هیچ احدی بکا اشراك ایتمکز (وقالوا اتخذ الرحمن ولدا سبحانه
بل عباد مکرمون) بعض کفار الله تعالی ولد اتخاذ ایتدی دیدیلرتته کیم خزاعه ملائکه بنات اللهدر دیو
افترا ایتدیلر الله تعالی انلرك اول وصفندن منزهدر بلکه ملائکه انك عباد مکرمیدر عبودیت ایسه ولادته
منافیدر (لا یسبقونه بالقول وهم بامره یعملون) الله تعالی یه قولله سبقت ایتمزلر اول امر ایتمینجه بر شیئ
تکلم ایتمزلر بلکه قول وفعلده انك امریله عمل ایدرلر (یعلم ما بین ایدیهم وما خلفهم) الله تعالی انلرك عمل
ایتدیکن وعمل ایده جکن بیلور (ولا یشفعون الا لمن ارتضی) اول ملائکه شفاعت ایتمزلر الا اهل ایماندن
شول کمسه ایچونکه الله تعالی انکیچون شفاعت ایتملرینه رضاسی اوله (وهم من خشیته مشفقون)
ومع ذلك انك هیبتندن خائفلردر انك مکرندن امانده اولمزلر (ومن یقل منهم انی اله من دونه فذلك نجزیه
جهنم کذلك نجزی الظالمین) ملائکه وسائر خلایقدن اول کمسه که الله تعالیدن غیری بن الههن دیه بز اکا
جهنمی جزا ایدرز شول الوهیت وعبادتی غیر موضعنه وضع ایدن ظالملره بز بویله جزا ایدرز (اولم یر الذین
کفروا ان السموات والارض کانتا رتقا ففتقناهما) کافرلر خبر ویرلمدیلرمیکه سموات وارض بر برینه منضمه
وملتحمه ویا حقیقت متحده ایدی ایکیسی بری برندن تفریق ایتدك وهوا ایله ارالرین فصل ایتدك ویاخود
سموانك جمیعی متحده ایدی تحریکات مختلفه ایله فتق ایدوب افلاك ایدلدی وارضوندخی متحده ایدی کیفیات
واحوالی اختلافیله طبقات ویا اقالیم قلندی ویاخود سما امطار ایتمزوارض انبات ایتمزدی اویله اولسه سما مطرله
وارض نباتله فتق اولندی (وجعلنا من الماء کل شیء حی) حیاندن هر شیئی بر مادن خلق ایتدك آنده نبات
وشجر داخل اولورز یراکه ماء هر شیئك حیاتنه سببدر * مفسرون دیدیلرکه هر شیئ که انده حیات اوله اول
مادن خلق اولنوبدر یعنی ماء انك اعظم موادیدر اکر دینورسه که الله تعالی حیاتك بعضنی مانك غیریدن
خلق ایدوبدر * دینلدیکه انکله مراد ارضده اولان اکثر احیاء مادن خلق اولنوبدر ویاخود بقاسی
مائیلهدر (افلا یؤمنون) بونك کبی ایات ظهوریله انلر ایمانه کلمزلرمی (وجعلنا فی الارض رواسی
ان تمید بهم) و بز ارضده جبال ثوابت قلدقکه اول انلرکله میل ایتمیه (وجعلنا فیها فجاجا سبلا لعلهم
یهتدون) واول جبالده کنکش یوللر قلدق تاکه ناس مصالحلرینه کیدهلر (وجعلنا السماء سقفا
محفوظا) و بز سمایی بر سقف قلدقکه سقوطدن محفوظدر ویا شیاطیندن شهبله محفوظدر (وهم عن آیاتها
معرضون) والحال کفار اول سماده خلق اولنان شمس وقمر ونجوم وسائر آیاتدن معرضلردر آنده تفکر
ایدوب انکله معتبر اولمزلر (وهو الذی خلق اللیل والنهار والشمس والقمر کل فی فلك یسبحون) اول
الله تعالیدرکه لیل ونهاری وشمس وقمری خلق ایلدی اول شمس وقمردن هر بری فلککنك سطحنده سرعتله
سیر ایدرلر سابحك سطح ماء اوزره سرعت سیری کبی (وما جعلنا لبشر من قبلك الخلد افان مت فهم
الخالدون) یا محمد سندن اوکدین بکنلره دنیاده خلود تقدیر ایتمدك سنکیچون تقدیر ایتمدیکمز کبی امدی سنك
موتکه انتظار ایدنلر غفلت وجهالت ایدرلرسن اولوب انلر دنیاده قالورلرمیکه سنك موتکه سوینهلر
(کل نفس ذائقة الموت) هر نفس جسدندن مفارقت مرارتن ذوق ایدیسردر (ونبلوکم بالشر والخیر فتنة)
بز سزی شدت ورخاء وصحت وسقم وغنا وفقرله وبالجمله سزی محبوب ومکروهکز اولان اشیا ایله اختبار ایدرز
تاکه محبوبکزده شکرکز ومکروهکزده صبرکزه نظر ایدرز (والینا ترجعون) بوندنصکره بزه رجوع

ایدر

ایدرسز شکر وصبردن وجوده کلن حالاتکز اوزره سزه جزا ایدرز اشبونده ایما واردرکه حیاتله مقصود اولان
ابتلادر وثواب وعقابه تعرض قضاء سابقی تقریر ایچون (واذا رآك الذین کفروا ان یتخذونك
الا هزوا) کافرلر سنی کوردکلرنده هزؤا اتخاذ ایدرلر ودیرلرکه (اهذا الذی یذکر آلهتکم) اشبودرکه
آلههکزی سوء ایله ذکر ایدر (وهم بذکر الرحمن هم کافرون) حالبوکه انلر الله تعالینك وحدانیتنی وبعث
رسل وارسال کتبله خلقك ارشادنی منکرلردر امدی هزؤا اولنغه انلر احقدر (خلق الانسان من عجل)
انسان فرط استعجال وقلت تأنیسی اولدیغیچون کانه عجلهدن خلق اولنوبدر حالبوکه انسانده عجل خلق
اولنوبدر * روایت اولندیکه وقتاکه آدم علیه السلامك باشنه وکوزلرینه روح داخل اولوب جنتك ثمارینه
نظر ایلدی وروح جوفنه دخول ایتدکده طعام اشتها ایلدی وروح ایاقلرینه ایرمدن صیچرادیکه جنتك ثمارنه
ایریشه قادر اولمیوب دوشدی * وبر قوم دیدیلرکه معناسی الله تعالی آدمی تعجیلدن خلق ایلدی زیراکه
اول هر شیئدنصکره جمعه کوننك آخرنده کونش باتمزدن اول خلقنده اسراع اولندی باشی
روحله حیات بولیجق دیدیکه یارب کونش باتمزدن اول بنی خلقه تعجیل ایت دیو رجا ایلدی * دینلدیکه یعنی ادم
علیه السلام ترتیبسز سرعت وتعجیل اوزره خلق اولندی یوخسه سائر آدمیین کبی نطفه وعلقه ومضغه وانك
غیری اشیاده ترتیب رعایتیله دکل وبر قوم دیدیلرکه عجلهدن مراد طیندر (سأریکم آیاتی فلا تستعجلون)
یا مشرکین سزه نقمالرمی دنیاده یوم بدرده وآخرتده نارده کوسترهیم امدی بکا استعجال ایتمکز ویوم قیامتك
وقوعن استعجال ایتدیلر (ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین) ودیدیلرکه وعد ایتدیککز یوم قیامت
نه وقتده اولور بزه خبر ویرك اکر وعدکزده صادقلر ایسهکز دیو پیغمبر صلی الله علیه وسلمه واصحابنه خطاب
ایتدیلر (لو یعلم الذین کفروا حین لا یکفون عن وجوههم النار ولا عن ظهورهم ولا هم ینصرون)
اول وقت موعودی استعجال ایدن کافرلر بیلسلردی شول وقتیکه نار هر جانبلرندن احاطه ایده اوکلرندن
واردلرندن انی دفعه قادر اولمیهلر وانی انلردن منع ایده ناصر بولمیهلر کفرلری اوزره اقامت ایتمزلردی واول وقت
موعودك کلمسن استعجال ایتمزلردی (بل تأتیهم بغتة فتبهتهم فلا یستطیعون ردها ولا هم ینظرون) بلکه اول
موعود انلره فجاة کلوب انلری مبهوت ومتحیر ایدرحتی که انك ردینه قادر اولمزلر ومهلت دخی ویرلمزلر
(ولقد استهزئ برسل من قبلك فحاق بالذین سخروا منهم ما کانوا به یستهزؤن) یا محمد سندن اول نیچه رسوللری
قوملری استهزاء ایتدیلردی انلره استهزالری مقابلهسنده سوء جزالری نازل اولدی امدی سندخی قوملك
استهزاء وایذالرینه صبر ایلهکل که ربك جل شأنه انلره جزالرین ایدر (قل من یکلؤکم باللیل والنهار من الرحمن) یا محمد
مستهزئین اولانلره دیکل که کیجهده وکوندزده الله تعالینك بأسندن سزی کیم حفظ ایدر اکر اول انی سزه اراده
ایتسه (بل هم عن ذکر ربهم معرضون) بلکه انلر ربتعالینك ذکرندن معرضلردر قلبلرینه اول خطور ایتمز
قنده قالدیکه انك خوفندن خوف ایدهلر (ام لهم آلهة تمنعهم من دوننا) یوخسه انلرك آلههلری واردرکه
بزم عذابمزدن انلری منع ایده بیله (لا یستطیعون نصر انفسهم ولا هم منا یصحبون) بلکه اول آلههلری
کندیلرینك نفعنه قادر دکللردر فکیف که عابدلرینك نفعنه قادر اولهلر ونه انلر بزم عذابمزدن اجاره
اولنورلر (بل متعنا هؤلاء وآباءهم حتی طال علیهم العمر) بلکه اول کفاره وآبالرینه بر استدراج وجهی
اوزره نعم عاجله ایله تمتع ایدوب اعمار مقدرهلری ایله امهال ایتدك حتی ظن ایتدیلرکه اول حالت آنلردن زائل
اولمیه واول انلره صددنده اولدقلری سوء فعاللری سببیله اوله امدی انلره اول امل کاذبدر (افلا یرون انا نأتی
الارض ننقصها من اطرافها) اهل مکه کورمزلرمیکه ارض کفرهیی بز ایدئ مسلمین ایله اخذ وفتح ایدوب مکهنك
اطرافندن اراضیء کفرهیی اکسلدر مسلمین دیارنی ارتوررز (افهم الغالبون) انلرمی غالبلردر یوخسه
بزمی بلکه غالب الله تعالیدر انلر مغلوبلردر (قل انما انذرکم بالوحی) دیکل که بن سزی بکا نازل اولان قرآنله
انذار ایدرین (ولا یسمع الصم الدعاء) حالبوکه انذار آیتلریله اولان اعانه دعوتی ایشتمز اولکه حق استماعدن
تصامم ایده (اذا ما ینذرون) شول وقتکه انذار اولنهلر (ولئن مستهم نفحة من عذاب ربك لیقولن یا ویلنا
انا کنا ظالمین) اکر ربك جل شأنه نك عذابندن انلره ادنی شیء مس ایتسه نفسلری اوزره و بلله دعا ایدوب
ظالملرینه اعتراف ایلیهلردی (ونضع الموازین القسط لیوم القیامة فلا تظلم نفس شیئا وان کان مثقال حبة

من خردل اتینا بها) یوم قیامت ایچون بز عدل میزانلرین وضع ایدرز که انده صحائف اعمال وزن اولنه
هیچ برنفس حق مقدارندن برشیء ظلم اولنمز اگرچه حق بر خردل دانه‌سی اغرلغنجه ایسه ده بز انی احضار ایدرز
(وکفی بنا حاسبین) حساب واحصایه بز کفایت ایدرز (ولقد آتینا موسی وهارون الفرقان وضیاء
وذکری للمتقین) موسی وهارونه بز کتاب ویردک که اول حق وباطل بینتی فارقدر وعبرت وجهالت
ظلماتنده ضیادر انکله استضاء اولنور وذکردر که متقیلر انکله اتعاظ ایدرلر ویا شرایعدن احتیاج اولدقلری
اشیانک ذکریدر (الذین یخشون ربهم بالغیب) که انلر ربلرین کورمزلر ایکن اندن خوف ایدرلر ویاخود
خلوتلرنده الله تعالیدن خوف ایدرلر جلوتلرنده کی خوفلری کبی (وهم من الساعة مشفقون) ومع ذلک
اهوال قیامتدن خائفلردر (وهذا ذکر مبارک انزلناه افانتم له منکرون) اشبو قرآن ناسک دین
ومصالحلرنده احتیاج اولدقلری امورک ذکریدر مبارکدر وخیر کثیردر که بز انی محمده انزال ایتدک یا اهل مکه سز
اکا انکار ایدرمیسز (ولقد آتینا ابراهیم رشده من قبل) بز ابراهیمه وجوه صلاحه اهتدا ومعرفت ویردک
بلوغندن اول شول حینده که صغیر ایکن اول سر بدن چقدی و یا موسی وهاروندن اوّل اکا نبوت ویردک
(وکنا به عالمین) حالبوکه بز آنک ویردیکمزه اهل ایدیکن وباخود محاسن اوصاف ومکارم خصالی جامع
ایدیکن بیلوردک (اذ قال لابیه وقومه ما هذه التماثیل التی انتم لها عاکفون) شول وقتکه اول باباسنه
وقومنه دیدیکه اشبو تصاویر ندر که سز اکا عبادته مقیملرسز (قالوا وجدنا اباءنا لها عابدین) دیدیلرکه
بز بابالریمزی اکا عبادت ایدر بولدق بز دخی آنلره اقتداء واتباع ایله اکا عبادت ایدر اولدق (قال لقد کنتم انتم
واباؤکم فی ضلال مبین) ابراهیم علیه السلام انلره دیدیکه سز وآبالریکز خطاء بینده اولدیکزکه اول هیچ بر عاقله
انک خطا ایدیکی خفی اولمز ایکی فریقک دخی دلیله استنادی اولمدیغیچون تقلید جائز اولدیغی تقدیر اوزره
شول کمسنه‌یه جائز اولور که فی الجمله حق اوزره ایدیکی بیانه (قالوا اجئتنا بالحق ام انت من اللاعبین) قومی
بابالرینک تضلیلنی استبعاد ایتدکلرندن ظن ایتدیلرکه ابراهیم علیه السلامک اول قولی ملاعبه وجهی اوزره
اوله او یله اولسه اکا دیدیلرکه بو سوزکده جدمی ایدرسن یوخسه اوینارمیسن (قال بل ربکم رب السموات
والارض الذی فطرهن وانا علی ذلکم من الشاهدین) ابراهیم علیه السلام دیدیکه بلکه ربکز جل شانه
سموات وارضک ربیدرکه اول انلری خلق ایتدی وبن اشبو توحید اوزره محققین ومبرهنیندنم (وتالله
لاکیدن اصنامکم بعد ان تولوا مدبرین) والله بن سزلک اصنامکزی کسر ایدرین سز انلری قویوب عید
کاهکزه کتدیککزده * دینلدیکه ابراهیم علیه السلام بو قولی قومندن کیزلوده سویلشدی وانی انلردن انجق
بر رجل ایشیدوب سائرینه افشا ایتمشدی * روایت اولندیکه انلرک عیدکاهی وار ایدی اکا کیدر اولدقلرنده
طعاملرین اصناملری اوکلرینه قویوب انده تبرک زعم ایدرلردی عیدکاهلرندن رجوعلرنده اول اصنام اوکنده‌کی
طعاملری الوب ییرلردی چون اول سنه‌ده عیدلری اولدیغنده انک کبی ایدوب عیدکاهلرینه کتدیلر
ابراهیم علیه السلام بیت الاصنامه کیردی واوکلرنده‌کی طعاملری کوردی استهزا طریقی اوزره دیدیکه
ییمزمیسز بکز جواب کلمه‌یجک نیچون سویلمزسز دیوب النده بر بالطه الدی انکله صنم اکبردن غیریسن
پاره‌لیوب بالطه‌یی انک بوینه اصدی (فجعلهم جذاذا الا کبیرا لهم لعلهم الیه یرجعون) اول اصناملک
جمیعن صنم کبیردن غیریسن پاره پاره ایتدی تاکه اول کفره صنم کبیره مراجعت ایدوب سائرینی کسر ایدن
کیم ایدیکنی آندن سؤال ایده‌لر وغرضی اول اصناملک نفع وضره قادر دکل عاجزلر ایدیککن آنلره تبیین ایدی
وباخود تاکه اول اصناملک عجزی تحققنده شرکدن توحیده رجوع ایده‌لر وقتاکه عیدکاهلرندن رجوع
ایدوب بیت اصنامه کیردیلر واصناملرینه ایرن اهانتی کوردیلر (قالوا من فعل هذا بالهتنا انه لمن الظالمین)
بری برلرینه دیدیلرکه کیمدرکه اشبو فعلی بزم آلهه‌مزه ایتدی کندوبی هلاکه توطین ایدنلردندر
(قالوا سمعنا فتی یذکرهم یقال له ابراهیم) ابراهیمک والله بن اصنامکزی کسر ایدرین دیو یمینن ایشیدوب
رجل دیدیکه اسمنه ابراهیم دینور بر فتانی ایشتدمکه اصنامی تعییب ایدردی (قالوا فأتوا به علی اعین
الناس لعلهم یشهدون) نمرود واتباعی دیدیلرکه انی ناسک کوزلری اوکنده کتورک که اندن بلدکاری شیئه
شهادت ایده‌لر * بینه سز انی اخذ ایتمش اولمیه‌لم چون حضرت ابراهیم علیه السلامی نمرود واتباعی قاتنه

کتوردیلر (قالوا ءانت فعلت هذا بالهتنا یا ابراهیم) دیدیلرکه یا ابراهیم آلهه‌مزه اشبو فعلی سنمی ایتدک
بزه خبر ویر (قال بل فعله کبیرهم هذا) ابراهیم علیه السلام دیدیکه بلکه آنی زعمکزده اشبو اله عظیمکز
ایتدی انک وجودیله اشبو صغاره عبادتکزه ایچنوب آنلری اوروب پاره‌لدی (فاسئلوهم ان کانوا ینطقون)
امدی اول صغاره ماجرایی سؤال ایدک اگر نطق ایدرلرسه یعنی اگر نطقه قادر اولورلرسه فعله دخی قادر اولورلر
والا فلا * انکله آنلره آلهه‌لرینک نطقدن عجزنی کوستردی وعاجز ایسه عبادت اولنمز والوهیته لائق اولمز
(فرجعوا الی انفسهم فقالوا انکم انتم الظالمون) او یله اولسه قلبلریله تفکر وعقللرینه رجوعله بری برلرینه
دیدیلرکه اشبو سؤال ویا نطق ایتمز ونفع وضری ایده‌مز شیئه عبادتله سز ظالملرسز یوخسه سزلک اول آلهه‌کزه
تعدی ایدنه ظالم دیو ظلم ایتدیککز کمسه دکل (ثم نکسوا علی رؤسهم لقد علمت ما هؤلاء ینطقون) نفسلری اوزره
ظلملریله اعترافلرندنصکره کفره رد اولندیلر * ویاخود اوزرلرینه حجت لازم اولوب حیا وخجالتلرندن باشلرین
اکدیلر ودیدیلرکه بیلورسنکه بونلر سویلمزلر او یله اولسه بز بونلره نیجه سؤال ایدرز * وقتاکه حجت ابراهیم علیه
السلام ایچون محجه اولدی (قال افتعبدون من دون الله ما لا ینفعکم شیئا ولا یضرکم) دیدیکه الله تعالیدن
غیری شول سزه برشیء نفعی اولمز وضررندن قورقلمز شیئه عبادت ایدرمیسز (اف لکم ولما تعبدون من دون الله
افلا تعقلون) بن وقذر سزه والله تعالیدن غیری عبادت ایتدیککز هرشیئه درصنیعککزک قبحنی عقولکزله
فهم ایتمزمیسز * وقتاکه اوزرلرینه حجت لازم اولوب جوابدن عاجز اولدیلر (قالوا حرقوه وانصروا الهتکم)
دیدیلرکه آنی اتشه یاقک که اول عقابک اهولیدر وآلهه‌کزه نصرت ایدک انکیچون اکا انتقامله (ان کنتم فاعلین)
اگر آلهه‌کزه ناصرین ایسه‌کز * دینلدیکه آنی انلره القا ایدن اکرادن هیزان دینور بر رجل ایدی الله تعالی آنی
یره کچوردی وبر قول مغرور ایدی وقتاکه نمرود وقومی حضرت ابراهیم علیه السلامی احراقه اجتماع ایتدیلر آنی
بر بیته قویوب چوره‌سن خطیره کبی یاپدیلر بعده بر مدت حطب جمع ایتدیلر حتی انلرک بری خسته اولسه
الله تعالی بکا عافیت ویررسه ابراهیم ایچون شو دکلو حطب کتوره‌یم دیردی ور رجل موتی حیننده وصیت
ایدردیکه شو دکلو حطب اشترا اولنوب اکا القا ایدیله ومرأه غزلیله حطب اشترا ایدوب اکا القا ایدرلردی
روایت اولندیکه وقتاکه مراد ایتدکلری دکلو حطبی جمع ایتدیلر هر جانبندن طوتشدروب یاقدیلر لکن بلمزلرکه
ابراهیم علیه السلامی بیتدن چیقاروب اول آتش ایچنه نیجه براغه‌لر ابلیس بر تلبیس لعنه الله انلره منجنیق
علمن تعلیم ایتدی او یله اولسه ابراهیم علیه السلامک مبارک النی وایاغنی بغلیوب منجنیقک ایچنه قودیلر
ملائکه اکا امداد ایچون ربتعالیدن استیذان ایتدیلر یا ربنا سکا معلومدرکه یر یوزنده اندن غیریسی
بر لیوب سکا عبادت ایدر یوقدر دیدیلر وحی الهی کلدیکه اول بنم خلیلمدر انک بندن غیری خلیلی یوقدر اگر
سزدن استغاثه ایدرسه اکا اغاثه ایدک اما که اول بندن غیریدن استغاثه ایتمزسه بکا انک اراسنه کیرمکز بن
آنک حالن بیلورین انی کمسه‌یه احتیاجنسز حاجتن بتوروین * وقتاکه انی آتشه براغمغه مراد ایتدیلر
صولر خازنی کلوب دیدیکه دیلرسک سنکیچون اتشی سو ییندیرم ویللر خازنی کلوب دیدیکه دیلرسک اول اتشی
طاغیدم ابراهیم علیه السلام دیدیکه بنم سزدن حاجتم یوقدر (حسبی الله ونعم الوکیل) الله تعالی بکا کافیدر
اول نه کوزل وکیل اولور * روایت اولندیکه ابراهیم علیه السلام بغلنوب آتشه براغلدیغنده دیدیکه
(لا اله الا انت سبحانک لک الحمد ولک الملک لا شریک لک) چون اول منجنیقله آتیلوب هوا یوزنده اتشه کیدرکن
جبریل علیه السلام اکا قارشو کلوب یا ابراهیم حاجتک وارمیدر دیدکده ابراهیم علیه السلام دیدیکه
حاجتم وار لکن سکا دکل دیدیکه امدی ربکدن انی دیله کل ابراهیم علیه السلام دیدیکه (حسبی من سؤالی
علمه بحالی) اول بنم حالمی بلمسی بنم سؤالمه کافیدر * دینلدیکه هرشیء اول اتشی سوندرمکه چالشوردی الاوزغ
آنی اوفوروب طوتشدروردی اول اجلدن پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم وزغک قتلیله امر بیوردی (قلنا یا نار کونی
بردا وسلاما علی ابراهیم) دیدک که یا نار ابراهیم اوزره برد وسلام اولغل * آثارده کلدیکه اول کونده یر یوزنده جمیع
اتشلر سوندی واول کونده عالمده هیچ بر آتشله انتفاع اولنمدی اگر ابراهیم اوزره سلاما دینمسه ابد
صوق قالوردی او یله اولسه ملائکه ابراهیم علیه السلامی هواده ایکن ایکی ضلعنه یاپشدیلر اول اتشک
اورتاسنه ایندیروب رفقله یره قودیلر حضرت ابراهیم علیه اسلام اول ارایه نزول ایدیجک آنده بر طتلو

صو یکاری چقدی وقرمزی کللرو نرجسلر اچلدی ابراهیم علیه السلام انده بر یکون مکث ایدوب اول
ایامده کی نعم وصفایی عمرم ایچنده کورمدم دیدی حق جل وعلا ملك الظلی ابراهیم علیه السلام صورتنده
کوندروب ابراهیم علیه السلامك یاننه اوتوروب اكا مؤانسه ایدردی * روایت اولندیکه الله تعالی
اكا جنت حریرندن قمیص و برطنفسه کوندردی قمیصی کیوب طنفسه نك اوزرینه اوتوردی وجبریل
علیه السلام یاننده انكله تحدث ایدردی ودیردیکه ربك جل شانه سكا دیرکه یا ابراهیم بلدکمی که احبابمی اتش یاقمز
مکر اول ایامده نمرود صرحندن چیقوب ابراهیم علیه السلامه نظر ایدرکه کورسه که اول برروضه در
برملك یاننده اوتوروبدر چوره سنده ایسه اتش شدتله یانار اعلا صوتله ندا ایدوب دیدیکه یا ابراهیم آلهك نه عظیم
اله اولورقدرتیله سكا مضارنه حائل قیلور اول اتشدن چقماغه قادر اولورمیسن دیدیکه نعم * آندن یوریه رك
آتش ایچندن چیقوب کتدی نمرود دیدیکه یا ابراهیم دیلر بنکه سنك آلهکه درت بیك صغر ذبحیله تقرب ایدم
دیدیکه اول آنی قبول ایتمز مادامکه اولدیغك دین باطلدن چیقوب بنم دعوت ایتدیکم دین حقه کیرمیه سن
دیدیکه ملت وملکمی ترك ایده مزین اکن اول نذر بی یرینه کتوره یم دیوب ایتدی * وابراهیم علیه السلامه
من بعد تعرضی ترك ایتدی دینلدیکه ابراهیم علیه السلام آتشه براغلدیغنده اون التی یاشنده ایدی
(وارادوا به کیدا فجعلناهم الاخسرین) انلر ابراهیم علیه السلامه مکر واضرار قصد ایتدیلر هر خاسردن
انلرك خساره تن زیاده قلدقکه سعیلری کندیلرك باطل اوزره ایدیکنه برهان اولوب ابراهیم علیه السلامك
حق اوزره ایدیکی ظاهر وعیان اولدی وابراهیم علیه السلامك مزید رفعت درجاتنی وانلرك شدت شقاوتنی
موجب اولدی * دینلدیکه یعنی الله تعالی نمرود واهلی اوزره بعوض ارسال ایدوب انلرك لحومن اکل ودماتن
شرب ایتدی انلرك بری نمرودك دماغنه کیروب هلاك ایتدی (ونجیناه ولوطا الی الارض التی بارکنا فیها للعالمین)
بز ابراهیمی نمروددن ولوطی قومندن خلاص ایدوب ارض شامه رحلت ایتدردك که اول ارضده بز عالمینه
برکت قلدق وبرکات عامه سندندرکه اکثر انبیاء انده مبعوث اولدیلرکه شرائعلری عالمه منتشر اولدیکه
کمالات وخیرات دینیه ودنیویه نك مبادیسیدر ودینلدیکه دنیاده کی هر ماء عذبك اصلی بیت المقدسده کی
صخرۀ شریفك التندن چقار * روایت اولندیکه عمر بن الخطاب رضی الله عنه کعب الاحباره شامدن
مدینه یه هجرتی ترغیب ایتدکده کعب دیدیکه بن کتاب اللهده بولمیشمکه (ان الشام کنز الله من ارضه
وبها کنزه من عباده) ارض شام ارض دنیادن الله تعالینك کنزیدر عباد مختصیندن کثیرون انده مکنوزلردر
(قال النبی علیه السلام انها ستکون هجرة بعد هجرة فخیار الناس الی مهاجر ابراهیم) پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم ایدر بنم هجرتمدنصکره هجرت اولیسردر * امدی اولزمانده خیار ناسك هجرتی ابراهیم علیه السلام
مهاجرنه ارض شامه اولور * روایت اولندیکه ابراهیم علیه السلامه آتش برد وسلام اولمغله قومندن
برجماعت کوردیجك اكا اجابت ایتدیلر وانکله بیله ارض عراقدن ارض شامه رحلت وهجرت ایتدیلر وابراهیم
علیه السلامی اول تصدیق ایدن واكا متابعت ایدن لوط علیه السلام ایدیکه اول ابراهیم علیه السلامك
قرنداشی هاران بن تارخك اوغلیدی واكا عم اکبری هارانك قزی ساره رضی الله عنها دخی تصدیق ایدوب
ابراهیم علیه السلام آنی تزوج دنصکره ابراهیم ولوط وساره دینلرینی حراست وعباد اللهه عنایت قصدیله
هجرت ایدوب حرانه نزول ایتدیلر آنده ماشاء الله مکث دنصکره مصره آندن شامه هجرت ایدوب ارض
فلسطینده سبع نام موضعه نزول ایتدیکه اول شام بریه سندندر ولوط علیه السلام ایسه مؤتفکه نام
موضعه نزول ایتدیکه اول سبعدن برکون بر کیجه لك مسافه در (ووهبنا له اسحق ویعقوب نافلة)
بز اسحق ویعقوبی ابراهیمه فضل وعطا وجهی اوزره هبه ایتدك (وکلا جعلنا صالحین) ابراهیم واسحق
ویعقوبدن هر برینه صلاحه توفیق وصلاح اوزره انلری حمل ایتدك حتی که صلاحده کاملین اولدیلر
(وجعلناهم ائمة یهدون بامرنا) وامرمز ناسی حقه دعوت ایدر وخیراتده ناس انلره اقتدا ایدر ائمه
قلدق (واوحینا الیهم فعل الخیرات) وبز انلره خیرات فعلنی وحی ایتدك که ناسی اكا حث ایده لر (واقام
الصلاة وایتاء الزکاة) وصلاتی اتمام وزکاتی ایتاء ایده لر (وکانوا لنا عابدین) وانلر توحید وعبادتمزده
اخلاص ایدر اولدیلر (ولوطا آتیناه حکما وعلما) وذکر ایت لوط علیه السلامی که بز اكا حکمت ونبوة

وبالخصوص بینلرنده حکم ودخی انبیایه لایق اولور علم ویردك (ونجیناه من القریة التی کانت تعمل الخبائث)
وبز اكا نجات ویردك سدوم نام قریه دنکه انك اهلی اعمال قبیحه اشلردی ولواطه ومکس کبی وناسه رمی بندق
وطیور ایله لعب وسائر افعال منکره کبی (انهم کانوا قوم سوء فاسقین) آنلر قوم سوء فاسقین ایدیلر
(وادخلناه فی رحمتنا) وبز آنی اهل رحمتمز زمره سنه ادخال ایتدك که انلر دنیاده اهل طاعتدر (انه من
الصالحین) اول صالحلردندرکه بزدن انلره حسنی سبقت ایتدی (ونوحا اذ نادی من قبل) وذکر ایت
نوح علیه السلامی که ابراهیم ولوطدن اول قومی اوزره هلاکه دعا ایلدی (فاستجبنا له فنجیناه واهله من
الکرب العظیم) انك دعاسنه اجابت ایدوب انی واهلنی طوفاندن ویا قومی اراسندن خلاص ایتدك
دینلدیکه نوح علیه السلام انبیانك عمرده اطولی وبلاده اشدی ایدی (ونصرناه من القوم الذین کذبوا
بایاتنا) وبز آنی منع ایتدك شول قومدنکه ویا اكا نصرت ایتدك شول قوم اوزره که بزم نوح لسانیله انذار
ایتدیکمز آیاتی تکذیب ایتدیلر (انهم کانوا قوم سوء) آنلر قوم کافرین ایدیلر (فاغرقناهم اجمعین)
بز آنلرك جمیعنی طوفان ایله غرق ایتدك (وداود وسلیمان اذ یحکمان فی الحرث اذ نفشت فیه غنم القوم) ذکر
ایت داود وسلیمان علیهم السلامی که حکم ایتدیلر شول وقتنکه زرعده ویا کرمده که عناقدی تدلی ایتمشدی
کیجه اکابر قومك قیونی کیروب افساد ایتدی (وکنا لحکمهم شاهدین) بز انلرك حکملرینه عالم ایدك
روایت اولندیکه ایکی رجل خصومتله داود علیه السلامه داخل اولدیلرکه انك بری صاحب حرث
وبری صاحب غنم ایدی صاحب حرث دیدیکه اشبونك قیونی کیجه بنم حرثمه کیروب افساد ایتدی دیواندن
حقن طلب ایتدی داود علیه السلام قیون صاحبنه انك حرثنی ویردی بعده چیقوب سلیمان علیه السلامه
اوغرادقلرنده داود علیه السلامك حکمنی بعد السؤال حکایت ایدیجك سلیمان علیه السلام دیدیکه اکر بن
تحکیم اولنسم ایکی فریقه اوفقله حکم ایدردمکه قیونی حرث صاحبنه ویررد مکه سود وصوف ونسلیله نفعلنه
وغنم صاحبنه امر ایدردمکه حرث صاحبیچون حرثی مثلی بذر ایده تا که اول حرث اولکی حرثك اتلاف
اولندیغی کونده کی حده ایره آنی حرثی تلف اولانه ویره وغنم ایسه غنم صاحبنه ایره داود علیه السلام اكا حکم
سنك حکمك دیوب انك حکمنه رجوع ایتدی * اما حکم اسلام اولدرکه ماشیه مرسله نك نهارده مال
غیریدن افساد ایتدیکی ماشیه صاحبنه تضمین اولنمز اما کیجه افساد ایتدیکی اكا تضمین اولنور زیرا که عرف
ناسده زرع صاحبی نهارده زرعنی حفظ ایدر ومواشی ایسه صاحبلری بیلور کیجه مراحه رد ایدیلور ائمۀ حنفیه
عندنده نتکه ماشیه ایله مالکی بیله اولمیه اول ماشیه نك اتلافنی ضامن اولمز اول کرکسه کیجه ده
ویا کوندزده اولسون (ففهمناها سلیمان) بز اول حکومت وفتوایی سلیمانه تفهیم وتعلیم ایتدك
(وکلا آتینا حکما وعلما) داود وسلیماندن هر برینه بز حکم وعلم ویردك * حسن ایدر اکر بو آیت اولمسه حکامی
هالکین کورردك لکن الله تعالی بر بنی صوابه اصابتله وبرینی اجتهاد ایله ثنا ایتدی علما اختلاف ایتدیلرکه
داود علیه السلامك حکمی اجتهاد ایله ویا نص ایله میدی سلیمان علیه السلامك حکمی دخی کذلك بعضیلر دیدیکه
ایکسینك دخی حکمی اجتهادله ایدی اویله اولسه انبیایه اجتهادی تجویز ایتدیلر تا که اجتهاد ثوابنه نائل
اوله لر الا بوکه داود علیه السلام خطا وسلیمان علیه السلام اصابت ایتدی ودیدیلرکه انبیایه خطا جائز اولور
الا بوکه انك اوزره قرار ایتمزلر اما که علمایه حوادثده اجتهادده جائز اولور نتکه کتاب وسنتدن نص بولمیه لر اویله
اولسه خطا ایتدکلرنده آثم اولمزلر (قال النبی علیه السلام اذا حکم الحاکم فاجتهد فاصاب فله اجران
واذا حکم فاجتهد واخطأ فله اجر) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم نتکه بر حاکم اجتهاد ایله ایتدیکی حکمده اصابت
ایده انکیچون ایکی اجر اولور واکر انده خطا ایدرسه انکیچون بر اجر اولور وبر قوم دیدیلرکه داود وسلیماندن
هر برینك حکمی وحی ایله ایدی الا بوکه سلیمانك حکمی داودك حکمنی نسخ ایتدی امدی بو قائل انبیایه
اجتهاد ایله حکمی تجویز ایتمزلر زیرا که انلر وحیك وجودیله اجتهاددن مستغنیلردر وانبیایه خطایی تجویز ایتمزلر
انلرکه هر مجتهد مصیبدر دیدیلر آیتك ظاهریله احتجاج ایتدیلر وحدیث مذکورله حکم مجتهد ایچون
خطاسی اوزره ثواب وعد اولندیکه اول ائمۀ حنفیه قولیدر وبر جماعت دیدیلرکه هر مجتهد مصیب دکلدر بلکه
قچان بر حادثه ده مجتهدینك اجتهادلری مختلف اولسه حق بلاتعیین اولور اکر انلرك هر بری مصیب

اولسه تفسیقك وجهی اولمزدی * پیغمبر عزصلی الله علیه وسلمك مجتهد اجتهادنده خطا ایدرسه انکیچون براجر
اولوردیمسیله مراد خطاسی اوزره اجر اولنوردیمك دکلدر بلکه مراد حق طلبنده اجتهادی اوزره اجر النور
زیرا که اجتهادی عبادتدر واجتهادده کی خطاده اثم مرفوعدر مادامکه جهدنده تقصیر ایتمیه لر * پیغمبر عز
صلی الله علیه وسلمدن مرویدر دیمشکه ایکی مرأه نك بیله لرنجه بر طفل ابنلری وارایدی برذئب کلوب اول ایکی
طفلك برینی قوددقلری بردن الوب کوتوردی اول ایکی مرأه نك هر بری صاحبه سنه ذئبك کوتوردیکی سنك
طفلك ایدی دیو داود علیه السلامه تحاکم ایتدیلر داود علیه السلام اول حاضر اولان طفلی مرأهٔ کبرایه
حکم ایتدی اندن چیقوب سلیمان علیه السلامه واردیلر وانلر بن اکا خبرویردیلر سلیمان علیه السلام
دیدیکه بکا بر بچاق کتورك طفلی ایکی شاق ایدوب هر بریکزه بر شقنی ویره یم مرأهٔ صغری دیدیکه یا نبی الله
حق تعالی سکا رحمت ایده انی ایتمکل طفل انکدر اولیله اولسه اندن اول قولك صدوری شفقت ولادتدن ایدیکنه
استدلال ایدوب طفلی اول صغیرك ایدیکنه حکم ایتدی (وسخرنا مع داود الجبال یسبحن والطیر) بز داوده
طاغلری وقوشلری تسخیر ایتدك که داود ایله بیله تسبیح ایده * دینلدیکه داود علیه السلام حجر وشجرك تسبیحن
فهم ایدردی * وهب ایدر جبال وطیورانك تسبیحنه جواب ویرردی ویاخود اول نمازقلدیغنده جبال وطیور
دخی انکله بیله نمازقیلوردی * دینلدیکه داود علیه السلامه تسبیحدن فتور کلسه الله تعالی اکا جبال وطیورك
تسبیحن ایشتدرردیکه انکله تسبیحه نشاط کله واکا مشتاق اوله (وکنا فاعلین) ذکر اولنان تفهیم
وایتاء حکم وتسخیری بز ایشلدك ایدی (وعلمناه صنعة لبوس لکم لتحصنکم من بأسکم فهل انتم شاکرون)
وبز داوده سزیچون درع عملنی تعلیم ایتدك که انکله سزی سلاحك شدت وتعبندن حفظ ایده وزاشبو نعمته
شکر ایتمزمیسز (ولسلیمان الریح عاصفة تجری بامره الی الارض التی بارکنا فیها) وسلیمانه بز یجی شدیدة
الهبوب اولدیغی حالنده تسخیر ایتدك که انك امریله اول ریح آنی اولدیغی مکاندن مدت یسیره ده ارض شامه
ایرکوره که بز آنده برکت قلدق (وکنا بکل شیء عالمین) بزم هر شیئه علمز دائم ومستمر اولدی * وهب بن منبه ایدر
سلیمان علیه السلام مجلسنه خروج ایتدیکنده قوشلرهواده اکا سایبان اولوردی وجن وانس اکا قارشو
دورردی وانك امراسی وارایدی قانده که بر ملك جبار ایشیدر ایسه آنی کتوردوب ذلیل ومقهور ایدرردی
وقچانکه بر دیاره عزم مراد ایتسه خشبدن دوزلمش معسکری وارایدی انك اوزره ناس ودوابی بندرردی
وآلات حرب وسائر لوازمن اکا یوکلدردی بعده ریح عاصف انك امریله اول معسکرك آلتنه کیروب دیلدیکی
دیاره کتوروردی لکن اول ریحك معسکری فوقنده مروری شول کیفیت اوزره ایدیکه زرعی تحریك ایتمز
وترابی صاورمز وقوشلری انیجتمز ایدی * مقاتل ایدر سلیمان علیه السلام ایچون شیاطین بر بساط نسج
ایتمشلر ایدیکه اول ذهبله ابریشمدن اولوب طولی وعرضی بر فرسخ ایدی اول بساطك اورتاسنه سلیمان
علیه السلام ایچون التوندن بر منبر قونوب اول انك اوزرینه اوتورردی وانك حوالنه التون وکومشدن اوچ
بیك کورسی قونوب التون کرسیلره انبیاء وکومش کرسیلره علماء اوتورردی وانلرك حوالنده ناس وناس حوالنده
جن وشیاطین دورردی وقوشلر قناد اچوب انلری کونشدن قورردی واول حالنده ریح انلری صباحدن
اویلیه دکین بر ایلق مسافه یه واویلهدن اخشامه دکین اول قدر مسافه یه ایرکورردی (ومن الشیاطین
من یغوصون له) وکذلك سلیمان ایچون شیاطیندن شول طائفه یی بز تسخیر ایتدك که انلر دریایه کیروب
قعرندن انکیچون جواهر چقاررلردی (ویعملون عملا دون ذلك) وانکیچون اول شیاطین غوصدن غیری انك
دیلدیکی اعمالی ایشلرلردی مدینه لر وقصرلر بنا ایدرلردی ومحاریب وتماثیل وجفان وقدور دوزرلردی
(وکنا لهم حافظین) بز اول شیاطینی حفظ ایدر اولدق که سلیمانك امرینه انقیاد ایدوب عملرین افساد ایتمیه لر
زیرا کیجه اولمدن بر عملدن فارغ اولوب عمل اخره اشتغال اولنمسه لر اولکی عملرین افساد ایدرلردی (وایوب اذ
نادی ربه انی مسنی الضر وانت ارحم الراحمین) ذکرایت شول ایوب علیه السلامی که عیص بن اسحق اولادندن
بر رجل رومی ایدی الله تعالی آنی نبوتله اصطفا ایتدی ابل وبقر وغنم وخیل وحمیر وسائر اصناف مالله
اکا دنیایی بسط ایتمشیدی واکا اوچ کسنه ایمان کتورمشدی بری یمن اهلندن وایکیسی کندی بلدندن
ایدی انك اهلی واولادی وارایدی صالح وتقی ایدی مسکینلره مرحمتلو اولوب انلره وقوناقلره اطعام واکرام

ایدردی وایتام وارامل حاجتلرینه کیدردی والله تعالینك نعمتلرینه شاکر اولوب حقوقنی ادا ایدردی
بوندنصکره الله تعالی انی انواع بلایا ایله مبتلا قلدی صدیقلری ابتلاسی کبی که اول انلره سخط وهوان دکلدی
بلکه کرامت وسبب احسان ایدی * اولادی اوزرلرینه بیتلرینی هدمله هلاك ایتدی واملاك واموالی کیتدی
وبدننه مرض ایروب اون سکز ییل وبر قولده اون اوچ ییل وبر قولده یدی ییل یدی آی یدیکون اکا صبر ایتدی
روایت اولندیکه مرأه سی ماخیر بنت میشا بن یوسف ویاخود رحمه بنت افرائیم بن یوسف بر کون اکا دیدیکه
الله تعالی یه دعا ایتسیدك که اوزرندن بو بلایی رفع ایدیدی دیدیکه نه قدر زمان رخاده اولدق دیدیکه
سکسان ییل دیدیکه بن ربم جل شانه دن اوتانورم که اکا دعا ایدم حالبوکه بلامك مدتی رخامك مدتنه ایرمیه
بو دکلو مدت بنو اسرائیلك کاسه سنده مطروح یاتدی مرأه سی رحمه دن غیری یاننه کلور اولمیوب ناسك جمیعی
انی ترك ایتدی * بر وقتده ابلیس رحمه یه بر رجل صورتنده کلوب دیدیکه یا امة الله قانی زوجکك نعیم ومالی
وشباب وجمالی جمله کیدوب بدرامدی بو حالت اندن زائل اولمزمکرکه بنم سوزمه طونه سن وبر سخله کتوروب
اکا ویردی ایوبه دیکل که بلاسندن خلاص دیلرسه بو سخله یی بنمچون بوغزلسون اویله اولسه رحمه ایوب
علیه السلامه کلوب دیدیکه رب تعالی نه وقته دکین سکا عذاب ایدر اولادك ومالك ندی حسن وجمالك کیتدی
بو سخله یی بوغزلغل که بلاکدن قورتله سن ینه اولکی حالنه ایروب صحت وراحت بولاسن * ایوب علیه السلام
اکا دیدیکه ابلیسك مکرنه اوغرامشسن بکا اول مال وولد وصحتی کیم ویردی دیدیکه الله تعالی * وانکله
نه دکلو زمان بنی متنعم اولدی دیدیکه سکسان ییل ایوب علیه السلام ایتدی انصافك بوقیدرکه بلانك مدتی
رخانك مدتی دکلو اولمدین صبر ایتمیوب ابلیسك امرینه اطاعت ایدرسن والله تعالینك غیری ایچون ذبح ایتمکه
بکا امر ایدرسن شمدنکیرو بکا کتوردیکك طعامی ییه یم حرام اولسون والله تعالی بکا شفا ویررسه سکا یوز جلده
اورمق عهد واوزریمه الزام اولسون قاتمدن کیت بکا کلمه خدمتك کرکمز کندیکی بندن ایراغ ایلکل بعده اطرافنه
نظر ایدوب طعام وشرابدن برشی بولمدی وصدیق وایشدن برکمسنه کورمدی سجده یه واروب رب تعالی یه
یلواردی قرآنده ذکر اولندیغی اوزره بکا ضر وشدت ایروبدر سن ایسه راحملردن ارحمسن دیدی (فاستجبنا له
فکشفنا ما به من ضر) الله تعالی ایدر که بز انك دعاسنه اجابت ایتدك وانده کی ضر وبلایی کیدردك
شول وجهله کیم اکا سورهٔ صاده ذکر اولندیغی منوال اوزره ایاغکی یره اورغل دینلدی اوریجق اندن بر صو
بیکاری قینادی اندن امر الهی ایله غسل ایدیجك انکله ظاهرنده کی دائی کیتدی بعده قرق خطوه یوریوب
اول موضعی دخی ایاغیله اوریجق اندن بر صو بیکاری چیقوب اندن ایجدی انکله باطننده کی دائی کیتدی
حتی که الله تعالی انی رجالك اصح واجملندن ایتدی (وآتیناه اهله ومثلهم معهم) وبز اکا اهل واولادنی احیاء
ایتمکله ویردك وانلرکه بیله انلر امثالنی ویردك * ابن عباس ایدر الله تعالی انك مرأه سنه شبابنی رد ایدوب حتی که
ایوبدن یکرمی التی ارکك اوغل طغوردی * دینلدیکه ایوبك ایکی انباری وارایدی برینه بغدای وبرینه اربه
قویاردی * الله تعالی ایکی سحابه کوندروب بغدای انبارینه التون واربه انبارینه کومش یاغدردی حتی که
برین التونله وبرین کومشله طولدردی * روایت اولندیکه الله تعالی اکا بر ملك کوندروب دیدیکه ربك جل شانه
صبرك سببیله سکا سلام ایدوب دیرکه انبارکه وارهسن واریجق الله تعالی اکا التوندن چکرکه یاغدردی مکر انك
بری انباردن طشره یه دوشمش ایوب علیه السلام انك اردنجه کیدوب حتی که انی انباره قودی ملك
اکا انبارنده کی سکا یتمزمی دیدی اول دیدیکه ربم جل شانه نك برکاتندن بر یدر انك برکاتنه ایسه طویمزین
پیغمبر عزصلی الله علیه وسلم ایدر بر وقتده ایوب علیه السلام عریان اولوب غسل ایدردی اوزرینه التوندن
چکرکه یاغدی ایوب علیه السلام آنی دیرمکه باشلدی رب تعالیدن برندا کلدیکه یا ایوب بن سنی اندن غنی
ایتمدممی دیدیکه بلی یارب الا بو که سنك برکتندن بکا غنا کلمز (رحمة من عندنا وذکری للعابدین) تا که اول
بزم عندمزدن دنیاده ایوبه رحمت وعابدلره تذکره وموعظه اوله که انك کبی صبر ایدوب صبر ثوابنه ایره لر
اکر دینورسه که الله تعالی ایوب علیه السلامی صبرله وصف ایلدی حالبوکه اول یارب بکا ضر مس ایتدی دیو
جزع وشکوی ایلدی دینور که شکوی وجزع اولدرکه بلاسنی الله تعالینك غیریه عرض ایده بوخسه بلاسنی
الله تعالی یه عرض ایدرسه اول اکرچه شکوادر لکن جزع وترك صبر دکلدر بلکه (فاستجبنا له) دلالتیله

دعادرودخی یعقوب علیه السلامك (انما اشكو بثی وحزنی الی الله) شهادتیله الله تعالی یه تضرع والتجادر
سفیان بن عیینه ایدر بركمسه كه الله تعالینك قضاسنه راضی اولدیغی حالده شكواسنی ناسه اظهار ایتسه
جزع اولماز * روایت اولندیكه جبریل علیه السلام پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مرضی حالنده كلوب
یارسول الله كندكی نیجه بولورسن دیدیكنده مغموم ومكروب بولورین دیدی وعائشه رضی الله عنها وارأساه
دیدیكنده بل اناوارأساه دیدی (واسماعیل وادریس وذاالكفل) یامحمد ذكر ایت اسماعیل بن ابراهیم
وادریس كه اخنوخدر وذاالكفل كه الیاس ویایوشع ویازكریا علیهم السلامدر (كل من الصابرین)
بونلرك هربری تكالیفك مشاقنه ونوائبك شدائدنه صابرلردن ایدیلر (وادخلناهم فی رحمتنا) وبزانلری
نبوته ویانعمت آخرته ادخال ایتدك (انهم من الصالحین) انلرانبیاء ایكن بنه صلاحده كامللردن
ایدیلرزیراكه انبیانك صلاحی فساد وكدورتدن معصومدر * ذوالكفلك اول اسمله تسمیه سنده اختلاف
اولندی روایتدركه انبیادن برینه وحی آلهی كلدیكه عمرك آخره ایرویدر بنواسرائیله خلافتكی عرض ایت
هركمسه كه علی الدوام كیجه‌ده صلاته قیام وكوندزده صومه اهتمام ایده وناس بیننده قضا ایدوب غضب
ایتمیه خلافتكی اكا تفویض ایت برشاب طوروب بن انی تكفل ایدرین دیوب وفا ایدیجك عندالله مشكور
اولدی واول نبینك مقامنه نبی اولوب اول اسمله تسمیه ایدلدی (وذاالنون اذذهب مغاضبا) ذكر ایت یونس
ابن متی یی كه ارسال اولندیغی قومه انجنوب شدت غضبله ارالرندن كتدی * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر
یونس علیه السلام وقومی فلسطینده ساكن اولورلردی برملك انلره غزا ایدوب اون ایكی سبطدن طقوز بچق
سبطی اسیرایدوب ایكی بچق سبط دیارده قالدیلر شعیا علیه السلامه وحی الهی كلدیكه اول ملككری حرقیایه
امرایده كیم شول بنی اسرائیلی اسیرایدن قوم كافرینه برنبی قوی كوندره كه بن انلرك قلوبنه رعب
القاایدرین حتی كه اسیرایتدكاری بنواسرائیلك جمیعن كوندررلر ملك اكا یاشعیا سن كیمی كوندرلمكی
رأی ایدرسن دیدی * حالبوكه انك مملكتنده انبیادن بش كمسنه واریدی شعیا علیه السلام دیدیكه یونس
علیه السلامی كوندركل كه اول قوی امین كمسنه در اویله اولسه اول ملك یونس علیه السلامی چاغروب خصوص
مذكوراچون اول قومه كیتمكه امرایلدی یونس علیه السلام دیدیكه الله تعالی بنی اسمله ذكرایدوب اول
قومه كیتمكه بنی تعیین ایتدیمی ملك دیدیكه تعیین ایتمدی یونس علیه السلام ایتدی امدی مملكتكده بندن غیری
دخی انبیاء اقویا وار انلرك برینی كوندركل وقتاكه ملك وشعیا وقوم اكا الحاح ایتدیلر یاوزلنوب ارالرندن
چیقوب كتدی * وبرقوم دیدیلركه انك انجنوب كتمسی رب تعالی یه ایدی شول سببدنكه قومنه عذاب وقوعیله
وعدندنصكره انلردن انی رفع ایتدی كراهت واستحیاء ایتدیكه انلرك بیننده خلف وعدله معروف اوله واكا
كاذب دینله حالبوكه عذابك رفعنه سبب نه ایدیكنی بلمدی یوخسه الله تعالینك حكمنه كراهتندن دكل * بعض
اخبارده ایدرانك قومی عادتندن ایدیكه كذبی ظهورایدن كمسنه یی قتل ایدرلردی وقت موعودنده عذاب
كلمیجك خوف ایتدیكه كندویی قتل ایده‌لر اكا یاوزلندی * حسن ایدر رب تعالی اكا امرایلدیكه قومنه بأسنی
ایركوره اول ایسه مهلت استدیكه اكا حاضرلنه * دینلدیكه امر الله آندن اسرعدر حتی نعلینك اخذنه مهلت
استیوب اول دكاو زمان دخی مهلت ویرلمیجك خلقنده ضیق اولمغله یاوزلنوب كتدی * وهب بن منبه ایدر یونس
ابن متی برعبد صالح ایدی وخلقنده ضیق اولوب اثقال نبوت اوزرینه حمل اولنجق تحتنده تفسخ ایتدی واندن
قاچوب كتدی اویله اولسه الله تعالی انی مرسلینك اولوالعزمی زمره سندن چیقاروب پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلمه (فاصبر كما صبر اولوا العزم من الرسل) رسوللردن اصحاب عزائمك صبری كبی سن دخی صبرایله كل (ولاتكن
كصاحب الحوت) صاحب حوت یونس بن متی كبی اولمغل دینلدی (فظن ان لن نقدر علیه) یونس ظن
ایتدیكه بزاكا عقوبتی قضا ایتمیه وزویا انده قدرتمز اعمال ایتمیه وز * روایت اولندیكه یونس علیه السلامه ذنب
اصابت ایدیجك رب تعالی یه مغاضب اولدیغی حالده قومی اراسندن كتدی حتی ظن ایتدیكه بزاكا عقوبت
تقدیرایتمیه وز وشیطان انی استزلال ایدوب لكن سلف عبادتی اجلیچون الله تعالی انی شیطانه ترك ایتمدی
بلكه انی بالق قارننه براغوب انده قرق كون ویا یدیكون ویا اوچكون حبس ایلدی (فنادی فی الظلمات) یونس
علیه السلام ظلمت لیلده ویاظلمت بحرده ویاظلمت بطن حوتده ندا ایتدیكه (ان لا اله الا انت سبحانك انی كنت

من الظالمین) یاالهی سندن غیری معبود بالحق اله یوقدر سنی تنزیه ایدرین اندنكه ارادت ایتدیكك شیئی تنفیذدر
عاجزاوله سن مغاضبتله نفسمه ظلم ایدنلردن اولمیشم * روایت اولندیكه الله تعالی یونس علیه السلامی یوطان
بالغه امرایلدیكه انك لحمنی یرتمیه وكمكن قیرمیه چون بالق آنی بحرده سكننه اسفل بحره ایركوردی انده
صوت ایشدوب نفسنده دیدیكه آیا كیم بوصوت نه اوله وحی آلهی كلدیكه اول دواب بحرك تسبیحیدر اویله
اولسه یونس دخی آنلركله بیله بالق قرننده تسبیحه باشلدی ملائكه انك تسبیحن ایشدیجك دیدیلركه یاربنا ارض
غریبه‌ده برصوت ضعیف ایشدیلورویامكان مجهولدن برصوت معروف كلور اول نه صوتدر بیورلدیكه اول
بنم عبدم یونسك صوتیدركه بكا عصیان ایتدیكیچون آنی بالق قرننه حبس ایتمشن دیدیلركه یاربنا اول عبد
صالحمیدركه هركونده كیجه‌ده انك عمل صالحی صعود ایدردی بیورلدیكه نعم * آندن ملائكه انكیچون شفاعت
ایدوب بالغه امراولندیكه انی بحرك ساحلنه براغه اولدخی انی امراولندیغی كبی ایتدی تتمیم قصه سنك
بقیه سی سوره صافاتده كلور (فاستجبنا له ونجیناه من الغم) اویله اولسه بزانك دعاسنه اجابت ایدوب
ذكر اولنان ظلمات ثلاثدن خلاص ایتدك (وكذلك ننجی المؤمنین) انك كبی مؤمنلری دخی كربات
وشدائددن خلاص ایدرزقچانكه بزه دعاوبزدن استغاثه ایده‌لر (وزكریا اذ نادی ربه رب لاتذرنی فردا وانت
خیرالوارثین) ذكر ایت زكریایی كه اول رب تعالی یه دعا ایدوب دیدیكه یاربی ولدسز یالكز ترك ایتمكل كه
وارثم اوله حالبوكه سن وارثلرك خیرلی وافضلیسن (فاستجبنا له ووهبنا له یحیی) بزانك دعاسنه اجابت
ایدوب یحیایی اكاهبه ایتدك (واصلحنا له زوجه) وبزانكیچون زوجه سنی عقیم ایكن ولود قلدق
ویاسیئة الخلق ایكن حسنة الخلق قلدق (انهم كانوا یسارعون فی الخیرات) شول ذكرلری سبق ایدن انبیاء
ویاخود زكریا ومرأه سی ویحیی اعمال صالحه یه مبادرت ایدرلردی (ویدعوننا رغبا ورهبا) وبزم
عندمزده كی ثوابه رغبت وعذابمزدن رهبت ایدوب بزه دعا ایدرلردی (وكانوا لنا خاشعین) وبزه متواضعین
وخوفه دائمین ایدیلر (والتی احصنت فرجها فنفخنا فیها من روحنا) وذكر ایت مریم رضی الله عنهایی كه
فرجنی وطئدن حفظ ایتدی وجبریله امرایتدك كه انك درعی جیبینه نفخ ایتدی واول نفخله بطننده عیسایی
احداث ایتدك (وجعلناها وابنها آیة للعالمین) وبزاول مریمی واوغلی عیسایی عالمینه علامت وعبرت
قلدق اولكه اول ایكیسنك حالنی تأمل ایده الله تعالینك كمال قدرتن تحقیق ایدر (ان هذه امتكم امة
واحدة) اشبو ملت توحید ویاملت اسلام ملتكزدركه انك اوزره اولمكز اوزریكزه واجب اولور شریعت
واحده اوزره اولدیغكز حالده كه انده اختلاف اولمیه كه اول سبب فلاحكزدر غیری دكل (وانا ربكم فاعبدون)
بن سزلك ربكزین بندن غیری ربكز یوقدر امدی بكا عبادت ایدك غیریه دكل (وتقطعوا امرهم بینهم)
دینلرین بینلرنده تفریق ایدوب فرق واحزاب اولدیلر یهود ونصاری كبی بری برلرینه مخالفت ایتدیلر
(كل الینا راجعون) انلرك كلیسی آخرتده بزه رجوع ایدرلر دینده اتفاق ایتمیوب افتراقلرینك جزاسن ایده‌وز
(فمن یعمل من الصالحات وهو مؤمن فلا كفران لسعیه) اما اول كمسه كه مؤمن اولدیغی حالده اعمال
صالحه‌دن استطاعتی اولدیغن ایشلیه انك سعینه جحود وثوابنه نسیان اولماز (وانا له كاتبون) بزانك سعیینی
صحیفهٔ اعمالنه یازوب یوم قیامتده جزاسن ایدرز * دینلدیكه الله تعالیدن اولان شكر وكفرانك معناسی
مجازاة وتركك مجازاتدر (وحرام علی قریة اهلكناها انهم لایرجعون) شول قریه اهلی اوزره واجبدركه
انلردنیایه رجوع ایتمیه‌لر ویاخود هلاك حكم ایتدیكمز قریه نك اهلی اوزره حرامدركه انلرك اعمالنی
قبول ایده‌وز زیراكه انلر توبه ایتمزلر (حتی اذا فتحت یأجوج ومأجوج) آنلرك رجوعلری امتناعی زائل
اولمز ساعتك قیامنه وامارتنك ظهورنه دكین اول قچانكه یأجوج ومأجوجك سدی اچیلوب انلراندن
چیقه‌لر (وهم من كل حدب ینسلون) اول یأجوج ومأجوج ویاخود قبوردن بعث اولنان خلائق
هرتشز وتلدن ومكان مرتفعدن ذئبك سرعت مشیی كبی نزولده سرعت ایده‌لر (واقترب الوعد الحق)
الله تعالینك یوم قیامتی اقامته اولان وعد حقنك وقت ظهوری قریب اولدی (فاذا هی شاخصة
ابصار الذین كفروا) اول وقتده كفارلرك كوزلری شدائد اهواله نظردن وكمال حیرتدن یوملیوب اچق
قاله‌دیه‌لركه (یاویلنا قد كنا فی غفلة من هذا بل كنا ظالمین) ویل بزه كیم بوكوندن بزغفلتده اولدق حق

ایدیکن بادلك بلکه رسلك الله تعالیدن بزه کتوردکاری اخباری تکذیب ایله ظالملردن اولدق الله تعالی انلره دیه که
(انکم وما تعبدون من دون الله حصب جهنم) یا مشرکین سز والله تعالیدن غیری معبود ایدندیککز
اوثان وابلیس واخوانی جهنمك ایقاد اولنه جقلریسز وقتا که پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اشبو آیتی
مشرکینه تلاوت ایلدی انلرك بعضی دیدیکه یهود عزیره ونصاری عیسایه وبنو الملیح ملائکه یه عبادت
ایتمزلرمی اویله اولسه انلرك دخی اشبو معبودلری حصب نار اولمنی ایجاب ایدر پیغمبریمز علیه السلام
دیدیکه بلکه انلر شیاطینه عبادت ایدرلرکیم اول شیاطین انلره انکله امر ایدوب بدر والله تعالی (ان الذین سبقت
لهم منا الحسنی اولئك عنها مبعدون) آیتنی انزال ایلدی (انتم لها واردون) اول جهنمه سز دخول ایدرسز
(لو کان هؤلاء آلهة ما وردوها) اکر اول اوثان حقیقتده آلهه اولسه لر انلرو یا انلره عبادت ایدنلر ناره
داخل اولمزلردی (وکل فیها خالدون) حالبوکه اول عابدون ومعبودون نارده خالدلردر (لهم
فیها زفیر) انلرك نارده انین وتنفس شدیدی اولور (وهم فیها لا یسمعون) والحال نارده انلر زفیرلرین وصوت
اخری ایشتمزلر شول سببدنکه نار شدتله غلیان ایدر ویا اندنکه اهوال وآلامدن انلره ابر وباخود
قولقلرینه ناردن مسمارلر اوریلور ویا انلر آتشدن تابوتلره قونوب برکیدیلور * ابن مسعود ایدر قچانکه
نارده مخلدین قاله هر بری ناردن تابوتلره قونور بعده اول تابوتلر بر آخر تابوتلر ایچنه قونور حتی اوج تابوت
بری برینك ایچنه قونلدیغندنصکره اوزرلرینه ناردن مسمارلر اوریلور حتی که هر بری برشیء ایشتمکدن
قالور ونه نارده کندیدن غیری عذاب اولنور وار ایدیکن کورر (ان الذین سبقت لهم منا الحسنی اولئك
عنها مبعدون) شونلر که انلر ایچون بزدن خصلت حسنی سبقت ایتدیکه اول سعادت ویا طاعته توفیق
ویا جنتله بشارتدر امدی انلر اول ناردن ابعاد اولنمشلردر * دینلدیکه انلرکله مراد هر معبوددرکه الله تعالی یه
طائعدر وعبادت اولندیغنه کارهدر عزیر وعیسی وملائکه کبی (لا یسمعون حسیسها) انلر قچانکه
جنتده منازللرینه نزول ایدهلر نارك صوتن وتلهبی حرکتن ایشتمزلر (وهم فیما اشتهت انفسهم خالدون) وانلر
انده نفسلری اشتها ایتدیکی شیده دائملردر (لا یحزنهم الفزع الاکبر) فزع اکبر انلری محزون ایتمز که انکله مراد نفخهٔ
اخیره درویا اهل نارك ناره وقت انصرافیدر ویا آنلر اوزره نارك وقت انطباقیدر ویا موتك وقت ذبحیدر (وتتلقیهم
الملائکة) وابواب جنتده ملائکه انلره تهنیه ایدرلر اول قبرلری حالده قارشو کلوب دیرلرکه (هذا یومکم الذی کنتم
توعدون) اشبو سزلك اول یومکز کوندر که دنیاده وعد اولنوردیککز (یوم نطوی السماء کطی السجل للکتب) شول
کونده که بز سمایی طی ایدرز طومارك لاجل الکتابه طی کبی (کما بدأنا اول خلق نعیده) اول خلق ایتدیککز
اشیایی ابتداده کی خلقمز هیئتنده اعاده ایدرز اول کرك عدمدن ایجاددر ویاخود اجزاء متبددهیی جمعدر
وانکله مقصود ابدایه قیاس ایله اعاده نك صحتنی بیاندر * زیرا ابداء واعاده نك شول مقدوریتی مصحح اولان امکان
ذاتی شمولی وقدرت قدیمه یه تناولی علی السویه در (وعدا علینا) بز اعاده یی وعد ایتمشزکه اوزریمزه
انجازی واجب اولور (انا کنا فاعلین) بز لابد انی ایشلرز (ولقد کتبنا فی الزبور من بعد الذکر) بز توراة
ویا لوح محفوظدنصکره داود زبورنده ویا سمادن نازل اولان کتب الهیه نك جمیعنده یازدق که
(ان الارض یرثها عبادی الصالحون) ارض جنتی ویا ارض مقدسه یی بنم عبادمك صالحلری وارث اولور
(ان فی هذا لبلاغا لقوم عابدین) اشبو ذکر اولنان اخبار ومواعظ ومواعیدده کفایه ویا بلوغ مطلوبه سبب
واردر شول قومه که همتلری عبادتدر (وما ارسلناك الا رحمة للعالمین) یا محمد بز سنی عالمره رحمت کوندردك
زیرا انك کتوردیکی شیء انلرك سعادتنه سببدر ومعاش ومعادلرینك صلاحنی موجبدر * دینلدیکه
انك کفاره رحمت اولمسی شول حیثیتله درکه انك سببیله خسف ومسخ وعذاب استیصالدن امینلردر
(قل انما یوحی الی انما الهکم اله واحد) دیکل که بکا وحی اولنان دکل الا اولدر که اله واحددن غیری الهکز یوقدر
وارلیه (فهل انتم مسلمون) اویله اولسه سز الله تعالی یه عبادتکزی شول حجتله مصدق وحینك مقتضاسنجه
مخلص میسز (فان تولوا فقل آذنتکم علی سواء) اکر توحیددن اعراض ایدرلرسه دیکل که بن امر اولندیغم
شیئی سزه علی السویه اعلام ایتدم (وان ادری اقریب ام بعید ما توعدون) بلمزبن که وعد اولندیغکز یوم قیامت
قریب میدر بعید میدر (انه یعلم الجهر من القول ویعلم ما تکتمون) اول الله تعالی سزلك اسلامه طعنده جهر

ایتدیککزی ومسلمینه احقاردن کتم ایتدیککزی بیلور (وان ادری لعله فتنة لکم ومتاع الی حین) وبلمزنکه
جزاکز تأخیری ظن اولورکیم سزه استدراج وافتتان اکزه زیاده ویا امتحان اوله نیجه عمل ایدر ایدیککزه نظر ایده
ومشیئة الهیه اقتضاسنجه اجل مقدرکزه دکین تمتیع اوله (قال رب احکم بالحق) یا محمد دیکل که یارب بزمله
اهل مکه بینی عدلله قضا ایت که اول انلرك استعجال عذابنی ویا اوزرلرینه تشدیدی اقتضا ایدر اویله اولسه
یوم بدرده عذاب اولنوب مسلمون انلره غلبه ایتدی (وربنا الرحمن المستعان علی ما تصفون) ربمز جل شانه
خلقنه رحمتی کثیردر آندن معونه طلب اولنمشدر کفارك وصف ایتدیکی اوزره که شوکت انلرك اولوب
اسلام مقهور اوله

سورة الحج وهی ثمان وسبعون آیة مکیة

الا التی ایت دکلکه اول هذان خصمان دن الی صراط الحمیده دکدر

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا ایها الناس اتقوا ربکم) یا ناس ربکز جل شانه نك عقابندن حذر ایدوب امرینه اطاعت ایدك (ان زلزلة
الساعة شیء عظیم) ساعتك اشیایی تحریکی امر هائلدر * زلزله وزلزال حال هائله اوزره شدت حرکتدر
اشبو زلزله ده اختلاف اولندی * دینلدیکه اول اشراط ساعتدندرکه ساعتك قیامندن اول ظهور ایدیسردر
ودینلدیکه اول زلزله یوم قیامتده اولور * ابن عباس رضی الله عنهما ایدرکه زلزله ساعتله مراد ساعتك قیامیدرکه
اول انکله بیله ظهور ایدر (یوم ترونها تذهل کل مرضعة عما ارضعت) شول کونده که اول زلزله یی
کوره لر هر مرضعه یی ارضاع ایتدیکی ولددن اشتغال ایدر * یعنی اول زلزله نك هولی بر مرتبه ده اوله که مرأة
ثدیینی رضیعنه القام ایتمش ایکن دهشتندن انی انك اغزندن نزع ایده (وتضع کل ذات حمل حملها)
وهر حامل حملنی وضع ایده حالبوکه مدت حملی تمام اولمیوب بدر * اشبو دلالت ایدرکه زلزله مذکوره دنیاده اوله
زیرا که بعدنصکره حمل اولمز وآنی یوم قیامتده اولوردیین دیرکه اول قول شریفده ورودی ساعت امرینی
تعظیم وجهی اوزره در بو خسه حقیقی مراد دکلدر (وتری الناس سکاری وما هم بسکاری) او کونده
ناسی کوررسنکه کانه سکرانلردر والحال انلر حقیقتده سکران دکللردر (ولکن عذاب الله شدید) الا بوکه
الله تعالینك عذابی شدیددر آنك هولی انلرك عقولن اوچوردروب تمییزدن چیقورر * ابو سعید الخدری رضی الله عنه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن روایت ایدر دیدیکه الله تعالی یوم قیامتده آدم علیه السلامه دیه که یا آدم
اولادکدن نار حصه سن چیقار آدم علیه السلام دیه که یارب اکا کونده جکلری ندکلو کمسه لردر
بیوریله که هر بیکده طقوز یوز طقسان طقوز کمسه در اول وقتده مولودلرك صاچی اغاررو ذات حمل حملنی
براغور وناس سکرانلر کبی کورینلور والحال انلر سکران دکللردر بلکه الله تعالینك شدت عذابندن قورقیلور
صحابه دیدیلرکه یا رسول الله اول بیکك بری قنغیمز اولور پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه اول طقوز یوز طقسان
طقوز یأجوج ومأجوجدن اولوب بری سزدن اولیسردر صحابه سرورلرندن تکبیر ایتدیلر * پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم ایتدی رب تعالیدن رجام بودرکه سز اهل جنتك ربعی اوله سز بلکه ثلثی اوله سز والله رجام
بودرکه سز اهل جنتك نصفی اوله سز صحابه ینه تکبیر ایتدیلر پیغمبریمز علیه السلام ایتدیکه سز
اول کونده ناسك کفاری کثرتنه نسبتله مثلکز نور اسودده شعرهٔ بیضا کبی ویا نور ابیضده شعرهٔ سودا
کبی اولور * حدیث آخرده ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه اهل جنت یوز یکرمی صف اولوب
سکسان صفی بنم امتم اولیسردر * یوم قیامتده کفاره نسبتله مسلمونك قلتده مثلی جنب بعیرده شامه کبیدر
ویا ذراع دابه ده رقمه کبیدر بلکه نور ابیضده شعرهٔ سوداء ویا نور اسودده شعرهٔ بیضا کبیدر بعده دیدیکه
امتمدن یتمش بیك کشی جنته حسابسز کیرر عمر رضی الله عنه دیدیکه جنته حسابسز کیرانجق یتمش
بیك میدر دیدیکه نعم وانك هر بریله یتمش بیك کیرر (ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ویتبع
کل شیطان مرید) ناسك بعضی الله تعالینك توحید وکلامنده حجت ودلیلسز خصومت وجدال ایدر واول
مجادله سنده وعامهٔ احوالنده هر شیطانه اتباع ایدرکه اول فساد ایچون تجرد ایدوب بدر * اشبو آیت نضر بن
الحارث شاننده نازل اولوبدرکه اول کثیر الجدل ایدی وملائکه یی بنات الله دیرو قرآنی اساطیر اولین دیردی
وبعثی انکار ایدردی (کتب علیه انه من تولاه فانه یضله ویهدیه الی عذاب السعیر) شیطان اوزره

قضا اولندیکه هر کیمسه کیم انی تولی و اکا اتباع ایده اول شیطان کندویه اتباع ایدنی اضلال ایده و اکا عذاب سعیری
مؤدی اولان شیئه دلالت ایده (یا ایها الناس ان کنتم فی ریب من البعث) یا کفار مکه اگر بعثك امکانندن
ومقدوریتندن شکده ایسه کز (فانا خلقناکم من تراب) نظر ایدك بدء خلقکزه کیم اول شککزی گیدررکه
اول اصل اوکز آدمی ترابدن خلق ایتدك (ثم من نطفة) بعده انك ذریتنی منیدن خلق ایتدك (ثم من علقة)
بعده دم غلیظ منجمددنکه اول منی دم غلیظ بعده لحم اولور (ثم من مضغة مخلقة وغیر مخلقة) بعده
لحم قطعه‌سندنکه اول مضغ اولنه جق دکلو اوله اول کرك مسوادر که انده نقص وعیب اولیه ویا غیر مسوادر
ویاخود اول مصوره ویا غیر مصوره در ویاخود وقتنده وضع اولنور ولدر ویا وقتسز ولددر * ابن مسعود رضی
الله عنه ایدر چونکه نطفه رحمده قرار ایده بر ملك انی کفنه آلوب دیرکه یارب اشبو نطفه مخلقه ویا غیر مخلقه می
اولیسردر اگر غیر مخلقه اولور دیرسه اول رحم دم اولوب نسنه اولمز واگر مخلقه اولور دیرسه ملك دیرکه
یارب ذکرمی یا انثامی اولیسردر شقی ویا سعیدمی اولور اجل وعمل ورزقی ندر وقنغی یرده فوت اولور اکا دینورکه
لوح محفوظه نظر ایت بو جمله‌یی انده بولورسك او بیله اولسه لوح محفوظه وارر اشبو اموری آندن یازر
(لنبین لکم) تاکه بو تدریجله سزه قدرتمزی تبیین ایده وز و اول شیئکه تغییر وفساد وتکونی مرة قبول ایده
مرة اخراده دخی آنی قبول ایدر واولکه اولا آنی تغییر وتصویره قادر اوله ثانیا دخی قادر اولور (ونقر فی الارحام
ما نشاء الی اجل مسمی) وبر ارحامده ثبوتن دیلدیکمزی وقت وضعنه دکین تثبیت ایدرز که انك ادناسی التی
آیدر واقصاسی درت ییلدر آخر یدر (ثم نخرجکم طفلا) بعده سزلرك هر بریکزی انالریکز قارنندن
طفل چیقاررز (ثم لتبلغوا اشدکم) بعده قوت وعقلده کماله ایره سز که اول وقت تمییزدر * دینلدیکه اول اون بش
یاشنه ویا اون سکز یاشنه ایرمکدر تا اوتوز ویا اوتوز التی یاشنه ایرنجیه دکین (ومنکم من یتوفی) سزدن کیمکز
قوت وعقلده کماله ایردیکنده ویا ایرمزدن مقدمده توفی اولنور (ومنکم من یرد الی ارذل العمر لکیلا یعلم من
بعد علم شیئا) وکیمکز ایسه عمرك اضعف واخسنه رد اولنور که اول هرم وخرفدر تا که عقل اوله بر شیئی بیلورکن
بلمز اوله یا نسیان عروض ایله ویا عقلنك تغییر یله بوندن صکره بعثك حقیقتنه دلیل آخر ایراد ایدوب دیدیکه
(وتری الارض هامدة) سن ارضی نباتسز یابسه کورورسن (فاذا انزلنا علیها الماء اهتزت وربت وانبتت
من کل زوج بهیج) چونکه بز اکا یغمور ایندره وز اول نباتله تحرك ایدر وارتوب بوجلو روانده هر صنفدن
حسن ورائق بتر که آنی کورنه سرور وبهجت ایرر (ذلك بان الله هو الحق) اشبو مذکوراتکه الله تعالینك
انسانی اطوار مختلفه‌ده خلق ایدوب احوال متضاده‌یه تحویل ایدر وارضی موتندن صکره احیا ایدر شول
سبیله درکه الله تعالی الوهیتنده حقدر انکله اشیاء متحقق اولور (وانه یحیی الموتی) واول یوم قیامتده
موتایی دیرکورر نطفه‌یی وارض میته‌یی دیرکوردیکی کبی (وانه علی کل شیء قدیر) واول هر شیئه قادردر
(وان الساعة آتیة لاریب فیها) ویوم قیامت کلیسردر عقل وذهنی اولان عندنده انك حقیقتنده ریب
یوقدر (وان الله یبعث من فی القبور) واول الله تعالی قبورده‌کی موتایی بعث ایدر وعدی مقتضاسنجه که
اول خلقی قبول ایتمز (ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ولا هدی ولا کتاب منیر) ناسك بعضی دین اللهده
علم عقلیسز وحجتسز ووحیسز جدال ایدر (ثانی عطفه) اول کبرندن صالنور ویا عنقنی لوی ایدر
ویا دعوت اولندیغی شیئدن اعراض ایدر ویا تعطفدن منع ایدر اولدیغی حالده (لیضل عن سبیل الله) تا که
ناسی دین اللهدن صرف ایده (له فی الدنیا خزی) انکیچون دنیاده عذاب وهوان واردرکه اول انك بدرده
صبر اقتل اولنمسیدر (ونذیقه یوم القیامة عذاب الحریق) ویوم قیامتده اکا نار عذابن اذاقه ایدرز
یوخسه دنیاده اکا اصابت ایدن ذنوبنه کفارت اولمز ویوم قیامتده اکا دینورکه (ذلك بما قدمت یداك)
اشبو عذاب سکا کفر وتکذیبك سببیله درکه انی اشبو کون ایچون تقدیم ایتمشدك (وان الله لیس بظلام
للعبید) والله تعالی عبیدینه ظلم ایدیجی کادر (ومن الناس من یعبد الله علی حرف) ناسدن بعضی واردرکه
الله تعالی‌یه عبادتی دیندن بر طرف اوزره ایدر که انك انده ثباتی اولمز شول کیمسه کبی که جیشك طرفنده
طورر ظفر حس ایدرسه قرار ایدر ویوالا طورمز کیدر (فان اصابه خیر اطمأن به) اگر اکا جسمنده صحت
ومعیشتنده سعت اصابت ایدرسه اکا راضی اولور وسکون ایدر اشبو دین اسلام نه کوکلك دین اولوردیر

(وان اصابته فتنة انقلب علی وجهه) واگر جسمنه بلاء ومعیشتنه ضیق اصابت ایدرسه مرتد اولوب اردنه
دونر کفری جهتنه کیدر * دینلدیکه اشبو آیت اعرابدن بر قوم شاننده نازل اولدیکه انلر مهاجرین
اولدقلری حالده بادیه‌دن مدینه‌یه قدوم ایدوب اسلامك صحتنی اعتقادسز مسلمان اولدیلر انلردن اوکه
مدینه‌یه کلدیکنده جسمی صحیح اولدی وفرسی مهر حسن انتاج ایتدی ومرأه‌سی اوغل طغوردی ومالی
چوق اولدی بن بو دینه کیرلدنبرو خیره ایرشدم دیدی واما اولکه مدینه‌یه کلدیکنده جسمی مریض
اولدی وقسراغی کبه اولمدی ومرأه‌سی قیز طغوردی ومالی اکسلدی بن بو دینه کیرلدنبرو بکا شر ایرشدی
دیوب دیننده کفره رجوع ایتدی (خسر الدنیا والآخرة) اول مغبون دنیاده مأمولینك فواتیله
وآخرتده دیننك ذهابی ونارده خلودیله (ذلك هو الخسران المبین) بو ذکر اولنان ایسه خسران ظاهردر
انك مثلی خسران اولمز (یدعو من دون الله ما لا یضره وما لا ینفعه) الله تعالیدن غیری بر جماده عبادت
ایدرکه اکا عصیان ایدوب عبادت ایتمسه ضررندن خوف ایدلمز واکا اطاعت وعبادت ایتسه نفعی رجا اولنمز
(ذلك هو الضلال البعید) اشبو فعل ایسه هدایتدن بعید بر ضلالدرکه زوالی رجا اولنمز (یدعو لمن ضره
اقرب من نفعه) عبادت ایدر اکا که معبود اولمسیله ضرری که دنیاده قتل وآخرتده عذاب ایجابیدر
اکا اقربدر نفعندنکه اکا عبادتله آندن شفاعت واول انکیچون الله تعالی‌یه وسیله اولمسن توقع ایدر
(لبئس المولی ولبئس العشیر) اول نه چرکین ناصرونه چرکین صاحب اولور (ان الله یدخل الذین آمنوا وعملوا
الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار) الله تعالی اکا ایمان کتوروب اعمال صالحه ایدن عبادینی ادخال
ایدر شول جنتلره کیم اشجاری التندن نهرلر جاری اولور (ان الله یفعل ما یرید) الله تعالی دیلدیکن
ایشلر موحد صالحه ثواب ویرر ومشرك وکافره عذاب ایرکورر آنی آندن منع ودفع ایدر اولمز (من کان یظن
ان لن ینصره الله فی الدنیا والآخرة فلیمدد بسبب الی السماء) الله تعالی رسولی محمد صلی الله علیه وسلمك
دنیاده وآخرتده ناصریدر اول کمسه که غیظندن انك خلافن ظن وتوقع ایده بیتنك سقفنه بر حبل شد ایدوب
انکله اختناق ایتسون (ثم لیقطع) انك اختناقندن صکره حبل دخی قیرلسون (فلینظر هل یذهبن کیده
ما یغیظ) آندن نظر ایتسونکه اول کید وحیله‌سی غیظنی کیدررمی * اشبو وجهده مبالغه در شول ظن
فاسددنکه الله تعالی رسولنه نصرت ایتمیه * ودینلدیکه سماء ایله مراد سماء معروفه اوله یعنی اول سمایه بر حبل
مد ایدوب اکا صعود ایتسون ومحمده کلن وحی اصلاندن قطع ایتسون زیرا که انك اصلی سمادندر بعده نظر
ایتسونکه اول فعلله غیظنی کیدره‌یه قادر اولورمی * دینلدیکه نصرتله مراد رزقدر یعنی اول کمسه که
الله تعالی اکا دنیاده وآخرتده رزق ویرمز دیو الله تعالی‌یه سوء ظن ایلیه بر حبلی بیتنك سقفنه مد ایدوب
کندویی انکله خنق ایتسون بعده نظر ایتسونکه اول فعلی انك غیظنی کیدررمی * دینلدیکه اشبو آیت
اسد وغطفاندن بر قوم شاننده نازل اولوبدر پیغمبرمز صلی الله علیه وسلم انلری اسلامه دعوت ایتدکده
دیدیلرکه بزمله یهود بیننده حلف واردر قورقارزکه محمده نصرت اولنمز وامری ظهور بولمزسه بز ایسه اسلامه
کلمش بولنورسه وز بزمله یهود بیننده‌کی حلف کسیلوب بزه طعام ویرمز اولورلر (وکذلك انزلناه آیات بینات)
آیات قرآندن تقدم ایدن کبی بز اکا قرآنك کلنی آیات واضحات انزال ایتدك (وان الله یهدی من یرید)
والله تعالی اول قرآنله دیلدیکن هدایت ایدر ویا هدایت اوزره ثابت ایدر (ان الذین آمنوا) شونلرکه
الله تعالی‌یه ورسولنه ایمان کتوردیلر (والذین هادوا) وشونلرکه اسلامدن عدول ایتدیلر یهود کبی
(والصابئین) ودیندن دینه عدول ایتدیلر (والنصاری) ودین عیسیده اختلاف وضلاله دوشدیلر
(والمجوس) وآتشه طاپدیلر (والذین اشرکوا) والله تعالیدن غیری اوثانی معبود ایتدیلر
(ان الله یفصل بینهم یوم القیامة) الله تعالی یوم قیامتده انلرك بیننی حکومتله ومحقی مبطل اوزره اظهار ایله
ویا هر برینه لایق جزا ایله فصل ایدر (ان الله علی کل شیء شهید) الله تعالی هر شیئه عالم واحوالنه
مراقبدر (الم تر) یا محمد سکا خبر ویرلمدیمی (ان الله یسجد له من فی السموات ومن فی الارض) الله تعالینك
سموات وارضده اولان مخلوقاتی انك قدرتنه تسخر ایدرلر انك تدبیرندن اباء ایتمزلر ویا هر بری ذلیله مدبریتك
عظمتنه دلالت ایدر (والشمس والقمر والنجوم) وشمس وقمر ونجوم الله تعالی‌یه سجود ایدر انك امرنه

انقیاد ومنازللرنده دورانله (والجبال والشجر والدواب) وجبال واشجار ودواب اکا سجود ایدر
هر برینك ظلی تحولیله (وکثیر من الناس) وناسك کثیری اکا سجود ایدر جبهه لرینی یره قومغله
(وکثیر حق علیه العذاب) وناسك کثیری ایسه اوزرلرینه عذاب واجب اولوبدر کفرلریله وطاعتدن
اباریله (ومن یهن الله فماله من مکرم) اول کمسه که الله تعالی انی شقاوتله ذلیل ایده سعادتله انی کریم
ایدراولمز (ان الله یفعل مایشاء) الله تعالی اهانه واکرامدن دیلدیکن ایدر سعادت وشقاوت انك مشیئت
وارادتیله در (هذان خصمان اختصموا فی ربهم) ایکی فریق مؤمنون وکافرون الله تعالینك دین
وامرنده ویا انك ذات وصفاتنده اختصام ایتدیلر * دینلدیکه یهودله مؤمنلر تخاصم ایدوب یهود دیدیلرکه
بز الله تعالی یه احق وکتابده سزدن اقدم و پیغمبریمز سزکیدن مقدمدر ومؤمنلر دیدیلرکه الله تعالی یه
احقزکه پیغمبریمز محمد صلی الله علیه وسلمه وسزك پیغمبریکزه ایمان کتوردك مشز وسز بزم کتابمزی
و پیغمبریمزی بیلورکن حسدیکزدن اکا کافر اولدیکز * اوبله اولسه انلرك خصومتلرین فصل طریقی اوزره
نازل اولدیکه (فالذین کفروا قطعت لهم ثیاب من نار) شونلرکه دین اسلامی انکار ایتدیلر انلر ایچون
جثه لری مقدار بجه آتشدن ثوبلر تقدیر اولنور وانلره کیدریلور (یصب من فوق رؤسهم الحمیم) انلرك
قفالری تیموردن مقمعه لرله دلنوب ایچنه شول حرارتی نهایته ایرمش صو دوکیلور (یصهر به مافی بطونهم والجلود)
اول قفالرینه دوکیلن صو ایله بطنلرنده کی احشاء وامعالری پاره لنوب اریدیکندن ماعدا ظاهرلرنده کی
دریلری دخی صو یلوب دوکیلور (ولهم مقامع من حدید) وانلر ایچون تیموردن سوطلر دخی اولورکه انکله
انلر ضرب اولنور * خبرده کلدیکه اگر اول سوطك بری یره قونوب انس وجن آنی قالدرمسنه جمع اولسه لر
قالدرمسنه قادر اولمیه لردی (کلما ارادوا ان یخرجوا منها من غم اعیدوا فیها) هر بارکه اول نارك
غمومندن خروج مراد ایتسه لر کیرو اول ناره رد اولنه لر (وذوقوا عذاب الحریق) وملائکه انلره دیه لرکه
ذوق ایدك شول نار عذابن که احراقده مبالغه در اشبو ایکی خصمدن برینك جزاسیدر بعده خصم آخرك
جزاسنده دینلدیکه (ان الله یدخل الذین آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار)
الله تعالی شول ایمان واعمال صالحه ایله متصف عبادنی جنتلره ادخال ایدرکه انك اشجاری آلتندن نهرلر
جاری اولور (یحلون فیها من اساور من ذهب ولؤلؤا) انلر اول جنتده التوندن سوارلر ولؤلؤ ایله تحلیه
اولنورلر (ولباسهم فیها حریر) وانلرك انده لباسی حریر اولورکه انك دنیاده رجاله لبسی حرام ایدی
(قال النبی علیه السلام من لبس الحریر فی الدنیا لم یلبسه الله فی الآخرة وان دخل الجنة لبسه اهل الجنة
ولم یلبسه هو) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر برکمسه که دنیاده حریر کیه الله تعالی آخرتده اکا آنی
کیدرمیه اگرچه جنته کیررسه ده اهل جنت آنی کیوب اول کیمیه (وهدوا الی الطیب من القول)
انلر قولك طیبنه هدایت اولنه لرکه اول کلمهٔ توحیددر و یاخود (الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن) قولیدر
(وهدوا الی صراط الحمید) وانلر دین اللهه هدایت اولنورلرکه اول اسلامدر وحمید الله تعالیدرکه افعالنده
محموددر (ان الذین کفروا ویصدون عن سبیل الله) شول کمسه لرکه کافر اولوب ناسی دین اسلامدن صرف
ایدرلر (والمسجد الحرام الذی جعلناه للناس سواء العاکف فیه والباد) ومسجد حرامدن دخی صرف
ایدرلرکه بز آنی ناسه قبله ومنسك ومتعبد قلدق آنده مقیم وخارجدن ورود ایدن مساوی اولدیغی حالده * یعنی
انك حرمتی تعظیمده وآنده نسك قضاسنده مساویلردر و یاخود کعبه یی تعظیمده ومسجد حرامده صلاة فضلنده
وبیت شریفی طوافده مساویلردر و یاخود مقیم وبادی اکا نزولده مساویدر ایکیسندن بری اولدیغی منزله
آخردن احق دکلدر الا بوکه ایکیسندن قنغیسی بر منزله سبقت ایدرسه آخر انی اندن ازعاج ایتمز (ومن یرد فیه
بالحاد بظلم نذقه من عذاب الیم) برکمسه که مسجد حرامده ارادتی ظلم ایله الحاد ایتمك اوله بز اکا عذاب الیمدن
اذاقه ایدرز * اشبو الحادده اختلاف اولندی * دینلدیکه اول شرکدر والله تعالینك غیریه عبادتدر و یاخود
اول شیئدرکه قول وفعلدن منهی اوله اگرچه خادمنی شتم ایسه ده و یاخود حرمه محرم اولمدین دخولدر
و یا محظورات احرامدن برشیئ ارتکابدر و یاخود مکه ده طعامی احتکاردر * ابن مسعود ایدر اگر برکمسه
برخطیئه یه قصد ایتسه اول انك اوزرینه وبال یازلمز آنی ایشلمدکجه اما برکمسه عدنده و یا بلدهٔ اخراده ایکن

مکه ده بر رجلی قتل ایتمکی قصد ایتسه الله تعالی اکا عذاب الیمدن اذاقه ایدر مگرکه اندن توبه ایده ابن عمر
رضی الله عنهما حاج ایتدیکنده ایکی خیمه قورار دی برینی حلده وبرینی حرمده چقان اهلندن برینه عتاب مراد
ایتسه اول حلده کی خیمه سنده ایکن ایدردی ودیردیکه بر اصحاب بیننده تحدث ایدردك که کشینك حرمده
لاوالله بلی والله دیمسی الحاددن اوله (واذ بوأنا لابراهیم مکان البیت) ذکر ایت شول وقتی که ابراهیم
ایچون مکان بیتی مباءه قلدق زیرا که کعبه طوفان زماننده سمایه رفع اولنمشدی وقتا که حق جل
وعلا ابراهیم علیه السلامه بیت شریفی بنایه امر ایلدی ابراهیم علیه السلام آنی قانده بنا ایدر ایدیککی
بلمدی الله تعالی بر ریح کوندردی حتی که بیت شریفی اساسندن کشف ایتدی بر روایتده الله تعالی
بر سحابه کوندردیکه اول بیت مقدارنده وحیالنده ایدی یا ابراهیم بنم مقدارمده بنا ایت دیو سویلدی
اول دخی اکا کوره بنا ایتدی وابراهیمه دیدك که (ان لا تشرك بی شیأ) بکا برشیئ اشراك ایتمکل (وطهر بیتی
للطائفین والقائمین والرکع السجود) وبنم بیتمی اوثان واقذاردن تطهیر ایت آنی طواف ایدنلر وانده
اقامت ایدنلر ونماز قلنلر ایچون (واذن فی الناس بالحج) وناسی حجه دعوتله وآنی ادایه امرله نداء ایت
ابراهیم علیه السلام دیدیکه بنم صوتم ایردیکی نه اولسه کرك بیورلدیکه یا ابراهیم سندن نداء بزدن ابلاغدر
اوبله اولسه ابراهیم علیه السلام مقام اوزره چیقدی اول دخی اطول جبال دکلو یوکسلدی ایکی برماغن
قولاغنه صوقوب یمین ویسارنه وشرق وغربه یوئلدی اکا اولك ربکز جل شانه بر بیت بنا ایدوب آنی حج
ایتمکی سزه فرض ایلدی ربکزه اجابت ایدك دیو سویلدی اوبله اولسه یوم قیامته دکین کلوب حج مقدر اولان
کمسنه لر اصلاب اباء وارحام امهاتدن لبیك اللهم لبیك دیو اجابت ایتدیلر اکا اجابتده اول اولان اهل یمن
ایدی اول اجلدن انلر حجده ناسك اکثری اولدیلر * بر روایتده ابراهیم علیه السلام ابا قبیسه چیقوب
ندا ایتدی * ابن عباس ایدر اشبو آیتده کی ناس ایله مراد اهل قبله در * حسن ایدر واذن فی الناس بالحج دیو
تأذینله مأمور محمد علیه السلامدرکه حجة الوداعده انکله امر اولندی (قال النبی علیه السلام ایها الناس
قد فرض علیکم الحج فحجوا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه یا ناس اوزریکزه حج فرض قلندی
من بعد حجه استطاعتی اولانکز حج ایتسون (یأتوك رجالا) سکا یایاق یوریوب کله لر (وعلی کل ضامر
یأتین من کل فج عمیق) ودخی ایراق یوللرك هر برندن اریق دوه لر اوزرنده کله لر (لیشهدوا منافع لهم)
تا که انلر کندیلر ایچون منافع دینیه ودنیویه یه حاضر اوله لر (ویذکروا اسم الله فی ایام معلومات) وتا که
عشر ذی الحجه ده و یا ایام نحرده هدایا وضحایا اعدادی وذبحی عندنده الله تعالینك اسمنی ذکر ایده لر
(علی ما رزقهم من بهیمة الانعام) انك اوزرینه که اول انلره هدایا وضحایا ایچون ابل وبقر وغنمدن ویردی
(فکلوا منها) امدی اول هدایا وضحایا کزدن ییکزکه اول سزه مباحدر یوخسه اهل جاهلیت کبی
ایتمیکزکه انلر نسکلرندن ییمزلردی (واطعموا البائس الفقیر) واندن شول بؤسی شدید فقیره ییدرك * جابر
ابن عبد الله رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حجة الوداعده یوز بدنه سوق ایدوب التمش اوچی
پیغمبریمز علیه السلام کندیسی وباقیسنی علی رضی الله عنه نحر ایتدی پیغمبریمز علیه السلام امر ایتدیکه
اول بدنه لرك هر برندن بر پاره لحم الوب بر قدرده پشوریله انجلین ایدلدکدنصکره ایکیسی اندن اکل ایتدیلر
ومرقه دن ایچدیلر اما شرعله واجب اولان هدیه ده اختلاف اولندیکه مهدینك آندن اکلی جائز اولورمیکه
اول دم تمتع ودم قران ودم واجب کبی که حجی افساد ویا فواتیله در وجزاء صیددر * برقوم دیدیلرکه اندن
برشیئ اکلی جائز اولمزکه اول امام شافعی قولیدر ونذرله نفس اوزره ایجاب اولنان دخی انجلیندر
ابن عمر رضی الله عنهما دیدیکه جزاء صیددن ونذردن اکل اولنمز انك ماعداسندن اکل اولنورکه اول احمد
واسحق قولیدر امام مالك ایدر هدی تمتعدن ییلور ودخی هر هدیدنکه اوزرینه واجب اوله الا فدیهٔ
اذادن وجزاء صیددن ومنذوردن دکل ائمهٔ حنفیه ایدرلر دم تمتع ودم قراندن ییلور بو ایکیسنك غیری
واجباتدن دکل (ثم لیقضوا تفثهم) بعده وسخلرین ازاله ایتسونلر قص شارب وقلم اظفار ونتف ابط
واستحداد کبی * دینلدیکه قضاء تفثله مراد حلق وقص شارب ونتف ابط واستحداد وقلم اظفار ولبس ثیابله
احرامدن خروجدر و یاخود مناسك حجك کلیدر و یاخود رمی جماردر (ولیوفوا نذورهم) ونذرلرینه

وفا ایتسونلر * دینلدیکه انکله مراد حج وهدی نذر بدروهر شیئدرکه حجده نذر اولنور امدی آنی قضاء ایله
اتمام ایتسونلر ویاخود مراد هر نذرلر ینه وفا ایتسونلر مادامکه شرعه مخالف نذر اولمیه و یاخود اوزرینه
واجب اولان شیدن خروج ایتسونلر کرکسه اول منذورو یاغیر منذوردر (ولیطوفوا بالبیت العتیق)
و بیت قدیمی طواف ایتسونلرکه اول ناس ایچون اول وضع اولنان بیتدر و یاجبابره تسلطندن معتقدر
دینلدیکه اشبو طوافدن مراد طواف واجبدرکه اول یوم نحرده رمی وحلقدنصکره‌ده‌کی طواف
افاضه‌در * معلوم اوله‌که طواف اوچ نوعدر * اولکیسی طواف قدومدر هر کسه‌که مکه‌یه قدوم ایده
بیت شریفی یدی کره دولانور هر کره‌ده حجر اسوددن بدء ایدوب ینه انده اتمام ایدر اوچ اولکی کره‌لرده رمل
ودرت صکره کیده مشی ایدر اشبو طواف سنتدر ترک ایدنه برشی واجب اولماز (عائشه رضی الله عنهادن
روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مکه‌یه قدومی حیننده آبدست الوب آنده اول فعلی بیت شریفی
طواف اولدی * اول طوافک ایکنجیسی یوم نحرده رمی وحلقدنصکره طواف افاضه درکه اول واجبدر آنی
ادا ایتمینجه احرامدن تحلل حاصل اولماز * اوچنجیسی طواف وداعدر بر کسه‌که صلاتک قصری جائز اولور
مسافه‌یه دکین مکه‌دن مفارقت مراد ایده اکا رخصت یوقدرکه طواف وداعی ایتمدین اندن مفارقت ایده
اولکه طواف وداعی ترک ایده اکا دم واجب اولور مکرکه مرأة حائض اوله آنی ترک جائز اولور (ذلک ومن یعظم
حرمات الله) امر اعمال حجدن ذکر اولنان اولکسه‌که الله تعالینک احکامنی وسائر هتکی حلال
اولمیان شیئی ویاخود حرمی ویاحج متعلق تکالیفی ویاخود کعبه ومسجد حرام وبلد حرام وشهر حرامی تعظیم
ایده (فهو خیر له عند ربه) اول تعظیمی انکیچون رب تعالی عندنده ثوابده خیرلودر (واحلت لکم الانعام)
سزه ابل وبقر وغنم اکلی حلال قلندی تجان آنی ذبح ایده‌سز (الا ما یتلی علیکم) مکر اولکه سوره مائده
اوانده (حرمت علیکم المیتة) آیتنده تحریمی تلاوت اولنوبدرکه اول عارضله حرام اولان اشیادر میته ولغیر
الله اهلال اولنان کبی یوخسه الله تعالیدن غیرینک تحریم ایتدیکی دکل بحیره وسائبه کبی (فاجتنبوا الرجس
من الاوثان) شول رجس اولان اوثان عبادتدن وتعظیمدن اجتناب ایدک انجاسدن اجتناب ایکز کبی
(واجتنبوا قول الزور) کذب وبهتاندنخی اجتناب ایدک اشبو تخصیصدنصکره تعمیمدر زیرا که عبادت
اوثان زورک رأسیدر * دینلدیکه انکله مراد شهادت زوردر (قال النبی علیه السلام عدلت شهادة الزور
الاشراک بالله ثلاثا) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر شهادت زور الله تعالی‌یه اشراکه عدیل قلندی اوچ کره
بو قولی دیدیکدنصکره اشبو آیتی تلاوت ایتدی (حنفاء لله غیر مشرکین به) الله تعالی‌یه شرک ایتمیوب اکا
اخلاص ایدر اولدقلری حالده (ومن یشرک بالله فکأنما خر من السماء فتخطفه الطیر) اول کمسه‌که الله تعالی‌یه
اشراک ایده کانه اول اوج سمادن دوشوب آنی قوشلر استیلاب ایده زیرا که مشرک اوج کمال ایماندن حضیض
کفره دوشر اهواء مردیه ایسه انک انکارنی توزیع ایدر (او تهوی به الریح فی مکان سحیق) ویاخود ریح
آنی بر مکان بعیده متلفه کوتوره یعنی مشرک حقدن بعدی سمادن دوشوب آنی قوشلر کوتورندن ویاخود ریح
آنی مکان بعیده ایرکورندن ابعددر هیچ برحالله حقه واصل اولماز یعنی مشرکون ایکی نوعدر بر نوعنه اصلا
خلاص یوقدر وبر نوعی ایسه توبه ایله خلاصی ممکن اولور لکن بعد اوزره (ذلک ومن یعظم شعائر الله) اشبو امر
مذکور بر کمسه‌که دین الله ویافرائض حج ومواضع نسکی ویاهدایایی تعظیم ایده انک سمان حسانی وغالیة الاثمانی
اختیار له * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم یوز بدنه اهدا ایتدی ارالرنده بر جمل وارایدیکه
بورنینه التوندن بره طاقلندی وعمر رضی الله عنه ایسه بر نجیبه اهدا ایتدیکه اندن اوچیوز دینار طلب
اولنشدی (فانها من تقوی القلوب) زیرا که تعظیم شعائر الله تقوی قلوب صاحبلرینک افعالندندر (لکم
فیها منافع الی اجل مسمی) سزکیچون اول اهدا ایتدیککز بدنه‌لرده نحری وقتنه دکین در و نسل وصوف
وظهرلرنده منافع واردر (ثم محلها الی البیت العتیق) بعده اول بدنه‌لرک منحری بیت عتیق عندنده‌در
دینلدیکه حرمک کلیسی منحردر اما اولکه شعائرله مراد مناسکدر دیر معنی اولور که ناسک احراملرندن
حلوللری بیت عتیقه دکدرکه یوم نحرده طواف زیارتی ادا ایدرلر (ولکل امة جعلنا منسکا) هر جماعت
مؤمنه ایچون اهراق دماء وذبح قرابین ایچون موضع قلدق (لیذکروا اسم الله علی ما رزقهم من بهیمة

الانعام) تا که الله تعالینک اسمنی ذکر ایده‌لر انک انلره وردیکی ابل وبقر وغنمک نحر وذبحی عندنده (فالهکم
اله واحد) الهکز اله واحددر ذبایحکزک ذبحی اوزره یالکز انک اسمنی ذکر ایدک (فله اسلموا) اکا انقیاد
واطاعت ایدک (وبشر المخبتین) یا محمد تبشیر ایت متواضعلره و یا مخلصلره (الذین اذا ذکر الله وجلت
قلوبهم) که انلرک عندنده الله تعالی ذکر اولنسه انک جلال وهیبتندن قلبلری دترر (والصابرین علی
ما اصابهم) وانلره ایریشن کلف ومصائبه صبر ایدرلر (والمقیمی الصلاة) وهر صلاة مکتوبه‌یی وقتلرنده
ادا ایدرلر (ومما رزقناهم ینفقون) وبزم انلره وردیکمز مال ونعمتدن وجوه خیره انفاق ایدرلر (والبدن
جعلناها لکم من شعائر الله) بز ابل وبقردن بدنه‌لری شعائر الله‌دن قلدق (لکم فیها خیر) انک
نحرنده سزه دنیاده نفع وعقباده اجر واردر (فاذکروا اسم الله علیها صواف) امدی اوچ قائمه‌سی
اوزره نحری عندنده قیام اولدیغی حالده الله تعالینک اسمنی ذکر ایدک یعنی (الله اکبر لا اله الا الله والله اکبر
اللهم هذا منک والیک) دیوب ذبح ایدک و یاخود لوجه الله خالص اولدیغی حالده اسم الله ایله انی ذبح ایدک
(فاذا وجبت جنوبها) پس چان اول بدنه‌لر نحردنصکره جنبلری اوزره یره دوشه‌لر (فکلوا منها واطعموا
القانع والمعتر) امدی اندن کندیکز یکز و ییدرک شول کمسه‌یه‌کیم عندنده اولانه ومسئله سز وبر دیلنه راضی اوله
ودخی اکا که سؤال ایله ویا سؤال انسز اعتراض ایده (کذلک) بدنه‌لری قیاما نحرنی وصف ایتدیککمز کبی
(سخرناها لکم) سزه انلری تسخیر ایتدک که عظیم وقوتیله انی اخذ ایدر وحبس وشد ایدوب بوغازلرسز
(لعلکم تشکرون) تا که بزم سزه اول انعاممز اوزره تقرب واخلاص ایله شکر ایده‌سز * روایت اولندیکه اهل
جاهلیت بدنه‌لری بوغازلسه‌لر دمانی الله تعالی‌یه تقرب زعمیله بیت اللهه بولاشدررلردی مسلموندخی انلره
تشبه مراد ایتدکلرنده نازل اولدیکه (لن ینال الله لحومها ولا دماؤها ولکن یناله التقوی منکم)
اول بدنه‌لرک تصدق اولنان لحومی ونحرله اهراق اولنان دمانی الله تعالینک رضاسنه اصابت واندن
موقع قبوله واقع اولماز بالکه اکا اصابت وواقع اولان اعمال صالحه وتقوی واخلاصدر ووجه الله اراده
اولنان شیئدر (کذلک سخرها لکم) اشبو ذکر اولنان کبی سزه بدنه‌لری تسخیر ایتدک (لتکبروا الله
علی ما هداکم) تا که اول بدنه‌لرک تسخیری طریقنه وانکله تقرب کیفیتنه سزی ارشادی اوزره اول
الله تعالی‌یی تعظیم ایده‌سز یعنی دیه‌سز که (الله اکبر علی ما هدانا والحمد لله علی ما اولانا) (وبشر المحسنین)
تبشیر ایت انلریکه فعل وترک ایتدکلرنده الله تعالینک رضاسن طلب ایده‌لر (ان الله یدافع عن الذین آمنوا)
الله تعالی مؤمنلردن مشرکینک اذاسنی دفعنده مبالغه ایدر (ان الله لا یحب کل خوان کفور) الله تعالی سومز
هر کسه‌یی که انک اماتنه خیانت ایده نعمتنه کفران اوله * دینلدیکه اول کسه‌که ذبیحه سیله اصنامه تقرب ایده
وانک اوزره الله تعالی اسمنک غیریی ذکر ایده اول خوان کفوردر (اذن للذین یقاتلون بانهم ظلموا) شول
مشرکلره قتال ایدن مؤمنلره جهاده اذن ویرلدی شول سببله که ظلم اولندیلر * روایت اولندیکه مکه‌نک
مشرکلری صحابه‌یه ایذا ایدرلردی کیمی مضروب وکیمی مشجوج پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه شکوایه
کلیجک اول انلره صبر ایدک که بن قتال ایله امر اولنمامشم دیردی اویله اولسه بو ایتله قتاله اذن ویرلدی اشبو اول
آیتدرکه اول امرده نازل اولوبدر * دینلدیکه بو آیت بر قوم معینین شاننده نازل اولوبدرکه انلر مکه‌دن مدینه‌یه
هجرت مراد ایتدکلرنده مشرکلر انلری هجرتدن منع ایدرلردی اویله اولسه انلری هجرتدن منع ایدن
مشرکلر ایله قتاله اذن ویرلدیلر (وان الله علی نصرهم لقدیر) الله تعالی اول مؤمنلره نصرته قادردر اول انلره
نصری وعد ایتدی آنلردن اذای کفاری دفعه وعدی کبی (الذین اخرجوا من دیارهم بغیر حق الا ان یقولوا
ربنا الله) که انلر ناحق یره دیارلرندن چقارلدیلر شول قوللری ایچونکه ربمز یالکز الله جل شانه دردیلر
(ولولا دفع الله الناس بعضهم ببعض) اکر الله تعالینک ناسی بری برلریله مؤمنلری کافرلر اوزره تسلیطله
دفعی اولماسیدی (لهدمت صوامع) یقلیدی صومعه‌لرکه انده راهبلر تعبد ایدر (وبیع) وبیعه‌لرکه
نصارانک متعبدیدر (وصلوات) که اول یهودک کنائسیدر (ومساجد) که اول مسلمونک
مسجدلریدر (یذکر فیها اسم الله کثیرا) که اول مواضع اربعه‌ده و یاخود خاصة مساجدده الله تعالینک
اسمی چوق ذکر اولنور یعنی الله تعالی ناسی بری برلریله دفع ایتمسیدی هر نبینک شریعتنده مکان صلواتلری

منهدم اولیدی موسی علیه السلام زماننده کنائس وعیسی علیه السلام زماننده بیع وصوامع ومحمد
صلی الله علیه وسلمك زماننده مساجد منهدم اولوردی (ولینصرن الله من ینصره) الله تعالی نصرت ایدر
هرکسه یه کیم انك دیننه نصرت ایده امدی اول باری تعالی جل شانه اشبو وعدنی انجاز ایچون مهاجرین
وانصاری صنادید عرب واکاسرهٔ عجم وقیاصرهٔ روم اوزره تسلیط ایدوب ارض ودیارلرین انلره میراث
ایلدی (ان الله لقوی عزیز) الله تعالی انلره نصرتنه قوی وامرنده غالبدر (الذین ان مکناهم فی الارض
اقاموا الصلاة واتوا الزکاة وامروا بالمعروف ونهوا عن المنکر) اول دیارلرندن ناحق یره چقاریلنلر
بر قومدرکه اکر بز آنلری یریوزنده تمکین ایدرسه وز وعدولری اوزره نصرتله ویامدینه یه انزالله که انلرکله مراد
اصحاب محمدو یابوامتدر صلوات مکتوبه یی اقامت ایدرلر ومالرنده کی زکات مفروضه یی ویررلر ومعروفله
امر ومنکردن نهی ایدرلر (ولله عاقبة الامور) اخرتده ثواب وعقابدن امور عبادك عاقبتی الله تعالی یه
رجوع ایدر بعده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه تسلیه ایچون بیورلدیکه (وان یکذبوك فقد کذبت قبلهم
قوم نوح وعاد وثمود وقوم ابراهیم وقوم لوط واصحاب مدین) یا محمد اکر قومك سنی تکذیب ایدرلرسه
تکذیب اولنمقده سن یالکز دکلسن بلکه انلردن اول چوق امتلر پیغمبرلرین تکذیب ایتدیلردی نوح علیه السلامی
قومی وهود علیه السلامی عاد قومی وصالح علیه السلامی ثمود قومی وابراهیم علیه السلامی نمرود وقومی ولوط
علیه السلامی قومی وشعیب علیه السلامی اصحاب مدین تکذیب ایدوب صبر ایتدیلردی (وکذب موسی)
وموسی علیه السلام تکذیب اولندی یعنی انی فرعون وقبط تکذیب ایتدیلر (فاملیت للکافرین ثم اخذتهم
فکیف کان نکیر) بن اول کافرلره آجال مقدره لری انقطاعنه دکین امهال ایدوب بعده عذابله انلری اخذ ایتدم
نظر ایتسکه بنم انکارم نیجه اولور نعمتی محنته وحیاتی هلاکه وعمارتی خرابه تغییر ایدرین (فکاین من
قریة اهلکناها وهی ظالمة) نیجه قریه که بز آنك اهلنی اهلاك ایتدك حالبوکه انلر ظالمه ایدیلر (فهی خاویة علی
عروشها) کذانك سقفلری دوشدکدنصکره اوزرینه دیوارلری ییقلوبدر (وبئر معطلة) ونیجه بئرکه بوادیده
صویی والاتی وارایکن اربابنك هلاکیله اندن استقاء اولنمز خالیه قالوبدر (وقصر مشید) ونیجه قصر
مشید مجصص مرتفع که سکاننده خالی اولوبدر * دینلدیکه اشبو بئر معطله وقصر مشید ایکیسی دخی یمنده در
اما قصر برجبلك قله سنده وبئر ایسه اول جبلك سفحنده در هر برینك اربابی نعمتده ایکن انلر کافر
اولدقلری ایچون الله تعالی آنلری هلاك ایدوب اول بئر وقصر خالی قالدی * روایت اولندیکه اول بئر حضر موتده
حاضوراد ینور بر بلده ده ایدیکه صالح علیه السلامه ایمان کتوروب عذابدن نجات بولان درت بیك کسه
صالح علیه السلام ایله اول حضر موته کلدکلرنده صالح علیه السلام وفات ایتدی اول اجلدن اکا
حضر موت دینلدی * واندهٔ حاضورایی بنا ایتدیلر واول بئر اوزره قرار ایدوب تناسلله کثرت بولدیلر * بعده
اصنامه عبادت ایدر اولوب کافر اولدیلر الله تعالی انلرك اوزره حنظله بن صفوان نام رجلی پیغمبر
کوندردیکه اول انلرك حمالیدی انلری توحیده ودین حقه دعوت ایدیجك سوقده ایکن آنی قتل ایتدیلر اول
سببدن الله تعالی انلری هلاك ایدوب بئر وقصرلرین خالی ومعطل ایلدی (افلم یسیروا فی الارض)
انلر یریوزنده سیر ایتمزلرمی که هلاك اولان اقوام کافرینك مصارعن کوروب اعتبار ایده لر اکرچه مسافرت
ایتمشلر ایسه ده لکن اول قصد اوزره مسافرت ایتمامشلردر (فتکون لهم قلوب یعقلون بها) تاکه قلبلری بنه تیقظ
کلوب الله تعالینك وحدانیتن نظر واعتبارله بیله لر (اواذان یسمعون بها) ویا اذانلری اولوب انکله قرون
ماضیه اخبارنی ایشتمکله تذکر واتعاظ ایده لر (فانها لا تعمی الابصار ولکن تعمی القلوب التی
فی الصدور) دین امرنده عمای بصر ضرر ایتمز بلکه اکا ضرر ایدن صدورده اولان قلوبك عماسیدر زیراکه بصر
ظاهر بالغه وتبعه در اماکه بصر قلبدرکه دینه نفع ایدر * دینلدیکه سورهٔ اسراده مذکور (ومن کان فی هذه
اعمی فهو فی الآخرة اعمی) آیتی نازل اولیجق ابن ام مکتوم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلوب یا رسول الله
بن دنیاده اعمایم آخرتده دخی اعمی می اولورم دیدی اول سببدن بو آیت نازل اولدی (ویستعجلونك بالعذاب
ولن یخلف الله وعده) مشرکون وعد اولندقلری عذابك استعجالن ایدرلر والحال الله تعالی وعدنه
خلف ایتمز زیرا انك خبرنده خلف اولمز البته انلره ایعاد ایتدیکی شیئی ایرکورر اکرچه مدت مدیده دنصکره

ایسه ده لکن صبوردر عقوبتنده عجله ایتمز (وان یوما عند ربك کالف سنة مما تعدون) وانلرك
استعجال ایتدیکی عذابلری کونك ربك جل شانه عندنده طولده مقداری دنیا یللرندن سزك عد ایتدیککز
بیك ییلجه در ویاخود انلرك استعجال ایتدکاری عذابلری ایامندن بر یوم ثقل واستطاله وشدتده بیك سنه
مقدارنجه در * اویله اولسه انلر اکا نیجه استعجال ایدرلر نتکیم * دینلدیکه ایام هموم طوالدر وایام سرور
قصاردر * ویاخود رب تعالی عندنده بر کونله بیك ییل امهالده مساویدر * زیرا اول دیلدیکی وقتده انلری
اخذه قادردر تأخیرله برشیء فوت اولمز (وکاین من قریة امليت لها وهی ظالمة ثم اخذتها والی المصیر)
نیجه قریه اولدیکه انك اهلی کافره اولوب بز انلره امهال ایتدیکمزدنصکره دنیاده عذابله اخذ ایتدك آخرتده
ایسه مصیرلری بزه در انده عذاب اکبرله عذاب ایدرز (قل یا ایها الناس انما انا لکم نذیر مبین) دیکل که یا کفار
مکه بن سزه الله تعالیدن نذیرین که انذار ایتدیکیم شیئی سزه ایضاح ایده رین (فالذین آمنوا وعملوا الصالحات
لهم مغفرة ورزق کریم) شونلرکه ایمان واعمال صالحه ایله متصف اولدیلر انلر ایچون ذنوبلرینه مغفرت ورزق
لا ینقطع واردرکه اول جنتدر (والذین سعوا فی آیاتنا معاجزین اولئك اصحاب الجحیم) شونلرکه بزم آیتلریمز
ابطالنه سعی ایتدیلر ناسی ایماندن تثبیط ایدر ویاخود هربری صاحبنك عجزنی اظهار مراد ایدر اولدیغی
حالده امدی انلر نار موقده اصحابیدر (وما ارسلنا من قبلك من رسول ولا نبی) یا محمد سندن اول هر رسولکه
اکا جبریل علیه السلام وحیله آشکاره کلور وهر نبی که اکا الهام ومنامله بلدریلور (الا اذا تمنی) اول
برشیء وسوسه ویا اشتها ایتسه ویا امر اولنمیان شیئی نفسنده تحدیث ایتسه (القی الشیطان فی امنیته)
شیطان انك حدیثنه القا ایدر روا کاول بولور واکثر مفسرین دیدیلرکه یعنی چقان اول رسول ویانبی کتاب الهی
تلاوت وقرآءت ایتسه شیطان انك تلاوتنه القا ایدر (فینسخ الله ما یلقی الشیطان) الله تعالی ایسه
اول شیطان القا ایتدیکنی ابطال واذهاب ایدر (ثم یحکم الله آیاته) بعده الله تعالی امر آخرته استغراقه
داعی اولان آیاتنی تثبیت ایدر (والله علیم حکیم) الله تعالی ناسك احوالنی بیلور فعلنده حکمتن اظهار
قیلور * ابن عباس رضی الله عنهما وانك غیری بعض مفسرین دیدیکه وقتا که پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
قومنك کندیدن توایسن کوردی نفسنده تمنی ایتدیکه الله تعالیدن اکا برشیء کوندریله که انکله قومی بینی
تقریب ایده او یله اولسه بر کون اول قریش ایله بر مجلسده ایدی والنجم سوره سی نازل اولوب انی انلره
اوقودی (افرأیتم اللات والعزی ومناة الثالثة الاخری) قولنه ایریشیجك شیطان انك لسانته القا ایدوب (تلك
الغرانیق العلی وان شفاعتهن لترتجی) دیدی قریش انی ایشیدیجك سوندیلر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
اندن صکره سوره نك آخرینه دکین اوقیوب سجده یه واردیلر اندن مشرکون سرورله اول مجلسدن طاغلدیلر
محمد بزم آلهه مزی احسن ذکرله ذکر ایتدی بلدك که الله تعالی احیا واماته وخلق وارزاق ایدر وبزم آلهه مز
انك عندنده شفاعت ایدر * چون محمد بزم آلهه مز ایچون نصیب قیلدی شمدنکیرو انکله اولورز دیدیلر
اخشام اولیجق جبریل علیه السلام * اکا کلوب دیدیکه یا محمد نه ایشلدك الله تعالیدن سکا کتورمدیکم
شیئی ناسه تلاوت ایلدك * اندن پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم زیاده خوفله حزین اولدی اویله اولسه الله
تعالی بو آیتی انزال الله انی تعزیه قیلدی (لیجعل ما یلقی الشیطان فتنة للذین فی قلوبهم مرض والقاسیة
قلوبهم) تاکه الله تعالی شیطان القا ایتدیکی شیئی فتنه قیله شول کمسه لره کیم قلبلرنده شك ونفاق اولوبدر
وقلبلری حق قبولدن قالوبدرکه انلر مشرکوندر (وان الظالمین لفی شقاق بعید) منافقون ومشرکون
بر خلافده درکه اول حقدن ویا رسول ومؤمنلردن بعیددر (ولیعلم الذین اوتوا العلم انه الحق من ربك فیؤمنوا
به فتخبت له قلوبهم) وتاکه علم وتوحید وعلم قرآن ویریلنلر بیله لرکه قرآن حقدرکه من عند الله نازل اولوبدر
ویاخود شیطانی القایه تمکین الله تعالیدن صادر اولوبدر زیراکه آدم علیه السلامدن برو جنس انسده
عادة الله انك اوزره جاریدر واول الله تعالی یه ویا قرآنه تصدیق ایده لر واکا قلبلری انقیاد وخشیت ایده
(وان الله لهادی الذین آمنوا الی صراط مستقیم) الله تعالی مؤمنلری اشکال ایتدکاری شیئده طریق
قویمه هدایت ایدیجیدر (ولا یزال الذین کفروا فی مریة منه) وکافرلر قرآندن ویا رسولدن ویا شیطانك
امرندن انك امنیه سنه القا ایتدیکندن شکده اولقدن زائل اولمزلر (حتی تأتیهم الساعة بغتة) تاشول

وقتنه دکین که انلره بغتة موت ویاقیامت کله (او یأتیهم عذاب یوم عقیم) ویاانلره یوم بدر عذابی کله اکا
عقیم دینلدی زیرا اول کونده کفاره خیر اولمدی ریح عقیم کبی که اول سحاب ومطرله کلمز وزیرا که اول
کونده کیجه یی کورمدیلر کیجه اولمدن قتل اولندیلر (الملك یومئذ لله یحكم بینهم) یوم قیامتده ولایت
وحکم یالکز الله تعالینك اولور اکا منازع اولمز مؤمنلر وکافرلر بیننده حقله حکم ایدر (فالذین آمنوا
وعملوا الصالحات فی جنات النعیم) شونلرکه ایمان واعمال صالحه ایله متصف اولدیلر انلر جنات نعیمده در
(والذین کفروا وکذبوا بآیاتنا فاولئك لهم عذاب مهین) شونلرکه کفرله وآیتلریمزی تکذیبیله متصف
اولدیلر انلر ایچون عذاب شدید واردرکه انده اهانت اولنورلر (والذین هاجروا فی سبیل الله ثم قتلوا اوماتوا
لیرزقنهم الله رزقا حسنا) شونلرکه الله تعالینك طاعتنده هجرت ایتدیلر اوطان وعشائرلرندن ایرلدیلر اول
حالتده قتل اولندیلر ویاخود حتف انفله اولدیلر الله تعالی انلره رزق جنت ویررکه اول انلردن ابدا کسلمز
ویاخود ربلری عندنده احیا اولوب رزقلنورلر (وان الله لهو خیر الرازقین) الله تعالی رازقلرك
خیرلوسیدرکه دیلدیکنه رزقی حسابسز ویرر (لیدخلنهم مدخلا یرضونه) انلری بر مدخله ادخال ایدرکه
اکا راضی اولورلرکه اول جنتدرکه انده استیوب دیلدکلرین بولورلر (وان الله لعلیم حلیم) الله تعالی انلرك
نیاتنی بیلور اساءت اهلنه حلم ایدر عقوبتنه عجله ایتمز (ذلك) امر سزه ذکر ایتدیکمز کبیدر (ومن
عاقب بمثل ما عوقب به ثم بغی علیه لینصرنه الله) برکسنه که ظالمنه جزا ایده انك اکا ظلمی مثلیله * بعده
انك اوزره تعدی اولنه الله تعالی اکا اول ظالمی اوزره البته نصرت ایدر اشبو آیت مشرکلردن برقوم شاننده
نازل اولوبدرکه انلر شهر حرامده مسلمیندن برقوم اوزره قتاله کلدیلر مسلمون ایسه شهر حرامده قتالدن کراهت
ایدوب انلری منع ایتمك دیلدیلر مشرکون ایسه ممتنع اولیوب مسلمینه قتال ایتدیلر الله تعالی مسلمینه نصرت
ایدوب حتی که مشرکین اوزره غالب اولدیلر لکن مسلمونك قلوبنده قتاللری شهر حرامده اولمسنه کراهت
وملالت اولیجق اشبو آیتله دفع اولندی (ان الله لعفو غفور) الله تعالی انتصار ایدنه عفو غفوردر انتقامده
هواسنه اتباع ایدوب الله تعالینك دینندن اعراض ایتمشیکن زیراکه (ولمن صبر وغفر ان ذلك لمن عزم
الامور) مقتضاسنجه صبر وتجاوزی عزم اموردن ایکن ترك ایلدی اشبونده عفو مغفرت ایدر اولیجق انك
غیری اکا اولی اولور (ذلك بان الله یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) اشبو مذکور شول سببله درکه
الله تعالی شمسی تغییله کیجه نك ظلمتن کوندزك ضوئی مکاننه ادخال ایدر ویاخود کیجه وکوندزك هر برندن
نقص ایتدیکی دکلو آخرده زیاده ایدر (وان الله سمیع بصیر) الله تعالی معاقب ومعاقبك اقوالنی ایشیدر
وافعالنی کورر (ذلك بان الله هو الحق) اشبو کمال قدرت وحکمتله وصف شول سببله درکه الله تعالی نفسنده
ثابت وذاتنده وحید واجبدر زیرا وجودینك وجوبی ووحدتی اقتضا ایدرکه مبدا کل اوله (وان ما یدعون
من دونه هو الباطل) والله تعالیدن غیری هرشیء که مشرکون اکا عبادت ایدر اول باطلدر حد ذاتنده
معدومدر ویا الوهیتی باطلدر (وان الله هو العلی الکبیر) الله تعالی جمیع اشیا اوزره غالبدر واکا شریك
اولمقدن کبیردر (الم تر ان الله انزل من السماء ماء فتصبح الارض مخضرة) کورمز میسنکه الله تعالی سمادن
یغمور ایندررانکله اوتلر بتوب یریوزی یشللنور (ان الله لطیف خبیر) الله تعالی لطیفدرکه علمی جلیل
ودقیقه ایرر تدابیر ظاهره وباطنه یه خبرداردر (له ما فی السموات وما فی الارض) سموات وارضده اولان
هرشی انك خلقی وملکیدر (وان الله لهو الغنی الحمید) الله تعالی هرشیدن غنیدر ذات وصفاتیله
حمدی مستوجبدر (الم تر ان الله سخر لکم ما فی الارض والفلك تجری فی البحر بامره) کورمز میسنکه
الله تعالی یریوزنده کی دوابی سزه تسخیر ایتدیکه اکا برده رکوب ایدرسز ودریاده سزه فلکی
تسخیر ایتدیکه انك امریله انی انده یوریدرسز (ویمسك السماء ان تقع علی الارض الا باذنه) وسمایی امساك
ایدرکه یر اوزره دوشمیه مکرکه یوم قیامتده انك امریله دوشه (ان الله بالناس لرؤف رحیم) الله تعالی
ناسه رأفتلو ورحمتلودرکه انلر ایچون اسباب استدلالی تهیئه ایتدی وابواب منافعی انلره فتح ایتدی واسباب
مضاری انلردن دفع ایتدی (وهو الذی احیاکم ثم یمیتکم ثم یحییکم) اول الله تعالی سزی عدمدن وجوده
کتوردی واجالکز منقضی اولدیغنده سزی اماته وآخرتده احیا ایدر (ان الانسان لکفور) جنس

انسان الله تعالینك نعمتلرینه کفوردر (لكل امة جعلنا منسكا هم ناسكوه) هر اهل دین ایچون بر متعبد
ویا شریعت قیلدقکه انکله تعبد ایدرلر ویا موضع قربان قیلدقکه انی انده ذبح ایدرلر (فلا ینازعنك فی الامر)
امدی سائر ارباب ملل دینده ویا مناسکده سکا نزاع ایتمسون زیرا انلرك کیمی جاهل وکیمی معانددر ویاخود
سنك دینك امری نزاعی قبولدن اظهردر * دینلدیکه اشبو آیت کفار خزاعه شاننده نازل اولوبدرکه انلر صحابه یه
دیدیلرکه سزه نولدیکه الکزله قتل ایتدیککزی اکل ایدوب الله تعالی قتل ایتدیکنی اکل ایتمزسز (وادع الی ربك
انك لعلی هدی مستقیم) ناسی ربك جل شانه نك توحید وعبادتنه دعوت ایت که سن حقه ایرکورر طریق
سوی اوزره سن (وان جادلوك) اکر امر ذبایحده ویا امر دینده سکا جدال ایدرلرسه حالبوکه حق ظاهر
وحجت لازمه اولوبدر (فقل الله اعلم بما تعملون) دیکل که الله تعالی مجادله وسائر امور باطله دن ایتدیککزه
اعلمدر یوم قیامتده جزاکزی ایدر (الله یحكم بینكم یوم القیامة فیما كنتم فیه تختلفون) الله تعالی یوم
قیامتده سزدن مؤمنلر وکافرلر بینی امر دیندن اختلاف ایتدیککز شیئی ثواب وعقاب ایله فصل ایدر دنیاده
حجج وایاتله فصل ایتدیکی کبی (الم تعلم ان الله یعلم ما فی السموات والارض) بیلدکمی که الله تعالی سماده
وارضده اولان اشیانك جمیعن بیلور اکا هیچ شیء خفی اولمز (ان ذلك فی كتاب) اشبو اشیانك جمیعی لوح
محفوظده ثابتدر (ان ذلك علی الله یسیر) انی لوح محفوظده اثبات ویا بینکزده حکم الله تعالی یه آساندر
زیرا انك جمله معلوماتنه علمی علی السویه در (ویعبدون من دون الله ما لم ینزل به سلطانا وما لیس لهم به علم)
انلر الله تعالیدن غیری برشیئه عبادت ایدرلر اکا عبادت جوازنه دلالت ایدر نه حجت ودلیللری ونه علم
معقوللری واردر (وما للظالمین من نصیر) اشبو ظلم مثلنی ارتکاب ایدنلره مذهبلرین تقریر ایدر ویاانلردن
عذابی دفع ایدر نصیر یوقدر (واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات تعرف فی وجوه الذین كفروا) چقان انلره آیتلریمز
تلاوت اولنسه که اول عقائد حقیقه واحکام الهیه یه واضحات الدلاله در اکا کافرلرك وجوهنده انکاری
بیلورسن زیراکه انده کراهت وعبوس کورورسن (یكادون یسطون بالذین یتلون علیهم آیاتنا) قریب
اولورلرکه شول اوزرلرینه آیتلریمز تلاوت ایدنلری قهر وعنفله بطش ایدهلر (قل افأنبئكم بشر من ذلكم النار)
دیکل که سزه خبر ویره یمی انی که شول آیتلریمز تلاوت ایدنلره اولان غیظ وسوء قصدکزدن شر واشد اوله که
اول ناردر (وعدها الله الذین كفروا) که الله تعالی آنی کافرلره وعد ایتدی (وبئس المصیر) اول نارنه
چرکین قرارکاه اولور (یا ایها الناس ضرب مثل فاستمعوا له) یاناس سزه برحال مستغربه ویاقصه رائقه
تبیین اولندی امدی انك شاننی تدبر وتفکرله استماع ایدك (ان الذین تدعون من دون الله لن یخلقوا ذبابا)
شول اصنام که الله تعالیدن غیری اکا عبادت ایدرسز بر ذباب خلقنه قادر اولمزلر (ولو اجتمعوا له) اکرچه
انك خلقنه اجتماع ایدرلرسه ده (وان یسلبهم الذباب شیئا لا یستنقذوه منه) واکر ذباب اول اصنام اوزرندن
برشیئی سلب ایتسه انلر انی انقاذه قادر اولمزلر * روایت اولندیکه مشرکون اصناملرین زعفران ایله طلالردی
قورودیغنده ذباب انی استلاب ایدردی ودخی اصناملری اوکونه طعام قیوب ذباب اکا اوشریردی ودخی اول
اصناملرین انواع جواهر ایله تزیین ایدر والوان طیبله تطییب ایدرلر اول طیبدن دوشنی طائر وذباب استلاب
واخذ ایدیجك اول اصنام هیچ برشیئه قادر اولمزدی امدی بونلرك غایت جهالتنی بیاندرکه شول مقدوراتك
کلنه قادر وموجوداتك باسرها ایجادنده تفرد ایدن الله تعالی یه اشراك ایدهلر شول تماثیلی که اعجز اشیادر
شول حیثیتدنکه احیانك اقل واذلی خلقنه اجتماعلری ایله قادر اولمدقلرندن ماعدا اول اقل اذلله مقاومته
دخی قوتلری اولمیه بلکه کندیلردن آنی دفعه وعندنده کی شیئی اندن استنقاذه قادر اولمیه لر (ضعف الطالب
والمطلوب) بو وصفلو عابد ومعبود ضعیف اولدی * دینلدی که طالب ذبابدرکه صنمدن طیبی سلب ایتمك دیلر
ومطلوب صنمدرکه ذباب اندن سلبی طلب ایدر ویاخود امر عکس اوزره دورکه طالب صنم ومطلوب ذبابدر
(ما قدروا الله حق قدره) مشرکون الله تعالینی عظمتنه لایق وجهله تعظیم ایتمدیلر وانی حق معرفتیله
بیلمدیلر وحق صفتیله وصف ایتمدیلر شول حیثیتدنکه ذبابدن امتناعی قادر اولمیان شیئی اکا اشراك
ایتدیلر والوهیتدن ابعد اشیاء اولان شیئی انك اسمیله تسمیه ایتدیلر (ان الله لقوی عزیز) الله تعالی جمیع
ممکناتی خلقه قویدر اکا هیچ شیء غالب اولمز انلرك اصنامی ایسه اقل مخلوقاتدن عاجزه ومقهوره در (الله

يصطفى من الملائكة رسلا ومن الناس) الله تعالى ملائكه دن رسوللر اختيار ايدركه انلكه انبيا بيننه وصله
توسط ايدرلر وناسدن دخى رسوللر اختيار ايدركه سائر ناسى حقه دعوت ايدرلر وكنديلره نازل اولانى انلره
ايركورورلر كانه رب تعالى الوهيتده وحدانيتين تقرير وصفاتنده غيرك مشاركتن تقيد نصكره بيان ايتديكه
رسالت ايچون اصطفا اولنمش عبادى واردركه ناس انلره اجابت واقتدا ايله عبادت اللهيه توسل ايدرلركه اول
اعلاى مراتب ومنتهاى درجاتدر زيرا كه مشركون پيغمبريز صلى الله عليه وسلمه حسدلرندن (أنزل عليه
الذكر من بيننا) اول بزم اكبرواشرافمزدكل ايكن ارامزدن قرآن نزولنه اولى مختص اولدى ديو انكار ايديجك
اشبو ايتله خبر ويرلديلركه اختيار الله تعالينكدر رسالتنه عبادندن ديلديكن اختيار ايدر (ان الله سميع
بصير) الله تعالى انلرك مقالتنى ايشيدر ورسالتنه اختيار ايتديكن كورر (يعلم ما بين ايديهم وما خلفهم)
الله تعالى انلرك تقديم وكرك تخليف ايتديككن بيلور وياخود عمل ايتدكارينى وعمل ايده جكارينى بيلور
وياخود ملائكه ورسلى خلق ايتمزدن اولكى احواللرين وانلرك فناسندنصكره كى احوالى دخى بيلور (والى
الله ترجع الامور) امورك كليسى اكا رجوع ايدركه اول بالذات انك مالكيدر حكم وتدبيروا اختيارندن
سؤال اولنمز وآخرتده عبادك ثواب وعقابدن عواقب امورى اكا عائد اولور (يا ايها الذين آمنوا اركعوا
واسجدوا) يا مؤمنلر صلوتكزده ركوع وسجود ايدك اول ابتداسيله امر اولندى زيرا كه اول اسلامده ركوع
وسجود يوغيدى وياخود نماز قيلوك ركوع وسجودانك اعظم اركانى اولديغيچون اول انكله تعبير اولندى
وياخود الله تعالى يه خضوع وسجود ايدك (واعبدوا ربكم) وربكز جل شانه يى توحيد وسائر اصناف
عبوديتيله اكا عبادت ايدك (وافعلوا الخير) فعل وتركزده سزه خير واصلح اولان اشيايى تحرى ايدك
نوافل طاعات وصلۀ ارحام ومكارم اخلاق كبى (لعلكم تفلحون) امور مذكوره نك كليسنى ايشلكز فلاحى
رجا ايدراولديغكز حالده بوخسه انى تيقن ايدر ويا اعمالكزه وثوق ايدراولغله دكل اشبو ايتك تلاوتى عندنده
سجود تلاوه وجوبنده علماء اختلاف ايتديلر برقوم ديديلركه انده سجده واجب اولور شول دليل ايله كيم (قال
عقبة بن عامر رضى الله عنه قلت يارسول الله فضلت سورة الحج بان فيها سجدتين قال نعم ومن لم يسجدهما
فلا يقرأهما) عقبه رضى الله عنه ايدر ديدمكه يارسول سورۀ حج انده ايكى سجده اولمغله تفضيل اولندى
ديديكه نعم اول كمسنه كه اول ايكى سجده يى ايتمك مراد ايتميه اول سجده آيتلرين اوقومسون اشبو عمر وعلى
وابن عمر وعلى وابن مسعود وابن عباس رضى الله عنهم قوليدر ابن المبارك وشافعى واحمد واسحق اكا ذاهبلردر
وبرقوم آخرون ايسه انده سجده بوقدر ديديلر بلكه اول سجده ايله مراد سجدۀ صلوتيه در ركوعه اقترانى
دلالتيله كه اول سفيان ثورى وائمۀ حنفيه قوليدر (وجاهدوا فى الله حق جهاده) الله تعالينك سبيلنده
استفراغ طاقتله انك اعداء ظاهره سنه اهل زيغ كبى يه واعداء باطنه سنه هوى ونفس كبى يه جهاد ايدك
ديلديكه حق جهاد اولدركه نيت صادقه ايله خالصا لله اولمقدر ويا اكا طاعت ايديلوب عصيان اولنمامقدر
ويا نفس وهوايه مجاهده دركه اول جهاد اكبردر * روايت اولنديكه پيغمبريز صلى الله عليه وسلم تبوك
غزاسندن رجوع ايديجك ديديكه (رجعنا من الجهاد الاصغر الى الجهاد الاكبر) جهاد اصغردن رجوع
ايدوب جهاد اكبره كلدك يعنى كفاره جهاددن دونوب نفس جهادنه كلدك (هو اجتباكم) اول الله تعالى
سزى دين ونصرتيچون اختيار ايتدى اشبونده جهاده مقتضى وداعى يه تنبيه واردر (وما جعل عليكم
فى الدين من حرج) الله تعالى دين اسلامده سزه حرج ايتمدى يعنى بقجان مؤمن ذنوبدن برشيئه مبتلا اولسه
اكا اندن مخرج قيلدى كيمين رد مظالم وقصاص له وكيمين انواع كفاراتله وبالجمله دين اسلامده برذنب يوقدركه
عبدانك عقابندن خلاصه چاره بولميه وياخود الله تعالى فروضكز اوقاتنده ضيق قيلدى هلال رمضان وهلال
فطر ووقت حج كبى كه بقجان برى سزه ملتبس اولسه تيقن ايدنجيه دكين سزه وسعت ويرلدى * وياخود سزه
ضرورات عندنده رخصتلر منن ايتدى سفرده قصر صلوة وصو بولنمديغنده تيمم وضرورت عندنده اكل
ميته وسفر ومرض حالنده صومى افطار وصلوة ايچون قيامه عجزنده قاعدا ادايه رخصت ويرلدى وياخود
بنواسرائيله اولان تكاليف شاقه يى بو امتدن رفع ايلدى (ملة ابيكم ابراهيم) الله تعالى سزه دينكزه وسعت
ويردى باباكز ابراهيم عليه السلام ملتنه ويرديكى وسعت كبى وياخود انك ملتنه اتباع ايدك زيرا كه

اول ملت محمديه يه داخلدر ابراهيم عليه السلامك جميع مسلمينه اب قلمغنك معناسى مسلمين اوزره انى احترامك
وحقنى حفظك وجوبى اب احترامنك وجوبى كبيدر (هو سماكم المسلمين من قبل وفى هذا) اول الله تعالى
سزى اشبو قرآندن اول كوندرديكى كتابلرنده وبو قرآنده مسلمين تسميه ايتدى وياخود ابراهيم عليه السلام
سزى زماننده اشبو وقتدن اول وبو وقتده مسلمين تسميه ايتديكه قرآنده آنك لسانيله (ربنا واجعلنا
مسلمين لك ومن ذريتنا امة مسلمة لك) ديو بيورلدى (ليكون الرسول شهيدا عليكم) تا كه يوم قيامتده رسولكز
محمد عليه السلام اوزريكزه شاهد اوله كه اول سزه رسالتن تبليغ ايدوب سز دخى انى تصديق ايتديكز (وتكونوا
شهداء على الناس) وسز ايسه مرسلين ايچون سائر امتلر اوزره شاهدلر اوله سزكه انلرك هربرى رسالتن
امتنه تبليغ ايتديكنه شهادت ايده سز (فاقيموا الصلاة وآتوا الزكاة) امدى الله تعالى سزى ذكر اولنان فضل
وشرفله تخصيصه شكر ايچون اقامت صلاة وايتاء زكاة وانواع طاعاتله اكا تقرب ايدك (واعتصموا
بالله) ومجامع اموركزده اكا وثوق ايدوب اعانه ونصرتى آنك غيريدن طلب ايتمكز (هو موليكم) اول سزك
ولى وناصركز اولور (فنعم المولى ونعم النصير) اول نه كوزلجك مولى وناصر اولور صفات مذكوره ايله متصف اولوب
انجق مولى وناصر اللهدر ديلر

سورة المؤمنون وهى ثمان ومائة اية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(قد افلح المؤمنون) الله تعالينك وحدانيتن تصديق ايدنلر سعادته ايروب ابدا جنتده قالديلر
(الذين هم فى صلاتهم خاشعون) كه انلر صلاتلرنده الله تعاليدن خوف واكا تذلل وتواضع ايدرلر
وياغض بصر وخفض صوت ايدرلر وياعين وشماللرينه التفات ايتمزلر وياعين وشماللرنده اولان كمسنه لرى
بلمزلر (قالت عائشه رضى الله عنها سألت النبى عليه السلام عن الالتفات فى الصلاة فقال اختلاس يختلسه
الشيطان من صلاة العبد) عائشه رضى الله عنها ايدر پيغمبريز صلى الله عليه وسلمه نمازده التفاتك حكمندن
سؤال ايتدم ديديكه اول بر اختلاسدركه شيطان آنى عبدك صلاتندن اختلاس ايدر (قال النبى عليه السلام
لا يزال الله عز وجل مقبلا على العبد ما دام فى صلاته ما لم يلتفت فاذا التفت اعرض عنه) پيغمبريز صلى الله
عليه وسلم ايدر الله تعالى عبدينه اقبالدن زائل اولمز مادامكه صلاتده اولوب التفات ايتميه بقجانكه التفات ايده
اول اندن اعراض ايدر * ديلديكه خشوع سكون وحسن هيئه درويابصرنى موضع سجوددن رفع
ايتمامكدر * ابو هريره رضى الله عنه ايدر صحابه رضى الله عنهم نمازده كوزلرين سمايه رفع ايدرلردى بو آيت نازل
اولديجق كوزلرين موضع سجوده وضع ايدر اولديلر (قال النبى عليه السلام ما بال اقوام يرفعون ابصارهم الى
السماء فى صلاتهم لينتهن عن ذلك او لتخطفن ابصارهم) پيغمبريز صلى الله عليه وسلم ايدر شول كمسنه لرك حالى
ندركه نمازلرنده كوزلرين سمايه رفع ايدرلر اول فعلدن منتهى اولسونلر يوخسه بصرلرى خطف اولنور
ديلديكه اول جسدندن برشيئله اوينامقدر (روى ان النبى عليه السلام ابصر رجلا يعبث بلحيته فى الصلاة
فقال لو خشع قلب هذا لخشعت جوارحه) روايت اولنديكه پيغمبريز عليه السلام بر رجلى كورديكه نمازده
صقاليله اوينار ديديكه اكر بونك قلبنده خشوع اولسه جوارحى دخى خشوعده اولوردى * ديلديكه صلاتده
خشوع جمع همه وصلاتك ماسواسندن اعراض ولسانته جارى اولان قراءت وذكرى تدبردر (والذين هم
عن اللغو معرضون) وما لا يعنى قول وفعلدن اعراض ايدرلر (والذين هم للزكاة فاعلون) ومالارنده
اوزرلرينه واجب اولان زكاتى ادا ايدرلر وياخود عمل صالح ايشلرلر (والذين هم لفروجهم حافظون)
وفرجلرينى حرامدن حفظ ايدرلر (الا على ازواجهم او ما ملكت ايمانهم) الا ازواج ايتدكلرى زوجات
اربعه دن وملك يمينله مالك اولدقلرى سراريدن دكل (فانهم غير ملومين) امدى انلر فرجلرينى زوجات
وسرار يلرينه بذل ايتمكله لوم اولنمزلر بقجانكه شرعك اذن ويرديكى وجه اوزره اولان حيض ونفاس حالنده
اوليه (فمن ابتغى وراء ذلك فاولئك هم العادون) اول كمسنه كه اشبونك وراسن طلب والتماس ايده اول
وصفلو كمسنه لر حلالدن حرامه متجاوزلردر اشبونده دلالت واردركه يدله استمناء حرام اوله * عطاء ايدر
ايشتدمكه برقوم يوم قيامتده يدلرى حبالى حشر اولور ظن ايدرينكه انلر يدله استمناء ايدنلر اوله * سعيد بن جبير

ایدر الله تعالی بر قومه عذاب ایتدیکه انلر مذاکبرله اوینارلردی (والذین هم لاماناتهم وعهدهم راعون)
واموال واسراردن ایتمان اولندقلری شیئی حفظ ایدرلر حق و یا خلق جهتندن اولان معاهده لرینه وفا ایدرلر
معلوم اوله که امانات مختلفه در ایکیدن خالی دکلدر یا الله تعالی انی عبادی اوزره ایجاب ایدوبدر و یا خود
عبدله عبد بیننده در ودائع وبضائع کبی امدی عبد اوزره جمیعنه وفا واجب اولور (والذین هم علی صلواتهم
یحافظون) وصلاتلرینه مواظبت واوقاتنی رعایت ایدرلر (اولئك هم الوارثون) اشبو صفاتی جمع ایدن
کمسنه لر وارث دینلمکه احقلردر (الذین یرثون الفردوس هم فیها خالدون) که انلر فردوس جنتنه وارث
اولورلر انده خالدلردر (قال النبی علیه السلام ما منکم من احد الا وله منزلان منزل فی الجنة ومنزل فی النار فان
مات ودخل النار ورث اهل الجنة منزله) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر سزدن برکسه یوقدر که الا انك
ایکی منزلی واردر بر منزلی جنتده و بر منزلی نارده در چنانکه فوت اولوب ناره کیره اول جنتده کی منزلنه
اهل جنت وارث اولور * دینلدیکه مؤمن و کافردن هر برینك ایکی منزلی واردر بری جنتده و بری نارده در
اما مؤمن جنتده کی منزلن یپار و نارده کی منزلن یقار و اما کافر جنتده کی منزلن یقار و نارده کی منزلن یپار
(جاء فی الحدیث ان الله تعالی خلق ثلثة اشیاء بیده خلق آدم بیده وکتب التوریة بیده وغرس الفردوس بیده
ثم قال وعزتی وجلالی لا یدخلها مدمن خمر ولا دیوث) حدیثده کلدیکه الله تعالی اوچ شیئی ید قدرتیله
خلق ایتدیکه اول خلق آدم وکتب تورات وجنت فردوس ایدی بعده دیدیکه عزتم وجلالم حقیچون اول
فردوسه مدمن خمر ودیوث کیرمسون (ولقد خلقنا الانسان من سلالة من طین) بز ولد آدمی صفوة مادن
خلق ایتدك اول طیندن سل اولنوبدر و یا خود نطفه دنکه اول طیندن سل اولندی طینله مراد آدم
علیه السلامدر و یا خود انسانله مراد آدمدرکه اول هر تربه دن سل اولنوبدر (ثم جعلناه نطفة
فی قرار مکین) بعده ولد آدمی یعنی سلاله یی نطفه قلدق بر مستقرده که اول سلاله آنده تمکین اولندیکه اول
رحمدر (ثم خلقنا النطفة علقة) بعده نطفه بیضایی علقه حمرایه تحویل ایتدك که اول قطعه دمدر (فخلقنا
العلقة مضغة) بعده اول علقه یی مضغه لحم قلدق (فخلقنا المضغة عظاما) بعده اول مضغه یی کمکلر ایتدك
(فکسونا العظام لحما) واول کمکلره اول مضغه دن قلان لحمی کیوردك و یا اول کمکلر اوزره اکا متصل لحم
بتوردك (ثم انشأناه خلقا آخر) بعده انی خلق آخر انشاء ایتدك که اول اکا روح نفخ اولنمسیدر و یا اسنان
وشعر بتمسیدر * دینلدیکه انکله مراد آنك حالدن حاله تحویل ایلیدرکه اول استهلال وارتضاع وقعود وقیام
ومشی وفطام واکل وشرب و بلوغ حلم وتقلب فی البلاد وانك ما بعدیدر (فتبارك الله احسن الخالقین)
الله تعالی قدرت وحکمتده شانی عالی اولدیکه اول مقدرینك احسنیدر (ثم انکم بعد ذلك لمیتون)
بو منوال اوزره خلقکز تمام اندنصکره اجالکز انقضاسنده جمیعکز میت اولورسز (ثم انکم یوم القیامة تبعثون)
بعده یوم قیامتده محاسبه ومجازات ایچون بعث اولنورسز (ولقد خلقنا فوقکم سبع طرائق) فوقکزده
یدی سماء خلق ایتدك که اول ملائکه یه و یا کواکب سیاره یه طرقدر (وما کنا عن الخلق غافلین) اشبو
سمواتك و یا جمیع مخلوقاتك حفظندن بز غافل دکلز بلکه زوال واختلالدن حفظ ایدر وامرنی تدبیر ایدرز
حتی که حکمت ومشیئة ازلیه مز مقتضاسنجه کالدن تقدیر ایتدیکمز نهایتنه ایره (وانزلنا من السماء ماء بقدر
فاسکناه فی الارض) بز سمادن یغمور ایندردك شول دکلو که نفعی کثیر وضرری قلیل اولورو یا شول دکلو
خلقك صلاحلری انکله ایدیکن بیلورز بعده آنی غدیرلرده ومستنقعلرده اسکان ایدرز که ایام صیفده یغمورك
انقطاعی زمانده ناس انکله نفعلنه لر و یا خود بز اول یغموری یر ایچنده اسکان ایدرز بعده اندن یریوزینه
ینابیعلر چقاررز امدی یرده کی صولرك کلیسی سمادندر (وانا علی ذهاب به لقادرون) و بز انی ازاله یه
دخی قادرز افساد و یا تصعید و یا تعمیقله ازالنه قادر اولدیغمز کبی * خبرده کلدیکه حق جل وعلا جنتدن
بش نهر انزال ایدوبدر که اول جیحون وسیحون ودجله وفرات ونیلدر الله تعالی اشبو نهرلری عیون جنتدن
اسفل درجه ده عین واحده دن جبریل علیه السلامك ایکی جناحی اوزره الوب یریوزینك جبالنده
ایداع ندنصکره یریوزینه اجرا ایتدی و آنده ناسه منفعتلر قلدی چنانکه یأجوج ومأجوجك خروجی وقتی
ایریشه الله تعالی جبریل علیه السلامی کوندرر حتی که یردن قرآنی وعلمك کلنی وحجر اسودی ومقام ابراهیمی

وتابوت موسایی ایچنده اولان اشیاله وذکر اولنان بش نهرلری سمایه رفع ایدر چنانکه بو اشیاء رفع اولنه
یر اهلی دین ودنیانك خیرنی یتورر (فانشأنا لکم به جنات من نخیل واعناب) و بز اول صو ایله سزکچون
نخیل واعنابدن جنتلر ایجاد ایدرز (لکم فیها فواکه کثیرة ومنها تأکلون) که اول جنتلرده سزکچون
فواکه کثیره واردرکه صیف وشتاده آندن اکل ایدرسز و یا خود اول نخیل واعنابك ثمرنده انواع فواکه
واردرکه اول رطب وعنب وتمر وزبیب وعصیر ودبس وآنك غیریدر (وشجرة تخرج من طور سیناء)
و سزکچون شجره ایجاد ایدرز که اول طور سینادن چقار که اول جبل موسادر مصر له مدینه اراسنده در
و یا فلسطینده در واول شجره ایله مراد زیتوندر (تنبت بالدهن) اول دهنله بتلنور و اندن دهن چقار
(وصبغ للاکلین) واکل ایدیجیلره اندن ادم بتر و بالجمله اول شجرده برشیء بتر که اول ادهان اولنور و سراج
ایدیلور وانکله ادم اولور (وان لکم فی الانعام لعبرة) سزکچون ابل و بقر و غنمده عبرت واردرکه آنك
حالیله اعتبار وانکله استلذاذ ایدرسز (نسقیکم مما فی بطونها) انك بطوننده علفدن تکون ایدن
البانندن سزه ایچوررز (ولکم فیها منافع کثیرة) واول انعامك ظهورنده کی اصواف واشعارنده سزه منافع
کثیره واردر (ومنها تأکلون) وانك لحومندن یرسز (وعلیها وعلی الفلك تحملون) اول انعامدن
ابل اوزره برده وسفائن اوزره بحرده یوکلنور و بضاعه کزی یوکلدرسز (ولقد ارسلنا نوحا الی قومه
فقال یا قوم اعبدوا الله مالکم من اله غیره افلا تتقون) بز نوحی قومنه رسالتله کوندردك اول انلره دیدیکه
یا قوم الله تعالی یی توحید ایدك آندن غیری معبود بالحق الهکز یوقدر قورقمزمیسزکه سزدن نعمتلرین
ازاله ایده وکندیکزی هلاك ایده و اکا عبادتی ترککز و نعمتلرینه کفرانکز سببیله سزه عذاب ایده (فقال الملأ
الذین کفروا من قومه ما هذا الا بشر مثلکم یرید ان یتفضل علیکم) نوح علیه السلامك قومندن
اشراف عوامه دیدیکه بو نوح سزك کبی بشردر دیلرکه اوز بکزه تفضل ایده رئیس اوله (ولو شاء الله
لانزل ملائکة) اکر الله تعالی بزه رسول کوندرمك دیلسه ملائکه دن رسوللر کوندرردی (ما سمعنا بهذا
فی اباءنا الاولین) اشبونك سویلدیکی نبوت دعواسنی وعبادة الله وحده واندن غیری آلهه نفینی بزدن اول
کچن ابامزدن ایشتمدك اشبو قوللری یا فرط عنادلرندن و یا فترت متطاوله ده بولندقلرندن اوله (ان هو
الا رجل به جنة فتربصوا به حتی حین) اول نوح دکل الا بر رجلدرکه انده جنون اولدیغندن بونك کبی
سوزلری سویلر امدی آنی متحمل اولوب جنوندن افاقتنه منتظر اولك (قال رب انصرنی بما کذبون)
نوح علیه السلام آنلرك ایمانندن مأیوس اولیجق الله تعالی یه اقبال ایدوب دیدیکه یارب قومك بنی تکذیبلری
سببیله انلره وعد ایتدیکك عذابی انجازله بکا نصرت ایت (فاوحینا الیه ان اصنع الفلك باعیننا ووحینا)
بز نوحه امر ایتدك که بزم حفظمز واهل وتعلیممز ایله بر سفینه دوز سن انده خطا ایتمدن و یا کا مفسدلك فسادی
ایرمکدن بز آنی حفظ ایدرز (فاذا جاء امرنا وفار التنور) چنانکه اول سفینه یه رکوب له و یا نزول عذابله
امریمز کله وتنوردن صو چیقه * روایت اولندیکه نوح علیه السلامه دینلدیکه تنورکدن صو قینادقده
سن واتباعك سفینه یه کیرك وقتا که آندن صو قینادی نوح علیه السلامك امرأسی آنی خبر ویردی فی الحال
سفینه یه رکوب ایتدی ومحلی مسجد کوفه ده باب کنده یه داخلك یمیننده در و بر قولده شامده عین ورده در
و بو قصه نك تفصیلی سورهٔ هودده کچوبدر (فاسلك فیها من کل زوجین اثنین) امدی اول سفینه یه
هر حیواندن بر ارکك و بر دیشی قویغل (واهلك) ودخی اهل بیتکی وسکا ایمانه کلنلری قویغل
(الا من سبق علیه القول منهم) الا آنی دکل که انلردن عذاب اولنمسنه قولمز سبقت ایتدی (ولا تخاطبنی
فی الذین ظلموا انهم مغرقون) بکا خطاب ایتمکل شول کمسنه لر نجاتیچون که آنلر کفرله نفسلرینه ظلم ایتدیلردی
انلر غرقله هلاك اولیسرلردر (فاذا استویت انت ومن معك علی الفلك فقل الحمد لله الذی نجانا من القوم
الظالمین) چنانکه یا نوح سن و یا بیلکده اولان اهل ایمان سفینه یه رکوب ایده سز دیکل که اول الله تعالی یه حمد
اولسون که بزی شول شرك وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدن قومدن خلاص ایتدی (وقل رب انزلنی منزلا
مبارکا) وچقان سفینه دن یره نزول ایده سن دیکل که یارب بنی نزولی مبارکله انزال ایت که اول غرقدن نجاتدر
(وانت خیر المنزلین) که سن انزال ایدنلرك خیرلوسیسن (ان فی ذلك لایات) نوح قومنك کفاری

هلا كنده ومؤمنلری نجاتنده استبصار واعتبار اهلنه عبرتلر واردر (وان كنا لمبتلين) والحال بز انلری
نوحی انلره ارسال وانك وعظ وتذكيريله اختبار ایتدك كه عذاب نزولندن اول كندی اعمال سیئه لرینی اوزرلرینه
حجت ایده وز (ثم انشأنا من بعدهم قرنا آخرين) انلری اغراقدنصكره قرن آخرینی انشا ایتدك كه انلر عاد
وثموددر (فارسلنا فيهم رسولا منهم) بز انلره كندیلردن هود وصالحی رسول كوندردك رسوللری انلره
دیدیلر كه (ان اعبدوا الله ما لكم من اله غيره افلا تتقون) الله تعالی یی توحید وا كا عبادت ایدك كه آندن
غیری معبود بالحق الهكز یوقدر قورقمزمیسز كه اكا اشراككزله سزه عذابی ایركوره (وقال الملأ من قومه
الذين كفروا وكذبوا بلقاء الآخرة) انك قومندن كافر اولوب آخرتك ثوابی وعقابی لقاسنی تكذيب ایدنلرك
اشرافیكه (واترفناهم في الحياة الدنيا) بز آنلری حیوة دنیاده كثرت اموال واولاد ایله تنعيم ایتدك دیدیلر كه
(ما هذا الا بشر مثلكم يأكل مما تأكلون منه ويشرب مما تشربون) بو دكل الا صفت وحالده سزك كبی
بشردر سزك یدوب ایچدیككزدن یر وایچر (ولئن اطعتم بشرا مثلكم انكم اذا لخاسرون) اكر سز كندیكز مثلی
بشره سزه امر ایتدیكی شیده اطاعت ایدرسكز كندیكزی اذلالكز حیثیتیله مغبون اولردن اولورسز (أيعدكم
انكم اذا متم وكنتم ترابا وعظاما انكم مخرجون) اول سزه وعد ایدرمیكه سز فوت اولوب تراب وعظامكز
لحوم واعصابدن مجرده اولدقدنصكره قبوردن چیقه سز ویاخود عدمدن بر كره دخی وجوده كله سز
(هيهات هيهات لما توعدون) اول قولی صدق اولدیغی تقدیر اوزره قتی بعیددر كه اول وعد اولندیغكز
ظهوره كله (ان هي الا حياتنا الدنيا نموت ونحيا وما نحن بمبعوثين) حیات اشبو دنیا حیاتیدر بعضمز
فوت اولور وبعضمز ایسه ولادتله وجوده كلور یوخسه موتدنصكره تكرار حیات بولوردكللرز (ان هو
الا رجل افترى على الله كذبا وما نحن له بمؤمنين) اشبو كمسه بر رجلدر كه رسالت دعواسنده ویا موتدنصكره
بعثله وعدنده الله تعالی یه كذب وافترا ایدر بز آنی اول قولنده تصدیق ایدردكللرز (قال رب انصرني
بما كذبون) رسوللری دیدیكه یارب بكا انلر اوزره نصرت ایت وبنمیچون انلردن انتقام ایت شول سببدنكه
بنی تكذيب ایتدیلر (قال عما قليل ليصبحن نادمين) الله تعالی دیدیكه از زمانده سنی تكذیبلرینه نادم اولهلر
نجانكه عذاب كلدیكن كورهلر (فاخذتهم الصيحة بالحق) انلری جبریل علیه السلامك صیحهسی وجه
ثابتله اخذ ایتدیكه انی دفع ایدر اولمدی * دینلدیكه جبریل علیه السلام بر صیحهٔ هائله ایتدیكه انكله قلبلری
پارهلوب میتین اولدیلر (فجعلناهم غثاء) هلاك اولدقدنصكره قوروب بز انلری نبات ارضدن حمیل سیل
كبی قلدق (فبعدا للقوم الظالمين) الله تعالینك رحمتندن بعد شول قومه كیم شركك وعصیانله نفسلرینه
ظلم ایتدیلر (ثم انشأنا من بعدهم قرونا آخرين) انلردنصكره اقوام آخرینی انشا ایتدك (ما تسبق من امة
اجلها وما يستأخرون) هیچ برامت هلاكنه حد اولان وقتی نه تقدم ونه تأخر ایدرلر (ثم ارسلنا رسلنا تترى
بعدها متتره رسوللریمزی بری برلرینك اردنجه مترادفین اولدقلری حالده ارسال ایتدك (كلما جاء امة رسولها
كذبوه فاتبعنا بعضهم بعضا) هر بار كه بر امته رسوللری كلدی آنی تكذیب ایتدیلر بز دخی انلری هلاكده
بری برلرینه اتباع وارداف ایتدك (وجعلناهم احاديث) وانلری اسمر وقصص قلدقكه انلردنصكره
امر وشانلری ناس بیننده تحدث اولنور یعنی آنلردن انجق حكایهلری قالدی غیری دكل (فبعدا للقوم
لا يؤمنون) الله تعالینك رحمتندن بعد شول قومه دركه آنك قولنی تصدیق ایتمزلر (ثم ارسلنا موسى
واخاه هرون بآياتنا وسلطان مبين الى فرعون وملائه فاستكبروا وكانوا قوما عالين) بوندنصكره موسى
وقرنداشی هارونی طقوز آیتله وحجت واضحه ایله فرعون وملأسنه ارسال ایتدك انلر ایسه ایمان ومتابعتندن
تعظم ایدوب قوم متكبرین اولدیلر (فقالوا انؤمن لبشرين مثلنا وقومهما لنا عابدون) ودیدیلر كه كندیمز
مثللی ایكی بشری بز تصدیق ایدرز حالبوكه ایكیسنك قومی بنو اسرائیل بزم خادملریمز اولوب عبیدمز كبی
بزه منقادلردر (فكذبوهما فكانوا من المهلكين) اویله اولسه اول ایكیسنی تكذیب ایدوب بحر قلزمده غرق ایله
مهلكیندن اولدیلر (ولقد آتينا موسى الكتاب لعلهم يهتدون) بز موسایه توراتی ویردك تا كه بنو اسرائیل
انكله اهتدا ایدهلر (وجعلنا ابن مريم وامه آية) بز عیسایی وانا سنی قدرتمزه دلالت قلدقكه اول مریمك
اكا رجل مسنسز عیسایی ولادتیدر (وآويناهما الى ربوة ذات قرار ومعين) واول ایكیسنی انزال ایتدك

برمكان مرتفعه كه اول ارض مستویه ومنبسطه ویا ثمار وزروعنده وفرت ووجه ارضده ظاهر صولری اولمغله
آنده سكون وقرار قیلوب رغبت ایدرلر كه اول دمشق ویا رمله ویا بیت المقدسدر (يا ايها الرسل كلوا من الطيبات)
یا مرسلین طیباتدن یكز اشبو نداو خطاب جمیع انبیایه دركه هر بری زماننده بونكله خطاب اولنمشدر
اشبونده تنبیه واردركه انبیایه طیباتك اباحتی شرع قدیم اوله وطیبات مباحاتدن هر شیدر كه انكله استلذاذ
اولنه و بر قولده اول حلالدركه صافی القوام اوله امدی حلال اولدركه آنده الله تعالی یه عصیان اولنمیه وصافی
اولدركه آنده الله تعالی اونودلمیه وقوام اولدركه آنده نفس امساك وعقل حفظ اولنه (واعملوا صالحا)
وعمل صالح ایشلكز كه اول سزدن مقصوددور بكز جل شانه عندنده نافعدر (اني بما تعملون عليم) بن سزك
اعمالكزی علیمن اكا كوره سزه جزا ایدرین (وان هذه امتكم امة واحدة) اشبو سزك ملتكزدر عقائدده
واصول شرایعده ملت متحده ویاخود جماعتكز ایمان وتوحید اوزره متفق جماعت واحده اولدیغی حالده
(وانا ربكم فاتقون) وبن سزك ربكزین كه آنی سزه ایجاب ایتدم امدی بندن خوف ایدك ویاخود سزدن اول
كچن مرسلینه امر ایتدیكم شیئی سزه دخی امر ایتدم امریكز واحد در و ربكز بنم بندن حذر ایدك
(فتقطعوا امرهم بينهم) انلر ایسه دینلری امرنی تفریق ایدوب ادیان مختلفه قلدیلر یهود ونصاری ومجوس
اولدیلر (زبرا) كتابلره اختلاف ایدر اولدقلری حالده كیمی تصدیق وكیمی تكذیب وكیمی تحریف ایتدیلر
(كل حزب بما لديهم فرحون) متحزب بندن هر حزب صددنده اولدیغی دین باطله اعجاب وسرور ایدرلر وانی
حق اعتقاد ایدرلر (فذرهم في غمرتهم حتى حين) انلری غماره وجهالتلرنده موتلرینه دكین ترك ایله
(أيحسبون انما نمدهم به من مال وبنين نسارع لهم في الخيرات) ظن ایدرلرمیكه بزم انلره مال واولاددن
ویردیكمزله انلر ایچون خیر واكرامه عجله ایتمش اوله وز (بل لا يشعرون) بلكه انلر بهائم كبیدر فطنه وشعورلری
یوقدر كه شول انلره ویردیكمزی استدراج ایدیكنی بیلهلر (ان الذين هم من خشية ربهم مشفقون) شول
مؤمنلر كه خشیة اللهدن صددنده اولدقلری اعمال صالحه ایله بیله انك عقابندن صاقنورلر (والذين هم بآيات
ربهم يؤمنون) وربلری جل شانهنك آیتلرینی تصدیق ایدرلر (والذين هم بربهم لا يشركون) ورب
تعالی یه شرك نه جلیس ونه خفیسن ایتمزلر (والذين يؤتون ما آتوا وقلوبهم وجلة انهم الى ربهم راجعون)
وصدقاتدن ویردكلرینی ویررلر حالبوكه قلبلری قورقاركه اول انلردن قبول اولنمیه ویاخود ویرهسی وجه لائق
اوزره اولمدیغیچون مؤاخذ اولهلر زیرا كه مرجعلری ربلرینهدر اكا ایسه برشی خفی اولمز (اولئك
يسارعون في الخيرات) اشبو صفاتله متصف كمسهلر اعمال صالحهیه مبادرت ایدرلر وفوتندن خوفله اكا
زیاده رغبت ایدرلر (وهم لها سابقون) اول خیراته ناسی سبقت ایدیجیلردر (ولا نكلف نفسا الا وسعها)
هیچ برنفسه وسعی وطاقتی اولمیان شیئی تكلیف ایتمزز (ولدينا كتاب ينطق بالحق) بزم عندمزده لوح
محفوظ واردركه صدقله تبیین ایدر یعنی الله تعالی هیچ برنفسه تكلیف ایتمز الا عملدن آنیكه اكا طاقت كتورور
حالبوكه بز انك عملنی لوح محفوظده اثبات ایتمشزدر اول انی حقله نطق وتبیین ایدر * دینلدیكه آنكله مراد
كتب اعمالدركه حفظه انی كتب ایدر (وهم لا يظلمون) حالبوكه انلر زیادهٔ عذاب ویا نقصان ثوابله ظلم
اولنمزلر (بل قلوبهم في غمرة من هذا) بلكه كفارك قلوبی اشبو قرآندن غفلت وجهالتدهدر (ولهم اعمال
من دون ذلك هم لها عاملون) واول كفار ایچون اعمال مؤمنیندن غیری اعمال خبیثه واردركه لابد انی
عمل ایدیسرلردر وانك سببیله ناره كیرسرلردر (حتى اذا اخذنا مترفيهم بالعذاب اذا هم يجأرون) حتی
نجانكه انلرك متنعملرینی عذاب ایله اخذ ایتدك كه اول یوم بدرده قتل اولنمیدر ویا پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك
انلره بددعاسیله قحطه ایرشمیدر بر مرتبهده كه آنده لحوم كلاب وجیفهلری ییدیلر اول حالتده كورسك كه جزع
واستغاثه ایدرلر انلره دینلدیكه (لا تجأروا اليوم انكم منا لا تنصرون) جزع واستغاثه ایتمكز اشبو كونده
اول سزه نفع ایتمز زیرا كه سز بزدن منع اولنمزو بزم جهتمزدن سزه نصرت ومعونت ایرشمزدر (قد كانت آياتي
تتلى عليكم فكنتم على اعقابكم تنكصون) سزه بنم آیتلرم تلاوت اولندیغنده آنی استماعدن وموجبیله عملدن
ادبار واعراض ایدردیكز (مستكبرين به) بیت حرام ایله استكبار ایدر اولدیغكز حالده شول سببدنكه بز حرم الله
اهلیز وانك جیرانیز بزه هیچ احد غالب اولمز وهیچ احددن بزه ضرر ایرمز دیوب سائر ناس خوفده ایكن انلر

امنده اولورلردی ویاخود قرآنی ویا رسول اللهی تکذیب ایدر اولدقلری حالده زیرا که قرآنی ایشتدکارنده
ویا محمد صلی الله علیه وسلمی کوردکارنده تکذیب ایدوب کبرلر ین اورتورلردی (سامرا) کیجه مجالسلرنده
قرآن ذکریله واکا طعنله مسامره ایدر اولدقلری حالده (تهجرون) اول قرآندن اعراض ویا شأننده
هذیان ایدرلردی (افلم یدبروا القول) انلر قرآنی تدبر ایتمزلرمیکه انلرک ربلرندن حق ایدیکنی بیله لردی
لفظنک اعجازی ومدلولینک وضوحیچون (ام جاءهم مالم یأت آباءهم الاولین) یوخسه اباء اقدملرینه
کلمین رسول ویا کتاب ویا عذابدن امن انلره می کلدی حتی که انی اول سببدن انکار ایتدیلر (ام لم یعرفوا
رسولهم فهم له منکرون) یوخسه رسوللری محمدی امانت وصدق وحسن خلق وکمال علم و بونک غیری
خصال حمیده ایله بلمدیلرمیکه اشبو وجوهک بریچون دعواسنی انکار ایدرلر (ام یقولون به جنة) یوخسه انده
جنونمی واردیرلر* والحال آنک کندیلردن عقلده رجحانی ونظرده امعانی اولدیغنی بیلورلر (بل جاءهم بالحق)
بلکه اول انلره صدقله وبرقوله کلدی که صحت وحسنی هر عاقله خفی اولمز (واکثرهم للحق کارهون)
والحال انلرک اکثری حقدن کراهت ایدرلر زیرا که شهوات واهوالرینه مخالف اولور (ولو اتبع الحق اهواءهم
لفسدت السموات والارض ومن فیهن) الله تعالی ویا قرآن هوالرینه اتباع ایتسه شرایعک وضعی و یا قرآنک
نزولی مرادلرینه موافقت ایتسه یله سموات وارض وایچلرنده کی مخلوقات باطله منقلب اولوردی زیرا که
الله تعالیدن غیری اله یوقدر که اول ایکیسنی زوالدن امساکنه قادر اوله تشکیم زیاده تقریری (لو کان فیهما
آلهة الا الله لفسدتا) آیتنده کچدی (بل آتیناهم بذکرهم فهم عن ذکرهم معرضون) بلکه بز انلره بر کتاب
ویردک که اول انلرک ذکر ووعظ ووصیتیدر انلر ایسه اول ذکردن اعراض ایدرلر اکا التفات ایتمزلر (ام تسئلهم
خرجا فخراج ربک خیر) یوخسه ادای رسالت اوزره انلردن اجرمی استرسن امدی ربک جل شانه نک سکا دنیاده
ویردیکی رزق ویا عقباده کی ثواب خیرلودر (وهو خیر الرازقین) که اول رازقلرک خیرلوسیدر (وانک لتدعوهم
الی صراط مستقیم) یا محمد سن انلری صراط مستقیمه دعوت ایدرسنکه عقول سلیمه آنک استقامتنه شهادت ایدر
انده عوج یوقدر (وان الذین لایؤمنون بالآخرة عن الصراط لناکبون) شونلرکه آخرته ایمان
کتورمزلر صراط سویدن عدول ومیل ایدیجیلردر زیرا که آخرت خوفی حقی طلب وطریق حقه سلوکه بواعثک
اقواسیدر (ولو رحمناهم وکشفنا ما بهم من ضر للجوا فی طغیانهم یعمهون) اکر بز انلری اسر کیوب صددنده
اولدقلری ضری کیدرسه وز انلر کبر وکفرده افراط وحقدن استکبار ورسول اللهه ومؤمنلره عداوتلرینه
تمادی ایدرلردی وقتا که پیغمبریز صلی الله علیه وسلم قریش اوزره قحط ایرمسنی الله تعالیدن دیلیوب انلره
قحط ایردی ابوسفیان کلوب دیدیکه الله تعالینک حقیچون وبیمزده کی رحم حقیچون سن کندیکی رحمة
للعالمین بعث اولنمش زعم ایدرسن حالبوکه اباءلری سیفله وابنالری قحطله قتل ایده یورسن دعا ایت که الله
تعالی بو قحطی اوزریمزدن دفع ایده پیغمبریز صلی الله علیه وسلم دخی اکا بناء دعا ایدوب کشف اولیجق
بو آیت نازل اولدی (ولقد اخذناهم بالعذاب فما استکانوا لربهم وما یتضرعون) بز اول کفاری یوم بدرده
اسر وقتل عذابیله اخذ ایتدک انلر ایسه ربلریچون استکانه ایتمدیلر واکا یلوارمدیلر بلکه استکبارلری اوزره
اقامت واصرار ایتدیلر (حتی اذا فتحنا علیهم بابا ذا عذاب شدید اذاهم فیه مبلسون) حتی بقچانکه انلر اوزره
شدتلو عذاب قپوسن اچدق که اول جوع واسر وقتلدن اشددر متحیرین وهر خیردن آیسین اولدقلری
حالده سکا استعطاف ایده کلدیلر (وهو الذی انشأ لکم السمع والابصار والافئدة قلیلا ما تشکرون) اول
الله تعالی سزه سمع وبصر خلق ایلدی تا که آیات الهی ایشیدوب کوره سز وقلبله منافع دینیه ودنیویه یی
بیله سز سز ایسه اشبو نعمتلره شکر قلیل دخی ایتمزسز (وهو الذی ذرأکم فی الارض والیه تحشرون)
اول الله تعالی سزی یرده خلق ایلدی آخرتده بعد نصکره اکا حشر اولورسز (وهو الذی یحیی ویمیت)
اول الله تعالی احیا واماته ایدر (وله اختلاف اللیل والنهار) لیل ونهارک تعاقبی اکا مختص اولورا کا آنک
غیری قادر اولمز ویاخود اول ایکیسندن برینک انتقاصی آخرک ازدیادیله اکا مختص اولور (افلا تعقلون)
نظر وتأمله بلمزمیسز که کلیسی بزدندر وقدرتمز ممکناتک کافه عام اولور (بل قالوا مثل ما قال الاولون) بلکه
کفار مکه اباء اولینلری دیدیکن دیدیلر (قالوا ءاذا متنا وکنا ترابا وعظاما ءانا لمبعوثون) دیدیلر که بقچان

برفوت

برفوت اولوب تراب اوله وز و کمکلریمز لحوم واعصابدن مجرد قاله بز کیرو دیریلورمیز (لقد وعدنا نحن وآباؤنا هذا
من قبل) اشبو وعدی بز آباءمز محمددن اول وعدا اولنمشز (ان هذا الا اساطیر الاولین) بو دکل الا کاذیب
اولیندرکه آنی یازمشلردر (قل لمن الارض ومن فیها ان کنتم تعلمون) یا محمد اهل مکه یه دیکل که ارض وارضده کی
خلق کیمکدر اکر بیلورسکز (سیقولون لله) الله تعالینکدر دیسرلردر زیرا عقل صریح ادنا نظرله اکا اقراره
مضطر اولور بقچان آنی اقرار ایده لر (قل افلا تذکرون) انلره دیکل که تذکر ایتمزمیسز که ارضی وایچنده کی
مخلوقاتی ابتداده خلقه قادر اولان رب تعالی ایکنجی کره ده دخی اکا قادر اولورز یرا که بدأ خلق اعاده دن
اهون دکلدر (قل من رب السموات السبع ورب العرش العظیم سیقولون لله قل افلا تتقون) انلره دیکل که
سموات وعرش عظیمک ربی کیمدر دیسرلردر که انلرک جمیعی الله تعالینکدر سن انلره دیکل که امدی آنک عقابندن
قورقمزمیسز که بعض مخلوقاتنی اکا اشراک ایدرسز و بعض مقدوراتی اوزره قدرتنی اقرار ایتمزسز (قل من
بیده ملکوت کل شیء وهو یجیر ولا یجار علیه ان کنتم تعلمون سیقولون لله قل فانی تسحرون) دیکل که هر شیئک
ملکی کیمک یدندهدر اول دیلدیکنی سوءدن منع ایدر وسوء اراده ایتدیکنی اندن منع ایتمز بکا جواب ویرک
اکر بیلورسکز دیسرلردر که اول الله تعالینکدر سن دیکل که اویله اولسه سز شیطان وهوایه نیجه الدانورسز والله
تعالییه ایمان وطاعتدن ایریلورسز (بل آتیناهم بالحق وانهم لکاذبون) بلکه بز انلره حقله کلمشز که اول ترک
توحید ووعد بالنشوردر انلر ایسه کاذبلردر شول حیثیتدنکه انی انکار ایدرلر (ما اتخذ الله من ولد وما کان
معه من اله اذا لذهب کل اله بما خلق) الله تعالی ولد اتخاذ ایتمدی زیرا هیچ احد اکا مماثل دکلدر وانکله بیله
آله یوقدر که الوهیتده اکا مساهم اوله اکر انکله بیله آله اولسه هر بری خلقنده تفرد ایدوب خلق وانعامنک
غیره مضاف قلندیغنه راضی اولمیدی وخلقی اوزره استیلادن آله اخری منع ایدیدی (ولعلا بعضهم علی
بعض) وبینلرنده تحارب اولوب بعضی بعض اوزره مغالبه یی طلب ایدیدی تشکیم اول حالت ملوک دنیا بیننده
جاری اولور (سبحان الله عما یصفون) الله تعالی منزه اولدی آندنکه مشرکون آنی ولد وشریکله وصف ایدرلر
(عالم الغیب والشهادة فتعالی عما یشرکون) اول الله تعالی غیب وشهادتی سر وعلانیه یی بیلور امدی اول عالی
ومنزه اولدی آندنکه شول غیب وشهادتی بلمین شیئی اکا اشراک ایدرلر (قل رب اما تریني ما یوعدون رب
فلا تجعلنی فی القوم الظالمین) دیکل که یارب اکر انلره ایعاد ایتدیکک عذابی بکا کوسترورسک عذاب ایده نبی انلره
قرین ایتمکل اشبو قولی دیمسی هضم نفس واظهار عبودیت ایچون اوله وزیرا ظلمه نک شومی ارالرنده اولانلره دخی
ایریشور (وانا علی ان نریک ما نعدهم لقادرون) بز انلره ایعاد ایتدیکمز عذابی سکا کوسترمکه قادرز لکن
بز آنی تأخیر ایدرز شول سببدنکه کندیلرینک ویا اعقابلرینک بعضی ایمانه کله جکن بیلورز و یاسن انلرک
اراسنده ایکن انلره عذاب ایتمز ایرکورمزز (ادفع بالتی هی احسن السیئة) خصالک احسنی اولان خصلتله
سیئه یی دفع ایت که اول صفح واعراض وصبردر ویاخود اول سیئه مقابله سنده احسان ایت بر وجهله که دینه
وهنی مؤدی اولمیه ویاخود اول کلمهٔ توحیددر وسیئه ایسه شرکدر ویاخود اول امر بالمعروفدر وسیئه ایسه
منکردر (نحن اعلم بما یصفون) بز اعلمز اکا که سکا آنی وصف ایدرلر و یاسنی خلاف حالک اوزره وصف ایدرلر
بز ایسه انلر اوزره جزایه اقدرز امدی انلرک امرنی بزه حواله ایت (وقل رب اعوذ بک من همزات الشیاطین
واعوذ بک رب ان یحضرون) دیکل که یارب شیاطینک وساوسندن سنکله امتناع وسکا اعتصام ایدرین
ودخی اندنکه اول شیاطین احوالدن بر شیئده بکا حاضر اوله لر خصوصا که حال صلاتده وقراءت قرآنده وحلول
اجلده که اول آخر احوالدرکه آندن قورقیلور (حتی اذا جاء احدهم الموت قال رب ارجعون) حتی بقچانکه
انلرک بر ینه کافر اولدیغی حالده موت ایریشه دیه که یارب بنی دنیایه رد ایت ویاخود خطاب ملک الموت
واعوانه اوله (لعلی اعمل صالحا فیما ترکت) رجام بودرکه ترک ایتدیکمده عمل صالح ایدم اول ترک ایتدیکیله
مراد یا ایمان ویا مال و یا دنیا اوله پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایدر بقچانکه مؤمن ملائکه یی کوره انلر
اکا دیه لرکه سنی دنیایه رد ایده لمی دیه که دار هموم دار احزانه می بنی آنی استمزم بلکه استدیکم الله تعالی یه
قدومدر اما که کافر بنی دنیایه رد ایلک دیه (کلا) اکا دینورکه سن دنیایه رجوع ایدر دکلسن (انها
کلمة هو قائلها) آنک رجعه یی سؤالی بر کلمه درکه تفریطه تحسرندن آنی دیر لکن نائل اولمز (ومن ورائهم

برزخ الى يوم يبعثون) حالبوكه اوكلرنده برزخ واردركه انلركله رجعه بيننه حائلدر يوم قيامته دكين كه اول
انلره اقناط كليدر من بعد دنيايه رجوع ايدردكللردر زيراكه يوم بعثده رجوع دنيايه اولمز بلكه برحيات اولوركه
اول اخرويه در آنك صاحبي ياجنتده ويانارده اولور (فاذا نفخ في الصور فلا انساب بينهم يومئذ ولا يتساءلون)
بجانكه قيام ساعت ايچون صوره نفخ اولنه بينلرنده نفع ايدر انساب بولنميه فرط حيرت واستيلاء دهشتدن بري
برلرينه تعاطف وتراحملري كيده برحيثيتله كه (يوم يفر المرء من اخيه وامه وابيه) قولي نحواسنجه بري برلرندن
فرار ايدەلر وحميم حميمدن سؤال ايدشميه لر بلكه هر بري كندي حالنه مشغول اوله اشبو آيت مناقض اولماز
شول قول شريفه كه (واقبل بعضهم على بعض يتساءلون) بري برلرينه اقبال ايدوب سؤال ايدشه لر ديلديكه
زيرا اول سؤال ايدشمالري نفخه عندنده در وسؤال ايدشملري يامحاسبه دنصكره در ويااهل جنت جنته واهل
نار ناره دخولدنصكره در (فمن ثقلت موازينه) شول كسه كه عقائد واعمالنك موزوناتي ثقيل كله زيرا هر كسه
كه آنك عقائد واعمال صالحه سي اوله انكيچون عند الله وزن وقدري اولور (فاولئك هم المفلحون) امدي
انلر نجات ودرجاته فائزلردر (ومن خفت موازينه) واول كسه كه وزن وقدري اولور اعمالي اولميه كه انلر
كفاردرز براكه (فلا نقيم لهم يوم القيامة وزنا) قولي مصداقنجه انلرك اعمالي وزن اولنمز (فاولئك
الذين خسروا انفسهم) امدي انلر كنديلره زيان ايدنجيلردر كه ازمان استكمال واستعمارلرين ضايع ايتديلر
(في جهنم خالدون) جهنمده دائملردر (تلفح وجوههم النار وهم فيها كالحون) يوزلريني جهنم آتشي
احراق ايده حالبوكه انده شدت احتراقدن دوداقلري قيوريلوب اوست دوداغي باشنك اورتاسنه ايره وآلت
دوداغي كوبكنه ايره ابوهريره رضي الله عنه ايدر كافرك نارده بيوكلكي يدي كوننك مسافه اوله
وديشي احد طاغي دكلو اوله (الم تكن آياتي تتلى عليكم فكنتم بها تكذبون) وآنلره ديشوركه سزه بنم آيتلرم
تلاوت اولنمديميكه آنده اشبو كوننك اهوالي ذكر اولنمشدي سز ايسه اني تكذيب ايدرديكز (قالوا ربنا غلبت
علينا شقوتنا وكنا قوما ضالين) ديه لركه يا ربنا بزه شقاوتمز يعني لوح محفوظده يازيلان سوء عاقبتمز اوزريمزه
غالب اولوب طريق هدادن آزمش قوم اولدق بجانكه ناره ادخال اولنه لر ديه لركه (ربنا اخرجنا منها فان
عدنا فانا ظالمون) يا ربنا بزي بونار دن چقارغل اگرمن بعد كفره عودت وسكا مخالفت ايدرسه وز نفسلريمزه
ظلم ايدرز * ابن عمر رضي الله عنهما ايدر اهل جهنم فرق ييل جهنم خازني مالكه يلواره لركه (ليقض علينا ربك) ربك
بزي اماته ايده اول ايسه انلره جواب ويرميوب مدت مديده دنصكره (قال انكم ماكثون) * زبونارده خالدلرسز
نه موت ونه غيري حاله سزه آندن خلاص يوقدر ديو جواب ويره * بعده رب تعالى يه مراجعت ايدوب
يا رب بزي بوندن چقارغل اگرمن بعد سكا مخالفت ايدرسه وز كنديمزه ظلم ايدرز ديو دنيانك ايكي عمري دكلو
زمان يلواردقلرندنصكره (قال اخسئوا فيها ولا تكلمون) الله تعالى انلره ديه كه جهنمده اذلاء اولديغكز
حالده رحمتمدن بعيد اولك عذابكز رفعيچون بكا سويلمكز زيرا بن آني سزدن رفع ايدردكلن بوندنصكره
رجالري كسيلوب بري برلرينه قارشو زفير وشهيق ايتمكه طوره لر (انه كان فريق من عبادي يقولون ربنا آمنا
فاغفر لنا وارحمنا وانت خير الراحمين) زيراكه عباد مؤمنيمدن برجماعت يا ربنا سكا ايمان كتوردك بزه
مغفرت ورحمت ايت كه راحملرك خيرلوسي سن ديرلردي (فاتخذتموهم سخريا حتى انسوكم ذكري وكنتم منهم
تضحكون) سز ايسه انلري مسخره ايدنوب حتى كه اول حالته اشتغال ايله بنم ذكريمي اونتديكز وانلري ضحكه
ايدنوردكز اشبو آيت بلال وعمار وخباب وصهيب وسلمان وفقراء صحابه شاننده نازل اولوبدركه كفار
قريش انلري استهزاء ايدرلردي (اني جزيتهم اليوم بما صبروا انهم هم الفائزون) انلر دنياده سزلك
اذا واستهزاكزه صبرلري سببيله اشبو كونده انلره مجامع مراداتلرينه فائز اولملريله جزا ايتدم (قال كم
لبثتم في الارض عدد سنين) الله تعالى يوم قيامتده كفاره ديه كه دنياده وقبورده نه دكلو زمان لبث
ايتديكز (قالوا لبثنا يوما او بعض يوم فاسئل العادين) صددنده اولدقلري عذاب دهشتندن آنده كي
مدت لبثلرين اونودوب بركون ويابر كوندن آز لبث ايتمشز ديوب نارده خلودلرينه نسبتله آني
استقصار ايده لر وياخود انلرك دنياده كي مدت لبثلري ايام سرورلريدي ايام سرور ايسه قصاردر * وياخود
اول مدت منقضي اولديسه معدوم حكمنده در واكر انك حقيقتن مراد ايدرسك انك ايامي عدنه

تمكين ايدنلردن سؤال ايت زيراكه صددنده اولديغمز عذاب ايامي آني تذكر واحصادن بزي اشغال ايدوبدر
وياخود شول ملائكه يه سؤال ايت كه انلر ناسك اعمارلرين وعدواعماللرين احصا ايدرلر (قال ان لبثتم
الا قليلا لو انكم كنتم تعلمون) الله تعالى انلري مقاللرنده تصديق ايدوب ديه كه دنياده وكرك قبرده آز زمان لبث
ايدوبسز اگر مدت لبثكزي بيلورسكز (أفحسبتم انما خلقناكم عبثا) ظن ايتديكزمي كه بز سزي لعب وباطل
وجهي اوزره خلق ايتمش اوله وزكه آنده حكمت اولميه بلكه سزي خلق ايتمشزكه بزه عبادت ايدوب
بز دخي سزه اعمالكز اوزره جزا ايده وز (وانكم الينا لا ترجعون) ودخي ظن ايتديكزمي كه سز بزه رجوع
ايتميه سز كه سزه جزا ايده وز آندن الله تعالى كندوني مشركونك وصف ايتديكي شيئدن تنزيه ايدوب ديديكه
(فتعالى الله الملك الحق) الله تعالى خلقدن تعاظم ايتديكه اكا اول ملك حق اولدي آنك ماعداسي
مملوك بالذات مالك بالعرضدر (لا اله الا هو) كه آندن غيري معبود بالحق اله يوقدر (رب العرش الكريم)
عرش كريمك ربيدركه اول عرش اجرامي محيطدر راضيه واحكامك محكماتي آندن نزول ايدر (ومن يدع مع
الله الها آخر لا برهان له به) بركمسه كه الله تعالى ايله الها اخرى اقرار وياشراك وجهيله اوزره معبود
ايدينه انكيچون اكا برهان اولمز زيراكه باطل شيئه برهان اولمز (فانما حسابه عند ربه انه لا يفلح الكافرون)
آنك رب عندنده جزاسي كافرلك عدم فلاحيدر سوره فلاح مؤمنيني تقريرله بدء ايدوب كافرلردن فلاحي
نفيله ختم ايلدي بعده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه استغفار واسترحامله امر ايدوب ديديكه (وقل رب اغفر
وارحم وانت خير الراحمين) ديكل كه يا رب بني ومؤمنلري مغفرت ورحمت ايتكه سن راحملردن ارحمسن
اشبونده مغفرت ورحمت بيني جمع ايلدي زيراكاهي مغفرت رحمتسز اولور نتكيم اصحاب اعراف اعرافده
اولدقلرنجه اولور

سورة النور وهي اربع وستون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(سورة انزلناها وفرضناها) اشبو برسوره دركه آنده كي احكامي بز ايجاب وانكله علي سزه الزام ايتدك
وياخود آنده كي حدودي بز تقرير ايتدك (وانزلنا فيها آيات بينات) وبز بوسوره ده آيتلر ايندردككه
مقصوده دلالتي واضحه در (لعلكم تذكرون) تاكه آنكله متعظ اولوب محارمدن برجمله يه واقف اوله سز
(الزانية والزاني فاجلدوا كل واحد منهما مائة جلدة) زانيه وزاني بجانكه ايكيسي يله حر بالغ عاقل بكر اولوب
محصن اولمزلر ايسه ايكيسندن هر برينه يوزر جلده اورك وشرائط احصان ابو حنيفه عندنده آلتيدر اسلام
وحريت وعقل وبلوغ ونكاح صحيح ودخولدر بجانكه بو شرطلرك بري بولنميه اول محصن اولمز وشافعي
عندنده اسلام شرط دكلدر زيراكه پيغمبريمز عليه السلام بريهودي ايله بريهوديه يي زنا ايتدكلريچون رجم
ايتدي وابو حنيفه نك اكا حجتي كه (من اشرك بالله فليس بمحصن) اولكه الله تعالى يه اشراك ايده اول محصن
دكلدر ديو بيوريلان حديث نبويدر لكن آنكله مراد اول احصان زنايله محصن دكلدر ديمكدر
(ولا تأخذكم بهما رأفة في دين الله) اول ايكيسنه حدود استيفاسنده سزي مرحمت وشفقت اخذ ايتمسون
بلكه پيغمبريمز عليه السلامه اقتداده بنده تصلب ايدك زيرا اول ديديكه قزم فاطمه سرقه ايتسه اليني كسردم
(ان كنتم تؤمنون بالله واليوم الآخر) اگر الله تعالى يه ويوم اخرته مؤمنلر ايسه كز * حديثده كلديكه يوم
قيامتده حددن برسوط نقص ايدن والي وحاكم كتوريلوب نيچون آندن نقص ايتدك ديلديكده ديه كه يا رب
عبادكه مرحمت ايتدم الله تعالى اكا ديه كه عبادمه سن بندن زياده مرحمتلومي اولدك وآني ناره كونده ره بعده
بروالي اخر كتوريله كه اول حدده برسوط زياده ايتمشيدي نيچون زياده ايتدك ديلدكده ديه كه يا رب تاكه عبادك
معاصيدن منزجر اوله لر اني دخي ناره كونده ره (وليشهد عذابهما طائفة من المؤمنين) اول ايكيسنك
عذابنه مؤمنلردن برطائفه حاضر اولسونكه انك اقلي اوچدر ويابر ويا ايكيدر ومراد برجمعدركه آنكله تشهير
حاصل اوله زيراكاهي جنايت ايدن كشي يه تنكيل تعذيبدن زياده تفضيحله اولور (الزاني لا ينكح الا زانية
او مشركة والزانية لا ينكحها الا زان او مشرك وحرم ذلك على المؤمنين) زاني مرأه صالحه نكاحنه رغبت
ايتمز بلكه مشاكلي اولان زانيه ويامشركه ايله فاسقه يه رغبت ايدر وزانيه دخي كذلك فاسق نكاحنه رغبت ايدر

وبو نكاح مؤمنلره حرام قلندی زیرا که زانیه مائل کسنه صالحه لر نکاحنه رغبت ایتمز وزانیه دخی صالحلره رغبت ایتمز زیرا که مشاکله سبب الفت وتضاد مدرو مخالفت ایسه سبب نفرت وافتراقدر امدی بو نكاح مؤمنلره حرام قلندی زیرا که فساقه تشبیه وتهمته تعرض وسوء مقاله یه تسبب وبونك غیری مفاسده تأدیه در اول جهتدن تنزیه ده مبالغه ایچون تحریم ایله تعبیر اولندی اشبو آیتك معناسنده مفسرون اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلر که مهاجرون مدینه یه قدوم ایدیجك انده باغیه نسا کوردیلر که نفسلرین کرایه ویررلردی اول وقتده انلر مدینه نسانك احسنی ایدیلر فقرا مسلمیندن برجماعت انلرك نكاحنه رغبت ایتدیلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن آنی استیذان ایدیجك اشبو آیت نزولیله اول باغیه لری تزوج مؤمنلره حرام قلندی زیرا که مشرکه لر ایدیلر وابن مسعود رضی الله عنه ایدر وکه زانیه نك نكاحی حرامدر اکر برزانی برزانیه یی نكاحلانسه اول ایکیسی ابدا زنا ایدرلر * یزید بن هارون ایدر اکر اول زانیه یی مستحل اولدیغی حالده جماع ایدرسه اول مشرکدر واکر آنی تحریم ایدر اولدیغی حالده جماع ایدرسه اول زانیدر * حسن ایدر زانیٔ مجلود زانیهٔ مجلوده یی نكاحلنسون وزانیهٔ مجلوده نكاحله زانیٔ مجلوده وارسون * سعید بن المسیب ایدر اشبو آیتله زانیه نك نكاحی حرام ایدی (وانکحوا الایامی منکم) آیتیله نسخ اولندی زیرا که زانیه دخی ایامیٔ مسلمینده داخلدر وزانیه نك نكاحنی تجویز ایدنلر احتجاج ایتدی شول حدیثله کیم جابر رضی الله عنه ایدر بر رجل پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلوب دیدیکه یا رسول الله زوجه م لامس یدینی رفع ایتمز پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه تطلیق ایت اول دیدیکه نه چاره ایده یینکه بن آنی سوه رم آندن مفارقته صبر ایده مزم پیغمبریمز علیه السلام ایتدی اویله اولسه تطلیق ایتمه کل امساك ایت (والذین یرمون المحصنات ثم لم یأتوا باربعة شهداء فاجلدوهم ثمانین جلدة) شونلر که مسلمات حرائر عفائفی زنا ایله قذف ایدرلر بعده اول محصناتك زنالرینه شهادت ایدر درت شاهد کتورمیه لر امدی اول قذف ایدنلرك هر برینه سکسان جلده اورك اکر اول قذف ایدن حر ایسه واکر عبد ایسه قرق جلده اورریلور واکر مقذوف محصن دکل ایسه قاذف تعزیر اولنور وبونده شرائط احصان بشدر اسلام وعقل وبلوغ وحریت وعفت عن الزنادر امدی برکمسنه اول بلوغندن برکره زنا ایدوب اندن توبه ایتسه وحسن حال وصلاح اوزره عمری ممتد اولدیغندنصکره آنی قذف ایدنه حد لازم اولمز واکر مقذوف نفسی اوزره زنایی اقرار ایتسه ویاخود قاذف انك زناسی اوزره درت شاهد اقامت ایتسه اول قاذفدن حد ساقط اولور زیرا آنك اوزره واجب اولان حد فریه ایدی اول ایسه قاذفك صدقیله ساقط اولدی (ولا تقبلوا لهم شهادة ابدا) وآنلرك شهادتلرین قبول ایتمکز آخر عمرلرینه دکین * ابو حنیفه عندنده توبه ایتدکلرنجه * شافعی عندنده اول شهادت هر نه خصوصده ایسه زیرا که اول مفتریدر * دینلدیکه شهادتلرینك عدم قبولی قذفه مختصدر واول جلدك استیفاسنه متوقف دکلدر ابو حنیفه دیرکه متوقفدر زیرا که جلده امر وقبولدن نهی شرطه جواب واقع اولمقده ایکیسی مساویدر بینلرنده ترتیب یوقدر که انك اوزره مترتب اوله لر والحال جلددن اولکی حالی جلددنصکره کیدن اسوءدر (واولئك هم الفاسقون) وانلر فسقلرینه حکم اولنمش فاسقلردر (الا الذین تابوا من بعد ذلك واصلحوا) الا شونلر که قذف وحد قذفدنصکره توبه ایدهلر واعماللرین تدارکله اصلاح ایدهلر اول تدارکك جمله سندندرکه کندویی حد ایچون مقذوفنه تسلیم ایده ویاخود اندن حلاللق دیلیه (فان الله غفور رحیم) اویله اولسه الله تعالی انلره مغفرت ورحمت ایتمکده بلیغدر علما اختلاف ایتدیلر که قاذفك توبه سندنصکره شهادتی قبولنده برقوم دیدیلر که قاذفك نفس قذفله شهادتی رد اولنور نتکه قاذف توبه وندامت ایده وحالنی تحسین ایده شهادتی قبول اولنور کرکسه توبه سی اوزرینه حد اقامتندنصکره وکرك اوکدین اولسون ودیدیلر که استثنا رد شهادته وفسقه راجع اولور اویله اولسه توبه دنصکره شهادتی مقبول اولور وفسق اسمی آندن زائل اولور که اول ابن عباس وعمردن مرویدر وتابعیندن برجماعت قولیدر ومالك وشافعینك مذهبیدر وبرقوم دیدیلر که قذفده محدودك شهادتی ابدا قبول اولمز اکرچه توبه ایدرسه ده اویله اولسه استثنا فسقه راجع اولور که اول نخعی وشریح قولیدر وابو حنیفه مذهبیدر ودیدیلر که نفس قذفله شهادتی رد اولنمز مادامکه حد اولنمیه شافعی ایدر که اول حد اولنمزدن اولکی حالی شردر حد اولندیغندنصکره کی حالندن زیرا که حدود کفارتدر

اویله اولسه انك شهادتی ایکی حالنك احسننده رد ایدوب شرنده قبول ایتمش اولورلر * شعبی ایدر حد قذف توبه ایله ساقط اولور اویله اولسه استثنا کله راجع اولور عامهٔ علما دیدیلر که حد قذف توبه ایله ساقط اولمز مکرکه مقذوف عفو ایده اویله اولسه حد ساقط اولور قصاص کبی که عفو ایله ساقط اولور توبه ایله دکل اکر دینورسه که قاذفك توبه سندنصکره شهادتی قبول اولنیجق ابدا قولنك معناسی نه اولور دینورکه یعنی آنك ابدا شهادتی قبول اولنمز مادامکه قذفی اوزره اصرار ایده زیرا که هر انسانك ابدی حالنه لائق اولور نتکیم کافرك ابدا شهادتی قبول اولمز دینور یعنی کافر اولدیغنجه (والذین یرمون ازواجهم ولم یکن لهم شهداء الا انفسهم) وشونلر که زوجه لرینی قذف ایدرلر حالبوکه صحت مقاله لرینه کندیلردن غیری شاهدلری اولمسه (فشهادة احدهم اربع شهادات بالله انه لمن الصادقین) واجب اولان آنلردن بریننك درت کره شهادتیدر که بالله اول زوج زوجه سنه قذفنده صادقلردندر (والخامسة ان لعنة الله علیه ان کان من الکاذبین) بشنجی شهادتنده اول زوج دیمیدر که الله تعالینك لعنتی اوزرینه اولسون اکر زوجه سی قذفنده کاذبلردن ایسم اشبو آیتك حکمنده بیلندیکه چونکه بر رجل مرأه سنی قذف ایتسه انك موجبی اجنبی قذفنك موجبیدرکه اوزرینه حد واجب اولور اکر مرأه محصنه ایسه ویاتعزیر واجب اولور اکر محصنه دکل ایسه الا بوکه اول ایکیسندن مخرجده اختلاف اولنمشدر امدی اکر اول بر اجنبی قذف ایتسه اوزرینه حد واجب اولور اکر مرأه محصنه ایسه امدی اکر اول بر اجنبی قذف ایتسه اوزرینه حد اقامت اولنور مکرکه اول مقذوفه نك زناسی اوزره درت شاهد اقامت ایده ویاخود مقذوفه زنایی اقرار ایده اویله اولسه قاذفدن حد ساقط اولور واکر اول زوجه سنی قذفنده کذلك زناسی اوزره درت شاهد ویا آندن زنایه اقرار بولنورسه ویاخود اول زوج قاذف لعان ایدرسه حددن قورتیلور زوجه قذفنده لعان بینه منزلتنده در زیرا چونکه رجل مرأه سنی رجل اخرله کورسه نه انك اوزره بینه اقامتنه ونه اول عار اوزره صبره امکانی اولور اویله اولسه الله تعالی اکا لعانی صدقنه حجت قلدی واکر زوج انك زناسی اوزره بینه اقامت ایدرسه ویاخود زوجه زنا ایتدیکنه اقرار ایدرسه اول زوجدن حد ولعان ساقط اولور مکرکه انده بر ولد اولوب زوج انك نفیینی مراد ایتسه آنی نفی ایچون لعان ایدر چونکه امام اول ایکیسنه لعان ایتدرمك مراد ایتسه ابتدا رجلی اقامت ایدوب کلمات لعانی اکا تلقین ایدوب دیه که دیکل که شهادت ایدرینکه بالله بن فلانه یی قذفده صادقلردنم واکر رجل معینله قذف ایتمش ایسه لعانده انی اسمیله ذکر ایده واکر برجماعتله قذف ایتمش ایسه لعانده انلری اسملریله ذکر ایده وزوج امامك تلقین ایتدیکی کبی دیه واکر ولدو یاحمل نفیین مراد ایدرسه دیه که اشبو ولد ویاحمل زنادندر بندن دکلدر بشنجیده دیه که الله تعالینك لعنتی اوزرینه اولسون اکر بن فلانه یی قذفده کاذبلردن ایسم اکر قاذف کلماتدن برینی حاکمك تلقینسز سویلرسه محسوب اولمز چونکه رجل لعاندن فارغ اوله آنکله زوجه سی بیننده فرقت واقع اولور واول مرأة ابدا اکا حرام اولور واندن نسب منتفی اولور واندن حد قذف ساقط اولور ومرأة اوزره حد زنا واجب اولور محصنه ایسه رجم اولنور محصنه دکل ایسه جلد ایدیلور اشبو بش حکمدر که کلیسی لعان زوجه متعلق اولور (ویدرأ عنها العذاب) ومرأه دن حدی دفع ایدر (ان تشهد اربع شهادات بالله انه لمن الکاذبین) واول مرأه نك درت کره شهادتیدرکه بالله زوجم بکا قذفنده کاذبلردر (والخامسة ان غضب الله علیها ان کان من الصادقین) بشنجی کره ده اول مرأه دیه که الله تعالینك غضبی اوزرینه اولسون اکر زوجم بکا قذفنده صادقلردن ایسه امدی چونکه زوج لعان ایده مرأة اوزره حد زنا واجب اولور اکر اول حدی اسقاط مراد ایدرسه اولدخی طوروب حاکمك تلقینی ایله منوال مشروح اوزره لعان ایدر ومرأه نك لعانیله انجق حکم واحد متعلق اولور که اول مرأه نك کندیدن حدك سقوطیدر واکر زوج آنك زناسی اوزره بینه اقامت ایدرسه اول مرأه دن لعانله حد ساقط اولمز ائمهٔ حنفیه عندنده زوجه سنی قذف ایدن اوزره حد واجب اولمز بلکه واجب اولان لعاندر لعان ایتمزسه لعان ایدنجه حبس اولنور وآخرون عندنده لعان زوجك صدقنه حجتدر چونکه قاذف صدقنه حجت اقامتندن قعود ایتسه حبس اولمز بلکه حد اوریلور نتکیم اجنبی قذف ایدن بینه اقامتندن قعود ایتسه حد اوریلوردی وابو حنیفه عندنده لعانك موجبی وقوع فرقت ونفی نسبدر وایکیسی ایسه زوج وزوجه نك لعانیله حاصل اولور وفرقت لعان

علمادن كثير عندنده فرقت فسخدر كه اول شافعى قوليدر و اول فرقت مؤبده در حتى زوج كندويى اكذاب
ايتسه قبول اولوب اوزرينه حد لازم وولد منفى اكا لاحق اولور لكن تأبيد تحريم مرتفع اولمز و ابو حنيفه
عندنده فرقت لعان فرقت طلاقدر رجل نفسنى اكذاب ايتسه اول مرأه يى تزوج اكا جائز اولور و اكر
كلمات لعانك بعضنى اتيان ايتسه اكا حكم متعلق اولمز و ابو حنيفه عندنده كلمات لعانك اكثرنى اتيان ايتسه
حكم تعلقنده اول كل مقامنه قائم اولور و هر كسه كه يمينى صحيح اوله لعانى دخى صحيح اولور اول كرك حر
و يا عبد مسلم و يا ذمى اولسون اشبو شافعى و اكثر علما قوليدر ابو حنيفه و بر جماعت ديديلر كه لعان جارى اولمز
الا ايكى مسلم بيننده كى حر اولوب محدود اولميه لر و اكر زوج و زوجه و يا ايكيسندن برى رقيق و يا ذمى و يا محدود
اولورسه بينلرنده لعان جارى اولماز لكن ظاهر قرآن حجتدر مطلقا ايكيسى بيننده لعان جارى اولوردينلره كوره
زيرا كه اينده حر له عبد و محدود له غير محدود بينى فصل اولنمشدر و لعان صحيح اولمز مكر كه حاكم و يا خليفه
عندنده اوله و لعان درت شيئله تغليظ اولنور كه اول تعدد الفاظ و مكان شريفده و زمان شريفده و جماعت
حضورنده اولمقدر اما تعدد الفاظ لازمدر اخلالى جائز اولمز و اما مكانك شرفى مسجد و جامعده منبر عندنده
اولمقدر و اما زمان شرفى صلاة عصردن صكره ده اولمقدر و اما جماعت اقلى درتدر اشبو جمله تغليظ
مستحبدر حتى اكر حاكم لعانى ايكيسنه تنهاده ايدرسه جائز اولور اما مكان و زمانله تغليظك واجب و يا مستحب
ايديكنده ايكى قول واردر (ولولا فضل الله عليكم ورحمته) اكر الله تعالينك فضل و رحمتى اولمسه عقوبتى
تعجيل ايدردى لكن سزى ستر ايدوب لعانله سزدن حدى دفع ايلدى (وان الله تواب حكيم) اول الله تعالى
توابدر معاصيدن رجوع ايدنه رحمتله عودت ايدر حكيمدر كه سزه لعانى ايجاب ايتدى (ان الذين جاؤا
بالافك) شونلر كه كذبك ابلغيله عائشه رضى الله عنهايه افترا ايتديلر قصه سى اولدر كه پيغمبريز
صلى الله عليه وسلم بعض غزواتنده عائشه رضى الله عنهايى بيله كوتوردى بر كيجه قفولده رحلته ندا اولندى
عائشه رضى الله عنها ايسه قضاء حاجته كيدوب بعده رحلنه عودت ايلديككنده اليله صدرنى لمس
ايديجك عقدينى قيرلمش بولدى فى الحال آنى التماس ايچون قضاء حاجتدن كلديكى يوله كيرو كتدى و آنك
رحلنه خدمت ايدن ظن ايتديكه عائشه هودجنده اوله رحلى الوب كتدى عائشه رضى الله عنها ايسه كيرو اول
منزله كلدكده جميع ناس اول ارادن كتمش انده كمسه بولمدى كندويى اسيو كلورلر بولورلر ديو رجائله آنده
اوتوروب قالدى مكر كه صفوان بن معطل السلمى جيشك وراسنه قالمشدى صباحن اول منزله كلوب عائشه
رضى الله عنهايى آنده بولدى و بلدى و راحلهسن اكا چوكروب حتى كه عائشه رضى الله عنها اكا بندى و صفوان
يياق اول راحله يى يدرك جيشه ايركوردى اوبله اولسه اكا اتهام ايتديلر (عصبة منكم) سزدن بر جماعتكه
اول اوندن قرق عدده دكدر كه نكله مراد عبد الله بن ابى و زيد بن رفاعه و حسان بن ثابت و مسطح بن اثاثه
و حمنة بنت جحش كه طلحه بن عبد اللهك زوجه سيدر و دخى بونلره مساعد اولنلردر (لا تحسبوه شرا لكم)
سز اول افكى كنديكزه شر ظن ايتمكز اشبو خطاب رسول الله صلى الله عليه وسلم و ابو بكر الصديق
رضى الله عنه و عائشه رضى الله عنها و صفوان رضى الله عنهك جميعنه در (بل هو خير لكم) بلكه اول سزه
خيرليدر كه انكله ثواب عظيم اكتساب ايدرسز و انكله عند الله كرامتكز ظاهر اولديكه براءتكزده و تعظيم شانكزده
سوز كلام ايدنلرك تهويل و عيدنده و سزى خير ظن ايدنلرك شاننده اون سكز آيت نازل اولدى (لكل امرئ منهم
ما اكتسب من الاثم) اول عصبه كاذبه دن هر كسه اوزره اول افكه خوض ايتديكى دكلو ذنبدن
اكتساب ايتديكنك جزاسى واردر (والذى تولى كبره منهم له عذاب عظيم) افكه خائضلردن اولكه آنك
معظمنه تولى ايتديكه اول عبد الله بن ابى در كه ابتدا آنى اول سويليوب رسول الله صلى الله عليه وسلمه عداوتى
داعه ايتدى و ياخود انكله بيله حسان و مسطح ايدى امدى انلره آخرتده عذاب نار واردر و ياخود دنياده
عذاب واردر كه هر برى حد قذف اورلديلر و ابن ابى مطرود و نفاقله مشهور اولدى و حسان ايسه اعمى و ايكى
يدى شلاء اولدى و مسطح ايسه مكفوف البصر اولدى (لولا اذ سمعتموه ظن المؤمنون والمؤمنات
بانفسهم خيرا) اول افكى ايشتديككزده نيچون انلره خير و حسن ظن ايتمديكز مؤمنون و مؤمنات نفسلرينه
و اهل دينلرينه خير ظن ايتمك كبى كه اول ايمانك مقتضاسيدر (وقالوا هذا افك مبين) و شول حالله

مستيقن مطلع كبى بو قذف افك ظاهر در ديمه لردى (لولا جاؤا عليه باربعة شهداء) اول قذف ايدنلر درت
شاهد كتورسلردى (فاذ لم يأتوا بالشهداء فاولئك عند الله هم الكاذبون) چون انلر درت شاهد كتورميه لر
انلر الله تعالينك حكمنده كاذبلردر ندر امدى سز انلرى الله تعالينك امريله تكذيب ايدك (ولولا فضل الله
عليكم ورحمته فى الدنيا والآخرة لمسكم فيما افضتم فيه عذاب عظيم) اكر الله تعالينك سزه دنياده
انواع نعمله فضلى و آخرتده عفو و مغفرتله رحمتى اولمسه شول خوض ايتديككز افك مقابله سنده سزه عاجلده
عذاب عظيم ايريشديكه انك جنبنده لوم و جلد احتقار اولنه ايدى (اذ تلقونه بالسنتكم) اول افكدن
سؤالى برى برلريكزدن اخذ ايدرسز و ياخود آنى برى برلريكزه القا ايدرسز (وتقولون بافواهكم
ما ليس لكم به علم) و سويلرسز شول كلاميكه افواهه مختص اولور قلوبدن اكا مساعده اولمز (وتحسبونه
هينا) سز ظن ايدرسز كه اول سهل اولوب انده وبال اولميه (وهو عند الله عظيم) حالبوكه اول عند الله وزرده
و استحقار عذابده عظيمدر اشبو اوچ آثام مترتبه در كه اكا عذاب عظيم تعلق ايدوبدر كه اول السنه لريله افكى
تلقيدر و تحقيقسز انى تحدثدر و آنى استصغارلريدر (ولولا اذ سمعتموه قلتم ما يكون لنا ان نتكلم بهذا)
آنى اشتديككزده نيچون ديمديككز كه بزه لائق اولمز كه بو سوزى بز سويليه وز (سبحانك هذا بهتان عظيم)
يا رب سنى تنزيه ايدرز اشبو كلام پيغمبريز صلى الله عليه وسلم خاتوننه عجب بهتان عظيمدر (يعظكم الله
ان تعودوا لمثله ابدا ان كنتم مؤمنين) الله تعالى سزه وعظ ايدر كه اكر مؤمنلر ايسكز من بعد بونك كبى سوزه
عودت ايتميه سز يرا كه ايمان اندن منع ايدر (ويبين الله لكم الآيات) الله تعالى سزه شرائعه و محاسن
آدابه دلالت ايدر آيتلرينى تبيين ايدر تا كه اتعاظ و تأدب ايده سز (والله عليم حكيم) الله تعالى احوالك
كلنى بيلور و تدبيرنده حكمتنى اجرا قيلور (ان الذين يحبون ان تشيع الفاحشة فى الذين آمنوا لهم عذاب اليم
فى الدنيا والآخرة) شونلر كه مؤمنلر بيننده فاحشه منتشر اولديغن مراد ايدرلر انلره دنياده حد و آخرتده
نار واردر (والله يعلم وانتم لا تعلمون) الله تعالى ضمائرده اولانى بيلور سز آنى بلمزسز امدى سز دنياده ظاهر
دلالت ايتديكى اوزره عقاب ايدك قلوبده اولان حب اشاعه فاحشه اوزره الله تعالى عقاب ايدر
(ولولا فضل الله عليكم ورحمته) اكر الله تعالينك سزه فضل و رحمتى اولمسه دنياده عذابكزى تعجيل
ايدردى (وان الله رؤف رحيم) الله تعالى عبادينه رأفتلو و رحمتلودر (يا ايها الذين آمنوا لا تتبعوا خطوات
الشيطان) يا مؤمنلر اشاعه فاحشه ايله شيطانك تزيينه اتباع ايتمكز (ومن يتبع خطوات الشيطان
فانه يأمر بالفحشاء والمنكر) بر كمسه كه شيطانك تزيينه اتباع ايده اول شيطان قبايح افعالله و شرعك انكار
ايتديكى شيئله امر ايدر (ولولا فضل الله عليكم ورحمته ما زكى منكم من احد ابدا) اكر الله تعالينك ذنوبى
محو ايدر توبه يه توفيقله و آنى تكفير ايدر حدود شرعله فضل و رحمتى اولمسه سزدن هيچ بر كمسه آخر دهره
دكين اول ذنبدن طاهر اولور كمسه اولميه ايدى (ولكن الله يزكى من يشاء) لكن الله تعالى ديلديكى
كمسه يى آندن تطهير ايدر آنى توبه يه حمل و توبه سنى قبولله (والله سميع عليم) الله تعالى انلرك اقوالنى
ايشيدر و نياتنى بيلور (ولا يأتل اولوا الفضل منكم والسعة ان يؤتوا اولى القربى والمساكين والمهاجرين
فى سبيل الله) سزدن دينده فضل و مالده وسعت صاحبلريكه مراد ابو بكر الصديق رضى الله عنه در
و يرمكه يمين ايتمسون شول ناسه كه انلر اكا قرابت و مسكنت و فى سبيل الله مهاجرتله متصفلردر كه انكله مراد
بالكز مسطحدر كه اول مسكين و مهاجرين و بدرى اولوب ابو بكر الصديق رضى الله عنهك ابن خاله سيدى عائشه
رضى الله عنهانك شاننده افكه خوض ايتديكيچون ابو بكر الصديق رضى الله عنه اكا انفاق و احسان
ايتمكه يمين ايتمشيدى (وليعفوا وليصفحوا) بلكه انلردن صدور ايدن تقصيراته عفو و صفح ايتسونلر
(الا تحبون ان يغفر الله لكم) سومزميسز كه اول عفو و صفحكز و سزه اساءت ايدنلره احسانكز اوزره الله تعالى
سزى مغفرت ايده (والله غفور رحيم) الله تعالى كمال قدرتيله غفور و رحيمدر امدى انك اخلاقيله تخلق ايدك
روايت اولنديكه پيغمبريز صلى الله عليه وسلم اشبو آيتى ابو بكر الصديق رضى الله عنه يه قراءت ايديجك
ابو بكر رضى الله عنه ديديكه بلى مغفرت اولنمزى سوه رز و اندن مسطحه كيرو انفاق ايدر اولدى
و الله من بعد انى اندن انزاع ايتمزم ديدى (ان الذين يرمون المحصنات الغافلات المؤمنات) شونلركه قذف

ایدرلر شول نسانیکه انلر عفائف وقذف اولندقلرنده غافلات ولله تعالی یه ورسولنه مؤمنات درلر تا که انلرك
عرضلرین استباحه ورسول اللهه ومؤمنلره طعن ایدەلر (لعنوا فی الدنیا والآخرة) انلر دنیاده حدّ ایله
وآخرتده نار ایله تعذیب اولنورلر (ولهم عذاب عظیم) ودخی انلره عذاب عظیم اولور ذنوبلری عظیم
اولدیغیچون ✱ دینلدیکه اشبو هر قاذفك حکمیدر مادامکه توبه ایتمیه بر قولده اشبو حکم زوجات نبی یه
مخصوصدر (یوم تشهد علیهم السنتهم وایدیهم وارجلهم بما کانوا یعملون) یوم قیامتده اول قاذفلرك دیللری
والّلری وآیاقلری شول دنیاده ایشلدکلری اعمال سیئه یه شهادت ایدر الله تعالینك انطاقیله ویاانك اوزره
آثاری ظهوریله (یومئذ یوفیهم الله دینهم الحق) اول کونده الله تعالی انلره مستحق اولدقلری جزایی
توفیه ایدر (ویعلمون ان الله هو الحق المبین) وامری معاینه لریله بیلورلرکه الله تعالی ذاتیله ثابتدر الوهیتده
ظاهردر اکا غیری مشارکت ایتمز وانك غیرینك ثواب وعقابه قدرتی یتمز ویاخود اول عدلی ظاهر عادلدر اولکه
شانی بو اوله مظلوم ایچون ظالمدن انتقام ایدر (الخبیثات للخبیثین والخبیثون للخبیثات والطیبات للطیبین
والطیبون للطیبات) قول وکلامدن خبیثات ناسك خبیثلری ایچوندر وناسك خبیثلری قولك خبیثا ایچوندر
وکذلك قولدن طیبات ناسك طیبلری ایچوندر وناسك طیبلری قولك طیبا ایچوندر یعنی قولك خبیثی
ناسك خبیثلرینه لائق اولور وقولك طیبی دخی ناسك طیبلرینه لائق اولور امدی عائشه رضی الله عنها طیبه در
اکا طیبات کلامدن ثنا وحسن لائق اولور ویاخود کلمات خبیثه یی سویلرز مکرکه اول رجال ونسادن خبیث اوله
وکذلك کلمات طیبه یی سویلمز مکر اولکه رجال ونسادن طیب اوله اشبو عائشه رضی الله عنهایی قذف ایدنلری
ذمدر وآنی براءت وطهارتله وصف ایدنلری مدحدر ویاخود نسانك خبیثه لری رجالك خبیثلری ایچوندر
ورجالك خبیثلری نسانك خبیثه لری ایچوندر ونسانك طیبه لری رجالك طیبلری ایچوندر یعنی الله تعالی عائشه
طیبه یی رسول طیب ایچون تقدیر ایدوبدر (اولئك مبرؤن مما یقولون) رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائشه
وصفوان افك ایدنلرك افکندن مبرالردر زیرا اکر آنلرك اول قولی صدق اولسه عائشه رسول الله صلی الله علیه
وسلمك زوجه سی اولمزدی (لهم مغفرة ورزق کریم) انلر ایچون مغفرت وجنت واردر الله تعالی درت کمسه یی
درت شیئله تهمتدن بری قلدی یوسف علیه السلامی زلیخا اهلندن شاهدله وموسی علیه السلامی قول
یهوددن نوبنی کوتورن حجرله ومریم رضی الله عنهایی ولدنی انطاقله ✱ وعائشه رضی الله عنهایی اشبو
آیات کریمه ایله بودکل الا رسول الله صلی الله علیه وسلمك منصبن اظهار ومنزلن اعلا ایچون ایدی ✱ روایت
اولندیکه حضرت عائشه رضی الله عنها بعض اشیا ایله افتخار ایدردیکه اول اکا غیریه ویرلمشدی جبریل
علیه السلام انك صورتن بر سرقه حریر اوزره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کتوروب بوسنك زوجه کدر دیدی
و پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انجق انی بکر تزوج ایتدی و پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم باشنی انك دیز ینه
قومشکن قبض اولندی وانك بیتنه دفن اولندی و پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انکله بیله ایکن اکا وحی
نازل اولوردی وانك براءتنه بودکلو آیات نازل اولدی واول رسول الله صلی الله علیه وسلمك خلیفه وصدیقنك
قزی ایدی واول طیبه خلق اولندی ومغفرت ورزق کریمله وعد اولندی (یا ایها الذین امنوا لا تدخلوا بیوتا
غیر بیوتکم حتی تستأنسوا وتسلموا علی اهلها) یا مؤمنلر ساکن اولدیغکز بیوتك غیری بیوته داخل اولمکز
حتی کشی ایجار ویا اعاره ایتدیکی بیت ایسه ده اکا کیرمسون مکرکه اول بیت اهلندن استئناس وانلره
سلاملر ویردیکندنصکره اوله (ذلکم خیر لکم) اشبو استئناس وتسلیم سزه خیرلودر شوندنکه اکا بغتة ویا تحیة
جاهلیه ایله کیره سز (لعلکم تذکرون) تاکه اتعاظ ایدوب سزه اصلح اولان شیئله عمل ایده سز استئناسله
مراد استئذاندر ویاخود طلب انسدرکه آنکله اول بیتده انسان اولدیغن بیله واکا دخوله اذن و یره یه
دینلدیکه اول تسبیحه ویا تکبیره ایله تکلمدر ویا تنحنحدرکه اهل بیت آنی بیلوب دخوله اذن و یره لر اشبو
آیتده حکم اولدرکه غیرك بیتنه سلام واستئذان ایتمدین کیرمیه ✱ مفسرون استئذانی تقدیمده اختلاف ایتدیلر
بر قوم دیدیلرکه استئذان تقدیم اولنور ودینورکه کیره یمی سلام علیکم لکن اکثرون دیدیلرکه سلام تقدیم
اولنور وآیتده تقدیم وتأخیر واردر تقدیری (حتی تسلموا علی اهلها وتستأنسوا) در نتکیم ابن مسعود رضی
الله عنهك مصحفنده بویله یازیلودر ✱ کاده بن حنبلدن مرویدرکه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه سلام

واستئذانسز دخول ایتدیکمده بکا دیدیکه وارکرو کیت سلام علیکم دیوب دخول ایده یمی دیو استئذان
ایت بعضلر دیدیکه اکر بصری بر انسانه واقع اولورسه سلامی تقدیم ایتسون والا استئذان ایدوب آندن سلام
و یرسون ابو موسی ایدرکشی ذوات محارمدن استئذان ایتسون اکردار واحدده ایسه لر تنحنح وادکنی تحرك
ایده لر (قال النبی علیه السلام اذا استأذن احدکم ثلاثا فلم یؤذن له فلیرجع) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر
قچان بریکز اوچ کره استئذان ایدوب اکا اذن و یرلمیه رجوع ایتسون ✱ حسن ایدر انك اولکیسی اعلام
ایکنجیسی مؤامره اوچنجیسی رجوعه استئذاندر ✱ روایت اولندیکه بر رجل پیغمبریمز علیه السلامه
دیدیکه انامك بندن غیری خدمتکاری یوقدر اکا کیردیکمده استئذان ایده یمی دیدیکه هر کیردیککده
استئذان ایت استرمیسنکه آنی عریان کوره سن (فان لم تجدوا فیها احدا فلا تدخلوها حتی یؤذن لکم)
اکر بیوتده سزه اذن و یرر کمسه بولمزسکز تا سزه اذن و یررکمسه کلنجه اکا کیرمکز زیرا که دخوله مانع انجق
عوراته اطلاع دکلدر بلکه غیرك ملکنده اذنی یوغیکن تصرف حرامدر مکرکه اکا حرق ویا غرق عارض اوله
ویا انده منکر مثلی شیء بولنه (وان قیل لکم ارجعوا فارجعوا) واکر دخوله استئذانکز عندنده سزه
رجوع ایدك دینورسه رجوع ایدیکز یوخسه بابده طوروب الحاح ایتمکز (هو ازکی لکم) رجوعکز سزه
اطهردر آندنکه الحاح ویابابده وقوفدنکه اول کراهه وترك مروتدن خالی اولمز (والله بما تعملون علیم)
الله تعالی سزلك اعمالکزی بیلور انك اوزره سزه جزا قیلور ✱ قتاده ایدر رجلان اکا دخوله اذن و یرلمیه قپوده
اوتوروب قالمیه زیرا که ناسك نیجه حاجتی اولور واکر قپویه کلوب استئذان ایتمکسزین صاحب بیتك
خروجنه انتظارله قپوده اوتورسه جائز اولور ✱ ابن عباس رضی الله عنهما بعض انصار بیتك قپوسنه حدیث
تعلمنه کلوب اوتوررد یکه چیقه یوخسه استئذان ایتمزدی چقدیغنده نیچون بکا خبر ویرمدك که چیقایدم
دیسه علم طلبنده بزبونکله امر اولنمزدیردی وقپوده طوردیغی تقدیرجه ارالقدن ایچرویه باقمیه (قال النبی
علیه السلام لو ان امرأ اطلع علیك بغیر اذن فخذفته بحصاة ففقأت عینه ما کان علیك جناح) پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم ایدر اکر برکمسه اذنسز بیتك داخلنه نظر ایتدکده بر حصات الوب کوزین چیقارسك سکا انده
جناح اولمز وقتا که آیة استئذان نازل اولدی دیدیلرکه شول بیوتده نیجه ایدرزکه یوللرده اولور ایچنده ساکن
کمسنه اولمز رباط وخانات وحوانیت کبی اوبیله اولسه نازل اولدی (لیس علیکم جناح ان تدخلوا بیوتا
غیر مسکونة فیها متاع لکم) سزه جناح یوقدرکه استئذانسز دخول ایده سز شول بیوته کیم انده کمسه
ساکن اولمیه که سزکچون انده منفعت اولور حروبردن استکنان وایواء امتعه ومعامله ایچون جلوس کبی
دینلدیکه اول بیوتله مراد بیوت خربه ومتاعله مراد انده بول وغائطدن قضاء حاجتدر ویاخود هر
بیوتدرکه انده ساکن اولمیه (والله یعلم ما تبدون وما تکتمون) الله تعالی سزلك ابدا اوکرلك کتم ایتدیککزی
بیلور (قل للمؤمنین یغضوا من ابصارهم) یا محمد مؤمنلره دیکل که کوزلرین منع ایتسونلر هر شیئه نظردنکه
اکا نظر حلال اولمیه (ویحفظوا فروجهم) وفرجلرین حفظ ایتسونلرتا که اکا غیرك بصری واقع اولمیه
الا انی ازواجلرندن وجواری مملوکه لرندن دکل ✱ دینلدیکه جمیع قرآنده مذکور حفظ فرجله مراد زنادن
حفظدر الا بو محلده کی حفظله مراد استتاردر (ذلك ازکی لهم) اشبو غض بصر وحفظ فرج آنلره انفعدر
ویا اطهردرکه آنده ریبه دن بعد واردر (ان الله خبیر بما یصنعون) الله تعالی انلرك افعالنه خبیردر
پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه (لا تتبع النظرة النظرة فان لك الاولی ولیست لك الآخرة) نظری حرامه نظره که
نظره یی اتباع ایتمه کل زیرا که شول قصدسز واقع اولان نظرة اولی سکا عفودر اندنصکره قصدله واقع اولان
نظره دکل (وقال النبی علیه السلام لا ینظر الرجل الی عورة الرجل ولا المرأة الی عورة المرأة) پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم ایدر بر رجل رجل آخرك عورتنه نظر ایتمسون وکذلك مرأه مرأة اخرانك عورتنه نظر
ایتمسون (وقل للمؤمنات یغضضن من ابصارهن) ومؤمنه لره دیکل که کوزلرین منع ایتسونلر هر شیئه
نظردنکه اکا حلال اولمیه (ویحفظن فروجهن) وفرجلرین حفظ ایتسونلرتا که اکا غیرك بصری واقع
اولمیه ✱ روایت اولندیکه ام سلمه ومیمونه رضی الله عنهما ایکیسی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنده ایدیلر
ابن ام مکتوم طشره دن کلدی پیغمبریمز علیه السلام اول ایکیسنه احتجاب ایدك دیدی دیدیلرکه اول اعمی

دكليدرديديكه سزدخی اعمال ميسز آنی كورمن ميسز (ولا يبدين زينتهن) نامحرملره زينت خفيه لرينی
اظهار ايتمسونلر زينت ايكی نوعدر خفيه وظاهره در اما انك خفيه سی خلخال وخضاب وسوار وقرط وقلاده
مثليدر واول زينت ايله مراد مواضع زينتدر امدی نسايه جائز اولمزكه مواضع زينتن اجانبه اظهار ايده
ويا اجانب اكا نظر ايده (الا ما ظهر منها) مكركه زينتدن ظاهر اولانی اظهار ايده لر اشبو زينت ظاهره ده
علما اختلاف ايتديلر * ديديلركه اول وجه وايكی كفدر ويا ثيابدر وياكحل وخاتم وخضاب كفدر امدی مرأه نك
زينت ظاهره سنه رجل اجنبينك نظری جائز اولور اكر فتنه وشهوت خوفی ايتمزسه واكر خوف ايدرسه اندن
غض بصر ايده مرأه نك بدنندن اشبو مذكوراتك اظهاری رخصت ويرلدی زيراكه عورت دكلدر صلاتده
كشفی جائز اولوراندن ماعداسی عورتدر ستر ايديلور (وليضربن بخمرهن علی جيوبهن) قناعلرينی
جيبلری وصدورلری اوزره القا ايتسونلركه انلكله شعور وصدور واعناقلری ستر اولنه (ولا يبدين زينتهن)
زينت خفيه لرينی اظهار ايتمسونلركه اول وجه وكفلرك ماعداسيدركه آنی نه صلاتده ونه اجانبه كشفی
مباح اولور (الا لبعولتهن) مكركه آنی ازواجلری ايچون اظهار ايده لركه اول ازواج زينتله مقصودلردر كيم
زوجه لرينك جميع بدننه حتی مع الكراهه فرجلرينه دخی نظر ايتملری جائز اولور (او آبائهن او آباء بعولتهن
او ابنائهن او ابناء بعولتهن او اخوانهن او بنی اخوانهن او بنی اخواتهن) وياخود اظهار زينتلری كندی
بابالرينه ويا ازواجلرينك بابالرينه ويا كندی اوغللرينه ويا ازواجلرينك مرأه اخرادن اولان اوغللرينه
ويا كندی قرنداشلرينه اول كركسه لابوين ويالاب ويالام اولسون ويا كندی قرنداشلرينك اوغللرينه
ويا كندی قز قرنداشلرينك اوغللرينه اولسه جائز اولور اشبو رجالك اول نساء اوزره مداخله سی كثير وانلر
قبلندن فتنه توقعی قليل اولديغيچون زيراكه طباعده مماسه قرابتدن نفرت واردر امدی اشبو رجالك نساء
مذكوراته نظرلری جائز اولوربدنلرندن اكاكه مهنه وخدمه عندنده ظاهر اولور اعمام واخوال ذكر اولنمدی
زيراكه انلر اخوان معناسنده در وياخود احتياطا آنلردن استتار ايده شول حذر ايله كيم انلر اول نسائی اوغللرينه
وصف ايده لر (او نسائهن) ويا نساء مؤمنات اوله يعنی مرأه نك مرأه اخری بدنندن سره ايله ركبه بيننده
ماعدايه نظر جائز اولور اكر مرأه مسلمه ايسه واكر كافره ايسه مسلمه نك اكا انكشافی جوازنده علما اختلاف
ايتديلر بعضيلر ديديكه مرأه مسلمه يه انكشافی كبی اكا دخی انكشافی جائز اولور زيرا كافره دخی جمله نسادندر
وبعضيلری ديديكه انكشافی جائز اولمز زيراكه الله تعالی او نسائهن ديدی كافره ايسه بزم نسامزدن دكلدر
وزيراكه اول دينده اجنبيه در او بيله اولسه رجل اجنبيدن ابعد اولور پس بو اجلدن عمر بن الخطاب رضی الله
عنه ابو عبيدة بن الجراحه نامه كوندرمشديكه اهل كتابك نساسی مسلماتله بيله برحمامه كيرمكدن منع ايده
(او ما ملكت ايمانهن) وياخود مكر اظهار زينتلری عبيد واماءلرينه اوله برقوم ديديلركه مرأه يه عبدی
محرمدر عفيف ايسه مولاتنك سره وركبه سی بيننده غيری جميع بدننه نظری جائز اولور * روايت اولنديكه
پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم فاطمة الزهری رضی الله عنها يه برعبدله كلديكه مقدما آنی اكا هبه ايتمشدی حضرت
فاطمه نك اكننده برثوب واراديكه انكله باشن اورتسه اياغی اچيلوردی اياغن اورتسه باشی آچيلوردی
پيغمبريمز عليه السلام آنك تستراسنده اول اضطرابن كورجك ديديكه يا فاطمه سكا كلن بابا كله عبدكدر
ستری ترك ايتمكده سكا بأس يوقدر وبرقوم ايسه ديديلركه مرأه يه عبدی اجنبی كبيدر وآيتده كی ملك يمينله
مراد امادر يوخسه عبيد دكلدر * ابن جريج ايدر مرأه مسلمه يه حلال اولمزكه مرأه مشركه قتنده تجرد ايده
مكركه اول مشركه انك امه سی اوله (او التابعين غير اولی الاربة من الرجال) وياخود اظهار زينتلری شول
خدمتلر ايچون كنديلره تبعيت ايدن رجال اوله كه انلر رجالدن اولی الاربه نك غيريدركه انلر برقومه تابع اولورلركه
انلرك فضل طعامنه نائل اوله لر همتلری آنك غيری دكلدر ونسايه حاجتلری يوقدر * ديديلركه غير اولی الاربه
ايله مراد احمق عنيندر ويا اول كه اتيان نسايه استطاعتی اولمزو آنی اشتها ايتمز ويا معتوه ويا مجبوب ويا مخنث
ويا شيخ هرمدر * عائشه رضی الله عنها ايدر بررجل واراديكه مخنث ايدی پيغمبريمز عليه السلامك ازواجی
اوزره دخول ايدردی آنی غير اولی الاربه دن عد ايدرلردی بركون اول پيغمبريمز عليه السلامك بعض نسائی
قتنده ايكن پيغمبريمز عليه السلام اوزرينه چيقه كلدی اول ايسه برمرأه يی وصف ايدوب ديرديكه اول

انی اقبال ايتسه درت ايله اقبال ايدر ادبار ايتسه سكز ايله ادبار ايدر پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ديديكه
روا كورمن بنكه بو رجل بو ارادة اولانی بيله شمدنكيرو اوزريكزه كيرمسون او بيله اولسه اندن احتجاب ايتديلر
(او الطفل الذين لم يظهروا علی عورات النساء) وياخود زينتلری شول اطفاله اوله كه انلر عورات نسايه اطلاع
ايتميه لر وعورتی بيلميه لر ويا حد شهوته ايرميه لر (ولا يضربن بارجلهن ليعلم ما يخفين من زينتهن) وايا قلرين
بری برلرينه اورمسونلركه زينتلرندن اخفا ايتدكاری بيلنه انلردن بری يوريدككده اياغن بری برينه
اورردی تاكه خلخالنك صوتی ايشيديله ويا خلخالی اولديغی بيلنه اشبونكله اول فعلدن نهی اولنديلر
(وتوبوا الی الله جميعا ايه المؤمنون لعلكم تفلحون) ای مؤمنلر جميعكز الله تعالی يه رجوع ايدك هر تقصيردنكه
انك امر ونهينده سزدن صدور ايدر زيراكه سزدن هيچ بريكز تفريطدن خالی اولمز خصوصاكه شهواتدن كفده
اوله ويا خود جاهليتده ايتديككز افعالدن توبه ايدك اكرچه اول اسلامله حط اولور لكن اكرا كا ندامت قرين
اولورسه وهر ذكر اولنديغنده توبه يه عزيمت اولنورسه تاكه دنيا وآخرت سعادتنه نائل اوله سز * معلوم اوله كه
رجل رجلك عورتنه نظری جائز اولمزكه اول سره ايله ركبه ما بينيدر مرأه مرأه ايله دخی انجليندر اما سائر بدنه
نظر لا بأسدر رجان فتنه خوف اولمزسه اما مرأه نك رجلله حكمی اكر حرة اجنبيه ايسه جميع بدنی اجنبی
حقنده عورتدر اندن برشيئه نظر جائز اولمز الا وجه وايكی كفنه واكر امه ايسه رجالدن عورت اولان اندنخی
عورتدر محارمك بری برلرينه نظرلری حكمده انجليندر مرأه رجل اجنبی يه نظرده حكمی رجلك مرأه
اجنبيه يه نظرك حكمی كبيدر ورجل ايچون جائز اولوركه مرأه سنك وكندويه وطئی حلال اولان امه سنك
جميع بدننه نظر ايده الا فرجنه دكل اكا نظر مكروه اولور چان رجل امه سنی تزويج ايتسه انك عورتنه نظر
حرام اولور (وانكحوا الايامی منكم) رجال ونساكزدن زوجی اولميانلر يكزی تزويج ايدك آنلركرك بكر ويا ثيب
اولسون (والصالحين من عبادكم وامائكم) وعبيد وجوار يكزدن حقوق نكاحی اقامته صلاحی
اولنلری دخی تزويج ايدك اشبو امر نديدر واستحبابيدر امدی تزوج مستحب اولور شول كمسه يه كيم نفسی
نكاحه توقان ايده وتزوجه قدرتی اوله واولكه تزوجه قدرتی اوليه شهوتنی صومله كسر ايتسون (قال النبی
عليه السلام يا معشر الشبان من استطاع منكم الباءة فليتزوج فانه اغض للبصر واحصن للفرج ومن لم يستطع
فليصم فان الصوم له وجاء) پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم شبانه خطاب ايدوب ديديكه سزدن اولكه نكاحه
استطاعتی اوله تزوج ايتسونكه اول كوزی نامحرمه نظر ايتمدن وفرجی حرامدن حراست ايدر
اولكه نكاحه استطاعتی اولميه صائم اولسون زيراكه صومك كسر شهوتده تأثيری واردر (قال النبی
عليه السلام تناكحوا تكثروا فانی اباهی بكم الامم حتی بالسقط) پيغمبريمز عليه السلام ايدر تناكح ايدككه
كثير اوله سز زيراكه يوم قيامتده بن سائر امتلر اوزره سزك كثرتكزله مباهات ايدرين حتی سقطله ده (قال النبی
عليه السلام من احب فطرتی فليستن بسنتی ومن سنتی النكاح) پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم ايدر بركمسنه كيم
بنم فطرتم سوه سنتمله استنان ايتسون وسنتمك بری نكاحدر اما اول كمسنه كه نفسی نكاحه توقان ايتميه والحال
اول اكا قادر درشافعی قتنده انك عبادته اشتغالی نكاحدن افضلدر واغمۀ حنفيه قتنده اكا نكاح افضلدر
شافعی استدلال ايدركه آنكله الله تعالی برعبدا كرمن (وسيدا وحصورا ونبيا من الصالحين) ديو ذكر ايلدی
حصور اولدركه نسايه اتيانه قادر ايكن آنی ترك ايده اشبو آيتده دلالت واردركه نساء ايامایی تزويج اوليايه
مفوض اوله زيراكه الله تعالی نكاحی انلره امر ايتدی عبيد واماء تزويجن سادانه امر ايتديكی كبی كه
اول صحابه وتابعيندن اكثر علما قوليدر شافعی واحمدا كا ذاهبلردر امام ابو حنيفه مرأه نك نفسی تزويجن
تجويز ايدر * مالك ايدر اكر مرأه دنيه ايسه نفسی تزويجی جائز اولور شريفه ايسه جائز اولمز نكاحده وليينك
رضاسی شرط ايديكنه اخبار جمله سندن دليل اولدركه (قال النبی عليه السلام لا نكاح الا بولی) پيغمبريمز
عليه السلام ايدر نكاحك صحتی دكل الا ولينك رضاسيله در (وقال النبی عليه السلام ايما امرأة نكحت
بغير اذن وليها فنكاحها باطل ثلثا) پيغمبريمز عليه السلام ايدر هر مرأه كه وليسی اذنسز نكاح اولنه انك
نكاحی باطلدر باطلدر باطلدر (ان يكونوا فقراء يغنهم الله من فضله) اكر فقرا ايسه لر الله تعالی آنلری
فضلندن غنی ايدر * ديديلركه اشبو غنا ايله مراد قناعتدر وياخود زوجان رزقلرينك اجتماعيدر (قال النبی

عليه السلام التمسوا الرزق بالنكاح) پیغمبریمز صلى الله عليه وسلم ایدر سز نكاح ایله الله تعالیدن رزق التماس
ایدڭ (والله واسع عليم) الله تعالی وسعت صاحبیدر نعمتلرینه نهایت اولمز عبادینه رزقنی قبض
و بسطنده حكمتنی بیلور (وليستعفف الذين لا يجدون نكاحا حتى يغنيهم الله من فضله) شونلر كه اسباب
نكاحی بولمزلر زنادن عفتده و دفع شهوتده اجتهاد ایتسونلر حتی كه الله تعالی انلره رزقندن وسعت ویره تزوج
ایدجك شی بوله‌لر (والذين يبتغون الكتاب مما ملكت ايمانكم) مملوكلریڭزدن اولان عبید و اماءدن
شونلر كه سزدن مكاتبه طلب ایدرلر كه اول رجل مملوكنه دیر كه مالدن شول دكلو شینه‌سنی مكاتب
قلدم كه آنی شو دكلو زمانده بكا ادا ایده‌سن ادا ایتدیككده ازاد اوله‌سن عبد ایسه آنی قبول ایده امدی نچان
اول عبد تعهد ایتدیكی مالی ادا ایده ازاد اولور و اول عبد عقد كتابه‌دن صكره كسب ایتدیكی ماله احق اولور
و نچان اداء مال ایله ازاد اوله ویدنده فضله قلان مال آنڭ اولور و حال كتابتنده حاصل اولان اولادی اكا تبعیتله
ازاد اولور و نچان بدل كتابتی ادادن عاجز اوله مولاسنه جائز اولور كه انڭ كتابتنی فسخ ایدوب آنی رقه رد ایلیه
ویدنده كی مالی مولاسنڭ اولور * ابن عمر رضى الله عنهما بردیكه مكاتب عبددر مادام كه كتابتندن عهده‌سنده
برشیء قاله (فكاتبوهم ان علمتم فيهم خيرا) امدی سز انلری مكاتب قیلڭ اگر انلرده امانت و اداء ماله قدرت
بیلورسڭز بعض علما قتنده اشبو امر ایجابیدر اوله اوله مولی اوزره واجب اولور كه عبدنی مكاتب ایده
نچان كه آنده خیر بیله اگر اول عبد كتابتی قیمتی و یا قیمتندن اكثر اوزره طلب ایدرسه و یا قیمتندن اقل اوزره طلب
ایدرسه واجب اولمز * روایت اولندیكه سیرین مولاسی انس بن مالك رضى الله عنه‌دن دیلدیكه كندوبی مكاتب
ایده انس ابیسه آندن امتناع ایدوب سیرین اندن عمر بن الخطاب رضى الله عنه‌یه شكایت ایتدكده حضرت
عمر آنی دره ایله اوروب آنی مكاتب ایتدردی و اكثر علما قتنده بو امر ندبی و استحبابیدر (وآتوهم من مال الله
الذي آتاكم) و اول مكاتبلره ویرڭ شول مالدنكه الله تعالی آنی سزه ویردی اشبو مؤمنلره امرندبیدر * دینلدیكه
مؤمنلره واجب اولور كه مكاتبلره اعانت ایده‌لر و یا موالی یه ایجابدر كه مكاتبلرڭ كتابه‌لری مالندن حط ایده‌لر
اعتزلرسه جبرا اولنه‌لر كه اول شافعی مذهبیدر علی رضى الله عنه ایدر كه ربع كتابتی حط ایدر ابن عباس ایدر اكا
كتابتندن بلا تعيين برمقدار شیء حط اولور (ولا تكرهوا فتياتكم على البغاء ان اردن تحصنا) و جواریڭزی زنایه
اكراه ایتمڭز براكه آنلر زنادن تعفف طلب ایدرلر * روایت اولندیكه عبد الله بن ابی نام منافقڭ معاذه
و مسیكه نام ایكی جاریه‌سی اولوب انلری زنایه اكراه ایدردی شول ضریبه ایچون كه انلردن الوردی اسلام
كلیجك معاذه و مسیكه دیدیلر كه اشبو فعلكه بز انی ایشلرز ایكی وجهڭ برندن خالی اولمز اگر خیر ایسه خیر بزی
اكثار ایتدك و اگر شر ایسه وقتی ایردیكه آنی ترك ایده‌وز اول سببدن بو آیت نازل اولدی * روایت اولندیكه
اول ایكی جاریه‌نڭ بری بركون بر برد ایله و بری برد بنار ایله كلوب دیدیلر كه اسلام كلوب زنا حرام اولدی شمدنكیرو
والله بز زنا ایتمزز مولاسی ایسه انلك اوزره اكراه مراد ایدیجك ایكیسی پیغمبریمز صلى الله عليه وسلمه كلوب
شكایت ایتدكلرنده اشبو آیت نازل اولدی (لتبتغوا عرض الحياة الدنيا) امدی دنیا اموالن طلب ایدوب
انلری زنایه اكراه ایتمڭز (ومن يكرههن فان الله من بعد اكراههن غفور رحيم) اول كمسه كه انلری زنایه
اكراه ایدرسه الله تعالی انلری اكراه اولنمغله ایتدكلری اول فاحشه‌لرینی مغفرت و ظلم اولندقلری ایچون كندیلره
رحمت ایدیجیدر (ولقد انزلنا اليكم آيات مبينات) بز سزلره آیتلر انزال ایتدك كه اول حلال و حرامی تبيين ایدر
و حدود و احكامی تفصیل ایدر (ومثلا من الذين خلوا من قبلكم) و سزدن اول كچنلردن بعضلرڭ قصص
و امثاللرین انزال ایتدك كه انلرڭ قصه‌سی كبی عائشه رضی الله عنها قصه‌سن انزال ایتدك كه اول یوسف و مریم
قصه‌لرینه بڭزر برقصه عجیبدر (وموعظة للمتقين) و متقیلره موعظه انزال ایتدك (الله نور السموات والارض)
الله تعالی سموات و ارض اهلنه هادیدر انڭ نوریله حقه اهتدا ایدرلر و هدایتیله حیرت ضلالتدن نجات ایدرلر
یاخود اول سمواتی ملائكه ایله و ارضی انبیاء ایله منوردر و یاخود سموات و ارضڭ امورنی مدبردر و یاخود
سمواتی شمس و قمر و نجوم ایله و ارضی انبیاء و علماء و مؤمنلر ایله و نباتات و اشجار ایله مزیندر و یاخود انوارڭ كاسی
آندندر (مثل نوره) الله تعالی نورنڭ قلب مؤمنده مثلی كه اول شول نوردر كه انكله اهتدا ایلدر و یاخود مؤمنه
ویردیكی نورڭ مثلی دینلدیكه یعنی قلب مؤمنده كی نورڭ مثلی و یا قرآنڭ و یا محمد عليه السلامڭ و یا طاعتڭ

مثلی

مثلی اشبو انواری تفضیلا نفسنه مضاف قلدی (كمشكاة فيها مصباح) اول جدارده شول كوه
مثلیدر كه انده سراج ثابت اوله (المصباح في زجاجة) اول سراج قندیلده اوله (الزجاجة كأنها كوكب
دري) اول قندیل ایسه كه انه ضوء و تلالؤنده كوكب دریدر كه اول كواكب خمسه عظامدڭ یعنی زحل
و مریخ و مشتری و زهره و عطاردڭ بریدر (يوقد من شجرة مباركة زيتونة) اول مصباح و زجاجه بر شجره
زیتونه مباركه زیتندن یاقیلور یعنی اول شجره كثیرة المنافعدر كه اول ادام و فاكهه‌در استخراجنده عصارانه
احتیاج اولمز بلكه انی هر كشی استخراج ایده بیلور * حدیثده كلدیكه اول باسوره نفع ایدر اول بر شجره‌در كه
اعلاسندن اسفلنه دككین بیراقلنور (قال النبي عليه السلام كلوا الزيت وادهنوا به فانه من شجرة مباركة)
پیغمبریمز صلى الله عليه وسلم ایدر زیتی یكز و انكله بدنڭزی یاغلیڭز كه اول شجره مباركه‌دن استخراج
اولنوبدر (لا شرقية ولا غربية) اول شرقیه دكلدر كه شمسڭ زوالندن صكره سنده اكا شمس اصابت ایتمیه
و غربیه دخی دكلدر كه نهارڭ اوائلنده اكا شمس اصابت ایتمیه بلكه اول طول نهارده اكا شمس اصابت ایدر
شول شجره كبی كه قله اوزرنده اوله و یا بر صحراء واسعه‌ده اوله و یاخود اول ارضڭ نه شرقیه معموره
و نه غربیه معموره‌سنده ثابته‌در بلكه وسطنده‌در كه اول شامدر انڭ زیتونی اجوددر (يكاد زيتها يضيء
ولو لم تمسسه نار) قریب اولور كه زیتی فرط صفاسندن ضیاء ویره اگرچه اكا آتش ایرمدیسه‌ده
(نور على نور) نور مصباح نور زجاجه اوزره زیاده اولوبدر * علما اشبو تمثیلڭ معناسنده اختلاف ایتدیلر كعب
ایدر اشبو مثل محمد صلى الله عليه وسلم ایچوندر مشكاة انڭ صدریدر و زجاجه قلبیدر و مصباح انده كی
نبوتدر كه شجره نبوتدن ایقاد اولنوبدر قریب اولور كه محمدڭ امری متبین اوله اگرچه نبی ایدیكنی سویلمز
ایسه‌ده * ابن عمر ایدر مشكاة جوف محمددر زجاجه انڭ قلبیدر و مصباح شول نوردر كه الله تعالی انی انده
قیلوبدر اول نه یهودی و نه نصرانیدر اول اكا ابراهیمدن ایقاد اولنوبدر بلكه انڭ نوری قلب ابراهیم نوری
اوزره زیاده قیلنوبدر * محمد بن كعب القرظی ایدر مشكاة ابراهیمدر و زجاجه اسمعیلدر و مصباح محمددر كه
اول شجره مباركه ابراهیمدن ایقاد اولنه مبارك اولمسی اكثر انبیاء آنڭ صلبندن كلدیكیدر نه شرقیه و نه غربیه
اولمسی ابراهیم عليه السلامڭ نه یهودی و نه نصرانی اولوب حنیف مسلم اولدیغیدر زیرا كه یهود غاززنده مغربه
و نصاری مشرقه استقبال ایدرلر قریب اولور كه محمد عليه السلامڭ محاسنی وحی اولنمزدن اول ناسه ظاهر
اوله‌یدی نور اوزره نور ایدیكه نبی نسلندن نبی ایدی نور ابراهیم اوزره نور محمد ایدی * ابی بن كعب ایدر اشبو مؤمن
مثلیدر كه مشكاة نفسیدر و زجاجه صدریدر و مصباح ایسه قلبنده كی ایمان و قرآندر و شجره مباركه‌دن
ایقاد اولنمسی لله اخلاصیدر مثلی شول شجره خضراء ناعمه مثلیدر انی اشجار التفاف ایتدیكندن اكا شمس
اصابت ایتمیه نه طلوعنده و نه غروبنده كذلك مؤمن احتراس اولنوبدر كه اكا فتندن برشیء اصابت ایتمیه زیرا
اول درت خصال حسنه بیننده‌در اكا نعمت ویرلسه شكر ایدر بلا ایرسه صبر ایدر حكمنده عدل قولنده صدق
اوزره‌در قریب اولور كه قلبی حقی بیله اول اكا تبيين اولنمزدن اول زیرا كه اول حقه توفیق اولنوبدر نور اوزره
نوردر كه اول بش نور ایچنده تقلب ایدر قولی نور و علمی نور و مدخلی نور و مخرجی نوردر و یوم قیامتده مصیری
نوره‌در * ابن عباس رضى الله عنهما ایدر اشبو قلب مؤمنده الله تعالی نور و هداسنڭ مثلیدر نتكیم رب تعالینڭ
قدرتیله زیت صافی اكا نار مس ایتمزدن اول قریب اولور كه ضیاء ویره نچان اكا نار مس ایده ضوء اوزره ضوئی
زیاده اولور كذلك مؤمنڭ قلبی قریب اولور كه اكا علم كلمزدن اول هدی ایله عمل ایده نچانكه اكا علم كله
هدی اوزره هداسی و نور اوزره نوری زیاده اولور * كلبی ایدر نور اوزره نورله مراد مؤمنڭ ایمان و عملیدر
سدی ایدر كه اول نور ایمان و نور قرآندر * حسن ایدر اشبو قرآنڭ مثلیدر مصباح قرآندر مصباح ایله استضاء
اولندیغی كبی قرآن ایله اهتدا اولنور و زجاجه قلب مؤمندر و مشكاة انڭ فم و لسانیدر و شجره مباركه شجره
وحیدر قریب اولور كه قرآنڭ حجتی متضح اوله اگرچه اوقنمزسه‌ده و قرآن الله تعالیدن خلقه نوردر قرآنڭ
نزولندن اول دلائل و اعلامدن اقامت ایتدیكیله بیله او بیله اولسه انكله نور اوزره نورلری زیاده اولدی
(يهدي الله لنوره من يشاء) الله تعالی اشبو نوره دیلدیكی كمسه‌یی هدایت ایدر (ويضرب الله الامثال
للناس) الله تعالی ناسه امثالی تبيين ایدر تا كه فهم ایدوب تصدیق ایده‌لر زیرا كه مثل مرآته بڭزر كه آنده

حقیقت ظاهر اولور (والله بكل شیء علیم) الله تعالی هر شیئی بیلور معقول ومحسوس ظاهر و باطندن هیچ
برشیء اکا خفی اولمز اشبونده وعد و وعید واردر اول کمسه یه کیم آنی تدبر ایلیه و اکا اکتراث ایلیه نه
(فی بیوت) اول مصباح بعض بیوتده ایقاد اولنور که انکله مراد مساجددر * ابن عباس رضی الله عنهما
ایدر مساجد یوزنده الله تعالینك بیوتیدر اهل سمایه ضیا و یرر نجوم اهل ارضه ضیا و یردیکی کبی
ابو یزید ایدر اول بیوتله مراد درت مسجددر که هر بری پیغمبر بناء ایدوبدر بری کعبه در که ابراهیم
واسماعیل علیهما السلام بناء ایتدی و بیت المقدسدر که داود وسلیمان علیهما السلام بناء ایتدی
ومسجد مدینه در که پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بنا ایتدی ومسجد قبادر که تقوی اوزره تأسیس اولنمشدر
آنی دخی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بنا ایتدی (اذن الله ان ترفع) الله تعالی امر ایلدیکه اول بیوت
تعظیم اولنه وقاذوراتدن تبریه ایدیله (ویذكر فیها اسمه) واول بیوتده انك اسم شریفی ذكر اولنه
اشبو عامدر هر شیئه که انك ذكرنی متضمن اوله اکرچه اول آنك افعالنده مذاکره واحکامنده مباحثه ایسه دخی
اشبونده دلالت واردر که مساجدده ذكر الله وصلاة مستحب اوله (یسبح له فیها بالغدو والآصال)
اول بیوتده غداة وعشیده اول الله تعالی تنزیه و یا انكچون صلاة مفروضه ادا ایدیلور (رجال لا تلهیهم تجارة
ولا بیع عن ذكر الله) اول بیوتده الله تعالی یی شول رجال تنزیه ایدر که انلری ذكر اللهدن تجارت رابحه و بیع
اشغال ایتمز رجال قولنده اشارت واردر که نسایه افضل اولان صلاتی قعر بیوتلرنده ادا ایدهلر و نسایه مسجدده
جماعة واجب اولمیه (ولا تلهیهم) ایتنده دلالت واردر که تجارت صلاته منافی اولمیه زیرا مفهوم آیت اولدر که
انلر تعاطی ایدرلر ومع ذلك اول فعل انلری صلاتدن وحضور جماعتدن الهاء ایتمز (واقام الصلاة) وصلاة
مفروضه یی اقامت مستحبه لرنده ادادن دخی اشغال ایتمز * روایت اولندیکه ابن عمر سوقده ایدی صلاة اقامت
اولنیجق ناس طوروب دکانلرین برکددیلر و سرعتله مسجده کتدیلر ابن عمر اشبو آیتی اوقویوب بو یله وصفلو قوم
شاننده نازل اولوبدر دیدی (وایتاء الزكاة) وزكاتلرین وجوبی عندنده مستحقینه ادادن دخی اشغال ایتمز
و یاخود اعمال صالحه ایشلرلر (یخافون یوما تتقلب فیه القلوب والابصار) ومع ذلك خوف ایدرلر
شول کوندن که انك اهوالندن قلوب وابصاره تقلب واضطراب ایرر * دینلدیکه یعنی قلوب دنیاده اوزرینه
اولدیغی شرك وکفر حالندن تقلب ایدر وابصاردن اغطیه کیدر و یاخود قلوب خوف ورجاء بیننده تقلب ایدر
خوف ایدر که هلاك ایره رجا ایدر که الله تعالی فضلندن اکا نجات و یره وابصار دخی تقلب ایدر که قنغی ناحیه دن
اخذ اولنور ذات یمیندنمی یوخسه ذات شمالدنمی وکتب اعماللری قبل ایماندنمی و یا قبل شمالدنمی و یریلور
و یاخود قلب جوفده تقلب ایدوب حنجره یه ارتفاع ایدوب نه نزول ونه خروج ایده و بصر ایسه هول وشدتدن
تقلب ایدوب شاخص اوله (لیجزیهم الله احسن ما عملوا) ذكر اولنان اعمال صالحه یی ایشلدیلر که
الله تعالی انلره اعمال حسنه لرینك جزاسن ایلیه (ویزیدهم من فضله) وانلره اعماللریله مستحق اولمدقلری
ثوابی فضلندن زیاده ایلیه (والله یرزق من یشاء بغیر حساب) الله تعالی دیلدیکی کمسه یه حسابسز و یرر
اشبو زیاده یی تقریر ایدر والله تعالینك کمال قدرتنه ونفاذ مشیئتنه ووسعت احسانته تنبیهدر (والذین كفروا
اعمالهم کسراب بقیعة) شونلر که کافر اولدیلر اعماللری ارض منبسطه واسعه ده سراب مثلیدر که اول
باریده شدت حرده نصف نهارده ماء جاری کبی کورینور قربنه واردقده لاشیء بولنور (یحسبه الظمآن ماء)
صوسزانی کوردیکنده صو ظن ایدر (حتی اذا جاءه لم یجده شیئا) تا که اول سراب موضعنه کله آنی برشیء
بولمز کذلك کافر ظن ایدر که عملی اکا نفع ایده تا که ملك الموت کلوب عمله محتاج اوله عملی کندو یه برشیء
نفع ایدر بولمز (ووجد الله عنده) واول عملی عندنده الله تعالینك عقابن و یا زبانیه سن بولور و یاخود
آنی کندو یه محاسب بولور (فوفاه حسابه) اندن استعراض و یا مجازات وجهی اوزره انك حسابن
توفیه ایدر (والله سریع الحساب) الله تعالی حسابده سریعدر انی هیچ فردك حسابی آخر ینك حسابندن
اشغال ایتمز یوم قیامتده خلقی حساب ایدر اولدقده جمیعن دفعة واحده ده حساب ایدر حتی هر بری ظن
ایدر که انجق کندی حساب اولنوبدر (او کظلمات فی بحر لجی) و یاخود کافر اولنلرك اعمالی بحر عمیقده لجج
بحر وامواج وسحابدن حاصل اولمش ظلمات متراکمه کبیدر و یا انلرك اعمال حسنه لری سراب کبیدر

واعمال

واعمال قبیحه لری ظلمات کبیدر و یا اول دنیاده ظلمات کبی و آخرتده سراب کبیدر (یغشاه موج من فوقه
موج من فوقه سحاب) که اول بحری موج قابلیه اول موجك فوقندن موج اخر وانك فوقندن سحاب
قابلیه (ظلمات بعضها فوق بعض) اشبو ظلمات که ظلمت سحاب وظلمت موج وظلمت بحر بری برینك
فوقنده در * دینلدیکه ظلماتله مراد اعمال کفاردر و بحر لجی قلبیدر و موج قلبنی غشی ایدن جهل
وشك وحیرتدر و سحاب قلبی اوزره ختم وطبعدر * ابی ابن کعب اشبو آیتده ایدر کافر بش ظلمتده تقلب ایدر
کلامی ظلمت وعملی ظلمت ومدخلی ظلمت ومخرجی ظلمتدر و یوم قیامتده مصیری ظلمات ناره در (اذا اخرج
یده لم یكد یراها) تا آن اول یدنی چیقارسه شدت ظلمتدن انی کورمکه قریب اولمز (ومن لم یجعل الله له
نورا فما له من نور) اول کمسه که الله تعالی اکا دین وایمان و یرمیه انك دینی اولمز و یاخود اول که الله تعالی
انی هدایت ایتمیه انك ایمانی اولمز و هیچ کمسه انی هدایته قادر اولمز * دینلدیکه اشبو آیت عتبة بن ربیعه شاننده
نازل اولوبدر که اول جاهلیتده دین التماس ایدوب مسوح کیردی اسلام کلیجك کافر اولدی اکثرون دیدیلر که
اشبو جمیع کفاره عامدر (الم تر ان الله یسبح له من فی السموات والارض) یا محمد بلمدکمیکه سموات وارضده کی
مخلوقات الله تعالی یی تسبیح ایدر (والطیر صافات) وطیر دخی انی تسبیح ایدر قنادلرین هواء یوزنده بسط ایدر
اولدقلری حالده (کل قد علم صلاته وتسبیحه) تسبیح ایدنلرك و یا طیران ایدنلرك هر بری صلاة وتسبیحنی بیلور
مجاهد ایدر صلاة بنی ادمك وتسبیح سائر خلقكدر * دینلدیکه طیورك قناد اورملری صلاتلری وتسبیحلریدر
و یاخود معنی الله تعالی هر مصلی ومسبحك صلاة وتسبیحنی بیلور (والله علیم بما یفعلون) الله تعالی اول
مخلوقاتك ایشلدکلرینی بیلور (ولله ملك السموات والارض) سموات وارضك و اوایکیسنك ایچنده کی
ذوات وصفات وافعالك جمیعی الله تعالینك ملکیدر (والی الله المصیر) آخرتده مرجع اکادر (الم تر ان الله
یزجی سحابا) یا محمد بلمدکمیکه الله تعالی بلوتلری سوق ایدر (ثم یؤلف بینه) واول بلوتلرك اجزاسنی
ضم ایدوب بری برینه ایرکوردر (ثم یجعله رکاما) بعده انی بری برینك فوقنده متراکم قیلور (فتری الودق
یخرج من خلاله) کوررسنکه یغمورانك ارالقلرندن چیقار (وینزل من السماء من جبال فیها من برد)
وسمادن کثرتده بردن جبال دکلو اندرر (فیصیب به من یشاء) اول بردی عبادندن دیلدیکی کمسه یه
ایرکوروب هلاك ایدر زروع واموالنی هلاك ایتمی کبی (ویصرفه عمن یشاء) ودیلدیکی کمسه دن
انی صرف ایدوب ضرر ایرکورمز (یکاد سنا برقه یذهب بالابصار) قریب اولور که اول سحاب برقینك ضوئی
شدت نوریله ابصاری اختطاف ایده (یقلب الله اللیل والنهار) الله تعالی لیل ونهاری تقلیب ایدر بری برینك
عقبنده کتورمکله و یا برینی ارتوروب برینی اکسلتمکله و یا احواللرینی حر و بردله تغییر ایتمکله و یا برنده ظلمت
و برنده نور کتورمکله و یا اشبو اشیانك جمیعن انده ایراد ایتمکله (ان فی ذلك لعبرة لاولی الابصار) اشبو ذكر
اولنان اشیاده عقول وبصائر اهلنه الله تعالینك وحدانیت وکمال قدرت واحاطه علم ونفاذ مشیئت وحاجتدن
تنزهنه دلالت واردر (والله خلق کل دابة من ماء) الله تعالی یریوزنده یورر حیواناتك اکثرنی ماء
مخصوصدن خلق ایتدیکه اول نطفه در * دینلدیکه مراد هر حیواندر که دنیاده مشاهده اولنور او یله اولسه
ملائکه وجن انده داخل اولمز زیرا که بز انلری مشاهده ایتمزز * دینلدیکه جمیع خلقك اصلی ماءدندر زیرا که
الله تعالی مائی خلق ایدوب انی درت شیء قلدی ریح ونار وطین و یخ دن ملائکه یی ونار دن جنی وطیندن
آدمی خلق ایتدی (فمنهم من یمشی علی بطنه) اول حیوانلرك بعضی قارنی اوزره یورر حیات وحیتان
ودیدان کبی (ومنهم من یمشی علی رجلین) وانلرك بعضی ایسه ایکی ایاق اوزره یورر بنو آدم وطیور کبی
(ومنهم من یمشی علی اربع) وانلرك بعضی دخی درت ایاق اوزره یورر بهائم وسباع کبی درت ایاقدن
اکثر اوزره یورینی ذكر اولنمدی حشرات ارض کبی زیرا که صورتده درت ایاق اوزره یورر کبیدر و یاخود
یوریدیکنده اعتمادی درت ایاغه در (یخلق الله ما یشاء) الله تعالی ذكر اولنان وذكر اولنمیاندن دیلدیکن
خلق ایدر صور واعضا وهیأت وحرکات وطبائع وقوی وافعالده اختلاف اوزره مع هذا عناصر متحد ایکن
(ان الله علی کل شیء قدیر) الله تعالی هر شیئه قادردر دیلدیکن ایشلر (لقد انزلنا آیات مبینات) بز آیات
انزال ایتدك که انواع دلائلله حقائقی تبیین ایدر (والله یهدی من یشاء الی صراط مستقیم) الله تعالی

دیدیکی کسه‌یی آیاته نظره ومعانیسی تدبرنه توفیقیله دین اسلامه هدایت ایدرکه اول درلت حقه وفوز جنته
موصلدر (ویقولون آمنا بالله وبالرسول واطعنا ثم یتولی فریق منهم من بعد ذلك وما اولئك بالمؤمنین)
منافقلر درلرکه بز الله تعالی یه ورسولنه ایمان کتوروب امرلرینه اطاعت ایتدك بو قوللرندنصکره انلردن
برفریق الله تعالی یه ورسولنه اطاعتدن اعراض ایدر حالبوکه انلر مؤمنلر دکللردر * روایت اولندیکه
بشر منافقله بر رجل یهودی بیننده برارضده خصومت اولوب یهودی دیدیکه محمده تحاکم ایده لم منافق ایسه
کعب بن الاشرفه تحاکم ایده لم دیکه محمد حیف ایدر دیدی اول سببدن بو آیت نازل اولدی (واذا دعوا الی الله
ورسوله لیحکم بینهم اذا فریق منهم معرضون) چونکه اول منافقلر الله تعالی یه ورسولنه دعوت اولنسه‌لرکه
رسول علیه السلام انلرك بیننده الله تعالینك حکمیله حکم ایده کورورسنکه انلردن برفریق اوزرلرینه حکم
اولنمق خوفیله سنکا کلمکدن اعراض ایدرلر (وان یکن لهم الحق یأتوا الیه مذعنین) اکر انلرك غیر اوزره
حقلری اولسه انك حکمنه منقاد اولدقلری حالده سرعتله کاورلر زیرا اکا وثوقلری واردیکه انلر اوزره حقله
حکم ایدر اولدیغی کبی آنلر ایچونده حقله حکم ایدر (افی قلوبهم مرض ام ارتابوا) یوخسه قلبلرنده
کفر وباطله میلی واروباخود سننده تهمتی کوردیلرکه سنك صدقکده شك ایتدیلر (ام یخافون ان یحیف الله
علیهم ورسوله) ویاخود خوف ایدرلرمیکه الله تعالی ورسولی انلر اوزره حکومتده ظلم ایده (بل اولئك هم
الظالمون) بلکه انلر حقدن اعراض ایله نفسلرینه ظلم ایدیجیلردر (انما کان قول المؤمنین اذا دعوا الی الله
ورسوله لیحکم بینهم ان یقولوا سمعنا واطعنا) مؤمنلره لایق قول بو اولدیکه چونکه بینلرنده حکم ایچون کتاب
اللهه وسنت رسوله دعوت اولندقلرنده دیه‌لرکه قولکی ایشتدك وامرکه اطاعت ایتدك (واولئك هم المفلحون)
اشبو ادابی رعایت ایدنلر مرادلرینه ظفر بولنلردر اشبو آیتده دلالت واردرکه شرعه دعوت اولنانه حضور
واجب اولوب امتناع حرام اوله واول دعوت اولندقده سمعنا واطعنا دیمك مستحب اوله (ومن یطع الله
ورسوله) اول کمسه که الله تعالی یه ورسولنه فرائض وسنندن امر ایتدکلرینه اطاعت ایده (ویخش الله
ویتقه) وکندیدن صدور ایدن ذنوب اوزره الله تعالیدن قورقه وباقی عمرنده اندن صاقنه (فاولئك هم
الفائزون) امدی انلر نعیم مقیمه فائزلردر (واقسموا بالله جهد ایمانهم لئن امرتهم لیخرجن) منافقلر محمد
صلی الله علیه وسلم حکمندن امتناعلرین انکار ایدوب جهد ایمانله الله تعالی یه قسم ایتدیلرکه اکرسن انلره
امر ایتسه‌ك کده یار وامواللرندن چیقه‌لر مخالفت ایتمیوب اطاعت ایده‌لردی (قل لاتقسموا) انلره دیکلکه
کذب اوزره قسم ایتمکز (طاعة معروفة) سزدن مطلوب اولان طاعة معروفه‌در یوخسه یمین وطاعت
نفاقیه دکل و یاخود نیت خالصه ایله اولان طاعت معروفه افضلدر واملدر یمینلسانده کا فعل
موافقت ایتمیه (ان الله خبیر بما تعملون) الله تعالی سزلك اعماللکزه خبیردر سرائرکز اکا خفی اولمز
(قل اطیعوا الله واطیعوا الرسول) دیکلکه الله تعالی یه فرائضده ورسول اللهه سننده اطاعت ایدك (فان تولوا
فانما علیه ما حمل وعلیکم ما حملتم) اکر رسول اللهه اطاعتدن اعراض ایدرسکز اکا ضرر ایتمزسز بلکه ضرری
کندیکزه ایدرسز اکا واجب اولان امر وتکلیف اولندیغی رسالتی تبلیغدر وسزه واجب اولان ایسه انك
امرینه امتثالدر (وان تطیعوه تهتدوا) اکر انك امرینه امتثال واطاعت ایدرسکز حقه اهتدا بولورسز
(وما علی الرسول الا البلاغ المبین) رسول اوزره واجب اولان دکل الا سزه تکلیف اولندیغکز شیئی تبلیغ
موضحدر اول ایسه انی ادا ایتدی وسزه واجب اولان امور قالدی اکر ادا ایدرسکز ثوابن بولورسز اعراض ایدر
سکز عقابن کورورسز (وعد الله الذین امنوا منکم وعملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض) سزدن
ایمان کتوروب اعمال صالحه ایشلینلره الله تعالی وعد ایتدیکه انلری یر یوزنده خلفا قیله کیم ملوکك
ممالکلرنده‌کی تصرف کبی انلردخی انده تصرف ایده‌لر اشبو خطاب رسول الله صلی الله علیه وسلمه وامتنه‌در
ویاخود اکا وانکله بیله اولنلره‌در (کما استخلف الذین من قبلهم) انلردن اول بنو اسرائیلی جبابره‌دنصکره
مصر وشامه استخلاف ایتدیکی کبی (ولیمکنن لهم دینهم الذی ارتضی لهم) وانلر ایچون اختیار ایتدیکی
دین اسلامی تمکین ایده شول وجهله کیم انلر ایچون بلادی توسیع وانلره تملیك ایده ودین اسلامی سائر ادیان
اوزره اظهار ایده (ولیبدلنهم من بعد خوفهم امنا) وانلری اعدادن خوفلرندنصکره اول حالی

امنه

امنه تبدیل ایده (یعبدوننی لایشرکون بی شیئا) امین اولدقلری حالده بکا عبادت ایده‌لر بکا برشیئی اشراك
ایتمیه‌لر (ومن کفر بعد ذلك فاولئك هم الفاسقون) اشبو وعددنصکره برکمسه که ارتداد ایده ویابو نعمته
کفران اوله اول وصفلو کمسه‌لر فاسقلردر * اشبو آیتك سبب نزولنده دینلدیکه پیغمبر صلی الله علیه وسلم
وحیدنصکره اصحابیله مکه‌ده اون ییل مکث ایتدی اذای کفاره صبرله امر اولنوب صباح واخشاملرین
خوفله کچورررلردی بعده مدینه‌یه هجرت ایدوب قتالله امر اولندقلرنده صباحده واخشامده سلاحدن مفارق
اولمزلردی حتی انلرك بری دیردیکه بز آیا شول کونه ایریشورمیزکه اوزریمزدن سلاحی چقوروب امن وراحتله
یوروییه وزاویه اوله الله تعالی بو آیتله انلره ذکر اولنان اموری وعد ایتدیکندنصکره انجاز ایتدی دین
اسلامی اظهار ایدوب اولیاسنی اعدالری اوزره منصور قلدی وخوفلرندنصکره انلری امنه وارضده بسطه
ایرکوردی اشبو آیتده خلفاء راشدینك امامتنه دلالت واردر (قال النبی علیه السلام الخلافة من بعدی
ثلثون سنة ثم تکون ملکا) پیغمبر صلی الله علیه وسلم ایدرکه بندنصکره خلافت اوتوز ییل اولوب
بعده ملکه منقلب اولور اول قول شریف مصداقنجه خلافتده ابو بکر الصدیق رضی الله عنه ایکی ییل وعمر
رضی الله عنه اون ییل وعثمان رضی الله عنه اون ایکی ییل وعلی رضی الله عنه التی ییل قرار ایتمشدی
(واقیموا الصلاة واتوا الزکاة واطیعوا الرسول لعلکم ترحمون) اقامت صلاة وایتاء زکاة واطاعت رسول
ایدك که رحمت اولنه سز (لاتحسبن الذین کفروا معجزین فی الارض) یا محمد سن کفاری ظن ایتمکلکه یرده
الله تعالی یی انلر ادراکدن واهلاکدن اعجاز ایده‌لر (ومأویهم النار ولبئس المصیر) انلرك قرارکاهی جهنمدر
اول ایسه نه چرکین مکان اولور (یا ایها الذین آمنوا لیستأذنکم الذین ملکت ایمانکم والذین لم یبلغوا الحلم
منکم ثلاث مرات) یا مؤمنلر ملك یمینکز اولان عبید واماءنکز واحرارکزدن حد بلوغه ایرمین صبیانکز سزدن
اوچ وقتده دخوله استئذان ایتسونلر (من قبل صلاة الفجر) صلاة فجردن اوکدینکه زیرا اول مضاجعدن
قیامکز وثیاب نومی طرحکز وثیاب یقظه‌یی لبسکز وقتیدر (وحین تضعون ثیابکم من الظهیرة) ووقت
ظهرده که انده قیلوله ایچون ثیابکزی وضع ایدرسز (ومن بعد صلاة العشاء) وصلاة عشادنصکره‌ده‌که
زیرا اول لباسدن تجرد ایدوب لحافله التحاف وقتیدر (ثلاث عورات لکم) اشبو وقتلر سزه اوچ عورتدر
که انده تستر وتحفظ مختل اولور (لیس علیکم ولا علیهم جناح بعدهن طوافون علیکم بعضکم علی بعض)
اشبو اوقات ثلاثه‌دنصکره سزه وکرك عبید واماءنکزه وصبیانکزه جناح یوقدرکه استئذانسز دخول ایده‌لرسز
انلره استخدام ایچون وارهسز وانلری قاتکزه کیردره‌سز (کذلك یبین الله لکم الآیات) الله تعالی سزه
احکام آیتلرینی بو نجلین بیان ایدر (والله علیم حکیم) الله تعالی احوالکزی بیلور سزه تشریعنده
حکمتی اجرا قیلور (واذا بلغ الاطفال منکم الحلم فلیستأذنوا کما استأذن الذین من قبلهم) چونکه
احرارکزدن اطفالکز احتلامله بلوغه ایریشه جمیع اوقاتده استئذان ایتسونلر نتکیم احراردن انلردن اوکدین
بالغ اولنلر استئذان ایدرلردی (کذلك یبین الله لکم آیاته) الله تعالی امر ونهیدن سزه احکامنی بونك کبی
بیان ایدر (والله علیم حکیم) الله تعالی عبادنه صالح اولانی بیلور هرشیئی حکمتله وجوده کتورر عبث فعلی
یوقدر (والقواعد من النساء اللاتی لایرجون نکاحا) نسادن شول عجائزکه حیض وحملدن قاعدلردر
کبیرة السن اولدقلری ایچون رجالی اراده ایتمزلر * دینلدیکه انلر شول عجائزدرکه رجال انلری کوردکلرنده انلردن
استقذار ایده‌لر اما اولکه انده بقیهٔ جمال اوله اول محل شهوتدر اشبو آیتده داخل اولمز (فلیس علیهن جناح
ان یضعن ثیابهن) انلره جناح یوقدرکه رجال عندنده بعض ثیابلرین وضع ایده‌لر جلبابات کبی وثیاب
فوقنده‌کی ردا کبی وخمار فوقنده‌کی قناع کبی اما خماری وضع جائز اولمز (غیر متبرجات بزینة) شول
اخفاسی امر اولنان زینتی اظهار ایتمز اولدقلری حالده وتبرج اولدرکه مرأة محاسنندن اظهار ایده اینکه ستری
لایق اولور (وان یستعففن خیر لهن) وانلرك تبرج ووضع ثیابدن استعفافلری انلر ایچون خیرلودر زیراکه
تهمتدن ابعددر (والله سمیع علیم) الله تعالی اول عجائزك وضع زینه‌لری حالنده رجاله سویلدکلرین
ایشیدر ومقصودلرین بیلور (لیس علی الاعمی حرج ولا علی الاعرج حرج ولا علی المریض حرج)
اعمی واعرج ومریض اوزره حرج یوقدرکه افعال آتیهٔ الذکری ایشلیه‌لر اشبو آیتك سبب نزولنده

علما اختلاف ایتدیلر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر وقتا که الله تعالی (لا تأکلوا اموالکم بینکم بالباطل) آیتنی انزال ایتدی مسلمون مرضی وزمنی وعمیان وعرجان ایله معا موأکله دن تحرج ایدوب دیدیلر که طعام افضل اموالدر والحال الله تعالی بزی وجه باطل ایله مالمزی اکلدن نهی ایتدی اعمی طعام طیب موضعن کورمز واعرج جلوسه تمکن ایدهمیوب طعام اوزره مزاحمه یه استطاعتی اولمز ومریض ایسه ضعیف اولدیغندن طعامدن استیفاء ایدهمز اول سببدن بو آیت نازل اولوب دینلدیکه سزه حرج یوقدرکه اعمی واعرج ومریض ایله طعام یه سز * سعید بن جبیر رضی الله عنه ایدر عرجان وعمیان ومرضی اصحابی ایله موأکله دن تنزه ایدرلردی زیرا که ناس انلردن تقذر وموأکله لرندن کراهت ایدرلر اعمی دیردیکه احتمالدرکه کورمز اکله بن انلردن اکثرا کل ایدم واعرج دیردیکه بن مجلسده ایکی کشی یرین طوتارم اول سببدن بو آیت نازل اولدی * مجاهد ایدر اشبو انلره رخصت ویرلدیکه اشبو آیتده تسمیه اولنانلرک بیوتندن اکل ایده لر انلردن بری طعام استیو بر رجله واردی اول رجلک کندیده طعام بولنمدیغنده انی طعام ایچون اشبو آیتده تسمیه اولنانلرک برینک بیتنه ایلتوردی اول فقیر معذور ایسه بنی غیرک بیتنه ایلتدی دیو اول غیرک طعامی اکلندن تحرج ایدیجک بو آیت نازل اولدی * سعید بن المسیب ایدر مسلمون غزایه کتدکلرنده زمنالرینی تخلیف ایدوب قپولری مفتاحن اکا ویررلردی یوتمزدن یدیکاریکز سزه حلال اولسون دیرلردی اویله اولسه بو آیتله انلره رخصت ویرلدی (ولا علی انفسکم ان تأکلوا من بیوتکم) وکندیکزه دخی حرج یوقدرکه شول بیوتدن اکل ایده سز که انده ازواج وعیالکز اولور اشبو ونده بیوت اولاد داخل اولور زیرا کشی یه ولدینک بیتی کندینک بیتی کبیدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه (انت ومالک لابیک) سن کندنک ومالک باباکدر ودخی دیدیکه (ان اطیب ما اکل الرجل من کسبه وان ولده من کسبه) کشینک اطیب مأکولی کسبندن حاصل اولاندر وکشینک ولدی کسبندندر (او بیوت آبائکم او بیوت امهاتکم او بیوت اخوانکم او بیوت اخواتکم او بیوت اعمامکم او بیوت عماتکم او بیوت اخوالکم او بیوت خالاتکم) ویا باکز واجدادکز بیوتندن ویا ام وجداتکز بیوتندن ویا اخوانکز بیوتندن ویا اخواتکز بیوتندن ویا اعمامکز بیوتندن ویا عماتکز بیوتندن ویا اخوالکز بیوتندن ویا خالاتکز بیوتندن اکل ایده سز (او ما ملکتم مفاتحه) ویا مفتاحلرینه مالک اولدیغکز کسه نک بیوتندن اکل ایده سز * ابن عباس رضی الله عنهما ایدرکه اندن مراد کشینک ضیعه وماشیه سنده وکیلی وقیمیدر امدی اول وکیل وقیمه لا بأس درکه یدلرنده وتحت تصرفلرنده کی ضیعه نک ثمارندن اکل وماشیه نک لبنندن شرب ایده حمل وادخار ایتمکسزین * ضحاک ایدر کشی عبید وممالیکی بیوتندن اکلی لا بأس اولور زیرا که سید عبدنک منزلنه مالک اولور (او صدیقکم) ویا صدیقکز بیوتندن اکل ایده سز صدیق اولدرکه سکا مودتنده صادق اوله امدی انک مالندن اکلی حسن وقتاده عندنده جائز اولور اگرچه استئذان ایتمزسه ده نیجانکه بینلرنده انبساط اوله اب ایله ابن بیننده کی وایکی اخ بیننده کی انبساط کبی * روایت اولندیکه حارث بن عمرو رضی الله عنه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایله غزایه کیدوب مالک بن زید رضی الله عنه یی اهلی اوزره تخلیف ایتدی حارث رجوع ایدیجک انی مجهود بولدی حالندن سؤال ایتدکده اول دیدیکه اذنکسز طعامکی اکلدن تحرج ایتدم اول سببدن بو آیت نازل اولدیکه (لیس علیکم جناح ان تأکلوا جمیعا او اشتاتا) سزه حرج یوقدرکه طعام اکلنده کرک مجتمعین ویا متفرقین اولک * روایت اولندیکه کنانه دن بنو لیث بن عمرو طعاملرینی یالکز یمکدن تحرج ایدرلردی بلکه کندیله بیله اکل ایدر برضیفه منتظر اولورلردی حتی انلرک بری طعامی اوکنده صباحدن رواحه دک ینلمز قالوردی * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر قچان برغنی برفقیر قریب ویا صدیقین زیارت ایدوب اول فقیر انی طعامه چاغرسه اول غنی اکا دیردیکه والله بن غنی سن فقیر ایکن سنکله بیله طعام اکل ایدم اول سببدن بو آیت نازل اولدی * عکرمه ایدر انصاردن برقوم قچان کندیلره ضیف نزول ایتسه اول ضیفسز اکلدن تحرج ایدرلردی اول سببدن بو آیت نازل اولوب دیلدکلری کیفیت اوزره اکله رخصت ویرلدیلر (فاذا دخلتم بیوتا فسلموا علی انفسکم) قچان اشبو بیوتدن بیوته داخل اولسکز انک اهلنه سلام ویرک که انلر دین وقرابتده سزدندر (تحیة من عند الله مبارکة طیبة)

حق

حق تعالیدن سزه تحیت اولدیغی حالده که انکله زیاده خیر وثواب رجا ایدرسز ومستمعک نفسنی تطییب ایدرسز قتاده ایدر قچان بیتکه داخل اوله سن اهلکه سلام ویر که انلر سلام ویردکاریکک سلامه احقدر وقچان بر بیته داخل اولسک که انده کمسنه اولمیه (السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین) دیکل که ملائکه رد سلام ایدر (قال النبی علیه السلام لانس رضی الله عنه متی لقیت احدا من امتی فسلم علیه یطل عمرک واذا دخلت بیتک فسلم علیهم یکثر خیر بیتک وصل صلاة الضحی فانها صلاة الاوابین) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انس رضی الله عنه یه دیدیکه امتمدن برکسه یه ملاقی اولدیغکده اکا سلام ویرکل که عمرک طویل اوله وبیتکه دخول ایتدیککده انده اولان اهل وعیالکه سلام ویرکل که بیتکک خیری کثیر اوله وضحی نمازنی قلغل که اول صلاة اوابیندر ابن عباس رضی الله عنهما اشبو آیتک تفسیرنده ایدر بیوتدن مراد مساجددر امدی مسجده کیردککده (السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین) دیکل (کذلک یبین الله لکم الآیات لعلکم تعقلون) الله تعالی اشبو بیان کبی سزه امر ونهیده آیاتنی تبیین ایدر تاکه فهم ایدوب موجبیله عمل ایده سز (انما المؤمنون الذین آمنوا بالله ورسوله) ایمانده کامل انلردرکه الله تعالی یه ورسولنه صمیم قلبله ایمان کتوره لر (واذا کانوا معه علی امر جامع لم یذهبوا حتی یستأذنوه) قچانکه انلر رسول الله ایله برامر جامع اوزره اولسه لر جمعه واعیاد وحروب ومشاوره کبی تا اندن استیذان ایتمینجه قتندن کتمزلر مفسرون ایدر قچان رسول الله علیه السلام جمعه کوننده منبره صعود ایتسه وبرکسه برحاجت ایچون مسجددن چقماق دیلسه پیغمبریمز علیه السلامک قارشوسنه واروب طوروردی اول دخی انی استیذان ایچون طوردیغنی بیلوب دیلدیکنه اذن ویرردی امدی هر امرکه مسلمون امام ایله انک اوزره اجتماع ایده لر انلردن هیچ برینک اکا مخالفتی ویا اندن رجوعی جائز اولمز الا انک اذنیله قچان بریکز که امامدن استیذان ایده امام دیلرسه اکا اذن ویرر دیلرسه اذن ویرمز (ان الذین یستأذنونک اولئک الذین یؤمنون بالله ورسوله) انلرکه سندن استیذان ایدرلر امدی انلر الله تعالی ورسولنه ایمانلرنده کامللردر (فاذا استأذنوک لبعض شأنهم فأذن لمن شئت منهم) قچان بعض مهاملری ایچون سندن استیذان ایده لر انلردن سن دیلدیککه اذن ویر (واستغفر لهم الله) واندن صکره انلر ایچون الله تعالیدن مغفرت طلب ایت زیرا که استیذان اگرچه عذر ایچون ایسه ده ینه قصوردر زیرا امر دنیایی امر دین اوزره تقدیمدر (ان الله غفور رحیم) الله تعالی عبادنک فرطاتنی مغفرت ایدر وانلره تیسیر ایله رحمت ایدر (لا تجعلوا دعاء الرسول بینکم کدعاء بعضکم بعضا) رسول الله علیه السلامک دعاسندن حذر ایدک انی اسخاط ایتمکز زیرا انک دعاسی بری بریکزه اولان دعاء کبی ظن ایتمکز زیرا انک دعاسی مستجابدر ویاخود سز انی اسمیله چاغرمکز بری بریکزی چاغردیغکز کبی یا محمد یا ابن عبدالله دیمکز بلکه توقیر وتواضع وخفض صوتله یا رسول الله یا نبی الله دیو تعظیم وتفخیم ایلکز (قد یعلم الله الذین یتسللون منکم لواذا) الله تعالی بیلور سزدن انلریکه بری برلریکزه کیزلنورلک چیقوب کیدر ویاخود اذن ویریلنه تابع کبی انکله بیله چیقوب کیدر دینلدیکه خندق حفرنده منافقلر پیغمبر علیه السلامدن اذنسز مختفین اولدقلری حالده چیقوب کیدرلردی ویا انلره مسجدده مقام واستماع خطبه ثقیل اولوب بعض صحابه یه التجاز ایله خفیة مسجددن چیقارلردی (فلیحذر الذین یخالفون عن امره ان تصیبهم فتنة او یصیبهم عذاب الیم) امدی انک امری مقتضاسنی ترکله امرنه مخالفت ایدنلر وانلرک کتدیکی سمتک خلافنه کیدنلر حذر ایتسونلرکه انلره دنیاده محنه ویا آخرتده عذاب الیم ایریشور اشبو دلیلدرکه امر وجوب ایچون اوله زیرا مقتضای امری ترک ایکی عذابک برینی مقتضی اولمسی اکا دلالت ایدر واندن حذرله امر انک حسننه دلالت ایدرکه اول مقتضی له قیامله مشروطدر اول ایسه وجوبی مستلزمدر (الا ان لله ما فی السموات والارض) اکاه اولک که سموات وارضده اولان اشیاء جمیعی الله تعالینک ملک وعبیدیدر (قد یعلم ما انتم علیه) مخالفه وموافقه نفاق واخلاصدن نه حال اوزره اولدیغکزی بیلور (ویوم یرجعون الیه) ومنافقلرک جزاء ایچون اکا رجوع ایدری کونی دخی بیلور (فینبئهم بما عملوا) او بیله اولسه سوء اعمالدن ایشلدکارینی انلره بلدیرر (والله بکل شیء علیم) الله تعالی هر شیئی بیلور اکا هیچ برشیء خفی اولمز (قال النبی علیه السلام لا تنزلوا النساء الغرف ولا تعلموهن الکتابة وعلموهن الغزل وسورة النور) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر نساکزی غرفه لره چیقارمکز وانلره کتابت اوکرتمکز بلکه انلره

ايلان اكرمى اوكردك سورهٔ نورى اوكردك
(سورة الفرقان وهى احدى وثمانون آية مكية)
(بسم الله الرحمن الرحيم)
(تبارك الذى نزل الفرقان على عبده) كثير الخير اولدى وصفات وافعالنده هر شيدن عالى اولدى اول الله
تعالى كه حق وباطل بيننى فرق ايدر قرآنى عبدى محمد صلى الله تعالى عليه وسلمه تنزيل ايتدى (ليكون للعالمين
نذيرا) تا كه اول عبد وياقرآن جن وانسه منذر اوله (الذى له ملك السموات والارض) كه سموات وارضك
خزائنى اكا مختصدر (ولم يتخذ ولدا) اول ولد اتخاذ ايمديكه ملكنه وارث اوله زيراكه اول حى لا يموتدر
(ولم يكن له شريك فى الملك) وملكنده اكا شريك اولمديكه اكا نزاع ايده (وخلق كل شئ) ووجدانى لايق
اولور هر شيئى اول احداث ايتدى (فقدره تقديرا) بعده آنى تسويه وتهيئه ايتدى اكا صالح اولور شئ ايچون
انده خلل وتفاوت يوقدر وياخود هر شئ ايچون اجل ورزق تقدير ايلدى مقادير دخى خلق اولنديغى
منوال اوزره جارى اولدى وياخود آنى تهيئه ايتدى اندن اراده ايتديكى خصائص وافعال ايچون تمكين
انسانى ادراك وفهم ونظر وتدبير وصنائع متنوعه يى استنباط واعمال مختلفه يى مزاوله ايچون تهيئه ايتدى
(واتخذوا من دونه آلهة) مشركون اصنامى الله تعاليدن غيرى الهه اتخاذ ايتديلر (لا يخلقون شيأ)
كه انلر بر شيئى خلقه قادر اولمزلر (وهم يخلقون) بلكه كنديلر خلق اولنورلر كه عبده لرى انلرى طاشدن
وسائر اشيادن دوزرلر وتصوير ايدرلر (ولا يملكون لانفسهم ضرا ولا نفعا) وكنديلر ايچون
دفع ضرة وياجلب نفعه مالك اولمزلر (ولا يملكون موتا ولا حياة ولا نشورا) واماته واحيايه وبعد الموت
بعثه دخى مالك اولمزلر زيراكه عاجزلردر اويله اولسه عبادت اولنمغه نيجه لايق اولورلر (وقال الذين كفروا
ان هذا الا افك افتراه) كافرلر ديديلر كه اشبو قرآن دكل الا كذبدر كه انى محمد اختلاق ايتدى (واعانه عليه
قوم آخرون) وانى اختلاقه اكا قوم آخرون اعانت ايتدى يعنى يهود كه اكا امم سابقه اخبارنى القاء
ايدرلر * وياخود جبر ويسار وعداس كه قصه سى سورهٔ نحلده * انما يعلمه بشر * آيتنده كچدى (فقد جاؤا ظلما
وزورا) امدى انلر ظلم وزور ايله كلديلر شول حيثيتله كه كلام معجزى يهوددن متلقف افك مختلقدر
ديديلر واندن بريته انى نسبتله زور ايتديلر (وقالوا اساطير الاولين اكتتبها) ودخى مشركون ديديلر كه
اول قرآن متقدمينك سطر ايتديكيدر انى كاتب محمده يازدى ويا محمد انى يازدردى (فهى تملى عليه
بكرة واصيلا) اول اكا صباحده واخشامده دائما اوقنور كه اول انى حفظ ايده زيرا اول اكا قادر دكلدر
كه كابدن ازبر ايده ويا انى كتب ايليه (قل انزله الذى يعلم السر فى السموات والارض) ديكل كه اول
قرآنى انزال ايتدى اول الله تعالى كه سموات وارضده كى سرى بيلور كه اول سزى فصاحتيله اعجاز ايتدى
ودخى مغيبات مستقبله واشياء مكنونه دن اخبارى متضمن اولديكه انى عالم الاسراردن غيرى احد بلمز
او بيله اولسه سز انى نيجه اساطير اولنيدر ديه بيلورسز (انه كان غفورا رحيما) اول الله تعالى غفور ورحيم
اولدى اول اجلدن اول قوللكز اوزره مستحق اولديغكز عقوبتى تعجيل ايتمز (وقالوا ما لهذا الرسول يأكل
الطعام ويمشى فى الاسواق) وديديلر كه اشبو رسالت زعم ايدن كشى به نولديكه بزم كبى طعام يرو معاش
طلبيچون بزم كبى اشبو اسواقده يورر اكر دعواسى صحيح اولسه حالى بزم حالمزه مخالف اولوردى والحال
بو حالتك اول كافرلردن صدورى نظرلرى محسوسات اوزره قصورلريچوندر بازلر كه رسوللرك سائر ناسدن
امتيازى امور جسمانيه ايله دكلدر بلكه احوال نفسانيه ايله در نتكيم (قل انما انا بشر مثلكم) قول شريفى
اكا اشارت ايدر (لولا انزل اليه ملك فيكون معه نذيرا) نوليدى اكا بر ملك انزال اولنسه كه انكله بيله
نذير اوله اول ملك تصديقيله انك صدقى بلنه (او يلقى اليه كنز) ويا اكا بر كنز القا اولنسه كه انى حوايجنه
انفاق ايدوب تحصيل معاشدن استغناء ايديدى (او تكون له جنة يأكل منها) ويا انك بر بستانى اولوب
آنك حاصلندن يسيدى (وقال الظالمون ان تتبعون الا رجلا مسحورا) اول كفر وشركله نفسلرينه ظلم
ايدنلر برى برلرينه ديديلر كه اكر سز بو رجله اتباع ايدرسكز رجل مسحوره اتباع ايدرسز (انظر كيف
ضربوا لك الامثال) يا محمد نظر ايت كه انلر سنك شانكده نيجه اقوال شاذه يى ايراد واحوال نادره يى اختراع
ايدرلر

ايدرلر (فضلوا) انلر خواص نبى معرفتنه موصل طريقدن ازديلر (فلا يستطيعون سبيلا) امدى انلر
ضلالتدن چيقوب هدايته ايركوررويوله كيرمكه مجال بولمزلر (تبارك الذى ان شاء جعل لك خيرا من ذلك
جنات تجرى من تحتها الانهار ويجعل لك قصورا) عالى اولدى اول الله جل شانه كه ديلسه دنياده
سنكچون انلرك ديدكلرندن خيرلو بستانلر قيلوردى كه اشجارى التندن نهرلر جارى اوليدى وسنكچون بيوت
مشيده قلايدى لكن انى آخرته تأخير ايلديكه زيرا اول خير وابقى در * پيغمبريز عليه السلام ايدر ربم جل شانه
بكا عرض ايتديكه بطحاء مكه يى بنمچون التون ايده ديدمكه يارب انى ايستمزم بلكه استديكم بودر كه بركون
طوق و بركون آچ اولام آچ اولديغمده سكا تضرع ايدم طوق اولديغمده سكا حمد وشكر ايدم (بل كذبوا
بالساعة) بلكه انلر قيامت اوليسنى تكذيب ايتديلر نظرلرى حطام دنيايه قصر ايدوب كرامتى مال كثرتنده
ظن ايتديلر اول اجلدن فقركه طعن ايدوب نبوتكى تكذيب ايتديلر (واعتدنا لمن كذب بالساعة سعيرا)
قيامتى تكذيب ايدنه بر نار شديده اعداد ايتدك (اذا رأتهم من مكان بعيد سمعوا لها تغيظا وزفيرا) قچانكه
نار انلرى ايراق يردن كوره اندن غليان غضب وصوت حمار كبى صوت ايشيده لر يعنى غلياتى صوت مغتاظه
وزفيرى صوت جوفه بكزه يه (واذا القوا منها مكانا ضيقا مقرنين دعوا هنالك ثبورا) قچان انلر اول ناردن
مكان ضيقه القا اولنه لر الارى بوينلرينه تيورلنمش وياخود شياطينله برزنجيره قوشلمش اولدقلرى حالده ويل
وثبورله اول حينده كنديلره اغلشوب فرياد ايده لر (لا تدعوا اليوم ثبورا واحدا وادعوا ثبورا كثيرا)
آنلره دينله كه اشبو كونده ثبور واحدله اكتفا ايتمكز بلكه ثبور كثير ايستكز زيراكه عذابكز بر نيجه نوع
اوزره در هر نوع ايسه شدتدن ثبور اقتضا ايدر * وياخود هر دائم عذابلرى متجدد اولور هر كره ده ثبورلرى دخى
متجدد اولور (قل اذلك خير ام جنة الخلد التى وعد المتقون) يا محمد كفاره ديكل كه اشبو ذكر اولنان نارك
صفت واحوالى خيرلودر يوخسه شول جنت خلدميكه متقيلره وعد اولندى (كانت لهم جزاء ومصيرا)
كه اول انلره ثواب ومقر اولدى (لهم فيها ما يشاؤن خالدين) انلر اول جنتده دائمين اولدقلرى حالده انلر ايچون
هر ديلدكلرى شئ اولور (كان على ربك وعدا مسؤلا) ربك جل شانه نك فضلى مقتضاسنجه مؤمنلر
ايچون مطلوب وعد اولديكه انكله مراد سورهٔ آل عمران آخرنده مذكور مؤمنلرك (ربنا وآتنا ما وعدتنا على
رسلك) اشبو دنياده طلب ايتدكلريدر * وياخود سورهٔ (حم المؤمن) اولنده مذكور ملائكه نك مؤمنلر ايچون
(ربنا وادخلهم جنات عدن التى وعدتهم) ديو طلب ايتدكلريدر (ويوم يحشرهم وما يعبدون من دون الله
فيقول أأنتم اضللتم عبادى هؤلاء ام هم ضلوا السبيل) يوم قيامتده بز اول مشركلرى والله تعاليدن غيرى
معبودلرينى جمع ايده رز اول كرك انبيا وملائكه ويا اصنامدر واول معبودلره ديرز كه بنم اشبو عبادمى
سزمى ازدردكز يوخسه كنديلرمى طريق حقدن ازديلر نظر صحيحه اخلال ومرشد نصيحدن
اعراض ايچون (قالوا سبحانك) انلر كنديلره دينلمدن تعجب طريقى اوزره الله تعالى يى تنزيه ايده لر
كنديلر بر شيئه قادر اولميوب بلكه انك تسبيح وتوحيديله مؤمنلر ايدكلرين اشعار ايده لر وديه لر كه (ما كان
ينبغى لنا ان نتخذ من دونك من اولياء) بزه لايق اولمديكه سندن غيرى هيچ فردى تولى ايده وز عصمتلرى وياعدم
قدرتلريچون (ولكن متعتهم وآباءهم حتى نسوا الذكر وكانوا قوما بورا) لكن يارب ناسن انلرى وآباءلرينى
انواع نعمله تمتيع ايتديككدن شهواته استغراق ايدوب ذكركدن والائكى تذكردن وآياتكى تدبردن غافل
اولديلر وقضا اوكده قوم هالكين اولديلر (فقد كذبوكم بما تقولون) اندن الله تعالى اول عبده يه ديه كيم اشته
معبودلريكز سزى انلرى الهه ديديككزده تكذيب ايتديلر (فما تستطيعون صرفا ولا نصرا) اول معبودلريكز
سزدن نه عذاب دفعنه ونه سزه عونه قادر اولورلر (ومن يظلم منكم نذقه عذابا كبيرا) سزدن اول كسه كه
محمد ويا قرآنى تكذيب ايده بز اكا نار عذابن اذاقه ايدرز (وما ارسلنا قبلك من المرسلين الا انهم ليأكلون
الطعام ويمشون فى الاسواق) يا محمد سندن اول ارسال ايتديكمز رسوللر طعام يرلر واسواقده يوررلردى
(وجعلنا بعضكم لبعض فتنة) وبعضكزى بعضكزه فتنه قلدق امدى غنى فقيره وصحيح مريضه وشريف
وضيعه بليه دركه اول دون حاللودر كه نيچون بندخى اول بندن فوق حاللو كبى اولمدم * ابن عباس رضى
الله تعالى عنهما ايدر يعنى بعضكزى بعضكزه بلا قلدق كه انلردن ايشتديككزه صبر ايدوب هدايه اتباع ايده سز

دينلديكه اشبو قصه شريفك وضيعله ابتلاسى شاننده نازل اولوبدركه شريف اسلامه كلمك مراد ايتديكنده
وضيعى كنديدن اول اسلامه كلمش كوريجك بن اندنصكره اسلامه كاورسم اسلامده انك بنم اوزريمه فضل
وسبقى اولوردیو اسلامه كلمز كفرى اوزره قالور * دينلديكه اشبو فقراء مؤمنينك مستهزئين قريشله ابتلالرى
شاننده نازل اولوبدركه اول مستهزئين ديرلرديكه نظر ايدلك محمده اتباع ايدنلره كيم بزم موالیمز ورذاله مزدندر اوليه
اوليه الله تعالى اول مؤمنلره ديديكه (اتصبرون) اشبو حالته صبر ايدرميسز (وكان ربك بصيرا) ربك
جل شانه بصير اولدى صبر ايدنه وكرك جزع ايدنه هر برينه عملنه كوره جزا ايدر (قال النبى عليه الصلاة
والسلام اذا نظر احدكم الى من فضل عليه فى المال والجسم فلينظر الى من دونه فى المال والجسم) پيغمبريمز صلى
الله تعالى عليه وسلم ايدر چقان بريكز مال وجسمده كندى اوزره تفضيل اولنمش كمسنه يه نظر ايتدكده مال
وجسمده كنديدن دونه دخى نظر ايتسونكه كنديده كى نعمته اهانت ايتميه (وقال الذين لا يرجون
لقاءنا لولا انزل علينا الملائكة اونرى ربنا) لقامزى خبرله تأمل ايتمينلر بعنى كفرلر يجون ويا لقامزى شرله
اولمسندن خوف ايتمينلر ديديلركه نوليدى بزه ملائكه انزال اولنوب بزه محمدك صدقنى خبرويريديلر ويا بزه رسل
اوليديلر وياخود بمزى كورسيدك كه بزه محمدى تصديقله ويا اكا اتباعله امر ايديدى (لقد استكبروا
فى انفسهم وعتوعتوا كبيرا) اشبو مقاله ايله نفسلرنده تعظم ايتديلر وظلمده تجاوز ايدوب اقصاى مرتبنه
ايرديلر شول حيثيتله كه معجزات قاهره يى كوررلر ايكن اعراض ايتديلر (يوم يرون الملائكة لا بشرى يومئذ
للمجرمين) ذكر ايت شول كونيكه آنده موت ويا عذاب ملائكه سن كوره لر آندن بشارت مؤمنلره مختص
اولوب كافرلره بشارت اولمزيعنى يوم قيامتده ملائكه مؤمنلره جنتله تبشير ايدوب كافرلره سزه بشارت يوقدر
ديرلر (ويقولون حجرا محجورا) وملائكه ديه لركه حرام محروم اوله يكه لا اله الا الله ديمينلرك غيرى جنته كيره
(وقدمنا الى ما عملوا من عمل فجعلناه هباء منثورا) وكفارك كفرلرى حالنده ايشلدكلرى عزاى ضيف
وصلهٔ رحم واعانهٔ ملهوف كبى مكارمه بز عمد ايدوب ابطال ايدرز (اصحاب الجنة يومئذ خير مستقرا واحسن
مقيلا) اصحاب جنت جنتده استقرارلرى كونده مستقر جهتندن خيرلولردركه آنده تجالس وتحادث ايدرلر
واحسن مقيلدهدرلركه اول ازواجله استراحه وتمتع ايجون آنده قرار ايديلوريعنى يوم قيامتده اهل جنتك
محشرده وقوفلرى اول نهاردن قيلوله وقتنه دكين دكلو زمان اولور حتى كه هر برى جنتده مسكنلرينه
ايريشوب قرار قيلورلر * روايت اولنديكه يوم قيامت مؤمنلره بر مرتبه قصير اولوركه ايكنديدن غروب شمسه
دكين دكلو زمان اولور (ويوم تشقق السماء بالغمام) واول كونده سماء منشق اولوب آندن غمام چيقاركه اول
رغيم رقيق ابيضدركه سموات سبعك فوقنده درآنده ملائكه اولوركه اللرنده صحايف اعمال عبادى طوتوب
نزول ايدرلركه (ونزل الملائكة تنزيلا) قوليله مراد اولدر (الملك يومئذ الحق للرحمن) اول كونده
ملك حق تعالينك اولوب منازعى اولمز * وياخود يوم قيامتده الله تعاليدن غيرى قضاء ايدر ملك اولمز (وكان
يوما على الكافرين عسيرا) ويوم قيامت كافرلره يوم عسير اولور اشبو خطاب دلالت ايدركه اول مؤمنلره
يوم عسير اولميه * حديثده كلديكه يوم قيامت مؤمنلره بر صلاة مكتوبه اداسندن اخف اولور (ويوم يعض
الظالم على يديه) ذكر ايت شول كونيكه ظالم فرط حسرتندن ايكى اللرينى يه حتى كه ايكى مرفقلرينه ايره بعده
بتوب بو منوال اوزره اول بتدكجه اول انى يه الى ماشاء الله بو نوع اوزره عذابى ممتد اوله * دينلديكه عقبة ابن ابى
معيط پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايله چوق مجالسه ايدردى بركون اول پيغمبريمز عليه السلامى ضيافتنه
چاغردى پيغمبريمز عليه السلام اكا واروب ايكى شهادت كلمه سن سويلمينجه طعامكدن يمزم ديدى عقبه
دخى انى سويليوب پيغمبريمز عليه السلام آنك طعامندن يدى مكر ابى بن خلف عقبه نك صديقى ايدى
عقبه يه ديديكه نيچون بويله بلمزلك ايتدك عقبه ديديكه اول بيتمه كاوب طعامى اكلدن اباء ايتدى بندخى
استحيا ايتديكمدن اكا موافقتله شهادتين كلمه سن سويلدم ابى ايتدى سندن راضى اولمزم مكركه واروب
قفاسن چكينه ويوزينه توكوره سن عقبه دخى نعم ديوب پيغمبريمز عليه السلامى دار الندوه ده ساجد بولدى
ديديكن ايتدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اكا ديديكه مكه دن طشره ده سنى بولم الا سيفله باشكى كسم
اويله اولسه يوم بدرده عقبه اسير ايدلوب پيغمبريمز عليه السلام على رضى الله عنه يه امر ايدوب حتى كه انى

قتل ايتدى واحد غزاسنده پيغمبريمز عليه السلام ابى بى كندى اليله قتل ايتدى ضحاك ايدر عقبه پيغمبريمز
عليه السلامك يوزينه توكوريجك توكركى ينه عقبه نك يوزينه دونوب اندن ايكى يناغى ياندى اول يانغك
اثرى اندن كتميوب تاموتنه دكين قالدى امدى اشبو آيتله مراد عقبه دركه يوم قيامتده اكا ايريشه جك
حسرت وندامتى حكايت بيورديلر (يقول ياليتنى اتخذت مع الرسول سبيلا) ديه كه نوليدى دنياده محمده اتباع
ايدوب انكله بيله هدايه سبيل اتخاذ ايديدم (ياويلتى ليتنى لم اتخذ فلانا خليلا) ويل بكا كه نوليدى فلانى
يعنى ابى بن خلفى صديق اتخاذ ايتميدم (لقد اضلنى عن الذكر بعد اذ جاءنى) اول بنى ذكر الله ويا قرآن ويا
موعظهٔ رسولى ويا كلمهٔ شهادتدن اضلال ايلدى اول بكا كاوب اكا تمكن ايتدكدنصكره (وكان الشيطان للانسان
خذولا) خليل مضل ويا ابليس انسانله موالاة ايدوب حتى انى هلاكه ايرديجك انى ترك ايدوب نفع ايتمدى
اشبو آياتك حكمى عامدر هر ايكى محبت ايديشنلره كيم معصية الله اوزره اجتماع ايدهلر (قال النبى عليه السلام
مثل الجليس الصالح والسوء كحامل المسك ونافخ الكير فحامل المسك اما ان يحذيك واما ان تبتاع منه واما ان
تجد منه ريحا طيبة ونافخ الكير اما ان يحرق ثيابك واما ان تجد منها ريحا خبيثة) پيغمبريمز صلى الله تعالى عليه
وسلم ايدر جليس صالحك مثلى حامل مسك مثليدركه اول سكا يامسكندن ويرر ويا سن اندن صاتون الورسن
ويا ريح طيبه بولورسن وجليس سوءنك مثلى نافخ كير مثليدركه اول يا ثيابكى احراق ايدر ويا اندن ريح خبيثه
بولورسن (قال النبى عليه السلام لا تصاحب الا مؤمنا ولا يأكل طعامك الا تقى) پيغمبريمز عليه السلام ايدر
مؤمنك غيريله مصاحب اولمغل وطعامكى تقينك غيرى يمسون (وقال النبى عليه السلام المرء على دين خليله
فلينظر احدكم من يخالل) پيغمبريمز عليه السلام ايدر كشى خليلنك دينى اوزره درامدى كشى كنديك
ويا دبلديكى كمسنه نك حال باطنه سن بيلك مراد ايدرسه خليل ايدنديكى كمسنه نك حالنه نظر ايتسون (وقال
الرسول يارب ان قومى اتخذوا هذا القرءآن مهجورا) محمد عليه السلام اول كونده ديه كه ويا اول دنياده
شكايت ايدوب ديه كه يارب قومم قريش اشبو قرآنى ترك ونسيان ايدن صدا ايتديلر (قال النبى عليه السلام
من تعلم القرءآن وعلق مصحفه ولم يتعاهد ولم ينظر فيه جاء يوم القيامة يقول يارب عبدك هذا اتخذنى مهجورا
اقض بينى وبينه) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بر كمسنه كه قرآنى تعلمدنصكره مصحفنى تعليق ايده بو خسه
انى اوقويوب ايچنه نظر ايتميه يوم قيامتده قرآن اكا خصومت ايدوب ديه كه يارب اشبو عبدك بنى مهجور
ايتدى بنمله انك بينى قضاء ايت وياخود معنى انلر انى هذيان وقول سيئى منزلتنده قلديلر انى شعر ويا سحر زعم
ايتديلر الله تعالى رسولنى تسليه ايدوب ديديكه (وكذلك جعلنا لكل نبى عدوا من المجرمين) يا محمد قومك
مشركلرندن سكا اعداء قلديغمز كبى هر نبى يه دخى قومنك مشركلرندن عدو قيلدق انلر ايسه بنم امرمه صبر
ايتديلردى سندخى انلر كبى امرمه صبر ايله كل (وكفى بربك هاديا ونصيرا) ربك جل شانه انلرى قهر طريقنه
سكا هادى وانلر اوزره قاهر يتر (وقال الذين كفروا لولا نزل عليه القرءآن جملة واحدة) كافرلر ديديلر كه نوليدى
اشبو قرآن كتب ثلاثه كبى دفعهٔ واحده ده انزال اوليدى (كذلك) بز انى مفرق انزال ايتدك (لنثبت به
فؤادك) تا كه انى تفريقله فهم وحفظه قلبكى قوى ايده وز يرا محمد صلى الله تعالى عليه وسلمك حالى موسى
وداود وعيسانك حالنه مخالف ايدى شول حيثيتدنكه انلر كتابت وقرأت ايدرلردى ومحمد عليه السلام ايسه
امى اولوب كتابت وقرأت ايتمزدى اكر اول اكا جمله القا اولنسه حفظى اكا آسان اولمزدى وتلقف ايسه شيأ
فشيأ اولورواندك وقايع حسبنجه نزولى مزيد بصيرت ومعنايه خوض ايجاب ايدروانى هر معارضه جواب
وجهى اوزره انزالده معارضى تعجيز اولوروانى تفريقله ناسخ ومنسوخ بيلنور وقرائن حاليه دلالات لفظيه يه
منضم اولور (ورتلناه ترتيلا) وبز سكا انى يكرمى ويا يكرمى اوج ييلده اناءة ومهل اوزره تبيين وتفريق
ايتدك (ولا يأتونك بمثل الا جئناك بالحق واحسن تفسيرا) يا محمد هر باركه مشركون سنك امرك ابطالنده بر مثل
ضرب ايتسه لر بز سكا انى دفع ايدر حقله واحسن بيانله جواب ملزم ايراد ايدرز (الذين يحشرون على وجوههم
الى جهنم) كه انلر جهنمه سوق اولنوب يوزلرى اوزره سوريديلورلر * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مرويدركه
يوم قيامتده ناس اوچ صنف حشر اولور بر صنفى دواب اوزره وبر صنفى اقدام اوزره وبر صنفى دخى وجوه اوزره
كيدرلر (اولئك شر مكانا واضل سبيلا) امدى انلر آخرتده مكان ومنزلتده اشر وطريقده اخطادرلر

(ولقد آتينا موسى الكتاب وجعلنا معه اخاه هارون وزيرا) بز موسى يه توراتی ویردك وا كا قرنداشی
هارونی دعوته واعلاء كلمه يه معين قيلدق (فقلنا اذهبا الى القوم الذين كذبوا بآياتنا فدمرناهم تدميرا)
واول ایکیسنه دیدك كه شول بزم آیتلریمزی تكذیب ایدن فرعون وقومنه واروب انذار ایدك انلر دخی واروب
انذار ایتدکلرنده اول ایکیسی انلری تكذیب ایدیجك بز انلری هلاك ایتدك (وقوم نوح لما كذبوا الرسل
اغرقناهم) ونوح قومنی دخی طوفان ایله اغراق ایتدك وقتا كه نوح علیه السلامی واول کچن انبیایی تكذیب
ایتدیلر ولكن بالكز انی تكذیب ایله كانی تكذیب ایتمش اولدیلر ویاخود مطلقا رسلك بعثتن تكذیب ایتدیلر
براهمه کبی (وجعلناهم للناس آیة) وانلرك اغراق وقصه لرین بر ناسه عبرت قیلدق (واعتدنا للظالمین
عذابا الیما) بز اول ظالملر ایچون دنیاده کی عذابلرندن ماعدا آخرتده دخی عذاب وجیع اعداد ایتدك
(وعادا وثمودا واصحاب الرس) ودخی عاد وثمود واصحاب رسی اهلاك ایتدك اصحاب رسده علما اختلاف
ایتدیلر * وهب بن منبه ایدر انلر شول ایچی یاپلدق قیو اوزره مقیم اصحاب مواشی اصنامه عبادت ایدر قوم
ایدیلر الله تعالی انلره شعیب علیه السلامی کوندروب انلری اسلامه دعوت ایتدیکنده شعیب علیه السلامه
اذی وطغیانلرنده تمادی ایتدیلر اویله اولسه قیولر بنك حوالیسنده ایكن بر وقتده فجأة كندیلر دیار واموالیله بره
كچدیلر * دینلدیكه اول فلج یمامه ده بر بئر در كه اصحابی نبیلرین قتل ایدوب الله تعالی انلری اهلاك ایتدی
ویاخود انلر بقیهٔ ثمود اولوب سورهٔ حجده مذكور (وبئر معطلة) اهلی ایدیلر ویاخود انلرك حنظله بن صفوان
نام نبیلری اولوب قتل ایتدكلری ایچون الله تعالی انلری هلاك ایتدی * ویاخود اول انطاكیه ده بر بئر ایدی
اصحابی حبیب النجاری قتل ایتدیلر كه قصه سی سورهٔ یسن ده مذكوردر * ویاخود اصحاب اخدود در رس
ایسه اول حفر ایتدكلری اخدوددر * ویاخود بر قوم ایدیكه نبیلرین بر بئرك ایچنه قویوب اوزرینه طپراق
دوكوب اولدردیلر (وقرونا بین ذلك كثیرا) وعاد واصحاب رس بیننده قرون كثیره اهلاك ایتدك كه انی الله
تعالیدن غیری احد بیلمز (وكلا ضربنا له الامثال) هلاك اولنانلردن هر صنف ایچون بر قصص
اولینیدن قصص عجیبه تبیین ایتدك كه اول انلره انذار اوله انلر ایسه كفر وعصیانلری اوزره اصرار ایدیجك انلری
هلاك ایتدك (وكلا تبرنا تتبیرا) وانلرك هر برین تكذیبلرندنصكره هلاك ایتدك (ولقد اتوا على القریة
التی امطرت مطر السوء) قریش كافرلری شامه تجارت ایچون ذهاب وایابلرنده امرار ایدرلر شول
قریه یه كه اكا سمادن حجاره امطاریله هلاك ایلدیكه اول قوم لوط قرالرینك اعظمی قریهٔ سدومدر * دینلدیكه
قوم لوط بش قریه ده ساكن اولورلردی اول قرادن برینك اهلی فاحشه ایشلمدكلری ایچون نجات بولوب
ماعداسی ایسه انی ایشلدكلری ایچون هلاك اولدیلر (افلم یكونوا یرونها) انلرمی ورلرنده انده الله تعالینك
آثار عذابن كورمزلرمیكه انكله اتعاظ ایدهلر (بل كانوا لا یرجون نشورا) بلكه انلر كفره در بعثی توقع
ایتمزلر اول اجلدن انا كا نظر وانكله اتعاظ ایتمزلر (واذا رأوك ان یتخذونك الا هزوا) یا محمد اهل مكه سنی
كوردكلرنده هزؤ اتخاذ ایدوب دیرلركه (اهذا الذی بعث الله رسولا) اشبومیدر كه الله تعالی انی رسول
بعث ایلدی تا كه اول اوزریمزه حجت اثبات ایده (ان كاد لیضلنا عن آلهتنا) اول قریب اولدیكه
توحیده جد دعوتیله وحجج ومعجزاتندر دوابراد ایتدیكی شیئ كثرتیله الهه مز عبادتندن بزی صرف ایده
(لولا ان صبرنا علیها) اگر بز آنك اوزرینه ثابت اولسه والهه مز عبادتن استمساك ایتمسه ایدك (وسوف
یعلمون حین یرون العذاب من اضل سبیلا) انلر یوم قیامتده اوزرلرینه عذاب نزولن كوردكلرنده سبیل
جهتندن قنغی فریق اضل ایدیكنی بیلورلر مؤمنلرمی یوخسه انلرمی اشبونده وعید ودلالت واردركه انلر اهمال
اولنمزلر اگرچه امهال اولنورلرسه ده (ارأیت من اتخذ الهه هواه) خبر ویر اول كمسه یی كه هواسنی معبود
ایدینه اكا اطاعت ایدوب دینن انك اوزره بنا ایده حجت ایشتمیه دلیله نظر ایتمیه * روایت اولندیكه مشركلر
بری بر حجره عبادت ایدردی چان اندن احسن بر حجر آخر كورسه اول حجری براغوب اول صكره كی حجره
عبادت ایتمكه باشلردی * ابن عباس ایدر یعنی كوررمیسن شول كمسه یی كه الله تعالینك عبادتن ترك وا كا مخالفت
ایدوب حجری معبود ایدینوب اكا عبادت ایتمكه كیده بنم عندمده انك حالی نیجه اولور (افانت تكون
علیه وكیلا) یوخسه سن انی شرك ومعاصیدن منع ایدر حفیظمی اولورسن امدی سن اویله دكلسن بلكه

سكا واجب اولان انجق انذاردر غیری دكل (ام تحسب ان اكثرهم یسمعون او یعقلون) یوخسه ظن ایدرمیسنكه
انلرك اكثری سنك قوللكی فهم ایچون استماع ایدر ویا حجج واعلامدن كوردكلرین تعقل ایدر اوله لر (ان هم
الا كالانعام) انلر دكل الا انعام كبیدرلر شول حیثیتدنكه آیات ایشتمكله نفعلنمزلر ومشاهده ایتدكلری
دلائل ومعجزاتی تدبر ایتمزلر (بل هم اضل سبیلا) بلكه انلر سبیل جهتندن انعامدن اضلدرلر زیراكه
انعام كندیلرین تعهد ایدن كمسه یه انقیاد ایدر وكندیلره احسان ایدنی اسائت ایدندن تمییز ایدر ونفعلوبی استر
وضررلیدن اجتناب ایدر اما كه كفره ربلرینه انقیاد ایتمزلر وانك احسانی شیطانك اساءتندن تمییز ایتمزلر
واعظم منافع اولان ثوابی طلب ایتمزلر واشد مضار اولان عقابدن صاقنمزلر وانعام اگرچه حق اعتقاد وخیری
اكتساب ایتمزدر لكن باطلی اعتقاد وشری اكتساب دخی ایتمزدر اما كه كفره انك خلافی اوزره در وانعامك
جهالتی هیچ احده ضرر ایتمزدر اما كه كفره نك جهالتی فتن ظهورینه وناسی طریق حقدن صده مؤدی اولور
وانعام كمال طلبنه تمكنی اولمدیغی ایچون انده نه تقصیر ونه ذم تصور اولنور اما كه كفره مقصرلردر تقصیرلری
اوزره اعظم عقابه مستحقلردر (الم تر الى ربك كیف مد الظل) ربك جل شانه نك صنعنه نظر ایتمزمیسنكه
طلوع فجر ایله طلوع شمس بیننده ظلی نیجه مد وبسط ایلدیكه اول اطیب احوالدر زیرا ظلمت خالصه طبعی
تنفیر ونظری سد ایدر وشعاع شمس ایسه هوایی قزدیرر وبصره ضعف ایراث ایدر اول اجلدن جنت ظل
ممدود ایله وصف اولندی (ولو شاء لجعله ساكنا) اگر الله تعالی دیلسه انی دائم وثابت قیلور شمس ایله كتمز اولور
ایدردی (ثم جعلنا الشمس علیه دلیلا) بعده شمسی اول ظله دلیل قیلدق زیرا اگر شمس اولمسه ظل بیلنمزدی
ونور اولمسه ظلمت بیلنمزدی زیراكه اشیا اضدادیله بیلنور (ثم قبضناه الینا قبضا یسیرا) بعده اول ظلك
موقعنه شمسی ایقاع ایدوب آز آز شمسك ارتفاعی حسبنجه انی ازاله ایدرز تا كه انكله مصالح كون منتظم
اوله ومنافع خلقدن امور لا یحصی حصول بوله * دینلدیكه حق جل وعلا وقتا كه سمایی نیرسز بنا وانك
التنده ارضی بسط ایتدی انك اوزره سمانك ظلنی القا ایلدی اگر الله تعالی دیلسه انی اول حال اوزره ثابت
ایدردی بعده شمسی انك اوزره تسلیط ایدوب ظلنك اكا تبعیتن دلیل قیلدی دلیل مدلولك تبعیتن دیلدیکی کبی
اول ظل شمسك حركتیله متفاوت وتحویلیله متحول اولور بعده اول ظلی شیئا فشیئا غایت نقصانه ایرنجه قبض
یسیر ایتدی * دینلدیكه اگر اول دفعهٔ واحده ده قبض اولنسه ناسك اكثر منافعی معطل اولوردی امدی قبض
یسیرده منافع لا یحصی واردر (وهو الذی جعل لكم اللیل لباسا) اول الله تعالی سزه كیجه یی ستر قیلدیكه
انكله استتار ایدرسز یعنی انك ظلامی هر شیئی غشی ایدر شول لباس كبی كیم لابسنی غشی وستر ایدر
(والنوم سباتا) واویقویی ابدانكزه راحت وعملكز انقطاعنه وقت قیلدی ویاخود انی موت قیلدی
(وجعل النهار نشورا) وكوندزی وقت انتشار قیلدیكه ناس انده معاشی ایچون منتشر اولورلر ویاخود
بعث اموات كبی انی نومدن بعث ایتدی اشبونده اشارت واردركه نوم ویقظه موت ونشوره نمونه اوله لقمان
علیه السلامدن مرویدر دیدیكه ای اوغل اویوب اویاندیغك كبی اولوروب دیریلورسن (وهو الذی ارسل الریاح
بشرا بین یدی رحمته) اول الله تعالی ریاحی مطری اوكنجه ارسال ایتدیكه اول سحابی نشر ایدر (وانزلنا
من السماء ماء طهورا) وبز سمادن ماء طهور انزال ایتدك طهور اولدركه نفسنده طاهر وغیره مطهر اوله
قال النبی علیه السلام فی البحر هو الطهور ماؤه الحل میتته) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بحر حقنده دیدیكه
انك ماءی طهوردر میته سی حلالدر وآیتده كی طهور ایله مراد مطهردر زیراكه اول انسانی حدث ونجاستدن
تطهیر ایدر * ائمهٔ حنفیه دیدیلركه طهور ایله مراد طاهردر پس بو اجلدن مائعات طاهره ایله نجاسات ازاله سنی
تجویز ایتدیلر اول خل وماء ورد وریق وامثالیدر اگر انكله نجاست ازاله سی جائز اولسه حدث ازاله سی دخی
جائز اولوردی وبعضلر دیدیلركه طهور اولدركه اندن تطهیر متكرر اوله كه اول مالكك قولیدر حتی بركه توضی
ایدیلن ماء ایله وضوئی تجویز ایتدیلر واگر ماء نه بر شیء واقع اولوب طعم ویالون ویا ریحی تغییر ایتسه اگر اول واقع
مائك اندن صیانتی ممكن دكل شیء ایسه طین وتراب واوراق اشجار كبی انكله طهارت جائز اولور نیكیم
طول مكثله متغیر اولسه واگر مائك اندن صیانتی ممكن شیء اولوب اكا مخالطه اولسه خل وزعفران وامثالی
كبی انكله طهوریتی زائل اولوب انكله وضوء جائز اولمز واگر احد اوصافی متغیر اولمزسه نظر اولنور اگر

اکا واقع شیء طاهر ایسه طهوریتی زائل اولیوب انکله طهارت جائز اولور کرکسه اول ماء قلیل ویا کثیر اولسون واکا واقع شیء نجس ایسه نظر اولنور اکر ماء ایکی قله دن اقل ایسه اول ماء نجس اولور ویا ایکی قله دکلو ویا اندن اکثر ایسه اول طاهر اولوب انکله وضو جائز اولور وایکی قله نک وزنی بشیوز رطلدر شول دلیله کیم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم فلاتده کی ماءدن سؤال اولندقده که اکا سباع ووحوش ورود ایده دیدیکه (اذا کان الماء قلتین لیس یحمل الخبث) یعنی که ماءک مقداری ایکی قله اوله اول ماء خبثی قبول ایتمز که اول شافعی واحمد واسحاق واهل حدیثدن برجماعتک قولیدر دیدیلرکه چونکه ماء ایکی قله یه ایرسه اکا نجاست وقوعیله اول نجس اولمز مادامکه طعم ویا ریح ویا لونی متغیر اولمیه که اول قول حسن وعطاء ونخعی وزهری مذهبیدر ابو سعید الخدری رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حضرتلرینه دینلدیکه یا رسول الله بئر بضاعه دن توضی ایده لممیکه اول بئر درکه اکا حیض خرقه لری ولحوم کلاب ونتن براغیلور پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه (ان الماء طهور لا ینجسه شیء) ماء طهوردر انی هیچ شیء نجس ایتمز (لنحیی به بلدة میتا) تاکه مطر ایله بلدهٔ میته یی احیا ایده وزانده نبات واعشاب انباتیله (ونسقیه مما خلقنا انعاما واناسی کثیرا) واول ماءی اسقا ایده وز انعامه وناس کثیره کیم انلر اهل بوادیدر زیرا که مدینه وقریه لری اهالیسی انهار ومنابع قربنده اقامت ایدرلر اویله اولسه انلر وحوللرنده کی انعام ماء مطردن غنیلردر اما که سائر حیوانات ماء طلبنده بعید اولدقلرندن غالبده انلر بشره بکزرلر (ولقد صرفناه بینهم لیذکروا فابی اکثر الناس الا کفورا) اشبو قولی یعنی (هو الذی ارسل الریاح) آیتنی ناس بیننده قرآنده وسائر کتبده ویا خود مطری انلرک بیننده بلدان مختلفه ده واوقات متغایره ده وطل ووابل وغیری صفات متغایره ده صرف ایلدک تاکه تفکر ایدوب الله تعالینک کمال قدرتن وانده کی حق ونعمتی بیلوب شکرنه قیام ایده لر ویا انی انلردن غیریلره وغیریدن انلره صرفیله اعتبار ایده لر اکثر ناس ایسه اندن امتناع ایدوب کفران نعمتی اختیار ایتدیلر * ابن عباس ایدر هیچ بر ییل بر ییلدن یغمورلی دکلدر لکن الله تعالی انی یریوزنده دیلدیکی مکانه صرف ایدر دیکیم مرفوعا روایت اولندیکه کیجه ده وکوندزده هیچ بر ساعت یوقدر که انده یغمور یاغمیه الا بوکه الله تعالی انی دیلدیکی مکانه صرف ایدر ابن مسعود رضی الله عنه ایدر هیچ بر سنه سنهٔ اخرادن یغمورلی دکلدر الا بوکه الله تعالی اشبو ارزاقی سماء دنیاده اشبو یغمورده قلدی هر سنه اندن کیل معلوم ووزن معلومله یره ایندرر چونکه برقوم عصیان ومخالفت اوزره اولسه لر الله تعالی انی انلردن قوم آخرینه تحویل ایدر چونکه جمله سی عصیان اوزره اولسه لر انی چوللره کوللره دریالره وطاغلره یاغدیرر * زید بن خالد الجهنی ایدر پیغمبریمز علیه السلام حدیبیه ده ایدی برکیجه یغمور یاغدی انک صباحنده نمازدن صکره ناسه اقبال ایدوب دیدیکه بیلورمیسز که ربکز جل شانه نه دیر دیدیلر که الله تعالی ورسولی اعلمدر (قال قال الله تعالی اصبح من عبادی مؤمن بی وکافر بالکواکب فاما من قال مطرنا بفضل الله ورحمته فذلک مؤمن بی کافر بالکواکب واما من قال مطرنا بنوء کذا وکذا فذلک کافر بی ومؤمن بالکواکب) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایتدی الله تعالی دیرکه عبادمک بعضی بکا مؤمن کوکبه کافر اولور اولکه بزه یغمورک یاغمسی الله تعالینک فضل ورحمتیله دردیه اول بکا مؤمن وکوکبه کافردر اما اولکه انک یاغمسی فلان یلدزک نوئیله دردیه اول بکا کافر وکوکبه مؤمندر لکن برکسه که اعتقادنده امطاری خلق ایدن الله تعالیدر یلدزک نوئی اکا دلائل وامارتدر دیه اول کافر اولمز (ولو شئنا لبعثنا فی کل قریة نذیرا) اکر دیلرسک هر قریه یه بر نذیر کوندررردک انک اهلنی انذار ایدیدیکه اعباء نبوت سکا خفیف اولیدی لکن سکا اجلال وشانکی تعظیم وسنی سائر رسل اوزره تفضیل ایچون امری سنک اوزریکه قصر ایتدک امدی انک اوزره ثابت اولوب دعوت واظهار حقده اجتهاد ایتدکل (فلا تطع الکافرین) امدی کافرلره اطاعت ایتمکل شول مرادلرنده کی ابلاغی ترک ایدوب انلره مداهنه ایده سن (وجاهدهم به جهادا کبیرا) وقرآنیله انلره جهاد شدید ایت یعنی انلرک حقی ابطالده اجتهاد ایدرلر امدی سندخی انلره مخالفتده وباطللرین ازالده جهاد شدیدی مقابل ایت زیراکه سفهایه حجتله مجاهده اعدایه سیفله اولان مجاهده دن اکبردر (وهو الذی مرج البحرین) اول الله تعالیدرکه ایکی بحرک برینی آخر اوزره افاضه ایتدی ویا خود اول ایکیسنی مجرالرینه ارسال ایلدی (هذا عذب فرات) اول ایکیسنک

بری فرط عذوبتندن عطشی کیدرر (وهذا ملح اجاج) وبری ایسه بلیغ الملوحه ومردر (وجعل بینهما برزخا) واول ایکی بحرک اراسنه قدرتیله حاجز قیلدی بری اول برینه قارشمیه (وحجرا محجورا) وستر ممنوع وحد محدود قیلدی دجله کبی که بحری شق ایدوب خلالنده برقاچ فرسخ کیدر حالبوکه طعمنه خلل وتغیر ایرمز * دینلدیکه بحر عذبله مراد نهر عظیمدر نیل کبی وبحر ملح ایله مراد بحر کبیردر وبرزخله مراد اول ایکی بحر بیننه حائل اولان ارضدر اویله اولسه قدرت فصلده واختلاف صفتده اولور مع هذا هر عنصر اجزاسنک مقتضای طبیعتی تضام وتلاصق وکیفیتده تشابه ایتدی (وهو الذی خلق من الماء بشرا) اول الله تعالیدرکه طینهٔ آدمی تخمیر ایتدیکی ماءدن بشر خلق ایلدی ویا خود مائی مادهٔ بشردن جزء قیلدی تاکه انده سلاسه وانقیاد اوله واشکال وهیأتی سهولتله قبول ایده ویا خود ماء منیدن بشر خلق ایلدی (فجعله نسبا وصهرا) وانی ذکور قیلدیکه انلره نسبت اولنور ودخی اناث قیلدیکه انلرله مصاهرت حاصل اولور * دینلدیکه نسب اولدرکه نکاحی حلال اولمیه وصهر اولدرکه نکاحی حلال اوله امدی نسب حرمتی ایجاب ایدر صهر ایسه انی ایجاب ایتمز ویا خود نسب قرابتدن صحیح النسبدر وصهر ایسه قرابته بکزر خلطه درکه انکله نکاح حرام اولور سورهٔ نساءده (حرمت علیکم امهاتکم) ایتدده نکاحی حراملرک یدیسی نسبله ویدیسی سببله ایدیکنی الله تعالی ذکر ایلدی (وکان ربک قدیرا) ربک جل شانه قدرتنده بلیغ اولدی شول حیثیتدنکه مادهٔ واحده دن بشر خلق ایلدیکه اول اعضای مختلفه طباع متباعده یی جامعدر وانی ایکی قسم متقابل قیلدی وکاهی نطفهٔ واحده دن اکیز بر ذکر وانثی خلق ایدر (ویعبدون من دون الله ما لا ینفعهم ولا یضرهم) مشرکلر الله تعالیدن غیری شول شیئه عبادت ایدرلر که انلره نفع ایتمز عبادت ایتملریله وضرر دخی ایتمز اکا عبادتی ترک ایتملریله زیرا هیچ بر مخلوق یوقدر که نفع وضرر ایردرمکده مستقل اوله (وکان الکافر علی ربه ظهیرا) کافر رب تعالیه عصیانله شیطانه معین اولدی ویا خود کافر رب تعالیه حقیر وذلیل اولدی شول شی کبی که خلف ظهره براغیلوب اکا التفات اولنمیه (وما ارسلناک الا مبشرا ونذیرا) یا محمد بز سنی الله تعالیه ایمان واطاعت ایدنلره جنتله تبشیر ایدر واکا کفر وعصیان ایدنلره عذاب ناریله انذار ایدر ارسال ایتدک (قل ما اسألکم علیه من اجر الا من شاء ان یتخذ الی ربه سبیلا) دیکل که یا مشرکین بن سزه رسالتمی تبلیغم اوزره اجرا ستمزین اولکمسه که رب تعالی عندنده مرجع صالح اتخاذین دیلیه که اول جنتدر ایمانه کلسون ویا خود اول کمسه که لوجه الله تعالی مالندن انفاقله اکا تقرب دیلیه ایتسون (وتوکل علی الحی الذی لا یموت) وانلرک شرورین استکفاده ویا اجورلرندن استغناده حضرت حی لا یموت جل شانه یه توکل ایتکه توکل اولنمغه اول حقیقدر یوخسه شول احیایه دکلکه انلره موت ایردر زیرا انلره موت ایریجک متوکللری ضایع اولور (وسبح بحمده) وانک حمدنی ملابس اولدیغک حالده صفات نقصاندن انی تنزیه ایت (وکفی به بذنوب عباده خبیرا) اول الله تعالی عبادنک ذنوب ظاهره وباطنه سنه مطلع اولمغه کافی اولدی هر برینه جزاسن ایدر (الذی خلق السموات والارض وما بینهما فی ستة ایام) که اول سموات وارضی وایکیسی اراسنده کی کائناتی التی کونده خلق ایلدی حالبوکه اول انی لحظهٔ واحده ده خلقه قادر ایدی لکن عبادنه رفق وتثبت تعلیم ایتدی ودخی حکم آخر ایچونکه علملر اول تخصص ایتدی (ثم استوی علی العرش الرحمن) بعده عرش اوزره استیلاء ایتدیکه اول رحمانیتله متصفدر (فاسئل به خبیرا) امدی ذکر اولنان خلق وکرک استوادن عالمه سؤال ایت که اول سکا انک حقیقتن خبر ویره که اول الله تعالیدر ویا جبریل علیه السلامدر ویا کتب متقدمه ده انی بولان کمسه در (واذا قیل لهم اسجدوا للرحمن قالوا وما الرحمن) یعنی که مشرکینه رحمن جل شانه یه سجده ایدک دینلسه دیرلرکه رحمن نه شیئدر بز رحمن یمامه دن غیری رحمن بلمزز که انکله مرادلری مسیلمهٔ کذاب ایدی زیرا که انلر رحمن اسمنی الله تعالیه اطلاق ایتمزلردی ویا خود الله تعالینک غیری اراده ایدر ظن ایدوب دیدیلرکه (انسجد لما تأمرنا) سنک بزه امر ایتدیکک شیئه عرفانمز یوغیکن سجده می ایده رز (وزادهم نفورا) ورحمانه سجود له امر انلرک دین وایماندن نفورلرینی ارتوردی (تبارک الذی جعل فی السماء بروجا) عظمت وعلوله متصف اولدی اول باری جل شانه که سماده اون ایکی برج قلدیکه اول کواکبدن سبعهٔ

سياره نك منازلىدركه اول بروج حمل وثور وجوزا وسرطان واسد وسنبله وميزان وعقرب وقوس
وجدى ودلو وحوتدر اما حمل ومريخ عطاردك ايكى بيتيدر وسرطان قمرك بيتيدر واسد شمسك بيتيدر
وقوس وحوت مشترينك ايكى بيتيدر وجدى ودلو زحلك ايكى بيتيدر وبو بروج طبائع اربعه يه
مقسومه در اول طبائعدن هر بيته اوچر برج نصيب اولوركه اكا مثلثات دينور اما حمل واسد وقوس
مثلثهٔ ناريه در وثور وسنبله وجدى مثلثهٔ ارضيه در وجوزا وميزان ودلو مثلثهٔ هوائيه در وسرطان
وعقرب وحوت مثلثهٔ مائيه در (وجعل فيها سراجا وقمرا منيرا) واول سماده سراج يعنى شمسى خلق ايلدى
كوندزده ضياء ويرر وقمريكه اول كيجه ده ضياء ويرر (وهو الذى جعل الليل والنهار خلفة) اول الله تعالى ليل
ونهارى برى برينه خلف وعوض قيلديكه برنده فوت اولان عمل اخرده قضاء اولنور وياخود ايكيسندن هر برينى
صاحبنه مخالف بريني اسود وبريني ابيض قيلدى وياخود برى كتسه اول برى كلور ضياء وظلامله وزياده
ونقصانله بريني اول برى تعاقب ايدر (لمن اراد ان يذكر او اراد شكورا) شول كمسه ايچونكه الله تعالينك
الائنى تذكر وصنعتنى تفكر ايدوب انكيچون برصانع حكيم واجب بالذات رحيم بالعباددن لابد ايديكنى بيلمك
ديليه ويا اول كمسه ايچونكه الله تعالينك اكا ويرديكى نعمتلره شكرا ايتمك ديليه وياخود اول ليل ونهار
ذاكرين وشاكرينه ايكى وقت اوله برنده وردنى فوت ايدن كشى اول برنده تدارك ايده (وعباد الرحمن الذين
يمشون على الارض هونا) الله تعالينك افاضل عبادى شول كمسه لردركه سكينه ووقار له يوررلر
(واذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما) يعنى سفهالر انلره كراهت اولنور شيئله خطاب ايتسه لر ديرلركه سزدن
تسلم ايدرز سزدن نه خير ونه شر ديلرز وياخود قول سديدله اذى واثمدن سالم اولورز امدى مراد سفهادن اغضاء
وكلامده انلركله مقابله يى تركدر (والذين يبيتون لربهم سجدا وقياما) شونلركه ربلرى جل شانه ايچون
صلاتده ساجدين وقائمين كيجه لرلر ❊ ابن عباس رضى الله عنهما ايدر بركمسه كه عشا اخرندنصكره ايكى ركعت
ويا اندن اكثر نماز قيله لله ساجد وقائم كيجه لر وبركمسه كه كيجه نمازنده قرآندن برشيء اوقسه اكرچه قليل
ايسه ده لله ساجد وقائم كيجه لر (قال النبى صلى الله عليه وسلم من صلى العشاء فى جماعة كان كقيام نصف ليلة
ومن صلى الفجر فى جماعة كان كقيام ليلة) پيغمبر عزعليه السلام ايدر بركمسه كه يتسو نمازين جماعتله قيله
كيجه نك نصفنى قيام كبى اولور واولكه صباح نمازنى جماعتله قيله اول كيجه يى قائم كبى اولور (والذين
يقولون ربنا اصرف عنا عذاب جهنم ان عذابها كان غراما) وشونلركه خلقله حسن مخالقه وعبادت حقده
اجتهادلريله الله تعاليدن قورقوب ديرلركه يار بنا بزدن جهنم عذابنى صرف ايت كه اول هلاك وخسران
لازم اولورانك صرفيله الله تعالى يه ابتهاللرى واعماللرينه اعتدادلرى واستمرار احواللرينه وثوقلرى
اولمديغيچوندر (انها ساءت مستقرا ومقاما) اول جهنم قرار واقامته نه چركين موضع اولور (والذين
اذا انفقوا لم يسرفوا ولم يقتروا وكان بين ذلك قواما) وشونلركه نفقه ده اسرافله حدى تجاوز ايتمزلر وتضييقله
قتردخى ايتمزلر بلكه انفاقلرى اسراف وقترينتده وسط ايدرلر علما اسراف واقتارده اختلاف ايديلر بعضلر
ديديلركه اسراف اولدركه معصيته انفاق اولنه اكرچه قليل ايسه ده واقتار حق اللهى منعدر پس بواجلدن
اشبو ايتك تفسيرنده حسن ديديكه يعنى مالرين معاصى يه انفاق ايتمزلر وفرائضدن امساك دخى ايتمزلر وبرقوم
ديديلركه اسراف انفاقده حدى تجاوز ايدوب تبذيره ايركورمكدر واقتار ايسه لابدمنه ده تقصيردر بررجل
رجل اخره ديديكه اسرافده خير اولماز اول ديديكه خيرده اسراف اولماز پس بواجلدن دينلديكه اكر بركمسه نك
ابوقبيس طاغى دكلو التونى اولوب سبيل اللهه انفاق ايتسه مسرف اولماز واماكه اندن بردرهمى معصيته انفاق
ايتسه مسرف اولور ❊ يزيد بن ابى حبيب اشبو آيتده ايدر صحابهٔ كرام رضى الله تعالى عنهم اجمعين طعامى تنعم
ولذت ايچون يمزلردى وثوبى جمال ايچون كيمزلردى بلكه طعامله مرادلرى جوعلرين سد ايدوب رب تعالينك
عبادتنه قوى اوله لر وثيابله مرادلرى عورتلرين اورتمك اوله لر وامى وصوقدن بدنلرين قوروية لر
عمر بن الخطاب رضى الله عنه ديرديكه كشى يه بو اسراف يتركيم هر اشتها ايتديكى شيئى اشترا ايدوب اكل ايده (والذين
لا يدعون مع الله الها آخر ولا يقتلون النفس التى حرم الله الا بالحق ولا يزنون) ودخى شونلركه الله تعالى ايله
بيله اله اخر ادعا ايتمزلر والله تعالى قتلنى حرام ايتديكى نفسى قتل ايتمزلر مكركه اوچ خصالك بريله اوله يا ردت

ويازناى

ويازناى احصان وياقصاص اوله وزنا دخى ايتمزلر ❊ ابن عباس رضى الله عنهما ايدر اهل شركدن برجماعتكه
قتل وزناده اكثار ايتمشلردى پيغمبر عزصلى الله عليه وسلمه كلوب ديديلركه سنك سويلديكك ودعوت ايتديكك
نه كوزلدر اولور لكن بزم اشبو ايشلديككمز قتل وزنايه كفارت وارميدر بزه خبر ويرسيدك اوله
اولسه انلره جوابده بوايت ودخى (ياعبادى الذين اسرفوا) ايتى نازل اولدى حق جل وعلا افاضل عباد
ايچون اصول طاعاتى اثبات ايتدكدنصكره امهات معاصى يى نفى ايلديكه انلكله انلرك كمال ايمانلرين اظهار
واجرمذكور اشبو امورينى جامع اولنلره وعود ايديكنى اشعار اوله وانك اضدادى كفره يه اولسنى تعريض
اوله اويله اولسه انلرى تهديد ايچون وعيدله تعقيب اولنوب دينلديكه (ومن يفعل ذلك يلق اثاما) بركمسه كه
اشبو مذكوراتدن برشيء ايشليه اول اثمك جزاسنه ملاقى اولور ❊ دينلديكه اثام جهنمده بربئردركه اكا اهل نارك
صديدى سيلان ايدر (يضاعف له العذاب يوم القيامة ويخلد فيه مهانا) يوم قيامتده اكا عذاب تضعيف
اولنور وعذابده مهان اولديغى حالده دائم قالورز يراكه مشرك هم شركى وهم معاصيسى اوزره تعذيب
اولنديغى سببدن عذابى مضاعف اولور (الا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا فاولئك يبدل الله سيئاتهم
حسنات) مكر اول كمسه كيم كناهنه توبه ايده والله تعالى يه ورسولنه ايمان كتوره وتوبه دنصكره كندى يله
رب تعالى بيننده عمل صالح ايشليه امدى اول صفاتله متصفلرك الله تعالى سيئاتلرين حسناته تبديل ايدر
سوابق معاصيلرينى توبه ايله محو ايدوب مكاننه لواحق طاعتلرينى اثبات ايدر وياخود نفسلرنده كى ملكهٔ
معصيتى ملكهٔ طاعته تبديل ايدر وياخود اندن سبقت ايدن شيئك اضدادنى اكا توفيق ايدر وياخود هر عقابك
برينه ثواب اثبات ايدر (وكان الله غفورا رحيما) الله تعالى انلرك توبه دن اول ايشلدكلرى ذنوبى مغفرت
ايدر وتوبه دنصكره انلره رحمت ايدر پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم ايدر يوم قيامتده حضور حقه بررجل
كتوريلوب ملائكه يه دينلديكه اكا ذنوبك صغائرنى عرض ايدوب كبائرنى كزلكز اويله اولسه اكا دينله كه
فلان كونده شونك وشونك كبى ذنب ايشلدكى اول ايسه انكارا يتميوب اقرار ايليه حالبوكه اول كبائرى ذكر
اولنمسندن خوف ايده اندن الله تعالى ديه كه انك هر سيئه سى برينه حسنه ويرك اويله اولسه اول رجل ديه كيم
بوذكر اولناندن غيرى بنم ذنوبم واردركه انى بو محلده كورمزم پيغمبر صلى الله عليه وسلم انك بوقولنى حكايت
ايتديكنده ضحك ايتدى حتى كه نواجذشريفه سى ظاهر اولدى (ومن تاب وعمل صالحا فانه يتوب
الى الله متابا) بركمسه كه معاصيدن توبه ايده انى ترك وانك نداميله عمل صالح ايشليه امدى اول كمسه الله
تعالى يه رجوع ايدر انك عندنده مرضى وخطايى مكفر وثواب حاصل اولديغى حالده امدى اولكى توبه
شركدن رجوعدر وبو ايكنجى توبه الله تعالى يه جزاء ومكافات ايچون رجوعدر (والذين لا يشهدون الزور)
وشونلركه شهادت باطله يى اقامت ايتمزلر وياخود محاضر كذبه حاضر اولمزلر يرا مشاهدهٔ باطل باطلده
شركتدر وياخود نوحه يه وياعياد مشركينه ويالهو وغنايه حاضر اولمزلر ويا اهل باطلك باطلنه مساعد
اولمزلر وزورك اصلى برشيئى خلاف صفتيله وصف وتحسيندركه اول باطلى تمويهدر برشيئله كيم انى حق ايهام
ايدر (واذا مروا باللغو مروا كراما) يعنى الغاو تركى لايق اولور برشيئه اوغراسه لر اندن معرضين ونفسلرينى
اكا توقفله واهل لغو معاشرتيله تدنيسدن منزهين اولدقلرى حالده مرور ايدرلر زيراكه حضور ومشاهده
اكا رضايه دال ايدر امدى فواحشدن اغضاء وذنوبدن صفح وتصريحى مستهجن شيئدن كنايه بو قبيلدن اولور
(والذين اذا ذكروا بآيات ربهم لم يخروا عليها صما وعميانا) وشونلركه رب تعالينك ايتلريله وعظ وتذكير
اولنسه لر اكا قولاق طوتمزوا كانظرايتمزاولدقلرى حالده قيام ايتمزلر بلكه اذن واعيه ايله سامعين وعيون
داعيه ايله انى مبصرين اولدقلرى حالده انك اوزره اكباب ايدرلر (والذين يقولون ربنا هب لنا من ازواجنا وذرياتنا
قرة اعين) وشونلركه رب تعالى يه تضرع ايدوب يار بنا ازواج وذريتمزدن ابرار صالحين قيلكه انلركه
كوزلريمزشن اوله زيرا يعنى مؤمنك اهلى طاعة اللهده اكا مشارك اوله قلبى اكاسويئور وكوزى شنلنور شول
سببدن كه دينده انلرك كندويه مساعده لرين كورور وجنتده انلرك كندويه لحوقن توقع قيلور (واجعلنا
للمتقين اماما) وبزى متقيلره امام قيلكه امر دينده بزه اقتدا ايده لر ❊ دينلديكه اشبو مقلوبدر يعنى بزه متقيلرى
امام قيل وبزى متقيلره اقتدا ايدر قيل (اولئك يجزون الغرفة بما صبروا) امدى انلر محض طاعات ورفض

شهوات وتحمل مجاهدات مشاقنه صبرلری سببیله جنتك اعلای مواضعنده درجه ایله وياخود جنتده درّ
وزبرجد وياقوتدن دوزلمش غرفه لر ایله جزا اولنورلر (ويلقّون فيها تحية وسلاما) وانلرانده تعمير
وسلامتله دعا اولنورلر ملائكه انلره تحيه وتسليم ایدرلر وياخود تحيه وتسليمي بری برلرينه ایدرلر وياخود رب
تعالى انلره سلام کوندرر (خالدين فيها) انده دائمين اولاجقلری حالده (حسنت مستقرا ومقاما) اول
نه کوزل موضع قرار واقامت اولور (قل ما يعبؤ بكم ربي لولا دعاؤكم) يا محمد اهل مكه ويا عامهٔ ناسه دیکل که
الله تعالى سزی نیلردی ويا انك عندنده قدريكز نه شی ایدی اکر اکا دعا کزويا عبادتكز ويا ایمانكز ويا انك سزی
ایمانه دعاسی اولمسه بجانكه ایمانه كله سز قدريكز ظاهر اولور زيرا که انسانك شرف وکرامتی معرفت وطاعتله در
وإلا اول سائر حيوانانه مساويدر * ديندیکه يعنی ربم جل شانه سزی خلق ايدوب نیلردی اکر اکا عبادت
وطاعتکز اولمسه زيرا که اول سزی (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) قول شريفی فحواسنجه
اکا عبادت ایتمکز ایچون خلق ایدوبدر وبر قوم ديديلر که يعنی دیکل که ربم جل شانه سزی مغفرتدن مبالات
ایتمزدی اکر انكله بيله الهه ادعا ایتمسیدیکز * دينلديکه سزه عذابدن مبالات ایتمزدی اکر شدائده اکا دعا کز
اولمسه وياخود بنم سزه حاجتم اولديغندن سزی خلق ایتمه میشن بلكه انكیچون خلق ایتمشنکه بکا سؤال
ایده سز مسئولكزی ویرم وبندن مغفرت دیلیه سز بن دخی سزی مغفرت ایدم (فقد كذبتم فسوف يكون لزاما)
ای کافرلر الله تعالى سزی رسولی ایله توحيد وعبادتنه دعوت ایتمشیکن سز انی تكذيب ايدوب دعوتنه اجابت
ایتمدیکز امدی اول تكذيبكز سزه عذاب لازم اولیسردر ويا انك اثری عذاب لازم اولوب يوم بدرده قتلدنصکره
روحلرينه عذاب نار تعجيل اولندی

(سورة الشعراء وهي اثنتا عشرة ومأتان آية مكية)

اشبو سوره مكيه در الا سوره اخرنده (والشعراء يتبعهم الغاوون) دن سوره تمامنه دكین دكل

(بسم الله الرحمن الرحيم)

(طسم) دينلديکه اشبو قسم ويا اسم سوره در * دينلديکه الله تعالى طور وسينا وملكيله قسم ایتدی
ابن عباس رضي الله عنهما ایدر پيغمبريز عليه السلام ایدر الواح موسادن بدل بكا (طه وطواسين) ويرلدی
(تلك آيات الكتاب المبين) اشبو ایتلر شول اعجازی وصحتی ظاهر سوره ويا قرآن ایتلريدر (لعلك باخع نفسك
الا يكونوا مؤمنين) يا محمد نفسکه اشفاق ایتکه قومكك اسلامه كلمدكلرينه حسرتله کندکی قتل ایتمکل
سكا واجب اولان انجق تبليغدر غيری دکل (ان نشأ ننزل عليهم من السماء آية فظلت اعناقهم لها خاضعين)
اکر دیلسه ورانلر اوزره سمادن ایمان الجاء ایدر علامت تنزيل ایدردك که رؤسالری اول علامته انقیاد
ایده لردی (وما يأتيهم من ذكر من الرحمن محدث الا كانوا عنه معرضين) هر بار که انلره رحمن جل شانه
طرفندن محمد عليه السلامه وحيله انزالی مجدد قرآندن موعظه وتذكير كلسه انلر اندن اعراض ایدر اولدیلر
(فقد كذبوا فسيأتيهم انباء ما كانوا به يستهزؤن) انلردن تذكيردن اعراضلری عقیبنده انی تكذيب ايدوب
تكذيبلرنده امعان ایتدیلر برحينيله که ضمنا مخبر به اولان قرآنی استهزايه مؤدی اولدی امدی استهزا ايتدکلری
اخبار وعواقبی کلیسردر اول وقتده انك حق اولوب تصديق اولنمغه حقيق ايديکن بیلورلر (اولم يروا الى الارض
كم انبتنا فيها من كل زوج كريم) انلر ارضك عجايبنه نظر ایتمزلرمیکه بزانده هر نوعدن محمود كثير المنفعه نبات
خلق ایتدك که انك بعضی منفعتده منفرددر وبعضنك ایسه منفعتی غیریله در (ان في ذلك لآية) امدی
اول انواعی انباتده وياهر برنده ايت واردر که انی انبات ایدن رب تعالى قدرت وحكمتنده كامل ونعمت
ورحمتی سابقدر (وما كان اكثرهم مؤمنين) حالبوکه الله تعالينك علم وقضاسنده انلرك اکثری مؤمن
دکلردر اول اجلدن بو ايات عظام امثالی انلره نفع ایتمز (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه
كفره نك انتقامنه قادر وغالبدر ورحيمدر که انلره امهال ایتدی وياخود کافردن انتقامنده عزيز وتوبه
ایدنه رحيمدر (واذ نادى ربك موسى ان ائت القوم الظالمين) يا محمد ذكر ايت شول وقتیکه
ربك جل شانه موسایه ندا ایتدیکه واروب کیتکل شول قومه کیم کفرله وبنو اسرائيلی استعباد واولادلرینی
ذبحله نفسلرينه ظلم ایتدیلر (قوم فرعون) که انلر فرعون وقومی قبطدر (الا يتقون) بندن

خوف ایتمزلرمیکه بنم غيريه عبادت ایدرلر (قال رب اني اخاف ان يكذبون) موسى عليه السلام ديديکه
يارب قورقارمکه بنی تكذيب ایدهلر (ويضيق صدري) وانلرك بنی تكذيبلری سببیله صدرم ضيق اوله
(ولا ينطلق لساني) ولساندمه کی عقده سببیله سويلمکه قادر اولمیم (فارسل الى هارون) امدی قرنداشم
هارونه رسالت ويرکه بکا وزير اولوب رسالتم تبليغنده بکا مظاهرت ایده (ولهم علي ذنب فاخاف ان يقتلون)
انلرك بنم اوزرمده دعوای ذنبی واردرکه اول موسى عليه السلامك برقبطی قتل ایتدیکیدر قورقرینکه
رسالتی تبليغ ایتمدین بنی قتل ایده لر (قال كلا فاذهبا بآياتنا انا معكم مستمعون) الله تعالى ديديکه انلر سنی
قتل ایدردکادر اندن اوشتمکل قرداشك هارونی بکا وزير ایتدم امدی ايکيکز بنم آيتلرمله فرعونه وارك
بز سزلك ايکيکزله فرعون بينده جاری اولان کلامی استماع ایدرز ايکيکزی انك اوزره غالب قیلورز (فأتيا فرعون
فقولا انا رسول رب العالمين) امدی ايکيکز فرعونه واروب ديکزکه بز ايکمز رب العالمين جل شانه نك رسولیز
(ان ارسل معنا بني اسرائيل) بزمله بيله بنو اسرائيلی فلسطينه ارسال ایت بوخسه انلری استعباد ایتمکل
حالبوکه فرعون انلری درتیوز ییلدن بروا استعباد ایدردی اول وقتده بنو اسرائيل التيوز اوتوز بيك كمسنه
ایدی اشبو امر الهی وروندنصکره موسى عليه السلام مصره واردی هارون عليه السلام مصرده ایدی
حالبوکه موسى عليه السلامك اكننده برجبهٔ صوف وبدنده عصا ومكتلنی عصانك باشنه تعلیق ایتمشیدیکه
زادی انك ایچنده ایدی کندی اوینه واروب هارونه امر الهی یی خبر ويردی همان دم هارون عليه السلام
سمعا وطاعة ديوب کیجه ایچنده ايکيسی فرعونك قپوسنه وارديلر دوق باب ايدوب بوابلر بلکلشديلرسز کیمسزکه
بووقتده ملك قپوسن دق ایدرسز ديديلر انلر ایسه بز رب العالمين جل شانه نك رسولیز دیو خبر ويرديلر چون
بوابلر فرعونه واروب ايکی مجنون قپويه کلمش بز رب العالمين رسولیز دیو زعم ایدرلر ديدی فرعون بوابلره ترك
ایدك ايرته کوره لم ديدی برایتده اول ايکيسی اکا برييل ملازمت ایتدیلر حالبوکه کيرمکه چاره ایده مديلر چون
آخرامرده کيروب رسالت الهیه یی اکا ايركورديلر فرعون موسایی کوریجك بیلدی (قال الم نربك فينا وليدا)
فرعون اکا ديديکه سن بزم منزلمزده صبی بسلنمدکمی (ولبثت فينا من عمرك سنين) وسن عمركدن نیجه ییللر
کیجه بزده ابث ایتدك * دينلديکه انك انده مدت لبثی اوتوز ييل ایدی (وفعلت فعلتك التي فعلت وانت من
الكافرين) وايشلديکك ايشی ايشلدك که اول قبطی یی قتل ایتدکیدی ایسه اول فعلکی ستر ایدرسن
ويا بنم نعمتمه کافرلردنسنکه بنم بعض خواصم قتلنه سعی ایتدك زيرا اول فرعونك خبازيدی (قال فعلتها
اذا وانا من الضالين) موسى عليه السلام ایتدی بن اول ايشی ايشلديکمده ايشلدم حالبوکه بکا الله تعاليدن
برشی کلدیکی سببدن جاهللردن ایدم وياخود طريق صوابدن تعمدسز آزمشلردن ایدم (ففررت منكم
لما خفتكم فوهب لي ربي حكما وجعلني من المرسلين) وقتا که سزدن خوف ایلدم فرار ایدوب کدیجك
ربم جل شانه بکا علم وفهم ونبوت ويردی وبنی مرسللردن قیلدی (وتلك نعمة تمنها علي ان عبدت
بني اسرائيل) اشبو تربيه برنعمتدرکه انی ظاهرده بکا امتنان ایدرسن حالبوکه اول حقیقتده بنو اسرائيلی
تعبدلك وابنالرینی ذبحله قهر کدرز پرا که اول سببدن بن سنك يدکه وتربیتکه دوشمشن اکرسن انلری استعباد
واولادلرینی ذبح ایتمه سك اهلمدن بنی تربيه ایدربولنوردی وياخود تربیتك بکا نعمتدرکه انكله امتنان
ایدرسن شول حيثيتدنکه بنو اسرائيل علمانی قتل ايدوب بنی قتل ایتمدك وبنو اسرائيلی استعباد ايدوب
بنی استعباد ایتمدك وياخود تربیتکی بکا امتنانغی ایدرسن حالبوکه قومی استعباد ایتدك برکسه که قومی
اهانت اولنه اول ذليل اولور امدی بنو اسرائيلی استعبادك بکا اولان احسانکی حبط ایتدی (قال فرعون
وما رب العالمين) فرعون ایتدی يا موسى رب العالمين نهیدرکه سن کندیکی انك بکا رسولی زعم ایدرسن
شيئك جنسندن سؤال ایتدی الله تعالى ایسه جنسیتدن منزهدر (قال رب السموات والارض وما بينهما
ان كنتم موقنين) موسى عليه السلام اکا جوابده الله تعالينك شول افعالنی ذكر ایلديکه خلق انك مثلی
اتیاندن عاجز اولورديديکه اول سموات وارض وما بينهمانك ربيدر اکراشبو كورينن اشيانی ايقان ایدرسکز
جمله خلائقك الهی الله تعالى ایدیکنه دخی ايقان ایدرسز موسى عليه السلام انی ديجك اکا جوابده
فرعون متحير اولوب (قال لمن حوله الا تستمعون) حوالندهٔ اولان اشراف قومنه ديديکه موسانك جوابن

ایشیدرمیسز که بن اکا ربنك حقیقتندن سؤال ایدرم اول ایسه بکا انك افعالن ذکر ایدر و یاخود انی رب
سموات زعم ایدر اول ایسه ذاتنده واجبه متحرکه در نتکیم اول دهریه مذهبیدر و یاخود انك مؤثره احتیاجی
معلوم دکلدر (قال ربکم ورب آبائکم الاولین) موسی علیه السلام بیاننده زیاده ایدوب دیدیکه اول سزك
و اباء اولینکزك ربیدر تعمیمدن صکره انفس و اباء ایله تخصیص ایتدی زیرا که عاقل کشی یه اقرب منظور
نفسی و والدیدر فرعون کندینك مغلوب اولدیغن بیلوب (قال ان رسولکم الذی ارسل الیکم لمجنون)
جاهلره دیدیکه اشبو سزه ارسال اولنان رسولکز مجنوندر بن اکا ربك ذاتندن سؤال ایدرم اول ایسه بکا
آخردن جواب ویرر و اکا رسول دیمسی سخریه طریقی اوزره در و یاخود اول بر کلام سویلر که بز انی تعقل
ایتمزز و صحتنی بلمزز حالبو که انلرك عندنده اعتقادی انلرك اعتقادنه موافق اولمیان کشی عاقل دکلدر موسی
علیه السلام بیاننده زیاده ایدوب (قال رب المشرق والمغرب وما بینهما ان کنتم تعقلون) دیدیکه اول
مشرق و مغرب و ما بینهما نك ربیدر هر کون کوررسزکه اول شمسی مشرقدن کتورر و اوقاکی کون مدارانك
غیری مدار اوزره تحریك ایدر حتی که مغربه ایرکورر بر وجه نافع اوزره که انکله امور کائنات انتظام بولور
اکر عقلکز وار ایسه بونك فوقنده سزه جواب اولمدیغن بیلورسز دیمده فرعون کندینك حجتله ملزم و جوابده
عاجز اولدیغن کوردی جباره طریقی اوزره عقوبته میل ایدوب (قال لئن اتخذت الها غیری لاجعلنك
من المسجونین) دیدیکه اکر بندن غیری اله اتخاذ ایدرسك سنی مسجونیندن قیلورم بنم مسجونمده اولنلرك
حالنی ایسه بیلورسن * دینلدیکه آنك سجنی قتلدن اشد ایدیکه اول مسجونلرین برهوت عمیقه یه براغور تا موتنه
دکین انده الیقوردی و انك الوهیته ادعاسی ظن اولنور که اول دهریه اعتقادنده ایدیکیم بر کمسنه قوة طالعیله
بر قطره مالك اولوب امرنه تولی ایده اول انلرك زعمنده اول قطرك اهلی اکا عبادت ایتمکه مستحق اولور
(قال اولو جئتك بشیء مبین) موسی علیه السلام ایتدی بکا اول فعلی ایدرمیسن اکرچه صدق دعوامی مبین
شیء کتوررسمده اول معجزه در کیم صانعك وجود و حکمتنه دلالتله مؤدی نبوت صدقنه دلالات مبنی
جامعدر موسی علیه السلام انی دیدی زیرا که اخلاق ناسك شانندندر که انصافه سکون و حقه بعد البیان
اجابت ایده (قال فأت به ان کنت من الصادقین) فرعون ایتدی امدی اول شیء کتور کل اکر نبی اولدیغکده
و یا نبوت دعواسنده صادقلردن ایسك زیرا که نبوت دعواسنه حجتدن لابددر (فالقی عصاه فاذا هی ثعبان
مبین) موسی علیه السلام نعم دیوب الندن عصاسن یره براقدی کورلسه اول ثعباندرکه ثعبانیتی ظاهر ایدی
یوخسه سحرله صورتده ثعبانه بکزمش صورت دکل * روایت اولندیکه اول بر میل دکلو سمایه مرتفع اولوب
فرعونه هجوم ایتدی فرعون موسی علیه السلامه سنی ارسال ایدن ربك حقیچون انی اخذ ایت چون
موسی علیه السلام انی اخذ ایتدی ینه اولکی هیئتنده عصایه تحول ایتدی فرعون ایتدی اشبو کوریلندن
غیری دخی بر شیئك وارمیدر نعم دیوب الین کوستردی فرعون دیدیکه بونده نه وار (ونزع یده فاذا هی بیضاء
للناظرین) اویله اولسه موسی علیه السلام الین قولتغی التنه صوقوب کیرو چیقاردی کورسه لر که اول
بیضادر قریب اولدیکه شعاعی ابصاری غشی وافتی سدایده (قال للملأ حوله ان هذا لساحر علیم)
فرعون حولنده اولان اشراف قومنه دیدیکه اشبو سحر علمنده فائقدر (یرید ان یخرجکم من ارضکم
بسحره فماذا تأمرون) مراد ایدرکه سحریله سزی ارضکز مصردن چیقاره بکا نه اشارت ایدرسزکه انی ایدم
سلطان معجزه اکا قهر ایدوب دعوای ربوبیتدن حط ایتدی حتی که قومنك مؤامره سنه و انلری ایتماره
و موسادن تنفیره و انك ملکی اوزره ظهورین استشعارنی اظهاره احتیاج ایتدی (قالوا ارجه واخاه)
دیدیلرکه موسایی و قرنداشنی تاخیر و یا حبس ایله (وابعث فی المدائن حاشرین) مدینه لره شرطیلر کوندرکل که
بولدقلری سحره یی حشر ایده لر (یأتوك بكل سحار علیم) هر ساحری کتوره لر که سحر فننده انلراندن افضل
اوله لر (فجمع السحرة لمیقات یوم معلوم) یوم معلومده سحره جمع ایدیلدیکه انلر یتمش ایکی بر روایتده یتمش
بیك ایدیلر یوم زینتده ضحی وقتنه کیم اول تعیین اولندی (وقیل للناس هل انتم مجتمعون) واهل مصره
دینلدیکه جمع اولندیکزمیکه ایکی فریقك فعلنه نظر ایده سز (لعلنا نتبع السحرة ان کانوا هم الغالبین)
تا که سحره یه اتباع ایده وز اکر موسایه غلبه ایدرلرسه * دینلدیکه انلرك مقصود اصلیلری موسایه اتباع

ایدی

ایدی یوخسه سحره یه دکل اویله اولسه کلاملرین مساق کنایه ده سوق ایتدیلر (فلما جاء السحرة قالوا لفرعون
ائن لنا لاجرا ان کنا نحن الغالبین) سحره کلیجک فرعونه دیدیلرکه بزه جعل وارمیدر اکر موسایه غالبین
اولورسه وز (قال نعم وانکم اذا لمن المقربین) فرعون دیدیکه نعم اوزریمه سزکچون جعل اولورکه اکر موسایه
غالب اولورسکز بنم قتمده جلوسده مقربلرمدن اوله سز بکا ناسدن اول کیروب صکره چیقه سز (قال لهم
موسی القوا ما انتم ملقون) موسی علیه السلام سحره یه دیدیکه القا ایده جککز شیئی القا ایدك حالبو که سحره
اندن ابتدا اسمی القا ایدرسن یوخسه بزمی القا ایده لم دیو مقدما تأدبا استئذان ایتدیلر موسی علیه السلام
دخی انلره تأدبلری مقابله سنده تقدمه اذن وبردی (فالقوا حبالهم وعصیهم وقالوا بعزة فرعون انا لنحن
الغالبون) اویله اولسه سحره اهل جاهلیه طریقی اوزره فرعونك عزتنه اقسام ایلرندن صکره آلات سحرلری
اولان حبال و عصیلرین القا ایدوب تفاؤلا بز موسی و هارونه غالبلرز دیدیلر (فالقی موسی عصاه فاذا هی
تلقف ما یأفکون) انلردن صکره موسی علیه السلام دخی عصاسن القا ایدیجك کوردیلرکه شول تمویه
و تزویرله ناسه حیات تخییل ایتدکاری حبال و عصیلرین موسی علیه السلامك عصاسی ثعبان اولوب یوتدی
(فالقی السحرة ساجدین) اویله اولسه سحره الله تعالی یه سجده ایتمکله القاء اولندیلر (قالوا آمنا برب
العالمین) عالملرك ربیسی جل شانه یه ایمان کتوردك دیدیلر (رب موسی وهارون) که اول موسی وهارونك
ربیدر (قال آمنتم له قبل ان آذن لکم انه لکبیرکم الذی علمکم السحر فلسوف تعلمون) فرعون سحره یه
دیدیکه سزه بن اذن ویرمدین اکا ایمان کتوردیکز اول سزك کبیریکزدرکه سزه سحری تعلیم ایلدی بعضی
تعلیم ایدوب بعضنی کزلدی تا که علم سحر قوتیله سزه غلبه ایده سز ایسه اکا اعتراف ایدوب انی معجزه ایله سزه غلبه
ایتدی ظن ایتدیکز حالبو که امر اول ظن ایتدیککز کبی دکلدر فرعونك بو قولیله مرادی قومنه تلبیس ایدی تا که
انلر سحره نك ایمانی بصیرت و ظهور حق قوتیله اولمیه سن اعتقادا یتمیه لر امدی اول فعلکزك وبالنی بیلیسرسز
(لاقطعن ایدیکم وارجلکم من خلاف ولاصلبنکم اجمعین) امدی هر بریکزك صاغ الیله صول ایاغن
کسوب جمیعکزی شاطیء بحرده صلب ایدرم (قالوا لا ضیر انا الی ربنا منقلبون) سحره اکا دیدیلرکه سنك بزه
اول فعلکده ضرر یوقدرکه زیرا بز جل شانه یه رجوع ایدرز اکا ایمانمز سببیله بزی اثابه ایدر (انا نطمع
ان یغفر لنا ربنا خطایانا ان کنا اول المؤمنین) زیرا بز طمع ایدرزکه ربمز جل شانه شرك و سحردن ایتدیکمز
خطالر بزی مغفرت ایده زمانمزده سنك اتباعکدن موسایه اول ایمان کتوردیکمز ایچون (واوحینا
الی موسی ان اسر بعبادی انکم متبعون) بز موسایه وحی ایتدك که عبادم بنو اسرائیلله کیجه مصردن
چیقوب کیت که فرعون و جنودی سزی خروجدن منع ایچون اردیکزه دوشوب کیده رلردر * ابن جریج
ایدر الله تعالی موسی علیه السلامه وحی ایتدیکه بنو اسرائیلدن هر درت بیت اهلنی بر بیته جمع ایده
بعده قوزیلر بوغزلیوب قانلرندن قپولرینه سوره لر و ملائکه یه امر ایدر ینکه اول قاندن قپوسنه بولاشمش
بیته کیرمیه لر و ملائکه یه امر ایدر ینکه فرعون و قومنك کندیلرندن و مالرندن ابکاری قتل ایدرین و دخی بنو
اسرائیل خبز فطیر پشورسونلر و کیجه سنکله یوله کیروب تا بحره ایرنجه کتسونلر * بعده امر منه اولور کوره سن
انی بنو اسرائیله ایرکوره سن چون موسی علیه السلام و بنو اسرائیل امر اولندقلری کبی ایتدیلر و کیجه
یوله کیروب کتدیلر صباح اولیجق فرعون و قومی کوردیلرکه کندیلردن و مالرندن شودکاو ابکار قتل اولنوبدر
و موسی بنو اسرائیلله مصردن کیدوبدر (فارسل فرعون فی المدائن حاشرین) همان دم فرعون
مدینه لره شرطیلر کوندردیکه عساکرین جمع ایده لر تا که بنو اسرائیلك اردنجه کیده لر * دینلدیکه اول
زمانده مصر مملکتنده بیك مدینه و اون ایکی بیك قریه وار ایدی چون عساکر جمع اولوب کلدیلر فرعون انلره
دیدیکه (ان هؤلاء لشرذمة قلیلون) اشبونلر طائفه قلیله در حالبو که التیوز بیك و یا یتمش بیك کشی ایدیلر فرعونك
قومی ایسه لا یحصی ایدی امدی انلری قلیلدر دیمسی کندی عساکرینه اضافتله ایدیکه مقدمه سی یدییوز بیك
ایدی مؤخره سن اکا قیاس ایت و یاخود انلرك قلیل اولمسی اسباط اعتبار ایله درکه انلردن هر سبط قلیلدر
(وانهم لنا لغائظون) وانلر افعال فاسده لر ایله بزی اوبکلندردیلر و بزم عادتمز ایسه مفسدینك فسادنی
حسمه اسراعدر (وانا لجمیع حاذرون) و بز اقویا و آلة حرب ایله مستعدلرز (فاخرجناهم من جنات وعیون

وكنوز ومقام كريم) اوبله اولسه اشبو داعیه ایله فرعون وقومنی مصردن چیقاردق شول بستانلردنکه
نیلك ایکی طرفنه مبسوطه وممتده ایدی وانهاردنکه اول بستانلری ایچنه جاری اولوردی والتون وکومش
کنوزندنکه اول ظاهره ایکن حق اللهی اندن ادا ایتمدکاری ایچون اکا کنوزدینلدیکه فرعونك سکزیوز بیلك
غلامی وارایدیکه هر بری برفرس عتیقه بینردیکه هر برینك بوینده التون طوق وارایدی ومنازل حسنه
ومجالس بهیه دنکه اول مقام کریمله مراد اولور* دینلدیکه فرعون سریری اوزره جلوس ایتدیککنده
قارشوسنه التوندن اوچیوز کرسی قونوب اوزرلرینه اشراف اوتورر وقوقلرینه دیباجدن قبه‌لر
قوریلوردی (کذلك واورثناها بنی اسرائیل) اشبو منوال اوزره بزانلری مصردن چیقاردق واموال
ومنازللرین بنواسرائیله ایراث ایتدك (فاتبعوهم مشرقین) وقتاکه موسی علیه السلام وبنواسرائیل
کیجه‌دن کتدیلر فرعون وجنودیله انلره طلوع شمس وقتنده ایردیلر (فلما ترائ الجمعان قال اصحاب موسی
انا لمدرکون) وقتاکه بنواسرائیل وقوم فرعون بری برلرینه مقابل اولوب کورشدیلر موسانك
اصحابی یعنی بنواسرائیل دیدیلرکه بزایریشلدك ویاخود انلرك الیلرنده هلاك ایریسرز (قال كلا ان
معی ربی سیهدین) موسی علیه السلام دیدیکه انلرسزه ایریشوردکلدر زیراکه الله تعالی سزی انلردن
خلاصی وعدایدوب دررم جل شانه‌نك علم وحفظی بمله درطریق نجاتی بکا هدایت ایدر* وقتاکه موسی
وبنواسرائیل بحره ایردیلر ریح وبحر هیجان ایتدی طاغلر کبی امواجنی طشره براغوردی یوشع علیه السلام
دیدیکه یا کلیم الله قنده کتمکه امر اولندك حالبوکه اردیمزدن فرعون ایردی واوکومزده ایسه بحرحائل اولوب
دورردی موسی علیه السلام دیدیکه اشبو بحره کیرمکه امر اولنمشم هماندم یوشع علیه السلام بحره کیردی
وجانب اخره ایردی حالبوکه ماءدابه‌سنك حافرنی اورتمدی برروایتده موسی علیه السلام دیدیکه بواراده
امر اولندم لکن بلزمکه نیجه ایدم (فاوحینا الی موسی ان اضرب بعصاك البحر فانفلق فکان کل فرق
كالطود العظیم) اوبله اولسه بزموسایه وحی ایتدك که عصاکه بحر قلزمی ویا بحر نیلی اورغل اوریجك
بحرك ماءی اون ایکی فرقه اولدیکه ارالقلری مسالك ایدی وهر فرقه‌سی سمایه مرتفع جبل عظیم کبی ایدی
(وازلفنا ثم الاخرین) وقوم آخرینی یعنی فرعون قومنی بنواسرائیله قریب ایتدك ویاخود ایکی فریقی اول
بحرك فرق اولندیغی محلده جمع ایتدك ویاخود فرعون قومنك جمیعن بحره کیرددك که انلرك هیچ بری
قورتلیه (وانجینا موسی ومن معه اجمعین) موسایی وبیله‌سنجه اولان بنی اسرائیلی غرقدن قورتاردق
(ثم اغرقنا الاخرین) بعده فرعون وقومنی اول بحره غرق ایتدك (ان فی ذلك لآیة وما كان اکثرهم
مؤمنین) اشبو مذکور ده اعتبار اهلنه عبرت واردر لکن انلرك اکثری انی تصدیق ایتمدیکه انلر مصرده قلان
قوم فرعوندر وبنواسرائیلك نجات بولنلرندن عجله عبادت ایدنلردر وموسایه برسنی تصدیق ایتمزز مکرکه
الله تعالی یی اشکاره کوره وزدینلردر* دینلدیکه قوم فرعونده انجق اوچ مؤمن واردیکه اول خربیل
وآسیه امرأة فرعون ومریم بنت ناموسا ایدیکه اول موساده یوسف علیه السلامك بحرده عظامنه
دلالت ایتدی (وان ربك لهو العزیز الرحیم) یا محمد سنك ربك اعداسنه منتقم واولیاسنه رحیمدر
(واتل علیهم نبأ ابراهیم) یا محمد مشرکاره ابراهیم علیه السلام خبرین ذکرایت (اذ قال لابیه وقومه
ماتعبدون) که اول باباسی اوزره ودخی قومنه دیدیکه نه شیئه عبادت ایدرسز تاکه انلره عبادت ایتدکاری
شیء عبادته مستحق دکل ایدیکن بلدیره (قالوا نعبد اصناما فنظل لها عاکفین) دیدیلرکه اصنامه عبادت
ایدرزکه اکا عبادته مقیم اولدیغمز حالده دائملرز اول فعل باطللرینه افتخارلرندن جوابلرینه شرح حاللرین
دخی الحاق ایتدیلر* دینلدیکه انلر اکا کوندزده عبادت ایدرلردی کیجه‌ده دکل (قال هل یسمعونکم اذ تدعون)
ابراهیم علیه السلام دیدیکه اول اصنامه دعا ایتدیککزده دعاکزی ایشیدرلرمی ویاخود دعاکزه سزه جواب
ایشتدررلرمی (او ینفعونکم او یضرون) ویا انلره عبادتکز مقابله‌سنده سزه نفع ایدرلرمی ویا عبادتلرندن
اعراض ایدنلره ضرر ایدرلرمی (قالوا بل وجدنا اباءنا کذلك یفعلون) دیدیلرکه اول اصنامه ایشیدرونه اندن
نفع وضرر توقع ایدیلورالابوکه اباءمزی بولدقکه اشبو برزم ایتدیکمز کبی ایدرلردی اشبو دینده تقلیدك ابطالنه
دلیلدر (قال افرایتم ما کنتم تعبدون انتم واباؤکم الاقدمون فانهم عدولی) ابراهیم علیه السلام دیدیکه

کوررمیسز شول اصنامیکه اکا سز وکچن اباؤکز عبادت ایدرلردی اول بنم عدومدر یعنی کندی امرمی
کرایدوب بیلدم اصنامه عبادت عدوبه عبادتدر اوبله اولسه اندن اجتناب ایتدم اول اصنام بنم
عدومدردیدی تاکه اکا نظر ایدوب دیه‌لرکه اول نفسیچون اراده ایتدیکن بزم ایچون دخی اراده ایدوبدر تاکه
اول انلرك قبولنه ادعی اوله وانی اندن ایشیدن ایمانه کله (الا رب العالمین) الابوکه رب العالمین جل شانه
بنم ولیمدر ویاخود هر عبادت ایتدیککز شیئکه رب العالمینك غیریدر اول بنم عدومدر زیراکه انلر اصنامه
عبادتلریله بیله الله تعالی یه دخی عبادت ایدرلردی ویاخود اول اصنامه عبادت ایدنلر بنم عدومدر
الارب العالمینه عبادت ایدنلر کل بالکه انلر بنم ولیمدر (الذی خلقنی فهو یهدین) که اول بنی وهر مخلوقی
خلق ایدوب معاش ومعاد امورندن ماخلق له سنه هدایت ایدرکه اول جمله انسانه نسبتله مبدأ
جنینك رحم امدن دم حیض امتصاصنه هدایتیدر ومنتهاسی طریق جنته ولدانذایله تنعمه هدایتیدر
(والذی هو یطعمنی ویسقین) واول بنی طعامله وشرابله رزقلندررر اول بنم رازقدر رزقم انك عندندندر
(واذا مرضت فهو یشفین) خسته اولسم اول بکا شفا ویرر* ابراهیم علیه السلام مرضی کندویه نسبت
ایتدی زیراکه مقصودی تعدد نعم ایدی اما که اماته‌یی اکا اسنادله نقص ایجاب ایتمزز زیراکه موت موت
اولدیغی حیثیتدن کرچه حسن دکلدر لکن انده ضرر دخی یوقدر بلکه ضرر انجق مقدماتنده درکه اول
مرضدر بلکه موت اهل کماله شول محابی نیلنه وسیله درکه انك جنبنده حیات دنیویه استحقار اولنور وانواع
محن وبلیه دن خلاصدر وزیرامرض غالب امرده مطاعم ومشاربده تفریط سببیله ودخی اخلاط وارکان
بیننده کی تنافی وتنافرایله حاصل اولور صحت ایسه انك اجتماعن استحفاظله ویا مخصوص اعتدالی قهراحمله
حاصل اولور (والذی یمیتنی ثم یحیین) که اول بنی دنیاده اولدررر واخرتده دیرکوررر (والذی اطمع ان یغفرلی
خطیئتی یوم الدین) که اول بنم یوم قیامتده خطیئه‌می مغفرت ایتمسنی رجا ایدرین انك بوقولی نفسنی هضم
وامته تعلیم ایچون ایدیکه معاصیدن اجتناب وحذر اوزره اوله‌لر وکندیلردن صدور ایدن تفریطلرینك
وصغائردن نوادرلرینك مغفرتن دیلیه‌لر* دینلدیکه اول خطیئه ایله مراد انك انی سقیم ودخی (بل فعله کبیرهم
قولیدر ودخی زوجه‌سی ساره حقنده اول بنم اخته دردیمیدر لکن اکثرون بوکلماتی معارضدردیدیلر زیراکه
انبیا خطایادن معصوملردر اشبو جمله‌سی ابراهیم علیه السلامدن قومی اوزره احتجاج واخباردرکه اشبو
افعالی ایتملکه قادر اولیان الوهیته صالح اولمز (رب هب لی حکما) یا رب بکا حدود واحکامك
معرفتنی ویا فهم وعلم ویا نبوت هبه ایت ویاخود علم وعملده کمال ویرکه انکله خلافت حقه وریاست خلقه
مستعد اولام (والحقنی بالصالحین) وعملده کمالی بکا توفیق ایتکه انکله صلاحده کاملرعدادنه منتظم اولامکه
انلرك صلاحنه ذنبك نه کبیری ونه صغیری شائب اولمز (واجعل لی لسان صدق فی الآخرین) وبندنصکره
کلورامتلرده بنم ایچون ثناء حسن وذکر جمیل وقبول عام قیل اول اجلدن اهل ادیانك کلیسی انی تولی وا کا ثناء
ایدرلر ویاذر یتمدن صادق قیلکه بنم اصل دینی تجدید ایدوب ناسی بنم دعوت ایتدیککم شیئه اولدخی
دعوت ایده‌که اول محمد صلی الله تعالی علیه وسلمدر (واجعلنی من ورثة جنة النعیم) وبنی آخرتده جنت
نعیم وارثلرندن قیل واول وراثتك معناسی ایسه برفلاح موضعده بکدی (واغفر لابی انه كان من الضالین)
وبابامی ایمانه توفیق وهدایتله مغفرت ایتکه اول طریق حقدن ازمشلردن اولدی اشبو دعانك
مو تندنصکره اولدیغی تقدیرا اوزره انی نمروددن قورقوب ایمانی اخفا ایدرظنیله‌در اول اجلدن اکا ایمانه
کلمکی وعدایتدی ویاخود اول وقتده کفار ایچون استغفاردن منع اولنمشدی (ولا تخزنی یوم یبعثون)
عباد قبورلرندن بعث اولندقلری کونده بنی افضاح ایتمکله تفریطم اوزره معاتبه ایله ویاخود رتبه‌می بعض
وارث رتبه‌سندن تنقیصله ویاخود والدمی تعذیبله ویا انی ضالین عدادنده بعثله (یوم لا ینفع مال ولا بنون
الا من اتی الله بقلب سلیم) شول کونده که انده مال وبنون کمسه‌یه نفع ایتمز مکر اکاکه مخلص اوله
وکفر ومیل معاصی وسائر آفاتدن سلیم القلب اوله ویاخود اول کونده مال وبنون نفع ایتمز مکر شول کمسه‌نك
مالیکه سبیل بره انفاق اولنه وبنونیکه حقه ارشاد وخیره حث اولنه وانلرك الله تعالی یه عباد مطیعین اولوب
یوم قیامتده شفعاء اولملری قصد ایدیله (وازلفت الجنة للمتقین) متقیلره جنت قریب اولنور زیراکه

يوم قيامتده جنت موقف سعدايه قريب اولوب اكا نظر ايدرلر اكا دارز دبوسوبنورلر (وبرزت الجحيم للغاوين)
ودين اسلامدن ازغونلره نار جحيم كشف اولنور زيرا كه يوم قيامتده نار اشقيانك كوزلرى اوكنده اشكاره
اولوب اكا سوق اولنقلرى ذكر يله حسرت وملالنده اولورلر (وقيل لهم اينما كنتم تعبدون من دون الله
هل ينصرونكم او ينتصرون) وانلره دينوركه قنى شونلركه دنياده سز الله تعاليدن غيرى انلره عبادت ايدر
ديكز وانلرى كنديكزه شفعاء زعم ايدرديكز كورلككه سزه نصرت ايده بيلورلر ميكه عذابكزى دفع ايدهلر
وياخود كنديلرين عذابدن قورترهلرمى زيرا كه انلر و آلهه لرى ناره كريسيلردر (فكبكبوا فيها هم والغاوون
وجنود ابليس اجمعون) اول ناره براغيلورلر آلهه وكرك عبدهلرى وابليسك ناس وشياطيندن اتباعى انده جمع
ايديلورلر حتى انك قعرنه ايرشنجه مرة بعد اخرى منكبين اولدقلرى حالده كيدرلر (قالوا وهم فيها يختصمون)
اول ناره داخل اولنلر عابدون معبودينه اختصام ايدر اولدقلرى حالده ديرلركه (تالله ان كنا لفى ضلال مبين)
تالله بز ضلالت بينه ده اولمشز (اذ نسويكم برب العالمين) شول سببدنكه بز سزى عبادته استحقاقده
الله تعالى يه مساوى اعتقاد ايتدك (وما اضلنا الا المجرمون) بزى ضلالته دعوت ايتمدى الا شول
مجرملركه بز انلره اقتدا ايتدك ابليس وقابيل وسائر شياطين انس وجن كبى اندن انبيا وملائكه ومؤمنون
اصدقالر ايچون شفاعت ايدهلر اول حالده مشركون تأسف ايدوب ديهلركه (فما لنا من شافعين)
بزم ايچون ملائكه وانبيادن شفاعت ايدركسه من يوقدر (ولا صديق حميم) واصدقادن دخى كمسه من
يوقدركه مؤمنلرك كبى بزه شفاعت ايدهلر وياخود بزم ملكه يه دوشدك كه بزى اندن نه شافع ونه صديق تخليص
ايده بيلور صديق اولدركه سنى مهموم ايدن شى انى دخى مهموم ايده وحميم ايسه قريب خاصدر (فلو ان لنا كرة
فنكون من المؤمنين) نوليدى بر كره دخى دنيايه رجوع ايتسيدك كه مؤمنلردن اوليدق (ان فى ذلك لاية
وما كان اكثرهم مؤمنين) اشبو ذكر اولنانده الله تعالينك غيريه عبادت ايدنلره عبرت واردركه معبودلرى
يوم قيامتده انلردن تبرى ايدر حالبوكه انلرك اكثرى انى تصديق ايدر دكللردر (وان ربك لهو العزيز الرحيم)
ربك جل شانه انلردن انتقامدن تعجيله قادر عزيزدر ورحيمدركه انلره امهال ايدر تاكه كنديلرى ياخود
ذريه لرندن برى ايمانه كله (كذبت قوم نوح المرسلين) نوحك قومى مرسلينى تكذيب ايتديلر زيرا كه
رسول واحدى تكذيب جميع رسلى تكذيبدر (اذ قال لهم اخوهم نوح الا تتقون) كه نسبده قرداشلرى
نوح عليه السلام انلره ديديكه الله تعاليدن قورقمزميسز كه انك غيريه عبادت ايدرسز (انى لكم رسول امين)
كه بن سزه رب تعاليدن رسولكه اراكزده امانت ايله مشهوردم (فاتقوا الله واطيعون) الله تعاليدن
قورقوب توحيد وطاعتدن سزه امر ايتديكمده اطاعت ايدك (وما اسئلكم عليه من اجر ان اجرى الا على رب
العالمين) شول صددنده اولديغم دعوت ونصحم اوزره سزدن اجر استمزم بلكه بنم اجرم حضرت رب العالمين
جل شانه نك وعد كريمى مقتضاسنجه عهدهسنهدر (فاتقوا الله واطيعون) امدى الله تعاليدن قورقوب
امرنى سزه تبليغمده بكا اطاعت ايدك (قالوا انؤمن لك واتبعك الارذلون) ديديلركه بز سكا ايمانمى
كتورورز حالبوكه سكا جاه ومالده اقل كسه لر اتباع ايدوب بدرامدى بو حالت انلره سخافت عقل وحطام دنيويه
اوزره قصور رأيلرندن ناشئ ايدى حتى كه اول حطامده قلتلك اتباعنى كنديلرك اتباعنه مانع قلديلر وانلرك
دعوت اولندقلرى شيئه ايمانى اول شيئى مدعولك بطلانه دليل ايدنديلر كانه انلرك اتباعى نظر وبصيرتله دكل
ايديكه اتباعدن مقصود توقع مال ورفعت جاه اولمسن ظن ايتديلر (قال وما علمى بما كانوا يعملون) نوح
عليه السلام ديديكه انلرك اعمالنه بنم علمم يوقدركه انى ايشلرى اخلاصله ميدر وياحطام دنيويه دن برشيئه
طمعله ميدر انجق بكا واجب اولان نسنه ظاهر حاللرينه اعتباردر (ان حسابهم الا على ربى لو تشعرون)
انلرك بواطنلرى حسابى الله تعالينك ارادت كريمه سنه راجعدركه اول اكا اعلمدر اكر شعوربكز وار ايسه انى
بيلورسز لكن جهالت ايدوب بيلمديككزى سويلرسز (وما انا بطارد المؤمنين) بن سزلك شهواتكزه اتباعله
مؤمنلرى طرد ايدردكلم تاكه انلرى طردله سزلك نفوسكزى تطييب ايدم (ان انا الا نذير مبين) بن دكل
الا بر رجلمكه مكلفينى كفر ومعاصيدن انذار ايچون بعث اولنمشم كركسه انلر اغنيا ويا اذلاء اولسونلر اويله
اولسه بكا نيجه لائق اولوركه اغنيانك اتباع ايچون فقرانى طرد ايدم وياخود بكا واجب اولان برهان واضحله

سزى انذار ايدم يوخسه سزى ارضا ايچون انلرى طرد ايتمك دكل (قالوا لئن لم تنته يا نوح لتكونن
من المرجومين) ديديلركه يا نوح اكر بو قولكدن منتهى اولمزسن شتم اولنورو ياطاش ايله اوريلندن
اولورسن (قال رب ان قومى كذبون) نوح عليه السلام ديديكه يا رب قومم بنى تكذيب ايتديلر اشبو قولله
نوحك مرادى انلرك تكذيبينى اخبار دكلدى زيرا كه اكا بر شى خفى دكلدر بلكه مرادى انلره بددعا ايتمسنك
سببين اظهار ايديكه اول حق تكذيبلريدر يوخسه انلرك انى تخويف واستخفافى دكل (فافتح بينى وبينهم
فتحا ونجنى ومن معى من المؤمنين) اويله اولسه بنمله انلرك بينى حكم ايت وبكا وبنمله اولان مؤمنلره انلرك قصد
وشوم عمللرندن نجات وير كل (فانجيناه ومن معه فى الفلك المشحون) اويله اولسه انك دعاسنه اجابت
ايدوب انى وانكله اولان مؤمنلرى انجا ايتدك شول سفينهده كه اول انساندن رجال ونسائله وهر نوع
حيواندن بر رجفت اركك ودیشيله طولمشدى (ثم اغرقنا بعد الباقين) انلرك ماعداسنكه سفينه يه
كيرمينلردر اغراق ايتدك (ان فى ذلك لاية) اشبو ذكر اولنان خبرده حقى قبولدن استكبار ايدنلره عبرت
واردر (وما كان اكثرهم مؤمنين) نوح عليه السلامه قومنك اكثرى مؤمن دكليدى * دينلديكه اكا
ايمانه كلن رجال ونسادن سكسان كشيدى (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه اعداسنه قهر
واولياسنه رحمت ايديجيدر (كذبت عاد المرسلين) عاد قومى رسوللرى هود عليه السلامى وسائر
مرسلينى تكذيب ايتديلر (اذ قال لهم اخوهم هود الا تتقون) انلرك نسبده قرداشلرى هود ديديكه
الله تعاليدن قورقمزميسز كه انك غيريه عبادت ايدرسز (انى لكم رسول امين) بن سزه الله تعاليدن رسولمكه
اراكزده امانتله معروفم (فاتقوا الله واطيعون) الله تعاليدن قورقوب توحيد وطاعتدن سزه امر
ايتديكم شيئده بكا اطاعت ايدك (وما اسئلكم عليه من اجر ان اجرى الا على رب العالمين) دعوت ونصحم
اوزره سزدن اجر استمزم بلكه اجرم حضرت رب العالمين جل شانه نك عهدهسنهدر (اتبنون بكل ريع اية
تعبثون) هر مكان مرتفعده ماره ايچون علامتمى بنا ايدرسز كه سزه مرور ايدنلرى سخره ايده سز وياقصور
بنا ايدرسز كه انكله افتخار ايده سز ويا اول بنيانكز مسافرينه مهتدى اوله حالبوكه انلر اسفارلرنده نجومله اهتدا
ايدوب اكا احتياج اولمازلر (وتتخذون مصانع لعلكم تخلدون) وماخذ ماء ويا قصور مشيدة وياحصون
اتخاذ ايدرسز شول رجا ايله كيم دنياده خلود ايدهسز (واذا بطشتم بطشتم جبارين) قچان بر كمسه يى اخذ
ايتسكز جبارين عادتى اوزره قتل وياضرب ايله عقاب ايدرسز يوخسه انكله قصد تأديب ونظر عاقبت ايتمزسز
(فاتقوا الله واطيعون) امدى الله تعاليدن قورقوب اشبو افعالى ترك ايدك و سزى دعوت ايتديكم شيئده بكا
اطاعت ايدك اول سزه انعمدر (واتقوا الذى امدكم بما تعلمون) اول الله تعاليدن قورقوكه هر خبردن
بيلديككز له سزه امداد ايتدى (امدكم بانعام وبنين وجنات وعيون) سزه انعام وبنين وجنات وعيون له
امداد ايتدى (انى اخاف عليكم عذاب يوم عظيم) قورقرينكه سزه دنياده ويا آخرتده يوم عظيم عذابى
ايريشه زيرا كه انعامه قادر اولان رب تعالى انتقامه دخى قادر اولور (قالوا سواء علينا اوعظت ام لم تكن
من الواعظين) هود عليه السلامه ديديلركه بزه مساويدركرك بزى عذابله تخويف ايت وكرك تخويف
ايتمه اشبو صددنده اولديغمز حالاتدن تحول ايدر دكللرز (ان هذا الا خلق الاولين) اشبو بزه كتورديكك
شيء دكل الا كذب اولينلردر وياخود اشبو بزم خلقمز دكل الا خلق اولينلردر ديلورزو اولورز بعث وحساب
اولمز اعتقاد قيلورز وياخود اشبو بزه كتورديكك دكل الا عادت اولينلردركه سنك كبى تزوير وتسطير
ايدرلردى وياخود اشبو بزم اوزرينه اولديغمز دين اولينك خلق وعادتيدر بز ايسه انلره اقتدا ايدرز وياخود
اشبو صددنده اولديغمز موت وحيات عادت قديمه درناس انك اوزره اولمقدن زائل اولمزلر (وما نحن بمعذبين)
صددنده اولديغمز حالت اوزره عذاب اولنمزز (فكذبوه فاهلكناهم) اويله اولسه هود عليه السلامى
تكذيب ايتديلر بز دخى اول تكذيبلرى سببيله انلرى ريح صرصرله هلاك ايتدك (ان فى ذلك لاية) بزم انلره
بو فعلمزده جبارين عملن ايدنلره عبرت واردر (وما كان اكثرهم مؤمنين) والحال انلرك اكثرى مؤمن دكللر
ايدى اكر اكثرى مؤمن اولسيدى بز انلرى هلاك ايتمزدك اشبو آيتده بو امته تخويف واردركه انلرك عملى كبى
عمل ايتميه لر (وان ربك لهو العزيز الرحيم) ربك جل شانه اكا عصيان ايدنه عزيزدر واكا توبه واطاعت ايدنه

رحیمدر (كذبت ثمود المرسلین) قوم ثمود رسوللری صالح علیه السلامی وسائر مرسلینی تکذیب ایتدیلر
(اذ قال لهم اخوهم صالح الا تتقون) انلرك نسبده قرداشلری صالح علیه السلام انلره دیدیکه الله تعالیدن
قورقمزمیسزکه انك غیریه عبادت ایدرسز (انی لكم رسول امین) بن الله تعالیدن سزه رسول امینم
(فاتقوا الله واطیعون) امدی الله تعالیدن قورقوب سزه تبلیغ ایتدیکم انك اوامر ونواهیسنده بکا
اطاعت ایدك (وما اسألكم علیه من اجر ان اجری الا علی رب العالمین) اول تبلیغم اوزره سزدن اجر استمزم
بلکه بنم اجرم مغفرت ایتمکه حضرت رب العالمین عهدهسنهدر (أتتركون فی ما ههنا آمنین) شول
صددنده اولدیغکز خبرده اشبو حیات دنیاده موت وزوال وعذابدن امین اوزره مخلد ترك اولنمغی زعم ایدرمیسز
(فی جنات وعیون وزروع ونخل طلعها هضیم) که جنات وعیون وزروع ونخلده ترك اولنهسزکه اول
نخلك طلعی لطیف لیندر غیرینك لطیفیچون وزیراکه نخل اناثدر واناث نخلك طلعی ایسه الطفدر (وتنحتون
من الجبال بیوتا فارهین) وطاغلرده بیوت نقب ایدرسز اول عملکزده ناعمین فرحین اولدیغکز حالده
(فاتقوا الله واطیعون) الله تعالیدن قورقوب امرمه اطاعت ایدك زیراکه بنم امرمه اطاعت اکا
اطاعتدر (ولا تطیعوا امر المسرفین) یوخسه مشرکین امرنه اطاعت ایتمکزکه انلر طقوز کمسنه ایدیکه
ناقهیی عقر ایتدیلر (الذین یفسدون فی الارض ولا یصلحون) که انلر یر یوزنده شرك وعصیانله افساد ایدرلر
الله تعالینك امرنه اطاعت ایتمزلر (قالوا انما انت من المسحرین) صالح علیه السلامه انلر دیدیلرکه سن
شول قومدنسنکه مرارا سحر اولنمغله عقللرینه خلل ایروبدر وباخود طعام وشرابله معلل مخلوقیندنسن
(ما انت الا بشر مثلنا فأت بآیة ان كنت من الصادقین) سن دخی الا بزم کبی بشرسن یر وایچرسن ملك
دکلسن امدی اکر بزه الله تعالینك رسولی اولدیغکده صادق ایسك قولك صحتنه بزه بر علامت کتورکه سنی
تصدیق ایدهلم (قال هذه ناقة لها شرب ولكم شرب یوم معلوم) اویله اولسه انلرك اقتراحیله اشارت
ایتدکلری صخرهدن بر ناقه عشراء اخراج ایدوب عظمده انك مثلی ولد ولادت ایتدکدنصکره صالح علیه السلام انلره
دیدیکه اشبو اقتراحکز سببیله الله تعالینك بنم صدقمه دلالت ایدر اظهار ایتدیکی ناقهدرکه انکیچون ماءدن
نصیب واردرکه انك جمیعن شرب ایدردی وسزکیچون دخی یوم معلومده شربی واردر امدی کندی شربکز اوزره
اقتصار ایدوب اکا شربنده مزاحمه ایتمکز (ولا تمسوها بسوء فیأخذكم عذاب یوم عظیم) واول ناقهیی
زنهار سوء ایله کرك ضرب وکرك عقر ایله مس ایتمکزکه سزی یوم عظیم عذابی اخذ ایدر * روایت اولندیکه مسطع
نام بر رجل شقی بر مضیقدن بر اوق اتوب ناقهنك ایاغنه ایرکوردی ناقه اندن دوشیجك ثمودك رجال ونساء
وصبیانی رضاسیله قیدار نام شقی انی عقر ایتدیلر (فعقروها فاصبحوا نادمین) چون ناقهیی صالح
علیه السلامه مخالفت ایدوب عقر ایتدیلر کندیلره عذاب نزولی خوفندن ویا عذاب نزولنی کوردکلرندن جمیعی
نادم اولدیلر لکن اول ندامت توبه ایچون دکل ایدی (فأخذهم العذاب) اویله اولسه انلری عذاب موعود
اخذ ایتدی (ان فی ذلك لآیة) اشبو مذکورده اعتبار اهلنه عبرت واردر (وما كان اكثرهم مؤمنین)
حالبوکه انلرك اکثری صالح علیه السلامه مؤمن اولمدی اشبونده اشارت واردرکه اکر انلرك اکثری ویا نصفی
مؤمن اولسه انلری عذاب اخذ ایتمزدی (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ربك جل شانه اکا مخالفت ایدنه
انتقام ایدیجیدر واطاعت ایدنه رحمت ایدیجیدر (كذبت قوم لوط المرسلین) لوط علیه السلامی قومی
وسائر مرسلینی تکذیب ایتدیلر (اذ قال لهم اخوهم لوط الا تتقون) شول وقتکه نسبا قرداشلری لوط
علیه السلام انلره دیدیکه الله تعالیدن قورقمزمیسزکه انك امرنه مخالفت ایدرسز (انی لكم رسول امین)
بن سزه الله تعالیدن رسول ووحیده امینم (فاتقوا الله واطیعون) امدی الله تعالیدن قورقوب اوامر
ونواهیسنی تبلیغمده بکا اطاعت ایدك (وما اسألكم علیه من اجر ان اجری الا علی رب العالمین) وانی تبلیغم
اوزره سزدن اجر استمزین بلکه اجرم حضرت رب العالمین عهدهسنهدر (أتأتون الذكران من العالمین)
اولاد ادم بیننده ذکوری وطئ ایدرمیسز اناثی کثرتده ذکوره نه غالب ایکن * وباخود بو فاحشه ایله
سائر انسان وحیوان بیننده تخصیص ایدرسز (وتذرون ما خلق لكم ربكم من ازواجكم بل انتم
قوم عادون) وربکز جل شانه سزه استمتاع ایچون مجانسکز اناثدن خلق ایتدیکنی ترك ایدرسز بلکه سز

حد شهوتدن متجاوزلرسز شول حیثیتدنکه سائر ناس بلکه حیوانات اوزره زیادهمی اولدیکز وباخود اشبو
جرمهیی ارتکاب ایتدکز ایچون عدوانله وصف اولنمغه احقسز (قالوا لئن لم تنته یا لوط لتكونن من المخرجین)
دیدیلرکه یا لوط اکر بزم بو فعلمزی انکاردن منتهی اولمزسك قریهدن اخراج اولنانلردن اولورسن (قال انی
لعملكم من القالین) لوط علیه السلام دیدیکه بن سزك عملکزه بغض شدید ایدنلردنم اکا انکاردن ابعادکزله
وقوف ایدردکان (رب نجنی واهلی مما یعملون) یارب بنی واهلمی انلرك عمل شوم وعذابندن نجات ویر
(فنجیناه واهله اجمعین) اویله اولسه بز انك دعاسنه اجابت ایدوب انی واهل بیتنی ودیننده اتباعنی عذابدن
انجاء ایتدك لکن انکه لوطك قومنه عذاب ایردی (الا عجوزا فی الغابرین) الا لوطك مرأهسی عذابده
باقیلرده تقدیر اولندیغندن انجاء اولنمدی شول مبدنکه فاحشهیه معینه وراضیه ایدی (ثم دمرنا الآخرین)
بعده اخرینی اهلاك ایتدك (وامطرنا علیهم مطرا) انلرك بلادلرندن طشره بولنانلرینه سمادن طاش
یاغدردق (فساء مطر المنذرین) اول انذار اولنانلرك یغموری نه چرکین اولور (ان فی ذلك لآیة وما كان
اكثرهم مؤمنین) اشبو مذکورده اعتبار اهلنه عبرت واردر والحال انلرك اکثری لوط علیه السلامه مؤمن
دکلیدی (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ربك جل شانه اعداسی اوزره قهرله غالبدر واولیاسنه رحیمدر
(كذب اصحاب الأیكة المرسلین) اصحاب ایکه شعیب علیه السلامی وسائر مرسلینی تکذیب ایتدیلر ایکه
مدین قربنده غیضهدر انده ساکن ناسدن بر طائفه اولوردی شعیب علیه السلام انلردن اجنبی ایکن انلره بعث
اولندی مدینه بعث اولندیغی کبی (اذ قال لهم شعیب الا تتقون) شعیب علیه السلام انلره دیدیکه
الله تعالیدن قورقمزمیسزکه اکا عصیان ایدرسز (انی لكم رسول امین) الله تعالیدن بن سزه رسول
امین بعث اولندم (فاتقوا الله واطیعون) الله تعالیدن قورقوب بکا اطاعت ایدك (وما اسألكم علیه
من اجر ان اجری الا علی رب العالمین) انك اوامر ونواهیسنی سزه تبلیغم اوزره سزدن اجر استمزین بلکه اجرم
حضرت رب العالمین عهدهسنهدر اشبو ذکر اولنان بش قصهیی امور مذکوره ایله تصدیرنده دلالت واردرکه
مرسلینك بعثتی مقصوره اولهاکه حق تعالییی تانیدهلر واکا اطاعتله ثوابنه ایرهلر وعقابندن ایریلهلر
وبو امورده انبیا متفقین ایدیلر اکرچه بعض تفاریعده مختلفین ایسهلر مطامع دنیه واغراض دنیویهدن
مبرئین اولدقلری حالده (اوفوا الكیل ولا تكونوا من المخسرین) کیلی اتمام ایدك یوخسه تطفیفله حقوق
ناسی اخسار ایدنلردن اولمکز (وزنوا بالقسطاس المستقیم) ومیزان عدلله وزن ایدك (ولا تبخسوا
الناس اشیاءهم) وناسك حقوقندن برشیء نقص ایتمکز (ولا تعثوا فی الارض مفسدین) یریوزنده قتل
وغارت وقطع طریقله فساده سعی ایتمکز (واتقوا الذی خلقكم والجبلة الاولین) اول الله تعالیدن
قورقوکه اول سزی وخلائقدن سزی تقدم ایدنلری خلق ایتدی (قالوا انما انت من المسحرین) دیدیلرکه
سن مرارا سحر اولنمغله عقلکه خلل ایرمشلردنسن (وما انت الا بشر مثلنا) والحال سن بزم کبی
بشرسن ملك دکلسن (وان نظنك لمن الكاذبین) وبز سنی دعواکده کاذبلردن ظن ایدرز (فاسقط علینا
كسفا من السماء ان كنت من الصادقین) امدی سمادن اوزریمزه قطعه یعنی عقوبت ایندر اکر دعواکده
صادقلردن ایسك (قال ربی اعلم بما تعملون) شعیب علیه السلام دیدیکه ربم جل شانه سزك کیل ووزنی
نقص ایتدیککز عمله وکرك مستحق اولدیغکز عقابه اعلمدر حکم ومشیئت انکدر دیلرسه سمادن اوزریکزه عقوبت
ایندرر ویا عذاب اخرله جزا قیلور (فكذبوه فأخذهم عذاب یوم الظلة) انلر ایسه انی تکذیب ایتدیلر اویله
اولسه اقتراح ایتدکلری شیء مثلنده یدی کون اوزرلرینه حر تسلیط اولنوب حتی که نهرلری غلیان ایتدی
اول حالده بر سحابه انلره ظله اولدی جمیعی انك تحتنه اجتماع ایتدکده اوزرلرینه اتش یاغوب یاندیلر یوم ظله
عذابیله اخذ اولندیلر (انه كان عذاب یوم عظیم) اول عذاب یوم ظله یوم عظیم عذابی ایدی (ان فی ذلك
لآیة) اشبو مذکورده کیل ووزنی نقص ایدنلره عبرت وموعظه واردر (وما كان اكثرهم مؤمنین) انلرك
اکثری شعیب علیه السلامه مؤمن دکلایدی (وان ربك لهو العزیز الرحیم) ربك جل شانه عاصیلره عزیز
ومطیعلره رحیمدر الله تعالی اشبو یدی قصهیی اختصار وجهی اوزره ذکر ایلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه
تسلیه ومرسلینی تکذیب ایدنلره تهدید اوله (وانه لتنزیل رب العالمین) اشبو قرآن عالملری خلق ایدن

رب تعالینك تنزیل ایتدیکیدر (نزل به الروح الامین علی قلبك لتكون من المنذرین بلسان عربی مبین)
که انکله امین وحی اولان جبریل علیه السلام یا محمد سنك قلبك اوزره نزول ایتدی تا که مخوفیندن اوله سن
هر شیئدنکه فعل ویازکی عذابی مؤدی اولور شول معناسی واضح لسان عربیه کیم قومك انکله ملزم اولوب
عدم قبوله عذرلری قالمیه ویاخود لغت عربیه ایله تخویف ایدن انبیادن اوله سنکه انلر هود وصالح
واسماعیل وشعیب ومحمد علیهم السلامدر (وانه لفی زبر الاولین) اول قرآنك ذکری ویا معناسی
کتب متقدمه ده ثابتدر (اولم یکن لهم آیة ان یعلمه علماء بنی اسرائیل) قرآنك صحتنه ویا محمد علیه السلامك
نبوتنه علامت اولمدیمیکه بنو اسرائیل علماسی کتابلرنده مذکور نعتیله انی تعریف ایده لر * روایت اولندیکه
اهل مکه مدینه یهودینه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك نعتندن سؤال ایچون رسول کوندردکلرنده یهودیلر که
انك خروجی وقتی کلمشدر ونعتنی ذکر ایتدیلر اکابناء الله تعالی دیدیکه محمد علیه السلامك شاننده شکمی ایدرلر انلر
ایچون علامت اولمدیمیکه علماء بنی اسرائیل انی انلره کتابلرنده ذکر اولندیغی منوال اوزره خبر ویردیلر امدی
اول انك صدقنه کفایت ایدر (ولو نزلناه علی بعض الاعجمین فقرأه علیهم ما کانوا به مؤمنین) اکر بز اول
قرآنی اعجمینك برینه انزال ایتسیدك که اول اساننده عجمه اولدیغندن کلامی تبیین ایتمیندر واول اعجمی
قرآنی لغت عربیه نك غیری اوزره انلره اوقوسه فرط عناد واستکبار ویا عدم فهم ویا عجمه اتباعدن اعراض
واستکبارلرندن اکا ایمان کتورمیه لردی (کذلك سلکناه فی قلوب المجرمین) اشبو منوال اوزره شرك
وتکذیبی عربك مشرکلری قلوبنه ادخال ایده وز (لا یؤمنون به حتی یروا العذاب الالیم) اویله اولسه عذاب
الیمی کورمینجه اول قرآنی تصدیق ایتمزلردی (فیأتیهم بغتة وهم لا یشعرون) اول عذاب انلره دنیاده
ویا آخرتده فجأة کلور حالبوکه انك کلمسنه انلرك شعوری اولماز (فیقولوا هل نحن منظرون) تحسر
وتأسفلرندن دیه لرکه نولیدی بزه مدیدن تأخیر وامهال اولنسیدك که ایمانه کلوب تصدیق ایدیدك (افبعذابنا
یستعجلون) بزم عذابمزه استعجالمی ایدرلر شول قوللریله کیم اوزر بمزه سمادن طاش یاغدر ودخی بزه ایعاد
ایتدیککك شیئی کتوردیو استرلردی عذاب نزولنده نولدیکه استمهال ایدرلر (افرأیت ان متعناهم سنین ثم جاءهم
ما کانوا یوعدون ما اغنی عنهم ما کانوا یمتعون) یا محمد کوردمیسنکه اکر بز انلری نیجه ییللر نعیم طویله تمتیع
ایتسه وز بعده انلره وعد اولندقلری عذاب کلسه اول نعیم طویللری اول عذابلری دفعنه ویا تخفیفنه مفید اولمیه
ایدی (وما اهلکنا من قریة الا لها منذرون) هیچ برقریه اهلنی اهلاك ایتمدك الا انك رسوللری وار ایدیکه
الزام حجه ایچون انلری انذار ایدرلردی (ذکری وما کنا ظالمین) اشبو انلره تذکره در بز ظالملردن دکلمزکه
ظالملرك غیری ویا انذاردن اول کسه یی اهلاك ایده وز (وما تنزلت به الشیاطین) اول قرآنله شیاطین
تنزل ایتمدی نتکیم مشرکین زعم ایدرلرکه اول شیاطینك کهنه یه القاسی قبیلندن اوله (وما ینبغی لهم
وما یستطیعون) اول شیاطینه هیچ صحیح اولمازکه قرآنله نزول ایده لر واکا قادر دخی اولمز (انهم
عن السمع لمعزولون) زیرا که انلر اهل سماء کلامنی استماعدن محجوبلردر زیراکه اول مشروطدرکه صفات ذاتده
مشارکت وفیضان حق قبول وصور ملکوته انتقاش بولنه نفوس شیاطین ایسه خبیثة ظلمانیه شریرة بالذات
اولدیغندن انی قبول ایدرد کادروالحال قرآن حقایق ومغیباتی مشتملدرکه ملائکه نك غیریدن تلقیسی ممکن
اولمز (فلا تدع مع الله الها آخر فتکون من المعذبین) امدی الله تعالی ایله بیله اله آخر اتخاذ ایتمکله که معذبلردن
اولورسن اکرچه انك عندنده کریم ایسکده * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر الله تعالی اشبونکله غیری تحذیر ایدر
زیراکه یا محمد سن بکا اکرم خلقسن اکر بندن غیری اله اتخاذ ایتسك سکا عذاب ایدردم فکیف که سنك غیری اوله
(وانذر عشیرتك الاقربین) وعشیرتکی الاقرب فالاقرب انذار ایت زیرا انلرك شاننه اهتمامك اهمدر * روایت
اولندیکه اشبو آیت نازل اولیجق پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم طوروب دیدیکه یا معشر قریش نفسلریکزی الله
تعالینك عذابندن اکا ایمان وامرینه اطاعتله قورتریکز والا بکا قرابتکز سزه برشیئه مفید اولمز یا بنی عبد مناف
یا عباس بن عبد المطلب یا صفیة عمة رسول الله یا فاطمة بنت رسول الله هر بریکز نفسلریکزی عذاب
اللهدن تخلیص ایدیکز بوخصوصده سکا مخالفتله بکا انتسابکز برشیئه مفید اولمز (واخفض جناحك لمن اتبعك من
المؤمنین) مؤمنلردن سکا اتباع ایدنلره الانه جانب وتواضع ایت یعنی انلره کیم ایمانه داخل اولمغه مشارف اولورلر

وبالسان

وبالسان ایله سنی تصدیق ایدرلر (فان عصوك فقل انی بریء مما تعملون) اکر سکا عصیان ایدوب اتباع
ایتمزلرسه دیکلکه سزك ایشلدیککز شرکدن ومعاصیدن بریئم (وتوکل علی العزیز الرحیم) توکل ایت اول
الله تعالی یه کیم اعداسنی قهره واولیاسنه نصره قادر اولور تا که سکا عصیان ایده نك وغیرینك شرلرینی سندن کف
ایده (الذی یراك حین تقوم وتقلبك فی الساجدین) که اول سنی تهجده ویا جمیع مهمامکه قیامك حیننده
وصلاتده قیام ورکوع وسجود وقعودله تقلبکی کورر ویاخود احوال متهجدین تصفحنده ترددکی کورر شول
وقتنکه قیام لیلك فرضیتی نسخ اولیجق اول کیجه اصحاب بیوتن طواف ایتدیکه انلرك طاعاتی کثرتنه حرصندن
نه ایشلدکلرین کوره ذکر الله وتلاوتله بیوت زنابیر دکی کبی دندنه لری ایشیدیلور بولدی (انه هو السمیع
العلیم) اول سنك مقالنکی ایشیدر ونیتکی بیلور (هل انبئکم علی من تنزل الشیاطین تنزل علی کل افاك اثیم
یلقون السمع واکثرهم کاذبون) سزه خبر ویره یمیکه شیاطین نه حاللو کمسنه یه تنزل ایدرلر امدی انلر هر کذاب
فاجره تنزل ایدرلرکه انلر کهنه درملائکه دن استراق سمع ایتدکلرندنصکره کهنه یه القا ایدرلر والحال انلرك
اکثری کاذبلردر وقتا که قرآن شیاطین تنزلندن اولمسی صحیح دکل ایدیکنی بیان ایلدی انی تأکید ایچون انلرك
محمد علیه السلامه تنزلی صالح اولمدیغن ایکی وجه ایله اظهار ایلدی * بری بو که انلرك تنزلی شریر کذاب
کثیر الاثم اوزره اولور محمد علیه السلام ایسه انك خلافی ملابسدر * بری دخی بو که اول افاکون که کهنه درسمعی
شیاطینه القا ایدرلر وعلمده نقصانلر ایچون اول شیاطیندن ظنون وامارات تلقی ایدوب تخیلاتلری حسبنجه
اکا شول اکثری واقعه مطابق دکل اشیایی ضم ایدرلر نتکیم حدیثنده کلدیکه (الکلمة یحفظها الجنی فیقرؤها
فی اذن ولیه فیزید فیها اکثر من مائة کذبة) شول کلمه که جنی انی ملائکه دن حفظ ایدوب ولیسی کاهن قولغنه
قور کاهن ایسه اکا یوز کذبدن اکثری زیاده ایدر محمد صلی الله علیه وسلم ایسه انجلین دکلدر زیرا اول
مغیبات کثیرة لا یحصادن خبر ویروبدرکه جمیعنك حقیقتی ظاهر اولوبدر ویاخود اول شیاطین ملائکه دن
مسموعلرینی اولیالرینه القا ایدرلر حالبوکه انلر اکثر اقواللرنده کاذبلردرزیراکه ایشتدکلری ملائکه نك
سویلدیکی نصف اوزره دکلدر یا اول شیاطینك شرارهلر ایچون ویا فهم ویا ضبط وافهامده قصورلر ایچون
(والشعراء یتبعهم الغاوون) شعرایه غاویلر اتباع ایدرکه انلر مشرکون ویا شیاطین ویا سفهاء ویا شطار
قریشدر محمد صلی الله علیه وسلم اتباعی ایسه انلر کبی دکلدر اشبو آیت شول شاعرلر حقنده نازل اولوبدرکه
شعر سویلیوب محمد صلی الله علیه وسلم سویلدیکی کبی بز دخی سویلرز دیرلردی و پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلمی هجو ایدوب انلری استماع ایچون قوملرینك سفهاسی انلرقتنه جمع اولوردی (الم تر انهم فی کل واد
یهیمون) کورمزمیسنکه انلر کلام اودیه سندن هر وادیده حیرت اوزره کیدرلر زیرا اکثر مقدماتلری
خیالاتدرکه حقیقتی اولمز واغلب کلماتلری تمزیق اعراض وقدح انساب ووعد کاذب وافتخار باطل ومدح
من لا یستحقه در (وانهم یقولون ما لا یفعلون) وانلر شعرلرنده ایشلمدکلری شیئی ایشلدك دیو اوکنورلر
(الا الذین امنوا وعملوا الصالحات وذکروا الله کثیرا وانتصروا من بعد ما ظلموا) الا شول شعرایه غاویلر
اتباع ایتمزلرکه ایمان کتوروب اعمال صالحه ایشلرلر والله تعالی یی چوق ذکر ایدرلر واکثر اشعارلری
توحیدده والله تعالی یی ثناده وطاعته حثده اولور وهجوله کندیلرین هجو ایدنلردن انتصار مراد ایدرلر
اشبو آیت شعرا مؤمنین شاننده نازل اولوبدر شول سببدنکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلوب دیدیلرکه
یا رسول الله الله تعالی بیلورکه بز دخی شعرا یز بزم حالمز نیجه اولور پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه مؤمن سیفیله
ولسانیله جهاد ایدر حسان رضی الله عنه یه دیردیکه قل وروح القدس معك شعر سویلکل که روح القدس
نصرتی سنکله در وکعب بن مالك رضی الله عنه یه دیدیکه (اهجهم فوالذی نفسی بیده لهو اشد علیهم من النبل)
مشرکینی هجو ایت اول الله تعالینك حقیچونکه روحم انك یدنده در سنك هجولك انلره نبلدن اشددر بعده شعراء
کفار ایعاد اولندیلرکه (وسیعلم الذین ظلموا ای منقلب ینقلبون) الله تعالی یه اشراك و پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلمی هجو ایدنلر موتلرندنصکره قنغی مرجعه رجوع ایدیسرلر ایدیکنی بیلورلر

(سورة النمل وهی ثلاث وتسعون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(طس تلك آيات القرءان وكتاب مبين) اشبو سوره دكى ايات قرأنك ولوح محفوظك ايانيدر (هدى وبشرى
للمؤمنين) اول مؤمنلره ضلالتدن هدى وانى تصديق ايدنلره جنتله بشرى اولديغى حالده (الذين يقيمون
الصلاة ويؤتون الزكاة) كه انلر نمازى تعديل اركان ورعايت اوقاتله ادا ايدرلر ومالريننك زكوتن ويررلر
(وهم بالآخرة هم يوقنون) كه انلر اخرته ايقان ايدرلر زيراكه مشاق عبوديته تحملى عاقبت خوفيله
ومحاسبه يه وثوقله اولور (ان الذين لا يؤمنون بالآخرة زينا لهم اعمالهم) شونلر كه اخرته ايمان كتورمزلر
انلره اعمال قبيحه لرى تزيين اولنور كفرلرينه مجازات ايچون طول عمر وسعت رزقله تمتيع اولنورلر حتى كه
شهوانلرينه اتباع ايدوب تكاليف شاقه دن فرار ايدرلر يوخسه فواحشى تحسين وفعلى امر الله دكل
(فهم يعمهون) اويله اولسه انلر ضلالتده متحير ومتردد اولورلر (اولئك الذين لهم سوء العذاب وهم
فى الآخرة هم الاخسرون) امدى اول وصفله موصوفلر ايچون يوم بدرده قتل واسرله سوء عذاب اولنوب
اخرتده زياده خاسرين اولورلر كه مثوبتى فوت وعقوبتى تحصيل ايدرلر (وانك لتلقى القرءآن من لدن حكيم
عليم) يا محمد سكا قرأن ويريلوبدر اول الله تعالى عندندنكه امرنده حكيم واعمال خلقه عليمدر
(اذ قال موسى لاهله انى انست نارا) يا محمد ذكر ايت شول وقتيكه موسى عليه السلام اهليله مدينندن
مصره مسيرنده اهلنه ديديكه بن اتش كوردم (سأتيكم منها بخبر) سزه اول اتش عندنده اولاندن طريق
خبرين كتوره يين زيراكه طريقدن طشره كتمشدى (او آتيكم بشهاب قبس لعلكم تصطلون) ويا خود شعلهٔ
نار مقبوسه ايله كلم كه اندن اتش ياقوب ايسينه سز (فلما جاءها نودى ان بورك من فى النار ومن حولها)
وقتا كه موسى عليه السلام اول اتش قتنه كلدى موسى عليه السلامه ندا اولنديكه اول ناره قريب اولان
كمسه ده ويا اول نار مكاننك حولنده اولان كمسه ده بركت قيلندى اول بركتله مراد امر عظيم قضاسيله
بشارتدركه اندن ارض شامك كلنه بركت منتشر اولوركه اول امر دينى حدوثيدر كيم اول الله تعالينك موسايه
تكلميدر وانده معجزات ظهوريدر واول خيرلك بركتنى نشر ايچون انى اول بقعه نك اباعدنه ارساليدر واول
نارله مراد نور رب العزتدر واول مباركله مراد موسى عليه السلام وانده كى ملائكهٔ حاضروندر (وسبحان
الله رب العالمين) اول الله تعالى رب العالميندر كلامى خلق كلامنه مشابهتدن منزه اولدى اشبونده اولنان
شيئك تمامندندر (يا موسى انه انا الله العزيز الحكيم) يا موسى بن اول الله تعالى يمكه عزت وحكمتله
موصوفم ✻ دينلديكه اشبو جوابدر موسى عليه السلامك شول قولنه كيم بكا سو يلين كيمدر ديدى خطابى
ايشيدوب خطاب ايدنى كورمدى (والق عصاك) الكدن عصاكى يره براقغل براغيجق برحيه اولدى (فلما رآها
تهتز كانها جان ولى مدبرا ولم يعقب) وقتا كه موسى عليه السلام اول عصايى حيهٔ خفيفهٔ اهليه كبى اضطراب
وتحرك ايدر كوردى حالبوكه اول فرعون عندنده حيهٔ كبيرهٔ غيراهليه ايدى موسى عليه السلام اردنه دونوب
كندى خوفندن اكا دونوب باقدى اكا دينلديكه (يا موسى لا تخف انى لا يخاف لدى المرسلون) يا موسى اول
حيه دن خوف ايتمكل زيرا لايق دكلدركه مرسلون بنم عندمده خوف ايده لر (الا من ظلم ثم بدل حسنا بعد سوء
فانى غفور رحيم) مكر مرسليندن اول كمسه كه اندن صدور ايتمش ذنب سببيله نفسنه ظلم ايده آدم
ويونس وداود واخوهٔ يوسف كبى صلوة الله عليهم اجمعين واول ظلمندنصكره توبه ايليه امدى بن انى
مغفرت ورحمت ايدرين (وادخل يدك فى جيبك تخرج بيضاء من غير سوء) والكى درعك جيبنه قويوب
چيقارغل كه انى برحسن بيضا اولديغى حالده چيقاره سن (فى تسع آيات الى فرعون وقومه) فرعون وقومنه
طقوز ايتله ويا اول ايكى ايته مقارن طقوز ايتله يله مرسل اولديغك حالده كتكل كه اول عصا ويددن غيرى بحرك
انفلاقى وطوفان وجراد وقمل وضفادع ودم ومالريننك طمسى وبواديده جذب ومزارعده
نقصاندر (انهم كانوا قوما فاسقين) زيراكه انلر قوم عاصى اولديلر (فلما جاءتهم آياتنا مبصرة) وقتا كه
موسى بزم طقوز ايتمز ظاهره وبينه اولديغى حالده انلره كتوردى (قالوا هذا سحر مبين) ديديلركه اشبو
برسحردركه سحريتى اشكاره در (وجحدوا بها) واول اياتى يالدكارندنصكره انكار ايتديلر (واستيقنتها
انفسهم ظلما وعلوا) انك صدقنه والله تعاليدن ايديكنه استيقان ايدرلر ايكن اول انكارلرى نفسلرينه شركله
ظلم وايماندن ترفع ايدر اولدقلرى حالده (فانظر كيف كان عاقبة المفسدين) نظر ايتكه مفسدلرك عاقبتى

نجه اولور زياده اغراق واخرتده احراق اولور (ولقد آتينا داود وسليمان علما) بز داود وسليمانه علمدن
برطائفه ويردك كه اول علم حكم وقضادر (وقالا الحمد لله الذى فضلنا على كثير من عباده المؤمنين) واول
ايكيسى ديديلركه الله تعالى يه حمد اولسونكه بزى نبوت وكتابله وتسخير جن وانس وشياطينله وفهم كلام
طير وبهايم وملكله عباد مؤمنيندن كثير اوزره تفضيل ايتديكه انلره بو خصال ويرلمدى اشبو آيت علمك شرفنه
واول اجل نعمدن ايديكنه دليلدر وعلم ويريلن كشى عباد مؤمنيننك كثيرى اوزره مفضل اوله (وورث سليمان
داود) سليمان عليه السلام باباسى داود عليه السلامك نبوت وياملك ويا علمنه وارث اولدى اشبو سياده
انك مقامنه قائم اولمغه سائر اوغللرى دكل حالبوكه انلر اون طقوز كشى ايديلر ✻ دينلديكه سليمان عليه السلامه
داود عليه السلامه ويريلاندن زياده ريح وشياطين تسخير ايدلدى وسليمان عليه السلام ملكده داوددن
زياده واندن اقضى ايدى وداود عليه السلام تعبدده سليمان عليه السلامدن اشد ايدى وسليمان عليه
السلام نعم اللهه داوددن اشكر ايدى (وقال يا ايها الناس علمنا منطق الطير) وسليمان عليه السلام
الله تعالينك نعمتنى تشهير واكا اعتراف ومعجزه ذكريله ناسى تصديقه دعوت ايدوب ديديكه يا ناس بزه منطق
الطير تعليم اولندق ومنطق تعارفده هر لفظدركه انكله ما فى الضميردن تعبير اولنه اول كرك مفرد ويا مركبدر
واصوات حيوانيه تخيلاتنه تابعه اولديغى حيثيتدن عبادات منزلتنده در ظن اولنوركه سليمان عليه السلامك
برحيوان صوتنى ايشتديكنده قوهٔ قدسيه ايله انك تصويت ايتديكى تخيلى وطلب ايتديكى غرضى بيلوردى
اشبو قبيلدندركه اول بربلبله مرور ايتديكه اول تصويت وهم رقص ايدردى ديديكه اشبو بلبل ديركه (اذا
اكلت نصف تمرة فعلى الدنيا العفاء) چون نصف تمره يدم دنيا اوزره دروس وذهاب اولسون وفاختهٔ يى
تصويت ايدر ايشيدوب ديديكه اشبو فاخته ديركه (ليت الخلق لم يخلقوا) نوليدى بو خلق يرادلميدى
ظن اولوركه بلبلك انى ديمسى شبع وفراغ بالندن ايدى وفاختهنك مقالات شدت وتألم قبيلندن ايدى
(واوتينا من كل شيء) وانبياء وملوكه ويرلديكى هر شيئدن يعنى انلرك ويرلديكى اشيانك كثيرندن بزدخى ويرلدك
(ان هذا لهو الفضل المبين) اشبو بزه ويريلان نعم كثيره بزدن غيريه ويريلان اوزره زياده ظاهردر سليمان عليه
السلامدن اشبو قولك ورودى شكر وثناء وجهى اوزره ايدى يوخسه تفخر وجهى اوزره دكل ✻ روايت
اولنديكه سليمان عليه السلام يدى يوز ييل والتى آى اهل دنيانك جميعنه جن وانسه دواب وطير وسباعه ملوكت
ايتدى وهر شيء نطقنك علمى ويرلدى وزماننده صنايع عجيبه احداث اولندى (وحشر لسليمان جنوده
من الجن والانس والطير فهم يوزعون) سليمان عليه السلام ايچون جن وانس وطيردن جنودى جمع
ايدلدى برمسيرنده كه اول انك صددنده ايديكه انلر سوق وهم جمع ايديلورلردى يعنى ايلروكيدنلرى منع
اولنوردى كه كيرويه قالنلرى انلره ايريشه تا كه مجتمعين اولوب انلردن كمسه تخلف ايتميه ✻ روايت اولنديكه سليمان
عليه السلام معسكريننك طولى وكركك عرضى يوز فرسخ ايدى وانك ذهب وابريشمدن طولى وعرضى
بر فرسخ بر بساطى وار ايديكه انى اكا جنيلر نسج ايتمشيدى انك وسطنه سليمان عليه السلامك التوندن
منبرى وانك حولنه التون وكومش كرسيلر قونوردى اول منبر اوزره سليمان عليه السلام والتون كرسيلره انبيا
وكومش كرسيلره علما اوتورورلردى وانك حولنه ناس وناسك حولنه جن وجنك حولنه شياطين طورورلردى
وسليمان عليه السلامك باشى برابرنده هواده قوشلر قنادا چوب كولكه اولوردى كوننك حرندن انى
قورووردى وانك بساطنى امر يله باد صبا كوتورردى صباحدن اويلهيه دكين برآيلق مسافه يه واويله دن
اخشامه دكين اول دكلو مسافه يه ايرردى ✻ روايت اولنديكه سليمان عليه السلامك طولى وعرضى
يوز فرسخ معسكريننك يكرمى بش فرسخنده انس ويكرمى بشنده وحش ويكرمى بشنده طير اولوردى واول
معسكر اوزره قواريردن بيك بيت دوزلمشديكه اوچيوزنده حرهٔ خاتونلرى يدى يوزنده سريه لرى اولورلردى
ريح عاصف اول معسكرى قالدرر وريح رخاء يورودردى بر وقتده اول هواده معسكرنده جنوديله كيدر كن
اكا وحى الهى كلديكه سكا ملوكتنده زياده ايلدمكه خلايقدن هر كه سننك شانكده بر سوز سويليه الا اول
سوزى سكا ايركورم ✻ دينلديكه سليمان عليه السلام اول معسكرنده تيوردن تنورلر ومطبخلر اتخاذ ايتمشيديكه
انده اتمكلر واشلر پشوررلردى قدور عظاملرى وار ايديكه هر برينه اون جزور قونوردى (حتى اذا اتوا على وادى

النمل) حتی بقجانکه وادی النمله ایردیلر که اول طائفه ده ویا ارض شامده بر وادیدر که کثیر النمل ایدی * دینلدیکه
اول وادیده جنیلر ساکن اولورلر وانده اولان نمل اول جنیلرک مراکبیدر واول وادینک نملی ذئاب امثالنده
ایدی لکن مشهور اولان انک نملی معروف اولان نمل صغیر اوله (قالت نملة) اول نمل طائفه سنک ملکی
ایکی قنادلو ایدی بر قوله عرجا ایدی اسمی طاحیه ویا جرمی ایدی اول نمله دیدیکه (یا ایها النمل ادخلوا مساکنکم
لا یحطمنکم سلیمان وجنوده وهم لا یشعرون) یا نمل طائفه سی مسکنلریکزه داخل اولک که سلیمان
وجنودی سزی کسر ایتمسون حالبوکه سزی کسرلرینه شعوری اولمز زیرا که شعورلری اولسه انی ایدرد کلردر
اول نملهنک قولنی ریح سلیمان علیه السلامک سمعنه اوچ میل مسافه دن ایرکوردی اویله اولسه سلیمان علیه
السلام جنودنی حبس ووقف ایتدی حتی که اول طائفهٔ نمل یوتلرینه دخول ایتدیلر (فتبسم ضاحکا من قولها)
سلیمان علیه السلام انی ایشیدیجک انک حذر وتحذیرنه ویا قومنک مصالحنه اهتداسنه تعجب ویا حق تعالینک
انی نملهٔ همتنی ادراکه تخصیصنه سرورندن ضحکه شروع ایدر اولدیغی حالده تبسم ایتدی بعده سلیمان
علیه السلام رب تعالینک اکا انعامنه حمد ایدوب (وقال رب اوزعنی ان اشکر نعمتک التی انعمت علی
وعلی والدی) دیدیکه یا رب بکا الهام ایتکه نعمتکه شکر ایدمکه انی بکا ووالدیمه انعام ایتدک سلیمان علیه
السلام انده والدینی ذکرنی درج ایلدی نعمتی تکثیر ویا تعمیم ارادتیله زیرا که والدینه اولان نعمت اکا دخی
نعمتدر وولده اولان نعمت والدینه اولان نعمتدر خصوصا که اول ولدتقی اوله انک دعا وشفاعتیله نفعلنور
(وان اعمل صالحا ترضاه) وعمل صالح ایشلیم که سن اکا راضی اوله سن (وادخلنی برحمتک فی عبادک
الصالحین) ورحمتکله بنی جنتده عباد صالحینک جمله سنه ادخال ایت (وتفقد الطیر فقال مالی لا اری
الهدهد ام کان من الغائبین) سلیمان علیه السلام طیوری تطلب ایتدیکه هدهدی کوره که اول هدهدلرک رئیسی
ایدی انی انلرک اراسنده کورمیجک دیدیکه بکا نولدیکه طیورک جمله سنده هدهدی کورمزم که عجب نه اولدی
یوخسه اول غائبلردنمیدر وقتا که هدهدک غیبتی سلیمان علیه السلامه محقق اولدی دیدیکه (لاعذبنه
عذابا شدیدا) والله بن اول هدهده عذاب شدید ایدم ریش وذنبن یولوب کونشه قویم بر وجهله کیم نمل
وهوامدن امتناعه مجالی اولمیه ویا انی قطرانه بولهیوب کونشه قویم ویا انی قفصه قویم ویا انی مألوفندن ایرم
ویا انی ضدیله بر یره حبس ایدم (اولاذبحنه) ویاخود انی بوغزلهیم (اولیأتینی بسلطان مبین) ویاخود
بر برهانله کلهکیم اول انک عذرنی تبیین ایده مفسرون هدهدک سبب غیبتنده دیدیلرکه سلیمان علیه السلام
بیت المقدس بناسندن فارغ اولیجق عزم ایتدیکه ارض حرمه خروج ایده اویله اولسه انس وجن وشیاطین
ووحوش وطیوری معسکرینه بندروب حتی ریح انلری حرمه ایرکوردی سلیمان علیه السلام ماشاءالله
حرمده اقامت ایتدیکنجه هر کونده بش بیک دوه وبش بیک صغر ویکرمی بیک قیون قربان ایدردی بعده
بر صباحن جنودیله مکهدن چیقوب وقت زواله دکین صنعایه ایردیکه اول مکهدن بر آیلق مسافهدر
انده بر ارض حسنا کوردیکه خضرت وزهرهسی جانه صفا ویرردی دیلدیکه اول ارایه اینه نماز قیلوب انده
غدانه اول نزوله مشغول ایکن هدهد عزم ایلدیکه هوایه صعود ایده واطراف دنیایه نظر ایدوب
سلیمان علیه السلامک اشغالی تمامنده یانده بوله جون هدهد هوایه صعود ایدوب یمین وشماله نظر ایدیجک
بلقیسک بستانن کوردی انک خضرتنه میل ایدوب فی الحال اکا هبوط ونزول ایتدی انک اسمی یعفور ایدی
انده بر هدهده ملاقی اولدیکه اسمی عنفیر ایدی اول یعفوره قاندن کلور قانده کیدرسن دیدی یعفور ایتدی
صاحبم سلیمان بن داود له شامدن کلوربنکه اول انس وجن وشیاطین ووحوش وطیور وریاحک ملکیدر
عنفیر ایتدی کرچه سنک صاحبکه ملک عظیم ویرلمش لکن بودیارین ملکهسی بلقیس اندن دون دکلدر زیرا
تحت یدنده اون ایکی بیک قائدی اولوب هر قائد یوز بیک مقاتله موکلدر کل سنی انک مملکتنه ایلتهیمکه
کورهسن یعفور ایتدی قورقارینکه نماز وقتنده سلیمان علیه السلام صویه محتاج اولوب بنی تفقد ایده
عنفیر ایتدی اشبو ملکهنک خبرینی اکا کوتوریجک انی مسرور ایدرسن اویله اولسه یعفور اکا موافقت ایدوب
کتدی حتی که بلقیس ومملکتنه نظر ایتدی اندن رجوع ایدوب سلیمان علیه السلام قتنه کتدی حالبوکه اویله
وقتی چیقوب ایکندی وقتی کیرمشدی وقتا که سلیمان علیه السلام اول منزله نزول ایدوب نماز وقتی داخل

اولدی والحال اول صوسز ایدی انس وجن وشیاطینه صودن سؤال ایدوب انلردن بیلور بولنمدی اویله اولسه
هدهدی تفقد ایتدیکه اکا صودن سؤال ایده زیرا که اول سلیمان علیه السلامک صویه دلیلی ایدی بر التنده کی
صویی زجاجه ده کوریلان صو کبی کوروردی قریب ویرک بعید ایدیکن بیلوروصو اولدیغی موضعی اکا خبر
ویرردی اولدخی اول موضعی شیاطینه صو چقنجه قازدرر ایدی * برکسه ابن عباس رضی الله عنهمایه دیدیکه
هدهدک بوخصلتله مختص ایکن کوررمیکه بر صبی توزاق قوروب انی از طپراغله اورتر هدهد کاور اول
توزاغی کورمز بوغازندن طوتیلور حکمت ندر ابن عباس رضی الله تعالی عنهما دیدیکه بقجان قضا وقدر ایرد
بصر کورمز عقل کیدر چون سلیمان علیه السلام اول حینده هدهدی بولمدی غضب ایدوب حکایت
بیورلدیغی منوال اوزره وعید ایتدی وسید الطیر اولان عقابی چاغردی بو ساعتده هدهدی بولوب قتمه کتور
دیو بیوردی همان دم عقاب هوایه اوچوب هدهدی کوردی سوق ایدوب سلیمان علیه السلام قتنه کتوردی
هدهد اکا قریب اولیجق تواضعا باشنی قالدروب قویرق وقنادلرین سوریوب انلردن یکا یوریدی سلیمان علیه
السلام انک باشنه یاپشوب انی کندیه چکدی واکا تهدید ایتدی هدهد دیدیکه یا نبی الله حضرت رب
العالمین جل شانه یه حضورک وقتنی ذکر ایت سلیمان علیه السلام انی ایشیدیجک دتریوب انی عفو ایلدی
(فمکث غیر بعید) چون هدهد آز زمان مکث ایدوب رجوع ایتدیکنده سلیمان علیه السلام بو کونده
قنده ایدک دیو سؤال ایتدی (فقال احطت بما لم تحط به) هدهد دیدیکه یا نبی الله سنک بیلمدیکک شیئی بیلدم سن
وجنودک ایرمدیکی محله بن ایردم (وجئتک من سبا بنبأ یقین) وسکا ولایت سبادن خبر یقینیله کلدم دیدی
سبا اسم بلده ویا اسم قبیله در * روایت اولندیکه پیغمبر عز صلی الله علیه وسلمه سبادن سؤال اولندقده
دیدیکه اول بر رجل ایدیکه انک اون اوغلی وار ایدی التیسیله تیامن ودردیله تشاؤم ایدردی (انی وجدت امرأة
تملکهم) بن بر مرأه بولدمکه قومنه ملکه اولوبدرکه اول بلقیس بنت شراحیلدرکه یعرب بن قحطان نسلندن
اولوب باباسی بر عظیم الشان ملک ایدی ارض یمنک کلنه ملوککی ایرشدی بلقیسدن غیری ولدی
اولمدیغندن اندنصکره ملوکتنه اول وارث اولمشدی اناسی جنیه ایدی (واوتیت من کل شیء) واول بلقیسه
ملوکه لایق اولور اموال وجنود وسائر اشیادن ویرلمشدی (ولها عرش عظیم) وانک ابناء جنسنه نسبتله
سریر ضخمی وار ایدی * دینلدیکه اول سریر التوندن اولوب در ویاقوت احمر وزبرجد اخضرله ترصیع
اولنمشدی اوزرینه بری برینک ایچنده یدی بیت بناء اولنمشدی طول وعرض وارتفاعی اوتوز ذراع وبر قولده
سکسان ذراع ایدی (وجدتها وقومها یسجدون للشمس من دون الله) بن اول بلقیسی وقومنی الله تعالیدن غیره
کونشه عبادت ایدر بولدم (وزین لهم الشیطان اعمالهم) شیطان انلره کونشه عبادتلرین وسائر اعمال
قبیحهلرین بین ایتدی (فصدهم عن السبیل فهم لا یهتدون) واول انلری طریق حقدن صد ایتدی
اویله اولسه انلر طریق حقه کتمزلر سلیمان علیه السلامه بلقیسک حالی خفی اولدی بر حکمت ایچونکه الله
تعالی انی اراده ایتدی یعقوبدن یوسفک مکانی خفی اولسی کبی هدهد انک شمسه سجودنی ومعرفة اللهه
عدم اهتداسنی انکار ایلدی زیرا که الله تعالی اکا انی الهام ایتدی سائر طیور وحیواناته معارف لطیفه
الهام ایتدیکی کبی قریب اولازکه عقلاء اکا اهتدا ایده (الا یسجدوا لله) شیطان انلری صد ایتدیکه الله
تعالی یه سجده ایتمیهلر ویا انلره اعماللرینی تزیین ایتدیکه اکا سجده ایتمیهلر ویا اهتدا اولنمزلر که اکا سجده
ایدهلر ویا اول حینده هدهد انلره دیدیکه یا قوم اکاه اولوب الله تعالی یه سجده ایدک (الذی یخرج الخبأ
فی السموات والارض ویعلم ما تخفون وما تعلنون) که اول سموات وارضده اولان غیبی اظهار ایدر واول
ایکیسی اهلنک سرلرین وجهرلرین بیلور (الله لا اله الا هو رب العرش العظیم) که اول الله جل شانه دن غیری
اله یوقدر عرش عظیمک ربیدر عرش عظیم اجرامک اولی واعظمیدر ویا انک جمله سنی محیطدر اشبو محلده
هدهدک کلامی تمام اولدی (قال سننظر اصدقت ام کنت من الکاذبین) سلیمان علیه السلام هدهده
دیدیکه تامل ایدلمکه بزه خبر ویردیککده صدقمی ایلدک یوخسه کاذبلردنمیسن بعده منوال آتی اوزره بلقیسه
نامه یازوب خاتمیله ختم ومسکله طبع ایتدی اندن هدهده دیدیکه (اذهب بکتابی هذا فالقه الیهم ثم تول عنهم
فانظر ماذا یرجعون) اشبو نامه ایله بلقیس وقومنه کیدوب انلرک انی کورهجکی بر موضعه براقغل بعده انلردن

برمكان قريبه تيني ايدوب انده نواري ايت بعده نظر ايتكه توجه اوزره رد جواب ايدرلر اويله اولسه هدهد
نامه يي الوب بلقيسه واردبكه اول صنعادن مأرب نام ارضده كندويه مخصوص قصرنده ارقه سي اوزره ياتمش
اويوربولدي واول قصرك كونشه قارشو بر پنجره سي وارايديكه بلقيس كونشك طلوعي اندن كوريجك اكا
سجده يه واررردي هدهد كلوب اول پنجره يي قناديله قپادي اول سببدن بلقيس كونشك طلوعن بيلمدي اندن
طورديكه كونشه نظر ايده اول حالتده هدهد نامه يي انك اوكنه براقدي بلقيس دخي نامه يي الوب اوقودي
خاتمن كوريجك دتره يوب خضوع ايتدي زيراكه سليمان عليه السلامك ملكي خاتمنده ايدي واول نامه يي
كوندرن ملكده كنديدن اعظم ايديكني بيلدي وهدهد برمقدار تأخر ايدوب طوردي وبلقيس سرير ملكنه
چيقوب اوتوردي وقومنك اشرافي اوچيوز اون كمسه ايدي انلري حضورينه جمع ايلدي (قالت يا ايها الملاء اني
القي الي كتاب كريم) ديديكه يا اشراف بكا بر كتاب كريم القا اولندي انك كريم اولمسي يا مضمونك ويا مرسلنك
كرميچون ويا مختوم اولديغي ايچون انده يازلمشديكه (انه من سليمان وانه بسم الله الرحمن الرحيم الا تعلوا
علي واتوني مسلمين) كتاب ويا عنوان سليماندندر واول مكتوب ويا مضمون الله رحمن رحيمك اسمنه مقارندر
اشبو كتابله مقصود اولان بنم اوزريمه تكبر وتعظم وترفع ايتمكز ويا بكا اجابتدن امتناع ايتمكز زيراكه ترك اجابت
علو وتكبردندر ومؤمنين منقادين اولديغكز حالده بكا كلك اشبو كلام غايت وجازتيله مقصوده دلالتي نهايتده در
زيراكه اول بسمله يي مشتملدركه اول صانعك ذات وصفاتنه صريح والتزامله دالدر وترفعدن نهيدركه اول
امر ذائلدر واسلامله امردركه اول جامع امهات فضائلدر ورساله سي اوزره بحثك افامتدن اول انقياده امر
ايتديكه تقليده دعوت اولميه (قالت يا ايها الملأ افتوني في امري ما كنت قاطعة امرا حتى تشهدون) بلقيس
قومنك اشارتنه وارالري اطلاعنه وقلبلري تطييبنه واكام اوتنه اقبالرينه راغبه اولديغي حالده ديديكه
يا اشراف اشبو امرمده استصواب ايتديككز شيئي بكا ذكر ايدك هيچ بر امري بن سز حاضر اولمينجه قطع ايدر
دكلم اشبو قوليله انلردن استعطاف ايتديكه اجابتده اكا موافقت ايدهلر (قالوا نحن اولوا قوة واولوا بأس شديد
والامر اليك فانظري ماذا تأمرين) انلر اكا جوابده ديديلركه بز اجساد والات وعدد ودخي نجدت وشجاعت
صاحبلري بز ومع ذلك امر سكا مؤكلدر وبز سكا مطيعلرز اوزريكه بر شيئله حكم ايتمز كوركه بزه نه مر ايدرسن
مقاتله وصلحدن قنغيسني ديلرسن امركه اتباع ايدرز مخالفت ايتمزز وقتاكه بلقيس انلردن مقاتله يه ميلي
احساس ايتدي اول ايسه صلحه ميل ايدوب قوللرين تزييف ورأيده خطالرين اراءت وجهي اوزره (قالت
ان الملوك اذا دخلوا قرية افسدوها وجعلوا اعزة اهلها اذلة) ديديكه تحقيق ملوك بر قريه يه قهرله كيرسه لر
اول قريه اهلنك عزيزلرين نهب اموال وتخريب ديارله ذليل ايدرلر اشبو نسنكه انلره حربك عاقبتن ذكر ايلدي
حق تعالى بلقيسك قولني تصديق ايدوب ديديكه (وكذلك يفعلون) في الحقيقة اول ملوك بويله ايدرلر
ويا خود بو بلقيس كلامندن اولوب انكله ارادتي سليمان عليه السلامي مملكتنه دخولدن دفع اوله (واني
مرسلة اليهم بهدية فناظرة بم يرجع المرسلون) وبن انلره رسوللر ايله هديه كوندرركه انكله اني اختبار ايدم
اكر ملوكدن ايسه هديه يي الوب كيرودونر واكر انبيادن ايسه هديه يي المزاندن بلادمزه خلل ايرر بعده نظر
ايدربنكه رسوللر نه شيله رجوع ايدر هديه يي الورمي ويا دوندررمي * وهب وغيري ايدر بلقيس هديه ايچون
بشيوز غلام وبشيوز جاريه احضار ايدوب غلمانه جواري لباسن وجواري يه غلمان لباسن كيدردي
والتوندن بشيوز لبنه وكومشدن بشيوز لبنه وبر حقه ايچنده دلنمدك بر دره ثمينه ويتيمه وبر خرزه كه اول اكري
دلنمش ويوا شيابي قومنك اشرافندن منذر بن عمرو نام رجله ويردي وقومندن عقل ورأي اصحابي
برنيجه رجالي اكا ضم ايتدي وكوندرديكي هدايايي بر كاغده دفتر ايتديكندنصكره اكا يازديكه
اكر نبي ايسك اشبو كوندريلن غلمان وجواري يي بري برلرندن تمييز ايت وحقه ده كي دره يي دل
وخرزه يه ايپلك كچور وبلقيس اول غلمانه امر ايتديكه نساء صوتنه مشابه صوتله وجواري ايسه رجال صوتنه
مشابه صوتله سويليه لر ورسولنه ديديكه تحقيق اول رجل دخول ايده سز كوركه اكر سكا غضبله نظر
ايدرسه بيلسكلكه اول ملكدر اندن اوشنمكل زيراكه بن اندن اعزم واكر بشاشت ولطفله نظر ايدرسه بيلسكلكه
اول ملك دكلدر انجق اول نبي مرسلدر سوزني فهم ايدوب تدبرسه بكا اندن خبر كتورچون

رسول هدايا ايله يوله كيردي هدهد اندن اول سليمان عليه السلامه ايردي ذكر اولنان ماجرانك جميعني
بر بر وقوعي اوزره اكا خبر ويردي همان دم سليمان عليه السلام جنيلره امر ايلدي حتى كه التوندن وكومشدن
ديلديكي دكلو لبنه ديرديلر بعده شول كنديلك اولديغي طقوز فرسخ ميدانه اول لبنه لري بسط ايدوب ديرديلر
واول ميدانك حولنه ديوار يابوب اكا التون وكومش شرفه لر ايتديلر بعده بر وبحرده اولان حيوانانك انواع
عجائبندن كتوروب اول ميدانه صف صف ترتيب وتزيين ايتديلر بعده سليمان عليه السلامك سريري وضع
اولنوب اوزرينه چيقوب جلوس ايلدي يمين ويسارنه درت درت بيك كرسيلر قورلدي اهل مراتبدن هربري رتبه سنجه
كرسيسنه نزول قيلدي انس وجن وشياطين ووحوش وسباع وطيور واصناف خلائق صف صف اولوب
طورديلر وقتاكه بلقيسك رسوللري اول ميدانه ايرديلر سليمان عليه السلامك ملكنه نظر ايتديلر شول
كوردكاري حيوانلر التون وكومش لبنه لره روث ايدرلر كتوردكاري هدايايي تحقير ايدوب
براقديلر * بعض رواياتده ايدر سليمان عليه السلام وقتاكه اول ميداني التون وكومش لبنه لرله فرشه
امر ايلدي اول رسوللرك كه جكي طريقده شول بيله لرنجه اولان لبنه لر دكلو واضعي لبنه سز اليقوديلرچون
رسوللر اول لبنه لر موضعين خالي كورديلر حالبوكه انك ماعداسي مفروشه ايدي اول كتوردكاري لبنه لري
اول خالي موضعدن چيقارمغله اتهامدن خوف ايدوب اني اول خالي موضعه براقديلر اندن اصناف خلائق
كروهنه اوغراديلر هر صنفده درلو عجائب كورديلر حتى كه آخرده سليمان عليه السلامه ايرديلر اول انلره
طلاقت وبشاشتله نظر ايلدي ولطف وفصاحت وبلاغتله سويلدي اول رسوللرك رئيسي منذر بلقيسك
نامه سن اكا ويروب هدايايي عرض ايلدي اويله اولسه سليمان عليه السلامه غلمان وجواري بيننى
تمييزده صو كتوروب يوزلر يكزي وقوللر يكزي يوكزيدي جاريه اولان صويي برايله الوب اول برالينه
قوديغندنصكره اني يوزينه اوردي وقوللرين بومقده صويي قوللرينك ايچ يوزينه دوكدي اما كه غلام
اولان صويي اناندن الديغي كبي يوزينه اوردي وقوللرين يومقده صويي قوللرينك ديش يوزينه
دوكدي وارضه يه امر ايتدي اغزينه بر شعره الوب اول كتوريلن دره يي دلوب ايپي كچوردي وصفه سافده
اولور بردودة بيضا اول اكري دلنمش خرزه يه ايپلك كچوردي بعده سليمان عليه السلام هدايادن اشبو اشيايي
وسائريني قبول ايتميوب رد ايلدي (فلما جاء سليمان قال اتمدونن بمال فما اتاني الله خير مما اتيكم بل انتم
بهديتكم تفرحون) وقتاكه بلقيسك رسولي ويا اهدا ايتديكي شيء سليمان عليه السلامه كلدي سليمان عليه
السلام اول رسوللره ديديكه بكا مالله امداد مي ايدرسز الله تعالينك شول بكا ويرديكي دين ونبوت وحكمة وملك
سزك كتورديككز اشيادن خير ايدر هدايا كزه بنم احتياجم يوقدر وعندمده وقعي دخي اولوردكدر بلكه سز
هديه كزه سوينورسز زيراكه سزك عملكز حيات دنيادن ظاهره مقصوردر سز هديه كزه سوينورسز زيراكه انكله
مالكز زياده اوله واهدا ايلديككز اشيايه دخي سوينورسز كه اول سزكچون امثالكز اوزره افتخار اوله اما بنم
مقصودم وحاجتم قومكزك ايماني ومجوسيتي ترك ايدر (ارجع اليهم فلنأتينهم بجنود لا قبل لهم بها
ولنخرجنهم منها اذلة وهم صاغرون) امدي يا رسول شول كتورديكك هدايا ايله بلقيس وقومنه كتكل
اكر مسلمين اولدقلري حالده بنم قتمه حاضر اولمزلر ايسه انلره بر جنودله واررزكه انلرك اكا مقاومته طاقتي ومقابله يه
استطاعتي اولميه وانلري سبادن ذليل اولدقلري حالده چيقاررز مع ذلك انلر اسير ومهانلردر وقتاكه رسول
منذر سليمان عليه السلامك خبريله بلقيسه رجوع ايتدي انك ملك اولميوب نبي ايديكني بيلدي يدي بيتدن
ايچرويه سريريني قويوب قپولرين بركتدي واوزرينه حارسلر تعيين ايدوب جنودیله سليمان عليه السلامه
كتدي انك قدومندن اوكدين سليمان عليه السلام بر كون سريري اوزره چيقوب اوتوردي كورسه كه
ايراقدن بر جمع كثير كاور بو كوريلن سواد عظيم ندر ديو سؤال ايتدكده ديديلركه بلقيس وجنوديدركه سزه
اطاعت وانقياده كاور اويله اولسه سليمان عليه السلام ديلديكه الله تعالينك عظيم قدرتنه دلالت وكنديلك
دعواي نبوتده صدقنه اشارت ايدر علامت كوستوره وبلقيسك عقلده رتبه سن كوره (قال يا ايها الملا
ايكم يأتيني بعرشها قبل ان يأتوني مسلمين) سليمان عليه السلام جلساسنه ديديكه يا اشراف قنغكز بكا
بلقيسك سريرين كتورر اول وقومي مسلمين اولدقلري حالده بكا كلزدن اول زيراكه مسلمه اولديغندنصكره

انی اخذ حلال دکلدی تنکیم شهر عمزده دخی انجلیندر مکر که رضاسیله اوله (قال عفریت من الجن انا آتیك به
قبل ان تقوم من مقامك وانی علیه لقوی امین) جندن بر خبیث مارد که اسمی کوزی ایدی قدمنی
منتهای طرفی عندنده وضع ایدردی دیدیکه بن سکا اول سریری مجلس حکومتکدن قیام ایتمدین کتوره یم
سلیمان علیه السلام ایسه نصف نهاره دکین مجلس حکومتنده اوتوروردی و بن اول سریری کتورمکه
قوییم وانده کی جواهر وغیریه امینم برشی نقص وکسر ایتمزسکا انی کتوره یم سلیمان علیه السلام دیدیکه
بن انك اندن اسرع وقتده کلمسنی دیلرم (قال الذی عنده علم من الکتاب) شول عندنده کتاب منزلدن
ویا لوح محفوظدن علم اولان دیدیکه انی اول دیدن جبریل علیه السلام ویا ملائکه دن بر ملکدرکه الله تعالی انکله
سلیمان علیه السلامی تأیید ایتدی ویا خضر علیه السلامدر ویا سلیمان علیه السلامك کندیدر لکن اکثر
مفسرین دیدیلرکه اول آصف بن برخیادرکه الله تعالینك اسم اعظمن بیلوردی صدیق ایدی سلیمان
علیه السلامه دیدیکه (انا آتیك به قبل ان یرتد الیك طرفك) بن سکا انك سریرین کتوره یم طرفك سکا
ارتداددن اول اول سریری اوکنده کوره سن سلیمان علیه السلام دیدیکه اکر انی ایده بیلورسن قتی سرعت
ایدرسن آصف اکا دیدیکه امدی طرفکی یمین جانبنه ارسال ایت سلیمان علیه السلام انجلین ایدوب اصف دعا
ایتدی همانده الله تعالی اکا ملائکه کوندروب حتی که یرك التندن سریری یری یارارق کتوروب سلیمان
علیه السلامك اوکنه قودیلر سلیمان علیه السلام طرفنی دوندرمدین سریر اوکنده بولندی حالبوکه انکله
سریرك ما بینی ایکی ایلق مسافه ایدی (فلما رآه مستقرا عنده قال هذا من فضل ربی لیبلونی ءاشکر ام اکفر)
وقتا که سلیمان علیه السلام بلقیسك سریرین قتنده حاصل کوردی الله تعالینك عباد مخلصینی طریقه سی
اوزره نعمتی شکرله تلقی ایدوب دیدیکه اشبو ربم جل شانه نك بکا محض فضلندندر یوخسه بنم استحقاقمله دکلدر
تا که بنی اختیار ایده کیم انك بو نعمتنه شکرمی ایدرین حول وقوتنسزمی انی اندن افضل کوروب حقنه
قیاملهٔ ویا کفرانمی اولورم کندیمی اراده بولوب اداء واجبده قصوریله (ومن شکر فانما یشکر لنفسه)
اول کمسه که شکر ایده انی نفسیچون ایدر زیرا که انکله نعمتك دوام ومزیدنی استجلاب ایدر روانی وصمهٔ کفراندن
حفظ ایدر (ومن کفر فان ربی غنی کریم) واولکه شکری ترك ایده بنم ربم انك شکرندن غنیدر شاکرو کافره
انعامله کریمدر (قال نکروا لها عرشها ننظر اتهتدی ام تکون من الذین لا یهتدون) سلیمان علیه السلام
دیدیکه انك سریرنی اوکی هیئتندن تغییر ایدك اعلاسنی اسفل ومقدمنی مؤخر واخضر مکاننه احمر واحمر
مکاننه اخضر قیلمغله کوره لمکه سریری معرفتنه اهتدا ایدرمی یوخسه اکا ویا جواب صوابه اهتدا ایتمزمی
ویا الله تعالی یه ورسولنه ایمانه اهتدا ایدرمی ویا ایتمزمی * وهب بن منبه وغیری ایدر شیاطین خوف ایتدیلرکه
سلیمان علیه السلام بلقیسی تزوج ایدوب بلقیس اکا اسرار جنی افشا ایده واندن برولد وجوده کلوب ابدا
تسخیردن منفك اولمیه لر اویله اولسه اکا نادانلغله اندن سلیمان علیه السلامی تنفیر قصد ایدوب دیدیلرکه
انك عقلنده خلل وار در وایاغی حمارك حافری کبیدر وساقلری قیللیدر اکا بنا سلیمان علیه السلام دیلدیکه
سریرنی تغییرله عقلنده اختبار ایده وصرح بناسیله ساقلرین کوره (فلما جاءت قیل اهکذا عرشك قالت
کانه هو) چون بلقیس سلیمان علیه السلام قتنه کلدی اکا دینلدیکه سریرك بویلهمیدی دیدیکه کانه
اولدر نعم دیمدی کذب خوفیله انکله سلیمان علیه السلام انك کمال عقلنی بیلدی زیرا که نه اقرار ونه انکار
ایلدی * دینلدیکه اکا سریرنك امری مشتبه اولدی زیرا که اول انی بر یرده الیقومشدیکه انی بیوت چوره
الشدی وقبولری برکنوب کلیدلنمشدی اکا دینلدیکه بوسنك کندی سریرکدر بلقیس دیدیکه (واوتینا العلم
من قبلها وکنا مسلمین) اشبو حالتدن اول الله تعالینك کمال قدرتنه وسنك صحت نبوتکه بزه علم ویریلوب
کا طائعین اولمشدك * دینلدیکه اشبو سلیمان علیه السلام وقومی قولندندرکه انی بلقیسك جوابنه عطف
ایتدیلرکه زیرا اندن انك الله تعالی یه ورسولنه ایمانی اولدیغنه دلالت وار شول حیثیتدنکه اول انك سریری
اولمسن واحضار اولنمسن تجویز غالبله تجویز ایتدی ودخی شول معجزاتدن اولمسن که اکا الله تعالیدن غیری
احد قادر اولمیه وانی انبیا ایدیله اظهار ایلیه (وصدها ما کانت تعبد من دون الله انها کانت من قوم کافرین)
وانك کونشه عبادتی انی اسلامه تقدمدن منع ایلدی ویا خود الله تعالی اکا ایمانی توفیقیله کونشه

عبادتدن انی منع ایلدی بلقیسك الله تعالینك غیریه عبادتی زیرا که نشوی اظهر کفار بیننده ایدی وقتا که
شیاطین بلقیسك ایاقلری حمارك حافری کبیدر وساقلری قیللیدر دیو سلیمان علیه السلامه ذم ایتدیلر سلیمان
علیه السلام دیلدیکه بلقیسه ایاقلری وساقلری کشفنی سؤال ایتمیزین شیاطینه امر ایلدیکه انکیچون برصرح
بنا ایده لرکه اول زجاجدن برقصر ویا بیت ایدیکه بیاضلغندن صو کبی کورینور ایدی * دینلدیکه اول صرح صحن
دارده ایدی انك التنه صو اقدوب ایچنه دریا دوابندن بالق وضفادع وغیری صالیویردی بعده سلیمان
علیه السلام سریرنی انك صدرنه قویوب اوزرینه اوتوردی وعادتی اوزره جن وانس وطیوری یرلی یرلرینه
طورغردی (قیل لها ادخلی الصرح فلما رأته حسبته لجة وکشفت عن ساقیها) و بلقیسه اول صرحه
کیر کل دینلدی بلقیس انی کوریجك ماء عظیم ظن ایدوب ایکی ساقنی کشف ایتدی حتی که سلیمان علیه السلام
انك ایاقلرینی کوردیکه اول عضوده احسن ناسدن ایدی الا بوکه ساقلری قللی ایدی سلیمان علیه السلام
اندن بصرین صرف ایدوب (قال انه صرح ممرد من قواریر) دیدیکه اول ماء ظن ایتدیکك زجاجدن
دوزلمش صرح مملسدر یوخسه ماء دکلدر اندن سلیمان علیه السلام انی اسلامه دعوت ایتدی بلقیس دخی اکا
اجابت ایدوب (قالت رب انی ظلمت نفسی) دیدیکه یارب نفسمه ظلم ایتدم سنك غیریه عبادتمله
ویا سلیمانه ظنمله زیرا ظن ایتدمکه اول بنی ماء عظیمه اغراق مراد ایتمش اوله (واسلمت مع سلیمان لله رب
العالمین) وسلیمانك یدیله ویادینی توحیدده اخلاص ایتمکله عالملرك ربی الله جل شانه یه اسلامه انقیاد
ایتدم بلقیسك اسلامندن صکره کی امرنده مفسرین اختلاف ایتدیلرکه انی سلیمان علیه السلام کندی تزوج
ایتدیمی یوخسه همدان ملکی ذاتبع رجله می تزویج ایتدی امالی سلیمان علیه السلام کندی تزوج ایتدی
دینلن قول اوزره انك ساقلری قللی اولدیغندن کراهت ایدوب شیاطینه انك کیدرمسنه علاج سؤال
ایتدکده دیدیلرکه بز انی سکا فضهٔ بیضا کبی ایده لم اول سببدن نوره وحمام احداث ایتدیلر وقتا که سلیمان
علیه السلام انی تزوج ایتدی ینه ملوکتی اوزره انی تقریر ایدوب ارض یمنده انکیچون جنیلره اوچ حصن
بنا ایتدردیکه اول سلحین وبینون وغمدان در وسلیمان علیه السلام هر آیده برکره بر حصن شامدن قالقوب
اخشام اولمدین اکا وارروب اوچکون انده قالوب بعده کیروشامه کیدردی واندن براوغلی اولدی و بعضیلر
دیدیکه بلقیس اسلامه کلدکده سلیمان علیه السلام اکا دیدیکه قومکدن برکسه یی اختیار ایتکه سنی
اکا تزویج ایدیم اول دخی همدان ملکی ذاتبعی اختیار ایدوب بلقیسی اکا تزویج ایدوب صکره کیرو یمنه کوندردی
وزوجنی یمن اوزره تسلیط ایتدی (ولقد ارسلنا الی ثمود اخاهم صالحا ان اعبدوا الله) بز ثموده قرداشلری
صالح علیه السلامی ارسال ایتدك که انلری الله تعالی یی توحید وطاعتنه دعوت ایده (فاذا هم فریقان
یختصمون) انلر ایسه ایکی فریق اولدیلر برفریقی مؤمن و برفریقی کافر اولوب هرفریق حق بزمله در
دیو فریق آخرله اختصام ایتدیلر (قال یا قوم لم تستعجلون بالسیئة قبل الحسنة) صالح علیه السلام دیدیکه
یا قوم نیچون عقوبتنه استعجال ایدوب بزه ایعاد ایتدیکك شیئی کتوردیرسز توبه دن اول که انی عقاب نزولنه
تأخیر ایدرسز شول اعتقادله کیم انك ایعادی صدق اولدیغی تقدیر اوزره عقابك نزولی عندنده توبه ایدرز اول
بزه نفع ایدر دیو کفرلری اوزره اصرار ایتدیلر صالح علیه السلام انلری اول اعتقادده جهل وخطا
ایتدکلرینه اشارت ایدوب دیدیکه (لولا تستغفرون الله لعلکم ترحمون) سزه عذاب نزولندن اول توبه ایله
الله تعالیدن مغفرت طلب ایتمزمیسز که رحمت اولنه سز زیرا که عذاب نزولنده توبه قبول اولنمز (قالوا اطیرنا بك
وبمن معك) دیدیلرکه یا صالح بز سنکله وسکا تابع اولنلرله تشأوم ایدرز اشبو دینی اختراع ایدلدن برو شدتدن
قورتلمدق (قال طائرکم عند الله) صالح علیه السلام دیدیکه خیر وشردن سزه ایریشن الله تعالینك
امریله در اول تقدیر ایدوبدر (بل انتم قوم تفتنون) بلکه سز برقومسزکه سراء وضراء تعاقبیله اختبار
اولنورسز (وکان فی المدینة تسعة رهط یفسدون فی الارض ولا یصلحون) مدینهٔ ثموده که اول حجردر
اشرافلری ابناسندن طقوز کسه وار ایدیکه یریوزنده شانلری شوب اصلاحدن خالص افساد ایدیکه انلر
ناقه نك عقرنه اتفاق ایدنلردرکه رئیسلری قدار بن سالف ایدی * روایت اولندیکه اول طقوز مفسدلردن قدار
ابن سالف ومصداع بن دهر ناقه نك ممری اوزره طوروب مصداع براوق ایله ناقه یی دوشردی وقدار

بوغازلدی بعده در یسن صوبوب اتنی اولشدیلر او یله اولسه صالح علیه السلام انلره هلاکله وعید ایتمشدی
والوانلری تغیرنی اکا علامت بیان ایتدی (قالوا تقاسموا بالله لنبیتنه واهله ثم لنقولن لولیه ماشهدنا مهلك
اهله وانا لصادقون) اول بری برلرینه دیدیلرکه متقاسمین بالله اولدیغکز حالده توافق ایدلککه کیجه اولدیغنده
اکسزین صالحی واهلنی باصوب اولدوره لم بعده انك دمنی طلب ایدنه دیه لمکه بز انلرك هلاکی موضعنه حاضر
اولمدق فکیف که بز انلری اهلاك ایتمش اوله وز بزم اندن خبریمز یوقدر سوزمزده صادقلرز (ومکروا
مکرا ومکرنا مکرا وهم لایشعرون) اشبو طریق مذکور اوزره صالحی بغتة قتلنه قصد ایله مکر ایتدیلر
بزدخی انلره مکرلرینك جزاسن ایتدك انی هلاکلرینه سبب ایتمکله والحال انلرك اکا شعوری یوغیدی
ابن عباس رضی الله عنهما ایدر حق جل وعلا اول کیجه صالح علیه السلامك دارنه حراست ایچون ملائکه
کوندردی چون اول طقوز کمسه یالك قلجلرله صالح علیه السلامك دارنه کلدیلر اول ملائکه انلراوزره
طاش یاغدردیلر طاشی کوررلر ملائکه یی کورمزلردی حتی انلرك طقوزی بیله قتل اولندیلر ✻ روایت
اولندیکه صالح علیه السلامك حجرده شعبده مسجدی وارایدیکه انده نماز قیلوردی دیدیلرکه صالح زعم ایدرکه
اوچکونه دکین بزدن فارغ اوله امدی اول اوچکون کچمدین بز اندن واهلندن فارغ اوله لم دیو اول شعبده انی
قتله واردیلر اوزرلرینه بر صخره اینوب انلری باصدردی انلرك باقیسی ایسه اماکنلرنده اهلاك اولندیلر (فانظر
کیف کان عاقبة مکرهم انا دمرناهم وقومهم اجمعین) نظر ایتکه مکرلرینك عاقبتی نیجه اولدیکه انلری
وقوملرینی جمیعی اهلاك ایتدك یاصیحهٔ جبریل علیه السلامله ویانار احراقیله کیم اول یرلرندن چقدی
(فتلك بیوتهم خاویة بما ظلموا) اشبو خربه انلرك بیوتیدرکه ظلملری سببیله خالیه درو یاساقطهٔ منهدمه در
(ان فی ذلك لایة لقوم یعلمون) اشبو مذکورده عبرت واردرکه شول قومه بزم هرشیئه قدرتمز اولدیغن
بیلوب متعظ اولورلر (وانجینا الذین امنوا وکانوا یتقون) وصالحی وانکله اولان مؤمنلری انجاء ایتدك که
انلر کفر ومعاصیدن اتقا ایدرلردی (ولوطا اذ قال لقومه اتأتون الفاحشة وانتم تبصرون) وبز لوطی دخی
قومنه ارسال ایتدك اول انلره دیدیکه سز لواطه یی ایشلرمیسز حالبوکه سز انك فحشنی بیلورسز وقبائحی بیلور
کشینك اقترافی اقبحدر ویاخود اول فاحشه یی ایشلرکه بری بریکزدن صاقنمز اشکاره ایدرسز اول ایسه
افحشدر ویاخود سزدن اول کچن عصاتك آثارنی کوررکن منتهی اولمزسز (ائنکم لتأتون الرجال شهوة
من دون النساء) سز نسادن غیری رجاله شهوتله جماع ایدرسز وسزه حرث ایچون خلق اولنان نسایی ترك
ایدرسز حالبوکه جماعله مراد اولان طلب نسلدر یوخسه قضاء وطردکلدر (بل انتم قوم تجهلون) بلکه سز
برفعل ایدرسزکه انك سوء عاقبتن تأمل ایتمزسز (فما کان جواب قومه الا ان قالوا اخرجوا آل لوط من
قریتکم انهم اناس یتطهرون) لوط علیه السلام قومنك جوابی بو اولدیکه لوط واهلنی قریه کزدن چیقارك که
بزم افعالمزدن و باقذاردن تنزه ایدرلر بزم فعلمز ایسه انلرك زعمنده قذردر (فانجیناه واهله الا امرأته قدرناها
من الغابرین) او یله اولسه لوطی واهلنی انجاء ایتدك الا امرأه سنی عذابده باقیلردن اولمسن تقدیر ایتدك
(وامطرنا علیهم مطرا فساء مطر المنذرین) واول قومك اوزرلرینه حجاره امطار ایتدك شول رسلله انذار
والنوب ایمانه کلمینلرك مطری نه چرکین اولور (قل الحمد لله وسلام علی عباده الذین اصطفی) الله تعالی شول
کمال قدرتنه وعظمة شاننه دلالت ایدر قصه لری حکایت ورسل کرامی تخصیص ایتدیکی آیات کبرایی تذکار
واعدالری اوزره نصرتی اخبار دنصکره رسولی محمد صلی الله علیه وسلمه امر ایلدیکه اکا حمد وخیار خلقنه
سلام ایده تاکه اول شکر اوله اکا که انلره انعام واحوالارندن بیلمدیکنی اکا اعلام ایلدی وتاکه انلرك فضلنه وحق
وتقدملرینه ودینده اجتهادلرینه عرفان اوله ویاخود لوط علیه السلامه امر ایلدیکه قومنك کفره سنی
اهلاکی اوزره اکا حمد ایده وفواحشدن عصمتلو وهلاکدن نجاتله اصطفا ایتدیکی عبادنه سلام ایده اشبو
تعلیم حسندر اول کمسه کیم بر علم مفاد وموعظه وخطبه بیاننه شروع اراده ایده وکذلك هر حادثه
وامرذی خطرده تحمید وسلام ذکریله تبرك ایده بعده استفهام وفعللرنده تجهیل وحاللرینی استهزا طریقی
اوزره دینلدیکه (آلله خیر اما یشرکون) الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراك ایتدکلری آلهه لری
معلومدرکه اول اشراك ایتدکلرنده خیر یوقدر امدی الله تعالی کندویه عبادت ایدنلره عذاب نزولنده برشئ مفید

اولمزلر بعده الله تعالی آثار رحمتی اولان خیرات ومنافعی عدایدوب دیدیکه (امن خلق السموات والارض)
اصول کائنات ومبادئ منافع اولان سموات وارضی خلق ایدن الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراك
ایتدکاری آلهه لریمی (وانزل لکم من السماء ماء فانبتنا به حدائق ذات بهجة) وسزکچون سمادن مطر
انزال ایتدی وانکله سزه حدائق بهیه انبات ایتدك که اول مختلفة الانواع متباعدة الطباعدر (ما کان لکم
ان تنبتوا شجرها) اول حدائقك اشجارنی انبات الله تعالیدن غیری سزه وکرك اشراك ایتدیککز
معبودلریکزه صالح ولائق اولمدی (ءاله مع الله) الله تعالیدن غیری اله وارمیدرکه اکا قرین وشریك
قیلنه حالبوکه اول خلق وتکوینده متفرددر (بل هم قوم یعدلون) بلکه انلر بر قومدرکه حقدن عدول
ایدرلرکه اول توحیددر (امن جعل الارض قرارا) ارضی انسان ودواب ایچون قرارکاه خلق ایدن
الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراك ایتدکلریمی (وجعل خلالها انهارا) واول ارضك اواسطنده
انهار جاریه قیلدی (وجعل لها رواسی) واول ارض ایچون جبال ثوابت قیلدیکه انده معادن تکون ایدر
وانك حضیضندن منابع نبعان ایدر (وجعل بین البحرین حاجزا) بحر عذبله بحر مالح ویاخلیج فارس
وخلیج روم بیننده ستر قیلدیکه بری برینه قارشمیه لر (ءاله مع الله) الله تعالی یه قرین اله وارمیدرکه
انك صنعنه معین وظهیر اوله (بل اکثرهم لایعلمون) بلکه انلر الله تعالینك وحدانیتن بیلمدکلرندن اکا
اشراك ایدرلر (امن یجیب المضطر اذا دعاه) شول مرض ویافقر ویا برحادثه سببیله التجاء ودعاء ایدنه
اجابت ایدن الله تعالی می خیرلیدر یوخسه اکا اشراك ایتدکاریمی (ویکشف السوء) وضرر وپریشانی
انساندن کیدرر (ویجعلکم خلفاء الارض) وسزی یریوزنده خلفاء قیلور سکانینی وانده تصرفی سزدن
اوکدین کچنلردن توریثله (ءاله مع الله) الله تعالی یه قرین اله وارمیدرکه اشبو نعم عامه وخاصه ایله سزی
احاطه ایده (قلیلا ما تذکرون) انك آلائنی ذکر قلیل ایله تذکر ایدرسز (امن یهدیکم فی ظلمات البر والبحر)
شول کیجه ظلماتنده بر وبحرده نجوم ایله وعلامات ارضله سزه هدایت ایدن الله تعالی می خیرلیدر یوخسه
اکا اشراك ایتدکاریمی (ومن یرسل الریاح بشرا بین یدی رحمته) ویغموری اوکنجه یللر کوندرر
(ءاله مع الله) الله تعالی یه قرین اله وارمیدرکه بونك کبی اموره قادر اوله (تعالی الله عما یشرکون)
جمیع اشیایی ایجاد ایدن الله تعالی خالق شول مخلوق عاجز مشارکتندن منزه وعالی اولدی (امن یبدأ الخلق
ثم یعیده) اولکه خلقی عدمدن وجوده کتوروب آخرتده انی اعاده یه قادر اولان الله تعالی می خیرلیدر
یوخسه اشراك ایتدکاریمی (ومن یرزقکم من السماء والارض) وسزی اسباب سماویه وارضیه ایله رزقلندرر
(ءاله مع الله) الله تعالی یه قرین اله وارمیدرکه اشبو اشیایی ایشلیه (قل هاتوا برهانکم ان کنتم صادقین)
دیکل که الله تعالیدن غیری اشبو اشیادن برینی ایشلمکه قادر اولور ایدیکنه برهانکزی کتورك اکر اشراککزده
صادقلر ایسکز زیرا کمال قدرت الوهیتك لوازمندندر اشبو آیاتده کی استفهام توبیخ ایچوندر یوخسه استرشاد
ایچون دکل (قل لایعلم من فی السموات والارض الغیب الا الله) سموات وارضده غیبی الله تعالیدن غیری
احد بیلمز (وما یشعرون ایان یبعثون) حالبوکه نوقتده بعث اولنه جقلرین بیلمزلر او یله اولسه غیبی نیجه بیلورلر
پس بوجهتدن عائشه رضی الله عنها دیدیکه برکمسنه که محمد صلی الله علیه وسلم ایرته ده اوله جق اشیایی بیلور زعم
ایده الله تعالی یه افتراء عظیم ایدر (بل ادارك علمهم فی الآخرة) علملری کامل اولوب آخرت حدوثنه دخی
لاحق اولدیمیکه نوقتده اولور ایدیکن بیله لر (بل هم فی شك منها بل هم منها عمون) بلکه انلر آخرتدن شك
اوزره درلر یقینلری یوقدر کاهی انی اولوروکاهی اولمز دیرلر بلکه انلر اعمی القلبدر بصیرتلرینك اختلالی ایچون انك
دلائلن ادراك ایتمزلر (وقال الذین کفروا ائذا کنا ترابا وآباؤنا ائنا لمخرجون) یعنی انکار ایدن کافرلر دیدیلرکه
بز وکرك اباؤمز تراب اولدیغمزدنصکره قبوردن چیقارمی یز حال فنادن حال حیاته ایرورمی یز (لقد وعدنا
هذا نحن وآباؤنا من قبل) اشبو بعثی بزوبزدن اول اباؤمز وعد اولنمشسز (ان هذا الا اساطیر الاولین)
اشبو دکل الا اولینك احادیث واکاذیبیدرکیم اللر یله یازمشلردر (قل سیروا فی الارض فانظروا کیف کان
عاقبة المجرمین) دیکل که یریوزنده سیر ایدوب شول تکذیبیله جرم ایدنلرك عاقبتی نه حاله ایردیکن عین بصیرتله
کورك انلری مجرمینله تعبیرده مؤمنلره جرائم ترکنه لطفله تنبیه واردر (ولا تحزن علیهم) انلرك تکذیب

واعراضنه محزون اولمغل (ولا تكن فى ضيق مما يمكرون) انلرك مكر وكيدندن صدركده جرح اولمسون
زيراكه الله تعالى سنى انلرك مكرندن عصمت ايدر وانلر اوزره سكا نصرت ايدر (ويقولون متى هذا الوعد
ان كنتم صادقين) كافرلر ديرلركه اشبو عذاب موعود نوقت اولور بزه خبر ويرك اكر قوالكزده صادق ايسكز
(قل عسى ان يكون ردف لكم بعض الذى تستعجلون) ديكلكه شول استعجال ايديككز عذابك بعضى قريب
اولديكه سزه لاحق اوله كه اول يوم بدردر (وان ربك لذو فضل على الناس ولكن اكثرهم لا يشكرون)
ربك جل شانه ناسه فضل وكرم ايديجيدر معاصى اوزره عقوبتلرين تأخيرله تاكه توبه ايده لر لكن انلرك اكثرى
اكا شكر ايتمزلر (وان ربك ليعلم ما تكن صدورهم وما يعلنون) ربك جل شانه انلرك صدورلرنده اخفا
ايتدكلرى سكا عداوتى ولسانله اظهار ايتدكلرى كفرى بيلور (وما من غائبة فى السماء والارض
الا فى كتاب مبين) سماء وارضده عباددن مستور هيچ برشئ يوقدر الا اول لوح محفوظده مسطوردر
(ان هذا القرآن يقص على بنى اسرائيل اكثر الذى هم فيه يختلفون) اشبو قرآن بنو اسرائيله تبيين ايده دين
امرندن اكثريكه انده اختلاف ايدرلر حتى كه اول سببدن فرقه فرقه اولوب برى برلرينه لعنت ايتديلر اكر
انصاف ايدوب قرآنه مراجعت ايتسه لر اول اختلافده خطالرين بيلورلر وقرآنى تصديق ايدوب ايمانه
كلورلردى (وانه لهدى ورحمة للمؤمنين) واول قرآن مؤمنلره هدى ورحمتدركه انكله انلر انتفاع بولورلر
(ان ربك يقضى بينهم بحكمه) ربك تعالى يوم قيامتده دينده مختلفين بينى عدليله فصل ايدر (وهو
العزيز العليم) اول الله تعالى عزيزدر قضاسى رد اولنمز قضاء وحكمنك حقيقتنه عليمدر (فتوكل على الله
انك على الحق المبين) امدى امركى اول الله تعالى يه تفويض ايدوب انلرك معاداتنه مبالات ايتمكل اول سنك
انلر اوزره ناصركدر زيراكه سن دين واضح اوزره سن اكا شك تعلق ايتمز (انك لا تسمع الموتى) شول موتى
مثابه سنده اولان كفار معانديه اسماع ايده مزسن زيرا انلرك سماعى سماع دكلدر انكله انتفاعلرى
اولمديغيچون (ولا تسمع الصم الدعاء اذا ولوا مدبرين) وسن اصملره ايات قرآنله ايمانه دعوتى ايشتديره مزسن
خصوصاكه انلر تكذيبله حقدن معرضين اولدقلرى حالده منصرف اوله لر زيراكه اول حالده استماعلرى ابعددر
(وما انت بهادى العمى عن ضلالتهم) وسن شول ايات قرآنيه دن بصيرتلرى عمياسى شركدن ايمانه هدايت
ايدردكسن سكا واجب اولان دعوتدر الله تعالى ديلديكنه هدايت ايدر (ان تسمع الا من يؤمن باياتنا
فهم مسلمون) سن اسماع ايده مزسن مكر اكا كه اول قرآنى الله تعاليدن اولديغنى تصديق ايدر اوله كه
انلر ايمانلرنده مخلصلردر (واذا وقع القول عليهم اخرجنا لهم دابة من الارض) چنانكه ناس اوزره وعد
اولندقلرى بعث وعذابك وقوعى قريب اوله بز انلره ارضدن جساسه نام دابه يى چيقاررز * روايت
اولنديكه انك طولى التمش ذراع اولور وقائمه لرى اورفق وايرى تويلرى وايكى قنادى اولور اندن هارب
قورتلمزلر اكا طالب ايرشمز * ديلديكه انك اوچ كره چقمسى اولور اول كره سى اقصاى يمندن اولور بعده برزمان
كزلنور ايكنجى كره چقمسى مكه دن اولور بعده دهر طويل كزلنور اوچنجى كره چقمسى ناحيه مسجد حرامدن
ركن اسودله باب بنى مخزومدن اولور اول خروجى ناسه هيبت ايركوررلر قوم اندن اوركوب كيدرلر وبرقوم ايسه
طوروب اكا نظر ايدر * روايت اولنديكه اول دابه چقديغنده يله سنجه موسى عليه السلامك عصاسى وسليمان
عليه السلامك خاتمى اولور عصا ايله مؤمنك الننه مس ايدوب انكله يوزينك بياضى آرتور وخاتمله كافرلك
يوزينه ختم ايدوب انكله كافرك يوزينه سواد ايرر (تكلمهم ان الناس كانوا باياتنا لا يوقنون) اول انسان
عربيله سويليوب انلره ديه كه ناس بزم ربمز ايتلرينه ايقان ايتمزلركه انك خروجى وسائر احوالى
الله تعالينك ايتلريدر * ديلديكه انك سويلمسى ظالمره لعنت اولور وياخود دين اسلامدن غيرى اديانك بطلانى
بيلدرر بعده اول كبير ومكانته عودت ايدر بعده اولكونده التى ساعت زلزله اولور اول خوفله كيجه ياتورلر
ايرته سى دجال چقدى ديو فرياد جى كلور (ويوم نحشر من كل امة فوجا ممن يكذب باياتنا فهم يوزعون)
يوم قيامتده بزهر امتدن بزم ايتلريمزى تكذيب ايدنلردن جماعت كثيره يى حشر ايدرز حالبوكه انلرك اولى
آخرلرى ايچون حبس اولنورلر تاكه رؤسالرى اتباع اولنجه موقفه سوق اولنه لر (حتى اذا جاؤوا قال اكذبتم باياتى
ولم تحيطوا بها علما اماذا كنتم تعملون) حتى چنانكه انلر محل حسابه كله لر الله تعالى انلره ديه كه بنم ايتلريمى اول

وهله ده تكذيبمى ايتديكز حالبوكه انك تصديق وياتكذيبنه لائق ايديكنه نظر وفكرله علمكز احاطه ايتمدى
بوندنصكره نه عمل ايتديككزدى وياقنغى عمل سزى ايماندن منع ايلدى والحال ايات ورسله ايمان يرينه
تكذيبدن غيرى عمل ايتمديكز اشبو توبيخ طريقى اوزره استفهامدر وجمله تبكيددر وانلره اعلامدركه
الله تعالى انلرك تكذيب اياتدن غيرى دنياده عمل ايتمدكلرينه عليمدر اويله اولسه بزسنك ايتكى تصديق ايتدك
ايدى ديمكه قادر اولميوب تكذيبلرى متعين اولور (ووقع القول عليهم بما ظلموا فهم لا ينطقون) وعذاب
موعود شول ايات الهى تكذيبله اولان ظلملرى سببيله اوزرلرينه واقع اوله انلر ايسه حجت واعتذار ايله
نطقه قادر اولميه لر عذاب موعود انلرى نطقدن اشغال ايتمسيله وياغزلرى مهرلنمسيله (الم يروا انا جعلنا
الليل ليسكنوا فيه والنهار مبصرا) اهل مكه اعتبارله نظر ايتمزلرميكه بز كيجه يى خلق ايتدك كه انده نوم
وقرارله سكون ايده لر ونهارى خلق ايتدك كه انده كسب وتجارت طريقين كوره لر تاكه بو ايتله انلره توحيد
متحقق اوله وحشرك جوازنه ورسلك بعثتنه ارشاد اولنه لر زيراكه نور وظلمتك وجه مخصوص غير متعين بذاته
اوزره تعاقبى اولمز الا قدرة قاهره ايله اولور واول الله تعالى كه ماده واحده ده ظلمتى نوره ابداله قادر اوله مواد
ابدانده موتى حياته ابداله قادر اولور (ان فى ذلك لايات لقوم يؤمنون) اشبونده عبرتلر واردركه شول قوم
ايچونكه تصديق واعتبار ايده لر (ويوم ينفخ فى الصور ففزع من فى السموات ومن فى الارض) ذكر ايت
شول كونيكه انده صوره نفخ اولنه اول نفخك هيبتندن سموات وارضده اولان مخلوقات فزع وخوف ايده
ديلديكه اول موتانك انبعاثى حيثك انبعاثنه تمثيلدر چنانكه بوق نفخ اولنه * ديلديكه اشبو نكله
مراد فزع موتدركه نفخه اولى شدتندن جميع خلائق تسليم روح ايده لر (الا من شاء الله) الا الله تعالينك
ديلديكى كمسه لر كه انلرك قلبلرى ثابت اولوب اندن فزع ايتمزلر * ديلديكه انلر جبرائيل وميكائيل واسرافيل
وعزائيل عليهم السلامدر وياخود خزنه وحمله عرشدر وياشهدادر وياموسى عليه السلامدر زيراكه اول بركره
صعقه ايتمشدى انكله اكتفا اولندى لكن ظن اولوركه بونكله مراد بونلرك جميعنه عام اولمقدر ديمشلر
(وكل اتوه داخرين) جميع خلائق نفخه ثانيه دنصكره الله تعالينك امرنه صاغرين اولدقلرى حالده كلوب
اجابت ايده لر (وترى الجبال تحسبها جامدة) اولكونده طاغلرى كوره سنكه يرلو يرنده ثابته در (وهى
تمر مر السحاب) حالبوكه اول طاغلر ارضدن قلع اولنوب هوا اوزنده بلوتلر كبى سرعتله يورر زيرا اجرام
كبارك سمت واحده ده حركتى قريب اولمزكه متبين اوله (صنع الله الذى اتقن كل شئ) اشبو صنيعى ايتدى
اول الله تعالى كه هرشيئى علم وحكمتيله احكام ايتدى (انه خبير بما تفعلون) الله تعالى افعال عبادك
ظواهر وبواطننه واناك اوزره استيجاب ايتدكلرى جزايه عالمدر (من جاء بالحسنة فله خير منها) بركمسه كه
برحسنه ايله كله انكيچون اول حسنه دن خيرلى اولور زيراكه الله تعالى انك عمل خسيسنه جزاء شريف
وعمل فانيسنه جزاء باقى وعمل واحدنه يدى يوز مثلن جزا ايدر وياخود انك جهتندن حاصل اولور خير واردركه
اول جنتدر (وهم من فزع يومئذ آمنون) حالبوكه انلر يوم قيامتده عذاب خوفندن امنلردر (ومن
جاء بالسيئة فكبت وجوههم فى النار هل تجزون الا ما كنتم تعملون) واول كمسه كه الله تعالى يه شركله كله
يوزلرى اوزره ناره القا اولنورلر وانلره دينوركه جزا اولنمزسز الا انك سببيله كه شركك ومعاصيدن دنياده انى
ايشلرديكز حق جل وعلا مبداء ومعاد واحوال يوم التنادى بياندنصكره رسولى محمد صلى الله عليه وسلمه
امر ايلديكه توحيده رغبت وشركدن رهبت ايدوب ديه كه (انما امرت ان اعبد رب هذه البلدة) بن امر
اولندمكه اشبو بلده مكه نك ربيسى جل شانه يه عبادت ايدم اشعار ايچونكه اول دعوتى تمام ايتدى اندنصكره
اكا واجب قالمدى الا انك شانه اشتغال ونفسنى انك عبادتنه استغراق واعمال ايده وبو اضافتله مكه يى
تخصيصده انى تشريف وشانى تعظيم وتكريم واردر (الذى حرمها) كه اول رب تعالى كه اول بلده يى تحريم
ايتديكه انده دم انسان سفك اولنمز وصيدنه تعرض ايدلمز ونباتى يولنمز وشجرى كسلمز (وله كل شئ)
وهر شئ انك خلق وملكيدر (وامرت ان اكون من المسلمين) وامر اولندمكه اكا منقادلردن ويا ملت
اسلام اوزره ثابتلردن اولام (وان اتلو القرآن) وامر اولندمكه قرآن عظيم تلاوتنه مواظبت ايدم
تاكه بكا شيأ فشيأ انك حقائقى ظاهر ومنكشف اوله ويا قرآنه اتباعله امر اولندم (فمن اهتدى فانما يهتدى

لنفسه) اول کمسه که اسلام و توحید و تلاوت قرآن و عماده بکا اتباع له اهتدا ایده اول نفسیچون اهتدا ایدر
زیرا که منافعی اکا عائددر (ومن ضل فقل انما انا من المنذرین) و اول کمسه که اشبو امورده بکا اتباع
ایتمیه اکا دیکل که بن دکل الا انذار ایدن رسوللردنم انک ضلالتی و بالندن بکا برشی راجع اولمز زیرا که
رسول اوزره واجب اولان انجق تبلیغدر بن ایسه تبلیغ ایتدم (وقل الحمد لله) الله تعالی یه حمد ایله کل که
سنی نبوتله انعام و یا قرآنی تعلیم و انکله عملی توفیق ایتدی (سیریکم آیاته فتعرفونها) الله تعالی سزه دنیاده
آیات قاهره سنی کوسترور وقعهٔ بدر و خروج دابة الارض کبی و یا آخرتده کوسترور سزدخی انک آیات الله
ایدیکنی بیلورسز حالبو که اول وقتده بیلدیککز سزه نفع ایتمز اولور (وما ربک بغافل عما تعملون) ربک جل شانه
انلرک اعمالندن غافل دکلدر امدی عذابلرینک تاخیر اولنمسی رب تعالینک انلرک اعمال سیئه لرینه غفلتندن
ظن ایتمسونلر زیرا که عالم بالذاته غفلت جائز اولمز

سورة القصص وهی ثمان وثمانون آیة مکیة

دینلدیکه (الذین آتیناهم الکتاب) قولندن (لا نبتغی الجاهلین) دکین مکیه دکلدر دینلدیکه (ان الذی فرض
علیک القرآن) آیتی مکه و مدینه بیننده نازل اولمشدر

بسم الله الرحمن الرحیم

(طسم) معناسنده کلام سورهٔ شعراده کچمشدر (تلک آیات الکتاب المبین) اشبو سوره نک آیتلری کتاب مبین
آیتلریدر (نتلوا علیک من نبإ موسی وفرعون بالحق لقوم یؤمنون) بز سکا موسی و فرعون خبرینک بعضنی
محققین اولدیغی حالده جبریل لسانیله قرائت ایدرز شول قوم ایچونکه علم ازلیمزده انلرک ایمانه کلملری سبقت
ایتدی زیرا انلر که انتفاع ایده جکلر انلردر (ان فرعون علا فی الارض) فرعون ارض مصرده تجبر و تعظم
ایتدی (وجعل اهلها شیعا) و اول مصر اهلنی فرق مختلفه قیلدیکه انک اراده ایتدیکی شیئده اکا متابعت
ایدرلردی و یا انک طاعتنده بری برلرینی اتباع ایدرلردی و یا انلری استخدامده اصناف قیلوب هر صنفنی بر عملده
استعمال ایدردی و یا انلری احزاب قیلدی بینلرینه عداوت القاسیله تا که اتفاق ایدوب اوزرینه هجوم ایتمیه لر
(یستضعف طائفة منهم) انلردن بر طائفه یی استضعاف ایدردیکه انلر بنو اسرائیلدر شول وجهله کیم
(یذبح ابناءهم ویستحیی نساءهم) طوغان اولادلرینک ارککلرین اولدورور و دیشلرین ابقا ایدردی (انه کان
من المفسدین) اول مفسدلردن ایدی اول اجلدن تخیل فاسد له اولاد انبیادن خلق کثیرک قتلنه
جرأت ایتدی (ونرید ان نمن علی الذین استضعفوا فی الارض) ارض مصرده فرعون و قبط ایدنده
استضعاف اولنان بنو اسرائیله دیلدککه انلردن انقاذله تفضل ایده وز (ونجعلهم ائمة ونجعلهم الوارثین)
و انلری خیرده اقتداء اولنور قاده قیله وز (ونمکن لهم فی الارض) و بنو اسرائیلی ارض مصر و شامه
تسلیط و توطین ایده وز (ونری فرعون وهامان وجنودهما منهم ما کانوا یحذرون) و فرعون و هامان
و ایکیسنک جنودلرینه بنو اسرائیلدن حذر ایتدکلری کوستوره وزکه اول بنو اسرائیلدن بر مولود دیدیله
ملکلرینک ذهابی و کندیلرک هلاکیدر (واوحینا الی ام موسی ان ارضعیه) بز موسی علیه السلامک
اناسی یوحنا بنت لاوی بن یعقوب علیه السلامه وحی الهام و یا منامله وحی ایتدک که ولدک موسایی ارضاع
ایت (فاذا خفت علیه فالقیه فی الیم) پس چونکه انک صیاح و بکاسی سببیله بیلنوب قتل اولنمسی خوفن ایده سن
انی بحر نیله براق (ولا تخافی ولا تحزنی انا رادوه الیک وجاعلوه من المرسلین) انک اوزره ضیعه و شدت خوفن
ایتمکل و انک فراقنه حزن چکمکل بز سکا انی زمان قریبده رد ایده وز و انی مرسلیندن ایلرز * ابن عباس
رضی الله عنهما ایدر وقتا که ام موسی علیه السلامک ولادتی وقتی ایردی مکر انک بر قابله آشناسی وار ایدیکه
اول فرعونک بنو اسرائیل حباله سی اوزره تسلیط ایتدیکی قابله لرک بریسیدی ام موسی اکا دیدیکه اشته بنم
شدت ولادتم وقتی ایرو بدر اشنالغک ظهوری کونیدر دیواندن استمداد ایتدی اولدخی نعم دیوب اکا کلدی
حتی که موسی علیه السلام یره دوشجک موسی علیه السلامک النندن بر نور ظاهر اولدی قابله انی کوریجک
اعضاسی دتریوب موسانک محبتی قلبنه القا اولندی ام موسایه انی خبر ویروب دیدیکه بن کلدیکمده عزم اشبو
ولدیکی قتل ایدی لکن بکا ایریشن حالت قلبمدن اول عزمی کیدردی قابله کدیجک اثرنجه فرعونک جاسوسلری

کلدیلر ام موسی خوف ایدوب دهشتندن موسایی بر قزمش تنورک ایچنه صوقدی جاسوسلر کیروب
کورمسه لرکه انده بر قزمش تنور طورر و ام موسایه تغیر کلمامش و ممه لرینه سود ایتمامشدر دیدیلرکه اول
قابله سکانه حاجت ایچون کلمشدی دیدیکه اول بنم آشنالرمدن اولوب بنی زیارت ایلمشدی او بله اولسه جاسوسلر
اندن چیقوب کتدیلر بعده موسی علیه السلام بکا ایدوب ام موسی انک قتنه واردی کورسه که قزمش تنورده
ضرر کلممش بلکه الله تعالی اکانی بردوسلام ایلمش بعده فرعونک ولدان طلبنده اهتمامن کوروب موسایه
اندن ضرر خوفیله قبط نجارلرندن برینه واردیکه بر تابوت صغیر اشترا ایده نجار اکا بو تابوتی نیلرسن دیدی
اول کذبدن کراهت ایدوب مقصودنی حقیقتی اوزره ذکر ایلدی نجار دخی اکا دیلدیکی کبی تابوتی ویروب بعده
ذباحینه کتدیکه انی خبر ویره وار دیغنده دیلی طوتلوب سویلمکه مجالی اولمدی و ذباحیندن دخی هیچ بری انک
اشارت و مرادین بیلمدی اخراجنی اوردیلر و قتلرندن سوردیلر چون نجار کیرو منزلنه ایردی الله تعالی اکا سویلمسنی
ویردی همان دم ذباحینه اخبار ایچون کتدی وار یجق الله تعالی انی سویلمز و ایشتمز ایتدی انلره مرادینی افهامه
قادر اولمیجق انی دوکوب و قتلرندن سوردیلر اول حیرت ایله کیدر کن یوان یتوردی اول حالتده قلبنه الله
تعالی ندامت کتوردی اشبو کورمز و سویلمزلکدن خلاص اولورسم من بعد اول ولده ضرر قصدین ایتمیم
بلکه امکانم اولدقجه انی کیزلیم دیو اخلاص اوزره الله تعالی ایله عهد ایلدی اول عزم صادقی حرمتنه فضل
الهی ایله کوزی کوروب دیلی سویلدی * روایت اولندیکه ام موسی موسایی طغوردیغندنصکره اوچ
آی حجرنده ارضاع ایتدی بعده اکا ضرر ایرمک خوفیله انی بر تابوته قویوب نیله براقدی مکر فرعونک بر کوکلی
قزی وار ایدی هر کون اکا اوچ حاجت عرض ایدوب فرعون دخی رد ایتمزدی ایلردی و اول قزک برص شدیدی
اولوب اطبا اکا علاجدن عاجز اولمشلردی فرعون انک امرنده کاهنلری جمع ایدوب سؤال ایتدکده دیدیلرکه
بوکا علاج بحر قبلندن اولورکه انده انسانه بکزر بر حیوان بولنور انک ریقندن النوب بو قزک برصنه
سورلدکده برص کیدوب اندن عافیت بولور امدی فلان کونک شمسی اشراقنده اول حیوان نیلدن فلان
موضعه کلور او بله اولسه اول کونده فرعون خواص اتباعیله اول موضعه واردیلر اول وقت معیننده نیلدن
بر تابوت کلور کوردیلر امواج انی بر اغاجه ایلشدردی فرعون ایتدی غالبا اشبودرکه کاهنلر بزه انی بیلدردی هر
جانبدن اکا سفینه لرله ایردیلر الوب فرعون قتنه کتوردیلر لکن هیچ بر کمسه انک نه فتحنه و نه کسرنه قادر اولدی
حتی که آسیه بنت مزاحم اکا ال اوریجک فی الحال اچلدی (فالتقطه آل فرعون لیکون لهم عدوا وحزنا)
او بله اولسه آل فرعون انی اخذ ایتدیلر تا که اول انلره عاقبت امرده عدو اولوب رجاللرین قتل و نسالرین
استعباد ایده (ان فرعون وهامان وجنودهما کانوا خاطئین) امدی فرعون و هامان
و ایکیسنک جنودی خطا ایدر اولدیلر زیرا که اول موسی اجلیچون ولد اندن الوف قتل ایتدکلرندنصکره
انی الوب بیوتدیلر تا که حذر ایتدکلری شیء اول انلره ایشلیه و یا خود مذنبین اولدیلرکه
عدولرین انلره تربیه ایتدرمکله حق تعالی انلره عقاب ایتدی * وهب ایدر وقتا که تابوتی فرعون اوکنه
قویوب اچدیلر فرعون موسایی کوریجک دیدیکه اعدامزدن بر عبرانیدر نه سببدن بونی ذبح ایتمشلر
دیو باوزلندی مکر انک امرأه سی آسیه بنت مزاحم بنو اسرائیلدن ایدی خیار نسادن و بنات انبیادن ایدی
امساکین اولوب انلره مرحمت و تصدق ایلردی فرعونک یاننده ایدی دیدیکه بو ولد بر یاشندن زیاده یه بکزرسن
ایسه ولدان ذبحنه امر ایتدیکک بو ییلده درو دخی احتمالدرکه بنو اسرائیلدن اولمیوب قوم آخریندن اوله
بو وجهله انک غضبن اسکان ایتدی (وقالت امرأة فرعون قرة عین لی ولک) و آسیه فرعونه دیدیکه اشبو
ولد بنم و سنک قرهٔ عینمز اولسون الله تعالی انی انلره سوردردی و ریقندن اول قزک برصنه سوردکاری کبی برصی
زائل اولدی * حدیثده کلدیکه فرعون آسیه یه دیدیکه بو ولد سنک اولسون بن استمزین اکر بنم دخی اولسون
دیمش اولسیدی الله تعالی آسیه یه هدایت ایتدیکی کبی اکا دخی هدایت ایدردی (لا تقتلوه عسی ان ینفعنا
او نتخذه ولدا وهم لا یشعرون) انی اولدرمکز امیددرکه اول بزه نفع ایده انکله نفعلنه وز و یا خود انی ولد
ایدینه وز و حال بیلمزلرکه انلر انی التقاط ده و یا اندن نفع طمعنده و یا انی تبنیده خطا ایتدیلر زیرا که اول
انلری هلاک ایدیسردر (واصبح فؤاد ام موسی فارغا) ام موسانک قلبی موسانک هم و ذکرندن غیری هر شیدن

خالی اولدی ویاخود اونوتدی الله تعالینك شول وحیینی كه انی بحره القا ئله امر ایتدیكنده خوف وحزن چكمیه
وشول عهدینی كه اكا موسایی ردایده وم‌رسلیندن ایلیه اكا شیطان كلوب دیدیكه ولدكی فرعون قتل
ایتمسندن كراهت ایتدك حالبوكه اندن سكا اجر وثواب حاصل اولوردی بلكه انك قتلنه كندك تولی ایدوب
بحره القاء واغراق ایتدك وقتا كه اكا ولدینك نیلدن فرعون یدینه ایردیكی خبرین ایشتدی شیطان اكا دیدیكه
اشته اول عدو یدینه دوشدیكه سن انی اندن قورتره‌ملك اوله اولسه عظیم بلاء اكا عهد اللهی اونوتدردی
(ان كادت لتبدی به) ام موسی فرط ضجرت ویا فرحندن قریب اولدیكه موسانك امر وقصه‌سی سرنی
واول انك اوغلی ایدیكنی اظهار ایدیدی (لولا ان ربطنا علی قلبها لتكون من المؤمنین) اكر بز انك قلبی
اوزره صبر وثباتی ربط ایتمسیدك تا كه الله تعالینك وعدنه مصدقیندن اوله ویا انك حفظنه واثقیندن اوله
بوخسه فرعونك تبنی وعطفنه دكل (وقالت لاخته قصیه فبصرت به عن جنب وهم لا یشعرون) ام موسی موسی
علیه السلامك اختی مریم رضی الله عنهایه دیدیكه موسانك اثرنجه كیت كل كه انك خبرین الوب بكا ایركورمسن
اول دخی نعم دیوب موسانك تابوتی قنده كیدرونه محله ایردیكنی اوزاقدن ویا نیل كنارندن كوزتدی والحال فرعون
وقومندن هیچ كمسه اول انك اختی اولوب تابوتك قنده كیدر ایدیكن كوزتمسن بیلمزدی (وحرمنا علیه
المراضع من قبل) مریمك موسا اثرنجه كتمسندن اول بز موسایی مرضعه‌لری ارتضاعدن ویا اناسندن
غیری هیچ بر مرأه‌نك لبنی شربدن منع ایلدك آسیه‌نك ایسه دنیادن اكبر همی اكا مرضعه بولمق ایدی
هر قنغی مرضعه‌یی اكا كتوردیلرسه ثدیی المدی بو حال اوزره سكز كون كچوب موسی ایسه صیحه ایتمكدن
زائل اولمدی انلر ایسه مرضعه طلبنده اولدی (فقالت هل ادلكم علی اهل بیت یكفلونه لكم وهم له ناصحون)
موسانك اختی مریم انلره دیدیكه بن سزه بر اهل بیتی دلالت ایده‌یمكه اشبو ولدی سزكچون ضم وارضاع ایده
حالبوكه انلر ولدیكزی ارضاع وتربیه‌ده تقصیر ایتمزلر بلكه ناصحلردر اول بر مرأه‌دركه ولدی قتل اولندیغندن اكا
احب اشیا ارضاع ایده‌جك بر صغیر بولمق اولمشدر مریم بو كلامی سویلیجك انی اخذ ایدوب دیدیلركه سن ولدی
بیلورمیسین امدی بزه انك اهلنی دلالت ایت دیدیكه اول بنم انامدر دیدیلر كه انانك اوغلی وارمیدر دیدیكه هارون
نامنده بر اوغلی واردركه ولدان قتل اولنمز ییلده طوغمشدر دیدیلر كه كرچكسن امدی بزه اناكی كتور دكل اندن مریم
اناسنه واروب موسانك حالن اكا خبر ویردی واناسن انلره كتوردی وقتا كه ام موسی كلدی اول حینده موسی
علیه السلام فرعونك الده ارلوب اغلر وفرعون ایسه انی اویالردی اناسی انی الینه الدیغی كبی ثدیینی قبول ایلدی
وطویحه اندن امدی فرعون دیدیكه سنك بو ولده مناسبتك نوجهله‌دركه سنك ثدیكدن غیری ثدیی قبول
ایتمدی دیدیكه مناسبتم شول وجهله‌دركه بن طیبة الریح وطیبة اللبنم هر صبی كه بكا ویرلدی الا اول بنم ثدییمی
قبول ایتدی اویله اولسه فرعون اكا هر كونده بر دینار اجرتله موسایی اكا ارضاعه ویردی اول كونده موسایی
الوب اوینه كتوردی الله تعالی انی ردده وعدنك انجازی مقتضاسنجه (فرددناه الی امه كی تقر عینها ولا تحزن)
بز موسایی اناسنه رد ایتدك كه موسی ایله كوزی روشن اولوب فراقیله حزن چكمیه (ولتعلم ان وعد الله حق)
والله تعالینك وعدی حق ایدیكنی علم مشاهده ایله بیله (ولكن اكثرهم لا یعلمون) لكن انلرك اكثری انك
وعدی حق ایدیكنی بیلیوب انده ارتیاب ایدرلر ویاخود ردندن غرض اصلی الله تعالینك وعدی حق ایدیكنی
ام موسانك بیلمسی اولوب ماسوامی بالتبع ایدیكنی انهادر (ولما بلغ اشده) وقتا كه موسی شول سنه ایردیكه
نشوانك اوزره زیاده اولمزاول اوتوز یاشندن قرقنه دكدرانده عقل كامل بولور * دینلدیكه هر نبینك بعثی
رأس اربعینده اولمشدر (واستوی) وقدی ویا عقلی مستوی اولدی (آتیناه حكما وعلما) بز اكا نبوت
وعلم ودین ویردك ویاخود انی استنبادن اول حكماء وعلمانك علم وسمتن ویردك حتی كه استجهال اولنور شیئی
نه‌سویلدی ونه ایشلدی اشبو نظم قصه‌یه موافقدر كه انك استنباسی هجرتدنصكره مراجعتده اولمشدر
(وكذلك نجزی المحسنین) موسایه واناسنه ایتدیكمز كبی محسنلره احسانلری اوزره جزاء ایده‌رز
(ودخل المدینة علی حین غفلة من اهلها) موسی علیه السلام قصر فرعون ویا منف ویا خابین ویا عین شمس
نام موضعدن كلوب مصره داخل اولدی بر وقتده كه انده مصره دخول اهلنه معتاد دكل ایدی ویاخود اول
وقتده انك دخولنی توقع ایتمزلردیكه اول وقت قیلوله ده ویاخود اخشام ایله یتسو اراسنده ایدی (فوجد فیها

رجلین یقتتلان هذا من شیعته وهذا من عدوه) اول داخل اولدیغی بلده‌ده ایكی رجل بولدیكه بری برلریله
اختصام وتنازع ایدرلردی انك بری بنواسرائیلدن وبری قبطدن ایدی (فاستغاثه الذی من شیعته علی
الذی من عدوه) بنواسرائیلدن اولان رجل قبطدن اولان رجل اوزره موسادن استمداد ایتدی (فوكزه
موسی فقضی علیه) اویله اولسه موسی علیه السلام جمیع كفیله قبطینك كوكسنه اوروب اولدردی
(قال هذا من عمل الشیطان انه عدو مضل مبین) موسی علیه السلام دیدیكه اشبو قتل مضل شیطان
عملندندركه اول كفار قتلنه امر اولنمامشدی ویا موسی علیه السلام انلرك بیننده مأمون ایدی اول شیطان الله
تعالینك خلقنه ظاهر العداوتدر (قال رب انی ظلمت نفسی فاغفر لی فغفر له انه هو الغفور الرحیم) موسی
علیه السلام دیدیكه یارب اول قبطی‌یی قتلله نفسمه ظلم ایتمشم بنی مغفرت ایت رب تعالی دخی انی مغفرت
ایتدی زیرا كه اول عبادنك ذنوبنه غفور وانلره رحیمدر (قال رب بما انعمت علی فلن اكون ظهیرا للمجرمین)
بعده موسی علیه السلام توبه‌سنی تأكید ایدوب دیدیكه یارب بكا مغفرتله انعامك حقیچون بنی عصمت ایت
شول معاونتم جرمه مؤدی اولور كمسه‌لره معین وظهیر اولمیم ویاخود بكا انعام ایتدیكك قوت حقیچون انكله
اولیاءكه اعانت ایدم یوخسه اعداءك مظاهرتنه انی استعمال ایتمیم (فاصبح فی المدینة خائفا یترقب)
موسی علیه السلام قبطی‌یی قتل ایتدیكی بلده‌ده نفسی اوزره خائف اولدیغی حالده منتظر اولدیكه اول
استقاده اولنه (فاذا الذی استنصره بالامس یستصرخه) كوردیكه دونكی كونده اندن نصرت طلب
ایدن اسرائیلی ینه بر قبطی آخرله قتال ایدوب موسی علیه السلامدن انك اوزره دخی استمداد ایتدی (قال له
موسی انك لغوی مبین) موسی علیه السلام اول اسرائیلی‌یه دیدیكه سن شول غوایتی ظاهر رجلسن
زیرا كه سن بكا بر رجلك قتلنه سبب اولمشیكن شمدی بر رجل آخرله قتال ایدوب ینه بندن انك اوزره دخی استمداد
ایدرسن اول اسرائیلی‌یه غضب ایتدیكندنصكره ینه اكا ترحم ایتدی (فلما اراد ان یبطش بالذی هو عدو
لهما) وقتا كه موسی علیه السلام كندویه واول اسرائیلی‌یه عدو اولان قبطی‌یی بطش ایتمك دیلدی
زیرا كه اول انلرك دینی اوزره دكلیدی اسرائیلی ظن ایتدیكه موسی علیه السلام انی قتل ایتمك دیلر (قال
یاموسی اتریدان تقتلنی كما قتلت نفسا بالامس) دیدیكه یاموسی بنی قتل ایتمكمی دیلرسن نتكیم دونكی
كونده بر نفس قتل ایتمشیدك اسرائیلی موسایه بویله سویلدی زیرا كه موسی اكاسن غویسن دیو عتاب
ایتدیكندن موسانك قصدی كندیسنی قتل ایتمكه اولمه‌سن ظن ایلدی (ان ترید الا ان تكون جبارا فی الارض
وما ترید ان تكون من المصلحین) یاموسی سن دیلدیككه دیلرسن الا انكچونكه ارض مصرده ظلمله قتال
اوله‌سن یوخسه ناس بیننی اصلاح ایدنلردن اولمق دیلمزسن كه انكله مخاصمی دفع ایده‌سن وقتا كه اول قبطی
اسرائیلینك سوزین ایشتدی بر كون اول قبطی‌یی قتل ایدن موسی ایدیكن بلدی فی الحال فرعونه واروب
انی خبر ویردی اویله اولسه فرعون موسانك قتلن امر ایلدی (وجاء رجل من اقصی المدینة یسعی) اول
بلده‌نك وسطندن بر رجل مشینده سرعت ایدرك موسی علیه السلامه واردی * دینلدیكه اول رجل مؤمن
آل فرعوندن ایدیكه فرعونك ابن عمی اولوب اسمی خربیل ایدی (قال یاموسی ان الملأ یأتمرون بك لیقتلوك فاخرج
انی لك من الناصحین) دیدیكه یاموسی قوم فرعونك اشرافی سنك امركده مشورت ایدرلركه سنی قتل ایده‌لر
امدی بو بلده‌دن چیقوب كیت بن سكا خیر اراده ایدنلردنم (فخرج منها خائفا یترقب) اكا بناء موسی علیه
السلام بلده‌دن چیقدی قورقركه بولده طلب وتعرض اولنه نه زادونه ظهری واركه سیرنه عون بولنه حتی
سكز كون كتدی برشیئ بولمدیغندن اغاج یپراغیله تعیش ایتدی (قال رب نجنی من القوم الظالمین)
ودیدیكه یارب بنی اول قوم ظالمیندن تخلیص ویا لحوقلرندن حفظ ایت (ولما توجه تلقاء مدین قال عسی
ربی ان یهدینی سواء السبیل) وقتا كه موسی علیه السلام مدین جانبنه قصد ایلدیكه اول شعیب علیه
السلامك قریه‌سیدر دیدیكه ربم جل شانه بنی اوسط طریقه هدایت ایده زیرا كه اول طریقی بیلمزدی اكا اوچ
طریق ظاهر اولوب اول ایسه اول طریقلرك اوسطنه كتدی انك عقبنجه انی طالبلر ایكی طرف یوللره توجه
ایتدی * دینلدیكه موسی علیه السلام دعا ایدیجك اكا بر ملك فرس اوزره الندە عنزایله كلدی حتی انكله
یله مدینه‌یه واصل اولدی (ولما ورد ماء مدین وجد علیه امة من الناس یسقون) وقتا كه موسی علیه السلام

مدین بئرنه کلوب واصل اولدی واول بئر یاننده ناسدن بر جماعت بولدیکه اول بئردن حیوانلرین صواررلردی (ووجد من دونهم امرأتین تذودان) واول ناسدن اسفل مکانده ایکی مرأه بولدیکه غنملرین انلرك اغنامندن کف ایدرلرکه اختلاط ایتمیه‌لر انلرکله یا سقیدن عجزلریچون (قال ما خطبکما) موسی اول ایکی مرأه‌یه دیدیکه شانکز ندرکیم ناسله یله غنمکزی صوارمیوب بئردن غنمکزی منع ایدرسز (قالتا لا نسقی حتی یصدر الرعاء) اول ایکی مرأه دیدیلرکه بز صوارمزز تا که راعیلر حیوانلرین صواروب کیده‌لر شول حذرله کیم رجاله مزاحمه ایتمیه‌وز انلر کتدکلرنده بز واروب اغنامزی صواررز (وابونا شیخ کبیر) وبابامز ایسه چوق یاشلو بیردر اغنامزی سقیچون چقماغه استطاعتی اولمدیغندن اضطرار ایله اکا بزی کوندرر (فسقی لهما) اویله اولسه موسی علیه السلام انلره غنملرین صواردی مع هذا یالن ایاق یوریمکدن ایاقلرینك دریسی صو یلمش واجلقدن بوکالوب ضعیف اولمشدی* دینلدیکه موسی علیه السلام انلرك اول قولنی ایشیدیجك مرحمت ایدوب اول محله قریب بر بئره آخرو ارایدیکه اغزی بر یوك طاشله قپانمشدی انی یدی ویا اندن اکثر رجال قالدررردی موسی علیه السلام یالکز قالدروب اغنامی اندن صواردی (ثم تولی الی الظل) بعده بر اغاج کولکه‌سنه واردی (فقال رب انی لما انزلت الیّ من خیر فقیر) ودیدیکه یارب دین خیرندن بکا انزال ایتدیکك شیئه ایچون دنیاده فقیر اولدم زیرا که اول فرعون عندنده ایکن وسعتده ایدی ویاخود یارب بن خلقه خبزه محتاجم که انکله صلبمی طوغرم شول بکا انزال ایتدیکك خیردن اجلیچونکه اول علم وحکمتدر ویا ظالمیندن نجاتدر وقتاکه اول ایکی مرأه بابالرینه ناسدن اول رجوع ایتدیلر حالبوکه غنملری طوقلرصویه قانمشلردی بابالری شعیب علیه السلام انلره دیدیکه نه سببدن تیز کلدیکز معتاد وقتکزده قاتلمدیکز دیدیلرکه بر رجل صالحه راست کلدك بزه مرحمت ایدوب غنملریمزی صواردی شعیب علیه السلام اول ایکیسندن برینه دیدیکه واروب بکا اول رجلی چاغرك (فجاءته احدیهما تمشی علی استحیاء) انلرك بریسیکه حیاسندن درعنك کنی یوزینه طوتوب موسی علیه السلامه کلدی* دینلدیکه اول کلن اول ایکیسنك صغراسی ایدی برقولده کبراسی ایدی اسمی صفورا اویاه فراء ایدیکیم موسی علیه السلام انی تزوج ایتدی (قالت ان ابی یدعوك لیجزیك اجر ما سقیت لنا) دیدیکه بابام سنی چاغررکه بزه اغنامزی صواردیغك مکافاتن ایده موسی علیه السلام اندن اول کلامی ایشیدیجك کیتمك دیلدی لکن قتی اج اولدیغندن کیتمکه چاره‌سی اولمدی اویله اولسه مرأه اوکنجه وموسی علیه السلام اردنجه کتدی لکن روزکار مرأه‌نك اردندن کلوب ثوبنی ردفنه ضم ایتمکله ردفنی وصف ایدیجك موسی علیه السلام اکا نظردن کراهت ایدوب مرأه‌یی اردنجه یورتدی واکا دیدیکه اکر یولده خطا ایدرسم بکا دلالت ایت نعم دیوب اول منوال اوزره ایکیسی کتدیلر موسی علیه السلام شعیب علیه السلامه داخل اولدیغنده شعیب علیه السلام اکا طعام کتوروب اوکنه قودی موسی علیه السلام انی اکلدن امتناع ایدوب بز اهل بیتز بزی دنیایه بیع ایتمزدیدی شعیب علیه السلام ایتدی اجدکمیسن دیدیکه بلی اجم لکن قورقارینکه بو طعام اول صواردیغمه عوض اوله شعیب علیه السلام دیدیکه بو بزم عادتمزدرهرکه بزه نزول ایده بز انی اطعام ایدرز وبرکسه که بر فعل معروف ایدوب اکا بر شیء اهدا اولنه انك اخذی حرام اولمز اویله اولسه موسی علیه السلام اول طعامدن اکل ایلدی (فلما جاءه وقص علیه القصص قال لا تخف نجوت من القوم الظالمین) وقتاکه موسی علیه السلام شعیب علیه السلامه کلوب طعامندن یدی ومقصوصنی اکا خبر ویردیکه اول قبطی یی قتلی وفرعونك انی قتله قصدیدر شعیب علیه السلام اکا دیدیکه قورقمغل که اول قوم ظالمیندن نجات بولدك زیرا که فرعونك مدین اوزره تسلطی یوقدر (قالت احدیهما یا ابت استأجره) اول ایکی مرأه‌نك بریکه انی دعوت ایتمشدی دیدیکه ای بابا انی اغنامزی رعی ایچون استیجار ایت (ان خیر من استأجرت القوی الامین) زیرا سنك استعمال ایتدیکك خیرلوسی اول کسه‌درکه عمله قوی وامانته مؤدی اوله شعیب علیه السلام اکا دیدیکه انك قوت وامانتندن نه شیء بلدك مرأه ایتدی اما قوت بوکه فلان بئرك اغزنده‌کی حجری قالدردی حالبوکه انی یدی کشی کوجله قالدرردی واما امانتی بوکه بنی اردنجه یورتدی تاکه بدنم وصفنی کورمیه (قال انی ارید ان انکحك احدی ابنتی هاتین) اویله اولسه شعیب علیه السلام موسی علیه السلامه دیدیکه دیلرینکه اشبو ایکی قزیمدن برین سکا تزویج ایدم (علی ان تأجرنی ثمانی حجج)

شول شرطله کیم بکا سکز یل اجیر اوله‌سن (فان اتممت عشرا فمن عندك) اکر اون یل تمام ایدرسك اول فعلك سندن تفضل وتبرعدر بوخسه واجب دکل (وما ارید ان اشق علیك) مرادایتمزینکه سکا مشقت ویرم اون یل تمامنی الزام ویا مراعات اوقاتده مناقشه ایله (ستجدنی ان شاء الله من الصالحین) حسن معامله ولین جانب ووفاء معاهده‌ده انشاء الله بنی صالحلردن بولورسن (قال ذلك بینی وبینك ایما الاجلین قضیت فلا عدوان علی) موسی علیه السلام دیدیکه اشبو شرط بنمله سنك ارامزده‌در ایکی اجلك قنغیسن قضا ایدرسم کرك اطولنی ویا اقصرنی زیاده طلبیله اوزریمه اعتدا اولنمسون اون یل ایله زیاده مطالبه اولنمیم سکز یل اوزره زیاده مطالبه اولنمدیغم کبی (والله علی ما نقول وکیل) اشبو سویلشدیکمز مشارطه‌یه الله تعالی شاهد وحفیظدر* ابوذر رضی الله عنهدن مرفوعا روایت اولنورکه موسی علیه السلام ایکی اجلك قنغیسن قضا ایدوبدر دیو سؤال اولندقده دیدیکلکه اون یل قضا ایدوبدر واول ایکی مرأه‌نك قنغیسن تزوج ایدوبدر دیو سؤال اولندقده دیدیکلکه صغراسنی کیم اول موسی علیه السلامه کلمشدر وباباسنه انی استیجار ایت دیمشدر* وهب قولنده اول انلرك کبراسنی تزوج ایدوبدر* روایت اولندیکه شعیب علیه السلامك اغلمقدن کوزلری اعمی اولدی الله تعالی اکا بصرنی رد ایلدی اوچکره اعمی اولوب بصری رد اولندیغندنصکره الله تعالی هرشیئه علیم ایکن اکا دیدیکه بو اغلامق ندر جنته شوقکدن ویا نار خوفندنمیدر شعیب علیه السلام دیدیکه یارب اول دکل الالقا که شوقندر وحی الهی کلدیکه اویله اولسه یا شعیب اقامم سکا خدمه اولسون اول اجلدن کلیم موسایی سکا خدمتکار ایتدم* روایت اولندیکه شعیب علیه السلام قزنی موسی علیه السلامه انکاح ایدیجك قزینه امر ایتدیکه موسی علیه السلامه بر عصا ویره تاکیم انکله غنمدن سباع کلورسه کیده‌ره* دینلدیکه اول عصا جنت اغاجندن اولوب آدم علیه السلام انی جنتدن چیقارمشدی انی انبیا بریبرلرندن توارث ایدرلك حتی که شعیب علیه السلامه ایرمشدی اولدخی انی موسی علیه السلامه ایداع ایتمشدی قزی اکا اول عصایی کتوریجك شعیب علیه السلام اکا بونی ایلتوب بونك غیری بر عصا کتور دیدی زیرا انبیالرك عصالری شعیب علیه السلام قتنده ایدی قزی دخی انی الوب یرینه قودی بعده انك غیری بر عصا المق مراد ایتدکده الینه ینه اول عصا کلدی انی باباسنه کتوروب اوچکره‌یه دکین بویله واقع اولنجق اول عصایی موسایه ویردی موسی علیه السلام دخی انی الوب کتدکدنصکره شعیب علیه السلام انی ویردیکنه نادم اولدی زیرا که اول کندیده ودیعه ایدی موسانك اثرنجه کیدوب اندن اول عصانك ردنی دیلدی موسی علیه السلام انی ویرمزینکه اول بنم عصامدر دیدی بونزاعله ایکیسی اول ملاقی اولدقلری رجل حکمنه راضی اولمغه عهد ایتدیلر اویله اولسه رجل صورتنده بر ملکه ملاقی اولوب انی نزاعلرینه حاکم ایتدیلر ملك موسایه دیدیکه عصا کی الکدن یره براقغل بعده انی هر قنغکز رفع ایده بیلورسه اول عصا انکدر چون موسی انی الندن براقدی شعیب انی اخذ ورفعه چاره ایده میوب موسی انی رفع ایدوب اخذ ایتدی روایت اولندیکه موسی علیه السلام اجلنی تمام ایدوب شعیب علیه السلام اکا قزینی تسلیم ایدیجك موسی علیه السلام مرأه‌سنه دیدیکه باباکه سویله که غنمك بعضنی بزه ویره چون اول انی باباسنه سویلدی شعیب علیه السلام دیدیکه اشبو یلده اغنامدن هرطوغان آبلق وبلقاء جدی سنك اولسون موسی علیه السلامه منامنده دینلدیکه اغنامك صوقاسی اولان مائی عصا ایله اوره اویله اولسه موسی علیه السلام صوقایه واروب عصاسیله مائی اوردی بعده اول مادن اغنامی صواردی اویله اولسه اول یلده طوغان جدیك جمیعی آبلق اولنده اولوب شعیب علیه السلام وعدی مقتضاسنجه انلری موسی ایله زوجه‌سنه ویردی (فلما قضی موسی الاجل وسار باهله) وقتاکه موسی علیه السلام اجلنی اکمال قضا ایدوب اندن فارغ اولدی بعده اون یل دخی شعیب علیه السلام قتنده اقامت ایتدی اویله اولسه موسی علیه السلامك شعیب علیه السلام قتنده مدت اقامتی یکرمی یل اولدی بعده اهلیله مصره رجوعه شعیب علیه السلامدن استیذان ایدوب اذن ویردکدنصکره اهلیله مصر جانبنه توجه ایتدی (آنس من جانب الطور نارا قال لاهله امکثوا انی انست نارا) طوره‌ولی ایدر جهتدن نار کوروب دیدیکه سز مکانکزده وقوف ایدك زیرا بن نار کوردم (لعلی آتیکم منها بخبر) تاکه سزه اول نار قبلندن طریق خبرین کتوردم (او جذوة من النار لعلکم تصطلون)

ويا اولنلاردن قطعه ويا شعله كتورمكه ايصنه سز زيرا كه اول بريه ده ليلهٔ مظلمه ده بردشديده اولوب مرأه سنى
اخذ طلق ايتمشدى (فلما اتيها نودى من شاطئ الواد الايمن فى البقعة المباركة من الشجرة ان يا موسى انى انا الله
رب العالمين) وقتا كه موسى عليه السلام اولناره واردى وادى ايمن جانبندن بقعهٔ مباركه ده شجرهٔ عناب
ويا عوسجدن اكا ندا اولنديكه ياموسى بن اول عالمينك ربى الله جل شانه يم (وان الق عصاك) دخى
عصاكى يره براقغل ديو ندا اولندى (فلما رآها تهتز كانها جان ولى مدبرا ولم يعقب) انى يره براقديغنده
كورسه كه اول تحرك ايدركانه حيهٔ صغيره دركه اضطرابى چوق اولور خوفندن اردنه دونوب قاچدى
اكا التفات ايتمدى (ياموسى اقبل ولا تخف انك من الامنين) اكا ندا اولنديكه ياموسى اكا اقبال ايدوب
خوف ايتمه كل كه سن مخاوفدن امنلردن سن زيرا كه بنم قتمده مرسللر خوف ايتمزلر (اسلك يدك فى جيبك تخرج
بيضاء من غير سوء) يدكى جيبكه ادخال ايت كه انى برصنسز شمس شعاعى كبى بيضاء چيقاره سن (واضمم اليك
جناحك من الرهب) قچان يدك امرى واندن كورديكك شعاعدن خوف ويره انى جيبكه ادخال ايتكه اول
اولكى حالنه عودت ايده وجناح ايسه يدك كبيدر ويا عضددر * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر الله تعالى
اكا امر ايتديكه يدنى صدرنه ضم ايده تا كه حيه يى كورديكنده اكا ايرشن خوف كيده امدى بر خائف كه يدنى
صدرنه وضع ايده انكله خوفى زائل اولور * دينلديكه ضم جناحله مراد سكونتدر يعنى روحك تسكين وقلبك
اضطرابنى تليين ايت (فذانك برهانان من ربك الى فرعون وملائه) اشبو يد وعصا ربك جل شانه دن
فرعونه وقومنك اشرافنه ايكى حجتدر (انهم كانوا قوما فاسقين) زيرا كه انلر قوم فاسقين اولديلر احقادركه
انلره رسول ارسال اولنه (قال رب انى قتلت منهم نفسا فاخاف ان يقتلون) موسى عليه السلام ديديكه
يارب بن انلردن نفس قتل ايتمشم قورقرينكه اول نفس مقابله سنده انلر دخى بنى قتل ايدهلر (واخى هارون
هو افصح منى لسانا) وقرنداشم هارون لسانده بندن ابين واحسندر وموسانك لساننده ايسه عقده اولمشدى
شول ناردنكه صباوتى حالنده انى اغزنه صوقمشدى نتكيم قصه سى سورهٔ طه ده كچمشدر (فارسله معى ردأ
يصدقنى) امدى هارونى بنمله برابر معين ارسال ايتكه اول بنى تصديق ايده تخليص حق وتقرير حجت وتزييف
شبهه ايله زيرا كه محاجه عندنده لسانم بكا مطاوعت ايتمز (انى اخاف ان يكذبون) زيرا قورقرينكه فرعون
وقومى بنى تكذيب ايدهلر (قال سنشد عضدك باخيك) الله تعالى ديديكه قرداشكله سنى قوتلندررز زيرا
كشى قرداشيله قوتلنور يدك عضدله قوتلنمسى كبى وعضد ايسه مرفقله كتف ما بينيدر (ونجعل لكما
سلطانا) وايككز ايچون حجت وبرهان ويا غلبه تسلط قيلورز (فلا يصلون اليكما) امدى انلر سزه استيلاء
وحجله ويا قتل وسوء ايله واصل اوله مزلر (باياتنا) ايككز بزم ايتلريمزله انلره كيدك وياخود ايتلريمزله سزى
انلره تسليط ايدرز (انتما ومن اتبعكما الغالبون) ايككز واتباعكز فرعون وقومنه غالبلرسز (فلما جاءهم
موسى باياتنا بينات قالوا ما هذا الا سحر مفترى) وقتا كه موسى انلره ربوبيتمزه دلالتده علامات واضحه ايله كلدى
ديديلر كه بو بر سحر مختلقدركه اندن اول مثلى نقل اولنميوبدر ويا انى تعلم ايدوب بعده انى الله تعالى يه افتراء
ايليوبدر (وما سمعنا بهذا فى آبائنا الاولين) اشبو سحرى ويا ادعاء نبوتى اباء اولينزك زمانلرنده اولديغن
ايشتمشز (وقال موسى ربى اعلم بمن جاء بالهدى من عنده) موسى ديديكه ربم جل شانه اعلمدر اول
كمسه يى كه انك عندندن رسالتله كلدى اول محق سز مبطللرسز (ومن تكون له عاقبة الدار) ودخى اول
كمسه يى كه دار دنيانك عاقبت محموده سى كه عبدك رحمت ورضوانله وعند الموت بشارت ملائكه ايله ختم
اولمسيدر اول كمسه ايچون اولورز يرا كه دنيا اخرته ممر خلق اولنوبدر واخرته بالذات قصد اولنان ثوابدر
وعقاب قصدى بالعرضدر (انه لا يفلح الظالمون) كذب وسحر وكفر وسائر فساد ايله نفسلرينه ظلم ايدنلر
دنياده هدايه وعقباده حسن عاقبته نائل اولمزلر (وقال فرعون يا ايها الملأ ما علمت لكم من اله غيرى)
فرعون اشراف قومنه ديديكه وجودده بندن غيرى الهكز اولديغن بيلمزين موسايه اطاعت ايتمكز
(فاوقد لى يا هامان على الطين فاجعل لى صرحا لعلى اطلع الى اله موسى) امدى يا هامان لبن اوزره آتش ياقوب
انى آجر ايتديكدنصكره بنم ايچون بر قصر عالى طويل بنا ايده كوركه اكا صعود ايدوب موسانك الهنه مطلع
اولام كانه توهم ايتديكه اول جسم اولوب سماده اوله واكا ارتقاء ممكن اوله (وانى لاظنه من الكاذبين)

ومع هذا ابن ظن ايدرمكه موسانك بندن غيرى الهى اولمق ادعاسنده كاذبلردن اوله * اهل سير ديديلر كه فرعون
وزيرى هامانه صرح بناسيله امر ايديجك هامان عمال وفعله دن اللى بيك بنا جمع ايلدى اتباع واجرادن
واجر وجص طبخ ايدر واغاج يونار ومسمار دوزر طوائفدن غيرى حتى كه صرحى رفع وتشييد ايتديلر طولى
بر حده ايرديكه بنالرانك فوقنده طورمغه قدرتلرى اواز اولدى * دينلديكه طولى بش بيك ذراع وعرضى
اوچ بيك ذراع ايدى وقتا كه بنادن فارغ اولديلر فرعون انك فوقنه چيقوب بر نشابه يى سماء جانبنه رمى ايتدى
اول اكا قانه بولاشق كلوب موسانك الهنى حاشا كه قتل ايتدم ديو سوندى اوليله اولسه جبرائيل عليه السلام
امر الهى ايله اول صرحه بر كز قناديله اوريجق اوچ قطعه اولدى بر قطعه سى عسكرى اوزره دوشوب نيجه بيك
كشى اندن هلاك اولدى وبالجمله اول صرحه عمل ايدنلردن هيچ برى قالمدى وبر قطعه سى دريايه وبر قطعه سى
مغربه دوشدى (واستكبر هو وجنوده فى الارض بغير الحق وظنوا انهم الينا لا يرجعون) اول فرعون
وجنودى ارض مصرده استحقاقسز استكبار ايدوب كندبلرين موتله بزه رجوع ايتمز ظن ايتديلر
(فاخذناه وجنوده فنبذناهم فى اليم) انى وجنودنى اخذ ايدوب دريايه براقدى (فانظر كيف كان عاقبة
الظالمين) يا محمد نظر ايتكه شركه وكفرله نفسلرينه ظلم ايدنلرك عاقبتى نيجه اولدى وانك مثلى فعلدن قومكى
تحذير ايت (وجعلناهم ائمة يدعون الى النار) وبز انلرى خذلانمزله جهاله رؤسا قيلدقده كفر ومعاصيدن
نارى ايجاب ايدر اعمال سيئه يه دنياده انلرى دعوت ايدهلر (ويوم القيامة لا ينصرون) ويوم قيامتده انلر
عذابدن قورتارلمزلر (واتبعناهم فى هذه الدنيا لعنة) واشبو دنياده رحمتدن طرد وابعادى بز انلره اتباع
ايتدك (ويوم القيامة هم من المقبوحين) ويوم قيامتده ايسه انلر تعذيب واهلاك اولنانلردن اولورلر
(ولقد آتينا موسى الكتاب من بعد ما اهلكنا القرون الاولى) بز موسايه توراتى ويردك اندن اول نوح وهود
وصالح ولوط اقوامنى اهلاك ايتدكدنصكره (بصائر للناس) اول توراة ناسك قلوبنه انوار اولديغى حالده كه
انكله حقائقى كورلر وحق وباطل بيننى تمييز ايدهلر (وهدى ورحمة لعلهم يتذكرون) ودخى اول سبيل
الله اولان شرايعه هدايت واندهاولانه عمل ايدنه رحمت اولديغى حالده تا كه انلر تذكر ايتلرى رجاء اولنور حال
ايدهلر (وما كنت بجانب الغربى اذ قضينا الى موسى الامر) يا محمد سن موسانك طورده كى مقامندن
جانب غربيده دكل ايدك شول وقتكه بز موسايه تعريفن اراده ايتديكمز امرى وحى ايتدك (وما كنت
من الشاهدين) وسن اولمقامده حاضرلردن دخى دكل ايدك انلر نقبادركه موسى عليه السلام انلرى ميقاته
ايچون اختيار ايتدى (ولكنا انشأنا قرونا فتطاول عليهم العمر) لكن سكا وحى ايتدك انكچونكه
موسادنصكره بر قرون مختلفه انشا ايتدك كه اوزرلرينه وحيك زمان انقطاعى طويل اولديغندن عهد اللهى
اونودوب امرنى ترك ايتديلر (وما كنت ثاويا فى اهل مدين تتلوا عليهم آياتنا) وسن مدين اهلى شعيب
ومؤمنين قتنده دكل ايدك كه انلرك قصه سن انلردن تعلم ايدكدنصكره انى مكه اهلنه ذكر ايده سن (ولكنا كنا
مرسلين) اكر بز سنى رسول ارسال ايدوب اشبو اخبارى مبين كتاب انزال ايتدك كه انى اهل مكه يه تلاوت
ايده سن اكر حال بو منوال اوزره اولمسه نه سن انى بيلور ونه قومكه خبر ويرردك (وما كنت بجانب الطور
اذ نادينا) وسن طور جانبنده دكل ايدك شول وقتكه بز موسايه خذ الكتاب بقوة ديو ندا ايتدك (ولكن
رحمة من ربك) اكن ربك جل شانه دن سكا رحمت اولوب انى سكا تعليم ايتدك (لتنذر قوما ما اتاهم من نذير
من قبلك) تا كه انكله بر قومى يعنى اهل مكه يى انذار ايده سنكه سندن اول انلره نذير كلمدى سنكله عيسى
بيننده فترتده واقع اولدقلريچون اول بشيوز اللى ييل ايدى وياخود سنكله اسماعيل بيننده نذير كلمدى زيرا كه
موسى وعيسانك رسالتى بنو اسرائيله وانلرك حواليسنده اولانلره مختصه ايدى (لعلهم يتذكرون) تا كه انلر
انكله اتعاظ ايدوب ايمانه كلهلر (ولولا ان تصيبهم مصيبة بما قدمت ايديهم فيقولوا ربنا لولا ارسلت الينا
رسولا فنتبع آياتك ونكون من المؤمنين) اكر انلره كفر ومعاصيلرى سببيله عقوبت ايركوردكمزده يا ربنا بزه
رسول ارسال ايتمش اولسيدك كه اول بزه ايتلريكى تبليغ ايتديكنده بز اكا اتباع ايدوب مصدقيندن اولوردق
ديه لرى اولماسه سنى ارسال ايتمزدك امدى سنى انلره ارسالمزدن كل الاعذارلرين قطع وحجتمزى اوزرلرينه الزام
ايچوندر (فلما جاءهم الحق من عندنا قالوا لولا اوتى مثل ما اوتى موسى) وقتا كه انلره بزم عندمزدن رسول

محمد صلى الله عليه وسلم معجزاتندن برنوعله كلدى ديديلركه نوليدى محمده موسى يه ويريلن ايات مثلى ويريله ايدى
توراتك جملةً ويرلمسى كبى ويد بيضا وعصا كبى (اولم يكفروا بما اوتى موسى من قبل) الله تعالى ديديكه
حالبوكه قرائندن اول رأى ومذهبده ابناء جنسلرى موسى عليه السلام زماننك كفره سى موسى يه ويريلنه
كافر اولمديلرمى (قالوا سحران تظاهرا) ديديلر كه موسى وهارون ويا موسى ومحمد اشبو خوارق
اظهارله ويا ايكى كتاب توافقيله تعاون ايتديلر (وقالوا انا بكل كافرون) وديديلر كه انلرك كلنه وكرلك
كتابلرينه كافرلرز (قل فأتوا بكتاب من عند الله هو اهدى منهما اتبعه ان كنتم صادقين) يا محمد سن انلره
ديگل كه اميدى قوللكزده صادقلر ايسكز بر كتاب كتورك كه اول موسى يه وبكا انزال اولنان كتابلردن اهدى اوله
تا كه بن اكا اتباع ايدم (فان لم يستجيبوا لك فاعلم انما يتبعون اهواءهم) اكر كتاب اهدى كتورميوب
دعوتكه اجابت ايتمزلرسه بيل كه كفرلرنده هوالرينه اتباع ايتمشلردر (ومن اضل ممن اتبع هويه بغير هدى
من الله) شول كسه دن اضل كيمدر كه الله تعاليدن هداسز هواسنه اتباع ايده زيرا كه هواى نفس كاهى حقه
موافق اولور (ان الله لا يهدى القوم الظالمين) الله تعالى هدايت ايتمز شول قومه كه كيم اتباع هواده
انهماكله نفسلرينه ظلم ايتديلر (ولقد وصلنا لهم القول لعلهم يتذكرون) بز قرآن ايتلريني انزالده برى
برينه اتباع ايتدك تا كه تذكير متصل اوله وياخود نظمده اتباع ايتدك تا كه دعوت حججله ومواعظ مواعيدله
ونصايح عبرله متقرر اوله شول غيرله كيم تذكر ايدوب ايمانه كله لر (الذين اتيناهم الكتاب من قبله هم به يؤمنون)
شونلر كه بز انلره قرآندن اول كتاب ويردك انلر محمده وياقرآنه ايمان كتورورلر * ديمشلر ديكه اشبو ايت اهل كتاب
مؤمنلرى شاننده نازل اولوبدر وياهل انجيلدن قرق كشى شاننده دركه اوتوز ايكيسى حبشه دن جعفر رضى
الله عنه ايله كلديلر وسكزى ايسه شامدن كلديلر (واذا يتلى عليهم قالوا امنا به انه الحق من ربنا انا كنا من
قبله مسلمين) چقان انلره قرآن تلاوت اولنسه ديرلر كه بز انك كلام الله ايديكنى تصديق ايتدك اول بزم ربمزدن
حقدر اول قرآنك نزولندن اول الله تعالى يى توحيده مخلصلر ومحمدك نبى حق ايديكن مصدقلر ايدك (اولئك
يؤتون اجرهم مرتين بما صبروا) اميدى انلره اجرلرى ايكى كره ويريلور برى كندى كتابلرينه ايمانلريچون
وبرى قرآنه ايمانلريچون ايكى ايمانه صبر وثباتلرى سببيله وياخود قرآنه نزولندن اولده وصكره ده ايمانه صبر
وثباتلريله (ويدرؤن بالحسنة السيئة) وطاعتله معصيتى دفع ايدرلر شهادت كلمسيله شركى دفع ايدرلر
ومشركيندن ايشتدكلرى اذا وشتمى عفو وصفحله دفع ايدرلر (ومما رزقناهم ينفقون) وبزم انلره ويرديكمز
اموالدن سبيل خيره انفاق ايدرلر (واذا سمعوا اللغو اعرضوا عنه) چقان لغو كلام ايشتسه لر تكرم ايدوب
اندن اعراض ايدرلر (وقالوا لنا اعمالنا ولكم اعمالكم) واول لغو ايدنلره ديرلر كه بزم اعماللمز وافعاللمز بزم
وسزك اعماللكز سزك اولسون (سلام عليكم) اولديغكز حالتدن الله تعالى سزه سلامت ويره (لا نبتغى
الجاهلين) بز جاهللر صحبتن طلب اراده ايتمزز (انك لا تهدى من احببت) يا محمد سن استديكك كسه يى
اسلامه كتورمكه قادر اولمزسن زيرا كه قلبى اوزره مطبوعى بيلمزسن مادامكه بن سكا انى بيلدرميم زيرا كه
اول علم غيبدندر (ولكن الله يهدى من يشاء) لكن الله تعالى ديلديكى كسه يى اسلامه كتورر زيرا كه
اول عالم الغيبدر قلبى اوزره مطبوعى غيريدن تميز ايدر (وهو اعلم بالمهتدين) اول الله تعالى اسلامه
استعداد اولنلرى بيلور جمهور عندنده بو ايتك سبب نزولى ابوطالبدر كه حال احتضارنده پيغمبرمز صلى الله
عليه وسلم اكا ديديكه (اشهد ان لا اله الا الله) ديگل كه يوم قيامتده اول قوللكه سنكيچون شهادت ايده يم كه عذاب
اولنميه سن ديديكه اكر قريش بنى تعيير ايدر اولسه انكله كه انى اول قوله موت عندنده جزع حمل ايتدى ديه لر سكا
موافقتله سنى قرير العين ايدردم (وقالوا ان نتبع الهدى معك نتخطف من ارضنا) كفاردن خوف ايله اسلامه
كلمينلر پيغمبرمز عليه السلامه ديديلر كه بيلورز كه سن حق اوزره سن لكن قورقرز كه اكر سكا متابعت وعربه
مخالفت ايدرسه وز بزى ارض مكه دن چيقاررلر الله تعالى انلره توبيخ وجهى اوزره ديديكه (اولم نمكن لهم حرما
امنا يجبى اليه ثمرات كل شئ) بز انلرك مكانن حرم ذا امن قيلمدقمى بيت شريف حرمتنه حوالنده كى عرب تناصر
ايدوب شونلر انلر ايسه انده امنلردر الوان ثمراتدن هرلون نواحيدن اول حرمه جلب وجمع ايديلور (رزقا من لدنا)
بزم عندمزدن ثمرات مخصوصه ايله مرزوق اولديغى حالده اميدى اهل مكه عبدهٔ اصنام ايكن حاللرى بو اولديغى

انلره

انلره تخوف وتخطف نيجه عارض اولور چقانكه حرمت بيته حرمت توحيدى ضم ايده لر (ولكن اكثرهم
لا يعلمون) لكن انلرك اكثرى جهله درتفطن وتفكر ايتمزلر كه انى بيله لر وياخود انلردن ازدر كه تدبر ايدوب
اول انلره الله تعالى عندندن رزق ايديكن بيله لر زيرا اكر انى بيلسه لر انك غيريدن قورقمزلردى بعده الله تعالى
بيان ايتديكه انلرك خوفى صددنده اولدقلرى كفردن اولغله احقادرلر شول قولله كيم بيورلدى (وكم اهلكنا
من قرية بطرت معيشتها) چوق قريه اهليكه بز انلرى تدمير وديارلرين تخريب ايتدك حاللرى امنده وخفض
عيشده اهل مكه نك حاللرى كبيدى الله تعالينك رزقن يوب انك غيريه عبادت ايتديلردى (فتلك مساكنهم
لم تسكن من بعدهم الا قليلا) اشبو بيوت خاليه انلرك مسكنلريدر شوم معاصيلرندن انلردن صكره انده ساكن
اولور اولمدى مكر كه مسافريندن از كسه بر كون ويا اندن از زمان انده ساكن اوليدى (وكنا نحن الوارثين)
وبز اول مسكنلره ساكنلرندن وارث اولدق زيرا هيچ كسه انلره خلف اولمديكه ديارلرنده وسائر متصرفاتلرنده
انلرك كبى تصرف ايديدى (وما كان ربك مهلك القرى حتى يبعث فى امها رسولا يتلوا عليهم اياتنا)
ربك جل شانه شول قرى اهلنى اهلاك ايدر اولمدى كه انلر كافرلردر الا شوندنصكره كه اول قرانك اكبر
واعظمنه رسول كوندره كه انلره خبر ويره كيم ايمانه كلمزلر ايسه انلره عذاب نازل اولور وقرانك اعظمى
رسول كوندرلمسنه تخصيص بيورلدى زيرا كه رسول اشرافه بعث اولنور واشراف ايسه مدينه لرده وشول
مواضعده ساكن اولورلر كه اول حوالنده كى اماكنك اميدر (وما كنا مهلكى القرى الا واهلها ظالمون)
بز هيچ قريه لر اهاليسنى هلاك ايدر اولمدق الا انلر تكذيب رسل وكفرده عتوله ظالم ايديلر (وما اوتيتم من شئ
فمتاع الحيوة الدنيا وزينتها) اسباب دنيادن برشى كه سزه اول ويرلدى حيات دنيانك اول متاع وزينتيدر مدت
حياتكز انقضاسنه دكين انكله تمتع وتزين ايدرسز (وما عند الله خير وابقى) والحال الله تعالى عندنده اولان
ثواب اشبو مذكوردن خيرليدر زيرا كه اول لذت خالصه وبهجت كامله در ودخى ابقادر زيرا كه دائم لا يفنادر
(افلا تعقلون) تدبر ايتمزميسز كه باقى فانيدن خيرليدر تا كه ادنايى اعلايه استبدال ايده سز (افمن وعدناه
وعدا حسنا فهو لاقيه) شول كسه كه بز اكا جنت وعد ايده وز كه اول اكا البته ملاقيدر (كمن متعناه
متاع الحيوة الدنيا) شول كسه كبيدر كه بز اكا حيات دنيا متاعنى تمتيع ايده وز كه اول الامله مشوب ومتاعيله
مكدر وانقطاعى تحسر يله مستعقبدر (ثم هو يوم القيامة من المحضرين) بوندنصكره اول يوم قيامتده
حساب وياعذاب ايچون احضار اولنلردن اوله (ويوم يناديهم فيقول اين شركائى الذين كنتم تزعمون)
ذكر ايت شول كونيكه رب تعالى انلرى چاغروب ديه كه قنى شول شركاء كه انلرى بكا شركاء زعم ايدرديكز
(قال الذين حق عليهم القول ربنا هؤلاء الذين اغوينا اغويناهم كما غوينا تبرأنا اليك ما كانوا ايانا يعبدون)
رؤساء اضلاكه اوزرلرينه عذاب واجب اولدى ديه لر كه اشبو اتباعمز كه بز انلرى اضلال ايتدك بزم انلرى
تسويل ووسوسه مزله ضلالتى اختيار ايتديلر ضلالتده بزه عديل اولديلر يا ربنا انلردن وكفر وعبادتلرندن
تبرى ايتدك انلر بزه عبادت ايتمزلر بلكه هوالرينه عبادت وشهواتلرينه اطاعت ايدرلردى (وقيل
ادعوا شركاءكم فدعوهم فلم يستجيبوا لهم) وانلره ديله كه شركاءكزى چاغرك كه سزى عذابدن تخليص ايده لر
انلردخى فرط حيرتلرندن شركالرين چاغره لر شركا ايسه اجابت ونصرتدن عجزلرى اولديغيچون اجابت ايتميه لر
(ورأوا العذاب لو انهم كانوا يهتدون) اول حالتده عذاب موعودى كوره لر اكر انلر دنياده اهتدا ايتسه لر
اول وقتده عذابى كورمزلردى وياخود دنياده انلره اتباع ايتمزلردى وياخود عذابى كوردكلرنده نوليدى مسلمين
كبى دنياده مهتدين اولايدق ديو تمنى ايده لر (ويوم يناديهم فيقول ماذا اجبتم المرسلين) ذكر ايت شول
كونيكه رب تعالى كفارى چاغروب ديه كه بنم رسوللريمه توحيدده نه كيفيت اوزره اجابت ايتديكز
(فعميت عليهم الانباء يومئذ فهم لا يتساءلون) اول كونده انلره حجج ملتبس وطرق اخبار منسد اولوب اعتذاره
اخباره اهتدا اولنميه لر بلكه حيرتلرندن سكوت ايده لر بو خصوصده ناس دنياده مشكلاتدن برى برلرينه سؤال
ايتمسى كبى سؤال ايدنميه لر كه مسئول سائله حجت تلقين ايليه زيرا كه جوابدن عجزده جميعى مساوى اولور
(فاما من تاب وامن وعمل صالحا فعسى ان يكون من المفلحين) اما اول كسه كه كفردن توبه ايدوب ايمان
وعمل صالح بينى جمع ايده حق اولور كه اول عند الله سعداءدن اوله (وربك يخلق ما يشاء ويختار) ربك

جل شانه دیلیوب اختیار ایتدیکی شیئی خلق ایدرز یرا که انک اوزره برشیء ایجاب ایدرو یا انی اختیار اینمدیکی
شیئدن منع ایدر بوقدر وقتا که مشرکلر نولیدی اشبو قرآن ایکی قریه اهالیندن بر رجل عظیمه تنزیل اولنیدی
دید کلرنده که انلرکله مراد لری ولید بن مغیره و یا عروه بن مسعود الثقفی ایدی اکا جوابده اشبو آیت نازل اولدی
یعنی ربک جل شانه رسوللرین شول ارسال اولنه جق اقوامک اختیار ایتدکلری بعث ایتمز بلکه رسالتنه
اول دیلدیکن اختیار ایدر (ما کان لهم الخیرة) بوخسه انلر ایچون برشیء اختیار ایتمک بوقدرو یاخود
الله تعالی اول شیئی اختیار ایدر که انلر ایچون انده خیر و صلاح اوله (سبحان الله) الله تعالی منزه اولدی
اندنکه اکا هیچ احد منازع و یا اختیارنه مزاحم اوله (وتعالی عما یشرکون) انلرک اشرا کندن
و یا اکا اشراک ایتدکلری شیء مشارکتندن عالی اولدی (وربک یعلم ما تکن صدورهم وما یعلنون) ربک جل شانه
بیلور انیکه انلر صدوری اضمار ایدر رسول الله صلی الله علیه وسلمه عداوت و حقد کبی و انیکه اعلان ایدرلر انک
شاننده طعن کبی (وهو الله لا اله الا هو) معبود بالحق اول الله تعالیدر انک غیری دکلدر (له الحمد
فی الاولی والاخرة) حمد انکیچون ثابتدر دنیاده کلفت وجهی اوزره و آخرتده لذت وجهی اوزره زیرا که نعمتک
کلی عاجل و اجلی اولدر و بر مؤمنلر اکا انده حمد ایدرلر دنیاده کی حمدلری کبی دیرلرکه (الحمد لله الذی
اذهب عنا الحزن الحمد لله الذی صدقنا وعده الحمد لله رب العالمین) (وله الحکم) و هر شیئده قضاء نافذ دخی
انکیچون ثابتدر (والیه ترجعون) و آخرتده اکا رجوع ایدرسز اعمالکزلک خیر و شریله سزه جزا ایدر
(قل ارأیتم ان جعل الله علیکم اللیل سرمدا الی یوم القیامة من اله غیر الله یأتیکم بضیاء) یا محمد مکه نک
کفارینه دیکل که بکا خبر ویرک که اکر الله تعالی یوم قیامته دکین کیجه یی اوزر یکزه دائم ایتسه الله تعالیدن
غیری اتخاذ ایتدیککز آلهه دن هیچ بری قادر اولور میکه انی کیده روب سزه کوندز کتوره تا که انده معاشکزی
طلب ایده سز (افلا تسمعون) بز مواعظمزی سماع تدبر ایله استماع ایتمزمیسز که انکله منتفع اوله سز زیرا که
سماعک منافعی ذکرنی و فوائدی وصفنی بصر ادراک ایتمدیکنی سمع ادراک ایدر (قل ارأیتم ان جعل الله علیکم
النهار سرمدا الی یوم القیامة من اله غیر الله یأتیکم بلیل تسکنون فیه) یا محمد ینه انلره دیکل که بکا خبر ویرک که
اکر الله تعالی یوم قیامته دکین کوندزی اوزر یکزه قائم ایتسه الله تعالیدن غیر الهه کزدن هیچ بری قادر
اولور میکه انی کیده روب سزه کیجه یی کتوره تا که انده سکون و استراحت ایده سز (افلا تبصرون)
الله تعالینک قدرتنی کورمزمیسز که اکا ایمان کتوره سز (ومن رحمته جعل لکم اللیل والنهار لتسکنوا فیه
ولتبتغوا من فضله ولعلکم تشکرون) اول الله تعالینک رحمتندندر که سزیچون لیل و نهاری خلق ایلدی
تا که لیلده سکون و استراحت ایده سز و نهارده انواع مکاسب ایله فضلندن طلب ایده سز و الله تعالینک بو نعمتلرین
بیلوب اکا شکر ایلیه سز (ویوم ینادیهم فیقول این شرکاءی الذین کنتم تزعمون) ذکر ایت شول کونیکه
الله تعالی مشرکلره دیه که قنی شول الهه کزکه انی بکا شرکاء زعم ایدردیکز اشبو ایتی تکریرده ایذان واردرکه
حق تعالینک غضبن جلب ایدر شرکدن زیاده شیء اولمیه انک رضاسنی جلب ایدر توحیدن زیاده شیء
اولمدیغی کبی (ونزعنا من کل امة شهیدا فقلنا هاتوا برهانکم فعلموا ان الحق لله وضل عنهم ما کانوا یفترون)
واولکونده هر امتدن پیغمبرلرین انلرک دنیاده شرک و تکذیب رسلدن اولدقلری حالات قبیحه لرینه شهادت
ایدر اخراج ایدرز وامتلره دیرزکه الله تعالی یه شرکله تکذیبکز صحتنه برهانکزی کتورک انلر ایسه برهاندن عاجز
اولوب الوهیت انجق الله تعالینک اولدیغنی بیله لر و الوهیتده اکا غیری اشراک ایله افترالری کذب و باطل
دعوالر ایتوره لر (ان قارون کان من قوم موسی) قارون موسی علیه السلامک قومندن ایدی ابن عمی
اولوب اکا ایمان کتورنلردن ایدی حسن صورتیچون منور دیو ملقب ایدی توراتی ظهر قلبندن اوقوردی
لکن سامری کبی اولدخی منافق ایدی فرعونک بنو اسرائیل اوزره عاملی ایدی (فبغی علیهم) بنو اسرائیل اوزره
ظلم و کفر و کثرت ماله تکبر ایتدی و موسایه مخالفته تکبر ایتدی (وآتیناه من الکنوز ما ان مفاتحه لتنوء
بالعصبة اولی القوة) بزاکا اموال مدخره دن شول دکلو ویردککه انک صنادیق و یا خزائننک مفتاحلری شول
قوت صاحبلری جماعت کثیره یه ثقیل اولوب کوتورمکده انلری میل ایتدرردی اول جماعتک عددنده اختلاف
اولندی اوچدن اونه و یا اوندن اون بشه و یا اوندن قرقه دکین دردی و یا قرق رجل و یا التمش رجلدر دینلدیکه انک

خزائنی مفتاحلرین آلتمش قاطر طاشردی هر خزانه نک بر مفتاحی وار ایدی و هر مفتاح ایسه جلوددن اولوب
بر پرمقدن زیاده دکل ایدی (اذ قال له قومه لا تفرح) اکا قومی بنو اسرائیل دیدیلر که حطام دنیا ایله فرح
ایتمکل که اول مطلقا مذموم مدرز یرا اول فرح دنیایه محبت و رضانک نتیجه سیدر حالبوکه لذائذ دنیویه البته
زائل ایدیککنک بیلنمسی ترح ایجاب ایدر (ان الله لا یحب الفرحین) زخارف دنیا ایله فرحانلری الله تعالی
سومز زیرا که اول محبة اللهه مانعدر اول اجلدن الله تعالی (ولا تفرحوا بما آتاکم) سزه ویریلن متاع دنیا به
فرحان اولمکزدن بواندن نهی اولندی (وابتغ فیما آتیک الله الدار الآخرة) الله تعالینک سکا ویردیکی غنا و ثروت ایله
دار اخرتی طلب ایله که انی طاعته صرف ایله زیرا که انکله مقصود دار آخرته وصولدر (ولا تنس نصیبک من
الدنیا) و دنیادن نصیبکی اونوتمغل یعنی دنیاده آخرت ایچون عملی ترک ایتمکل و یاخود صحت و قوت و شباب
و غناکی اونوتمغل انکله آخرتکی طلب ایده سن و یاخود دنیادن کندکک و اهلک قوتنی اونوتمغل (واحسن
کما احسن الله الیک) و عباد اللهه احسان ایت الله تعالی سکا انعامیله احسان ایتدیکی کبی و یاخود
شکر و طاعتله احسان ایت که الله تعالی سکا انعامیله احسان ایده (ولا تبغ الفساد فی الارض) ظلم
و بغیه علت اولور امرله بر یوزنده فسادی طلب ایتمکل (ان الله لا یحب المفسدین) الله تعالی افساد ایدنلری
سومز سوء فعاللری ایچون (قال انما اوتیته علی علم عندی) قارون دیدیکه اول مال بکا ویرلدی شول علم
اوزره کیم اول بنم عندمده در * دینلدیکه اول علم توراتدر که اول انده بنو اسرائیلک اعلمی ایدی و یاخود علم تجارت
و مکاسب ایدی و یاخود علم کیمیا ایدیکه موسی علیه السلام اول علمک بر ثلثنی یوشع بن نون علیه السلامه و بر ثلثنی
کالب بن یوقنایه و بر ثلثنی قارونه تعلیم ایتمشدی بعده قارون اول ایکیسنی الدایوب انلرک اول علملرین دخی کندی
علمنه ضم ایتدی اموالنک کثرتنه اول سبب اولدی * دینلدیکه اول یوسف علیه السلامک کنوزینه مطلع
اولمشدی (اولم یعلم ان الله قد اهلک من قبله من القرون من هو اشد منه قوة واکثر جمعا) اول بیلمدیمیکه
الله تعالی اندن اول قرون متقدمه دن شول کسه لری هلاک ایلدیکه قوتده اشد و جمعده اکثر ایدیلر اشبو انک
قوت و کثرت ماله اغترارنه تعجب و توبیخدر مع هذا کندی حالو کسه لرک عاقبتی نیجه اولدیغن توراتده
اوقومش و تواریخ حفاظندن ایشتمشدی و یاخود اول بر علم ادعا ایلدی و الحال کندویی هلاکدن صیانت
ایدر علمی بیلمدیکه اول علم نافعدرکه تعویسی مصارع هالکیندن وقایه ایدر و انک ادعا ایتدیکی علم ایسه انک
خلافی ملابسدر (ولا یسأل عن ذنوبهم المجرمون) یوم قیامتده مجرمون ذنوبلرندن سؤال اولنمزلر
زیرا که الله تعالی انلرک حالنه عالمدر بلکه سؤال و حسابسز انلری ناره عقاب ایدر و یاخود انلر ذنوبلرندن
سؤال تجسس ایله سؤال اولنمزلر بلکه سؤال تعذیب ایله سؤال اولنورلر (فخرج علی قومه فی زینته) برکون قارون
عرضیچون زینتنده قومی اوزره چقدیکه اول بغله شهبایه بنمشدیکه اوزرینه آلتون سرج اورلمشدی و کندی
زینتنده بیله سنجه درت بیک عبید اوید رمشدی بر قولده کندیلرینک و خیللرینک اوزره دیباج احمر کیدرلمشدی
و صاغنده اوچیوز غلام و صولنده بیاض اوچیوز جاریه اولوب اکینلرینه هر بری حلی و دیباج کیمشدی
(قال الذین یریدون الحیاة الدنیا یا لیت لنا مثل ما اوتی قارون انه لذو حظ عظیم) مسلمیندن چون حیات دنیا
مراد ایدنلر یساره رغبت طریقی اوزره دیدیلرکه مالدن قارونه ویریلان مثللی بزه دخی ویرلسیدیکه
اول دنیادن حظ عظیم صاحبیدر حسددن حذر ایدوب مثللی تمنی ایتدیلر بوخسه عینی دکل (وقال الذین
اوتوا العلم ویلکم ثواب الله خیر لمن آمن وعمل صالحا) دنیاده زاهد اولوب اشیانک ماهیتی اوزره عارف
اولنلر اول متمنیلره دیدیلرکه ویل سزه کیم الله تعالینک ثوابی خیر ایدر شول کمسه یه کیم ایمان و عمل صالحی
جمع ایده قارونه ویریلندن بلکه دنیا و مافیهادن (ولا یلقیها الا الصابرون) زاهدلرک اول کلمسنه
و یا اول مثوبته و یا اول سیرته توفیق اولنمز الا انلرکه معاصیدن صاقنوب طاعته صبر ایدرلر (فخسفنا به
وبداره الارض) بز اول قارون و دارنی یره کچوردک * روایت اولندیکه قارون هر وقتده موسی علیه
السلامه ایذا ایدردی موسی علیه السلام ایسه قرابتیچون اکا مدارا ایدردی حتی کذ زکاتک وجوبی نازل
اولدی اول ایله اوله موسی علیه السلام قارونه زکاته امر ایدوب مالنک بیکده برینی و بر مسی اوزره صلح
اولدی قارون انی حساب ایدوب استکثار ایتدی قصد ایلدیکه موسایی بنو اسرائیل بیننده رسوای ایده تا که

انلر موسادن کراهت ایدوب ترک ایلیه لر اویله اولسه بر مرأه فاجره یه رشوت ویردی تا که موسی علیه السلام انکله
فجور ایتدی دیو افترا ایده وقتا که یوم عید اولدی موسی علیه السلام طوروب ناسه امر ونهی ایلدی ودیدیکه
هر کیمسه که سرقه ایده انک یدنی قطع ایدرز واولکه زنا ایده اکر محصن دکلسه اکا جلد اورورز محصن ایسه رجم
ایدرز قارون دیدیکه اکرچه سن ایسکده بو حکمی کندی اوزرکه اجرا ایدرمیسن دیدیکه نعم اجرا ایدرین قارون
ایتدی امدی بنو اسرائیل زعم ایدرلرکه سن فلانه فاجره ایله فجور ایتمش سن اندن فلانه اول موضعه کتورلدی
حضرت موسی اکا دیدیکه الله تعالینک حقیچون اولسون اشبو امرده صدق ایت اول دیدیکه قارون بکا شویلکه
مال ویردیکه سن بنمله فجور ایتمش سن دیو سکا افترا ایدم همان دم موسی علیه السلام سجده یه واروب رب تعالی یه
قاروندن شکایت ایتدی وحی الهی کلدیکه یا موسی یره دیلدیککی شیئی امر ایت اول سکا اطاعت ایدر دیدی اول
دیدیکه یا یر قارونی اخذ ایت فی الحال یر انی دیزلرینه دکین یوتدی ایکنجی کره اخذ ایت دیدیکنده بلینه دکین
یوتدی اوچنجی کره اخذ ایت دیدیکنده بوغازینه دکین یوتدی دردنجی کره اخذ ایت دیدیکنده یره باتوب یتدی
هر کره ده ایسه قارون اکا یلوارر ایدی ایسه اکا مرحمت ایتیوب یره اخذ ایت دیو بیورردی وحی الهی کلدیکه
یا موسی عجب فظاظت وغلاظت ایتدک که اول سندن مرارا مرحمت دیلدی سن ایسه اکا مرحمت ایتمدک عزتم
حقیچون اکر اول بکا بر کره دعا ایتمش اولسه بن اکا اجابت ایدردم بعده بنو اسرائیل دیدیلرکه موسی بو فعلی
قارونه ایتدیکه مال ودارینه وارث اوله او یله اولسه دعا ایلدی حتی که مال ودارینی دخی یره کچدی امدی اول هر
کونده بر رجل قامتجه اشغه کیتمکده در یوم قیامته دکین یرلک قعرینه ایرر (فما کان له من فئة ینصرونه من دون الله
وما کان من المنتصرین) قارون ایچون اعوان اولمدیکه الله تعالینک عذابن اندن دفع ایده لر واول کندی دخی
اکا نازل اولان عذابدن امتناع ایدنلردن اولمدی (واصبح الذین تمنوا مکانه بالامس یقولون ویکأن الله
یبسط الرزق لمن یشاء من عباده ویقدر) شول زمان قریبده قارونک منزلتن تمنی ایدنلر خطالرینه متنبه
اولوب سویلرلر اولدیلرکه عجب بزه امر مشتبه اولندیکه الله تعالی عبادندن دیلدیکنه بسط وبعض دیلدیکنه ایسه
تضییق ایدر (لولا ان من الله علینا لخسف بنا) اکر الله تعالی بزه دیلدیکمزی ویرمکله منت ایتمسیدی بز دخی
قارون کبی یره کچردی (ویکأنه لا یفلح الکافرون) عجب حال مشتبه اولدیکه الله تعالینک نعمتنه کافرلر
ویا رسوللرینی تکذیبلر خلاصه نائل اولمزلر (تلک الدار الاخرة نجعلها للذین لا یریدون علوا فی الارض
ولا فسادا) بز دار اخرتی قیلورز شول کیمسه لر ایچونکه یر یوزنده ایماندن استکبار ایتمزلر ویا ناس اوزره
استطاله وانلره تهاون ایتمزلر ویا ارباب سلطنتلری عندنده عز وشرف طلب ایتمزلر * علی کرم الله وجهه ایدر اشبو
آیت ولات واهل قدرتدن متواضعلر شانتده نازل اولوبدر ودخی یر یوزنده فساد دخی مراد ایتمزلر الله تعالینک
غیریه عبادته دعوتله ویا ناسک اموالنی بغیر حق اخذله ویا معاصی ایشلمکله (والعاقبة للمتقین) عاقبت
محموده که جنتده قراردر الله تعالینک اوامرنی ادا ومعاصیدن اجتناب ایدوب عقابندن خوف ایدنلر
ایچوندر (من جاء بالحسنة فله خیر منها) هر کیمسه که حسنه ایله کله انکیچون ذات وقدر ووصفده اول حسنه سندن
خیرلو اولور (ومن جاء بالسیئة فلا یجزی الذین عملوا السیئات الا ما کانوا یعملون) واولکه سیئه
ایله کله امدی سیئه یی ایشلینلر انجق ایشلدکاری سیئه مثلیله جزا اولنورلر (ان الذی فرض علیک القرءان
لرادک الی معاد) اول الله تعالی که سکا قرأنک تلاوت وتبلیغ ومقتضاسیله عملی ایجاب ایتدی سنی معادنه
رد ایدرکه اول مکه در * وقتا که پیغمبر عز صلی الله علیه وسلم غاردن چیقوب مدینه یه یوللدی طلب اولنمسی
خوفیله یولدن صاپدی اول خوفدن امن اولیجق کیروب یوله کیروب مکه ومدینه بیننده جحفه نام منزله نزول
ایتدی ومکه یولنی بیلوب مکه یه مشتاق اولدی جبریل علیه السلام اکا کلوب یا محمد بلدوم ولدکه مشتاقی
اولدک دیدیکه نعم اول سببدن بو آیت جحفه ده نازل اولدی ویا خود الله تعالی شول سکا وعد ایتدیککی مقام
محموده رد ایدر وقتا که مشرکلر پیغمبر عز صلی الله علیه وسلمه سن ضلالده سن دیدیلر الله تعالی اکا دیدیکه
(قل ربی اعلم من جاء بالهدی ومن هو فی ضلال مبین) دیکل که ربم جل شانه اعلمدر اول کیمسه یه که هدایله کلوب
ثواب ونصرته مستحق اولور ودخی اکا که ضلال مبینده اولوب عذاب واذلاله مستحق اولور (وما کنت ترجو
ان یلقی الیک الکتاب الا رحمة من ربک) یا محمد سن رجا ایدر دکل ایدک که سکا قرأن وحی اولنه لکن ربک جل

شانه سکا رحمت ایدوب قرأنی ویردی (فلا تکونن ظهیرا للکافرین) امدی کافرلره معین اولمغل انلره مدارا
ایله واذالرینه تحمله وطلبلرینه اجابتله * اشبو آیت شول حینده نازل اولدیکه انی اباسی دینینه دعوت ایتدیلر
اویله اولسه الله تعالی اکا نعمتلرین تذکیر ایدوب انلره اولدقلری شیء اوزره مظاهرتدن نهی ایتدی
(ولا یصدنک عن ایات الله بعد اذ انزلت الیک) سنی قرأنک قراءت وموجبیله عملدن صد ایتمسون اول سکا
انزال اولنمسی وقتندنصکره (وادع الی ربک) ناسی ربک جل شانه نک توحید وعبادتنه دعوت ایت
(ولا تکونن من المشرکین) ومشرکلردن اولمغل انلره مساعده ایله (ولا تدع مع الله الها اخر لا اله الا هو)
الله تعالی ایله بیله اله اخر دعا ایتمکل که زیرا اندن غیری اله معبود بالحق یوقدر * ابن عباس رضی عنهما ایدر اشبو
ایاتله ظاهرده مخاطب پیغمبر عز صلی الله علیه وسلمدر لکن مراد اهل دینیدر (کل شیء هالک الا وجهه)
هر شیء هالکدر یعنی اکا که هلاک وفناء جائز اوله اول حد ذاتنده هالکدر الا الله تعالینک ذاتی دکل زیرا که
اول باقی لا یفنی در ویا خود الا عملدن اول شیء که انکله وجه الله مراد اوله اول فانی اولمز زیرا که ثوابی باقیدر
(له الحکم) خلق بیننده قضاء نافذ انکیچون ثابتدر (والیه ترجعون) آخرتده
اکا رجوع ایدرسز

(سورة العنکبوت وهی تسع وستون آیة مکیة)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الم احسب الناس ان یترکوا ان یقولوا امنا وهم لا یفتنون) ناس ظن ایتدیلرمیکه بز ایمان کتوردک دیملریله
ترک اولنه لر حالبوکه اموال ونفسلرنده امتحان اولنمیه لر بلکه الله تعالی انلری مشاق تکالیفله امتحان ایدر
مهاجره ورفض شهوات ووظائف طاعات وانواع مصائب کبی تا که مخلص منافقدن ودینده ثابت
مضطربدن ممتاز اوله ویا کاصبرله عوالی درجاته ایریله زیرا که مجرد ایمان اکرچه خلوص قلبله ایسه ده عذاب
مخلددن خلاصک غیری اقتضا ایتمز * دینلدیکه بحان الله تعالی بر عبدی سوسه انی بلایه عرض قیلور
روایت اولندیکه صحابه دن بر جماعت مشرککینک اذاسندن جزع ایدیجک بو ایت نازل اولدی بر قولده
مشرکون واهل کتاب شول احد غزاسنده مصاب اولان مسلمینی تعییر ایدیجک اندن زیاده متأذی اولدقلرنده
بو ایتله تسلیه بیورلدی (ولقد فتنا الذین من قبلهم) والحال انلردن اول کچن انبیاء واولیایی بز انواع بلایا ایله
امتحان ایتدک انلرک کیمی عذابله قتل وکیمی منشارله نشر وکیمی امشاط حدیدله مشط اولنوب هیچ بری
دینندن عدول ایتمدی امدی بو حالت امثالک کلنده جاری اوله کلمش سنت قدیمه در لائق دکلدر که انک خلافی
توقع اولنه (فلیعلمن الله الذین صدقوا ولیعلمن الکاذبین) تا که الله تعالی ازلده هر مخلوقدن صدور ایده جک
حالاتی بیلور کن امتحانله ایمانده صادقلری کاذبلردن تمییز ایدوب صادقلره ثوابله وکاذبلره عقابله جزاء ایدر
(ام حسب الذین یعملون السیئات ان یسبقونا) کفر ومعاصی ایله اساءت ایدنلر ظن ایتدیلرمیکه بز انلره
انتقامدن عاجز اوله وز (ساء ما یحکمون) نه چرکین حکم اولدی اولکه انلر انی حکم ایدرلر (من کان یرجوا
لقاء الله) اول کیمسه که جنتده الله تعالینک لقاسن رجا ایدر ویا انک ثوابنه وصولی رجا ایدر ویا موت وبعث
وحساب خوفن ایدر (فان اجل الله لات) انک لقاسیچون مضروب اولان وقت کلیسردر امدی اول وقته
مستعد اولوب اعمال صالحه یه جهد ایتسون (وهو السمیع العلیم) اول الله تعالی عبادک اقوالنی ایشیدر
عقائد وافعالنی بیلور (ومن جاهد فانما یجاهد لنفسه) هر کیمسه که طاعات مشقتنه وشهواتدن کف
شدتنه صبرله جهاد ایده اول نفسیچون جهاد ایدر زیرا که انک منفعتی ینه نفسنه عائد اولور (ان الله لغنی
عن العالمین) الله تعالی عالمینک طاعتندن غنیدر وانلره تکالیفی رحمت وصلاحلرینی مراعات ایچوندر
(والذین امنوا وعملوا الصالحات لنکفرن عنهم سیأتهم ولنجزینهم احسن الذی کانوا یعملون) شونلرکه ایمان
کتوروب اعمال صالحه ایشلدیلر بز انلرک کفر ومعاصیلرین ایمان وطاعتلریله تکفیر ایدرز واحسن اعماللریله
انلره جزا ایدرز ویا خود ایشلدکلری اعمال صالحه دن اکثر واحسن ویررز (ووصینا الانسان بوالدیه حسنا)
بز انسانه عهد وامر ایتدک که والدینه فعل حسن ایده (وان جاهداک لتشرک بی ما لیس لک به علم فلا تطعهما)
واکر والدینک سکا شول الوهیتن بیلمدیککی شیئی بکا اشراک ایتمک ایچون جهد ایدرلرسه اول امرده انلره اطاعت

ایتمکل اشبونده اشعار واردرکه صحتی بیلنمین شیئه اتباع جائز اولیه اکرچه بطلانی بیلنمزسه ده فکیف که بطلانی
بیلنه (الی مرجعکم فانبئکم بما کنتم تعملون) سزدن مؤمن ومشرکلك ووالدینه باروکرك عاقلك مرجعی
بکادر هر بریکزه عملنه کوره جزا ایدرین اشبو ایت وسوره لقمانده وسوره احقافده کی سعد بن ابی وقاص
والانسی حمنه شاننده نازل اولوبدر سعد اسلامه کلیجك حمنه یمین ایتدیکه تا اول مرتد اولمینجه کونشدن
کولکه یه وارمیه واکل وشرب ایتمیه بو حال اوزره اوچ کون لبث ایتدی سعدا کا دیدیکه اکر سنك یوز جانك
اولوب بر بر چقسه بن دینمی ترك ایدردکلم ندیلرسك ایت اشبو امرده سکا اطاعت ایتمزم حمنه انك
موافقتندن مأیوس اولیجق کولکیه کلوب اکل وشرب ایتدی (والذین آمنوا وعملوا الصالحات لندخلنهم
فی الصالحین) شونلر که ایمان وعمل صالح ایتدیلر انلری صالحین جملهسنه ادخال ایدرز وصلاحده کمال ایسه
درجات مؤمنینك منتهاسی وانبیا ومرسلینك متمناسیدر ویاخود صالحین مدخلنه ادخال ایدرز که اول جنتدر
(ومن الناس من یقول آمنا بالله فاذا اوذی فی الله جعل فتنة الناس کعذاب الله) ناسك بعضی بز الله تعالی یه
ایمان کتوردك دیرلر چانکه فی الله ایذاء اولنسهلر کفره انلره ایمانلری اوزره عذاب ایتمکله ناسك اذی
وعذابنی الله تعالینك اخرتده کی عذابی کبی قیلور یعنی ناسك عذابندن جزع ایدوب صبر ایلمز حتی که ناسه اطاعت
ایدر الله تعالی یه عذابندن خائفك اطاعتی کبی که اول منافقدر فی الله ایذاء اولنسه دینندن دونر کافر اولمغه
کیدر (ولئن جاء نصر من ربك لیقولن انا کنا معکم) واکر ربك جل شانه دن مؤمنلره فتح وغنیمت ایرسه
دیرلر که دینده بز سزکله یز نائل اولدیغکز غنیمته بزی اشراك ایدك (اولیس الله باعلم بما فی صدور العالمین)
الله تعالی صدور عالمینده اولان ایمان ونفاقه اعلم دکلمیدر (ولیعلمن الله الذین امنوا ولیعلمن المنافقین) تاکه
الله تعالی حقیقتده مؤمنلری وایمانلرندن منافقلری تمییز ایدوب وجزا ورین ایده (وقال الذین کفروا للذین
آمنوا اتبعوا سبیلنا ولنحمل خطایاکم) مکهنك کافرلری انلردن ایمانه کلنلره دیدیلر که بزم دینمزه وابامزك
ملتنه اتباع ایدك یوم قیامتده بز سزك خطالریکزی کتوره لم بزه اتباعکز خطیئه اولدیغی حالده اول تقدیر
اوزره (وماهم بحاملین من خطایاهم من شیء انهم لکاذبون) والحال اول کفار انلرك خطالرندن برشیء
کتورردکلردر امدی انلر اول زعملرنده کاذبلردر (ولیحملن اثقالهم واثقالا مع اثقالهم) بلکه انلر کفر
ومعاصیلریله اقتراف ایتدکلری اوزاری وکندیلرك اول اوزارله بیله اتباعلرینك اوزارندن دخی کتوررلر
انی که انلرك اضلال ومعاصی یه حملیله ایشلشلردی اول اتباعك اوزارندن برشیء اکسلمکسزین (ولیسئلن
یوم القیامة عما کانوا یفترون) ویوم قیامتده تقریع وتبکیت وجهی اوزره سؤال اولنورلر شول اباطیلدنکه
اتباعلرین انکله اضلال ایتدیلردی (ولقد ارسلنا نوحا الی قومه) بز نوح علیه السلامی قومنه ارسال
ایتدك که انلری ایمانه دعوت ایده (فلبث فیهم الف سنة الا خمسین عاما فاخذهم الطوفان وهم ظالمون)
اول قومی ایچنده بیك ییل لبث ایتدی الا اللی ییل دکل * روایت اولندیکه اول قرق یاشنده بعث اولنوب
طقوز یوز اللی ییل قومنی توحیده دعوت ایتدی بعده انلری طوفان اخذ ایتدی حالبوکه کفرله انلر ظالم ایدیلر
وطوفاندنصکره دخی التمش ییل معمر اولدی (فانجیناه واصحاب السفینة) بز نوحی وسفینهده انکله
اولان مؤمنلری طوفاندن انجاء ایتدك که انلر یتمش سکز نفر ایدیلر نصفی ذکور ونصفی اناث ایدی نوحك اوچ
اوغلی حام وسام ویافث ونسالری اول جملهدن ایدی (وجعلناها آیة للعالمین) بز اول سفینه
ویا واقعه یی عالمه عبرت قیلدقکه انکله اتعاظ واستدلال ایدهلر (وابراهیم اذ قال لقومه اعبدوا الله واتقوه
ذلکم خیر لکم ان کنتم تعلمون) وابراهیمی بز قومنه ارسال ایتدك اول انلره دیدیکه الله تعالی یه عبادت ایدوب
اندن قورقکز بو ایله ایتمکز سزه خیر ایدر اندنکه کفر ومعصیت اوزره اولورسز اکر خیر وشری بیلور ویاخیری
شردن تمییز ایدرسکز ویا اموره نظر علمله نظر قیلورسکز (انما تعبدون من دون الله اوثانا وتخلقون افکا)
الله تعالینك غیریه عبادتی اوثانه ایدرسز واول اوثانی الهه والله تعالی یه شرکا تسمیه کزایله کذب اختلاق
ایدرسز ویا انی افك ایچون دوزرسز (ان الذین تعبدون من دون الله لا یملکون لکم رزقا) شول اوثانکه الله
تعالیدن غیری اکا عبادت ایدرسز سزه رزق ویرمکه قادر اولمزلر (فابتغوا عند الله الرزق) رزقکزی الله
تعالیدن طلب ایدك (واعبدوه واشکروا له) واکا عبادت وشکر ایدك اکا عبادتله مطالبکزه توسل

ایدر

ایدروا کا شکرله نعمتدن سزی احاطه ایدن شیئی تقیید ایدر ویاخود اکا عبادت وشکرله لقاسنه استعداد ایدر
اولدیغکز حالده (الیه ترجعون) زیراکه بعد الموت اکا رجوع ایدرسز اعمالکز اوزره سزه جزاکزی ایدر
(وان تکذبوا فقد کذب امم من قبلکم) اکر بنی تکذیب ایدرسکز سزدن اول نیچه امتلر رسوللرین تکذیب
ایتدیلردی حالبوکه تکذیبلری کندیلره ضرر ایتدی شول حیثیتدنکه اول هلاکلرینه سبب اولدی سزك
تکذیبکز دخی انك کبیدر (وما علی الرسول الا البلاغ المبین) رسول اوزره واجب اولان شول ابلاغدرکه
ایات اللهیه اقترانیله انك صدقی ظاهر وسامعك شکی زائل اوله غیری دکل (اولم یروا کیف یبدئ الله الخلق
ثم یعیده) اهل مکه نظر ایتمزلرمیکه الله تعالی انلری نیجه خلق ایتدی ابتداده نطفه اندن علقه اندن مضغه
اندن شخص سوی اندن میت ایدر ویوم قیامتده دیر کورر (ان ذلك علی الله یسیر) اشبو خلقك بدء واعادهسی
الله تعالی یه اساندر که فعلنده برشیئه احتیاج اولمز (قل سیروا فی الارض فانظروا کیف بدأ الخلق ثم الله
ینشئ النشأة الآخرة) یا محمد اهل مکهیه دیکل که یریوزنده سیر وسفر ایدوب عبرتله نظر ایدك که الله تعالی اشبو
خلقی اختلاف اجناس واحوال اوزره مثالسز نیجه خلق ایتدی بوندنصکره جزا ایچون برکره دخی انك خلقنی
اعاده ایدر امدی برکسه که انك بدأ قدرتی ایله لایق اولورکه اعادهیه دخی قدرتنه حکم ایده زیراکه اعاده ابدادن
اهوندر (ان الله علی کل شیء قدیر) الله تعالی هر شیئه قادردر زیراکه قدرتی لذاته در وذاتنك جمیع ممکناته
نسبتی علی السویهدر اعادهیه قدرتی ابدایه قدرتی کبیدر (یعذب من یشاء ویرحم من یشاء) الله تعالی
دیلدیکنه عذاب ودیلدیکنه رحمت ایدر هیچ احد اکا اعتراض ایتمز (والیه تقلبون) واکا رد اولنورسز
اعمالکز اوزره جزاکزی ایدر (وما انتم بمعجزین فی الارض ولا فی السماء) رب تعالی یی کندیکزه ادراکدن
اعجاز ایدرد کللرسز نه ارضده ونه سماده اکر انك قضاء وحکمندن فرار ایدرسکز قنده اولورسکز اندن سزه مفر
ومخلص یوقدر (وما لکم من دون الله من ولی ولا نصیر) الله تعالینك عذابندن قورتارر سزه قریب
ویا ناصر اولمز (والذین کفروا بآیات الله ولقائه) شونلر که الله تعالینك دلائل وحدانیتنه وکتابلرینه ویوم
قیامتده اکا لقایه کافر اولدیلر (اولئك یئسوا من رحمتی) امدی انلر یوم قیامتده اکا لقایه کافر اولدیلر
بنم رحمتمدن مأیوس اولورلر (واولئك لهم عذاب الیم) وانلره کفرلری سببیله عذاب الیم اولور (فما کان
جواب قومه الا ان قالوا اقتلوه او حرقوه فانجاه الله من النار) ابراهیم علیه السلام قومنی ایمانه دعوت
ایتدیکنده انلر بری برلرینه دیدیلر که ابراهیمی قتل ویا ناره احراق ایدك اولیله اولسه انی ناره القا ایتدیلر الله تعالی
ایسه اکا ناری برد وسلام ایدوب اندن اکا ضرر ایردرمدی (ان فی ذلك لآیات لقوم یؤمنون) الله تعالی
ابراهیمی ناردن انجا ایتدهانك وحدانیتنه ایمان کتورن قوم ایچون عبرتلر واردرکه اول نارك اذاسندن حفظ
واول نار زمان یسیرده منجمد اولوب یرینه روض انشا ایتدر (وقال انما اتخذتم من دون الله اوثانا مودة بینکم
فی الحیاة الدنیا) ابراهیم علیه السلام دیدیکه سز الله تعالیدن غیری اوثانی بینکزده سبب مودت اتخاذ
ایتدیکز ویاخود اول شیء که الله تعالیدن غیری انی اوثان اتخاذ ایتدیکز اول بینکزده مودوددر حیات
دنیاده انك عبادتی اوزره بری برلریکزه توادد وتواصل ایدرسز (ثم یوم القیامة یکفر بعضکم ببعض ویلعن
بعضکم بعضا) بوندنصکره یوم قیامتده بری برلریکزه انکار ولعن ایدرسز اوثان عبدهدن وقاده اتباعدن
تبری ایدر واتباع قادهیه لعنت ایدر (ومأواکم النار وما لکم من ناصرین) جملهکزك قرارکاهی
ناردر سزه نصرت ایدر اولمزکه شفاعت ویا قوتله سزی اندن تخلیص ایدهلر (فآمن له لوط) ابراهیم
علیه السلامه لوط علیه السلام ایمان کتوردی شول حینده که انی نار احراق ایتمدیکن کوردی اول ابراهیم
علیه السلامك قرنداشی اوغلی اولوب اکا ایمان کتورنلرك اولی اول ایدی (وقال انی مهاجر الی ربی)
ابراهیم علیه السلام دیدیکه بن قومدن ربم جل شانهنك امر ایتدیکی مکانه هجرت ایدرم (انه هو العزیز
الحکیم) اول عزیزدر اعدامی بندن منع ایدر حکیمدرکه بکا صلاحمی ایجاب ایدر شیء بیورور * روایت
اولندیکه ابراهیم علیه السلام لوط علیه السلامله ومرأهسی ساره ایله که اول انك ابنة عمیدر کوفه سوادندن
کوثی نام قریهدن حران نام قریهیه دهاندن شامه هجرت ایتدی ابراهیم علیه السلام هجرت ایتدیکنده یتمش
بش یاشنده ایدی هجرتی ابتدا اول سنت ایتدی (ووهبنا له اسحاق ویعقوب) ابراهیمه بز هجرتنه اکراما

اسحاق ویعقوبی ولد نافله وبردك شول حینده كه مرأه سی عجوز عاقر اولدیغیچون انك ولادتندن مأیوس
اولمشدی (وجعلنا فی ذریته النبوة والكتاب) وانك ذریتنده بر نبوت وكتاب قیلدق اویله اولسه ابراهیم
علیه السلامدن صكره هر بعث اولنان نبی انك ذریتندن اولدی وجنس كتاب منزلی انك ذریتندن اولنلره انزال
ایتدك (واتیناه اجره فی الدنیا) واكا شول بزه هجرتنك اجرنی دنیاده ویردك اول وقتسزا كا ولد ویرلمسی
وذریتنده نبوة مستمر اولمسی وملتلرك كلیسی اكا انتما ایتمسی وثناء حسنله ذكر ایدلمسی واخر دهره دك كین
اكا صلاة اولنمیدر (وانه فی الاخرة لمن الصالحین) واول اخرتده صلاحده كاملر عدادندهدر (ولوطا
اذ قال لقومه ائنكم لتأتون الفاحشة ما سبقكم بها من احد من العالمین) وبز لوط علیه السلامی قومنه ارسال
ایتدك اول انلره دیدیكه سز ایشلرمیسز شول فعلی كه قبحده بالغهدر سزدن اول عالمیندن بركسه اكا اقدام
ایتمدی فرط قباحتی ایچون سزایسه طبعكز خباثتندن اكا اقدام ایدرسز (ائنكم لتأتون الرجال وتقطعون
السبیل) سز رجاله اتیان ایدرسز وسبیلی قطع ایدرمیسز زیرا كه انلر مسافر ینه دن كندیلره مرور ایدنلره قتل
واخذ ماله ویا فاحشه ایله تعرضلری سببیله قطع طریق ایدرلردی ویا نساءدن اعراضله سبیل نسلی قطع
ایدرسز (وتأتون فی نادیكم المنكر) ومجالس خاصه كزده افعال منكرهیی ایشلرسز كه انلر بری برلرینه جماع
ایدرلردی ویولدن كچنلری حصاتله اورلردی ومسخره ایدینورلردی * دینلدیكه انلر مجالسلرنده هر رجل
اوكنه بر قصعه ایچنده حصی قوردی یولده كیدنلره انی اتارلردی هر قنغیسنك حصاتی كه انلرك برینه اصابت
ایدرسه اول اكا اولی دردیو فعل قبیحلرین حصاة صاحبی اكا ایدردی ومجلسلرنده ضرطه ایدیشورلردی وبری
برلرینك یوزلرینه توكریشورلردی * روایت اولندیكه قوم لوط اخلاقندندركه صاتز چینك وبرمقلری اوجنه
حناء اورمق وازارنی حل ایتمك واغزیله صفیرا ایتمك وخمر ایچمك وپرمقلرین چتلتمق وسب ایدیشمك وكوكر
جنله لعب ایتمك وفعل قبیحدن مبالاة ایتمك (فما كان جواب قومه الا ان قالوا ائتنا بعذاب الله ان كنت
من الصادقین) لوط علیه السلامه قومنك جوابی استهزا طریقی اوزره بو اولدیكه الله تعالیدن بزم ایچون
وعد اولنان عذابی كتور كل اگر بزه صدقنده اولدیغمز فعلك استقباحنده ویاخود نبوت دعواسنده صادقلردن
ایسك (قال رب انصرنی علی القوم المفسدین) لوط علیه السلام دیدیكه یارب انزال عذابله اشبو قوم اوزره
بكا نصرت ایتكه انلر ابتداء فاحشه ایله وكندیلردن صكره كانلره انی تسننله مفسدلردر (ولما جاءت رسلنا
ابراهیم بالبشری) وقتا كه رسوللرمز ملائكه ابراهیمه اسحاق ویعقوب بشارتیله كلدیلر (قالوا انا مهلكوا
اهل هذه القریة ان اهلها كانوا ظالمین) اول ملائكه دیدیلر كه اشبو قریه سدوم اهالی اهلاك ایدرزز یراكه
كفر ومعاصیلرینه اصرار وتمادیلریچون ظالملر اولدیلر (قال ان فیها لوطا) ابراهیم علیه السلام لوط علیه
السلام شاننده مجادل اولدیغی حالده ملائكه یه دیدیكه لوط انلركله اول قریهده بیله درحالبوكه اول انلرك ظلمندن
بریدر (قالوا نحن اعلم بمن فیها لننجینه واهله الا امرأته كانت من الغابرین) ملائكه دیدیلر كه بز اول
قریهده اولنلرك مصلحین ومفسدینی سندن اعلمز لوط واهلنی انلره ایریشور عذابدن انجا ایدرز الا امرأه سی
عذابده ویا قریهده باقیلردن اولور (ولما ان جاءت رسلنا لوطا سیء بهم وضاق بهم ذرعا) وقتا كه رسوللرمز
ملائكه لوط علیه السلامه كلدیلر لوط علیه السلام انلرك كلدیكنه زیاده مغموم اولدی وطاقت كتورلمین
شیئی تحملندن ذراعی قصیر اولدی زیرا كه اول انلرك ملائكه ایدیكنی بیلمدیكندن قومی انلره فاحشه ایله تعرض
ایتملری خوفن ایتدی (وقالوا لا تخف ولا تحزن انا منجوك واهلك الا امرأتك كانت من الغابرین) ملائكه
لوطك انلر اجلیچون ضجر والمن كور یجك دیدیلر كه قومكك بزه تمكنلری خوف وحزن چكمه بزسنی واهلكی
هلاكدن قورتاررز الا امرأه كی دكل اول هالكیندن اولور (انا منزلون علی اهل هذه القریة رجزا من السماء
بما كانوا یفسقون) اشبو قریهنك اهلی اوزره الله تعالی یه عصیانلری سببیله سمادن عذاب یعنی حجاره
انزال ایدرز (ولقد تركنا منها ایة بینة لقوم یعقلون) قوم لوط قراسندن بر علامت ظاهره ترك ایلدك كه اول
خراب اولان منزللرینك اثاریدر ویا سمادن نازل اولان حجارهدن بقیهدركه بو اثنك اوائلی انی كوردیلر
ویا وجه ارض اوزره ماء اسود ظهوریدر شول قوم ایچونكه عقللرین استبصار واعتبارده استعمال ایدرلر
(والی مدین اخاهم شعیبا فقال یا قوم اعبدوا الله وارجوا الیوم الاخر ولا تعثوا فی الارض مفسدین) وبز مدین

اهلنه

اهلنه نسبده قرداشلری شعیبی رسول كوندردك اول انلره دیدیكه الله تعالی یی توحید ایدك وشول آخرتده
ثوابی رجا ایدیلورشیئی ایشلكز وكیل ووزنده نقصله یریوزنده فساد ایتمكز كه عذاب اولنمیهسز (فكذبوه
فاخذتهم الرجفة فاصبحوا فی دارهم جاثمین) انلر ایسه شعیب علیه السلامی تكذیب ایتدیلر اول سببدن
انلری زلزلهٔ شدیده ویا صیحهٔ جبریل علیه السلام اخذ ایدوب دارلرنده ویا بلدلرنده دیزلری اوزره چوكمش
اولدیغی حالده میتین اولدیلر (وعادا وثمودا) وعاد وثمود قوملرینی دخی هلاك ایتدك (وقد تبین لكم
من مساكنهم) حالبوكه یا كفار مكه انلره عذاب نزولی مسكنلری جهتندن سزه ظاهر اولدی نچانكه اسفار كزده
اكا نظر ایدهسز (وزین لهم الشیطان اعمالهم) وشیطان انلره كفر ومعاصیدن اعمال سیئهلرینی تزیین
ایتدی (فصدهم عن السبیل) واول انلری شول رسوللرینك تبیین ایتدیكی طریق سویدن صرف ایتدی
(وكانوا مستبصرین) حالبوكه انلر بصیرت وعقل صاحبلری اولوب نظر وافتكاره متمكن ایدیلر لكن
انی استعمال ایتمیوب هلاك اولدیلر ویاخود رسوللرك اخبار یله كندیلره عذاب لحوقی متبین اولمشیكن
كندیلرك رأیلرینه عجبله رسوللره لج ایدوب حتی كه هلاك اولدیلر (وقارون وفرعون وهامان ولقد جاءهم
موسی بالبینات فاستكبروا فی الارض وما كانوا سابقین) وقارون وفرعون وهامانی دخی هلاك ایتدك
حالبوكه موسی انلره علامات واضحه ایله كلدكده انلر ارض مصرده استكبار ایتدیلر بزم عذابمز انلره ایریشوب
اندن قورتلمدیلر (فكلا اخذنا بذنبه) اشبو مذكورلیندن هر برین كندی ذنبیله مؤاخذه ایتدك
(فمنهم من ارسلنا علیه حاصبا) انلرك بعضی اوزره شول ریح ارسال ایتدك كه اول حصباء صغار
كتوردیكه انلر قوم لوطدر (ومنهم من اخذته الصیحة) وانلرك بعضی صیحه اخذ ایتدی اهل مدین وثمود كبی
(ومنهم من خسفنا به الارض) وانلرك بعضی یره كچوردك قارون واصحابی كبی (ومنهم من اغرقنا)
وانلرك بعضی غرق ایتدك قوم نوح وقوم فرعون كبی (وما كان الله لیظلمهم ولكن كانوا انفسهم یظلمون)
الله تعالی انلره ظلم ایدراولدی زیرا عادتی دكلدركه هیچ كمسهیه جرمسز عقاب ایده لكن انلر نفسلرینی عذابه
تعریضله ظلمی نفسلرینه ایتدیلر (مثل الذین اتخذوا من دون الله اولیاء كمثل العنكبوت اتخذت بیتا وان اوهن
البیوت لبیت العنكبوت لو كانوا یعلمون) شول كمسهلر كه الله تعالینك غیرینی اولیاء اتخاذ ایتدیلر انلره اعتماد
واتكال ایدوب نصر ونفعلرین رجا ایدراولدقلری حالده انلرك مثلی شول اورمجك مثلیدركه بر بیت اتخاذ ایده
كیم انی كندویه مأوی ایدینه حالبوكه انك بیتی غایتده ضعف ووهندهدر اگر بیلورسكز زیرا كه اول حرور ودده
وقایه اولمز كذلك مشركینه اصناملری برشیئی مالك اولمزنه عابدلرینه عبادتلری ایچون نفعلرینه ایررونه انلره
مخالفتلریچون ضرر لرندن قورقیلور (ان الله یعلم ما یدعون من دونه من شیء) یا محمد كفره یه دیگل كه الله
تعالی اندن غیری هر نه شیئه كه عبادت ایدرسز اول انی بیلورانك اوزره جزاكزی قیلور (وهو العزیز الحكیم)
اول هر شیء اوزره عزیز وقاهردر وحكیمدر هر فعلنده حكمت وتدبیر ایدر (وتلك الامثال نضربها للناس)
اشبو مثل ونظائرینی ناسه تبیین ایدرز كه افهاملرندن بعید اولان شیئی اكا تقریب اوله (وما یعقلها الا العالمون)
اول امثالك حسن وقبحنی بیلمز الا علماء بالله بیلور كه اشیانی لایق اولدیغی وجه اوزره تدبیر ایدرلر (خلق
الله السموات والارض بالحق) الله تعالی سموات وارضی غرض صحیح ایچون خلق ایتدی تا كه اول عبادنه
ما كن وكندینك وحدانیتنه وعظم قدرتنه دلائل اوله (ان فی ذلك لایة للمؤمنین) اشبونده مؤمنلره
عبرت واردر زیرا كه انكله نفعكز انلردر (اتل ما اوحی الیك من الكتاب) قرآندن سكا وحی اولنانی تلاوت
ایت تا كه قرآنیله الله تعالی یه تقرب والفاظنی تحفظ ومعانیسی استكشاف ایدهسن زیرا كه قاری متأمله
تكراریله كاهی منكشف اولور اولكه اول كرهده منكشف اولمامشدی (واقم الصلاة) صلاة مفروضهیی
مواقتنده اتمام اركانیله ادا ایت (ان الصلاة تنهی عن الفحشاء والمنكر) زیرا صلاة كه خشوع وتقوا ایله
ادا اولنور توبهٔ نصوحدن صكره صاحبنی فحشاء ومنكردن نهی ایدر صلاة وغیریه اشتغالی حالنده معاصیدن
انتهایه سبب اولمسیله شول حیثیتدن كه صلاة اكا الله تعالی یی تذكر ایدر واندن نفسنه خشیت ایرر * روایت
اولندیكه انصاردن برفتی صلوات خمسی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایله قیلوردی ومع ذلك فواحشدن برشیء ترك
ایتمزدی ایشلردی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه انك حالی وصف اولنیجق دیدیكه انك صلاتی انی فواحشدن

نهی ایدیسیدر فی الحقیقه چوق زمان یکمدی توبه ایدوب حالی حسن اولدی (ولذکر الله اکبر)
الله تعالینك ذکری طاعاتك افضلیدر * قال النبی صلی الله علیه وسلم (الا انبئکم بخیر اعمالکم وازکاها عند
ملیککم وارفعها فی درجاتکم وخیر من اعطاء الذهب والورق وان تلقوا عدوکم فتضربوا اعناقهم ویضربوا
اعناقکم قالوا وماذاك یا رسول الله قال ذکر الله) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر آکاه اولك که سزه خبر ویره یم
انیکه اول اعمالکزك افضلی وازکاسیدر و درجاتکزده اول ارفعیدر واالتون وکومش تصدق قلمقدن وعدویه ملاقی
اولوب سز انلرك وانلر سزك بوینز اورماسندن خیرلیدر دیدیلر که یا رسول الله اول نوصفلو عملدر دیدیکه
ذکر اللهدر * روی ان اعرابیا قال یا رسول الله ای الاعمال افضل (قال ان تفارق الدنیا ولسانك رطب عن ذکر
الله * روایت اولندیکه براعرابی دیدیکه یا رسول الله اعمالك قنغیسی افضلدر دیدیکه دنیادن مفارقتك لسانك
ذکر اللهدن رطب اولدیغی حالده اولمقدر قال النبی علیه السلام (لا یقعد قوم یذکرون الله الا حفتهم الملائکة
وغشیتهم الرحمة ونزلت علیهم السکینة وذکرهم الله فیمن عنده) پیغمبریمز علیه السلام ایدر برقومکه برمجلسه
اوتوروب الله تعالی یی ذکر ایده لر ملائکه انی چوره الور ورحمت انلری قاپلر واوزرلرینه سکینه اینر
والله تعالی انلری ملائکهٔ مقربینه ذکر ایدر وبعضلر آیتك معناسنده دیدیلر که الله تعالینك سزی ذکری سزك
انی ذکر ایتمکسندن افضلدر ویاخود ذکر الله اکبردرکه انکله عفوا ولنمق معصیت قالمیه (والله یعلم ما تصنعون)
الله تعالی خیر وطاعتدن صنیعکزی بیلور مقابله سنده سزه احسن جزا ویرر (ولا تجادلوا اهل الکتاب الا بالتی
هی احسن) اهل کتابله مجادله ومخاصمه ایتمکز الا اشول خصلتله کیم اول احسندر خشونته لینلق وغضبه
کظمی ومشاغبه یه نصحی مقابل ایتمك کبی * دینلدیکه اشبو حکم آیت سیفله منسوخدر زیرا که اندن
اشد مجادله اولمز * ودینلدیکه انکله مراد اهل کتابك معاهدلریدر (الا الذین ظلموا منهم) الا انلردن ظلم ایدنلره
خصلت احسنله جدال ایتمکز بلکه غلظت ایدك یعنی انلر جزیه ویرمکدن امتناع وحربه عزیمت ایدرلرسه انلرله
جدالی سیفله ایدك تا که اسلامه کله لر ویا جزیه ویره لر (وقولوا آمنا بالذی انزل الینا وانزل الیکم والهنا والهکم
واحد ونحن له مسلمون) قچان جزیه یی قبول ایدن اهل کتابك بری کتابلرنده اولان اشیادن برشیئی خبر ویررلرسه
انلری نه تصدیق ونه تکذیب ایدك بلکه دیکز کیم الله تعالی ایدن کلن کتابلرك جمیعنه ایمان کتوردك اول کرك بزه
وکرك سزه نازل اولمشدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیمشدرکه اهل کتابی سز نه تصدیق ونه تکذیب ایدك بلکه
دیکزکه الله تعالی یه وکتابلرینه ورسوللرینه ایمان کتوردك اکر دیدکلری باطل ایسه تصدیق ایتمش اولمزسز واکر
حق ایسه تکذیب دخی ایتمش اولمزسز ودخی دیکزکه بزم الهمز وسزك الهکز واحددر بز اکا مطیعلرز (وکذلك
انزلنا الیك الکتاب) اشبو انزال کبی سکا قرآنی انزال ایتدك که اول سائر کتب سماویه یی مصدقدر
(فالذین آتیناهم الکتاب یؤمنون به) شولکه بز انلره کتاب ویردك اکا ایمان کتوررلر عبد الله بن سلام
واصحابی کبی ویا اهل کتابدن پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم عهدنی تقدم ایدنلر کبی (ومن هؤلاء من یؤمن به)
عرب ویا اهل مکه دن ویا پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم عهدنده اولان اهل کتابدن بعضی واردرکه اکا ایمان
کتورر (وما یجحد بآیاتنا الا الکافرون) بزم آیتلریمز ظاهر اوزرینه حجت قائم ایکن انی انکار ایتمز
مکر انلرکه کفره توغل ایدرلر کعب بن الاشرف واصحابی کبی زیرا کفره جزملری انك صدقنی افاده ایدر شیئی
تأملدن منع ایدر زیرا که اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه اضافتله معجزه در (وما کنت تتلو من قبله
من کتاب) یا محمد سکا اشبو قرآن نزولندن اول کتب منزله دن هیچ برکتاب اوقومش دکل ایدك (ولا تخطه
بیمینك) ودخی یمینکله کتابت ایدر اولمدك امدی اشبو قرآنکه انواع علوم شریفه یی جامعدر شول قراءت وتعلمه
که معروف اولمیان امی یه ظهوری خارق عادتدر (اذا لارتاب المبطلون) اکرسن قراءت ویا کتابت ایدر
اولسیدك مشرکون ارتیاب ایدوب دیرلردیکه اول انی تعلم ایتمش ویا کتب اقدمیندن التقاط ایتمشدر ویاخود
یهود ارتیاب ایدوب دیرلردیکه انك نعتنی توراتده امی بولوب قراءت وکتابت ایتمز بولمشز بو ایسه اول نعتله
منعوت دکلدر (بل هو آیات بینات فی صدور الذین اوتوا العلم) بلکه اول قرآن آیات بینات الاعجازدر شول
کسه لر صدورنده که انی عالم وحافظ اولدیلر امدی قرآنك معجز ومحفوظ اولمسی انك خصائصندندر زیرا که
امم سابقه کتابلرینی نظرله اوقورلردی قچان اطباق ایتسه لر انبیالرندن غیریسی اندن برشیئی بیلور اولمازدی

وما

(وما یجحد بآیاتنا الا الظالمون) بزم آیات واضحه مزی انکار ایتمز الا انلرکه اول آیاتمزك دلائل اعجازی
وضوحندن صکره مکابره ایله ظلمه توغل ایتدیلر (وقالوا لولا انزل علیه آیات من ربه) مشرکلر دیدیلرکه نولیدی
محمده ربندن انك نبوتنه دلالت ایدر برعلامت نازل اولسیدی ناقهٔ صالح وعصای موسی ومائدهٔ عیسی کبی
(قل انما الآیات عند الله) انلره دیکل که آیاتك نزولی الله تعالینك قدرتنه متعلقدر دیلدیکی وقتده دیلدیکی
کیفیت اوزره انزال ایدر بوخصه بنم یدمده دکلدرکه اقتراح ایتدیککز شیئی سزه کتوردم (وانما انا نذیر مبین)
بلکه بن تکلیف اولنمشمکه انذار ایدم ودلائل واضحه ایله انی اظهار ایدم (اولم یکفهم انا انزلنا علیك الکتاب
یتلی علیهم) انلره کفایت ایتمدیمیکه بز سکا قرآن انزال ایتدك که اول انلره علی الدوام تلاوت اولنور سنی تصدیق
وحجتکی اثبات ایدر واول اعظم آیاتدر سائرندن اول غنا ویرر وسائر آیات مضمحل اولسه اکا زوال ایرمز قالور
(ان فی ذلك لرحمة وذکری لقوم یؤمنون) اشبو قرآنده اکا ایمان کتورن قومه نعمت عظیمه وتذکره واردر
روایت اولندیکه مسلمیندن برطائفه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه برصحیفه کتوردیلرکه انده یهودك بعض
اقوالی یازلمشدی پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه برقومه ضلالت یتر که پیغمبرلری کتوردیکندن اعراض
ایدوب غیرك کتوردیکنه اقبال ایده لر (قل کفی بالله شهیدا بینی وبینکم) دیکل که بنمله سزك بینکزده الله تعالی
شاهد یترکه اول بنی معجزاتله تصدیق ایتدی ویاخود بنم ارسال ایتدیکی شیئی سزه تبلیغمه وسزك تعنتکزه
وبنی تکذیبکزه اول شاهد یتر (یعلم ما فی السموات والارض) سموات وارضده اولان جمیع اشیایی بیلور
اویله اولسه بنم حالمدن وسزك حالکزدن اکا برشیء خفی اولمز (والذین آمنوا بالباطل وکفروا بالله اولئك
هم الخاسرون) شونلرکه الله تعالیدن غیری معبودلرینه ایمان کتوروب الله تعالی یه کافر اولدیلر انلر
صفقه لرنده زیان ایتمشلردر شول حیثیتدنکه ایمانی کفره دکشدیلر (ویستعجلونك بالعذاب ولولا اجل مسمی
لجاءهم العذاب ولیأتینهم بغتة وهم لا یشعرون) مشرکون سندن عذابی استعجال ایدرلر اکر عذابلرینه لوح
محفوظده وقت معین اولمسه که اول موت ویا یوم قیامتدر انلره عذاب تأخیرسز عاجلا کلوردی امدی
عذابلرینه تعیین اولنان وقت ایردیکنده اول انلره فجأة کلور حالبوکه انك کلدیکنه انلرك شعوری اولمز
(یستعجلونك بالعذاب وان جهنم لمحیطة بالکافرین) انلر سندن عذاب نزولنی استعجال ایدرلر حالبوکه
کافرلری جهنم محیطه در قچانکه انلره عذابك وقتی ایرر ویاخود الان انلری جهنم احاطه ایتمش کبیدر انك
اسبابی اولان کفر ومعاصی احاطه ایتدیکیچون (یوم یغشیهم العذاب من فوقهم ومن تحت ارجلهم
ویقول ذوقوا ما کنتم تعملون) اول جهنم احاطه ایدر انلری شول کونده که عذاب انلری فوقلرندن وتحتلرندن
یعنی هر جوانبدن احاطه ایدر الله تعالی ویا انك امریله ملائکه انلره دیرکه اعمال سیئه کزك عقوبتنی ذوق ایدك
(یا عبادی الذین آمنوا ان ارضی واسعة فایای فاعبدون) یا بنم مؤمن قوللرم قچان بربلده ده سزه عبادت
آسان اولمسه بنم ارضم واسعه در اول سزه آسان اولان موضعه هجرت ایدوب هرقنده اولورسکز بکا عبادت
ایدك * دینلدیکه اشبو آیت مکه ده مقیم ضعفاء مسلمین شاننده نازل اولوبدر یعنی اکر مکه ده ایمانکزی
اظهاردن ضیقده ایسه کز اندن چیقوب مدینه یه کیدك که اول ارض واسعهٔ امنه در * دینلدیکه قچان
برارضده معاصی ایشلنسه اندن کیدك که بنم ارضم واسعه در پس بو اجلدن هرکسنه که معاصی ایشلنور
بلده ده اولوب تغییرنه قادر اولمیه اکا واجب اولورکه اندن هجرت ایده بریره که انده اکا عبادت آسان اولور
(کل نفس ذائقة الموت ثم الینا ترجعون) هرنفس موتی ذائقه در بعده بزه رجوع ایدرسز امدی اولکه عاقبتی
بو اوله لایق اولورکه انکیچون استعدادده اجتهاد ایده (والذین آمنوا وعملوا الصالحات لنبوئنهم من الجنة غرفا
تجری من تحتها الانهار خالدین فیها) شونلرکه ایمان واعمال صالحه یینی جمع ایده بز انلری جنتده غرفه لره
انزال ایدرز انك التندن نهرلر جریان ایدر انلر انده دائم اولدقلری حالده (نعم اجر العاملین) اعمال صالحه
اهلنك ثوابی نه کوزلك اولور (الذین صبروا) که انلر دینلرین صیانت ایچون شدائد ومفارقهٔ اوطانه صبر ایدرلر
(وعلی ربهم یتوکلون) ورزقلری امرنده وغیریده رب تعالی یه توکل ایدرلر (وکأین من دابة لا تحمل
رزقها الله یرزقها وایاکم) دوابك کثیری ضعیف اولدیغیچون رزقنی کوتورمکه طاقت کتورمز ویا ادخار
ایتمز صباح واخشامده یانده رزق اولمز بویله ایکن اول دوابه ضعف وتوکللریله وسزه قوت کسبه اجتهادکزله

جمله یه رزقی ویرن الله تعالیدر زیرا که کلنك رزقی اسبابله دروا کامسبب یالکز الله تعالیدر امدی هجرتله
معاشکز اوزره خوف ایتمکز وقتا که صحابه هجرتله امر اولندیلر انلرك بعضیلری دیدیلرکه نیجه قدوم ایدرز
بر بلده یه که بزم انده معیشتمز یوقدر اول سببدن بو ایت نازل اولدی (وهو السمیع العلیم) اول الله تعالی
اقوالکزی ایشیدر صدوریکزده اضمار ایتدیککزی بیلور (ولئن سألتهم من خلق السموات والارض وسخر
الشمس والقمر لیقولن الله فانی یؤفکون) اکر سن اهل مکه یه سؤال ایتسك که سموات وارضی کیم خلق
ایتدی وشمس وقمری کیم تسخیر ایتدی دیه لر که الله تعالی امدی بو اعترافلرندنصکره انك توحید وطاعتندن
نیجه اعراض ایدرلر (الله یبسط الرزق لمن یشاء من عباده ویقدر له) الله تعالی عبادندن دیلدیکی کمسه یه
رزقی کاهی توسیع وکاهی تضییق ایدر (ان الله بکل شیء علیم) الله تعالی هر شیئه علیمدر مصالح ومفاسدلرین
بیلور (ولئن سألتهم من نزل من السماء ماء فاحیی به الارض من بعد موتها لیقولن الله) اکر سن انلره سؤال
ایتسك که سمادن مانی کیم انزال ایدوب انکله ارضی موتندنصکره احیاء ایتدی دیه لر که الله تعالی (قل
الحمد لله) اشبو اشیانك فاعلی الله تعالی ایدیکنه اقرارلرینه واوزرلرینه حجت لزومنه الحمد لله دیکل
(بل اکثرهم لا یعقلون) بلکه انلرك اکثری دیدکلرین فهم ایتمزلر زیرا که بو اشیانك خالقی الله تعالی ایدیکنه
اقرار ایدرلر ایکن وحدانیتن انکار ایدرلر ویاخود انلرك مقاله لری عندنده سنك تحمیدله مرادك نه ایدیکنی بیلمزلر
(وما هذه الحیاة الدنیا الا لهو ولعب) اشبو حیات دنیا دکل الا لهو ولعبدرز زیرا که اول اهلندن سرعت زوالی
وانلرك موتله اندن ذهاب وارتحالی صبیانك لعبلرینه بکزر که برساعت اکا اشتغال اولرندنصکره متفرق اولوب
کیدرلر (وان الدار الاخرة لهی الحیوان لو کانوا یعلمون) ودار آخرت ایسه دار حیات حقیقیه درز زیرا که انده
موت طریانی ممتنعدر اکر انی بیلورلرسه انك اوزره ایثار ایتمزلر شول دنیایی که اصلی عدم حیاتدر وانده کی
حیات ایسه عارضه وسریعة الزوالدر (فاذا رکبوا فی الفلك دعوا الله مخلصین له الدین) انلرکه برده دائما شرکه
متصفلردر تاکه بحرده سفینه یه رکوب ایدوب غرق خوفن ایتسه لر ینه ده مخلصین صورتنده الله تعالی یه
یلواردلرز زیرا که اول ورطه دن انلری انك غیری انجایه قادر دکل ایدیکنی بیلورلر (فلما نجاهم الی البر اذا هم
یشرکون) وقتا که اول انلری بره ایصال الله اول ورطه دن انجاء ایده کوردسنکه شرکه عودت ایدرلر (لیکفروا
بما آتیناهم) تاکه شرکلرله نعمت نجاته کافر اوله لر (ولیتمتعوا) وعبادت اصنام اوزره اجتماع وتوادله
تعیش وتلذذ ایده لر (فسوف یعلمون) انك عاقبتن اوزرلرینه عذاب نزولنده بلیسرلردر (اولم یروا انا جعلنا
حرما آمنا) اهل مکه کورمدیلرمیکه بز انلرك بلده لرین نهب وتعدیدن مصون وکندیلرین قتل وسبیدن
آمن قیلدق (ویتخطف الناس من حولهم) حالبوکه انلرك حوالنده کی ناس قتل وسبیله اختلاس
اولنورلر (افبالباطل یؤمنون) اشبو نعمت مکشوفه دنصکره صنم ویا شیطانه ایمان کتورورلر (وبنعمة الله
یکفرون) والله تعالینك نعمتی قرآن واسلام ومحمد صلی الله علیه وسلمه کافر اولورلر (ومن اظلم ممن افتری
علی الله کذبا او کذب بالحق لما جاءه) شول کمسه دن اظلم وارمیدرکه الله تعالی یه اشراکله کذب اختلاق ایده
ویا کالله تعالیدن رسول ویا کتاب کلدیکنده تکذیب ایده (الیس فی جهنم مثوی للکافرین) اشبو
کافرلر ایچون جهنمده مأوی یوقمیدر که انلر بو جزایی ایتدیلر (والذین جاهدوا فینا لنهدینهم سبلنا) شونلرکه
بزم رضامز طلبنده اعادی ظاهره وباطنه یه جهاد ایده بز انلره بزه سیر وجذبا بمزه وصول یوللرین هدایت
ایدرز ویاخود انلره سبیل خیره هدایت ایدرزوا کاملوکه توفیقمزار تورورز وشونلرکه طلب علمه جهاد ایده لر بز انلره
عمل طریقن هدایت ایدرز وشونلرکه علملری اولدیغی شیئنده جهاد ایده لر بز انلری بیلمدکلری شیئه هدایت
ایدرز * دینلدیکه افضل جهاد جهاد نفسدرکه اول الله تعالینك رضاسنده هوایه مخالفتله بذل نفسدر
وصدق مجاهده اولدرکه الله تعالی یه انقطاعدر هرشیئدنکه انك غیریدر * شیخ اکبر قدس سره فتوحاتنده ایدر
مجاهده وریاضتدنصکره فتح امری لازمدر اندن مفارقت اولمز زیرا که اعمال انی طلب ایدوب اکا نائل اولور لکن
اول فتحك ظهوری نوقتده اولور دنیاده می ویا آخرتده می اول الله تعالینك علم وارادتنه راجعدر امدی نیجه
برکسه یی عملده صدق ایدرکوره سن ویا اول حالته نفسکی ایرکوره سن والحال باطنکده فتح کورمیه سن شول
کمسه یه اولا صفحه کبی که عملده انی کندی صورتنده کوررسن اکا غم چکمه بلکه اول سنکیچون ادخار

اولنوبدر نفسندن تهمتی طرح ایت اهل تهمتدن اولمغل زیرا بر کسه که دنیاده همتی بذل مجهودله معالی طلبنه
تعلق ایدوب دنیاده اکا ذوق وکشفله واصل اولمیه لابد یوم قیامتده اول اکا نائل اولوب اشبو دنیاده انی ذوق
ایدن کبی اولور (وان الله لمع المحسنین) الله تعالی احسانله عمل ایدنلرله دردنیاده نصر ومعونتیله وعقباده
ثواب ومغفرتیله در

(سورة الروم وهی ستون آیة مکیة الا فسبحان الله دکل)

(بسم الله الرحمن الرحیم)

(الم غلبت الروم فی ادنی الارض) روم مغلوب قیلندی ارض عربك رومه اقرب موضعده ویاخود ارض
رومك عربه اقرب موضعنده که اول اطراف شامدر (وهم من بعد غلبهم سیغلبون فی بضع سنین) والحال روم
مغلوب اولدقلرندنصکره اوچ ییل ایله طقوزنجی ییله وارنجه اول اراده خصملرینه غلبه ایدیسرلردر * روایت
اولندیکه فارس رومه غزا ایدوب اذرعاتله بصره بیننده ویا جزیره ده بری برلرینه قاوشدیلرکه اول ارض رومك
عربه اقربیدر وانده قتال ایدوب فارس رومه غلبه ایتدی بو خبر مکه یه ایرشیجك مشرکون زیاده سوندیلر
ومسلمینه انکله اشمات ایدوب سز ونصاری اهل کتابلرسز وبز وفارس امیلرز بزم اخوانمز سزلك اخوانکز اوزره
غلبه ایتمشلردر امدی بزدخی سزلك اوزریکزه غلبه ایدرزدید کلرنده بو ایت نازل اولوب ابو بکر رضی الله عنه
انلره دیدیکه الله تعالی سزی قریر العین ایتمز والله بضع سنینده روم فارس اوزره غلبه ایدیسردر ابی بن خلف
اکا دیدیکه کذب ایدرسن امدی بو قولك ظهورنه دکین برزمان تعیین ایتکه انك اوزره سنکله مناحبه
ایده لم اویله اولسه زمانی اوچ ییله تعیین ایدوب قنغیسنك قولی صادق اولورسه اخراکا اون قلوص ویرمك اوزره
مناحبه ایتدیلر بعده ابو بکر رضی الله عنه انی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه خبرویریجك دیدیکه بضع اوچدن
طقوزه دکدر امدی خطر کده زیاده ایدوب زمانی مد ایلکل اویله اولسه مناحبه لرینی یوز قلوص ویرمك اوزره
زمانی طقوز ییله دکین مد ایتدیلر اشبو مناحبه مدتی تماماندن اول ابی بن خلف احدده پیغمبریمز علیه السلامك
جرحندن بعد القفول فوت اولدی ویوم حدیبیه ده روم فارس اوزره غلبه ایدوب ابو بکر رضی الله عنه اول
خطری ابی بن خلفك ورثه سندن الدی وانی پیغمبریمز علیه السلامه کتوریجك انی تصدق ایت دیو اکا بیوردی
(لله الامر من قبل ومن بعد) غالبیت ومغلوبیت امری الله تعالینك قضاء ومشیتیله در فارسك غالبین
اولمرندن اول وادهکه اول رومك مغلوبین اولملری وقتیدر وکرکسه فارسك مغلوبین اولمرندنصکره که اول
رومك غالبین اولملری وقتیدر (ویومئذ یفرح المؤمنون) رومك فارسه غالب اولدیغی کونده مؤمنلر
سوینورلر (بنصر الله) الله تعالینك رومی فارس اوزره نصر وتغلیبنه که انده انقلاب تفاؤل مشرکین
ومسلمینك مشرکینه اخبارلرینك صدقی ظاهر ومسلمونك مناحبه ده انلره غالب ویقینلری زیاده اولمسیدر
(ینصر من یشاء) الله تعالی دیلدیکنه نصرت ایدر کاهی اهل کتابه کاهی امیینه (وهو العزیز الرحیم)
الله تعالی عبادنه نصرتله اعداسندن انتقام ایدروکاهی اعداسنه عبادی اوزره نصرتیله تفضل ایدر
(وعد الله لا یخلف الله وعده) الله تعالی اشبونی وعد ایتدی اول وعدنه خلف ایتمز (ولکن اکثر الناس
لا یعلمون) الا بوکه ناسك اکثری انك صحت وعدنی بیلمزلر جهللری وعدم تفکرلری ایچون (یعلمون ظاهرا
من الحیاة الدنیا وهم عن الاخرة هم غافلون) انلر حیات دنیادن کیفیت معاشلرین بیلورلر کسب وتجارت نیجه
اولور فدان نوقتن دیکلور اکین نیجه اکیلور بیچلور بنا نیجه استحکام ایدیلور حتی انلرك بری بر درهمی طرنغی
اوجیله الدیغنده وزنی بیلور حالبوکه انلر حیات دنیانك غایت ومقصودمنتهاسندن غافللردر باللرینه خطور ایتمز
دنیانك ظاهرین بیلمکله مقصود اولان انك حقائق وصفات وخصائص وافعال واسبابنی وانده کیفیت
تصرفی بیلمکدر وانك باطنن بیلمکله مقصود اولان اول آخرته مجاز اولوب انده کی کراماته نائل اولمغه وسیله
واحواله نمونه درکه بو خصوصده ظاهر دنیایه مختص اولان علمله عدم علم بیننده فرق یوقدر (اولم یتفکروا فی انفسهم
ما خلق الله السموات والارض وما بینهما الا بالحق) انلر نفسلرنده تفکری احداث ایتمزلرمی ویاخود نفسلری
امرنده تفکر ایتمزلرمی زیرا که نفسلری انلره غیریدن اقربدر واول برمرآتدرکه ممکناتك جمیعنده اولان
اشیا انده مستبصرینه منجلی اولورتاکه انی مبدع جل شانه نك ابدائنه قدرتندن اعاده سینه دخی قدرتی

متحقق اوله ویاخود تفکر ایتمزلرمیکه دیه‌لر ویا بیله‌لرکه الله تعالی سموات وارضی وایکیسی بیننده‌کی اشیایی حق ملتبس اولدیغی حالده خلق ایلدی یوخسه غرض صحیح وحکمت بالغه‌سز عبث وباطل خلق ایتمدی (واجل مسمی) واجل معلوم‌له کیم اشیاء مذکوره اکا منتهی اولوب اندنصکره یه قالمز (وان کثیرا من الناس بلقاء ربهم لکافرون) والحال ناسک کثیری اجل مسمانک انقضاسنده ویاخود ساعتک قیامی عندنده رب تعالیدن جزالری لقاسنه جاحدلردر ظن ایدرلرکه دنیا ابدیه اوله وآخرت اولمیه (اولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم) اهل مکه یریوزنده سیر سفر ایتمزلرمیکه اندن اول هلاک ایدیلن امم عاتیه‌نک آثارنه نظر ایدوب معتبر اوله‌لر (کانوا اشد منهم قوة) که اول امم عاتیه قوتده انلردن اشد ایدیلر (وآثاروا الارض وعمروها اکثر مما عمروها) واول امم ارضی زراعت ایچون اهل مکه‌دن اکثر سوردیلر وعمارت ایتدیلر امدی اهل مکه‌یه نظر ایت که دنیا خانده‌ده اول امم‌دن اضعف ایکن ینه دنیا ایله نیجه اغترار وافتخار ایدرلر زیرا دنیانک مدار امری بلادده تبسط وعباد اوزره تسلط وانواع عمارت ایله اقطار ارضده تصرفدر اهل مکه ایسه بر بلوک ضعفادر کیم بر منفعتسز وادی‌یه الجا اولنمشلردر (وجاءتهم رسلهم بالبینات) وانلره رسوللری معجزات وآیات واضحات ایله کلدیلر انلر ایسه اول رسوللرین تکذیب ایدیجک الله تعالی انلری هلاک ایتدی (فما کان الله لیظلمهم ولکن کانوا انفسهم یظلمون) الله تعالی انلری اهلاکله ظلم ایدر اولمدی زیرا که اول عدل‌له موصوفدر که اول ظلمه منافیدر بلکه انلر هلاکلرینه مؤدی شیء ایشلمکله نفسلرینه ظلم ایتدیلر (ثم کان عاقبة الذین اساؤا السوأی) بوندنصکره اساءت ایدنلرک عاقبتی عقوبت سیئه اولدیکه اول جهنمدر (ان کذبوا بآیات الله وکانوا بها یستهزؤن) انکیچونکه الله تعالینک آیاتنی تکذیب ایدوب استهزاء ایدرلردی (الله یبدؤ الخلق ثم یعیده ثم الیه ترجعون) الله تعالی اشبو خلقی ابتداءً انشاء ایدر وموتدنصکره بعث ایدر بعده جزاء ایچون اکا رجاع اولنورسز (ویوم تقوم الساعة یبلس المجرمون) قیامت قائم اولدیغی کونده مشرکلر متحیرین وهر خیردن آیسین اولدقلری حالده سکوت ایدرلر ویا کلام وحجتلری منقطع اولور ویا مفتضح اولورلر (ولم یکن لهم من شرکائهم شفعاء وکانوا بشرکائهم کافرین) الله تعالی‌یه اشراک ایتدکلری ملائکه واصنامدن انلری عذاب الهیدن اجاره ایدر شفعا اولمیه اول الهه‌لرندن مأیوس اولیجق انلره کافر اوله‌لر ویاخود اول الهه‌لری سببیله دنیاده کافرین ایدیلر (ویوم تقوم الساعة یومئذ یتفرقون) ساعت قائم اولدیغی وقتده اهل جنت اهل ناردن متمیز اولور ویا حساب ایدنصکره مؤمنلر کافرلردن ایریلوب مؤمنلر جنته کافرلر ناره کیدرلر من بعد اجتماع ایتمزلر (فاما الذین آمنوا وعملوا الصالحات فهم فی روضة یحبرون) اما شونلرکه ایمان واعمال صالحه‌یی جمع ایتدیلر انلر شول نضارتی نهایتده بستانده نعمت وحبور وکرامتده اولورلر (واما الذین کفروا وکذبوا بآیاتنا ولقاء الآخرة فاولئک فی العذاب محضرون) واما شونلرکه کافر اولوب بزم آیتلریمزی ویوم قیامتده بعث اولنملرینی تکذیب ایتدیلر امدی انلر جهنم عذابنه ادخال اولنوب اندن غائب اولمزلر دائما تعذیب اولنورلر (فسبحان الله حین تمسون وحین تصبحون) الله تعالی‌یی تنزیه ایدک یعنی انکیچون نماز قیلک اخشامه داخل اولدیغکزده صلاة مغرب وعشایی قیلک وصباحه داخل اولدیغکزده صلاة صبحی قیلک (وله الحمد فی السموات والارض) سموات وارض اهلنک حمد وصلاتی اول الله تعالی‌یه مختصدر غیریه دکل (وعشیا وحین تظهرون) وعشیده صلاة عصری وظهیره‌یه داخل اولدیغکزده صلاة ظهری قیلک اشبو ایکی آیت الله تعالی‌یی تنزیه واکا ثنا به امر معناسنده اخباردر اوقات مذکوره‌ده انک قدرتی ظاهر ونعمتی متجدد اولور ویا دلالتدر اکاکه الله تعالینک تنزیهی وحمده استحقاقنی ناطق شواهد اول اوقاتده حادث اولور هرکسه مدنکه سموات وارض اهلندن تمیزی اولور تسبیحی صباح ومسایه تخصیص ایتدی زیرا که آثار قدرت وعظمت اول ایکی وقتده اظهردر وحمدی عشایه که آخر نهاردر وظهیره‌یه که اول وسط نهاردر تخصیص ایتدی زیرا که اول ایکی وقتده تجدد نعم اکثردر* ابن عباس رضی الله عنهمایه صلاة خمسک ذکرینی قرآنده بولورمیسن دیو سؤال اولندقده نعم دیوب اشبو ایکی آیتی اوقودی علما اختلاف ایتدیلر که صلاة خمس مکه‌ده‌می فرض اولدی یوخسه مدینه‌ده‌می اکثرون دیدیلر که مکه‌ده فرض اولدی عائشه رضی الله عنها ایدر صلاة ابتدا مکه‌ده ایکیشر رکعت فرض اولدی پیغمبریز صلی الله علیه وسلم مدینه‌یه قدوم ایدیجک صلاة سفر کما کان

ایکیشر رکعت اوزره تقریر اولنوب حضرده عصر وعشاده درد رکعت قلندی (یخرج الحی من المیت) اول الله تعالی میتدن حی اخراج ایدر انسانی نطفه‌دن وطائری بیضه‌دن اخراجی کبی (ویخرج المیت من الحی) وحیدن میت اخراج ایدر نطفه‌یی انساندن وبیضه‌یی طائردن اخراجی کبی (ویحیی الارض بعد موتها) وارضی یبسندنصکره نباتله احیا ایدر (وکذلک تخرجون) اشبو اخراجی کبی سزدخی قبورکزدن اخراج اولنورسز پیغمبریز صلی الله علیه وسلمدن مرویدر برکمسه‌یی که ثواب قفیز اوفی ایله کیل اولنمسی مسرور ایده (فسبحان الله حین تمسون وحین تصبحون وله الحمد فی السموات والارض وعشیا وحین تظهرون یخرج الحی من المیت ویخرج المیت من الحی ویحیی الارض بعد موتها وکذلک تخرجون) دیسون پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایدر برکمسه اشبو ذکری صباحین دیسه اول کیجه‌ده فوت ایتدیکنه ادراک ایده واولکه انی اخشمن دیسه اول کونده فوت ایتدیکنه ادراک ایده (ومن آیاته ان خلقکم من تراب ثم اذا انتم بشر تنتشرون) الله تعالینک قدرت ووحدانیتنه دلالت ایدر دلائلدندرکه اصلکز آدمی ترابدن خلق ایتدی بوندنصکره بشر اولوب یریوزینه منتشر اولدیکز (ومن آیاته ان خلق لکم من انفسکم ازواجا لتسکنوا الیها) اول دلائلدندرکه اول الله تعالی سزکیچون کندیکزدن ازواجکزی خلق ایتدی زیرا که حوا آدم علیه السلامک ضلعندن خلق اولنوبدر وسائر نساء ایسه رجال نطفه‌لرندن خلق اولندیلر ویاخود نساء رجال جنسندندر تاکه اول ازواجه میل ایدرو انلرکله الفت ایده‌سز زیرا که جنسیت ضمه علتدر (وجعل بینکم مودة ورحمة) ورجال ونساء بیننده ویا افراد جنس بیننده مودت وازواج وساطتیله شبق وغیری حالده بینکزده رحمت قلدی تاکه انکله امر معاش منتظم اوله زیرا که انسانک تعیشی تعاون وتعارفه منوطدر اول ایسه توادد وتراحمه محتاجدر* دینلدیکه مودت جماعدن ورحمت ولددن کنایه‌در (ان فی ذلک لآیات لقوم یتفکرون) اشبونده آیتلر واردر شول قوم ایچونکه انک صنعنده تفکر ایدوب آنکله انک قدرت وعظمتنه استدلال ایدرلر واکا ایمان کتوروب عبادتنه کیدرلر (ومن آیاته خلق السموات والارض) وینه اول دلائلدندرکه سموات وارضی خلق ایتمسیکه سزانی بیلورو اکا مقر اولورسز (واختلاف السنتکم والوانکم) ولغاتکز اختلافی که هر صنفک برنوع لغتی وارو یا انک وضعی سزه الهام وانی تکلمه سزی اقدار ایتدی ویا نطقکز اجناس واشکالی که ایکی منطق کیفیتده متساوی بولنمزسن ودخی الوانکز اختلافی که بعضنک جلدی ابیض وبعضنک اسود ویا بو ایکی لونک غیریدر تاکه انکله تعارف وتمایز اوله حتی ایکی توأمی کورورسنکه مواد واسبابده متفقلر ایکن امور مذکوره‌نک برنده مختلف اولورلر اکر اشکالده متفق اولوب ضرب واحد اولسه‌لر بینلرنده تجاهل والتباس اولوب انکله مصالح کثیره معطل اولوردی (ان فی ذلک لآیات للعالمین) اشبونده آیتلر واردرکه ملک وانس وجندن هر عاقله خفی اولماز (ومن آیاته منامکم باللیل والنهار وابتغاؤکم من فضله) وینه اول دلائلدندرکه کیجه‌ده وکوندزده قوای نفسانیه‌یه راحت وقوای طبعیه‌یه قوت ایچون اویورسز واول ایکی زمانده معاشکز طلب ایدرسز ویا کیجه‌ده اویورسز وکوندزده معاش طلب ایدرسز (ان فی ذلک لآیات لقوم یسمعون) اشبونده آیتلر واردر شول قوم ایچونکه سماع تفهم واستبصارله استماع ایدرلر (ومن آیاته یریکم البرق خوفا وطمعا) وینه انک آیتلرندندرکه سزه برق کوستورر صاعقه‌دن خوف ایدر وغیثی طمع ایدر اولدیغکز حالده (وینزل من السماء ماء فیحیی به الارض بعد موتها) وسمادن یغمور ایندروب انکله یری یبسندنصکره اندن نباتاتله انی دیرکورور (ان فی ذلک لآیات لقوم یعقلون) اشبونده آیتلر واردر شول قومه کیم انک اسبابنی استنباطنده وتکوینی کیفیتنده عقللرین استعمال ایدرلرکه انلره صانع جل شانه‌نک کمال قدرت وحکمتی ظاهر اوله (ومن آیاته ان تقوم السماء والارض بامره) وینه اول دلائلدندرکه سماء فوقکزده وارض تحتکزده طورر شول وقته دکینکه اول انی تعیین ایدوبدر مجرد انک امریله یوخسه مقیم محسوسله دکل (ثم اذا دعاکم دعوة من الارض اذا انتم تخرجون) بعده اول سزی قبورکزدن برکره یاموتی چیقک دیو اسرافیل علیه السلام لسانیله دعوت ایتدیکنده اول حینده سرعتله توقفسز چیقارسز (وله من فی السموات والارض کل له قانتون) سموات وارضده‌کی خلقک اول موجدوریدر کلیسی اکا مطیع ومنقادلردر اندن امتناع ایتمزلر (وهو الذی یبدأ الخلق

ثم يعيده) اول الله تعالى آدمى ابتدا خلق ايدوب بعده اندن ذريه سنى وجوده كتوردى حالبوكه انلر برشئ
دكل ايديلر وانلرى اماته دنصكره يوم قيامتده قبرلرندن بعث ايدر (وهو اهون عليه) سزك عقولكز
مقتضاسنجه الله تعالى يه اعاده بدأدن اهوندر كه صيحهٔ واحده ايله جميعى طورى كاورلر اما كه الله تعالينك
قدرتنه اضافتله ابدا واعاده ايكيسى مساويدر (وله المثل الاعلى فى السموات والارض) اول الله تعالينك
سموات وارض ومافيهماده وصف اعلاسى واردركه دلالت ونطقله اندن وصف اولنور كه اول صفات
محدثيندن تنزيهدر وهرشيئه قادر اولوب انشا واعاده وغيريدن عاجز اولمديغيدر (وهو العزيز الحكيم)
اول الله تعالى هر مقدوره قادردر وهر فعلى حكمت ومقتضاسى اوزره جاريدر (ضرب لكم مثلا من
انفسكم هل لكم مما ملكت ايمانكم من شركاء فيما رزقناكم فانتم فيه سواء تخافونهم كخيفتكم انفسكم) الله
تعالى سزه اقرب امور اولان انفسكز احوالندن منتزع مثل ضرب ايدركه شول سزه ويرديكمز اموال وغيريده
راضى اولورميسزكه بعض مماليككز سزه شركاء اوله سز وانلر اول اموالده حروعبد بينى تفضيلسز مساوى
اوله وانى اول مماليككزله مقاسمه ايده سز حرلك شريكى حرله مقاسمه ايتمسى كبى واول مماليككزدن قورقه سزكه
اول اموالى تصرفده مستبد اوله لر احرارك برى برلرندن قورقمسى كبى معلومدركه اكا راضى اولمزسز اويله اولنسه
معبودلر بكزى الوهيه وعبادتده بكا شركاء قلمغه نيجه راضى اولورسز والحال معبودلر بكز بنم عبيدمدر
(كذلك نفصل الآيات لقوم يعقلون) اشبو تفصيل كبى بز اياتى تبيين ايدرز زيراكه تمثيل معانى بى كشف
وايضاح ايدر شول قوم ايچونكه عقوللرين امثال تدبرنده استعمال ايدرلر (بل اتبع الذين ظلموا اهواءهم
بغير علم) بلكه اشراكله نفسلرينه ظلم ايدنلر هوالرينه اتباع ايدرلر جاهلين اولدقلرى حالده انلرى اندن
برشئ كف ايتمز اكر عالمين اولسه لر هوالرينه اتباعلرى جائزدركه علملرى انلرى اندن منع ايده (فمن يهدى
من اضل الله ومالهم من ناصرين) الله تعالينك اضلال ايتديكنى كيمدركه ارشاد ايده وانلرى ضلالتدن
تخليص وافاتدن حفظ ايدر ناصرلرى اولمز (فاقم وجهك للدين حنيفا) يا محمد دينكى الله خالص ايت
وبادينه اقبال ايدوب امر ونهيله عمله واستقامت ايت انده مخلص اولديغك حالده (فطرة الله التى
فطر الناس عليها) اتباع والتزام ايدك فطرة الهيه كيم ناسى انك اوزره خلق ايتديكه اول حقى قبول وانى
ادراكه تمكنلريدر حتى تخليه اولنسه لر انك اوزره مستمر اولورلردى زيرا بو دينك حسنى عقولده موجوددر
اندن عدول ايتمزلر الا اولكه نشو وتقليدده افاتنه واقع اوله اويله اولسه يهود ونصارى اولادى واتباعلرين اباءلرى
دينه اماله ايدوب انكله فطرت سليمه وحجه مستقيمه دن زائل اولورلر * برقوم ديديلركه اول فطرتله مراد
الله تعالينك (الست بربكم) ديو عالم اوزره بنى آدمدن سؤال اولندقلرنده بلى ديو جوابلريله اولان عهدك
ظهوريدر امدى عالمده هر مولود اول اقرار اوزره دركه اول حنيفيه دركه خلقت انك اوزره در اكرچه
الله تعالينك غيريه عبادت ايدرسه ده نتكيم قرآنده بيورلديكه (ولئن سألتهم من خلقهم ليقولن الله) اكرسن
انلره سزى كيم خلق ايتدى ديو سؤال ايتسك ديه لركه الله تعالى خلق ايتدى * ودخى حكايت بيورلديكه
(والذين اتخذوا من دونه اولياء ما نعبدهم الا ليقربونا الى الله زلفى) شونلركه الله تعالينك غيريني آلهه
اتخاذ ايتديلر ديرلركه بزم انلره عبادتمز دكل الا انكيچوندركه انلر بزم ايچون الله تعالى يه شفاعت ايده لر وبزى
اكا تقريب ايده لر لكن احكام دنياده ايمان فطرى يه عبرت يوقدر بلكه عبرت ايمان شرعى يه دركه مأموربه در
ارادت وفعلله مكتسبدر (لا تبديل لخلق الله) الله تعالينك دينه لائق اولمزكه تبديل وياتغيير اوله وياهيچ
كمسه قادر اولمزكه انى تغيير ايده * ديندى كه اشبو خبردر نهى معناسنده دريعنى دين اللهى تبديل ايتمكز بلكه
دين اللهه ملازم اولوب اكا متابعت ايدك ويا خود معنى الله تعالينك انسانى مجبول ايتديكى سعادت
وياشقاوت تبديل اولمز امدى نه سعيد شقى اولور ونه شقى سعيد اولور (ذلك الدين القيم) اشبو دين مأمور
وبافطره دين مستقيمدركه انده عوج يوقدر (ولكن اكثر الناس لا يعلمون) لكن ناسك اكثرى تدبرلرى
اولمديغيچون انى بيلمزلر (منيبين اليه) الله تعالى يه توحيد وطاعتله راجعين اولديغكز حالده (واتقوه)
فالك امر ونهينه امتثال له عذابندن صاقنك (واقيموا الصلاة) وصلاتدن هر مكتوبه يى اركانى اقامتله
وقتنده ادا ايدك (ولا تكونوا من المشركين) دينلرنده شرك ايدنلردن اولمكز (من الذين فرقوا دينهم)

شول قومدنكه دينلرينى اديان مختلفه ايتديلر امر اولندقلرى دينى ترك ايتديلر كه انلر يهود ونصارادر
وديندى كه انكله مراد اشبو امتدن اهل بدعدر (وكانوا شيعا) طوائف مختلفه اولديلر * ديندى كه يهود
يتمش بر فرقه ونصارى يتمش ايكى فرقه ومسلمون يتمش اوچ فرقه اولدى (كل حزب بما لديهم فرحون)
اول فرق ضالهدن هر فرقه صددنده اولدقلرى دين باطلى حق ظنيله الدانوب اكا سويورلر (واذا مس
الناس ضر دعوا ربهم منيبين اليه) قچان ناسه شدت ايرسه مرض وقحط كبى الله تعالى يه اقبال ايدر
اولدقلرى حالده انك دفعيچون دعايه مشغول اولورلر (ثم اذا اذاقهم منه رحمة اذا فريق منهم بربهم يشركون)
بعده الله تعالى انلرى اول شدتدن خلاص ايدوب مطر وصحتدن انلره نعمتن اذاقه ايتسه انلردن بر فريقى
كورسنكه ربى تعالى يه اشراك ايدرلر (ليكفروا بما آتيناهم فتمتعوا فسوف تعلمون) تا كه بزم انلره
ويرديكمز نعم سببيله كافر اوله لر امدى دنياده برقاچ كون تمتع ايدك اول تمتعكزك آخرتده جزاسنى بيلورسز
(ام انزلنا عليهم سلطانا فهو يتكلم بما كانوا به يشركون) بز انلره سمادن برهان ويا كتابى انزال ايتدككه اول انلره
سو بليه انى كه نه سببله الله تعالى يه اشراك ايتديلردى (واذا اذقنا الناس رحمة فرحوا بها) قچان بز كفاره
صحت ووسعت ويرسه وز انك سببيله بطر ايدرلر (وان تصبهم سيئة بما قدمت ايديهم اذا هم يقنطون)
واكر انلره تقديم ايتدكلرى اعمال خبيثه سببيله ضيق وشدت ايرسه الله تعالينك رحمتندن مأيوس اولورلر
(اولم يروا ان الله يبسط الرزق لمن يشاء ويقدر) انلر كورمزلرميكه الله تعالى رزقنى ديلديكى كمسه يه توسيع
وتضييق ايدر اويله اولسه نيچون انك رحمتندن يئس ايدرلر صددنده اولدقلرى معاصيدن تائبين اولوب اكا
تضرع ورجا ايتمزلركه اول رحمتن كيرو انلره ايركوره (ان فى ذلك لآيات لقوم يؤمنون) الله تعالى رزقى عبادنه
بسط وقبضنده آيتلر واردر شول قومه كيم الله تعالينك قولنى تصديق ايدوب انكله انك كمال قدرت وحكمتنه
استدلال ايدرلر (فآت ذا القربى حقه والمسكين وابن السبيل) امدى ذوقرابتك حقنى ويركل بر وصله ايتمكله
ومسكينه وابن السبيله زكاتدن توظيف اولنان شيئى ويركل (ذلك خير للذين يريدون وجه الله) امدى اشبو
معروفات فعلى خيرايدر شول كمسه لره كيم انكله الله تعالى يه تقرب جهتن قصد ايدرلر (واولئك هم المفلحون)
وآخرتده انلر دخول جنتله مقصودلرينه فائزلردر * امام ابو حنيفه اشبو ايتى احتجاج ايله كشينك اوزره
ذى رحم محرملرى نفقه سن ايجاب ايدر قچانكه احتياج اوله لر (وما آتيتم من ربا ليربوا فى اموال الناس
فلا يربوا عند الله) اول شئ كه معامله ده زياده محرمه دن ويا مزيد مكافات توقع اولنور عطيه دنكه
ويرورسز تا كه اموال ناسده زياده اوله امدى اول الله تعالى عندنده نه زياده ونه انده بركت اولور (وما آتيتم
من زكاة تريدون وجه الله فاولئك هم المضعفون) واول شئ كه زكاتدن انى ويروب انكله الله تعالينك
جهت تقربن قصد ايدرسز يوخسه انكله مكافاة ويا ريا ويا سمعه قصدين ايتمزسز امدى اول وصفلو كمسه لرك
حسناتلرى مضاعف قلنور (الله الذى خلقكم ثم رزقكم ثم يميتكم ثم يحييكم هل من شركائكم من يفعل
من ذلكم من شئ) الله تعالى سزى خلق ايتدى سز ايسه هيچ برشئ دكل ايديكز بعده دنياده اولدقچه رزقكزى
ويردى بعده اجالكز انقضاسنده سزى اولدورر بعده حساب وجزا ايچون يوم قيامتده سزى ديركورر
الله تعالى يه شركاء اتخاذ ايتديككزلك هيچ برى افعال مذكوره دن برشئ ايشليكه قادر اولورمى (سبحانه وتعالى
عما يشركون) اول الله تعالى انلرك اشراكندن منزه وعالى اولدى (ظهر الفساد فى البر والبحر بما كسبت
ايدى الناس) ناسك كسب ايتدكلرى معاصى شومىله برك بوادى ومفاوزنده وبحرك سواحلنده كى قراده فساد
ظاهر اولدى جدب ونقص معاش وتجاراتده قلت ربح وزراعتده قلت ريع وناس ودوابده وقوع موتان
وكثرة مضار وقلت منافع ومحو بركات كبى * ديندى كه يعنى شرور وفتن ظاهر اولدى * ديندى كه بحرله مراد حقيقة
بحردر يغمورك قلتى برده تأثير ايتديكى كبى بحرده دخى تأثير ايدر زيراكه اصداف يغمور ياغديغنده صو يوزينه
چيقوب اغزلرين آچرلر اول صدفكه يغموردن اغزينه دوشه اول انجو اولور * ديندى كه آدم
عليه السلام زماننده ارضك جميعى مخضره ومونقه ايدى هر قنقى شجره يه وار ايسه انده ميوه بولنوب اكل
اولنوردى وبحرك صويى طاتلو ايدى وسباع حيواناتى انجتمزدى تا شول وقته دكين كه قابيل هابيلى
اولدردى من بعد اغجلر ديكنلندى وبحرك صويى آجيلندى وحيواناتك بعضى بعضنه ضرر ايدر اولدى

(ليذيقهم بعض الذي عملوا لعلهم يرجعون) تا كه ايشلدكلري خبيثه نك بعضي عقوباتن انلره دنياده اذاقه
ايده وزعمامي ايسه آخرتده اولور تا كه صددنده اولدقلري معاصيدن رجوع ايده لر (قل سيروا في الارض
فانظروا كيف كان عاقبة الذين من قبل كان اكثرهم مشركين) يا محمد مكه مشركلرينه ديكل كه يريوزنده
سير وسفر ايدوب نظر ايدك كه سزدن اول كچن امم عاقبه نك عاقبتلري نه حاله ايردي كنديلري هلاك اولوب مسكنلري
خرابه ايردي انلرك اكثري سزك كبي مشركين ايديلر (فاقم وجهك للدين القيم) امدي شول استقامتده
بليغ دينه كه اول دين اسلامدر وجهكي تعديل ايت (من قبل ان يأتي يوم لا مرد له من الله) شول كون
كلمزدن اول كه اول يوم قيامتدر اني هيچ كمسه الله تعاليدن رده قادر اولمز ويا اول كوني الله تعالى رد ايتمز
كلمسنه ارادهٔ قديمه سي اولديغيچون (يومئذ يصدعون) اول كون اولديغنده ناس متفرقين اولورلر
برفرقه سي جنته وبرفرقه سي ناره كيدر (من كفر فعليه كفره) بركمسه كه كافر اوله كفرنك وبالي كندي
اوزره در كه اول نار مؤبده در (ومن عمل صالحا فلانفسهم يمهدون) واول كه عمل صالح ايده اول وصفلو
كمسه لر جنتده كنديلر ايچون منزل تسويه ايدرلر (ليجزي الذين آمنوا وعملوا الصالحات من فضله) تا كه
الله تعالى ايمان واعمال صالحه يعني جمع ايدنلره ثوابدن مستحق اولدقلري شيئي ايفادن صكره فضلندن انك
اوزره زياده ثواب دخي ويره (انه لا يحب الكافرين) اول الله تعالى كافرلري سومز (ومن آياته ان يرسل
الرياح) اول الله تعالينك قدرة ووحدانيتي دلائلندندر كه رياح رحمتي ارسال ايدر كه اول صبا وجنوب
وشمال ريحلريدر اما كه دبور ريح عذابدر (مبشرات) تا كه خلقنه مطر نافعله تبشير ايده (وليذيقكم
من رحمته) واكا تابع رحمتندن سزه اذاقه ايده كه اول حصول خصبدر (ولتجري الفلك بامره) وارسال
رياحه امريله درياده كميلر يوريه (ولتبتغوا من فضله) وتجارت بحرله انك فضلندن طلب ايده سز
(ولعلكم تشكرون) واول رياحدن حاصل اولان اشبو نعمتلر اوزره اكا شكر ايليه سز (ولقد ارسلنا من
قبلك رسلا الى قومهم فجاؤهم بالبينات فانتقمنا من الذين اجرموا) يا محمد بز سندن اول رسوللر عزي
قوملرينه ارسال ايتدك اول رسوللر انلره ايات واضحاتله كلديلر انلر اول رسوللري تكذيب ايتديلر اويله اولسه
اول اياتمزي تكذيب ايدنلره عذابله انتقام ايتدك (وكان حقا علينا نصر المؤمنين) وبزم عهده مزه حق
اولديكه مؤمنلره نصرت ايده وز (قال النبي صلى الله عليه وسلم ما من مسلم يرد عن عرض اخيه الا كان حقا
على الله ان يرد عنه نار جهنم يوم القيامة ثم تلا هذه الاية) يعني بيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر كه برمسلم
قرنداشنك عرضندن برموذينك اذاسني دفع ايده الله تعالى به فضل وكرمي مقتضاسنجه عهد اولور كه
يوم قيامتده اندن نار جهنمي دفع ايده اندن صكره (وكان حقا علينا نصر المؤمنين) قول شريفن تلاوت ايتدي
(الله الذي يرسل الرياح فتثير سحابا فيبسطه في السماء كيف يشاء ويجعله كسفا فترى الودق يخرج من خلاله)
الله تعالى رياحي ارسال ايدوب انلكه غيم رفع ايدر وكاهي اني سماده متصلا ديلديكي كيفيتده بسط ايدر سائر
وياواقف مطبق وياغير مطبق ودخي بونك غيري حالات اوزره اولديغي حالده وكاهي اني سماده قطع متفرقه
قيلور كه بسطي حالنده وكرك تفريقي حالنده كوررسنكه انك ارالرندن يغمور چيقار (فاذا اصاب به من يشاء
من عباده اذا هم يستبشرون) پس چونكه الله تعالى اول مطري عبادندن ديلديكي كمسه لرك اراضي وبلادلرينه
ايركوره كوررسنكه خصب مجيئنه سوينشورلر (وان كانوا من قبل ان ينزل عليهم من قبله لمبلسين) اكرچه
انلره مطر نزولندن اوكدين مطرله تطاول عهد واستحكام يأسلرندن ايسين اولمشلردي (فانظر الى آثار
رحمة الله كيف يحيي الارض بعد موتها ان ذلك لمحيي الموتى) الله تعالينك رحمتندن اولان مطره نظر ايتسكه
ارضي يبسندن صكره انلكه نيجه احيا ايدر نبات واشجار وانواع اثمار بتورر اكا قادر اولان رب تعالى
قادر اولور كه انلري موتلرندن صكره يوم قيامتده ديركوره (وهو على كل شيء قدير) اول الله تعالى هرشيئه
قادردر زيرا انك قدرتنك جميع ممكناته نسبتي على السويه در (ولئن ارسلنا ريحا فرأوه مصفرا لظلوا
من بعده يكفرون) اكر بز ريح ارسال ايدوب زرعلرين افساد ايتسه حتى اول يشل ايكن اني صرمش كورسه لر
انك صاررمسندن صكره الله تعالى يه ونعمتنه كافر اولورلر اشبو آيات كريمه كفارك قلت ثبوت وعدم تدبر
وسرعت تزلزل ووهن رأيلرين بيان ايدر والحاصل نظر موفي اقتضا ايدر كه انلردن مطر محتبس اولديغنده

الله تعالى يه توكل واكا التجا ايده لر رحمتندن مأيوس اولميه لر وانلره مطر رحمتي ايرديكنده شكره مبادرت
وطاعته استدامت ايده لر استبشارده افراط ايتميه لر وزرعلري صرمغله هلاك اولديغنده بلايه صبر ايده لر
نعمته كفران اولميه لر (فانك لا تسمع الموتى) يا محمد سن دعوتكي ايشتدره مزسن شول كفاره كيم انلر موتى
كبيدر (ولا تسمع الصم الدعاء اذا ولوا مدبرين) ودخي اصملره ده ايشتدره مزسن كه انلر دعوتكي سماعدن
تصامم ايدرلر چونكه مكذبين اولدقلري حالده حقدن اعراض ايده لر (وما انت بهادي العمي عن ضلالتهم)
وسن شول اعملر يعني بصيرتلري اعمالري ضلالتلرندن ايمان وطاعته هدايت ايدر دكلسن بلكه الله تعالى
عبادندن ديلديكي كمسه لري اكا توفيق ايدر سكا واجب اولان انجق دعوت وابلاغدر (ان تسمع الا من يؤمن
باياتنا فهم مسلمون) سن اسماع ايتمزسن الا انلره كيم بزم اياتمزه ايمان كتوروب ايمانلرنده مخلصلردر زيرا كه
ايمانلري اياتمزك الفاظني تلقيسنه ومعانيسي تدبرينه داعيدر (الله الذي خلقكم من ضعف ثم جعل
من بعد ضعف قوة ثم جعل من بعد قوة ضعفا وشيبة) اول الله تعالى سزي ابتداده ضعفا خلق ايتدي ضعفي
اساس امركز قيلدي (خلق الانسان ضعيفا) قول شريفي دلالتيله وياخود سزي اصل ضعيفدن خلق ايتديكه
اول نطفه در ويا اول ضعفله مراد حال طفوليتدن حال احتلامه دكدر واول طفوليت ضعفندن صكره
كهولتكزه دكين سزه قوة شباب قيلدي واول شباب قوتندن صكره سزده ضعف شيخوخت وهرم قيلدي (يخلق
ما يشاء) وذات وصوردن وياخود ضعف وقوة وشباب وشيبه دن اول ديلديكن خلق ايدر (وهو العليم
القدير) اول سزي اشبو احوال مختلفه ده ترديدي غيره امكانله يله علم وقدرتده صانع كامل ايديكنه دليلدر
(ويوم تقوم الساعة يقسم المجرمون ما لبثوا غير ساعة) قيامت قائم اولديغي كونده مشركون يمين ايده لر كه
دنياده وياقبورده ويا دنيانك فناسيله بعث وانقطاع عذابلري بيننده برساعتدن غيري لبث ايتمديلر اول
مدت لبثلرين آخرتده كي مدت عذابلرينه اضافتله وياخود نسيانله استقلال ايده لر حديثنده كاديكه (ما بين فناء
الدنيا والبعث اربعون) دنيانك فناسيله بعثك ما بيني فرق دكلودر امدي اول فرق ساعات وايام
واعوامك هربريني محتملدر (كذلك كانوا يؤفكون) صدقدن اشبو صرف كبي انلر دنياده حقدن صرف
اولنورلردي وياخود انلر انده كذب ايده لر بعث يوقدر ديو دنياده كذب ايتدكلري كبي وياخود الله تعالى
انلري افضاح اراده ايدوب اهل جمعيتين اولان شيئي كذبله يمين ايده لر (وقال الذين اوتوا العلم والايمان
لقد لبثتم في كتاب الله الى يوم البعث فهذا يوم البعث ولكنكم كنتم لا تعلمون) ملائكه وانسدن علم وايمان
ويريلنلر انلري تكذيب ايدوب ديه لر كه الله تعالينك قضاسو ياعلمو يالوح وياقرآنده ذكر ايتديكي اوزره يوم
بعثه دكين لبث ايتديكز اشبو وقت ايسه يوم بعثدر كه سز اني انكار ايدر ديكز لكن سز نظرده تفريطكز سببيله
انك حق ايديكن بلمز ديكز (فيومئذ لا ينفع الذين ظلموا معذرتهم ولا هم يستعتبون) اويله اولسه اول كونده
شرك وعصيان ايله نفسلرينه ظلم ايدنلره اعتذارلري نفع ايتمز وانلردن توبه وطاعتله رب تعالى يي ارضالري طلب
اولنمز (ولقد ضربنا للناس في هذا القرآن من كل مثل) اشبو قرآنده بز ناسه هر صفة وقصهٔ عجيبه دن وصف
وبيان ايتدك يوم قيامتده مبعوثينك صفة وقصه لرين وانلره نه ديرلر وانلر نه دينور ومعذرت واستعتاب منتفي
اولور وياخود بز انلره بيان ايتدك هر مثلدنكه انلري توحيد وبعث وصدق رسوله ارشاد ايدر (ولئن جئتهم
باية ليقولن الذين كفروا ان انتم الا مبطلون) اكر سن انلره ايات قرآندن برآيتله كلسك انلردن كافر اولانلر فرط
عناد وقساوة قلوبلرندن رسول الله صلى الله عليه وسلمه ومؤمنلره ديه لر كه سز دكل الا كاذبلرسز (كذلك
يطبع الله على قلوب الذين لا يعلمون) اشبو طبع كبي الله تعالى طبع ايدر شول كمسه لرك قلوبنه كيم توحيدي
بيلمزلر ورسوللري تصديق ايتمزلر بلكه اعتقاد ايتدكلري خرافات اوزره اصرار ايدرلر زيرا كه جهل مركب
حقي ادراكدن منع ايدر ومحقي تكذيبن ايجاب ايدر (فاصبر ان وعد الله حق) انلرك اذالرينه صبر ايت كه
الله تعالينك نصرتله ودينكي جميع اديان اوزره اظهارله وعدي حقدر لابد اني انجاز واكا وفا ايدر
(ولا يستخفنك الذين لا يوقنون) يا محمد خفت وقلقه تحميل ايتسون انلرك تكذيب وايذالريكه انلر بعث
وحسابي ايقان ايتمزلر وياخود حلاوت كلام واظهار غالقلريله عقلكي سلب ايدوب سني مخدوع ايتسونلر شول
وجهله كيم قتكده مؤمنلره تعظيم اظهار ايده لر زيرا كه ضالين وهم مضلينلردر انلردن حذر ايت كه

انلر مكر وفتنه اصحابيدرلر

سورة لقمان وهي اربع وثلاثون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(الم تلك آيات الكتاب الحكيم) اشبو قرآن آيتلريدر حلال وحرام واحكامله محكمدر (هدى ورحمة للمحسنين) هدى ورحمت اولديغى حالده شول كمسه لر ايچوندركه نيت خالصه ايله عمللرين حسن ايدرلر (الذين يقيمون الصلوة) شونلركه نمازى اتمام اركانله وقتنده قيلورلر (ويؤتون الزكاة) وزكاتى ويررلر (وهم بالآخرة هم يوقنون) وانلر بعث وجزانك وقوعنه ايقان ايدرلر (اولئك على هدى من ربهم) انلر بارى جل شانه دن توفيق اوزره درلر (واولئك هم المفلحون) وانلر اعلاى مقاصدلرينه فائزلردر عقيدهٔ حقه ايله عمل صالحى جمع ايتدكلري ايچون (ومن الناس من يشتري لهو الحديث) بعض ناس لهو حديث اشترا ايدر اول هر شيدركه كشيى ما يعنيه دن اشتغال ايده شول احاديث كبى كه اصلى اولميه واساطير كه انده اعتبار بولنميه ومضاحك وفضول كلام كبى * ديلديكه اشبو آيت نضر بن الحارث شاننده نازل اولمشدركه اول اعاجم اخبارنى اشترا ايدوب قريشه انى تحديث ايدردى محمد سزه عاد وثمود حديثنى تحديث ايدرسه بن سزه اسفنديار ورستم حديثنى تحديث ايدرين انلر انك اول حديثنى استملاح ايدوب قرآن استماعنى ترك ايدرلردى (قال النبي عليه السلام لا يحل تعليم المغنيات ولا بيعهن واثمانهن حرام) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر حلال اولمزكه جاريه لره غنا تعليم ايدله ويا مغنيه بيع اولنه ثمنلرى حرامدر * ديلديكه آيتك معناسى غناء ومزامير ومعازفى قرآن اوزره اختياردر * ابن مسعود رضي الله عنه اشبو آيتدن سؤال اولندقده يمين ايدوب ديديكه اول غنادر * ديلديكه غناء قلبده نفاق بتورر واول رقيهٔ زنادر ويا اول هر لهو ولعبدر (ليضل عن سبيل الله بغير علم) تاكه ناسى انلكه دين اسلامه دخولدن ويا قراءت قرآندن صد ايده اول اشترا ايتديكى شيئك حالنى ويا تجارتى بلمكسزين شول حيثيتدنكه لهوى قرآنه استبدال ايتدى (ويتخذها هزوا) وتاكه آيات الهى مسخره اتخاذ ايده (اولئك لهم عذاب مهين) امدى اول وصفلو كمسه لره عذاب مهين اولور حق اوزره باطلى استيثارله حقه اهانتلرى ايچون (واذا تتلى عليه آياتنا ولى مستكبرا كأن لم يسمعها كأن في اذنيه وقرا فبشره بعذاب اليم) چونكه انكا آيتلريمز تلاوت اولنسه تكبر ايدوب آيتلريمزه ومحمده ايماندن اعراض ايدر اول امرده انك حالى شول كمسه لرك حالنه بكزركه ايشيدركن ايشتمزلنه كانه قولغنده صمم واردر امدى انكا عذاب مؤلمله تبشير ايت (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم جنات النعيم) شونلركه ايمان واعمال صالحه يعنى جمع ايتديلر آخرتده انلره جنات نعيم مأوى اولور (خالدين فيها) انده دائمين اولدقلرى حالده (وعد الله حقا) اشبو وعد الله تعالينك وعد حقيدر (وهو العزيز الحكيم) اول بر عزيزدركه وعد ووعيدنى انجازدن انى برشيء عاجز ايتمز حكيمدر ايتمز الا انى كه حكمتى انى استدعا ايدر (خلق السموات بغير عمد ترونها) الله تعالى سمواتى كورديككز هيئتده ستونسز خلق ايتدى نه درونده دعامه سى واركه انى رفع ايده ونه فوقنده علاقه سى واركه انى امساك ايده بلكه اول ايكيسندن خالى اولوب الله تعالى قدرتيله انى امساك ايتدى (والقى في الارض رواسى ان تميد بكم) وارض اوزره جبال مرتفعه وضع ايتدى تاكه اول ارض سزكله ميل واضطراب ايتميه (وبث فيها من كل دابة) وانده هر دابه دن بث ايتدى (وانزلنا من السماء ماء فانبتنا فيها من كل زوج كريم) وسمادن يغمور ايندروب ارضده نبات كثير المنفعه نك هر صنفندن بتوردك (هذا خلق الله فاروني ماذا خلق الذين من دونه) اشبو ذكر اولنان اشياء الله تعالينك مخلوقيدر يا مشركين بكا كوسترك كه الهه كز نه خلق ايتدى حتى كه الله تعالى يه مشاركته مستحق اولديلر (بل الظالمون في ضلال مبين) بلكه مشركلر ضلال ظاهرده درلركه هيچ بر ناظره اول خفى اولمز (ولقد آتينا لقمان الحكمة) بز لقمانه عقل وعلم وعمل واموردة اصابت ويردك * ديلديكه اول لقمان بن باعور بن ناحور بن تارخدركه اول ايوب عليه السلامك اخت ويا خاله سى اوغلى ازر اولادندر لقمان عليه السلام معمر اولوب حتى داود عليه السلامه ايرشدى واندن اخذ علم ايتدى وبعث اولنمزدن اول فتوى ويرردى جمهور ديديلركه اول حكيم ايدى نبى دكل ايدى عرف علماده حكمت نفس انسانيه يى استكمالدر علوم نظريه يى اقتباس ونفسك قدر طاقتنجه افعال فاضله اوزره

ملكهٔ تامه اكتسابيدر لقمان عليه السلامك حكمتندندركه اول داود عليه السلامه برنيجه آى صاحب اولدى داود عليه السلام درع دوزردى لقمان انكا اول نه شيء ايدوكن سؤال ايتمدى اتمام ايديجك اركاسنه كييوب ديديكه نه كوزل حرب لباسى اولورسن اول حينده لقمان ديديكه صمت حكمتدر انك فاعلى قليلدر بركون داود عليه السلام انكا يا لقمان نيجه صباحلدك ديدى اول ايتديكه بنم غيرك يدنده داود عليه السلام تفكر ايدوب اندن تفكره واردى بروقتده لقمان عليه السلامه امر اولنديكه بر قيون بوغزليوب اندن ايكى اطيب مضغه كتوره نعم ديوب انك لسان وقلبين كتوردى بعده وقت آخرده امر اولنديكه ينه بر قيون بوغازليوب اندن ايكى اخبث مضغه يى كتوره نعم ديوب ينه لسان وقلبين كتوردى انك حكمتندن سؤال اولندقده ديديكه اشبو ايكى مضغه اطيب شيدر چونكه طيب اوله واخبث شيدر چونكه خبيث اوله ديلديكه لقمان عليه السلام نبوتله حكمت بيننده تخيير اولنوب اول حكمتى اختيار ايتدى * روايت اولنديكه اول بر نصف نهارده نائم ايكن انكا بر ندا كلديكه يا لقمان استرميدك كه الله تعالى سنى ارضده خليفه ايدوب ناس بيننده حق اوزره حكم ايده سن اول ندايه جوابده ديديكه اكر ربم بنى تخيير ايدرسه عافيتى قبول ايدوب بلايى قبول ايتمزين واكر انكا امر ايدرسه سمع واطاعت ايدرين زيرا بيلورمكه اوزريمه الزام اولنيجق اعانت وعصمت اولنورين والحال حاكم منازلك اشدى واكدرنده اولوب انى ظلمت قابليوبدر اعانت اولنورسه حريدركه اندن نجات بوله اكر حكمنده خطا ايدرسه جنت يولن يتورر وكشينك دنياده ذليل اولمسى شريف اولمسندن خيرايدر اول كمسه كه دنيايى آخرت اوزره اختيار ايده دنيايى فوت ايدر وآخرته ايرمز ملائكه انك حسن منطقنه تعجب ايتديلر بوندن صكره بر نومه سنده حكمت ويرلدى اوياننجق حكمتدن سويلر اولدى بعده داود عليه السلامه ندا اولنوب خلافت عرض اولندقده قبول ايتدى يوخسه لقمان كبى شروط ذكر ايتمدى اول اجلدن مرة بعد اخرى خطيئه يه دوشوب الله تعالى كابسن عفو ايتدى ولقمانى وزير ايدندى (ان اشكر لله) بز انكا ديدككه الله تعالى يه شكر ايت انك اوزره كه سكا حكمت ويردى (ومن يشكر فانما يشكر لنفسه) اول كمسه كه شكر ايده نفسى ايچون شكر ايدر زيرا كه نفعى انكا عائددر كه نعمتى انكله دائم اولور واول نعمتك مزيدينه مستحق اولور (ومن كفر فان الله غني حميد) واولكه الله تعالينك نعمتلرينه كافر اوله اول جل شانه خلقك شكرندن غنيدر وحمد انكا حقيقدر اكرچه حمد اولنمزسه ده ويا اول محمود در جميع مخلوقاتى لسان حالله انكا حمد ايدر نطق ايدر (واذ قال لقمان لابنه وهو يعظه) ذكر ايت شول وقتى كه لقمان اوغلى انعمه ويا اشكم ويا ماثانه وعظ ايدر اولديغى حالده ديديكه (يا بنى لا تشرك بالله ان الشرك لظلم عظيم) اى اوغلجغم الله تعالى يه اشراك ايتمكل كه اول ظلم عظيمدر شول حيثيتدنكه جميع اشيانك خالقيله هر شيدن عاجز بينى تسويه در * ديلديكه لقمان عليه السلامك اول اوغلى واناسى مشركلر ايديلر لقمان عليه السلام وعظ ايدرك ايكيسنى دخى اسلامه كتوردى (ووصينا الانسان بوالديه) بز انسانه وصيت ايتديككه والدينه بر واحسان ايده (حملته امه وهنا على وهن) انكا والده سى حامل اولدى حالبوكه حمل وثقلى ازديادله ضعف اوزره ضعفى زياده اولدى (وفصاله في عامين) انك مدت فطامى ايكى يل تمامنده در اشبو دليلدر كه مدت رضاعك اقصاسى ايكى يل اوله واندن صكره حرمت ارضاع ثابت اولميه اشبو شافعى مذهبيدر (ان اشكر لي ولوالديك) انسانه وصيت ايتدككه بكا ووالدينه شكر ايده سن (الي المصير) مرجعك بكادر شكر وكفرك اوزره سنى محاسبه ايدرين * ديلديكه بر كمسنه كيم صلوات خمس اداسنه مداومت ايده الله تعالى يه شكر ايدر واوكه صلوات خمس ادبارنده والدينه دعا ايده انلره شكر ايدر (وان جاهداك على ان تشرك بي ما ليس لك به علم فلا تطعهما) واكر والدينك جهد ايدرلرسه كه سن بكا اشراك ايده سن انى كه اول هيچ بر شيء دكلدر اول امرده انلره اطاعت ايتمكل (وصاحبهما في الدنيا معروفا) وانلرله دنياده مصاحب معروفله صحبت ايت كه انى شرع ارتضا وكرم اقتضا ايدر بر وصله وحسن عشرت كبى (واتبع سبيل من اناب الي) ودينده توحيد واخلاصله بنم طاعتم طريقنه اقبال ايدنه اتباع ايت كه اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم واصحابيدر (ثم الي مرجعكم فانبئكم بما كنتم تعملون) سنك ووالدينك مرجعى بكادر سكا ايمانك وانلره كفرلرى اوزره جزا ايدرين اشبو ايكى آيت سعد بن ابى وقاص رضي الله عنه

وانامی شانده نازل اولوبدر وقصه‌سی صورهٔ عنکبوتده کچوبدر لقمان علیه السلام اوغلی دیدیکه
اکربن خطیئه‌یی هیچ کمسه‌نك کورمدیکی مکانده ایشلسم الله تعالی انی بیلورمی لقمان دیدیکه (یابنی انها
ان تك مثقال حبة من خردل فتكن فی صخرة او فی السموات او فی الارض یأت بها الله ان الله لطیف خبیر)
ای اوغلجغم اکر ایشلدیکك خطیئه وکرك حسنه خردل دانه‌سی قدروزنی اولدیغندن ماعدا برموضع اخفی
واحرزده اولسه جوف صخره‌ده که اول صوده اوله ویاتحت ارضده‌کی صخره‌ده کیم انده اعمال کفار یازیلور در
ویا عالم علویده ویا عالم سفلیده اولسه یوم قیامتده الله تعالی انی کتوروب عاملنه جزا سن ایدر زیرا انك علمی
هرخفی یه ایررکنهی ومکانی بیلور اندن برشیٔ فوت اولمز بعض کتبده ایدر اشبو کلمه‌یی لقمان تکلم ایدیجك
هیبتندن مراره‌سی منشق اولوب تسلیم روح ایلدی (یابنی اقم الصلاة) ای اوغلجغم نمازی اتمام ارکانله
ادا ایت که نفسکی تکمیل ایده‌سن (وامر بالمعروف وانه عن المنکر) وناسه خیرله امر ایت وانلری شردن نهی
ایت که غیری تکمیل ایده‌سن (واصبر علی ما اصابك) وسکا ایریشن شدائده سیما امر ونهیك صددنده ایکن
صبر ایت (ان ذلك من عزم الامور) اشبو اوامر مذکوره الله تعالینك ایجاب والزام ایتدیکی عزائمدندر
(ولا تصعر خدك للناس) ناسه تکبر ایدوب سکا سویلدکلرنده یوزکی انلردن دوندرمکل ویاخود فقرایی تحقیر
ایتمکل بلکه فقیر وغنی ایله معاشرتکی علی السویه تحسین ایلکل (ولا تمش فی الارض مرحا) ویریوزنده فخرله
ویا بطر اجلیچون یوریمه‌کل (ان الله لا یحب کل مختال فخور) زیرا که الله تعالی هر اختیال وفخر ایدنلری
سومز (واقصد فی مشیك) یوریمکده وسط اختیار ایدوب نه اختیال ونه اسراع ایلکل بلکه سکینه ووقار
اوزره یوری کل (واغضض من صوتك) محل خطابده صوتکی خفض ایدوب جهر ایتمکل مکر که ارهاب عدو
ایچون اوله (ان انکر الاصوات لصوت الحمیر) زیرا که اصواتك اوحش واقبحی حمار صوتیدر که اولی
زفیر وآخری شهیقدر وا لحال بونك ایکیسی دخی اهل نار صوتیدر * دینلدیکه هرشیئك صیاحی تسبیحدر
الا حمارلك دکل * وهب ایدر لقمان علیه السلام حکمتدن اون ایکی باب سویلدیکه ناس انك کلام وقضایالرینه
ادخال ایتدیلر (الم تروا ان الله سخر لکم ما فی السموات وما فی الارض) کورمزمیسز که الله تعالی سزه
سمواتده اولان شمس وقمر ونجوم وسحاب وغیر اشیایی تسخیر ایتدی منافعکز تحصیلنه اسباب قیلمغله
وارضده اولان بحار وانهار ومعادن ودواب وسائر اشیایی دخی تسخیر ایتدی واسطه ایله ویا واسطه‌سز
انتفاعه تمکینله (واسبغ علیکم نعمه ظاهرة وباطنة) وسزه نعم محسوسه‌سنی ومعقوله‌سنی بیلدکلریکزی
وبیلمدکلریکزی افضال واسبال ایتدی ونعمت هرشیدر که انکله احسان ونفع قصد اولنه وعالمك کلیسی
نعمتدر غیره نفع ایچون یوخسه الله تعالی منافعه احتیاجدن غنیدر ونعم ظاهره حسن صوره وامتداد قامه
وتسویهٔ اعضادر ویاخود بصر وسمع ولسان وسائر جوارح ظاهره در ونعم باطنه معرفتدر وهرشیدر که دلیله
بیلنه ویا اصلا بلنمیوب انکله انتفاع اولنه انسانك بدننده نیجه اشیا واردر که اول بلنمز وبلنسه دخی چاره اولنمز
وقلب وعقل وروح کبی * دینلدیکه نعم ظاهره دنیادن اعراضدر ونعم باطنه الله تعالی یه توکل ووثوقدر
(ومن الناس من یجادل فی الله بغیر علم ولا هدی ولا کتاب منیر) ناسك بعضی الله تعالینك توحید وصفاتنده
دلیلدن مستفاد علمسز ورسوله راجع هداسز والله تعالینك انزال ایتدیکی کتاب منیرنسز تقلیدله جدال ایدر
(واذا قیل لهم اتبعوا ما انزل الله قالوا بل نتبع ما وجدنا علیه آباءنا) قچان مکه کافرلرینه الله تعالینك انزال
ایتدیکی قرآنه اتباع ایدك دینلسه دیرلرکه اباؤمزی صددنده بولدیغمز دینه اتباع ایدرز الله تعالی انلره دیرکه
(اولو کان الشیطان یدعوهم الی عذاب السعیر) اباءلرینه اتباع ایدرلرمی اکرچه شیطان انلری تقلید
وا شراك مآلی جهنم عذابنه دعوت ایدر سه ده (ومن یسلم وجهه الی الله وهو محسن فقد استمسك بالعروة
الوثقی) برکمسه که ذاتنی الله تعالی ایچون خالص ایده امرینی اکا تفویض وجمیع شرا شرینی اکا اقبال الله حالبوکه
عملنده محسندر شول انقطاعی مأمون حبل متیندن اوثق عروه‌یی اعتصام ایدرکه اول (لا اله الا الله) قول
شریفیدر (والی الله عاقبة الامور) جمیع امورك عاقبتی الله تعالی یه رجوع ایدر (ومن کفر فلا یحزنك
کفره) اول کمسه که کافر اوله کفری سنی محزون ایتمسونکه اول سکا نه دنیاده ونه آخرتده ضرر ایدر (الینا
مرجعهم فننبئهم بما عملوا) یوم قیامتده رجوعلری بزه‌در دنیاده ایشلدکلری کفر ومعاصی‌یی بز انلره خبر

ویرروجزا لرین ایدرز (ان الله علیم بذات الصدور) اول الله تعالی عبادنك صدورنده اولان اشیایی بیلور
انك حسبنجه جزالرین قیلور (نمتعهم قلیلا ثم نضطرهم الی عذاب غلیظ) بز انلری دنیاده زمان قلیل
تمتیع ایدرز دنصکره عذاب شدیده الجا ایدرز که اندن انفکاکه قادر اولمزلر (ولئن سألتهم من خلق السموات
والارض لیقولن الله) اکرسن اهل مکه‌یه سؤال ایتسنکه سموات وارضی کیم خلق ایتدی دیه‌لرکه الله تعالی
زیرا که دلیلك وضوحیچون خلقی غیره اسناددن امتناع ایدرلر (قل الحمد لله بل اکثرهم لا یعلمون)
الله تعالی یه حمد ایت که انلری معتقدلرینك بطلانی ایجاب ایدرشیٔ اعترافنه الزام والجا ایتدی بلکه انلرك
اکثری ملزم اولدقلرین بیلمزلر (لله ما فی السموات والارض) سموات وارضده اولان اشیانك جمیعی
الله تعالینك خلق وملککیدر اول ایکیسنده اندن غیری عبادته مستحق یوقدر (ان الله هو الغنی الحمید)
الله تعالی حامدینك حمدندن غنیدر وحمده اول مستحقدر (ولو ان ما فی الارض من شجرة اقلام) اکر
یریوزنده‌کی اشجار اقلام ایدلسه (والبحر یمده من بعده سبعة ابحر ما نفدت کلمات الله) حالبوکه بحر محیط
سعتیله یدی بحرله ممدود مداد اولسه اول اقلام وبو مداد له الله تعالینك کلامی یازلسه اقلام ومداد دوکنوب
کلام الله دوکنمیه ایدی (ان الله عزیز حکیم) الله تعالی عزیزدر انی هیچ برشیٔ عاجز ایتمز حکیمدر علم
وحکمتندن هیچ برامر خارج اولمز * روایت اولندیکه پیغمبر عز صلی الله علیه وسلم مدینه‌یه هجرت ایدیجك
احبار یهود اکا کلوب دیدیلرکه بزه خبر ایردیکه سن دیرمشسنکه (وما اوتیتم من العلم الا قلیلا) سز علمدن
از ویرلدیکز اول قولله بزیمی یوخسه قومکیمی اراده ایتدك دیدیکه کلیکزی سزی وکرك انلری اراده ایتدم
دیدیلرکه سکا نازل اولنده بلمدکمیکه بزه توراتده هرشیئك علمی ویریلوبدر دیدیکه توراتده‌کی علوم علم اللهه
اضافتله قلیلدر بلکه سزه شول دکلو علم ویریلوبدرکه انکله عمل ایتسکز نفعلنوردیکز دیدیلرکه یا محمد نه دیرسك
شول قولکه کیم (ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا) اول کمسه که حکمت ویریله خیر کثیر ویریلوبدر
اویله اولسه علم قلیل ایله خیر کثیرینی نیجه توفیق اولنورا کا جوابده (ولو ان ما فی الارض) آیتی نازل اولدی
دینلدیکه مشرکون دیدیلرکه محمدك کتوردیکی قرآن وغیرقریب اولورکه دوکنوب کسله اول سببدن بو آیت
نازل اولدی (ما خلقکم ولا بعثکم الا کنفس واحدة) الله تعالی یه سزلك کثرتکزله خلق وبعثکز دکل
الا نفس واحده‌نك خلق وبعثی کبیدر انك قدرتنده قلیل وکثیر مساویدر انی برشان آخردن اشغال ایتمز
جمله اشیانك وجودنه قدرت ازلیه‌سیله ارادت واجبه‌سنك تعلقی کفایت ایدر (ان الله سمیع بصیر)
الله تعالی هرمسموعی ایشیدر وهر مبصری کورر انی اشیانك بعضنی ادراکی بعض اخری ادراکندن اشغال
ایتمز خلقی دخی انك کبیدر (الم تر ان الله یولج اللیل فی النهار ویولج النهار فی اللیل) کورمزمیسنکه
الله تعالی کیجه‌یی کوندزه ادخال ایدوب کیجه‌یی اسندیکی دکلو زمانی کوندزده ارتورر وکوندزی کیجه‌یه
ادخال ایدوب کوندزی اکسلتدیکی دکلو زمانی کیجه‌ده ارتورر (وسخر الشمس والقمر کل یجری
الی اجل مسمی) شمس وقمری بنی ادمه تذلیل ایتدی ایکسندن هربری فلکده منتهای معلومه‌دکین جاری
اولور شمس سنه اخرینه دکین ویاخود یوم قیامته دکین (وان الله بما تعملون خبیر) الله تعالی اعمالکزك
کنهنی بیلور (ذلك بان الله هو الحق) اشبو ذکر اولنان سعت علم وشمول قدرت وعجائب صنع شول
سببله‌درکه اول الله تعالی ذاتنده ثابت وجمیع جهاتدن واجبدر ویاخود الهیتی ثابتدر (وان ما یدعون
من دونه الباطل) والله تعالیدن غیری انلرك الهه اتخاذ ایتدکاری حد ذاتنده معدوم الهیتی باطلدر
(وان الله هو العلی الکبیر) والله تعالی هرشیٔ اوزره متسلط ومتفعدر (الم تر ان الفلك تجری فی البحر
بنعمة الله لیریکم من آیاته) یا محمد بیلمزمیسنکه الله تعالینك رحمت واحسانیله دریاده سفینه‌لر یورر تا که سزه
وحدانیتنك بعض دلائلی کوستوره (ان فی ذلك لآیات لکل صبار شکور) اشبونده آیتلر واردر
هرکمسه‌یه کیم افاق وانفسده تفکرله نفسنی اتعاب مشاقنه صبر ایده ونعمی بیلوب انی ویرن باری تعالی یه
شکره مداومت ایده زیرا که ایمان ایکی صنفدر برصنفی صبر وبرصنفی شکردر (واذا غشیهم موج کالظلل
دعوا الله مخلصین له الدین) قچان انلری ظلله‌لر کبی موج قابلسه الله تعالی یه دینلرین اخلاص ایدر
اولدقلری حالده دعا وتضرع ایدرلر (فلما نجاهم الی البر) وقتاکه اول انلری بره ایرکوره (فمنهم مقتصد)

انلرك كين كوردكلرى طريق قصداوزره مقيمدركه اول توحيددر و ياخود انزجار ايله منزجر اولديغندن ظلم وكفرده متوسطدر (وما يجحد باياتنا الا كل ختار كفور) بزم ايتلريمزى انكار ايتمز الا اول كمسه كه نقض عهد ايله عذر ايدر و اكا اولان احسانى ستر ايدر (يا ايها الناس اتقوا ربكم) يا ناس ربكزجل شانه يه مخالفتدن صاقنك (واخشوا يوما لا يجزى والد عن ولده ولا مولود هو جاز عن والده شيأ) وشول كوندن قورقك كه اول يوم قيامتدر انده والد ولدندن برشئ قضا ايتمز وولد دخى والدندن برشئ قضا ايتمز يعنى بر بنك اوزرنده كى دين وياعذابى اول برى يوكلنمز* ديندى كه اشبو حكم كفاره مخصوصدر يوخسه مؤمنلر برى برلرينه نفع ايديسرلر درز يراكه (الحقنا بهم ذريتهم) ديو سورهٔ طورده اول بيان بيورلدى (ان وعد الله حق) الله تعالينك ثواب وعقاب ايله وعدى حقدر انده خلف اولمز (فلا تغرنكم الحياة الدنيا) سزى دنيانك زينتى اكا اطمينان ايدوب اخرت عملن ترك كه سزى مغرور ايتمسون (ولا يغرنكم بالله الغرور) وشيطان غرار سزى الله تعالى ايله مغرور ايتمسون معصيته تمادى ايدوب الله تعاليدن مغفرت تمنى ايتمكزله (ان الله عنده علم الساعة) الله تعالينك عندنده دركه بو قيامت نوقتده اوله جغن بيلور* روايت اولندى كه حارث بن عمرو پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه كلوب ديديكه بكا خبر وير كه قيامت نوقتن اولور و يره اكين اكمشن يغمورنوقتن يغار وخاتونم حامله در قارننده كى اركك و يا دشيدر و بو كونده ايشلديكمى بيلورين ارته نه ايشلرين ومولديمى بيلورم امانه يرده اولورم اول سبيدن بو ايت نازل اولدى (وينزل الغيث) وديلديكى وقتده يغمور ياغدرر (ويعلم ما فى الارحام) وارحامده اولان ذكرو يا انثى ميدر تام ويا ناقصميدر بيلور (وما تدرى نفس ماذا تكسب غدا) وكشى بيلمزكه ارته خيروشردن نه ايشلر كاهى كشى ارته برشئ ايشلمكه عزيمت ايتمشيكن اولوقتده انك غيرين ايشلر (وما تدرى نفس باى ارض تموت) وكشى بلمزكه نه يرده اولور نوقتده اولور ايديكنى بلديكى كبى* روايت اولندى كه ملك الموت سليمان عليه السلامه اوغرايوب جلساسندن بر رجله ادامهٔ نظر ايتدى رجل سليمان عليه السلامه بو كيمدر ديو سؤال ايدوب اول اكا ملك الموتدر ديدى رجل ايتدى كانه اول بنى مراد ايدرر بحه امر ايت كه بنى كو توروب ديارهنده براغه سليمان عليه السلام دخى انجلين ايتدى بعده اول رجلك امرندن ملك الموته سؤال اولندقده ملك الموت ديديكه اكا ادامهٔ نظرم انك امرنه تعجبمدن ايدى شول سببدنكه اول وقتده انى هندده قبض ايتمكه امر اولنمشيدم اول ايسه سنك يانكده ايدى بعده انى اولوقتدن زمان مقدرده هندده بولوب قبض ايتدم* ديندى كه انسانه كسب وعاقبتندن اخص شئ بو قدر اول ايكيسى معرفتنه طريق اولمجق اندن ماعداسنك معرفتنه طريق ابعد اولور (ان الله عليم خبير) الله تعالى جميع اشيانى ظواهر وبواطنن بيلور

سورة السجدة وهى ثلاثون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(الم) اشبو سوره وياقرآن (تنزيل الكتاب لا ريب فيه من رب العالمين) كتاب منزلدر ريب يوقدركه اول رب العالميندندر (ام يقولون افتراه) اكا ايمان كتوردلومى يوخسه انى محمد اختلاق ايتدى ديرلرمى (بل هو الحق من ربك لتنذر قوما ما اتاهم من نذير من قبلك لعلهم يهتدون) بلكه اول قرآن حق ربك تعاليدن منزل ايديكى ثابتدرتاكه انكله برقومى انذار ايده سنكه سندن اول انلره نذير كلميوبدركه اول قومله مراد عربدرتاكه انذاركله اهتدا ايده لر (الله الذى خلق السموات والارض وما بينهما فى ستة ايام) كه اول رب العالمين الله جل شانه دركه سموات وارض وايكيسى اراسنده كى اشيانى التى كونده خلق ايتدى تاكه انكله عبادنه امورده تأنى وتثبتى تعليم ايده اكرچه انى لحظهٔ واحده ده خلقه قادر ايدى لكن تفصيلى سورهٔ اعرافده كچدى (ثم استوى على العرش) بعده انك امرى عرش اوزره مستوى ومستولى اولدى (ما لكم من دونه من ولى ولا شفيع) الله تعاليدن غيرى سزه نصرت وياسزكچون شفاعت ايدر بوقدر تاكه انك رضاسن تجاوز ايده سز وياخود سزلك اندن غيرى ولى وشفيعكز يوقدر بلكه مصالحكز تولى ايدن ومواطن نصرتده سزه نصرت ايدن اولدر اول سزى مخذول ايديجك هيچ ولى ونصير يكز قالمز (افلا تتذكرون) انك مواعظيله متعظ اولمزميسزكه انى توحيد ايده سز (يدبر الامر من السماء الى الارض) اول الله تعالى امر دنيابى

ملائكه وسائر اسباب سماويه ايله تدبير ايدركه انك اثارى ارضه نزول ايدر (ثم يعرج اليه) بعده اول اكا صعود ايدوب علمنده ثابت اولور موجود اولديغى حالده (فى يوم كان مقداره الف سنة مما تعدون) بر كونده كه انك مقدارى ايام دنيادن بيك ييلجه در بشيوز ييل نزولى وبشيوز ييل صعودى درز يراكه سما وارضك ما بينى بشيوز ييللق مسيره دراكر بنى آدمك برى سيرله انى قطع ايدراو لسه بشيوز ييلده نزول وبشيوز ييلده صعود ايدردى لكن ملك اول نزول وعروجى بر كونده تحصيل ايدر و بو مشكل اولمز شول يومله كيم مقدارى اللى بيك ييلجه در زيرا انكله مراد عرش و يا سدرة المنتهى ايله ارض سفلى ما بينيدرتكيم انك بيانى سورهٔ معارجده كلور (ذلك عالم الغيب والشهادة العزيز الرحيم) اشبو امور مذكوره نك فاعلى اول الله تعاليدركه خلقنك غائب وحاضرين بيلور امرنه غالبدر تدبيرنده عبادنه رحيمدر (الذى احسن كل شئ خلقه) كه اول هر خلق ايتديكى شيئى احسان وحكمتى مقتضاسنجه احكام واتقان ايتدى و يا بلديكه هر شيئى نيجه خلق ايدر و يا حيواناتدن هر صنفى بر صورتده خلق ايتديكه سائر اصنافى اول صورتده خلق ايتمدى امدى هر حيوان خلقتنده كامل وحسندر واعضاسندن هر عضوى معاشنه صالح اولورشيئله مقدردر (وبدأ خلق الانسان من طين) آدم عليه السلامك خلقنى طيندن بدأ ايلدى (ثم جعل نسله من سلالة من ماء مهين) بعده انك ذريتن نطفه دن ماء ضعيفدن يعنى منيدن قلدى (ثم سواه ونفخ فيه من روحه) بعده انك اعضاسنى لائق اولديغى وجه اوزره تصوير ايله تقويم ايدوب اول الله تعالى يه علمى مخصوص شيئدن اكا نفخ ايتديكه اول روحدر (وجعل لكم السمع والابصار والافئدة) وسزده ايشتمك وكورمك وبيلمك ايچون سمع وبصر وفؤاد خلق ايتدى تاكه هر برينى انك طاعتنده استعمال ايده سز (قليلا ما تشكرون) بو نعمتلرك ربنه سز شكر قليل ايدرسز (وقالوا ائذا ضللنا فى الارض ائنا لفى خلق جديد) بعثى انكار ايدنلر ديديلركه قجان بز موتله تراب اولوب يرده غائب اوله وز بز بعث اولنور خلقمز تجديد ايديلورمى قائل ابى بن خلف ايكن انلرك جميعنه اسنادى اول قوله رضالرى ايچوندر (بل هم بلقاء ربهم كافرون) بلكه انلر موتدن صكره بعث ايله الله تعالينك لقاسنه كافرلردر (قل يتوفيكم ملك الموت الذى وكل بكم) ديكل كه سزلك ارواحكز قبضنه توكيل اولنان ملك الموت ارواحكزى استيفاء ايدرحتى كه اندن هيچ برينى ابقومز (ثم الى ربكم ترجعون) بعده حساب وجزا ايچون اكا رجوع ايدرسز (ولو ترى اذ المجرمون ناكسوا رؤسهم عند ربهم) يا محمد اكر كورسيدك شول وقتى كه مشركلر يوم قيامتده رب تعالى عندنده حيا وخجالت وندامتدن باشلرين اكش اولدقلرى حالده ديه لركه (ربنا ابصرنا وسمعنا فارجعنا نعمل صالحا انا موقنون) يا ربنا بزه عصيانمز مقابله سنده وعدايتديكك عذابى كوردك ورسوللركك صدقنى سندن ايشتدك بزى كيرودنيايه كوندركه انده عمل صالح ايشليه وزز يراكه بز انكار ايتديكمز بعث وقيامتك هر برينى مشاهده ايتمكمزله حقيقتنه تيقن ايتدك لكن اول قوللرى انلره جدا نفع ايتميه (ولو شئنا لاتينا كل نفس هديها) اكر ديلسه وز هر نفسه ايمان وعمل صالحى توفيق ايدردك (ولكن حق القول منى لاملان جهنم من الجنة والناس اجمعين) لكن قضائم ثابت ووعيدم سابق اولديكه جن وانسك كفاريله جهنمى طولدرم (فذوقوا بما نسيتم لقاء يومكم هذا) و يوم قيامتده بزانلره ديرزكه سز عذابى ذوق ايدك اشبو يومك لقاسنى وانكچون استعدادى تركيكز وشهواته اتباعله عاقبتكزتذكرندن ذهولكز سببيله (انا نسيناكم) اول تركك وذهولكزه جزا ايچون بزدخى سزى جهنمده ترك ايتدك (وذوقوا عذاب الخلد بما كنتم تعملون) وانده عذاب دائمى ذوق ايدك كفر ومعاصى سببيله كيم انى دنياده ايشلرديكز (انما يؤمن باياتنا الذين اذا ذكروا بها خروا سجدا) بزم ايتلريمزى تصديق ايتمز الا انلركه اول اياتله وعظ اولندقلرنده الله تعالينك عذابى خوفندن سجده يه واررلر (وسبحوا بحمد ربهم) والوهيته لائق اولمين صفاتدن انى تنزيه ايدرلر انلره اسلام توفيقنه شاكر وحامد اولدقلرى حالده (وهم لا يستكبرون) والحال اكا ايمان واطاعتدن استكبار ايتمزلر (تتجافى جنوبهم عن المضاجع) جنبلرى فراشلرندن بعيد ومرتفع اولور (يدعون ربهم خوفا وطمعا) رب تعالى يه دعا ايدرلر سخطندن خوف ورحمتنه طمع ايدرلر اولدقلرى حالده* بو ايتك تفسيرى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن روايت اولنديكه انلركه مراد عبدك جوف ليلده طوروب تهجد قيلمسيدر پيغمبريمز عليه السلامدن روايت

اولندیکه چقان یوم قیامتده الله تعالی اولین واخرینی جمع ایده برمنادی ندا ایده بر صوتله کیم خلائقك کلیسی
انی ایشیده اشبو کونده کرم الهی یه اولی نه طائفه ایدیکن اهل جمع بلیسررد بعده برندا که کیم طورسون
شول قومکه کیجه ایجنده جنبلر ین فراشلرندن بعید ایدرلردیکه نافله نماز قیلهلر او یله اولسه اهل محشردن
برطائفه طوره‌لر والحال انلر قلیل اوله بعده برنداء آخر که کیم طورسون شول قومکه سراده وضراده الله
تعالی یه حمد ایدرلردی او یله اولسه برقوم اخرین طوره‌لر والحال انلر دخی قلیل اوله اندن اول ایکی قوم جنته
سوق اولنه‌لر و بعده سائرناسك حسابلری کوریله * دینلدیکه اشبو ایت صحابه‌دن برطائفه شاننده نازل
اولو بدرکه انلر مغربدن عشایه دکین نافله نماز قیلورلردی (ومما رزقناهم ینفقون) وبزم انلره و یردیکمز
مالدن وجوه خیره انفاق ایدرلر (فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین) هیچ برنفس نه ملك مقرب ونه نبی
مرسل بیلمزکه انلر ایچون نه اخفا اولنو بدر اندنکه انکله کوزلرشن اولور (قال النبی علیه السلام یقول الله تعالی
اعددت لعبادی الصالحین ما لا عین رأت ولا اذن سمعت ولا خطر علی قلب بشر بله ما اطلعتم علیه اقرؤا ان شئتم
فلا تعلم نفس ما اخفی لهم من قرة اعین) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر الله تعالی دیدیکه بن عباد صالحیم
ایچون اعداد ایتمشم شول کراماتی که انی کوزلر کورمدك وقولقلر ایشتمدك وهیچ بر بشر قلبنه خطور
ایتمدکدر اکا شهادت ایدر دیلرسکز (فلا تعلم نفس ما اخفی لهم) ایتن قراءت ایدك (جزاء بما کانوا یعملون)
تا که اول انلرك ایشلدکاری اعمال صالحه یه جزا اوله (افمن کان مؤمنا کمن کان فاسقا لا یستوون) ایمانی
اولان کشی ایماندن خارج اولان کبیمیدر شرف ومثوبتده ایکیسی مساوی اولمز بعده ایکیسی بیننده
تفاوتی تبیین ایچون بیورلدیکه (اما الذین آمنوا وعملوا الصالحات فلهم جنات المأوی) اما شونلرکه
ایمانلرینه اعمال صالحه تقرین ایتدیلر انلر ایچون جنات مأوی اولورکه اول مؤمنلره قرار کاهدر (نزلا بما کانوا
یعملون) اول انلره اعماللری سببیله نزول اولدیغی حالده (واما الذین فسقوا فمأواهم النار) اما شونلرکه
ایماندن خروجله فسق ایتدیلر انلرك قرار کاهی جهنمدر (کلما ارادوا ان یخرجوا منها اعیدوا فیها) هربارکه
انلر جهنمدن چقمق قصدین ایتسه‌لر زبانیه انلری اتشدن مقامعله اوروب جهنمك قعرینه ایرکوررلر (وقیل لهم
ذوقوا عذاب النار الذی کنتم به تکذبون) وانلره دینورکه ذوق ایدك شول جهنم عذابنکه سزانی دنیاده
تکذیب ایدردیکز (ولنذیقنهم من العذاب الادنی) بز انلره عذاب اقربدن اذاقه ایدرزکه اول قتل واسر
وجدب وسائر دنیاده ایریشن محنتلردر (دون العذاب الاکبر) که اول آخرت عذابندن دوندر * دینلدیکه
عذاب ادنا ایله مراد عذاب قبردر وعذاب اکبر ایله مراد عذاب ناردر و یاخود معنا بز انلره عذاب دنیایی اذاقه
ایدرز عذاب آخرته وصوللرندن اول (لعلهم یرجعون) تا که انلرك باقیسی کفردن توبه ایدوب ایمانه
رجوع ایده‌لر (ومن اظلم ممن ذکر بآیات ربه ثم اعرض عنها انا من المجرمین منتقمون) شول کمسه‌دن اظلم
کیمدرکه رب تعالینك ایتلریله وعظ اولندیغندنصکره اندن اعراض ایده یوخسه انده تفکر ایتمیه
بز مشرکلردن انتقام ایدرز (ولقد آتینا موسی الکتاب فلا تکن فی مریة من لقائه) بز موسایه کتاب و یردك
سکا و یردیکمز کبی امدی انك کتابه القاسندن شکده اولمغل و یاخود سن موسایه لقاءکده شك ایتمکل
(وجعلناه هدی لبنی اسرائیل) واول موسایه و یردیکمز کتابی بنو اسرائیله هدایت قیلدق (وجعلنا منهم
ائمة یهدون بامرنا لما صبروا) واول بنو اسرائیلدن ائمه قلدقکه ناسی اول کتابده‌کی احکامه بزم امر و یا توفیقمزله
دعوت ایده‌لر وقتا که طاعتمه وبادئه‌سادن صبر ایتدیلر (وکانوا بآیاتنا یوقنون) بزم ایتلریمزه نظرده امعانلری ایچون
انی ایقان ایدرلردی (ان ربك هو یفصل بینهم یوم القیامة فیما کانوا فیه یختلفون) ربك جل شانه
یوم قیامتده امر دیندن اختلاف ایتدکاری شیئده حقی باطلدن تمییز ایدر (اولم یهد لهم کم اهلکنا من قبلهم
من القرون یمشون فی مساکنهم) الله تعالی اهل مکه یه محمدی بعث ایدوب اول انلره تعریف ایتمدیمیکه انلردن
اول قرونلردن ثمود وعاد وغیری نیجه قرونی بز هلاك ایتدیککه تجارت ومسافرتلرنده انلرك مسکنلرینه مرور
ایدوب اکا نظر ایدرلر (ان فی ذلك لآیات افلا یسمعون) اشبونده عبرتلر واردر تدبر واتعاظ اسماعیله استماع
ایتمزلر میکه متعظ اوله‌لر (اولم یروا انا نسوق الماء الی الارض الجرز فنخرج به زرعا تأکل منه انعامهم
وانفسهم افلا یبصرون) کورمزلرمیکه بز سحابله ویا انهارله مائی سوق ایدرز شول ارضه کیم انك نباتی مطر

انعدامیله منقطع وزائل اولو بدر واول ماء سببیله اندن زرع چیقاررزکیم انك تبن واوراقنی انعاملری اکل
ایدر وحبوب وفواکهنی کندیلرا کل ایدرانی کورمزلرمیکه انی رب تعالینك کمال قدرت وفضلنه استدلال
ایدوب وحدانیتنه ایمان کتوره‌لر (و یقولون متی هذا الفتح ان کنتم صادقین) کافرلر مؤمنلره دیدیلرکه
قیامت نوقتن اولورکه سزکه بزم بینمزفصل اوله بزه خبرو یرلك وعدکزده صادقلر ایسکز (قل یوم الفتح لا ینفع
الذین کفروا ایمانهم ولا هم ینظرون) انلره دکل که یوم فتحده کافرلره ایمانلری نفع ایتمز * دینلدیکه اول یومله
مراد یوم قیامتدرکه انده مسلمین ایچون کفره اوزره نصرت اولنور و بینلری فصل اولنور و یاخود مراد
یوم بدردر و یا یوم فتح مکه‌در واول کافرلرله مراد بدرده و مکه‌ده قتل اولنانلردر * امدی انلرك حال قتلده‌کی
ایمانلری نفع ایتمز وانلره امهال دخی و یرلمزکه توبه ایده‌لر وقتا که تکذیب واستهزا طریقی اوزره اول یومك
استعجالن اراده ایتدیلر دینلدیکه (فاعرض عنهم) انلردن اعراض ایت یوخسه انلرك تکذیبنه مبالاة
ایتمکل * دینلدیکه اشبو سیف ایتیله منسوخدر (وانتظر انهم منتظرون) وانلر اوزره وعدم مقتضاسنجه
نصرتکه منتظر اولغل که انلرهلاککه منتظرلردر والحال سن احقسنکه انلرك هلاکنه منتظر اوله سن
وملائکه دخی اکا منتظرلردر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اشبو سوره‌یی وسورۀ ملکی
اوقیمینجه یاتمزدی

سورة الاحزاب وهی ثلاث وسبعون آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا ایها النبی اتق الله) الله سبحانه وتعالی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی تعظیم وتقوانك شانی تفخیم ایچون
اکا انکله امر ایلدی وانکله مراد تقوی اوزره ثباتنه اکا امردرتا که اول انی مناهیدن منع ایده (ولا تطع
الکافرین والمنافقین) رأی ومشورتده کافرلره ومنافقلره اطاعت ایتمکل بلکه انلردن حذر ایت
(ان الله کان علیما حکیما) الله تعالی مصالح ومفاسده علیم امر ونهینده حکیم اولدی * روایت اولندیکه
ابوسفیان اهل شرکدن بعض اتباعیله پیغمبریمز علیه السلامدن استیمان ایدوب مدینه یه قدوم ایتدیلر
ومنافقلرك رئیسی عبدالله بن ابی یه نزول ایتدیلر بعده پیغمبریمز علیه السلامه کلوب دیدیلرکه سن بزم الهه مزلك
ذکرنی ترك ایدوب بلکه انلرك عابدلرینه شفاعتی اولوردیکل بز دخی سنك ربك ذکرنی ترك ایده لم اول سببدن
بو ایت نازل اولدی (واتبع ما یوحی الیك من ربك) ور بکدن سکا وحی اولنانی قرآنه اتباع ایت یوخسه کافرلر
ومنافقلر رأینه دکل (ان الله کان بما تعملون خبیرا) الله تعالی سزلرك اعمالکزه خبیر اولدیکه اعمالکزی
اصلاح ایدر شیء وحی ایدوب کفره نك قولی استماعندن اغنا ایتدی (وتوکل علی الله وکفی بالله وکیلا)
هر امرکی الله تعالینك تدبیرنه تفویض ایت اول هر امریکه وکیل اولمغه کفایت ایدر (ما جعل الله لرجل
من قلبین فی جوفه) الله تعالی هیچ بر کمسه یه جوفنده ایکی قلبی جمع ایتمدی * روایت اولندیکه کفار
دیدیلرکه محمدك ایکی قلبی واردر بری بزمله و بری اصحابیله‌در * و بر قولده سبب نزولی ابو معمر بن اسد الفهریدرکه
عرب بیننده اولان وقائع واخباردن ایشتدیکن حفظ ایدوب بنم ایکی قلبم واردر انك بریله محمدك فهم
ایتدیکندن اکثر فهم ایدرم دیردی یوم بدرده مشرکین ایله منهزم اولیجق کوردیلرکه ایکی نعلنك بری ایاغنده
و بری الینده المش کیدردی نیچون بویله ایدرسن دینلدکده دیدیکه او تمیشم بن انك ایکیسندخی ایاغمده
ظن ایتمیشم اولکونده بیلدیلرکه ایکی قلبم واردیدیکنده کذب ایدرمش زیرا ایکی قلبی اولسه النده‌کی نعلینی
او نتمزدی (وما جعل ازواجکم اللائی تظاهرون منهن امهاتکم) وازواجکزدن مظاهره ایتدیککز نسائی سزه
امهات قلمدی وظهار اولدرکه کشی زوجه‌سنه سن بکا انامك ظهری کبیسن دیه و یاخود سن بکا انامك
بطنی کبی یعنی فرجی کبی حرام سن دیه امدی الله تعالی نسائکزه بو قولی دیمکزله انلری سزه امهات قلمدی
لکن اول برقول منکردرکه انکله اوزریکزه کفارة واجب اولور کیفیتی سورۀ مجادله‌ده کلور انشاء الله تعالی
(وما جعل ادعیاءکم ابناءکم) واوغل ایدندیککز کمسه‌لری الله تعالی سزه اوغل ایتمدی اشبونکله تبنی نسخ
اولندی زمان جاهلیتده برکمسه یه چقان بر ولدك عقل وکیاست وظرافتی خوش کلسه انی اوغل ایدینوب
ناس انی اول کمسه نك اوغلیدر دیرلردی واول ولد صلبیکبی وارث اولوردی و پیغمبریمز صلی الله

علیه وسلمك بعضندن اول زید بن حارثه یی اعتاقندنصکره اوغل ایدنمشدی وقتاکه پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم زینب بنت جحشی تزوج ایتدی حالبوکه اول اندن اول مذکور زیدك تحت نکاحنده
ایدی منافقلر دیدیلرکه محمد اوغلنك مرأه سنی تزوج ایتدی والحال اول ناسی اندن نهی ایدردی اول سببدن
بو حکم نازل اولوب تبنی نسخ اولندی (ذلکم قولکم بافواهکم) اشبو ذکر اولنان افواهکزله قولکزدر
بوخسه اعیانده حقیقتی یوقدر (والله یقول الحق وهو یهدی السبیل) الله تعالی انی دیرکه ظاهر
وباطنده حق اوله واول خلقی سبیل حقه هدایت ایده (ادعوهم لابائهم هو اقسط عند الله) امدی
تبنی ایتدیککز کسه لری نسب جهتندن اولان ابالرینه نسبت ایدك که اول عند الله اعدلدر (فان لم تعلموا اباءهم
فاخوانکم فی الدین وموالیکم) اکر انلرك ابالرین بلمز سکز امدی انلرمزك دینده اخوانکز واولیاکزدر
اشبو بنم قرداشمدر ودوستمدر دیه کز (ولیس علیکم جناح فیما اخطأتم به ولکن ما تعمدت قلوبکم) اشبو
اشیایی نهیدنصکره خطا ایله ویااندنصکره نسیان ایله ویا سبق لسان ایله ایشلدککزده سزه وبال یوقدر لکن وبال انده
درکه عمد ایله ایده سز* دینلدیکه اکر اول معروف النسب ایسه انی اوغلم دیمکله اندن نسب ثابت اولماز واکر
عبدی ایسه ازاد اولور اشبو ابو حنیفه عندنده در اما که غیری عندنده انکله نه ازاد اولور ونه نسب ثابت اولور
(وکان الله غفورا رحیما) الله تعالی غفور ورحیم اولدیکه مخطی یی عفو ایدر واکر عامدی توبه ایدرسه
(النبی اولی بالمؤمنین من انفسهم) محمد صلی الله علیه وسلم مؤمنلره جمیع امورلرنده نفسلرندن اولیدر زیرا
اول انلره امر ایتمز والردن راضی اولمز الا کاکه انلرك انده صلاح ونجاتی اولور اما که نفس انك خلافنی
ملابسدر اوبله اولسه مؤمنلره واجب اولور پیغمبریمز علیه السلام انلره نفسلرندن احب وامری اوزرلرینه
انفذ وا کاشفقتلری اتم اوله* روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم تبوك غزاسنه کیدر اولدیغنده
ناسه خروج ایدك دیو امر ایدیجك انلرك بعضی ابا وامهاتمزدن استیذان ایده لم دیدکلرنده بو ایت نازل اولدی
(وازواجه امهاتهم) وانك ازواجی تحریمده واستحقاق تعظیمده مؤمنلرك امهاتی منزلتنه تنزیل اولنمشلردر
اما که انك ماعداسنده اجنبیات کبیدرلر اول اجلدن عائشه رضی الله عنها دیردیکه بز انك امهاتی
حکمنده دکلیدك (واولوا الارحام بعضهم اولی ببعض فی کتاب الله من المؤمنین والمهاجرین) قرابت
صاحبلری توارثده بعضی بعضنه اولیدر لوح محفوظده ویا محمد صلی الله علیه وسلمه نازل اولانده ویا الله
تعالینك فرض ایتدیکنده شول مؤمنلردنکه حق دینله ومهاجرلردنکه حق هجرتله توارث ایدرلر
(الا ان تفعلوا الی اولیائکم معروفا) مکرکه مؤمنین ومهاجریندن موالاة ایتدیککز کسه لره دینده
ولایت اجلیچون ثلث ویااندن اقل وصیت ایده سز زیراکه اجانبه وصیت مباحدر اماکه وارثه وصیت جائز اولمز
(کان ذلك فی الکتاب مسطورا) اشبو ایکی آیتده ذکر اولنان لوحده ویاقرآنده ویاتوراتده ثابت اولدی
(واذ اخذنا من النبیین میثاقهم) ذکر ایت شول وقتی که بز نبیلردن اخذ عهد ایتدك که امتلرینه رسالتی
تبلیغ وانلری دین قیمه دعوت ایده لر (ومنك ومن نوح وابراهیم وموسی وعیسی ابن مریم) علی الخصوص
ارباب شرایعك مشاهیری سندن ونوح وابراهیم وموسی وعیسادن اول عهدی اخذ ایتدك (واخذنا منهم
میثاقا غلیظا) وانلردن میثاق جلیل الشان اخذ ایتدك که اول شول عهد قدیمدرکه نوح علیه السلام
واندنصکره کلان انبیا علی الخصوص خاتم الانبیا محمد صلی الله علیه وسلم انك اوزره بعث اولندیلر ویاخود اول
تحمل اولندقلری شیئی وفایه یمین بالله ایتدیلر (لیسأل الصادقین عن صدقهم) الله تعالی اشبو اشیایی
ایشلدی تاکه انبیایه رسالتی تبلیغلرندن یوم قیامتده سؤال ایده وانکله مراد اول انبیانك ارسال اولنوب
انلری تکذیب ایدن اقوامی تبکیتدر ویاخود مؤمنلره لله عمللرندن سؤال ایده ویاخود صادقلره قلبلرینك
صدقندن سؤال ایده که لسانلر ایله تقریر ایده لر (واعد للکافرین عذابا الیما) وکافرلره عذاب مؤلم اعداد
ایتدی (یا ایها الذین امنوا اذکروا نعمة الله علیکم) یا مؤمنلر الله تعالینك یوم احزابده که اول یوم خندقدر
سزدن اعداکزی رفع ایتمسی نعمتن ذکر ایدك (اذ جاءتکم جنود) شول وقتنکه قریش وغطفان ویهود
قریظه ونضیردن اون ایکی بیك دکلو کافر مدینه یه پیغمبریمز علیه السلام ومؤمنلر ایله قتال ایچون کلوب غلبه نام
موضعه نزول ایتدیلر پیغمبریمز علیه السلام ایله اولان مسلمون اوچ بیك مقداری کشیدیلر* روایت

اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام انلرك اقبالن ایشیدیجك مدینه نك چوره سنه خندق قازوب مسلمین ایله
خندقك ایچ یوزنده طوردی کفار ایسه طشره طوروب برآی اولمغه قریب زمانده ایکی فرقه بری برلرینه اوق
وطاش اتمقدن غیری وجه له جنك ایتمدیلر (فارسلنا علیهم ریحا) اوبله اولسه بز اول کافرلر اوزره برصوق
کیجه ده صبا یلنی کوندردك حتی که انلری اوشتدی ویوزلرینه طپراق صاوروب اتشلرینی سوندردی
وخیمه لرینی یقوب دابه لرینی بری برینه قاتدی (وجنودا لم تروها) ودخی اول کافرلر اوزره ملائکه دن بیك
ملك کوندردك که انلر اول ملائکه یی کورمزلردی بلکه صوتلرین ایشیدرلردی که عسکرك جوانبنده طوروب
تکبیر ایدرلردی اول حالتده طلیحه بن خویلد الاسدی نام کافر سائرلرینه ندا ایدوب دیدیکه اکاه اولك که محمد سزه
سحره باشلدی شمدنکیرو طوروب یلرسز باشکزه چاره استرسکز یورادن قاچوب کیدر سز اوبله اولسه قتال
ایتمدین صندیلر این المفر دیو کیرولرینه دوندیلر (وکان الله بما تعملون بصیرا) الله تعالی سزك خندق قازمکزه
ویاخود مشرکلرك تحزب ومحاربه سنه بصیر اولدی (اذ جاؤکم من فوقکم ومن اسفل منکم) ذکر ایدك
شول وقتی که بنو غطفان وادینك اعلاسندن قبل مشرقدن وقریش ایسه وادینك اسفلندن قبل مغربدن کلدیلر
جمله واحده اولوب محمدی ارادن کیدره لم دیدیلر (واذ زاغت الابصار وبلغت القلوب الحناجر) حتی که
مسلمون کافرلرك کثرت عدد وعددندن خوف ایدوب کوزلری مستوای نظردن حیرت وشخوصه میل ایتدی
وقلبلری منتهای حلقومه ایردی (وتظنون بالله الظنونا) ویا مؤمنلر الله تعالی یه ظنون مختلفه ایتدیکز
اماکه منافقون ظن ایتدیلرکه مسلمون استیصال اولنه ومخلصون ایسه ظن ایتدیلرکه ابتلالرندنصکره آنلره
نصرت اولنه (هنالك ابتلی المؤمنون وزلزلوا زلزالا شدیدا) اشبو محلده مؤمنلر اختبار اولنوب مخلص
منافقدن وثابت متزلزلدن ممتاز اولدی وشدت فزعدن زیاده منزعج اولدیلر (واذ یقول المنافقون والذین
فی قلوبهم مرض ما وعدنا الله ورسوله الا غرورا) شول وقتنکه منافقلر وقلبلرنده ضعف اعتماد اولانلر دیدیلرکه
الله تعالی ورسولی بزه ظفر واعلاء دیندن وعد ایتمزالا وعد باطل ایدر* دینلدیکه اشبو قولك قائلی معتب بن
قشیر ایدی احزابی کوردیکنده دیدیکه بزه محمد کسری وقیصر کنوزنی وفارس وروم فتحنی وعد ایدروالحال
بریمز قادر اولمزکه خوفندن تبرز ایده رامدی بو دکل الا وعد غروردر (واذ قالت طائفة منهم یا اهل یثرب
لا مقام لکم فارجعوا) منافقلردن اوس بن قیظی واصحابی دیدیلرکه یا اهل مدینه اشبو محل سزه قرارکاه
دکلدر ویا مقام اقامت دکلدر هاربین اولوب منازلکزه رجوع ایدك ویاخود دین محمدده سزه مقام یوقدر
شرکه رجوع ایدوب محمدی ترك ایدك که سالم اوله سز ویاخود سزه مدینه ده مقام یوقدر امدی کفره رجوع
ایدك که انده سزه امکان اوله ویثرب اسم ارضدرکه مدینه انك ناحیه سنده واقع اولوبدر (ویستأذن فریق منهم
النبی یقولون ان بیوتنا عورة) انلردن برفرقه که اول بنو سلمه وبنو حارثه پیغمبریمز علیه السلامدن رجوعه
استیذان ایدوب دیدیلرکه بیوتمز حصینه دکلدر عدو وسارقدن قورقیلور (وما هی بعورة ان یریدون الا فرارا)
حالبوکه بیوتلری حصینه در استیذانله مرادلری دکل الا قتالدن فراردر (ولو دخلت علیهم من اقطارها
ثم سئلوا الفتنة لاتوها وما تلبثوا بها الا یسیرا) اکر احزاب اول منافقین اول مدینه نك ویا بیوتلرینك
نواحیسندن دخول ایتسه لر بعده اول منافقین شركه وردده ومقاتله مسلمینه دعوت اولنسه لر احزابك دعوتنه
اجابت وفعللرینه موافقت ایده لردی واول احزابه اجابتدن مدینه ده لبث یسیر انجق سؤال وجواب دکلو
زمان توقف ایده لردی ویاخود معنی انلر ارتداد لرندنصکره مدینه ده زمان قلیل لبث ایدوب رسول اللهه
نصرتدن فرار ایچون عذاب اولنه لردی (ولقد کانوا عاهدوا الله من قبل لا یولون الادبار) بنو حارثه
خندق غزاسندن اول پیغمبریمز علیه السلام وساطتیله الله تعالی یه عهد ایتدیلرکه عدویه قتال ایده لر یوخسه
منهزمین اولوب فرار ایتمیه لر* روایت اولندیکه یوم احدده بنو حارثه بنو سلمه ایله قصد ایتدیلرکه من بعد انك
مثلی فعله عودت ایتمیه لر ویاخود انلر بر قوم ایدیلرکه بدر غزاسنه حاضر اولمامشلردی بعده اهل بدره ویریلن
کرامات وفضیلتی کوریجك دیدیلرکه الله تعالی بزی بر قتاله دخی احضار ایدرسه قتال ایده لم اوبله اولسه الله
تعالی انلره احزابی سوق ایتدی (وکان عهد الله مسئولا) الله تعالینك عهدی یوم قیامتده وفاسیله
سؤال وانك اوزره مجازات اولور (قل لن ینفعکم الفرار ان فررتم من الموت او القتل) یا محمد انلره دیکل که سزه

قرار نفع ایدردکادرا کرموت ویاقتلدن فرار ایدرسکزبراکه لابد هرشخصه قضاء ازلی سبق وانک اوزره قلم
الهینک ثبوتی مقتضاسنجه بر وقت معینده کیفیت مقدره اوزره ایریسردر (واذا لا تمتعون الا قلیلا)
زعمکز اوزره سزه فرار نفع ایتدیکی تقدیرجه تأخیرله تمتیع اولنسه کز اول تمتیع سزه زمان قلیل اولور (قل من
ذا الذی یعصمکم من الله ان اراد بکم سوء او اراد بکم رحمة) دیکل که الله تعالینک قضاسندن کیم منع ایدرا کر
اول سزه سوء اراده ایدرسه ویا سزه کیم سوء ایرکورورا کر اول سزه خیرا راده ایدرسه (ولا یجدون لهم من دون
الله ولیا ولا نصیرا) وانلر کندیلر ایچون الله تعالیدن غیری نفع ایرکوررولی وانلردن ضرر کیدرر نصیر بولمزلر
(قد یعلم الله المعوقین منکم والقائلین لاخوانهم هلم الینا) الله تعالی بیلورسزدن انلریکه ناسی رسول الله علیه
السلامدن تعویق ایدرکه انلر منافقلردر ودخی انلرکه مدینه ساکنلرندن اخوانلرینه دیرلرکه بزم یانمزه کلک
محمد واصحابنی ترک ایدک انلرازکسه درانک رعایت خاطری ایچون کندیکزی نیچون هلاکه براغورسز (ولا یأتون
البأس الا قلیلا) پس بو اجلدن انلر قتاله از کلورلردی ویا مؤمنلرله چیقوب از قتال ایدرلردی ویا تعلل ایدوب
کیرو مدینه یه دونرلردی (اشحة علیکم) انلر مسلمینه ظفری ویا معاونتی ویا فی سبیل الله نفقه یی ویا غنیمتی
بخل ایدر اولدقلری حالده (فاذا جاء الخوف رأیتهم ینظرون الیک تدور اعینهم کالذی یغشی علیه من الموت)
چقان عدودن خوف ایرسه انلری کوررسنکه سکا نظر ایدرلر کوزلری احداقلرنده دور ایدر شول کسه نک
کوزلری کبی که سکرات موتدن مغشی علیه اوله بو حالت انلره خوف وحذروسکالوازدن اوله زیراکه موته
قریب کسه نک عقلی کیدروکوزلری بوملقدن قالور (فاذا ذهب الخوف سلقوکم بألسنة حداد) چقانکه
ع وخوفی کیدوب غنائم جمع ایدیله کوررسنکه السنه سلیطه ایله سزه اذا ایدرلر ویاخود غنیمتک قسمتی
عندنده سزلکشانکزده السنه لرین بسط ایدرلر بزسز که قتاله حاضر اولمازله عدوبه غالب اولدیکز قسمتده بزه
نصیبی توفیرایلکز دیوادرزی یکزه اجترا ایدرلر (اشحة علی الخیر) مال وغنیمته حرصلرندن قسمت عندنده
مؤمنلره بخل ایدر اولدقلری حالده (اولئک لم یؤمنوا فاحبط الله اعمالهم) امدی انلر اخلاص اوزره ایمانه
کلیوبدر اول اجلدن الله تعالی انلرک اعمالنی ابطال ایتدی (وکان ذلک علی الله یسیرا) اشبو ابطال عمل الله
تعالی یه اسان اولدی (یحسبون الاحزاب لم یذهبوا) منافقلر خوف وجبنلرندن ظن ایتدیلرکه احزاب
منهزم اولمیه لرحال بوکه انلر منهزم اولدیلر اول ظنله منافقین داخل مدینه یه قاچدیلر (وان یأت الاحزاب
یودوا لو انهم بادون فی الاعراب) اکر احزاب ایکنجی کره کلسه اول منافقلر تمنی ایده لردیکه انلر مدینه دن بادیه یه
چقمش اولوب اعراب بیننده بولنه لردی (یسئلون عن انبائکم) مدینه جانبندن کلنلره سزلک اخبار
وماجرا کزی سؤال ایده لردی (ولو کانوا فیکم ما قاتلوا الا قلیلا) اکر اول ایکنجی کره ده سزلک ارا کزده بولنوب
مدینه یه رجوع ایتمش اولمیه لر حال بوکه قتال واقع اولسه تعییردن خوفله وریا ایله از قتال ایده لردی (لقد
کان لکم فی رسول الله اسوة حسنة) سزکیچون رسول الله علیه السلامک نفسنده قدوهٔ صالحه واردر
حقنده رکه اکا اقتدا اولنه حربده ثبات وشدائده مقاسات کبی زیرا اول قتالده سزه مواسات ایتدی شول
حیثیتدنکه احد غزاسنده یوزی یاره لندی ورباعیه سی قیرلدی وعمی قتل اولندی وبرنیجه اذا ایله متأذی
اولدی امدی سزه دخی حق اولورکه انک سنتیله استنان ایده سز (لمن کان یرجوا الله) رسول الله علیه
السلامک قدوه اولمسی اول کسه ایچوندرکه الله تعالینک ثوابن رجا وعقابندن خوف ایلیه (والیوم الآخر)
ویوم بعثدن دخی خوف ایلیه که اول اعماله جزا کوریلدر (وذکر الله کثیرا) جمیع اوقات واحوالنده لسان
وقلبله اللهی ذکر کثیر ایده امدی رسول الله صلی الله علیه وسلمی قدوه ایدن کسنه بو اوصافله متصف اولور
(ولما رأی المؤمنون الاحزاب قالوا هذا ما وعدنا الله ورسوله) وقتا که مؤمنلر احزابی کوردیلر اشبو بزه الله
تعالینک سورهٔ بقرده (ام حسبتم ان تدخلوا الجنة ولما یأتکم مثل الذین خلوا من قبلکم) آیتیله وعد ایتدیکیدر
ودخی رسولی علیه السلامک (سیشتد الامر باجتماع الاحزاب علیکم والعاقبة لکم علیهم) سزلک اوزریکزه
احزاب اجتماعیله امر مشتد اولیسردر لکن عاقبتده سزکیچون انلر اوزره نصرت ایریسردر دیو وعد ایتدیکیدر
(وصدق الله ورسوله) الله تعالی ورسولی خبرینک صدقی ظاهر اولدی ویاخود الله تعالی ورسولی نصرت
وثوابده صدق ایتدی بلاده صدقا یمسی کبی (وما زادهم الا ایمانا وتسلیما) احزابک انلره کلمسی الله تعالییه

ومواعیدینه تصدیقلرین وقضا وقدرنه تسلیملرین آرتوردی (من المؤمنین رجال صدقوا ما عاهدوا الله علیه)
مؤمنلردن رجال واردرکه الله تعالی یه ایتدکاری عهده قیام ووفا ایتدیلرکه اول کفار قتالنده پیغمبریمز
علیه السلام ایله ثبات واعلاء دین ایچون مقاتله در (فمنهم من قضی نحبه) انلرک بعضی نذرینه وفا ایتدی
قتال ایدوب حتی که شهید اولدی حمزه ومصعب بن عمیر وانس بن النضر کبی (ومنهم من ینتظر) وانلرک
بعضی ایسه شهادته منتظر اولور عثمان وطلحه کبی (وما بدلوا تبدیلا) عهدلرینی تبدیلدن برشیئله تبدیل
ایتمدیلر * روایت اولندیکه انس بن النضر رضی الله عنه بدر غزاسنه حاضر اولمامشدی پیغمبریمز علیه السلامه
کلوب دیدیکه یا رسول الله سنک مشرکینله اول قتالکه بن حاضر اولمدم من بعد اکر الله تعالی بنی مشرکین
قتالنه حاضر ایدرسه الله تعالی سزه بنم صنعمی کوستوره چون احد غزاسی اولوب مسلمینه انکشاف ایردی
انس بن النضر رضی الله عنه تقدم ایدوب انی سعد بن معاذ استقبال ایتدی انس اکا دیدیکه یا سعد والله احد
جانبندن جنت قوقوسن شم ایدیورم سعد ایتدی یا رسول الله انک قتالده ایتدیکی جهد واهتمامه بنم
استطاعتم اولمدی انده سکساندن زیاده ضربهٔ سیف وطعنهٔ رمح ورمیهٔ سهمدن اثر بولندی ومع ذلک مشرکون
اکا زیاده مثله ایتمش اولدیغندن انی اختندن غیری کمسه بیلمدی انس بن مالک رضی الله عنه ایدرظن ایدرینکه
بو آیت انک واشباهی مؤمنلر حقنده نازل اولوبدر * خباب بن الارت رضی الله عنهدن مرویدر دیدیکه رسول
الله صلی الله علیه وسلم ایله الله تعالینک رضاسن طلب ایدوب هجرت ایتدک انک وعد کریمی مقتضاسنجه
مرجومز اولان اجردن بعضمز هیچ برشیء اکل ایتمدی انلرک بری مصعب بن عمیر ایدیکه احد غزاسنده قتل
اولندقده تکفینی اولنه جق برنمره سندن غیری برشیئی بولنمدی انی باشی اوزره قودیغمزده ایاقلری اچیلوردی
ایاقلری اوزره قودیغمزده باشی اچیلوردی پیغمبریمز علیه السلام بزه دیدیکه امدی انکله باشندن طرفی
اورتوب ایاغی اوزره اذخری قوکز جابر بن عبد الله رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز علیه السلام طلحه بن عبد الله
رضی الله عنه یه نظر ایدوب دیدیکه برکسه که شول نحبنی قضا ایتمش رجلی کورمک دیلیه اشبو کانظر ایتسون
روایت اولندیکه احد غزاسنده اول رسول الله صلی الله علیه وسلمی حراست ایتمکدن الی شلا اولمشدی
(لیجزی الله الصادقین بصدقهم) تا که الله تعالی شول عهدلرینه وفا ایله صدق ایدن صادقلره صدقلرینک
جزاسن ایدر (ویعذب المنافقین ان شاء او یتوب علیهم) وتا که منافقلره دیلرسه عذاب ایده اکر توبه ایتمزلرسه
ویا انلره توبه یی توفیق ایده (ان الله کان غفورا رحیما) کفر ونفاقدن توبه ایدنه الله تعالی غفور ورحیم اولدی
(ورد الله الذین کفروا بغیظهم لم ینالوا خیرا) الله تعالی احزاب کفره یی غیظی ملتبسین اولدقلری حالده
مرادلرینه ظفر بولمدین رد ایلدی (وکفی الله المؤمنین القتال) الله تعالی مؤمنلره ریح وملائکه ایله قتاله
کافی اولدی (وکان الله قویا عزیزا) الله تعالی اراده ایتدیکی شیئک احداثنه قوی وهرشیئک اوزره غالب
اولدی * روایت اولندیکه احزابک منهزم اولدیغی کیجه نک صباحنده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه
جبریل علیه السلام کلوب دیدیکه سن سلاحکی چیقاردیمسن والحال ملائکه سلاحلرینی چیقارمدیلر الله تعالی
سکا واصحابکه امر ایدرکه بنی قریظه یه کیده سز بنم دخی قصدم انلره درنامه تأذین ایت که ایکندی نمازینی
قریظه ده قلسونلر اویله اولسه کیدوب انلری یکرمی بر ویا یکرمی بشکون محاصره ایتدیلر حتی که بنو قریظه
اندن مجهود اولدیلر پیغمبریمز علیه السلام انلره دیدیکه بنم حکممه نزول ایدرمیسز انلر ایسه اندن ابا ایدوب
سعد بن معاذ حکمنه رضا ویردیلر اویله اولسه سعد رضی الله عنه حکم ایتدیکه مقاتله لری قتل وذراری
ونسالری سبی اولنه واموالری مسلمین بیننده قسمت ایدیله پیغمبریمز علیه السلام تکبیر ایدوب دیدیکه یا سعد
الله تعالینک حکمیله حکم ایتدک بعده انلری استنزال ایدوب التیوز ویا اکثر مقاتله لرینی قتل وذراری ونسادن
یدیوز کا وکسه یی اسیر ایتدیلر اشبوسببدن نازل اولدیکه (وانزل الذین ظاهروهم من اهل الکتاب
من صیاصیهم) والله تعالی اول احزابه اعانت ایدن اهل کتابدن بنوقریظه یی حصونلرندن انزال ایتدی
(وقذف فی قلوبهم الرعب) وانلرک قلوبنه مسلمیندن خوف القا ایتدی (فریقا تقتلون) انلردن برفریقی
قتل ایدرسزکه اول انلرک رجالیدر (وتأسرون فریقا) وبرفریقی ایسه اسیر ایدرسزکه اول انلرک نسا
وذراریسیدر (واورثکم ارضهم ودیارهم واموالهم وارضا لم تطؤها) والله تعالی سزه انلرک مزارع

وحصون ونقود ومواشی واثاثلرینی ایراث ایتدی * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انلرك
عقاراتی مهاجرینه ویردی انصاردن بعضی اول امرده سو یلیجك سزمنزللریکزده سزا کا احتیاجکز
یوقدر دیدی عمر رضی الله عنه دیدیکه یارسول الله یوم بدرده کی کبی بونیده تخمیس ایتمزمیسن دیدیکه
ایتمزم زیرا بو بکا طعمه قیلنوبدر ودخی شول ارضی ایراث ایتدیکه سزا کا اایاق بصمدیکز فارس وروم
وخیبر ویاهر ارضکه یوم قیامته دکین فتح اولنور (وکان الله علی کل شیء قدیرا) الله تعالی هرشیئه
قادر اولدی (یا ایها النبی قل لازواجك ان کنتن تردن الحیاة الدنیا وزینتها فتعالین امتعکن واسرحکن سراحا
جمیلا وان کنتن تردن الله ورسوله والدار الآخرة فان الله اعد للمحسنات منکن اجرا عظیما) روایت اولندیکه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن نسائی ثیاب زینه وزیادهٔ نفقه طلب ایدیجك اشبو ایکی آیة نازل اولدیکه
یا محمد زوجاتکه دیکل که اکر دنیانك سعه ونعمتی وزینه وزخارفنی مراد ایدرسکز کلك سزه دنیادن بعض شیئله
تمتیع ایدوب بعده سوء قصدنسزو بدعه وضرارنسز احسان ایله سزی تطلیق ایده یم واکر الله تعالینك ورسولنك
رضاسنی ودار آخرتی مراد ایدرسکز الله تعالی سزدن اکا ورسولنه اطاعت ایدنلره جنتده اجر عظیم اعداد
ایدوبدرکه انك عندنده دنیا وزینتی استحقار اولنور * روایت اولندیکه اول وقتده پیغمبریمز علیه السلامك تحت
نکاحنده طقوز خاتونی وار ایدیکه انلرك بشی قریشدن ایدیکه اول عائشه بنت ابی بکر وحفصه بنت عمر
وام حبیبه بنت ابی سفیان وام سلمه بنت ابی امیه وسوده بنت زمعه ایدی ودردی ایسه قریشك غیریدن ایدیکه
اول زینب بنت جحش الاسدیه ومیمونه بنت الحارث الهلالیه وصفیه بنت حیی بن اخطب الخیبریه وجویریه
بنت الحارث المصطلقیه ایدی رضوان الله تعالی علیهم اجمعین وقتا که اشبو آیهٔ تخییر نازل اولدی پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم احب نسائی عائشه رضی الله عنها ایدی اکا انی تلاوت ایدوب تخییرده انکله بدأ ایلدی
اول ایتدیکه الله تعالی بی ورسولنی ودار آخرتی اختیار ایدرین سائریدخی اکا متابعت ایتدیلر اول فعللری
عند الله مشکور اولدیغندن انلراوزره قصر اولندی (لا یحل لك النساء من بعد) یا محمد بونسانکدنصکره
سکا نساء حلال اولمز * دینلدی تنکیم بوسوره ده انك زیاده بیانی کلور (یا نساء النبی من یأت منکن بفاحشة
مبینة یضاعف لها العذاب ضعفین) یا پیغمبرم محمد علیه السلامك خاتونلری سزدن اولکه پیغمبرك ذرعنی
تضییق وقلبنی تحزین ایدرنشوز وسوء خلقدن معصیهٔ ظاهره ایله که انلرك غیریه اولان عذابك ایکی مثلیله
عذاب اولنورز یرا که سائر نسادن قبیح اولان شیء انلردن اقبح اولور شول اجلدنکه ذنبك زیادهٔ قبحی مذنبك
فضل ونعمتی زیاده سنه تابع اولور * پس بوسببدن حرك حدی عبدك حدی اوزره مضاعف قیلندی وانبیا
غیرك عتاب اولندیغی شیئله عتاب اولندی (وکان ذلك علی الله یسیرا) اشبو فعل الله تعالی یه اسان اولدیکه
نبی اولملری عذابلری تضعیفنی منع ایتمزاولدی (ومن یقنت منکن لله ورسوله وتعمل صالحا نؤتها
اجرها مرتین واعتدنا لها رزقا کریما) وسزدن اولکه الله تعالینك ورسولنك امرنه اطاعت ایدوب
واعمال صالحه یه مداومت ایده بزا کا غیریه ویردیکمز اجرك ایکی مثلنی ویررز بری طاعتی اوزره وبری ایسه
قناعت وحسن معاشرتله پیغمبریمز علیه السلامك رضاسن طلبی اوزره ویریلوب جنتده اول اجری اوزره
زائد رزق کریم اعداد ایدرز (یا نساء النبی لستن کأحد من النساء ان اتقیتن) یا پیغمبرم خاتونلری اکرسز
معاصیدن صاقنور والله تعالی یه ورسولنه اطاعت قیلورسکز بنم عندمده قدرکز سائر نساء صالحات قدری کبی
اولمز بلکه سز بکا اکرم وثوابده اعظم اولورسز (فلا تخضعن بالقول فیطمع الذی فی قلبه مرض) امدی رجاله
جوابده کلامکزی تلیین وصوتکزی ترقیق ایتمکز زیرا ایدرسکز قلبنده فجور ومرض ونفاق اولان طمع ایدر
امدی نسابه منددر که اجانبه سویلدیکنده قطع الطماع ایچون مقاله سنده غلظت ایده (وقلن قولا معروفا)
وقول معروف دیکز که انی دین ایجاب ایده تصریح و بیانله لکن خضوعنسز (وقرن فی بیوتکن)
وبیوتکزده قرار ایدك (ولا تبرجن تبرج الجاهلیة الاولی) وبویدیککزده صالنمکز جاهلیهٔ قدیمه زماننده کی
نسانك صالنمه سی کبی * دینلدیکه اول زمان آدم ونوح ما بیننددر ویا شول زماندرکه انده ابراهیم علیه السلام
دوغدی اول زمانده برمراءه لولؤدن درع کیوب یولك اورتاسنده یورروانکله کندوینی رجاله عرض ایدردی
وجاهلیهٔ اخری عیسی ومحمد علیه السلام ما بیننددر * دینلدیکه جاهلیهٔ اولی جاهلیهٔ کفردرکه اسلامدن اول

ایدی وجاهلیهٔ اخری ایسه اسلامده کی جاهلیهٔ فسوقدر (واقمن الصلاة وآتین الزکاة واطعن الله ورسوله)
وصلوات خمسی ادا ایدك ومالکزاولدقده زکاتنی ویرك الله تعالینك ورسولنك امر ونهینه اطاعت ایدك (انما یرید
الله لیذهب عنکم الرجس اهل البیت ویطهرکم تطهیرا) یا اهل بیت الله تعالی دیلرکه سزدن کیدره هرذنبی که
عرضکزی تدنیس ایدروار جاهله تلوثدن سزی تطهیر ایده واهل بیتله مراد بومحلده نساء نبی اولمسندن
حدیث دلالتیله علی وفاطمه وحسن وحسین وغیریلك دخی اهل بیتدن اولمسی منافی اولمز (واذکرن
ما یتلی فی بیوتکن من آیات الله والحکمة) ذکر ایدك شول بیوتکزده تلاوت اولنور کتابکه آیات وحکمت
یعنی جامعدر اشبونکله مراد انلره اولان انعامی تذکیردرکه انلری بیت نبوته اهل قیلدی وانوار وحیدن
مشاهده ایتدکلری انوارله ایمانلری قویه وطاعته حرصلرینه سبب قیلدی (ان الله کان لطیفا خبیرا)
الله تعالی لطیف وخبیر اولدی بیلور وتدبیر ایدر انیکه دینه صالح اولور وانیکه نبوته صالح اولور وانیکه اهل
بیتدن اولمغه صالح اولور * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك ازواجی رضی الله تعالی عنهن
دیدیلرکه یارسول الله قرآنده الله تعالی رجالی خیرله ذکر ایدوب نساده خیر اولمدیغندن ذکر ایتمامشدر بر روایتده
ازواج نبی علیه السلام شانلرنده ذکر اولنان آیات کریمه نازل اولیجق نساء مؤمنین دیدیلرکه بزم شانمزده هیچ
برشیء نازل اولمیوبدر اول سببدن نازل اولدیکه (ان المسلمین والمسلمات) رجال ونسادن انلرکه سلمه داخل
اولوب الله تعالینك حکمنه انقیاد ایدرلر (والمؤمنین والمؤمنات) رجال ونسادن انلرکه تصدیق اولنمسی
واجب هرشیئه تصدیق ایدرلر (والقانتین والقانتات) رجال ونسادن انلرکه طاعته مداومت ایدرلر
(والصادقین والصادقات) رجال ونسادن انلرکه قول وعملده صدق ایدرلر (والصابرین والصابرات)
رجال ونسادن انلرکه طاعاتی ایشلمکه ومعاصیدن صاقنمغه صبر ایدرلر (والخاشعین والخاشعات) رجال
ونسادن انلرکه قلب وجوارحلریله لله تواضع ایدرلر (والمتصدقین والمتصدقات) رجال ونسادن انلرکه
ماللرینك زکواتنی ویررلر ونوافلی بخل ایتمزلر * دینلدیکه برکمسه کیم هرهفته ده بردرهم تصدق ایده اول
متصدقیندن اولور (والصائمین والصائمات) رجال ونسادن شونلرکه صوم مفروضی ادا ایدرلر * دینلدیکه
برکمسه کیم هر ایده ایام بیض صومنه مداومت ایده اول صائمیندن اولور (والحافظین فروجهم والحافظات)
رجال ونسادن انلرکه فرجلرینی حرامدن صاقنورلر (والذاکرین الله کثیرا والذاکرات) رجال ونسادن انلرکه
قلب ولسانله الله تعالی بی ذکر کثیر ایدرلر * دینلدیکه برکمسه کیم علم نافعه وتلاوت قرآنه وبادعایه اشتغال
وصلوات خمسی اتمام ارکان وسنتله ادایه مواظبت ایده اول الله تعالی بی ذکر کثیر ایدنلردن اولور (اعد الله
لهم مغفرة واجرا عظیما) رجال ونسادن اشبو خصالی تدرع ایدنلر ایچون اقتراف ایتدکاری صغائرلرینه مغفرت
وطاعتلری اوزره اجر عظیم اعداد ایتدی (وما کان لمؤمن ولا مؤمنة اذا قضی الله ورسوله امرا ان تکون لهم
الخیرة من امرهم) هیچ برمؤمن ومؤمنه یه صحیح اولمز که الله تعالی ورسولی برامری قضا ایتدیکنده انلر
امرلرندن دیلدکاری شیئی اختیار ایده لر بلکه اوزرلرینه واجب اولورکه اختیارلرینی الله تعالی ورسولنك
اختیارنه تبع قیله لر (ومن یعص الله ورسوله فقد ضل ضلالا مبینا) اول کمسه که الله تعالی ورسولنك
اختیارنه مخالفت ایده شول صواب دن انحرافی ظاهر ضلالتله ایرر * روایت اولندیکه اشبو آیة زینب بنت
جحش الاسدیه ایله قرنداشی عبد الله بن جحش شاننده نازل اولوبدرکه انالری امیه بنت عبد المطلب اولوب
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك عمه سیدر وقتا که پیغمبریمز علیه السلام زینب رضی الله عنهایی زید بن حارثه
ایچون خطبه ایتدی حالبوکه پیغمبریمز علیه السلام زید رضی الله عنه یی زمان جاهلیتده سوق عکاظده اشترا
واعتاق وتبنی ایتمشدی زینب وکرك قرنداشی اندن اباء ایتدیلر اول سببدن بوآیة نازل اولیجق زینب وکرك
قرنداشی اکا رضا ویردیلر اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام انی زیده انکاح ایدوب زید قبلندن اکا مهر
ایچون التمش درهم وخمار وملحفه ودرع وازار واللی مد طعام واوتوز صاع تمر کوندردی برمدت زینب زیدك
تحت نکاحنده قالدی * روایت اولندیکه بوندن صکره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بر کون بعض حاجتیچون
زید رضی الله عنه یه کلدی انده زینب رضی الله عنهایی کوردیکه اول درع وخمارله طورردی حالبوکه اول
بیضاء جمیله اولوب نساء قریشك اتمندن ایدی انك حسنی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی اعجاب وقلبی اکا میل

ایدوب سبحان الله مقلب القلوب دیدی اندن چیقوب کندی بعده زید کلوب زینبی اکا پیغمبریمز علیه السلامك
مجیء مقاله سنی ذکر ایندی زید رضی الله عنه پیغمبریمز علیه السلامك انکله مرادن تفطن ایدوب اول
حینده قلبنه زینبدن کراهت کلدی پیغمبریمز علیه السلامه کلوب دیدیکه یا رسول الله دیلرینکه زینبدن
مفارقت ایدم دیدیکه سکا نولدی انی نیچون استمز اولدك اول دیدی یا رسول الله انك خیرندن غیری برشیئنی
کورمدم الا بو که شرفیله اوزریمه تعظم واسانیله بکا اذا ایدر پیغمبریمز علیه السلام زیده دیدیکه زوجه کی
امساك ایت بوند نصکره زیدانی تطلیق ایتدی اول امرده نازل اولدیکه
(واذ تقول للذی انعم الله علیه وانعمت علیه امسك علیك زوجك واتق الله) یا محمد ذکرایت شول وقتیکه الله
تعالی اسلامی وسکا انك عتقنی توفیقله اکا انعام وسکا توفیق اولنان شیئله انعام ایتدیکك زید بن حارثه دیدكکه
زوجه‌ك زینبی امساك ایت والله تعالیدن قورقوب ضرارایله وتکبرنی تعلل ایله تطلیق ایتمکل (وتخفی
فی نفسك ما الله مبدیه) ونفسکده اخفا ایدرسن انیکه الله تعالی اظهار ایدیسردرکه اول زیدانی تطلیق
ایدرسه سن نکاحلنه سن (وتخشی الناس والله احق ان تخشیه) وناسك انکله سنی تعییرندن خوف
ایدرسن والحال اندن خوف اولنورشیء ایسه خوف اولنمغه الله تعالی احقدر اشبو عتاب یالکزانی اخفاسی
اوزره دکلدر زیراکه اول حسندر بلکه عتاب ناسك مقاله سی خوفیله اضمارنه منافی شیئی اظهارنه درزیرا بونك
امثالنده اولی صامت اولمق ویا اول امری الله تعالی یه تفویض ایتمك ایدی عائشه رضی الله عنها ایدرا کر
پیغمبریمز علیه السلاما کا نازل اولاندن برشیء کتم ایدراولسه بوآیتی کتم ایدردی علی بن حسین رضی الله عنه
ایدرالله تعالی اکا بیلدرمشدیکه اول انك ازواجندن اولیسرایدیکنی وزیدانی تطلیق ایدیسرایدیکنی وقتا که
زیدا کا کلوب بن آنی تطلیق مرادایدرم دیدیکنده اول اکا زوجه کی امساك ایت دیدیکی اوزره الله تعالی اکا
عتاب ایتدی یعنی نیچون انی دیدك حالبوکه بن سکا اول سنك ازواجکدن اولیسرایدیکنی بیلدرمشدم
وپیغمبریمز علیه السلام ایسه استحیاء ایتدیکه زیده شول سنك تحت نکاحکده اولان زینب بنم ازواجمدن
اولیسردردیه اول اجلدن انی اخفا ایلسه اشبو قول حسن مرضیدر حال انبیایه الیق واولادرا کرچه قول آخر
دخی حال انبیایه قدح ویرمز ایسه ده که اول انك محبتنی ویا زیدانی تطلیق ایدرسه نکاحنی اراده سن اخفا
ایتمشدی زیراکه عبدبونك کبی اشیانك قلبنه وقوعی اوزره لوم اولنمز مادامکه انده مأثم قصد اولنمیه زیراکه
ودومیل نفس طبع بشردندر وقتا که زیدانی تطلیق ایدوب عدتی منقضیه اولدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
زیده دیدیکه سن بکا سأردن اونقسن امدی زینبه واروب انی بکا خطبه ایت زید ایدرا ویله اولسه واروب انی
خمیرین یوغوردیولدم ظهرمی اکادوندیروب دیدمکه یا زینب سکا بشارت اولسونکه رسول الله صلی الله علیه وسلم
سنی نکاحلنمق دیلرسن نه دیرسن سو یئوب دیدیکه ربم جل شانه ایله مؤامره ایتمینجه برشیء ایدردکان اندن
مصلاسنه واروب نمازه طوردی اوله اولسه پیغمبریمز علیه السلامه نازل اولدیکه (فلما قضی زید منها وطرا
زوجناکها) وقتا که زید اندن حاجتنی اتمام ایتدی بز سکا انی تزویج ایتدك عقد واسطه سنسز * پس بو اجلدن
زینب رضی الله عنها سائر ازواج نبی اوزره افتخار ایدوب دیردیکه سزلك انکاحکزه اولیا کز تولی ایدوب بنم
انکاحمه الله تعالی تولی ایتدی دینلدیکه زینب رضی الله عنها پیغمبریمز علیه السلامه دیردیکه بن سکا اوچ
خصلتله اذلال ایدرینکه نساکك هیچ بری انکله اذلاله چاره لری یوقدر بنم جدم وسنك جدك بردر وبنی سکا الله
تعالی انکاح ایتدی وسفیرم جبریل علیه السلامدر * روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام اکا عقدسنز
واستیذانسز داخل اولدی وپیغمبریمز علیه السلام انکیچون ایتدیکی ولیمه یی نسائندن هیچ بریچون انی ایتمدی
(لکیلا یکون علی المؤمنین حرج فی ازواج ادعیائهم اذا قضوا منهن وطرا) تاکه مؤمنلره اوغل ایدندکاری کسنه‌لرك
زوجه لرینی تزوجده حرج اولمیه نتکه اول اوغل ایدیلنلر اول زوجه لرندن قضاء وطر ایده لرامدی بو دلیلدرکه
پیغمبریمز علیه السلامك حکمی وامتنك حکمی واحد اوله مادامکه دلیلها کا مختص شیء اولمیه وکیشی اوغل
ایدندیکی کسنه‌نك زوجه سنی تزوج حلال اوله صلبی اوغلنك زوجه سنی دکل (وکان امر الله مفعولا)
الله تعالینك تکوینی اراده ایتدیکی امرلابد مکون اولور حالبوکه زینبی پیغمبریمز علیه السلام تزوج ایتمه سنی
قضا ایتمشدی (ما کان علی النبی من حرج فیما فرض الله له) الله تعالینك پیغمبریمز علیه السلام ایچون

ایجاب

ایجاب وقسمت ایتدیکنده اوزرینه حرج قیلمدی (سنة الله فی الذین خلوا من قبل) الله تعالی سندن اوکدین
کچن انبیایه باب نکاحده حرج ومؤاخذه سز اباحه وتوسیعی سنت ایتدیکه انلرك نسائی سندن اکثرایدی داود
علیه السلام کبی که یوز مرأه سی واوچیوز سریه سی وارایدی وسلیمان علیه السلام کبی که اوچیوز مرأه سی
ویدیوز سریه سی وارایدی (وکان امر الله قدرا مقدورا) الله تعالینك امری قضاء مقضی وحکم مبتوت
اولدی (الذین یبلغون رسالات الله ویخشونه ولا یخشون احدا الا الله) که انلر الله تعالینك رسالاتنی
ناسه ایرکوررلر واندن خوف ایدرلر انك غیری هیچ کمسه دن خوف ایتمزلر (وکفی بالله حسیبا) الله تعالی
مخاوف دفعنه ویا صغیره ویا کبیره یی محاسبه یه کافی اولدی اویله اولسه لایق دکلدرکه انك غیریدن خوف ایدیله
(ما کان محمد ابا احد من رجالکم) محمد علیه السلام سزلك رجالکزدن هیچ کمسه‌نك باباسی اولمدیکه انکله
سزدن بررجل بیننده حرمت مصاهره ثابت اوله وتبنی ایتدیککی کمسه‌نك زوجه سی افتراق وانقضاء
عدتدنصکره نکاحی حلال اولمیه زیراکه تبنی ایتدیکی کمسه یه اول حقیقتده بابا اولمسنی ایجاب ایتمزوبونك
عمومی انك طاهر وقاسم وابراهیمه بابا اولمه سن نقض ایتمز زیراکه رجال حدنه ایرمشلر درایرمش اولسه لردخی
انلرك رجالندن دکلر ایدی (ولکن رسول الله) لکن اول الله تعالینك رسولی اولدی وهر رسول ایسه
امتنك باباسیدر اماکه مطلق دکل بلکه شول حیثیتدنکه اول انلره شفیق ناصحدر اوزرلرینه انی توقیر واکا
اطاعتلری واجبدر زید ایسه انلرك بریدر (وخاتم النبیین) وپیغمبرلرك آخری اولدی اول اجلدن انك
اوغللری معمر اولمدیلر معمر اولسه‌لر پیغمبر اولیسرلردی انك بووصفنه آخر زمانده عیسی علیه السلامك
نزولی قدح ویرمز زیراکه اول نزول ایتدیکنده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دین وشریعتی اوزره
اولیسردر وغازی انجیلین کعبه یه قلیسردر ویا خود اول بنفسه انبیایی ختم ایلدیکه اندنصکره ده کمسه یه نبوت
ویرلمز عیسی علیه السلامه ایسه پیغمبریمز علیه السلامدن اوکدین نبوت ویرلمشدی (وکان الله بکل شیء علیما)
الله تعالی هرشیئه علیم اولدی ختم نبوته نه کمسه لایق ایدیکن بیلور (یا ایها الذین آمنوا اذکروا الله ذکرا کثیرا)
یا مؤمنلر الله تعالی یه لایق ضروب ثنا ایله هرحالده ذکر دائم ایدلك * ابن عباس رضی الله تعالی عنهما عبادی
اوزره هرفرض ایتدیکی فریضه یه برحد معلوم قیلوب بعده عذرحالنده اهلنی معذور ایتدی الا ذکری
دکل بلکه انکیچون نهایت وهیچ برعذرله انی ترکه غایت قیلمدی مادامکه مکلف مغلوب العقل اولمیه بلکه جمیع
احوالده اکا مداومته امر ایلدی دیدیکه (فاذکروا الله قیاما وقعودا وعلی جنوبکم) طورر واوتورر ویاتر کن
الله تعالی یی ذکر ایدلك ودخی دیدیکه (اذکروا الله ذکرا کثیرا) الله تعالی یی لیل ونهارده بر ده وبحرده صحت
وسقمده سر وعلانیه ده ذکر ایدلك * دینلدیکه ذکر کثیر اولدرکه انی ابدا اونتمیه (وسبحوه بکرة واصیلا)
وانی نهارك اولنده وآخرنده تسبیح ایدلك اول ایکی وقت ملائکه‌نك حضورنه وقت اولدیغیچون ذکرده
تخصیص ایتدی * دینلدیکه بکره ایله مراد صلاة صبحدر واصیل ایله مراد صلوة ظهر وعشائیندر * دینلدیکه
یعنی (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اکبر ولا حول ولا قوة الا بالله) دیکز تسبیح عمده اولدیغیچون
اخواتندن دخی انکله تعبیر اولندی * دینلدیکه ذکر کثیرله مراد اشبو کلماتدرکه انی طاهر ومحدث
وجنب دیر (هو الذی یصلی علیکم وملائکته) اول الله تعالی وملائکه سی سزه صلاة ایدر امدی الله
تعالینك مؤمنلره صلوة رحمتیدر وملائکه‌نك انلره صلاتی استغفاریدر * دینلدیکه الله تعالینك عبدنه صلوتی
انك ذکر جمیلنی عبادی بیننده اشاعه سیدر (لیخرجکم من الظلمات الی النور) تاکه سزی کفر ومعصیت
ظلماتندن ایمان وطاعت نورنه اخراج ایده (وکان بالمؤمنین رحیما) اول الله تعالی مؤمنلره رحیم
اولدی حتی که صلاح امر ورفعت قدرلرینی اعتنا ایدوب انلرك شاننده ملائکه مقربینی استعمال ایتدی
(تحیتهم یوم یلقونه سلام) الله تعالینك مؤمنلره تحیتی سلامدر شول کونده که موتله ویاقبردن خروجله
ویا جنته دخولله اکا ملاقی اولورلر ویا خود جمیع آفاتدن انلری سالم قیلور ویاخود ملك الموته ملاقی اولدقلرنده
اول انلره سلام ویرر * دینلدیکه ملك الموت مؤمنك روحنی قبضه کلدیکنده رب تعالیدن اکا سلام ایرکورر
ویا قبردن چقدقلرنده ملائکه انلره سلام ایدوب جنت وکراماتله تبشیر ایدرلر (واعد لهم اجرا کریما) وانلر
ایچون اجر کریم اعداد ایتدیکه اول جنتدر (یا ایها النبی انا ارسلناك شاهدا) یا محمد بز سنی بعث ایتدیکمز

اقوامه تصديق وتكذيبلرينه ورسولرلك رسالتى تبليغلرينه شاهد كوندردك (ومبشرا ونذيرا) ومؤمنلره
جنته تبشير ومكذبلره ناره تحذير ايده سن (وداعيا الى الله باذنه) والله تعالينك تبشيريله انك توحيد
وطاعته دعوت ايده سن (وسراجا منيرا) ودينده سنكله اهتدا ايچون ناسه سنى سراج منير كوندردك كه
ظلمات جهالتدن سنكله استضاء ونوركدن انوار بصائر اقتباس ايده لر (وبشر المؤمنين بان لهم من الله
فضلا كبيرا) ومؤمنلره تبشيرات كه الله تعالیدن انلر ايچون سائر امتلر اوزره ويا اعمال صالحه لرى اوزره
فضل كبير واردر (ولا تطع الكافرين والمنافقين ودع اذيهم) وصددنده اولديغك دعوت اوزره ثابت
اولوب شريعتكه مخالف امورده كافرلره ومنافقلره اطاعت ايتمكل واذالرينه صبر ايدوب تا سكا امر اولنيجه
مجازاتى ترك ايله (وتوكل على الله) والله تعالى يه توكل ايت كه اول سنك ايچون انلردن انتقامه كفايت ايدر
(وكفى بالله وكيلا) جميع احوالده امر كه الله تعالى سكا وكيل يتراوريكي اكا تفويض ايت غيريه دكل
(يا ايها الذين آمنوا اذا نكحتم المؤمنات ثم طلقتموهن من قبل ان تمسوهن فما لكم عليهن من عدة تعتدونها فمتعوهن
وسرحوهن سراحا جميلا) يا مؤمنلر قچان مؤمنه لرى نكاح ايلوب بعده انلرى جماع ايتمزدن اوكدين انلرى
تطليق ايتسكز امدى سزكچون اول مطلقه لر اوزره عدت يوقدر كه انك عددنى استيفاء ايده لر اويله اولسه انلره
متعه ويرك اكر انلر ايچون صداق تسميه ايتمامش سكز اكر ايتمش سكز اول مسمانك نصفى واجب اولور يوخسه
متعه دكل وانلره اذى ايرشدرمكسزين سبيللرينى تخليه ايدك اشبو دليلدر كه نكاحدن اول اولان طلاق واقع اولميه زيرا كه
الله تعالى طلاق نكاح اوزره ترتيب ايتدى حتى اكر برمرأة اجنبيه يه سنى نكاح ايلديكمده بندن طالقسن
ديسه وياخود هرمرأة كه نكاح ايلدم اول بندن طالقدر ديسه طلاق واقع اولمز اشبو على وابن عباس وجابر
ومعاذ وعائشه قوليدر تابعين وغيريدن جماعت كثيره وشافعى واكثر علما اكا ذاهبلردر ابن مسعود رضى الله
عنه دن مرويدر كه طلاق واقع اولور واول ابراهيم النخعى وائمه حنفيه قوليدر ربيعه ومالك واوزاعى ايدر اكر
برمرأة تعيين ايدرسه واقع اولور تعميم ايدرسه واقع اولمز * عكرمه ابن عباسدن روايت ايدر ديمشكه ابن
مسعود اوزره اول قول افتراء ديمش اولديغى تقدير اوزره عالمدن ذله در زيرا كه الله تعالى مؤمناتى
نكاح ايلدكدنصكره تطليق ايدرسكز ديدى يوخسه تطليق ايدوب صكره نكاح ايلورسكز ديمدى جابر رضى
الله عنه ايدر (قال النبى عليه السلام لا طلاق قبل النكاح) پيغمبر صلى الله عليه وسلم ديديكه نكاحدن اول
اولان طلاق واقع اولمز (يا ايها النبى انا احللنا لك ازواجك اللاتى آتيت اجورهن) يا محمد سكا حلال ايتدك شول
ازواجكى كه انلره مهرلرينى ويردك وياخود عقده تقدير ايتدك زيرا كه اول ترك تسميه دن افضلدر اكرچه انسز
اولان عقد دخى جائز ايسه ده (وما ملكت يمينك مما افاء الله عليك) وكذلك سكا حلال ايتدك هر جاريه يى كه
كفاردن سبى ايله الله تعالى اكا فى ايتديكدن يمينك اكا مالك اولدى صفيه وجويريه كبى (وبنات عمك
وبنات عماتك وبنات خالك وبنات خالاتك اللاتى هاجرن معك) وكذلك سكا حلال ايلدك بنات عمكى
وبنات عماتكى وبنات خالكى وبنات خالاتكى كه سنكله بيله مدينه يه هجرت ايتديلر زيرا كه هجرت ايتميانلك
نكاحى اكا حلال دكل ايدى مكه فتحندنصكره نكاحده هجرت شرطى نسخ اولندى (وامرأة مؤمنة
ان وهبت نفسها للنبى) وكذلك سكا حلال ايتدك شول مرأة مؤمنه يى كه نفسنى سكا هبه ايده مهر طلب
ايتميه يعنى اكر بو حال واقع اولورسه بعضلر ديديكه اول واقع اولوبدر * لكن اول واهبه نك ذاتنده اختلاف
اولنوب ديلديكه اول ميمونه بنت الحارثه ويا زينب بنت خزيمة الانصاريه ويا ام شريك بنت جابر وياخوله
بنت حكيم ايدى (ان اراد النبى ان يستنكحها) اكر نبى عليه السلام انك نكاحن مراد ايدرسه زيرا اول
نفسنى هبه ايتمسى حلى ايجاب ايتمز مادامكه اول انك نكاحن اراده ايتميه زيرا كه انك اراده سى قبول
مجراسنه جاريدر (خالصة لك من دون المؤمنين) مرأة نك نفسنى هبه ايله مهرسز حلال اولمق
سكا مختص حلال قلندى يوخسه اول مؤمنلره حلال قلنمدى (قد علمنا ما فرضنا عليهم فى ازواجهم
وما ملكت ايمانهم) مؤمنلر اوزره انلرك حقنده شرائط عقددن ووجوب قسمدن ووطئله مهر وجوبندن
اكرچه تسميه اولنديسه ده ودرتدن اكثرى جمعك قهر يتمدن وعبيدى مالك اولديغى امادة توسيع امردن
ايجاب ايتديكمزى بلمشز (لكيلا يكون عليك حرج) يا محمد ذكر اولنان خصالى سكچون خالص ايتدك

مؤمنلره

مؤمنلره تعميم ايتمدك تا كه سكا ضيق اولميه (وكان الله غفورا رحيما) الله تعالى شول تحرزى عسير اولان نسنه
مغفرت ايدر ومظان حرجده توسعه ايله رحمت ايدر (ترجى من تشاء منهن وتؤوى اليك من تشاء) نسالكدن
ديلديككى تأخير ومضاجعه سنى ترك ايدرسن وديلديككى كندوكه ضم ومضاجعه ايدرسن ويا انلردن
ديلديككى تطليق وديلديككى امساك ايدرسن اشبو آيتك معناسنده وبو بابده مفسرون اختلاف
ايتديلر اشهر اقاويل اولدركه نسائى بيننده قسم واجب ايدى بو آيه نازل اولنجق اول اندن ساقط اولوب نسائى
امرنده اختيار اكا تفويض اولندى * ديديلر كه امهات مؤمنين نسائى نسابه غيرت ايدوب پيغمبر عليه السلامدن
زياده نفقه طلب ايتديلر اول انلرى بر آى هجر ايدوب حتى كه تخيير آيتى نازل اولدى امر الهى اولديكه انلرى دنيا
واخرت بيننده تخيير ايده دنيايى اختيار ايدندن مفارقت ايده والله تعالى ورسولن اختيار ايده نى امساك ايده
شول شرط اوزره كيم امهات مؤمنين اولوب ابدا انكاح اولنميه لر وديلديكله مضاجعه ايده وديلديكندن
مضاجعه يى ترك ايده اونلر اوليسه اكا رضا ويره لر باره ولا الله مالكده ونفقده بزم شئ تمرده ايشاتكل ايكه
ديلرسن بزه قسمت نكاحكده اولاق شرف ايله تغيير ايسين نازل ديديلر بناء عليه سندن عائشه رضى الله عنها
وحفصه وزينب وجويريه ايچون ديلديكنده قسم ايدردى (ومن ابتغيت ممن عزلت فلا جناح عليك)
وشول مرأة كه انى قسمدن عزل ايتمشيكن كيرو انى كندوكه اوايلق طلب ايدرسن سكا انده حرج يوقدر
(ذلك ادنى ان تقر اعينهن ولا يحزن ويرضين بما آتيتهن كلهن) يا محمد اشبو تخيير كه نسالك مشيتكه مفوض
تفويض اولنمقدر انلرك قرة عيونه وقلت حزنه وحسن رضالرنه اقربدر زيرا بب وارجاء وعزل واوادن
ققنيسنى انلره اعطا ايدرسن ايتانده كاسنك حكمى مساوى در بوندنصكره بيلديلر سويه ايدرسن
انى سندن فضل بولورلر واكر ضايلرين ترجيح ايدرسن الله تعالى نك حكميله بولورلر (والله يعلم ما فى قلوبكم)
الله تعالى قلوبكزده اولان احسان وامثالنى بيلور امدى سزه احسانه جالشك (وكان الله عليما حليما)
الله تعالى صدورده اولانى بيلور عقوبته عجله ايتمز حليم ايدر امدى لايق اولان قدركه اندن قورقه (لا يحل لك
النساء من بعد) يا محمد سكا اشبو طقوزنسادن كه نصكره نسا حلال اولمز كه سن انلرى تخيير ايتديككده سنى اختيار
ايتديلر وياخود طقوز اوزره زياده حلال اولمز زيرا انلر حقنده طقوز نصابدر حدى درت كبيدر وياخود
بو كوندنصكره سكا مرأة نكاحى حلال اولمز حتى اكر انلرك برى وفات ايتسه مرأة آخرى تزوج اكا حلال
اولمازدى (ولا ان تبدل بهن من ازواج ولو اعجبك حسنهن) وكذلك سكا حلال اولمزكه اشبو ازواجكدن برينى
تطليق ايدوب برينه مرأة آخرى نكاح ايلسن اكرچه اول مرأة آخرانك حسنى سنى اعجاب ايدرسه ده
وياخود سكا حلال قلنان اجناس اربعه دنصكره اجناس آخردن اولان نسانك نكاحى ويا اول اجناسى
آخره تبديل حلال اولمز (الا ما ملكت يمينك) مكر كه سريه لردن اوله كه يمينك مالك اوله اول سكا حلال
اولور (وكان الله على كل شئ رقيبا) الله تعالى هر شيئه حفيظ اولدى امدى سزه امر اولنانى رعايت
وحدودى تخطيدن نفسكزى حراست ايدك اشبو آيت دلالت واردركه نكاحى مراد اولنان مرأة يه نظر جائز
اوله (قال النبى عليه السلام اذا خطب احدكم المرأة فان استطاع ان ينظر الى ما يدعوه الى نكاحها فليفعل)
پيغمبر صلى الله عليه وسلم ايدر قچان سزدن بريكز برمرأة نى نكاحه خطبه ايدرسه استطاعتى اولورسه كه انك نكاحنه
داعى اولان شيئه نظر ايتسون ايتمكه (يا ايها الذين آمنوا لا تدخلوا بيوت النبى الا ان يؤذن لكم الى طعام)
يا مؤمنلر نبى الله صلى الله عليه وسلمك بيوتنه كيرمكز مكر شول وقتده طعامه دعوت اولنه سز (غير ناظرين
اناه) طعامك ادراككى وقتنه منتظر اولميه رق حالده * ابن عباس رضى الله عنهما ايدر اشبو آيت نامدن
برجماعت شانده نازل اولوبدركه انلر رسول الله عليه السلامك طعامى وقتن كوزدوب طعامدن اول انك بيتنه
كيرورلردى طعام ايرشنجه انده اوتورورلردى ويدكلرندنصكره كتمزلردى پيغمبر عليه السلام انلردن
اندن متأذى اولوردى اول اجلدن بو آيت نازل اولدى اندن نهى اولنديلر (ولكن اذا دعيتم فادخلوا فاذا طعمتم
فانتشروا) لكن دعوت اولنديكزده كيرك طعامى يديككدن طاغلك (ولا مستأنسين لحديث) ودخى برى
بريكزله واهل بيتكله حديثله استئناس ايچون دخى كيرمكز واندن مكث ايتمكز (ان ذلكم كان يؤذى النبى
فيستحيى منكم والله لا يستحيى من الحق) سزلك اكا دخول ومكث ايتديككز نبى الله عليه السلامه اذا ايدر

زيرا كه اكا واهلنه منزلنى تضييق ايدرسز اول ايسه سزه چيقك ديمكه استحيا ايدر والحال الله تعالى سزدن
حيا ايدوب حق وصوابى سزه ديمكدن امتناع ايتمز سزه چقمغه امرله تأديبى ترك ايتمز (واذا سألتموهن متاعا
فاسئلوهن من وراء حجاب) وقچانكه ازواج نبى عليه السلامدن برحاجت سؤال ايدراولسكزانى پرده اردندن
سؤال ايلكز اشبو حكم نزولندن صكره اجانبدن هيچ كسه يه جائز اولمديكه نساء نبى يه نقابله ونقابسز نظر ايليه
(ذلكم اطهر لقلوبكم وقلوبهن) امدى نساء نبيدن حاجتكزى وراء حجابدن طلب ايتمكز سزلك قلوبكزى
وانلرك قلوبنى خواطر شيطانيه دن اطهردر (وما كان لكم ان تؤذوا رسول الله) وسزه جائز اولمزكه
رسول الله عليه السلامى اشيادن برشيله اذا ايده سز (ولا ان تنكحوا ازواجه من بعده ابدا) وكذلك سزه
جائز اولمزكه رسول الله عليه السلامك موتندنصكره انك ازواجنى نكاح ايلمه سز (ان ذلكم كان عند الله عظيما)
رسول الله عليه السلامه اذا وازواجنى انكاح الله تعالى عندنده ذنب عظيم ايدى اشبونده الله تعاليدن
رسول الله صلى الله عليه وسلمك حياة ومماتنده حرمتنى ايجابه دلالت واردر (ان تبدوا شيأ او تخفوه فان الله
كان بكل شئ عليما) اكرسز رسول الله عليه السلامه اذا ايدرشئ اظهار ويا صدوركزده اسرار ايده سز
الله تعالى هرشيئه عليم اولدى * وقتا كه آية حجاب نازل اولدى اباء وابناء واقارب ديديلركه بزدخى اجانب كبى
وراء حجابدنمى سويلشرز اول سببدن نازل اولديكه (لا جناح عليهن فى ابائهن ولا ابنائهن ولا اخوانهن
ولا ابناء اخوانهن ولا ابناء اخواتهن) نساء نبى ونساء مؤمنين اوزره وبال يوقدركه اباء وابناء واخوه وابناء
اخوه وابناء اخواتلرندن احتجابى ترك ايدرلر (ولا نسائهن ولا ما ملكت ايمانهن) وكذلك نساء مسلماتدن
ومملوكلرندكى عبيد واماءدن برقولده خاصة اماءدن احتجابى ترك ايدرلر سورۀ نورده ذكرى كچمشدر
بومحلده عم وخالك ذكر اولنمدى زيرا اول ايكسى والد ووالده منزلتنده درويا خود اول ايكسندن احتجاب تركى
مكروه اولدى شول خوفله كيم اوغللر بنه انلرى وصف ايده لر (واتقين الله) احتجابدن امر اولنديغكزده
مخالفتدن الله تعاليدن خوف ايدك (ان الله كان على كل شئ شهيدا) الله تعالى سر وعلن وحجابك ظاهر
وباطنندن هرشيئه رقيبدر اكا هيچ خافيه خفى اولمز (ان الله وملائكته يصلون على النبى) الله تعالى
وملائكه سى نبى اللهه صلاة ايدر (يا ايها الذين امنوا صلوا عليه وسلموا تسليما) يا مؤمنلر امدى سزدخى
اكا صلوة وسلام ايدك * ديمشلردركه صلاة الله تعاليدن رحمت وملائكه دن استغفار ومؤمنلردن دعادر
ديمشلردركه الله تعاليدن اكا صلاتى ملائكه عندنده ثنا ايدر وملائكه نك صلاتى اكا دعالريدر پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلمه سؤال اولنديكه يا رسول الله سكا نيجه صلاة ايدرز ايتدى ديكزكه (اللهم صل على محمد وعلى ال محمد)
ودخى ديديكه (صلوا على فان الصلوة على زكاة لكم) بكا صلوة ايدككه بكا صلوة تكرسز سزكچون زكاتدر ودخى
ديديكه (اولى الناس بى يوم القيامة اكثرهم على صلاة) يوم قيامتده بكا ناسك اولى سى بكا صلاتى اكثر
اولانكزدر ودخى ديديكه (من صلى على واحدة صلى الله عليه عشرا) بركسنه كه بكا بر صلاة ايده الله تعالى اكا
اون صلاة ايدر ودخى ديديكه (من صلى على صلاة صلت عليه الملائكة ما صلى على فليقلل العبد من ذلك او ليكثر)
بركسنه كه بكا صلوة ايده بكا اول صلاة ايتدكجه ملائكه اكا صلاة ايدر امدى عبد ديلرسه انى اقلال ويا اكثار
ايتسون ودخى ديديكه (ان لله ملائكة سياحين فى الارض يبلغونى عن امتى السلام) الله تعالينك يريوزنده
سياحت ايدر ملائكه سى واردركه امتمدن بكا سلام ايركورورلر علمانك بعضى ديديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه
صلوة واجب اولور هربار كه اول ذكر اولنه شول قول شريفى دلالتيله كيم (من ذكرت عنده فلم يصل على
دخل النار) بركسنه كيم بنم انك قتنده ذكر اولنوب اول بكا صلاة ايتميه ناره كيرر وبعضلر ديديكه اول هر مجلسده
بركره واجب اولور اكرانده ذكرى تكرار اولنورسه ده سجدۀ تلاوة وتشميت عاطس كبى وبعضلر ديديكه
اكا صلاة عمرده بركره واجب اولور واما نمازده اكا صلاة ابو حنيفه عندنده شرط دكلدر شافعى عندنده شرطدر
وپيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك غيريه اكا تبعيتله صلاة جائز اولور اما استقلالا مكروه اولور زيرا اول عرفده
رسل ذكرنه شعار قلندى اول اجلدن محمد عز وجل ديمك مكروه اولدى اكرچه اول عزيز وجليل ايسه ده
(ان الذين يؤذون الله ورسوله) شونلركه الله تعالى ورسولى كراهت ايتديكى كفر ومعاصى ارتكابيله انلره
اذا ايده * ابن عباس رضى الله عنهما ايدركه انلر يهود ونصارى ومشركوندر اما يهود ديديلركه عزير ابن اللهدر

ويد الله مغلولة در والله تعالى فقيردر ونصارى ديديلركه مسيح ابن اللهدر والله تعالى ثالث ثلاثه در ومشركون
ديديلركه ملائكه بنات اللهدر واصنام اكا شركادر قال النبى صلى الله عليه وسلم (قال الله تعالى يؤذينى
ابن آدم يسب الدهر وانا الدهر اقلب الليل والنهار) پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تعالى ديديكه ابن آدم
دهرى سبله بكا اذا ايدركه بن دهرله متصفم ليل ونهارى تقليب ايدرين (قال النبى عليه السلام يقول
الله تعالى ومن اظلم ممن ذهب يخلق كخلقى فليخلقوا ذرة او ليخلقوا حبة او شعيرة) پيغمبريمز عليه السلام ايدر
الله تعالى ديركه شول كمسه دن اظلم نه كمسه دركه بنم خلقم كبى شئ تصوير ايتمكه كيده امدى بنم كبى برذره
ويا برحبه ويا برشعيره خلق ايتسونلر بعضلر ديديكه الله تعالى يه اذا ايله مراد اسماء وصفاتنده الحاد ايتملريدر
ويا خود انك اولياسنه اذا در (قال قال الله تعالى من عادى لى وليا فقد آذنته بالحرب وقال من اهان لى
وليا فقد بارزنى بالمحاربة) پيغمبريمز عليه السلام ايدر الله تعالى ديركه بركمسنه كيم بنم برولييه عداوت ايده
بن اكا حربه ايذان ايتدم واولكه بنم برولييه اهانت ايده اول بنمله محاربه يه مبارزه ايدر واذاء رسوله مراد
انك وجهنى شج ورباعيه سنى كسر ايتملريدر ويا اكا ساحر شاعر معلم مجنون ديملريدر (لعنهم الله فى الدنيا
والآخرة واعد لهم عذابا مهينا) الله تعالى انلرى دنياده وآخرتده رحمتندن ابعاد وانلر ايچون عذاب مهين
اعداد ايتدى (والذين يؤذون المؤمنين والمؤمنات بغير ما اكتسبوا فقد احتملوا بهتانا واثما مبينا) شونلركه
مؤمنلره ومؤمنه لره اكتساب ايتمدكلرى جنايتى اسنادله اذا ايدرلر امدى انلر بهتان واثم ظاهر تحمل ايدرلر
ديمشلرديكه اشبو آيت على بن ابى طالب كرم الله وجهه شاننده نازل اولوبدركه منافقلر اكا اذا ايدوب انى ناسه
ايشتدررلردى ويا اهل افك شاننده دركه قصه سى سورۀ نورده كچوبدر ويا خود شول زنات شاننده دركه شول
زنادن كراهت ايدر نسانك اردنه دوشوب كيدرلردى (يا ايها النبى قل لازواجك وبناتك ونساء المؤمنين
يدنين عليهن من جلابيبهن) يا نبى الله زوجاتكه وبناتكه ونساء مؤمنينه ديكل كه حاجتلر ايچون طشره چيقار
اولدقلرنده يوزلرينى ملحفه لريله اورتسونلر * روايت اولنديكه زمان جاهليتده واوائل اسلامده
نساء درع وخمارله بروز ايدوب حرائر اماءدن تميز ايتمزلردى اويله اولسه كيجه قضاء حاجته چقدقلرنده اهل
شطاره انلره تعرض ايدرلردى بزانى اماءدن اولمسن ظن ايتدك ديو حرائره تعرضلرينه علة ايدرلردى اول سببدن
بو آيت نازل اولوب حرائر امر اولنديلركه يوزلرين وباشلرين سترله واردية وملاحف لبسيله اماءدن تميز ايده لر
(ذلك ادنى ان يعرفن فلا يؤذين) امدى بوفعل حرائرك اماءدن تميزنه اقربدر اويله اولسه اهل شطاره
تعرضندن امن اوزره اولوب اذادن قورتيلورلر (وكان الله غفورا رحيما) الله تعالى ذنوب سالفه دن توبه
ايدنه مغفرت ايدر وعبادنه جزئيات مصالحلرين مراعاتله رحمت ليدر (لئن لم ينته المنافقون والذين فى
قلوبهم مرض والمرجفون فى المدينة) اكر منافقلر نفاقلرندن وقلبلرنده ضعف وقلت ثبات ويا فجور اولانلر
دينده تزلزل ويا فجورلرندن ويا سرايلى مسلميندن اخبار سوئله قلوب مسلمينى ارجاف ايدنلر اول فعللرندن منتهى
اولمزلرسه * ديمشلرديكه مرجفون برطائفه ايديلركه پيغمبريمز عليه السلام بر سريا كوندرسه انلر كذبله ناس
بيننه ايقاع ايدرلرديكه انلر قتل ويا منهزم اولديلرويا فلان جانبدن اوزريكزه عدو كليور ديرلردى ويا خود
مؤمنلر شاننده فاحشه شيوعن استيوب ديرلردى (لنغرينك بهم ثم لا يجاورونك فيها الا قليلا) امدى
اكر اول اوچ خصالدن منتهى اولمزلرسه سكا امر ايدرزكه انلره اساءت ايركورويا مدينه دن جلايه مضطر
قيلوراقاعلى انلره ايشليه سن حتى كه اندنصكره مدينه يه سكا آز زمان مجاورت ايده لر (ملعونين اينما ثقفوا
اخذوا وقتلوا تقتيلا) انلر سكا مجاورت ايتمزلر الا ملعونين اولدقلرى حالده قنده بولنورلرسه اخذ وقتل
اولنسونلر (سنة الله فى الذين خلوا من قبل) الله تعالينك اشبو سنتيدركه امم ماضيه ده انى سنت
ايتديكه اول انبيايه نفاق ايدنلرك وارجافله وهنلرينه سعى ايدنلرك قنده بولنورلرسه قتل اولنملريدر
(ولن تجد لسنة الله تبديلا) الله تعالينك سنتنى تبديل وتغيير ايدر بولمزسن (يسئلك الناس عن الساعة)
يا محمد مشركين سكا استهزاء وتعنتله ساعتك وقت قيامتدن سؤال ايدرلر ويا خود يهود امتحان ايله سكا
اندن سؤال ايدرلر زيرا كه توراتده وسائر كتبده انك وقتى كتم اولنمشدر (قل انما علمها عند الله) انلره ديكل كه
ساعتك علمى الله تعالى يه مختصدر ملك ونبيدن هيچ احد دانى بيلدرميوبدر (وما يدريك لعل الساعة

تکون قریبا) نه بیلورسن بالکه ساعت قریب اوله (ان الله لعن الکافرین واعدلهم سعیرا) الله تعالی مکه کافرلرینه بدرده قتلله عذاب ایتمسیله بیله آخرتده نار شدیدة الاتقاد اعداد ایتدی (خالدین فیها ابدا لا یجدون ولیا ولا نصیرا) اول نارده ابدا تخلید اولندقلری حالده برولی ونه نصیر بوله لرکه انلری حفظ وعذابلرین دفع ایده (یوم تقلب وجوههم فی النار) شول کونده که انلر نارده برجهتدن برجهته ویا برحالدن برحاله صرف اولنه لر یعنی نار انلری کاهی اعلاسنه ایرکوره وکاهی اسفلنه ایندره (یقولون یالیتنا اطعنا الله واطعنا الرسولا) تابع ومتبوع دیه لرکه نوله یدی بز الله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایتمش اولیدق که بو کونده اشبو عذابی کورمیه یدک (وقالوا ربنا انا اطعنا سادتنا وکبراءنا فاضلونا السبیلا) اتباع دیه لرکه یاربنا بز دنیاده کفر وعصیانده سادات وکبرامزه اطاعت ایدوب انلر بزه کفری تلقین وتزیین ایتمشلردی اویله اولسه بزی طریق هدایتدن ایرغروب ضلالته ایرکوردیلردی (ربنا اتهم ضعفین من العذاب والعنهم لعنا کبیرا) یاربنا امدی انلره بزه اولان عذابک ایکی مثلیله عذاب ایت که انلر ضال ومضل اولدیلردی وانلره لعنک اشد واعظمن ایت (یاایها الذین امنوا لاتکونوا کالذین آذوا موسی فبرأه الله مما قالوا وکان عند الله وجیها) یا مؤمنلر موسی علیه السلامه اذا ایدنلر کبی اولمکز الله تعالی انی انلرک مقولندن براءتن اظهار ایدوب عندنده اول قربه ووجاهه صاحبی اولدی موسی علیه السلامک اذا اولندیغی شیئده علما اختلاف ایتدیلر * ابوهریره رضی الله عنه پیغمبریمز علیه السلامدن روایت ایدردیمشکه موسی علیه السلام حیی وستیر کمسنه ایدی جلدندن هیچ برشیئی کمسه یه کوسترمزدی اویله اولسه بنی اسرائلدن برطائفه دیدیلرکه انک بزدن تستری دکل الا جلدنده برص ویا ادره ویا برآفت اولدیغیچوندر الله تعالی انی انلرک مقاله سندن براءتن اراده ایدوب برکون غسل ایچون برخالی مکانده ثیابن برطاش اوزره قودی اغتسالدن فارغ اولیجق ثیابن المغه یونلدکده باذن الله طاش انک ثوبنی کوتوروب بنو اسرائلک اشرافی بیننه براقدی موسی علیه السلام ایسه عصا ایله اردنجه ثوبم دیو کیدرک عریان انلرک اراسنه واردی حتی که بنو اسرائیل انک جسدین احسن خلقتده ایدیکن کوردیلر اندن ثوبن کینوب عصاسیله طاشی برقاچ ضربه اوردی حتی که ضربه سندن طاشده برقاچ یرده اثر ایتدی و برقوم دیدیلرکه بنو اسرائیلک اذاسی هارون علیه السلام تیهده وفات ایدیجک انی موسی قتل ایتدی دیدیلر اویله اولسه الله تعالی ملائکه یه امر ایلدی هارونک جنازه سیله بنو اسرائلک مجمعنه اوغرادیلر حتی که موسانک اندن براءتن بلدیلر بعضلر دیدیکه اذا ایله مراد قارون برزانیه مرأه یی استیجار ایتدیکه بنو اسرائیلک اشرافی بیننده موسی یه کندی ایله زنا ایتدی دیو افترا ایده مرأه ایسه قارون بکا شویله کومال و بردیکه سکا افترا ایدم دیو اقرار ایلدی حتی که انکله موسی نک اندن براءتن بلدیلر * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم برغنیمه یی قسمت ایتدکده بر رجل دیدیکه بو برقسمتدرکه انکله وجه الله اراده اولنمیوبدر پیغمبریمز علیه السلامه انک قولی خبر ویریلجک یاوزانوب دیدیکه الله تعالی موسایه رحمت ایتسونکه بوندن اکثر اذا اولنوب صبر ایلدی (یاایها الذین امنوا اتقوا الله وقولوا قولا سدیدا) یا مؤمنلر الله تعالیدن خوف ایدوب انک کراهت ایتدیکی شیئی ارتکابدن حذر ایدلک لسانکز حفظنه مراقب اولوب صدق ومستقیم کلام سویلکز (یصلح لکم اعمالکم) تاکه اول الله تعالی سزی اعمال صالحه یه توفیق ایده ویاخود اعمالکزی قبول وانک اوزره ثباتله اصلاح ایده (ویغفر لکم ذنوبکم) وقول وعملده استقامتکز سببیله ذنوبکزی مغفرت ایده (ومن یطع الله ورسوله فقد فاز فوزا عظیما) اول کمسنه که اول اوامر ونواهیده الله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایده انک عندنده غایت مطلوبنه نائل اولور دنیاده حمید وآخرتده سعید اولور (انا عرضنا الامانة علی السموات والارض والجبال فابین ان یحملنها واشفقن منها) بز امانتی سموات وارض وجباله عرض ایتدک که اول طاعت وفرائضدر * ابن مسعود رضی الله عنه ایدر اول امانتله مراد اداء صلاة وایتاء زکاة وصوم رمضان وحج بیت وصدق حدیث وقضاء دین وایفاء کیل ومیزان وحفظ ودائعدر * دینلدیکه اول فرائض وحدود دیندر ویاخود اوامر ونواهیدر ویاخود صوم وجنابتدن غسل وشرائعدن خفی اولانلردر ویاخود فرج واذن وعین وید ورجلدر اول اجرام عظام مستفهمات اولدقلری حالده دیدیلرکه انده بزه نه شی واردر * دینلدیکه اکر انی تحملده احسان ایدرسکز ثوابله جزا اولنورسز واکر عصیان ایدرسکز عقاب

اولنورسز اویله اولسه انی تحملدن اباء ایتدیلر واول امانتی ادادن عاجز اولدقلرنده انلره عقاب ایرشمسی خوفن ایتدیلر دیدیلرکه یاربنا بز سنک امرکه مسخرلرز نه ثواب ونه عقاب دیلرز بعض علما دیدیلرکه الله تعالی اشبو اجرامه امانتی عرض ایتدیکنده عقل وفهم ترکیب ایتدی حتی که خطابی تعلق ایدوب منوال مذکور اوزره جواب ویردیلر بعضلر دیدیلرکه امانتک سموات وارضه عرض اولنمسیله مراد اول ایکیسندهکی مخلوقاته لاعلی التعیین ایدی * دینلدیکه اول تمثیلدر روایتده اولان متمثل به مفروضدر یوخسه محقق دکلدر مفروضات ایسه ذهنده محققات کبی تخییل اولنور یعنی حال تکالیف صعوبتده وثقل تحملده حال مفروضه یه تمثیل اولندی امدی اول امانته اشبو اجرام عظام جامده یه عرض اولنسه جمادیتلریله اول تکالیفک عظمی وتحملک ثقلی اجلیچون انی تحملدن اباء واشفاق ایدهلردی (وحملها الانسان انه کان ظلوما جهولا) انسان انی ضعف بنیه ورخاوة قوتیله انی تحمل ایتدی بوندنصکره اول کمسه که اکا قائم وحقوقی رعایتنه مداوم اولدی دنیا وآخرت خیرنی تحصیل وتکمیل ایتدی * دینلدیکه الله تعالی آدم علیه السلامه دیدیکه بن امانتی سموات وارض وجباله عرض ایدوب تحمله طاقت کتورمدیلر سن انی شروطیله اخذ وتحمل ایدرمیسن دیدیکه یارب انده کی شروط ندر دیدیکه احسان ایدرسن ثواب بولورسن اساءت ایدرسن عقاب اولنورسن اویله اولسه آدم علیه السلام انی متحمل اولدی الله تعالی ایتدی چونکه سن انی متحمل اولدک بن سکا اعانت ایدرین بصرکه حجاب قیلورین سکا حلال اولمین شیئه نظر مراد ایتدیککده اول حجابی بصرک اوزره صالیویرکه انی کورمیهسن ولسانکه دخی لحیکی غلف قیلورم بجان حلال اولمین شیئی سویلمکدن خوف ایدهسن اول لحیینله انی برکیتکه انی سویلمیهسن وفرجکه دخی لباسی پرده قیلورم حرامه قصد ایتدیککده اول لباسی کشف ایتمکله حرامه تعرض ایتمیهسن * روایت اولندیکه امانت مذکوره صخرهٔ ملقاة شکلنده قیلنوب سموات وارض وجبال انی حمله دعوت اولندقده بز انی حمله طاقت کتورهمزدیو اکا قریب اولمدیلر آدم علیه السلام دعوت اولندقده اول صخره قتنه واروب تحریک ایتدی اکر بونی حمله تکلیف اولنسم تحمل ایدردم دیدی * دینلدیکه امدی انی تحمل ایت اویله اولسه انی دیزلرینه دکین قالدردیغندنصکره کیرو ایندیروب یره قودی ودیدیکه والله اکر دیلسم بوندن دخی زیاده قالدیرردم * دینلدیکه قالدرغل اولدخی نعم دیوب حقونه دکین انی قالدردیغندنصکره کیرو یره قودی ودیدیکه والله اکر دیلسم بوندن اوزره دخی زیاده قالدرردم * دینلدیکه امدی قالدرغل نعم دیوب حتی که انی عاتقنه قالدردی یره قومق مراد ایتدیکنده الله تعالی قبلندن بیورلدیکه اول امانت من بعد سنک واولادکک عنقلرنده قالوبدر یوم قیامتده دکاحسان واساءتکز اوزره جزا اولنورسز اول اجلدن انسان ظلوم وجهول اولوبدر * دینلدیکه یعنی نفسنه ظلوم وامر اللهه متحمل اولدیغی امانته جهول اولدی ویاخود ربنه عصیانله ظلوم ترک امانتده اولان عقابی بیلمامکله جهول اولدی دینلدیکه امانتله مراد عقل وتکالیفدر وامانتی اجرام مذکوره یه عرضله مراد اول امانتک انلرک استعدادنه اضافتله اعتباریدر وانلرک اباسیله مراد اکا اباء طبیعیدرکه اول عدم لیاقت وعدم استعداددر وانسانک حملیله مراد اکا قابلیة واستعدادیدر وظلوم وجهول اولمسی قوة غضبیه وشهویهنک اکا غالب اولمسیدر اشبو معنی اوزره انک حمله علت اولمسی حسن اولور زیراکه عقلک فوائدندرکه اول ایکی قوته مهیمن ورقیب اولوب تعدی ومجاوزهٔ حددن اول ایکیسنی حافظ اوله وتکالیفدن معظم مقصود اول قوتی تعدیل وسورتلرین کسردر (لیعذب الله المنافقین والمنافقات والمشرکین والمشرکات ویتوب الله علی المؤمنین والمؤمنات) الله تعالی اول امانتی جنس انسانه عرض ایلدی تاکه اول امانته خیانت ایدوب وفا ایتمین منافقین ومنافقاته ومشرکین ومشرکاته تعذیب ایده ومؤمنین ومؤمناته اول امانته وفالریله ایمانلری ظاهر اولوب بعض طاعاتده تقصیرلری حاصل اولدقده رحمت ومغفرتله انلره عودت ایده اشبو وعدده توبه ذکریله اشعار بیورلدیکه انلر جبلتلرنده ظلوم وجهول اولملری انلری فرطاتدن خالی ایتمیه امدی عرض امانتله انلرک شقاوتی وبونلرک سعادتی ظاهر اولدی (وکان الله غفورا رحیما) الله تعالی هرتائبه غفور اولوب فرط فرطاتلرندن تجاوز ایدوب ورحیم اولوب طاعتلری اوزره فوزله اثابه ایدرکو یعدر ورحیمدر

سورة سبأ وهی اربع وخمسین آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحيم

(الحمد لله الذی له ما فی السموات وما فی الارض) حمد اول الله تعالی ایچون ثابتدر که سموات وارضده اولان
اشیانك خلقی وملکیدر دنیاده حمد انك كمال قدرتنه وتمام نعمتنه دردر زیرا که سماده وارضده کی اشیا اهالیسنه
نعمتدر اویله اولسه اوزرلرینه واجب اولورکه انی انعام ایدن رب تعالییه حمد وثنا ایده لر (وله الحمد فی الآخرة)
آخرتده دخی حمد انك كمال قدرتنه وتمام نعمتنه دردر ونعم آخرتکه توابدر اکرچه انك اوزره حمد واجب دکلدر
تعبد اولمدیغیچون لکن اهل ایمانك سرورینه تتمه درانلرك انکله التذاذی متعطشك ماء بارد له التذاذی کبیدر
(وهو الحکیم الخبیر) اول الله تعالی دنیا وآخرت امورینی احکام ایدرو بواطن اشیایی بیلور (یعلم ما یلج
فی الارض) ارضه داخل اولنی بیلور ماء غیث وحیوان ونبات واشجار واحجار واموات وکنوز کبی
(وما یخرج منها) وارضدن خروج ایدنی دخی بیلور ماء عیون ودواب ونبات واشجار واحجار وجواهر
ارض وبعث عندنده اموات کبی (وما ینزل من السماء) ودخی سمادن نزول ایدنی بیلور مطر وثلج وبرد
وصاعقه ورزقده کی برکت ومقادیر وملائکه کبی (وما یعرج فیها) ودخی سمایه عروج ایدنی دخی بیلور
ملائکه واعمال عباد وابخره وادخنه کبی (وهو الرحیم الغفور) اول الله تعالی غفور ورحیمدر انلره کیم
نعمتلری شکرنده تقصیر ایدرلر مع هذا انك نعمتلری کثیر ایکن (وقال الذین کفروا لا تأتینا الساعة)
کافرلر یعنی انکار واستهزا طریقی اوزره دیدیلرکه بزه قیامت کلمز (قل بلی وربی لتأتینکم عالم الغیب) دیکل که
ربم عالم الغیب جل شانه حقیچون قیامت البته سزه کلیسردر (لا یعزب عنه مثقال ذرة فی السموات
ولا فی الارض) اول الله تعالیدن ذره وزنی دکلو شیئ که اول نملهٔ صغیره ویا شعاعده کورینور شیئدر منفصل
وباین اولمزلکه اکا ظاهردر (ولا اصغر من ذلك ولا اکبر الا فی کتاب مبین) ذره دن اصغر وکرك اکبر هرنه
وار ایسه الا لوح محفوظده مسطوردر (لیجزی الذین امنوا وعملوا الصالحات اولئك لهم مغفرة ورزق کریم)
امدی اول قیامتك کلمسی انکیچوندرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلینلره الله تعالی جزاء خیر ایده اویله
اولسه انلر ایچون مغفرت ورزق کریم اولورکه اول جنتدر (والذین سعوا فی آیاتنا معاجزین اولئك لهم
عذاب من رجز الیم) وشونلرکه بزم آیتلریمز ابطالنه وناسی اندن تنفیره سعی ایدرلر ناسی اکا ایماندن تثبیط
ایدر اولدقلری حالده امدی انلر ایچون سوء عذابدن عذاب مؤلم اولور (ویری الذین اوتوا العلم الذی انزل الیك
من ربك هو الحق ویهدی الی صراط العزیز الحمید) وتا که صحابه دن ویا تابعیندن ومسلمین اهل کتابدن
علم ویریلنلر بیله لرکه ربك جل شانه دن سکا انزال اولنان قرآن حقدر اول عزیز منتقم فعالنده محمود
رب تعالینك صراطنه هدایت ایدرکه اول توحید ولباس تقوا ایله تدرعدر (وقال الذین کفروا هل ندلکم
علی رجل ینبئکم اذا مزقتم کل ممزق انکم لفی خلق جدید) یعنی انکار ایدن کافرلر بری برلرینه مسخریه
وتجاهل طریقی اوزره دیدیلرکه سزه بر رجلی یعنی محمد صلی الله علیه وسلمی دلالت ایده لممیکه اول سزه اعجب
اعاجیب تحدیث ایدرکه سزلك اجسادکز چوریوب طاغلدیغندن وطپراق اولدیغندنصکره سز خلق جدید له
انشا اولنورسز (أفتری علی الله کذبا ام به جنة) بلمزکه اول الله تعالییه کذبمی اختلاق ایدر ویا انده جنون
اولوب انی توهم ایلروانی سویلر (بل الذین لا یؤمنون بالآخرة فی العذاب والضلال البعید) بالکه بعثك
حقیقتن تصدیق ایتمینلر عذابه وهدادن بعید ضلاله مؤدی اولورشیئه واقعلردر (افلم یروا الی ما بین ایدیهم
وما خلفهم من السماء والارض) انلر اوکلرینه وارد لرینه نظر ایتمزلرمیکه قنده اولسه لر سماء وارض انلری
احاطه ایتمشدر اندن خروجه قادر اولمزلر بزم عذابمزدن خوف ایتمزلر (ان نشأ نخسف بهم الارض او نسقط
علیهم کسفا من السماء) اکر دیلسه وز بزم آیاتمزه بینات ظهورندنصکره تکذیبلری ایچون انلری قارون کبی یره
بچورردك ویا اصحاب ایکه کبی اوزرلرینه سمادن نار قطعه لری یاغدرردق (ان فی ذلك لآیة لکل عبد منیب)
امدی سماء وارضه نظر ایدوب اول ایکیسنده کی عجائب فکرنده عبرت ودلالت واردر هر عبده که رب تعالییه
راجع اولور وانك امرنده چوق تأمل قیلور (ولقد آتینا داود منا فضلا) بز داوده بزم قبلمزدن سائر انبیا ویا سائر
ناس اوزره فضل ویردککه انده نبوت وکتاب وملك وصوت حسن وتلیین حدید مندرج اولور (یا جبال
اوبی معه) دیدککه یا جبال داودك تسبیح ویا نوحه سنه انکله بیله ترجیع ایدلك * دینلدیکه داود علیه السلام

تسبیح

تسبیح ایتدیکنده کندیله بیله جبالك تسبیحن ایشیدر ومعناسنی بیلوردی نتکیم موسی علیه السلام شجره دن
ندایی ایشیدوب معناسنی بیلدیکی کبی (والطیر) وطیره دیدککه سز دخی داودك تسبیح ویا نوحه سنه
انکله بیله ترجیع ایدلك اویله اولسه قوشلر دخی انك تسبیح ویا نوحه سنه انکله اصواتلریله ترجیع ایدرلردی
(وألنا له الحدید) وبز اکا تیموری شمع کبی یدنده تلیین ایتدك حتی که انی تلیینده ناره ومطرقه یه محتاج
اولمزدی بلکه یدیله انی دیلدیکی کبی تصریف ایدردی ویا اکا ویریلان شدت قوتندن تیمور یدنده لین
اولوردی * دینلدیکه داود علیه السلام بنو اسرائیله ملك اولیجق تبدیل شکله ناس بیننده کزردی بر بلدیکی
کمسه یه راست کلسه والیکز داودی نیجه بیلورونه خصالده ایشیدرسز دیو سؤال ایدردی ناس دخی اکا خیرله
ثنا ایدرلردی اویله اولسه الله تعالی اکا ادمی صورتنده بر ملك کوندردی عادتی اوزره اول ملکدن
کندینك حالن سؤال ایتدکده ملك دیدیکه داود نه کوزل کمسه ایدی کندینك وعیالنك معیشتی بیت المالدن
اولمسیدی اویله اولسه داود علیه السلام الله تعالیدن دیلدیکه اکا بر سبب تسبیب ایده کیم انکله بیت المالدن
استغنا ایده اندن تقوت وعیالنی اطعام ایده اویله اولسه الله تعالی اکا حدیدی تلیین ودرع صنعتن تعلیم
ایتدی حتی که هر درعی درت بیك درهمه بیع ایدوب اندن بر وعیالن یدرر وفقرا ومساکینه ویرردی
دینلدیکه اول هرکونده بر درع دوزوب انی بیك درهمه بیع ایدردی ایکی بیکنی نفسنه وعیالنه انفاق ایدوب
درت بیکنی بنو اسرائیل فقراسنه تصدق ایدردی * پیغمبریمز علیه السلام ایدر داود علیه السلام کسب
یدندن اکل ایدردی (ان اعمل سابغات) بز داوده امر ایتدککه درعلر دوزکل که اول کیکیش واوزون
اولوب پرده سور ینه درعی اول ایجاد ایدن داود علیه السلام ایدی (وقدر فی السرد) ودرعلری نسجنده
تقدیر ایت یعنی انك مسمارلرین دقاق ایتمکل که قلق ویرمیه غلاظ دخی ایتمکل که خرق ایتمیه بلکه انده
قصد وقدر حاجته بی رعایت ایلکل (واعملوا صالحا) ویا داود وآل داود عمل صالح ایشلککز
(انی بما تعملون بصیر) بن سزلك اعمالکزه بصیرم انك اوزره سزه جزا قیلورین (ولسلیمان الریح غدوها
شهر ورواحها شهر) بز سلیمان علیه السلامه ریحی تسخیر ایتدککه انك غداتده جریی بر آیلق مسافه ایدی
عشیده دخی اولقدر ایدی اویله اولسه بر کونده ایکی آیلق مسافه کیدردی (وأسلنا له عین القطر) وبز
اکا نحاس مذاب عینی اساله ایتدك اویله اولسه صونك یرکارندن قیناوب چقمسی کبی اول دخی
معدنندن قیناوب چیقاردی * دینلدیکه اول هر ایده اوچکون جاری اولوردی واول عینك دیارنده ایدی
ناسك الی الآن انتفاعی سلیمان علیه السلامه اساله اولنان نحاسله در (ومن الجن من یعمل بین یدیه
باذن ربه) وبز جندن بر طائفه یی سلیمان ایچون تسخیر ایتدك که رب تعالینك امریله انلرك هر بری اکا
اطاعت ایدرلردی (ومن یزغ منهم عن امرنا نذقه من عذاب السعیر) اول جنیلردن اولکه بزم اکا امر
ایتدیکمز طاعت سلیماندن عدول ایده بز اکا آخرت عذابندن اذاقه ایدرز * دینلدیکه اول جنیلر اوزره
مسلط بر ملك النده آتشدن سوطله طورردی سلیمان علیه السلامك امرندن عدول ایدنی اول سوطله اوروب
احراق ایدردی (یعملون له ما یشاء من محاریب) اول جنیلر سلیمان علیه السلام ایچون قصور حصینه
ومساکن شریفه ومساجددن دیلدیکی شیئی دوزرلردی اول جمله دن بری بیت المقدسدر که داود
علیه السلام انی بر رجل قامتی دکلو رفع ایتدیکندنصکره سلیمان علیه السلام انی اتمام ایتدی (وتماثیل)
ودخی انکیچون زجاج ونحاس وصفر ورخامدن انبیاء وملائکه وعباد صالحین صورتلرین دوزرلر دیکه
ناس انلری کوردکارنده انلرك کبی عبادته راغب اوله لر زیرا که انلرك شرعنده تصویر صور جائز ایدی حرمتی
شرع محمدیدر * روایت اولندیکه جنیلر سلیمان علیه السلامك کرسیسی اسفلنده ایکی اسد وفوقنده ایکی
نسر دوزمشلردی کرسی یه صعود مراد ایتدیکنده اول ایکی اسد انکیچون ذراعلرین بسط ایدرلردی وکرسی
اوزره اوتوردیغنده اول ایکی نسر قنادلرین اچوب اکا کولکه ایدرلردی (وجفان کالجواب) ودخی
انکیچون بیوك حوضلر کبی صحفه لر دوزرلردی * دینلدیکه انك هر بر صحفه سنه اکل ایچون بیك رجل
اوتورردی (وقدور راسیات) ودخی انکیچون قدرلر دوزرلردیکه قائمه لر اوزره ثابتلر ایدی بیوکلکندن
مکانلرندن ایرلمزوایندرلمزدی انلره نردبانلرله چقیلوردی (اعملوا آل داود شکرا) ودیدك که

يا آل داود اول الله تعالينك نعمتلرينه شاكرين اولديغكز حالده اكا اطاعت ايدك (وقليل من عبادى الشكور) عبادمدن ازدركه قلب ولسان وجوارحله اكثر اوقاتى اداء شكره صرف ايده زيرا كه الله تعالينك شكره توفيقى برنعمتدركه شكر اخر مستدعى اولور اويله اولسه اكا نهايت اولمز اول اجلدن دينلديكه شكور اولدركه شكردن عجزنى بيله (فلما قضينا عليه الموت مادلهم على موته الا دابة الارض تأكل منسأته) وقتا كه بز سليمانه موتنى قضا ايتدك انك موتنى آنه وياجنيلره بيلدرمدى الا ارضه بيلدرديكه انك عصاسنى يكله قيريلوب سليمان عليه السلام اكا طيانمشكن دوشدى * روايت اوننديكه سليمان عليه السلام بيت المقدسه كيروب بر ييل ايكى ييل براى ايكى اى اندن اقل واكثرنده عبادته مشغول اولوردى طعام وشرابى اكا اول ارايه كتوريلوردى وقتا كه وفات ايده جكى كره ده اكا كيردى هر صباحن محرابنده برشجره بتمش بولوردى وسليمان عليه السلام اكا اسمنى ومنفعتنى سؤال ايدردى سؤال ايدوب غرس ايچون اولنى چيقاروب اخر موضعه غرس ايدردردى ومنفعتن برازردى حتى كه خروب اغاجى بتدى سن نيچون بتوبسن ديديكده ديديكه مسجدكى تخريب ايچون سليمان عليه السلام انك جوابن تأمل ايدوب قلبيله ديديكه بن حياتده ايكن الله تعالى بو مسجدى خراب ايدردكلدر امدى بو بنم موتم زمانى ايرشديكه بو وجهله بكا بلدرلدى اندن اول خروبه يى چيقاروب آخر موضعه ديكدردى والله تعالى يه مناجات ايدوب ديديكه الهى بنم موتمى جن طائفه سندن كيزله كل تا كه انس جنك غيبى بيلمزايديكنى بيله لر زيرا كه جن ايسه برغيبدن بعض اشياى بيلورزديوانسى آلدادرلردى چون سليمان عليه السلام موتنك جنه مستور اولمسن ديلدى زيراكه بيت المقدس بناسى هنوز تمام اولمامشدى جن انك موتنى بيلمامكله عملده جهد ايليه لر اتمامنه دكين انى ترك ايتميه لر اويله اولسه جنه امر ايلديكه كنديانك اوزره قپوسن صرچه دن بر بيت بنا ايده لر انلردخى حرصله انى بنا ايتديلر سليمان عليه السلام انك ايچنده عصاسنه اتكا ايدوب نمازده قائم ايكن روحى قبض اولندى ماشاء الله اول حال اوزره قالوب كمسه انك موتنى بيلمدى جن انك حياتنده كى منوال اوزره اعمال شاقه يى ايشليوب انى حياتنده ظن ايتديلر وانك ناسه خروجدن احتباسنى انكارايتمديلر زيرا كه اطالۀ صلوته اعتيادنى بيلدلر حتى كه ارضه انك عصاسنه كيردى ييوب اوعاسيله انى قيردى وسليمان عليه السلام يره دوشدى انكله اول عملده اولان جن وشياطين انك موتن بيلوب سونيشديلر بعده اول بيتى ناس آچوب ايچرو كيرديلر اول وقت موتنى بيلمك ايچون برارضه يى عصاسنه كيردرديلر بعده انك بركونله بركيجه ده عصادن يديكى اوزره حساب ايدوب سليمان عليه السلامك وفاتندنبرو بر ييل كامل اولمش بيلديلر اويله اولسه ارضه نك اول فعلى جنه شكور اولوب من بعد اول خشب جوفنده ايكن اكا ماء وطين كتوررلردى (فلما خر تبينت الجن ان لو كانوا يعلمون الغيب مالبثوا فى العذاب المهين) وقتا كه سليمان عليه السلام يره دوشدى جنه امر ملتبس ايكن بلديلركه اكر انلر عملرنجه غيبى بيلور اولسه لر سليمان عليه السلامك موتى واقع اولديغى حينده بيلوب انك موتندنصكره بر ييل تا اول يره دوشنجه تسخيرنده عذاب شديده قالمزلردى وياخود جنك امرى انسه ظاهر اولديكه انلر غيبى بيلمزلرايمش اهل تاريخ ايدر سليمان عليه السلام اللى اوچ ييل معمر اولدى اون اوچ ياشنده ايكن ملك اولدى ملوكتندن درت ييل كچجك بيت المقدس بناسنه ابتدا ايتدى (لقد كان لسبأ فى مسكنهم اية) سبأ بن يشجب بن يعرب بن قحطان اولادى ايچون مسكنلرنده صانع مختارك وجودنه وامور عجيبه دن ديلديكى شيئه قدرتنه علامت ودلالات واردر روايت اوننديكه بررجل پيغمبريز صلى الله عليه وسلمه ديديكه يا رسول الله سبأ رجل ويا امرأة ويا ارضميدر ديديكه اول عربدن بررجل اولوب اون اولادى وار ايدى التيسيله يمن ودردله تشاؤم ايدردى اما تيمن ايتديكى كنده واشعريون وازد ومدحج وانمار وحمير ايدى * واما تشاؤم ايتديكى عامله وجذام ولخم وغسان ايدى * دينلديكه انلرك مسكنلرينه مأرب دينوردى انكله صنعا بينى اوچ كونلك مسيره ددر (جنتان عن يمين وشمال) اول ايتدلرك ايكى بلولك باغ وبوستانلريدركه بربلوكى بلدهلرنك صاغنده وبربلوكى صولنده ايدى وياخود انلردن هر بر رجلك مسكنى صاغنده برباغى وصولنده برباغى وار ايدى (كلوا من رزق ربكم واشكروا له) انلره بعث اولنان پيغمبرلرى ديديكه ربكز جل شانه نك سزه ويرديكى باغلريكزميوه سندن يوب اكا شكر ايلككز * دينلديكه انلردن بر امرأه مكتلنى باشنه الوب ايكى باغنك ايچندن كيدردى انى

هيچ برميوه يه دكدين مكتلى انواع ميوه ايله دوكيلنه قدرطولردى (بلدة طيبة ورب غفور) اشبو رزقكز اولديغى بلدۀ طيبه دروانكه سزى رزقلنديرن وسزه شكرله امر ايلين رب تعاليدركه اكا شكر ايده نك فرطاتنى مغفرت ايدر * دينلديكه سبأ بر بلدۀ طيبه ايديكه انده سباع يوغيدى وانده بعوضه وذباب وبرغوث وعقرب وحيه يوغيدى حتى بر رجلك ثيابنده قمل وار ايكن انلرك بلده سنه اوغراسه انك طيب هواسندن جمله سى اولوردى * وهب ايدر الله تعالى سبأ اهلنه اوچ پيغمبر كوندردى انلرى الله تعالى يه دعوة وانلره تذكير نعمت ايتديلر (فاعرضوا) انلر ايسه شكردن اعراض ايتديلر (فارسلنا عليهم سيل العرم) اويله اولسه بز انلر اوزره سيل عرم ارسال ايتدك كه اول بر سيلدركه اكا طاقت كتورلمز وياخود مطر شديددر وياخود كوستبك دينور حيواندركه انلرك سدلرينى تخريب ايتدى * ابن عباس رضى الله عنهما وغيرى ايدر اهل سبأ واديلرينك صوينى اوزره دوكشورلردى بلقيس اول ممالكه مالك اولديغنده سبأ اهاليسنه امر ايلدى انده صخرۀ وقارله ايكى جبل ارا سنه سد بنا ايدوب بربرينك فوقنده اوچ قپو ايتدردى واول سدك جانب اسفلنده بربركۀ عظيمه ايتدردى يغمور ياغديغنده يمين واديلرينك سيلى كلوب اول سده ايركلوردى صويه احتياج اولدقلرنده ابتدا فوقنده كى قپويى آچوب بركه يه اقيدرلردى وبركه دن صويى الورلردى اول دوكندكده اورتاده كى قپويى بعده اشغه ده كى قپويى اچارلردى بو منوال اوزره اول سدك صويى انلره برييلدن بر ييله وسعت اوزره وفا ايدردى وقتا كه پيغمبرلرينه عصيان ونعمة اللهه كفران ايتديلر الله تعالى انلره كوستبك نام حيوانى تسليط ايتدى حتى كه سدى اسفلندن دلوب سدك صويى باغ وبوستانلرين تخريب ايتدى * وهب ايدر انلر علم وكهانتلرنده بولديلركه سدلرينى فاره تخريب ايديسردر اويله اولسه سدك هر ايكى طاشى ارا سنه برهره قوديلر وقتا كه سدك خرابى وقتى ايردى بريبولك كوستبك اول هره لر اوزره هجوم ايدوب سددن برارالغه كيردى وسدك ايچن اويوب سيل كيره جك دلكار ايتدى حالبوكه اهل سبانك اندن خبرى اولمدى سيل كلجك اول ارالغه كيردى سدى ييقوب خرابه ايركوردى مسكنلرين وبيتلرين قوم باصوب كنديلر طاغلديلر حتى كه حاللرى عرب بيننده مثل وعبرت اولوب سو بلنديلر اهل تاريخ سبانك بو وقعه سى عيسى عليه السلام ايله محمد صلى الله عليه وسلم بعثتى بيننده واقع اولوبدر ديديلر (وبدلناهم بجنتيهم جنتين ذواتى اكل خمط واثل وشئ من سدر قليل) وانلرك اول ايكى صنف هلاك اولان بوستانلرينه بدل ايكى صنف آخر بوستانلر ويردك كه انلرك اشجار واثمارى خمط واثل وسدردن شئ قليل ايدى اما خمط هر نبتدركه اول مرارتدن طعم اخذ ايده اكا يمكن اولميه وياارالك ثمريدر وياهر شجردركه انك شوكى اوليه اما اثل شجر طرفادر وياطرفايه بكزر برشجردر الا بوكه طرفادن اعظمدر اما سدر شجر نبقدركه غسل يد ايچون انتفاع اولنور بوستانلرده ديكلور لكن اشبو سدردن مراد اول دكلدر بلكه سدر بريدركه انكله نه انتفاع اولنور ونه ورقى برشيئه صالح اولور (ذلك جزيناهم بما كفروا) اشبو فعل كه انلره ايشلندى نعمته كفرانلرى ويا انلره بعث اولنان پيغمبرلرى تكذيبلرى سببيله ايديكه بز انلره جزا ايتدك (وهل نجازى الا الكفور) اشبو فعلمزله بزجزا ايتمزالا اكا كه كفر ايده ويا كفرده بليغ اوله (وجعلنا بينهم وبين القرى التى باركنا فيها قرى ظاهرة) وانلرله شول اهاليسنه توسعه ايله بركت قيلديغمز قرى بينه كه اول قراى شامدر قراى متواصله قيلدقكه قريۀ اولى دن قريۀ ثانيه كورينوردى اهل سبانك تجارتى يمندن شامه ايدى برقريه ده ياتسه لر قريۀ اخراده قيلوله ايدرلردى حتى كه سبادن شامه وارنجه زاد كتورمكه احتياج اولمازلردى * دينلديكه سبادن شامه وارنجه درت بيك ايدى يوز قريه برى برينه متصله ايدى (وقدرنا فيها السير) واول قرى بيننده سيرلرين بر تقدير ايلدك بر حيثيتله كيم عادى برقريه ده قيلوله ايدر وراىح دخى قريۀ اخراده بيتوتت ايدردى سبادن شامه وارنجه هر كونده ايكى كره ذات مياه واشجارلى قريه لره ايريشورلردى (سيروا فيها ليالى واياما امنين) وبز انلره ديدك كه ليل ونهاردن ديلديككز وقتده اول قراده جوع وعطش وسباعدن آمنين اولديغكز حالده سير ايدك اختلاف اوقاتله انده سزه امن مختلف اولمز (فقالوا ربنا باعد بين اسفارنا) انلر ايسه كثرت نعمتلرى سببيله بطر وطغيان ايدوب عافيته صبر ايده مديلر يا ربنا بزمله اسفارمز بينى بعيد قيل ديو استديلر تا كه انده ركوب رواحل وتزود ازدواد له فقراء اوزره تطاول ايده لر الله تعالى اول حاجتلرين روا ايدوب قراى متوسطه يى تخريب ايتدى (وظلموا انفسهم) نعمة اللهى انكار

وشکرنی ترك اوزره اصرارله نفسلرینه ظلم ایتدیلر (فجعلناهم احادیث) اویله اولسه بز انلری انلردنصکره کلنلره احادیث قیلدقکه انلری تحدث واحواللرینه تعجب ایده‌لر (ومزقناهم کل ممزق) وانلری غایت مرتبه‌ده تفریق ایتدك حتی که انلردن غسان شامه وانمار یثربه وجذام تهامه‌یه وازد عمانه لاحق اولدی (ان فی ذلك لآیات لکل صبار شکور) اشبو ذکر اولنانده معاصیدن صبر ونعم اللهه شکر ایدنلره ایتلروار در (ولقد صدق علیهم ابلیس ظنه) ابلیس انلرك شاننده ظننی تحقیق ایتدیکه اول انلرك کفری وا کا اتباعلریدر شول قولله کیم (فبعزتك لاغوینهم اجمعین ولاتجد اکثرهم شاکرین) یارب عزتك حقیچون انلرك جمیعین اغوا ایدم ودخی انلرك اکثرنی شکر ایدر بولمیه‌سن دیدی امدی ابلیسك ظنی یا اهل سبایه ایدی شول حینده‌که انلرك شهواته انهماکن کوردی ویابنی آدمه ایدی شول حینده‌که انلری آدم علیه السلامك ضعف عزمن کوردی ویا انلرده ترکیب اولنان شهوت وغضبی کوردی ویاملائکه‌نك انلرشاننده (اتجعل فیها من یفسد فیها) یاربنا بریوزنده خلیفه ایدرمیسن اول کمسنه‌یی که انده فساد ایدر دیدکلرین ایشتدی اویله اولسه بن انلری اضلال واغوا ایدرین دیو تحقیق ایلدی (فاتبعوه الا فریقا من المؤمنین) اول ابلیسه فریق مؤمنینك غیری ناسك جمیعی اتباع ایتدیلرویاخود فرق مؤمنیندن برفریق عصیانده اکا اتباع ایتمدیلرکه انلر مخلصوندر (وما کان له علیهم من سلطان الا لنعلم من یؤمن بالآخرة ممن هو منها فی شك) ابلیسك انلراوزره وسوسه واستغوا ایله تسلط واستیلاسی اولمدی الا انکیچونکه آخرته ایمانی اولانه علممز تعلق ایده برتعلقله کیم انك اوزره جزا ترتب ایدرویاخود مؤمن مشاکدن تمیزایده ویاخود ایمانه که اول انکیچون ایمان تقدیر اولنوبدر وشکه ایره اولکه انکیچون ضلالت تقدیر اولنوبدر (وربك علی کل شیء حفیظ) ربك جل شانه هرشیئه مکون وکائنه رقیبدر (قل ادعوا الذین زعمتم من دون الله) یا محمد مشرکینه دیکل که الله تعالیدن غیری اصنام وملائکه‌دن الهه زعم ایدوب عبادت ایتدکلریکزه دعا ایدك که سزه ایرشن شدائدی کیدره ویاخود ایجکزی سزه ایرکوره (لایملکون مثقال ذرة فی السموات ولا فی الارض) بلکه اول آلهه زعم ایتدکلریکز نه سموات ونه ارضده خیر وشردن ذره آغرلغنجه برشیئه مالك دکللردر (وما لهم فیهما من شرك) اول الهه‌کزایچون نه سماده ونه ارضده خلقده ونه ملکده الله تعالی ایله شرکتلری یوقدر (وما له منهم من ظهیر) والله تعالینك الهه‌کزدن هیچ برمعینی یوقدرکه سموات وارض اموری تدبیرنده اکا اعانت ایده بلکه انلر هرشیئدن عاجزلردر بو بیته صالح دکللردر (ولا تنفع الشفاعة عنده الا لمن أذن له) الله تعالی عندنده شفاعت نفع ایتمز مکر انکیچونکه شفاعتیچلیکه اذن ویریله ویا انکیچون شفاعت ایدلمکه اذن ویریله (حتی اذا فزع عن قلوبهم) حتی که چانکه شافعلرك ومشفوع لهلرك قلوبندن فزع کشف وزائل اوله برکلمه ایله کیم شفاعته اذن اطلاقنده رب العزه جل شانه انی سویلیه حالبوکه اندن اول شفعا شفاعته اذن اولمسی توقع وانتظارنده ایدیلر ومشفوع لهلر اولنلر ایسه کندیلریچون شفاعت اولنغه شافعلره اذن ویریلورمی ویا اذن ویرلزمی دیو خوفده ایدیلر شفاعته اذن ایسه زمان بعیددنصکره‌ده اولوروقتاکه شفاعته اذن اوله سوینشوب بری برلرینه سؤال ایده‌لر (قالوا ماذا قال ربکم قالوا الحق) دیه‌لرکه ربکز جل شانه شفاعت حقنده نه دیدی دیه‌لرکه قول حق دیدیکه اول مؤمنلرایچون شفاعته شافعینه اذندر* دینلدیکه چانقلوب کفاردن موت ویاقیامت عندنده فزع منکشف اوله اوزرلرینه اقامت حجت ایچون ملائکه انلره دیه‌لرکه ربکز جل شانه دنیاده نه دیدی دیه‌لرکه قول حق دیدی دیو اعتراف ایده‌لر شول وقتده‌که انلره اول اعتراف نفع ایتمیه (وهو العلی الکبیر) اول الله تعالی علو کبیر صاحبیدر اولکونده ملائکه وانبیادن هیچ کمسه ایچون انك اذنسز شفاعته اذن ورخصت اولمز (قل من یرزقکم من السموات والارض قل الله وانا او ایاکم لعلی هدی او فی ضلال مبین) یا محمد دیکل که سمواتدن مطر وارضدن نباتله سزی کیم رزقلندررا کرسکوت ویاجوابده الزام خوفیله تلعثم ایدرلرسه انلر قلبلریله اکا مقرلردرسن دیکل که الله تعالی رزقلندرربلکه الله تعالی یی رزق وقدرتله توحید ایدرزوسزکه شول ادنای مراتبه نازل جمادی اکاشرك ایدلمسزبزمی یوخسه سزمی هدی اوزره دریوخسه ضلال مبینده درامدی بیلك که بز یقیناهدایت اوزره وزریاکه رازقلك وحدانیتن بیلوروعمزایسه یقیناضلاله نغمسلرسز زیراکه سزغیری اکاشرك ایدوب انك وحدانیتن بیلمزسز (قل لاتسألون عما اجرمنا ولا نسأل عما تعملون) دیکل که بزم اکتساب ایتدیکمز صغائر

وذلاتدنکه مؤمن اندن خالی اولمز سزاندن سؤال اولنمزسز وسزك ایشلدیککز کفر وکبائردن بز سؤال اولنمازز بلکه هرکمسه خیروشردن عملیله جزالنور* دینلدیکه اشبوآیه سیف آیتیله منسوخدر (قل یجمع بیننا ربنا ثم یفتح بیننا بالحق) دیکل که ربمز جل شانه یوم قیامتده بزی وسزی جمع ایدر بعده بزمله سزك بیننی عدلله قضا ایدر محقینی جنته ومبطلینی ناره ادخالله (وهو الفتاح العلیم) اول الله تعالی حاکم عدلدر خلق بیننده قضاسنك حکمتن بیلور (قل ارونی الذین الحقتم به شرکاء) دیکل که بکا کوسترك کیم الهه‌کزی نه صفتله الله تعالی‌یه عبادتنه استحقاقده اشراك ایدرسز (کلا بل هو الله العزیز الحکیم) حاشا که الهه‌کز اکا شرکاء اوله بلکه عبادتنه مستحق اول الله تعالیدر غلبه وکمال قدرت وحکمتله موصوفدر (وما ارسلناك الا کافة للناس) یا محمد بزسنی عامهٔ ناسه ارسال ایتدك (بشیرا ونذیرا) طاعت اهلنه بشیر ومخالفت اهلنه نذیر اولدیغك حالده (ولکن اکثر الناس لا یعلمون) لکن ناسك اکثری رسالتکی تصدیق ایتمزلر وجنت ونارك حقیتن بیلمزلر (ویقولون متی هذا الوعد ان کنتم صادقین) مشرکلر فرط جهالتلرندن تبشیر وانذار ایتدیککز قیامت نوقتن اولوراکر قوللکزده صادقلردن ایسکز بزه خبر ویرك (قل لکم میعاد یوم لا تستأخرون عنه ساعة ولا تستقدمون) دیکل که الله تعالی عذابکزی برکون ایرکورمك دیلسه ایرکوررلکن انکیچون لوح محفوظده مکتوب یوم موعود واردرکه اول یوم موت ویا یوم بعثدراندن نه برساعت تأخیر ونه تقدیم اولنورسز (وقال الذین کفروا لن نؤمن بهذا القرآن ولا بالذی بین یدیه) کفار مکه دیدیلرکه بزنه قرآنه ونه اندن اول اینن توراته وانجیله تصدیق ایدرز* روایت اولندیکه کفار مکه اهل کتابه پیغمبریمز علیه السلامدن سؤال ایدوب اهل کتاب انلره بزانك صفتن کتابلریمزده بولمیشزدیو خبر ویردکلرنده یاوزلنوب کتابلرك جمیعنه کافر اولدیلر (ولو تری اذ الظالمون موقوفون عند ربهم یرجع بعضهم الی بعض القول) اکر کورسیدك شول وقتیکه ظالملر رب تعالی عندنده موضع محاسبه‌ده محبوس اولوب متجاوزین اولدقلری حالده بری برلرینه قولله مراجعت ایده‌لر (یقول الذین استضعفوا للذین استکبروا لولا انتم لکنا مؤمنین) اتباع رؤسالرینه دیه‌لرکه اکرسزلك اضلالکز وایماندن بزی صدکز اولمسیدی رسول الله علیه السلامه اتباعله بزدخی مؤمنلر اولوردق (قال الذین استکبروا للذین استضعفوا انحن صددناکم عن الهدی بعد اذ جاءکم بل کنتم مجرمین) رؤسا اتباعلرینه دیه‌لرکه بزسزی ایماندن صد ایتدکمی سزه هدی کلدیکندنصکره بلکه سز کندیکز مجرمین ولدیکز شول حیثیتدنکه هدادن اعراض ایدوب انك اوزره تقلیدی ایثار ایتدیکز (وقال الذین استضعفوا للذین استکبروا بل مکر اللیل والنهار اذ تأمروننا ان نکفر بالله ونجعل له اندادا) اتباع رؤسایه دیه‌لرکه بزم ایماندن صد مزه لیل ونهارده بزی شرکه دعوتکز احتیالی اولدیکه سز بزه امر ایدر دیدکز که الله تعالی‌یه کافر اولالم والهه‌مزی اکا شرکا قیله‌لم (واسروا الندامة لما رأوا العذاب) ایکی فریقدن هربری صاحبندن تعییر خوفیله ضلال واضلال اوزره ندامتی اسرار ایده شول وقتکه عذابی کوره‌لر (وجعلنا الاغلال فی اعناق الذین کفروا) کفارك رؤساء واتباعی بیونلرینه یوم قیامتده اتشدن اغلال قیلورز (هل یجزون الا ما کانوا یعملون) انلر جزا اولنمزلر الا انك اوزره که کفر ومعاصیدن انی دنیاده ایشلدیلردی (وما ارسلنا فی قریة من نذیر الا قال مترفوها انا بما ارسلتم به کافرون) بزهیچ برقریه‌یه اهلنه انذار ایچون بر رسول کوندرمدك الا انلرك رؤسا متنعمی اول رسوللرینه دیدیلرکه بزسزلك ارسال اولندیغکز شیئه کافرلرز (وقالوا نحن اکثر اموالا واولادا وما نحن بمعذبین) زخارف دنیا ایله افتخار ایدن کافرلر مؤمنلرك فقراسنه دیدیلرکه اموال واولادده بز اکثرزیوم قیامتده بز عذاب اولنمازز زیراکه بز الله تعالی عندنده دنیاده‌کی احوالمزه قیاسله آخرتده دخی مکرم اولورز اویله اولسه عذابله اهانت اولنمازز (قل ان ربی یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر) دیکل که ربم جل شانه رزقی نیجه دیلرسه قسمت ایدر کاهی عاصیه توسیع ومطیعه تضییق ایدر وکاهی عکس اوزره ایدر آخرت ثوابی اکا قیاس اولنمز نه رزقك بسطی کرامته ونه تضییقی اهانته دلالت ایدر (ولکن اکثر الناس لا یعلمون) لکن ناسك اکثری حال اول منوال اوزره ایدیکن بیلمزلر بلکه اموال واولادك کثرتن شرف وکرامت ظن ایدرلر حالبوکه اول اکثریا استدراج ایچون اولور (وما اموالکم ولا اولادکم بالتی تقربکم عندنا زلفی) سزی نه اموالکز ونه اولادکز بزه تقریب ایدرد کلدر (الا من آمن وعمل صالحا) مکر اول کمسنه‌نك که مؤمن اولوب

عمل صالح ایشلیه آنك اموال واولادی انی بزه تقریب ایدرشول حیثیتله که مالنی سبیل خیراته انفاق ایدروا ولادنه
خیرتعلیم ایدوب صلاح اوزره تربیه ایدر (فاولئك لهم جزاء الضعف بما عملوا) امدی انلر ایچون حسناتلری
مضاعف قلنور برحسنه اونه وید یوزه مالایحصی یه دکین تضعیف اولنور (وهم فی الغرفات آمنون)
وانلر جنت غرفه لرنده مکارهدن امینلردر (والذین یسعون فی آیاتنا معاجزین اولئك فی العذاب محضرون)
وشونلرکه بزم آیتلریمزه ایماندن ناسی منعه سعی ایدرلر اندن برار ایه جمع اولوب اندن منفك اولمزلر (قل ان ربی یبسط
الرزق لمن یشاء من عباده ویقدر له) دیکل که ربم جل شانه عبادندن دیلدیکن ابتلاء ایچون رزقنی کاهی توسیع
وکاهی تضییق ایدر (وما انفقتم من شیء فهو یخلفه) اول شیئکه انی سبیل طاعتنه انفاق ایدرسز الله تعالی
انك عوضن یا دنیاده ویرر ویا آخرتده ایرکورر (وهو خیر الرازقین) اول رازقلرك خیرلوسیدر زیرا که غیر
رزق ایصالنده واسطه درپوخسه حقیقتده رازق الله تعالینك غیری دکلدر (قال النبی صلی الله علیه وسلم
ان الله تعالی قال انفق انفق علیك) پیغمبریمز علیه السلام ایدر الله تعالی دیرکه بنم رضام یولنه انفاق
ایت که سکا انك اضعافنی انفاق ایدم دنیاده ویا آخرتده (قال النبی علیه السلام ما من یوم یصبح العباد فیه
الا وملکان ینزلان فیقول احدهما اللهم اعط منفقا خلفا ویقول الآخر اللهم اعط ممسکا تلفا) پیغمبریمز
علیه السلام ایدر هیچ برکون یوقدرکه عبادالله صباحنه ایررلر الا ایکی ملك نزول ایدوب بری دیرکه الهی طاعتك
یولنه انفاق ایدنه خلف ویر وآخر امساك ایدنه تلف ویر دیو دعا ایدر (قال النبی علیه السلام کل معروف صدقة
وکل ما انفق الرجل علی نفسه واهله کتب له صدقة وما وقی مابه الرجل عرضه کتب له بها صدقة وما انفق
المؤمن نفقة فعلی الله خلفها الا ما کان من نفقة فی بنیان او فی معصیة الله) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر
هر معروف صدقه در وهر شیئکه رجل مؤمن انی نفسنه واهلنه انفاق ایدر اول انکیچون صدقه یازیلور واول
شیئکه مؤمن انی انفاق ایله عرضنی حمایت ایدر شاعره وایکی دللی لره ویریلان کبی اول دخی انکیچون صدقه
یازیلور وهر نفقه که مؤمن انی سبیل مباحه انفاق ایدر انك خلفی الله تعالینك عهده سنه درمکر اولکه
قدر کفایه دن زیاده بنیانه ویاخود معصیته انفاق اولنه اکا خلف اولمز* دینلدیکه چقان بر یکز یدنده رزقدن
برشیء اوله انی انفاقده اعتدال ایتسون یوخسه (وما انفقتم من شیء فهو یخلفه) ایتن تأول ایله اسراف ایتمسون
زیرا که رزق ازلده مقسومدر احتمالدرکه رزقی قلیل اوله انفاقده توسیع ایدرسه اکا ضیق واقع اولور اویله
اولسه اینك معناسی اول شیئکه انفاق ایدرسز رزق مقسومکزدن اکا خلف اولور (ویوم یحشرهم جمیعا
ثم یقول للملائکة أهؤلاء ایاکم کانوا یعبدون) کفارك رؤساء واتباعلرین یوم قیامتده جمیعا حشر ایدوب
ملائکه یه دیرزکه اشبو بونلر دنیاده سزه می عبادت ایدرلردی ملائکه یه اشبو خطابله مراد مشرکینی
تقریع وتبکیت وکندیلر ایچون انلردن توقع ایتدکاری شفاعتدن اقناط اولور وشرکادن ملائکه یی
تخصیصه سبب زیرا که خطابه صالح شرکالرك اشرافیدر (قالوا سبحانك انت ولینا من دونهم
بل کانوا یعبدون الجن اکثرهم بهم مؤمنون) ملائکه دیه لرکه یاربنا بزسنی شرکدن تنزیه ایدرز مولامز ایتدیکمز
سنسن یوخسه مشرکینله بزم مولاتمز یوقدر بز انلرك بزه عبادتنه راضی دکلز ایدك بلکه انلرسنك غیریه عبادتده
شیاطینه اطاعتلریله کانه انلره عبادت ایدرلردی (فالیوم لا یملك بعضکم لبعض نفعا ولا ضرا) الله تعالی
انلره دیه که اشبو کونده بری بریکز ایچون شفاعتله نفعه ویا عذابله ضره مالك اولمزسز بلکه امرك کلیسی
الله تعالی یه مختصدر واول دار ایسه دار جزادر ومجازی یالکز اولدر (ونقول للذین ظلموا ذوقوا عذاب النار
التی کنتم بها تکذبون) ودنیاده شرك وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدنلره دیرزکه نار عذابنی ذوق ایدك که سز انك
حقیقتنی تکذیب ایدردیکز بعده انلرك سوء فعاللری بیان بیورلدیکه (واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات قالوا
ما هذا الا رجل یرید ان یصدکم عما کان یعبد آباؤکم) چقان انلره بزم آیات واضحه مز تلاوت اولنسه محمد علیه
السلامه اشارت ایدوب دیرلرکه بو دکل الا بررجلدرکه اباؤکز عبادت ایده کلدیکی اصنام عبادتندن سزی
صد ایتمك دیلر تا که انك ابداع ایتدیکی دینه اتباع ایده سز (وقالوا ما هذا الا افك مفتری) ودخی دیرلرکه اول
قرآن دیدیکی کلام دکل الا کذب مختلقدر یعنی زعملرینه مطابق اولمدیغیچون کذبدر والله تعالی یه اضافتله
افترادر (وقال الذین کفروا للحق لما جاءهم ان هذا الا سحر مبین) امر نبوته ویا اسلامه ویا قرآنه کافر

اولنلر اول انلره کلدیکنده دیدیلرکه بو دکل الا سحر ظاهردر (وما آتیناهم من کتب یدرسونها) والحال
بز انلره کتبدن برشیء ویرمشدك که انی قرائتله شرکك بطلانن بیله لردی (وما ارسلنا الیهم قبلك من نذیر)
وسندن اول بز انلره پیغمبر کوندرمدك که شرکدن انلری عذابله انذار ایدیدی اویله اولسه انلره شبهه
نوجهدن عارض اولدی زیرا که مخاطب عرب مشرکلریدرحالبوکه انلره محمد علیه السلامدن غیری پیغمبر
بعث اولنمیوبدر (وکذب الذین من قبلهم) والحال انلردن اول کچن امم وقرون پیغمبرلرینی انلرك کبی
تکذیب ایتدیلردی (وما بلغوا معشار ما آتیناهم) ومع ذلك اهل مکه بزم اول امم وقرونه ویردیکمز قوة
وطول عمر وکثرت مالك عشرینه ایرمدیلر ویا اول امم شول اهل مکه یه ویردیکمز بینات وهدانك عشرینه ایرمدیلر
(فکذبوا رسلی فکیف کان نکیر) بنم رسوللریمی تکذیب ایتدیلر واول حینده انلره انکارم ایروب هلاك
اولدیلر امدی اهل مکه دخی انلره ایریشن مصیبت مثلی ایرشمسندن حذر ایتسونلر (قل انما اعظکم بواحدة
ان تقوموا لله مثنی وفرادی) مکه کافرلرینه دیکل که سزی برخصلت واحده یه ارشاد ایده یمکه اول ایکیشر
ایکیشر وبر بر خالصا لوجه الله مراء وتقلیددن اعراض ایدر اولدیغکز حالده امره انتصاب ایده سز زیرا که
ازدحام خاطره تشویش ویرر (ثم تتفکروا ما بصاحبکم من جنة) بعده محمد علیه السلامك وکتور دیکی
قرآنك شاننده تفکر ایده سزکه انك حقیتن بیله سزکه صاحبکز محمدده جنوندن اثر یوقدر بلکه اول عقلده ناسك
اکملیدر وقول وفعلده ناسك اصدقیدر (ان هو الا نذیر لکم بین یدی عذاب شدید) اول دکل الا عذاب شدید
اوکندن کلمش سزی اندن انذار ایدیجیدرکه اول عذاب ناردر (قل ما سألتکم من اجر فهو لکم) دیکل که
تبلیغ رسالت اوزره سزدن اجر سؤال ایتمه میشن اجرکز سزلك اولسون بکا اول مقابله ده هیچ برشیئکز کرکمز
(ان اجری الا علی الله) بلکه بنم اجرم الله تعالینك وعدکریمنه متعلقدر (وهو علی کل شیء شهید) اول
هرشیئه مطلعدر بنم صدقمی وخلوص نیتمی بیلور (قل ان ربی یقذف بالحق) دیکل که ربم جل شانه
عبادندن دیلدیکی کمسه یه حقی القا ایدر ویا حقی اظهار واقطار آفاقه رمی ایدوب اول اندن اسلامی اظهار
وافشایه وعد اولور (علام الغیوب) که اول سماده وارضده قول وفعلدن هر خفی یی بیلور (قل جاء الحق)
دیکل که اسلام کلدی (وما یبدئ الباطل وما یعید) باطل کیدوب زاهق اولدیکه اول شرکدر اندن شیء
قالمدیکه ظاهر اوله ویا عودت ایده* دینلدی باطلدن مراد ابلیس ویا صنمدر یعنی اول نه برشیء انشاء ویا برشیئك
فناسندنصکره اعاده یه قادر اولور (قل ان ضللت فانما اضل علی نفسی) اکر بن حقدن ضال اولورسم ضلالك
وبالی نفسمه اولور سزه دکل (وان اهتدیت فبما یوحی الی ربی) واکر حقه اهتدا ایدرسم اول ربم جل شانه نك
فضل ووحیله اهتدا ایده رین (انه سمیع قریب) اول هر ضال ومهتدینك قول وفعللرین ادراك ایدر ندکلو
خفی ایسه ده (ولو تری اذ فزعوا فلا فوت) اکر سن بعث ویا قیام ساعت ویا موت ویا نار عندنده که انلر فزع
ایده لر امر فظیع کورردك انلر الله تعالینك عذابندن هرب ویا تحصنله فوت اولمزلر (واخذوا من مکان قریب)
وانلر مکان قریبدن ظهر ارضدن بطننه ویا موقفدن ناره اخذ اولنورلر وبالجمله انلر هر قنده اولسه لر الله
تعالینك امر وارادتی انلره قریبدر اندن فوت اولمزلر (وقالوا آمنا به وانی لهم التناوش من مکان بعید) وانلر
عذاب حلولی عندنده دیه لرکه بعثه ویا محمده ایمان کتوردك والحال انلره قنده اولورکه مکان بعیددن سهولتله
ایمانی تناول ایده لر زیرا اول حین تکلیفده ایکن ممکن ایدی والحال اول انلردن بعید اولدی اشبو انلرك
ایمانله استخلاصده حاللرینی تمثیلدر والحال اول انلردن فوت وبعید اولدی استحاله ده شول کمسه نك
حالنه بکزرکه برشیء تناولیچون برغلوه مسافه یه یدنی مدله اخذنی قصد ایده اول ایسه محالدر اکر دنیاده ایمان
انلره قریب ایکن انی قصد ایتسه لر ممکن ایدی آخرتده ایسه اول حدامکاندن متجاوز اولوبدر (وقد کفروا به
من قبل) حالبوکه اندن اوکدین اوان تکلیفده محمده ویا عذابه کافر ایدیلر (ویقذفون بالغیب من مکان بعید)
ودنیاده مقاله لرینك صدق وحقیتن بلمکسزین مجرد ظنله محمد شاعر ساحر کاهندر دیو سویلرلردی ویاخود
بعث وجنت ونار یوقدر دیو خبر ویررلردی (وحیل بینهم وبین ما یشتهون) انلرکه اشتها ایتدکاری توبه
وایمان ودنیایه رجوع بیننه حائل قیلنه (کما فعل باشیاعهم من قبل) نتکیم انلردن اوکدین امم ماضیه ده
انلرك نظراسی کفره یه ایدلدی (انهم کانوا فی شك مریب) زیرا که انلر دنیاده بعثدن وانلره نزول عذابدن

ديه ايقاع ايدرشكده ايديلر

سورة الملائكة وهي خمس واربعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(الحمد لله فاطر السموات والارض) حمد اول الله تعالى يه مختصدركه سموات وارضى مثال سابقه سز خلق وابداع ايتدى (جاعل الملائكة رسلا) كه اول ملائكه يى كنديله عبادندن انبياء وصالحين بيننه وسائط قيلوركه انك رسالاتنى دخى الهام ورؤياى صادقه ايله انلره تبليغ ايدرلر وياخود انكه خلق بيننه وسائطدركه انك آثار صنعنى انلره ايصال ايدرلر (اولى اجنحة مثنى وثلاث ورباع) كه انلر ايكيشر واوجر ودوردر قناد صاحبلريدر يعنى انلرك قنادلرى مراتبده تفاوتلرى حسبنجه متعدده ومتفاوته درانكله نزول وعروج ايدرلر توكيل اولندقلرى شئ جانبنه سرعتله كيدرلر امر اولندقلرى منوال اوزره انده تصرف ايدرلر واشبو اعداد له مراد انك اوزره حصر دكادركه زياده يى منافى اوله زيرا پيغمبر عليه السلام ... صلى الله عليه وسلمدن مرويدركه ليلة معراجده بن جبريل عليه السلامى كوردم كه التيوز قنادى واردى ديدى (يزيد فى الخلق ما يشاء) الله تعالى مقتضاى مشيتى ومؤداى حكمتى اوزره انلرك خلقنده زياده ايدر بوخسه ذاتلرى استدعا ايدرلر امرايچون دكل اشبو آيت صورده وكرك معانيده اولورز ياده يه متناوله درملاحت وجه وحسن صوت وحصافت عقل وسماحت نفس كبى (ان الله على كل شئ قدير) الله تعالى هر شيئه قادردركه انى وصف احاطه ايتمز (ما يفتح الله للناس من رحمة فلا ممسك لها) الله تعالى رحمتندن بر شيكه نعمت وامن وعلم ونبوت كبى انى ناسه فتح ايده انى امساك ايدر اولمز (وما يمسك فلا مرسل له من بعده) واول شيكه الله تعالى انى امساك ايده انك امساكندنصكره انى ارسال ايدر اولمز اشبونده اشعار واردركه رحمتى غضبنه سبقت ايده (وهو العزيز الحكيم) الله تعالى هر شيئك اوزره غالبدر اكا هيچ احد منازع اولمز هر فعلى علم واتقان له درو قتا كه الله تعالى ملك وملكوتك موجدى اولوب اول ايكيسنده متصرف على الاطلاق كندى ايديكن تبيين ايتدى انعامنه شكر له ناسه امر ايدوب ديديكه (يا ايها الناس اذكروا نعمة الله عليكم) يا اهل مكه الله تعالينك سزه ويرديكى نعمتك حقنى بيلوب منعمنه اطاعتله اول نعمتى حفظ ايدك كه اول سزى حرمنده اسكان ايدوب جميع عالمك عداوتندن سزى حمايت ايتدى بعده انده غيرك مدخلى اولوب مشاركته استحقاقى انكارله ديديكه (هل من خالق غير الله يرزقكم من السماء والارض لا اله الا هو فانى تؤفكون) الله تعاليدن غيرى هيچ بر خالق وارميدركه سزى سمادن مطر ايله وارضدن نباتله رزقلندره امدى بيلك كه خلق ورزقده اندن غيرى الهكز يوقدر اويله اولسه توحيددن كفره نيجه منصرف اولورسز (وان يكذبوك فقد كذبت رسل من قبلك) اكر مشركلر سنى تكذيب ايدرلرسه سندن اوكدين نيجه رسوللر دخى تكذيب اولندیلر امدى تكذيب اولنغمه صبرده انلرى اسوه ايده بن (والى الله ترجع الامور) جميع امورك عواقبى الله تعالى يه رجوع ايدر انلره تكذيبلرينك وسكا صبركك جزاسن ايدر (يا ايها الناس ان وعد الله حق) يا اهل مكه الله تعالينك حشر وجزا ايله وعدى حقدر انده خلف اولمز (فلا تغرنكم الحياة الدنيا) امدى حياة دنيا ايله تمتعكز آخرت طلبندن سزى اذهال ايتمسون (ولا يغرنكم بالله الغرور) وسزى شيطان معصيته اهل واصرار كزله الله تعالينك مغفرتن تمنى ايدلك ديو الداسمون اول اكرچه ممكندر لكن اول توقعله ذنب ارتكابى سم تناولنه بكزركه طبيعتى انى دفع ايتمسى توقعيله (ان الشيطان لكم عدو فاتخذوه عدوا) سزه شيطان عداوت عامة قديمه ايله عدودر امدى عقائد وافعالكزده انى عدو اتخاذ ايدوب مجامع احوالكزده اندن حذر اوزره اولك (انما يدعوا حزبه ليكونوا من اصحاب السعير) اول اتباعنى اتباع هوا يه ودنيايه ركونه دعوت ايدركه اهل ناردن اولهلر (الذين كفروا لهم عذاب شديد) شونلركه كافر اولديلر انلرايچون عذاب شديد واردر (والذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم مغفرة واجر كبير) وشونلركه مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلديلر انلره مغفرت واجر كبير واردر (افمن زين له سوء عمله فرآه حسنا) شول كمسنه كه اكا سوء عملى تزيين اولنه وهوم وهواسى عقلنه غالب اولغله حتى كه رأيى منعكس اولوب باطلى حق وقبيحى حسن كوره شول اكا سوء عملى تزيين اولنميان كبيدركه اكا توفيق الهى ايريشوب حقى بيله اعمالك حسنن قبيحدن تميز ايده (فان الله يضل

من يشاء ويهدى من يشاء) الله تعالى ديلديكن ضلالتده اليقورو ديلديكن هدايته ايركورر (فلا تذهب نفسك عليهم حسرات) امدى انلرك غيننه وتكذيب اوزره اصرارنه اغتمام واعتمادا ايتمكل (ان الله عليم بما يصنعون) الله تعالى انلرك سوء صنيعنه عليمدر يوم قيامتده جزالرين ايدر (والله الذى ارسل الرياح فتثير سحابا فسقناه الى بلد ميت فاحيينا به الارض بعد موتها) الله تعالى دركه رياحى ارسال ايدوب مطر انزالى ايچون سحاب تهييج ايدر واول سحابى بر بلد ميته سوق ايدرز واول سحابدن نازل اولان مطر ايله اول بلدك ارضنى يبسله موتندنصكره انده يشل اوتلر بتر مكله انى احيا ايدرز (كذلك النشور) امدى شول سزك قبوردن خروجكز بزه عسرتسز اوتلرك يردن خروجى كبيدر * روايت اولنديكه يوم قيامتده الله تعالى عرشك التندن رجالك منيسى كبى بر ماء ارسال ايدوب انكله خلقك اجسادنى يردن بتورور (من كان يريد العزة فلله العزة جميعا) اول كمسنه كه عزت كيمك ايديكن بلمك مراد ايده بلسونكه عزتك جميعى الله تعالينكدر وياخود اولكه عزت مراد ايده الله تعالى يه اطاعتله تعززايتسون عزتك جميعى انككدر اكا اطاعتله انى اندن استسون (اليه يصعد الكلم الطيب والعمل الصالح يرفعه) كلم طيب الله تعالى يه صعود ايدر * ديلديكه اول كلم طيبدن (لا اله الا الله) ديمكدر وياخود (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر) ديمكدر ابن مسعود ايدر بر عبدكه (سبحان الله والحمد لله ولا اله الا الله والله اكبر وتبارك الله) ديه بر ملك انى تحت جناحنه الوب صعود ايدر ملائكه دن هر جماعته كه اوغرايه الا انلر قائلى ايچون استغفار ايدر حتى انى الله تعالى دركاهنه ايركورر * ديلديكه كلم طيبله مراد مطلق ذكر اللهدر وعمل صالح اول كلم طيبى رفع ايدر * حسن وقتاده ايدرلركه كلم طيب ذكر اللهدر وعمل صالح اداء فرائضدر اولكه ذكر الله ايدوب فرائضى ادا ايتميه انك كلامى عملنه رد اولنور ايمان نه تمنى ونه تحلى ايله در بلكه اول قلوبده توقير اولنور شيئدر انى اعمال تصديق ايدر اولكه قول حسن سويليوب عمل ايتميه الله تعالى اكا اول قولنى رد ايدر اولكه قول حسن سويليوب عمل صالح ايشليه اول عمل انى رفع ايدر حديثده كلديكه (لا يقبل الله قولا الا بعمل ولا قولا ولا عملا الا بنية) الله تعالى عملسز قولى قبول ايتمزونيتسز قول وعملى دخى قبول ايتمز وياعمل صالحله مراد الله خالص اولان عملدر يعنى اقوال وافعالدن هر خيرك قبولنه سبب اخلاصدر شول دليله كه سورة كهفك آخرنده (فليعمل عملا صالحا ولا يشرك بعبادة ربه احدا) ديو شركك وريايى عمل صالحه نقيض ايتدى (والذين يمكرون السيئات لهم عذاب شديد ومكر اولئك هو يبور) شونلركه مكرات سيئاتى ايشلرلركه اول قريشك دار الندوه ده پيغمبر صلى الله عليه وسلمه مكر ايتدكلريدرر واوچ خصلتك برنده رأيلرينك تداوريدركه اول انى حبس ويا قتل ويا اجلا ايدرلر امدى انلر ايچون عذاب شديد واردر واول كافرلرك مكرى فاسد اولور نافذ اولمز زيراكه امور مقدره در متغير اولمز (والله خلقكم من تراب ثم من نطفة ثم جعلكم ازواجا) الله تعالى اصلكز آدمى تر ابدن بعده ذريه سنى نطفه دن خلق ايتدى بعده سزى ذكران واناث ايتدى (وما تحمل من انثى ولا تضع الا بعلمه) وبر انثى برولدى حامل اولمسى ووضع ايتمسى دكل الا انك علمى ملابسنيله در (وما يعمر من معمر ولا ينقص من عمره الا فى كتاب) هيچ بر طول العمرلك عمرى طويل اولمز ومعمرلك عمرندن غيرى ايچون نقص اولنمز ويا عمرى منقوص لك عمرندن نقص اولنمز الا اول علم اللهده ويالوحده ثابتدر * ديلديكه عمر واحدده اوچ اسباب مختلفه ايله زياده ونقصان اولمق لوح محفوظده ثابتدر مثلا زيد حج ايدرسه عمرى التمش ييل اوله حج ايتمزسه قرق ييل اوله ديو يازلمش اوله وياخود نقصانله مراد عمرندن مرور ايدن زمان اوله اويله اولسه صحيفهٔ عمرنه هر كون عمرندن اول مرور ايدن زمان يازلمسى اوله * روايت اولنديكه عمر بن الخطاب رضى الله عنه محتضر اولديغنده كعب الاخبار رضى الله عنه ديديكه والله اكر عمر رب تعالى يه اجلنى تأخير ايچون دعا ايتسه تأخير ايدردى اكا ديلديكه اول نيجه ممكندر حالبوكه الله تعالى (فاذا جاء اجلهم لا يستأخرون ساعة ولا يستقدمون) بجان انلرك اجلى كلدى نه تقديم ونه تأخير ايدردى بشدر ديديكه اول حكم اجل حاضر اولديغنده درا ما كه اندن اول زياده ونقصان اولمسى جائز اولور ديوب اشبو صددنده اولديغمز آيتله استدلال ايتدى (ان ذلك على الله يسير) اشبو اعمارى زياده وناقص ايتمك الله تعالى يه آساندر (وما يستوى البحران هذا عذب فرات سائغ شرابه وهذا ملح اجاج) بحر عذبله بحر مالح ايكيسى برابر اولمزلر انك برى عذب

طيب اولوب حلقه سهولتله كيدر واول بری ايسه مالح اولوب ملوحتندن حلقی احراق ايدر اشبو مؤمنله
كافره مثلدر (ومن كل تأكلون لحما طريا) اول ايكی بحرلك هر برنده لحم طری يرسزكه اول سمكدر
(وتستخرجون حلية تلبسونها) وبحر مالحدن حليه چيقاروب انی لبس ايدرسزكه اول لؤلؤ ومرجاندر
(وترى الفلك فيه مواخر) واول ايكی بحرلك هر برنده سفاينك يوريمسيله مائك شقی واركوررسن (ولتبتغوا
من فضله) تاكه الله تعالينك رزقندن طلب ايده سز (ولعلكم تشكرون) وتاكه انك نعمتلرينه شكر
ايده سز (يولج الليل فی النهار ويولج النهار فی الليل) الله تعالى كيجه يی كوندزه ادخال ايدوب كوندزی
اوزون ايدر وكوندزی كيجه يه ادخال ايدوب كيجه يی اوزون ايدر (وسخر الشمس والقمر كل يجری لاجل
مسمى) وشمس وقمری بنی ادمه تسخير ايتدی هر بری دوری مدتنه ويا منتهاسنه ويا قيامته دكين فلكنده
جاری اولور (ذلكم الله ربكم له الملك) اشبو اشياء بديعه نك فاعلی ربكز الله تعاليدركه سموات وارضك ملكی
انكدر انی بيلوب توحيد ايدك وحاجتكزی اندن ديله كزكه اول دعاكزه اجابت ايدر (والذين تدعون من دونه
ما يملكون من قطمير) شول اصنامكه الله تعاليدن غيری انلره يلوارر حاجتكز ديلرسز قطميرده كلوشی نفعه
قادر اولمزلر وقطمير شول قشر رقيقدركه نوات اوزره ملتفدر (ان تدعوهم لا يسمعوا دعاءكم) اكرسز اصنامه
دعا ايتسه كز دعاكزی ايشتمزلر زيراكه انلر جماددرلر (ولو سمعوا ما استجابوا لكم) ايشيدر اولدقلری
تقدير اوزره دعاكزه اجابت ايتمزلردی انفاعه قدرتلری اولمديغيچون (ويوم القيامة يكفرون بشرككم)
ويوم قيامتده سزلك اول اصنام كنديلرين الله تعالى يه اشراك ايتدككز بطلاننه اقرار ايدرر وياخود سز بزه عبادت
ايتمز بلكه شياطينه عبادت ايدرديكز ديرلر (ولا ينبئك مثل خبير) سكا اصنامك وعبده سنك حالنی
وياخود دنيا واخرت احوالنی خبير اولان الله تعالى كبی هيچ احد خبر ويرمز (يا ايها الناس انتم الفقراء
الى الله) يا ناس الله تعالينك فضلنه سز محتاجلرسز (والله هو الغنی الحميد) الله تعالى على الاطلاق
خلقدن مستغنيدر سائر موجوداتی منعمدر حتى كه حمد اولنمسی ايدزلرينه حق اولدی (ان يشأ يذهبكم
ويأت بخلق جديد) اول ديلرسه سزی كيدروب سزدن بدل برقوم اخرين كتورركه اول سزدن اطوع اولور
وياخود سزلك بلديككز برعالم اخر كتورر (وما ذلك على الله بعزيز) اشبو فعل الله تعالى يه متعذر ويا متعسر
دكلدر (ولا تزر وازرة وزر اخرى) هيچ برنفس اثمه نفس اخرانك اثمنی حامله اولمز وسوره عنكبوتده (وليحملن
اثقالهم واثقالا مع اثقالهم) قول شريفيله مراد ضالين مضلينيدركه انلر اثقال اضلال لرين اثقال ضلاللريله
بيله حاملين اولسيرلر درانك كلبسی كنديلرك اوزاريدر يوخسه غيرلك اوزارندن انده برشی يوقدر (وان تدع
مثقلة الى حملها لا يحمل منه شیء) اكرنفس حاملة الاثقال بعض اثقالنك حملنه نفس اخرايی دعوت ايتسه
اندن برشی حملنه اجابت ايدر اولميه نتكيم اول غيرلك اثقالنی حمل ايتمديكی كبی (ولو كان ذا قربى) اكر اول
دعوت اولنان انك ذا قرابتی ايسه ده (انما تنذر الذين يخشون ربهم بالغيب واقاموا الصلاة) يا محمد سن
انذار ايدرسن شول قومه كه ربی تعالى يی كورمدكلر ايكن انك عذابندن قورقرلر وصلاتی اتمام اركانله ادا ايدرلر
(ومن تزكى فانما يتزكى لنفسه) اول كمسه كه معاصی دنسندن تطهر ايده اول نفسيچون تطهر ايدر
(والى الله المصير) جمله نك مصيری الله تعالى يه در هر نفسی فعلی اوزره مجازات ايدر (وما يستوی الاعمى
والبصير) كافر ومؤمن ويا صنم الله تعالى يه مساوی اولمز (ولا الظلمات ولا النور) وباطل وحق وكفر
وايمان دخی مساوی اولمز (ولا الظل ولا الحرور) وجنت ونار ويا سواد ليل وسموم نهار دخی مساوی اولمز
(وما يستوی الاحياء ولا الاموات) وعلما وجهال ويا اسلامه صدرلرين شرح ايدنلر شول كفرله قلبلری
فاسدلر مساوی اولمز (ان الله يسمع من يشاء) الله تعالى هدايتن ديلديكی كمسه يه سنك انذاركی اسماع
ايدوب اسلامه كتوررو خذلانن ديلديكی كمسه يی كفرده آليقورر زيراكه هدايتله منتفع وغير منتفعی بيلور
(وما انت بمسمع من فی القبور) يوخسه سن انذاركی اسماعه قادر اولمزسن شول كافرلره كه كفر اوزره
اصرارلرندن قبورده كی اموات كبی اولوب انذارك انلره نفع ايتمزدر (ان انت الا نذير) سن دكل الا نذيرسن
سكا واجب اولان انذاردر يوخسه اسماع دكل (انا ارسلناك بالحق بشيرا ونذيرا) برسنی قرآنله بشير ونذير
ارسال ايتدك مؤمنلره جنتله تبشير وكافرلری ومنافقلری نارايله تخويف ايده سن (وان من امة

الا خلا فيها نذير) هيچ برعصرده برامت اولمدی الا انده اول امتی عذاب اللهدن تخويف ايدر برنبی ويا عالم
مضی ايتدی (وان يكذبوك فقد كذب الذين من قبلهم جاءتهم رسلهم بالبينات وبالزبر وبالكتاب المنير) يا محمد
اكر كفار قريش سنی تكذيب ايدرلرسه انلردن اول كچن امملك كفاری دخی تكذيب ايتديلر رسوللرينی كه
انلره صحت نبوتلرينه شهادت ايدر معجزاتله ودخی صحفله ودخی توراة وانجيل كبی كتاب منيرله كلديلر
(ثم اخذت الذين كفروا فكيف كان نكير) بعده انلره كافر اولانلره عقاب ايتدم امدی قريش كورسونلركه
كفاره عقوبتم نيجه اولدی (الم تر ان الله انزل من السماء ماء فاخرجنا به ثمرات مختلفا الوانها) يا محمد بيلمز
ميسنكه الله تعالى سمادن ماء انزال ايدوب انكله اشجاردن شول اجناس واصنافی مختلف ميوه لر اخراج
ايتدك (ومن الجبال جدد بيض وحمر مختلف الوانها) وطاغلردن طريقلر ايتدككه انك كيمی بياض وكيمی
قرمزی شدت وضعفنده لونلری مختلفدر (وغرابيب سود) وانك كيمی شديد السواددر كانه سوادی غراب
لوننه بكزر يوبدر (ومن الناس والدواب والانعام مختلف الوانه كذلك) وثمار وجبالك مختلف الالوان
اولمسی كبی ناس ودواب وانعامدن دخی مختلفة الالوان ايجاد ايتدك امدی اول كمسه كه ربتعالينك آثار صنعين
ادراك ايدوب معتبر اوله خالقنی بيلور واندن اكا خوف كلور نتكيم اكا دلالت قيلور اشبو قوليكه ذكر اولنور
(انما يخشى الله من عباده العلماء) الله تعاليدن قورقمز الا انلركه انك صفات وافعالنی بيلور اولسه كه انی اعلمدر
اندن قورقوسی زياده اولور وقال النبی صلى الله عليه وسلم (انی اخشاكم لله واتقاكم) پيغمبريمز عليه السلام
اصحابنه خطاب ايدوب ديديكه بن سزلك جمله كزدن زياده الله تعاليدن خشية واتقا ايدرين ديدی * ديلديكه
كشی يه خشية الله علم يتر واغترار بالله جهل يتر (ان الله عزيز غفور) الله تعالى ملكنده عزيزدر اكا
عصياندن توبه ايدنه غفوردر (ان الذين يتلون كتاب الله) شونلركه تلاوت قرآنه مداومت وموجبيله عمله
ملازمت ايدرلر (واقاموا الصلاة) وصلوات مكتوبه يی مواقيتنده اتمام اركانله ادا ايدرلر (وانفقوا
مما رزقناهم سرا وعلانية) وويرديكمز ماللرندن كيف ما اتفق طاعة اللهده انفاق ايدرلر وياخود انفاق
مسنونی سرده ومفروضی علانيه ده ايدرلر (يرجون تجارة لن تبور) واول طاعتله ثواب تحصيلن
رجا ايدرلركه اول بر تجارتدر انك كسادی اولمز وخسرانله اكا هلاك ايرمز (ليوفيهم اجورهم) تاكه انی
انفاقله اعماللرين انلره توفيه ايده (ويزيدهم من فضله) وثوابدن ماعدا الله تعالى انلرايچون زياده ايده ايكه
كوزلر كورمدك وقولاقلر ايشتمدكدر (انه غفور شكور) اول انلرك فرطاتنه غفور وطاعاتنه شكوردر
(والذی اوحينا اليك من الكتاب هو الحق مصدقا لما بين يديه) اول شيكه قرآندن سكا وحی ايتدك انی تقدم
ايدن كتابلری تصديق ايدر اولديغی حالده اول حقدر (ان الله بعباده لخبير بصير) الله تعالى عبادينك
بواطن احوالنه خبير وظواهر افعالنه بصيردر (ثم اورثنا الكتاب الذين اصطفينا من عبادنا) يا محمد قرآنی
سكا وحيدن صكره عبادمزدن اصطفا ايتديكمز كمسه لره سندن توريثه حكم ايتدك كه انلركله مراد اشبو
امتك علماسيدر ويا امتك جميعيدر زيراكه الله تعالى انلری سائر امم اوزره اصطفا ايدوبدر واسطه وسط قيلوب
سائر امم اوزره شهادته اهل ايدوبدر (فمنهم ظالم لنفسه) انلرك برصنفی نفسلرينه ظلم ايديجيدر عملده
تقصيرلری سببيله (ومنهم مقتصد) وانلرك برصنفی ايسه اغلب اوقاتده عمل ايدرلر اكرچه اقلنده عمل سيء
ايدرلرسه ده (ومنهم سابق بالخيرات باذن الله) وانلرك برصنفی دخی الله تعالينك اذنيله خيراته سابقلردر
عملرينه تعليم وارشادی ضميله (ذلك هو الفضل الكبير) اشبو توريث ويا اصطفا ويا سبق الله تعاليدن
فضل كبيردر وقال النبی عليه السلام (سابقنا سابق ومقتصدنا ناج وظالمنا مغفور له) پيغمبريمز عليه السلام
ايدر بزم سابقمز جنته سابقدر ومقتصدمز نجات بولور وظالممزه مغفرت اولنور * ابو الدرداء رضی الله عنه دن
مرويدركه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمی ايشتدمكه اشبو ايتی اوقيوب ديديكه اما سابق جنته حساب
اولنمدين كيرر ومقتصد حساب يسيرله حساب اولنور ونفسنه ظالم مقامده حبس اولنوب اكاهم
دخولندن صكره جنته كيرر * حسن ايدر سابق حسناتی سيأتی اوزره راجح اولاندر ومقتصد حسناتی وسيأتی
مساوی اولاندر وظالم سيأتی حسناتنه غالب اولاندر * ديلديكه ظالم ظاهری باطنندن خيرلو اولاندر ومقتصد
ظاهر وباطنی مساوی اولاندر وسابق باطنی ظاهرندن خيرلو اولاندر * ديديكه ظالم لسانيله توحيد ايدوب

فعلی قولنه موافق اولمیاندر ومقتصد لسانیله توحید وجوارحیله طاعت ایدندر وسابق لسانیله توحید
وجوارحیله اطاعت وعملنی لله خالص ایدندر * دینلدیکه ظالم تلاوت قرأن ایدندر ومقتصد تلاوت قرأن
ایتمسیله بیله معناسنی فهم ایدندر وسابق تلاوت قرأن ایدوب موجبیله عمل ایدندر * دینلدیکه ظالم اصحاب
کبائردر ومقتصد اصحاب صغائردر وسابق کبائردن وصغائردن خالیدر * دینلدیکه سابق عالمدر ومقتصد
متعلمدر وظالم جاهلدر * جعفر صادق ایدر الله تعالی اشبو آیتده ظالمله بدئندن اشارت بیورلدیکه اکا تقرب
یتمه انك کرمیله اولورا کرچه ظالم ظلم ایدرسه ده اصطفاسنه اثرا یتمزدر ثانیا مقتصدی ذکریله اشارت ایتدیکه انلر
خوف ورجا بیننده در سابقله ختم ایتدیکه هیچ کمسه انك مکرندن امین اولمیه وکلیسی جنتده در * ابو بکر الوراق
ایدر اشبو آیت مقامات ناس اوزره مرتبدر زیرا که عبد اوچ خصلتك برندن خالی اولمز یا معصیت ویا غفلت
ویا توبه در حقانکه عصیان ایده ظالمین حیزنه داخل اولور حقانکه توبه ایده مقتصدین کروهنه داخل اولور
حقانکه توبه سی صحیح اولوب کثرت عبادت ومجاهده ایده عدد سابقینه لاحق اولنور (جنات عدن
یدخلونها یحلون فیها من اساور من ذهب ولؤلؤا ولباسهم فیها حریر) اشبو امتدن ذکر اولنان اصناف
ثلاثه جنات عدنه کیررلر وانده التوندن وانجودن سوارلر یله تحلی وتزین ایدرلر انلرك انده لباسی حریردر
(وقالوا الحمد لله الذی اذهب عنا الحزن) وجنته کیردکلرنده دیه‌لرکه الله تعالی یه حمد اولسونکه معاشده
وکرك معامله ده حزن ایجاب ایدر هرشیئی بزدن کیدردی اول حزن موت وحزن نار وحزن سیئات
وحزن رد طاعات وحزن زوال نعم وحزن تقلب قلب وحزن عاقبه وحزن اهوال یوم قیامة وغیری کبی (ان ربنا
لغفور شکور) ربمز جل شانه مذنبینه غفور ومطیعنه شکوردر (الذی احلنا دار المقامة من فضله)
اول الله تعالی فضلندن بزی دار اقامته انزال ایتدی (لا یمسنا فیها نصب ولا یمسنا فیها لغوب) که انده بزه
تعب وکلال ایرمز (والذین کفروا لهم نار جهنم لا یقضی علیهم فیموتوا ولا یخفف عنهم من عذابها)
شونلرکه کافر اولدیلر انلر ایچون نار جهنم واردر انلر اوزره موت ثانی ایله حکم اولنمزکه هلاك اولوب استراحت
ایده‌لر وانلردن اول نار عذابی دخی تخفیف اولنمز (کذلك نجزی کل کفور) اشبو جزا کبی جزا ایدرز
هرکمسه یه که کفرده ویا نعمة اللهه کفرانده مبالغ اولور (وهم یصطرخون فیها ربنا اخرجنا نعمل صالحا
غیر الذی کنا نعمل) حالبوکه انلر اول نارده فریاد ایدوب دیه‌لرکه یاربنا بزی بو ناردن چیقاروب کیرودنیایه
ردایت که ایشلیو کلدیکمز کفر وعصیانك یرینه انده عمل صالح ایشلیه‌وز (اولم نعمرکم ما یتذکر فیه
من تذکر) الله تعالی انلره دیه که بز سزلك اعماریکزی طویل ایتمدکمی شول دکلو که انده مکلف تذکره تمکن
ایدردی * دینلدیکه اول بلوغدر ویا اون سکز سنه در ویا قرق سنه در ویا التمش سنه در که انده ابن ادمك عذری
کسیلور قال النبی علیه السلام (اعذر الله الی امرئ اخر اجله حتی بلغه ستین سنة) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
ایدر الله تعالی عذر قومادی شول کمسه یه کیم انك عمرنی التمش یله ایرکوره قال النبی علیه السلام (اعمار امتی
ما بین ستین الی السبعین واقلهم من یجوز ذلك) پیغمبریمز علیه السلام ایدر امتمك عمرلری التمش ییلله یتمش ییل
اراسنده در انلردن قتی آزدرکه عمری انی تجاوز ایده (وجاءکم النذیر) وسزه نذیر دخی کلدیکه اول محمد
علیه السلامدر ویا قرآندر ویا شیبدر * دینلدیکه شیب موتك بریدیدر (فذوقوا فما للظالمین من نصیر)
امدی عذابی ذوق ایدك کافرلره نصرت ایدر یوقدرکه انلردن عذابی دفع ایده (ان الله عالم غیب السموات
والارض) الله تعالی سموات وارضده کی غیبی بیلور اولیله اولسه انلرك احوالندن اکا هیچ شیئ خفی اولمز
انلر دنیایه رد اولنسه‌لر نهی اولندقلری شیئه عودت ایدیسرلر ایدیکنی بیلور (انه علیم بذات الصدور)
زیرا که اول صدورده اولان مضمراتی بیلور عالمده کی هرغیبی بلسی کبی (هو الذی جعلکم خلائف
فی الارض) الله تعالی سزی یریوزنده بری بریکزه خلیفه قیلدی ویا سزی بکن امتلره خلائف قلیدیکه انلردن
کوروب ایشتدکلریکزله متعظ ومعتبر اوله‌سز ویا سزی ارضنده خلفا قیلدیکه انده تصرفه مالك اولورسز
انده کی منافعی سزه مباح قلدیکه توحید وطاعتله اکا شکر ایده‌سز ویا خود دین اسلامی اقامته سزی خلفاء
قیلدی (فمن کفر فعلیه کفره) اول کمسه که کافر اوله کفرنك وبالی کندی اوزره‌در (ولا یزید الکافرین
کفرهم عند ربهم الا مقتا ولا یزید الکافرین کفرهم الا خسارا) کافرلره کفرلری رب تعالی عندنده

اشد بغضی واخرتده خسارتلرین زیاده ایدر (قل ارأیتم شرکاءکم الذین تدعون من دون الله ارونی ماذا خلقوا
من الارض) یا محمد مشرکلره دیکل که بکا خبر ویرك که الله تعالیدن غیری اشراك ایتدیککز اصنامکه انلره
عبادت ایدرسز بکا کوسترك که ارضدن قنغی جزؤك خالقنه مستبد اولدیلر (ام لهم شرك فی السموات)
یوخسه سموات خلقنده الله تعالی ایله بیله شرکتلری می واردرکه اول سببدن الوهیتده شرکت ذاتیه یه مستحق
اولدیلر (ام اتیناهم کتابا فهم علی بینة منه) ویا خود برانلره کتابمی ویردك که انلر اول کتابدن اصناملرینی بزه
شرکاء اتخاذ ایتدکلرینه حجت اوزره درلر (بل ان یعد الظالمون بعضهم بعضا الا غرورا) بلکه کافرلرك
اسلافی اخلافلرینه ویا رؤساسی اتباعلرینه وعدلری دکل الا انغریردرکه اول اصناملری عند الله انلر ایچون
شفعاء اولیسرلر دردنیاده انلرك اول اصنامه عبادتلری سببیله (ان الله یمسك السموات والارض ان تزولا)
الله تعالی سموات وارضی قدرتیله اخذ ایدرکه زائل اولمیه ویا خود اول ایکیسن زائل اولمقدن منع ایدر
(ولئن زالتا ان امسکهما من احد من بعده) اکر اول ایکیسی مقرلرندن زائل اولسه‌لر الله تعالیدن صکره
ویا خود زواللرندن صکره اندن غیری هیچ احد امساك ایدراولماز (انه کان حلیما غفورا) اول الله تعالی حلم
ومغفرتله متصف اولدی اول اجلدن کفارك عقوبتنی معاجل اولمیوب توبه ایتدکلرنده سیأتلرندن تجاوز
ایتدی (واقسموا بالله جهد ایمانهم لئن جاءهم نذیر لیکونن اهدی من احدی الامم) محمد علیه السلامك
بعثندن اول اهل کتابك رسوللرینی تکذیبنی قریش ایشیدیجك دیدیلرکه الله تعالی یهود ونصارایه لعنت ایده‌که
رسوللرینی تکذیب ایتدیلر والله اکر بزه رسول کلسه یهود ونصاری وسائر امتلرك هدی واستقامتده
افضلندن اهدی اولوردق (فلما جاءهم نذیر ما زادهم الا نفورا) وقتا که محمد علیه السلام انلره انذار
ایچون رسول کلدی وانلرك حقدن تباعدین آرتوردی (استکبارا فی الارض ومکر السیئ) یریوزنده
استکبار ایدرو فعل قبیح ایشلر اولدقلری حالده (ولا یحیق المکر السیئ الا باهله) فعل قبیح ایسه حلول ایتمز
الا انك فاعلنه حلول ایدر اول فعل قبیحله مراد شرك اوزره ومحمد علیه السلامی قتل اوزره اجتماعلریدر اولیله
اولسه یوم بدرده قتل اولندیلر (فهل ینظرون الا سنة الاولین) انلر منتظر اولمزلر الا الله تعالینك
رسوللرینی تکذیب ایدنلر شاننده امم سالفه یه ایتدیکی تعذیب سنتنه منتظر اولورلر (فلن تجد لسنة الله تبدیلا
ولن تجد لسنة الله تحویلا) امدی سن الله تعالینك سنتنه تبدیل وتحویل بولمازسن اول تعذیبی غیری
تعذیبه تبدیل ویا انی مکذبیندن غیریلره تحویل ایتمز (اولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان
عاقبة الذین من قبلهم) کفار مکه تجارت وغیر حاجت ایچون شام ویمن وعراقه سیر وسفر ایتمزلرمیکه انلردن
اول کچن امتدن رسوللرینی تکذیب ایدنلرك کندیلری هلاك اولدیغندن دیارلرینك آثارینه نظر ایده‌لر اندن معتبر
اولوب طریق هدایته کیده‌لر (وکانوا اشد منهم قوة) حالبوکه اول امم کافره انلردن قوتده اشد ایدیلر
(وما کان الله لیعجزه من شیئ فی السموات ولا فی الارض) الله تعالی یی سموات وارضده برشیئ اعجاز ایدر
اولمدیکه انك عذابندن هیچ احد هربه قادر اوله (انه کان علیما قدیرا) الله تعالی جمیع اشیایه علیم وقدیر
اولدی (ولو یؤاخذ الله الناس بما کسبوا ما ترك علی ظهرها من دابة) اکر الله تعالی ناسی ایشلدکلری
معاصی سببیله مؤاخذه ایتسه بر اوزره تحرك ایدر برحیوان ترك ایتمز جمله سن هلاك ایدردی نوح
علیه السلام طوفاننده کی کبی که انك سفینه سنده اولنلرك غیریسن هلاك ایتدی (ولکن یؤخرهم الی
اجل مسمی) لکن انلری اجل مسمی یه تأخیر ایدرکه اول یوم قیامتدر (فاذا جاء اجلهم فان الله کان بعباده
بصیرا) حقان اجل موعودلری کله الله تعالی عبادنك اعمالنه بصیردر جزالرین ایدر

سورة یس وهی ثلاث وثمانون ایة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یس) دینلدیکه اول قسمدر ویا اول طی لغتنده یا انسان دیمکدرکه انکله مراد محمد علیه السلامدر ویا خود
یا سید البشر دیمکدر ویا خود فواتح سوره دندرکه انکله اشبو سوره افتتاح اولنوبدر (والقرآن الحکیم) قرآن
حقیچونکه اول ذو حکمتدر ویا کتب منزله نك جمیعی اوزره حاکم ایدیجیدر (انك لمن المرسلین علی صراط
مستقیم) یا محمد سن انبیاء مرسلیندنسن توحید وامورده استقامت اوزره اولان صراط مستقیمده‌در

(تنزيل العزيز الرحيم) قرآن الله تعالينك تنزيليدركه انى تصديق ايتميندن انتقام ايدر وانى تصديق ايدوب
موجبيله عمل ايدنه رحمت ايدر (لتنذر قوما ما انذر اباؤهم) تا كه انذار ايده سن بر قومیكه اباء واقربالرى انذار
اولنمدى مدت فترت اطاولديغيچون رسوله احتياجلرى شديد اولمشدر زيرا كه قريشه محمد عليه السلامدن اوكدين
رسول كلميوبدر (فهم غافلون) اويله اولسه انلر ايمان ورشددن غافللردر (لقد حق القول على اكثرهم
فهم لا يؤمنون) انلرك اكثرى اوزره (لاملأن جهنم من الجنة والناس اجمعين) وعيدى واجب اولوبدركه
انك ذكرى سورة (الم) السجده ده كچوبدر اويله اولسه علم اللهده انلر كفاردر ايمانه كلورد كللردر (انا جعلنا
فى اعناقهم اغلالا فهى الى الاذقان فهم مقمحون) بز انلرك بيونلرينه اغلال قيلمشزكه اول انلرك اذقاننه
ايرمشدر اول اجلدن انلر باشلرين قالدروب كوزلرين يوممشلردر يعنى انلر حق جانبنه التفات ايتمزلر
واكا يونلرين اكمزلر (وجعلنا من بين ايديهم سدا ومن خلفهم سدا فاغشيناهم فهم لا يبصرون) بز انلرك
اوكندن واردندن طول املى وجنايات سابقه لرندن غفلتى حائل قيلوب بصائرلرينه غشاوه ايتدك اويله اولسه
مطموره جهالتده قالوب ايات ودلائله نظردن منع اولنديلر * ديلديكه اشبو ايكى ايت بنو مخزوم شاننده نازل
اولوبدركه ابو جهل يمين ايتديكه محمد عليه السلامى نماز قيلوركن كوردكده باشنى طاشله بصديره وقتاكه
واروب انى نمازده بولدى طاشله الين قالدريجق طاش الينه ياپشوب الى بوينينه بوكلمش قالدى اول حالت
اوزره اصحابنه واروب ماجرايى خبر ويردى انى انلر كورديكندنصكره طاش الندن دوشدى همانده
بنو مخزومدن بر رجل طوروب اول طاشى الدى بن بونكله واروب محمدى اولدررين ديو كتدى وانى نمازده
بولدى الله تعالى انك بصرين اعمى ايدوب محمد عليه السلامك صوتنى ايشيدرولكن كندوبى كورمزدى اندن
اصحابنه دونوب انلر دخى كورمدى ديديلركه اكا واروب نه ايتدك ديديكه انك صوتنى ايشيدوب كندى بى كوره
مدم بنمله انك اراسنده فحل هيئتنده برشى حائل اولدى اكر قريب اولسم بنى اكل ايدردى (وسواء عليهم
أأنذرتهم ام لم تنذرهم لا يؤمنون) انلرك عندنده مساويدر انلرى كركسه تخويف ايت وكرك ايتمه انلرى
وقرآنى تصديق ايتمزلر زيرا كه سابق علم اللهده انلر اوزره كلمة شقاوة حق اولوبدر (انما تنذر من اتبع الذكر
وخشى الرحمن بالغيب) سن تخويف وانذار ايتمزسن الا انلريكه قرآنه اتباع وموجبيله عمل ايدرلر والله تعالينك
عقابى حلول واهوالى نزول ايتمدين حلول ونزولندن خوف ايدرلر واكا اطاعت ايدرلر (فبشره بمغفرة
واجر كريم) امدى اول وصفله متصف هر كسه بى دنياده مغفرتله واخرتده جنتله تبشير ايت (انا نحن
نحيى الموتى) بز اموانى بعثله ويا جهالى هدايتله احياء ايدرز (ونكتب ما قدموا واثارهم) بز انلرك خير
وشردن ايشلدكلرى اعمالى يازارز ودخى انلرك اثار حسنه لرينى واثار سيئه لرينى يازارز كه اول تسنن
ايتدكلرى خير وكرك شرك عليدركه انلره اقتدا ايله كنديلردنصكره ايشلنه امدى اول مقتدالره اتباعلرينك
انلره اقتدا ايله ايشلدكلرى سنة حسنه دن انلره اولان اجردن كلو اجر وكرك سنة سيئه دن انلره اولان اوزار
دكلو وزر اول مقتدالره دخى اولور قال النبى عليه السلام (من سن فى الاسلام سنة حسنة يعمل بها من بعده
كان له اجرها ومثل اجر من عمل بها من غير ان ينقص من اجورهم شيأ ومن سن فى الاسلام سنة سيئة فعمل بها
من بعده كان عليه وزرها ومثل وزر من عمل بها من غير ان ينقص من اوزارهم شيأ) پيغمبريمز صلى الله
عليه وسلم ايدر بر كمسه كه اسلامده بر سنة حسنه احداث ايدوب من بعد انكله عمل اولنه انى احداث ايدن ايچون
كنديننك انكله عملى ثوابى واكا متابعتله انى عمل ايدنلرك ثوابى مثلى بالكزا كا اولور اول تابعلرك ثوابندن
برشئ نقص اولنمقسزين وبر كمسه كه اسلامده بر سنت سيئه احداث ايدوب من بعد انكله عمل اولنه انى احداث
ايدن ايچون كندينك انكله عملى وبالى واكا متابعتله انى عمل ايدنلرك وبالى مثلى بالكزا كا اولور اول تابعلرك
وبالندن برشئ نقص اولنمقسزين * وبر قوم ديديلركه اثارله مراد مساجده كتمك ايچون اولان خطوه لردر
انس رضى الله عنه ايدر بنو سلمه مسجده قربنه تحول مراد ايتدكلرنده پيغمبريمز عليه السلام انلره ديديكه (يا بنى
سلمه الا تحتسبون اثاركم) اكاه اولكه خطواتكزله اجرلنورسز اويله اولسه مكانلرنده قرار ايدوب اندن
تحولى ترك ايتديلر قال النبى عليه السلام اعظم الناس اجرا فى الصلاة ابعدهم فابعدهم ممشى پيغمبريمز
عليه السلام ايدر نماسك نمازده اجرى اعظم اول كسه دركه مسجده ندن كاه ايراغ اولوب يورييه سى اكثر اولوره

اجرى دخى اول اعتبارله اعظم واكثر اولور (وكل شئ احصيناه فى امام مبين) هر شيئكه بزانى حفظ وعد
وبيان ايتدك اول لوح محفوظده در (واضرب لهم مثلا اصحاب القرية) يا محمد كفار مكه يه انطاكيه
اهاليسنك قصه سنى انلرك حالنه مثل ذكر ايت (اذ جاءها المرسلون) كه اول انطاكيه اهلنه عيسى عليه
السلامك رسوللرى كلدى (اذ ارسلنا اليهم اثنين) بز انلره ايكى رسول كوندركه انكله مراد عيسى عليه
السلامك رسوللرى يحيى ويونسدر بر قولده اول ايكيسنك غيريدر (فكذبوهما فعززنا بثالث) اهل انطاكيه
اول ايكيسن تكذيب ايتديلر اويله اولسه اول رسوللرى رسول ثالث شمعونله تقويه ايتدك * علماء اخبار
ايدر عيسى عليه السلام حوارييوندن ايكى كمسه بى انطاكيه اهلنه رسول كوندردى شهره قريب اوليجق
حبيب النجارى كورديلركه اول قيون كودردى حبيب النجار انلره سز نه حاللو كمسه لرسز ديدكده انلر ديديلركه
عيسى عليه السلامك رسوللريز كلمشزكه بو شهرلك اهالى اوثان عبادتندن منع ايدوب رحمان عبادتنه
دعوت ايده وز حبيب ديديكه صحت دعوا كزه علامتكز وارميدر ديديلركه نعم الله تعالينك اذنيله مريضه شفا
ايركورز واكمه وابرص علتن كيده رز حبيب ديديكه بنم بر مريض اوغلم وار زمان مديدنبرو اكا علاج
ايده مدم وانلرى اكا كتوروب انى مسح ايتدكلرى حينده اكا صحت ايردى حبيب انى كوريجك ايمانه
كلدى اول خبر شهر ايچنده شايع اولوب انلرك ديله چوق مريض عافيت بولدى حتى انلرك امرى اول
شهرك ملكنه ايرديكه اول اصنامه عبادت ايدردى اول رسوللرى يانه چاغروب سز نه حاللو كمسه لرسز
بو شهره نه مصلحت كورمكه كلدكز ديديلركه انكچون كلدككه سنى شول ايشتمز وكورمز جمادات
عبادتندن شول ايشيدر وكورر خالق كائنات عبادتنه دعوت ايدرز ملك ايتدى بزم اشبو
الهه مزدن غيرى الهمز وارميدر * ديديلركه واردر اولكه سنى والهكى ايجاد ايتدى اويله اولسه انلرى قتندن
چيقاروب حبسه كوندردى بعده عيسى عليه السلام حواريونك رئيسى شمعون نام رجلى انلرك اثرنجه
كوندردى متغير هيئتده واروب ملكك اصحابيله معاشره ومؤانسه ايتدى حتى كه انلرانى ملكه ايركوروب
ملكه انيس وجليس اولدى بركون اول ملكه ديديكه ايشتدم سن ايكى رجل حبس ايتمشسن هيچ انلرى
سويلدكى جائز اولورسه انلرى كتورسكز تا كه سوزلرى ندر كوره يدلك چون انلرى قتنه كتورديلر شمعون
انلره ديديكه سزى بوارايه كيم كوندردى ديديلركه اول الله تعالى كيم هر شيئك اول خالقيدر خلقده وملكده
شريكى يوقدر شمعون ايتدى امدى انى ايجاز اوزره وصف ايدك ديديلركه اول ديلديكنى ايشلر اراده ايتديكى
وجه اوزره حكم ايدر ديديكه اكا علامتكز ندر ديديلركه اول شيئكه انى ملك تمنى ايدر ملك امر ايلدى ايكى
كوزلرى مطموس بر غلام كتورديلركه كوزلرى جبهه كبى اولمشيدى اول ايكيسى الله تعالى يه دعا ايديجك
كوزلرى يرى شق اولدى طينندن ايكى بندقه الوب اول ايكى كوزيرينه قودقلرى كبى كوز اولوب كوردى شمعون
ملكه ايتدى نوليدى سن دخى صنمكله دعا ايتسيدك كه بونك كبى ايتسه اول اكا شرف اولوردى ملك ايتدى
سندن كزلو ايشم يوقدر بزم الهمز كورمز ايشتمز ونفع وضر ايتمزد بعده ملك اول ايكى رسوله ايتدى اكر الهكز
ميتى احيايه قادر اولورسه اكا ايمان كتوره لم اندن بر غلام كتورديلر كه اول يدى كوندنبرو فوت اولمشيدى اول
ايكيسى اكا دعا ايديجك فى الحال طورى كلدى وديديكه بن مشرك فوت اولديغمدن اندن يدى وادى يه
كيردرلدم امدى سزى صددنده اولديغكز شركدن تحذير ايدرين ايمانه كلك كه اول خوفدن قورتله سزو ديلديكه
سماء قپولرى اچيلوب انده بر شاب حسن الوجه كوردمكه اشبو اوچ كمسه يعنى شمعون وايكى رسول ايچون
شفاعت ايدركه اول عيسى عليه السلام ايدى وقتاكه شمعون ملكه سوزينك تأثيرين تيقن ايتدى حالى اكا خبر
ويريجك اول ملك وانك اتباعندن بر جماعت ايمانه كلديلر وايمانه كلميانلر اوزره جبريل عليه السلام صيحه ايدوب
دفعة جميعى هلاك اولديلر (فقالوا انا اليكم مرسلون) اول اوچ رسول انطاكيه اهلنه ديديلركه الله تعالى
قبلندن بز سزى ايمانه دعوت ايچون رسوللرز امدى اكا ايمانه كلك (قالوا ما انتم الا بشر مثلنا) انلر رسوللره
ديديلركه سز دخى بزم كبى بشرسز بزم اوزره مزيتكز يوقدركه ادعا ايتديككز شيئله تخصص ايده سز
(وما انزل الرحمن من شئ ان انتم الا تكذبون) الله تعالى بشر اوزره وحى ورسالتدن برشئ انزال ايتميوبدر
رسالت دعواسنده بلكه سز كذب ايدرسز (قالوا ربنا يعلم انا اليكم لمرسلون) رسوللر ديديلركه ربمز جل

شانه بیلورکه بزآنك امریله عیسی علیه السلامك سزی ایمانه دعوته رسوللری بز (وما علینا الا البلاغ المبین)
بزه واجب اولان انجق تبلیغدرکه اول صحتنه شهادت ایدر آیاتله مکشوف وظاهردر (قالوا انا تطیرنا بکم لئن لم
تنتهوا لنرجمنکم ولیمسنکم منا عذاب الیم) اهل انطاکیه دیدیلرکه سزك سببکزله بزدن مطر حبس اولندیغندن
سزکله تشاؤم ایتمشز اکر بو مقاله کزدن منتهی اولمز سکز سزی طاشله قتل ایدرز و بزدن سزه عذاب الیم
ایریشور (قالوا طائرکم معکم) رسوللر دیدیلرکه سبب شؤمکز سزکله بیله درکه اول سوء عقائد واعمالکزدر
(أئن ذکرتم بل انتم قوم مسرفون) وعظ اولندیکزله می تشاؤم و یار جله وعد ایدرسز بلکه سز برقومسزکه
عادتکز عصیانله اسرافدر (وجاء من اقصی المدینة رجل یسعی) وقتاکه اهل انطاکیه نك رسوللری قتلنه
اراده لری خبری حبیب النجاره ایردیکه اول محمد علیه السلام بعثتندن التیوز ییل مقدم ایمانه کلمشدی
دینلدیکه اول برغارده عبادت ایدردی اول خبری ایشیدیجك چیقوب دینی اظهار ایتدی * دینلدیکه انك
منزلی انطاکیه ابوابنك باب اقصاسنده ایدی سکردرك قومنه کلدی (قال یا قوم اتبعوا المرسلین) دیدیکه
یا قوم اول رسوللرك دیننه اتباع ایدك (اتبعوا من لا یسألکم اجرا وهم مهتدون) اتباع ایدك انلره کیم انذار
وتبلیغ رساله لری اوزره سزدن اجر استمزلر والحال انلر دنیا واخرت خیرنه دعوت ایدرلر لایق اولورکه انلره اتباع
ایده سز وقتاکه حبیب انلره اول سوزی سویلدی دیدیلرکه یوخسه سن بزم دینمزه مخالفت ایدوب اول رسوللرك
دیننه می متابعت ایدرسن وبزم الهه مزی ترك ایدوب انلرك الهنه می عبادت ایتمکی دیلرسن حبیب دیدیکه
(ومالی لا اعبد الذی فطرنی والیه ترجعون) بکا نولدیکه بنی خلق ایدن رب تعالی یه عبادت ایتمزین والحال
موتدنصکره اکا رجوع ایدرسز سوء اعمالکزك جزاسن انك عندنده بولورسز (أأتخذ من دونه آلهة ان یردن
الرحمن بضر لا تغن عنی شفاعتهم شیأ ولا ینقذون) الله تعالیدن غیری اصنامی بن الهه می اتخاذ ایدرین اکر الله
تعالی بکا ضرر اراده ایتسه زعمکز اوزره اصنامکز شفاعتی بندن اول ضرری دفعه مفید اولمز وانلر بنی مکروهدن
انقاذ ایتمزلر (انی اذا لفی ضلال مبین) اکر بن الله تعالیدن غیریه عبادت ایدرسم خسران ظاهرده اولورین
زیراکه نفع وخیره ودفع ضرره قادر اولمیان شیئه شول نفع وضره مقتدر خالق جل شانه یه اشراك ضلال مبین
ایدیکی هیچ برعاقله خفی اولمز (انی آمنت بربکم فاسمعون) بن ایمان کتوردم ربکز جل شانه یه کیم سزی
خلق ایلدی بنم ایمانمی بندن ایشیدك وقتاکه حبیبدن اشبو سوزلری ایشتدیلر دفعة جمیعی قالقوب انی قتل
ایتدیلر * دینلدیکه انلر می حجاره ایدر اول ایسه یارب قومیمی هدایت ایت دیو انی دعا ایدردی (قیل ادخل
الجنة) قتل اولدیغی حینده روحی جنته ایلتلوب اکا کیر دینلدی سائر شهداء ارواحنه اولان کبی (قال
یا لیت قومی یعلمون بما غفر لی ربی وجعلنی من المکرمین) حبیب اول حینده دیدیکه نوایدی قومم
ربم جل شانه نك بنی مغفرت ایتدیکن ودخی اکرام اولنمشلردن قلدیغن بیله لردی تاکه انکله کفردن توبه یه
کلوب ایمانه دخولله انك حالی مثلنی اکتسابه رغبت ایده لردی ویاخود انلرانك امرنده خطاء عظیم
اوزره اولوب اول حق اوزره اولدیغن بیله لردی وقتاکه انلر حبیبی قتل ایتدیلر الله تعالی انلره غضب ایدوب
عقوبتلرین تعجیل ایتدی جبریل علیه السلام امر الهی ایله برکره صیحه ایدیجك دفعة جمیعی هلاك اولدیلر
(وما انزلنا علی قومه من بعده من جند من السماء) حبیبك قتلندنصکره قومی اوزره اهلاکیچون سمادن
ملائکه انزال ایتمدك بلکه ملك واحد صیحه سیله اکتفا ایتدك اشبونده انلرك اهلاکی استحقاردر یوخسه
یوم بدرده وخندقده یا محمد سکا ارسال ایتدیکمز کبی جند ملائکه انزال ایتمدك زیراکه اول پیغمبریز صلی الله
علیه وسلمه تعظیم ایچون ایدی (وما کنا منزلین) وحکمتمزده صحیح اولدیکه حبیبك قومی اهلاکنده
ملائکه دن جند انزال ایده وز (ان کانت الا صیحة واحدة فاذا هم خامدون) حبیب قومنی اخذ من
وباعقوبتمز انجق صیحهٔ واحده اولدیکه جبریل علیه السلامك صیحه سیدر کوراسه که انلرك جمیعی سونمش
اود کبی میتلردر (یا حسرة علی العباد ما یأتیهم من رسول الا کانوا به یستهزؤن) یوم قیامتده کفاره
دینورکه حسرة وندامه انلره کیم هر بار انلره رسول کلدیکنده انلر انی استهزاء ایدرلردی (الم یروا کم اهلکنا
قبلهم من القرون انهم الیهم لا یرجعون) اهل مکه بیلمدیلرمی انلردن اول قرون ماضیه دن نیجه قرون هلاك
ایتدك انلرك هیچ بری کیرو دنیایه رجوع ایتمزلر اهل مکه دخی انلردن عبرت المزلرمی (وان کل لما جمیع لدینا

محضرون) خلائقك کلیسی یوم قیامتده بزم درکاهمزه احضار اولنورلر (وآیة لهم الارض المیتة
احییناها واخرجنا منها حبا فمنه یاکلون) الله تعالینك وحدانیة وقدرتنه انلره علامتدرکه ارض یابسه یی
مطرایله احیا ایدوب اندن حبك انواعنی اخراج ایدرز سزاندن اکل ایدرسز (وجعلنا فیها جنات
من نخیل واعناب) وارضده برنخل وعنبك انواعندن بستانلر قیلورز (وفجرنا فیها من العیون) ودخی ارضده
بزعیوندن چیقارنهرلر اجرا ایده رز (لیأکلوا من ثمره) تاکه انلر ذکر اولنان جناتك ثمرندن ویاخود ماءله
حاصل اولان ثمردن اکل ایده لر (وما عملته ایدیهم) حال بوکه انك خلقنه یدلری عمل ایتمیوبدر بلکه انی
الله تعالینك خلقیله معموله بولدیلر * دینلدیکه انکله مراد عیون وانهاردرکه اندهید خلق عمل ایتمیوبدر دجله
وفرات ونیل مبارك کبی ویاخود اکل ایده لر انیکه یدلری عمل ایتدی عصیر ودبس کبی (افلا یشکرون) الله
تعالینك نعمتلرینه شکر وانی توحید ایتمزلرمی اشبو شکر ترکنه انکار حیثیتندنصکره شکره امردر (سبحان
الذی خلق الازواج کلها) اول الله تعالی کندویه لایق اولمین صفتدن منزه اولدیکه اول اصناف مخلوقاتك
کلنی خلق ایتدی (مما تنبت الارض) اول کرك یربتوردیککندن نبات وشجردر (ومن انفسهم)
ونفسلرندن وجوده کلن ذکر واناثدر (ومما لا یعلمون) وانلرك بلمدکلرندن اشیاء عجیبه درکه الله تعالی
انکا انلری مطلع ایتمیوبدر ومعرفتنه انلره طریق دخی قلمیوبدر (وآیة لهم اللیل نسلخ منه النهار) الله
تعالینك وحدانیة وقدرتنه انلر ایچون علامت اخری لیلدرکه براندن نهاری نزع ایدرز یعنی نهاری کیدرر
لیلی کتوررز (فاذا هم مظلمون) اویله اولسه انلر ظلمته داخل اولورلر (والشمس تجری لمستقر لها)
کونش هرکون منازلنده سیر ایدوب حتی که مستقرنه منتهی اولوب انی تجاوز ایتمز زیرا انك اقصای منازلی
ابعد مغاربیدر بعده رجوع ایدر * دینلدیکه اول هرسنه ده منازلنك ارلندن اقصاسنه دکین سیر ایدوب
انده استقرار ایدر بعده منازلنك اولنه رجوع ایدر * دینلدیکه انك مستقری صیفده سماده غایت ارتفاعیدر
وشتاده نهایت هبوطیدر * دینلدیکه انك دورنده اوچیوز التمش مشرق ومغربی واردر هرکون
برمطلعدن طلوع ایدوب برمغربده غروب ایدر بعده سنهٔ آتیه یه دکین اول مطلع ومغربه عودت ایتمز * ابوذر
رضی الله عنهدن مرویدرایدرکه پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایله اوتوررکن شمس غروب ایتدی دیدیکه یا اباذر
بیلورمیسنکه شمس قنده غروب ایدر دیدمکه الله تعالی ورسولی اعلمدر دیدیکه اول غروب ایتدیککنده
عرش آلتنه کیدر روانده سجده یه واروب طلوعه اذن دیلر اذن الهی ایله کیرو مطلعنه کیدر قریب اولورکه اول
اذن دیلیوب اذن ویرلمیه بلکه کیرو مغربنه دوندریله اول یکادن طلوع ایت دینله * اشبو حدیث شریف
مقتضاسنجه مستقرله مراد تحت عرش اولور ویاخود شول وقتدرکه انده استقرار ایدوب جریی منقطع اولورکه
اول یوم قیامتدر (ذلك تقدیر العزیز العلیم) اشبو منوال اوزره شمسك جریی اول الله تعالینك
تقدیریدرکه قدرتیله هر مقدوره غالبدر علمی هر معلومی محیطدر (والقمر قدرناه منازل) برقمری ذا منازل
تقدیر ایتدککه اول یکرمی سکز منزلدر هرکیجه قمر اول منازلك برینه نزول ایدر منتهای منازله ایریشجك کیرو
ادنای منزله عودت ایدر شهر اوتوز کون اولدیغنده قمر ایکی کیجه مستتر اولور یکرمی طقوز اولورسه برکیجه
مستتر اولور اشبو منازلك ذکرندن بوجمله سورهٔ یونس اوائلنده سبق ایتدی چنانکه قمر جمیع منازلنی قطع ایده
اینجه اولور (حتی عاد کالعرجون القدیم) حتی اول معوج شمراخ کبی اولغه عودت ایدر * دینلدیکه
اول نخله نك عذق یابس عتیقنه دیرلر اولورکه اول زیاده قورودیغنده اینجه لور وصرار ورقای کبی بوکیلور
قمر دخی آی اخرنده انجلین اولور (لا الشمس ینبغی لها ان تدرك القمر) شمسه سهل اولمازکه سیرده قمره
ایریشه زیراکه شمس بطی السیردرکه فلکنی برسنه ده قطع ایدر قمر ایسه فلکنی هر ایده قطع ایدر ویاخود شمس
قمر فلکنده طلوع ایدرز زیرا قمرك فلکی شمس فلکنك غیریدر ویاخود شمسك سلطانی نهارده در وقمرك ایسه لیلده در
اویله اولسه شمس لیلده طلوع ایتمز (ولا اللیل سابق النهار) ولیل ایسه نهاری سبق ایدرد کلدر بلکه
حساب معلومله بری برینی تعاقب ایدر هیچ بری وقتندن اول کلمز وایککیسی اجتماع دخی ایتمز
مکر اول وقتده که شمس مغربدن طلوع ایدوب قمرله اجتماع ایده (وکل فی فلك یسبحون) وهر بری فلکنده
سیر ایدر (وآیة لهم انا حملنا ذریتهم فی الفلك المشحون) الله تعالینك وحدانیة وقدرتنه علامت اخری

اولادركه انلرك تجارانه بعث ايتدكلرى اولادلرين ويا استصحاب ايتدكلرى صبيان ونسالرين سفينهٔ مملوده حمل
ايتدككه انكله مراد نوح عليه السلام سفينه سيدر يعنى الله تعالى انده انلرك اباء اقدمين حمل ايتدى حالبوكه
انلر وذريه لرى اول اباءلك اصلابنده ايديلر (وخلقنا لهم من مثله ما يركبون) ودخى انلر ايچون سفينهٔ نوح
شكلنده زورقلردن ويادوه لردن خلق ايتدك اكا ركوب ايدرلر (وان نشأ نغرقهم فلا صريخ لهم ولا هم
ينقذون) اكر ديلرسك انلرى غرق ايدرز غرقه واقع اولدقلرنده انلره اغاثه ايدر وموتدن انقاذ ايدر اولمز (الا
رحمة منا ومتاعا الى حين) لكن بز انلره رحمتمز وحياتله آجاللرى انقضاسنه دكين انلره تمتيعمز اجليچون
غرق ايتمزز (واذا قيل لهم اتقوا ما بين ايديكم وما خلفكم لعلكم ترحمون) چقان انلره ايلروكزده كلور اخرت
امرندن قورقوب عمل ايدك واردكزده قالور امر دنيايه اغترار ايتمكز ويا خود امم سابقه يه ايريشن وقايعدن
عبرت الك واخرتده اعداد اولنان عذابدن صاقنك كه رحمت اولنوب يوم قيامتده عذاب كورميه سز ديلسه
اندن اعراض ايدرلر (وما تأتيهم من آية من آيات ربهم الا كانوا عنها معرضين) هرباركه ربلرى جل شانه
ايتلرندن انلره برايت كتورسك الا انلراندن اعراض ايدر اولديلرز يراكه انلر اكا اعتياد وانك اوزره تمردا تمشلردر
(واذا قيل لهم انفقوا مما رزقكم الله) وچقان انلره الله تعالينك سزه ويرديكى اموالدن فقرايه انفاق ايدلك
ديلسه (قال الذين كفروا للذين آمنوا انطعم من لو يشاء الله اطعمه) كافرلر مؤمنلره استهزا طريقى اوزره
ديركه بز شول كمسه يه اطعام ايدرميز كه الله تعالى ديلسه انى اطعام ايدردى يعنى اول انلرى اطعامه قادر ايكن
اطعام ايتميجك بز اكا احقاير امدى بوقول واعتقاد انلرك فرط جهالتلرندندر زيراكه الله تعالينك اطعامى
اسبابله درجله دن برى اغنيايى فقراء اطعامنه حثيدر وانى انلره توفيقيدر (ان انتم الا فى ضلال مبين) سز
دكل الا خطاء يندهسز كه الله تعالينك مشيئتنه مخالف شىء امر ايدرميز وجائزدركه بوقول الله تعاليدن انلره
جوابدر وياخود مؤمنلرك انلره جوابنى حكايتدر (ويقولون متى هذا الوعد ان كنتم صادقين) وديرلركه
وعد ايتديككز بعث نوقتن اولور بزه خبر ويرك اكر قولكزده صادقلر ايسه كز (ما ينظرون الا صيحة واحدة
تأخذهم وهم يخصمون) الله تعالى جوابده انلره ديديكه انلر منتظر اولملرى دكل الا نفخهٔ اولى به دركه انلر
تجارات ومخاصمات لرنده ايكن اول انلرى اخذ ايدر (فلا يستطيعون توصية ولا الى اهلهم يرجعون)
اويله اولسه امورلردن برشيئى وصيته وياهللرينه رجوعه استطاعتلرى اولمزكه واروب حاللرينى كوره لر بلكه
اول حينده جميعى دفعة فوت اولورلر (ونفخ فى الصور فاذا هم من الاجداث الى ربهم ينسلون) بعده
مابينده قرق ييل بجدكد نصكره صوره نفخهٔ بعث نفخ اولنوب ناس قبوردن طوروب ربلرى جل شانه
دركاهنه سرعتله كيدهلر (قالوا يا ويلنا من بعثنا من مرقدنا) ديه لركه بزى او يخومزدن كيم اوياردى
وياوليغمز مرقددن كيم طورغردى (هذا ما وعد الرحمن وصدق المرسلون) مؤمنلر ويا ملكلر ديه لركه
اشبوشول يوم قيامتدركه الله تعالى انى منزل كتابلرده وعد ايدوب مرسلون انى تبليغده صدق ايتديلردى
ديلديكه اشبو قولدخى كفار كدركه اقرار ايدهلر برحينده كه اول انلره نفع ايتميه (ان كانت الا صيحة
واحدة فاذا هم جميع لدينا محضرون) اول نفخهٔ اخيره دكل الا صيحهٔ واحده اولوركه انكله خلقك جميعى
بزم دركاهمزه حساب ايچون حاضر اولورلر (فاليوم لا تظلم نفس شيأ ولا تجزون الا ما كنتم تعملون) اشبو يوم
قيامتده هيچ بركسه برشيئله ظلم اولنمز وجزا اولنمزميز الا انكله كه خير وشردن دنياده انى ايشلمش ديكز دينور (ان
اصحاب الجنة اليوم فى شغل فاكهون) اشبو كونده اهل جنت افتضاض ابكارده وياسماعده وبانعيم جنتده
وياير برلرين زيارتده ويا الله تعالينك ضيافتنده ناعملر وفرحانلردر (هم وازواجهم فى ظلال) اهل جنت انده
كنديلره حور عيندن ازواجلريله ظلال اشجارده وياظل عرشده صفاده درلر (على الارائك متكئون) حجالده
اريكلر اوزره اتكاء ايدرلر (لهم فيها فاكهة ولهم ما يدعون) جنتده انلر ايچون فاكهه نك انواعى
وهر تمنى واشتها ايتدكلرى اولور (سلام قولا من رب رحيم) وانلرك اعلاى مطلوب ومتمنالرى الله تعالينك
انلره ملائكه واسطه سيله ويا واسطه سز سلاميدر جابر رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه
اهل جنت نعملريله تنعمده ايكن اوزرلرينه برنور سطوع ايده باشلرين قالدروب كوره لركه رب تعالى
فوقلرندن اشراق ايدر اولديغى حالده انلره سلام ويره اول انلره نظر ايده وانلر اكا نظر ايدهلر اكا نظر ايدر

اولدقلرنجه نعيمدن برشيئه التفات ايتميه لرحتى كه اول انلردن احتجاب ايدوب نورو بركتى اوزرلرنده وديارلرنده
قاله (وامتازوا اليوم ايها المجرمون) يوم قيامتده الله تعالى قبلندن برمنادى ندا ايده كه ياعاصيلر
مؤمنين صالحيندن امتياز ايدك بوكلام انلره شول حينده دينوركه ناس محشرده مؤمن وكافر ومخلص ومنافق
بربرلرينه مختلطلر ايكن مخلصون جنته ايلتلورو كافرون ناره سوريلورو ياخود معنى يا مجرملر هر خيردن
عزلت ايدك وياخود يا كافرلر نارده بربرلريكزدن متفرق اولك زيرا كه هركافرك نارده بربيتى اولوركه انده باكلز
حبس اولنور نه اول غيرى ونه غيرى انى كورر (الم اعهد اليكم يا بنى آدم ان لا تعبدوا الشيطان انه لكم عدو
مبين) كفار ومنافقين ناره كوندرلدكلرندنصكره دينوركه بن سزه قرآنده بيان ايتمديمكه شيطان سزه
برعدوى ظاهر العداوه دراويله اولسه اندن صاقنوب اكا طاعت ايتمكز (وان اعبدونى) وسزه امر ايلدمكه
بكا طاعت ايدوب بنى توحيد ايده سز (هذا صراط مستقيم) اشبو امرى رعايتكز صراط مستقيمدر اكا
سلوك ايدن جنته ايريشور (ولقد اضل منكم جبلا كثيرا افلم تكونوا تعقلون) اول شيطان سزدن خلق
كثيرى اضلال ايتدى اكا اطاعتله سزدن اول كچن امتلره ايريشن هلاكى تعقل وتذكر ايتمزديكزكه معتبر
اولايديكز وقتا كه انلر جهنم قبوسنه قريب اوله لر خزنه انلره ديه لركه (هذه جهنم التى كنتم توعدون) اشبو
اول جهنمدركه دنياده سزانكله وعد اولنوب تصديق ايتمديكزدى (اصلوها اليوم بما كنتم تكفرون) اشبو
كونده اكا كيرك دنياده الله تعالى يه كفركز سببيله (اليوم نختم على افواههم وتكلمنا ايديهم وتشهد ارجلهم
بما كانوا يكسبون) اشبو كونده بز انلرك اغزلرينى ختم ايدوب كلامدن منع ايدرز واللرى شول ايشلدكلرى
اعمالى بزه خبرو برروايا قلرى شهادت ايدراكا كه انى كسب ايتديلردى اول جوارح اوزره آثار معاصى
ظهوريله وافعالنه دلالتيله وياخود اول جوارحى الله تعالينك سويلتميله * انس رضى الله عنه ايدر
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم قتنده ايدك پيغمبريمز عليه السلام كولدى بيلورميسز كه نيه كولدم ديدى
ديديلركه الله تعالى ورسولى اعلمدر ديديكه عبدك رب تعالى يه دعاسنه كه يارب نفسم اوزره شاهدى نفسمدن
اولمسون ديلرين الله تعالى ديديكه اشبو كونده اوزريكه نفسك وكرام كاتبين شهود يتر اويله اولسه اغزى
مهرلنوب اركانى سويلديلور حتى كه انك اعمالنى خبرو بردكلرندنصكره كيرو ويلكه لسانى اطلاق اولنور لسانى
سائر اركانه عتاب ايدوب ديه كه بن سزكچون مناضله يه تعمد ايتمشيكن سز اعترافكزله كنديكزى وبنى هلاكه
ايقاع ايتديكز (ولو نشاء لطمسنا على اعينهم فاستبقوا الصراط فانى يبصرون) اكر بز ديلسه وز انلرك اعين
ظاهره لرينى كيدرردك برحيثيتله كه انك جفن وشقى اولميه اول حال اوزره طريقه مبادرت ايده لردى
فكيف كه انى كورر اولسه لر والحال بز انلرك اعينلرينى كورمز ايتمشز وياخود معنى اكر ديلسه وز انلرى
هدادن اضلال ايدوب عميان ترك ايدردك اويله اولسه اول حالده انلر طريقى نيجه كوررلردى وياخود اكر
ديلسه وز بز انلرك اعين ضلالتلرين دفع ايدوب عيندن انلرى عميان قيلوردق وبصرلرين ضلالتدن هدايه تحويل
ايدوب رشدلرين كوررلردى فكيف كه انلر كورر اوله لر بز انلره بوفعلى ايتميه وز (ولو نشاء لمسخناهم
على مكانتهم فما استطاعوا مضيا ولا يرجعون) واكر ديلسه وز بز انلرى منزللرنده ايكن جماداتدن برشيئه
تحويل ايدردك وياخود قرده وخنازير قيلوردق اويله اولسه ذهاب ورجوعه قادر اوليه لردى (ومن نعمره
ننكسه فى الخلق) اول كمسه كه بز انك عمرنى طويل ايده وز خلقده انى تنكيس ايدرز ضعفنى ارتورز وبنيه
وقواسنى اكسلدرز (افلا يعقلون) تعقل ايتمزميسزكه اكا قادر اولان رب تعالى طمس ومسخه دخى قادر
اولور (وما علمناه الشعر) بز اكا شعر تعليم ايتمدك اشبو كفار مكه نك محمد شاعردر وديديكى شعردر ديو
قوللرينى رددر زيراكه اول مقفى وموزون دكلدر ومعناسى دخى شعرانك مقصودى اولان تخيلات مرغبه
ومنفرده انك امثالى دخى دكلدر (وما ينبغى له) واكا شعر سويلك دخى صحيح اولمز واماندن روايت اولنان
(انا النبى لا كذب انا ابن عبد المطلب) قول شعر ارباب عندنده شعر دكلدر * روايت اولنديكه
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اشبو بيتى سويلردى (كفى بالاسلام والشيب للمرء ناهيا) ابو بكر رضى
الله عنه ديديكه يارسول الله شاعرك ديديكى كفى الشيب والاسلام للمرء ناهيا ابو بكر وياعمر ديديكه شهادت
ايدرينكه سن رسول اللهسن زيراكه الله تعالى (وما علمناه الشعر وما ينبغى له) ديمشدر عائشه رضى

الله عنهایه دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم شعردن برشینله هیچ تمثیل ایدرمیدی دیدیکه
(ویأتیك بالاخبار من لم تزود) قولیله ایدردی بنه عائشه رضی الله عنهایه سؤال اولندیکه پیغمبریمز علیه
السلام شعردن هیچ برشینله تمثیل ایدرمیدی دیدیکه اکا شعرابغض حدیثدی الا بوکه اشبو بیتله کاهی تمثیل
ایدوب دیردیکه (ستبدی لك الایام ما کنت جاهلا * ویأتیك بالاخبار من لم تزود) الا بوکه اول ویأتیك من لم یتزود
بالاخبار) دیردی (ان هو الا ذکر وقرآن مبین) اکا وحی اولنان کلام دکل الا موعظه وقرآندرکه فرائض
وحدود واحکامی بیان ایدر (لینذر من کان حیا) تاکه اول قرآن ویا رسول الله انذار ایده هرکسه‌یی‌که
عاقل فهم اوله زیرا که غافل میت کبیدر ویاانی‌که الله تعالینك علمنده مؤمن اوله زیرا که حیاة ابدیه ایمانله در
(ویحق القول علی الکافرین) وتاکه کفر اوزره اصرار ایدنلره کلمهٔ عذاب واجب اوله (اولم یروا انا خلقنا لهم
مما عملت ایدینا انعاما) انلر نظر اعتبارله نظرایتمزلرمیکه بز انلر ایچون خلق ایتدك شول احدائنه تولی
ایتدیکمزدن ابل وبقر وغنمیکه بزدن غیری احدانك احدائنه قادر دکلدر (فهم لها مالکون) اول انعامی
بزم انلره تملیکمزله تملك ایدرلر ویاخود اول انعامی انلره تسخیر وانقیادمزله ضبط وتصرفه تمکن ایدرلر
(وذللناها لهم فمنها رکوبهم ومنها یأکلون) وبز اول انعامی انلره تذلیل ایتدك که اندن مرکوبلری اولور وانك
لحومندن اکل ایدرلر (ولهم فیها منافع ومشارب) وانلر ایچون اول انعامده اصواف واوبار واشعارندن
منافع والبانندن مشارب قلدق (افلا یشکرون) اشبو نعمتلرك ربی جل شانه‌یه شکر ایتمزلرمی زیرا کر
اول انعامی خلق وانلره تذلیل ایتمسه اشبو منافع مهمه تحصیلنه توسل انلره نیجه ممکن اولوردی (واتخذوا
من دون الله آلهة لعلهم ینصرون) الله تعالیدن اشبو قدرت باهره ونعم ظاهره‌یی کوروب انك انده تفردنی
بلدکلر ندنصکره عبادتده انك غیری الهه اتخاذ ایتدیلر شول رجاله کیم اول الهه‌لری انلره ایریشور شدائد
دفعنه نصرت ایده‌لر حالبوکه امر عکس اوزره‌در زیرا که (لایستطیعون نصرهم وهم لهم جند محضرون)
اول الهه انلره نصرته قادر اولمزلر والحال اول کفار الهه‌لر ایچون جنددر که انلری حفظ ایچون اعداد
اولنمشلردر ویاخود الهه‌لری اثرنجه ناره احضار اولنورلردر (فلا یحزنك قولهم) امدی انلری الله تعالی
حقنده الحاد وشرکلری و یاسنك شانکده تکذیب وتهجینلری سکا حزن ویرمسون (انا نعلم ما یسرون
وما یعلنون) بز انلرك اسرار ورکلرك اعلان ایتدکلری شیئی بیلورز انك اوزره جزالرین ایدرز (اولم یر الانسان
انا خلقناه من نطفة فاذا هو خصیم مبین) انسان بدأ خلقنی تأمل ایدوب بلزمیکه بز انی منیدن خلق ایتمشیکن
کوررسنکه اول بین الخصومه در انك اول ماء منیدن خلقنه قادر اولان باری تعالی بعثنه دخی قادر اولور
روایت اولندیکه ابی بن خلف پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم الندن برچورمش کمك کتوروب الیله انی
اوقلدیغندنصکره دیدیکه اعتقاد ایدرمیسنکه اشبو کمك بویله چورمشکن الله تعالی انی احیا ایده پیغمبریمز
علیه السلام دیدیکه نعم وسنی دخی بعث ایدر وناره ادخال ایدر اول سببدن بو ایت ومابعدنده کی ایات نازل
اولدی (وضرب لنا مثلا ونسی خلقه) وبزه برامر عجیبی مثل ضرب ایدوب احیاء امواته قدرتمزی نفی ایتمك
دیلر کندینك عاجز اولدیغی شیئدن بزی دخی عاجز ظن ایدر وبزم انی خلقمزی اونتور حالبوکه اول کمکی
احیامزدن اغربدر (قال من یحیی العظام وهی رمیم) ودیرکه شول چورمش کمکلری کیم دیرکورور
(قل یحییها الذی انشأها اول مرة) دیکل که انی اول الله تعالی دیرکورورکه اول مرهده اول هیچ برشیء
دکل ایکن ایجادا یتمشدی (وهو بکل خلق علیم) اول الله تعالی مخلوقاتك تفاصلنی وکیفیت خلقنی بیلور
اوبله اولسه انتخاص متفتتهنك اجزائنی اصولنی وفضولنی ومواقعنی وطریق تمیزنی ونمط سابق اوزره
بری برینه ضمنی واعراض وقوابی اعاده سنی بیلور ویا انك مثلی احداثنی بیلور (الذی جعل لکم من الشجر
الاخضر نارا فاذا انتم منه توقدون) که اول الله تعالی جل شانه درکه یشل اغاجدن اتش
چیقاررمرخ وعفار کبی که ایکیسی دخی شول صولی طاملر یشل اغاج ایکن بربرینه سحق اولنغله
ایکیسندن اتش چیقار حتی که سز اندن اتش یقارسز کما دیدیلر که عنابك غیری هر
یشل اغاجده آتش واردرامدی اول الله تعالی که یشل اغاجدن آتش چیقارمغه قادر اولور سزی
بعثه دخی قادر اولور (اولیس الذی خلق السموات والارض بقادر علی ان یخلق مثلهم) اول الله تعالی که

سموات

سموات وارضی کبر جرمی وعظم شانله خلق ایتدی قادر دکلمیدرکه اول ایکیسنه اضافتله صغروحقارتده انلر
مثلنی خلق ایده (بلی وهو الخلاق العلیم) دیکل که بلی اول اکا قادر اولور واول کثیر المخلوقات والمعلوماتدر
(انما امره اذا اراد شیئا ان یقول له کن فیکون) انك شانی قچان برشیئك حدوثن اراده ایده اکا تکون ایت
دیمسیدر فی الحال اول دخی تکون ایدر * دینلدیکه اشبو کلامدن مجازدرکه ایجاد واعدامده تعبسز مجرد امریله
شیئك سرعت تکوننه تمثیلدر (فسبحان الذی بیده ملکوت کل شیء) اول الله تعالی منزهدرکه انلرك اکا مثل
ضرب ایدرلر جمیع اشیایه مالك وقادردر (والیه ترجعون) موتکزدنصکره اکا رجوع ایدرسز
خیر وشردن اعمالکزله جزا النورسز روی عن النبی صلی الله علیه وسلم (ان لکل شیء قلبا وقلب القرآن یس
من قرأها یرید بها وجه الله غفر له واعطی من الاجر کانما قرأ القرآن اثنی وعشرین مرة وایما مسلم قرئ
عنده اذا نزل به ملك الموت سورة یس نزل بکل حرف منها عشرة املاك یقومون بین یدیه صفوفا یصلون علیه
ویستغفرون له ویشهدون غسله ویتبعون جنازته ویصلون علیه ویشهدون دفنه وایما مسلم قرأ یس
وهو فی سکرات الموت لم یقبض ملك الموت روحه حتی یجیئه رضوان بشربة من الجنة یشربها وهو علی فراشه
فیقبض روحه وهو ریان ویمکث فی قبره وهو ریان ولا یحتاج الی حوض من حیاض الانبیاء حتی یدخل الجنة
وهو ریان) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدرکه هرشیئك قلبی واروقرآنك قلبی یس سورهسیدر
برکسه که یس سورهسن لوجه الله اوقیه مغفرت اولنه وقرآنی یکرمی ایکی کره اوقیجه اجر ویریله برکسه که
کاملك الموتك نزولی عندنده یس اوقنه انك هرحرفی مقابلهسنده اون ملك نزول ایدوب اوکنده صفوف
ولدقلری حالده طوره‌لر والله تعالیدن انك ایچون رحمت ومغفرت دیلیه‌لر وغسلنه حاضر اولوب جنازه سیله
کیده‌لر واوزرینه نماز ین قیلوب دفنی حیننده قتنده اوله‌لر وبر مسلم که سکرات موتی عندنده یس اوقنه
ملك الموت انك روحنی قبض ایتمیه حتی که رضوان اکا جنتدن شراب کتوروب اکا ایچره حالبوکه اول فراشی
اوزره یاتوراندن ملك الموت انك روحنی قبض ایدر اول حالتده وکرك قبرده مکثنده ریان اولور ویوم قیامتده
حیاض انبیادن هیچ برینه احتیاج اولمزحتی که جنته دخولی ریان اولدیغی حالده اولور

سورة الصافات وهی ثمان ومائة ایة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والصافات صفا فالزاجرات زجرا فالتالیات ذکرا) الله سبحانه وتعالی اقسام ایتدی شول ملائکه ایله کیم
مقام عبودیتده مراتبنجه صافین اولوب انوار الهیه انلره فیض اولنور امر اللهه منتظر ایدرلر وانلر اجرام
علویه وسفلیه‌یه امر اولندقلری تدبیرله زجرا و یاخود ناسی الهام خیرایله معاصیدن و یاشیاطینی ناسه
تعرضدن زجر ایدرلر وانلر الله تعالینك ایاتنی وجلایای قدسنی انبیاء واولیاسنه تلاوت ایدرلر و یاخود الله تعالی
اقسام ایتدی طوائف اجرامله کیم صفوف مرصوصه کبی مرتبه‌در واروا حله کیم انی مدبرده در وجواهر
قدسیه ایله کیم بحار قدسده مستغرقه در لیل ونهار تسبیحدن انلره فتور کلمز ویاخود نفوس علما ایله اقسام
ایتدیکه انلر عبادتده صف اولورلر حجج ونصایحله ناسی کفر وفسقدن زجر ایدرلر الله تعالینك ایات وشرائعن
تلاوت ایدرلر ویاخود نفوس غزاتله اقسام ایتدیکه انلر جهادده صف اولورلر خیل و یا عدوی زجر ایدرلر ذکر
اللهی تلاوت ایدرلر برحیثیتله کیم مبارزهٔ عدوانلری اندن اشتغال ایتمز (ان الهکم لواحد) الهکز جل
شانه واحددر شریکی یوقدر (رب السموات والارض وما بینهما ورب المشارق) که سموات وارضك
وایکیسی ارالرنده کی مخلوقاتك وشمس ویا کواکب مشارقنك ربیدر زیرا که شمسك سنه‌دن هرکونده
برمشرقی وهربرمشرق مقابلهسنده برمغربی واردر (انا زینا السماء الدنیا بزینة الکواکب) بز سزه
قریب اولان سمایی ضوء کواکبله تزیین ایتدك * دینلدیکه کواکب سماده قنادیل کبی معلقه در ویاخود
صنادیق اوزره کی مسامیر کبی سما اوزره مکوکبه‌در (وحفظا من کل شیطان مارد) وبز اول سمایی
شهابلرله حفظ ایتدك هرشیطاندن که طاعتدن خارجدر (لایسمعون الی الملاء الاعلی) بز سمایی شیاطیندن
حفظ ایتدك اویله اولسه ملاء اعلایی استماع ایتمزلر ملاء اعلا ایله مراد ملائکه‌نك کتبه ویا اشرافیدر
که انلری سموات علاده اولدیغیچون علوله وصف اولندیلر (ویقذفون من کل جانب دحورا)

انلر افاق سمادن هر جانبندن شهابله طرد وابعاد ایچون رمی اولنورلر (ولهم عذاب واصب) ومع ذلك
انلر ایچون آخرتده عذاب دائم ویا شدید واردر (الا من خطف الخطفة فاتبعه شهاب ثاقب) الا شیاطین
جماعتندن اولکه کلام ملائکه دن مسارقه وجهی اوزره بر کلمه اختلاس ایده اکا بر کوکب مضی لاحق اولور
انی قتل ویا احراق ایدر ویا اکا اندن خبل ایرر* روایت اولندیکه الله تعالی بقجان بر شیء قضا ایتسه حملهٔ عرش
وسماء سابعه اهلی تسبیح وتقدیس ایدوب ربکز جل شانه دیدی دیو اندن سماء سادسه اهلی استخبار ایدوب
انلردخی انلره خبر ویرر بو منوال اوزره خبر سماء دنیایه ایرر شیاطین اول خبری انلردن اختطاف ایدرلر اولکه
انی وجهی اوزره کتورورلر اول حقدر لکن انده کذبله بر نیچه کلام دخی زیاده ایدرلر* دینلدیکه اشبو شهاب
رمی اولنمسی زمان جاهلیتده دخی ثابت ایدی الا بوکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك بعثتیله متعدد تشدید
اولندی اکر بنورسه که شیطان ناردن خلق اولنمشیکن انی نار نیجه احراق ایدر دینورکه اول نار سرفدن
دکلدر انسان تراب خالصدن اولمدیغی کبی ومع ذلك نار قویه نار ضعیفه اوزره استیلا ایتسه اهلاك ایدر
(فاستفتهم اهم اشد خلقا ام من خلقنا) یا محمد مکه مشرکلرندن استخبار ایت که خلقده انلرمی اشد در یوخسه ذکر
ایتدیکمز ملائکه وسماء وارض وما بینهما ومشارق وکواکب وشهب ثواقبمی اشددر (انا خلقناهم من طین
لازب) بز انلرك اصلی ادمی بر نوع طیندن خلق ایتمشزدرکه اول یده لاصق اولورو یا اول منتندر والحال
ایدن خلق اولندقلرینی بیلورلر اویله اولسه رسل ایله نیجه مجادله ایدرلر وانلری ضعفدن خلق ایدن رب تعالی یه
نیجه تکبر ایدرلر حالبوکه انلری اهلاك اکا یسیردر (بل عجبت ویسخرون) بلکه سن یا محمد الله تعالینك
قدرتنه وانلری بعثی انکارلرینه تعجب ایدرسن انلر ایسه تعجبکه وبعثی تقریرکه سخره ایدرلر (واذا ذکروا
لا یذکرون) بقجان انلر برشیئله وعظ اولنسه لر متعظ اولمازلر ویا خود انلره حشرك صحتنه دلالت ایدر شیء
ذکر اولنسه انکله منتفع اولمزلر بلادتلری وقلت فهملری ایچون (واذا رأوا آیة یستسخرون) وبقجان انلر
قائلك صدقنه دلالت ایدر معجزه کورسه لر سخریه ده مبالغه ایدرلر ویا خود بعضی بعضندن سخره ایتمسن دیلرلر
(وقالوا ان هذا الا سحر مبین) ودیرلرکه اشبو کوردیککز دکل الا اشکاره سحردر (أئذا متنا وکنا ترابا وعظاما
أئنا لمبعوثون) ودخی دیرلرکه بز میت اولوب تراب وعظام اولدیغمزدنصکره ینه بعث اولنورمی یز (أو آباؤنا
الاولون) بزدن اوکدین فوت اولان ابا ومزدخی بعث اولنورلرمی (قل نعم وانتم داخرون) یا محمد انلره دیکل که
سز وانلر بعث اولنورسز حالبوکه صاغرونسز (فانما هی زجرة واحدة فاذا هم ینظرون) قصهٔ بعث ویا قیامت
دکل الا صیحهٔ واحده درکه اول نفخهٔ ثانیه درانك وقوعی حیننده خلائقك کلیسی مرقدلرندن طوره کلهلر
کندیلرینه ایشلنور ایدیکنه منتظر اولهلر (وقالوا یا ویلنا هذا یوم الدین) ودیه لرکه ویل بزه کیم بو اول
کوندرکه اعماللرینه جزا ال‌نورز ملائکه ویا انلر بری برلرینه دیه لرکه (هذا یوم الفصل الذی کنتم به تکذبون)
اشبو اول کوندرکه خلائق بینی فصل اولنور و یا محسن ومسی بینی فرق ایدیلور بعده الله تعالی قبلندن
ملائکه یه دینورکه (احشروا الذین ظلموا وازواجهم) ظلمه یی واشباهلرینی اصنامه عبادت ایدنلری بری
برلریله وهر عمل سیء اهلنی مثل عملی اهلیله ویا خود هر کافری شیطاندن قرینیله ویا خود زوجات کافره لریله
حشر ایدك (وما کانوا یعبدون من دون الله) ودخی الله تعالینك غیری اصنام وغیریکه دنیاده
اکا عبادت ایدرلردی انلری دخی حشر ایدك (فاهدوهم الی صراط الجحیم) انلری طریق ناره دلالت ایدك
(وقفوهم انهم مسئولون) وانلری موقفده حبس ایدك که انلرانده عقائد واعماللرندن سؤال اولنورلر قال النبی
علیه السلام (لا یزول قدما ابن ادم یوم القیامة حتی یسأل عن اربعة اشیاء عن شبابه فیما ابلاه وعن عمره
فیما افناه وعن ماله من این اکتسبه وفیما انفقه وعن علمه ماذا عمل به) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر
یوم قیامتده ابن ادمك قدمانی یرندن زائل اولمز حتی اکادرت شیدن سؤال اولنور شبابندنکه نه شیده ابلاء
ایتدی وعمرندنکه نه حال اوزره کچوردی ومالندنکه قندن اکتساب ایدوب نه شیئه انفاق ایتدی وعلمندنکه
انکله نه عمل ایتدی (ما لکم لا تناصرون) سزه نولدیکه بری برلریکزه عذابدن تخلیصه نصرت ایتمزسز
(بل هم الیوم مستسلمون) بلکه انلر اول کونده منقاد وذلیللر ونصرتدن عاجزلردر (واقبل بعضهم علی بعض
یتساءلون) ورؤساء ویا اتباع ویا کفره وقرنا بری برلرینه تلاوم وتخاصم ایدهلر (قالوا انکم کنتم تأتوننا

عن الیمین) اتباع رؤسایه دیه لرکه سز بزه حلف جهتندن کلوب حق اوزره ایدیککزه یمینکزله بزالدوب سزه
متابعت ایتدك ویا خود بزه قوة وقهر جهتندن کلوب بزدخی سزدن خوفمز سببیله سزه متابعت ایتدك
(قالوا بل لم تکونوا مؤمنین) رؤسا اتباعه دیه لرکه سز ایمان اوزره دکلدیکزکه بز سزی اندن اضلال ایده وز
بلکه کفر کندی قبلکزدن ایدی (وما کان لنا علیکم من سلطان بل کنتم قوما طاغین) بزم سزلك
اوزریکزه تسلطمز یوغیدیکه اختیارکزی سلب ایدیدك بلکه سز اختیار یکزله ربکز امرنه عصیان
ایتدیکز ایدی (فحق علینا قول ربنا انا لذائقون) اویله اولسه رؤساء واتباع جمیعی دیه لرکه ربمزك کلمهٔ
عذابی اوزریمزه واجب اولدی بز اول عذابی ذوق ایدرز (فاغویناکم انا کنا غاوین) بز سزی طریق
هدادن اضلال ایتدك زیراکه بز ضالین ایدك سزدخی بزم کبی ضلالتده اولمغی رغبت واختیار ایتدیکز (فانهم
یومئذ فی العذاب مشترکون) اویله اولسه اول کونده رؤسا واتباع عذابده مشترکاردر ضلالتده مشترك
اولدقلری کبی (انا کذلك نفعل بالمجرمین) اشبونك کبی فعلی بز مشرکینه ایدرز (انهم کانوا اذا قیل لهم
لا اله الا الله یستکبرون) زیراکه بقجان انلره دنیاده لا اله الا الله دیکز دینلسه اندن اعراض ویا اکا دعوت
ایدنلر اوزره استکبار ایدرلردی (ویقولون أئنا لتارکوا آلهتنا لشاعر مجنون) ودیرلردیکه بز اول شاعر
مجنون یعنی محمد صلی الله علیه وسلم اجلیچون الهه مز اصنام عبادتن ترك ایدرمی یز الله تعالی انلرك قولنی
رد ایدوب دیدیکه (بل جاء بالحق وصدق المرسلین) بلکه محمد قرآنله کلوب کندیدن اول کلن مرسلینی
تصدیق ایدوبدر (انکم لذائقوا العذاب الالیم) سز که کفرده رؤسا وکرك اتباع سز عذاب الیمی ذوق ایدرسز
(وما تجزون الا ما کنتم تعملون) سز انکله جزا المزسز الا دنیاده ایشلدیککز کفر واشراککز سببیله
(الا عباد الله المخلصین) لکن الله تعالینك عباد مخلصینی انلر کبی دکللردر بلکه ثوابلری مضاعفدر (اولئك
لهم رزق معلوم) امدی انلر ایچون جنتده غدوه وعشیه دکلو زمانده اشتها ایتدکلری حینده رزق معروف
مقدر اولور (فواکه) که اول فاکهه لردرکه ثمارلردن تلذذ ایچون اکل اولنور یوخسه حفظ صحت ایچون
دکل زیراکه انلر جنتده غدا ایله حفظ صحتدن مستغنیلردر (وهم مکرمون فی جنات النعیم) انلر جنات
نعیمده ثوابله اکرام وانعام اولنورلر (علی سرر متقابلین) انلر سریرلر اوزره بری برلرینه قرشو اوتوررلر
یوخسه بری برلرینك قفالرینه نظر ایتمزلر بلکه سریرلری انلرله دوران ایدوب بری برلرینه قرشو ایدرلر (یطاف
علیهم بکأس من معین) انلره طواف اولنور برانا که انده شراب اولور خمردن که اول ارض جنتده جریان
ایدر صوینك انهارده جریانی کبی (بیضاء لذة للشاربین) که اول خمر سوددن زیاده بیاض اولوب
انی شرب ایدنلره سقیهٔ طیبه در (لا فیها غول) اول خمرده غایله یوقدر خمر دنیاده اولدیغی کبی که احوال
سکر وذهاب عقل ووجع بطن وصداع وقیء وبولدر (ولا هم عنها ینزفون) واول خمری شربدن سکران
اولمزلر انکله عقللرینه خلل ایرمز (وعندهم قاصرات الطرف عین) وانلرك عندلرنده زوجات اولورکه
ابصارلرین ازواجلرینك غیریه نظردن منع ایدیجیلردر بلکه ازواجلریله قناعت ایدوب غیری اندن بدل اولدیغن
استمزلر عین که اول زوجاتك کوزلری کوزل ویوکدر (کأنهن بیض مکنون) کانه اول زوجات بیاضلقده
دوه قوشی یمرطه سنه بکزیوبدرکه انك بیاضنه ادنای صفره قار یشوبدرکه اول ابدان لونلرینك احسنیدر
(فاقبل بعضهم علی بعض یتساءلون) اندن اول خمری شربلری حالنده بری برلرینه اقبال ایدوب تحادث
ایدیشه لر زیراکه اول عقله الذ لذائذدر معارف وفضائلدن ودنیاده کچن ماجرالرندن سویلاشهلر (قال قائل
منهم انی کان لی قرین) حین مکالمه ده انلرك بریسی دیه که بنم دنیاده بعثی منکر بر صاحبم وار ایدی* دینلدیکه
انلر ایکی شریك ایدیلر برینه فطروس دینور کافر ایدی و برینه یهودا دینور مؤمن ایدی قصه لری سورهٔ
کهفده ذکر اولنوبدر (یقول أئنك لمن المصدقین) یوخسه سن بعثی تصدیق ایدنلردنمیسن دیو بنی توبیخ
ایدردی (أئذا متنا وکنا ترابا وعظاما أئنا لمدینون) بزفوت اولوب تراب وعظام اولدیغمزدنصکره بعث
اولنوب محاسبه ومجازاة اولنورمی یز دیردی (قال هل انتم مطلعون) الله تعالی اهل جنته دیه که ویا خود
اهل جنتدن اشبو ماجرایی ذکر ایدن مؤمن انده کی جلساسنه دیه که اهل ناره نظر ایتمزمیسز که سزه اول
بعثی منکر صاحبمی کوسترم انلر دیه لرکه سن انی بزدن اعرفسن امدی اکا سن نظر ایت* ابن عباس

رضی الله عنه ایدر جنتده کوهلر واردرکه اهل جنت اندن ناره نظر ایدرلر (فاطلع فرآه فی سوآء الجحیم) اویله
اولسه اول کوه‌لرك بریندن ناره نظر ایدوب وسطنده اول صاحبنی کوره (قال تالله ان كدت لتردین)
واکادیه‌که والله سن قریب اولدڭ که بنی اغوا که هلاك ایدیدڭ (ولولا نعمة ربی لكنت من المحضرین)
اکر ربم جل شانه نڭ بکا هدایت وعصمتی اولمسه بن دخی ناره سنکله بیله محضر بندن اولوردم بعده اول مؤمن
جلساسنه دیه‌که (افما نحن بمیتین الا موتتنا الاولی وما نحن بمعذبین) یا اهل جنت بز دنیاده‌کی
موتمزدنصکره جنتده دخی میتمی اولمزمی بز وناره کفارله عذاب اولنانلردن دکلمیز دیو نعم الهیه‌یی تحدث وانکله
تلذذ ایده‌لر انلره دینلدیکه ابداموته دنیادنصکره بونده موته اولمز * دینلدیکه بوخطاب اهل جنتدن
ملائکه‌یه اولور شول حینده‌که موت ذبح ایدیلور اویله اولسه اهل جنت دیرلرکه (ان هذا لهو الفوز العظیم)
اشبو بزه ویریلن نعمت خلود وامن نجاة وافره‌در (لمثل هذا فلیعمل العاملون) اشبونڭ مثلنه نیل ایچون
واجب اولورکه عاملون عمل ایده‌لر یوخسه حظوظ دنیویه ایچون دکل‌که اول مشوبه الالام مربعة
الانصرامدر (أذلك خیر نزلا) اهل جنت ایچون اشبو مذکورلر نزل اولمسی خیرلیدر (ام شجرة الزقوم)
یوخسه اهل نار ایچون شجرهٔ زقومڭ نزل اولمسی‌که اول بر شجرهٔ خبیثه‌نڭ ثمره‌سیدرکه مرهٔ کریهة الطعمدر
اهل نارانی اشد کراهتله تناول ایده‌لر (انا جعلناها فتنة للظالمین) بز اول شجرهٔ زقومی کافرلر ایچون
آخرتده محضهٔ عذاب ویادنیاده انکله ابتلا ایتدڭ زیراکه انلرانڭ نارده اولدیغن ایشیدیجك اول نارده نیجه
اولور حالبوکه نار شجری احراق ایدردیدیلر بیلمدیلرکه اول نارده معیشت وانکله التذاذ ایدر حیوان خلقنه
قادر اولان رب تعالی اقدردرکه نارده شجره خلق ایدوب احراقدن انی حفظ ایده (انها شجرة تخرج فی اصل
الجحیم) اول بر شجره‌درکه منبتی قعر جهنمده اغصانی انڭ درکاتنه مرتفعه‌در (طلعها كانه رؤس
الشیاطین) انڭ میوه‌سی نهایت قبحده کویا که رؤس شیاطیندر * دینلدیکه شیاطین برنوع حیات هائله‌درکه
قبیحة المنظردر (فانهم لآكلون منها فمالئون منها البطون) اهل نار اول شجره‌دن ویاطلعندن یرلر انکله
قارنلرین طیورلر یاشدت جوعلرندن ویاانڭ انکله اجبار اولندقلرندن (ثم ان لهم علیها لشوبا من حمیم) اول
شجره‌دن طویدقلرندنصکره انلره عطش غلبه ایدوب ماء حمیمله مشوب غساق ویاصدید ایچوریله‌لرکه اول انلرڭ
جوفلرندن بغرسقلرین پاره‌لیه (ثم ان مرجعهم لالی الجحیم) بوندنصکره انلرڭ مصیری جحیمدر ویاانڭ
درکاتنه دررزیراکه زقوم وحمیم نزلدرکه ناره دخوللرنده اول انلره تقدیم اولنور * دینلدیکه حمیم ناردن
طشره ده دردوه نڭ صویه ایلدلمسی کبی انلر دخی حمیمه ایلتلوب اندن ناره ادخال اولنورلر (انهم
الفوا آباءهم ضالین فهم علی آثارهم یهرعون) شول سببدنکه انلر اباءلرینی طریق هدادن ضالین بولدیلر
انلردخی اول اباءلر ینڭ اثار ینه اتباع وسرعت ایتدیلر یعنی ذکر اولنان شدائده استحقاقلرینه علت
ضلالده اباءلرینه تقلیدلری اولمشدر (ولقد ضل قبلهم اكثر الاولین) یا محمد قومڭ قریشدن اول کچن
امم خالیه‌نڭ اکثری طریق حقدن ضلالته ایردیلر (ولقد ارسلنا فیهم منذرین) بز انلره عواقبدن انذار ایدر
انبیاء ارسال ایتدڭ سنی قومکه ارسالمز کبی انلر ایسه اول انبیایی تکذیب ایتدیلر قومکڭ سنی تکذیب ایتملری
کبی (فانظر كیف كان عاقبة المنذرین) نظرایت‌که اول انذار اولنوب تکذیب ایدنلرڭ عاقبتلری نیجه
عذاب وهلاکه ایردی (الا عباد الله المخلصین) الا عباد الله‌که هدن شونلرکه انبیانڭ انذاریله تنبه ایدوب دینلرین
لله خالص ایتدیلر انلر عذاب وهلاکدن قورتلدیلر (ولقد نادانا نوح فلنعم المجیبون) نوح علیه السلام
قومنڭ ایماندن مأیوس اولیجق بزدن انلراوزره نصرت دیلیوب دعا ایتدی والله بزنه کوکچك اجابت
ایدیجی‌یز انڭ دعاسنه اجابت ایتدڭ (ونجیناه واهله من الكرب العظیم) ونوحی واهلنی غرقدن وقومی اذاسندن
خلاص ایتدڭ (وجعلنا ذریته هم الباقین) وانڭ ذریتن تناسله یوم قیامته دکین باقین ایتدڭ * روایت
اولندیکه نوح علیه السلامله سفینه‌یه کیرن بنی ادمدن نوح علیه السلامڭ اوچ اوغلیله زوجه‌لرندن غیریلری
وفات ایدوب متناسل اولمدیلر (وتركنا علیه فی الآخرین) بز نوح ایچون اندنصکره کلن انبیاء وامم‌ده ثناء
وحسن ذکر جمیل ابقاء ایتدکه اول یوم قیامته دکین منقطع اولمز (سلام علی نوح فی العالمین) اول نوح
اوزره ملائکه وانس وجنده یوم قیامته دکین سلام ثابتدرکه انلرا کا سلام ایدرلر (انا كذلك نجزی المحسنین)

احسان ایدنلره بز نوحه ایتدیکمز کبی جزاء حسن ایدرز (انه من عبادنا المؤمنین) اول بزم وحدانیتمزی
تصدیق ایدر عبادمزدندر (ثم اغرقنا الآخرین) بعده انڭ قومی کفارنی اغراق ایتدڭ (وان من
شیعته لابراهیم) دینڭ اصل ومنهاجنده نوح علیه السلامه متابعت ایدنلرڭ بری ابراهیم علیه السلامدر
بعید اولمز که ایکیسنڭ شرعی فروعده ویاغالبده متفق اوله * دینلدیکه نوح علیه السلامله ابراهیم علیه
السلام بیننده ایکی بیڭ التیوز قرق ییل کچمشدر وایکیسی بیننده هود علیه السلام وصالح علیه
السلامدن غیری رسول کلمشدر (اذ جاء ربه بقلب سلیم) که اول رب تعالی‌یه شرکدن وشکدن خالص
قلبله کلدی (اذ قال لابیه وقومه ماذا تعبدون) که اول باباسنه وقومنه دیدیکه اشبو اصنام
نه شیدر که سزانکا عبادت ایدرسز حالبوکه اول عبادت اولنمغه صالح دکلدر (ائفكا آلهة دون
الله تریدون) اسوء کذب ایدر اولدیغکز حالده الله تعالینڭ غیری عبادتیچون الهه‌می اراده ایدرسز
(فما ظنكم برب العالمین) عالملرڭ ربیسی جل شانه‌یه ظنکزندر نجانکه اکا ملاقی اوله سزانڭ غیریه
عبادتکز ایچون سزه عقابمی ویاترکمی ایدر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر ابراهیم علیه السلامڭ
قومی علم نجومی تعاطی ایدرلردی اولدخی انلره موافقت شکلنده اصناملرینه کید اراده ایلدی تاکه انلرڭ
الوهیته عدم استحقاقنی حجتله انلره الزام ایده مکر کهانلرڭ عیدلری اوله‌جق کوندن برکون مقدمده عادتلری
ایدیکه اصناملرینه واروب قربانلر ایدرلر وطعاملر پشوروب اصناملری اوکلرینه قوده‌لرندنصکره
عیدکاهلرینه کیدرلردی شول زعمله کیم اول طعامده برکت اولوب رجوعلرنده انی یرلردی ابراهیم علیه
السلامه دیدیلرکه سندخی ابرته بزمله عیدکاهه کیتمزمیسن (فنظر نظرة فی النجوم) اویله اولسه ابراهیم
علیه السلام نجومڭ مواقع واتصالاتنه ویاعلم ویاکتابنه نظر ایتدی (فقال انی سقیم) ودیدیکه بن سقیمن
انلره کندوینی نجومله استدلالندن سقیمه مشارق کوستردی تاکه انی کندیلرله عیدکاهلرینه ایلتمیه‌لر وانلرڭ
اغلب اسقامی طاعون ایدی سرایتندن زیاده قورقرلردی ویاخود مرادی سزلڭ کفرکزدن سلیم القلب ویاخود
اعتدالدن خارج المزاج برخروجله کیم اندن خالی کمسه قلیلدر ویاخود موت صددنده یم دیمك ایدی
(فتولوا عنه مدبرین) اویله اولسه سرایت خوفیله اندن قاچوب عیدکاهلرینه کتدیلر (فراغ الی آلهتهم
فقال الا تأكلون) بعده ابراهیم علیه السلام کیزلو انلرڭ اصناملرینه کیروب استهزاء طریقی اوزره اوڭکزده‌کی
طعامی یمزمیسز یسکزه دیدی (ما لكم لا تنطقون) سزه نولدی سویلمزسزکه بکا جواب ویرمسز (فراغ
علیهم ضربا بالیمین) اندن اصنامی اورمغه اقبال ایتدی شول حلفی سببیله کیم تالله بن سزلڭ اصنامکزی
کسر ایدرین دیو خفیة سویلشدی ویاخود اول فعلی یدیمیناسیله ویاقوتیله ایتدی (فاقبلوا الیه یزفون)
وقتا که ابراهیم علیه السلامڭ اصنامه اولان صنیعنی خبرالدیلرانی اخذ ایچون سرعتله اکا کلدیلر مکر انلرڭ
بعضی ابراهیم علیه السلامی اصنامی کسر ایدرکن کورمشدی اویله اولسه سائرینه بلدرمشدی جمیعی
ابراهیم علیه السلامی اصنامی کسر ایدرکن کورمشدی اویله اولسه سائرینه بلدرمشدی جمیعی ابراهیم
علیه السلامه دیدیلرکه بزم اصنامزی نیچون کسر ایتدڭ حالبوکه بز اکا عبادت ایدرز (قال اتعبدون
ما تنحتون) ابراهیم علیه السلام انلره توبیخ ایدوب دیدیکه شول الکزله حجاره وغیریدن دوزدیککز شیئه
عبادتمی ایدرسز (والله خلقكم وما تعملون) والحال سزی ودوزدیککز شیئه که اکا عبادت ایدرسز
الله تعالی خلق ایدوبدر اویله اولسه روامیدرکه انی قویوب شول نفع وضرری اولمین شیئه عبادت ایده‌سز
اشبو دلیلدرکه افعال عباد الله تعالینڭ خلقی اوله (قالوا ابنوا له بنیانا فالقوه فی الجحیم) بری برلرینه دیدیلرکه
ابراهیم ایچون بر حائط بنا ایدوب ایچنه اتش یاقدیغکزدنصکره ابراهیمی انڭ ایچنه براغڭ اویله اولسه طاشدن
بر حائط یاپدیلرکه سماءیه طولی اوتوز ذراع وعرضی یکرمی ذراعدی وایچنی اودونله طولدروب
اکا اتش اوردیلر وابراهیم علیه السلامی اکا اتدیلر (فارادوا به كیدا فجعلناهم الاسفلین) وقتا که انی اتشه
اتمغله شر قصد ایتدیلر بز انلرڭ شرلرینی ابطال الله کندیلرین اذلین قیلدق شول وجهله کیم اول اتشی اکا برد
وسلام ایدوب علوشاننه انی برهان ایتدڭ (وقال انی ذاهب الی ربی سیهدین) ابراهیم علیه السلام دیدیکه
ربم جل شانه نڭ بکا امر ایتدیکی مکانه هجرت ایدرین ویاشول مکانه کیم انڭ انده عبادتنه تجرد ایدرین که اول

حراندن شامه ایدی دیم بکا انده دیغمه صالح شیئه هدایت ایدر (رب هب لی من الصالحین) یارب صالحلردن
بکا بر ولد هبه ایت که دعوت وطاعتمه اعانت وغربتده بکا مؤانست ایده (فبشرناه بغلام حلیم) بز اکا
تبشیر ایتدك بر غلام ایله کیم صغرنده علیم کبرنده حلیمدر زیرا که صبی حلم ایله وصف اولنمز (فلما بلغ معه السعی)
وقتا که اول غلام باباسی ابراهیم علیه السلام ایله اعمال ومهامه کیتمکه صالح اولدی یعنی یدی ویا اون اوچ یاشنه
ایردی (قال یابنی انی اری فی المنام انی اذبحك فانظر ماذا تری) ابراهیم علیه السلام اکا دیدیکه
یا اوغلجغم بن منامده کوردم که سنی ذبح ایدرین نظر ایت که رأیك ندر اول امر حتم ایکن انده انکله مشاوره
ایتدی تا که نازل اولان بلاء اللهده انك عندنده اولانی بیله جزع ایدرسه قدمن تثبیت ایده کندوبی تسلیم
ایدرسه انك اوزره امنده اوله ونفسنی اکا توطین ایدوب اول اکا اسان اوله وبلانك نزولندن اول انقیاد ایله مثوبه
اکتساب ایده *روایت اولندیکه ابراهیم علیه السلام لیلهٔ ترویه ده کوردیکه بر قائل اکا دیرکه الله تعالی
سکا امر ایدر که اوغلکی ذبح ایده سن ابراهیم علیه السلام فکر ایتدیکه ایا کیم اول رؤیا الله تعالیدنمیدر رویا
شیطاندنمیدر کیجه اولیجق ینه انجلین کوروب الله تعالیدن ایدیکنی بلدی اوچنجی کیجه دخی انجلین
کوریجك انی ذبحه قصد ایلدی اول اجلدن اول ایام ثلاثه ترویه وعرفه ونحر دیو تسمیه اولندی اظهر اولان
بودرکه اشبو ایتده خطاب اولنان ایله مراد اسمعیل علیه السلام اوله زیرا که هجرتك اثرنده ابراهیم علیه السلامه
اول هبه اولندی واسحق علیه السلام ایله بشارت اکا غلام بشارتی اوزره عطف ایله اول صکره ده ذکر اولندی ودخی
شول دلیل ایله کیم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایتدی بن ایکی ذبیحك اوغلیم دیدیکه انك بری جدی اسماعیل
علیه السلام ایدی وبریدخی باباسی عبدالله بن عبدالمطلب ایدی شول سببدنکه عبدالمطلب نذر ایتدیکه اکر
الله تعالی اکا زمزم حفرنی اسان ایدوب اوغللری اون عدده ایررسه انلرك برینی ذبح ایده وقتا که اول اکا اسان
اولوب اوغللرندن قنغیسن ذبحه قرعه ایتدکده قرعه عبدالله اوزره چقدی اویله اولسه عبدالمطلب انکیچون
یوز دوه فدا ایتدی اول اجلدن دیه ده یوز دوه ویرمك سنت اولدی وبو قصه مکه ده واقع اولوب فدا کان کبشك
ایکی بوینوزی کعبه ده معلق ایدی حتی که عبدالله بن زبیر رضی الله عنه زماننده کعبه نك یانمسیله اول
بوینوزلر دخی یاندی ودخی اسحاق علیه السلام ایله بشارت ایدی یعقوب علیه السلام ولادتنه مقارن قیلندی
اویله اولسه انك مراهق ایکن ذبحیله امر اولنمسی اکا مناسب اولمزاما اولکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن
قنغی نسب اشرفدر دیو سؤال اولندقده یوسف صدیق الله ابن یعقوب اسرائیل الله ابن اسحق ذبیح الله ابن
ابراهیم خلیل اللهدر دیمسی روایتی ثابت دکلدر بلکه صحیح اولان یوسف بن یعقوب بن اسحاق بن ابراهیم
دردیمیدر اول زوائد راوینك الحاقیدر (قال یا ابت افعل ماتؤمر) اول ایتدیکه ای بابا امر اولندیغك
شیئی ایشله کل (ستجدنی ان شاء الله من الصابرین) ان شاء الله بنی امر اولندیغك ذبحه صبر ایدنلردن بولورسن
وقتا که ایکیسی امر الهی اقامته عزیمت ایتدیلر اول ابراهیم علیه السلامه دیدیکه ای باباسکا اوچ شیئله
وصیت ایدرین بری بودرکه ایکی الیمی باغله که اضطراب ایله سکا اذا ایتمیم وبنی یوزم اوزره یاتورغل که یوزیمه باقوب
مرحمت ایتمیه سن وکوملکمی انامه ایلتوب بندن اکا سلام ایت ودیکل که الله تعالینك امرنه صبر ایتسون
ابراهیم علیه السلام اکا دیدیکه ای اوغل الله تعالینك امرنه امتثال ایتمکه سن بکا نه کوزل عون اولورسن
(فلما اسلما) وقتا کیم ایکیسی امر اللهه انقیاد ایتدیلر ابراهیم علیه السلام اوغلنی ذبحه واوغلی کندوبی
تسلیم ایتدی (وتله للجبین) وانی یقوب یوزی اوزره یره دوشردی وبچاغی انك قفاسی اوزره یورتدی
باذن الله بچاغك یوزی دونوب کسمدی کتدی اشبو حالت منادن بر صخره قتنده ایدی (ونادیناه ان
یا ابراهیم قد صدقت الرؤیا) بز اکا ندا ایتدك که یا ابراهیم رؤیاکی تصدیق ایتدك امر اولندیغك شیئه عزمك
ومقدماتنی اتیانکله اویله اولسه ایکیسی الله تعالینك انعامنه سونوب شکر ایتدیلر شول سببدنکه بلانك
حلولندنصکره دفع ایلدی وانلردن غیریه توفیق ایتمدیکی شیئی انلره توفیق ایتدی وعالمینه فضللرینی اظهار
ایتدی (انا کذلك نجزی المحسنین) احسان ایدنلره بز بویله جزا ایدرز یعنی الله تعالینك طاعتنده احسانی
سببیله ولدنك ذبحنی اندن عفو ایتدی (ان هذا لهو البلاء المبین) اشبو اخبار ظاهردرکه انکله مخلص
غیریدن ممتاز اولور ویا برمحنتدرکه بینة الصعوبه در (وفدیناه بذبح عظیم) بز اکا اوغلنك یرینه ذبح ایتمکه

جمتندن بر عظیم الجثه کبش ویا وعل فدا ایتدك *دینلدیکه اول کبش آدم علیه السلامك اوغلی هابیلك
ایتدیکی قربان ایدی وقتا که ابراهیم علیه السلام انی ذبحه شروع ایتدی جبریل علیه السلام (الله اکبر الله اکبر)
ذبح اولنه جق ولد دیدیکه (لا اله الا الله والله اکبر) ابراهیم علیه السلام دیدیکه (الله اکبر ولله الحمد) بعده
بو ذکر بو امتده سنت اولدی *روایت اولندیکه اول کبش جمره عندنده قاچدی ابراهیم علیه السلام اکا یدی
طاش اتوب حتی که انی اخذ ایتدی اول فعل اندنصکره یه سنت قالدی (وترکنا علیه فی الآخرین سلام علی
ابراهیم) ابراهیم علیه السلام اوزره بز ثناء حسن ابقا ایتدك که اول اندنصکره کلن امتلر اکا سلام ایتمیدر
(کذلك نجزی المحسنین) طاعتنده احسان ایدنلره بز بویله جزا ایدرز (انه من عبادنا المؤمنین)
ابراهیم علیه السلام بزم وحدانیتمزی تصدیق ایدر عبادمزدندر (وبشرناه باسحاق نبیا من الصالحین)
بز ابراهیم علیه السلامه ولدنی ذبحیله امرمزدنصکره اندن اسحاق نام ولدی وجوده کلمه سیله تبشیر ایتدك که
اول نبوتله مقضی وصالحلردن اولمسیله مقدر اولدیغی حالده مفسریندن اولکه ذبیحی اسماعیلدر اول
قصه دنصکره ابراهیم علیه السلام طاعتنه جزا ایچون اسحاقك وجوده کلمسیله تبشیر اولندی دیرو اولکه
ذبیحی اسحاقدر دیر ابراهیم علیه السلام اسحاقك نبوتله تبشیر اولندی دیر اول قول اوزره انك اسحاقله تبشیر
اولنمسی ایکی کره اولور بری حین ولادتنده وبری حین نبوتنده اولور (وبارکنا علیه وعلی اسحاق) بز ابراهیمه
اولادنده واموالنده برکت قلدق تکثیر ایله واسحاقه دخی برکت قلدق صلبندن بنو اسرائیل انبیاسنی
وانلرك غیری انبیادن ایوب وشعیب مثللی اخراج ایتدك ویاخود ابراهیم واسحاقه دین ودنیا برکاتنی افاضه
ایتدك (ومن ذریتهما محسن وظالم لنفسه مبین) واول ایکیسنك ذریتندن بعضی ایمان وطاعتله احسان
ایدیجیدر وبعضی ایسه کفر ومعاصیله نفسنه ظلم ظاهر ایدیجیدر (ولقد مننا علی موسی وهارون)
بز موسی وهارونه نبوت وسائر منافع دینیه ودنیویه ایله انعام ایتدك (ونجیناهما وقومهما من الکرب العظیم)
واول ایکیسنی وقوملری بنو اسرائیلی فرعونك تغلبندن ویا غرقدن نجات ویردك (ونصرناهم فکانوا هم
الغالبین) واول ایکیسنه وبنی اسرائیله نصرت ایتدك حتی که فرعون وقومی اوزره غالبین اولدیلر
(وآتیناهما الکتاب المستبین) واول ایکیسنه بز حلال وحرام احکامنی بیاننده متناهی توراة نام کتابی ویردك
(وهدیناهما الصراط المستقیم) واول ایکیسنی بز حق وصوابه ایرکورر طریقه هدایت ایتدك
(وترکنا علیهما فی الآخرین) واول ایکیسنه ثناء حسن ترك ایلدك که انلردنصکره کلن امتك مؤمنلری انی
اقامت ایدرلر که اول (سلام علی موسی وهارون) موسی وهارونه سلام اولسون دیرلر (انا کذلك
نجزی المحسنین) طاعتنده احسان ایدنلره بز بویله جزا ایدرز (انهما من عبادنا المؤمنین) اول ایکیسی بزم
وحدانیتمزی تصدیق ایدن عبادمزدندر (وان الیاس لمن المرسلین) الیاس بن یاسینکه هارون علیه
السلام سبطندن بنو اسرائیله بعث اولنمش مرسللردندر *دینلدیکه اول بنو اسرائیل انبیاسندن ادریس
نام نبیدر ویاخود اول خضر علیه السلامك صاحبی اولان الیاسدر خضر علیه السلام جزیره لرده والیاس
علیه السلام بریه لرده اولور هر ییل عرفه کوننده عرفاتده بری برلرینه ملاقات ایدرلر *روایت اولندیکه
بعلبك ملکی بر التوندن صنمه عبادت ایدردیکه اکا بعل دینوردی طولی یکرمی ویا اوتوز ذراع ایدی مکر
اول ملکك مرأه سی برجارنی قتل ایدوب بستاننی ظلم ایله الشدی الله تعالی اول ملکه غضب ایدوب الیاس علیه
السلامی اکا رسول کوندردی اول بستانی اول مقتولك ورثه سنه رد ایتسون یوخسه انی هلاك ایدرین دیو
اکا خبر ویرمکه بیوردی (اذ قال لقومه الا تتقون) اول قومنه دیدیکه الله تعالینك عذابندن قورقزمیسز
(اتدعون بعلا وتذرون احسن الخالقین) بعله عبادت ایدوب سزی خلق ایدن احسن خالقینی ترك
ایدرمیسز (الله ربکم ورب آبائکم الاولین) که اول سزك واول کچن ابائکزك ربیدر (فکذبوه فانهم
لمحضرون) انلر ایسه الیاسی تکذیب ایتدیلر اویله اولسه انلر واصنامری ناره احضار اولنورلردر (الا عباد
الله المخلصین) الله تعالینك مؤمن قوللری ناره احضار اولنور دکللردر (وترکنا علیه فی الآخرین)
وصکره کلن امتلرده اول الیاس اوزره ثناء حسن ابقا ایتدك (سلام علی الیاسین) که اول الیاس واتباعی
اوزره سلام اولسون دیرلر یدر *دینلدیکه ملك الیاس اوزره غضب شدید ایدوب قتلنه قصد ایلدی

اوبله اولسه الیاس علیه السلام الله تعالی یه دعا ایتدی انلرك شرندن انی خلاص ایده دعاسی مستجاب اولوب اول سمایه رفع ایدلدی وملك واتباعی قحطله هلاك اولدیلر (انا كذلك نجزی المحسنین) طاعتنده احسان ایدنلره بزبویله جزا ایدرز (انه من عبادنا المؤمنین) الیاس بزم وحدانیتمزی تصدیق ایدن عبادمزدندر (وان لوطا لمن المرسلین) لوط علیه سلام قومنه كوندرلمش رسوللر بمزدندر انلر ایسه انی تكذیب ایدوب هلاكن قصد ایدیجك رب تعالی یه یلواروب كندینك واهلنك انلرك شرندن نجاتن دیلدی (اذ نجیناه واهله اجمعین) بزانی واهلنك جمیعنی قومنه ایریشن عذابدن قورتاردق (الا عجوزا فی الغابرین) الا انك مرأه سنی هلاك ایچون قلنلرده قلدق (ثم دمرنا الآخرین) بعده ماعدالرینی هلاك ایتدك (وانكم لتمرون علیهم مصبحین) یا اهل مكه سز شامه مسافر تكزده انلرك منازلنه مصبحین اولدیغكزده اوغرارسز (وباللیل) وكاهی اكا كیجه ده اوغرارسز (افلا تعقلون) عقلكز یوقیدركه انكله معتبر اوله سز (وان یونس لمن المرسلین) یونس قومنه كوندرلمش بزم رسوللر بمزدندر ٭ روایت اولندیكه یونس علیه السلام قومنه عذابله وعد ایتدیكندنصكره عذاب انلردن تأخر ایدیجك امر الهی اولمدین ارالرندن چیقوب بر دریا كنارینه كتدی (اذ ابق الی الفلك المشحون) اول قاچوب بر طولو كمی یه بندی اوبله اولسه كمی طوروب ایلرو كتمدی ملاحین دیدیلركه ارامزده سیدندن اباق ایتمش عبد واردر (فساهم فكان من المدحضین) اوبله اولسه كمینك اهلی مقارعه ایتدیلر قرعه یونس علیه السلام اوزره واقع اولوب انكله مغلوبندن اولدی نعم سیدندن اباق ایدن عبد بنم دیوب كندویی دریایه اتدی (فالتقمه الحوت وهو ملیم) همانذم انی بر بالق یوتدی حالبوكه اول نفسنه لوم ایدیجیدر (فلولا انه كان من المسبحین) اكر اول مدت عمرنده وبالق قارننده الله تعالی یی ذكر كثیر ایدر اولمسه یعنی (لا اله الا انت سبحانك انی كنت من الظالمین) دیر اولمسه ویاخود مصلیندن اولمسه (للبث فی بطنه الی یوم یبعثون) اول بالق قرننده حی ویامیت اولدیغی حالده ناسك بعث اولنه‌لری كوننه دكین انده لبث ایدوب قالوردی اشبونده ذكرك اكثارنه وتعظیم شاننه حث واردر ٭ دینلدیكه بركمسه كیم الله تعالی یه سراده اقبال ایده ضراده اول انك الینی الور (فنبذناه بالعراء) اول بالغك قارننده بر كوندن ازویا اوچ كون ویا یدی كون ویا یكرمی كون ویا قرق كون لبثندنصكره بزانی شول شجر ونبتدن خالی مكانه ساحله ویا فضایه القا ایتدك روایت اولندیكه اول بالق كمینك یانجه باشنی طشره چیقاروب یوروردی یونس علیه السلام ایسه انك قارننده تنفس وتسبیح ایدردی برایردكارنده بالق دخی انی قوصدی (وهو سقیم) والحال یونس علیه السلام علیل اولوب بدنی طفلك ولادتی حیننده كی هیئتنده ضعیف وبی مجال ایدی (وانبتنا علیه شجرة من یقطین) وبز انك اوزره مظله انبات ایتدك بر شجر دنكه وجه ارض اوزره منبسط اولور ساقی اوزره قائم اولمز اكثرون قولنده اول دبا ایدی اوراقیله انی ذبابدن تغطیه ایتدی زیراكه دباء اوزره ذباب واقع اولمز وانكله مراد دباء ایدیكنه دلالت ایدركه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه سز قباغی سورمیسز دینلدیكنده نعم سوردیكه اول قرنداشم یونسك شجره سیدر دیدی وبر قولده اول انجیر اغاجیدر ویا موزدركه ورقیله انی تغطیه واغصانیله استظلال وثماریله افطار ایتدی ٭ روایت اولندیكه یونس علیه السلام اول شجره ایله كلكه لنور وبر وعله هر دائم كلوب اكا سودین امزردی حتی لحمی شدت وشعری بتوب بدنی قوتلندی بعده بر وقتده اویوب اویاندیغنده كوردیكه اول شجره قورویش اكا قتی محزون اولدی وكوزندن اذی كوردی اكا اغلیوب طورركن الله تعالی اكا جبریل علیه السلامی كوندردی دیدیكه بر شجره نك قوریدیغنه محزون اولورسن یوز بیكدن زیاده امتك هلاكن اراده ایتدیكه محزون اولمزسن حالبوكه انلر توبه وایمانه كلدیلر (وارسلناه الی مائة الف او یزیدون) بزانی بالق یوتمزدن اول نینوی اهلندن یوز بیك ویازیاده یه ارسال ایتدیكمز كبی انی بالق یوتدیغندنصكره ده كیروانلره ویاغیریلره ارسال ایتدك نجان ناظر انلره نظر ایتسه دیركه اول یوز بیك ویا اكثردر ٭ روایت اولندیكه انلر اسلامه كلوب یونسدن كیروانلره رجوعن دیلدیلر اول ایسه رجوع ایتمدی زیراكه بر پیغمبر بر مكاندن هجرت ایتسه اقامتیچون كیرو اول مكانه رجوع ایتمزدی (فآمنوا فمتعناهم الی حین) اوبله اولسه انی تصدیق ایتدیلرو یا انك محضرنده اكا ایمانلرین تجدید ایتدیلر بزدخی انلری اجل مسمالری تمامنه دكین تمتیع ایتدك اشبو قصه نك بعضی سورهٔ یونسده كچمشدر (فاستفتهم

الربك البنات ولهم البنون) یا محمد اهل مكه دن توبیخ وجهی اوزره استخبار ایتكه ربك جل شانه ایچون ایكی جنسك اوضعی اولان بناتی وارمی اولان بنونی كندیلر ایچونمی قیلورلر حالبوكه اشبو حكمده كندیلرین رب تعالی اوزره تفضیل واردركه سلیم العقل اولان انی قبول ایتمز (ام خلقنا الملائكة اناثا وهم شاهدون) یوخسه بز ملائكه یی اناثمی خلق ایتدك حالبوكه انلر انده حاضرمیدیلركه اول قوله جرأت ایدرلر (الا انهم من افكهم لیقولون ولد الله وانهم لكاذبون) اكاه اولكه انلر كذبلرندن ملائكه یی بنات الله زعمیله الله تعالی نك ولدی وار دردیدیلر والحال انلر اول قوللرنده كاذبلردر ومع ذلك انده الله تعالی یی حاشا تجسیم ایدرلر زیراكه ولادت اجسامه مختصه درودخی الله تعالینك اكرم خلقنی اناث قلمقده استهانهٔ شدیده واردركه انلرك برادنا نسنه سنده انوثت وارد بلسه انی قائله غیظندن كندویی پاره لردی (اصطفی البنات علی البنین) یوخسه الله تعالی بناتی بنون اوزره اختیارمی ایلدی (ما لكم كیف تحكمون) سزه نولدیكه عقل قبول ایتمدیكی شیئی نیجه حكم ایدرسز امدی اول حكم فاسددن ارتداع ایدكه اول جوردر (افلا تذكرون) تذكر ایتمزمیسزكه الله تعالی اندن منزهدر (ام لكم سلطان مبین) یوخسه ملائكه بنات الله ایدیكنه سمادن سزه نازل اولمش حجت واضحه كزمی واردر (فأتوا بكتابكم ان كنتم صادقین) امدی سزه نازل اولان كتابكزی كتورك اكر دعوا كزده صادقلر ایسكز (وجعلوا بینه وبین الجنة نسبا) مكه مشركلری الله تعالی ایله ملائكه دن جن دینور برحی بیننده نسبت جامعه قیلدیلركه ابلیس انلردندر ٭ دینلدیكه الله تعالی جنله مصاهره ایدوب اندن ملائكه حاصل اولدی دیدیلرو برقولده الله تعالی وشیطان ایكی قرداشدر دیدیلر الله تعالی انلرك افاویل باطله سندن منزهدر (ولقد علمت الجنة انهم لمحضرون) حالبوكه كفره نك بناتله وصف ایتدكلری ملائكه ویاخود انس وجن بیلدیلركه كفره اول مقاله لری سببیله ناره حاضر اولوب عذاب اولنسرلردر (سبحان الله عما یصفون) الله تعالی انلرك انی ولدله وصف ایتمسندن منزه اولدی (الا عباد الله المخلصین) لكن الله تعالینك شركدن مبرا اولان عبادی ناردن ناجیلردر (فانكم وما تعبدون ما انتم علیه بفاتنین) یا اهل مكه سز ومعبودلریكز ناسی الله تعالی یه اعتقادلرینی اغوا كزله افساد ایدرد كلرسز (الا من هو صال الجحیم) مكرانی افساد ایدرسزكه الله تعالینك سابق علمنده اهل ناردن اولوب لابدا كا دخول ایدیسردر بعده الله تعالی ملائكه نك عبده لرینی ردایچون اكا عبودیته اعترافلرینی حكایت ایدوب دیدیكه (وما منا الا له مقام معلوم) بزكه معشر ملائكه وزبزدن هیچ احد یوقدر الا انك معرفة وعبادتده وتدبیر عالمده امر الهیه انتهاده مقام معلومی واردرو یاخود اول سماده مقام معلومی واردركه انده عبادت ایدر واذن الهیسز انی تجاوزه قادر اولمز (وانا لنحن الصافون) وبز اداء طاعتده ومنازل خدمتده ایاغ اوزره صف صف طورورز (وانا لنحن المسبحون) وبز الله تعالی یی جلالنه لایق اولمین شیئدن تنزیه ایدرز یعنی جبریل علیه السلام پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه خبرویردی دیدیكه بز الله تعالی یه صلوة وتسبیحله عبادت ایدرز یوخسه كفارك زعم ایتدیكی كبی بز معبودین دكلز ٭ دینلدیكه اشبو كلام پیغمبر علیه السلام ومؤمنلر لساندن حكایت بیورلمشدر یعنی جنتده ویا یوم قیامتده الله تعالی دركاهنده بزم مقام معلوممز واردر بز انكیچون نمازده صف صف اولورز وانی هر سوءدن تنزیه ایدرز (وان كانوا لیقولون لو ان عندنا ذكرا من الاولین لكنا عباد الله المخلصین) اكرچه مكه كافرلری دیرلركه اكر امم سالفه یه نازل اولان كتابلردن بزه دخی بر كتاب اولسه امته عبادتنك خالص ایدرانك عبادی اولوردق یوخسه انلر كبی اكا مخالفت ایتمزدك (فكفروا به فسوف یعلمون) چون انلره قرآن كلدیكه اول اشرف اذكاردر اكا كافر اولدیلر اوبله اولسه كفر وتكذیبلرینك عاقبتن دنیاده واخرتده بلیسرلردر (ولقد سبقت كلمتنا لعبادنا المرسلین) بزم مرسلین عبادمزه وعدمز سبقت ایتدیكه اول (كتب الله لاغلبن انا ورسلی) قولمزدر (انهم لهم المنصورون وان جندنا لهم الغالبون) كه انلر نصرت اولنورلردر ومؤمنلركه بزم جندمزدر دنیاده حجت واخرتده عزتله كفار اوزره غالبلردر اكرچه بعض احیانده منهزم اولورلرسه ده (فتول عنهم حتی حین) امدی انلردن اعراض ایت سكا انلر اوزره نصرتمز موعدنه دكینكه اول یوم بدردر ویا یوم فتحدر (وابصرهم فسوف یبصرون) انلره ایریشیجك مصائبی انلره كوستركه سنكیچون قضا ایتدیكمز تأیید ونصرت وثوابی انلر اخرتده كوره جكلردر اوبله اولسه كفار دیدیلركه

یا محمد اول مصائبی وعذابی نوقتده کورورز نازل اولدیکه (افبعذابنا یستعجلون) انلر بزم عذابمز نزولنه
استعجالمی ایدرلر (فاذا نزل بساحتهم فساء صباح المنذرین) بجان بزم عذابمز انلرك فناسنه نزول ایتسه انذار
اولنانلرك صباحی نه چرکین صباح اولور* روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم خیبر قربنه نزول
ایدیجك دیدیکه الله اکبر خیبر خراب اولدی زیرا بجان بز برقومك فناسنه نزول ایتسه وزکه انلر انذار
اولنمشلردی انلرك صباحی نه چرکین صباح اولور (وتول عنهم حتی حین) انلردن اعراض ایت موعودمز
ظهورنه دکین (وابصر فسوف یبصرون) یا محمد شول ذکری احاطه ایتمز انواع مسرتی سز کوررو انواع
مساءتی انلر کوریسرلردر (سبحان ربك رب العزة عما یصفون) ربك رب العزة جل شانه مشرکونك
انك شاننده اکالایق اولمین وصفلردن منزه اولدی (وسلام علی المرسلین) وسلام مرسلین
اوزره اولسونکه انلر الله تعالینك رسالاتنی امتلرینه تبلیغ ایتدیلر (والحمد لله رب العالمین) عالملرك ربیسی
الله تعالی یه حمد اولسونکه اول مرسلینه واتباعلرینه نعم وحسن عاقبه افاضه ایتدی* حضرت علی رضی
الله عنه ایدر برکسه که بوقیامتده اجردن مکیال اوفی ایله کیل اولنمسن دیلیه مجلسنده آخر کلامی سبحان
ربك رب العزة عما یصفوندن اخر سوره یه دك اولسون

سورة ص وهی ثمان وثمانون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(ص) دینلدیکه اول قسمدر ویا اسم سوره در ویا صمدا سمنك ویا صادق الوعد وصفنك مفتاحیدر ویاخود
مصادادن امردرکه اول معارضه معناسنه دریعنی یا محمد عملکی قرآنه عرض ایت اوامریله عمل
ونواهیسندن اجتناب ایت (والقرآن ذی الذکر) قرآن حقیچونکه اول عظه ویاشرف وشهرة صاحبیدر
ویاخود بنده احتیاج اولنان عقائد وشرایع ومواعید ذکرنك محلیدر (بل الذین کفروا فی عزة وشقاق)
حال کفارك دیدیکی منوال اوزره دکلدر بلکه کفار حقدن استکبارده والله تعالی یه ورسولنه مخالفتده در
(کم اهلکنا من قبلهم من قرن فنادوا ولات حین مناص) اهل مکه دن اول امم خالیه دن نیجه امتی بزعذاب
ایله اهلاك ایتدك که انلر ایسه عذابك نزولی حیننده اندن تخلیص ایچون استغاثه ایتدیلر انلره دینلدیکه اشبو
وقت خلاص وفرار وقتی دکلدر (وعجبوا ان جاءهم منذر منهم) اول کفار کندیلردن انلره رسول کلدیکنه
تعجب ایتدیلر (وقال الکافرون هذا ساحر کذاب) ودیدیلرکه اشبو رسالت دعواسن ایدن محمد اظهار
ایتدیکی معجزه ده ساحر والله تعالی یه اسناده دیدیکی مقالاتنده کذابدر (أجعل الالهة الها واحدا)
شول سببدنکه انلرك اتخاذ ایتدکلری الهه لر ایچون الوهیتنی ابطال ایدوب جمیعن اله واحد ایچون قیلدی
(ان هذا لشیء عجاب) انك بو قولی عجیبه بلیغدرکه شول اباءمز اتفاق ایتدیکی وبزم مشاهده مز اولان امرك
خلافیدرکه واحدك علم وقدرتی اشیاء کثیره یه نیجه وفا ایدر* روایت اولندیکه عمر رضی الله عنه اسلامه کلدیك
قریشه اول زیاده مشقت ویردی ابوطالبه واروب دیدیلرکه سن بزم شیخمز وکبیرمزسن کوریورمسنکه
محمده تابع اولنلرنه ایتدیلر سکا کلدك که بزمله قرداشك اوغلی بیننی فصل ایده سن اوایله اولسه ابوطالب پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمی قتنه چاغروب دیدیکه اشبو قومك سندن حاجتلری بودرکه الهه لری ذکرنی ترك ایده سن
نه سن انلره ونه انلر سکا اذا ایده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه اکر بن سزلك حاجتکزه اجابت ایتسم
سزدخی بنم برحاجتمه اجابت ایدرمیدیکز دیدیلرکه نعم اجابت ایدهلم اکرچه اون حاجت ایسه ده دیدیکه امدی
لا اله الا الله دیییکز همان دم طوروب کتدیلر وحکایت بیوریلان جوابی ایتدیلر (وانطلق الملأ منهم ان
امشوا واصبروا علی آلهتکم) پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انلری اوجوابله تبکیت ایدیجك ابوطالبك
مجلسندن اشراف قریش کتدیلر والحال بری برلرینه دیردیلرکه انك سوزی بزه نفع ایتمز طوروب کیدلك
الهه کز عبادتنه صبر ایدوب اکا ملازمت ایدلك (ان هذا لشیء یراد) اشبو امر ریب زماندن برشیدرکه بزم
اکا ابتلامز اراده اولنمشدر انی دفعه چاره یوقدر (ما سمعنا بهذا فی الملة الاخرة ان هذا الا اختلاق)
بز محمدك قولنی اباءمز ایرشدیکی ملتده ویا ملت عیسی ده ایشتمدك که اول ملتکزلك اخریدر زیرا که نصاری انی
ثالث ثلاثه دردیلر امدی محمدك قولی کذبدر کندیلکندن سویلیوبدر (ءانزل علیه الذکر من بیننا)

اشراف ورؤسامز بیننده اول شرف نبوت ونزول کتابله اختصاصه سبب ندر حالبوکه اول انلرك مثلی ویا شرف
وریاستده انلردن دوندر اشبو دایلدرکه انلرك مبدأ تکذیبی حسددر وحطام دنیوی یه نظرلری مقصود
اولدیغیدر (بل هم فی شك من ذکری) بلکه انلر قرآن وحیدن شکده درلر تقلیده میللری وذلیلدن
اعراضلری ایچون ومع ذلك اشبو ساحر کذابدر ویا انك قولی اختلاقدر دیملری زعملرنده دخی ثابت دکللردر
(بل لما یذوقوا عذاب) بلکه انلر هنوز بنم عذابمی ذوق ایتمیوبدر ذوق ایتدکلرنده شکلری زائل اولوب
تصدیقه مضطر اولدقلرنده تصدیق ایدرلر حالبوکه اول تصدیق انلره برشیئی مفید اولمز (ام عندهم
خزائن رحمة ربك العزیز الوهاب) یوخسه ربك جل شانه نك خزائن رحمتی انلرك یدنده ویا تصرفنده میدرکه
انی دیلدکلرینه ویره لر والله تعالینك دیلدیکندن کیده ره لر ونبوتی دیله دکلری صنادیدلرندن برینه
ایرکوره لر حالبوکه نبوة الله تعالیدن عطیه درعبادندن دیلدیکنه انکله تفضل ایدر اکا مانع یوقدر عزیزدرکه
اکا هیچ احد غالب اولمز وهابدرکه دیلدکی شیئی دیلدکی کمسه یه باغشلر (ام لهم ملك السموات والارض
وما بینهما) ویوخسه سموات وارض وما بینهمانك ملکی انلرکیدرکه اول خزائن رحمتدن جزء یسیردر
حالبوکه انلرك اول عالم جسمانی امرنده مدخلی یوقدر اکرمدخللری وار ایسه (فلیرتقوا فی الاسباب)
معارجه صعود ایتسونلرکه اندن هرشیئه ایروب اکا استیلا ایده لر وعالم امرنی تدبیرلریله وحی استصواب
ایتدکلری کمسه یه انزال ایده لر (جند ما هنالك مهزوم من الاحزاب) اشبو قولی دینلر کفاردن رسوللر
اوزره تحزب ایدن برجند قلیل مهزوم وعنقریب مکسوردر انلرك مقالاتنه مبالاة ایتمکل زیرا بن سنك
ناصرکین اشبو قول شریفك تأویلی یوم بدرده ظاهر اولدی بعده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی تسلیه ایچون
رسل اوزره تحزب ایدنلرك بعضن ذکر ایدوب دیدیکه (کذبت قبلهم قوم نوح وعاد) قریشدن اول نوح
قومی وهود قومیکه عاددر رسوللرین تکذیب ایدوب اول رسوللر دخی انلرك اذاسنه صبر ایتدیلر امدی
یا محمد سن دخی اول اخوانك انبیایی اسوه ایدین (وفرعون ذو الاوتاد) وفرعون دخی رسولنی تکذیب
ایتدیکه اول برملك صاحبی ایدیکه ثباتده اوتادله مطنب کبیدی ویاخود اول درت ساریه نصب ایتمشدی
تعذیبن دیلدیکی کمسه نی ایکی اللرین وایکی ایاغن هر برین اول ساریه لرك برینه مد ایدوب اوزرینه
اوتاد ضرب ایدردی بعده موتنه دکین انی انده ترك ایدردی (وثمود وقوم لوط واصحاب الایکة) وصالح قومی
ثمود ولوط قومی وشعیب قومی واصحاب ایکه دخی رسوللرین تکذیب ایتدیلر (اولئك الاحزاب) امدی
انلر احزاب ایدیلرکه رسوللری اوزره تحزب ایتمشلردی (ان کل الا کذب الرسل فحق عقاب) اول اقوامك
هر بری رسوللرین تکذیب ایدوب اول اجلدن بنم عقابم انلره واجب اولدی (وما ینظر هؤلاء
الا صیحة واحدة ما لها من فواق) یا محمد کفار مکه نك انتظاری دکل الا صیحه واحده یه درکه اول نفخه اولی در
وقتی ایردیکنده فواق ناقه دکلو زمان تأخیر اولنمز (وقالوا ربنا عجل لنا قطنا قبل یوم الحساب) کفار استهزاء
طریقی اوزره دیدیلرکه یاربنا بزه یوم قیامتدن اول وعد ایتدیکك عذابدن نصیبمزی ویاخود صحیفه اعمالمزی
تعجیل ایتکه کوره وز (اصبر علی ما یقولون) امدی یا محمد انلرك اذاسنه صبر ایتکه بن سنك ناصرکم
(واذکر عبدنا داود ذا الاید) ذکر ایت عبدمز داودیکه عبادتده اول قوة صاحبیدی پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم ایدر نوافل صوم وصلاتده الله تعالی یه احب اولان داود علیه السلامك صوم وصلاتیدرکه اول
برکون صائم وبرکون مفطر اولوردی وکیجه نك نصفن اویوروثلثن تهجد قیلور وسدس اخیرنی دخی اویوردی
دینلدیکه یعنی انلره داود علیه السلام قصه سنی ذکر ایت انك عندالله علو شانی وعظائم نعم وکراماتله منزله
ومکانی وار ایکن برصغیره یی ارتکابیله منزلتندن تنزیل اولندی وملائکه انی تمثیل وتعریضله توبیخ ایتدی
حتی انکله مصیبتن تفطن ایدوب رب تعالی یه استغفار وانابت ایتدی اوایله اولسه کفر وطغیان اهلنه ظنك ندر
ویاخود انك قصه سنی تذکیر ایدوب نفسکی ذللدن صیانت ایت اول عنان نفسکی ادنا اهمالیله اکا ایریشن
معاتبه سکا دخی ایرشمیه (انه اواب) که اول هر کراهت اولنور شیئدن توبه ایله الله تعالینك مرضاتنه
رجاعدر (انا سخرنا الجبال معه یسبحن بالعشی والاشراق) بز طاغلری تسخیر ایتدك که غداة وعشیده
انکله بیله تسبیح ایدرلردی نتکیم تفسیری سوره اقتراب ده کچدی امهانی رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله

علیه وسلم صلوة ضحایی قیلوب اشبو صلوة اشراقدر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر بن صلوة ضحایی بو آیتدن
بلدم (والطیر محشورة) وقوشلری دخی تسخیر ایتدک که هر جانبدن انلرا کا حشر اولوردی (کل له اواب)
طاغلر وقوشلر هر بری داود ایله الله تعالی یی تسبیح ایدرلردی (وشددنا ملکه) بز انک ملکنی عدل و یا حفظ
وحراسته قوی ایتدک که هر کیجه ده انی اوتوز اوچ بیک رجل بکلردی و یاخود هیبة ونصرة وکثرة
جنودله قوی ایتدک اول قلوب نامه وضع اولنمشدی * روایت اولندیکه برغلام بر رجلک عندنده کی بقره یی
ادعاء ایدوب رجل اکا برلطمه اوردی ومع ذلک اول غلام بقره یی دخی اثباته قادر اولمدی داود علیه السلامه
وحی الهی کلدیکه اول مدعی علیه رجلی برلطمه اوردیغیچون قتل ایده بنو اسرائیل انی ایشیدیجک جزع ایتدیلر
بر رجلی برلطمه اوردیغیچون قتل ایدرمیسن دیدیلر داود (ع م) دیدیکه بو یله امر اولندم چون رجل قتل
اولنه جغنی تحقیق ایتدیکی کبی دیدیکه یا نبی الله سن صادقسک بن انک باباسنی ناحق یره قتل ایتدیکمدن قتل
اولنمغه مستحق اولمیشن او یله اولسه داود علیه السلام انی قتل ایدیجک قلوب نامه اندن هیبت ایردی واول
بقره یی الوب غلامه ویردی (وآتیناه الحکمة وفصل الخطاب) و بزا کا نبوت و یا کمال علم واتقان عمل و یردک
ودخی فصل خصام و یردک که حقی باطلدن تمیز ایدردی و یا کلام ملخصکه اول التباسسز مخاطبی
مقصوده تنبیه ایدردی امابعد لفظنه فصل خطاب دینلدی زیرا که اول مقصودی ماسبقدن فصل ایدر
دینلدیکه اول برخطاب قصد درکه انده نه اختصار مخل ونه اشباع ممل اوله (وهل اتیک نبأ الخصم اذ تسوروا
المحراب) یا محمد سکا داود علیه السلام عهدنده واقع خصومتک اکا تحاکمی قصه سی کلدیمیکه انی استماعه
معتبر اوله سن شول وقتکه انلر داود علیه السلامک غرفه سی سورنه تصعد ایتدیلر قصه سی اولدرکه بر وقتده
داود علیه السلام اباسی ابراهیم واسحق و یعقوب علیهم السلام منزلتن تمنی ایدوب رب تعالی یه دیدیکه
انلری امتحان ایتدیکی کبی انی دخی امتحان ایده وانلرک کبی فضلندن اکا دخی احسان ایده او یله اولسه الله
تعالی اکا وحی ایتدیکه امدی فلان اینک فلانیجی کوننده سنی ابتلا ایدرم متنبه اولغل چون اول وقت موعود
ایردی محرابنه کیروب قپوسنی برکتدی وصلاة وزبور تلاوتنه اشتغال ایتدی اول حالده شیطان التوندن
برکوکرجین صورتنه تمثل ایتدیکه انده هرلون حسن بولنوردی کلوب داود علیه السلامک ایکی اباغی
اراسنه یوریدی داود علیه السلام الین اوزاتدیکه انی طوته و بنو اسرائیله انی کوستره اول ایسه اول ارادن
اوچوب اکا قریب برمکانه قوندی داود علیه السلام انی طوتمق استدکجه اول انک اوکنجه کیدرک حتی که
برکوه یه قوندی داود علیه السلام دخی اول کوه یه چقدیکه انک قانده کیدر ایدیککن کوره
صیدنه برکسه کونده ره اول کوه دن کورسه که برمرأه بر بوستانده بورکه کنارنده یونور و یا اول کندینک
سطحی اوزرنده یونوب طورورکه اول حسن و جمالده غایت وکمالده ایدی انک حسنی داود علیه السلامه تعجب
ایردردی ضمیرنده اول انک حلالی اولاسنه رغبت و یردیکه اکا تشامع بنت شامع دینوردی زوجنه اوریابن
حنا دینوردی داود علیه السلامک ابن اختی ایوب ابن صور یا ایله بلقاء غزاسنده ایدی او یله اولسه داود علیه
السلام اول ایوبه نامه کوندردیکه اوله اوریایی تابوت اوکنجه فلان عدو یه کونده ره وتابوت اوکنجه کیدنه
ایسه حلال دکلیدیکه ارده دونه تا که الله تعالی انک یدیله اول عدونک فتحن و یره و یاخود انی شهادته ایرکوره
ایوب دخی انی اول عدو یه کوندریجک الله تعالی انک یدیله انی فتح ایدوب ایوب داود علیه السلامه خبر و یردی
بعده داود علیه السلام ینه ایوبه نامه کوندردیکه اوریایی اولکیدن اشد عدو یه کونده ره باذن الله اول دخی
فتح اولوب اوچنجی دفعه کوندرلدیکی عدوده قتل اولندی اول مرأه سی عدتی انقضاسنده داود علیه السلام
تزوج ایدوب سلیمان علیه السلام اندن وجوده کلدی * بعضیلر انبیانی اشبونک کبی عملدن تنزیه ایدوب اشبو
نقلی انکار ایتدیلر حتی علی کرم الله وجهه دن روایت اولندیکه برکسه کیم داود علیه السلام قصه سنی قصاص
روایت ایتدیکی منوال اوزره تحدیث ایده بن اکا یوز التمش جلده اوررین دیدی * دینلدیکه اول صحیح اولدیغی
تقدیر اوزره ظن اولنورکه داود علیه السلام انک مخطوبه سن خطبه ایده و یا انی زوجه سندن فراغن دیلش
اوله تکیم انصار مهاجرینه مواساة ایچون بو معنایی ایتدیلردی وقتا که داود علیه السلام اوریانک متروکه سنه
داخل اولدی چوق زمان کچمدین الله تعالی اکا انسان صورتنده ایکی ملک کوندردی داود علیه السلام ایسه

زمانن اوچه قسمت ایتمشیدی برکون عبادته و برکون حکومته و برکون نسائله معاشرته اشتغال
ایدردی ملکلرک اکا کلمسی عبادتی کوننده ایدی وقتا که انلر داود علیه السلامه کیرمک دیلدیلر حارسلر انلری
اندن منع ایتدی او یله اولسه انلر دیواری آشوب داود علیه السلام نماز قیلورکن اکمسزین اوکنده اوتوردیلر
دینلدیکه اول ایکی ملک جبرائیل ومیکائیل علیهم السلام ایدی (اذ دخلوا علی داود ففزع منهم)
شول وقتکه ملائکه اکا داخل اولوب اول انلردن فزع ایتدی (قالوا لا تخف خصمان بغی بعضنا علی بعض)
دیدیلرکه بزدن خوف ایتمکل زیرا که بزخوف اولنور کسه لردکلرز بلکه بز ایکی خصمز بعضمز بعضمزه بغی ایتمسی
تقدیر اوزره کلمشز که سن بیمزی فصل ایده سن (فاحکم بیننا بالحق ولا تشطط) امدی ایکمز بیننی عدلله
قضا ایت بو خصه جور ایتمکل (واهدنا الی سواء الصراط) و بزی اعدل طریقه ارشاد ایت داود علیه
السلام انلره دیدیکه بینکزده کی خصومتی سو یلکز انلرک بریسی دیدیکه (ان هذا اخی له تسع وتسعون
نعجة ولی نعجة واحدة) اشبو بنم دین وطریقجه قرداشمدر انک طقسان طقوز شاتی وار بنم ایسه انجق برشاتم وار
وکاهی عرب نعجه یی مرأه دن کنایه ایدر کنایه وتمثیل ایسه تعریضه سوق اولنور شیئده مقصوده ابلغدر
(فقال اکفلنیها) بکا دیدیکه اول برشاتکی بکا تملیک ایتکه اولدخی بنم کفالتمده اوله یعنی اول برزوجه کی تطلیق
ایتکه انی بن تزوج ایدم (وعزنی فی الخطاب) وقولده بکا غلبه ایتدی زیرا تکلمده بندن افصح ومحاربه ده
بندن ابطش ایدی (قال لقد ظلمک بسؤال نعجتک الی نعاجه) داود علیه السلام اکا دیدیکه اکر حال دیدیکک
منوال اوزره ایسه اول کندی شیاهنه ضم ایچون سنک برشاتکی سندن سؤال ایله سکا ظلم ایتمشدر * دینلدیکه
داود علیه السلامک اکا بو جوابی اول ملک اخرک اول خصمی قولنی تصدیقندنصکره ده ایدی (وان کثیرا
من الخلطاء لیبغی بعضهم علی بعض) شرکادن کثیرکه ماللری بری برلرینک مالنه خلط ایتمشلردر انلرک
بعضی بعضنه ظلم ایدر (الا الذین آمنوا وعملوا الصالحات) الا ایمان واعمال صالحه یی جمع ایدن شرکا بری برلرینه
ظلم ایتمزلر (وقلیل ما هم) اول وصفلو کسه لر ایسه قلیلدر وقتا که داود علیه السلام اول ایکیسی بیننی
اشبو منوال اوزره قضا ایتدی ایکیسی بری برلرینه باقشوب کولدکلرندنصکره سمایه صعود ایتدیلر (وظن
داود انما فتناه) او یله اولسه داود علیه السلام بیلوب تیقن ایتدیکه بز انی اول ایکی ملکله اختبار و خطاسنه
تنبیه ایتدک (فاستغفر ربه) داود علیه السلام رب تعالیدن اول خطاسنک مغفرتن دیلدی (وخر راکعا
واناب) وانکیچون رکوعدنصکره سجود ایتدی وجمیع مخالفاتدن تو به ایله اکا رجوع ایتدی (فغفرنا له ذلک)
او یله اولسه بز انک مغفرتن دیلدیکی خطاسنی مغفرت ایتدک (وان له عندنا لزلفی وحسن مآب) وانکیچون
عندمزده یوم قیامتده قربت ومکانت وحسن مرجع واردر * ابن عباس وکعب ووهب ایدر وقتا که اول ایکی
ملک داود علیه السلامه داخل اولوب اول نفسی اوزره قضا ایتدی اول ملکلر خلق اولندقلری صورتلرینه
تحول ایدوب عروج ایتدیلر داود علیه السلام انکله کندی عتاب اولندیغن بیلوب فی الحال سجده یه واردی
قرقکون سجده دن باشنی قالدرمدی مکر که قضاء حاجت ضروریه وصلوات مکتوبه اداسیچون قالدروب
اندن ینه سجده یه واردی واول مدتده اکل وشرب ایتمیوب اغلدی حتی باشنک حولنده اوتلر بتدی وهب
ایدر اول حالتده الله تعالی قبلندن برندا کلدیکه یا داود سنی مغفرت ایتدم دیدیکه یارب بنی نیجه مغفرت
ایدرسن حالبوکه سن کسه یه ظلم ایتمزسن بیورلدیکه امدی اوریانک قبرینه واروب اندن حلاللق دیله چون
داود علیه السلام انجلین ایتدی دیدیکه یا اوریا بن سنی قتله عرض ایتمکله قتل اولندک بکا انی حلال ایت
اوریادن جواب کلدیکه سن بنم جنته دخولمه سبب اولدک بندن بکا اول سکا حلال اولسون وحی الهی
کلدیکه یا داود اول فعلک انک زوجه سنی تزوج ایچون ایدیکنی اکا بیلدرمک دخی لازمدر بیلورسنکه
بن حکم عدلم مبهم استحلالکه انک خصومتندن قورتلمزسن چون داود علیه السلام ینه انک قبرینه
واروب انی بیلدردی قبردن اکا جواب کلمدی او یله اولسه قبر عندنده طوروب چوق اغلدی یارب اکر بو بنی
عفو ایتمزسه حالم نیجه اولور بیورلدیکه یا داود یوم قیامتده اوریایه بن شول کوزلر کورمدک وقولقلر
ایشتمدک نوابلر و یروب اشبو سکا عدم داووده کی حقکدن تجاوز ایچوندردیو بیلدررین اولدخی صفای
خاطرله اکا راضی اولور حتی که اول ثوابی بولور (یا داود انا جعلناک خلیفة فی الارض) یا داود بز سنی

بر یوزنده سندن اول یچن انبیایه خلیفه ایتدك كه بزم امرمزله امور عبادی تدبیر ایده سن (فاحكم بین
الناس بالحق) ناس بیننده عدلله حكم ایلسكل (ولا تتبع الهوى فیضلك عن سبیل الله) یوخسه
هوای نفسه اتباع ایتمكل كه اول سنی دین اللهدن چیقاروب عدلله حكم ایتدرمز (ان الذین یضلون عن سبیل
الله لهم عذاب شدید) شونلر كه دین اللهدن چیقارلر انلر ایچون عذاب شدید واردر (بما نسوا یوم الحساب)
شول سببله كه یوم قیامتی اونتوب عملی ترك ایتدیلر (وما خلقنا السماء والارض وما بینهما باطلا) سماء
وارض وما بینهما بی بر باطل خلق ایتمدك كه انده حكمت وغرض صحیح اولمیه ویاانی خلقده عابثین ولاعبین
اوله وز بلكه انی خلقمز حق ایچوندر كه اول وحدانیتمزه دلیلك مقتضاسیدر (ذلك ظن الذین كفروا) اشبو
ذكر اولنان اشیانك خلقی باطل اولمق كفارك مظنونیدر (فویل للذین كفروا من النار) امدی ویل
كافرلره كیم اشبو ظنلری سببله ناره مستحق اولدیلر زیرا كه اول ظنلری بعث وحسابی وثواب وعقابی انكاره
مؤدی اولدی (ام نجعل الذین امنوا وعملوا الصالحات كالمفسدین فی الارض) شول ایمان وصلاحله
متصفلری توابد، شول بر یوزنده شركك وكفرله فساد ایدنلر كبیمی قیلورز (ام نجعل المتقین كالفجار)
ومؤمنلرك فجوردن صاقننلرینی فجور ایدنلر كبیمی قیلورز یعنی مستوین اولوب ثواب وعقاب ایله جزا اولنمیه لر
امدی كفارك زعمی اوزره بعث وجزا باطل اولسه صالح وفاسدك ومتقی وفاجرك حالی عند الله مساوی
اولوردی اولسكه ایكیسنك بینی تسویه ایده سفیه اولور یوخسه حكیم وعلیم اولمز الله تعالی ایسه اندن منزهدر
(كتاب انزلناه الیك) قرآن بركتابدر كه بز انی سكا جبریل ایله انزال ایتدك (مبارك) كه اول كثیر الخیر دائم
البركه در اكا كه انی ایشیدوب تصدیق ایده وا وقیوب موجبیله عمل ایده وانی حضور قلبله تفكر ایده (لیدبروا
ایاته ولیتذكر اولوا الالباب) تا كه معانیسنی تدبر ایدوب تأویلات صحیحه دن اوامر ونواهیسنی فهم واداب
وشرائعنی حفظ ایدهلر وعقول سلیمه صاحبلری انكله متعظ اولهلر * دینلدیكه اولوا الالباب انلردركه
هر قشردن لبابی اخذ وظاهر وحدیثدن سری طلب ایدرلر (ووهبنا لداود سلیمان نعم العبد انه اواب)
بز داوده سلیمانی ویردك اول سلیمان نه كوزل عبد اولور كه اول الله تعالی یه توبه ایله رجاعدر ویاخود هر وقتده
ذكر وتسبیحه رجاعدر (اذ عرض علیه بالعشی الصافنات الجیاد) یاد ایت اول سلیمانه ظهردنصكره
خیلدن صافنات جیاد عرض اولندی صافن خیلدن مراد اولدركه بدویا رجلنك بر طرنغی اوجی دیكوب
اوچ قائمه سی اوزره طوره كه اول خیلده صفات محموده دندر عراب خاصك غیریده اولمسی نادردر وجیاد كه
جواد ویاجودك جمعیدر اولدركه جرینده سریع اوله ویاركضده جواد اوله * كلبی ایدر سلیمان علیه السلام
دمشق ویانصیبین اهلی اوزره غزا ایدوب انلردن بیك فرسه نائل الدی * مقاتل ایدر باباسی داود علیه
السلامدن بیك فرسه نائل اولدی * عكرمه حسندن روایت ایدركه اول دریادن چقمش قناتلو اتلر ایدی
سلیمان علیه السلام صلاة ظهری ادا ایتدكدنصكره كرسی اوزره اوتوروب اول اتلر اكا عرض اولندی طقوز
یوزی عرض اولنجق صلاة عصره متنبه اولدی شمسه نظر ایدوب كوردیكه اول غروب ایدوبدر
صلوتك ویااول وقتده كی وردنك فوتنه زیاده مغتم اولدی (فقال انی احببت حب الخیر عن ذكر ربی حتى
توارت بالحجاب) ودیدیكه بن ربم جل شانه نك ذكرندن خیل محبتنه اشتغال ایدوب حتی كه شمس غروب
ایتدی (ردوها علی فطفق مسحا بالسوق والاعناق) امدی اول عرض اولنان اتلری كیرو ردایدك دیوامر
ایلدی رد ایدیجك سلیمان علیه السلام سیفله اول اتلرك ساقلرینی وعنقلرینی ضرب وقطع ایتدی ویاخود
اكل ایچون تصدق قصدی اوزره ذبح ایتدی وساقلرینی قطع ایتمسی اولوقتده اول فعلك اباحتی ودخی
دنیایه استهانتی ایچون ایدی اگرچه بزه حرام ایسه ده * روایت اولندیكه اول عرض اولنان طقوز یوز اتك
جمیعن اول منوال اوزره قتل ایتدی وا كا عرض اولنمیان یوز آت قتل اولنمیوب قالدی دنیاده كی اتلرك
جمیعی اول یوز آتدن متناسل اولوبدر * علی رضی الله عنهدن مرویدركه ردوها علی نك معناسی سلیمان
علیه السلام الله تعالینك امریله شمسه موكل اولان ملائكه یه دیدیكه شمسی كیرویه دوندرك انلردخی
انی دوندردیلر حتی كه صلاة عصری وقتنده ادا ایتدی زیرا كه اكا اول اتلرك عرض اولنمسی عدویه
جهاد ایچون ایدی یوخسه حب دنیا ایچون دكل * حسن ایدر وقتا كه سلیمان علیه السلام اول خیولی قتل

ایتدی

ایتدی الله تعالی اندن خیولی وسرعتلوبی یعنی ریحی اكا بدل ایتدی (ولقد فتنا سلیمان) بز سلیمانی
ملكنی سلبله اختبار ایتدك (والقینا علی كرسیه جسدا) وانك كرسیسی اوزره بر جسد القا ایتدك كه
انكله مراد شول بدندركه اكل وشرب ایتمزاوله (ثم اناب) بعده اول ینه ملكنه رجوع ایتدی * وهب
ابن منبه ایدر سلیمان علیه السلام جزائر بحردن جزیرهٔ صیدونه غزا ایدوب ملكنی قتل ایتدكدنصكره جراده نام
قزنی اخذ وتزوج ایتدیكه حسن وجمالده مثلی كورلمش دكلیدی سائر نسائندن زیاده اكا محبت ایتدی الا بوكه
باباسنه حزنندن كوزینك یاشی دكمزدی سلیمان علیه السلامدن دیلدیكه شیاطینه باباسی صورتنی انك
اولدیغی دارده تصویر ایتدره شول رجا ئله كیم انكله تسلیه بولوب حزننه برمقدار سكون ایره شیاطین دخی
بر مرتبه تصویر ایتدكلری صورتی اكا تشبیه ایتدیلركه كویا اول انك باباسنك عینیدر الا بوكه روحی یوقدر
چون قزی جراده اول صورتی كوردی باباسی كیدیكی ثیاب مثلی اكا كیدردی سلیمان علیه السلام انك قتندن
كدیجك لاله وجواریسیله اول صورت قتنه كلوب باباسی زماننده كی عادتی اوزره اتباعیله اكا سجده قیلوردی
بو حالدن سلیمان علیه السلامك خبری اولمدی حتی كه قرق كون جراده اول فعلی اوزره مستمر اولدی وسلیمان
علیه السلامك وزیری آصف بن برخیا رجل صدیق اولوب سلیمان علیه السلامك بیوتندن دیلدیكنه انك
حضورنده وغیبتنده كیردی اهالیٔ بیوتنك احواللرینی بیلور وكوروردی چون جراده نك فعلنی اكا خبر
ویردیلر سلیمان علیه السلامه واروب دیدیكه دیلرینكه اذنكله موعظدن اول برمقامه طورم وناسه نیجه بیلدكلرین
بلدرم سلیمان علیه السلام اكا اذن ویردی وناسی انك قتنه دیردی اویله اولسه آصف یچن انبیانك برنیجه لرین
اولدقلری صفات حمیده ایله وصف وذكر ایلدی حتی كه سلیمان علیه السلام ذكرنه كلیجك دیدیكه یا نبی الله صغرك
حالنده نه احلم ونه اورع ونه افضل ایدك وامر كده نه احكم ومكارهدن نه ابعد ایدك دیوب اندن كلامنی قطع
ایتدی سلیمان علیه السلام اصفی دارنه چاغروب دیدیكه سبب ندركه یچن انبیانی هر حاللرینی خیرله ذكر ایدوب
بنم ذكریمه كلیجك صغرمده كی احوالمه ثنا ایتدكدنصكره كبرمده كی احوالمی ذكردن سكوت ایتدك
دیدیكه یا نبی الله بن سكا نیجه ثنا ایدرین حال بوكه داركده مرأة نك هواسنده قرق كوندن برو الله تعالینك غیریه
عبادت اولنور همان دم سلیمان علیه السلام دارنه كیردی اول جراده نك دوزدردیكی صورتی قردی وجراده یه
وانك اتباعنه زیاده عتاب ایتدی وكندی صحرایه كیدوب اول سببدن الله تعالی یه یلواروب اغلدی ندامتله
ذل وخضوع اظهار ایلدی چون كیجه ایرشجك دارنه كلدی مكر انك امینه دینور برام ولدی وار ایدی چقان
قضاء حاجتنه كیدروبانسائندن برینه اصابت ایدر اولسه خاتمن انك عندنده وضع ایدوب تطهیر
ایتدیكندنصكره انی اندن الوردی یوخسه اول خاتمی طاهر اولمدن مس ایتمزدی زیرا انك ملكی اول خاتمده ایدی
بر وقتده اول قضاء حاجتنه كیدوب عادتی اوزره خاتمی امینه یه ویردی اول حینده صاحب البحر صخر نام
شیطان اكا سلیمان صورتنده كلوب خاتمی امینه دن الدی وسلیمانك سریری اوزره چكوب اوتوردی سلیمان علیه
السلامك تحت ملوكنده اولان مخلوقات جمله‌سی اكا انقیاد ایتدیلر بعده سلیمان علیه السلام قضاء حاجتدن
چیقوب خاتمی امینه دن استیجك امینه اكا سن كیمسن دیدی اول دیدیكه سلیمان ابن داودم امینه دیدیكه
كذب ایدرسن سلیمان كلوب بندن خاتمن الدی وكیدوب سریر ملكنه جلوس ایتدی حتی كه خلق انك قتنه
جمع اولدی سلیمان علیه السلامك نسائندن غیری هر شیئده اول صخر حكمن تنفیذ ایتدی اویله اولسه
سلیمان علیه السلام كندویه شوم خطیئه ایردیكنی بلدی دریا كنارینه كیدوب بالقجیلره خدمتكار اولدی
انلرك صید ایتدیكی بالقلرین بازاره ایلتوردی انلردخی اكا هر كون ایكیشر بالق ویررلردی برینی صاتوب
اتمك الور برینی ایسه پشوروب یردی بو مصیبت اكا دارنده صورتنه عبادت اولندیغی مدتجه قرق كون مستمر
اولدی اول مدت تمام اولیجق صخر مجلسندن اوچوب كندی ودریایه اوغرایوب اكا خاتمن دریایه براقدی اول
حینده باذن الله انی بر بالق یوتدی چون بالقجیلر سلیمان علیه السلامه اولكیجه عادتلری اوزره ایكی بالق
اجرت ویردیلر برینی اتمك الق ایچون صاتوب واخرینی اتشده پشورمك ایچون قارننی یاردقده خاتمی الینه
كیردی فی الحال طاقنوب الله تعالی یه شكر اسجده یه واردی ملكی كما كان عودت ایتدی وشیاطینه امر ایلدی
حتی كه صخری بولوب قتنه كتوردیلر بر بیوك طاشی اویدروب صخری ایچنه قودی وبر اخر طاشله انی قپایوب

حدید ورصاص ایله احکام ایدکدنصکره دریایه اتدردی امدی اول صخر انک ایچنده حی اولوب
محبوسدر ٭ پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مروی حدیث مرفوعده ایدر سلیمان علیه السلام دیدیکه
والله اشبو کیجه یتمش نسائمی طواف ایدمکه هر برندن برولد فارس کله کیم فی سبیل الله جهاد ایده لر لکن
انشاء الله دیمدی اویله اولسه انلرک جمیعنه طوافندن انجق بری حامل اولوب اندن برشق رجل وجوده
کلدی والله اکر اول انشاء الله دیمش اولسه انلرک هر برندن برفارس وجوده کلوب فی سبیل الله جهاد
ایده لردی امدی سلیمان علیه السلامک مفتون اولمسی ان شاء الله قولنی ترکیدی وکرسی اوزره القا اولنان
اول شق رجل ایدی ٭ روایت اولندیکه سلیمان علیه السلامک برولدی اولوب شیاطینه دن اکا ضرر
خوفیله انی سحاب اوزره قویوب انی انده بسلتدی الله تعالی اکا اول سببدن عتاب ایدوب اول ولدی میت
اولدیغی حالده انک کرسیسی اوزره القا ایتدی ٭ دینلدیکه سلیمان علیه السلامک برابنی اولوب فتنده ایکن
عزرائیل علیه السلام سلیمان علیه السلامی زیارته کلدی ابن اندن قورقوب لونی متغیر اولدی سلیمان علیه
السلام ریحه امر ایلدی حتی که اول ابنی ریح کوتردی مکر که انک اجلی کلمشدی ریحک اوزرنده ایکن قبض
اولنوب سلیمان علیه السلامک کرسیسی اوزره میت القا اولندی اویله اولسه سلیمان علیه السلام اول ابنی
شانده الله تعالی یه عدم توکلی خطاسنه متنبه اولوب ندامت وطاعتله اکا رجوع ایتدی (قال رب
اغفرلی وهب لی ملکا لا ینبغی لاحد من بعدی) سلیمان علیه السلام دیدیکه یارب مغفرت ایت وبکا بر ملک
باغشله غلکه اول بندنصکره هیچ کسه یه اولمیه تا که اول بکا معجزه ونبوتمه ایت اوله زیرا که کثرت دنیا عبدی
الله تعالیدن اشغال ایدر زیرا که سیاست ملک قیامی حقوق الله قیامی ایله اجتماعی مقدور بشرده کلدر
(انک انت الوهاب) سن بروهاب کریم الشانسنکه ملکی سؤال ایدنه دعا ایتدیکنه ده ویریرسن اویله اولسه انک
بودعوتنه اجابتله ریح وشیاطین تسخیری ملکنه ضم وزیاده قلندی (فسخرنا له الریح تجری
بامره رخاء حیث اصاب) بزاکا ریحی تذلیل ایتدک که لینه طیبه اولدیغی حالده انک دیلدیکی مکانه جاری
اولور (والشیاطین کل بناء وغواص) ودخی اکا شیاطینی تذلیل ایتدک که انلردن برطائفه بناء اولوب
انکیچون ابنیهٔ عجیبه بناء ایدرلردی وبرطائفه ایسه غواص اولوب بحردن لآلی چیقارررلردی (وآخرین مقرنین
فی الاصفاد) وآخرین ایسه مردهٔ اولدیغندن زنجیرلرده بری برلرینه تقرین اولنمشلردرکه انکله ناسدن
شر وفسادلری کف اولنه (هذا عطاؤنا فامنن او امسک بغیر حساب) یا سلیمان اشبو سکا ویردیکمز ملک
وبسطه وتسلط بزم عطامزدر اندن دیلدیککه ویروب دیلدیککدن منع ایت بزم عطامز کثیردر هیچ احدانی
احصا وحسابه قادر دکلدر (وان له عندنا لزلفی وحسن مآب) واکا اشبو دنیاده ویریلن ملک عظیمله بیله
اخرتده دخی قربه وحسن مرجع یعنی جنت واردر (واذکر عبدنا ایوب) یا محمد عبدمز ایوبی ذکر ایت
که اول انواع محن وبلایایه صبر ایلدی نتکیم سلیمان علیه السلام وفور نعم والایه شکر ایلدی تا که صابرون
وشاکرون انلری اسوه ایدینه لر (اذ نادی ربه انی مسنی الشیطان بنصب وعذاب) که اول رب تعالی یه دعاء
ایدوب دیدیکه شیطان بکا عناء وبلا وهلاک ومال واولادله اصابت ایتدی ایوب علیه السلام قولنده ادبه
رعایت ایدوب مسی شیطانه نسبت ایتدی حالبوکه هرشیء الله تعالی عندندن ایدیکن بیلوردی زیرا که اول
اکا سبب اولوبدرکه ایوبک کثرت اموال واولادیله کمال عبادتنه حسد ایدوب یارب بنی انک اوزره تسلط ایت
دیمشدی نتکیم انک قصه سی سورهٔ اقترب ده کچمشدر ایوب علیه السلامک کندیدن بلاسی کشفیچون دعاسنه
اجابتده دینلدیکه (ارکض برجلک) ایاغکله یری اورغل اوریجق اول موضعدن صو قینادی واکا دینلدیکه
(هذا مغتسل بارد وشراب) اشبو صو سنکچوندرکه اندن اغتسال وشرب ایده سن ٭ دینلدیکه اول ایاغن یره
اورمسیله ایکی پیکار چقدی بری حار وبری بارد ایدی اول حاردن اغتسال ایدوب بدنندن انکله الام ظاهره سی
زائل اولدی واول بارددن ایچوب انکله الام باطنه سی زائل اولدی (ووهبنا له اهله ومثلهم معهم) بز ایوبه
هبه ایتدک اهل واولادنی تفرق قلرندنصکره انلرک اکا جمعیله ویا موت لرندنصکره احیامزله وانلر له بیله انلرک مثلنی
دخی هبه ایتدک حتی که عدده اولکیدن اولادلرینک ضعفی دکل اولدیلر (رحمة منا وذکری لاولی الالباب)
تاکه اول بزدن اکا رحمت وعقول کامله صاحبلرینه تذکیر وعظه اوله که کیم انلر ده ابتلا مصائبده صبر واله

تعالی یه التجا ایله فرجه انتظار ایده لر (وخذ بیدک ضغثا فاضرب به ولا تحنث) ودخی ایوبه دینلدیکه الیکه
حشیش وغیریناتدن برحزمهٔ صغیره الوب انکله مرأه کی ضرب ایتکه یمینکده حانث اولمیه سن ٭ روایت اولندیکه
انک زوجه سنه لیا بنت یعقوب ویاخود رحمه بنت افرائیم بن یوسف دینوردی ایوب علیه السلام انی برحاجتنه
کوندروب بطؤ ایدیجک یمین ایتمشیدیکه اکر بلاسندن عافیت بولورسه اکا یوز ضربه اوره اویله اولسه الله تعالی
اکا اول یمیننده تحله یه اول اهون شیئی سبیل ایتدی مرأه نک حسن خدمتی وایوبک اندن حسن رضاسی
اولدیغیچون بو زعدی مشتمل حشیشله برکره اورمغله ایکیسنه بیله امری تیسیر ایتدی (انا وجدناه صابرا)
بز ایوبی نفسنه واهلنه ومالنه ایریشن بلایایه صبر ایدر بولدق انک شیطاندن الله تعالی یه شکایتی صبرنه خلل
ویرمز زیرا که اکا جزع دینلمز بلکه اول تمنی عافیه وطلب شفادر مع هذا انی دیمسی دینده کندویه ویا قومنه
فتنه ایریشمک خوفیله ایدی (نعم العبد انه اواب) ایوب نه کوزل عبد اولورکه اول کاینیله الله تعالی یه
اقبال ایتمشدی (واذکر عبادنا ابراهیم واسحق ویعقوب اولی الایدی والابصار) یا محمد عبادمز ابراهیم
واسحق ویعقوبک دخی بلایایه صبرلرینی ذکر ایتکه انلر طاعتده قوة ودینده بصیره صاحبلریدر و یاخود اعمال
جلیله وعلوم شریفه صاحبلریدر اعمالدن ایدیله ومعارفدن ابصارله تعبیر اولندی زیرا که اعماله مباشرت
اکثریا ایدیله در ومعارفک اقوی مبادیسی ابصارله در اشبونده بطله وجهاله تعریض واردرکه انلر زمنی
وعمیان کبیدر (انا اخلصناهم بخالصة ذکری الدار) بز انلری خالصین قلدق برخصلتله کیم اول شویدن
خالصه درکه انلرک دائما اخرتی تذکیرلریدر کیم طاعتده خلوصلری اول سببیله در (وانهم عندنا لمن المصطفین
الاخیار) وانلر بزم عندمزده خیرده امثاللری اوزره اختیار اولنمشلردر (واذکر اسمعیل والیسع
وذا الکفل) یا محمد قومکه ذکر ایت اسمعیل بن ابراهیم علیهما السلامیکه صادق الوعد ایدی والیسع بن
اخطوبی که الیاس علیه السلام انی بنو اسرائیل اوزره خلیفه ایدوب بعده اکا نبوت ویرلدی وذا الکفل که
اول الیسع علیه السلامک ابن عمیدر ویاخود بشر بن ایوبدر وانک نبوت واقبنده اختلاف اولندی ٭ دینلدیکه
بنو اسرائیلدن یوز نبی قتلدن اکا فرار ایدوب انلری کفل وحمایتنه الدی ویاخود اول بررجل صالحک عملنه
کفیل اولدیکه اول هر کونده یوز رکعت نماز قیلوردی (وکل من الاخیار) انلرک هر بری اخیاردن ایدیلر
(هذا ذکر) اشبو احوال انبیادن ذکر اولنان انلره شرفدر ویاخود قرآندن برنوعدر بعده انلر وامثاللریچون
اعدادا اولنان کرامات اخرویه ذکرنه شروع اولنوب بیورلدیکه (وان للمتقین لحسن مآب) متقیلر ایچون
حسن مرجع واردر (جنات عدن) که اول خلد واقامت جنتلریدر (مفتحة لهم الابواب) انلر ایچون
اول جنتلره قبولر آچیلورکه اکا کیره لر (متکئین فیها) اندهار یکه لره اتکاء ایدر اولدقلری حالده
(یدعون فیها بفاکهة کثیرة وشراب) انده انلر فاکهه وشرابک انواعندن طلب ایدرلر (وعندهم قاصرات
الطرف اتراب) وانلرک عندنده زوجه لرندن غیری حور العین واردرکه نظرلرین ازواجلری اوزره قصر ایتمشلردر
هر بری اوتوز اوچ یاشنده سنده مساویلردر بری برلرینه مؤاخات اوزره اولوب ارالرنده تباغض وتغایر
ایتمزلر واول متقیلره دینورکه (هذا ما توعدون لیوم الحساب) اشبو کرامات مذکوره یوم حساب
اجلیچون دنیاده سزه وعدا اولنانلردر (ان هذا لرزقنا ما له من نفاد) اشبو بزم رزقمزدرکه انی متقیلر ایچون
اعدادا ایتمشزدر اکا فناء وانقطاع یوقدر (هذا) حال اشبو منوال اوزره در (وان للطاغین لشر مآب)
کافرلر ایچون آخرتده شر مرجع واردر (جهنم یصلونها) که اول جهنمدرکه انلر اکا کیررلر (فبئس المهاد)
اول نه چرکین موضع قرار اولور (هذا فلیذوقوه حمیم وغساق) اشبو عذاب انلر ایچوندر انی ذوق ایتسونلرکه
اول ماء حاردرکه حری نهایته ایروبدر واهل ناردن سیلان ایدن صدیددر ٭ ابن عباس رضی الله عنهما ایدر
غساق شول زمهریردرکه بردیله انلری احراق ایدر نار حریله احراق ایتدیکی کبی (وآخر من شکله ازواج)
وانلر ایچون عذاب اول مثلندن عذاب آخر واردر یعنی انلر عذاب الیمدن انواع مختلفه ایله تعذیب اولنورلر
(هذا فوج مقتحم معکم) خزنهٔ نار کفارک رؤساسنه ناره داخل اولدقلرنده اتباعنه اشارت ایدوب دیه لرکه
اشبونلر سزکله بیله ناره داخل جماعتدرکه کفرده دنیاده سزه مقارنلر ایدیلر امدی عذابده دخی اشبونده
مقارنلر سزه اویله اولسه رؤسا اتباعلرینه بددعاء ایدوب دیه لرکه (لا مرحبا بهم انهم صالوا النار) انلره عیشلرنده

رحب وسعه اولمسونکز ناره استحقاقله داخللردر (قالوا بل انتم لا مرحبا بکم) اتباع رؤسایه دیه‌لرکه بلکه سز اولمسون بد دعایه بزدن احقسز (انتم قدمتموه لنا) اول دین کفره بزدن اول دخول ایتمشدیکز ویا کفری بزه تسنین ایتدیکزدی ویا عمل سوئله عذابه بزی تقدم ایدوب بز سزه متابعت ایتدک (فبئس القرار) نار نه چرکین قرارکاه اولور (قالوا ربنا من قدم لنا هذا فزده عذابا ضعفا فی النار) یعنی طاغین دار جحیمه دخول ایتدکارنده اتباع رؤسا حقنده بد دعا ایدوب دیسه‌لر کرکدر که یاربنا بزی اغوا ایتمکله بزم ایچون عذابی یاخود جهنمه دخولی تقدیم ایلینلره یعنی بزم معذب اولمقلغمزه یاخود جهنمه دخولمزه سبب اولانلره عذابی مضاعف ایله نار جهنم ایچره (وقالوا ما لنا لا نری رجالا کنا نعدهم من الاشرار) ای دله اولسه اتباع دیه‌لرکه بزه نولدیکه نارده کورمزز شول رجالیکم بز انلری دنیاده شراردن عد ایدردک که انکله مرادلری فقرا مسلمین اوله (أتخذناهم سخریا ام زاغت عنهم الابصار) که بز انلری سخره ایدینوردک یوخسه کوزلریمز انلردن میل ایتمشمیدر اول اجلدن انلری کورمزز یاخود انلر نارده میدرلکن بزم کوزمزدن احتجاب ایتمشلردر (ان ذلک لحق تخاصم اهل النار) اشبو ذکر اولنان مکالمات یوم قیامتده وقوعی واجبدرکه اهل نارک تخاصمیدر (قل انما انا منذر) یا محمد مکه مشرکلرینه دیکل که بن سزه الله تعالیدن رسولین انک عذابیله سزی تخویف ایدرین امدی آنی توحید ایدک که عذابندن قورتله سز (وما من اله الا الله الواحد القهار) الله تعالیدن غیری اله یوقدرکه اول وحدانیة وذاتنده شرکه وکثرتی قبول ایتمزدر والوهیتله هر شیئه قاهردر (رب السموات والارض وما بینهما) سموات وارض وما بینهمانک ربیدر جمیعنی اول خلق ایدوبدر امرلری عاقبت انا کا عائد اولور (العزیز الغفار) که اول کافرلره نقمتله غالبدر دیلدیکی کمسه نک دیلدیکی کناهلرین مغفرت ایدر (قل هو نبأ عظیم انتم عنه معرضون) یا محمد دیکل که قرآن بر خبر عظیمدر رب تعالیدن نازل اولور بن سزی انکله انذار ایدرین سز ایسه بنم صدقمه انکله استدلالی ترک ایدرسز حالبوکه عاقل انک مثلنی ترک ایتمزدیکز اولکه شدید الغفله اوله (ما کان لی من علم بالملأ الاعلی اذ یختصمون) ملأ اعلایه بنم علمم یوقدر شول وقتنکه انلر اختصام ایدرلرز براکه ملائکه نک تقاول وماجرالرندن کتب متقدمه‌ده وارد اولدیغی اوزره سماع ایتمزسز وکتاب مطالعه سز اخبار تصور اولنمز الا وحی ایله اولور (ان یوحی الی الا انما انا نذیر مبین) بکا وحی اولنمدی الا انکیچونکه بن خلقی مخالفتدن انذار ایدوب اوامر ونواهی بی انلره اظهار ایدم (اذ قال ربک للملائکة انی خالق بشرا من طین) شول وقتده کی اختصامکه ربک جل شانه ملائکه یه دیدیکه بن طیندن بشر خلق ایدرین که انکله مراد آدم علیه السلامدر (فاذا سویته ونفخت فیه من روحی فقعوا له ساجدین) چانکه بن انک خلقنی اتمام ایدوب روح نفخیله انی احیا ایدم ملائکه تکرمه وتبجیل وجهی اوزره اکا سجده یه واردیلر (فسجد الملائکة کلهم اجمعون) اکا سجودله امر اولنان ملائکه نک جمیعی اکا سجود ایتدیلر (الا ابلیس استکبر وکان من الکافرین) لکن ابلیس سجوددن تعظم ایدوب امر الهی یه استنکار ومطاوعتدن استکبارا ابا ایتمسیله کافرلردن اولدی ویاخود اول علم اللهده کافرلردن ایدی (قال یا ابلیس ما منعک ان تسجد لما خلقت بیدی) الله تعالی اکا دیدیکه یا ابلیس سنی نه منع ایتدی واسطه سز خلق ایتدیکم شیئه سجود ایده سن (أستکبرت ام کنت من العالین) یوخسه استحقاقسز تکبرمی ایتدک ویاخود عالیلردن اولوب تفوقه مستحق اولدک ویا الان استکبار ایدوب من بعد مستکبر یندن اولمقدن زائل اولمزمیسن (قال انا خیر منه خلقتنی من نار وخلقته من طین) ابلیس دیدیکه بن اندن خیرلویمکه بنی ناردن وانی طیندن خلق ایتدک اویله اولسه کندمدن دون شیئه نیجه سجده ایدرین زیرا نار طینه غالبه واکل ایدر ابلیس قولنک فساد وبطلانی ایسه سورهٔ اعرافده کچدی (قال فاخرج منها فانک رجیم) الله تعالی اکا دیدیکه جنت ویا سمادن ویا صورت ملکیتدن چیقغلکه سن رحمتدن ومحل کرامتدن طرد اولنمیسن (وان علیک لعنتی الی یوم الدین) ویوم جزایه دکین لعنتم اوزرکده در (قال رب فانظرنی الی یوم یبعثون) ابلیس دیدیکه امدی یارب یوم بعثه دکین بکا امهال ایت (قال فانک من المنظرین الی یوم الوقت المعلوم) الله تعالی دیدیکه امدی سن شول وقته دکین امهال اولنانلردنسن اول عند الله معلومدر انی تقدم ویا تأخر ایتمز* دینلدیکه اول وقتله مراد اولدرکه انده نفخهٔ اولی واقع اولور ویومله

مراد

مراد اولدرکه وقت نفخه انک اجزائندن بر جزءدر (قال فبعزتک لاغوینهم اجمعین الا عبادک منهم المخلصین) ابلیس دیدیکه یارب سلطان قهرک حقیچون انلرک جمیعنه اغوای ایرکوره بن الا انلردن شول عبادیکی دکاکه طاعتکیچون انلری اخلاص وضلالتدن عصمت ایدوبسن (قال فالحق والحق اقول) الله تعالی دیدیکه بن حقی احقاق ایدوب حقی دیرینکه (لاملأن جهنم منک وممن تبعک منهم اجمعین) یا ابلیس سنک جنسکدن وناسدن سکا تابع اولندن متبوعین وتابعین جمیعکزله جهنمی طولدررین (قل ما اسألکم علیه من اجر) یا محمد انلره دیکل که قرآن ویا تبلیغ وحی اوزره سزدن اجر استمزین (وما انا من المتکلفین) تلقاء نفسمدن برشیء تقول ایدنلردن دکان (ان هو الا ذکر للعالمین) اول قرآن دکل الا جن وانسه موعظه‌در (ولتعلمن نبأه بعد حین) اول قرآنک وعد ووعیدن ویا انک صدقن موتندنصکره‌ده ویا یوم قیامتده ویا اسلام ظهورنده بیلورسز

سورة الزمر وهی سبعون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(تنزیل الکتاب من الله العزیز الحکیم) جبرائیل علیه السلامک قرآنی تنزیلی الله تعالی عندندندرکه اول انی تصدیق ایتمیه نه منتقم امرنده حکیمدر (انا انزلنا الیک الکتاب بالحق) یا محمد بز سکا قرآنی انزال ایتدک اول حقی ملتبس اولدیغی حالده (فاعبد الله مخلصا له الدین) امدی الله تعالی یه عبادت ایتکل انکیچون دینی شرکدن ویادن تمحیض ایدر اولدیغک حالده (ألا لله الدین الخالص) اکاه اولکه الله تعالی ایچون اولان شول دیندرکه هوا وشکدن وشائبهٔ کدردن خالص اوله زیرا که اول صفات الوهیه‌ده واسرار وضمائره اطلاعده منفرددر (والذین اتخذوا من دونه اولیاء ما نعبدهم الا لیقربونا الی الله زلفی) شونلرکه ملائکه واصنامی ویا عیسی وعزیری عبادت ایچون آلهه اتخاذ ایتدیلر دیدیلرکه بزم انلره عبادت ایتمزدکل الا انکیچوندرکه الله تعالی یه شفاعتلریله بزی تقریب ایدرلر (ان الله یحکم بینهم فیما هم فیه یختلفون) الله تعالی یوم قیامتده کفره ایله معبودلری بینی دین امرندن کافرین بینی دین امرندن اختلاف ایتدکلری شیئده حکم ایدر محقی جنته مبطلی ناره ادخال ایله (ان الله لا یهدی من هو کاذب کفار) اول کفره معبودلر بنه دینورکه شول وقتکه انلر اول معبودلرندن شفاعت رجا ایدوب انلر ایسه اول کفره یه لعنت ایدهلر الله تعالی حقه اهتدایی توفیق ایتمز اول کمسه‌که الهه‌لر بنی الله تعالی یه تقریب ایدر دیو کذب ایدر والله تعالینک غیریه عبادتله کفر ایدر (لو اراد الله ان یتخذ ولدا لاصطفی مما یخلق ما یشاء) اکر الله تعالی کفره نک زعم ایتدیکی اوزره ولد اتخاذین اراده ایتسه مخلوقاتندن دیلدیکی شیء اختیار ایدیدی (سبحانه هو الله الواحد القهار) الله تعالی ایسه اندن منزهدر واحددر شریکی یوقدر جمیع خلقنه کبریاء وعظمتله قهر ایدیجیدر (خلق السموات والارض بالحق) سموات وارضی امر حق ایچون خلق ایتدی یوخسه باطل ایچون دکل (یکور اللیل علی النهار ویکور النهار علی اللیل) لیلدن اکسلدوب نهاره آرتورر ونهاردن اکسلدوب لیله آرتورر (وسخر الشمس والقمر کل یجری لاجل مسمی) ومصالح عباد ایچون شمس وقمری تسخیر ایتدی هر بری انتهای دورنه ویاخود انقطاع حرکتنه دکین جاری اولور (الا هو العزیز الغفار) اکاه اولکه اول هر ممکنه قادر وهر شیئه غالبدر ودخی خلقنه غفاردر عقوبتنه عجله ایتمز (خلقکم من نفس واحدة ثم جعل منها زوجها) اول سزی نفس واحده‌دن یعنی آدمدن خلق ایتدی بعده اول نفس واحده‌دن زوجی یعنی حوایی انک ضلعندن خلق ایتدی اشبونده انک وحدانیه وقدرتنه اوچ آیت واردرکه اول آدم علیه السلامک اب وامسز خلق اولنمسیدر بعده اول ایکیسندن خلق لا یحصی انشعابیدر (وانزل لکم من الانعام ثمانیة ازواج) وسز ایچون ابل وبقر وغنم ومعزدن ذکر وانثی سکز صنف احداث ایتدی (یخلقکم فی بطون امهاتکم خلقا من بعد خلق فی ظلمات ثلث) الله تعالی سزی امهاتکز بطوننده ظلمت بطنده وظلمت رحمده وظلمت مشیمه‌ده خلقندن خلق آخره تحویل ایتدی شول وجهله کیم اول نطفه بعده علق بعده عظام بعده اول عظامه لحم کیوردی بعده خلق سوی یعنی طفل ایتدی (ذلکم الله ربکم له الملک لا اله الا هو) اشبو اشیایی خلق ایدن ربکز الله جل شانه‌درکه سموات وارض وما بینهمانک ملکی انکدر عبادته مستحق اندن

غیری معبود یوقدر (فانی تصرفون) انك عبادتندن غیرك عبادتنه نیجه صرف اولنورسز حالبوكه اول
هر شیئك خالقی اولوب هر حالده اكا احتیاجكز وانك سزه عدم احتیاجن بیلورسز (ان تكفروا فان الله غنی
عنكم) اكر سزا كا كافر اولور سكز اول سزك ایمان وعبادتكزدن غنیدر (ولا یرضی لعباده الكفر)
وعبادنه رحمتندن كفرلرینه راضی اولمز براول انلری عذاب وهلاكه ایقاع ایدر (وان تشكروا یرضه لكم)
واكر اكا ایمان وعبادت ایدرسكز انكله سزدن راضی اولورز براكه اول سزك فوز وفلاحكزه سببدر یوخسه
ایمانكزدن اكا منفعت عائد اولوردكادر (ولا تزر وازرة وزر اخری) یوم قیامتده هیچ بركمسه بر آخرك
ذنبیله مؤاخذه اولنمز (ثم الی ربكم مرجعكم فینبئكم بما كنتم تعملون) اشبو دنیادن رحلتكزدنصكره
آخرتده مصیركز ربكز جل شانه یه در اول انده سزه خیر وشردن دنیاده ایشلدیككزی خبر ویررو مستحق
اولدیغكز جزایی ایركوررر (انه علیم بذات الصدور) اول صدوركزده خفی اولان شیئی بیلور اعمالكزدن هیچ خافیه
اكا خفی اولمز (واذا مس الانسان ضر دعی ربه منیبا الیه) قچان كافره جسدو یا ولدو یا مالندن برشدت ایرسه
اصنامندن اعراض ایدوب انك دفعنده الله تعالی یه مقبل اولدیغی حالده اكا دعا ایدر (ثم اذا خوله نعمة
منه نسی ما كان یدعو الیه من قبل) بعده اول شدتدن بدل اكا عافیت ویرسه وزاندن اوكدین اول شدتك
دفعیچون اكا دعا ایتدیكن اونتور (وجعل لله اندادا لیضل عن سبیله) وانكیچون امثال وشركا قیلورتاكه
غیری دین اسلامدن صد ایده (قل تمتع بكفرك قلیلا انك من اصحاب النار) یا محمد كافرلره دیكل كه آز زمان
كفر كله دنیاده معیشت ایتكه سن اهل ناردنسن (ام من هو قانت) كافرمی خیرلیدر یوخسه وظائف
طاعاته قائممی ویاخود الله تعالی یه مطیع اولان اكا مطیع اولمین كبیمیدر (اناء اللیل ساجدا وقائما)
كیجه نك ساعاتنده صلوتده ساجد وقائم اولدیغی حالده (یحذر الاخرة ویرجو رحمة ربه) كه اول آخرت
عذابندن قورقوب ورب تعالینك رحمت ومغفرتن رجا ایلر * دینلدیكه اشبو ایه ابو بكر ویا عمر ویا عثمان
ویا سلمان ویا هر مؤمن قانت شاننده نازل اولوبدر (قل هل یستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون) دیكل كه
عالمونله جاهلون برابر اولمدیغی كبی قانتونله عاصون دخی برابر اولمز (انما یتذكر اولوا الالباب) اشبو بیانات
امثالیله متعظ ومعتبر اولمزالا انلركه بنم صنع وقدرتمده فهم واذهان صاحبلریدر (قل یا عبادی الذین آمنوا
اتقوا ربكم) یا محمد مؤمن اولان عبادمه دیكل كه جمیع امور یكزده الله تعالی یه مخالفتدن صاقنوب
توحیدی اوزره ثابت اولك (للذین احسنوا فی هذه الدنیا حسنة) داردنیاده طاعاتله احسان ایدنلره
آخرتده مثوبه حسنه وار دریاخود احسان ایدنلره دنیاده حسنه واردركه اول صحة وعافیه در (وارض
الله واسعة) الله تعالینك ارضی واسعه در اول كمسنه كه وطننده اكا توقیر احسان متعسر اوله اول
اكا متیسر اولان مكانه هجرت ایتسون (انما یوفی الصابرون اجرهم بغیر حساب) احتمال بلاء ومهاجرت
اوطانله مشاق طاعته صبر ایدنلره اجرلری حسابسز توفیه اولنور یعنی محاسبلرك حسابی اكا اهتدا ایتمز
حدیثده كلدیكه یوم قیامتده صلاة وصدقه وحج اهالیسیچون میزانلر قوریلوب اجرلری توفیه اولنور اما كه
اهل بلاء ایچون میزان قورلمز بلكه انلر اوزره اجر حسابسز صب اولنور حتی كه دنیاده عافیتده اولنلر تمنی
ایدرلركه نولیدی اجسادلریمز مقاربضله دنیاده قطع اولنمش اولیدی شول سببدنكه اهل بلانك نائل
اولدیغی فضائل وكراماتی كوره لردی (قل انی امرت ان اعبد الله مخلصا له الدین) دیكل كه بن امر اولندمكه
الله تعالی یه عبادت ایدم عبادتمی الكز انكیچون ایدر اولدیغم حالده (وامرت لان اكون اول المسلمین) وامر
اولندمكه مسلمینك اولی اولام (قل انی اخاف ان عصیت ربی عذاب یوم عظیم) دیكل كه اكر بن شركك ویاریا ایله
ربمه عصیان ایدرسم قورقرینكه بكا یوم قیامتده عذابی ایریشه (قل الله اعبد مخلصا له دینی) دیكل كه
بن الله تعالی یه عبادت ایدرین توحیدمی شركك وریادن خالص ایدر اولدیغم حالده امدی اخلاصده بكا اقتدا
ایدك اكر بكا اقتدا ایتمزسكز (فاعبدوا ما شئتم من دونه) الله تعالیدن غیری دیلدیككزه عبادت ایدك
(قل ان الخاسرین الذین خسروا انفسهم واهلیهم یوم القیامة) دیكل كه خسرانده كاملین انلردركه فوات
جنت ودخول نارله یوم قیامتده نفسلرینه زیان ایدرلر واهللرینه دخی زیان ایدرلر شول سببدنكه ایمانه كلمش
اولسه لر جنتده واصل اوله جقلری حور وولداندن محروم اولورلر (الا ذلك هو الخسران المبین) اكاه اولك كه

اشبو خسران غایت فضاحتده خسران ظاهردر (لهم من فوقهم ظلل من النار ومن تحتهم ظلل) انلرك
فوقندن نارودخاندن اطباق وسرادقات وتحتلرندن كذلك ناردن فراش ومهاد واردر (ذلك یخوف الله به
عباده) اشبو ذكر اولنان شول عذابدركه الله تعالی انكله عبادنی تخویف ایدركه اكا ایقاع ایدر شیئدن
اجتناب ایدهلر (یا عباد فاتقون) یا بنم مؤمن قوللرم بندن قورقوب سخطم ایجاب ایدر شیئه تعرض
ایتمكز (والذین اجتنبوا الطاغوت ان یعبدوها) شونلركه اوثانه عبادتدن امتناع ایدوب اندن بعید
اولدیلر (وانابوا الی الله) والله تعالینك عبادتنه رجوع ایتدیلر (لهم البشری) انلرایچون موته
احتضارلرنده وبعث اولندقلرنده ملائكه لسانیله جنته دخولله بشارت واردر (فبشر عباد الذین یستمعون
القول فیتبعون احسنه) یا محمد تبشیرایت شول عبادمه كیم قرآندن عزائم ورخص ایشتسه لر امر
اولندقلرینك احسنیله عمل ایدرلر انلرد بنده نقاد اولوب حسنله احسن بیننی تمییز ایدرلر قچان انلره واجب
ومندوب اعتراض ایتسه واجبی اختیار ایدرلر قصاص وعفو اعتراض ایتسه عفوی اختیار ایدرلر وبالجمله
ایكی شیء مامورك قنغیسی آخردن افضل ایسه اول افضلی ایثار ایدرلر (اولئك الذین هدیهم الله) امدی
انلر شول قومدركه الله تعالی انلری عزائم اخذنه توفیق ایتدی (واولئك هم اولوا الالباب) انلر عقول كامله
صاحبلریدركه وهم وعاده منازعه سندن سلیمدرلر (افمن حق علیه كلمة العذاب أفانت تنقذ من فی النار)
كفاردن اول كمسنه كه اوزرینه شقاوة وكلمهء عذاب واجب اوله سن انك مالك امر ایمیسن یوخسه ناره
مستحقلری اندن انقاذ ایدرمیسن حالبوكه سن اكا قادردكلسن (لكن الذین اتقوا ربهم لهم غرف من
فوقها غرف مبنیة تجری من تحتها الانهار) لكن شونلركه رب تعالی یی توحید ایدوب امرینه اطاعت ایدرلر
انلرایچون جنتده بری برلرینك اوزرینه بنا اولنمش غرفه لر واردركه انك فوقانیه وتحتانیه سی تحتندن علو
وسفلنده تفاوتسز نهرلر جاری اولور (وعد الله لا یخلف الله المیعاد) الله تعالی قرآننده انی وعد اكیدله
وعد ایتدی اول ایسه وعدنه خلاف ایتمز * ابو سعید الخدری رضی الله عنه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن
روایت ایدردیدیكه اهل جنت بری برلرینه غرفات اهلنی كوسترلر نته كیم دنیاده سز مشرق ویا مغرب افقنده
غابر كوكب دری بری برلریكزه كوسترورسز بینلرنده تفاضل اولدیغیچون دیدیلركه یا رسول الله اول منازل
انبیادر اكا انلردن غیری كیملر نائل اولور دیدیكه والله اشمدن اول كمسنه لركه الله تعالی یه ایمان كتوروب
مرسلینی تصدیق ایتدیلر (الم تر ان الله انزل من السماء ماء فسلكه ینابیع فی الارض) یا محمد بلمزمیسنكه
الله تعالی سمادن یغموری ایندروب یرده كی عیون ومجاری یه ادخال ایدرامدی یرده كی صولرك جمیعی سمادن
اینوبدر (ثم یخرج به زرعا مختلفا الوانه) بعده انكله یردن اكینلر چیقاردركه انك اصنافی مختلفدر یعنی
بر وشعیر وغیریدرو یاخود كیفیاتیكه اخضر واحمر وغیریدر (ثم یهیج فتراه مصفرا) بعده جفافی تمام اولوب
یبسندن انی صرارمش اوله كوررسن (ثم یجعله حطاما) بعده انی فتات منكسر قیلور (ان فی ذلك لذكری
لاولی الالباب) اشبو مذكورده عقول كامله صاحبلرینه تذكیر واردركه انی تدبیر وتسویه یه وحالدن
حاله تحویله قادر بر صانع حكیمدن لابددر واول حیاتك مثلیدركه اكا اغترار ایدلمز (افمن شرح
الله صدره للاسلام فهو علی نور من ربه) اول كمسنه كه الله تعالی انك قلبنی توحید قبولنه توسیع ایده اول
رب تعالیدن معرفة وحقه اهتدا اوزره در * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدردیدیكه
قچان نور قلبه داخل اولسه اول قلبده انشراح وانفساح اولور * دینلدیكه انك علامتی ندر دیدیكه
دار خلوده انابت ایدر ودار غروردن تباعد ایدرو موتك نزولندن اول موت ایچون حاضرلنور (فویل
للقاسیة قلوبهم من ذكر الله اولئك فی ضلال مبین) عذاب شدید اول كمسنه لره كیم الله تعالینك ذكرنی سماعدن
قلبلرینه قسوة ویبوسة ایرهز براكه كفار قرآنی وكرك انذارنی ایشتدكلرنده كفرلرین وذكر اللهدن اعراضلرین
ارتوررلر * دینلدیكه قچان بر نفس خبیثة الجوهر اولسه ذكر اللهی ایشتمسی قلبنك قسوه وكدورتن ارتورر
طیبة الجوهرلك لینه وصفاسن ارترمسی كبی وشمس كبی كه شمعی اریدر وملحی طوكدرر امدی اول وصفلو
كمسنه لر برضلالده دركه فسادی ظاهردر اشبو ایتك سبب نزولی علی وحمزه ودخی ابولهب وولدیدر روایت
اولندیكه اصحاب رضی الله عنهم بروقتده ملول اولوب یا رسول الله بزه تحدیث ایت دیدكلرنده نازل اولدیكه

(الله نزل احسن الحديث) الله تعالى سزه حديثك احسنن انزال ايتدى (كتابا متشابها) بر كتابيكه حسن ونظم وصحت وحكمده بعضى بعضنه بكزر يوخسه مختلف اولوب بعضى بعضنى نقض ايتمز وياخود اعجازده وتوافق نظمده وصحت معناده ومنافع عامه يه دلالتده بعضى بعضنه متشابهدر (مثانى) اول ايكيشر ايكيشردر وعد ووعيد امر ونهى ناسخ ومنسوخ ثواب وعقاب امثال وقصصدر وتكريرك فائده سى اولدركه نفوس وعظ ونصيحتدن انفراشيادر امدى مادامكه اول اكا تكرار اولنميه انده رسوخ بولمز (تقشعر منه جلود الذين يخشون ربهم) اول كتابى وآيات وعيدنى استماعدن رب تعاليدن خائفلرك قلوبى درزر وجلودى صقيلور (ثم تلين جلودهم وقلوبهم الى ذكر الله) بعده انلرك جلود وقلوبى الله تعالينك رحمت ومغفرتى ذكرنه اطمينان وسكون ايدر (ذلك هدى الله يهدى به من يشاء) اشبو احسن حديث الله تعالينك سبب توفيقيدر انكله ديلديكى كمسه يى دين اسلامه هدايت ايدر (ومن يضلل الله فما له من هاد) اول كمسه كه الله تعالى انى مخذول ايده انى هدايت ايدر اولمز (افمن يتقى بوجهه سوء العذاب يوم القيامة) اول كمسه كه يوم قيامتده كندوبى سوء عذابدن يوز يله قوريه شول كمسه كبيميدركه عذابدن امين اوزره اوله روايت اولنديكه يوم قيامتده كفارك اللرى بيونلرينه تيمورلنوب باشلرى اشغه جهنمه براغورلر او يله اولسه انشى يوزلرندن غيرى برشيئله دفعه قادر اولمزلر (وقيل للظالمين ذوقوا ما كنتم تكسبون) كفر وعصيانله نفسلرينه ظلم ايدنلره دينوركه اول كسب ايتديككزك جزاسنى ذوق ايدك (كذب الذين من قبلهم فاتاهم العذاب من حيث لا يشعرون) اهل مكه دن اول كچن كفار رسوللرينى تكذيب ايتديلر انلره عذاب برجهتدن كلديكه شدت غفلتلرندن انلره اول جهتدن عذاب كلمسن توهم ايتمزلردى (فاذاقهم الله الخزى فى الحياة الدنيا ولعذاب الآخرة اكبر لو كانوا يعلمون) الله تعالى انلره حياة دنياده ذلى اذاقه ايتديكه اول مسخ وخسف وقتل وسبى واجلاء وامثاليدر وانلر ايچون اعداد اولنان آخرت عذابى ايسه شديد ودائم اولديغيچون اندن اكبردر اكر علم ونظر اهلندن ايسه لر انى بيلورلر واندن عبرت آلورلر (ولقد ضربنا للناس فى هذا القرآن من كل مثل لعلهم يتذكرون) اشبو قرآنده بز ناس ايچون امر دينده احتياج اولور هر مثلدن ضرب ايتدك تا كه انكله متعظ اوله لر (قرآنا عربيا غير ذى عوج لعلهم يتقون) اول قرآنى عربى اولديغى حالده كه انده اختلال وتناقض يوقدر تا كه انكله شركدن اتقاء ايده لر (ضرب الله مثلا رجلا فيه شركاء متشاكسون ورجلا سلما لرجل هل يستويان مثلا) الله تعالى مثل ضرب ايلدى مشركك ايچون شول رجلى كه انك الهه سى اولوب اول رجلده شركاء اوله لر سوء اخلاقلرندن انده تنازع ايده لر برينك اكا امر ايتديكى شيدن انى اخرى نهى ايده وموحد ايچون شول رجلى كه اول رجلى واحد ايچون خالص اولوب هيچ احد اكا نزاع ايتميه امدى ايكيسى وصفده مساوى اولمز زيرا كافر شول عبده بكزركه انك والسى اولان اول انك الهه سيدركه انده مشتركلردر وقت واحدده انلرك هر برينه برحاجت عارض اولوب اكا امر ايتدكلرنده اول عبد متحير اولوركه مواليسنك قنغيسن ارضا ايده ومؤمن ايسه شول عبده بكزركه انك مولاسى واحد اولوب انك خدمتنه قائم اوله خدمتيله انى ارضاده متحير اولميه (الحمد لله) حمدك كليسى الله تعالى يه مختصدر حقيقتده انده اكا غيره مشارك اولمز زيرا كه منعم بالذات ومالك مطلق اولدر (بل اكثرهم لا يعلمون) بلكه كفارك كليسى بلمزلركه رب واحده عبادت خيرليدر اندنكه غيرى اكا تشريك ايده لر (انك ميت وانهم ميتون) يا محمد سكا وكرك انلره موت ايريشسردر كليكزه موت صددنده وموتى عدادنده سز وقتا كه كفار مكه محمدك موتنه تربص ايده لم ديديلر اشبو آيه نازل اولدى (ثم انكم يوم القيامة عند ربكم تختصمون) بعده يوم قيامتده ربكز جل شانه عندنده اختصام ايدرسز يا محمد سن كفارا اوزره احتجاج ايدرسنكه توحيدده سن حق اوزره اولوب تشريكده انلر باطل اوزره ايديلر وسن ارشاد وتبليغده اجتهاد ايدوب انلر ايسه تكذيب وعناده لج ايتديلر * ديلديكه انكله مراد اختصام عامه در ناس برى برلرينه خصومت ايده لر شول امورده كه دنياده تعدى وتجاوز ايتمشلردى * پيغمبر عز صلى الله عليه وسلم ايدر بر كمسه كه عندنده برمسلمك عرض ويا مالندن حقى اوله اشبو دنياده انى اكا اداويا استحلال له ذمتن تبرئه ايتسون شول كون كلمزدن اول كه انده درهم ودينار اولميه بلكه اول حق صاحبى حق مقابله سنده انك اعمال صالحه سندن آلور اكر عمل صالحى

وارايسه واكر عمل صالحه سى يوغيسه اول حق صاحبنك سيئاتندن اكا يوكلنور وناره كوندريلور (فمن اظلم ممن كذب على الله) شول كمسه دن اظلم كيمدركه الله تعالى يه ولد وشريك اضافتيله كذب ايده (وكذب بالصدق اذ جاءه) واكا قرآن كلديكنده توقف وتفكرسزانى تكذيب ايده (اليس فى جهنم مثوى للكافرين) اكا كافر اولنلر ايچون جهنمده منزل يوقميدر امدى اول انلره مجازاة يتر (والذى جاء بالصدق وصدق به اولئك هم المتقون) اولكه قرآنله كلديكه اول محمد عليه السلامدر واولكه قرآنى تصديق ايتدى بو وصفلو كمسه لر شرك وعصياندن اتقا ايدنلردر (لهم ما يشاؤون عند ربهم) انلر ايچون رب تعالى عندنده جنتده ديلدكلرى هرشيء واردر (ذلك جزاء المحسنين) اشبو طاعتلرنده احسان ايدنلرك جزاسيدر (ليكفر الله عنهم اسوء الذى عملوا) تا كه الله تعالى انلردن اسوء اعماللرينى تكفير ايده اويله اولسه انلردن دونلرى تكفير اولى اولور (ويجزيهم اجرهم باحسن الذى كانوا يعملون) وانلره محاسن اعماللرى ثوابنى احاسننه كوره ويره تا كه فرط اخلاصلر ايچون اجرلرى زياده وعظيم اوله ومساوئ اعماللرينه ايسه جزاء اولنمزلر (اليس الله بكاف عبده) الله تعالى عبدنه يعنى محمد عليه السلامه كافى دكلميدر وقتا كه كفار قريش ديديلركه يا محمد بزم الهه مز طعنندن زائل اولمزسن صاقنكه انلردن سكا سوء ايرشميه اويله اولسه بو آيه نزوليله هر ذى شرك شرنى دفعده الله تعالى عبدنه كفايت ايدر ديلدى (ويخوفونك بالذين من دونه) يا محمد مشركون سنى الله تعاليدن غيرى عبادت ايتدكلرى الهه لر يله تخويف ايدرلر (ومن يضلل الله فما له من هاد) اول كمسه كه الله تعالى انى هدايت ايتميه اكا هدايت ايدر اولمز (ومن يهد الله فما له من مضل) واولكه الله تعالى انى هدايت ايده انى اندن منع ايدر اولمز (اليس الله بعزيز ذى انتقام) الله تعالى ملكنده غالب منيع واعداسنه انتقام ايدرد كلميدر (ولئن سالتهم من خلق السموات والارض ليقولن الله) اكر سن مشركينه سموات وارضى كيم خلق ايتدى ديو سؤال ايتسك ديه لركه الله تعالى خلق ايتدى خالقيتده تفردنه برهانك وضوحيچون (قل افرأيتم ما تدعون من دون الله ان ارادنى الله بضر هل هن كاشفات ضره) يا محمد مشركينه ديكل كه شول الهه كزكه الله تعاليدن غيرى اكا عبادت ايدرسز بكا خبرويرك كه اكر الله تعالى بكا ضرر اراده ايتسه الهه كز اول ضررك كشفنه قادر اولورلرمى (او ارادنى برحمة هل هن ممسكات رحمته) وياخود الله تعالى بكا نفع اراده ايتسه الهه كز اول نفعى بندن امساكه قادر اولورلرمى (قل حسبى الله) ديكل كه بكا خير اصابتنه وبندن شر دفعنه الله تعالى كافيدر (عليه يتوكل المتوكلون) توكل ايدنلر الله تعالى يه توكل ايدرلر زيرا كه امورك كليسى اندن صدور ايدر ايديكن بيلورلر (قل يا قوم اعملوا على مكانتكم انى عامل) ديكل كه يا قوم قوة وطاقتكز اولديغنجه بنم هلاكمه عمل ايدك بن دخى سزلك هلاككزه عمل ايدرين (فسوف تعلمون من ياتيه عذاب يخزيه ويحل عليه عذاب مقيم) زمان قريبده بيلورسزكه الله تعالينك عذابى كيمه كلوب هلاك ايدر وعذاب دائم كيمه نزول ايدر (انا انزلنا عليك الكتاب للناس بالحق) يا محمد بز سكا قرآنى حق متلبس اولديغى حالده ناس اجليچون انزال ايتدك زيرا كه اول انلرك معاش ومعادنده مناط مصالحلريدر (فمن اهتدى فلنفسه) اول كمسه كه اهتدا ايده نفسنه نفع ايدر (ومن ضل فانما يضل عليها) واولكه هدايتدن اعراض ايده انك وبالى كندى نفسنه ايرر انى تخطى ايتمز (وما انت عليهم بوكيل) سن انلر اوزره توكيل اولنمدك كه انلرى هدايته جبر ايده سن بلكه سن انجق بلاغه مأمورسن حالبوكه سن تبليغ ايتدك (الله يتوفى الانفس حين موتها والتى لم تمت فى منامها) الله تعالى ارواحى ابداندن قبض ايدر اروا حك انده تعلق وتصرفن ظاهرده وباطنده قطعله كه اول موت عندنده در وياخود انى انجق ظاهرده قطع ايدر يوخسه باطنده دكل كه اول نوم عندنده در * ديلديكه هر انسانك ايكى نفسى واردر برى نفس حياتدركه موت عندنده مفارق اولور وانك زواليله نفس زائل اولور وبرى ايسه نفس تميزدركه اول نوم عندنده مفارق اولور اول اجلدن كوررسنكه نومى حالنده تنفس ايدر * ديلديكه هر انسانك نفسى وروحى واردر نفسى نومى عندنده كيدر روحى قالور * على رضى الله عنه ايدر نوم عندنده روح چيقار شعاعى جسدده قالور انك سببيله دركه رؤيا كورر چقانكه اويانه لحظه دن اسرع زمانده روح جسده ايرر (فيمسك التى قضى عليها الموت ويرسل الاخرى الى اجل مسمى) اول قبض اولنان ارواحدن شول اوزرينه موت قضا اولنان روحى امساك ايدوب جسدنه

ردایتمز وشول اوزرینه موت قضا اولنمین روحی جسدینه ارسال ایدرتا که موتی وقتی ایرشنجه بو حال اوزره
کیدر* دینلدیکه احیاء وامواتک ارواحی منامده بری برلرینه بولیشورلر والله تعالینک دیلدیکی وجه
اوزره سویلشورلر رجوع ایدراولدقلرنده الله تعالی امواتک ارواحنی امساک ایدرواحیانک ارواحنی ارسال
ایدوب حتی که اجسادلرینه ایرر (ان فی ذلک لایات لقوم یتفکرون) اشبو نومی امساک وارسالده الله
تعالینک کمال قدرت وحکمتنه وشمول رحمتنه آیتلروارد رشول قومه کیم ارواحک ابدانه تعلقی کیفیتنده
وموت عندنده ارواحک اجساددن بالکلیة مفارقتنده واجسادک فناسیله ارواح فانی اولمیوب باقی اولمسنده
واکا سعادت وشقاوت اعتراسنده وآجالی انقضاسنه دکین حینابعد حین انک ارسال اولنمسی حکمتنده
تفکرایدرلر (ام اتخذوا من دون الله شفعاء) بوخسه انلر الله تعالینک اذنسز آلهه لرینی شفعاءمی
اتخاذایدرلر (قل اولو کانوا لایملکون شیأ ولا یعقلون) دیکل که آلهه لری انلره شفاعتمی ایدراکرچه انلر
کوربلن صفات اوزره جمادات اولوب برشیئه قادردکللر و برشیء بلمزلرسه ده ینه انلری شفعاءمی اتخاذایدرلر
(قل لله الشفاعة جمیعا) دیکل که شفاعتک کلیسی الله تعالینک اذننه متوقفدر انک اذنسز هیچ احد شفاعتنه
مالک اولمز و بعد الاذن مشرکین ایچون شفاعت اولنمز (له ملک السموات والارض) سموات وارضک ملکی
جمیعا انکدر دنیاده کی اعمالکزی اول احصاءایدر (ثم الیه ترجعون) بعده اخرتده اکا رجوع ایدرسز
اندهسزه جزاکزی ایدر امدی دنیاده واخرتده ملک انک اولیجق شول دنیاده واخرتده مقبول ومرضیسی
اولمین شیئدن نیجه شفاعت ومدد امیدلنورلر (واذا ذکر الله وحده اشمأزت قلوب الذین لا یؤمنون بالآخرة)
قچان الله تعالینک وحدانیتی ذکراولنسه شول اخرته ایمانلری اولمینلرک قلوبی اندن نفور ایدر (واذا ذکر الذین
من دونه اذاهم یستبشرون) قچانکه الله تعالینک غیری الهه لری ذکراولنسه قلبلری سرورله طولوب بشرة
وجهلرینه انبساط کلور (قل اللهم فاطر السموات والارض عالم الغیب والشهادة انت تحکم بین عبادک فیما
کانوا فیه یختلفون) یامحمد وقتا که سن انلرک کفرنده متحیراولوب عناد وشدت شکیمه لرنده عاجز اوله سن الله
تعالی یه التجاایدوب دیکل که یاالهی که سن سموات وارضی خلق ایدوب سن احوال وامورک کیزلو واشکاره سن
بیلورسن عبادکک اختلاف ایتدکاری شیئده بنمله انلرک بینی فصله قادر اولورسن (ولوان للذین ظلموا ما فی
الارض جمیعا ومثله معه لافتدوا به من سوء العذاب یوم القیامة) اکر بریوزنده اولان اشیانک جمیعی وانکله
بیله انک مثلی کافرلرک اولسه یوم قیامتده سوء عذابدن خلاص ایچون انی فدا ایدهلردی حالبوکه اول انلردن
قبول اولمیه (وبدا لهم من الله ما لم یکونوا یحتسبون) ودنیاده شول حسبانلری اولمدیغی عذاب اول وقتده
انلره نازل وظاهر اوله (وبدا لهم سیئات ما کسبوا) وکسب ایتدکاری اعمال سیئه لری انلره ظاهر اوله
شول حینده که صحایف اعماللری انلره عرض اولنه (وحاق بهم ما کانوا به یستهزؤن) وانلری احاطه ایده
اول شیئک جزاسیکه انی استهزاء ایدرلردی (فاذا مس الانسان ضر دعانا) قچان جنس انسان ضره ایرسه انک
کشفیچون بزه دعا ایدر (ثم اذا خولناه نعمة منا قال انما اوتیته علی علم) بعده تفضل ایدوب اکا نعمت
ویرسک دیرکه اول بکا وجوه کسبی بیلدیکمدن و یرلدی (بل هی فتنة) بلکه اول نعمت اکا امتحاندرکه
انکله شکران ویا کفران نعمت ایدیکی کندویه ظاهر اوله (ولکن اکثرهم لا یعلمون) الا بو که انلرک اکثری
انی بلمزلر (قد قالها الذین من قبلهم) انلردن اول کچنلر اول مقاله یی دیمشلردی (فما اغنی عنهم ما کانوا
یکسبون) انلرک متاع دنیادن کسب ایتدکاری عذابلری دفعنه برشیء مفید اولمدی (فاصابهم سیئات
ما کسبوا) اویله اولسه انلره کسب ایتدکاری اعمال سیئه لرینک جزاسی ایردی (والذین ظلموا من هؤلاء
سیصیبهم سیئات ما کسبوا) اشبو مشرکیندن عتوله نفسلرینه ظلم ایدنلره ودخی کسب ایتدکاری اعمال
سیئه لرینک جزاسی ایریسردر انلره ایردیکی کبی (وما هم بمعجزین) حالبوکه انلر عذاب اللهدن فوت
اولوردکللردر زیرا که مرجعلری الله تعالی یه در اکابرورؤسالری بدرده قتل اولندی ویدی ییل قحط چکدیلر
(اولم یعلموا ان الله یبسط الرزق لمن یشاء ویقدر) بلمدیلرمیکه الله تعالی رزقی دیلدیکی کسه یه بسط ایدر
ودیلدیکندن قبض ایدرشول حیثیتدنکه انلره یدی ییل قحط چکدردیکندنصکره یدی ییل دخی انلره سعت
ورفاهیت ایردردی (ان فی ذلک لایات لقوم یؤمنون) اشبو بسط وتضییقده حوادثک کلیسی الله

تعالیدن ایدیکنه مؤمن اولانلره علامتلروارد ر (قل یا عبادی الذین اسرفوا علی انفسهم) یامحمد مؤمنلره
بنم لسانمله دیکل که یا عبادی که معاصیده اسرافله نفسلری اوزره جنایتده افراط ایتدیلر (لا تقنطوا من
رحمة الله) الله تعالینک مغفرتندن وتوبه ایدرسکز توبه کزی قبولندن مأیوس اولمکز (ان الله یغفر الذنوب
جمیعا) الله تعالی ذنوبک جمیعنی مغفرت ایدر اکرچه اول ذنوب کبائر ایسه ده* دینلدیکه اکرچه توبه سز
ایسه ده زیرا که توبه ایله تقیید خلاف ظاهردر شول دلیله کیم (ان الله لا یغفر ان یشرک به و یغفر ما دون
ذلک لمن یشاء) الله تعالی دیلدیکنک شرکدن ماعدا ذنوبی مغفرتن اطلاق ایتدی (انه هو الغفور الرحیم)
زیرا که اول رحمت ومغفرتده بلیغدر* ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حمزه
رضی الله عنه نک قاتلی وحشی یی اسلامه دعوتیچون خبر کوندردکده دیدیکه سن بنی دینکه نیجه دعوت
ایدرسن حالبوکه زعمکده برکسه که قتل ویازنا ویاشرک ایده (یضاعف لهم العذاب) اکا عذاب مضاعف
قلنور دیرسن بن ایسه اول ذنوبک کلیسنی ایتمشم اویله اولسه نازل اولدیکه (الا من تاب وآمن وعمل عملا صالحا
فاولئک یبدل الله سیئاتهم حسنات) که اول سوره فرقانده کچدی وحشی دیدیکه اشبو شرط شدیددر
قورقارینکه انی اقامته قادر اولمیم انک غیریسی اولسه اکا بناء نازل اولدیکه (ان الله لا یغفر ان یشرک به
ویغفر ما دون ذلک لمن یشاء) که اول سوره نساده در وحشی دیدیکه نه بیلورین بلکه مغفرتی اراده اولنان قومدن
اولمیم اویله اولسه اشبو صددنده اولدیغمز (یا عبادی الذین اسرفوا علی انفسهم) آیتی نازل اولیجق وحشی اکا
مطمئن اولوب اسلامه کلدی مسلمانلر دیدیلرکه یارسول الله اشبو حکم وحشی یه خاصمیدر بوخسه سائر
مسلمینه دخی عاممیدر دیدیکه بلکه جمیع مسلمینه عامدر (وانیبوا الی ربکم واسلموا له من قبل ان یأتیکم
العذاب ثم لا تنصرون) ذنبدن تائبین اولدیغکز حالده ربکز الله تعالی یه رجوع ایدوب عملی انک وجه
کریمیچون خالص ایدک سزه عذاب کلمزدن اول زیرا که اول کلدکدنصکره اندن منع اولنمزسز امدی ایه سابقه
دلالت ایتمزکه هرکسه یه توبه سز وسبق تعذیبسز مغفرت حاصل اوله تاکه توبه دن وعملده اخلاصدن
استغنا اولنه (واتبعوا احسن ما انزل الیکم من ربکم) ربکز جل شانه دن سزه انزال اولنان شیئک احسننه
اتباع ایدک که اول مأموربه در منهی عنه دکلدر ویاعزائمدر رخص دکل ویاناسخدر منسوخ دکل ویانجاة
وسلامته ایصالده اقرب اولانه اتباع ایدک انابه وطاعته مواظبه کبی (من قبل ان یأتیکم العذاب بغتة
وانتم لا تشعرون) شول وقتدن اول که فجأة سزه عذاب کله حالبوکه امور دنیایه اشتغالکز واخرته عدم ایمانکز
سبیله انک مجیئنه شعورکز اولمیه کیم تدارک ایده سز (ان تقول نفس یا حسرتی علی ما فرطت فی جنب الله)
امدی طاعته مبادرت ایدک نفس فاجره نک دیمسی کراهتله کیم حسرت وندامت بکا که الله تعالی یه طاعتده
تقصیرایتمشم (وان کنت لمن الساخرین) اکرچه بن الله تعالینک دین وکتاب ورسولی ومؤمنینی استهزاء
ایدنلردن ایدم یعنی طاعة اللهی تضییعله کفایت ایتمیوب حتی که اهل طاعتی سخره ایدندی (او تقول لو ان
الله هدانی لکنت من المتقین) ویاخوددیه که اکر الله تعالی بنی حقه ارشادله هدایت ایتسه شرک ومعاصیدن
اتقاایدنلردن اولوردم (او تقول حین تری العذاب لو ان لی کرة فاکون من المحسنین) ویاخوددیه که
یوم قیامتده عذابی کوردیکنده اکر بنم برکره دخی دنیایه رجوعم اولسه عقیده وعملده احسان ایدنلردن
اولوردم (بلی قد جاءتک آیاتی فکذبت بها واستکبرت وکنت من الکافرین) الله تعالی دیه که بلی سکا بنم
ایاتم کلمشیدی سن ایسه انی تکذیب ایدوب قبولدن امتناعکله کافرلردن اولمشدک (ویوم القیامة تری
الذین کذبوا علی الله وجوههم مسودة) یوم قیامتده الله تعالی یه کذب وافترا ایدنلری یوزلری قرارمش
کوررسن (الیس فی جهنم مثوی للمتکبرین) ایمان وطاعتدن تکبرایدنلره جهنمده مقام یوقمیدر واردر
(وینجی الله الذین اتقوا بمفازتهم) الله تعالی شرک ومعاصیدن اتقاایدنلری انجاایدرشول طریقله کیم اول
انلری فوز ونجاته مؤدی اولور (لا یمسهم السوء ولا هم یحزنون) انلره مکروه ایرشمز ودنیادن فوت
ایتدکاری اشیایه حزن چکمزلر (الله خالق کل شیء) الله تعالی خیروشر ایمان وکفردن هرشیئک خالقیدر
(وهو علی کل شیء وکیل) اول هرشیئی حفیظدر تصرفنه تولی ایدر (له مقالید السموات والارض)
سموات وارضک مفاتحی انکدر دینلدیکه سمواتک مفاتحی مطردر انواعیله وارضک مفاتحی نباتدر انواعیله

عثمان رضى الله عنه پیغمبریمز صلى الله عليه وسلمه مقالیددن سؤال ایتدکده دیدیکه انك تفسیری (لا اله الا الله
والله اکبر وسبحان الله وبحمده واستغفر الله ولا حول ولا قوة الا بالله هو الاول والآخر والظاهر والباطن
بیده الخیر یحیی ویمیت وهو على كل شئ قدير) یعنی اشبو کلماتله الله تعالی توحید وتمجید اولنور که اول سموات
وارض خیرنك مفتاحیدر بر کمسه که انی تکلم ایده اکا اصابت ایدر (والذين كفروا بآيات الله اولئك هم
الخاسرون) شونلر که الله تعالینك دلائل قدرتنه وسموات وارض امرنده استدامتنه ویاخود انك توحید
وتمجیدی کلماتنه کافر اولدیلر امدی انلر رحمت وثوابدن خاسرلردر (قل افغير الله تأمروني اعبد ايها الجاهلون)
دیکل که اشبو دلائل ومواعیددن صکره ای جاهللر بکا امر ایدر میسز که الله تعالینك غیریه عبادت ایدم
(ولقد اوحى اليك والى الذين من قبلك لئن اشركت ليحبطن عملك ولتكونن من الخاسرين) یا محمد سکا وسندن
اول کچن رسوللره وحی اولندیکه على سبيل الفرض سن اشراك ایتسك عملك حبط اولوب خاسرلردن اولورسن
اشبو خطاب اکرچه پیغمبریمز علیه السلامه در لکن مراد امتیدر (بل الله فاعبد وكن من الشاكرين) بلکه یالکز
الله تعالی یه عبادت ایت وانك سکا ایتدیکی انعامنه شکر ایدنلردن اولغل (وما قدروا الله حق قدره) انلر
نفسلرنده الله تعالینك عظمتنی حق تعظیمله تقدیر ایتدیلر شول حیثیتده نکه اکا لایق اولمین شیئی اکا شریك قلدیلر
(والارض جميعا قبضته يوم القيامة والسموات مطويات بيمينه) والحال ارضون سبعك جمیعی ویاخود
ارضك ظاهره وغائره سی یوم قیامتده انك مقبوضه سیدر یعنی ملك وتصرفنده در نیجه دیلرسه مزاحمسز
سهولتله تصرف ایدر یعنی اول ارض عظمتیله انك قدرتنه نسبت اولنسه قبضهٔ واحده مشابه سنده در
کذلك سموات دخی انك قدرتیله مجموعاتدر * اشبو آیتك عظمتنه وانك قدرتنه اضافتله ذکر اولنان اجرام
عظامك حقارتنه تنبیهدر (سبحانه وتعالى عما يشركون) امدی قدرة وعظمتی بو مرتبه ده اولان حضرت
باری جل شانه مشرکونك اشراکندن منزه وعالی اولدی (ونفخ في الصور فصعق من في السموات ومن
في الارض) اول مرهکه صوره نفخ اولنه سموات وارض ومابینهماده حیاتده اولان مخلوقاتك جمیعی میت
ویا مغشی علیه اولور (الا من شاء الله) الا انلر که الله تعالی انلرك بقاسن دیلیه * دینلدیکه انلر جبرائیل
واسرافیل ومیکائیل وملك الموتدر ویاخود جنت ونارده اولان حور وولدان وزبانیه در ویا حملهٔ
عرشیدر تکیم ذکری سورهٔ نملده کچمشدر * دینلدیکه اول استثنا اولنانله مراد انجق الله تعالینك ذاتیدر
(ثم نفخ فيه اخرى فاذا هم قيام ينظرون) بعده اول صوره ایکنجی کره نفخ اولنه کوریله کیم خلائق قبرلرندن
طوره لر کندیلره نه فعل ایدیلور ایدیکنه منتظر اوله لر ویا اهوال قیامته نظر ایده لر که سمانیجه تغییر وارض
نیجه تبدیل اولنور ودای انلری نه شیئه دعوت قیلور واقربانك بری برلرندن شفقتی کیدر وخصمادن انلره
توجهله خصومت ایدر (واشرقت الارض بنور ربها) وارض محشر رب تعالینك عدلی نوریله منور اوله
ویاخود بر نورایله کیم اجسام مضیئه توسطنسز انده خلق اولنه (ووضع الكتاب) وصحائف اعمال عمالك
یدلرینه ویریله ویا لوح محفوظله اول صحائف مقابله ایدیله (وجيء بالنبيين والشهداء) و پیغمبرلر وملائکه
ومؤمنیندن شهدا کتوریله کیم رسوللر ایچون شهادت ایده لر که انلر امت محمد در ویاخود کراما کاتبین ملکلریدر
ویاخود فی سبیل الله مقتوللردر (وقضي بينهم بالحق وهم لا يظلمون) وعباد بیننده ظالمین ومظلومین رسل
وامم بینی عدلله قضا اولنه انلر ظلم اولنمزلر نه ثوابلرینك نقصیله ونه عذابلرینك زیاده سیله (ووفيت كل نفس
ما عملت) وهر نفس خیر وشردن عملنك جزاسی توفیه اولنه (وهو اعلم بما يفعلون) اول الله تعالی انلرك
افعالنه اعلمدر شهدانك شهادتنه احتیاج اولمز بلکه اشهادی عمللری اوزره حجت تأکید ایچوندر (وسيق الذين
كفروا الى جهنم زمرا) وکافرلر ضلالت وشرارنه تفاوت اقداملری حسبنجه فوج فوج بعضی بعضنك
اثرنده جهنمه سوق اولنه (حتى اذا جاؤها فتحت ابوابها) حتی بجا نکه اکا ایره لر ایدی قپوسی انلر ایچون
اچله (وقال لهم خزنتها الم يأتكم رسل منكم يتلون عليكم آيات ربكم وينذرونكم لقاء يومكم هذا)
انك خازنلری یعنی زبانیه انلره دیه لر که کندی جنسکزدن سزه رسوللر کلمدیمیکه ربکز جل شانه نك آیتلرینی
سزه تلاوت ایدرو بو کونه لقا کزله سزی تخویف ایدر (قالوا بلى ولكن حقت كلمة العذاب على الكافرين)
کافرلر دیه لر که بلی بزه رسوللر کلدیلردی تلاوت ایات وانذار ایتدیلردی الا بو که علم الاهده اوزریمزه کلمهٔ عذاب

واجب اولدیکه (لاملأن جهنم من الجنة والناس اجمعين) قولیدر (قيل ادخلوا ابواب جهنم خالدين فيها
فبئس مثوى المتكبرين) اول کافرلره دینلدیکه امدی ضلالتده مراتبکز حسبنجه ابواب جهنمه دخول
ایدلك انده دائمین اولدیغکز حالده اول جهنم ایماندن تکبر ایدنلره نه چرکین منزل اولور (وسيق الذين اتقوا ربهم
الى الجنة زمرا) ورب تعالیدن قورقوب شرکدن ومعاصیدن اتقا ایدنلر شرف وعلو طبقه ده مراتبلری حسبنجه
راکبین اولدقلری حالده فوج فوج بعضی بعضنك اثرنده جنته سوق اولنه لر (حتى اذا جاؤها وفتحت ابوابها)
حتی بجا نکه انلر اکا کله لر حال بوکه انلر کلمزدن اول انك قپولری انلر ایچون اچیله (وقال لهم خزنتها
سلام عليكم طبتم فادخلوها خالدين) جنتك خازنلری انلره دیه لر که اوزریکزه سلامت اولوب من بعد مکروه
ایرمسون ذنوبدن طاهر اولدیکزدی ویاخود جنت سزه کوزل مقام اولدی امدی اکا کیروب انده خالدین
اولك بجا نکه اکا کیره لر انلر ایچون اعداد اولنان کراماتی کوره لر فرح وسرور ایده لر (وقالوا الحمد لله الذي
صدقنا وعده) الله تعالی یه حمد اولسونکه رسوللری لسانیله اولان وعدنی بزه انجاز ایتدی (واورثنا
الارض نتبوأ من الجنة حيث نشاء) وجنتدن اشبو قرار ایتدیکمز مکانی بزه وارثك مورثنه اولان تمکنی
کبی تمکین وتملیك ایتدی اندن دیلدیکمز واشتها ایتدیکمز مکانه نزول ایدرز دیه لر * اشبونده اشارت واردرکه
جنتدن هر مؤمنه ویریلان حاجتندن زیاده اوله بوخسه هیچ کمسه آخرك منزلنه نزولله دکل * دینلدیکه جنته
اولا امت محمد کیروب دیلدکلری منازله نزول لرندن صکره سائر امم کیره لر (فنعم اجر العاملين) مؤمن اولوب عمل
صالح ایشلینلره جنت نه کوزل اجر اولور (وترى الملائكة حافين من حول العرش) ملائکه یی کوره سنکه
حول عرشی احاطه ایدوب طواف ایدرلر (يسبحون بحمد ربهم) رب تعالینك حمدنی متلبسین اولدقلری
حالده انی تنزیه وتقدیس ایدرلر اشبونده اشعار واردرکه علوینك منتهای درجاتی واعلی لذائذی حق تعالینك
صفاتنه استغراق اوله (وقضي بينهم بالحق) وخلق بینی حقله قضا اولنه بعضی ناره وبعضی جنته ادخال
اولنمغله ویا ملائکه بینی قضا اولنه تفاضللری حسبنجه (وقيل الحمد لله رب العالمين) بینلری حقله قضا
اولنانلر الله تعالی یه حمد ایده لر

سورة المؤمن وهي خمس وثمانون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم) ابن عباس رضى الله عنهما ایدر حم الله تعالینك اسم اعظمیدر عکرمه اندن روایت ایدرکه الر وحم
ونون الرحمن اسمندن حروف مقطعه در عطاء خرسانی ایدرکه انك حائی الله تعالینك حلیم حمید حی حکیم حنان
اسمائنك افتتاحیدر وانك میمی ملك مجید منان اسمائنك افتتاحیدر (تنزيل الكتاب من الله العزيز العليم) قرآنك
تنزیلی اول الله تعالیدندر که سلطانده عزیز وعبادنك مصالح واعماله علیمدر (غافر الذنب) مؤمن تائبك
ذنبنی مغفرت ایدر (وقابل التوب) توبه ده اخلاص ایدنك توبه سن قبول ایدر (شديد العقاب) اکا شرك
وکفر ایدنه عقابی شدیددر (ذي الطول) موحدین عاملینه فضل وانعام واسع صاحبیدر
(لا اله الا هو) که اندن غیری اله یوقدر اویله اولسه انك عبادتنه اقبال کلی واجب اولور (اليه المصير)
اخرتده جمیع خلقك رجوعی اکادر مطیع وعاصی یه اعماللرینك جزاسن ایدر (ما يجادل في آيات
الله الا الذين كفروا) ایات اللهده طعن وادحاض حقله جدال ایتمز مکر انلر که کافر اولدیلر اما اول
کمسه که انك عقدنی حل وحقائقنی استنباط واهل زیغك مطاعنن قطع ایچون جدال ایده اول
اعظم طاعاتدندر (فلا يغررك تقلبهم في البلاد) امدی یا محمد سنی انلرك دنیاده امهال اولنملری
وبلادده تجارات مرابحه ایله تقلبلری مغرور ایتمسون زیرا که انلر زمان قریبده اخذ اولنیسرلردر
انلردن اول کچنلرك اخذ اولندقلری کبی (كذبت قبلهم قوم نوح والاحزاب من بعدهم) انلردن اول نوح
قومی نوحی وانلردن صکره عاد وثمود کبی رسوللری اوزره تحزب ایدنلر رسوللرینی تکذیب ایتدیلر
(وهمت كل امة برسولهم ليأخذوه) وهر امت کافره رسوللرینه قصد ایتدیلر که اسر وقتل
وتعذیبله اخذ ایده لر (وجادلوا بالباطل ليدحضوا به الحق) وشول حقیقتی اولمین شیئله جدال ایتدیلر که
انکله حقی ازاله ایده لر (فاخذتهم فكيف كان عقاب) انلری اهلاکله اخذ ایتدم کوردسونلر که بنم عقابم

نجه اولدی * زیرا انلر اول هالکینك دیارلرینه اوغرایوب اثارلرینی کوررلر (وکذلك حقت کلمة ربك
علی الذین کفروا انهم اصحاب النار) امم مکذبه یه کلمهٔ عذاب واجب اولدیغی کبی سنك قومکدن دخی کافر
اولانلره واجب اولدیکه انلر اهل ناردر (الذین یحملون العرش ومن حوله) شول ملائکه که عرشی کوتوررلر
ودخی انلر که انك حولنده اولوب انی طواف ایدرلر انلره کروبیون دینور ملائکه نك ساداتیدر * ابن عباس
رضی الله عنهما ایدر حملهٔ عرشدن برینك کعبندن اسفل قدمنه دکین بشیوز یللق یولدر * دینلدیکه انلرك ارجلی
ارض سفلاده ورؤسلری عرشی خرق ایدوبدر خاشعلردر طرفلرین رفع ایتمزلر خوفلری سماء سابعه اهلندن
اشددر اشبو منوال اوزره هر سماء اهلنك خوفی انك اسفلنده کی سماء اهلنك خوفندن اشددر * پیغمبر عز
صلی الله علیه وسلم ایدر حملهٔ عرشدن هر برینك قولاغی یومشاغندن اوموزنه دکین یدیوز یللق مسیره در
دینلدیکه حملهٔ عرش وحولنده کی ملائکه دن هر برینك دردر وجهی واردرکه اول وجه ثور ووجه اسد ووجه
نسر ووجه انساندر وهر برینك دردر قنادی وار ایکیسی یوزینه طوتارکه عرشه نظرله صعقه ایتمیه
وانك ایکیسیله دخی هوا ایدر (یسبحون بحمد ربهم) رب تعالی یی حمدنی ملابس اولدقلری حالده تسبیح
ایدرلر * دینلدیکه حملهٔ عرش سکزدر دردینك تسبیحی (سبحانك اللهم وبحمدك لك الحمد علی حلمك بعد علمك)
دردینك دخی (سبحانك اللهم وبحمدك لك الحمد علی عفوك بعد قدرتك) درکانه بنی ادمك ذنوبن کوررلر
وهب بن منبه ایدر حول عرشده یتمش بیك ملك واردرکه عرشی طواف ایدرلر بر صف اقبال ایتسه صف
اخر ادبار ایدر انلرك بعضی تهلیل و بعضی تکبیر ایدر وانلرك وراسنده یتمش بیك صف دخی واردرکه قائملردر
انلرك تکبیر وتهلیلی ایشتدکده رفع صوتله دیرلرکه (سبحانك وبحمدك ما اعظمك وما اجلك انت الله لا اله غیرك
انت الاکبر الخلق کلهم لك راجعون) وانلرك وراسنده یوز بیك صف واردرکه یمینلرینی یسارلری اوزره قومشلردر
هر برینك بر ذکر مخصوصی واردر والله تعالی حول عرشده کی ملائکه دن بر نیجه حجابله احتجاب ایتمشدر نار
وظلمة ونور ودر ابیض و یاقوت احمر وزبرجد اخضر وثلج وماء و بردن هر برندن ودخی انك غیری اشیادن
انی الله تعالیدن غیری احد بلمز هر برندن یتمش حجابله احتجاب ایتمشدر (ویؤمنون به) وانك فردانیت
ووحدانیتنه تصدیق ایدرلر (ویستغفرون للذین آمنوا) ومؤمنلر ایچون استغفار ایدرلر یعنی الله تعالیدن
دیلرلر که مؤمنلری توبه یه حمل ایده ومغفرتی ایجاب ایدر شیئی انلره الهام ایده ودیرلر که (ربنا وسعت کل شیء
رحمة وعلما) یاربنا رحمة وعلمك هر شیئه واسع اولدی اعمال واحواللرین بیلور وانلری رحمة ومغفرته قادر
اولورسن (فاغفر للذین تابوا واتبعوا سبیلك وقهم عذاب الجحیم) امدی مغفرت ایت انلر یکه شرك
ومعاصیدن صکره توب عمل صالحله سکا رجوع وسبیل حقه اتباع ایدرلر وانلری عذاب جحیمدن حفظ ایت
(ربنا وادخلهم جنات عدن التی وعدتهم) ودخی انلری ادخال ایت جنات عدنه کیم انی انلره رسوللرك
لسانیله وعدا یتمشدك (ومن صلح من آبائهم وازواجهم وذریاتهم) وانلرك سرورنی اتمام ایچون انلر کله بیله
اباء وازواج وذریاتلرندن سنی توحید ایدنلری دخی اکا ادخال ایت * سعید بن جبیر ایدر مؤمن جنته داخل
اولیجق دیه که قنی بابام وانام وولدم وخاتونم دینله که انلر سنك کبی عمل ایتمشلردی دیه که بن انلر ایچون عمل
ایتمشدم اویله اولسه انلر دخی جنته ادخال اولنه (انك انت العزیز الحکیم) زیرا که ملکده عزیز واصر کده
حکیمسن (وقهم السیئات) وانلری عقوباتدن و یا خود جزاء سیآتدن حفظ ایت و یا دنیاده انلری معاصیدن
حفظ ایت (ومن تق السیئات یومئذ فقد رحمته) اول کیمه که دنیاده سیآتدن سن انی حفظ ایده سن اخرتده سن
اکا رحمت ایدرسن کانه سببی سؤاللرندن صکره سیئندخی طلب ایتدیلر (وذلك هو الفوز العظیم)
یاربنا سنك انلری عقوباتدن حفظك و یا انلره رحمتك نجاة وافره در (ان الذین کفروا ینادون لمقت الله اکبر
من مقتکم انفسکم اذ تدعون الی الایمان فتکفرون) شونلر که دنیاده کافر ایدیلر یوم قیامتده اعمال خبیثه لرینك
جزاسن کوریجك نفسلرینه لوم ومقت ایدرلر انلره دینله که الله تعالینك سزه مقتی سزلك امارة بالسوء اولان
نفسلریکزه ایتدیککز مقتدن اشددر زیرا که سز دنیاده انك رسوللری لسانیله ایمانه دعوت اولندیغکزده انی
انکار ایدوب کفر اوزره ثابت اولوردیکز (قالوا ربنا امتنا اثنتین واحییتنا اثنتین) دیه لر که یاربنا سن بزی
ایکی کره اماته وایکی کره احیا ایتدك یعنی بزی اباءمز اصلابنده اموات خلق ایتدك * بعده اجالمز انقضا سنده

بزی ینه اموات ایتدك وامهاتمز ارحامنده بزه روح نفخیله بزی احیا ایتدك بعده موتمزدن صکره بعث ایچون
ینه احیا ایتدك * دینلدیکه اماتهٔ اولی اجل انقضاسنده کیدر واماتهٔ ثانیه ایسه قبرده سؤال ایچون اولان
احیادن صکره کیدر * وایکی احیانك بری قبرده کی احیادر و بری بعثدر * زیرا که مقصود شول اکثرات
ایتمیوب غفلت ایتدکلری شیئی کوردکلرندن صکره اعترافلریدر (فاعترفنا بذنوبنا) اویله اولسه بز ذنوبمزه
اعتراف ایتدك * زیرا که ذنوبی اعترافلری دنیایه اغترار و بعثه انکارلرندن ایدی (فهل الی خروج من سبیل)
امدی بزه بر چاره وارمیدرکه ناردن چیقوب کیرو دنیایه کیده وز وانده طاعت یوله سلوك ایده وز انلره دینله کیم
(ذلکم بانه اذا دعی الله وحده کفرتم) اشبو عذاب وخلود سزه شول سببله درکه سزه لا اله الا الله دیکز دینلسه
انك وحدانیتنه کافر اولوردیکز (وان یشرك به تؤمنوا) واکر الله تعالی یه اشراك اولنسه انی تصدیق
ایدردیکز (فالحکم لله العلی الکبیر) امدی حکم اول الله تعالیکدرکه عبادته مستحقدر سزه عذاب
سرمدله حکم ایتدی اول شرکدن اولمقدن رفیع ومتعالیدر وقدرة قاهره ایله کبیردر خلقنده حکمنی انفاذ ایدر
(هو الذی یریکم آیاته) اول الله تعالی سزه وحدانیتنه وسائر بلغسی واجب اولور عجائب مقدوراتنه دلالت
ایدر ایاتن کوسترر (وینزل لکم من السماء رزقا) وسزه سمادن سبب رزقکز مطری وغیری انزال ایدرکه انکله
معاشکز منتظم اوله (وما یتذکر الا من ینیب) عقولده مرکوز کبی اولان ایاتله متعظ اولمز مکر اولکه
اکا اقبال ایله انکاردن رجوع ایده (فادعوا الله مخلصین له الدین ولو کره الکافرون) امدی عبادتکزی
الله تعالی یه ایدك دینکزی شرکدن اخلاص ایدر اولدیغکز حالده اکر چه کافرلر اندن کراهت ایدرلرسه ده
(رفیع الدرجات ذو العرش) که اول درجات کمالی رفیعدر انك غیریده کمال ظاهر اولمز و عالم جسمانینك اصلی
اولان عرش انك قبضهٔ قدرتنده در صحیح اولمز که غیری اکا اشراك ایدیله و یا خود مراتب مخلوقاتی اول رفع
ایدیجیدر و یا خود مصاعد ملائکه یی عرشه و یا سمواته و یا درجات ثوابی رفع ایدیجیدر (یلقی الروح من امره
علی من یشاء من عباده) اول وحییله جبریل علیه السلامی عبادندن دیلدیکی کمسه یه انزال ایدر (لینذر
یوم التلاق) تا که اول عبد انذار ایده شول یومله کیم انده اهل سماء واهل ارض و یا خالق ومخلوق و یا ظالم
ومظلوم و یا عابد ومعبود و یا مرء وعملی التقاء ایدرکه اول یوم قیامتدر (یوم هم بارزون) شول یومده که
قبورلرندن خارجلردر و یا ظاهرلردر انلری برشیء ستر ایتمز و یا نفوسلری ظاهره در غواشیء ابدان اکا حجاب
اولمز و یا اعماللری و یا سرائرلری ظاهره در (لا یخفی علی الله منهم شیء) انلرك اعیان واعمال واحوالندن
الله تعالی یه برشیء خفی اولمز والله تعالی اول یومده خلقك فناسندن صکره دیه که (لمن الملك الیوم) اشبو
کونده ملك کیمککدر حالبوکه اکا جواب ویرر اولمیه اویله اولسه ینه کندی جواب ویروب دیه که (لله الواحد
القهار) اول وحدانیتله موصوف الله تعالینکدر خلقی اماته ایله قهر ایدیجیدر (الیوم تجزی کل نفس
بما کسبت) اشبو کونده هر نفس دنیاده خیر وشردن کسب ایتدیکیله جزا بولور (لا ظلم الیوم) اشبو کونده
نقص ویا زیاده عقابله هیچ کمسه یه ظلم اولمز (ان الله سریع الحساب) الله تعالی حسابده سریعدر زیرا
انی برشان اخردن اشغال ایتمز اویله اولسه خلائقه مستحق اولدقلری شیئی سرعتله ایرکورر (وانذرهم
یوم الازفة) یا محمد مشرکلری یوم قیامتله انذار ایت که اول انلرك دخول ناره مشارفه لرینك وقتیدر
(اذ القلوب لدی الحناجر) که انده قلوب اماکنندن مرتفع اولوب حنجره لرینه ملتصق اولور نه مکاننه عودت
ایدر ونه اغزلرندن چیقوب کیدر (کاظمین) مغمومین خوف وحزنله ممتلئین اولدقلری حالده
(ما للظالمین من حمیم ولا شفیع یطاع) ظالملر ایچون قریب مشفق و یا شفیع مشفع اولمز زیرا که شفاعت ایدنلر
الله تعالینك اولیاسیدر انلر ایسه سومزلر الا انیکه الله تعالینك دوستی اوله یوخسه اکا عدو اولنلری دکل
(یعلم خائنة الاعین وما تخفی الصدور) اول کوزلرك خائنین بیلورکه اول نا محرمه اولان نظرهٔ ثانیه واکا استراق
نظردر ودخی صدورلرك اخفا ایتدیکن بیلور (والله یقضی بالحق) الله تعالی عدلله حکم ایدر زیرا که اول
علی الاطلاق مالك حاکمدر هر شیء انك خلقیدر (والذین یدعون من دونه لا یقضون بشیء) شونلر که الله
تعالینك غیریه عبادت ایدرلر عجزلری وعدم عقللری ایچون برشیئله حکم ایتمزلر (ان الله هو السمیع البصیر)
الله تعالی انلرك اقوالنی ایشیدر واعماللرینی کورر (اولم یسیروا فی الارض فینظروا کیف کان عاقبة الذین

من قبلهم) اهل مکه یر یوزنده سیر وسفر ایتمزلرمیکه انلردن اول رسوللری تکذیب ایدن امتلرک
حال ومآللرینی تفکر ایدوب معتبر اوله‌لر (کانوا هم اشد منهم قوة وآثارا فی الارض) که انلر قوة وقدرة
وتمکنده اهل مکه دن اشد واعمارده اکثر وقصور ومنازلده احصن ایدیلر (فاخذهم الله بذنوبهم) الله
تعالی انلری ذنوبلری سببیله عقاب ایتدی (وما کان لهم من الله من واق) حالبوکه انلری انک عقابندن منع
ایدر مانع اولمدی (ذلک بانهم کانت تأتیهم رسلهم بالبینات فکفروا فاخذهم الله) اشبو اخذ شول
سببله درکه انلره رسوللری معجزات و باحکام واضحه ایله کلدیکنده انلر اکا کافر اولورلردی اویله اولسه الله
تعالی انلری هلاک استیصالله مؤاخذه ایتدی (انه قوی شدید العقاب) اول قوی متمکندر ندیلرسه انی
ایدر اکا کافر اولنلره عقابی شدیددر (ولقد ارسلنا موسی بآیاتنا وسلطان مبین الی فرعون وهمان وقارون
فقالوا ساحر کذاب) بز موسایی معجزات وحجة قاهرهٔ ظاهره ایله فرعون وهامان وقارونه ارسال ایتدک
انلر ایسه انی تصدیق ایتمیوب ساحر وکذابدر دیدیلر (فلما جاءهم بالحق من عندنا قالوا اقتلوا ابناء الذین امنوا
معه واستحیوا نساءهم) وقتاکه موسی بزم عندمزدن رسالتله فرعونه وقومنه کلدی دیدیلرکه انکله بیله
ایمانه کلنلرک ابنالری قتلنه عودت ایدلسنکیم مقدما اول فعلی انلره ایدردیکز تاکه موسایه مظاهرتی ترک ایده‌لر
وانانلرینی احیا ایدلک (وما کید الکافرین الا فی ضلال) والحال کافرلرک مکر واحتیالی دکل
الا ضیاعده‌در (وقال فرعون ذرونی اقتل موسی) فرعون قومنه دیدیکه بنی حاله قویکزکه موسایی قتل
ایدم انلر ایسه انی موسایی قتلدن کف ایدوب دیرلردیکه اول سنک خوف ایتدیککدکلدر بلکه اول ساحردر اکرانی
قتل ایدرسن ناس سنی انکله حجتله معارضه‌دن عاجز ظن ایدوب انی تعلل ایتدی دیرلر مع هذا اول اهون شیئده
سفاک ایدی (ولیدع ربه) اول ربنه دعا ایدوب کورسنکه اول انی بندن منع ایده بیلورمی (انی اخاف ان
یبدل دینکم) زیرا قورقرینکه اکر بن انی قتل ایتمزسم صددنده اولدیغکز دینکزی تغییر ایده (او ان یظهر
فی الارض الفساد) ویاخود دینکزی بالکلیه تغییر ایدندیکی تقدیرده اوزره ارض مصرده تحارب وتهارجدن
فساد اظهاریله دین ودنیاکزه خلل ایر کوره (وقال موسی انی عذت بربی وربکم من کل متکبر لا یؤمن
بیوم الحساب) وقتاکه موسی علیه السلام فرعونک تهدیدنی ایشتدی دیدیکه بن الله تعالی‌یه استعاذه
ایتدمکه اول بنم ربم وسزلرک ربکزدر هر متکبردنکه یوم حسابک حقیقتنی تصدیق ایتمز (وقال رجل مؤمن من
آل فرعون یکتم ایمانه) آل فرعوندن رجل مؤمنکه فرعونک ابن عمی اولوب اسمی خربیل ایدی فرعون
وقومندن ایمانی کزلردی دیدیکه (اتقتلون رجلا ان یقول ربی الله) شول رجلی ظلما قتل ایدرمیسزکه
اول ربم الله تعالیدر دیه (وقد جاءکم بالبینات من ربکم) حالبوکه اول سزه ربکزدن معجزات
ودلائله کلدی (وان یک کاذبا فعلیه کذبه) اکر اول کاذب ایسه کذبنک وبالی کندی اوزره‌در انی
دفعده قتله احتیاج اولمز (وان یک صادقا یصبکم بعض الذی یعدکم) واکر اول قولنده صادق ایسه عذاب
دنیادن سزه ایعاد ایتدیکی اصابت ایدر (ان الله لا یهدی من هو مسرف کذاب) الله تعالی بیناتنه هدایت
ایتمز اول کمسه‌یه‌که فعلنده حدی تجاوز ایدر وکذبی نفسنه عادت ایدر (یا قوم لکم الملک الیوم ظاهرین
فی الارض) یا قوم اشبو ارض مصرده غالبین اولدیغکز حالده اشبو زمانده ملک سزکدر (فمن ینصرنا من
بأس الله ان جاءنا) اکر انی قتل ایدرسکز الله تعالینک بزه عذابی کلدیکنده اندن بزی کیم خلاص ایده بیلور
(قال فرعون ما اریکم الا ما اری وما اهدیکم الا سبیل الرشاد) فرعون دیدیکه سزه رأی ونصیحت ایدرین
انیکه کندیمه ایدرین اول موسانک قتل اولنمسیدر وانکله سزی طریق فلاحه دعوت ایدرین (وقال الذی
آمن یا قوم انی اخاف علیکم مثل یوم الاحزاب) اول رجل مؤمن انلره دیدیکه یا قوم موسایی تکذیب واکا
تعرضکزدن قورقرینکه امم ماضیه‌یه ایرشن وقائع مثلی سزه دخی ایریشه (مثل دأب قوم نوح وعاد
وثمود والذین من بعدهم) قوم نوح وعاد وانلردنصکره کلن امم کافره‌نک رسوللرینی تکذیبلری عادتی مثلنک
جزاسی سزه دخی ایریشه (وما الله یرید ظلما للعباد) الله تعالی عبادنه ظلم اراده ایتمز وظالملری انتقام ایتمدن
تخلیه ایتمز (ویا قوم انی اخاف علیکم یوم التناد) یا قوم سز شول کونک عذابندن قورقلکه اول یوم قیامتدر
انده ناس بری برلرینه ندا ایدر اصحاب جنت واصحاب نار سورهٔ اعرافده حکایت اولندیغی کبی تنادی

ایدیشورلر وموتک ذبحی حیننده واهل جنته واهل ناره «کانکزده خالدلرسز دیوندا اولنورلر (یوم تولون
مدبرین ما لکم من الله من عاصم) شول کونده‌که موقفدن ناره منصرفین اولدیغکز حالده کیدرسز ویاخود
نارک زفیری سزه لاحق اولدیغنده ناردن هاربین اولدیغکز حالده کیرو کره دونرسز امدی اول حالتده الله
تعالینک عذابندن سزی قورتارر یوقدر (ومن یضلل الله فما له من هاد) اول کمسه‌که الله تعالی انی هدایت
ایتمیه هیچ احدا کا هدایته قادر اولمز (ولقد جاءکم یوسف من قبل بالبینات) یوسف بن یعقوب سزه موسادن
اول معجزاتله کلدیکه اول انک سورهٔ یوسفده حکایت بیوریلان ارباب متفرقون خیر ام الله الواحد القهار قوله ایدر
اویله اولسه یوسفک وموسانک فرعونی بر اولور ویاخود اباؤلرک احوالنی اولاده نسبت اولوب اول یوسفدن مراد انک
سبطی یوسف بن ابراهیم بن یوسف بن یعقوب اوله (فما زلتم فی شک مما جاءکم به حتی اذا هلک قلتم لن یبعث الله
من بعده رسولا) انک سزه کتوردیکی دیندن شکده اولمقدن زائل اولمدیکز حتی اول وفات ایدیجک دیدیکزکه
الله تعالی اندنصکره رسول بعث ایتمز انک رسالتنی تکذیب بینه اندنصکره کانلرکدخی رسالتلرینی تکذیبلرینی
ضم ایتدیلر ویاخود انک رسالتنده شک ایله اندنصکره رسول بعث اولنمز دیو جزم ایتدیلر (کذلک یضل الله من هو
مسرف مرتاب) اشبو اضلال کبی الله تعالی عصیانده مخذول ایدر اول کمسه‌یی که مشرک بینات شهادت
ایتدیکی شیئده شاکدر (الذین یجادلون فی آیات الله بغیر سلطان اتاهم) شونلرکه آیات اللهده جدال ایدرلر انلره
کلمش برهانسز بلکه تقلیدله ویا شبههٔ باطله ایله (کبر مقتا عند الله وعند الذین آمنوا) امدی اولوجهله جداللری
الله تعالی عندنده ومؤمنلر عندنده مقت اولنمسی عظیم اولدی (کذلک یطبع الله علی کل قلب متکبر جبار)
اشبو مقت اولنان جدال مثلی الله تعالی هر قلب متکبر جبار اوزره ختم ایدر (وقال فرعون یا هامان ابن لی
صرحا لعلی ابلغ الاسباب اسباب السموات فاطلع الی اله موسی وانی لاظنه کاذبا) فرعون وزیری هامانه
دیدیکه بنمیچون بر قصر عالی بنا ایتکه اندن سمواتک طرق وابوابنه ایریشم سمادن سمایه صعودله موسانک
الهنه مطلع اولم زیرا بن موسایی ظن ایدرمکه رسالت دعواسنده کاذب اوله (وکذلک زین لفرعون سوء عمله)
فرعونه سوء قولی تزیین اولندیغی کبی سوء عملی دخی تزیین اولندی (وصد عن السبیل) واول سبیل
هدادن صرف اولندی (وما کید فرعون الا فی تباب) فرعونک مکری دکل الا خسارده‌در (وقال
الذی آمن یا قوم اتبعون اهدکم سبیل الرشاد) ینه اول رجل مؤمن دیدیکه یا قوم بکا اتباع ایدک بن سزی
بر سبیله دلالت ایده‌یمکه اکا سلوک ایدن مقصودنه ایرر (یا قوم انما هذه الحیاة الدنیا متاع وان الآخرة هی
دار القرار) یا قوم اشبو دار دنیا بر تمتع یسیردر زوالی سریعدر واخرت ایسه دار اقامتدر زوالی یوقدر
(من عمل سیئة فلا یجزی الا مثلها) اول کمسه‌که بر سیئه ایشلیه انک مثلیله جزا اولنور (ومن عمل صالحا
من ذکر او انثی وهو مؤمن فاولئک یدخلون الجنة یرزقون فیها بغیر حساب) وذکر وانثادن اول مؤمنکه عمل
صالح ایشلیه امدی اول وصفلو کمسه‌لر جنته ادخال اولنوب انده تقدیر وموازنه‌سز ثواب ایله جزا اولنورلر
(ویا قوم ما لی ادعوکم الی النجاة وتدعوننی الی النار) ویا قوم بکا خبر ویرلک بونه حالدرکه بن سزی الله تعالی‌یه
ایمانله ناردن نجاته دعوت ایدرین وسز ایسه بنی شرکه دعوت ایدرسزکه اول ناری موجب اولور (تدعوننی
لاکفر بالله واشرک به ما لیس لی به علم) سز بنی دعوت ایدرسزکه الله تعالی‌یه کافر اولم وشول دیو بیتن
بیلمدیکم شیئی اشراک ایدم زیرا که الوهیته برهاندن لابد درو انی اعتقاد ایقانله صحیح اولور (وانا ادعوکم الی
العزیز الغفار) بن ایسه سزی اول الله تعالی‌یه دعوت ایدرینکه اول صفات الوهیتی مستجمعدرکه اول
کمال قدرة وغلبه ومجازاته تمکن وتعذیب وغفرانه قدرت صاحبیدر (لا جرم ان ما تدعوننی الیه لیس له
دعوة فی الدنیا ولا فی الآخرة) واجب وحق اولدیکه شول بنی عبادتنه دعوت ایتدیککز الهه‌کزک دنیاده
وآخرتده هیچ کمسه‌یی عبادتنه دعوتی یوقدر زیرا که جماداتدر والوهیته اقتضا ایدر شیئ انده معدومدر
ویا انک دعوت مستجابه‌سی یوقدر (وان مردنا الی الله) ومرجعمز موتله الله تعالی‌یه‌در (وان المسرفین
هم اصحاب النار) ضلاله وطغیانده اسراف ایدنلر اصحاب ناردرکه انده مخلدلردر (فستذکرون ما اقول لکم)
عذابی معاینه‌کز عندنده بنم سزه دیدیکم نصیحتی ذکر ایدیسرسز حالبوکه اول ذکر یکز سزه نفع ایتمز
(وافوض امری الی الله) بن کندی امریمی الله تعالی‌یه تفویض ایتدم اول بنی هر سوءدن عصمت ایدر

(ان الله بصير بالعباد) الله تعالى عبادنه بصيردر اعماللرين بيلورا كا كوره جزالرين قيلور اول بوقولى شول
جينده ديديكه اول انلرى اسلامه وترك عبادت اصنامه دعوت ايديجك انلر انى قتله قصد ايتديلر اول انلردن
فرار ايدوب فرعون انى طلبيچون بر نيجه كسه لر كوندردى (فوقيه الله سيآت مامكروا) الله تعالى ايسه
انى حفظ ايدوب اراده ايتدكلرى شروروى اندن دفع ايلدى حتى كه موسى عليه السلام ايله نجاة بولدى
(وحاق بآل فرعون سوء العذاب) وفرعونه وقومنه عذاب نازل اولديكه اول دنياده غرق واخرتده ناردر
(النار يعرضون عليها غدوا وعشيا) اول سوء عذاب ناردركه صباحده واخشامده انلرا كاعرض اولنور
ابن مسعود رضى الله عنه ايدرال فرعون ارواحى سياه قوشلر اجوافنده در هر كون ايكى كره صباحده
واخشامده ناره عرض اولنور يا ال فرعون اشبو منزلكزدر ديرلر بو حالت يوم قيامته دكين انلره مستمر
اولور * ديلديكه هر كافرلروحى دخى دنيا طوردقجه صباحده واخشامده ناره عرض اولنور * ابن عمر رضى
الله عنهما پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن روايت ايدرديكه نجان بريكز وفات ايده اكراهل جنت ايسه جنتدن
واكراهل نار ايسه ناردن صباحده واخشامده طوراغى اكا عرض اولنور يوم قيامتده الله تعالى سنى اكا
كوندريسردر دينور (ويوم تقوم الساعة ادخلوا آل فرعون اشد العذاب) يوم قيامتده انلره يا ال فرعون
اشد عذابه كيرك دينور ياخود ملائكه يه آل فرعونى اشد عذابه كيردرك ديو امر اولنور * ابن عباس رضى
الله عنهما ايدرانكله مراد الوان عذابدركه غرق اولندقلرندن بروده كى عذاب اولدقلرندن غيرى اشد عذابدر
(واذ يتحاجون فى النار فيقول الضعفاء للذين استكبروا انا كنا لكم تبعا فهل انتم مغنون عنا نصيبا من النار)
يا محمد قومكه ذكرايت شول وقتى كه اهل نارده تخاصم ايدوب ضعفالرى شول ايماندن تكبرايدن رؤسالرينه
ديه لركه بز دنياده سزه تابعلر ايدك ديندن بزه امرايتديككزه اطاعت ايدردك شول صددنده اولديغمز عذاب
ناردن برجزئى بزدن دفع ايدرميديكز (قال الذين استكبروا انا كل فيها ان الله قد حكم بين العباد) اول
رؤسا ضعفايه ديه لركه بز وسز ذنوبدن حصه لر يمزدكا نارده معذبلرز برسزدن عذاب دفعنه نيجه قادر اولورز
اكر بزم قدرتمز اولسه انى كنديمزدن دفع ايدردك الله تعالى عبادى بيننده حكم ايتديكه اهل جنت جنته واهل
نار ناره كيره انك حكمنى ايسه ردايدر يوقدر (وقال الذين فى النار لخزنة جهنم ادعوا ربكم يخفف عنا يوما
من العذاب) نارده اولان كافرلر جهنمك خازنلرينه ديه لركه ربكز جل شانه يه بزم ايچون شفاعت ايدك كه
بركون دكلوزمان بزدن عذابى تخفيف ايده (قالوا اولم تك تأتيكم رسلكم بالبينات قالوا بلى قالوا فادعوا
وما دعاء الكافرين الا فى ضلال) خازنلر انلره ديه لركه سزه رسوللر يكز دلائل واضحه ايله كلوب جهنم
عذابى ايله ايدكن سزه خبرو يرمديلرمى كافرلر ديه لركه بلى خبرو يرديلردى خازنلر انلره ديه لركه امدى سز
كنديكز اكا دعا ايدك زيراكه كافرلر ايچون شفاعت ايدردكلرز حال بوكه كافرلرك دعاسى ضلالده در اجابت اولنمز
(انا لننصر رسلنا والذين آمنوا فى الحياة الدنيا ويوم يقوم الاشهاد) بز رسوللر يمزه ومؤمنلره نصرت ايدرز
اعدالرى اوزره دنياده حجت وظفرو انتقامله ودخى يوم قيامتده كه حفظه ملكلرى رسوللر ايچون امتلرينه
تبليغله وكفار اوزره رسوللرينى تكذيبله شهادت ايدرلر * ديلديكه اشهادله مراد قيامتده ملائكه وانبياء
ومؤمنيندن ناس اوزره شهادت ايدنلردر والله تعالينك اشبو نصرت موعوده سى منتقض اولمز اعدانك
بعضى احيانده انلرغلبه سيله كه اول امتحان طريقى اوزره اولور زيراكه عبرت عواقبه در بلكه انلر جمله
مخالفلرى اوزره منصورلردر * وكاهى انلره اعدالرينى قهرله نصرت ايدر وكاهى انلر قتل اولندقلرندنصكره
اعدالرندن انتقام ايدر يحيى عليه السلامه نصرتى كبى كه انى قتل ايتدكلر ايچون انك يرينه يتمش بيك
كشى يى قتلله انتقام ايتدى (يوم لا ينفع الظالمين معذرتهم) كه اول كونده كافرلره اعتذارلرى نفع ايتمز
زيراكه قبول اولنمز اكرچه اولوقتده كفردن توبه ايدرلرسه ده (ولهم اللعنة) وانلر رحمتدن بعيد اولور
(ولهم سوء الدار) وانلره جهنمده شدت عذاب اولور (ولقد آتينا موسى الهدى) بز موسايه معجزات
وصحف وشرايعدن دينده انكله اهتدا اولنور شىء ويردك (واورثنا بنى اسرائيل الكتاب هدى وذكرى لاولى
الالباب) وموسادنصكره توارثى بز بنو اسرائيله ايراث ايتدك عقول سليمه صاحبلر ينه كه اول هدايه وتذكره
وياهادى وتذكر اولديغى حالده (فاصبر ان وعد الله حق) يا محمد مشركينك اذاسنه صبرايتكه الله تعالينك

نصرله وعدى حقدر اول وعدنه خلاف ايتمز (واستغفر لذنبك) ودينك امرنه اقبال ايت واولايى ترك
اولان فرطاتك تدارك ايت واعدانك امرنه اهتمام ايت الله تعاليدن مغفرت طلبيله كيم اول سنك نصرتكه
وامرك اظهارنه كافيدر (وسبح بحمد ربك بالعشى والابكار) الله تعالى يه عشى وابكارده حمدنى متلبس
اولديغك حالده نمازه مداومت ايت * ديلديكه انكله مراد صلوات خمسدرو ياخود صلوة عصرله صلوة
فجردرو ياخود نهارك اولنده وآخرنده (سبحان الله وبحمده) ديمكدر (ان الذين يجادلون فى آيات الله بغير
سلطان اتاهم) شونلركه الله تعالينك ايتلرنده جدال ايدرلر انلره كلمش برهان اولمقسزين * ديلديكه اول
ايتلرله مراد قرآندر مشركين شاننده نازل اولديغى تقدير اوزره * وياخود دجال رشول سببدنكه يهود ديديلركه
يا محمد بزم صاحبمز سن دكلسن بلكه دجال مسيح بن داوددركه اخرزمانده خروج ايدر سلطنتى بروبحره ايرر انكله
يله نهرلر سيرايدوب كيدر ملكى اول بزه ردايدر (ان فى صدورهم الا كبر ماهم ببالغيه) انلرك صدورنده
دكل الا حق اوزره تكبر وتفكر وتعلمدن تعظمدرو ياسندرو يانبوة وملك انلرك اولمق تمنيسيدر
امدى انلرك اول قلبلرنده كى كبره واصل اولور دكللردر (فاستعذ بالله) امدى يا محمد دجالك فتنه سندن الله
تعالى يه استعاذه ايت (انه هو السميع البصير) كه اول انلرك اقوالنى ايشيدرو صدرلرنده كى كبرى كورر
(لخلق السموات والارض اكبر من خلق الناس) سموا تك وارضك خلقى ناسك خلقندن اكبردر امدى
اول الله تعالى كه اول ايكيسن عظميله اصلسز ابتداده خلقه قادر اولدى انسانى ايكنجى كره اصلندن اعاده يه
قدرتى اظهر اولور (ولكن اكثر الناس لا يعلمون) لكن ناسك اكثرى كفاردر انى بيلمزلر زيراكه فرط
غفلتلرندن وهوالرينه اتباعلرندن تأمل ايتمزلر (وما يستوى الاعمى والبصير والذين آمنوا وعملوا الصالحات
ولا المسىء) غافل ومستبصر وكذلك محسن ومسى مساوى اولمزاو يله اولسه لائق اولديكه انلر ايچون بروقت
قيلنه كيم انده تفاوتلرى ظاهر اوله كه اول بعثدنصكره دهدر (قليلا ما تتذكرون) اشبو حالى ازكسه لردركه
تذكر ايدر (ان الساعة لآتية لا ريب فيها) قيامت كليسردر كلمسنده مؤمنلر عندنده ريب يوقدر ونك
جوازنه دلالت واضحه ووقوعنه اجماع رسل اولديغيچون (ولكن اكثر الناس لا يؤمنون) لكن ناسك
اكثرى انى تصديق ايتمزلر نظرلرى ظاهر محسوسه مقصور اولديغيچون (وقال ربكم ادعونى استجب لكم)
ربكز جل شانه سزه ديركه يالكز بكا عبادت ايدك كه سزى ثوابلندرم وياخود بكا دعا ايدك كه سزه اجابت ايدم
(قال النبى عليه السلام من لم يدع الله غضب الله عليه) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بر كمسه كه
الله تعالى يه دعا ايتميه الله تعالى اكا غضب ايدر * وياخود حاجتكزى بندن ديلكز كه سزه انى ويرم اكر مقدر
ايسه واكر مقدر دكلسه انى اخرته ادخار ايدوب اندن افضلى اخرتده سزه ايركورم (ان الذين يستكبرون عن
عبادتى سيدخلون جهنم داخرين) شونلركه بكا عبادة ويادعادن استكبار ايدرلر صاغرين اولدقلرى حالده
جهنمه كيرسرلردر (الله الذى جعل لكم الليل لتسكنوا فيه والنهار مبصرا) الله تعالى كيجه يى
سز ايچون خلق ايتديكه انده استراحت ايده سز وكوندزى خلق ايتديكه رزق طلبنه سزه مضىء اوله
(ان الله لذو فضل على الناس ولكن اكثر الناس لا يشكرون) الله تعالى كيجه وكوندزى خلق ايتميله ناسه
فضل ايديجيدر اكا هيچ فضل موازى اولمز لكن ناسك اكثرى منعمى جهللر يچون ومواقع نعمى
اغفاللريچون اكا شكر ايتمزلر (ذلكم الله ربكم) اشبو الوهيت وربوبيتى اقتضا ايدر افعال الله مخصوص
الله تعالى ربكزدر (خالق كل شىء) كه اول هر شيئك خالقيدر (لا اله الا هو) اندن غيرى اله يوقدر
(فانى تؤفكون) اويله اولسه انك عبادتندن غيرك عبادتنه نيجه منصرف اولنورسز (كذلك يؤفك الذين
كانوا بآيات الله يجحدون) يا اهل مكه سزك حقدن صرف اولنديكز كبى ايات اللهى تأمل ايتميوب حقى انكار
ايدنلر دخى اندن صرف اولنور (الله الذى جعل لكم الارض قرارا والسماء بناء) الله تعالى ارضى سزه
قرار كاه وسمايى فوقكزده سقف مرفوع قيلدى (وصوركم فاحسن صوركم) وسزى تصوير وصورتلريكزى
حسن ايتديكه سزى منتصب القامه بادى البشره متناسب الاعضاء قيلدى يدكزله اكل وشرب ايدرسز وانواع
صنعتلر ايشلرسز ونيجه كمالاتى اكتساب ايدرسز (ورزقكم من الطيبات) وحلال ويامستلذاتدن سزى
رزقلندرديكه اول دوابك رزقى كبى دكلدر (ذلكم الله ربكم) اشبو اشيايى خلق ايدن ربكز الله تعاليدر

(فتبارك الله رب العالمين) اولكه انى توحيد ايدرديسون اول الله تعالى يه حمد اولسونكه عالملرك مالك
وصانعيدر (هو الحى لا اله الا هو فادعوه مخلصين له الدين الحمد لله رب العالمين) اول ذات بيچون حياة
ذاتيه ايله منفرد ومتوحددر عبادته لايق ومستحق برذات بوقدر انجق اول واردر چون بويله درای مؤمنين
اول ذات بيناله عبادت ايدك طاعات وعباداتى شركدن پاك اخلاص ايديجى اولديغكز حالده الحمد لله رب
العالمين ديجى اولديغكز حالده (قل انى نهيت ان اعبد الذين تدعون من دون الله لما جاءنى البينات من ربى)
يا محمد مشركينه ديكل كه بن نهى اولندمكه الله تعاليدن غيرى عبادت ايتديككز اصنامه عبادت ايدم ربم جل
شانه دن بكا ادلهٔ عقليه دن ماعدا آيات ومعجزات كلجك (وامرت ان اسلم لرب العالمين) وامر اولندمكه
رب العالمينه انقياد وطاعتمى انكيچون خالص ايدم (هو الذى خلقكم من تراب ثم من نطفة ثم من علقة
ثم يخرجكم طفلا) اول الله تعالى اصلكزى ترابدن وسزى نطفه دن خلق ايتدى بعده اول نطفه يى دم غليظ
منجمد قيلدى بعده سزى امهاتكز بطونندن اطفال چيقارر (ثم لتبلغوا اشدكم) يعنى بوندنصكره بارى
تعالى سزى دنياده ابقا ايلر تا كيم قوة وعقلده كمالكزه ايره سز (ثم لتكونوا شيوخا) بعده سزى ابقا ايدركه
پيرلر اوله سز (ومنكم من يتوفى من قبل) وسزك بعضكز كمال قوته ويا پيرلكه ايرمدين توفى ايديلور
(ولتبلغوا اجلا مسمى) واول سزه بو فعلى ايدرتا كه اجل مسمى يه ايره سزكه اول وقت موت ويا يوم قيامتدر
(ولعلكم تعقلون) و بونكله انك وحدانيتن تعقل ايده سز وايمانه كله سز (هو الذى يحيى و يميت) اول الله
تعالى ارحامده جنينى ديرلدر بعده اجللرى انقضاسنده اولدرر (فاذا قضى امرا فانما يقول له
كن فيكون) قجان برشيئك ايجادنى اراده ايده وجوده كل ديمكله موجود اولور بوخصوصده انى ايجادده عده
وكلفه يه احتياج اولمز (الم تر الى الذين يجادلون فى آيات الله انى يصرفون) يا محمد بنم اعلامم ايله بلدكمى
شونلركه قرآن عظيم حقنده الله تعاليدندر ديو جدال ايدرلر انى تصديقندن نيجه صرف اولنوردیلر
(الذين كذبوا بالكتاب و بما ارسلنا به رسلنا فسوف يعلمون) شونلركه قرآنى وكتب سماويه جنسنى ودخى
سائر رسوللر بزه وحى وشرايعدن ارسال ايتديكمزى تكذيب ايتديلر تكذيبك جزاسن بو ايسرلردر
(اذ الاغلال فى اعناقهم والسلاسل) شول وقتكه اللرى بيونلرينه تيمورلنور واياقلرينه زنجيرلر اوريلور
(يسحبون فى الحميم) شول صرى نهايته ايرمش صوده سوريديلور (ثم فى النار يسجرون) بعده نارده
حراق اولنوب حتى كه وقود نار قيلنورلر انكله مراد انواع عذاب ايله تعذيب اولنورلر بر يردن برينه نقل ايديلورلر
(ثم قيل لهم اينما كنتم تشركون من دون الله قالوا ضلوا عنا بل لم نكن ندعوا من قبل شيأ) وانلره نارده
احراق اولندقلرندنصكره دينوركه قنى شول اوثانكه انى الله تعالى يه اشراك ايدرديكزديه لركه انلربزدن
غائب اولديلر بز انلردن توقع ايتديكمزى بولمادق بلكه بزه متبين اولديكه انلره عبادتمزله برشيئه عبادت ايدر
دكلمشزز زيرا كه انلر بر معتد به شى دكللرايمش (كذلك يضل الله الكافرين) الهه لرينك انلردن ضلالى كبى
الله تعالى كافرلرى آخرتده كنديلره نفع ايدر شيئه هدايت ايتمز (ذلكم بما كنتم تفرحون فى الارض
بغير الحق وبما كنتم تمرحون) اشبو صددنده اولديغكز عذاب سزه شول سببله دركه دنياده شرك وطغيانكزله
صنمه عبادت ايدر وفرحده توسع ايدرديكز بعده انلره دينوركه (ادخلوا ابواب جهنم خالدين فيها فبئس
مثوى المتكبرين) جهنمك سزه قسمت اولنمش دركاتنه ضلالتده مراتبكز حسبنجه كيرك انده خلود ايله مقدرين
اولديغكز حالده اشبو حقدن تكبر ايدنلره جهنم نه چركين قرارگاه اولور (فاصبر ان وعد الله حق) يا محمد
كفارك اذاسنه صبر ايتكه الله تعالينك كفارى هلاكه وعدى حقدر لابد اولور (فاما نرينك بعض الذى
نعدهم او نتوفينك فالينا يرجعون) اكر بز يا محمد انلر ايچون وعد ايتديكمز عذابك بعضنى كه اول قتل
واسردر حياتنده سكا كوسترر سه وز فبها واكر سن انى كورمدن سنى توفى ايده وز انلرك رجوعى بزه در آخرتده انلره
اشد عذاب ايدرز (ولقد ارسلنا رسلا من قبلك منهم من قصصنا عليك ومنهم من لم نقصص عليك) يا محمد
سندن اول بز رسوللر كوندردك انلرك بعضنى سكا خبر ويردك و بعضنى ايسه سكا خبر ويرمدك زيرا دينلديكه
انبيانك عددى يوز يكرمى درت بيكدر انلردن خبر ويريلن اشخاص معدوده در (وما كان لرسول ان يأتى
باية الا باذن الله) هيچ بر رسولك قدرتى اولمديكه معجزاتدن برشيئى كتوره مادامكه الله تعالينك اذنى

اولميه زيرا كه معجزات عطاياى الهيه در حكمتى مقتضاسنجه انلرك بيننده قسمت ايدر بر بوخصوصده انلرايچون
اختيار يوقدر كه مقترحك طلبيله انى اظهار ايده لر (فاذا جاء امر الله قضى بالحق وخسر هنالك المبطلون)
قجانكه الله تعالينك دنياده واخرتده عذاب ايله امرى كله رسللره مكذبين بيننده محق انجاء ومبطلى تعذيب ايله
قضا اولنور واقتراح آيات ايله عناد ايدنلر خسارته ايررلر (الله الذى جعل لكم الانعام لتركبوا منها ومنها تأكلون)
الله تعالى سزيچون انعامى خلق ايتديكه اول ابل و بقر وغنمدر تا كه انك بعضنه ركوب ايده سز و بعضنى اكل
ايده سز (ولكم فيها منافع) وسزيچون اول انعامده البان واوبار وجلودنده منافع واردر (ولتبلغوا عليها
حاجة فى صدوركم) تا كه صدورکزده كى حاجتكزه انك ظهورنه ركوب وسفرله ايره سز (وعليها وعلى الفلك
تحملون) و برده ابله وبحرده سفينه لره حمل اولنورسز (ويريكم اياته) الله تعالى سزه كمال قدرتنه وفرط
رحمتنه دلالت ايدر آيات عجيبه سن كوسترر (فأى ايات الله تنكرون) انك ايتلرندن قنغى ايتن انكار ايده
بيلورسز (افلم يسيروا فى الارض فينظروا كيف كان عاقبة الذين من قبلهم) انلر يريوزنده مسافرت
ايتمزلرميكه انلردن اول رسوللرين تكذيب ايدنلرك عاقبتى نيجه اولديغنه اعتبار ايله نظر ايده لر (كانوا اكثر منهم
واشد قوة وآثارا فى الارض) كه انلر سنك قومكدن عددده اكثر وقوتده اشد و يريوزنده باقى قصور
ومصانعده اعظم ايديلر (فما اغنى عنهم ما كانوا يكسبون) انلره عذاب كلجك دنياده كسب ايتدكلرى
آثارلرى انلره نفع ايتمدى (فلما جاءتهم رسلهم بالبينات فرحوا بما عندهم من العلم) وقتا كه انلره رسوللرى
معجزات وبا آيات واضحات ايله كلدى رسوللرينك علمنى استحقار ايدوب كنديلرك عقائد زائغه وشبه داحضه لرينه
سونديلر رسوللرينك علمنه كولشوب استهزاء ايتديلر (وحاق بهم ما كانوا به يستهزؤن) وانلره نازل اولدى
اول شيئكه انى استهزاء ايدرلردى وجائزدركه اول سونمك رسوللرك اوله شول وجهدنكه كفارك تمادى جهل
وسوء عاقبتلرين كورديلر كنديلره ويريلن علمه سوينوب الله تعالى يه شكر ايتديلر وكافرلره ايسه جهل
واستهزالرينك جزاسى ايردى (فلما رأوا بأسنا قالوا امنا بالله وحده وكفرنا بما كنا به مشركين) وقتا كه انلر
دنياده بزم شدت عذابمزى كورديلر بالكز الله تعالى يه ايمان كتوروب اكا اشراك ايتديكمز اصنامه كافر اولدق
ديديلر (فلم يك ينفعهم ايمانهم لما رأوا بأسنا) بزم عذابمزى كوردكلرندهكى ايمانلرى ايسه انلره نفع ايتمسى صحيح
اولمدى (سنة الله التى قد خلت فى عباده) الله تعالى سنت ايتدى اشبو سنتىكه اول انك عبادنده ماضى
ومستمر اولديكه اول عذابك نزولى حيننده كفاره ايمانلرى نفع ايتمسيدر (وخسر هنالك الكافرون)
نزول عذاب حيننده كافرلرك خسرانى تبين اولدى

سورة السجدة وهى اربع وخمسون اية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم تنزيل من الرحمن الرحيم) يا محمد حم حقيچون قرآن عظيم شول رحمن ورحيم ايله مسمى الله تعاليدن
انزال اولنمشدر (كتاب فصلت اياته) بر كتابدر كه لفظ ومعنى اعتبار يله آياتى تميز اولندى وياخود فواصل
ومعانى اختلافيله بعضى بعضندن فصل اولندى وياخود حق و باطل بينى فصل اولندى (قرءانا عربيا
لقوم يعلمون) قراءت وفهمى آسان عربى لساننده قرآن اولديغى حالده شول قوم ايچونكه عربيه بيلورلر ويا علم
ونظر اهل ايدرلر (بشيرا ونذيرا) اول قرآن انى تصديق ايدنلرى جنتله تبشير ايدر واكا مخالفت وانكار
ايدنلرى نارله تخويف ايدر اولديغى حالده (فاعرض اكثرهم فهم لا يسمعون) اهل مكه نك اكثرى انى تأمل
وقبولدن اعراض ايتدى امدى انلر انى تأمل وطاعت سمعيله ايشتمزلر (وقالوا قلوبنا فى اكنة مما تدعونا اليه
وفى آذاننا وقر ومن بيننا و بينك حجاب فاعمل اننا عاملون) مكه مشركلرى ديديلركه يا محمد شول بزى اكا
دعوت ايتديكك توحيددن قلوبمز بزده اغطيه واردر انى فهم ايتمزز وآذانمزده ثقل واردر انى ايشتمزز و بزمله سنك
بينكده حجاب واردر انى فهم ايچون سكا واصل اولمزز امدى سن كندى دينك اوزره عمل ايت و بز دخى
كندى دينمز اوزره عمل ايده لم وياخود سن بزم امرمز ابطالنه عمل ايت بز دخى سنك دينك ابطالنه عمل ايدرز
(قل انما انا بشر مثلكم يوحى الى انما الهكم اله واحد فاستقيموا اليه واستغفروه) يا محمد سن انلره ديكل كه بشريتده
بن دخى سزك كبيم الا بوكه بكا وحى كلديكه سزى دعوت ايدم الهكز اله واحد ايديكن بيلدرم امدى عبادتده

اعمالكزده اخلاصله استقامت ايدك وسوء عقيده وعملدن اكا استغفار ايدك (وويل للمشركين الذين لا يؤتون الزكاة) ويل شونلره كيم توحيدله نفسلرينى شركدن تطهير ايتمزلر وياخود زكاتك وجوبنه اقرار واعتقاد ايتمزلر وياخود طاعته انفاق وتصدق ايتمزلر ويا اعماللرين تزكيه ايتمزلر (وهم بالآخرة هم كافرون) حالبوكه انلر طلب دنيايه استغراقلرندن اخرتى منكرلردر (ان الذين آمنوا وعملوا الصالحات لهم اجر غير ممنون) شونلركه ايمانلرينه اعمال صالحه تقرين ايتديلر انلر ايچون ضعف ومرضلرى حالنده اجرلرى كسلمز واكسلمز بلكه قوة وصحتلرى حالنده شول ايشليوكلدكلرى اعماللرينك اجرى كماكان ويريلور (قال النبى عليه السلام ان العبد اذا كان على طريقة حسنة من العبادة ثم مرض قيل للملك الموكل به اكتب له مثل عمله اذا كان طليقا حتى اطلقه او اكفيه الى) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدرچان برعبد عبادتدن برطريق حسنه يه اعتياد ايتسه بعده مريض اولوب اول معتادى اولديغى عبادتك بعضنى وياكلنى اقامتدن عاجز اولسه انك كاتب اعماله دينور شول عافيتده ايكن ايشليوكلديكى اعمال صالحه سنى كماكان يازغل تا شول وقته دكين كه انى عافيته ايردرم ويا روحنى قبض ايدوب درگاهمه كتورم (قل ائنكم لتكفرون بالذى خلق الارض فى يومين) يا محمد انلره ديگل كه سز كافراولورميسز اول الله تعالى يه كه ارضى ايكى كون دكلو زمانده خلق ايلديكه اول يوم احد ايله اثنيندر * ديندلديكه ارضله مراد اجرام بسيطه دن جهت سفلده اولان شيدر وايكى كونده خلق اولنمسيله مراد انكچون براصل مشترك خلق اولنوب بعده اول صور ايله انواع اولمسيدر وانلرك اكا كفرلرله مراد ذات وصفاتنده الحادلريدر (وتجعلون له اندادا) وانكچون عبادتده شركاء قيلورسز والحال صحيح اولمزكه هيچ شيء اكا شريك اوله (ذلك رب العالمين) ارضى ايكى كون دكلو زمانده خلق ايدن ممكناتدن جميع موجودلرك خالق ومربيسيدر (وجعل فيها رواسى من فوقها) واول ارضك فوقنده جبال مرتفعه قيلدى تاكه وجوه استبصاردن انده اولان اشياء نظاره ظاهر اوله وانده اولان منافع طلابه معروضه اوله (وبارك فيها) وانك خيرنى كثير ايتدى انده نبات وحيواندن انواع خلق ايتمسيله (وقدر فيها اقواتها) واول ارضده اناس وبهائمدن اهلنك ارزاقنى تقدير ايتدى هر بلده ده برنوع رزق خلق ايتديكه اول انك اخراسنده اولميه تاكه برى برلرندن تجارتله معيشت ايدهلر (فى اربعة ايام) خلق ارضى وتقدير ارزاقى درت كون دكلو زمانده تمام ايتدى اويله اولسه تقدير ارزاق ايكى كونده يوم ثلاث ايله يوم اربعاده اولدى (سواء للسائلين) مدت اول درتده انحصار بولدى خلق ارض وتقدير اقوات امرندن سؤال ايدنلره جوابده (ثم استوى الى السماء) بعده سمايى خلقه قصد ايتدى (وهى دخان) حالبوكه اول دخان هيئتنده بخار ايدى امدى سمايى اول بخاردن خلق ايلدى * روايت اولنديكه ارض وسمانك خلقندن اقدم عرش صو اوزره ايدى الله تعالى اول صويه حرارت القا ايدوب اندن بخار پيدا اولدى بعده اول صويه ريح القا ايدوب اندن زبد پيدا اولدى اول زبددن ارضى واول بخاردن سمايى خلق ايتدى (فقال لها وللارض ائتيا طوعا او كرها قالتا اتينا طائعين) اندن سما وارضه ديديكه ايكيكزدن ارادتم بودركه سما اهليچون مقر واهل ارض ايچون سقف اوله وارض ايسه اهليچون مقر ومهاد اوله اشبو ارادتمه اختيارله مى ويا اضطرارله مى انقياد ايدرسز ايكيسى دخى ديديلركه اختيارمزله انقياد ايتدك * روايت اولنديكه الله تعالى سمايه ديديكه شمس وقمر ونجومكى اخراج ايت وارضه ديديكه سندخى نبات وثماركى اخراج ايت اكر طوعا انى ايدرسكز فبها يوخسه سزى اكا كرها الجا ايدرين ديديلركه يا ربنا انى طوعا ايدرز انكله مراد كمال قدرتى ومرادنك وقوعى وجوبنى اظهار ايدى يوخسه انلرك طوع وكرهنى اثبات دكل (فقضاهن سبع سموات فى يومين) سموات سبعى ايكى كون مقدارنده يوم خميسله يوم جمعه ده اخر ساعتنده تمام ايدوب خلقلرندن فارغ اولدى (واوحى فى كل سماء امرها) وهر سما اهلنه امر ونهيندن دبلديكن وحى ايتدى وياخود ملائكه ونيرات خلق مثلى اموردن تدبير ايتديكى اشيايى هر سمايه وحى ايتدى (وزينا السماء الدنيا بمصابيح) وسماء دنيايى مصابيح كواكبله تزيين ايتدك زيرا كواكبك سبعه سياره دن ماعداسى اكرچه سماء سابعه ده مركوزه در لكن جميعى سماء دنياده كورلد يكيچون كانه انده در دينلدى (وحفظا) وبزاول سماء دنيايى استراق سمع ايدن شياطيندن حفظ ايتدك (ذلك تقدير العزيز العليم)

اشبو ذكر اولنان صنايع عجيبه قدرة وعلمده بالغ الله تعالينك تقديريدر (فان اعرضوا فقل انذرتكم صاعقة مثل صاعقة عاد وثمود) اكر كفار مكه اشبو بياندن صكره بكا ايماندن اعراض ايدرلرسه انلره ديگل كه سزى تحذير ايدرين شول شديد الوقع عذابله كيم سزه صاعقه كبى ايرشه عاد وثموده ايريشن صاعقه كبى (اذ جاءتهم الرسل من بين ايديهم ومن خلفهم) كه انلره رسوللرى هود وصالح جميع جوانبلرندن كلوب هر جهتدن انلره اجتهاد ايتدى وياخود زمان ماضى جهتندنكه انده كفاره ايريشن عذابدن انذارله ومستقبل جهتندن انلر ايچون اخرتده اعداد اولنان عذاب ناردن تحذيرله كلوب ديديلركه (ان لا تعبدوا الا الله) الله تعاليدن غيريه عبادت ايتمكز (قالوا لو شاء ربنا لانزل ملائكة فانا بما ارسلتم به كافرون) انلر رسوللرينه ديديلركه اكر رب تعالى بزم هدايتمزدلسه بزه رسالتله ملائكه كوندررى يوخسه ادمى يى دكل اويله اولسه زعمكز اوزره سزلك ارسال اولنديغكز شيئه كافرلرز (فاما عاد فاستكبروا فى الارض بغير الحق) اما عاد قومى يريوزنده ناس اوزره استحقاقسز تعظم ايتديلر (وقالوا من اشد منا قوة) قوة وشوكتلرينه اغترار ايدوب قوتده بزدن اشد كيم در ديديلر شول حينده كه رسوللرى انلره عذاب نزوليله تخويف ايتديلر يعنى بزه عذاب كلديكنده قوتمزله دفع ايدرز ديديلر (اولم يروا ان الله الذى خلقهم هو اشد منهم قوة) انلر بلمديلرميكه انلرى خلق وقوى ايدن اوزرلرينه عذاب كوندرن الله تعالى قوة وقدرتده انلردن اشددر زيراكه اول قادر بالذاتدر غيرلك قادر اولديغى شيئه قويدر (وكانوا باياتنا يجحدون) بزم آيتلريمزى حق ايديكن بيلوركن انكار ايدرلردى (فارسلنا عليهم ريحا صرصرا فى ايام نحسات) بز انلر اوزره ريح بارده ارسال ايتدك كه شدت برديله هلاك ايدرديكه اول ايام مشؤمه ده ايدى * دينلديكه اول ايام شباطك اخرنده برار بعادن برار بعايه دكين ايدى امم كافره دن هر قومه كه عذاب نازل اولدى الا اول يوم اربعاده ايدى (لنذيقهم عذاب الخزى فى الحياة الدنيا ولعذاب الآخرة اخزى وهم لا ينصرون) تاكه بز انلره دنياده ذل وهوان عذابن اذاقه ايدرز انلرك اخرتده كى عذابى ايسه دنياده كى عذابلرندن اشددر حالبوكه انلر دنياده واخرتده عذاب اللهدن منع اولنمزلر (واما ثمود فهديناهم فاستحبوا العمى على الهدى فاخذتهم صاعقة العذاب الهون بما كانوا يكسبون) اما ثمود قومى كه بز انلره هدى وضلال طريقنى بيان ايتدك انلر ايسه هدى اوزره ضلالى اختيار ايتديلر اول اجلدن انلرى صاعقهٔ عذاب هون اخذ ايدوب هلاك ايتدى شول سببيله كيم دنياده كفر ومعاصيدن انى كسب ايتديلردى (ونجينا الذين آمنوا وكانوا يتقون) صالح عليه السلام ايله ايمانه كانلرى اول صاعقه دن انجا ايتدك كه انلر بزم عذابمزدن قورقرلردى (ويوم يحشر اعداء الله الى النار فهم يوزعون) ذكر ايت شول كونيكه انده اعداء الله مشركون ومنافقون ناره جمع ايديلور انلرك اولى حبس اولنوركه اخرلرى انلره ايريشه تاكه تفرق ايتميه لر اشبو اهل نارك كثير اولمسندن عبارتدر (حتى اذا ما جاؤها شهد عليهم سمعهم وابصارهم وجلودهم بما كانوا يعملون) حتى نجانكه انلر ناره حاضر اوله لر شول اسانلريله كسب ايتدكلرى كفر ومعاصى يى جوارحلرى شهادت ايليه لر قولقلرى ايشتديكن وكوزلرى كورديكن وفرجلرى ايشلديكنى تقرير ايليه وياخود اول جوارحده الله تعالى شول اقتراف ايتدكلرى معاصينك اثارين اظهار ايليه حتى كه لسان حالله انى سويليه (وقالوا لجلودهم لم شهدتم علينا) كفار جوارحلرينه ديه لركه نيچون بزم اوزريمزه شهادت ايتديكز حالبوكه بز سزدن عذابى دفع ايچون اقتراف ايتديكمز معاصى يى كتم ايتمشيدك (قالوا انطقنا الله الذى انطق كل شيء) ديه لركه بزى الله تعالى سويلتديكه اول هر حى اولان شيئى سويلادر ويا لسان حالله عامهٔ موجوداتى سويلدر (وهو خلقكم اول مرة) كه اول سزى اول مرده دنياده خلق ايتمشيدى (واليه ترجعون) اخرتده اكا رجوع ايدرسز (وما كنتم تستترون ان يشهد عليكم سمعكم ولا ابصاركم ولا جلودكم) سز فواحش ارتكابى عندنده فضاحت خوفيله دنياده ناسدن استتار ايدرديكز هيچ ظن ايتمز ديكز كه اعضاكز اوزريكزه شهادت ايده تاكه اندن استتار ايديدكز (ولكن ظننتم ان الله لا يعلم كثيرا مما تعملون) لكن ظن ايدرديكزكه اعمالكزك كثيرنى الله تعالى بلميه اول اجلدن اقتراف معاصى يه جرأت ايدرديكز (وذلكم ظنكم الذى ظننتم بربكم ارديكم فاصبحتم من الخاسرين) الله تعالى يه اشبو سوء ظنكزدركه سزى هلاك ايدوب مغبونلردن اولديكز (فان يصبروا فالنار مثوى لهم) اكر يوم قيامتده انلر الهه لرى اوزره صبر

ایدرلرسه مأوالری ناردر (وان یستعتبوا فاهم من المعتبین) واکر عمللرینی اصلاح ایچون دنیایه رجوع
طلب ایدرلرسه رجوعه اجابت اولنمزلر (وقیضنا لهم قرناء فزینوا لهم ما بین ایدیهم وما خلفهم) وقتا که
انلر کفر اوزره دنیاده تصمیم ایتدیلر اوزرلرینه شیاطین تسلیط والزام ایتدک که حب دنیایی واتباع هوایی تزیین
ایدەلر واخرتده بعث وحساب یوقدر دیوب انکا کفر وانکاره کیدەلر (وحق علیهم القول فی امم قد خلت
من قبلهم من الجن والانس انهم کانوا خاسرین) واوزرلرینه کلمهٔ عذاب واجب اولدی شول امم جملەسندنکه
مکه کافرلرندن اوکدین جن وانسدن هلاک اولوب کچمشدی امدی انلرک جمیعی عقوبت ابدیه ایله خاسرین ایدیلر
(وقال الذین کفروا لا تسمعوا لهذا القرآن والغوا فیه لعلکم تغلبون) کافرلر دیدیلر که اشبو قرآن
قرائتنه انصات ایتمکز بلکه کلام غیر مفهوم وکثرت هذیان ورفع اصوات ایله انکا معارضه ایدک تا که قارئک
قرائتنه غالب اولوب انی اسکات ایدەسز (فلنذیقن الذین کفروا عذابا شدیدا ولنجزینهم اسوء الذی کانوا
یعملون) تا که بزاول قولی سویلینلره ویا عامهٔ کافرلره عذاب شدید اذاقه ایدەوزو اعمال سیئه لرینک
اسوئیله جزا ایدەوز (ذلک جزاء اعداء الله النار) اشبو اذاقهٔ عذاب ویاخود اسوء اعمالله جزاء اعداء الله
جزاسیدر که اول ناردر (لهم فیها دار الخلد) انلر ایچون اول نارده دار اقامت واردر (جزاء بما کانوا بآیاتنا
یجحدون) تا که بزم آیتلریمزه انکارلرینه ویا انده اغوا ایتدکلرینه جزاء اوله (وقال الذین کفروا ربنا ارنا
الذین اضلانا من الجن والانس نجعلهما تحت اقدامنا لیکونا من الاسفلین) کافرلر دیدیلر که یاربنا جن
وانس شیطانلرندن بزی ضلالت وعصیانه حمل ایدنلری کوستر کل که انلری ایاغمز التنده چکنمکله نارده درک
اسفله ایر کورەوز (ان الذین قالوا ربنا الله ثم استقاموا) شونلر که ربمز الله تعالیدر دیوب انک ربوبیتنه
اعتراف ووحدانیتنه اقرار ایلدکدنصکره عملده استقامت ایتدیلر سرده وجهرده اخلاص ایله والله تعالینک غیریدن
خوف ورجایی ترککه (تتنزل علیهم الملائکة) انلره موت عندنده وقبره کیردکلرنده وقبردن چقدقلرنده
بشارت ایله ملائکه نزول ایدرلر ودیرلر که (الا تخافوا ولا تحزنوا) تقدم ایدجککز اخرت امورینه خوف ایتمکز
وتخلیف ایتدیککزه محزون اولمکز (وابشروا بالجنة التی کنتم توعدون) وسزه بشارت اولسون شول
جنتکه دنیاده رسوللر لسانیله وعد اولنمشدیکز (نحن اولیاؤکم فی الحیاة الدنیا وفی الآخرة) واول ملائکه
دیرلر که بز سزک انصار واحبابکزز دنیاده سزه حق الهام وخیره سزی تحمیل ایدردک واخرتده سزدن مفارق
اولمزز (ولکم فیها ما تشتهی انفسکم) وسزیچون اخرتده لذائذدن نفسلریکز اشتها ایتدیکی واردر (ولکم
فیها ما تدعون) ودخی سز ایچون انده طلب ایتدیککز واردر (نزلا من غفور رحیم) اول غفور رحیمدن
سزه رزق مهیا اولدیغی حالده اشبونده اشعار واردر که انلرک تمنی ایتدکاری شول باللرینه خطور ایتمین اشیادن
ویرلنه نسبتله ضیفه نزل کبیدر (ومن احسن قولا ممن دعا الی الله وعمل صالحا وقال اننی من المسلمین)
قولده شول کمسەدن احسن کیمدر که الله تعالینک دعوتنه اجابتندنصکره اول اجابت ایتدیکی شیئه ناسی
دعوت ایده واجابتنده عمل صالح ایده واسلامی دین ومذهب اتخاذ ایدوب بن مسلمیندنم دیوانکله تفاخر ایده
دینلدیکه اشبو ایه صفات مذکورەیی مستجمع حقنده عامه‌در * دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
ویاخود مؤذنین حقنده نازل اولوبدر (ولا تستوی الحسنة ولا السیئة) حسنه وسیئه جزاده حسن عاقبتده
برابر اولمز * دینلدیکه یعنی غضب عندنده صبر وجهل عندنده علم واسائت عندنده عفو ضدی کبی دکلدر
(ادفع بالتی هی احسن) سکا سیئه اعتراض ایتدکده انی اندن احسن شیئله یعنی حسنه ایله دفع ایت یعنی
غضبی صبرله وجهلی علمله واسائتی عفوله دفع ایت (فاذا الذی بینک وبینه عداوة کأنه ولی حمیم) اکرسن
بو فعلی ایدرسن شول رجل که سنکله انک بیننده عداوت اوله سکا ولی شفیق کبی اولور (وما یلقیها الا الذین
صبروا) اشبو خصلت حسنه اسائتله احسان مقابله ایتمک ویرلمز الا انلره که صبر ایله نفسلرین انتقامدن منع
ایدرلر (وما یلقیها الا ذو حظ عظیم) اول خصلت حسنه ویرلمز مکر اول که خیر وکمال نفسدن حظ
عظیم صاحبیدر * دینلدیکه اول حظ عظیمله مراد جنتدر یعنی اول ویرلمز الا کا که انکیچون جنت واجب
اولوبدر (واما ینزغنک من الشیطان نزغ فاستعذ بالله) اکرسنی شیطاندن بر نازغ وسوسه سیله سکا
وصیت اولنان اسائتی احسان ایله دفعدن صرف ایدرسه انک شرندن الله تعالی یه استعاذه ایت که اول سنی

اندن عصمت ایده (انه هو السمیع العلیم) اول سنک استعاذه کی اشیدروبنتکی بیلور (ومن آیاته اللیل والنهار
والشمس والقمر) اول الله تعالینک وحدانیتنه علامتدن لیل ونهار وشمس وقمردر امدی انی ربکزدن
بیلک (لا تسجدوا للشمس ولا للقمر) شمس وقمره عبادت ایتمکز زیرا ایکیسی دخی سزک کبی مخلوقدر
(واسجدوا لله الذی خلقهن) بلکه اول الله تعالی یه عبادت ایدک که اول درت شیئی اول خلق ایتدی (ان
کنتم ایاه تعبدون) اکر انکا عبادت ایدرسکز (فان استکبروا) اکر مشرکون امتثالدن تعظم
ایدرلرسه (فالذین عند ربک یسبحون له باللیل والنهار وهم لا یسأمون) شول ملائکه که ربکز جل شانه
عندنده در لیل ونهارده علی الدوام انی تسبیح وتقدیس ایدرلر اندن فاتر وملول اولمزلر ابو حنیفه عندنده سجده
اشبو محلده درزیرا که معنانک تمامی انده در اما که شافعی عندنده ایت اولی ده در که سجود امری انکا مقترن
اولدیغیچون (ومن آیاته انک تری الارض خاشعة) اول الله تعالینک وحدانیتنه علامتندندرکه ارضی
کوررسنکه یابسه در نباتی یوقدر (فاذا انزلنا علیها الماء اهتزت وربت) نچانکه اول ارض یابسه نک اوزره
یاغمور یاغدیره وز اول ارض تزخرف ایدر ونبات ایچون یشللشوب اربر (ان الذی احیاها لمحیی الموتی) اول الله
تعالی که ارضی یاغمور ایله دیر کورر یوم قیامتده موتایی دخی دیر کورر (انه علی کل شیء قدیر) زیرا که اول
احیاء واماتەدن هر شیئه قادردر (ان الذین یلحدون فی آیاتنا لا یخفون علینا) شونلر که بزم آیتلریمز امرنده
طعن وتحریفله وتأویل باطله ویا الغا ایله استقامتدن میل ایدرلر انلر بزدن کیزلنمزلر بلکه بز انلره اول
فعللرینک جزاسن ایدرز (افمن یلقی فی النار خیر ام من یأتی آمنا یوم القیمة) شول کمسه‌می خیرلیدرکه
یوم قیامتده نارە براغیله ویا اول کمسه‌می اولکونک مخاوفندن امین اولدیغی حالده که (اعملوا ما شئتم انه
بما تعملون بصیر) امدی خیر وشردن دیلدیککزی ایشلکز اول سزک اعماللکزی کورر انکا کوره
جزاکزی ایر کورر (ان الذین کفروا بالذکر لما جاءهم) شونلرکه انلره قرآن کلدیکنده انکا کافر اولدیلر انلر
کفرلرینک جزاسن کوررلر (وانه لکتاب عزیز) حالبوکه اول کتاب کثیر النفع عدیم النظیردر اختلاف
وتناقضدن مجیددر (لا یأتیه الباطل من بین یدیه ولا من خلفه) جهاتک هیچ بریندن ویا انده اولان اخبار
ماضیه وامور آتیەدن انکا باطل تطرق ایتمز حتی که مبطلین تأویلات فاسده ایله انکا تعرض ایتدکلرنده علمادن
بر قوم انلرک اقاویل بطلانی اظهاره تعیین ایدر اولیله اولسه انکا تعریضله انک اعجازی زیاده اولور (تنزیل من
حکیم حمید) زیرا که اول امرنده حکیم فعلنده محمودەدن منزلدر (ما یقال لک الا ما قد قیل للرسل من قبلک)
یا محمد قومکک کفاری سکا دیمزلر الا سندن اول کچن رسوللره قوملرینک کفاری دیدکاری مثلنی دیر ویاخود الله
تعالی سکا دیمزالا انی که سندن اول کچن رسوللره دیمشدی (ان ربک لذو مغفرة وذو عقاب الیم) ربک جل
شانه اولیاسنه مغفرت واعداسنه عقاب ایدیجیدر (ولو جعلناه قرآنا اعجمیا لقالوا لولا فصلت آیاته
ءاعجمی وعربی) اکر بز سکا انزال ایتدیکمز کتابی لغت عربیه نک غیری اوزره قلسیدق دیه‌لردیکه
تولیدی انک آیاتی بزم فهم ایدەجکمز لسانله بیان اولنمش اولیدی کلام اعجمی ومخاطب عربیدر دیوانکله
تکذیبلری اشد اولیدی (قل هو للذین آمنوا هدی وشفاء) دیکل که اول قرآن مؤمنلره هدا درو صدرلرنده
اولان شک وشبهه یه شفادر (والذین لا یؤمنون فی آذانهم وقر وهو علیهم عمی) وشونلرکه قرآنی تصدیق
ایتمزلر اول انلرک اذاننه ثقلدر ومع ذلک اول انلره عمادر زیرا که انلر انی ایشیدوب قبول ایتمزلر وکوروب
فهم ایتمزلر (اولئک ینادون من مکان بعید) امدی انلر انی ایشتمزلر وفهم ایتمزلکده شول کمسه‌یه بکزرلرکه
مکان بعیددن چغرلمسی سببیله کلامی ایشتمیه وفهم ایتمیه (ولقد آتینا موسی الکتاب فاختلف فیه)
بز موسایه توراتی ویردک تصدیق وتکذیبله انده اختلاف اولندی قرآنده اختلاف اولندیغی کبی (ولولا کلمة
سبقت من ربک لقضی بینهم) اکر ربک جل شانه دن قرآنی تکذیب ایدنلره تأخیر عذابله کلمه سبقت ایتمیدی
بینلرنده مکذبینه استیصال قضا اولنه ایدی اندن اول کچنلره قضا اولندیغی کبی (وانهم لفی شک منه
مریب) حالبوکه یهود وقومکدن ایمانه کلمنلر توراتدن ویا قرآندن شکده درلر (من عمل صالحا فلنفسه
ومن اساء فعلیها) اول کمسه که عمل صالح ایشلیه ثوابی کندویه در واول که عمل سیء ایده وبالی کذلک
کندویه در (وما ربک بظلام للعبید) ربک جل شانه عبیدنه ظلم ایدردکلدر تا بی‌سز کمسه یه عذاب ایتمز

(الیه یرد علم الساعة) قیامتدن سؤال اولندقده انك علمی اکا رد اولنور زیرا انك نوقتده اوله جغن
اندن غیری احد بلمز (وما تخرج من ثمرات من اکمامها وما تحمل من انثی ولا تضع الا بعلمه) وثماردن
اول که اوعیه سندن چیقار وانثادن اول که بر ولدی حامل اولور ویا وضع ایدر الا انك علمنه مقرون اولدیغی
حالده اولور یعنی انك رحمده نوصف اوزره خلق اولدیغنی وهر زمان ومکانده نوصف اوزره بولندیغن واجل
ورزق وعاقبتن بیلور (ویوم ینادیهم این شرکائی قالوا آذناك ما منا من شهید) یوم قیامتده ربك جل
شانه کفاره دیرکه قنی معبودلریکز که انلری بکا شرکاء زعم ایدر دیکز انلر دیه لرکه یا ربنا بز سکا اعلام
ایتدك که سکا معادل ومشارك اولدیغنه بزدن هیچ احد شهادت ایدر یوقدر زیرا که بز انلردن تبری ایتمشز
شول وقتده که حال بزم زعم ایتدیکمز منوال اوزره دکل ایدیکن بلمشز (وضل عنهم ما کانوا یدعون من قبل
وظنوا ما لهم من محیص) واول کونده انلردن غائب اوله شول معبودلریکه دنیاده اکا عبادت ایدرلردی
ویقین ایده لرکه انلره ناردن فراره چاره یوقدر (لا یسأم الانسان من دعاء الخیر) کافر جسدنده عافیت
ورزقده وسعت طلبندن ملول اولمز (وان مسه الشر فیؤس قنوط) واکرا کا شدت وضیق ایرسه
الله تعالینك فضل ورحمتندن امیدین قطع ایدر حتی که انده یأس اثری ظاهر اولور (ولئن اذقناه رحمة
منا من بعد ضراء مسته لیقولن هذا لی) واکر بزا کا شدت اصابتندنصکره سعت وعافیت ایرکورسه وز
دیرکه بن بوکا فضل وعلمله مستحق اولمشن ویاخود بو بکا دائمدر (وما اظن الساعة قائمة) وظن
ایتمزینکه قیامت اوله (ولئن رجعت الی ربی ان لی عنده للحسنی) اکر قیامت اولوب ربمه رجوعم تقدیری
اوزره بنم ایچون انك عندنده کرامتدن حالت حسنی اولور شول اعتقادله کیم نعم دنیادن اولکه اکا
اصابت ایدر آخرتده اول اندن منفك اولمیه (فلننبئن الذین کفروا بما عملوا) بز کافرلره حقیقت
اعماللرین خبر ویررز وانده اعتقاد ایتدکلرینك عکسن کوستررز (ولنذیقنهم من عذاب غلیظ) وبز انلره
عذاب غلیظدن اذاقه ایدرزکه اندن انفکاکه امکانلری اولمز (واذا انعمنا علی الانسان اعرض ونأی
بجانبه) قچان بز انسانه انعام ایتسه وز بزه شکر وطاعتدن اعراض ایدوب تکبر واستغنا ایله کندوبی
بزه دعادن صرف وتبعید ایدر (واذا مسه الشر فذو دعاء عریض) واکرا کا شدت وفقر ایرسه اول دعای
طویل وکثیر ایدراولور (قل ارأیتم ان کان من عند الله ثم کفرتم به من اضل ممن هو فی شقاق بعید) دیکل که
بکا خبر ویرك کدا کر قرآن الله تعالی عندندن ایکن تأمل صحیح ایتمدین عنادا اکا کافر اولسه کز دنیاده
ویا یوم قیامتده سزه عذاب نازل اولدیغنده سزدن اضل کیم اولورکه سز حقدن خلاف بعدده سز (سنریهم
آیاتنا فی الآفاق) بز انلره قدرتمزه دلالت ایدر علامتلریمزی افاق ارضده کوستررز که محمد علیه السلام
انلره حوادث آتیه وآثار نوازل ماضیه دن خبر ویردی واکا وخلفاسنه خارق عاده وجهی اوزره ممالك شرق
وغربه فتح وظفر ین تیسیر ایتدی (وفی انفسهم) ودخی نفسلرنده کوستررز بدنلرنده کی صنایع عجیبه که انك
کمال قدرتنه دلالت ایدر (حتی یتبین لهم انه الحق) تا که انلره قرآن ویا رسول ویا توحید حق ایدیکی متبین
اوله (اولم یکف بربك انه علی کل شیء شهید) یا محمد سکا ربك کفایت ایتمزمیکه اول هر شیئه شهیددر آیات
موعوده اظهاریله امرکی تحقیق ایدر سائر اشیای موعوده یی تحقیق ایتدیکی کبی ویاخود انسانی معاصیدن
منعه ربك تعالینك هر شیئه مطلع اولوب اکا هیچ شیء خفی اولمدیغی کفایت ایتمزمی (ألا انهم فی
مریة من لقاء ربهم) آکاه اولغل که انلر رب تعالی یه لقالرندن شکده در زیرا که انلر بعث وجزایی انکار ایدرلر
(الا انه بکل شیء محیط) آکاه اولغل که الله تعالی علم وقدرتله هر شیئه محیطدر

سورة الشوری وهی ثلاث وخمسون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(حم عسق) الله تعالینك حلم ومجد وعلم وثنا وقدرتی حقیچون * ابن عباس رضی الله
عنهما ایدر هیچ بر صاحب کتاب نبی یوقدرکه الا اکا حم عسق وحی اولنوبدر اول اجلدن دینلدیکه (کذلك
یوحی الیك والی الذین من قبلك الله العزیز الحکیم) اشبو سورده کی معانی مثلی سکا وسندن اول رسوللره
وحی ایتدی اول الله تعالی که وحیی تصدیق ایتمینلره انتقامده غالبدر خلق واماته وبعث وجزا

امرنده حکیمدر (له ما فی السموات وما فی الارض) سموات وارض وایکسنده اولان اشیانك کافه سی انك
خلق وملکیدر (وهو العلی العظیم) اول شریك وولددن منزه وعالیدر ذات وصفاتده عظیمدر خلق اوزره
قدرة وحکمده اندن اعظم یوقدر (تکاد السموات یتفطرن من فوقهن) قریب اولورکه سموات
الله تعالینك عظمتندن ویا انی ولد اتخاذ ایتدی دیمسندن ارضین سبعك فوقندن منشق اوله (والملائکة
یسبحون بحمد ربهم) سموات سبعه ده وحول عرشده اولان ملائکه وحملهٔ عرش ربلری جل شانه نك عبادتنه
دائم اولوب عظمتنه خضوعله اکا حمد ایدرلر (ویستغفرون لمن فی الارض) ویر یوزنده اولان مؤمنلر
ایچون استغفار ایدرلر (الا ان الله هو الغفور الرحیم) آکاه اولك که الله تعالی انلرك ذنوبن مغفرت ایدر
وآخرتده ثوابلرین ایرکورمکله رحمت ایدر (والذین اتخذوا من دونه اولیاء) شونلرکه الله تعالیدن غیری
شرکاء اتخاذ ایدوب اکا عبادت ایدرلر (الله حفیظ علیهم) الله تعالی انلرك اعمال واحوالنه رقیبدر
وجزالرین ایدر (وما انت علیهم بوکیل) یوخسه سن انلر اوزره موکل ویا انلرك امری سکا موکل دکلدر
(وکذلك اوحینا الیك قرآنا عربیا) اشبو ذکر اولنان کبی سکا قرآن عربی وحی ایتدك (لتنذر ام القری
ومن حولها) تا که اول قرآنله مکه اهلنی وانك حولنده کی ارض اهلنی انذار ایده سن (وتنذر یوم الجمع
لا ریب فیه) ویوم قیامتله انذار ایده سن که انك اولمسنده وخلائق انده موقفه جمع اولمسنده ریب یوقدر وانده
خلائق موقفه جمع اولدقلرندنصکره ایکی فرقه اولورلر (فریق فی الجنة وفریق فی السعیر) برفرقه سی
مؤمنلردر جنتده اولورلر وبرفرقه سی کافرلردر نارده اولورلر (ولو شاء الله لجعلهم امة واحدة) اکر
الله تعالی دیلسه هدایت ویا ضلالتدن دین واحد اوزره قیلوردی (ولکن یدخل من یشاء فی رحمته) لکن
الله تعالی دیلدیکی کمسه یی هدایتله وطاعته حملله جنته ادخال ایدر (والظالمون ما لهم من ولی ولا نصیر)
واول کونده کافرلره صدیق اولمزکه انلر ایچون شفاعت ایده وناصر دخی اولمزکه انلردن عذابی منع ایده (ام اتخذوا
من دونه اولیاء) یوخسه انلر الهه لری الله تعالیدن غیری اولیامی اتخاذ ایتدیلر (فالله هو الولی) اکر
انلر بحق اولیاء اراده ایدرلرسه الله تعالی بحق ولیدر (وهو یحیی الموتی) اول یوم قیامتده موتایی دیرکوردر
(وهو علی کل شیء قدیر) واول هر شیئه قادردر (وما اختلفتم فیه من شیء فحکمه الی الله) دین ودنیا
امورندن بر شیئده که سن کفارله اختلاف ایده سن انك حکمی الله تعالی یه مفوضدر محقی مبطلدن اثابه
ومعاقبه ایله تمییز ایدر * دینلدیکه متشابه تأویلندن اختلاف ایتدیککز شیئده کتاب اللهدن محکمه رجوع
ایدك (ذلکم الله ربی) اشبو مختلفین بینده الله تعالیدرکه بنم ربمدر (علیه توکلت والیه انیب)
مجامع امورمده اکا توکل ایتدم ومعضلاتده اکا رجوع ایدرین (فاطر السموات والارض) که اول
سموات وارضك خالقیدر (جعل لکم من انفسکم ازواجا) اول سز ایچون کندی جنسکزدن نساء خلق
ایتدی (ومن الانعام ازواجا) وکذلك انعام ایچون کندی جنسندن ازواج خلق ایتدی ویاخود انعامدن
سز ایچون اصناف ویا ذکور واناث خلق ایتدی (یذرؤکم فیه) اول تدبیرده ناس وانعامدن هر بریکزی
تکثیر ایدر (لیس کمثله شیء) انك مثلی شیء یوقدرکه اکا مزاوج ومناسب اوله (وهو السمیع البصیر) اول
هر شیئی سمیع وبصیردر (له مقالید السموات والارض) سموات وارضك مطر ونبات خزائنی انکدر (یبسط
الرزق لمن یشاء ویقدر) اول رزقی وفق مشیئتی اوزره دیلدیکی کمسه یه کاهی بسط وکاهی قبض ایدر
(انه بکل شیء علیم) اول عبدنه توسیع وتضییق وغیریدن خبر اولانی بیلور (شرع لکم من الدین ما وصی به
نوحا والذی اوحینا الیك وما وصینا به ابراهیم وموسی وعیسی) الله تعالی سزه دین اسلامدن بر شرعه یی
بیان ایتدیکه اول رسل کبار بیننده مشترکه در انی نوح علیه السلامه طوفاندنصکره امر ایتدی ودخی انیکه
یا محمد سکا وحی ایتدك وانیکه ابراهیم وموسی وعیسایه امر ایتدك اول بودرکه (ان اقیموا الدین ولا تتفرقوا فیه)
دینی اقامت ایده سزکه اول تصدیقی واجب اولانه ایمان واحکام اللهده اطاعتدر یوخسه انده تفرق واختلاف
ایتمیه سز که اول اصلدر اما که فروع شرع امتك اختلاف احوالی حسبنجه اولدخی مختلف اولور (کبر علی
المشرکین ما تدعوهم الیه) مشرکاره عظیم اولدی توحیدکه سز انلری اکا دعوت ایدرسز (الله یجتبی الیه
من یشاء ویهدی الیه من ینیب) الله تعالی توحیدنه دیلدیکی کمسه یی اختیار ایدر وارشاد وتوفیقله

اكا هدايت ايدرانيكه اكا اقبال ايدر (وما تفرقوا الا من بعد ما جاءهم العلم بغيا بينهم) امم سالفه ويا اهل كتاب
تفرق ايتمديلر الا اول تفريقك ضلال ايدوكنى بلدكلرندنصكره رسول كنديلردن اولميوب عربدن اولديغنه
حسد ايدوب اكا التفات ايتمديلر (ولولا كلمة سبقت من ربك الى اجل مسمى لقضى بينهم) اكر ربك
جل شانه دن اشبو امتك كفارنه آخر اعمارلرينه ويا يوم قيامته عذابلرى تأخيرينه كلمهٔ حقه سبقت ايتملرى
اولميدى مؤمنيله كافرين بيننده مبطلينى استيصال ايله قضا اولنوردى (وان الذين اورثوا الكتاب من
بعدهم لفى شك منه مريب) شونلركه انبيادنصكره انلره ويريلان كتابه وارث قلنديلر ويا اهل كتاب كه محمد عليه
السلام عهدنه ايرديلر ويا مشركونكه اهل كتابدنصكره قرآنه وارث قلنديلر اول قرآندن ويا ويرلدكلرى كتابدن
شكده درلر اول انلرى ريبه ادخال ايدوبدر كما هو حقه انى بلمزلر ويا حق ايمانله اكا ايمانه كلمزلر (فلذلك فادع
واستقم كما امرت ولا تتبع اهواءهم) امدى انبيانك توحيددن راضى اولدقلرى شيئه خلقى دعوت ايت
ودعوتده امر اولنديغك منوال اوزره استقامت ايت يوخسه مبطلينك هوالرينه اتباع ايتمكل (وقل آمنت
بما انزل الله من كتاب) والله تعالينك انزال ايتديكى كتابلرك جميعنه ايمان كتوردم ديكل يوخسه كفار كبى
بعضنى تصديق وبعضنى تكذيب ايتمكل (وامرت لاعدل بينكم) وامر اولندمكه شرائع وحكوماتى تبليغده
بينكزده عدل ايدم امدى ايمان مذكور كمال قوهٔ نظريه يه وعدل ايسه كمال قوهٔ عقليه يه اشارتدر (الله ربنا
وربكم) الله تعالى بزم وسزك خالق ومتولى اموريدر (لنا اعمالنا ولكم اعمالكم) بزم اعمالمز بزه وسزك
اعمالكز سزه عائددر هر كسه كندى عمليله جزا اولنور * اشبو مساله قتال امردن اول ايدى اشبو دليلدركه
بر كسه بر منكرى كوروب ويا ايشيدوب انكار ايتدكده قبول اولنمسه اكاندن زياده بر شيئ واجب اولميه
بلكه كندى مذهبين حفظ ايدوب غيرى ترك ايليه (لا حجة بيننا وبينكم) بزمله سزك بينكزده محاجه يوقدر
زيراكه حق ظاهر اولوب محاجه يه مجال وخلافه بادى عناددن غيرى بر شيئ قالميوبدر (الله يجمع بيننا
واليه المصير) الله تعالى يوم قيامتده بزمله سزى جمع ايدوب سزدن انتقام ايدر جميعمزك رجوعى اكادر
(والذين يحاجون فى الله من بعد ما استجيب له حجتهم داحضة عند ربهم وعليهم غضب ولهم عذاب شديد)
شونلركه الله تعالينك وحدانيتنده محاجه ايدرلر محمد عليه السلام دعوتيله اكا اطاعت اولنديغندنصكره
امدى انلرك رب تعالى عندنده حجتلرى زائله وباطله در يوم قيامتده اوزرلرينه غضب اولور حقى قبول
ايتمدكلريچون وعذاب شديد اولور دنياده ايشلدكلرى اعمال قبيحه ايچون (الله الذى انزل الكتاب بالحق
والميزان) الله تعالى قرآنى انزال ايتدى اول حق ملتبس اولوب باطلدن بعيد اولديغى حالده وياخود عقائد
واحكامدن انزال حق اولور شيئه ملتبس اولديغى حالده ودخى شول شرعى انزال ايتديكه انكله ناس بيننده
حقوق موازنه وتسويه اولنور (وما يدريك لعل الساعة قريب) الله تعالى سكا بلدرمدى بلكه قيامت
قريب اولوبدر امدى كتابه اتباع وشرعله عمل وعدله مواظبت ايت يوم قيامت كلمزدن اول انده اعمال وزن
اولنور وجزاسى ايركور بلور (يستعجل بها الذين لا يؤمنون بها) يوم قيامتك مجيئنى تصديق ايتمينلر
استهزا طريقى اوزره انى استعجال ايدرلر (والذين آمنوا مشفقون منها ويعلمون انها الحق) اما انى تصديق
ايدنلر انك اهوال وشدائدندن خوف ايدرلر وانك حق ايدوكن بيلورلر (الا ان الذين يمارون فى الساعة
لفى ضلال بعيد) اكاه اولك كه قيامتك مجيئنده جدال ايدنلر حقدن بعيد ضلالده درلر زيراكه بعث غائباتك
محسوساته اشبهيدر امدى انى تجويزه اهتدا ايتمين انك وراسنده كى اموره اهتدادن ابعددر (الله لطيف
بعباده) الله تعالى عبادنه برّ ايدجيدر بروجهله كيم اكا افهام ايرشمز عيبلرينى ستر ايدركانه انى كورميوبدر
وكناهلرين مغفرت ايدركانه انى بلميوبدر (يرزق من يشاء) ديلديكى كمسه يه حكمتى مقتضاسنجه اصناف
بردن ديلديكى شيئى ديلديكى وقتده ويرر (وهو القوى العزيز) اول الله تعالينك قدرتى باهره دركه
خلقك جميعنه رزقلرين ايركورر منيعدركه اكا هيچ احد غالب اولمز (من كان يريد حرث الآخرة نزد له فى حرثه)
بر كسه كه عمليله آخرت ثوابن ديليه بز آنك عملى ثوابن آرتوررز بر عملنه اون انك مثلنى ايشلمش دك ثواب ويررز
تا يدى يوزه وانك فوقنه دكين آرتوررز (ومن كان يريد حرث الدنيا نؤته منها وماله فى الآخرة من نصيب)
واول كسه كه عمليله دنيا ثوابن ديليه بز اكا دنيادن قسمت ايتديكمز شيئى ويررز حالبوكه آخرتده انكيچون نصيب

اولمز زيراكه اعمالك صحتى نيتله در هر كشى يه عملندن انجق نيت ايتديكى حاصل اولور (ام لهم شركاء
شرعوا لهم من الدين ما لم يأذن به الله) مشركلرك آلهه لرى مى واردركه دين اسلامدن غيرى الله تعالينك
اذن ويرمديكى دينى انلر ايچون وضع ايده لركه اول شرك وانكار بعث ودنيا ايچون عملدر (ولولا كلمة الفصل
لقضى بينهم) اشبو امتك كفارندن تأخير عذابله كلمهٔ حكم سابق اولمسه بينلرنده عذابله قضا اولنوردى
(وان الظالمين لهم عذاب اليم) والحال مشركلره آخرتده عذاب اليم واردر (ترى الظالمين مشفقين
مما كسبوا وهو واقع بهم) يوم قيامتده مشركلرى دنياده كسب ايتدكلرى قبائحدن خوف ايدر كوررسن
والحال كسبلرينك جزاسى انلره نزول ايديسردر (والذين امنوا وعملوا الصالحات فى روضات الجنات)
شونلركه مؤمنلر اولوب عمل صالح ايشلديلر انلر آخرتده جنتلك بوستانلرنده در (لهم ما يشاؤن عند ربهم)
انلر ايچون رب تعالى عندنده كراماتدن اشتها ايتدكلرى ثابتدر (ذلك هو الفضل الكبير) اشبو ثواب
مؤمنلره فضل كبيردركه اكا نسبتله دنياده غيرلره ويريلن حقير اولور (ذلك الذى يبشر الله عباده الذين
امنوا وعملوا الصالحات) اشبو مذكور نعيم جنتدن اول شيئدركه الله تعالى انى عمل صالح ايدن عباد
مؤمنينه تبشير ايدر (قل لا اسألكم عليه اجرا الا المودة فى القربى) ديكل كه سزه تبليغ وبشارتم اوزره
سزدن اجر استمزين مكركه سزه قرابتم اجليچون بكا مودت ايده سز ويا بنم قرابتمه مودت ايده سز اشبو ايت
نازل اولجق ديديلركه يا رسول الله شول اوزره بزه مودتى واجب اولور قرابتك كيملردر ديديكه على وفاطمه
وايكى اوغلى حسن وحسيندر رضى الله عنهم اجمعين * ديلديكه قربى ايله مراد الله تعالى يه تقربدر يعنى
الله تعالى يى ورسولنى سوه سزكه طاعت وعمل صالحله سزى رحمتنه تقريب ايده (ومن يقترف حسنة
نزد له فيها حسنا) بر كسه كه طاعت اكتساب ايده خصوصا كه اول محمده محبتله بز انك طاعتنده مضاعفه
ثوابله حسنن ارتوررز (ان الله غفور شكور) الله تعالى كناهدن توبه ايدنه غفوردر واكا اطاعت ايدنه توفيهٔ
ثواب وتفضله مشكوردر (ام يقولون افترى على الله كذبا) مشركون ديرلرميكه محمد عليه السلام دعواى
نبوتله ويا قرآن الله تعالى ايدندر ديمكله اكا كذب ايتدى (فان يشاء الله يختم على قلبك) اكر الله تعالى
خذلانكى ديلسه قلبك اوزره ختم ايدرديكه اكا افترايه جرأت ايديدك * وياخود اكر اول ديلسه قلبك اوزره
صبرى ختم ايدرديكه اذالرى سكا مشقت ويرميدى (ويمحو الله الباطل ويحق الحق بكلماته) الله تعالينك
عادت كريمه سندندركه قرآن ويا قضاسيله باطلى محو وحقى اثبات ايده امدى اكر اول افترا اولسه انك عادتى
مقتضاسنجه انى محو ايدردى (انه عليم بذات الصدور) اول قلوبده مضمر اولانى بيلور هر كسه يه عملنك
جزاسن ايركورر (وهو الذى يقبل التوبة عن عباده) الله تعالى عبادنك توبه سنى قبول ايدر توبه ايتدكلرى
شيئدن تجاوزله * على رضى الله عنه ايدر توبه التى معنايى مشتملدركه اول ذنوب ماضيه يه ندامتدر وتضييع
ايتديكى فرائضى اعاده در وحقوق مظالمى اصحابنه رددر ونفسنه طاعتى الزامدر واكا مرارهٔ طاعتى اذاقه در
وهر ضحكندن بدل بكادر (ويعفو عن السيئات) وديلديكى كمسه نك سيئاتن صغير وكبيرنى عفو ايدر
(ويعلم ما تفعلون) خير وشردن ايشلدكلرين بيلور بعده حكمتى مقتضاسنجه ديلديكنه جزا ايدر ويا تجاوز
ايدر (ويستجيب الذين امنوا وعملوا الصالحات) مؤمن اولوب اعمال صالحه ايشلينلرك دعالرينه اجابت
ويا طاعتلرى اوزره اثابت ايدر ويا انلر الله طاعتنه اجابت ايدرلر چاغرنجه اكا دعوت اولنه لر (ويزيدهم من فضله)
وانلره فضلندن زياده ايدر انك اوزره كه سؤال ايتديلر ويا مستحق اولديلر ويا اكا اجابت ايتديلردى
(والكافرون لهم عذاب شديد) وكافرلره عذاب شديد واردركه اول دائم ولا ينقطعدر (ولو بسط الله الرزق
لعباده لبغوا فى الارض) اكر الله تعالى عبادنه رزقى توسيع ايتسه يريوزنده تكبر وبطرله افساد ايده لردى
وياخود بريبرلرينه استيلا واستعلا وجهى اوزره بغى ايده لردى (ولكن ينزل بقدر ما يشاء) لكن انلره
ارزاقدن مشيئتى اقتضا ايتديكى دكلو انزال ايدر (انه بعباده خبير بصير) اول عبادندن هر برينه صالح
اولانى بيلور وصلاح وفساددن عملرينى كورر شانلرينه مناسبى انلره ويرر * روايت اولنديكه اهل صفه غنايى تمنى
ايتدكلرنده بو ايت نازل اولدى (وهو الذى ينزل الغيث من بعد ما قنطوا وينشر رحمته) اول الله تعالى
ياغمورى عبادنه ايندرراندن مأيوس اولدقلرندنصكره وسهل وجبل ونبات وحيواندن هر شيئه رحمتنى

نشر ايدر (وهو الولى الحميد) اول الله تعالى احسان ونشر رحمتله عبادنه تولى ايدر هر صنعنده محموددر (ومن آياته خلق السموات والارض وما بث فيهما من دابة) الله تعالينك وحدانيتى علاماتندن سموات وارضك واول ايكيسنده نشر ايتديكى كائناتك خلقيدر (وهو على جمعهم اذا يشاء قدير) اول ديلديكى وقتده انلرى بعد الاماته احياء وجمعه قادر اولور (وما اصابكم من مصيبة فبما كسبت ايديكم ويعفو عن كثير) بر مصيبتكه سزه انفس واموالكزده ايريشور كسب ايتديككز معاصى سببيله در لكن الله تعالى انك كثيرنى عفو ايدر (قال النبى عليه السلام ما اصابكم من مرض اوعقوبة او بلاء فى الدنيا فبما كسبت ايديكم والله عز وجل اكرم من ان يثنى عليه العقوبة فى الآخرة وما عفا الله عنه فى الدنيا فالله احلم من ان يعود بعد عفوه) پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم ايدر دنياده كه سزه مرض وياعقوبة ويا بر بلاء ايريشور اول سزك كسب ايتديككز معاصى سببيله در الله تعالى اكرمدر كه اول معاصى اوزره آخرتده عقوبتى تكرار ايتمز واول شيكه الله تعالى انى دنياده عفو ايده حليمدر عفوندن صكره آخرتده اكا عودت ايتمز * عكرمه ايدر نكبة كه قليل وياكثير عبده ايريشور الا اول بر ذنب سببيله در الله تعالى انى اول ايريشن نكبة سببيله مغفرت ايدر واكر اول ايريشن نكبة تكثير ذنب سببيله دكل ايسه انكله درجاتى رفع اولنور كه آنسز اكا ايريشوردكايدى (وما انتم بمعجزين فى الارض) يريوزنده سز شول اوزريكزه قضا اولنان مصائبدن قورتيلورد كلسز (وما لكم من دون الله من ولى ولا نصير) وسزى اول مصائبدن حراست ايدر ويا انى سزدن دفع ايدر الله تعاليدن غيرى ولى ونصيركز اولمز (ومن آياته الجوار فى البحر كالاعلام) الله تعالينك وحدانيتى علاماتندن برى درياده يورر طاغلر كبى كميلردر (ان يشأ يسكن الريح فيظللن رواكد على ظهره) اكر الله تعالى ديلسه اول كميلرى يوريدن ريحى تسكين ايدوب كميلر دريا يوزنده يوريمكدن قاليدى (ان فى ذلك لآيات لكل صبار شكور) اشبونده الله تعالينك اياتنه نظر والائنى تفكر اوزره نفسنى حبس ايدن ايچون وياهر مؤمن كامل ايچون انك وحدانيتنه دلالات ايدر ايتلر واردر زيرا كه ايمانك برنصفى صبردر وبرنصفى شكردر ايكيسن جمع ايدن مؤمن كامل اولور (او يوبقهن بما كسبوا ويعف عن كثير) ويا الله تعالى ديلسه انلرك كسب ايتديكى شرك ومعاصى سببيله شول ركوب ايتدكلرى كميلرين اغراق ايدوب انلر انك ايچنده بوغلغله هلاك اولورلردى لكن الله تعالى انلرك ذنبلرينك كثيرين عفو ايدر انك اوزره عقاب ايتمز (ويعلم الذين يجادلون فى آياتنا ما لهم من محيص) تا كه بزم آيتلريمزى تكذيب ايله جدال ايدنلر بيله لركه عذابمزدن انلره مهرب يوقدر (فما اوتيتم من شئ فمتاع الحياة الدنيا) اموال دنيادن برشيكه ويرلديكز اول حياة دنيا زينتيدر مدت حياتكزده انكله تمتيع ايدرسز (وما عند الله خير وابقى للذين آمنوا وعلى ربهم يتوكلون) وثواب آخرتدن اول شيكه الله تعالى عندنده در اول حطام دنيادن خيرليدر وداعدر شونلر ايچونكه الله تعالى يه ايمان كتوروب هر امرلرين اكا تفويض ايدرلر (والذين يجتنبون كبائر الاثم والفواحش) ودخى شونلر ايچونكه كبائردنكه اول شرك ونفاق ورياء امثاليدر وفواحشدركه اول دنياده حد وآخرتده عذاب ايجاب ايدر ذنبلرندن صاقنورلر (واذا ما غضبوا هم يغفرون) شونلركه انلر بر كمسنه يه غضب ايتسلر حلم وكظم غيظ وتجاوز ايدرلر (والذين استجابوا لربهم) وشونلركه رب تعالى يه دعوت اولندقلرى ايمان وامر ونهيده اطاعت ايدرلر (واقاموا الصلاة) وصلوات خمسى مواقيتنده ادا ايدرلر (وامرهم شورى بينهم) وامرلرى بينلرنده مشورتله در يوخسه رأيلرنده انفراد ايتمزلر بوحالت ايسه انلرك فرط تدبر وامورده كمال تيقظلرندن ناشيدر (ومما رزقناهم ينفقون) وبزم انلره ويرديكمز مالدن سبيل خيره انفاق ايدرلر (والذين اذا اصابهم البغى هم ينتصرون) وشونلركه انلره فسادى مؤدى ظلم ايرسه ظالمرندن انتقام ايدرلر امر اولندقلرى حد اوزره اعتدا ايتمز * روايت اولنديكه انلر بر قومدركه استذلالدن كراهت ايدرلر وقدرتلرى حالنده عفوى سورلر (وجزاء سيئة سيئة مثلها) ظالمدن صدور ايدن مظلمه نك عقوبتى اول ظالمه مظلمه سنك مثلى عقوبتدر (فمن عفى واصلح فاجره على الله) اما اول كمسنه كه ظلمه سندن تجاوز وكندى ايله خصمى بيننى عفو ايله اصلاح ايده انك اجرى الله تعالينك عهده سنه در * روايت اولنديكه يوم قيامتده بر منادى ندا ايده كه هر كمسنه كه اجرى الله تعالينك عهده سنه در طورسون اويله اولسه ظالمن

عفو ايدنلر طوروب جنته كيدهلر (انه لا يحب الظالمين) الله تعالى سيئه ايله مبتديلرى وانتقامده متجاوزلرى سومز (ولمن انتصر بعد ظلمه فاولئك ما عليهم من سبيل) اول كمسنه كه ظلم اولندقدن صكره ظالمندن اقتصاص ايده اول اقتصاص ايدنلر اوزره معاتبه ومعاقبه يه طريق يوقدر (انما السبيل على الذين يظلمون الناس ويبغون فى الارض بغير الحق اولئك لهم عذاب اليم) معاتبه ومعاقبه يه طريق شونلر اوزره دركه ناسه اضرار له ابتدا ايدرلر وانلر اوزره تجبر له مستحق اولمدقلرى شيئى طلب ايدرلر انلردى آخرتده انلره عذاب وجيع واردر (ولمن صبر وغفر ان ذلك لمن عزم الامور) اول كمسه كه ظالمك اذاسنه صبر ايدوب انى عفو ايده اول فعل معروفات امورنده الله تعالى انى ندب طريقى اوزره امر ايدوبدر * ديمشلردكه اول مندوبدر لكن بعض احوالده امر منعكس اولوب عفوك تركى مندوب اولور نتكه ماده اذانك قطعنه احتياج اوله (ومن يضلل الله فماله من ولى من بعده) اول كمسنه كه الله تعالى انى مخذول ايده انك خذلانندن صكره اكا بر ناصر اولمزكه انى انك عذابندن قورتره (وترى الظالمين لما رأوا العذاب يقولون هل الى مرد من سبيل) يوم قيامتده ظالملرى كوره سنكه عذابى كوردكلرنده ديه لركه دنيايه رجوعه هيچ چاره وارميدر (وتريهم يعرضون عليها خاشعين من الذل ينظرون من طرف خفى) سن اول كونده ظالملرى كوره سنكه ناره عرض اولنه لر انلره لاحق اولان ذلدن خاضعين اولدقلرى حالده طرف خفى ايله ناره نظر ايده لر قتله احضار اولنان كمسنه نك سيفه نظر ايتمسى كبى (وقال الذين امنوا ان الخاسرين الذين خسروا انفسهم واهليهم يوم القيامة) يوم قيامتده ظلم اولنان مؤمنلر ديه لركه خاسرين اول كمسنه لردركه دنياده غيره ظلملرى سببيله كنديلرين عذاب مخلده عرض ايتديلر وجنتده كى حور وولدان وسائر كراماتدن محروم ايتديلر كه اول ثوابلرى مظلومينه ويريلوب كنديلر اول مظلومين يرينه ناره كيرديلر الله تعالى مؤمنلرك اول مقاله سنى تصديق ايدوب ديديكه (الا ان الظالمين فى عذاب مقيم) آكاه اولك كه ظالمر عذاب مقيمده در (وما كان لهم من اولياء ينصرونهم من دون الله) يوم قيامتده ظالملر ايچون اوليا اولمزكه انلرى الله تعالينك عذابندن قورتره (ومن يضلل الله فماله من سبيل) اول كمسنه كه الله تعالى انى مخذول ايده هدايته اكا چاره يوقدر (استجيبوا لربكم من قبل ان يأتى يوم لا مرد له من الله ما لكم من ملجأ يومئذ وما لكم من نكير) ربكز جل شانه يه ايمان واطاعتله اجابت ايدك شول كون كلمزدن اولكه الله تعاليدن انى رده امكان اولمز واول كونده سزه ايچون بر ملجأ دخى اولمزكه اندن قاچوب اكا التجا ايده سز واقتراف ايتديككز اعمال خبيثه يى انكار ايده سز زيرا كه اول صحائف اعمالكزده مدوندر والسنه وجوارحكز انى ايشلديككزه شاهددر (فان اعرضوا فما ارسلناك عليهم حفيظا ان عليك الا البلاغ) اكر انلر ايمان وطاعتدن اعراض ايدرلر ايسه يا محمد بز سنى انلر اوزره رقيب ويا محافظ ويا محاسب كوندرمدك سكا واجب اولان انجق تبليغ رسالتدر غيرى دكل (وانا اذا اذقنا الانسان منا رحمة فرح بها) تحقيق بز بر انسانه صحت وغنا واندن رحمتمز اذاقه ايتسه وزا كا سونورلر (وان تصبهم سيئة بما قدمت ايديهم فان الانسان كفور) اكر انلره تقديم ايتدكلرى معاصى سببيله بر مصيبة ايرسه اول ويريلن نعمتلرى كليتله اونتور اول مصيبتى ذكر ايدوب سببن تأمل ايتمز انى عظيم كورر اشبو خصلت اكرچه مجرمينه مختصدر لكن انى جنس انسانه اسناد دخى جائز اولور انلرك جمعى انده مندرج اولديغيچون (لله ملك السموات والارض) سموات وارضك ملكى الله تعالينكدر نعمة وبليه يى كه نيجه ديلرسه عبادى بيننده قسمت ايدر (يخلق ما يشاء) صورة ووصفندن ديلديكى شيئى خلق ايدر (يهب لمن يشاء اناثا ويهب لمن يشاء الذكور) ديلديكى كمسنه يه اولاد اناث ويرر لوط عليه السلام كبى وديلديكنه اولاد ذكور ويرر ابراهيم عليه السلام كبى (او يزوجهم ذكرانا واناثا ويجعل من يشاء عقيما) وياخود ديلديكنه اولادك ذكور واناثنى جمع ايدر پيغمبر عزصلى الله عليه وسلم كبى وديلديكنى دخى ولدى اولمز قيلور يحيى وعيسى عليهما السلام كبى (انه عليم قدير) الله تعالى عبادنه صالح اولانى بيلور وانى تكوينه قادر اولور (وما كان لبشر ان يكلمه الله الا وحيا) هيچ بر بشر ايچون صحيح اولمديكه الله تعالى اكا تكلم ايده الا كلام خفى ايله كيم اول شريعله ادراك اولنور كه اول قلبه الهام ويا رؤيادر ابراهيم عليه السلامه ذبح امرنده وموسى عليه السلامك اناسنه تابوت امرنده واقع اولديغى كبى (او من وراء حجاب) وياخود الله تعالى اكا وراء

حجابدن تكلم ايده موسى عليه السلام كبى كه الله تعالى اكا شجره دن تكلم ايتديكنى ايشتدى ذاتنى كورمدى
(او يرسل رسولا فيوحى باذنه مايشاء) وياخود الله تعالى ملائكه دن جبريل عليه السلام وياغيرى عباددن
ديلديكى كسه يه رسول كوندرركه اول ملك الله تعالينك ديلديكى شيئى اذنيله كوندرلديكى عبده القا ايدر
وياخود الله تعالى انبيادن برينى برقومه رسول كوندرربعده ملك الله تعالينك وحيينى اول رسوله ايركورر
(انه على حكيم) الله تعالى مخلوقين صفاتندن عاليدرهر فعلى حكمت اقتضاسنجه در اويله اولسه اناك
عبده تكلمى كاهى واسطه ايله وكاهى واسطه سز وكاهى آشكاره وكاهى وراء حجابدن اولور (وكذلك
اوحينا اليك روحا من امرنا) يا محمد سا ئرمرسلينه وحى ايتديكمز كبى سكا دخى امريمزله وياقرآنله جبريل
عليه السلامى ارسال ايتدك (ما كنت تدرى ما الكتاب ولا الايمان) حالبوكه سكا وحى اولنمزدن اول
قرآن وايمان شرعينك نه ايديككنى بيلوردكايدك يوخسه ايمان عقلى دكل زيراكه انبيانك كليسى وحيدن
اول عقل واستدلال طريقى اوزره مؤمنين موحدين ايديلر* روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم
وحيدن اول الله تعالى يى توحيد ايدر واصنامه بغض ايدر وحج وعمره ايدروابراهيم عليه السلام شريعتنه
اتباع ايدردى (ولكن جعلناه نورا نهدى به من نشاء من عبادنا) لكن بز اول قرآنى وياايمانى نور قلدق كه
عبادمزدن ديلديكمزى انى قبول واكا نظره توفيقمزله هدايت ايدرز (وانك لتهدى الى صراط مستقيم
وسن يا محمد قرآنله خلقى دين اسلامه دعوت ايدرسن (صراط الله الذى له ما فى السموات وما فى الارض)
شول دينه كه سموات وارض ومافيهمانك خالق ومالكى اولان الله جل شانه نك مختاريدر (ألا الى الله تصير
الامور) اكاه اولك كه يوم قيامتده خلائقك عواقب امورى الله سبحانه وتعالى يه رجوع ايدر

سورة الزخرف وهى تسعة وثمانون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم والكتاب المبين) حم وشول كتاب حقيچونكه طريق هدايى طريق ضلالتدن آيردى وامتك ديانتدن
احتياج اولديغى شيئى بيان ايتدى (انا جعلناه قرآنا عربيا لعلكم تعقلون) بز اول كتابى قرآن عربى قلدق
تا كه معناسنى فهم ايده سز (وانه فى ام الكتاب لدينا لعلى حكيم) واول قرآن لوح محفوظده دركه كتب
سماويه نك اصليدر بزم عندمزده تغييردن محفوظ اولديغى حالده شانى رفيعدر حكمت بالغه صاحبيدر
ويا محكمدر غيرانى نسخ ايتمز (افنضرب عنكم الذكر صفحا ان كنتم قوما مسرفين) يا اهل مكه بز سزلك قوم
مشركين اولديغكزايچون سزى اهمال ايدوزبروجهله كيم سزه امرونهى ايتمكدن اعراض ايده وز قرآنى
سزدن صرف وازاله ايليه وز امدى بزانى ايدردكلزز يرا اكرانى اوائل امتك رديله دفع ايتسه امة هلاك
اولوب كيدرردى لكن الله تعالى انلره رحمتندن كفروعنادلرينه نظرا تعيوب بكرمى ييل والى ماشاء الله زمانه
دكين انى تكرير واعاده دن خالى اولمدى (وكم ارسلنا من نبى فى الاولين) يا محمد سنى قومكه ارسالمز
كبى امم اولينه چوق نبى ارسال ايتدك (وما يأتيهم من نبى الا كانوا به يستهزؤن) هربار كه انلره برنبى كاسه
انلر اول نبيلرين استهزا ايدرلردى (فاهلكنا اشد منهم بطشا ومضى مثل الاولين) انلرك بطشده اشد اولانى
بز هلاك ايتدك امم اولينك هلاكارى قصصى ايسه قرآنده مواضع متعدده ده كچدى (ولئن سألتهم من خلق
السموات والارض ليقولن خلقهن العزيز العليم) اكرمشركينه سؤال ايتسك كه سموات وارضى كيم خلق
ايتدى ديه لركه اول الله تعالى كه عزت وعلمله موصوفدر ينه بوندنصكره انى قويوب غيره عبادت ايدرلر وفرط
جهالتلرندن بينه قدرتنى انكار ايدرلر (الذى جعل لكم الارض مهدا) كه اول سزه يريوزينى مهد قلديكه
انده قرار ايده سز (وجعل لكم فيها سبلا لعلكم تهتدون) وسزايچون انده يوللر ايتدى تا كه اسفاركزده
حوايجكزه سهولتله كيدوب صانعك حكمتنه نظر ايده سز (والذى نزل من السماء ماء بقدر فانشرنا به بلدة
ميتا) كه اول سمادن سزه يغمور ايندرر شول دكلوكه سزه نفع ايده ضررايتميه اويله اولسه انكله نباتدن
خالى بلده يى نباتله احيا ايدرز (كذلك تخرجون) بلده ميته يى احيامز كبى سزى قبورينكزده
احيا ايدوب چيقاريا ورسز (والذى خلق الازواج كلها) كه اول الله تعالى اصناف مخلوقاتى ياراتدى
(وجعل لكم من الفلك والانعام ما تركبون) وسزايچون سفائن وانعامدن ياراتدى آنى كه بروبحرده

اكاركوب ايدوب حوايجكزه كيدرسز (لتستووا على ظهوره ثم تذكروا نعمة ربكم اذا استويتم عليه) تاكه
اول مركوبلك ظهورنده ثابت اولوب ربكز جل شانه نك نعمتنى قلوبكزله ذكر ايده سز (وتقولوا سبحان الذى
سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين وانا الى ربنا لمنقلبون) وديه سزكه الله تعالى يى تنزيه ايدرز هرشيئدنكه اكالائق
اولمزكه اول بومركوبى بزه ذليل ايتدى حالبوكه بزانى ضبط ايدردكلدك وبز ربمز جل شانه يه رجوع ايدرز
روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اياغنى اوزنكيه قوديغنده بسم الله ديردى ودابه سى اوزره
اوتورديغنده (الحمد لله على كل حال سبحان الذى سخر لنا هذا وما كنا له مقرنين وانا الى ربنا لمنقلبون) ديردى
(وجعلوا له من عباده جزأ ان الانسان لكفور مبين) مشركون الله تعالينك سموات وارض خالقى ايديكنه
اعترافلرندنصكره اكا عبادتك بعضى اشراك ايدرلر كافرلر رب تعالينك نعمتلرينه كفر ايدر زيراكه اكا ولد
نسبتى فرط جهل واناك شان عظيمنى تحقيرلرندن ناشيدر (ام اتخذ مما يخلق بنات واصفاكم بالبنين) يوخسه
ربكز جل شانه مخلوقاتندن بنات اتخاذ ايدوب سزكچون بنوتمى اختيار ايتدى يعنى انكچون ولد نسبتيله
قناعت ايتميوب حتى كه مخلوقاتندن كنديلره ابغض اشيا اولان بناتى انكچون اختيار ايتديلر (واذا بشر احدهم
بما ضرب للرحمن مثلا ظل وجهه مسودا وهو كظيم) والحال انلرك برى تبشير اولنسه شول شيئله كيم انى
الله تعالى يه مثل قلمشدى اكا اعتراء ايدن يوزى مسود اولور ومع ذلك قلبى كربله مملودر امدى
اوصافدن كنديلر ايچون راضى اولمدقلرى وصفى الله تعالى يه نيجه راضى اولورلر (اومن ينشأ فى الحلية
وهو فى الخصام غير مبين) الله تعالى يه نيجه نسبت اولنور بنات كه زينتده تربيه ايدر اول حين مجادله ده
نقصان عقل وضعف رأيندن ادعا ايتديكى شيئ تقرير ايدردكلدر زيراكه مرأه قچان حجتنى تكلم مراد
ايتسه غالبا حجتى كندى اوزره منقلب اولور اشبو ايتده اشارت واردركه زينت وتنعمده تربيه اولنمق صفات
مذمومه دن اوله زيراكه اول نساصفاتندندر رجله لائق اولوركه اندن اجتناب وحذر ايده (وجعلوا
الملائكة الذين هم عباد الرحمن اناثا) ومشركون الله تعالينك اكرم واكمل عبادى اولان ملائكه يى شول
رأيده انقص وصنفده اخس اولان اناث قيلمريله انلرى استخفاف واحتقار ايدر (أشهدوا خلقهم) الله تعالى
ملائكه يى خلق ايتديكنده انلر حاضرميديلركه انلرك اناث ايديكنى مشاهده ايتديلر زيرا اول مشاهده ايله
بيلنور (ستكتب شهادتهم ويسئلون) انلرك ملائكه اوزره شهادتلرى يازيلور ويوم قيامتده اندن سؤال
اولنورلر (وقالوا لو شاء الرحمن ما عبدناهم) ودخى ديرلركه اكر الله تعالى بزم ملائكه يه عدم عبادتمز
ديلسه بزانلره عبادت ايتمزدك وانلره عبادتمز اوزره عقوبتمزى تعجيل ايتديكى بزم اول فعلمزه راضى
اولديغيچوندر (ما لهم بذلك من علم) انلرك اول قوللرينه علملرى يوقدر زيرا اكر الله تعالينك اول
فعللرينه رضاسى اولسه انلرى عجله وصف ايدرواناك اوزره انلرى مدح ايدردى (ان هم الا يخرصون)
بلكه انلر اول قولى ظن وتخمينله ديرلر كرك سه واقعه مطابق ويا مخالف اولسون مبالاة ايتمزلر (ام آتيناهم
كتابا من قبله فهم به مستمسكون) يوخسه بز انلره قرآندن اول كتابمى ويردك كه اندن الله تعالينك غيريه
عبادتى تجويز ايتمش اوله وز انلر ايسه انى احتجاج ايدوب موجبيله عمل ايده لر (بل قالوا انا وجدنا آباءنا
على امة وانا على آثارهم مهتدون) بلكه انلرك اول افعالنه حجت عقليه ويا نقليه دن هيچ برشيئلرى اولميوب
ديرلركه بز اباؤمزى اشبو صددنده اولديغمز دين وملت اوزره بولديغمزدن بز دخى انلرك آثارينه كيتمشلرز
(وكذلك ما ارسلنا من قبلك من نذير الا قال مترفوها انا وجدنا آباءنا على امة وانا على آثارهم مقتدون) يا محمد
قومكدن صادر اشبو ذكر اولنان قول كبى سندن اول هر اهل قريه كه انذار ايچون بز انلره رسول كوندردك
الا انلرك جبابره سى رسوللرينه ديديلركه بز اباؤمزى بودين وطريقه اوزره بولدق بز دخى انلرك آثارينه اتباع
ايتمشز* اشبونده دلالت واردركه انك كبى امورده تقليد ضلال قديم اوله وانلرك تقدمى سند معتبر اولميه
وتقليدده جبابره لرينى تخصيصده اشعار واردركه تنعم وحب بطاله انسانى نظردن تقليده صرف ايدر (قال
اولو جئتكم باهدى مما وجدتم عليه آباءكم قالوا انا بما ارسلتم به كافرون) يا محمد انلره ديكل كه سز اباؤكزه اتباع
ايدرميسز اكرچه بن سزه اباؤكزدن بولنمدن اصوب وارشد دين كتوررسمده اهل مكه نك جبابره سى اكا ديديلركه
سنك وسندن اول رسالت دعواسيله كلنلرك كتورديكنه كافرلرز اكرچه اول بزم ديغمزدن اصوب وارشد

ابسه ده او یله اولسه عنادلرندن حقه نظری وانده تفکری ترك ورسولی اقناط ایتدیلر (فانتقمنا منهم) اکا بنا برزدخی انلردن عذابمزی استئصال الا انتقام ایتدك (فانظر کیف کان عاقبة المکذبین) نظر ایت که رسوللرین تکذیب ایدنلرك عاقبتی نیجه اولدی امدی یا محمد سندخی قومکك سنی تکذیبلرینه اکتراث ایتمکل (واذ قال ابراهیم لابیه وقومه اننی براء مما تعبدون) یا محمد ذکر ایت شول وقتی که ابراهیم علیه السلام باباسنه وقومنه دیدیکه بن سزك عبادت ایتدکزدن ومعبودکزدن بریئم (الا الذی فطرنی فانه سیهدین) الا معبودم الله تعالینك عبادتندن بری دکلم که اول بنی خلق ایتدی حالده و آلده اول بنی هدایت اوزره ثابت ایدیسردرکه اول کلمهٔ توحیددر (وجعلها کلمة باقیة فی عقبه لعلهم یرجعون) ابراهیم علیه السلام وبا الله تعالی کلمهٔ توحیدی ابراهیم نصکره ذریتنده باقیه قلدی او یله اولسه انلرده ابدا الله تعالی یی توحید ایدر وتوحیده دعوت قیلورلر اولدی تا که انلردن اشراك ایدنلر توحید ایدنلرك دعوتیله شرکدن رجوع ایده‌لر (بل متعت هؤلاء وآباءهم حتی جاءهم الحق ورسول مبین) بلکه قریشدن محمد علیه السلام معاصرلرینی وابالرینی عمر ونعمتله تمتیع ایتدك اکا اغترارله شهواتنه انهماك ایتدیلر حتی انلره قرآن ویا دعوت توحید کلدی ویا معجزاتله رسالتی ظاهر ویا حجج وایاتله توحیدی مبین رسول کلدی (ولما جاءهم الحق قالوا هذا سحر وانا به کافرون) وقتا که انلره غفلتلرندن تنبیه ایدر قرآن کلدی دیدیلر که بو سحردر بزا کا کافرلرز (وقالوا لولا نزل هذا القرآن علی رجل من القریتین عظیم) ودیدیلر که نوایدی اشبو قرآن شول مال وجاهله عظیم مکه‌دن ولید بن المغیره یه ویا طائفدن عروة بن مسعوده نزول ایتمش اولسیدی زیرا کم رسالت بر منصب عظیمدر رجل عظیمه لائق اولور بلمدیلر که رسالت بر رتبهٔ روحانیه‌درکه فضائل وکمالات قدسیه ایله متحلی عظیم النفس کسنه‌یی استدعا ایدر یوخسه زخارف دنیا ایله مزخرف دکل (أهم یقسمون رحمة ربك) ربك جل شانه‌نك نعمتندن اولان نبوت ورسالتی انلرمی قسمت ایدر ویا خود مفاتیح رحمت انلرك یدنده‌میدرکه رسالتی دیلدکلری کسنه‌یه ویره‌لر بلکه جمیع امور بزم یدیمزده در عبادمزدن دیلدیکمز کسنه‌یی رسالتمزه اختیار ایدرز (نحن قسمنا بینهم معیشتهم فی الحیاة الدنیا) حیات دنیاده حلال ویا حرامدن معیشتلری که رحمت صغرادر بینلرنده انی بز قسمت ایتمشزدر دنیاده اول انلرك خاصه امورلری ایکن تدبیرنی انلره تفویض ایتمدیکمزدن اندن عاجزلردر و یله اولسه رسالت امرنك تدبیری انلره قندن حاصل اولورکه اول رحمت کبری اولوب مراتب انسیه‌نك اعلاسی اولدیغندن ماعدا انلره تفویض اولنمش اوله (ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات لیتخذ بعضهم بعضا سخریا) بز دنیاده ناسك بعضنی غنا وفقرله حریه ورقله بعض آخر فوقنده درجات متفاوته ایله تفضیل ایتدك تا که حوائجلرندن بعض اخری استعمال ایله بینلرنده توالف ونظام اوله وانکله عالم انتظام بوله یوخسه اول تفضیل غنینك کمالیچون ویا فقیرك نقصانیچون دکل (ورحمة ربك خیر مما یجمعون) ربك الله تعالینك رحمتی که نبوت وتوابعیدر انلرك جمع ایتدیکی حطام دنیادن خیرلیدر (ولولا ان یکون الناس امة واحدة) اکر ناسك کلیسی کفره رغبت ایتمسی اولمسه کفاری سعت وتنعمده کوردکلرنده (لجعلنا لمن یکفر بالرحمن لبیوتهم سقفا من فضة ومعارج علیها یظهرون) الله تعالی یه کافر اولنلرك بیوتنه کومشدن سقفلر وانك سطوحنه صعود ایچون کومشدن درجه‌لر قیلوردق (ولبیوتهم ابوابا وسررا علیها یتکئون) وبیوتلر ایچون کذلك کومشدن قپولر وسریرلر قیلوردق که اول سریرلر اوزره اوتوره‌لر واویه‌لر (وزخرفا) ومع ذلك انلر ایچون مرشیندن زینت قیلوردق ویا اول اشیانك بعضنی دخی التوندن قیلوردق (وان کل ذلك لما متاع الحیاة الدنیا) بو مذکورلك کلیسی دکل الا حیات دنیا متاعیدرکه بقاسی یوقدر (والآخرة عند ربك للمتقین) جنت ایسه ربك جل شانه عندنده شرکدن ومعاصیدن صقننلر ایچوندر * امدی بو دلیلدرکه عظیم اول کسنه‌درکه آخرتده عظیم اوله یوخسه دنیاده دکل اکر دینورسه که سعت تنعم نیچون مسلمین ایچون قلمدی تا که ناس اسلامه رغبت ایده‌لردی * دینورکه زیرا اول آخرتده انلر ایچون اوله جق کرامانه اضافتله تمتع قلیلدر ومع ذلك غالب حالده اول اکا مخلد درآنده اولان افاتدن ماعدا که اندن از کسنه تخلص ایدر (ومن یعش عن ذکر الرحمن نقیض له شیطانا فهو له قرین) برکسنه که محسوساته فرط اشتغال وشهواته انهماکندن الله تعالی یی ذکردن تعامی ویا اعراض ایده عقابندن خوف وثوابن رجا ایتمیه بز اکا بر شیطان ضم وتسلیط

ایدرزکه

ایدرزکه دنیاده اول شیطان اکا قرین بندر اندن ایرلمز اکا ضلالتی ترغیب ایدر ویا خود نارده ایکیسی بر زنجیره اوریلور (وانهم لیصدونهم عن السبیل ویحسبون انهم مهتدون) شیاطین انلری طریق هدادن منع ایدر ومع ذلك انلر کندیلرین طریق مستقیم اوزره ظن ایدرلر (حتی اذا جاءنا قال یالیت بینی وبینك بعد المشرقین فبئس القرین) حتی نجانکه اول معرض شیاطین ایله یوم قیامتده بزم درکاهمزه کله شیطانه دیه که نوایدی ایکمزك بینی مشرق ومغرب اراسنجه بعید اولیدی سن بکا نه مبؤس صاحب وقرین اولورسن (ولن ینفعکم الیوم اذ ظلمتم انکم فی العذاب مشترکون) وانلره دینورکه اشبو کونده سزه ندم ویا اعتذار ویا تمنیکز نفع ایدرد کلدرز یرا که سز دنیاده کندیکزه ظلم ایتدیکزدی امدی سز شیطانکزله عذابده مشترکلرسز نتکیم عذابکزك سببنده دنیاده مشترکلر ایدیکز (أفانت تسمع الصم او تهدی العمی ومن کان فی ضلال مبین) یا محمد شول کسنه که قلبی اصم اوله سن اکا حقی افهامه ویا حقدن تعامی ایده سن انی هدایته واولکه علم الله‌ده ظاهر الضلاله اولدیغندن اکا کلمهٔ عذاب واجب اوله سن انی ارشاده قادرمی اولورسن اشبوندن اشعار واردرکه انلرك صمم وعمالرینه موجب ضلالهٔ ظاهره‌یه تمکنلری اوله (فاما نذهبن بك فانا منهم منتقمون) اکر بز قومکك کفارنه عذابمزی سکا کوسترمدین سنی قبض ایدرسه وز بز انلره سندنصکره دنیاده ویا آخرتده انتقام ایدرز (او نرینك الذی وعدناهم فانا علیهم مقتدرون) ویا خود انلره وعد ایتدیکمز عذابی سکا کوسترملك دیلرسه وز بز انلری هلاکه قادرز بزه هیچ شیء مانع اولمز (فاستمسك بالذی اوحی الیك انك علی صراط مستقیم) امدی ایات وشرائعدن سکا وحی اولنان شیئی اخذ وموجبیله عمل ایت که سن طریق مستقیمده‌سن (وانه لذکر لك ولقومك وسوف تسئلون) اول قرآن سکا وقومکه شرفدرز یرا که عرب لغتی اوزره نازل اولوبدر یوم قیامتده اول شرفك شکرندن ویا انك حقنه قیامدن سؤال اولنورسز (واسئل من ارسلنا من قبلك من رسلنا اجعلنا من دون الرحمن آلهة یعبدون) یا محمد سندن اول کچن رسوللرك امم وعلماء دینلرندن سؤال ایت که انلره هیچ بر رسول کلدیمی که امتنی الله تعالینك غیرینه دعوت ایده اشبونکله مراد انبیانك توحید اوزره اجماعنی استشهاددر وتوحیدك بدعت دکل ایدیکنه استدلالدرکه اول انی ابتداع ایتمسیله مشرکین ایچون تکذیب ومعاداتلرینه علت اوله (ولقد ارسلنا موسی بایاتنا الی فرعون وملائه فقال انی رسول رب العالمین) بز موسایی معجزاتمزله فرعونه وقومنك اشرافنه کوندروب اول انلره دیدیکه بن عالملرك خالقی رب تعالینك سزه رسولیم (فلما جاءهم بایاتنا اذا هم منها یضحکون) موسی علیه السلام بزم معجزاتمزله انلره واردیغنده انك حقیتن تأمل ایتمکسزین اکا کولشدیلر (وما نریهم من آیة الا هی اکبر من اختها) هر معجزه که بز انلره کوستردك الا اول اندن اقدم کوستردیکمز معجزه‌دن اعجازده اکبر ایدی انلر ایسه انك هیچ برینی تصدیق ایتمزدیلر (فاخذناهم بالعذاب لعلهم یرجعون) اویله اولسه بز انلری سنین وطوفان وجراد مثلی عذابله مؤاخذه ایتدك نتکیم سورهٔ اعرافده ذکر اولندی بر وجه اوزره کیم کفره‌نك رجوعلری رجا اولنور (وقالوا یا ایها الساحر ادع لنا ربك بما عهد عندك اننا لمهتدون) وقتا که موسی علیه السلام انلره عذابله کلدی شدت شکیمه وفرط حماقتلرندن علم سحری استعظام ایدوب دیدیلر که ای حاذق عالم کامل ویا اولکه سحرله بزه غلبه ایتدی اوزربزدن اشبو عذابی دفعیچون ربکه دعا ایت انك شول عهدیله که اول سنك عندکده دراهتدا ایدندن انکله عذابی کشف ایدرسن تا که بز سنی تصدیق وربکی توحید ایدرز (فلما کشفنا عنهم العذاب اذا هم ینکثون) وقتا که موسانك دعاسیله بز انلردن عذابی کشف ایتدك اول حینده عهدلرینی نقض ایتدیلر (ونادی فرعون فی قومه قال یا قوم الیس لی ملك مصر وهذه الانهار تجری من تحتی افلا تبصرون) فرعون کندیسی ویا منادیسی قومی بیننده ویا مجمعلرنده عذاب کشفندنصکره ایمانه کلملری خوفیله دیدیکه یا قوم مصرك ملوکتی بنم دکلمیدر کورمزمیسز که نیلك نهرلریکه اول نهر ملك ونهر طولون ونهر قیس ونهر دمیاطدر قصرم التندن ویا اوکمدن باغلریمه وبوستانلریمه جاری اولور اویله اولسه بنم عظمتمی وموسی اوزره فضلمی کوروب بیلك (ام انا خیر من هذا الذی هو مهین ولا یکاد یبین) اشبو مملکت وبسطت ایله بن خیرلویم اشبوندن یعنی موسادنکه مهانه قلتله موصوف اولدیغیچون ریاسته استعدادی اولمز ولسانتده لثغه اولدیغندن کلامنی افصاح ایده بلمز امدی بو خصال الله اول ریاسته وسیادته نیجه صالح اولورکه ناس اکا اقتدا

ایدەلر (فلولا القى عليه اسورة من ذهب) اول دعواسندە صادق اولسە ربسی عندندن اکا مقالید ملك
القا اولنوردیکە اول التوندن سوارلردر زیرا کە انلر بر رجلی سیادتە اختیار ایتسەلر بلکلرینە التوندن سوارلر
وبوینە التوندن طوق کیوررلردی اول انلرك سیادتنە علامت اولوردی (او جاء معه الملائكة مقترنين)
ویا انکلە بیلە ملائکە مقرونین اولدیغی حالدە کلوب اکا اعانت ونبوت دعواسندە انی تصدیق ایدەلردی
(فاستخف قومه فاطاعوه انهم كانوا قوما فاسقين) فرعون کندویە مطاوعتی سرعتلە قومندن طلب ویا اول
انلرك عقللرین استخفاف ایدوب وانلردخی اکا اطاعت ایتدیلر ونقض عهدلە انلر الله تعالی ورسولنە عصیان
ایتدیلر (فلما آسفونا انتقمنا منهم فاغرقناهم اجمعين) وقتا کە فرعون وقومی عناد وعصیاندە افراطلە بزی
اغضاب ایتدیلر انلردن انتقام ایدوب جمیعنی دریایە اغراقلە هلاك ایتدك (فجعلناهم سلفا ومثلا للآخرين)
وانلری صکرە کلن کفارە قدوە قلدقکە انلرك عقابی مثلنە استحقاقدە انلرە اقتدا ایدەلر وقصەء عجیبە اولوب
امثال کبی سویلنەلر (ولما ضرب ابن مريم مثلا اذا قومك منه يصدون) وقتا کە عیسی بن مریم مثل ضرب
اولندی قومکك کفاری اکا سوندیلر قصەسی اولدرکە سورەء انبیادە مشرکینە (انكم وما تعبدون من دون الله
حصب جهنم) سز والله تعالیدن غیری معبودلریکز جهنم وقودیدر دینلدی * ابن الزبعری دیدیکە راضی
اولدقکە الهەمز عیسی وعزیر وملائکە ایلە بیلە اولەوز زیرا کە انلردخی الله تعالیدن غیری عبادت اولنمشلردر
اولیا اولسە کفار مکە اکا سوینشدیلر واستهزاء طریقی اوزرە اکا کولشدیلر وانکلە محمد علیه السلامی ملزم
اولدی ظن ایتدیلر (وقالوا ءالهتنا خير ام هو) ومحمد علیه السلامە دیدیلر کە عندکدە بزم الهەمزمی
خیرلیدر یوخسە عیسامی چون عیسی ناردە اولور الهەمز دخی انکلە بیلە اندە اولسونلر ویاخود الهەمز
اولان ملائکەمی خیرلیدر یوخسە عیسامی چون عیسی عبادت اولنوب ابن الله اولمق جائز اولیحق بزم
الهەمز اکا اولیدرو یاخود الهەمزمی خیرلیدر یوخسە محمدمی اول خیرلی ایسە اکا عبادت ایدوب
الهەمزی ترك ایدەلم (ما ضربوه لك الا جدلا) اشبو مثلی سکا ضرب ایتملری دکل الا جدل وخصومت
ایچوندر یوخسە حقی باطلدن تمیز ایچون دکل (بل هم قوم خصمون) بلکە انلر بر قومدرکە خصومتدە
شدیدلردر دأبلری لجاجدر (ان هو الا عبد انعمنا عليه) عیسی دکل الا بر عبددر بودرکە بز اکا نبوت
انعام ایتدك (وجعلناه مثلا لبني اسرائيل) وانی بنی اسرائیلە عبرت ودلیل قلدقکە باباسز انسان ایجادنە
الله تعالینك قادر ایدیکنە (ولو نشاء لجعلنا منكم ملائكة في الارض يخلفون) یا رجال اکر
دیلسەوز سزدن ملائکە اولاد کتوررلر ویا سزدن بدل ملائکە کتوررلرکە یر یوزندە سزە خلف اولەلردی
یعنی عیسانك حالی اکرچە عجیبەدر لکن الله تعالی اندن اعجب شیئە قادردر وملائکە سزلك کبی ذوات ممکنە
اولدیغی حیثیتدن تولیدلە خلق اولنمسی محتمل اولور ابداعلە خلق اولنمسی جائز اولدیغی کبی اویلە اولسە
انلر ایچون الوهیتە استحقاق والله تعالی یە انتساب قندن حاصل اولور (وانه لعلم للساعة) وعیسانك
حدوثی ویا نزولی اشراط ساعتدندرکە انکلە ساعتك قربی بیلنور ویاخود انك موتایی احیاسی الله تعالینك
بعثە قادر ایدیکنە دلیل اولور * حدیثدە کلدیکە عیسی علیه السلام ارض مقدسەدە أفیق نام دیبوردیر ثنیە
اوزرە نزول ایدر النندە حربە اولوب انکلە دجالی قتل ایدر بعدە ناس صباح نمازندە ایکن بیت المقدسە کلور امام
تأخر ایدوب عیسی علیه السلام تقدم ایدر وشرع محمدی اوزرە انلرە نمازدە امامت ایدوب قیلور بعدە خنازیری
قتل وصلیبی کسر وبیعە وکنیسەلری تخریب ایدر ونصارانك اسلامە کلمیەنلرین اولدرر (فلا تمترن بها واتبعون
هذا صراط مستقيم) امدی ساعتدە شك ایتمکز وبنم سزی اکا دعوت ایتدیکم هدی ویا شرع ویا رسولە
اتباع ایدك کە اول صراط مستقیمدر اکا سلوك ایدن مقصودنە ایرر (ولا يصدنكم الشيطان انه لكم عدو مبين)
شیطان سزی اکا سلوکدن منع ایتمسون اول سزە عداوتی ظاهر عدودر (ولما جاء عيسى بالبينات قال
قد جئتكم بالحكمة ولابين لكم بعض الذي تختلفون فيه فاتقوا الله واطيعون) وقتا کە عیسی علیه السلام
معجزات ویا آیات انجیل ویا شریعتلە کلدی دیدیکە یا قوم بن سزە انجیل ویا شریعتلە کلمشم تاکە امر دیندە
اختلاف ایتدکلری شیئك بعضنی سزە بیان ایدم امدی الله تعالیدن سزە تبلیغ ایتدیکم شیئدە اندن قورقوب
بکا اطاعت ایدك (ان الله هو ربي وربكم فاعبدوه هذا صراط مستقيم) الله تعالی بنم وسزك جمیعمزك

ربیدر انی توحید ایدوب اکا عبادت ایدك کە اول صراط مستقیمدر (فاختلف الاحزاب من بينهم)
عیسانك شول انلرە نبوتلە بعث اولندیغی نصاری بیننده جماعت متفرقە کە نسطوریە ویعقوبیە وملکانیەدر
انك امرندە اختلاف ایتدیلر شکیم سورەء مریمدە کچدی ویاخود یهود لە نصاری بیننده کە یهود انی ولد زنادر
نصاری ایسە ابن الله در دیدیلر (فويل للذين ظلموا من عذاب يوم اليم) یوم قیامتك عذاب الیمندن ویل
اول کسەلرە کیم عیسی امرندە افترا ایلە نفسلرینە ظلم ایتدیلر (هل ينظرون الا الساعة ان تأتيهم بغتة وهم
لا يشعرون) کافرلرك انتظاری دکل الا یوم قیامتەدرکە اکا انکار ایدرلر امور دنیایە اشتغاللرندن غافلین
اولدقلری حالدە نکهان اول انلرە کلور (الاخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو الا المتقين) یوم قیامتدە اصدقاء سوء
بری برلرینە عدودر صید صداقتلری سبب عذاب اولدیغیچون الا متقیلرك بری برلرینە صداقتلری فی الله
اولدیغیچون ابد الاباد باقیەدر (يا عباد لا خوف عليكم اليوم ولا انتم تحزنون) الله تعالی متقیلرە دیەکە
یا بنم خواص عبادم اشبو کوندە سزە عذابدن خوف یوقدر ودنیادە ایشلدیککز ذنوبکز مغفوردر اکا حزن
چکمیەسز (الذين آمنوا بآياتنا وكانوا مسلمين) کە انلر بزم آیتلریمزی تصدیق ایدوب طاعتمزدە مخلصلر ایدیلر
(ادخلوا الجنة انتم وازواجكم تحبرون) امدی سز واهل ایماندن اولان خاتونلریکز جنتە کیرك یوزلریکزدە
آثار سرور ظاهر ویا احسن هیئتلە مزین ویا اکرام بلیغلە مکرم اولدیغکز حالدە (يطاف عليهم بصحاف من ذهب
واكواب) انلراندە التوندن قصعەلردە طعاملە وعروەسز اناءلردە شرابلە طواف اولنورلر (وفيها ما تشتهيه
الانفس وتلذ الاعين وانتم فيها خالدون) واول جنتدە نفسلرك اشتها وکوزلرك مشاهدەسیلە التذاذ ایتدیککز
اشیاء وار ومع ذلك سز اندە نعیمدە دائملرسز وهر نعیمکە زائل اولە اول کلفەء حفظ وخوف زوالی موجبدر وثانی
حالدە تحسری مستعقبدر (وتلك الجنة التي اورثتموها بما كنتم تعملون) اشبو جنت سزە دنیادەکی اعمال
حسنەکز سببیلە ملککزە ادخال اولندی میراثك وارث ملکنە دخولی کبی (لكم فيها فاكهة كثيرة منها
تأكلون) سز ایچون جنتدە فاکهەء کثیرە واردر دیلدیککز وقتدە اندن اکل ایدرسز (ان المجرمين في عذاب
جهنم خالدون) کافرلرکە اجرامدە کامللردر جهنم عذابندە دائملردر (لا يفتر عنهم وهم فيه مبلسون)
طرفةعین دکلو زمان انلردن عذاب تخفیف اولنمز ومع ذلك انلر اندە عذابدن نجاتە آیسلردر (وما ظلمناهم
ولكن كانوا هم الظالمين) بز انلرە ذنبسز عذابلە ظلم ایتمدز بلکە انلر کندیلرە ایماندن استکبارلە ظلم ایتدیلر
(ونادوا يا مالك ليقض علينا ربك قال انكم ماكثون) اهل نار شدت عذابلرندن خازن جهنم اولان مالکە
دیەلر کە ربك تعالیدن بزم ایچون دیلە کە بزی اماتە ایلە قضا ایدە مالك انلرە قرق ییل ویا بیك ییلدن صکرە جوابدە
سز عذابدە دائملرسز دیە (لقد جئناكم بالحق ولكن اكثركم للحق كارهون) الله تعالی قبلندن انلرە دینلەکە
بز سزە دنیادە رسوللریمز لسانیلە قرآن وتوحید ایندردك سزك اکثریکز ایسە اکا اتباعدە اتعاب نفس واذای
جوارح اولدیغندن اندن کراهت ایتدیکز (ام ابرموا امرا فانا مبرمون) مشرکون دخی حقی تکذیب ورددە
بر امر احکام ایتدیلرسە بز دخی انلرە مجازاتدە امریمزی احکام ایدرز اشبونده اشعار واردرکە بو حالتلری
کراهتلرندن عذابلری اسوء اولە (ام يحسبون انا لا نسمع سرهم ونجواهم بلى ورسلنا لديهم يكتبون) یوخسە
ظن ایدرلرمیکە قلبلرینە خطور ایدن شیئی وتناجیلرینی اشتمیەوز بلی بز انی ایشیدرز ومع ذلك حفظەمز
انلرە ملازمین اولوب اسرار واعلانلرین یازرلر (قل ان كان للرحمن ولد فانا اول العابدين) یا محمد انلرە
دیکل کە الله تعالینك فرضا ولدی اولسە سزدن اول اکا بن عبادت ایدردم وبوندن لازم کلمز کە انك ولدی
اولوب اکا عبادت صحیح اولە محال کاهی محالی مستلزم اولور بلکە انکلە مراد ابلغ وجوە اوزرە ایکیسی دخی
نفیدر (سبحان رب السموات والارض رب العرش عما يصفون) الله تعالی کە سموات وارض وعرشك
ربیدر مشرکینك انی ولد ایلە وصفندن منزە اولدی زیرا کە بو اجسام عظام اصول ذات استمرار اولدیغیچون
سائر اجسام انك مثلنی تولیدلە وصفدن اول تبری ایدیجك انك مبدع وخالق تبریسنە ظنك ندر (فذرهم
يخوضوا ويلعبوا حتى يلاقوا يومهم الذي يوعدون) امدی انلری ترك ایتکە باطللرینە اشتغال ودنیالریلە
لعب ایتسونلر تاکە وعد اولندقلری یوم قیامتە ملاقی اولەلر بوایە دلالت ایدرکە انلرك اول قولی جهل واتباع
هوای اولە واول انلرك قلوبی اوزرە طبع اولوب آخرتدە معذب اولەلر (وهو الذي في السماء اله وفي الارض

اله وهو الحكيم العليم) كه اول سماده وارضده عبادت اولنغه مستحق الهدر امرنده حكيم خلقنه عليمدر
(وتبارك الذى له ملك السموات والارض وما بينهما) اول الله تعالى مشركينك مقالات باطله سندن تعاظم
وتعالى ايتديكه سموات وارضك وايكسى بيننده كى مخلوقاتك ملكى انكدر (وعنده علم الساعة) قيامتك
قائم اوله جق ساعتك علمى انك عندنده در (واليه ترجعون) كه خلق انده اكا رجوع ايدرلر (ولا يملك
الذين يدعون من دونه الشفاعة الامن شهد بالحق وهم يعلمون) مشركونك الله تعاليدن غيرى معبودلر يكه
انلرى كندولر ايچون عندالله شفعا زعم ايدرلرديكه اول ملائكه وعيسى وعزيردر شفاعته قادر اولمزلر مگر شول
كمسه لر ايچونكه الله تعالينك وحدانيتنه شهادت ايده لر بصيرت واخلاص ايله حقيقتن بيلور اولدقلرى حالده
(ولئن سألتهم من خلقهم ليقولن الله فانى يؤفكون) اكرسن اول عابدلره وكرك معبودلره سزى كيم خلق
ايتدى ديو سؤال ايتسن الله تعالى خلق ايتدى ديو اعتراف ايده لردى انك فرط ظهورندن انده انلره مكابره
متعذر اولوردى اويله اولسه انك عبادتندن غيرك عبادتنه نيجه منصرف اولورلر (وقيله يارب ان هؤلاء قوم
لا يؤمنون فاصفح عنهم وقل سلام فسوف يعلمون) محمد عليه السلامك قومندن شكايتله اولان شول قولى
حقيچونكه يارب اشبونلر بر قومدركه ايمانه كلمزلر اويله اولسه انلردن اعراض ايدوب شرلرندن تسلم ايچون انلره
سلاملر ايتكه انلر عنقريب عاقبتلرين بيليسرلردر

سورة الدخان وهى تسع وخمسون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(حم والكتاب المبين) يا محمد حى وقيوم حقيچون وحق و باطل بيننى فارق قرآن حقيچون (انا انزلناه
فى ليلة مباركة) بز اول قرآنى ليلۀ قدرده و ياليلۀ براتده جمله لوح محفوظدن سماء دنيايه انزال ايتدك بعده يكرمى
ييل و يا اكثر زمانده متفرقا محمد عليه السلامه انزال اولنديدى امدى اول ليله نك بركتى انكيچوندرزيراكه
قرآنك نزولى منافع دينيه ودنيويه يه سببدر و يا اول ليله ده ملائكه ورحمت نزولى ودعوتك اجابتى ونعم قسمتى
واقضيه نك فصلى اولديغيچوندر (انا كنا منذرين) اول قرآنله بز كفارى انذار ايدرز (فيها يفرق كل
امر حكيم) اول ليله ده سنۀ آتيه دن اول ليله يه دكين لوح محفوظده وقوعيله محكوم خير وشر واجل ورزق
وسائر امور كائنه اندن استنساخ اولنوب هر امرك كتابى اوزرينه مؤكل ملائكه يه تسليم اولنور
(امرا من عندنا) هر امر حكمتمز مقتضاسنجه بزم عندمزدن حاصل اولديغى حالده (انا كنا مرسلين)
بز خلقه رسوللر و ياخود اول ليله ده ملائكه كوندررز (رحمة من ربك) ربك جل شانه دن مؤمنلره رحمت
اولديغى حالده (انه هو السميع العليم) كه اول عبادك اقوالنى ايشيدر واحوالنى بيلور * ديندى يكه نسخۀ
ارزاق ميكائيله ونسخۀ حروب وزلازل وكسوف وخسوف وصواعق جبرائيل عليه السلامه ونسخۀ
مصائب عزرائيل عليه السلامه ونسخۀ اعمال سماء دنيا صاحبى اسرافيله و يريلور عليهم الصلاة والسلام
(رب السموات والارض وما بينهما ان كنتم موقنين) كه اول سموات وارض وما بينهمانك ربيسدر اكر الله
تعالينك وحدانيتنه موقنلر ايسه كز (لا اله الا هو يحيى ويميت ربكم ورب آبائكم الاولين) كه اندن غيرى
معبود بالحق يوقدر خلقى ديركوررا جللرى انقضاسنده اولدرركه اول سزلك واباء اولينكزك خالق ورازقيدر
(بل هم فى شك يلعبون) بلكه انلر قرآن وقيام ساعتدن شكده اولوب سنى استهزاء ايدرلر (فارتقب يوم تأتى
السماء بدخان مبين) مشركين ايچون منتظر اول شول كونه كيم سماء دخانله كله * ديندى يكه انكله مراد
يوم شدت مجاعه دركه جايع ضعف بصرندن انكله سماء بيننده دخان هيئتنده كورور و ياخود قحط يللرنده قلت
امطار وكثرت غباردن سماء مظلم اولور و ياخود عرب شر غالبه دخان ديو تسميه ايدر و ياخود اشراط ساعتدن
معدود دخاندر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه قيامتك اول علامتى دخاندر ونزول
عيسادر وقعر عدن ايندن نار خروجيدر ناسى محشره سوق ايدر * ديندى يكه يا رسول الله اول دخان نه شيدر
پيغمبريمز عليه السلام بو آيتى اوقيوب ديديكه اول دخان مشرق ومغرب اراسن طولدروب قرق كون مكث
ايده مؤمنه اندن زكام هيئتنده ايده و كافر سكران كبى اولوب دخان منخرلرندن وقولقلرندن ودبرندن چقه
و ياخود مراد يوم قيامت اولوب دخان ايكى معنايى محتمل اوله (يغشى الناس هذا عذاب اليم) اول دخان

ناسى

ناسى احاطه ايدوب ديه لر كه اشبو عذاب اليمدر (ربنا اكشف عنا العذاب انا مؤمنون) يا رب بزدن
بو عذابى كشف ايت كه بز ايمانه كله وز (أنى لهم الذكرى وقد جاءهم رسول مبين) اشبو حالتده تذكر انلره
قندن حاصل اولور حالبوكه انلره رسول محمد عليه السلام كلديكه تذكرى ايجابده آيات ومعجزاتدن دخاندن
اعظم شيئى تبيين ايتدى (ثم تولوا عنه وقالوا معلم مجنون) انلر ايسه اندن اعراض ايدوب ديديلر كه اول
قرآنى معلمدر جبر و يسار نام غلام اعجمى انى تعليم ايدوبدر و يا اول مجنوندر قولنه اعتبار يوقدر
(انا كاشفوا العذاب قليلا انكم عائدون) يا اهل مكه بز سزدن عذابى كشف قليل و يا زمان قليل كشف
ايدرز كه اول بقيۀ اعمارلرنده درو يا يوم بدره دكدر سز ايسه اول كشف عقبنده ابتدا غيوب ينه شركه
عودت ايدرسز اكا بناء پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك دعاسيله قريشدن قحط دفع اولديغى عقبنده كفرلرينه
عودت ايدوب يوم بدرده انتقام اولنديلر واكر دخانله اشراط ساعتدن اولان شيء مراد اولورسه اول دخان
كلديكنده كفار دعايه مشغول اولوب الله تعالى انى انلردن قرق كوندنصكره كشف ايدوب انك عقبنده انلر
ينه كفره عودت ايده لر (يوم نبطش البطشة الكبرى انا منتقمون) ذكرايت شول كونيكه اول يوم بدردر
و يا يوم قيامتدر بطشۀ كبرايى مشركينه باطشه قيلورز و يا ملائكه يى انلره بطشه تحميل ايدرز كه اول صولتله
تناولدر امدى اواكوندهبز انلردن انتقام ايدرز (ولقد فتنا قبلهم قوم فرعون وجاءهم رسول كريم)
قريشدن اول فرعون قومنى بز امهال وكثرت اموال ايله امتحان ايتدك وانلره بر رسول كلديكه اول موسى عليه
السلامدر الله تعالى عندنده و يا مؤمنلره و يا نفسنده كريمدر (ان ادوا الى عباد الله انى لكم رسول امين)
ديديكه الله تعالينك اهل ايمان قوللرين بكا كوندركل و ياخود يا عباد الله ايمان وقبول دعوتدن حق الهى
بكا ادا ايدك كه بن سزه الله تعاليدن رسول ووحينه امين صدقمه معجزات دلالت ايتديكيچون (وان لا تعلوا
على الله انى آتيكم بسلطان مبين) والله تعالينك وحينه ورسولنه استهانتله تكبر ايتمكز كه بن سزه يد وعصا
مثلى برهان واضحله كلمشن (وانى عذت بربى وربكم ان ترجمون) وبن الله تعالى يه التجا وتوكل ايتدمشنكه
بنى ضرب و يا شتمله اذاء و يا طاش ايله قتل ايده سز (وان لم تؤمنوا لى فاعتزلون) واكر بنى تصديق ايتمزسكز
بنى حالمه قوكز بكا خير بكز ايرشمزسه شر بكز دخى ايرشمسون (فدعا ربه ان هؤلاء قوم مجرمون) ووقتا كه انلر
ايمانه كلمديلر موسى عليه السلام انلره بددعا ايدوب يارب اشبونلر بر قوم مشركيندر بكا اطاعت ايتمزلر
ديدى (فاسر بعبادى ليلا انكم متبعون) الله تعالى موسايه ديديكه چون حال ديديكك منوال اوزره
در عبادم بنواسرائيله كيجه مصردن چيقوب كتكه فرعون وجنودى سزك چقديغكزى بلدكلرنده اردكزه
دوشوب كيدرلر (واترك البحر رهوا انهم جند مغرقون) وبحرى قومكله كچديكدنصكره هيئتى اوزره انى
ساكن و يا طريق يابس اليقوغل بوخسه اول ملتئم اولسون ايچون تكرار عصا كه اورمه غل زيرا فرعون
وجنودى اكا كيروب غرق اولسرلردر (كم تركوا من جنات وعيون وزروع ومقام كريم ونعمة كانوا فيها
فاكهين) چون فرعون وجنودى اول بحره غرق اولديلر مصرده بوستانلر ونهرلر واكينلر ومحافل مزينه
ومنازل حسنه دن اشياء كثيره اليقوديلر وتنعمدنكه انده متنعمين ايديلر (كذلك واورثناها قوما آخرين)
انلرى ذكر اولنان اموال ونعمدن اخراجمز كبى بز انى بنواسرائيله و يا انلرك غيرى قومه ايراث ايتدك كه زيرا بنو
اسرائيل اندنصكره مصره عودت ايتمديلر (فما بكت عليهم السماء والارض) سماء وارض انلرك هلاكنه
اكتراث ايتمدى وجودلرينه اعتداد ايتمديكى كبى * زيراكه مؤمنك موتنه قرق صباح سماء وارض ومصلاسى
ومحل عبادتى ومصعد عملى ومهبط رزقى بكاء ايدر (وما كانوا منظرين) انلره عذاب كلديكنده وقت آخره
امهال اولنمديلر (ولقد نجينا بنى اسرائيل من العذاب المهين من فرعون انه كان عاليا من المسرفين) بنو
اسرائيلى بز عذاب شديد و يا عذاب هواندن قورتردقكه اول انلرك ابناسنى قتل ايدردى عذاب فرعوندنكه
اول تكبر ايدوب عتو وشرارنده اسراف ايدنلردن ايدى (ولقد اخترناهم على علم على العالمين) بز بنو اسرائيلى
زمانلرينك عالمينى اوزره اختيار ايتدك بعض احوالده انلرك اكا احقاء ايديكنى بيلديكمزدنصكره انلردن
چوق انبيا كتوردك (وآتيناهم من الآيات ما فيه بلاء مبين) و بز انلره فلق بحر وتظليل غمام وانزال
من وسلوى مثلى آياتدن و يردك كه انده نعمت جليه و يا اختبار ظاهر ايدى (ان هؤلاء ليقولون ان هى

الاموتتنا الاولى وما نحن بمنشرين) وقتا که مکه نك کفارنه سز اماته اولنور بعده حساب وجزاء ایچون احیا اولنورسز موته متقدمه کزدنصکره احیاء اولندیغکز کبی دیلدکده دیدیلر که موته دکل الا موته اولادر که تقدم ایدر یوخسه اول موته دنصکره حیات یوقدر وبز موتمزدنصکره بعث اولنمزز (فأتوا بآبائنا ان کنتم صادقین) اکر موتدنصکره بعث اولنوردیو قولکزده صادقلر ایسکز بزم فوت اولان ابامزی دیرلدك (اهم خیر ام قوم تبع والذین من قبلهم اهلکناهم انهم کانوا مجرمین) قوة ومنعه ده کفار مکه می اشددر یوخسه قوم تبعمی وانلردن اول کچن عاد وثمود مثللی کفارمی امدی برقوم تبعی وکرك انلردن اقدم کچن کفاری هلاك ایتدك زیرا که انلر قوم عاصین وکافرین ایدیلر ٭ دینلدیکه تبع مؤمن ایدی اماکه قومی کفار ایدیلر اول اجلدن الله تعالى انلری ذم ایدوب تبعی ذم ایتمدی پیغمبریمز صلى الله علیه وسلمدن مرویدردیکه بلمزمکه تبع پیغمبرمیدی ویادکلمیدی عائشه رضی الله عنها دیردیکه تبعی سب ایتمکزکه اول بررجل صالحدر (وما خلقنا السموات والارض وما بینهما لاعبین) سموات وارضی وایکیسی بیننده کی کائناتی برلعب ایدر اولدیغی حالده خلق ایتمدك بلکه مصالح دینیه ودنیویه ایچون خلق ایتمشزدرکه عباد بزانکله وحدانیتمزه استدلال ایدهلر وانده کی منافع ومضارّ انقله ضروره ومضارّ انقلرین دفع ایدهلر (ما خلقناهما الا بالحق ولکن اکثرهم لا یعلمون) بلکه اول ایکیسن سبب حقله خلق ایتدك که ایمان وطاعت وبا بعث وجزایه اول دلیل اوله لکن خلقك اکثری قلت نظرلرندن انی بلمزلر (ان یوم الفصل میقاتهم اجمعین) یوم قیامت انلرك جمیعنه میقاتدرکه انده حق باطلدن ومحق مبطلدن جزاله فصل اولنوروبا خود کشی اقرباء واحباسندن ایریلور (یوم لا یغنی مولى عن مولى شیأ ولا هم ینصرون) که اول کونده هیچ برولی قرابت ویا غیریدر روابنه شفاعت ویادفع عذابدن هیچ برشیئی نفع ایتمز ونازل اولان عذابدن منع اولنمزلر (الا من رحم الله انه هو العزیز الرحیم) مکرکه الله تعالینك رحمت ایتدیکی مؤمنلردن اوله امدی اول وصفلو کمسه ایچون شفاعت ایدیلور وشفاعت قبول اولورزیراکه الله تعالى عزیزدر تعذیبن اراده ایتدیکنه نصرت اولنمز رحیمدر رحمت اراده ایتدیکی کمسهدن رحمتی منع اولنمز (ان شجرة الزقوم طعام الاثیم) شجرهٔ زقوم که سورهٔ صافاتده ذکر اولنمشدر کثیر الاثم کمسهلرك نارده طعامیدر (کالمهل یغلی فی البطون کغلی الحمیم) صفر مذاب ویا دردی زیت کبی بطونده حمیمك غلیانی کبی غلیان ایدر (خذوه فاعتلوه الى سواء الجحیم) اندن زبانیهیه دینورکه انی اخذ ایدوب جهنمك اورتاسنه سوریکز (ثم صبوا فوق رأسه من عذاب الحمیم) بعده انك باشنه عذاب حمیمدن دوککز (ذق انك انت العزیز الکریم) بعده زبانیه اکا استهزاءً وجهی اوزره دیرلرکه اشبو عذابی ذوق ایتکه زیراسن دنیاده زعمکده قومکك قتنده عزیز وکریم ایدك ٭ روایت اولندیکه ابوجهل دیردیکه بن بو وادینك اعزواکرمین زبانیه دخی اکا اول قولی استخفاف وتوبیخ طریقی اوزره دیهلر (ان هذا ما کنتم به تمترون) اشبو شول عذابدرکه انك حقیقتنده سز دنیاده شك ایدردیکز (ان المتقین فی مقام امین) شرك ومعاصیدن صقنانلر اخرتده برموضع اقامتدهدرکه صاحبی آفت وانتقالدن امیندر (فی جنات وعیون) مأکل ومشارب استلذاذ اولنور بوستانلرده وپکارلرددر (یلبسون من سندس واستبرق متقابلین) که انلر حریرك رقیق وغلیظندن لبس ایدرلر سریرلری انلرله بیله دور ایدر اولدیغیچون بری برلرینه قارشو اوتورورلر (کذلك وزوجناهم بحور عین) ذکر اولنان کراماتله انلره اکرام ایتدیکمز کبی حور عینی انلره قرین ایتمکله دخی اکرام ایدرز (یدعون فیها بکل فاکهة آمنین) انلر جنتده فواکههدن اشتها ایتدکلری شیئك احضارنی طلب وامر ایدرلر یوخسه اندن برشیئله تخصیص ایتمزلر انقطاع ومضرتدن ویاموت ومخاوفدن آمنین اولدقلری حالده (لا یذوقون فیها الموت الا الموتة الاولى) انلر انده موتی ذوق ایتمزلر موتهٔ اولیدن غیریکه انی دنیاده وصکره ده ذوق ایتدیلردی (ووقیهم عذاب الجحیم) والله تعالى انلردن عذاب جحیمی صرف ایدر (فضلا من ربك) اشبو ذکر اولنان کراماتك جمیعی الله تعالیدن انلره عطاء وفضل وجهی اوزره اولدیغی حالده (ذلك هو الفوز العظیم) اشبو مذکورات انلره فوز عظیمدرکه مکارهدن قورتیلوب مطالبه ایریشورلردر (فانما یسرناه بلسانك لعلهم یتذکرون) بزسکا قرأنی کندی لسانکده انزال الله اسان ایتدك تاکه سن انی قومکه قراءت ایتدیککده فهم ایدوب انکله متعظ اولهلر (فارتقب انهم مرتقبون) اکر انلر انکله متعظ اولمزلرسه

اوزرلرینه حلول ایدر عذابلرینه منتظر اولغل که انلرسنك موتکه ویادائرهٔ سونکه منتظرلردر پیغمبریمز صلى الله علیه وسلم ایدر برکسنه که کیجهده سورهٔ دخانی اوقیه صباحه دکین یتمش بیك ملك انکیچون استغفار ایده بنه پیغمبریمز صلى الله علیه وسلم ایدر برکسنه کیم جمعه کیجهسنده سورهٔ دخانی اوقیه جمیع کناهلری مغفور اولدیغی حالده صباحه ایریشور

سورة الجاثیة وهی سبع وثلاثون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(حم تنزیل الکتاب من الله العزیز الحکیم) یا محمد حم حقیچون اشبو قرأنك تنزیلی اول الله تعالیدندرکه عزت وحکمتله موصوفدر (ان فی السموات والارض لآیات للمؤمنین) سموات وارضك خلقنده واکیسنده اولان اصناف مخلوقاتده الله تعالینك وحدانیتنه وکمال قدرتنه مؤمنلر ایچون علامتلر واردر (وفی خلقکم وما یبث من دابة آیات لقوم یوقنون) وسزلرك خلقکزده حالدن حاله تحویلکزده ودواب مختلفهنك یریوزینه انتشارنده بعینه موقن قومه علامتلر واردر (واختلاف اللیل والنهار) کیجه وکوندزك بری کیدوب بری کلمسنده برینك سوادی وبرینك بیاضنده (وما انزل الله من السماء من رزق فأحیا به الارض بعد موتها) والله تعالینك سمادن یغمور ایندروب انکله ارضی یبسندنصکره انواع نباتله احیا اسنده (وتصریف الریاح) وریحلرك بعضی رحمت وبعضی عذاب اولمسنده وجهات مختلفهدن هبوبنده (آیات لقوم یعقلون) علامتلر واردر شول قوم ایچونکه الله تعالینك وحدانیه وقدرتن تفهیم ایدوب انی تصدیق وامرنه اطاعت قصد ایدرلر (تلك آیات الله نتلوها علیك بالحق) اشبو ایتلر الله تعالینك وحدانیتنه دلائلدرکه حق متلبسه اولدیغی حالده بز انی سکا تلاوت ایدرز (فبأی حدیث بعد الله وآیاته یؤمنون) الله تعالینك حدیثی قرأن وآیات مذکورهسندنصکره قنغی حدیث وآیاتنه تصدیق ایدرلر (ویل لکل افاك اثیم) ویل هر کذاب وکثیر الاثام کمسهیه اولسون (یسمع آیات الله تتلى علیه ثم یصر مستکبرا کان لم یسمعها فبشره بعذاب الیم) که اول اکا تلاوت اولنان آیاتی ایشتدیکندنصکره انی ایشتمدك کبی اکا ایماندن استکبار ایدر اولدیغی حالده کفری اوزره اقامته اصرار ایدر امدی اول وصفلو کمسهیه عذاب وجیعله تبشیر ایت (واذا علم من آیاتنا شیأ اتخذها هزوا) قچان اکا ایتلریمزدن برشیئی ایریشوب انی آیتلریمزدن ایدیکنی بلدیکنده انك کلنی استهزایه مبادرت ایدر یوخسه انجق ایشتدیکنی استهزاءله اقتصار ایتمز (اولئك لهم عذاب مهین) امدی اول وصفلو کمسهلره آخرتده اهانت اولنور عذاب واردر (من ورائهم جهنم) نار جهنم ایسه اوکلرندهدرزیراکه متوجهلردر ویا آردلرندهدرزیراکه اجاللرندنصکرهدر (ولا یغنی عنهم ما کسبوا شیأ ولا ما اتخذوا من دون الله اولیاء) واموال واولاددن کسب ایتدکلری والله تعالیدن غیری اولیاء اتخاذ ایتدکلری عذاب اللهدن هیچ برشیئی آنلردن دفع ایتمز (ولهم عذاب عظیم) ومع ذلك اخرتده آنلره تحمل ایدهمدکلری عذاب عظیم واردر (هذا هدى) اشبو قرأن سبب هدایتدر (والذین کفروا بآیات ربهم لهم عذاب من رجز الیم) شونلرکه رب تعالینك آیاتی قرأنه کافر اولدیلر انلر ایچون آخرتده اشد عذاب وجیعدن عذاب واردر (الله الذی سخر لکم البحر) الله تعالى سزه بحری تسخیر ایتدی املس السطح قلمغله واکا تخلخل ایدن شیئی فوقنه کتوردر وجوفنه غوصه امکان ویرر ایتمکله (لتجری الفلك فیه بأمره) تاکه الله تعالینك تسخیریله انك فوقنده سزا کاراکب ایکن یوریه (ولتبتغوا من فضله) وتاکه الله تعالینك فضلندن تجارت وغوص وصید وغیریله طلب ایدهسز (ولعلکم تشکرون) وبونعمتلره شکر ایدهسز (وسخر لکم ما فی السموات وما فی الارض جمیعا منه) وسموات وارضده کی اشیانك جمیعی آندن سزه رحمت اولدیغی حالده صلاح ومنفعتکز ایچون سزه تسخیر ایتدی (ان فی ذلك لآیات لقوم یتفکرون) اشبو مذکورده الله تعالینك وحدانیه وقدرتنه علامتلر واردر شول قوم ایچونکه انك صانعنده تفکر ایدرلر (قل للذین آمنوا یغفروا للذین لا یرجون ایام الله لیجزی قوما بما کانوا یکسبون) یا محمد مؤمنلره دیکلکه عفو وصفح ایتسونلر شول کمسهلرهکه الله تعالینك اعداسنه اولان وقائعی توقع ایتمزلر ویا خود شول ایامی تأمل ایتمزلرکه الله تعالى انی مؤمنلره نصر وثواب ایچون توقیت ایدوبدر تاکه الله تعالى مؤمنلره وکافرلره

دنیاده کسب ایتدکاری خیرك وشرك جزاسن اده ایده* دینلدیکه ایه قتال الله اشبوایه نسخ اولندی (من عمل
صالحا فلنفسه ومن اساء فعلیها ثم الی ربکم ترجعون) برکسه که عمل صالح ایده ثوابی کندویه در واولکه
عمل سیء ایده وبالی کندویه در بعده جمیعکز رب تعالی یه رجوع ایدرسز اعمالکزك جزاسن ایدر (ولقد آتینا
بنی اسرائیل الکتاب والحکم والنبوة) بنواسرائیله بز توراة وحکمت نظریه وعملیه ویا فصل خصومات
ونبوة ویردك که انلرده اولان کثرت انبیا غیریلرده اولمدی (ورزقناهم من الطیبات) وحلالاتدن انلره
ویردك من وسلوی وفرعون وقومنك اموال ودیاری کبی (وفضلناهم علی العالمین) وانلری زمانلرینك
عالمینی اوزره تفضیل ایتدك غیریلره ویرمدیکمز اشیایی انلره ویردك (وآتیناهم بینات من الامر) ودین
امرندن بز انلره ادله ویردك ویاخود محمد علیه السلام مبعثنه وانك امرندن تبیین اولنان اشیایه علم ویردك
(فما اختلفوا الا من بعد ما جاءهم العلم بغیا بینهم) انلر ایسه اول امرده اختلاف ایتمدیلر الا حقیقت حاله علم
حاصل اولدیغندنصکره بینلرنده حدوث ایدن حسد وعداوت سببیله (ان ربك یقضی بینهم یوم القیامة فیما
کانوا فیه یختلفون) ربك جل شانه انلرك اختلاف ایتدکاری شیئده یوم قیامتده بینلرینی مؤاخذه
ومجازاتله قضا ایدر (ثم جعلناك علی شریعة من الامر فاتبعها) یا محمد انلردنصکره بز سنی امر دیندن
برطریقه اوزره قلدق امدی سن اکا اتباع ایتکه اول حجله ثابتهدر (ولا تتبع اهواء الذین لا یعلمون)
یوخسه شهوانه متابعت ایدن جهالك اراسنه دکل زیرا که انلر توحیدی بلمزلر که انلر رؤساء قریشدر کیم
پیغمبر عز صلی الله علیه وسلمه اباؤلك دیننه اتباع ایت دیمشلردی (انهم لن یغنوا عنك من الله شیا) زیرا که
سن انلرك هوالرینه اتباع ایدرسن الله تعالینك عذابندن برشیئی سندن منعه قادر اولمزلر (وان الظالمین
بعضهم اولیاء بعض) مشرکون دین باطللرنده بری برلرینك اولیاسیدر امدی هوالرینه اتباع ایله انلره
موالات ایتمکل (والله ولی المتقین) الله تعالی شرك وعصیاندن اتقا ایدنلرك ولیسیدر امدی تقوی واتباع
شریعتله اکا موالات ایت (هذا بصائر للناس وهدی ورحمة لقوم یوقنون) اشبو قرآن ناسه بیانلرکه
انکله وجه فلاحی کورورلر وضلالدن هدی والله تعالیدن نعمتدر شول قوم ایچونکه یقین طلب ایدرلر
(ام حسب الذین اجترحوا السیأت ان نجعلهم کالذین آمنوا وعملوا الصالحات سواء محیاهم ومماتهم ساء
ما یحکمون) ظن ایدرمی شول کمسهلر که دنیاده اعمال سیئه کسب ایتدیلر آخرتده بز انلری اعمال صالحه
ایشلین مؤمنلر کبی قیلهوز یعنی کرامتده مؤمنلر وکافرلر حیاتده ومماتده مساوی اولهلر حیاتده رزق
وصحتده مستوی اولدقلری کبی مماتلرندنصکره دخی کرامتده ویاترك مؤاخذهده مستوی اولهلر امدی
حال انلرك ظن ایتدکاری منوال اوزره دکلدر زیرا که حیاتده مؤمنلر طاعته قیامدهدر کافرلر ایسه شرك
ومعاصی ارتکابندهدر ومماتده مؤمنلر الله تعالینك رحمت وثوابنه ایررلر کافرلر ایسه اندن مأیوسین اولوب
عذاب اولنمغه کیدرلر اویله اولسه ایکی صنف حیات ومماتده نیجه مساوی اولورنه شیء سیئدرکه انلر
انی حکم ایدرلر (وخلق الله السموات والارض بالحق) الله تعالی سموات وارضی حقله خلق ایتدیکه اول
عدل اقتضا ایدرتا که مظلوم ایچون ظالمدن انتصار ایده ومسیء ایله محسن بیننی فصل ایده حیاتده اولمزسه
مماتدنصکره ده اوله (ولتجزی کل نفس بما کسبت) وتا که هر نفس خیر وشردن کسب ایتدیکیله
جزا اولنه (وهم لا یظلمون) انلر نقص ثواب ویا تضعیف عذابله ظلم اولنمزلر اکرچه الله تعالی انی ایتسه ظلم
ایتمش اولمزدی زیرا که جمیع کائنات انك خلق وملکیدر ظلم اولمسی غیرك فعلنه نسبتلهدر (أفرأیت
من اتخذ الهه هواه) نظر ایدرمیسن شول کمسهنك حالنه کیم هواسنی الهه ایدینوب نفسنك بکندیکی شیئی
معبود ایدنه نتکیم عربك مشرکلری طاشه والتونه وکومشه طپرلردی تجان اول طاپدقلری شیئدن
احسنی بولسهلر اولکیسن قیروب صکره کنی معبود ایدینورلردی (واضله الله علی علم) والله تعالی انی
طریق هدادن مخذول ایده انك عاقبت امری نار ایدیکنی بیلورکن (وختم علی سمعه وقلبه وجعل
علی بصره غشاوة) وانك سمعی وقلبی اوزره ختم قیلوب مواعظه مبالات وایاتی تفکر ایتمیه وبصری
اوزره غشاوه ایدوب عین استبصار واعتبارله نظر ایتمزایلیه (فمن یهدیه من بعد الله) برعبدکه الله تعالی
انی مخذول ایده طریق هدایته انی کیم ارشاد ایده بیلور (افلا تذکرون) انکله اتعاظ ایتمزمیسز (وقالوا

ماهی الا حیاتنا الدنیا نموت ونحیی وما یهلکنا الا الدهر) وبعث انکار ایدنلرك بعضیلری دیرلر که حیات
ویا حال دکل الا شول ضدده نده اولندیغمز حیات دنیادر نطفه وماقبلنده ایکن اموات ایدیك اندنصکره ده
احیاء اولورز ویاخود کندیلکمزدن اموات اولوب اولادمز بقاسیله حیات بولورز ویاخود کیمز اولور
وکیمز دیریلورز ویاخود بزه دنیاده موت وحیات ایررانك وراسنده حیات یوقدر واحتمال اولورکه انکله
مرادلری تناسخ اوله که اول اکثریا عبدهٔ اوثان اعتقادیدر بزی اماته ایدن دکل الا مضی ایام ولیال وانقضاء
اجالدرکه اول اصلده بقاء عالمدر (وما لهم بذلك من علم) انلرك حوادث حرکت افلاکه ومتعلقاتنه
استقلال اوزره نسبتلرنده ویا بعث انکارلرنده ویا کیسنه ایله اعتقادلرنده برهان قطعی ایله علملری یوقدر
(ان هم الا یظنون) بلکه انی ظنله دیرلر یوخسه تحقیقله دکل (واذا تتلی علیهم آیاتنا بینات ما کان حجتهم
الا ان قالوا ائتوا بآبائنا ان کنتم صادقین) تجان انلره آیتلریمز تلاوت اولنسه اول انلرك معتقداتی بطلانی
ایضاح ایدر انلرك معارضهیه متشبثلری اولمز الا اولکه اکر بزم موتمزدنصکره حیاتمزله اخبار کزده
صادقلر ایسکز وفات ایدن اباؤمزی احیاء ایدك دیرلر (قل الله یحییکم ثم یمیتکم ثم یجمعکم الی یوم القیمة
لا ریب فیه) یا محمد سن انلره دیکل که الله تعالی دیرکمزی دنیاده دیرکوررو اجالکز انقضاسنده اولدرر
بعده نفخهٔ ثانیهده بعثله اولین واخرینکزی یوم قیامت ایچون محشره جمع ایدرکه انده ریب یوقدر زیرا که انلری
ابدایه قادر اولان رب تعالی اعادهیه دخی قادر اولور ومع ذلك حکمت اقتضا ایتدیکه مجازات ایچون جمع
ایدیله شول کونده که ایات دلالتیله وقوعنده شك اولمیه (ولکن اکثر الناس لا یعلمون) لکن ناسك
اکثری قلت تفکرلری ومحسوساته قصور نظرلری ایچون انی بلمزلر (ولله ملك السموات والارض) سموات
وارضك ملکی الله تعالییه مختصدرکه اول ایکیسنده امری منازع ومعارضسز نافذ اولور (ویوم تقوم الساعة
یومئذ یخسر المبطلون) یوم قیامت اولدیغنده کافرلرك خسرانی ظاهر اولورکه جمیعی ناره کوندریلور
(وتری کل امة جاثیة) اول کونده کوررسن هر امت مجتمعه درو دیزلری اوزره چوکوبدر شول مخاصمك
حاکم اوکنده جلسهسی کبی که حاکمك قضاسنه منتظر اوله * سلمان فارسی ایدر یوم قیامتده برساعت
اولورکه مقدارده اون ییلجه اولوراندهناس دیزلری اوزره چوکمش حشر اولوروحتی اول ساعتده ابراهیم
علیه السلام رب تعالییه یارب نفسم دیلرین دیو نیاز ایدیسردر (کل امة تدعی الی کتابها الیوم تجزون
ما کنتم تعملون) انده هر امت صحیفهٔ اعمالنه چاغریلوب اشبو کونده دنیاده ایشلدیککز خیروشرله
جزا اولورسز دینور (هذا کتابنا ینطق علیکم بالحق انا کنا نستنسخ ما کنتم تعملون) اشبو صحائف اعمالکز
بزم امریمزله کرام کاتبین یازدیغی کتابمزدرکه زیاده ونقصانسز اعمالکزی ذکر ایدر دنیاده بز اول ملائکهمزه
ایشلدیککز خیر وشر اعمالکزی یازدررمشدق (فاما الذین آمنوا وعملوا الصالحات فیدخلهم ربهم فی رحمته
ذلك هو الفوز المبین) اما شونلرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلدیلر رب تعالی انلری جنتنه ادخال ایدر
اشبو امر ایسه انلره فوز ظاهردر (واما الذین کفروا افلم تکن آیاتی تتلی علیکم فاستکبرتم وکنتم قوما
مجرمین) اما شونلرکه کافر اولدیلر انلره دینورکه دنیاده سزه رسوللریمز کلوب ایتلریمز تلاوت اولنمزمیدی
سز ایسه اکا ایماندن استکبار ایدوب قوم مجرمین اولدیکزدی (واذا قیل ان وعد الله حق والساعة لا ریب
فیها قلتم ما ندری ما الساعة ان نظن الا ظنا وما نحن بمستیقنین) تجانکه الله تعالینك سزه وعدی واقعدر
انده خلف اولمز وقیامتك وقوعنده شك یوقدر دینلسه سز دیردیکز که بز قیامتك نه ایدیکنی بلمزز بلکه بز انی
حدیث نفس وتوهم ظن ایدردك یوخسه انك امکاننه یقینمز یوغیدی (وبدا لهم سیئات ما عملوا وحاق بهم
ما کانوا به یستهزؤن) وانلره اعمال سیئهلرینك قبحی ظاهر اولوب وخامة عاقبتن کورهلر واستهزاء
ایتدکاری نك جزاسی انلره نازل اوله (وقیل الیوم ننسیکم کما نسیتم لقاء یومکم هذا) وانلره دینورکه اشبو
کونده بز سزی عذابده ترك ایدرز مفسی شیئك ترك اولنمسی کبی نتکیم سز اشبو کونه لقاکز ایچون واجب اولان
عملی ترك ایتدیکزدی (ومأویکم النار وما لکم من ناصرین) قرارکاهکز جهنمدر سزه نصرت ایدر اولیاکز
یوقدرکه سزی اندن تخلیص ایده (ذلکم بانکم اتخذتم آیات الله هزوا وغرتکم الحیوة الدنیا) اشبو عذاب سزه
شول سببله درکه ایات الهیهك حقیقتن تفکر ایتمدیککزدن ماعدا انی استهزاء ایدردیککز وحیات دنیا سزی

الداوب اندن غیری حیات اولمزظن ایتدیکز (فالیوم لایخرجون منها ولاهم یستعتبون) امدی
بوکونده ومن بعد ابدا جهنمدن چیقارلمزلر رب تعالی یی ارضایله دخی طلب اولنمزلر زیرا که اعتذار وتوبه نك
وقتی فوت اولوبدر (فلله الحمد رب السموات ورب الارض رب العالمین) اویله اولسه مؤمنلر اول وقتده
دیرلرکه جمیع محامد وآثار حمد وثنا الله تعالی یه مختصدرکه اول سموات وارضك بلکه جمیع عالمینك ربیدر
(وله الکبریاء فی السموات والارض وهو العزیز الحکیم) سموات وارضده کبریاء انکدرکه آثاری انده
ظاهر اولدی ملکنده اول عزیزدر امرنده حکیمدر امدی حمد وتکبیر واطاعتی اکا ایدلك

سورة الاحقاف وهی خمس وثلاثون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(حم تنزیل الکتاب من الله العزیز الحکیم) یا محمد حم حقیچون اشبو قرآنك تنزیلی اول الله تعالیدندرکه
هر شیئك اوزره اول غالبدر تقدیر وقضاسنده حکیمدر (ماخلقنا السموات والارض ومابینهما الا بالحق
واجل مسمی) بز سموات وارض ومابینهمایی حقی ملتبس خلق ایتدك حکمت ومعدله انی اقتضا ایدر واجل
مسمی تقدیریله جمیع اشیاء اکا منتهی اولورکه اول یوم قیامتدر (والذین کفروا عما انذروا معرضون)
شونلرکه کافر اولدیلر انذار اولندقلری یوم قیامت اهوالندن معرضلردر نه انده تفکر ونه انك حلولنه استعداد
ایدرلر (قل ارأیتم ماتدعون من دون الله) دیکل که بکا خبر ویرك که الله تعالیدن غیری الهه کزکه انلره عبادت
ایدرسز (ارونی ماذا خلقوا من الارض) بکا کوسترك که ارضده نه شیئی خلق ایتدیلر الله تعالینك خلق
ایتدیکی کبی (ام لهم شرك فی السموات) یوخسه سموات خلقنده الله تعالی یه مشارکتلری یی واردر
(ائتونی بکتاب من قبل هذا) امدی بو قرآندن اول منزل بکا بر کتاب کتورك که اول قولکز صحتنه شهادت ایده
(او اثارة من علم) ویاخود علوم اولیندن سزده موجود بقیه کتورك که انده الهه لر یکزك عبادتنه استحقاقنه
دلالت ویا انکله امر ایدر شیء وارمیدر (ان کنتم صادقین) اکر دعوا کزده صادقلر ایسکز (ومن اضل
ممن یدعوا من دون الله من لایستجیب له الی یوم القیامة) مشرکلرده شول کمسه دن اضل وارمیدرکه اول
سمیع مجیب قادر خبیر الله تعالی یه عبادتی ترك ایدوب ابدا انلرك دعالرینه اجابته قادر دکل شیئه عبادت ایدرلر
(وهم عن دعائهم غافلون) حالبوکه اول الهه لری انلرك دعاسندن غافللردر زیرا که اول الهه اتخاذ
ایتدکلری اشیاء یا جماداتدر ویا کندی حاللرینه مشغول عبادمزدندر (واذا حشر الناس کانوا لهم
اعداء وکانوا بعبادتهم کافرین) وقتا که کافرلر حشر اوله لر معبودلری انلره اعدا اولوب انلرك عبادتن
انکار ایدرلر (واذا تتلی علیهم ایاتنا بینات قال الذین کفروا للحق لما جاءهم هذا سحر مبین) وقتا که انلره بزم
ایات واضحات ویا مبینات مزقرآن تلاوت اولنسه اول قرآن انلره کلدیکنده اکا کافر اولنلر دیدیلرکه بو سحر
ظاهردر (ام یقولون افتراه قل ان افتریته فلا تملکون لی من الله شیأ) یوخسه انلر محمد قرآنی کندیلکندن
اختلاق ایتدی دیرلر امدی سن انلره دیکل که بن انی اختلاق ایتمش اولسم الله تعالی بکا عقوبتی تعجیل ایتدیکنده
اول عقوبتدن برشیء دفعنه سز قادر اولمزسز اویله اولسه بن اکا نیجه جرأت ایدوب سزدن برنفع جلبی
ویا ضرر دفعی توقعنسز کندیمی عقابه تعریض ایدرین (هو اعلم بما تفیضون فیه) اول الله تعالی اعلمدر
اکا که قرآن شاننده قدحه اشتغال ایدرسز (کفی به شهیدا بینی وبینکم) اول الله تعالی بنمله سزك ارا کزده
شاهد یترکه اول بنم صدقمه وقرآنی تبلیغمه وسزك انی تکذیب وانکار کزه شهادت ایدر (وهو الغفور
الرحیم) اول الله تعالی توبه ایدنه غفور واطاعت ایدنه رحیمدر ویاخود غفور رحیمدرکه انك کلامنی ورسولنك
تکذیبکز مقابله سنده سزه دنیاده عقوبتی تعجیل ایتمدی (قل ما کنت بدعا من الرسل) دیکل که بن
رسوللردن شول رسول دکلمکه مرسلینك نامی دعوت ایتمدیکی شیئه بن سزی دعوت ایدم ویا مقترحاتدن
برشیئه قادر اوله مکه انلر اکا قادر اولمیه لر (وما ادری ما یفعل بی ولا بکم) بلمزینکه دنیاده واخرتده بکا وکرك
سزه نه ایشلنور زیرا که بن غیبی بلمزین بو ایة نازل اولیجق مشرکون سوینوب دیدیلرکه بزم امریمز ومحمدك
امری عندالله واحددر انك بزم اوزریمزه مزیه وفضلی یوقدر اکر اول مقالاتی کندیلکندن ابتداع ایتمش
اولمسه ربیسی اکا نه ایشلیه جکنی خبرویردی اویله اولسه نازل اولدیکه (لیغفر لك الله ما تقدم من ذنبك وما

تأخر) صحابه دیدیلرکه یا رسول الله سکا ایشلیه جکی بلدك اما که بزه نه ایشلنور نازل اولدیکه (لیدخل المؤمنین
والمؤمنات جنات) ودخی (وبشر المؤمنین بان لهم من الله فضلا کبیرا) الله تعالی اشبو ایات وامثالیله محمد
علیه السلامه ومؤمنلره ایشلیه جکی بیلدردی * دینلدیکه وماتحن فیها ایتك نزولی انك غفران ذنبی خبر
ویرلمزدن اقدم ایدی غفران ذنب ایسه عام حدیبیه ده خبرویرلدی (ان اتبع الا ما یوحی الی) بن بکا
وحی اولنان قرآنه اتباع ایدوب کندیلکمدن برشیئی ابتداع ایتمزین (وما انا الا نذیر مبین) وبن دکل
الا ناسی الله تعالینك عقابندن شواهد مبینه ومعجزات مصدقه ایله انذار ایدیجی بن (قل ارأیتم ان کان من
عندالله وکفرتم به) یا محمد دیکل که بکا خبرویرك اکر قرآن الله تعالی عندندن نازل اولوب سز ایسه اکا کافر
اولسکز (وشهد شاهد من بنی اسرائیل علی مثله) وبنو اسرائیلدن شاهدکه اول عبدالله بن سلام ویا موسی
علیه السلام اول قرآن مثلی توراتده اولدیغنه شهادت ایتسه (فامن واستکبرتم) اول شاهد قرآنی وحی
جنسندن اولوب حقه مطابق کوردیکی ایچون اکا ایمان کتوروب سز ایسه ایماندن استکبار ایتسکز ناسك
اضل واظلمی اولمزمیسز (ان الله لایهدی القوم الظالمین) الله تعالی ایسه ظالملره هدایت ایتمز (وقال
الذین کفروا للذین امنوا لو کان خیرا ما سبقونا الیه) کافرلر مؤمنلره دیدیلرکه اکر ایمان ویا محمدك کتوردیکی
دین خیرلی اولسه انی تصدیق ایدنلر انده بزی سبقت ایتمزلردی زیرا که انلرك اکثری فقراء وموالی ورعایه در
(واذ لم یهتدوا به فسیقولون هذا افك قدیم) چون اول قرآنله اهل ایمان کبی اهتدا ایتمدیلرکه اشبو قرآن
محمددن صادر کذب قدیمدر (ومن قبله کتاب موسی اماما ورحمة) قرآندن اول موسانك کتابی توراة انزال
اولنمشدیکه ناسه امام اولوب اکا اقتدا ایدرلر وانی تصدیق ایدنلره عذابدن قورترر رحمت اوله (وهذا کتاب
مصدق لسانا عربیا لینذر الذین ظلموا وبشری للمحسنین) وبو قرآن ایسه لسان عربی اوزره اولدیغی حالده
موسانك کتابنی تصدیق ایدرتا که الله تعالی ویا رسولی اول قرآنله شول نفسلرینه ظلم ایدن اساءت اهلنی
نارله انذار ایده وایمان وطاعتله احسان اهلنی جنتله تبشیر ایده (ان الذین قالوا ربنا الله ثم استقاموا فلا
خوف علیهم ولاهم یحزنون) شونلرکه ربمز الله تعالیدر دیوب الوهیت ووحدانیتنه اقرار ایتدیلرکه اول
خلاصه علمدر بعده امورد ینیه ده استقامت ایتدیلرکه اول منتهای عملدر انلره مکروه لحوقنك خوفی ومحبوب
فواتینك خوفی یوقدر (اولئك اصحاب الجنة خالدین فیها جزاء بما کانوا یعملون) امدی انلر اصحاب جنتدر
انده دائمین اولدقلری حالده تا که فضائل علمیه وعملیه دن اکتساب ایتدکلرینه جزا اوله (ووصینا الانسان
بوالدیه احسانا) بز انسانه امر ایتدك که والدینه احسان ایده (حملته امه کرها ووضعته کرها) انی والده سی
مشقتله حامل اولوب مشقتله وضع ایتدی (وحمله وفصاله ثلاثون شهرا) ولدك والده سی قارننده مدت
حملی ورضاعدن فطامی اوتوز آیدر اشبونده دلالت واردرکه مدت حملك اقلی التی ای اوله ومدت رضاعك اکثری
یکرمی درت ای اوله تکمیل سورة بقره ده (والوالدات یرضعن اولادهن حولین کاملین) قول شریفی انی
تصریح ایدر * ابن عباسدن روایت اولندیکه قچان مرأه ولدنی قارننده طقوز ای کوتورسه اول ولدنی یکرمی
برای امزرر واکر ولدنی قارننده التی ای کوتورسه انی یکرمی درت ای امزرر * دینلدیکه اقل حملی واکثر
رضاعی بیانله اول ایکیسی منضبط اولوب نسب ورضاعك حکمی اکا مرتبط اولور (حتی اذا بلغ اشده) حتی که
نهایت قوت وغایت شباب واستوانه ایرشه که اول اون سکز یاشندن قرق یاشنه دکدر (وبلغ اربعین سنة)
وعمری قرق یاشنه ایرشه * دینلدیکه هر نبی قرق یاشندنصکره بعث اولندی * علی رضی الله عنه ایدر اشبو
ایت ابو بکر الصدیق رضی الله عنه وباباسی ابو قحافه واناسی ام الخیر حقنده نازل اولوبدرکه انك ابوی ایکیسی بیله
اسلامه کلدیلر مهاجریندن هیچ کمسه یه اول خصلت جمع اولمدی ابو بکر رضی الله عنه اول ایکسنه احسانله
وصیت اولندی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم یکرمی بریاشنده وابو بکر رضی الله عنه اون سکز یاشنده ایکن
تجارتله معاشامه کتدیلر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قرق یاشنه ایردیکنده رسالتله مبعوث اولوب ابو بکر
الصدیق رضی الله عنه انی تصدیق ایتدی (قال رب اوزعنی ان اشکر نعمتك التی انعمت علی وعلی والدی)
دیدیکه یا رب بکا الهام ایتکه بکا ووالدینه انعام ایتدکك هدایت واسلام نعمتنه شکر ایدم (وان اعمل صالحا
ترضاه) واعمال صالحه دن برنوعی ایشلیمکه انکله بندن راضی اوله سن الله تعالی انك اول دعاسنه اجابتله

مؤمنلردن فی الله تعذیب اولنور طقوز کسه یی اشترا واعتاق ایه دی وخیردن هرنه شیئی اراده ایتدیسه اکا توفیق اولندی ودخی دیدیکه (واصلح لی فی ذریتی) یارب صلاحی ذریتمه ساری قیلوب انی انلرده راسخ ایت اولدعاسی دخی اجابت اولنوب اوغلی عبدالرحمن وعبدالرحمانك اوغلی ابو عتیق جمیعی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك صحبتیله مشرف اولدیلر (انی تبت الیك وانی من المسلمین) یارب سنك راضی اولمدیغك هرشیدن توبه ایله سکا توجه ایتدم ودیلی سنکچون خالص ایدنلردنم (اولئك الذین نتقبل عنهم احسن ما عملوا ونتجاوز عن سیئاتهم فی اصحاب الجنة وعد الصدق الذی کانوا یوعدون) امدی صفات مذکوره ایله متصفلرك اعمال صالحه لرینی بز قبول ایدوب انك اوزره انلری ثوابلندررز واعمال سیئه لرندن توبه ایتملریله تجاوز ایدرز اهل جنت عدادنده مثابین اولدقلری حالده الله تعالینك وعد صدقیله انلر انی دنیاده وعد اولندیلردی (والذی قال لوالدیه اف لکما) شول کافر که ابوانی انی ایمانه وبعثه اقراره دعوت ایتدکلرنده اول انلره تضجر ایدوب کراهت اظهار ایله دیرکه (اتعدانی ان اخرج وقد خلت القرون من قبلی) سز بکا وعد ایدرمیسزکه بن موتدنصکره دیریلوب قبرمدن چیقاریلم حالبوکه بندن اول فوت اولنلردن هیچ برکمسه دیریلمیوبدر (وهما یستغیثان الله ویلك امن ان وعد الله حق فیقول ما هذا الا اساطیر الاولین) اول ایکیسی ایسه اندن الله تعالی یه استغاثه ایدرلر ویاخود انی ایمانه دوندرمهدن دیلرلر واکا دیرلرکه ویل سکا که ایمانه کلوب بعثی تصدیق ایت انی انکار ایدن کافرلره الله تعالینك عذابله وعیدی حقدر اول ایسه انلره دیرکه سزلك بو قولکز دکل الا اولینك اباطیلیدرکه انی یازمشکزدر (اولئك الذین حق علیهم القول فی امم قد خلت من قبلهم من الجن والانس انهم کانوا خاسرین) امدی بو وصفلو کمسه لر اهل ناردن اولملریله اوزرلرینه کلمهٔ الهیه واجب اولوبدر جن وانس کفارندن انلردن اول یکن امتلرله بیله اخرتده عقاب اولنور اولدقلرندن خاسرلردر (ولکل درجات مما عملوا) مؤمنلردن وکافرلردن هر فریقی ایچون خیر وشردن ایشلدکلری شیء جزاسنده درجه لری واردر ومؤمنلرك درجاتی جنتده اعلایه ارتفاعله وکافرلرك درجاتی نارك اسفلنه نزولله در (ولیوفیهم اعمالهم وهم لا یظلمون) تا که الله تعالی مؤمن وکافردن هر فریقه ثواب وعقابدن اعماللرینك جزاسن ایرکوره انلر نقص ثواب ویا مزید عقابله ظلم اولنمزلر (ویوم یعرض الذین کفروا علی النار) یوم قیامتده کافرلر ناره عرض اولنوب اکا نظر ایدهلر وانلره دینلهکه (اذهبتم طیباتکم فی حیاتکم الدنیا واستمتعتم بها فالیوم تجزون عذاب الهون بما کنتم تستکبرون فی الارض بغیر الحق وبما کنتم تفسقون) سز حیات دنیاکزده حسناتکز ثوابنی افنا ایدوب انکله استمتاع ایتدیکز اشبو کون ایچون اندن سزه برشیء قالمیوبدر امدی بوکونده عذاب هوانله جزا اولنورسز شول سببدنکه یریوزنده استکبار باطل وطاعتدن خروج ایدردیکز وقتا که الله تعالی کافرلری دنیاده تمتعلریله توبیخ ایتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم وصحابه رضی الله عنهم وصالحون اخرت ثوابنی رجائیله دنیا لذاتندن اجتنابی اختیار ایتدیلر * عمر بن الخطاب رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنه واردم کوردمکه اول رمال حصیر اوزره اضطجاعندن جنب شریفنده رمال اثر ایتمشدی دیدمکه یا رسول الله دعا ایتکه الله تعالی امتکه وسعت ویره فارس وروم اهالیسنه ویردیکی کبی ومع ذلك انلر الله تعالی یه عبادت ایتمزلر پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه انلر بر قومدرکه حیات دنیاده طیباتلری تعجیل اولنوبدر * عائشه رضی الله عنها ایدر آل محمد علیه السلام ایکی کون متوالیا اربه اتمکیله قارنلرین طیورمدیلر حتی که پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دنیادن رحلت ایلدی * عائشه رضی الله عنها ایدر اوزریمزدن برآی کچردیکه منزلمزده اتش یاتمیوب صو ایله وخرما ایله کفاف اولنوردك الا بوکه بعض احیانده انصارك نسانی بزه سود ویروب انی ایچردك * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر برنیچه کیجه کچردی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك اهل بیتی اکل ایده جك شیء بوله مدقلرندن اج یاتورلردی اکثریا یدکلری اربه اتمکی ایدی * ابوهریره رضی الله عنه ایدر اصحاب صفه دن یتمش کسه کوردمکه انلردن هیچ برینك رداسی یوغیدی بلکه کیمنك انجق ازاری ویاخود بوینلرینه بغلو کسالری وار ایدیکه اول کیمنك ساقنه وکیمنك کعبنه ایریشوردی * عبدالرحمن بن عوف رضی الله عنه ایدر بزه دنیا بسط اولندیغی دکلو بسط اولندی حالبوکه بز قورقرزکه اول بزه حسناتمز اوله که دنیاده بزه تعجیل ایدیلهاندن اغلدی * جابر بن عبدالله ایدر عمر بن الخطاب بنم یدمده معلق لحم کوروب یا جابر بو ندر دیدی دیدمکه نفسم انی اشتها ایتدیکندن

اشترا ایلدم دیدیکه یا جابر هر اشتها ایتدیکك الورمیسن قورقزمیسنکه یوم قیامتده اشبو ایتله عتاب اولنه سن (واذکر اخا عاد اذ انذر قومه بالاحقاف) یا محمد مکه اهلنه عاد قومنك نسبا قرنداشی هود علیه السلامی ذکر ایتکه اول قومنی احقافله انذار ایتدیکه انلر یمنده شحر دینور موضعده بحر اوزره مشرف رمال بیننده ساکن اولورلردی وحقفکه احقافك مفردیدر رمل مستطیل مرتفعه درکه انده انحنا اوله (وقد خلت النذر من بین یدیه ومن خلفه) حالبوکه هوددن اول ده وصکره ده رسوللر کچدی انلر ایسه اول مکانده ایدیلر هود علیه السلام واول رسوللرك هر بری انلره دیدیلرکه (الا تعبدوا الا الله انی اخاف علیکم عذاب یوم عظیم) الله تعالینك غیریه عبادت ایتمکز قورقرم بنکه شرککز سببیله سزه یوم هائل عذابی ایریشه (قالوا اجئتنا لتأفکنا عن آلهتنا فأتنا بما تعدنا ان کنت من الصادقین) هود علیه السلامه قومی دیدیلرکه سن بزی الهه مزه عبادتدن صرف ایتمکه می کلدك امدی شرکك اوزره بزه عذابدن وعذاب ایتدکك شیئی کتور کل اکر وعدکده صادقلردنسن (قال انما العلم عند الله وابلغکم ما ارسلت به ولکنی اریکم قوما تجهلون) هود علیه السلام دیدیکه سزه عذابکز وقتنه علم ومدخلم یوقدرکه انی استعجال ایدم بلکه انك علمی الله تعالی عندنده در اولوقت مقدرده سزه ایریشور بن ایسه سزه ارسال اولدیغم شیئی ایرکوردم رسوله واجب اولان انجق تبلیغدر لکن بن سزی کوررم که رسوللرك کوندرلمسی تبلیغ وانذار ایچون ایدیکنی بلمزسز (فلما رأوه عارضا مستقبل اودیتهم قالوا هذا عارض ممطرنا) وقتا که انلر عذابی افق سماده عارض سحاب کوردیلرکه اول وادیلرینه متوجه ایدی دیدیلرکه بو سحاب بزه یغمورله کلوبدرکه انکله اکینلریمزی صواررز هود علیه السلام انلره دیدیکه (بل هو ما استعجلتم به ریح فیها عذاب الیم) بلکه اول سزه استعجال ایتدیککز عذابدر اول بر ریحدرکه انده عذاب الیم واردر (تدمر کل شیء بامر ربها) اول ریح الله تعالینك امریله انلرك نفوس واموالندن هر شیئی هلاك ایدر (فاصبحوا لا یری الا مساکنهم) اویله اولسه اول ریح کلوب انلری هلاك ایتدی برحیثیتلهکه انلرك بلادنه وارلسه مسکنلرندن غیری برشیء کورلمزدی (کذلك نجزی القوم المجرمین) اشبو جزاء وعقاب کبی بز مشرکلره جزا ایدرز * روایت اولنندیکه هود علیه السلام اول ریحی حس ایدیجك مؤمنلرله انلردن ایریلوب برحضیره یه کیردی واحقاف ایسه کفره نك اوزرینه دوشوب یدی کیجه وسکز کون انك التنده قالدیلر بعده ریح رمالی اوزرلرندن اچوب جیفه لرینی دریایه براقدی (ولقد مکناهم فیما ان مکناکم فیه) بز هود قومنه قوة ابدان وطول عمر ومال کثیر ویروب انلری انده تمکین ایتدك سزه انی ویرمدك ونه سزی انده تمکین ایتدك (وجعلنا لهم سمعا وابصارا وافئدة) وانلره سمع وابصار وافئده قیلدق که مواعظی ایشیدهلر ودلائله نظر ایدهلر والله تعالینك صنعنی تفکر ایدهلر (فما اغنی عنهم سمعهم ولا ابصارهم ولا افئدتهم من شیء) انلر ایسه نه مواعظه قولاق طوتدیلر ونه دلائله نظر ایتدیلر ونه صنع اللهده تفکر ایتدیلر اویله اولسه سمع وابصار وافئده دن هیچ بری انلره برشیئی مفید اولمدی (اذ کانوا یجحدون بایات الله وحاق بهم ما کانوا به یستهزؤن) زیرا که انلر الله تعالینك دلائل وحدانیتنه انکار ایدرلردی اویله اولسه انلره نازل اولدی عذابدن اول شیئکه انی استهزاء ایدرلردی (ولقد اهلکنا ما حولکم من القری وصرفنا الایات لعلهم یرجعون) یا اهل مکه سزدن اول حوالکزده اولان حجر وثمود وارض سدوم وانك غیری قری اهالیسنی هلاك ایتدك وانلره آیتلریمزی تکرر برله تبیین ایتدك تا که کفرلرندن رجوع ایدهلر انلر ایسه رجوع ایتمهجك اهلا که انلره جزا ایتدك (فلولا نصرهم الذین اتخذوا من دون الله قربانا آلهة بل ضلوا عنهم وذلك افکهم وما کانوا یفترون) نیچون انلری هلاکدن قورتارمدی شول الهه لریکه انلره عبادتله الله تعالی یه تقرب ایدرلردی شول حیثیتلهکه انلر الله تعالی عندنده شفعاءمزدر دیرلردی بلکه عذاب نزولنده الهه لری انلردن غائب اولوب انلره نفع ایتمدیلر اشبو قول انلرك افك وکذبلری اثریدر انلری الله تعالی یه تشریکله افترا ایدر (واذ صرفنا الیك نفرا من الجن یستمعون القرآن) یا محمد ذکر ایت شول وقتی که یمنده نصیبین جنندن یدی ویا طقوز کاو کسه لری سکا اماله ایتدك که سنك قرآن اوقودیغکی ایشیدهلر (فلما حضروه قالوا انصتوا فلما قضی ولوا الی قومهم منذرین) وقتا که انلر قرآنه ویا رسوله قریب اولدیلر بری برلرینه صامت اولك که انی استماع ایدهلم دیدیلر انلر قراتندن فراغ ایدیلیجك قوملرینه

رجوع ایتدیلر اول ایشتدکلریله انلری انذار ایدر اولدقلری حالده ✱ روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم طائفدن رجوعنده وادی النخله نام موضعده تهجدی سورهٔ رحمن قرائتیله قیلورکن اول جنیلر اکا امده راست کلدیلر (قالوا یا قومنا انا سمعنا کتابا انزل من بعد موسى مصدقا لما بین یدیه یهدی الى الحق والى طریق مستقیم) بعده قوملرینه رجوعلرنده دیدیلرکه بز برکتاب الهی ایشتدککه اکا قرآن دینور موسادنصکره نازل اولوبدرکه اول اندن اول نازل اولان توراته موافقدر عقائد حقه هدایت وطریق مستقیمه دلالت ایدر (یا قومنا اجیبوا داعی الله وامنوا به یغفر لکم من ذنوبکم ویجرکم من عذاب الیم) یا قوم الله تعالینک وحدانیتنی تصدیقه وطاعتنه دعوت ایدر رسول الله محمد علیه السلامه اجابت وقولنی تصدیق ایدککه الله تعالی بعض ذنوبکزی مغفرت ایده اول خالص حق اللهده درزیراکه ایمانله مظالم مغفرت اولنمز وکفارایچون اعداد اولنان نارک عذاب الیمندن اجاره ایده (ومن لا یجب داعی الله فلیس بمعجز فی الارض ولیس له من دونه اولیاء اولئک فی ضلال مبین) برکمسه که اول طاعته دعوت ایدر رسوله اجابت ایتمیه یریوزنده الله تعالی یی اعجاز ایدرد کادرکه اندن قاچوب عذابندن قورتله وانصاری اولمزکه انی عذاب الهدن منع ایده امدی انلر ضلال ظاهرده درکه شانی ذکر اولنان کبی داعی یه اجابتدن اعراض ایتدیلر ابن عباس رضی الله عنهما ایدروقتاکه اول جنیلر قوملرینه کیدوب انی خبرویردیلرجندن یتمش رجل اجابت ایدوب انلرله یله کیرو پیغمبریمز علیه السلامه کلدیلر اکابطحاده ملاقات ایدوب اول انلره قرآن اوقودی وامر ونهی ایتدی ✱ اشبو دلیلدرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انسه مبعوث اولدیغی کبی جنه دخی مبعوث اوله جنک مؤمنلری حکمنده علما اختلاف ایتدیلر برقوم دیدیلرکه ثوابلری انجق ناردن نجاتدرکه اول ابو حنیفه قولیدرلیث ایدر ثوابلری ناردن اجاره لرندنصکره بهائم کبی تراب اوللریدر ✱ وبرقوم آخرین دیدیلرکه انلردخی انس کبی احسانلریله مثاب واسائتله معاقب اولورلرکه مالک وابو لیلی اکا ذاهبدر نقاش تفسیرنده برحدیثده ایدر جنلر جنته کیروب انده تسبیح الهام اولنورلر وانکله انده بنی ادمه ویریلن نعیم جنک غناسن بولورلر عمرو بن عبد العزیز دیدیکه جنک مؤمنلری جنتک حولنده ربض ورحابه ده در بوخسه جنتده اولمزلر (اولم یروا ان الله الذی خلق السموات والارض ولم یعی بخلقهن بقادر على ان یحیی الموتى) اهل مکه تفکر واعتبار ایتمزلرمیکه الله تعالی سموات وارضی خلق ایدوب اندن اکا تعب ایرمدی زیراکه قدرتی واجبه درابد الاباد اول نه اکیلورونه کسیلورامدی اول قادر اولمزمیکه موتایی دیرکوره (بلى انه على کل شیء قدیر) بلی اول هرشیئه قادردر (ویوم یعرض الذین کفروا على النار الیس هذا بالحق قالوا بلى وربنا قال فذوقوا العذاب بما کنتم تکفرون) کافرلرناره کیردرلدکلرنده انلره دینورکه اشبونک عذابی حق دکلمیدر سزایسه انی تکذیب ایدردیکز کافرلردیه لرکه بلی والله اول حق ایمش دیو اقرار ایده لر ✱ بروقتده که اقرارلری انلره نفع ایتمیه الله تعالی دیه که امدی انک عذابنی ذوق ایدلکه دنیاده انی انکار ایدردیکز (فاصبر کما صبر اولوا العزم من الرسل) یا محمد مکه کافرلرینک اذا وتکذیبنه صبرایت شول رسوللردن جد وثبات اربابنک صبرایتمسی کبی کهذبراسن انلرک بریسن اولوا العزم اصحاب شرائعدرکه انی تأسیس وتقریرده اجتهاد وانک مشاقی تحملنه صبرایدرلردی بعضیلر دیدیکه انبیانک کلیسی اولوا العزمدر یونس علیه السلامدن غیریسی زیراکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم (ولا تکن کصاحب الحوت) دیوا کااتباعدن نهی اولندی وبرقوم دیدیلرکه انلرنجباء رسلدرکه سورهٔ انعامده منذکوراون سکز پیغمبردرکه ذکرلرندنصکره (اولئک الذین هدى الله فبهدیهم اقتده) انلرالله تعالینک هدایت ایتدیکی رسوللر یدرامدی یا محمد سن دخی انلرک هداسنه اقتدا ایت دیو امر اولنمشدر ✱ دینلدیکه انلرالله تعالینک بلاسنه صبرایدن انبیادر نوح علیه السلامدرکه قومنک اذاسنه صبرایدردی انلرانی بایلنجه دوکرلردی وابراهیم علیه السلامدرکه آتشه یاتمغه واوغلنی بوغزلمغه صبرایتدی واول اوغل ایسه بوغزلنمغه صبرایتدی ویعقوب علیه السلامدرکه اوغلنک یتدیکنه وکوزی کورمزلکنه صبرایتدی ویوسف علیه السلامدرکه قویویه وزندانه قونلمغه صبرایتدی وایوب علیه السلامدرکه ضرووبلایه صبرایتدی وداود علیه السلامدرکه خطیئه سی اوزره قرق کون اغلادی وموسى علیه السلامدرکه قومنک اذاسنه صبرایتدی وعیسى علیه السلامدرکه فقره صبرایدوب طاشی طاش اوزره قومادی عائشه رضی الله عنها

دیدیکه پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه یا عائشه دنیا محمده وال محمده لائق اولمز الله تعالی اولوا العزم رسوللره دنیانک مکروهنه ومحبوبنه صبردن غیریله راضی اولیوب (فاصبر کما صبر اولوا العزم من الرسل) دیو انلره ایتدیکی تکلیفی بکادخی ایتدی امدی والله بن انک طاعتندن مفارقت ایتمزین بلکه انلرکبی صبر واجتهاد ایدرین (ولا تستعجل لهم) قومک کفاری عذابنه استعجال ایتمکل لابد وقتنده اول انلره نازل اولیسردر (کانهم یوم یرون ما یوعدون لم یلبثوا الا ساعة من نهار) شول کون کافرلرانده وعد اولندقلری عذابی کوره لر دنیاده و برزخده طول ایشلری کانه نهاردن برساعت ایدی ظن ایده لرزیراکه زمان ماضی نه دکلو طویل اولسه اولمدق کبیدر (بلاغ) اشبو قرآن رسول الله علیه السلامک الله تعالیدن ناسه تبلیغیدر اول انلره انذار وموعظه یتر یاخود اشبو بعث اجل مبلوغ الیه درچانکه اول اجل ایریشه (فهل یهلک الا القوم الفاسقون) انده هلاک اولمز الا انلرکه طاعتدن خروج ایدرلر

سورة القتال وهی ثمان وثلثون آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله اضل اعمالهم) شونلرکه اسلامه دخولدن واسلام طریقنه سلوکدن امتناع ایدوب ناسی اندن منع ایتدی یوم بدرده رسول الله صلی الله علیه وسلم ایله محاربه یه کلن مشرکینی اطعام ایدنلرکبی ویا شیاطین قریش کبی ویا اهل کتابدن مصرین کبی امدی انلر اعماللرین کفرله محیطه ومغموره قلدیلر یعنی صلهٔ رحم وفک اساری وحفظ جوار مثلی عمللرینی یتوردیلر سودلک صودہ بتمسی کبی ویاخود الله تعالی رسولنه نصر ودینی سائر ادیان اوزره اظهارله انلرک رسول اللهه کیدلرینی وسبیلندن صدلرینی ابطال ایتدی (والذین آمنوا وعملوا الصالحات وآمنوا بما نزل على محمد وهو الحق من ربهم کفر عنهم سیئاتهم واصلح بالهم) شونلرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلدیلر ومحمد علیه السلامه تنزیل اولنان قرآنی تصدیق ایتدیلرکه اول قرآن رب تعالیدن منزل ایدیکی حقدر بوخسه مفترا وباطل دکلدر بلدیلر الله تعالی ایمان وعمل صالحلری سببیله سیئه لرینی ستر ایدوب دین ودنیاده توفیق وتأییدله حاللرینی اصلاح ایتدی (ذلک بان الذین کفروا اتبعوا الباطل وان الذین آمنوا اتبعوا الحق من ربهم) کافرلر اعمالنک اضلالی ومؤمنلر سیئاتنک تکفیری شول سببله درکه کافرلر شیطانه وشهوات نفسلرینه ومؤمنلر رب تعالیدن منزل قرآنه اتباع ایتدیلر (کذلک یضرب الله للناس امثالهم) اشبو بیان کبی الله تعالی ناسک ایکی فریقنه صفت اعماللرینی تبیین ایدرکه اتباع باطلی عمل کفاره واضلالی خبیثه لرینه مثل قیلور واتباع حقی عمل مؤمنینه وتکفیر سیأتی فوزلرینه مثل قیلور (فاذا لقیتم الذین کفروا فضرب الرقاب) چانکه محاربه ده کفاره ملاقات ایده سز بوینلرینی اورلک (حتى اذا اثخنتموهم فشدوا الوثاق) حتی چانکه قتللرینی اکثارله انلره قهر واغلاظ ایده سز انلری اسیر ایدوب اللرینی اوردرینه بغلکزکه سزه ضرر ایرکورمیه لر (فاما منا بعد واما فداء) اول اسردنصکره دیلرسکز انلره اطلاقله من ایدلک ویاخود مالله نفسلرینی کندیلره ویرلک امدی اشبو ایکی امرده مخیرسز قنغیسی دیلرسکز انی ایدلک (حتى تضع الحرب اوزارها) تا که محاربین حربک الات واثقالنی وضع ایدوب اهل حرب شرک وعصیانلرین ترک ایلیه لر احکام اسلامیه انلرده جاری اولوب مشرکینک شوکتی زوالیله ویا عیسى علیه السلامک نزولیله حربه مجاللری قالمیه (ذلک ولو یشاء الله لانتصر منهم) امر بودر ویا اشبو دیلی ایدلک والحال الله تعالی دیلسه انلره استئصالله انتقام ایدردی (ولکن لیبلو بعضکم ببعض) لکن اول قتالله سزه امر ایتدی تاکه مؤمنلری کافرلرایله ابتلا ایدوب انلری جهاد ایتدکلری ایچون ثواب عظیمی استیجاب ایده لر وکافرلری مؤمنلرایله ابتلا ایدوب مؤمنلرک یدیله بعض عذابلری تعجیل اولندیغندن بعضیلری کفردن ارتداع ایده (والذین قتلوا فی سبیل الله فلن یضل اعمالهم) شونلرکه جهاد ایدوب سبیل اللهده قتل اولندیلر الله تعالی انلرک اعمالی ثوابنی ضائع ایتمز (سیهدیهم ویصلح بالهم) اول انلری ثوابه هدایت ایدر ویا هدی اوزره تثبیت ایدر وایام حیاتلرنده مالارینی عصمتله اصلاح ایدر (ویدخلهم الجنة عرفها لهم) وانلری شول جنته قویارکه اول انی دنیاده انلره تعریف ایتمشیدی حتی کها کامشتاق اولوب اکالائق عمله اشتغال ایده لر ویاخود اول انی انلره تبیین ایده شول حیثیتله که انلرک هر بری انده منزلنی یله کانه خلق اولندیلر

انده ساکن کبی تردد سزانی بوله ویاخود انلرك هر برینه آیر وبر جنت ویره ویاخود انی انلرایچون روائح
طیبه ایله تطییب ایده (یا ایها الذین آمنوا ان تنصروا الله ینصرکم ویثبت اقدامکم) یا مؤمنلر اکر سز
الله تعالینك دیننه ورسولنه نصرت ایدرسکز اولدخی اعدا کزاوزره سزه نصرت ایدر وحقوق اسلامیه یه
قیامده وکفارله قتالده اقدامکزی ثابت ایدر (والذین کفروا فتعسا لهم واضل اعمالهم) شونلرکه کافر
اولدیلر الله تعالی انلری خیبة وهلاکه وعملرینی ابطال ایدر (ذلك بانهم کرهوا ما انزل الله فاحبط اعمالهم)
اشبوذکراولنان مصیبت انلره اول سببله که الله تعالینك انزال ایتدیکی قرآندن کراهت ایتدیلر انده توحید
وهوالرینه مخالف تکالیف اولدیغیچون اویله اولسه اول انلرك اعمالنی ابطال ایتدی (افلم یسیروا فی الارض
فینظروا کیف کان عاقبة الذین من قبلهم دمر الله علیهم وللکافرین امثالها) کافرلر یریوزنده مسافرة
ایتمزلرمیکه انلردن اول یکن کافرلرك عاقبتلری نیجه اولدیغن عین قلبله کوره لر الله تعالی انلره هلاك ایرکوردی
قریشه وامثالی کافرلرینه انلرك عاقبتی وهلکه سی امثالی واردر (ذلك بان الله مولی الذین آمنوا وان الکافرین
لا مولی لهم) اشبوذکراولندیغی اوزره مؤمنلره نصر وکافرلره قهر اولمسی شول سببدندرکه الله تعالی
مؤمنلرك اعدالری اوزره ناصریدر وکافرلرك ایسه ناصری یوقدرکه انلردن عذابی منع ایده (ان الله یدخل الذین
آمنوا وعملوا الصالحات جنات تجری من تحتها الانهار) الله تعالی مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلینلری
شول جنتلره ادخال ایدرکه انك اشجاری التندن نهرلر جاری اولور (والذین کفروا یتمتعون ویأکلون
کما تأکل الانعام والنار مثوی لهم) اما شونلرکه کافر اولدیلر انلر دنیا متاعیله نفعلنورلر وانعام کبی عاقبتدن
غفلتله واکاحرصله اکل ایدرلر والحال منزل ومأوالری ناردر (وکاین من قریة هی اشد قوة من قریتك التی
اخرجتك اهلکناهم فلا ناصر لهم) نیجه قریه اهالیسی که بز انلری انواع عذابله هلاك ایتدك حالبوکه انلر قوة
ومنعه ده سنك قریه کك مکه اهالیسندن اشد واکثر ایدیلرکه سنی اندن چیقاردیلردی امدی انلری عذابمزدن
منع ایدر ناصرلری اولادی (افمن کان علی بینة من ربه کمن زین له سوء عمله واتبعوا اهواءهم) شول کمسنه که
رب تعالیدن حجت واضحه اوزره اوله شول کمسه کبیمیدرکه شرك ومعاصی عملی اکا تزیین اولنوب انی حسن
کوره وهوالرینه اتباع ایده لر (مثل الجنة التی وعد المتقون) شول جنتك صفتی که شرك وعصیاندن
اتقاء ایدنلره اول وعد اولندی (فیها انهار من ماء غیر آسن) انده صوایرمقلری واردرکه ریح وطعمی
متغیر اولمیوبدر (وانهار من لبن لم یتغیر طعمه) ودخی انده سود ایرمقلری واردرکه طعمنه حموضه وشیٔ
آخرله تغیر ایرمیوبدر (وانهار من خمر لذة للشاربین) ودخی خمر ایرمقلری واردرکه انی شرب ایدنلره لذیذه در
انده رایحهٔ کریهه وسکر وخمار غائله لرندن هیچ بری یوقدر (وانهار من عسل مصفی) ودخی انده عسل
ایرمقلری واردرکه اکاشمع وفضلات نحل وغیری قارشمیوبدر (ولهم فیها من کل الثمرات) انده انلرایچون
میوه لرك هر صنفندن واردر (ومغفرة من ربهم) وبوذکراولنان اشیائله بیله رب تعالینك انلردن رضاسی
وانلره مغفرتی واردر برکمسه که بونلرك کبی نعم وکرامانده اوله (کمن هو خالد فی النار وسقوا ماء حمیما فقطع
امعاءهم) شول کمسه کبیمیدرکه نار عذابنده مخلد اوله واسی صوایچرلمکله قارننده بغرسقلری پاره لنه
(ومنهم من یستمع الیك حتی اذا خرجوا من عندك قالوا للذین اوتوا العلم ماذا قال آنفا) یا محمد منافقلرك
بعضی مجلسکه حاضر اولوب کلامکی استماع ایدرلر سنك قتکدن چقدقلرنده صحابه نك علماسنه استهزاء ویا استعلام
طریقی اوزره دیرلرکه اشبو ساعتده محمد نه دیدی دیو سؤال ایدرلرز یرا که تهاونلرندن اکا قلاسمع ایتمشلردی
(اولئك الذین طبع الله علی قلوبهم واتبعوا اهواءهم) امدی انلر شول قومدرکه نفاقلری ایچون الله تعالی
قلبلری اوزره طبع ایتدی کفرلرینه اتباع ایتدیلر اویله اولسه انلر من بعد ایمانه کلمزلر (والذین اهتدوا زادهم
هدی وآتیهم تقواهم) شونلرکه حسن استماعله اهتدا ایتدیلر الله تعالی توفیق والهامیله هدالرینی زیاده
ایدوب اتقا ایده جك شیئی انلره بیان ایتدی ویاتقوالرینه اعانت ویا تقوالرینك جزاسنی اعطا ایتدی (فهل
ینظرون الا الساعة ان تأتیهم بغتة فقد جاء اشراطها) کفار قریشك انتظاری دکل الا قیامته درکه اول انلره
اکسزین که حالبوکه انك علامتی کلدیکه محمد علیه السلامك بعثتی وقمرك انشقاقی وغیریدر (فانی لهم
اذا جاءتهم ذکریهم) انلره تذکیر واتعاظ وتوبه قندن اولور چقان انلره قیامت کله (فاعلم انه لا اله الا الله)

یا محمد

یا محمد چونکه مؤمنلرك سعادتی وکافرلرك شقاوتی بیله سن صددنده اولدیغك علم وحدانیة اوزره ونفسکك
احوال وافعالنی اصلاح وتکمیلی اوزره ثابت اولغل (واستغفر لذنبك) وامتکه سنت اولسون ایچون
ذنبکك مغفرتن دیله کل اکرچه انك مقدم ومؤخری سندن مغفور ایسه ده (وللمؤمنین والمؤمنات)
ودخی اهل ایمانك رجال ونساننی مغفرت ذنوبن دخی دیله کل الله تعالینك بو امته اکرامیدرکه رسول اکرمینه
انلرك ذنوبیچون استغفاره امر ایلدی اول ایسه شفیع مجابدر (والله یعلم متقلبکم ومثویکم) الله تعالی
سزلك دنیاده کی متقلبکزی بیلورکه اول مراحلکزدرلا بدانی قطع ایدرسز وعقباده کی مثواکزی دخی
بیلورکه اول دارا قامتکزدر یعنی جمیع احوالکزی اول بیلورا کا هیچ شیئی خفی اولمز (ویقول الذین آمنوا
لولا نزلت سورة) مؤمنلر دیدیلرکه نولیدی جهاد امرنده برسوره نازل اولیدی (فاذا انزلت سورة
محکمة وذکر فیها القتال رأیت الذین فی قلوبهم مرض ینظرون الیك نظر المغشی علیه من الموت فاولی لهم)
چونکه برسورهٔ محکمه نازل اولوب انده قتالله امر اولنسه لر مؤمنلرا کاسوینورلر اما که قلبلرنده نفاق
اولنلری کوررسنکه موتدن خوف وجبنلری سببیله سکا بایلمش کبی نظر ایده لر انلره کراهت ایتدکاری شیئ
قریب اوله ویاخود مآل امرلری مکروهلری اوله (طاعة وقول معروف) انلره قرآندن نازل اولانه طاعتی
وقرآن حقنده ومحمد صلی الله علیه وسلم شاننده قول مرضیلری انلر ایچون ثواب جهتندن خیرایدی اندنکه
انی انکار واستهزاء ایده لر (فاذا عزم الامر) چونکه قتال امری واجب اولوب وقتی کله اندن کراهت
وقوللرنده کذب ایدرلر (فلو صدقوا الله لکان خیرا لهم) اکر انلرك حرصلری زعملرنده ویا ایمانلرنده الله تعالی یه
صدق ایتسه لر اول صدق انلره خیرلو ایدی نفاق وکراهه وکذبدنکه ایدرلر (فهل عسیتم ان تولیتم ان تفسدوا
فی الارض وتقطعوا ارحامکم) یا اهل مکه سزدن توقع اولنورمیکه سزامور ناسه تولی وتأمر ایدوب
ویا اسلامدن اعراض وتولی ایدوب یریوزنده معاصی ایله افساد ایده سز جاهلیتده ایتدیککز کبی وقطع ارحام
ایده سز یعنی دینده ضعف ودنیایه حرصلر ایچون احقادرکه انلرك حالنی بیان انلردن اموریکز کوره بی توقع
ایده (اولئك الذین لعنهم الله فاصمهم واعمی ابصارهم) امدی اول صفتلو کمسه لری الله تعالی رحمتندن
طرد ایدوب کلام حقی ایشتمز وطریق حقی کورمز ایتدی (أفلا یتدبرون القرآن ام علی قلوب اقفالها) انلر
قرآنی استماع ایتمزلرمیکه مواعظ وزواجرنی بیلوب اکا انقیاد ایله لر شرك وعصیانی ترك ایده لر یوخسه قلبلری اوزره
اغطیه می واردرکه اکا فکر ایرمز وامر منکشف اولمز انکله مراد منافقین واعداء دین قلوبیدر (ان الذین
ارتدوا علی ادبارهم من بعد ما تبین لهم الهدی الشیطان سول لهم وامل لهم) شونلرکه دلائل واضحه
ومعجزات ظاهره ایله انلره هدی متبین اولدیغندنصکره سرا کفره رجوع ایده لر شیطان انلره کبائر ذنوب اقترافنی
اسان ایدروانلره عمرلرینك طویل اولمسنی تخییل ایدوب عقوبتی استبعاد ایدر (ذلك بانهم قالوا للذین کرهوا
ما نزل الله سنطیعکم فی بعض الامر والله یعلم اسرارهم) اشبو اختلاط وخذلان شول سببله درکه اول کفره
رجوع ایدنلر الله تعالینك تنزیل ایتدیکی شیئدن کراهت ایدن مشرکینه دیرلرکه بعض امور یکزده و یا بزه
امر ایتدیککزده سزه اطاعت ایده لم محمد علیه السلامك عداوتنه تعاون وجهاددن قعود ونامی اندن تثبیط
کبی والحال امورمز کوره بی بینلرنده اسرار ایتدکاریی الله تعالی بیلور (فکیف اذا توفتهم الملائکة یضربون
وجوههم وادبارهم) انلرك حالی نیجه اولور چونکه ملائکه انلرك ارواحنی قبض ایدرکن تیموردن چومقلر ایله
یوزلرینی وآرقه لرینی اوره لر (ذلك بانهم اتبعوا ما اسخط الله وکرهوا رضوانه فاحبط اعمالهم) منوال
مذکور اوزره ارواحلرینك قبض اولنمسی شول سببله درکه انلر الله تعالینك سخط ایتدیکی شیئه اتباع
ایتدیلرکه اول کفر وکتمان نعت رسول وعصیان امردر وانك راضی اولدیغی شیئدن کراهت ایتدیلرکه اول
ایمان وجهاد وسائر طاعتدر اویله اولسه الله تعالی انلرك اعمالنی ثوابنی حبط وابطال ایتدی (ام حسب
الذین فی قلوبهم مرض ان لن یخرج الله اضغانهم) ظن ایدرلرمی شول منافقلرکه قلبلرنده مرض واردر
الله تعالی انلرك حقنده عداوتی محمد علیه السلامه ومؤمنلره ابراز ایتمیه (ولو نشاء لاریناکهم فلعرفتهم
بسیماهم ولتعرفنهم فی لحن القول والله یعلم اعمالکم) اکر دلسه وز اول منافقلری سکا تعریف ایدردك که
علامات خبثیه لر ایله انلری بلیدك امدی سن انلری محاوره کلاملرنده بیلورسنکه انلرسنك وکرك مؤمنلرك

امرنی تعیین واستهزا ایله تمییز ایدرمن بو آیه نزولندن صکره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم منافقلری تکلملرندن
بیلور اولدی اول الله تعالی اعمالکزی بیلور قصدکز حسبنجه جزاکزی قیلور (ولنبلونکم حتی نعلم المجاهدین
منکم والصابرین ونبلو اخبارکم) بزسزه مختبر معامله سن ایدرز جهاد وسائر تکالیف شاقه امریله تا که سزدن
مجاهدلری وصابرلری تمییز ایده وز ویا ایمانلرنده ومؤمنلیله موالاتلرنده صدقلری وکذب اخبارنی اظهار ایده وز
ویا ناس بیننده اعمالکزک حسن وقبحی اخبارنی اشکاره ایده وز (ان الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله
وشاقوا الرسول من بعد ما تبین لهم الهدی لن یضروا الله شیأ وسیحبط اعمالهم) شونلرکه کافر اولوب ناسی
دین اسلامدن صرف ایتدیلر وانلره هدی ظهورندن صکره رسول اللهه مخالفت ایتدیلر انلر الله تعالی یه
کفر وصدلریله ویا رسول اللهه مشاقه لرینه انک ملکندن برشیئی نقص ایتمزلر حالبوکه انکله اعمال حسنه لرینک
ثوابنی ابطال ایدرلر (یا ایها الذین آمنوا اطیعوا الله واطیعوا الرسول ولا تبطلوا اعمالکم) یا مؤمنلر
الله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایدک یوخسه اعمالکزی کفر ونفاق وعجب وریا ومن واذی ویا انک امثالی
خصال دنیه ایله ابطال ایتمکز * ابو العالیه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اصحابنک اعتقادلری انک اوزره
ایدیکه اخلاص ایله ذنب ضرر ایتمیه شرک ایله عمل نفع ایتمدیکی کبی بو آیه نازل اولیجق کبائر ایله اعماللرینک حبط
اولمسی خوفن ایدر اولدیلر (ان الذین کفروا وصدوا عن سبیل الله ثم ماتوا وهم کفار فلن یغفر الله لهم)
شونلرکه کافر اولوب ناسی دین اسلامدن صرف ایتدکلرندن صکره کفار اولدقلری حالده فوت اولدیلر الله تعالی
انلری مغفرت ایتمز اشبو آیه اگرچه اصحاب قلیب شاننده نازل اولوبدر لکن حکمی هر کفر اوزره فوت اولانه
عامدر ومفهومی دلالت ایدرکه کفرک غیری ذنوبک مغفرتی جائز اوله شول کمسه ایچونکه موتی کفر اوزره اولمیه
(فلا تهنوا وتدعوا الی السلم وانتم الاعلون والله معکم ولن یترکم اعمالکم) کفاره ضعف اظهار ایتمکز وابتدا
انلردن صلح طلب ایتمکز بلکه انلرکه حرب ایدک حتی که اسلامه کله لر ویا جزیه ویرمکی التزام ایده لر حالبوکه
عاقبت امرده سز غالبلرسز اگرچه بعض اوقاتده انلر سزه غالب اولورلرسه ده الله تعالی ناصرکزدر عون ونصرتی
سزکله مدر اعمالکز ثوابندن برشیئی نقص ایتمز (انما الحیاة الدنیا لعب ولهو وان تؤمنوا وتتقوا یؤتکم
اجورکم ولا یسألکم اموالکم) حیات دنیا دکل الا باطل وغرور شیئدر اگر سز مؤمن اولوب فواحشدن
صاقنور سکز الله تعالی سزه ایمان وتقوا کز ثوابنی ویررومع ذلک سزه ثواب ویرمکیچون اموالکزی استمز بلکه
ایمان وطاعتله امر ایدرکه انک اوزره جنتی ثواب ویره ویا خود الله تعالی ورسولی صدقاتده سزدن اموالکزک
کلنی طلب ایتمز بلکه جزؤ یسیر اوزره اقتصار ایدرکه اول ربع عشر وعشردر (ان یسألکموها فیحفکم
تبخلوا ویخرج اضغانکم) اگر اول سزدن اموالکزک جمیعن طلب ایدوب سزی اجهاد ایتسه ایدی بخل
ایدوب ویرمزدیکز الله تعالی ویا بخل سزلک بغض وعداوتکزی اخراج ایدر شونلرکه مالکزی الوب کیدرلر
(ها انتم هؤلاء تدعون لتنفقوا فی سبیل الله) بیلک که ای مخاطبون سز برقومسز که الله تعالینک سبیلنده
اموالکزی انفاقه دعوت اولنورسز اول کرکسه زکاة ویا سائر انواع خیراتدر (فمنکم من یبخل ومن یبخل فانما
یبخل عن نفسه) اوبیله اولسه اول انفاقدن کیمکز بخل وامتناع ایدر اول کمسه که اندن بخل وامتناع ایده اول
نفسندن انفاق ثوابنی منع ایدر (والله الغنی وانتم الفقراء) الله تعالی سزلک انفاقکزدن غنیدر سز ایسه
الله تعالی عندنده کی ثواب ومغفرت ورحمته محتاجلرسز امتثال ایدرسکز ثوابی کندیکزه در امتناع ایدرسکز
وبالی اوزریکزدر (وان تتولوا یستبدل قوما غیرکم ثم لا یکونوا امثالکم) واگر سز امر وطاعتندن اعراض
ایدرسکز سزی اهلاک ایدوب بریکزه قوم آخرینی کتورورکه انلر سزدن خیرلی اوله یوخسه تولیده وایماندن
زهدده سزلک کبی اولمیه که انلر اهل فرس ویا انصار ویا اهل یمن ویا ملائکه در

سورة الفتح وهی تسع وعشرون آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(انا فتحنا لک فتحا مبینا) یا محمد بز سکا کله سی ییلده مکه یه دخولی قضا ایتدک ویا خود صلح حدیبیه یی قضا
ایتدک که اول فتحه سبب اولدی (لیغفر لک الله ما تقدم من ذنبک وما تأخر) تا که الله تعالی زمان جاهلیتده
تقدم ایدن وبو آیت کریمه نزولندن کین تأخر ایدن تفریطکی مغفرت ایده اشبو مغفرتی فتحه علت قلدی شول

حیثیتدن که انی جهاد کفاره واعلاء دین ایچون سعیه وازاحه شرکه وتکمیل نفوس ناقصه یه وایدئ ظلمه دن
ضعفه یی تخلیصه سببدر (ویتم نعمته علیک) واعلاء دین ایله وبوتکه ملکی ضم ایله سکا نعمتنی اتمام ایده
(ویهدیک صراطا مستقیما) وتبلیغ رسالتده ومراسم ریاستی اقامتده صراط مستقیمه سنی هدایت ایده
(وینصرک الله نصرا عزیزا) والله تعالی اسلامی اظهار ایله اعدای دین اوزره سکا نصرت ایده بر حیثیتله که
اندن صکره ده ضعف وذل اولمیه (هو الذی انزل السکینة فی قلوب المؤمنین لیزدادوا ایمانا مع ایمانهم)
اول الله تعالی مؤمنلرک قلوبنه سکینه انزال ایتدیکه اوزرلرینه وارد اولان شدائد عندنده مضطرب
اولمیوب ثابت اوله لر الله تعالی یه ویوم آخره ایمانلریله شرائعه دخی ایمانلری زیاده اوله * ابن عباس
رضی الله تعالی عنهما ایدر الله تعالی رسولنی کلمهٔ شهادتله ناسه کوندروب انلر انی تصدیق ایدیجک
انلره صلاتی بعده زکاة بعده صومی بعده حجی بعده جهادی زیاده ایتمکله دینلرینی اکمال
ایتدی هر بارکه انلر برشیئله امر اولنوب تصدیق ایتدکلرنده انکله ایمانلرین ارتوردیلر (ولله جنود السموات
والارض) سموات وارض ومافیهماده اولان ملائکه وجن وانس وغیرها الله تعالینک جنودیدر حکمتی
مقتضاسنجه بعضنی بعضی اوزره تسلیط ایدر * اگر دیننه نصرتی سزلک غیریله ایتمک دیلسه ایدردی (وکان
الله علیما حکیما) الله تعالی خلقک مصالحنه علیم تقدیر وتدبیرنده حکیم اولدی (لیدخل المؤمنین
والمؤمنات جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها) تا که اهل ایمانک رجال ونسائی ذکر اولنانده
الله تعالینک نعمتلرین بیلوب شکر ایتدکلرنده اول انلری جنتلره ادخال ایده کیم اشجاری التندن نهرلر
جاری اوله انده دائمان اولدقلری حالده (ویکفر عنهم سیئاتهم) وسیئه لرینی ستر ایدوب هیچ کمسه یه اظهار
ایتمیه (وکان ذلک عند الله فوزا عظیما) اشبو ذکر اولنان ادخال جنات وتکفیر سیئات الله تعالی عندنده
فوز عظیم اولدی زیرا که جلب نفعده ودفع حسنده منتهای مطلوبدر (ویعذب المنافقین والمنافقات
والمشرکین والمشرکات الظانین بالله ظن السوء) یا محمد فتح ومغفرت الله تعالیدن سکا انکیچوندرکه مدینه
اهلندن منافق ومنافقه لری ومکه اهلندن مشرک ومشرکه لره عذاب ایده که انلر الله تعالی یه ورسولنه
ومؤمنلره نصرت ایتمزد بوسوءظن ایدیجیلردر (علیهم دائرة السوء) مؤمنلره ظن وتربص ایتدکلرینک
دائره سی اوزرلرینه اولوب انلری تخطی ایتمسون (وغضب الله علیهم ولعنهم واعد لهم جهنم وساءت
مصیرا) والله تعالی انلره دنیاده غضب ولعنت ایده وانلر ایچون آخرتده جهنم عذابی اعداد ایده اول
جهنم نه چرکین قرارکاه اولور (ولله جنود السموات والارض وکان الله عزیزا حکیما) سموات وارضک ملک
وسلطنت وغلبه سی الله تعالینکدر اول اعداسنه انتقامله غالب وصنعنده حکیم اولدی (انا ارسلناک
شاهدا ومبشرا ونذیرا) یا محمد بز سنی کوندردک که مؤمنلرک ایماننه وکافرلرک کفرنه شاهد اوله سن مؤمنلره
جنتله تبشیر وکفاری ناردن تحذیر ایده سن (لتؤمنوا بالله ورسوله) تا که الله تعالینک وحدانیتنه
ورسولنک نبوتنه تصدیق ایده سز (وتعزروه وتوقروه) ودیننه ورسولنه تقویه وا کا خشوع ایله تعظیم
ایده سز (وتسبحوه بکرة واصیلا) وصباحده واخشامده دوام اوزره انی تنزیه وتصدیق ایده سز
(ان الذین یبایعونک انما یبایعون الله) شونلرکه حدیبیه ده تحت شجره ده سندن بیعت رضوان ایتدیلر
کأنه انلر الله تعالیدن بیعت ایتمشلردر زیرا که بیعتله اصل مقصود اولدر (ید الله فوق ایدیهم) الله
تعالینک نصرتله یدی انلرک طاعتله اولان یدلری فوقنده در (فمن نکث فانما ینکث علی نفسه) اول کمسه که
عهد وبیعتنی نقض ایده اول نقضنک وبالی ینه کندویه عودت ایدر (ومن اوفی بما عاهد علیه الله فسیؤتیه
اجرا عظیما) واول که الله تعالی یه اولان عهد وبیعتنه وفا ایده نقض ایتمیه بز اکا اجر عظیم ویررز که اول
جنتدر (سیقول لک المخلفون من الاعراب شغلتنا اموالنا واهلونا فاستغفر لنا) وقتا که پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم عام حدیبیه ده عمره ایچون مدینه دن مکه یه کیتمک دیلدی قریش انکله حربه مباشرت ویا انی بیت
شریف زیارتندن صده مبادرت ایتملری عذر ایله عمره ایچون محرم اولوب ایله سنجه هدی سوق ایتدیکه ناس
انک مرادی حرب دکل ایدیکنی بیله لر اوبیله اولسه مدینه اطرافنده مقیم اعراب ویا اهل بوادی یه امر ایتدیکه
انلر انکله بیله کیده لر اعرابدن کثیری انک امرنه اتباعدن تثاقل ایدوب تخلفلرینه شغلله اعتلال ایتدیلر اول

سبیدن نازل اولدیکه اعرابدن بر طائفه که سنکا اتباعدن امتناع ایدوب دیرلر که بزی اموال و عیالمز سنکله
کیتمکدن اشغال ایتدی زیرا کیمسه مز یوقدر که انلرک امورینه قیام ایده الله تعالی انلری اعتذارلرنده تکذیب
ایدوب دیدیکه (یقولون بالسنتهم مالیس فی قلوبهم) انلر قلبلرنده اولمین شیئی لسانلریله اظهار ایدرلر
یوخسه سنک انلر ایچون استغفار ایتدیککه ویا ایتمدیککه مبالات ایتمزلر (قل فمن یملک لکم من الله شیئا
ان اراد بکم ضرا او اراد بکم نفعا بل کان الله بما تعملون خبیرا) یا محمد انلره دیکل که الله تعالینک مشیت
وقضاسندن سزی کیم منع ایده بیلور اکر کرکسه سزه ضرر دیلسون قتل ویا هزیمت ویا اهل و مالده خلل
ویا تخلفده عقوبت کبی ویاخود سزه نفع دیلسون اشبو مذکوراتک اضدادی کبی بلکه الله تعالی سزلک
اعمالکزه خبیر اولدی تخلف وقصدیکزی بیلور (بل ظننتم ان لن ینقلب الرسول والمؤمنون الی اهلیهم ابدا
وزین ذلک فی قلوبکم وظننتم ظن السوء وکنتم قوما بورا) بلکه سز ظن ایتدیککز که رسول اللهی
ومؤمنلری مشرکون استئصال ایدوب من بعد حدیبیه دن مدینه یه اهللرینه رجوع ایتمیه لر اول تخلف
قلوبکزده شیطان واسطه سیله تزیین اولندی وظن سوئی تحسین ایدوب فساد عقیده وسوء نیتکزله عندالله
قوم هالکین اولدیکز (ومن لم یؤمن بالله ورسوله فانا اعتدنا للکافرین سعیرا) شول کمسه که سر وعلانیه ده
الله تعالی یه ورسولنه ایمان کتورمیه اول کافردر بز ایسه کافرلر ایچون نار سعیر تهیئه ایتمشز (ولله ملک
السموات والارض یغفر لمن یشاء ویعذب من یشاء وکان الله غفورا رحیما) سموات وارض ومابینهمانک مالکی
الله تعالیدر کیمی دیلرسه انده تدبیر ایدر دیلدیکنی ذنب کبیر اوزره مغفرت ایدر ودیلدیکنی ذنب صغیر اوزره
عذاب ایدر زیرا اکا هیچ شیء واجب اولمز توبه ایدنه اول ازلده وابدده غفور واکا اطاعت ایدنه رحیم
اولدی (سیقول المخلفون اذا انطلقتم الی مغانم لتأخذوها ذرونا نتبعکم یریدون ان یبدلوا کلام الله)
حدیبیه دن تخلف ایدنلر مؤمنلره دیدیلر که قچانکه حدیبیه دن دونوب خیبر مغانمنه کیده سز بزی ترک ایدک که
سزکله خیبر اهلنه قتاله کیده لم حالبوکه مؤمنلر حدیبیه دن رجوعلرنده الله تعالی انلره وعد ایتدیکه اهل مکه
غنائمندن عوض خاصه خیبر غنائمی انلره ویریلز زیرا که حدیبیه دن صلح اوزره منصرف اولدقلرندن اهل
مکه دن بر شیئه نائل اولمامشلردی اول مخلفین اراده ایتدیلر که الله تعالینک اهل حدیبیه یه اولان وعدنی
تغییر ایده لر (قل لن تتبعونا کذلکم قال الله من قبل) یا محمد انلره دیکل که سز بزمله خیبره کیتمزسز زیرا که
سزلک خیبره کیتمککزه تهیئکزدن اول الله تعالی بکا اشبو دیدیککم کبی دیدی یعنی خیبر غنیمتی حدیبیه یه حاضر
اولنلرکدر انلرک غیریه اندن نصیب یوقدر (فسیقولون بل تحسدوننا بل کانوا لا یفقهون الا قلیلا) مؤمنلره
حدیبیه دن تخلف ایدنلر دیدیلر که الله تعالی بزی سزکله خیبره کیتمکدن منع ایتمیوبدر بلکه سز بزم
غنائمده سزه مشارکت ایتدیکمزه حسد ایدرسز بلکه انلر دینی فهم ایتمزلر آز کمسه لردر که انی فهم ایدر اوله که
انلر مخلصوندر (قل للمخلفین من الاعراب ستدعون الی قوم اولی بأس شدید تقاتلونهم او یسلمون) یا محمد
حدیبیه دن تخلف ایدن اعرابه دیکل که سز بر قومله قتاله دعوت اولنورسز که انلر بأس شدید صاحبلریدر که
انلر بنی حنیفه وغیریدر پیغمبریمز علیه السلامدن صکره مرتد اولدیلر ویا مشرکوندر که انلرله قتال ایدرسز حتی که
اسلامه کله لر یوخسه انلردن جزیه اخذکز جائز اولمز (فان تطیعوا یؤتکم الله اجرا حسنا) امدی شول
حدیبیه دن تخلف ایدنلر اکر سز اول حربده اخلاص ایله حسن قتال ایدرسکز الله تعالی سزه دنیاده غنیمه
وآخرتده جنت ویرر (وان تتولوا کما تولیتم من قبل یعذبکم عذابا الیما) واکر اول حربدن اعراض
ایدرسکز اندن اول حدیبیه یه دعوت اولندیغکزده کی اعراضلر کبی الله تعالی سزه عذاب الیمله
تعذیب ایدر اشبو آیت نزول ایدیجک جهاددن عاجز وضعیفلر دیدیلر که بزم حالمز نیجه اولور که قتاله دعوت
اولندیغمزدن خروجه استطاعتمز اولمیجق عذاب اولنورز * نازل اولدیکه (لیس علی الاعمی حرج ولا علی
الاعرج حرج ولا علی المریض حرج) اعمی واعرج ومریض اوزرینه وبال یوقدر که جهاددن تخلف
ایدهلر (ومن یطع الله ورسوله یدخله جنات تجری من تحتها الانهار ومن یتول یعذبه عذابا الیما) اول
کمسه که سر وعلانیه ده الله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایده اول انی شول جنتلره ادخال ایدر که انک التندن
ایرمقلر آقار واول که الله تعالینک طاعتندن اعراض ایده اول انی عذاب الیمله تعذیب ایدر (لقد رضی الله عن

المؤمنین اذ یبایعونک تحت الشجرة) الله تعالی راضی اولدی شول مؤمنلردن که سنکله حدیبیه ده
نزول ایتدیلر که انلر بیک اوچیوز ویا بیک بشیوز کمسه ایدیلر شول وقتکه سنی سمره ویا سدره التنده اوتورر کن
سندن بیعت ایتدیلر شوندن صکره که عثمان رضی الله عنه یی اهل مکه یه رسول کوندرمشدیکه بیت اللهی
پیغمبریمز علیه السلامه طواف ایچون تخلیه ایده لر بعده اهل مکه عثمان رضی الله عنه یی قتل ایتدیلر دیو
ایشیدیلجک پیغمبریمز علیه السلام اول بیله سنجه اولان اصحاب ایله مبایعت ایتدیکه قریشله محاربه
ایده لر موت خوفیله انلردن فرار ایتمیه لر * بعده پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه عثمان الله تعالینک ورسولنک
حاجتنده در وایکی الینک برینی اول بری اوزره قویوب بو عثمانک بیعتیدر دیدی (فعلم ما فی قلوبهم فانزل
السکینة علیهم واثابهم فتحا قریبا) الله تعالی اول مبایعت ایدن مؤمنلرک قلبلرنده کی صدق ووفایی بیلوب
اول صلح سببیله قلبلرینه طمأنینه وسکون انزال ایتدی واول حدیبیه دن رجوعلری عقبنده خیبری فتح
ایتدی (ومغانم کثیرة یأخذونها) وانلری خیبردن الدقلری مغانم کثیره ایله اثابه ایتدی زیرا که خیبرلک
یهودی اموال کثیره وعقار واشجار اصحابی ایدیلر پیغمبریمز علیه السلام انلرک جمیعنی حدیبیه اهلنه قسمت
ایتدی (وکان الله عزیزا حکیما) الله تعالی غالب وحکمتی مراعی اولدی (وعدکم الله مغانم کثیرة
تأخذونها) الله تعالی سزه مغانم کثیره وعد ایتدیکه مؤمنلر پیغمبریمز علیه السلام زماننه واندن صکره ده
یوم قیامته دکین کفاردن اخذ واغتنام ایدرلر (فعجل لکم هذه) اول جمله دن خیبر مغانمنی تعجیل ایتدی
(وکف ایدی الناس عنکم) وسزدن اهل خیبر ایدینی وحلیفلری بنو اسد وبنو غطفان ایدینی برقولده
قریش ایدینی کف ایتدی * روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام خیبره کیدوب اهلنی محاصره ایدیجک
اسد وغطفان قبائلی قصد ایتدیلر که مدینه ده کی عیال وذراری مسلمینی غارت ایده لر لکن الله تعالی قلبلرینه
رعب القاسیله انلری اندن کف ایتدی (ولتکون آیة للمؤمنین ویهدیکم صراطا مستقیما) تا که اول کف
ویا غنیمت مؤمنلره امارت اوله که انکله عندالله کندیلرک منزلت ومرتبه لری اولدیغن بیله لر وحدیبیه دن
رجوعلری حیننده خیبرک فتحیله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم وعدنده صدق ایدیکن تبیین ایده لر وسزی دین
اسلام اوزره ثابت ایدوب انک فضل ورحمتنه توکل ایده سز که مسلمون سکز بیک کمسه اولوب اهل خیبر یتمش
بیک ایکن مسلمینی انلر اوزره غالب ایتدی (واخری لم تقدروا علیها قد احاط الله بها وکان الله علی کل شیء قدیرا)
الله تعالی سزه مغانم اخری وعد ایتدیکه اول هوازن ویا فارس مغانمیدر که هنوز اکا مالک اولمیوب سز الله
تعالی اکا استیلا ایدوب بدرانی سزلک غیریدن منع ایدوب سزه فتح ایدیسردر الله تعالی هر شیئک اوزره قدیر
اولدی زیرا که قدرتی ذاتیه در بر شیئه مختص اولوب سائرندن ممتنع دکلدر (ولو قاتلکم الذین کفروا
لولوا الادبار ثم لا یجدون ولیا ولا نصیرا) اکر یوم حدیبیه ده مکه نک کفاری سزکله قتال ایدوب صلح
اولمسه لر ویا اسد وغطفان اهل خیبره معاونت ایچون سزکله قتال ایتسه لر منهزمین اولدقلری حالده انصراف
ایدوب من بعد انلره نفع ایدر بر قریب وهزیمتدن منع ایدر بر ناصر بولمیه لردی (سنة الله التی قد خلت من
قبل ولن تجد لسنة الله تبدیلا) یا محمد سندن اول کچن امتلرک رسوللرینه الله تعالینک سنت
موعوده سیدر که انلری اعدالری اوزره غالب ایده الله تعالینک سنتنه ایسه تغییر بولمزسن (وهو الذی کف
ایدیهم عنکم وایدیکم عنهم ببطن مکة من بعد ان اظفرکم علیهم وکان الله بما تعملون بصیرا) اول الله تعالی
مکه مشرکلرینک ایدیلرینی سزدن و سزلک ایدیلریکزی انلردن کف ایتدی سزه انلر اوزره نصرت ایتدیکندنصکره
الله تعالی سزلک اعمالکزه بصیر اولدی * قصه سی اولدرکه عکرمه بن ابوجهل بشیوز کشی ایله حدیبیه یه
خروج ایدوب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم خالد بن الولیدی مسلمیندن بر مقدار جند ایله اوزرلرینه کوندردی
حتی که اول کفاری صیوب مکه نک حیطاننه قویدقلرندنصکره کیرو دوندیلر * دینلدیکه اشبو قصه
یوم فتحده ایدی * پس بو اجلدن دینلدیکه مکه نک فتحی عنوة اولوبدر (هم الذین کفروا وصدوکم عن
المسجد الحرام والهدی معکوفا ان یبلغ محله) انلر شول کافرلردر که سزی مسجد حرامه دخولدن وبیت
شریفی طوافدن وهدیکزی محلنده نحردن منع ایتدیلر که اول حاج ایچون منی ومعتمر ایچون صفادر امدی
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایتمش هدی سوق ایتمشدی منع اولنیجق جمیعنی حدیبیه ده نحر ایتدی زیرا که

محصرك نحرینی حصر اولدیغی محلدر که شافعی اکا ذاهبدر وبعضیلری دیدیکه حدیبیه نك بعضی حرمدندر
اویله اولسه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم هدایاسنی حرمده نحرا یتمشدر نکیم ابو حنیفه انك نحری حرمده
اولمسی شرطدر دیدی اکرچه اول نحر ایچون معهود دکلسه ده (ولولا رجال مؤمنون ونساء مؤمنات
لم تعلموهم ان تطؤهم فتصیبکم منهم معرة بغیر علم) اکر مکه ده مشرکینله مختلط رجال ونساء جماعتی اولمسه که
زیرا انلری بلمزسز ومشرکیندن تمییزا یتمزسز غفلتله سز انلری اهلاك ککز سببیله اوزریکزه دیه وکفاره وجوبی
وانلر اوزره تأسف وتعییر کفار وقوعی وانلردن بحنده تقصیرله اثم مثلی مکروه اصابتی اولمسه الله تعالی سزلك
ایدیکزی انلردن کف یتمزدی (لیدخل الله فی رحمته من یشاء) الله تعالی سزلك ایدیکزی اهل مکه دن
کف ایندیکه انده کی مؤمنلری صیانت ایده وانلردن دیلدیکنه زیاده خیری الهام ایدوب ویا انده کی
مشرکلردن دیلدیکنه اسلامی توفیق ایدوب جنته ادخال ایده (لو تزیلوا لعذبنا الذین کفروا منهم
عذابا الیما) اکر مؤمنلر کفاردن تمییز ایتسه لر انلردن کفاری بز قتل وسبیله تعذیب ایدردك (اذ جعل
الذین کفروا فی قلوبهم الحمیة حمیة الجاهلیة) ذکر ایت شول وقتیکه مکه نك کفاری قلبلرنده انفه قلدیلرکه
اول حقی اذعاندن منع ایدر حمیۀ جاهلیه در شول حیثیتله کیم پیغمبریمز علیه السلام حدیبیه یه نزولنده
دیدیلرکه محمد بزم ابامزی واخوانمزی قتلندنصکره کلدیکه منازلمزه دخول ایده والله بزانی مکه یه ادخال ایتمزز
تا که محمد واصحابی بزه رغما بیته دخوللرینه سوینمیه لر (فانزل الله سکینته علی رسوله وعلی المؤمنین)
اویله اولسه الله تعالی رسولنه ومؤمنلره ثبات ووقار انزال ایدوب کفارك قلوبنه داخل اولان حمیۀ جاهلیه
انلره داخل اولمدی ✲ روایت اولندیکه وقتا کفار انفه ایدوب انلری بیته دخولدن منع ایدیجك پیغمبریمز
علیه السلام ومؤمنلر قصد ایتدیلرکه انلرکله قتال ایده لر اویله اولسه کفاره انلردن خوف کلوب پیغمبریمز
علیه السلامدن دیلدیلرکه اوسنه کیرو مدینه یه کیده لر شول شرطله کیم سنۀ اتیه ده قریش انلر ایچون مکه یی
اوچکون تخلیه ایده لر پیغمبریمز علیه السلام اکا راضی اولیجق انك اوزره اندن عهدنامه استدیلر پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم علی رضی الله عنه یه (بسم الله الرحمن الرحیم) یازغل دیدی انلر دیدیلرکه بز انی بلمزز بلکه
(باسمك اللهم) یازغل بعده دیدیکه اشبو رسول اللهك اهل مکه ایله اولان صلح نامه سیدر دیدیلرکه اکر بز سنك
رسول الله ایدیککی بلسیدك سنی بیته دخولدن صد ایتمزو سنکله قتال ایتمزدك بلکه یازغل که اشبو محمد بن عبد
اللهك اهل مکه ایله اولان صلحنامه سیدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه استدکاری منوال اوزره یازغل
مؤمنلر قصد ایتدیلرکه اندن امتناع ایدوب انلر اوزره هجوم ایده لر الله تعالی اوزرلرینه سکینه انزال ایدوب
حتی که توقر وتحمل ایتدیلر (والزمهم کلمة التقوی وکانوا احق بها واهلها) وانلره کلمۀ تقوی یی الزام ایتدی
یعنی کلمۀ شهادت ویا بسملۀ شریفه یی ویا محمد رسول الله دیمکی ویا عهد اوزره وفا وثباتی اختیار ایتدی واول
کلمۀ تقوایه غیریدن احق واهل اولدیلر (وکان الله بکل شیء علیما) الله تعالی هر شیئه علیم اولدی اویله
اولسه هر شیئك اهلنی بیلور اکا انی اسان قیلور (لقد صدق الله رسوله الرؤیا بالحق) پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم منامنده کوردیکه اول واصحابی مکه یه امن اوزره محلقین ومقصرین کیردیلر اول رؤیایی اصحابنه
حکایت ایدیجك تأویلی اول یلده اولمق توقعیله سوینشدیلر تأخر ایدیجك بعضیلری دیدیکه والله باشمزی
نه حلق ونه تقصیر ایتدك ونه بیتی کوردك اول سببدن اشبو ایت نازل اولدی یعنی الله تعالی رسولنه منامنده
کوستردیکی رؤیایی حق ملتبس اولدیغی حالده تحقیق ایتدی اول انك کوردیکی لابد وقت مقدرده که اول علم
قابلدر ظهور ایدیسردر (لتدخلن المسجد الحرام ان شاء الله آمنین محلقین رؤسکم ومقصرین لا تخافون)
والله یا مؤمنلر کلهجك یلده سز مسجد حرامه کیررسز اکر الله تعالینك مشیئتی اولورسه وعدکریمك مشیئته
تعلیقده عبادینه انی تعلیم وانلرك بعضی اکا موت ویا غیبه علتیله کیرمز ایدیککنی اشعار ویاخود ملك رؤیانك
مقاله سنی حکایت ویاخود پیغمبریمز علیه السلامك اصحابنه اولان قولنی رعایت وارد بعضکز باشنی تراش
ایدر وبعضکز ایسه صاچنی قرقر عدودن امن اوزره اولوب انلردن خوفکز اولمدیغی حالده (فعلم ما لم تعلموا
فجعل من دون ذلك فتحا قریبا) الله تعالینك انی تأخیرنده کی حکمتندن سزلك بلمدیککزی بیلوب مسجد
حرامه دخولکزدن اول سزه صلح حدیبیه یی ویا فتح خیبری تیسیر ایتدی تا که موعودك حصولنه دکین

مؤمنلرك قلوبی انکله استراحت ایده (هو الذی ارسل رسوله بالهدی ودین الحق لیظهره علی الدین کله)
اول الله تعالی رسولی محمد علیه السلامی توحیدله ودین اسلامله کوندردیکه اول دین اسلامی سائر ادیان
اوزره حق اوله نك نسخله وباطل اوله نك فسادنی اظهارله ویاخود مؤمنلری اول دین باطلك اهلی اوزره
تسلیطله زیرا که اسلامدن غیری دین اهلنی مسلمون قهر ایدوبدر (وکفی بالله شهیدا محمد رسول الله)
الله تعالی شاهدیتر که محمد انك رسولیدر اکرچه کفار مکه اکا شهادت ایتمزلرسه ده زیرا که بز سنك رسول الله
ایدیککی بلمزز دیدیلر (والذین معه اشداء علی الکفار) محمد رسول اللهدر وانکله اولان مؤمنلر کفار اوزره
شدیدلردر انلره محبت ایتمزلر دینلرینه مخالف اولانلره غلظت ایدرلر (رحماء بینهم) بری برلرینه مرحمت
ومحبتلولردر (تراهم رکعا سجدا) سن انلری راکعلر وساجدلر کوررسن زیرا که اکثر اوقاتده نمازه
مشغوللردر (یبتغون فضلا من الله ورضوانا) الله تعالیدن آخرتده ثواب ورضاسن طلب ایدرلر (سیماهم
فی وجوههم من اثر السجود) علامتلری سجود اثرندن یوزلرنده ثابته درکه اول کثرت صلاة وسهر لیلدن
نورلنمسیدر ویا علتسز یوزلرینك صرارمسیدر ومسلمونك طباعی انلری قبول ایتمسیدر (ذلك مثلهم
فی التوریة) اشبو مذکورات انلرك توراتده صفتیدر (ومثلهم فی الانجیل کزرع اخرج شطأه فآزره
فاستغلظ فاستوی علی سوقه) اما انلرك انجیلده کی صفتی شول زرعه بکزرکه فراخ وسنبلنی اخراج ایده
اکا تقویه واعانه ایده رقیق ایکن غلیظ اوله اندن ساقی اوزره طوغریلوب طوره (یعجب الزراع) کثافه
وقوة وغلظه وحسن منظر یله زراعلری اعجاب ایده الله تعالی انی صحابه یه مثل ضرب ایلدی انلر اوائل
اسلامده قلیل ایکن کثرت بولدیلر وانکله مستحکم اولدقلرندنصکره رفعت بولدیلر حتی که اول اوصافله
رسول الله صلی الله علیه وسلمه حاللرینی بکندردیلر (لیغیظ بهم الکفار) الله تعالی انلری اشبو
صفاتله وصف ایلدی تا که انکله کفاری اویکلندره (وعد الله الذین امنوا وعملوا الصالحات منهم مغفرة
واجرا عظیما) الله تعالی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك اصحابندن مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلینلره
مغفرت وجنت وعد ایتدی

سورة الحجرات وهی ثمانی عشرة آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا ایها الذین آمنوا لا تقدموا بین یدی الله ورسوله) یا مؤمنلر هیچ بر امرده الله تعالینك ورسولنك امرنده
تقدم ایتمکز یعنی قچان بر شیئله امر اولندیغکزده انی وقت مأموردن اول ایشلکز جابر رضی الله عنه ایدر اول
یوم الضحی ده ذبح حقنده درکه بر جماعت پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم صلوة عیدی ادا ایتمدن اضحیه لرینی ذبح
ایتدکلرنده اعاده ایله امر ایلدی براء رضی الله عنهدن مرویدرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم یوم نحرده
خطبه سنده دیدیکه اشبو کونده بزم اول عملمز صلوة عیدی ادادر اندن رجوع مزده اضحیه لریمزی ذبحدر اول
کمسه که اشبو امر اولندیغی منوال اوزره ایده سنتمزه اصابت ایدر واولکه بز صلوة عیدی ادا ایتمدن ذبح ایده
اول اهلی ایچون لحم تعجیل ایتمشدر بو خصوص نسکدن اول بر شیء دکلدر عائشه رضی الله عنها ایدر اشبو ایت یوم
شکده صومدن نهی حقنده در یعنی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم رمضان صومنه شروع ایتمدن سز اکا شروع
ایتمکز اکا کیلدده ایدر یعنی کتاب وسنتك خلافنی سویلمکز ودخی الله تعالینك ورسولنك کلامی سویلنورکن
آخر کلامی سویلمکز وهر شیئده شرعه متابعت ایدلك وقیاسی نص اوزره تقدیم ایتمکز (واتقوا الله ان الله سمیع
علیم) تقدیمده ومخالفتده حکمده الله تعالیدن قورقکز که اول اقوالکزی ایشیدر وافعالکزی بیلور (یا ایها
الذین آمنوا لا ترفعوا اصواتکم فوق صوت النبی) یا مؤمنلر پیغمبر صلی الله علیه وسلمه سویلدیککزده صوتکزی
انك صوتی اوزره رفع ایتمکز (ولا تجهروا له بالقول کجهر بعضکم لبعض) وبینکزده دائر جهرله پیغمبر علیه
السلامه تکلمده جهر ایتمکز بلکه اکا تعظیم ایچون صوتکزی خفض ایدلك واکا اسم وکنیه سیله خطاب
ایتمکز بری برلریکزه خطابکز کبی اشبو ایتله علما استدلال ایتدیلرکه انك قبری قتنده وحدیثی اوقندیغنده
رفع صوتدن منع اولنه زیرا که اکا مماتنده کی حرمت حیاتنده کی حرمت کبیدر (ان تحبط اعمالکم وانتم
لا تشعرون) اعمالکز حبط اولمق کراهتیله حالبوکه انك حبط اولندیغنه شعوریکز اولمز زیرا که صوتی جهر

ورفعده استخفاف واردر اکر اکا قصد اهانت وعدم مبالات منضم اولورسه کفری مؤدی اولور * روایت اولندیکه ثابت ابن قیسک اذننده وقر اولدیغندن جهوری الصوت ایدی بو آیة نازل اولیجق پیغمبریمز علیه السلامدن تخلف ایتدی پیغمبریمز علیه السلامدخی انی چاغروب بزه نیچون کلمز اولدک دیدیککنده دیدیکه یارسول الله چونکه بو آیة نازل اولدی بن ایسه جهور الصوتم قورقرم یکه عملم حبط اوله واهل ناردن اولهم پیغمبریمز علیه السلام ایتدی دیلرمیسنکه حیاتکده حمید ومماتکده شهید اولوب جنته کیره سن دیدیکه الله تعالینک ورسولنک بشارتنه راضیم شمد نکیرو عمرم اولدقجه صوتمی صوتک فوقنه رفع ایتمیم اویله اولسه مسیلمه حربنده شهید اولدی * دینلدیکه بو آیت نازل اولدقده ابوبکر وعمر رضی الله عنهما پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمله تکلملرنده اسرار ایدر اولدیلر (ان الذین یغضون اصواتهم عند رسول الله اولئک الذین امتحن الله قلوبهم للتقوی لهم مغفرة واجر عظیم) شونلرکه رسول الله قتنده ادب رعایت ایدوب صوتلرین خفض ایدرلر انلر شول قومدرکه الله تعالی قلبلرینی تقوی ایچون اختیار وخالص ایدوبدر انلر ایچون مغفرت ذنوب وجنتده ثواب جزیل اولور (ان الذین ینادونک من وراء الحجرات اکثرهم لا یعقلون) یا محمد شونلرکه نساوک حجراتی وراسنده سکا ندا ایدرلر * دینلدیکه ندا ایدن عیینه بن حصین واقرع بن حابس ایدیکه بنو تمیمدن یتمش رجال ایله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه وفد کلدیلر حالبوکه اول وقت ظهیره ده راقد ایدی یا محمد طشره چیق دیوندا ایتدیلر انلرک اکثری حرمت نبوتی تعقل ایتمزلر زیرا که عقل حسن ادب ومراعاة حشمه اقتضا ایدر لاسیما اول منصبده اولان کمسه یه اوله اول نداء منکر انلرک جمعنه اسناد اولندی زیرا که اکا جمیعی راضی اولدیلر ویا منادی یه امر ایتدیلر ویا اول منادی انلرک اراسنده ایدی (ولو انهم صبروا حتی تخرج الیهم لکان خیرا لهم والله غفور رحیم) اکر انلر سنک خروجکه دکین صبر وانتظارده ثابت اولسه لر اول انلره استعجالدن خیرلی ایدی زیرا که انده حفظ ادب وتعظیم رسول حاصل اولوردیکه اول ثناء وثوابی ایجاب ومسئولی اسعاف ایدردی الله تعالی غفور رحیمدرکه اول اساءت ادب ایدن ترک تعظیم ایدنلره نصح وتقریع اوزره اقتصار ایتدی بو آیتک سبب نزولنده دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بنی العنبر نام قبیله یه سریه کوندردی انلر سریه نک کلدیکنی بیلیجک عیاللرین براغوب قاچدیلر اویله اولسه سریه اول عیالی سبی ایدوب پیغمبریمز علیه السلامه کتوردیلر بعده بنو العنبردن برجماعت اول سبی اولنان عیاللرین اشترا ایچون کلدکلرنده وراء حجراتدن پیغمبریمز علیه السلامه غلظتله ندا ایدوب اویورکن انی اویاردیلر طشره چقدیغنده اکا عیاللری امرنده سؤال ایتدیلر پیغمبریمز علیه السلام انلرک برینی حکم ایدیجک اول حکم دیدیکه عیاللرک نصفنی بزه یاغشله ونصف اخرینی بزه بیع ایله پیغمبریمز علیه السلام دخی انجلین ایتدی اول سببدن بو آیة کریمه نازل اولدی یعنی اکر انلر ایتموب صبر ایتمش اولسه لر انلره خیرلی ایدی انلرک هیچ برندن فدا اوقسزین جمیعنی ازاد ایدیسردی (یا ایها الذین آمنوا ان جاءکم فاسق بنبأ فتبینوا ان تصیبوا قوما بجهالة فتصبحوا علی ما فعلتم نادمین) یا مؤمنلر اکر سزه بر فاسق خبر کذب ایله کلورسه اول خبرک کیفیت امرندن تعرف وتفحص ایدک عجله ایتمکز شول کراهتله کیم بر قومک حاللرین بلمدین قتل وقتال ایله انلره اصابت ایدوب بعده اول فعلکزه نادمین اوله سز * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ولید بن عقبه یی اخذ زکات ایچون بنو المصطلق نام قومه کوندردی مکر اول ولید ایله انلر بیننده عداوت وار ایدی انی ایشتدکلرنده اکا قارشو کلدیلر ولید ایسه انلرک کندوبی قتلنه کلورظن ایدوب کیرو دوندی وپیغمبریمز علیه السلامه دیدیکه انلر مرتد اولمشلر بکا زکاتی ویرمدیلر اکا بناء پیغمبریمز علیه السلام انلره غزا قصد ایدیجک بو آیة نازل اولدی * دینلدیکه پیغمبریمز علیه السلام ولیددن صکره انلره خالد بن الولیدی کوندردی اکر انلرده ایمانلرینه دلالت ایدر شیئی کوردرسن زکاتلرین الوب کل والا انلره کفاره ایدیلان فعلی ایشله چونکه خالد انلره واردی اخشام وقت اذانی انلرده ارقدر ایشیدیجک زکاتلرین الوب پیغمبریمز علیه السلامه کلدی وحسن حاللرین اکا خبر ویردی انکله ولیدک خطاسی ظاهر اولدی اشبو دلیلدرکه فاسقک خبری رد اولنه ومخبرده عدالت شرط اوله اول کرک راوی ویا شاهد ویا مفتی اولسون وواحد عدلک خبری مقبول اوله (واعلموا ان فیکم رسول الله لو یطیعکم فی کثیر من الامر لعنتم) بیلک رسول الله سزلک اراکزده درامدی اکا وامرنه موافقتله تعظیم ایدلکز اکر اول سزلک خبر ویردیککزی ویا اختیار ایتدیککز امورلک

کثیرنده

کثیرنده سزه اطاعت ایتسه اثم وهلاکه ایرردیککز زیرا انلرک بعضیلری جهد ایتدیلرکه فاسق قولیله عمل اولنوب پیغمبریمز علیه السلام انلری بنو المصطلق ایله قتاله کوندره (ولکن الله حبب الیکم الایمان وزینه فی قلوبکم) لکن الله تعالی سزه ایمانی تحبیب ایدوب قلوبکزده انی آیات واضحه وبراهین قاطعه ایله تزیین ایتدی (وکره الیکم الکفر والفسوق والعصیان) واول الله تعالی سزه کفر وفسوق وعصیانی تبغیض ایتدی (اولئک هم الراشدون) امدی بو وصفلو کمسه لر طریق سوی یه اصابت ایدیجیلردر (فضلا من الله ونعمة والله علیم حکیم) اشبو تحبیب وتبغیض الله تعالیدن سزه فضل نعمت اولدی الله تعالی مؤمنلرک احوالنه وبینلرنده کی تفاضله علیم وانلره توفیقله انعام وافضالنده حکیمدر (وان طائفتان من المؤمنین اقتتلوا فاصلحوا بینهما) اکر مؤمنلردن ایکی طائفه بربرلریله قتال ایتسه لر اول ایکی طائفه نک بینینی نصحله وحکم اللهه دعوتله اصلاح ایدک اشبو دلیلدرکه اهل عدله اهل بغی بینینی اصلاح واجب اوله (فان بغت احدیهما علی الاخری فقاتلوا التی تبغی حتی تفیء الی امر الله) اکر اول ایکی طائفه نک بری طائفهٔ اخری اوزره تعدی ایدرسه اول تعدی ایدن طائفه یه قتال ایدلک تا که الله تعالینک امرنه رجوع ایده لر (فان فاءت فاصلحوا بینهما بالعدل واقسطوا ان الله یحب المقسطین) اکر اول بغی ایدن طائفه بغیدن رجوع ایدرلرسه بینلرینی الله تعالینک حکمی مقتضاسنجه اصلاح ایدلک وجمیع امورکزده عدل ایدلک الله تعالی عدل ایدنلری سور اشبو آیة پیغمبریمز علیه السلام زماننده اوس ایله خزرج بیننده حادث قتال شاننده نازل اولوبدر اشبونده دلالت واردرکه باغی مؤمن اوله وباغی حربدن فارغ اولورسه ترک ایدیله واوزرینه بغی اولنان کشی یه اعانت واجب اوله لکن نصح وصلحه سعیدن صکره (انما المؤمنون اخوة) مؤمنلر بری برلرینه قرداشلردر زیرا جمیعی اصل واحده منتسبلردرکه اول ایماندر کیم حیات ابدیه یی موجبدر (فاصلحوا بین اخویکم) امدی ایکی قرداشکز بینینی اصلاح ایدلک ایکی یه تخصیصه علت زیرا که شقاقک اقل وقوعی ایکی کشی بیننده در (واتقوا الله لعلکم ترحمون) الله تعالیدن قورقوب حکمنه مخالفت ایتمکزکه رحمت اولنه سز (یا ایها الذین آمنوا لا یسخر قوم من قوم عسی ان یکونوا خیرا منهم ولا نساء من نساء عسی ان یکن خیرا منهن) یا اهل ایمان جماعتی رجال ونسادن بری برلریکزی سخره ایتمسون زیرا کاهی اولورکه سخره اولنان عند الله سخره ایدندن خیرلی اولور (ولا تلمزوا انفسکم) وبری برلریکزی تعییب ایتمکز زیرا که مؤمنلرک کاسی نفس واحده کبیدر ویاخود کندیکزه عیب ویرر شیئی ایشلمکز زیرا انی ایشلین کندوبی تعییب ایدر (ولا تنابزوا بالالقاب بئس الاسم الفسوق بعد الایمان) وبری بریکزی لقب فسوقله چاغرمکزکه اول مؤمنلره نه چرکین اسم اولورکه ایمانه دخوللری اشتهادلرندن صکره فسقله ذکر اولنه لر * روایت اولندیکه اشبو آیة صفیه بنت حیی شاننده نازل اولوبدرکه اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه دیدیکه یارسول الله نساءوک بکا یهودیه قزی یهودیه دیو تعییر ایدرلر پیغمبریمز علیه السلام اکا ایتدی سن انلره دیمدیککه بابام هارون وعمم موسی وزوجم محمد رسول اللهدر * دینلدیکه اشبو آیه ابو مالک شاننده نازل اولوبدرکه اول عبد الله ابن السلمی یه یاوز انوب یا اعرابی دیدی عبد الله ایسه اکا یهودی دیدی پیغمبریمز علیه السلام ایکیسندخی هجر ایدوب توبه لری ظهورنه دکین قتنه کلمکدن منع ایتدی (ومن لم یتب فاولئک هم الظالمون) اول کمسه که اشبو مناهیدن توبه ایتمیه اول وصفلو کمسه لر ظالملردر عصیانی طاعت موضعنه وضع ونفسلرین عذابه عرض ایتدکلری ایچون (یا ایها الذین آمنوا اجتنبوا کثیرا من الظن ان بعض الظن اثم) یا مؤمنلر کندیکزدن ظنک کثیرنی ابعاد ایدک تحقیق ایتمکز زیرا که ظنک بعضی بعضیسنده صاحبی انکله عقوبته مستحق اولور اول بعض ایسه کثیردر زیرا که مؤمنلره سوء ظندر * دینلدیکه اکر مؤمن صلاحله مرسوم ایسه اکا سوء ظنده احتیاط اولنور واکر فاجر ایسه انده ظاهر اولان مثللی ظن اولنه اما که صلحایه وعلمایه حسن ظن ایتمک مندوبدر * دینلدیکه ظن ایکی نوعدر بر نوعی اثمدرکه اول ظن اولنوب تکلم ایدیله وبر نوعی ایسه اثم دکلدرکه اول ظن اولنوب تکلم ایدلمیه اول اجلدن ظنک بعضی اثمدر دینلدی یوخسه جمیعی دکل (ولا تجسسوا) عورات مسلمیندن بحث وتتبع ایتمکز پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر مسلمونه فتنه اولمکز وامورلرندن مستور اولان اشیایی تتبع ایتمکز زیرا برکسه که مسلمونک عوراتنی تتبع ایده الله تعالی دخی انک عوراتنی تتبع ایدر اول کسه که الله تعالی انک عوراتنی تتبع ایده انی رسوای ایدر اکرچه رحلنک ویا بیتنک

جوفنده ایسه ده (ولا یغتب بعضکم بعضا) وبری بریکزی ظهر غیبنده سوزله ذکر ایتمکز پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه غیبتدن سؤال اولندقده دیدیکه اول مسلم قرداشکی کراهت ایتدیکی شیئله ذکر کدر اکر اول ذکر ایتدیککک شیء انده موجود ایسه انی غیبه ایتمشسن واکر اول شیء انده مفقود ایسه اکا بهتان ایتمشسن روایت اولندیکه پیغمبریمز علیه السلام غزا اولیاده سفر ایدر اولسه هر بر رجل محتاجی ایکی موسر کسنه یه ضم ایدر دیکه انلره خدمت ایده ومنزله تقدم ایدوب طعام وشراب وسائر حوائجلرین تهیئه ایده اویله اولسه پیغمبریمز علیه السلام بعض اسفارنده سلمان رضی الله عنه یی ایکی رجله ضم ایدوب منزله تقدم ایتدیکنده اکا نوم غلبه ایدوب برشیء تهیئه سنه قادر اولمدیغی اجلدن اول ایکسی انی اسامه یه کوندردیلر اسامه بن عندمده اکولدن برشیء قالمدی دیدی بعده انی صحابه دن برنیجه کسه یه کوندردیلر هیچ برنده برشیء بولمیجق دیدیلر که اکر بزنی برصویی چوق قیویه کوندرسک صویی باتوب صوسز کلیدک اندن ایکسی طوروب اسامه عندنده برشیء وارمیدی دیو تجسسه اشتغال ایلدندنصکره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنه وارد یلر پیغمبریمز علیه السلام انلره ایتدی سبب ندر که اغزکزده لحم اثرین کوریرم دیدیلرکه والله یا رسول الله اشبو کونده بز لحمدن برشیء اکل ایتمشز پیغمبریمز علیه السلام ایتدی بلکه سلمان واسامه لحمنی اکل ایتدیکز اول سببدن بو آیه نازل اولدی (ایحب احدکم ان یأکل لحم اخیه میتا فکرهتموه) سزدن بریکز سورمیکه بر مسلم قرداشنک لحمنی اکل ایده اول قرداشی وبا لحمی میت اولدیغی حالده اول سزه عرض اولنسه اندن کراهت ایدردیکز امدی تکیم انک لحمنی میت ایکن اکلدن کراهت ایدرسز انک غیبتی حالنده انی سوزله ذکرندن کراهت ایدک پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدرلیلهٔ معراجده بر قومه اوغرادمکه انلرک باقردن طرنقلری وار یوزلرین انکله طرمالرلر جبریل علیه السلامه بونلر نه حاللو کسنه لردر دیدم دیدیکه ناسی غیبه ایدنلر وعرضلرین یقنلردر میمون ایدر بر وقتده منامده اوکه برزنجی میته سی قوینلوب لحمندن اکل ایله دینلدی دیدمکه نسبیدن انی اکل ایدم دینلدیکه فلان عندنده اولان غیبه سببیله دیدمکه والله بن اول مجلسده خیر وشردن برشیء تکلم ایتمامشم دینلدیکه لکن اکا راضی اولوب استماع ایتدک اویله اولسه میمون من بعد نه غیبت سویلرونه غیبه یی دکلردی (واتقوا الله ان الله تواب رحیم) الله تعالیدن قورقوب غیبتدن توبه ایدلک که اول تائبک توبه سنی قبول ایدر رحمته ایردرر (یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر وانثی وجعلناکم شعوبا وقبائل لتعارفوا) یا ناس بز سزک جمیعکزی آدم وحوادن ویا اب وامدن خلق ایتدک جمیعکز انده مساوی سز اویله اولسه نسبیله تفاخرک وجهی یوقدر وسزی شعوب وقبائل قلدق که بری برلریکزی بیله سز وحقنی ویره سز یوخسه انکله تفاخر ایدهسز معلوم اوله که شعب جمع عظیمدر که اصل واحده منتسبلردر اول قبائلی جمع ایدر وقبیله عمائری وعماره بطونی وبطن افخاذی وفخذ فصائلی جمع ایدر امدی خزیمه شعبدر وکنانه قبیله در وقریش عماره در وقصی بطندر وهاشم فخذدر وعباس فصیله در بعض دینلدیکه شعوب بطون عجمدر وقبائل ایسه بطون عربدر (ان اکرمکم عند الله اتقیکم) الله تعالی عندنده زیاده کرامتلیکز تقواسی زیاده اولانکزدر زیرا که تقوا ایله نفوس کمال بولور واشخاص متفاضل اولور اولکه شرف اراده ایده انی تقواده اراده ایتسون پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بر کسنه که انی ناسک اکرمی اولمق مسرور ایده الله تعالیدن خوف وخشیه اوزره اولسون * پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه ناس ایکی صنفدر بر صنفی مؤمن تقی اولوب الله تعالی عندنده کریمدر وبر صنفی ایسه فاجر شقی اولوب الله تعالی عندنده مهاندر (ان الله علیم خبیر) الله تعالی تقواده سزلرمرا تبکزی بیلورا حوالکزه خبردار در (قالت الاعراب امنا قل لم تؤمنوا) بنو اسد اعرابندن بر طائفه بر قحط ییلده مدینه یه کلوب بز ایمانه کلدک دیو اسلام اظهار ایتدیلر * و پیغمبریمز علیه السلامه امتنان وجهی اوزره بز سکا اثقال وعیال الله کلمشز وبنو فلان کبی سنکله قتال ایتمامشز حالبوکه انکله صدقه مراد ایدرلر بز طوعا ایمانه کلمشز دیو غنیمتدن سائر مسلمینه ویریلندن اکثر ویرلسن استرلردی امدی یا محمد سن انلره دیکل که سز ایمانه کلمدیکز زیرا که ایمان تصدیقدر که ثقه وطمأنینه قابله اولور اول ایسه سزه حاصل اولمیو بدر اکر حاصل اولمش اولسه اسلامکزی وترک مقاتله کزی رسول الهه امتنان ایتمزدیکز نتکیم اخر سوره اکا دلالت ایدر (ولکن قولوا اسلمنا ولما یدخل الایمان فی قلوبکم) بلکه اموال وعیالکزه واولادکزه ضرر ایرمک خوفیله اسلامه داخل اولدق دیکز

زیراکه اسلام انقیاد وسلمه دخول واظهار شهادتین وترک محاربه در حالبوکه حب ایمان ثلوبکزه داخل اولمیوبدر قلوبکز السنه کزه موافقت ایتمیوبدر (وان تطیعوا الله ورسوله لا یلتکم من اعمالکم شیئا) اکر الله تعالی یه ورسولنه اخلاص ایدوب وترک نفاقله اطاعت ایتسکز الله تعالی اعمالکز اجورندن برشیء نقص ایتمزدی (ان الله غفور رحیم) الله تعالی مطیعلرک قصورین مغفرت ایدر وانلره فضلله رحمت ایدر (انما المؤمنون الذین امنوا بالله ورسوله ثم لم یرتابوا وجاهدوا باموالهم وانفسهم فی سبیل الله اولئک هم الصادقون) ایمانده کامل شول کسنه لردرکه الله تعالینک وحدانیتنه ورسولنک رسالتنه تصدیق ایدوب انده شک ایتمدیلر والله تعالینک سبیلنده ومالاریله ونفسلریله جهاد ایتدیلر امدی اول وصفلو کسنه لر ایمان ادعاسنده صادقلردر آیتمذ کوره نزولندنصکره اول اعراب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلوب سر وعلانیه ده ایمانلرنده صادقلر ایدیکنه یمین بالله ایتدیلر بیورلدیکه (قل اتعلمون الله بدینکم والله یعلم ما فی السموات وما فی الارض والله بکل شیء علیم) یا محمد سن انلره دیکل که صددنده اولدیغکز دینی الله تعالی یه می خبر ویررسز حالبوکه اول سموات وارضده کی مخلوقاتک اسرارنی بیلور اول هر شیئی عالمیدر اکا هیچ برشیء خفی اولماز (یمنون علیک ان اسلموا قل لا تمنوا علی اسلامکم بل الله یمن علیکم ان هدیکم للایمان ان کنتم صادقین) انلر سکا اسلاملرین منت عد ایدرلر انلره دیکل که اسلامکزی بکا منت عد ایتمکز بلکه الله تعالی سزه امتنان ایدر که زعمکز اوزره سزه ایمان توفیق ایتدی اکر ایمان ادعاسنده صادقلر ایسکز الله تعالینک منتی سزه در یوخسه سزلک اکا دکلدر (ان الله یعلم غیب السموات والارض والله بصیر بما تعملون) الله تعالی سموات وارضده غائب هر شیئی بیلور سرده وعلانیه ده ایشلدیککزی کورر

سورة ق وهی اربعون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(ق) معناسنده اختلاف اولندیکه اول قسمدر ویا اسم سوره در ویا قدیر وقادر وقاهر وقریب وقابض اسملرینک مفتاحیدر ویاخود شول جبل مشهورک اسمیدر که اول ارضی احاطه ایدوبدر یشل زمرددن خلق اولنمشدر سمانک یشللکی اندندر سما انک اوزره قبه اولوب اکا فی اکا بر یشوبدر دینلدیکه اول وراء حجابده در که شمس انک وراسنده برسنه مسیره دن غائب اولور دینلدیکه انک معناسی امر قضا اولندی (والقرآن المجید) قرآن حقیچونکه اول مجد وشرف صاحبیدر ویا اول مجدله موصوف الله تعالینک کلامیدر ویا اولکه انده معناسنی بیلوب احکامنه امتثال ایده مجد اولنور (بل عجبوا ان جاءهم منذر منهم فقال الکافرون هذا شیء عجیب) بلکه انلر تعجب ایتدیلر که کندیلرک جنسندن بری انلری انذار ایده اویله اولسه دیدیلرکه الله تعالینک محمدی رسالتنه اختیاری برشیء عجیبدر (ائذا متنا وکنا ترابا ذلک رجع بعید) بز میت وتراب اولدیغمزدنصکره کیرو حیاته رجوع ایدرمی بز امدی اول رجوع وهم واعاده دن بعیددر (قد علمنا ما تنقص الارض منهم) الله تعالی ایدر که بز انلرک اجسادندن ارضک اکل ایتدیکنی بیلورز ویا بز انلرک فوت اولانن ودنیاده قلانن بیلورز هیچ برشیئک علمی بزدن خفی اولماز (وعندنا کتاب حفیظ) والحال بزم عندمزده بر کتاب واردرکه جمیع اشیایی حافظدر (بل کذبوا بالحق لما جاءهم فهم فی امر مریج) بلکه انلر معجزاتله ثابت نبوت ویا نبی ویا قرآن انلره کلدیکنده تکذیب ایتدیلر بلکه انلر امر مختلطه در یعنی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم حقنده کیمی ساحر وکیمی شاعردر وکیمی مجنون وکیمی معلمدر دیدی (افلم ینظروا الی السماء فوقهم کیف بنیناها وزیناها وما لها من فروج) کافرلر الله تعالینک قدرتندن فوقلرنده سمایه نظر ایتمزلرمیکه بز انی عمادسز رفع ایدوب کواکبله نیجه تزیین ایتدک حالبوکه انده شقوق وخلل یوقدر هر عیبدن سلیمه در (والارض مددناها والقینا فیها رواسی وانبتنا فیها من کل زوج بهیج) وارضی بز بسط ایتدک واول ارض اوزره جبال ثوابت القا ایتدک وانده اصناف نباتاتدن بتوردک که حسنی بهجت ویرر (تبصرة وذکری لکل عبد منیب) الله تعالی اشبو اشیایی خلق ایتدیکه انک بدائع صنعنی تفکر ایدوب توحید وطاعته رجوع ایدر هر عبده تبصره وموعظه اوله (ونزلنا من السماء ماء مبارکا فانبتنا به جنات وحب الحصید) وبز سمادن شول منافع کثیره ماء ایندروب انکله اشجار واثمار وبر وشعیر وسائر بچیلور حبوب بتوردک (والنخل باسقات

لها طلع نضيد) ودخی نخل طوال وباسقه بتوردلرانك ثمر كثيری وباطلع متراكبی واردر (رزقا للعباد) تا كه اشيا مذكوره عباده رزق اولوب انكله تعيش ايده لر (واحيينا به بلدة ميتا) واول ما ايله شول نما سز بلده جدبه يی احيا ايتدك (كذلك الخروج) امدی اول احيامز كبی يوم قيامتده سزی قبوردن چيقارورز روايت اولنديكه يوم قيامتده بر يوزنده حياتده كمسه قالميوب ارض خاليه ميته اولديغنده الله تعالى قرق كون منی رجال كبی سمادن يغمور ياغدروب يره كيردره انكله موتانك لحوم وعروق وعظامن بتوره بعده دير كوروب بر يوزينه چيقاره (كذبت قبلهم قوم نوح واصحاب الرس وثمود وعاد وفرعون واخوان لوط واصحاب الايكة وقوم تبع) يا محمد مكه نك كفارندن اول اقوام كثيره رسوللرينی تكذيب ايتديلر كه اول جمله دن قوم نوح واصحاب رس دركه يمامه يه قريب بر بئر عندنده مقيم بر جماعت ايدی ❋ وصالح عليه السلامك قومی ثمود ❋ وهود عليه السلامك قومی عاد وفرعون وقومی قبط ❋ ولوط عليه السلامك قومی وشعيب عليه السلامك قومندن اصحاب ايكه وقوم تبع كه ذكری سورهٔ حجرده وسورهٔ دخانده كچدی (كل كذب الرسل فحق وعيد) انلرك هر بری ويا انلردن بر جماعت ويا جميعی رسوللرين تكذيب ايتديلر اوبله اولسه انلره عذابم واجب اولدی امدی سن دخی يا محمد اول رسوللر كبی قومكك اذی وتكذيبنه صبر ايله كل (افعيينا بالخلق الاول بل هم فی لبس من خلق جديد) بز اول مرهده خلقدن عاجزمی اولدقكه ثانی مرهده اعاده دن عاجز اوله وز يعنی اول لا شیء ايكن وجوده كتوروب احيا ايتديكمز كبی انلری بعد الاماته احيايه دخی قادر اولورز انلر بزم خالق اوله قدرتمزی انكارا ايتمزلر بلكه انلر خلق مستأنفده خلط وشبهه ايدرلر (ولقد خلقنا الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب اليه من حبل الوريد) هر انسانی بز خلق ايتدك قلبنه خطور ايدنی بيلورز بزه انسانی علمزشاه طمر نك اكا اولان قربندن زياده در زيرا كه انسانك ابعاض واجزائی بعضی بعضنه حجاب اولور اما كه بزم علمزه هيچ برشیء حجاب اولمز (اذ يتلقی المتلقيان عن اليمين وعن الشمال قعيد) اول الله تعالى انسانك هر حالنه عالم هر قريبدن اقربدر شول حينده كه انك صاغنده وصولنده قاعد ايكی كاتب ملكلر يكه انك خير وشر اعمالنی يازارلر اشبونده ايذان واردر كه اول الله تعالى كاتب ملكلرينك استحفاظندن غنيدر زيرا كه اول انلردن اعلمدر وانلره خفی اولان شيئه اول مطلعدر لكن حكمتی مقتضاسنجه انلرك يازمسنده عبدی معصيتدن تثبيط اولور واعمالك اعتبار وضبطنده جزايی تأييد اولور ويوم قيامتده حجت الزامنی تأكيد ايدر اولور (ما يلفظ من قول الا لديه رقيب عتيد) بر قولكه انسان انی تلفظ ايدر الا انك عندنده حاضر ايكی ملك واردركه ثواب ذكرينی عقاب ايجاب ايدر قول وفعلنی بری خير اولسن بری شر اولسن يازار ❋ حديثده كلديكه عدلا حسناتی يازان ملك سيئاتی يازان ملك اوزره امينه در عبد حسنه ايشلسه حسناتی يازان فی الحال انی اون حسنه يازار اما كه عبد سيئه ايشلسه سيئاتی يازان ملكی اول حسناتی يازان ملك يدی ساعته دكين تأخير ايتديرر شول رجاء ايله كيم اول سيئه ايشلين عبد تسبيح ويا استغفار ايده وانكله اول سيئه محو اولوب كيده (وجاءت سكرة الموت بالحق ذلك ما كنت منه تحيد) يا انسان سكرات موتك غمره وشدتی كلديكه اول انسانی غشی وعقلی اوزره غلبه ايدر بر حال ايله كيم انكله رسوللرك خبر ويرديكنك حقيقتی ايرر حتی كه سعادت ذو شقاوتدن ما ٓل امرنی اشكاره كورر اول موتدركه اندن ميل وهرب ايدر اولدك (ونفخ فی الصور ذلك يوم الوعيد) وموتدن صكره صوره نفخهٔ بعث اولنه كه كفارك انده عذابلرينك تحقيقی كونيدر (وجاءت كل نفس معها سائق وشهيد) اول كونده هر نفسك بلسنجه ايكی ملك اولور بری انی سوق ايدر وبريسی انك عملنه شهادت ايدر ويا خود بر ملك اشبو ايكی وصفی جمع ايدر ويا خود سائق انك كاتب سيئاتی وشهيد ايسه انك كاتب حسناتيدر ويا خود سائق نفسی ويا قرينيدر وشهيد ايسه انك جوارح ويا اعماليدر (لقد كنت فی غفلة من هذا) كافر احوال قيامتی كورديكنده اكا بيورلكه سن بو كونده دنياده غفلتده ايدك رب تعالىيی ورسولنی تصديق ايتمزدك (فكشفنا عنك غطاءك فبصرك اليوم حديد) الان سندن امور آخرته حاجب غطا كی كشف ايتدك اشبو كونده بصرك نافذدر دنياده انكار ايتديككی بونده كوررسن ويا خود خطاب پيغمبرمز صلى الله عليه وسلمه يعنی يا محمد سن امور دنيادن غفلتده ايدك وحی وتعليم قرآن ايله سندن غطاء غفلتی كيدردك اوبله اولسه تا سنك كورمدكلرينی كوررسن وبلمدكلرينی بيلورسن (وقال قرينه هذا ما لدی عتيد)

هر انسان اوزره موكل ملك ديه كه اشبو بنم عندمده مكتوب وحاضر اولاندر ويا كافرك قرينی شيطان ديه كه اشبو بنم عندمده وملكتمده حاضردر اغواء واضلال ايله اولكه جهنم ايچون انی تهيئه ايتمشن (القيا فی جهنم كل كفار عنيد) الله تعالى سائق وشهيد ويا خزنهٔ ناردن ايكی ملكه ويا بر ملكه ديه كه جهنمه براغك هر كافر يكه الله تعالينك وحدانيتنی انكار ايدوب حقدن اعراض ايدر (مناع للخير معتد مريب) مالنك زكاتنی ويرمز وغيره ظلم ايدر والله تعاليدن ودين اسلامده شك ايدر (الذی جعل مع الله الها آخر) كه اول الله تعالىيه اله آخری اشراك ايدر (فالقياه فی العذاب الشديد) امدی ايككز انی نارده عذاب شديده القا ايدك (قال قرينه ربنا ما اطغيته ولكن كان فی ضلال بعيد) كافر قرينی شيطان حقنده ديه كه يا رب بنی بو اضلال ايتمشدی شيطان ديه كه يا رب بن انی اضلال ايتمدم زيرا بنم اكا قوتم يوغيدی بلكه اول كندی بر ضلاله دوشديكه اول انی حق وايماندن بعيد ايتدی (قال لا تختصموا لدی وقد قدمت اليكم بالوعيد) الله تعالى كافر وشيطانه ديه كه بنم عندمده اختصام ايتمكز زيرا كه بن سزه كتابلرمده ورسوللرم اسانده طغيان اوزره وعيدمی تقديم ايتمشدم (ما يبدل القول لدی وما انا بظلام للعبيد) بنم ثواب ويا عقابله اولان وعده خلف اولمز وبن عبدمه ظلم ايدرد كلم ذنبسز هيچ كمسه يه عذاب ايتمزم (يوم نقول لجهنم هل امتلأت وتقول هل من مزيد) ذكر ايت شول كونيكه جهنمه ديه وز كه جن وانسدن سكا القا اولنانله طولدكمی جهنم ديه كه يا رب دخی زياده وارميدر كه القا ايدرسن اكا وسعم اولور ❋ پيغمبرمز صلى الله عليه وسلم ايدر جن وانسدن كفاری جهنمه فوج فوج براغلر جهنم ايسه انلره غيظندن زياده طاشندن زائل اولميه حتی رب العزة اكا قدمن وضع ايدوب عزتك حقيچون يا رب كفايت ايدر ديه اوبله اولسه بعضی بعضنه انزواء ايده اما كه جنتده خالی مكان قالوب الله تعالى بر نوع خلق ايجاد ايدنجه ره انلری انده اسكان ايده (وازلفت الجنة للمتقين غير بعيد) وجنت متقيلره تقريب اولنوب اول انلره بعيد اولميه دخوللرندن اول اكا نظر ايدهلر انلره ديله كيم (هذا ما توعدون لكل اواب حفيظ) اشبو كورديككز جنت شول السنهٔ رسولله وعد اولناندر هر كمسه كيم الله تعالىيه رجوع ايدوب حدودنی رعايت ايتمش اوله (من خشی الرحمن بالغيب وجاء بقلب منيب) كه اول الله تعالىيی كورمامشكن اندن قورقوب امرينه اطاعت ايده ويا خلوتده انی كمسه كورمزكن الله تعالىيه قلب خالص ايله اطاعت ايده ذكر اولنان اوصاف ايله موصوف كمسه لره ديلوركه (ادخلوها بسلام ذلك يوم الخلود) هر مخوفدن سالم اولديغكز حالده ويا الله تعالى انلره ويا انلر بری برلرينه سلام ويرر اولدقلری حالده جنته كيرك اشبو دخول سزه يوم دائمدر سزه اندن خروج يوقدر (لهم ما يشاؤن فيها ولدينا مزيد) انلر ايچون اول جنتده تمنی ايتدكلری واردر وعلاوه ذلك اندن زياده شول بالرينه خطور ايتمدك وكوزلر كورمدك وقولقلر ايشتمدك انلر ايچون كرامات واردر ❋ ديلديكه انكله مراد الله تعالينك جمال با كمالنی كورمكدر (وكم اهلكنا قبلهم من قرن هم اشد منهم بطشا فنقبوا فی البلاد هل من محيص) اهل مكه دن اول بز قرون كثيره اهلاك ايتمشزكه انلر قوتده اهل مكه دن اشد ايديلر موتدن حذر ايله خرق وتصرف ايتديلر وجری نقب ايدوب محفوظ اولمق ايچون بيت ايتديلر الله تعاليدن ويا موتدن ملجأ بولديلرمی ويا اهل مكه اسفارلرنده بلاد قرون ماضيه يه اوغراديلور انلر هيچ كمسه يی الله تعالينك عذاب واهلاكندن قورتلمش كورديلرمی كه كنديلر ايچون دخی انك مثلنی توقع ايده لر (ان فی ذلك لذكری لمن كان له قلب او القی السمع وهو شهيد) اشبو سورهده ذكر اولنانده تذكر وموعظه واردر اول كمسه يه كه حقايقده تفكر ايدر قلب واعی اوله ويا خود معنی انك مواعظی استماعنه القا ايده حالبوكه ذهنی حاضر اولوب معانيسنی فهم ايدر ويا صدقنه شاهد ركه دظواهريله متعظ وزواجريله منزجر اوله (ولقد خلقنا السموات والارض وما بينهما فی ستة ايام) سموات وارض وبينهما بزالتی كونده خلق ايتدك روايت اولنديكه يهودلر پيغمبرمز صلى الله عليه وسلمه كلوب ديديلركه بزه خبر ويركه اشبو التی كونده الله تعالى نه اشيايی خلق ايتدی ديديكه يوم احد ايله يوم اثنينده ارضی خلق ايتدی ويوم ثلثاده جبالی ويوم اربعاده مداين وانهار واقواتی خلق ايتدی ويوم خميسده يوم جمعه نك اوچ ساعتنه دكين سموات وملائكه يی خلق ايتدی واول اوچ ساعتك اولكيسنده آجالی وايكنجيسنده آفتی واوچنجيسنده ادمی خلق ايتدی ديديلركه صدق ايتدك اكر اتمام ايدرسن ديديكه اتمامی ندر ديديلركه يوم سبتده استراحت ايدوب عرش اوزره استقرار ايتدی اوبله اولسه

انلرك اول قولنی رد ایچون (ومامسنا من لغوب) حالبوكه انده بزه تعب واعیادن برشیء اصابت ایتمدی
دیو بیورلدی زیرا که استراحت ایدر اول كمسه كه اكا تعب ووعی ایره الله تعالی ایسه مخلوقین صفاتندن منزهدر
(فاصبر علی مایقولون) امدی یا محمد مشركینك یعنی انكارلرینه صبر ایت اول الله تعالی اعیامیز كائناتك
خلقنه قادر اولدی قادر اولور كه انلری اماته دنصكره یوم قیامتده احیاء ایدوب انلردن انتقام ایده ویاخود
یهودك كفر وتشبیهنه صبر ایت (وسبح بحمد ربك) وربك جل شانه نك سكا انعام ایتدیكی اصابت حق
وسائر نعمتی اوزره حامد اولدیغك حالده انی عجزدن وتشبیهی ایجاب ایدر شیئدن تنزیه ایت (قبل طلوع الشمس
وقبل الغروب) شمسك طلوعندن اول صلاة فجری وشمسك غروبندن اول صلاة ظهری وعصری ادا ایت
(ومن اللیل فسبحه) وكیجه نك بعضنده مغرب وعشایی ادا ایت (وادبار السجود) وصلاة مفروضه
اعقابنده نوافل مسنونه یی ادا ایت ویاخود عشادنصكره صلاة وتری ادا ایت * دینلدیكه (ومن اللیل) ایله
مراد مغرب وعشا وتهجد دردینلدیكه (ادبار السجود) ایله مراد صلاة مغربدنصكره قلنور ایكی ركعت سنتدر
ویاخود صلوات مكتوبه اردنجه تسبیح ایدلمسیدر پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایدر بر كمسه كه هر صلوات
مكتوبه اردنجه اوتوز اوچ كره (سبحان الله) واوتوز اوچ كره (الحمد لله) واوتوز اوچ كره (الله اكبر) دیه بعده
بركره (لا اله الا الله وحده لا شریك له له الملك وله الحمد وهو علی كل شیء قدیر) دیه الله تعالی جمیع خطالرینی
یارلغیه اگرچه دریانك كپوكی دكلو ایسه ده ابو هریره رضی الله عنه ایدر صحابه نك فقرالری پیغمبریز صلی الله
علیه وسلمه دیدیلركه یا رسول الله اهل دثور دثورلری سببیله درجات رفیعه یه ونعیم مقیمه نائل اولدیلر
زیرا كه بزم كبی نماز قیلورلر وبزم كبی جهاد ایدرلر ومع ذلك بزم قادر اولدیغمز فضول اموال لرینی
انفاق ایدرلر دیدیلر كه سزه بر عمل خبر ویره یمكه انكله سزدن اول كچن كمسه لره ایره سز وسزدنصكره كانلری كچه سز
ایشلدیككز عمل ثوابنی بولمیه مگر اول كه سزك عملكز مثلنی ایشلیه امدی هر صلاة مكتوبه اردنجه اوتوز
اوچ كره تسبیح وتحمید وتكبیر ایدك (واستمع یوم ینادی المنادی من مكان قریب) یا محمد احوال قیامتدن
سكا خبر ویریلنه القا سمع ایت شول كونكه انده اسرافیل ویا جبریل علیهما السلام مكان قریبدنكه اول صخرهٔ
بیت المقدسدر اول سمایه سائر ارضدن اون سكز میل اقربدر ندا ایدوب دیه كه ای عظام بالیه ولحوم متمزقه
وشعور متفرقه الله تعالی سزه امر ایدر كه فصل قضا ایچون اجتماع ایده سز او بله اولسه اول ندایی جمیع خلق
علی السویه ایشیدوب امر الهی یه انقیاد ایدهلر (یوم یسمعون الصیحة بالحق ذلك یوم الخروج) شول كونده كه
نفخهٔ ثانیه یی بعثله ایشیده لر اشبو قبوردن خروج كونیدر (انا نحن نحیی ونمیت والینا المصیر) بزدنیاده
ناسی احیاء واماته ایدرز آخرتده جزا ایچون مرجعلری بزه در (یوم تشقق الارض عنهم سراعا ذلك حشر علینا
یسیر) اولكونده ارض یاریلوب ناس قبرلرندن مسرعین اولدقلری حالده خروج ایده لر اشبو بعث وجمعدركه
اول بزه اساندر اول ایسه اسان اولمزالا اكا كه لذاته عالم قادر اولوب انی هیچ برشان شان آخردن اشغال
ایتمیه (نحن اعلم بما یقولون) یا محمد كفار مكه نك سنی تكذیبده دیدیكلرینی بزبیلورز (وما انت علیهم بجبار)
سن انلرك اوزره مسلط دكلسنكه انلری اسلامه جبر ایده سن بلكه سن انجق داعی ومذكرسن (فذكر بالقران
من یخاف وعید) امدی قرآنله وعظ وتذكیر ایت هر كسه یه كیم بنم دنیاده وآخرتده كی عذابمدن
خوف ایده

سورة الذاریات وهی ستون آیة مكیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والذاریات ذروا) شول ریاح حقیچونكه تراب وغیراشیایی صاورر (فالحاملات وقرا) وسحابلر
حقیچونكه امطاری كوتورر ویاریاح كه سحابی كوتورر ویانساء كه بطنلرنده اولادلرین كوتوررلر (فالجاریات
یسرا) وسفینه لركه دریاده سهولتله یورر (فالمقسمات امرا) وملائكه كه امطار وارزاق وسائر اموری
تقسیم ایدرلر الله تعالی اشبو اشیا ایله اقسام ایتدی زیرا كه هر بری انك كمال صنع وقدرتنه دلالت ایدر
(انما توعدون لصادق) سزك وعد اولندیغكز ثواب وعقابك وقوعی حقدر (وان الدین لواقع) وحساب
وجزا واقعدر (والسماء ذات الحبك) سماء حقیچونكه اول طرائق محسوسه صاحبیدر كه اول مسیر

كوا كبدر ویا طرائق معقوله لیدر كه اكا نظار سلوك ایدوب اندن معارفه توصل ایدرلر (انكم لفی قول مختلف)
یا اهل مكه سز بزه رسولمزو یا قرآن حقنده قول متناقضنده سز كه رسولی شاعر وساحر وكاهن وقرآنی شعر
وسحر وكهانه دیرسز بوحالت ایسه حیرت شدیده وجهالت غلیظه دن ناشیدر (یؤفك عنه من افك) اول
رسول ویا قرآندن صرف اولنور اول كمسه كه علم اللهده هدایتدن مصروف اوله (قتل الخراصون) قول
مختلف اصحابندن كذابینه لعنت اولسون (الذین هم فی غمرة ساهون) كه انلر آخرت امرندن جهلده دركندیلرله
مراد اولان ایمان وطاعتدن غافللردر (یسئلون ایان یوم الدین) دیرلركه یوم جزانك وقوعی نوقتده در
(یوم هم علی النار یفتنون) شول كونده اولور كه انلر نارده احراق اولنور وانلره دینوركه (ذوقوا فتنتكم
هذا الذی كنتم به تستعجلون) تكذیبكزك جزاسنی ذوق ایدك اشبو شول عذابدر كه سز انی دنیاده استعجال
ایدردیكز (ان المتقین فی جنات وعیون) الله تعالیدن قورقوب مخالفتدن صقنانلر آخرتده جنت
بوستانلرنده وپیكارلرده اولور (آخذین ما آتیهم ربهم) ربلری جل شانه نك انلره ویردیكی ثوابی سرورله قبول
ایدرلرزیرا كه اول غایت جودده درانده رد اولنور شیء یوقدر (انهم كانوا قبل ذلك محسنین) زیرا كه انلر اندن
اول دنیاده عمللرین كوكچك ایدرلردی (كانوا قلیلا من اللیل ما یهجعون) انلرك كیجه ده اویودقلری قلیل
ایدی اكثرینی ذكر وصلاتله كچوررلردی (وبالاسحار هم یستغفرون) وانلر قلت نوم وكثرت تهجدلر ایله بیله
سحر وقتنه ایردكلرنده استغفاره مشغول اولورلردی كانه اول كیجه لرینی جرائمله كچوررلردی * دینلدیكه
یا رسول الله انده نیجه استغفار ایدیلوردیدیكه (اللهم اغفر لنا وارحمنا وتب علینا انك انت التواب الرحیم)
(وفی اموالهم حق للسائل والمحروم) وانلرك مالرنده طالب نفع ایچون ومتعفف ایچون نصیب واردركه
انی الله تعالییه تقریب وناسه اشفاق ایچون نفسلری اوزره ایجاب والزام ایدرلر (وفی الارض ایات
للموقنین) طریق هدایه سالك موحد ایچون ارضده الله تعالینك وحدانیتنه علامات ودلائل واردركه
عیون باصره ایله بحار وانهارنه وجبال واشجارنه وكیفیات وخواص ومنافعده اختلاف اجزائنه نظر
ایدنلر صانعك وجود وعلم وقدرت واراده وفرط رحمتنی بیلورو انكله ایمانلرنده یقینلری زیاده اولور
(وفی انفسكم) ودخی كندیكزده كذلك الله تعالینك وحدانیتنه علامات ودلائل واردر زیرا عالمده برشیء
یوقدر الا انسانده انك نظیری واردركه اول دلالتده انك عیناسن ویرر ومع ذلك برنیجه هیئات نافعه ومناظر
بهیه وتركیبات عجیبه وافعال غریبه یه تمكنده وصنائع مختلفه یی استنباطده وكمالات متنوعه یی استجماعده
متفرددر (افلا تبصرون) نظر اعتبارله نظر ایتمزمیسز كه صنعتدن صانعه استدلال ایده سز انكله
موتكزدنصكره كیرو احیایه قدرتنی تیقن ایده سز (وفی السماء رزقكم وما توعدون) رزقكزه سبب اولان
یاغمور ووعد اولندیغكز ثواب سماده درزیرا كه جنت سماء سابعه نك فوقنده وعرشك تحتنده در ویاخود اعمال
واعمالك ثوابی سماده تقدیر اولنمشدر (فورب السماء والارض انه لحق مثل ما انكم تنطقون) سما وارضك
ربی جل شانه نك حقیچون ذكر اولنان آیات ورزق ووعد حقدر انده ریب یوقدر نتكیم سز كندیكز انكزله
نطق ایدوب غیرك لسانیله نطقه قادر اولمزسز كذلك هر بریكز قسمت اولنان رزقنی اكل ایدر غیرك رزقی اكلنه
قادر اولمزسز (هل اتیك حدیث ضیف ابراهیم المكرمین) یا محمد سكا ابراهیم علیه السلام اضیافنك
حدیثی كلدیمیكه انلر اون ایكی ملك ویا اوچ ملك ایدیكه انلر جبریل ومیكائل واسرافیل علیهم السلام ایدیلر انلر
الله تعالی عندنده ویا ابراهیم علیه السلام عندنده كرامتلولر ایدیلر كه انلره ابراهیم علیه السلام وزوجه سی
خدمت ایتدیلر (اذ دخلوا علیه فقالوا سلاما قال سلام قوم منكرون) شول وقتكه انلر ابراهیم علیه السلامه
داخل اولوب سلام ویردیلر ابراهیم علیه السلام دخی رد سلام ایدوب نفسنده دیدیكه بو نلر بزم بلمدیكمز
كشیلردرزیرا كه اذانسز داخل اولدیلر (فراغ الی اهله فجاء بعجل سمین) انلرك خبرنسز اهلنه واروب برسمز
بوزاغو بریانیله كلدی امدی مضیفك ادابندندر كه قرابه مبادرت ایده تا كه ضیف انی كف ایتمیه ویا اول طعامه
منتظر اولمیه (فقربه الیهم قال الا تأكلون) ابراهیم علیه السلام اول بریانی اوكلرینه قودیكه اكل ایده لر انلر
یسه اكل ایتمدیلر ابراهیم علیه السلام انلره اكل ایتمزمیسز دیدی (فاوجس منهم خیفة قالوا لا تخف)
ابراهیم علیه السلام انلرك اكادن اعراضن كوریجك انلردن خوفی اضمار ایتدی ویا نفسنده واقع اولدیكه انلر

ملائكه اولوب عذاب ایچون کلمش اوله لر دیدیلرکه بزدن خوف ایتمکل بز الله تعالینك رسوللری یز بعده جبریل علیه السلام اول بریانی قنادیله مسح ایدیجك فی الحال حیات بولوب اناسنك یاننه کتدی (وبشروه بغلام علیم) ابراهیم علیه السلامه اسحق علیه السلام نام اوغلنك وجوده کلمسیله تبشیر ایتدیلرکه اول بالغ اولدیغنده علمده کامل اولور (فاقبلت امرأته فی صرة فصكت وجهها وقالت عجوز عقیم) مکر ابراهیم علیه السلامك زوجه سی ساره بر زاویه ده طوروب انلره نظر ایدردی تبشیرلرین ایشیدیجك ولوله ایله دی وتعجبندن نساء عادتی اوزره یوزینه لطمه اورارق یتنه اقبال ایتدی بن بر عجوز عقیم ایکن شمدنصکره طوغریم دیدی (قالوا كذلك قال ربك انه هو الحكيم العليم) اول ملائکه دیدیلرکه اشبو بزم تبشیر یمز کبی ربك جل شانه دیدیکه سنك بر ولدك اولور امرنده حکیمدر کبرك حالنده ولدك اولمسیله حکم ایدر علیمدرکه خلقنك سرنی وولادتك وقتنی بیلور (قال فما خطبكم ايها المرسلون) ابراهیم علیه السلام انلرك ملائکه اولدیغنی بیلیجك انلره دیدیکه ای مرسللر شانکزندر نه امر ایچون کاوبسز زیرا انلرك مجتمعین کلملری دکل الا بر امر عظیم ایچوندر (قالوا انا ارسلنا الى قوم مجرمين) دیدیلرکه بز بر قوم مجرمینه کوندرلمشزکه انلر قوم لوطدر (لنرسل عليهم حجارة من طين) تا که بز انلر اوزره بالچقدن دوز یلوب اتشده پشرلمش حجاره ارسال ایده وز (مسومة عند ربك للمسرفين) که اول ربك جل شانه عندنده شول فجورده حدی تجاوز ایدنلر ایچون حجاره نك هر بری شول انکله هلاکی مقدر شخصك اسمیله علامتلو اولدیغی حالده (فاخرجنا من كان فيها من المؤمنين) واول قوم لوط قراسنده ساکن مؤمنلری انلرك اراسندن چیقاردق (فما وجدنا فيها غير بيت من المسلمين) انده ایسه مسلمیندن بر بیت اهلندن غیری کمسه بولمدق که انلر لوط علیه السلامك اهل بیتی اون اوچ کمسه ایدیلر بودلیلدرکه ایمان واسلام واحد اوله ویاخود انلر اول ایکی وصفی جمع ایتمش اوله لر انك ایکیسی شیء واحد دکلدر دین قولی اوزره (وتركنا فيها آية للذين يخافون العذاب الاليم) قوم لوطك قراسی موضعنده علامت وعبرت ترك ایتدك که اول انلرك اوزرلرینه ارسال اولنان احجار مسومه در ویا ماء اسود منتندر شول کمسه لره که الله تعالینك عذاب الیمندن خوف ایدرلر (وفى موسى اذ ارسلناه الى فرعون بسلطان مبين) موسی علیه السلامك شان وخبرنده کذلك انده ایسه عبرت ترك ایتدك که بز انی فرعونه ید وعصا کبی حجت واضحه ایله ارسال ایتدك (فتولى بركنه وقال ساحر او مجنون) فرعون ایسه جمیع جنودیله ایماندن اعراض ایدوب دیدیکه اول ساحر ویا مجنوندر (فاخذناه وجنوده فنبذناهم فى اليم وهو مليم) بز اول فرعونی وجنودنی اخذ ایدوب جمیعنی دریایه غرق ایتدك حالبوکه اول دعوای ربوبیة وتکذیب رسولدن کندویه لوم اولنور شیئله کاوبدر (وفى عاد اذ ارسلنا عليهم الريح العقيم) وهود علیه السلامك قومی عادی اهلاکمزده دخی آیت وعبرت ترك ایتدك که انلرك اوزره ریح عقیم ارسال ایتدك انده نه خیر ونه برکت واردر زیرا اول ریح اهلاك کدر (ما تذر من شىء اتت عليه الا جعلته كالرميم) اول انلرك انفس وانعام واموالرندن هر نه شیئه مرور ایتدیسه انی ترك ایتمیوب شیء هالك بالی کبی قیلدی (وفى ثمود اذ قيل لهم تمتعوا حتى حين) وصالح علیه السلامك قومی ثمودیدخی اهلاکمزده آیه وعبرت ترك ایتدك که انلره صالح علیه السلام لسانیله دینلدیکه چان ناقه یی ذبح ایتدیلر اجالکز اوچکون انقضاسنه دککین داریکزده معیشة ایدك (فعتوا عن امر ربهم فاخذتهم الصاعقة وهم ينظرون) انلر ایسه الله تعالینك امرینه امتثالدن استکبار ایتدیلر اکا بناء اوچکوندنصکره انلری عذاب اخذ ایتدی حالبوکه انلر نهارین اول عذابه نظر ایدرلردی (فما استطاعوا من قيام وما كانوا منتصرين) اول عذابك نزولی عندنده نهوضه قادر اولمیوب حتی هلاك اولدیلر واندن امتناع ایدردخی اولمدیلر (وقوم نوح من قبل انهم كانوا قوما فاسقين) اشبو ذکر اولنان اقوامدن اول نوح قومنی بز هلاك ایتدك که انلر کفر وعصیانله استقامتدن خارجین ایدیلر (والسماء بنيناها بايد وانا لموسعون) بز سمایی قوة وقدرتمزله خلق ایتدك وبز قادرزکه سماء وارض بینینی توسیع ویا اول ایکیسی بیننده اولان خلقمزه رزقی توسیع ایده وز (والارض فرشناها فنعم الماهدون) وارضی بز بز کون بسط ایتدك که اوزرنده قرار ایده سز بزنه کوزل ماهدوز (ومن كل شىء خلقنا زوجين لعلكم تذكرون) هر شیئدن بز ایکیشر نوع خلق ایتدك سماء وارض شمس وقمر لیل ونهار بر وبحر سهل وجبال

شتا

شتاء وصیف جن وانس ذکر وانثی نور وظلمه ایمان وکفر سعادت وشقاوت حق وباطل حلو ومر کبی تا که تذکر ایدوب تعدد احوالی ممکناتدن ایدیکنی بیله سز وواجب الذاتك تعدد وانقسامی قبول ایتمزایدیکنی تیقن ایده سز (ففروا الى الله انى لكم منه نذير مبين) امدی الله تعالی یه ایمان وتوحیدله وطاعتنه ملازمتله عذابندن رحمتنه قاچك که بن سزی انك شرك وعصیان اهلیچون اعداد ایتدیکی عذابندن معجزات ظاهره ایله تحذیر ایدرین (ولا تجعلوا مع الله الها آخر انى لكم منه نذير مبين) الله تعالی یه الوهیتده هیچ برشیء اشراك ایتمکز که اول اقرار اولنمسی واجبك اعظمیدرکه بن سزی اشرا کدن افاتنی بیان ایله تحذیر ایدرین (كذلك ما اتى الذين من قبلهم من رسول الا قالوا ساحر او مجنون) یا محمد کفار مکه سنی تکذیب ایدوب ساحر ومجنون دیو وصفلری کبی اندن اول کچن امتلره هر بارکه بر رسول کلسه انلرانی تکذیب ایدوب سحر وجنونله وصف ایدرلردی (اتواصوا به بل هم قوم طاغون) یوخسه انلرك اول کچنلری صکره کلنلرینه وصیتمی ایتدیلر حتی که جمیعی اول قول اوزره اتفاق ایتدیلر بلکه اول قولی بری برلرینه وصیتله دکلدر ارالرنده زمان بعید اولدیغیچون بلکه انلری اول قول اوزره جمع ایدن طغیانده مشارکتلریدر (فتول عنهم فما انت بملوم) امدی سن انلرکله مجادله دن اعراض ایت زیرا که سن انلری کراراً دعوت ایتدکدنصکره انلر کفرلری اوزره اصرار وعنادلرین ارتوردیلر اویله اولسه تبلیغده جهدکی بذل ایتدکدنصکره انلرك اعراضی اوزره لوم اولنمزسن (وذكر فان الذكرى تنفع المؤمنين) وتذکیر ووعظی ترك ایتمیوب ایله کل زیرا که اول نفع ایدر انلره که الله تعالی ایمان تقدیر ایتمش اوله ویا مؤمن اوله اول انلرك بصیرتن آرتورر (وما خلقت الجن والانس الا ليعبدون) بن جن وانسی خلق ایتدمکه انلره بکا عبادت ایدك دیو امر ایتدم وعبادتمه انلری دعوت ایتدم ویا انکچونکه بنی بیله لر زیرا که اول انلری خلق ایتمسه وجود ووحدانیتی بلنمزدی وانکچونکه بکا خضوع وتذلل ایده لر امدی جن وانسدن هر مخلوق الله تعالینك قضاسنه خاضع ومشیئتنه متذللدر هیچ بری ماخلق له سندن خروجه مالك اولمز ویا انکچونکه بنی توحید ایده لر اما مؤمن شدت ورخاده انی توحید ایدر اما کافر انجق شدت وبلاده توحید ایدر بوخسه نعمه ورخاده دکل (ما اريد منهم من رزق وما اريد ان يطعمون) بن انلردن دیلمزینکه خلقمدن برینی ویا کندیلرینی ارزاق ایده لر ودخی دیلمز بنکه خلقمدن برینی اطعام ایده لر الله تعالی اطعامی کندویه اسناد ایتدی زیرا که خلق انك عیالیدر اولکه بر کمسه نك عیالنی اطعام ایده انك کندوبی اطعام ایتمش کبیدر اشبو آیتله مراد بیاندرکه الله تعالینك عباد ایله شانی ساده نك عبیدیله اولان شانی کبی دکلدر زیرا که ساده معاشلری تحصیلنده عبیدلرندن استعانه ایدرلر اما که الله تعالی عالمیندن غنیدر (ان الله هو الرزاق ذو القوة المتين) الله تعالی خلقه رزق ویرمکده بالیغ در قوة وقدرتنده متیندر امدی امر اولندیغکز شیئه اشتغال ایدك که فوز وفلاحه ایره سز زیرا بن سزی انك تحصیلنه مانع شیئی تکلیف ایتمزین (فان للذين ظلموا ذنوبا مثل ذنوب اصحابهم فلا يستعجلون) امدی شرك وعصیانله نفسلرینه ظلم ایدنلر ایچون عذابدن نصیب واردر انلردن اول هلاك اولان قوم نوح وعاد وثموددن صاحبلرینك نصیبی کبی امدی اول عذابه استعجال ایتمسونلر که اول یوم قیامته تأخیر اولنمشدر (فويل للذين كفروا من يومهم الذى يوعدون) شدت عذاب ویا ویل طموسی شول کافرلره اولورکه انکله وعد اولندیلرکه اول یا دنیاده عذاب استئصال ویاخود یوم قیامتده عذاب جهنمدر

سورة الطور وهى تسع واربعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(والطور) مدینده طور سینا نام جبلدرکه موسی علیه السلام انده الله تعالینك کلامن ایشتدی اول انکله اقسام ایتدی (وكتاب مسطور) ویازیلن کتاب حقیچونکه انکله مراد قرآندر ویا حفظه نك یازدیغیدر (فى رق منشور) که اول جلد مبسوطه یازیلیدر (والبيت المعمور) وکعبه حقیچونکه اول حجاج ومجاورینله معموردر ویا انکله مراد سماء سابعه ده صراخ نام بیت شریفدرکه کعبه حیالده عرش حذاسنده در سماده انك حرمتی ارضده کعبه حرمتی کبیدر هر کونده اکا یتمش بیك ملك ایچنده نماز قیلور بر کره اکا کیرن من بعد کیدوب اکا ابدا عودت ایتمز ویا مراد قلب مؤمندرکه معرفة واخلاصله معموردر (والسقف المرفوع)

عرش ویا سماء حقیچون (والبحر المسجور) بحر مملو ویا بحر محیط ویا بحر موقد حقیچون * روایت اولندیکه
الله تعالی یوم قیامتده بحاری نار قیلوب انکله جهنمی تسجیر ایدر (ان عذاب ربك لواقع ماله من دافع)
ربك جل شانه نك عذابی نازل و کائندر انی دفع ایدر یوقدر نجانکه نزول ایده (یوم تمور السماء مورا) شول
کونده که سماء اهلینه دکرمن دونمسی کبی دونه بر حیثیتله که اهلی خوفلرندن بری برلرینه قاریشه (وتسیر
الجبال سیرا) وطاغلر مکانلرندن زائل اولوب هباء منثور اوله (فویل یومئذ للمکذبین) اولکونده
شدت عذاب اول کمسه لره در که دنیاده رسوللری تکذیب ایتدیلر (الذین هم فی خوض یلعبون) که انلر
رسوللری استهزا ایله باطله اشتغال ایدرلردی (یوم یدعون الی نار جهنم دعا) اولکونده انلرالری بوینلرینه
تیورلو وناصیه لری ایاقلرینه بغلنور وعنقله یوزلری اوزره باشلری آشغه نار جهنمه دفع ایدیلور نجانکه جهنمه
قریب اوله لر انلره دینور که (هذه النار التی کنتم بها تکذبون) اشبو اول نار درکه سز انی دنیاده تکذیب
ایدردیکز (افسحر هذا ام انتم لا تبصرون) اشبو کوردیککز عذاب سحرمیدر زیرا که سز وحیه سحر
دردیکز بوایسه انك مصداقی اولدیغی حیثیتدن دلالت ایدرشیئی کورمز دیکز تکیم دنیاده انك حقیقتنه
دلالت ایدر شیئی کورمز دیکز (اصلوها فاصبروا اولا تصبروا سواء علیکم انما تجزون ما کنتم تعملون)
امدی اول ناره کرکسه انك عذابنه صبر ایدك وکرکسه صبر ایتمکز ایکی حالت سزه مساویدر ابدا سزه اندن نجات
یوقدر که اول دنیاده ایشلدیککز شرك وتکذیبك جزاسیدر که اکا ایر یشرسز (ان المتقین فی جنات ونعیم) دنیاده
شرك وعصیاندن صاقنوب الله تعالی امرینه اطاعت ایدنلر یوم قیامتده بوستانلرده وانواع نعمله تنعمده در
(فاکهین بما اتیهم ربهم) رب تعالینك جنتده ویردیکی کرامته سوینوب انکله تلذذ ایدر اولدقلری حالده
(ووقیهم ربهم عذاب الجحیم) ورب تعالی انلری نار جحیمدن حفظ وانی انلردن دفع ایده وانلره دینله که
(کلوا واشربوا هنیئا بما کنتم تعملون) جنتك الوان طعام وشرابندن اکل وشرب ایدك که انك عاقبتی تخمه
وسقم اولمسندن امین اوزره اولدیغکز حالده شول اعمال صالحه سببیله کیم انی دنیاده ایشلدیکزدی (متکئین
علی سرر مصفوفه) انلر بری برلرینك یاننه دیزلمش سریرلر اوزره اتکا ایدر اولدقلری حالده (وزوجناهم
بحور عین) وبزانلره حور عین ازواج قیلورز (والذین آمنوا واتبعتهم ذریتهم بایمان الحقنا بهم ذریتهم)
شونلرکه دنیاده مؤمنلر اولوب اولادلری ایمانله انلره اتباع ایتدیلر بز اول مؤمنلره اولادلرینی جنته دخولده الحاق
ایدرز اکر اولادلرك مؤمنلری صغار ایکن فوت اولدیسه عملده اباءلرینه ایرمدیلرسه ده تا که اول اباء انکله قریر
العین اوله لر اما که کبیرلرك اباءلرینه الحاق اولنمسی کندی ایمانلریله اولور یوخسه اباءلرینك ایمانیله دکل
(وما التناهم من عملهم من شیء) اول اباءلرك اعمالندن برشیئی نقص ایتمزز اولادلرینی انلره الحاق سببیله
(کل امرئ بما کسب رهین) هرکسه الله تعالی عندنده عملنه مرهوندر اکر عملی صالح ایسه کندوبی
رهنیتدن قورتارر واکر عملی شرك ایسه کندوبی رهنیتدن قورتارمز نارده الیقور (وامددناهم بفاکهة
ولحم مما یشتهون) وبزانلره اشتها ایتدکاری فاکهه ولحمی زیاده ایدرز اکرچه انك طلبن تصریح ایتمزلرسه ده
(یتنازعون فیها کأسا لا لغو فیها ولا تأثیم) جنتده انلر ارالرنده خمر کاسلرینی تعاطی ایدرلر انی شربلری
حالنده لغو حدیث سویلمزلر واثم ایجاب ایدر فعلی ایشلمزلر (ویطوف علیهم غلمان لهم کانهم لؤلؤ مکنون)
وانلره مخصوص ممالیك کاس خمورین دور ایده لر کانه بیاض وصفاده هر بری صدفده مصون انجودر اکا ایدی
ناس مس ایتمیوبدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر اهل جنتك منزلتده ادناسی اول کمسه دندر که خدامندن
برینه ندا ایتدکده لبیك دیو اکا بیك خادم جواب ویره پیغمبریمز علیه السلامه دیدیلر که اهل جنتك خادملری
بو وصفده اولیجق کندیلرینه صفتده اولور دیدیکه مخدوملرك خادملری اوزره فضلی قمرك لیلهٔ بدرده سائر کواکب
اوزره فضلی کبیدر (واقبل بعضهم علی بعض یتساءلون) بری برلرینه اقبال ایدوب دنیاده کی احوال
واعماللرندن سؤال ایدیشه لر (قالوا انا کنا قبل فی اهلنا مشفقین) دیه لر که بز دنیاده ایکن اهلمز ارا سنده
الله تعالیه عصیاندن ویا عاقبتمز امرندن خوف ایدردك (فمن الله علینا ووقینا عذاب السموم) الله تعالی
بزه رحمت وتوفیقله فضل ایتدی وبزی عذاب ناردن حمایت ایتدیکه اول مسامه سمومك نفوذی کبی نافذه در
(انا کنا من قبل ندعوه انه هو البر الرحیم) که بوندن اول بز دنیاده اکا عبادت ایدوب ناردن وقایه دیلردك

زیرا

زیرا که اول محسن وکثیر الرحمه در (فذکر فما انت بنعمة ربك بکاهن ولا مجنون) یا محمد مشرکینه تذکیر
اوزره ثابت اول یوخسه انلرك سکا ساحر وشاعر وکاهن ومجنون دیدکلرینه مبالات ایتمکل زیرا که سن ربك
جل شانه نك سکا نبوتی انعامنه حمد ایدیجیسن یوخسه کاهن ومجنون معامله سنی ایتمزسن (ام یقولون شاعر
نتربص به ریب المنون) بلکه انلر دیرلر که اول شاعردر دهرك حوادث وصروفنه تربص ایده لم که انی هلاك
ایده انك غیری شعرانك هلاك اولدیغی کبی (قل تربصوا فانی معکم من المتربصین) انلره دیکل که امدی
سز بنم هلاکمه تربص ایدك که بن دخی سزك هلاککزه تربص ایده رین اویله اولسه یوم بدرده سیفله هلاك اولندیلر
(ام تأمرهم احلامهم بهذا ام هم قوم طاغون) یوخسه انلره عاقللری اشبو قول متناقضله می امر ایدر زیرا
کاهن فطنه ودقت نظر صاحبیدر مجنون ایسه مغلوب العقلدر بلکه انلر عناده مصر وحدی متجاوزلردر
(ام یقولون تقوله بل لا یؤمنون) یوخسه انلر محمد قرآنی تلقاء نفسندن اختلاق ایتدی دیرلر بلکه انلر کفر
وعنادلرندن اشبو مطاعنله رمی ایدوب ایمانه کلمزلر (فلیأتوا بحدیث مثله ان کانوا صادقین) اکر انلر محمد
قرآنی تلقاء نفسندن اختلاق ایتدی دیملرنده صادقین ایسه لر اول قرآن مثلی بر حدیث مختلق کتورسونلر
(ام خلقوا من غیر شیء ام هم الخالقون) یوخسه انلر خالق ومقدرسز خلق وتقدیر اولندیلر ویاخود عبادت
ومجازاتدن لاشیء ایچون خلق اولندیلر اول اجلدن الله تعالیه عبادت ایتمزلر ویاخود انلر کندیلرین خلق
ایتمش اولدقلرندن الله تعالینك امری اوزرلرینه واجب اولمشدر (ام خلقوا السموات والارض بل لا یوقنون)
یوخسه سموات وارضی انلرمی خلق ایتدیلر اول اجلدن انلرك خالقنه عبادت ایتمزلر بلکه انلر ایقان ایتمزلر که سزی
وسموات وارضی کیم خلق ایتدی دیو سؤال اولنسه لر دیرلر که الله تعالی خلق ایتدی اکر انی ایقان ایتسه لر
اکا عبادتدن اعراض ایتمزلردی (ام عندهم خزائن ربك ام هم المصیطرون) یوخسه ربك جل شانه نك
خزائن رزقی انلرك عندنده میدر حتی که نبوتی دیلدکلری کمسه یه ویره ویا انك خزائن علمی انلر عندنده میدر که
حکمت اقتضا ایتدیکی کمسه یی الوهیته اختیار ایده لر یوخسه اشیا اوزره غالبلر میدر دیلدکلری کیفیت
اوزره تدبیر ایده لر (ام لهم سلم یستمعون فیه فلیأت مستمعهم بسلطان مبین) یوخسه انلرك ارتقاء ایده جك
نردبانلری می واردر که اکا صعود ایدوب ملائکه کلامنی ویا علم غیبدن انلره وحی اولنانی ایشیدوب زمان
مستقبلده اوله جق اموری بیله لر امدی مستمعلری حجت واضحه ایله کلسون که اول انك استماعنی تصدیق ایده
(ام له البنات ولکم البنون) یوخسه زعمکز اوزره کراهت ایتدیککز بنات الله تعالینك اولوب سزکچون بنون
اوله (ام تسألهم اجرا فهم من مغرم مثقلون) یوخسه یا محمد تبلیغ رساله اوزره انلردن اجرمی استدك انلر غرم
التزامندن استثقال ایدوب سکا اتباعدن زهد ایتدیلر (ام عندهم الغیب فهم یکتبون) یوخسه لوح محفوظ
انلرك عندنده میدر مغیباتی اندن یازیورلر ویاخود محمد علیه السلامه خبر ویردیکی بعث وجزانك زعملرنجه
اصلی اولمدیغن اندن بیلورلر (ام یریدون کیدا فالذین کفروا هم المکیدون) یوخسه انلر رسنی
اهلاك ایچون مکر ایتمکی دیلرلر که اول دار الندوه ده محمد علیه السلامه اولان مکرلریدر امدی کافرلر کیدلرنده
مغلوبین اولدیلر ویاخود کیدلرینك وبالیله جزالندیلر که اول یوم بدرده قتل اولنمشلردر (ام لهم اله غیر الله
سبحان الله عما یشرکون) یوخسه انلرك الله تعالیدن غیری الهیمی وارمیکه انك عذابندن حراست ایده الله تعالی
انلرك اشراکندن ویا اشراك ایتدکاری شیئك شرکتندن منزه اولدی (وان یروا کسفا من السماء ساقطا
یقولوا سحاب مرکوم) اکر انلر سمادن اوزرلرینه قطعه دوشمیجه ایمانه کلمزدیدکارندن صکره اوزرلرینه
تعذیب ایچون سمادن قطعه دوشدیکن کورسه لر فرط طغیان وعنادلرندن دیه لر که اشبو بری برینك اوزره
متراکم سحابدر که بزی ارواء ایچون ایتوبدر دیوب ایمانه کلمیه لردی (فذرهم حتی یلاقوا یومهم الذی فیه
یصعقون) امدی انلری ترك ایتکه طغیانلرنده لعب وخوض ایده لر شول کونه دکین که انده صعقه ایدرلر که اول
نفخه اولی عندنده در (یوم لا یغنی عنهم کیدهم شیئا ولا هم ینصرون) اولکونده کیدلری انلره برشیئی مفید
اولمز وانده نازل اولان عذابدن منع اولنمزلر (وان للذین ظلموا عذابا دون ذلك ولکن اکثرهم لا یعلمون)
شرك وکفرله نفسلرینه ظلم ایدنلره عذاب ناردن اول عذاب واردر که اول عذاب قبردر ویا دنیاده مؤاخذه در یوم
بدرده اولان قتل ویدی ییل قحط کبی لکن انلرك اکثری انی بلمزلر (واصبر لحکم ربك فانك باعیننا) امدی یا محمد

ربك جل شانه نك انلره امهال الله حكمنه ويا انلرك تكذيب وايذاسنه صبر ايت كه سن بزم رعايتمزده سن كفارك مكايدندن سنى كوررز (وسبح بحمد ربك حين تقوم) مجلسكدن قيامك حيننده (سبحانك اللهم وبحمدك) ديكل * ديمشلر ديكه اكر اول مجلس مجلس خير ايسه انكله احسانى آرتور ورواكر انك غيرى ايسه اكا كفارت اولور پيغمبريمز عليه السلام ايدر بركمسه كه بر مجلسه جلوس ايدوب انده لفظى كثير اوله اول مجلسدن قائم اولمزدن اول (سبحانك اللهم وبحمدك اشهد ان لا اله الا انت استغفرك واتوب اليك) ديسه اول مجلسده صدور ايدن الفاظنه كفارت اوله * ديمشلر ديكه نمازه طورديغنده (سبحانك اللهم وبحمدك وتبارك اسمك وتعالى جدك ولا اله غيرك) ديكل كه زيرا پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم نمازى انكله باشلردى * ديمشلر ديكه انكله مراد كيجه دوشكدن قالقوب نمازه داخل اولمغه اولان ذكر اللهدر (ومن الليل فسبحه) وكيجه نك بعضنده الله تعالى يه عبادت ايت كه اول نفسه اشق وريادن ابعددر (وادبار النجوم) وآخر ليلده نجوملك ادبارى حيننده يعنى فجرك طلوع عندنده صباحك ايكى ركعت سنتن ادا ايت

سورة النجم وهى ثنتان وستون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(والنجم اذا هوى) نجم حقيقى نكه اول ثريادر ويا سماده كى نجوملك كلسيدر نجانكه غروب ايده ويا يوم قيامتده منتثر اوله ويا نجانكه انكله شياطين رجم اولنه استراق سمع ايتدكلرنده ويا نجمله مراد قرآندر كه نجان نازل اوله ويا هر نبتدر كه ساقط اوله نجانكه اول ارض اوزره سقوط ايده ويا محمد عليه السلامدر نجانكه ليله معراجده سمادن نزول ايده (ماضل صاحبكم وماغوى) صاحبكز محمد عليه السلام طريق مستقيمدن عدول ايتمدى وباطل شيئى اعتقاد ايتمدى (وماينطق عن الهوى) اول هواى نفسندن سويلمز برا اول تكليف اولنمشدر كه توحيدى اظهار وشركى دفع وشرعى نشر ايده (ان هو الا وحى يوحى) انك دين امرنده ويا قرآنده سويلديكى دكل الا وحيدر كه الله تعالى دن وحى اولنوبدر (علمه شديد القوى) اكا انى برملك تعليم ايتدى قواسى شديددر كه اول جبريل عليه السلامدر خوارق ابدائنده اول اكا واسطه در روايت اولنديكه جبريل عليه السلام لوط قومنك قراسنى قنادى يله ماء اسوددن قلع ايدوب سمايه رفعندنصكره تقليب ايتدى وصالح عليه السلامك قومنى بر كره صيحه سيله جميعنى هلاك ايتدى وابليسى عيسى عليه السلامله سويلشوركن كورديكنده قنادى يله بر كره نفخ ايديجك هندستان نهايتنده بر طاغه ايركوردى (ذو مرة فاستوى) كه اول عقل ورأينده حصافت صاحبيدر خلق اولنديغى صورت حقيقيه سى اوزره استقامت ايتدى * ديمشلر ديكه انبيادن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن غيرى كمسه انى خلق اولنديغى صورتده كورميوبدر اما كه پيغمبريمز عليه السلام انى اول صورتده ايكى دفعه كوردى برى سماده وبرى ارضده وسائر اوقاتده آدمين صورتنده كوردى سائر انبيايه كلديككى كبى بر وقتده پيغمبريمز عليه السلام اكا ديديكه ديلرمكه بكا خلق اولنديغك صورتده كورينه سن مكر اول وقتده پيغمبريمز عليه السلام حراطاغنده ايدى جبريل عليه السلام مشرقدن طلوع ايدوب افقى سد ايتدى پيغمبريمز عليه السلام انى كوريجك بايلوب دوشدى اويله اولسه فى الحال عادتى اوزره آدمى صورتنه تحول ايدوب پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمى كندويه ضم ايتدى (وهو بالافق الاعلى) حالبوكه اول افق شمسده ويا سدرة منتهاده ايدى (ثم دنى فتدلى) بعده اول پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه قريب اولوب تعلق ايتدى (فكان قاب قوسين اودنى) حتى پيغمبريمز عليه السلامه انك قربى ايكى قوس دكلو ويا اندن اقرب اولدى (فاوحى الى عبده ماأوحى) جبريل عليه السلام اكا ايركوردى انيكه الله تعالى وحى ايتدى (ماكذب الفؤاد ماراى) پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك كوزى كورديكن قلبى تكذيب ايتمدى * ديمشلر ديكه ضمائرك كلسى الله تعالى يه راجعدر اويله اولسه شديد القوى ايله معنى * هو الرزاق ذو القوة المتين * دن مفهوملك مثليدر وانك اكا دنوى ترفع مكانيدر وتدليسى انى شرا شرمله جناب قدسه جذبيدر وانى طرفة العينده مكدن قدسه جذبله وانك بصرى الله تعاليناك اكا حكايت ايتديكنى تكذيب ايتمديكيدر زيرا كه امور قدسيه اولا قلب ايله ادراك اولنور بعده بصره نقل ايديلور ويا خود انك فؤادى كورديكنى بن سنى بلمزين ديمدى اكر انى ديسه كاذب

اولوردى زيرا اول انى بصر يله كوردسى كبى قلبيله بيلوبدر * رؤيتك معناسنده مفسرون اختلاف ايتديلر ابن عباس رضى الله عنه ديديكه محمد صلى الله تعالى عليه وسلم الله تعالى بى فؤاديله ايكى كره كوربدر وبر جماعت ديديلركه اول انى كوزيله ايكى كره كوربدركه اول انس وحسن وعكرمه قوليدر * ابن عباس رضى الله عنه ايدر الله تعالى ابراهيم عليه السلامى خلتله وموسى عليه السلامى كلامله ومحمد صلى الله عليه وسلمى رؤيتله اصطفا ايتدى (افتمارونه على مايرى) يا مشركين محمد عليه السلامك كورديكنده جدالمى ايدرسز كه انلرانك اسرائنى وجبريل عليه السلامى مشاهده سنى انكار ايدرلردى (ولقد رآه نزلة اخرى) محمد عليه السلام جبريل عليه السلامى صورت حقيقيه سنده رؤيت اخراده كوردى (عند سدرة المنتهى) كه اول رؤيت سدرة منتهى عندنده ايدى نجانكه اول سماء سابعه يه اسرا ايتدى سدرة منتها ايله مراد شجرة طوبى ويا شجرة نبقدر كه سماء سابعه نك فوقنده عرشك يميننده درانهار جنت انك اصلندن چيقار ملائكه اكا منتهى اولورانى تجاوز ايتمزلر كه انك نبقى هجر دستيلرى كبى وييراغى فيل قولقلرى كبيدر ويا خود خلائقك علم واعمالى انده منتهى اولور (عندها جنة المأوى) جنت مأوى انك عندنده دركه شهدانك ويا متقينك ارواحى ويا ملائكه انده قرار ايدرلر (اذ يغشى السدرة ما يغشى) اول سدره يى تغطيه ايدر خلائقدن اول كه الله تعالينك عظمت وكبرياسنه دلالت ايدر * ديمشلر ديكه التوندن كلبكلر ويا قرغالر مثالنده ملائكه در * ابو هريره رضى الله عنه دن مرويدر كه انى غشى ايدن نور خلاقدر حب اللهدن ملائكه غربان مثالنده انى قبليوبدر اول شجر اوزره واقع اولورلر * حديثده كلديكه انك هر بر ورقه سنده قائم بر ملك واردر كه الله تعالى بى تسبيح ايدر (مازاغ البصر وما طغى) محمد عليه السلامك بصرى كورديكى شيئدن ميل وتجاوز ايتمدى بلكه متيقن اولديغى حالده اثبات صحيحله اثبات ايتدى ويا اول رؤيتله امر اولنديغى عجائب رؤيتندن عدول وتجاوز ايتمدى اويله اولسه كورديكنى اخبارده كذب ايتمز (لقد رأى من آيات ربه الكبرى) ورسول الله اول ليلة معراجده الله تعالينك ايات وعجائب ملكيه وملكوتيه سندن عظماء وكبرايى كوردى (افرأيتم اللات والعزى ومناة الثالثة الاخرى) بكا خبر ويرلكه الله تعالى يه كافر اولوب لات وعزى ومنات نام اصنامه عبادت ايدرسز * ديمشلر ديكه لات نام صنم طائفه ثقيفك ويا نخله ده قريشك ايدى انى طواف ايدرلردى اول بر رجل صورتنده ايديكه سمنله سويق لت ايدوب حجاجه ييدررلردى * وعزى ايسه بر شجره ايدى غطفان اكا عبادت ايدرلردى * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم خالد بن الوليد رضى الله عنه يى اكا كوندردى حتى كه انى كسدى انك ديبندن بر شيطانه چيقوب صاچنى سور يبو كندى خالد اكا ايريشوب قتل ايتدى * واما كه منات بر صخره ايديكه هذيل وخزاعه ويا ثقيف اكا عبادت ايدردى قربانلرين انك قتنده ذبح ايدرلردى * ديمشلر ديكه اصنامك كلسى حجاره دن اولوب داخل كعبه ده عبادت اولنوردى يعنى اشبو آلهه كزك بر شيئه قدرتى وارميدر كه الله تعالى بى قويوب انلره عبادت ايده سز (الكم الذكر وله الانثى) يا مشركار سز كنديكز ايچون بنون قيلوب الله تعالى يه بنات اسناد ايدرسز حالبوكه سز بناتدن كراهت ايدرسز * كابى ايدر مشركار ديرلر ديكه اصنام وملائكه حاشا بنات اللهدر بزم انلره عبادتمز الله تعالى يه بزم ايچون شفاعت ايده لر (تلك اذا قسمة ضيزى) اشبو بر قسمتدر كه انده جور اولوبدر زيرا كه استنكاف ايتديككز شيئى الله تعالى ايچون قيلورسز (ان هى الا اسماء سميتموها انتم وآباؤكم) اول اصنام دكل الا اسماءدر سز وآباؤكز انلرى آلهه ديو اطلاق ايدوب سز حالبوكه الوهية معناسندن انلرده بر شيئ يوقدر (ما انزل الله بها من سلطان) الله تعالى انلرك الوهيتنه سزه بر برهان انزال ايتمديكه اكا تعلق ايده سز (ان يتبعون الا الظن وما تهوى الانفس) بلكه انلرك اول اصنامه عبادتلرنده والهه ديو تسميه لرنده توهم باطله ونفسلرينك هواسنه اتباع ايتمشلردر (ولقد جاءهم من ربهم الهدى) حالبوكه رب تعاليدن انلره رسول وكتاب كلمشدر انلر ايسه آنى ترك ايتديلر (ام للانسان ما تمنى فلله الآخرة والاولى) بوخسه انسان كافر ايچون هر تمنى ايتديكى اولورميكه اول آلهه لرندن شفاعت طمعلريدر امدى اول طمع باطلدر بلكه دنيا وآخرت ايكيسى يله الله تعالينكدر اول ايكيسندن ديلديكى شيئى ديلديكى كمسه يه ويرر هيچ بر شيئله انك اوزره تحكم ايدر يوقدر (وكم من ملك فى السموات لا تغنى شفاعتهم شيئا الا من بعد ان يأذن الله لمن يشاء ويرضى) سمواتده

نیجه ملك واردركه شفاعتلری هیچ برشیئی مفید اولمزالاشوندنصكره كه الله تعالی اذن ویره ملائكه دن اكا كه شفاعت ایتمه سن دیلیه نا سدن اولكسه ایچونكه شفاعت اولنمغه اهل اوله او یله اولسه اصنام عبده لری ایچون نیجه شفاعت ایدرلر (ان الذین لایؤمنون بالاخرة لیسمون الملائكة تسمیة الانثی) شونلركه آخرته ایمان كتورمزلر ملائكه نك هر برینی بنت دیو تسمیه ایدرلر (ومالهم به من علم ان یتبعون الاالظن وان الظن لایغنی من الحق شیئا) حالبوكه انلرك اول قوللرینه یقین ویاحجتلری یوقدر بلكه انلر ظنلرینه اتباع ایدرلر ظن ایسه حقدن برشیئی مفید اولمز زیرا كه حق شیئك حقیقتیدركه اول علم ادراك اولنور وظن ایسه معارف حقیقیه ده معتبر اولمز بلكه ظنك معتبر اولمسی عملیاتده در ✻ وعملیاته وصلت اولورشیئده در (فاعرض عن تولی عن ذكرنا ولم یرد الا الحیوة الدنیا) امدی یامحمد اعراض ایت شول كسه یی دعوت وشاننه اهتمامدنكه قرآنه ایمان وموجبیله عمل ایتمیه وعملیله حیوة دنیا منفعتن دیلیه زیرا كه دعوت انك عنادین وباطل اوزره اصرارین ارتورر (ذلك مبلغهم من العلم) انلرك حیوة دنیایی اراده لری علمدن غایت وصوللریدرانی تجاوز ایتمزلر (ان ربك هواعلم بمن ضل عن سبیله وهواعلم بمن اهتدی) رب تعالی اعلمدر شول كسه یه كه طریق هدایتی ترك ایده وآنیكه توحیدی تمسك ایدوب طریق هدایه كیده امدی انلری دعوتده نفسكی اتعاب ایتمكل سكا واجب اولان تبلیغدر سن ایسه آنی ادا ایتدك (ولله مافی السموات ومافی الارض) سماده وارضده اولان اشیانك جمیعی الله تعالینك خلق وملكیدرضالی مهتدیدن تمیز ایدوب هر فریقك احوالنی حفظ ایدر (لیجزی الذین اساؤا بما عملوا ویجزی الذین احسنوا بالحسنی) تاكه اساءت ایدنلره سوء عمللرینك عقابن ایده واحسان ایدنلره جنتله جزا ایده (الذین یجتنبون كبائر الاثم والفواحش الااللمم) شونلركه كبائرامدن وفواحشدن اجتناب ایدرلر ✻ دینلدیكه كبائر اثم ذنوبدن هرشیئدركه عتابی كبیر اوله فعلی اوزره وعید مترتب اوله ویافاعلنه حد واجب اوله وفواحش ایسه زنا وناحق یره قتل كبی ✻ دینلدیكه كبائر اثم الله تعالی یه شركدر وفواحش معاصیدر اللممدن یعنی صغائر ذنوبدن دكل كه زیرا اول مغفوردر اكرچه صاحبی توبه ایتمدیسه ده اول هرذنبدركه احیانده ایشلنه لكن اكا اعاده واقامت اولنمیه ویا اول زمان جاهلیتده ایشلنندر الله تعالی انكله مؤاخذه ایتمز ✻ دینلدیكه لمم ایكی وجه اوزره در ✻ بری هرذنبدركه الله تعالی انك اوزره دنیاده حد وآخرتده عذاب ذكرایتمش اولمیه اول هرذنبدركه صلواتله تكفیر اولنه كبائر وفواحش مرتبه سنه ایرمیه ✻ وبری دخی شول ذنب عظیمدركه انی مرة بعد مرة المام ایدوب اندن توبه ایده سعید بن المسیب ایدر اول هرشیئدركه قلبه خطور ایدر ✻ دینلدیكه لمم شول نظره دركه عمدسز واقع اوله اول مغفوردر واكر اعادهٔ نظر ایدیلورسه اول لمم دكلدر بلكه ذنبدر (ان ربك واسع المغفرة) ربك جل شانه نك رحمتی واسعه در صغائرنی مغفرت ایدرانك كه كبائردن اجتناب ایده ✻ ودخی دیلدیكی كسه لرك ذنوبندن صغیروكبیری مغفرت ایدرمسیئلره وعید ومحسنلره وعدذنصكره اشبو صفت كریمه یی ایرادده جملهٔ فوائددن بری اولدركه صاحب كبیره انك رحمتندن مأیوس اولمز والله تعالینك عهده سنه هیچ كسه یه عقاب ایتمسنك وجوبی توهم اولنمز (هواعلم بكم اذ انشأكم من الارض واذ انتم اجنة فی بطون امهاتكم) اول الله تعالی احوالكزه سزدن اعلمدر شول حیثیتدنكه ابتداء خلقكزی یعنی آدمی ترابدن خلق ایتدی وسزی انالریكز قارننده جنینلر تصویر ایتدی (فلاتزكوا انفسكم هواعلم بمن اتقی) امدی كندیلریكزی زكاء عمل وزیادهٔ خیرله ویامعاصی ورذائلدن طهارتله مدح ایتمكز اول الله تعالی سزلك تقیكزی وغیرتقیكزی وسزی صلب ادمدن چیقارمزدن اول بیلوبدر (افرأیت الذی تولی) كوردكمی شول كسه یی كه حقه اتباعدن وانك اوزره ثباتدن اعراض ایتدی (واعطی قلیلا واكدی) وشیٔ قلیل ویروب بعده بخل ایتدی اكثر مفسرین دیدیلركه سبب نزولی ولید بن المغیره دركه پیغمبریز صلی الله علیه وسلمه اتباع ایدردی بعض مشركین انی تعییرایدوب دیدیكه سن اشیاخ دینی ترك وانلری تضلیل ایتدك دیدیكه الله تعالینك عذابندن قورقرین اول مشرك اكا دیدیكه اكرسن بكا بعض مالك ویررسن سندن عذابی تحمل ایده یم اویله اولسه اول مرتد اولوب اول مشركه بعض مشروطن ویردیكندنصكره باقیسنه بخل ایتدی (اعنده علم الغیب فهو یری) یوخسه علم غیب انك عندنده میدركه صاحبی انك عذابن تحمل ایده جكنی

بیلدی (ام لم ینبأ بمافی صحف موسی وابراهیم الذی وفی) اكاخبرویرلمدیمی اولكه موسایه نازل اولان توراتده ویاصحائفده كه اول اون صحیفه اولوب توراتدن اول اول اكا نازل اولمشدی وكذلك ابراهیم علیه السلامه نازل اولان اون صحیفه ده كه اول ابراهیم علیه السلامك التزام ایتدیكی ویاامر اولندیغی شیئی اتمام ایتدی ویاالله تعالی یه اولان عهدنه وفاده مبالغه ایتدی (الاتزروازرة وزراخری) كه اول موسی وابراهیم صحفلرنده یازلمشدیكه هیچ برنفس حامله نفس اخرانك حملنی حامل اولمز یعنی هیچ بركناهكاركسه براخرك كناهیله مؤاخذه اولنمز وبوكا مخالف اولمزشول حدیث نبویكه بركسنه كیم اسلامده برسنت سیئه احداث ایده انكچون اول سنت سیئه نك وزری اولوروا كامتابعتله یوم قیامته دكین انی ایشلینلرك وزری دخی اولور دیو بیورلدی زیرا اول وبال اوزره سبب اولمری وزریدر (وان لیس للانسان الاماسعی) وانسان ایچون اخرتده نفع ایتمز الااولكه انی اخلاصله ایشلمش اوله ویااكانیت ایتمش اوله ✻ ابن عباس رضی الله عنه ایدر اشبوآیه سورهٔ طورده مذكور (الحقنابهم ذریتهم) قول شریفیله منسوخ الحكمدر زیرا كه ابناء اباؤك صلاحیله جنته كیررعكرمه ایدر اشبوحكم ابراهیم وموسی قوملرینه مختص ایدی بوخسه بوامت ایچون اعمال صالحه دن كندیلرك ایشلدیكی وغیرك انلر ایچون ایشلدیكی اولورشول دلیلله كیم برمرأه برصبیی رفع ایدوب دیدیكه یارسول الله بونكچون حج اولورمی دیدیكه نعم انكچون حج وسنكچون اجراولور وبررجل پیغمبریز صلی الله علیه وسلمه دیدیكه بنم انام وفات ایدوب دربن انكچون تصدق ایتسم اندن اكا اجرحاصل اولورمی دیدیكه نعم اولور (وان سعیه سوف یری) وانك خیروشردن عملی یوم قیامتده میزانده كوریلور (ثم یجزیه الجزاء الاوفی) بعده اول عبدك سعیی جزاء اوفی ایله جزا اولنور (وان الی ربك المنتهی) وجمیع خلائقك دونلرندنصكره انتهاء ورجوعلری الله تعالی یه در اعماللرینك جزاسنی ایدر (وانه هو اضحك وابكی) اول الله تعالی انسانده ضحك وبكانه قوت خلق ایتدی ویااول اهل جنتی جنتده اضحاك واهل ناری نارده ابكاء ایدر ویاارضی نباتله اضحاك وسمایی مطرله ابكاء ایدر ویااول انسانی مسرورمحزون ایدر زیراكه سرور ضحكی وحزن بكانی جلب ایدر (وانه هوامات واحیی) واول الله تعالی انی دنیاده اماته وآخرتده بعث ایچون احیاء ایدرانك غیری اماته واحیایه قادر اولمزحتی قاتل بنیه یی نقض ایدر واول حینده موت الله تعالینك فعلیله حاصل اولور (وانه خلق الزوجین الذكر والانثی من نطفة اذاتمنی) واول الله تعالی هرحیواندن ذكروانثایی خلق ایتدی شول نطفه دنكه رحم انثایه دفق ایدیلور ویااندن ولد خلق ویاتقدیر اولنور (وان علیه النشأة الاخری) وانك وعدی مقتضاسنجه خلقی اماته دنصكره بعث ایچون احیاء ایدر (وانه هو اغنی واقنی) واول ناسدن برطائفه یی اموال ایله سائردن غنی ایدروبرطائفه یی ایسه خلقه محتاج ایدر (وانه هورب الشعری) واول شعری نام كوكبی خلق ایتدیكه اول جوزانك خلقنده در خزاعه اكا عبادت ایدرلردی ابتداء انلره انی سنت ایدن قریش اشرافندن ابوكبشه نام رجل ایدی نجوم سمانی عرضنه قطع ایدر شعری ایسه طولنه قطع ایدرابوكبشه نام رجل انكله سائرعربه مخالفت ایتدی انلراصنامه عبادت ایدرلكن اول شعرایه عبادتی اختیار ایتدی پیغمبریز صلی الله علیه وسلم دینده عربه مخالفت ایتدیكیچون اكا ابن ابی كبشه دیو تسمیه ایتدیلر یعنی پیغمبریز صلی الله علیه وسلم عربه مخالفتده اكرچه ابوكبشه یه موافقت ایتدی لكن شعرایه عبادتی انكارنده اكا دخی مخالفت ایتدی (وانه اهلك عادا الاولی) اول الله تعالی هود علیه السلامك قومی عاد اولی یی ریح صرصرایله هلاك ایتدی وعاد اخری ایسه انلرك عقبی ارمدر (وثمود فماابقی) وصالح علیه السلامك قومی ثمودی صیحه ایله هلاك ایدوب عاد وثموددن هیچ برینی ابقاء ایتمدی (وقوم نوح من قبل انهم كانوا هم اظلم واطغی) ونوح علیه السلامك قومنی عاد وثموددن اول غرقله هلاك ایتدیكه انلرظلم وطغیانده اول ایكی فریقدن اكثرایدیلر زیراكه نوح علیه السلام انلرك اراسنده طقوز یوز اللی ییل مكث ایدوب انلری ایمانه دعوت ایتدیكجه انلرانی ضرب واذاء ایدرلردی بایلوب افاقت بولدیغنده یارب قومیمی مغفرت ایت بلدكلرندن ایدرلردی وانلرایچون الله تعالی یه اعتذار ایلردی كبارلری صغارلرینه اكا اذاء ایدلك وتكذیب ایدك دیو وصیت ایدرلردی (والمؤتفكة اهوی) ولوط علیه السلامك قومنك قراسنی جبریل علیه السلام قنادیله سمایه رفعندنصكره بامرالله اوستنی التنه دوندروب یره براقدی (فغشیها ماغشی) بعده سجیلدن

حجارەایله انی غشی ایتدی (فبأی آلاء ربك تتماری) یا انسان اشبومذکوراتی بلدکدنصکره ربك جل شانه نك
نعمتلرندن قنغیسنی انکارایدرسن اشبومذکوراتك بعضی نعم وبعضی نقم ایکن جمیعنه الاء دینلدی زیراکه
هیچ برنقمت خالی دکل یامعتبرینه عبرت وموعظه در ویاخود انبیاء ومؤمنینه اعدالرندن انتقامدر (هذا
نذیر من النذر الاولی) اشبو قرأن انذارات متقدمه جنسندن برانذاردر ویاخود اشبو رسول منذرین
جنسندن برنذیردر (ازفة الازفة لیس لها من دون الله کاشفة) قربله موصوف قیامت قریب اولدی
الله تعالیدن غیری انك کشفنه قادر احد یوقدر یعنی که اول واقع اوله لکن کشف ایتمز ویاخود انك وقتنی الله
تعالیدن غیری کشف ایدر یوقدر زیراکه انی هیچ کمسه یه بیلدرمیوبدر (افمن هذا الحدیث تعجبون
وتضحکون) اشبو قرأنه انکارله تعجب واستهزاء ایله ضحك ایدرسز (ولا تبکون وانتم سامدون)
وتفریطاتکزه تحزن ایدوب اغلمزسز ومع ذلك لهوایدر ویااندن اعراض ویا کا ایماندن استکبار ویا انی
استماعدن ناسی اشغال ایچون تغنی ایدرسز (فاسجدوا لله واعبدوا) امدی الله تعالی یی توحید ایدوب
اکا تواضع وخضوعله سجود ایدك ویا سجود تلاوه ایدك ویا اخلاصله صلواتی ادا وعبادتکزی اخلاصله ایدك
زید بن ثابت رضی الله عنه ایدر پیغمبرعز صلی الله علیه وسلمدن والنجم سوره سن اوقودم سجده ایتمدم اشبو
دلیلدرکه سجدۀ تلاوه واجب اولمیه عمر بن الخطاب رضی الله عنه ایدر الله تعالی اوزریمزه سجدۀ تلاوه یی
ایجاب ایتمیوبدر مکرکه انی دیلیه وزکه اول امام شافعی واحمد قولیدر وبرقوم سجدۀ تلاوه نك قاری ومستمعی
اوزره وجوبنه ذاهب اولدیلرکه اول امام ابو حنیفه قولیدر سورة القمر وهی خمس وخمسون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(اقتربت الساعة وانشق القمر) قیامتك قیامی اقتراب ایتدیکه قمر منشق اولدی اول انك اقترابی علاماتندندر
روایت اولندیکه کفار مکه پیغمبرعز صلی الله علیه وسلمدن صحت نبوتنه علامت استدکلرنده پرمغیله قمره
اشارت ایدوب باذن الله ایکی شق اولدی حتی جبل حرانك ایکی شقی اراسنده کورلدی (وان یروا آیة یعرضوا
ویقولوا سحر مستمر) اکر کفار مکه محمد علیه السلامك صحت نبوتنه دلالت ایدر معجزه کورسه لر انی تأمل
وا کا ایماندن اعراض ایدوب اول سحر مستمردر دیرلر (وکذبوا واتبعوا اهواءهم وکل امر مستقر) اول
رسولی ویا ایتی تکذیب ایدرلر وشیطانك انلره تزیین ایتدیکی اهوالرینه اتباع ایدرلر وهر امر برغایته منتهیدر
خیر اهل خیره وشر اهل شره ایر یعنی خیر اهلنی جنته وشر اهلنی ناره ادخال ایدر (ولقد جاءهم من الانباء مافیه
مزدجر) حالبوکه انلره قرأنده قرون خالیه ویا انباء اخره اخبارندن کلدی اول شیکه انده تعذیب ووعیددن
زجر ایدر واردر (حکمة بالغة فما تغنی النذر) قرأن برحکمت تامه در انده خلل یوقدر امدی اکر اول
حکمتی تصدیق ایتمزلرسه عذابك نزولی حیننده انلره انذار ایدن رسوللرك نفعی اولمز (فتول عنهم) اویله
اولسه انلره تبلیغ واوزرلرینه حجتی الزامدنصکره انلری ترك ایت (یوم یدع الداع الی شیء نکر) ذکرایت شول
کونیکه اسرافیل علیه السلام صخرۀ بیت المقدس اوزره طوروب نامی برشیئه دعوت ایده کیم نفوس انی انکار
ایدەلر که اول نار جهنم ویا اهوال یوم قیامتدر (خشعا ابصارهم یخرجون من الاجداث کانهم جراد منتشر)
قبرلرندن چیقه لر بصرلری هولدن خاشع وذلیل اولدیغی حالده کویاکه انلر کثرت وتموجده واماکنه انتشارده
چکرکه لردر قنده کیده جکلرین بلمزلر (مهطعین الی الداع) دعوت ایدن اسرافیل علیه السلامدن یکابه
بوینلرین اوزادوب اکا نظر ایدراولدقلری حالده سرعتله کیده لر (یقول الکافرون هذا یوم عسر)
کافرلر دیه لرکه اشبو کون بزه نه صعب شدید اولور* دینلدیکه قبرلرندن چقدقلرندنصکره قرق ییل اباق اوزره
طورغریله لر بعده حسابه کوندریله لر (کذبت قبلهم قوم نوح فکذبوا عبدنا وقالوا مجنون وازدجر) کفار
مکه دن اول عبدیمز نوح علیه السلامی قومی تکذیب ایدوب انی مجنوندر دیدیلر انواع اذیت ایله اول تبلیغدن
زجر اولندی (فدعا ربه انی مغلوب فانتصر) نوح علیه السلام ربتعالی یه دعا ایدوب دیدیکه الهی قوم
اراسنده مقهورم بنم ایچون انلردن انتقام ایت (ففتحنا ابواب السماء بماء منهمر) ابواب سمانی شدت ایله دوکیلور
یغمور ایله فتح ایتدك (وفجرنا الارض عیونا فالتقی الماء علی امر قد قدر) وارضك کلیسنی عیون منفجره کبی
هر محلدن ماء نبع ایدر قلدق اویله اولسه ماء سماء وماء ارض بری برینه ملتقی اولدی برحال اوزره که الله تعالی

انی ازلده تقدیر ایتمشدی ویاامر اوزره که انی اول تقدیر ایتدیکه اول نوح علیه السلام قومنك طوفانله
هلاکیدر (وحملناه علی ذات الواح ودسر) وبزنوحی حمل ایتدك برسفینه اوزره که اول یعنی تخته لردن
دوزیلوب مسمارلرله محکم اولنمشدر (تجری باعیننا جزاء لمن کان کفر) اول بزم مرادمزده جاری اولور
حفظمزله محفوظ اولدیغی حالده تاکه اول فعلمز کافرلره انتقام اوله شول ذات ایچونکه اکا انکار اولندیکه اول
نوح علیه السلامدر ویا الله تعالیدر (ولقد ترکناها آیة فهل من مدکر) بز اول سفینه یی جبل جودی اوزره دهر
طویل ابقا ایتدك که انکله اعتبار اولنور عبرت اوله اویله اولسه الله تعالینك قوم نوحه اولان صنعیله معتبر
کمسه وارمیدرکه انك صانعنه مؤمن ومطیع اوله* دینلدیکه اندن اول ناس سفینه نه ایدیکنی بلمزلردی
کوریجك انی نمونه ایدینوب سفینه لر دوزدیلر واذن الهیله دریاره یوزدردیلر (فکیف کان عذابی ونذر)
تأمل ایتکه بنم عذاب وانذارم نیجه اولدی شول کمسه لره کیم رسوللرم انلری انذار دنصکره ایمانه کلمدیلر (ولقد
یسرنا القرآن للذکر فهل من مدکر) بز قرأنی تیسیر وتهیئه ایتدك اذکار واتعاظ ایچون انده کی مواعظ وعبری
تبیین وتکریرله ویاحفظ ویاقرأت ایچون الفاظنی اختصارله امدی انکله اتعاظ ایدر وارمیدرکه متعظ اولوب انی
اذعان واتقان ایده* دینلدیکه کتب منزله نك هیچ بری قرأندن غیری امدن هیچ کمسه یه اولندن اخرینه دکین
حفظی میسر اولمیوبدر (کذبت عاد فکیف کان عذابی ونذر) عاد قومی رسوللری هود علیه السلامی
تکذیب ایتدیلر امدی تأمل ایتکه انلره عذاب وانذارم نیجه واقع اولدی انی حق بولمدیلرمی (انا ارسلنا علیهم
ریحا صرصرا فی یوم نحس مستمر) بز انلر اوزره ریح بارده شدیدة الهبوب ارسال ایتدك برکونده که
شومی اوزرلرینه مستمر اولدی حتی اول انلرك صغار وکبارنی اهلاك ایدوب هیچ برینی ابقا ایتمدی که اول شهرك
اخر اربعاسنده ایدی (تنزع الناس کانهم اعجاز نخل منقعر) اول ریح انلری یرلرندن قوپاردر بعده باشلری
اشغه یره اوروردی انکله باشلری ازیلوب بوینلری قریلوردی اصول نخل کبی که مغارسندن قلع اولنوب
یراوزره دوشرلمسی کبی (فکیف کان عذابی ونذر ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل من مدکر کذبت ثمود
بالنذر) ثمود قومی رسوللری صالح علیه السلامی تکذیب ایتدیلر شول وقتنکه اول انلره انذارات ومواعظله
کلدی (فقالوا ابشرا منا واحدا نتبعه انا اذا لفی ضلال وسعر) دیدیلرکه بز جنسمزدن ویا جملەمزدن
اولوب اوزریمزه فضلی اولمیان کمسه یه اتباعمی ایدرز اتباع ایتدیکمز تقدیراوزره هدایتدن خطاده وحقدن
بعدده اولورز (ءالقی الذکر علیه من بیننا بل هو کذاب اشر) اکا وحیی نازل اولدی حالبوکه ارامزده
اول وحیه احق وار ایدی بلکه اول قولنده کذابدر خلق اوزره متکبردر بطری انی ادعا ایله اوزریمزه ترفعه
حمل ایتدی (سیعلمون غدا من الکذاب الاشر) الله تعالی دیدیکه اوزرلرینه عذاب نازل اولدیغنده ویایوم
قیامتده بلیسرلردرکه قولنده کاذب اولوب بطری حقدن استکباره وطلب باطله حمل ایدن صالحمیدر یوخسه
انی تکذیب ایدنلرمیدر بعده صالح علیه السلامدن دیلدیلرکه انلره طاشدن برناقه چیقاره چون صالح علیه
السلام الله تعالیدن انی دیلدی وحی اولندیکه (انا مرسلوا الناقة فتنة لهم فارتقبهم واصطبر) بز انلری
اختبار ایچون دیلدکلری منوال اوزره طاشدن برناقه اخراج ویابعث ایدرز امدی یاصالح انلرك هلاکنه
منتظر اولوب صنعلرینه نظر واذالرینه صبر ایت (ونبئهم ان الماء قسمة بینهم کل شرب محتضر) وانلره خبر
وبرکه ناقه ایله انلرك بیننده ماء قسمت اولنمشدر برکون ناقه نك وبرکون انلرك کدر ماءدن هر نصیبه نوبتیسی
حاضر اولسون ناقه نك نوبتنده اول مایه انلردن کمسه کلمسون وانلرك نوبتنده ناقه اکا کلمسون (فنادوا
صاحبهم فتعاطی فعقر) اویله اولسه انلر ناقه نك قتلنه قصد ایدوب صاحبلری قدار بن سالفی اکا چغردیلر
قدار دخی الینه سیف الوب انکله ناقه یی قتل ایتدی (فکیف کان عذابی ونذر) امدی یاصالح نظرایتکه
بنم انلری تعذیب وانذارم نه کیفیت اوزره اولور (انا ارسلنا علیهم صیحة واحدة فکانوا کهشیم المحتظر)
بز انلرك اوزره جبریل علیه السلامی کوندردك برکره صیحه ایتمکله جمیعن هلاك ایتدك اویله اولسه شول شجر
یابس منکسر کبی اولدیلرکه صاحب حظیره انی جمع ایدوب ماشیه سنه حظیره قیلور ویاخود شول حشیش
یابس کبی که صاحب حظیره انی ماشیه سنه ذخیره اولسون ایچون جمع ایدر (ولقد یسرنا القرآن للذکر فهل
من مدکر کذبت قوم لوط بالنذر) قوم لوط رسوللری لوط علیه السلامی تکذیب ایتدیلر (انا ارسلنا علیهم

حاصبا الا آل لوط نجيناهم بسحر) بز انلرك اوزره بر يح كوندردك كه اول انلره حصباء ياغدردى الا آل لوطى بر سحر وقتنده هلاكدن خلاص ايتدك (نعمة من عندنا كذلك نجزى من شكر) بزم عندمزدن انلره انعام ايچون ايمان وطاعتله بزم نعمتلريمزه شكر ايدنه بز بويله جزا ايدرز (ولقد انذرهم بطشتنا فتماروا بالنذر) حالبوكه لوط عليه السلام انلرى بزم بطشهٔ عذابمزله تخويف ايتدى انلر ايسه لوط عليه السلامى انذارنده شك ايدوب تكذيب ايتديلر (ولقد راودوه عن ضيفه فطمسنا اعينهم فذوقوا عذابى ونذر) انلر لوط عليه السلامدن ديلديلر كه اضيافنى انلره تسليم ايده انلر ايسه ملائكه اولوب جملهدن برى جبريل عليه السلام ايدى * روايت اولنديكه وقتا قوم لوط لوط عليه السلامك دارنه كاوب دخول ايچون بابنه معالجه ايتديلر اول ملائكه لوط عليه السلامه ديديلر كه بز الله تعالينك رسوللرى بز انلر بزه واصل اولوردكالردر قوغل كيرسونلر لوط عليه السلام انى بليجك چكيلوب حتى كه ملائكه نك اوزرينه كيرديلر جبريل عليه السلام قناديله انلرك كوزلرينى مسح ايديجك كوزلريله يوزلرى دوبدوز اولدى متحيرين اولوب چقمغه قپويى بولمديلر حتى كه لوط عليه السلام انلرى دارندن طشره چيقاردى الله تعالى ايدر بز انلره ديدك كه امدى بنم عذابمى وانذارمى ذوق ايدك (ولقد صبحهم بكرة عذاب مستقر) بر نهار معينك اولنده انلره بر عذاب ايرديكه مستقر اولوب انلرى ناره تسليم ايتدى (فذوقوا عذابى ونذر) وانلره ديلديكه امدى بنم عذاب وانذارمى ذوق ايدك (ولقد يسرنا القرءآن للذكر فهل من مدكر) اشبو قول شريف ذكر اولنان هر قصهده تكرير اولندى تاكه انكله هر رسولى تكذيب عذاب نزولنى مقتضى ايدكى بيلنه وهر قصهنك استماعى اذكار واتعاظى مستدعى ايدكى تأمل اولنه وتنبيه وايقاظى استينافله سهو وغفلهنك غلبهسندن صاقنله (ولقد جاء آل فرعون النذر) فرعونه واتباعنه موسى وهارون وانلرك غيرى رسوللريمز كلدى (كذبوا باياتنا كلها فاخذناهم اخذ عزيز مقتدر) انلر بزم موسايه ويرديكمز طقوز ايتلرك كليسنى تكذيب ايتديلر اوليله اولسه بز انلرى عذابله اخذ ايتدك شول منتقم قادر اخذيله كيم انك ديلديكى شيئى ايشلمكدن هيچ برشى عاجز ايدر دكلدر (أكفاركم خير من اولئكم ام لكم برآءة فى الزبر) يا معشر عرب سزلك كفاريكزمى اشد واقوادر قوم نوح وعاد وثمود وقوم لوط وآل فرعوندنكه انلره نقمه وعذابمز حلول ايتدى يوخسه كتب سماويهده سزه نازلمى اولدى اول كمسهكه سزدن كافر اوله امم خاليهيه ايريشن عذابدن اول برى اوله (ام يقولون نحن جميع منتصر) يوخسه انلر ديرلرميكه بز برجماعتز كه امريمز مجتمعدر اعدادن امتناع ايدر مغلوب اولمزز ويا برى برلريمزه نصرت ايدرز (سيهزم الجمع ويولون الدبر) مشركلرك جميعى حربده منهزم اولوب وارلرينه منصرف اوليسرلر دى الله تعالى اشبو وعدكريمنك صدقنى يوم بدرده اظهار ايتدى (بل الساعة موعدهم والساعة ادهى وامر) بلكه يوم قيامت انلرك عذاب اصليلرينك موعديدر دنياده ايرشن ايسه انك طلائعندندر وقيامت بر امر فظيعدركه انك دواسنه اهتدا اولنمز ومذاقى عذاب دنيادن امردر (ان المجرمين فى ضلال وسعر) مشركون دنياده طريق حقدن بعدده واخرتده قزغن اتشلردهدر (يوم يسحبون فى النار على وجوههم ذوقوا مس سقر) شول كونده كه جهنمده يوزلرى اوزره سورنديلوب نارك حرواليمنى ذوق ايدك دينور (انا كل شىء خلقناه بقدر) هر شيئى بز مقدر ومقتضاى حكمت اوزره مرتب ويا خود هر شيئى مقدر ولوحده مكتوب خلق ايتدك (وما امرنا الا واحدة كلمح بالبصر) هر شيئكه بز انك ايجادنى اراده ايتسهوز انك حصولى كلمهٔ واحدهدر يعنى كن ديمزدركه انكله لمح بصردن اسرع زمانده وجوده كلور * ابن عباس رضى الله عنه ايدر يعنى بنم خلقمده قضاؤم لمح بصردن اسرعدر ويا مجيء ساعته امريمز سرعتده طرف بصر كبيدر (ولقد اهلكنا اشياعكم فهل من مدكر) يا اهل مكه كفر وتكذيبده امم سالفهدن اشياعكزى هلاك ايتدك انلرك حالندن اعتبار ايدرميسزكه تكذيبى ترك ايدوب مؤمن اوله سز (وكل شىء فعلوه فى الزبر) خير وشردن هر شيئكه عبادانى ايشلر كرام كاتبينك ديوانلرنده اول ثابتدر (وكل صغير وكبير مستطر) وخلق واعمال واجالدن هر صغير وكبير لوح محفوظده مسطوردر (ان المتقين فى جنات ونهر) شرك وعصياندن صاقنان مؤمنلر اخرتده جنتلرده وماء ولبن وخمر وعسل نهرلرى عندندهدر ويا خود ضياء ووسعتدهدر ويا انهاردهدركه انده ليل يوقدر (فى مقعد صدق عند مليك مقتدر) مسكن طيبهدهدركه قلوب انى استحسان ايدوب وراضى اولور الله تعالى عندنده مقربين اولدقلرى

حالده كه اول واسع الملك اولوب هر شيئه قادردر وانلر اهل صدقه مختص مكانندهدر

سورة الرحمن وهى ثمان وسبعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(الرحمن علم القرءآن) الله تعالى كه رحمانيتله متصفدر محمد صلى الله عليه وسلمه قرآنى تعليم ايتدى وقتا كه مشركون رحمن ندر بز اول اسمله مسمى رحمن اليمامه يعنى مسيلمة الكذابدن غيرى بلمزز ديديلر ويا خود انكه قرآنى محمد عليه السلامه بشر تعليم ايدر ديديلر بو آية نازل اولدى وقتا كه اشبو سوره نعم دنيويه واخرويهنك تعدادى اوزره مقصوره اولدى انى رحمانله تصدير ايتدى ونعم دينيهنك اصل واجلى اولان شيئى تقديم ايتديكه اول قرآنى انعام وتنزيل وتعليمدركه اول اساس دين ومنشأ شرع واعظم وحى واعز كتبدر زيرا كه قرآن اعجازيله وخلاصهٔ كتبى اشتماليله كندويى مصدق وانلره مصداق اولمشدر (خلق الانسان علمه البيان) كه اول آدم عليه السلامى خلق ايدوب اكا هر شيئك اسمنى ويا لغاتك كليسنى تعليم ايتديكه جميعنك افضلى عربيدر وبعضيلر ديديلر كه انساندن مراد جميع ناسدركه انلره نطق وكتابه وفهم وافهام تعليم ايتدى حتى كه سو باديكنى واكا سويلديكنى بيلدى ويا خود هر قومه تكلم ايتدكلرى ويا محمد عليه السلامى خلق ايدوب اكا احوال ماضيه ومستقبلهيى تعليم ايتدى (الشمس والقمر بحسبان) شمس وقمر بروج ومنازلنده حساب معلوم مقدرله جارى اولورلر حتى كه انكله امور كائنات سفليه منتظم اولور وفصول واوقات اختلاف بولور وسنون وحساب بلنور (والنجم والشجر يسجدان) نجوم سماء واشجار ارض بكره وعشيده الله تعالى يه سجده ايدرلر بر كيفيت اوزره كه انى بنه الله تعالى بيلور ويا خود سجودلريله مراد الله تعالينك انلره اراده ايتديكى شيئه بالطبع انقيادلريدر مكلفيندن ساجدلرك بالطبع انقيادى كبى * ديلديكه نجم نباتله مراد اول شيئدركه ساق اوزره قائم اولميه يقطين كبى وشجر اولدركه ساق اوزره قائم اوله بادنجان كبى (والسماء رفعها) الله تعالى سمايى مرفوعة المحل خلق ايتديكه اول منشأ اقضيه ومنزل احكام ومحل ملائكهدر (ووضع الميزان ان لا تطغوا فى الميزان) الله تعالى ناس بيننده عدلى وضع ايتدى هر مستعده مستحقنى توفير وهر حق صاحبنه حقنى توفيه ايله تا كه امر عالم انكله قيام ونظام بوله ويا انكله مراد مقادير اشيا بلنهجك الات اولان ميزان ومكيال وغيريدر تا كه ميزانده اعتدال وانصافى تجاوز ايتميهسز ويا خود معنى انلره ديكه ميزانده جور ايتمكز كرك كسه اخذ ويا اعطا ايدك (واقيموا الوزن بالقسط ولا تخسروا الميزان) وناس ايچون وزنى عدلله تقويم ايدك ووزن اولنان شيئكه ناسك حقيدر نقص ايتمكز (والارض وضعها للانام) الله تعالى يرى خلق ايچون ويا هر ذى روح ايچون صو اوزره بسط ايتدى (فيها فاكهة والنخل ذات الاكمام) اول يرده تفكه اولنور اشيانك انواعى واردر ودخى نخل كه اول ذات اوعيهدر ويا هر شيئكه ليف ويا سعف وغيريله غطالودر (والحب ذو العصف والريحان) ودخى انده حبوباتدن حنطه وشعير وسائر تغدى اولنور اشيا واردركه انك ورق يابسى اولور ودخى شم اولنور نبات وار (فبأى آلاء ربكما تكذبان) يا انس وجن ربكز جل شانهنك قنغى نعمتلرينى تكذيب ايدرسز * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم سورة الرحمانى آخرينه دكين اصحابنه اوقيوب انلر ايسه سكوت ايتديلر ديديكه سبب ندر سزى ساكتين كوردم بن انى جنيلره اوقوديغمده اشبو ايتى تكرار ايتديكجه يا ربنا نعمتلركدن هيچ برشيئى تكذيب ايتمزز حمد سكادر ديو رد جواب ايتديلر (خلق الانسان من صلصال كالفخار) الله تعالى انسانى طين يابسدن خلق ايتديكه اول صدا ويردى * روايت اولنديكه الله تعالى آدم عليه السلامى ترابدن خلق ايتديكه انى طين بعده حمأ مسنون بعده صلصال قلدى (وخلق الجان من مارج من نار) وجنك باباسنى ويا ابليسى شول دخانى يوق صافى ناردن خلق ايتدى (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانهنك قنغى نعمتلرينى تكذيب ايدرسز اطوار خلقكزده سزه افاضه ايتدى حتى كه سزى افضل مركبات وخلاصهٔ كائنات قلدى (رب المشرقين ورب المغربين) كه اول الله تعالى مشرق صيف ومشرق شتاء ومغرب صيف ومغرب شتانك ربى وخالقيدر (فبأى آلاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانهنك قنغى نعمتلرينى تكذيب ايدرسزكه اول سزه اعتدال هواء واختلاف فصولده حاصل اولان انواع نعم لا يحصى فوائد خلقيله انعام ايتدى (مرج البحرين يلتقيان) الله تعالى بحر مالحله بحر عذبى مزج ايتدى ايكسى برى برينه

اوزره‌ند اولنورلر (يرسل عليكما شواظ من نار ونحاس فلا تنتصران) يا كفار انس وجن يوم قيامتده
باشلر يكز اوزره ناردن الهب خالص وصفر مذاب دوكولورسز ايسه اول عذابدن امتناعه قادر اولمزسز
(فباى الاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز زيرا كه تهديد لطفدر ومطيع
وعاصى بيننى جزاء وانتقام ايله تميز عداد الاءدندر (فاذا انشقت السماء فكانت وردة كالدهان) يعنى چونكه
بعدنصكره جهنمك حرندن سما منشق اولوب ساعت واحده‌ده عصير زيت كبى الوانله متلون اولوب ورده
لونده كى فرس كبى ربيعده اصفر واول شتاده احمر وشدت شتاده اغبر اولور يعنى اولكونك هيبتندن اكا ايريشن
حرجهنمله ياغ ده هن مذاب كبى دكلور (فبأى الاء ربكما تكذبان) ربكز حق تعالينك قنغى نعمتلرين
انكار ايدرسزكه نجات اول سزه اولكونك هيبت وعذابندن خوف وحزن ايركورميه (فيومئذ لا يسئل عن
ذنبه انس ولا جان) سمانك انشقاقى كوننده انس وجاندن هر كسه عمل قبيحندن سؤال اولنمز زيرا كه
سمالرندن بلينورلركه اول سواد وجوه وزرقهٔ عيوندر صالحلر سيماسندن بلنمسى كبى كه اول غره وتحجيلدر
دينلديكه سؤال اولنمامالر ينه سبب تا كه بلنمسى انلر قبلندن اولميه زيرا كه الله تعالى انلرك جميع احوالنى
بيلو بدر وحفظه ملكلرى يازوبدر حتى ملائكه انلره فلان عملى ايشلديكزمى ديو سؤال ايتمزلر بلكه انلرى
سمالرندن بيلورلر اكر دينورسه كه اشبو اياتله سورهٔ حجرده كى (فوربك لنسألنهم اجمعين عما كانوا يعملون)
ايتى بيننده توفيق نوجهله دردينوركه يعنى الله تعالى انلره سز شونك وشونك كبى كناه ايتديكز ديو سؤال ايتمز
زيرا كه اول انلرك اعمالنه انلردن اعلمدر بلكه انلره سز شونك وشونك كبى كناهى نيچون ايشلديكز ديو سؤال
اولنور * دينلدى كه يوم قيامتده بعض مواطنده سؤال وبعضنده سؤال اولنمز وياخود قلبه صفاوير رشيدن
سؤال اولنمز بلكه سؤال اولنمارى توبيخ وتقريع وجهى اوزره اولور وياخود بر مجرمك ذنبندن مجرم اخر
سؤال اولنمز (فبأى الاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك اولكونده عباد مؤمنينه اولور الائنك قنغيسن انكار
ايدرسز (يعرف المجرمون بسيماهم فيؤخذ بالنواصى والاقدام) اولكونده مجرمون سيمالرى سواد وجوه
وزرقهٔ عيونلريله بيلنوب صاچلرى واياقلرندن اخذدنصكره ناره براغيلورلر وياخود كاهى اياقلرندن اخذ
اولنوب يوزلرى اوزره سورود يلوب ناره براغيلورلر (فباى الاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرين
انكار ايدرسزكه مؤمنلردن بونك كبى عذاب شديدى دفع ايدر بعده انلره دينوركه (هذه جهنم التى يكذب
بها المجرمون) اشبو اول جهنمدركه مجرمون انى تكذيب ايدرلردى (يطوفون بينها وبين حميم آن) انلر
انده شول حرارتى نهايته ماءحار بيننده سعى ايدرلركه اول انلر اوزره دوكلور واندن ايچريلور * دينلديكه
انلر اجقد قلرنده زقوم يدر يلوب بوغزلرنده طورروصوصادقلرنده حميم ايچريلوب انكله جوفلرى غليان ايدر
(فباى الاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز اكا ايمان وحقيقتنه اذعانكز
سببيله سزى بوغصه‌دن انجا ايتدى (ولمن خاف مقام ربه جنتان) شول كمسه كه يوم قيامتده حساب
ايچون رب تعالينك حضورنده قيامدن خوف ايدوب اكا مخالفتى ترك واطاعتى التزام ايده انكيچون ايكى جنت
واردر برى خائف انسى وبرى خائف جنى ايچون زيرا كه خطاب ايكى فريقه‌در وياخود انلردن هر كمسه يه
ايكى جنت اولور برى عقيده‌سى وبرى عمليچون وياخود برى فعل طاعات وبرى ترك مخالفاتيچون وياخود انك
برى عملنه ثواب اولور وبرى ايسه الله تعاليدن فضل اولور ويا انك برى روحانيه وبرى جسمانيه‌در (فبأى الاء
ربكما تكذبان ذواتا افنان) اول ايكى جنتده اشجارى وثماردن انواع واردر ويا انك اشجارى چوق بوداقلودركه
ميوه‌سى بتور وبيراغنك وفرنيله كولكه‌سى بسيط اولور (فبأى الاء ربكما تكذبان) اول سزه بونك كبى
نعمت وافره وراحت متكاثره‌يى تقدير ايتمشكن سز انك قنغى نعمتلرين انكار ايدرسز (فيهما عينان
تجريان) اول ايكى جنتده ايكى پكار واركه برينه تسنيم وبرينه سلسبيل دينور جارى اولور (فبأى الاء
ربكما تكذبان فيهما من كل فاكهة زوجان) واول ايكى جنتده هر فاكهه‌دن ايكشر صنف واربرى عريف
وبرى معروفدر وياخود برى رطب وبرى يابسدر * ابن عباس رضى الله عنه ايدر دنياده كى ميوه‌لر طاتلوسنك
واجيسنك جنتده نظيرى واردر الا بوكه جميعى طاتلودر (فبأى الاء ربكما تكذبان متكئين على فرش بطائنها
من استبرق) اول خائفلر ناعمين اولدقلرى حالده شول فراشلر اوزره اتكا ايدرلر باطنلرى ديباج اخضر

متجاوز اولوب سطحلرى تماس ايدر وياخود بحر فارسله بحر روم ايكسى برى برينه التقاء ايدر زيرا اول ايكسى
بحر محيطدن منشق ايكى خليج منزلنده‌در بحر محيطده برى برينه قاوشور (بينهما برزخ لا يبغيان) اول
ايكسى بيننده الله تعالينك قدرتندن ويا ارضدن حاجز واردركه ايكسندن هيچ برى اخر اوزره ممازجه وابطال
خاصيه ايله بغى ايتمز وياخود اول ايكسى حدلرينى تجاوز ايتمزلر ايكسى بيننده كى اشيايى اغراقله (فبأى الاء
ربكما تكذبان يخرج منهما اللؤلؤ والمرجان) اول ايكى بحردن درلك كبارى وصغارى چيقار * دينلديكه
مرجانله مراد معروف اولان مرجاندر درلك انجق بحر مالحدن چيقه‌سى صحيح اولديغى قول اوزره
ايكسندن چيقار دينلمسنك معناسى انك حصولى ملح وعذبك اجتماعندن اولور (فبأى الاء ربكما تكذبان
وله الجوار المنشأت فى البحر كالاعلام) واول الله تعالينك امر وارادتيله دوزلمش وياخشبلرى برى برينه رفع
ايدلمش دريا ده يورر بيوك سفينه لرى واركه عظم وارتفاعده طاغلر كبيدر (فبأى الاء ربكما تكذبان)
ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسزكه اول سزيچون مواد سفاينى خلق ايدوب انى اخذه وكيفيت
تركيبه وبحرده اجرايه ارشاد ايتدى براسبابله كيم انك خلق وجمعنه اندن غيرى احد قادر اولمز (كل من عليها
فان ويبقى وجه ربك ذو الجلال والاكرام) يريوزنده كى حيوانات ومركباتك جميعى فانيدر ربك جل شانه نك
ذاتى باقيدركه اول استغناء مطلق وفضل عام صاحبيدر (فبأى الاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى
نعمتلرينى انكار ايدرسزكه صدد فناده اولان لا يحصى اشيايى رحمت وفضلندن ابقا ايتدى وكلى افنادنصكره
اعاده وحيات ابديه ونعيم مقيم ايله انعام ايتدى (يسأله من فى السموات والارض كل يوم هو فى شان) اول
الله تعاليدن سمواتده اولنلر اكا عبادته قوت وارضده اولنلر رزق ومغفرت استرلر زيرا كه ذوات وصفاتلرنده
محتاجلردر اول الله تعالى هر وقتده قضاء سابق اوزره احداث اشخاص وتجديد احوال ايدر احياء واماته
ايدر برقومى عزيز وبرقومى ذليل ايدر خلقك كيمنى مريض وكيمنى صحيح ايدر داعى يه اجابت وسائله اعطا ايدر
اهل ذنوبه مغفرت واهل طاعته رحمت ايدر وامورلا يحصيكه ديلديكى كيفيت اوزره انى خلق وتحويل ايدر
سفيان بن عيينه ايدر دهرلك كليسى الله تعالى عندنده كويا ايكى كوندر بركونى مدت ايام دنيادر وبركونى
ايسه يوم قيامتدر اما مدت دنيانك شانى امر ونهى احياء واماته منع وعطادر اما مدت يوم قيامتك شانى جزاء
وحساب ثواب وعقابدر * دينلديكه الله تعالينك شانى كوندله كيجه‌ده اوچ عسكر چيقارمقدر برعسكرى
اصلاب اباءدن ارحام امهاته چيقارر وبرعسكرى ايسه ارحامدن دنيايه چيقاررو برعسكرى ايسه دنيادن
قبوره كوندرر بعده جميعى الله تعالينك دركاهنه جمع اولور * دينلديكه انكله مراد مقاديرى مواقيتنه
سوقدر وياخود معناهر كونده انك عبيدنه برجديدى واردر (فبأى الاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك
قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسزكه اول عبادنك مسئولنى ويرر وتمكن عدمدن انلر ايچون انى چيقارر
(سنفرغ لكم ايه الثقلان) يا انس وجن يوم قيامتده سزلك حساب وجزاكز ايچون تجرد ايدرز سز انس وجن
ثقلان ديو تسميه اولنديلر ارض اوزره ثقللر يچون ويا رأى وقدرلرى رزانتيچون ويا تكليفله ثقيل
اولدقلريچون (فبأى الاء ربكما تكذبان) ربكز جل شانه نك قنغى نعمتلرينى انكار ايدرسزكه اول سزى
اعمالكزله جزا الندرر وحسناتكزله ثوابلندرر (يامعشر الجن والانس ان استطعتم ان تنفذوا من اقطار
السموات والارض فانفذوا لا تنفذون الا بسلطان) يا معشر جن وانس اكر سز الله تعاليدن وقضاسندن
فارين اولديغكز حالده سموات وارضك جوانبندن چيقمغه قادر اولورسكز چيقك والحال اكا قادر اولمزسز الا
قوت وقهرله اول ايسه سزه قندن حاصل اولور وياخود سموات وارضده اولان اشيايى بلكه قادر اولورسكز بيلك
والحال انى بلمزسز الا الله تعاليدن بينه ايله وياخود يوم قيامتده انلره دينوركه اكر سموات وارضك اطرافندن
چيقمغه قادر اولورسكز بيلك شول زعمله كيم انكله رب تعالى بى عاجز ايدوب كنديكزه قدرتن ايركورميه سز ايدك
حالبوكه اكا قدرت ايركورمك امر محالدر (فبأى الاء ربكما تكذبان) الله تعالينك قنغى نعمتلرين انكار
ايدرسزكه سزه تنبيه ومخالفتدن تحذير واوزر يكزه قدرتى كمالنده ايكن مساهله وعفو ايدر وياخود مصاعد
عقليه ومعارج نقليه‌دن امور كثيره نصب ايتديكه انكله سموات علانك فوقنه نفوذ ايده سز * خبرده كلديكه
يوم قيامتده محشر اهالى ملائكه قنار احاطه ايدوب (يامعشر الجن والانس) ايتنده ذكر اولنديغى منوال

غلیظ‌دندر اما که ظاهرلری دینلدیکه نورجاه‌دندر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر انك بطائنی ذکر اولنوب
ظواهری ترك اولنمسی پرپوزنده انك ظواهرین بیلورکسه اولمادیغیچوندر (وجنا الجنتین دان) واول ایکی
جنتك ثماری تناولی قریبدر قائم وقاعد ونائم اکابر یشور * دینلدیکه شجرلك غصنی مؤمنه قریب اولور
حتی که اول نه حالده بولنورسه الی انك میوه‌سنه ایرر دیلدیکی دکلو تعب وعناسزاندن دیرر (فبأی آلاء
ربکما تکذبان فیهن قاصرات الطرف لم یطمثهن انس قبلهم ولا جان) اول جنتك اماکن وقصورنده
نساء واردرکه کوزلرینی زوجلری اوزره قصرایتمشلردر انلرك انسیه‌لرینه زوجلرندن غیری انسی وجنیه‌لرینه
زوجلرندن غیری جنی مس وجماع ایتمشدر * ابن زید ایدر انلرك هربری زوجنه دیه که ربم جل شانه عزتی
حقیچون جنتده بکا سندن احسن کورمیشن الله تعالی‌یه حمد اولسونکه سنی بکا زوج وبنی سکا زوجه ایتدی
(فبأی آلاء ربکما تکذبان کأنهن الیاقوت والمرجان) اول نساء حمره وجنه وبیاض بشره‌ده کویا که هربری
یاقوت ومرجاندر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر اهل جنتدن مرأه‌نك بیاض ساقی ویمشی حریردن یتمش
حله‌نك وراسندن کورینور (فبأی آلاء ربکما تکذبان هل جزاء الاحسان الا الاحسان) عملده
احسانك جزاسی ثوابده احساندر (فبأی آلاء ربکما تکذبان ومن دونهما جنتان) اول خائفین مقربین
ایچون وعد اولنان ایکی جنتدن دون اصحاب یمین ایچون دخی ایکی جنت واردر (فبأی آلاء ربکما تکذبان
مدهامتان) اول ایکی جنت شدت خضرتدن سواده مائلدر اشبونده اشعار واردرکه اصحاب یمینه مختص
جنتلره غالب نبات ورياحین اوله که وجه ارض اوزره منبسطه‌در وخائفین مقربین جنتلرینه غالب اشجار
وفواکه اوله تاکه ایکی صنف بیننده تفاوت اولدیغنه اول دلالت ایده (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهما عینان
نضاختان) واول ایکی جنتده صویی فوران ایدر ایکی پیکار واردر (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهما فاکهة ونخل
ورمان) وینه اول ایکی جنتده فاکهه ونخل ورمان واردر نخلك ثمره‌سی فاکهه وغدادر ورمانك ثمره‌سی
فاکهه ودوادر * ابن عباس رضی الله عنه ایدر نخل جنتك جزوعی زمرد اخضردر وورقی ذهب احمردر
وسعفی اهل جنتك کسوه‌لری اندن دوز یلور ومیوه‌سی دستورلر ویاقوغه‌لر امثالنده‌درکه اول سوددن اق
وبالدن طتلو وقایمقدن یومشقدر چکردکی یوقدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان فیهن خیرات حسان) ذکر اولنان
جنتلرك درونده دخی زوجات واردرکه خویلری خوب یوزلری محبوبدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان حور
مقصورات فی الخیام) اول زوجات حورلردرکه مجوف انجودن دوزلمش خیمه‌لرده مستوره‌لردر بصرلری
زوجلرینه نظر اوزره مقصوره‌در واول خیمه‌لرك طول وعرضلری بر فرسخدر هر برخیمه‌نك التوندن دردر
یك مصراعی واردر هر زاویه‌سنده انك صاحبی اولان مؤمنك زوجاتی واردرکه اخراده‌کی زوجاتی انی کورمزلر
مؤمن انلری طواف ایدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان لم یطمثهن انس قبلهم ولا جان) که اول حورلری
صاحبلری اولان مؤمنلردن اول انس وجندن هیچ کسه انی وطئ ایتمیوبدر (فبأی آلاء ربکما تکذبان
متکئین علی رفرف خضر وعبقری حسان) انلر سریرلر اوزره قونلمش یشل وساده‌لره اتکا ایدرلر وعبقره
منسوب نفیس بساطلره جلوس ایدرلر عبقر بلاد جندن بریدرکه اکا هرشیء عجیب نسبت اولنور (فبأی آلاء ربکما
تکذبان تبارك اسم ربك ذی الجلال والاکرام) ربك جل شانه تعظیم ایتدی اندنکه نعم وسائر اشیایی خلقنده
لاشریك اوله که اول سمات محدثاتدن رفیع القدردر وعباد موحدینه سیئه‌لرینی عفو له ودرجه‌لرینی رفع ایله
اکرام ایدیجیدر * دینلدیکه اسمله مراد صفتدر ویا خود اسم لفظی مقحمدر عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم نمازدن فارغ اولدیغنده اللهم انت السلام ومنك السلام تبارکت یاذا الجلال والاکرام
دیه جك دکلو زمان اوتوردی

سورة الواقعة وهی ست وسبعون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(اذا وقعت الواقعة لیس لوقعتها کاذبة) ذکر ایت شول وقتی که انده قیامت قائم اوله ویا صیحهٔ قیامت نازل
اوله که اول صیحهٔ اخیره‌در اول واقع اولدیغنده انك مجیئنی تکذیب ایدر نفس اولمز (خافضة رافعة) اول
الله تعالینك اعداسنی خفض ایدر واولیاسنی رفع ایدر ویر قومی ناره خفض ایدر بر قومی جنته رفع ایدر ویا خود
اجرامی مقارندن ازاله ایدر کواکبی یره ایندرر وجبالی هواده یوریدر (اذا رجت الارض رجا) یعنی که

ارض تحریك شدید ایدیلوب فوقنده‌کی بناء وجبال منهدم اوله (وبست الجبال بسا فکانت هباء منبثا)
وجبال قریلوب اوفاقلنه حتی که غبار منتشر خفیف اوله (وکنتم ازواجا ثلاثة) یوم قیامتده سز اوچ صنف
اولورسز (فاصحاب المیمنة ما اصحاب المیمنة واصحاب المشئمة ما اصحاب المشئمة) اول اوچ صنفك بری
اصحاب میمنه‌درکه کتابلری یمینلرینه ویریلور قومدر بیلورمیسنکه انلره نه خیر وکرامت ایرر وبر صنفی اصحاب
مشأمه‌درکه کتابلری شماللرینه ویریلور قومدر بیلورمیسنکه انلره عذاب واهانت ایرر ویا اصحاب منزلهٔ سنیه
میامنله متیمنلردر واصحاب منزلهٔ دنیه شمائله مشؤملردر ویا اصحاب یمین سعدادر طاعتلریله نفسلرینه میمونلردر
واصحاب شمال اشقیادر معصیتلریله نفسلرینه مشؤملردر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر اصحاب یمین انلردرکه
آدم علیه السلامك صلبندن ذریتی اخراج اولندقده انك یمیننده اولوب الله تعالی انلرك حقنده بونلر جنتده‌در
دیدیکیدر واصحاب شمال انلردرکه اول وقتده آدم علیه السلامك شمالنده اولوب الله تعالی انلرك حقنده
بونلر نارده‌در دیدیکیدر (والسابقون السابقون) وبر صنفی دخی سابقوندرکه انلر حق ظهورندن صکره
تردد وتوانیسز ایمان وطاعته سبقت ایتدیلر ویا خود فضائل وکمالات احاطه‌سنه ویا پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم
دعوتنه اجابته سبقت ایتدیلرکه انلر اهل ادیانه تقدم ویا جنته سبقت ایتدیلر (اولئك المقربون فی جنات
النعیم) امدی انلر جنات نعیمده درجات عالیه‌یه تقریب اولنمشلردر (ثلة من الاولین وقلیل من الآخرین)
اول سابقون آدم علیه السلامدن محمد صلی الله علیه وسلمه دك بین کچن امتلرده کثیردر وامت محمدده
قلیلدر (علی سرر موضونة) انلر شول سریرلر اوزره اوتوررلرکه التونله منسوج اولوب درویاقوتله مشبکدر
(متکئین علیها متقابلین) اول سریرلر اوزرنده بری برلرینه قارشو اتکا ایدر اولدقلری حالده (یطوف
علیهم ولدان مخلدون) انلرك خدمتلرینه قائملردر شول ولدانکه سن واحده‌ده هیئه وطراوتده ابدا ابقا
اولنمشلردر (باکواب واباریق وکأس من معین) شول مستدیرة الافواه عروه‌سز اقداحله ودخی
عروه لو اناءلر ایله وکاسه‌کیم اول خمر جاریه ایله طولودر (لا یصدعون عنها ولا ینزفون) اول خمردن خماریله
باشلری اغریمز وعقللری دخی خلل ایرمز (وفاکهة مما یتخیرون) وکذلك اول ولدان انلرك اختیار ایتدیکی
فاکهه‌نك الوانندن انلره کتوررلر (ولحم طیر مما یشتهون) واشتها ایتدکاری لحم طیرك مشویسی
ومطبوخندن انلره کتوررلر * دینلدیکه قچان اهل جنتدن برینك قلبنه اول خطور ایتسه اشتها ایتدیکی
کیفیتده صحفه ایچنده اوکنده بولنور دیلدیکی قدر ییدکدنصکره کما کان طائر اولدیغی حالده اوچوب کیدر
(وحور عین کامثال اللؤلؤ المکنون) وانلر ایچون جنتده حور عین اولورکه صفا ونقاده صدفده مستور
انجو کبی کورینور (جزاء بما کانوا یعملون) انلره بو کرامت اعمال حسنه‌لرینه جزاء قیلنور (لا یسمعون
فیها لغوا ولا تأثیما الا قیلا سلاما سلاما) انده کلام باطل ویا نسبت اثم ایشتمزلر بلکه ایشتدکاری بری برلرینه
سلام اولور ویا ملائکه‌دن انلره سلام اولور (واصحاب الیمین ما اصحاب الیمین) یوم میثاقده بلزسنکه آدم
علیه السلامك یمیننده اولنلره توحید وطاعتلری سببیله نه خیر وکرامت ایرر (فی سدر مخضود) انلر جنتده
دیکنی یوق میوه‌سی چوق نبق اغاجلری التنده‌در (وطلح منضود) وبری برینه متراکم موز اغاجلری
ویا ام غیلانده‌درکه انك ازهار کثیره‌سی اولور رایحه‌سی طیبه‌در (وظل ممدود) وظل دائم منبسطه‌در
(وماء مسکوب) وصوده‌درلرکه قنده اولسه‌لر دیلدکلری کیفیت اوزره منسکب اولور (وفاکهة کثیرة
لا مقطوعة ولا ممنوعة) وفاکهه کثیره‌ده‌درلرکه هیچ بر وقتده اول کسلمز وتناولدن منع ایدلمز (وفرش
مرفوعة) ورفیعه اقدر ویا مرتفعه فراشلر اوزره‌درلر * دینلدیکه فرشله مراد نساءدر وارتفاعلری
اریکه‌لر اوزره اولدقلریدر (انا انشأناهن انشاء فجعلناهن ابکارا عربا اترابا لاصحاب الیمین) بر نساء دنیایی
جنتده ولادتسز انشاء جدیدله انشاء ایده‌رز دنیاده عجائز ایکن انده حور جنتدن افضل واحسن قیله‌وز
ومع ذلك انلری عذراء ایدوب زوجلری انلره قربان ایتدکجه ابکار بولنورلر زوجلرینه عاشقه‌لردر اوتوز اوچ
یاشنده سنده زوجلرینه مساویلردر اشبو کرامات مذکوره مؤمنلردن اصحاب یمین ایچوندرکه انلر سابقوندن
دوندر (ثلة من الاولین وثلة من الآخرین) اصحاب یمین امم سابقه وکرك بو امتده کثیردرلر پیغمبریمز صلی
الله علیه وسلم ایدر اهل جنت جنته کیردکلرنده نوجوان اولوب یوزلرنده قیل اولمز قیورق صاچلو سرمه لو

کورلو اوتوز اوچ یاشنده آدم علیه السلام خلقتنده بو بلری التمشر ذراع یصیلقلری یدیشر ذراع اولور
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر اهل جنتک ادناسی اول کسنه درکه سکسان بیک خادمی و یتمش ایکی زوجه‌سی
اولور وجابیه وصنعا اراسنجه لؤلؤ وزبرجد ویاقوتدن انکیچون برقبه قوریلور ومرآه‌سنک بیناغنه نظر
ایتدیکنده آیینه مثالنده آنده کندی صورتن کورر وانک اوزرنده‌کی ادنا لؤلؤ مشرق ومغرب اراسنه ضیاء
ویرر وانک اکننده یتمش ثوب اولوب کوراسی جمیعنه ایرر حتی که ساقنک الیکن کورر اهل جنتدن
برکسنه که صغیر ویا کبیر در وفات ایده جنته کیردیکنده اوتوز یاشنه رد اولنور واهل ناردخی آنجلیندر ابو هریره
رضی الله عنه ایدر اهل جنتک منزلتده ادناسی اول کسنه درکه غداة وروحده خدمتنه اون بیک خادم قیام ایده
هر بری برطبق‌ده اوله که اول انک صاحبنده اولمیه (واصحاب الشمال ما اصحاب الشمال) یوم میثاقده
آدم علیه السلامک شمالنده اولنلر بلمزمیسنکه انلره یوم قیامتده شر واهانتدن نه حالت ایرر (فی سموم
وحمیم) انلر حر نارده درکه مسامه ایرر وحری نهایته ایرمش ماده در (وظل من یحموم) ودخان
اسوددنکه کولکه‌ده در (لا بارد ولا کریم) که اول سائر کولکه‌لر کبی نه بارد ونه نافعدر * دینلدیکه نارک کندی
واهلی وآنده‌کی اشیانک جمیعی سیاهدر * دینلدیکه یحموم اسماء نارک بریدر (انهم کانوا قبل ذلک مترفین)
زیرا که انلر دنیاده ایکن شهواته منهمکین ایدیلر (وکانوا یصرون علی الحنث العظیم) که انلر اشراکه ودخی
انکاره مصرین ایدیلر (وکانوا یقولون أئذا متنا وکنا ترابا وعظاما ائنا لمبعوثون او آباؤنا الاولون) ودیرلردیکه
نجانکه بز فوت اولوب لحوم وعظامیمز تراب اوله اباء اقدمیمز اولدیغی کبی بعده بز وآباقمز بعث اولنورمیز (قل
ان الاولین والاخرین لمجموعون الی میقات یوم معلوم) یا محمد انلره دیکل که بنی آدمک اولین وآخرینی جمع
اولنیسردر شول کونه دکین که اول عند الله معلومدر (ثم انکم ایها الضالون المکذبون) بوندنصکره
یا اهل مکه واضرابی که حق یولندن آزمشلر وبعثی تکذیب ایتمشلردر (لآکلون من شجر من زقوم)
سز محشره واردیغکزده شجر زقومدن یرسز (فمالئون منها البطون) شدت جوعله آندن قارنلریکزی
طولدررسز (فشاربون علیه من الحمیم) وغلبهٔ عطشله زقوم اوزره ماء حمیمدن ایچرسز (فشاربون شرب
الهیم) شول ایلک ایچمسی کبی اول هیام علتنه مبتلا درکه اول استسقایه بکزر برداءدر (هذا نزلهم یوم
الدین) اشبو انلر ایچون اعداد اولنمش یوم جزاده‌کی رزقلریدر تأمل ایت که نار جحیمه استقرارلرنده رزقلری
نه اولور (نحن خلقناکم فلولا تصدقون) یا کفار بز سزی عدمدن وجوده کتوردک بعثه تصدیق ایتمزمیسز که اکر
نظر صحیحله نظر ایتسکز ابتداء خلقه قادر اولان رب تعالی اعاده‌یه قادر ایدیکن بیلوردیکز (افرأیتم ما تمنون)
بکا خبر ویرک منی یی که انی ارحام نسایه صب ایدرسز (ءانتم تخلقونه ام نحن الخالقون) اول منی یی ارحامده
بشر خلق ایدن سزمیسز یوخسه بزمیز بلکه بزز زیرا که سز اندن عاجزلرسز (نحن قدرنا بینکم الموت وما نحن
بمسبوقین علی ان نبدل امثالکم وننشئکم فیما لا تعلمون) سزدن هر بریکزک موتنی وقت معینله کیمیکزی
صغری وکیمیکزی کبری حالنده اولمسنی تقدیر ایتدک بز عاجز دکلزکه سزی اهلاک ایدوب یریکزه بر اهل طاعت
خلق کتوره وز ویا سزی انسان صورتندن غیری قرده وخنازیر صورتنه تحویل ایده وز سزدن اول
لکن امتلرک کافرلرینه ایتدیکمز کبی (ولقد علمتم النشأة الاولی فلولا تذکرون) حالبوکه امهاتکز قارننده
ایکن اولان نشأة اولایی بیلورمیسز امدی اکا قادر اولان رب تعالی نشأة اخرایه دخی قادر اولورز یرا که آنده
صنع موادی حاصل اولدیغیچون اشبونده قیاسک صحتنه دلالت واردر امدی انکله متعظ اولمزمیسز که ایمانه
کله‌سز (افرأیتم ما تحرثون) بکا خبر ویرک شول حبه که انی ارضه القا ایدرسز (ءانتم تزرعونه ام نحن
الزارعون) انی انبات ایدن سزمیسز یوخسه بزمیز بلکه بزز سز بر شیئه قادر دکلسز (لو نشاء لجعلناه حطاما
فظلتم تفکهون) اکر دیلرسه‌وز انی حبه سزتبن ویا انتفاع اولنمز هشیم قیلوردق اولیله اولسه زرعکزه نازل
اولان حالته تعجب ویا اکا اولان نفقاتکزه ندامت ایدردیکز (انا لمغرمون بل نحن محرومون) مع ذلک
دیرسزکه بز انفاق ایتدیکمز شیئک غرامتنی ملزملرز ویا رزقمز هلاک ایله بز دخی مهلکلرز بلکه زرعله طلب
ایتدیکمز رزقدن محروملرز (افرأیتم الماء الذی تشربون) بکا خبر ویرک شول طتلو صوکه سز انی ایچرسز
(ءانتم انزلتموه من المزن ام نحن المنزلون) اول صویی بلوتدن سزمی ایندررسز یوخسه بزمی بلکه قدرتمزله

انی بز ایندررز (لو نشاء جعلناه اجاجا فلولا تشکرون) اکر دیلرسه‌وز بز آنی اجی وطوزلی ایچلمز ایدردک
امدی بونک امثالی نعم ضروریه‌یه شکر ایتمزمیسز (افرأیتم النار التی تورون) بکا خبر ویرک شول آتشکه
زند وخشبدن قدحله انی چیقاررسز (ءانتم انشأتم شجرتها ام نحن المنشئون) اول نار قدح اولنان شجره که
مرخ وعفاردر آنی سزمی انشا ایدرسز یوخسه بزمی بلکه منفعت خلق ایچون آنی بز خلق ایتمشز (نحن
جعلناها تذکرة ومتاعا للمقوین) بز اول ناری نار جهنمدن نمونه وبلغه ومنفعه قلدق شول کسنه‌لر ایچونکه
عماراندن خالی ارضه داخل اوله‌لر ویا انلر ایچونکه بطون ومزاودلری طعامدن خالی اوله یعنی اهل بوادی
واهل اسفارک نارله انتفاعی مقیمک انکله اولان انتفاعندن اکثردرکه کیجه‌ده انی ایقادیله کندیلردن سباعی
قاچررلر یوللرین بورمشلر ایسه بولورلر وصوغوقده انکله اصنورلر وآش واتمکلرین پشوررلر واول
شجرهٔ ناری چوقلقلرنده بولری اراسنده طاشرلر (فسبح باسم ربک العظیم) امدی ربک جل شانه‌نک اسم
عظیمنی تنزیه ایت هر شیئدنکه انک وحدانیتنه منکر ونعمتنه کافر اولنلر انی دیر (فلا اقسم بمواقع النجوم)
نجومک مساقطیله قسم ایدرین انده اثری زائل اولور ومؤثرنک وجودی بیلنور ویا انکله مراد نجوم قرآندر
ومواقعی اوقات نزولیدر (وانه لقسم لو تعلمون عظیم) قرآنله قسم بیلورسکز قسم عظیمدر زیرا که انده
مقسم بهک عظم قدرت وکمال حکمت وفرط رحمتنه دلالت واردر ومقتضیات رحمتندن بری بودرکه عبادنی
مهمل ترک ایتمیه (انه لقرآن کریم) اول مقسم به قرآندرکه الله تعالی به کرامتلودر انده اولان تنزیه
وتقدیس ومواعظ واحکام کثرتیچون (فی کتاب مکنون) شول کتابده‌کی اول خلایقدن مصوندرکه اول
لوح محفوظدر (لا یمسه الا المطهرون) اول لوح محفوظه مطلع اولمز الا شول ملائکه که کدورات
جسمانیه‌دن مطهرلردر ویا قرآنی مس ایتمز الا انلرکه احداثدن مطهرلردر اویله اولسه جنب وحائض
ومحدثدن هیچ بری نه مصحفی حمل ومس جائز اولمزکه اول اکثر علماء قولیدر مالک وشافعی اکا ذاهبدر ابو حنیفه
دیدیکه محدث وجنبه مصحفی حمل ومس جائز اولور (تنزیل من رب العالمین) اول قرآن منزلدر اول الله
تعالیدنکه خلائقی خلق وتربیه ایتدی (افبهذا الحدیث انتم مدهنون) یوخسه اشبو قرآنه تکذیب
ویا تهاونمی ایدرسز تلاوتنده متصلب ومجیله عماده مخلص دکلمیسز (وتجعلون رزقکم انکم
تکذبون) وقرآندن حظ ونصیبکزی انی تکذیب ایتمکیمی قیلورسز دینلدیکه کفار امطار اولنسه‌لر
بو مطر بزه فلان نجمک نوئیله دردیوب انی رازقک غیریه نسبت ایدرلردی * زید بن خالد الجهنی ایدر پیغمبریمز صلی
الله علیه وسلم حدیبیه‌ده ایکن کیجه یاغمور یاغوب انک اثرنده صلوة صبحی ادا وانصراف ایتدکده ناسه اقبال
ایدوب دیدیکه بیلورمیسزکه ربکز جل شانه نه دیر دیدیلرکه الله تعالی ورسولی اعلمدر دیدی دیرکه عبادمک
کیمی بکا مؤمن وکیمی کوکبه کافر اولورلر اما اولکه اشبو یغمور بزه الله تعالینک فضل ورحمتیله دردیر اول
بکا مؤمن اولوب کوکبه کافردر واما اولکه بو یغمور بزه فلان کوکبک نوئیله دردیر اول بکا کافر اولوب
کوکبه مؤمندر (فلولا اذا بلغت الحلقوم وانتم حینئذ تنظرون) نجان محتضرک روحی حلقومنه
ایریشه بشر ایسه‌ک اکا نظر ایدوب برنفع ایرکورمزسز نیچون روحنی جسدنه دوندرمزسز (ونحن اقرب
الیه منکم ولکن لا تبصرون) حالبوکه بز اول محتضره علم وقدرت جهتندن سزدن اقربز لکن بزم اکا قربمزی
سز ادراک ایتمزسز (فلولا ان کنتم غیر مدینین ترجعونها ان کنتم صادقین) اکر امر سزک دیدیککز منوال
اوزره بعث وحساب وجزاء اولنمز دیدیککزده صادقلر ایسکز شول سزه عزیز کسنه‌نک روحنی نیچون
کیرو دوندرمزسز نجانکه اول انک حلقومنه ایریشه چون اکا امکانکز یوقدر بیلک که امریکز سزدن
غیرینک یدنده درکه اول الله تعالیدر اکا ایمان کتورک (فاما ان کان من المقربین فروح وریحان وجنة
نعیم) اکر اول وفات ایدن سابقیندن ایسه انکیچون هر تعبدن استراحه ویا حیات طیبهٔ دائمه واردر ویا رزق
دائم ویا عینی شم اولنور شیء ویا ذات تنعم واردر (واما ان کان من اصحاب الیمین فسلام لک من اصحاب الیمین)
واکر اول وفات ایدن اصحاب یمیندن ایسه اکا موتی عندنده ویا قبرده ویا صراط اوزرنده اکا دینورکه یا صاحب
یمین اخوانک سکا سلام ایدر اویله اولسه اول سلام اکا اهل جنت ایدیکنه بشارت اولور (واما ان کان من
المکذبین الضالین فنزل من حمیم وتصلیة جحیم) واکر وفات ایدن بعثی تکذیب ایدر صراط مستقیمی قویوب

طريق ضلاله كيدر اصحاب شمالدن ايسه اكا قرنده نارك سموم ودخاننده ايريشور (ان هذا لهو حق
اليقين) اشبو سوره ده وياا وچ فريق شاننده ذكر اولنان حقيقت يقيندركه اول شكسز علمدر (فسبح باسم
ربك العظيم) امدى ربك جل شانه يى عظمت شاننه لايق اولميان شيئدن سبحان الله العظيم ديمكله تنزيه
ايت * عقبه بن عامر ايدر فسبح باسم ربك العظيم آيتى نازل اولديغنده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انى
ركوعكزده ديكزديدى سبح اسم ربك الاعلى ايتى نازل اولديغنده انى سجودكزده ديكزديدى پيغمبريمز صلى
الله عليه وسلم ايدر ايكى كلمه واردركه لسانده خفيف ميزانده ثقيلدر الله تعالى يه سوكلودركه اول سبحان الله
وبحمده سبحان الله العظيم ذكريدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركسه كه سبحان الله العظيم وبحمده ديه
انكيچون جنتده بر نخله غرس اولنور * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركسه كه هر كيجه ده سورهٔ واقعه يى
اوقويه اكا فقر وفاقه ورنج شاقه ايرشميه

سورة الحديد وهى تسع وعشرون آية مكيه

بسم الله الرحمن الرحيم

(سبح لله ما فى السموات والارض وهو العزيز الحكيم) سموات وارضده اولان مخلوقاتك كليسى الله تعالى يى
تنزيه ايتدى هر شيئدنكه اول انك ذات وصفاتنه لايق اولمز * ديناديكه شيئ انفاذه قدرتى كامله درامر وفعلى
حكمت مقتضاسنجه در (له ملك السموات والارض يحيى ويميت وهو على كل شيئ قدير) سموات وارضك
ملكى انكدر ديلديكى كيفيت اوزره انده تصرف ايدر احيا واماته ايدر اول هر شيئه قادر اولور (هو الاول
والآخر) اول الله تعالى سائر موجودات اوزره سابقدر موجد ومحدث اولديغى حيثيتدن واول موجوداتك
فناسندنصكره باقيدر * وياخود اول اولدركه اسباب اندن ابتدا اولنور * وآخردركه مسببات انده نهايت
بولور * وياخود خارجده اول وذهنده آخردر (والظاهر والباطن) كثرة دلائله وجودى ظاهردر
وحقيقت ذاتى باطندر انك كنهنه عقول ايرمز واول هر شيئه غالبدر وهر شيئك باطننه عالمدر (وهو بكل
شيئ عليم) اول هر شيئه عليمدر عندنده ظاهر وخفى مساويدر (هو الذى خلق السموات والارض فى ستة ايام
ثم استوى على العرش) الله تعالى سموات وارض ومابينهما يى التى كونده خلق ايتدنصكره عرش اوزره استيلاء
ايتدى (يعلم ما يلج فى الارض وما يخرج منها وما ينزل من السماء وما يعرج فيها) اول الله تعالى بيلور اينكه
ارضه ولوج ايدر اموات وكنوز ومياه كبى ودخى اينكه ارضدن خروج ايدر نبات واقوات وكنوز كبى ودخى
اينكه سمادن نزول ايدر مطر وثلج وبرد كبى ودخى اينكه سمايه صعود ايدر ملائكه وارواح واعمال عباد كبى
(وهو معكم اينما كنتم) اول الله تعالى نك علم وقدرتى سزكله در هيچ برحالده اول سزدن منفك اولمز
(والله بما تعملون بصير) الله تعالى سزك خير وشر اعمالكزه بصيردر يوم قيامتده ثواب وعقابدن جزاكز
ايركورر (له ملك السموات والارض والى الله ترجع الامور) سموات وارض ومابينهمانك خلق وملكى
اكا مختصدر جميع امورك عواقبى اكا رجوع ايدر (يولج الليل فى النهار ويولج النهار فى الليل) الله تعالى
ليلى نهاره ونهارى ليله ايلاج ايدر برين كتوروب برين كيدررر برين اكسلدوب برين ارتورر (وهو عليم
بذات الصدور) اول قلوبده اولان ايمان وكفرى بيلور (آمنوا بالله ورسوله وانفقوا مما جعلكم مستخلفين
فيه) الله تعالى ورسولنه ايمان كتورك وانك سبيلنه انفاق ايدك شول اموالدنكه انى تصرفده سزى
استخلاف ايتديكه حقيقتده انك جميعى الله تعالى نكدر بوخسه سزك دكل (فالذين آمنوا منكم وانفقوا لهم
اجر كبير) سزدن شونلركه الله تعالى يه ورسولنه ايمان كتوروب سبيل طاعاته اموالرندن انفاق ايدهلر
انلر ايچون جنتده اجر عظيم واردر (وما لكم لا تؤمنون بالله) سزه نولديكه الله تعالى يه ايمان كتورمزسز
كفره اصرار ايدرسز (والرسول يدعوكم لتؤمنوا بربكم) پيغمبريمز صلى الله وسلم ايسه سزى دعوت ايدركه
ربكز جل شانه نك وحدانيتنه تصديق ايدهسز (وقد اخذ ميثاقكم) حالبوكه الله تعالى سزدن اخذ ميثاق
ايتدى شول حينده كه سزى صلب آدمدن قريجه صورتنده اخراج ايدوب سزه عقل تركيب ايتدنصكره بن سزك
ربكزدكلميم ديديكنده جميعكز بلى يار بنار بمزسن ديمشديكز (ان كنتم مؤمنين) اكر اول قراريكز اوزره
صادقلر ايسه كز ايمان تركنده عذريكز قالميوبدر وياخود الله تعالى بوندن اول نصب ادله وسزه نظره تمكين

ايله ايمان اوزره سزدن اخذ ميثاق ايتمشدى اكر انى مصدقين ايسه كز اكا انقياد ايدرسز (هو الذى ينزل على
عبده آيات بينات ليخرجكم من الظلمات الى النور) اول الله تعالى عبدى محمد عليه السلامه آيات واضحات
انزال ايدركه سزى ظلمات كفردن نور ايمانه اخراج ايدر (وان الله بكم لرؤف رحيم) اول الله تعالى سزه
رأفتلو ورحمتلودركه رسوللر وآيتلر ايله تنبيه ايدوب حجج عقليه دن نصب ايتديكى ايله اقتصاد ايتمدى (وما لكم
لا تنفقوا فى سبيل الله) سزه نولديكه كنديكزى ربكز تعالينك رحمتنه تقريب ايدر شيئه انفاق ايتمزسز
(ولله ميراث السموات والارض) حالبوكه سموات وارضك ميراثى الله تعالى يه مختصدركه سزى اماته ايله
اموالكزى ترك ايتديككزدن اندن غيرى وارثكز اولمز اموالكزك جميعى اكا واصل اولور ووبالى اوزريكزه قالور
امدى انفاق ايله آخرتده سزه ثوابى قالمسى اولى در اندنكه امساكله اوزريكزه وبالى قاله (لا يستوى منكم من
انفق من قبل الفتح وقاتل اولئك اعظم درجة من الذين انفقوا من بعد وقاتلوا) الله تعالى عندنده فضل وثوابده
مساوى اولمز اول كسه كه مكه فتحندن اوكدين انفاق وقتال ايده شول كسه لره كيم فتحدنصكره انفاق وقتال
ايده اشبو آيت ابو بكر الصديق رضى الله عنه شاننده نازل اولوبدركه ابتداء اول اسلامه كلدى وفى سبيل الله
مالنى اول انفاق ايتدى * ابن مسعود ايدر اسلامى سيفله ابتداء اظهار ايدن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم
وابو بكر رضى الله عنه ايدى ابن عمر ايدر بن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم قتنده ايدم ابو بكر عندنده ايدى اكننه
بر عباء كيمش كوكسنى خلال ايله ايلدرمشدى جبرائيل عليه السلام اول حينده نازل اولوب ايتدى
سبب ندركه ابو بكرى بو هيئتده كوردم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايتدى زيراكه اول مالنى فتحدن اول
فى سبيل الله انفاق ايتدى جبريل عليه السلام ديديكه الله اكا سلام ايدوب ديركه فقريندن بندن راضى مى
يوخسه ساخطميدر چون پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم انى ابو بكره خبر ويردى ابو بكر ديديكه بن ربم جل شانه يه
سخطمى ايدهرم بالكه بن امدى راضيم (وكلا وعد الله الحسنى) الله تعالى انلردن ايكى فريقه دخى جنت
وعد ايتدى الا بو كه فتحدن اول انفاق ايدنلر جنتك افضل درجاتنده در (والله بما تعملون خبير) الله تعالى
اعمالكزك ظاهر وباطننه خبيردر انك حسبنجه جزا كز ايدر (من ذا الذى يقرض الله قرضا حسنا فيضاعفه له)
نه كسه در كه مالندن فقرايه وطاعته انفاقده اخلاص وتحرى اكرم مال وافضل جهات رعايت ايتمسيله الله
تعالى دخى انك اجرنى مضاعف ايده (وله اجر كريم) واول اجور مضاعفه ايله بيله شول نفسنده كرم آخر دخى
منضم اوله لائق اولوركه طلب اولنه اكرچه متضاعف اولمزسه ده فكيف كه مضاعف اوله (يوم ترى المؤمنين
والمؤمنات يسعى نورهم بين ايديهم وبايمانهم) يوم قيامتده اهل ايمانك رجال ونسائى صراط اوزرنده
كورهسنكه نورلرى اوكلرنده وصاغلرنده كيده كه اول انلره موجب نجات ودليل طريق جنت اولور
پيغمبريمز عليه السلامدن روايت اولنور ديمشكه اول كونده مؤمنلردن كيمنك نورى موضع قدمنده اوله اندن
زياده يه ضياء ويرميه * ابن مسعود رضى الله عنه ايدر انده هر كسه نك نورى اعمالى دكلو اولور كيمنك نورى
نخله كبى وكيمنك رجل قائم كبى ادنى حاللونك نورى ابهامنده اولوب كاهى سوينور وكاهى ايدلنور بعضيلر
ديديكه نورلرى انجق اوكلرنده وصاغلرنده كى صحايف اعماللريدر (بشراكم اليوم جنات تجرى
من تحتها الانهار خالدين فيها) ملائكه انلره ديه كه اشبو كونده سزه بشارت اولسونكه جنتلره كيررسز انك
اشجارى التندن نهرلر جارى اولور سز انده دائمين اولديغكز حالده (ذلك هو الفوز العظيم) ذكر اولنديغى
اوزره نوروبرلكز وجنته كيرمكز فوز عظيمدر (يوم يقول المنافقون والمنافقات للذين آمنوا انظرونا
نقتبس من نوركم) اول كونده اهل نفاقك رجال ونسائى مؤمنلره ديه لركه بزه منتظر اولك كه سزك نوركزله
بزدخى ضيالنهلم (قيل ارجعوا وراءكم فالتمسوا نورا) اول منافقلره استهزاء طريقى اوزره دينوركه دنيايه
رجوع ايدك كه معارف الهيه واخلاق فاضله تحصيلى ايله نور التماس ايدهسز زيراكه نور اندن تولد ايدر
وياخود موقفه رجوع ايدك كه نوراندن اقتباس ايديلور وياخود ديلديككز مكانه رجوع ايدك كه نور اخر طلب
ايدهسز زيرا بزم نوريمزه واصل اولمغه سزه چاره يوقدر راويله اولسه منافقلر نور طلبيچون رجوع ايدهلر برشيئ
بولميه جق مؤمنلره ايرشمك ايچون كيرو صراطه كلهلر (فضرب بينهم بسور له باب باطنه فيه الرحمة وظاهره
من قبله العذاب) اول حالتده مؤمنلره منافقلر بيننى تميز ايچون اول ايكى فريق اراسنه بر ديوار چكيله كه

اول جنت ایله جهنم اراسنده درانك بابی اولور باطننده رحمت اوله كه اول جنته ولی ایدر مؤمنلر اولدیغی
جهتدر واول بابك خارجنده عذاب اوله كه اول جهنمه ولی ایدر منافقلر اولدیغی جهتدر (ینادونهم الم
نكن معكم قالوا بلی) منافقلر صراط اوزرنده دیوارك طشره سنده ظلمتده قالیجق مؤمنلره نداء ایدوب
دیه لركه دنیاده بز سزكله دكلمی ایدك سزكله بیله عبادت ایتمز میدك مؤمنلر دیه لركه بلی ظاهرده سزبزه موافقت
ایدردیكز (ولكنكم فتنتم انفسكم) لكن سز كندیكزی نفاقله اهلاك ایتدیكز (وتربصتم) ومؤمنلره
حوادث ونكبات ایرمسنه منتظر اولوردیكز (وارتبتم) ودین اسلامده شك ایتدیكز (وغرتكم الامانی)
وسزی اباطیل وطول امل وانك امثالی احادیث كاذبه تغریر ایتدی (حتی جاء امر الله) حتی كه سزه الله
تعالینك امری یعنی موت ایردی (وغركم بالله الغرور) وسزی شیطان و یادنیا الله تعالی یله الدادی
فالیوم لا یؤخذ منكم فدیة ولا من الذین كفروا) اشبو كونده یا منافقین سزدن ویا كفاردن فدیه
اخذ اولنمز كه عذابدن قورتله سز (مأویكم النار هی مولیكم وبئس المصیر) قرار كاهكز جهنمدر اول سزه
اولی درمولانك عبدنده كی تصرفی كبی اول سزده تصرف ایدر اول نه مبؤس مرجع اولور (الم یأن للذین
آمنوا ان تخشع قلوبهم لذكر الله وما نزل من الحق) مؤمنلره شول وقت كلمدیمی الله تعالینك ذكرنه وقرآنه
قلبلری خشوع ایده* دینلدیكه مؤمنلر مكه ده ایكن قرآنی اوقیوب موجبیله عمل ایدرلردی مع ذلك جدب
وقحطده ایدیلر وقتا كه مدینه یه هجرت ایدوب رزق ونعمته ایردیلر صددنده اولدقلری عملدن فتورلندیلر اول
سببدن بو آیت نازل اولدی (ولا یكونوا كالذین اوتوا الكتاب من قبل فطال علیهم الامد فقست قلوبهم
وكثیر منهم فاسقون) اشبو قرآندن اول كتاب ویریلنلر كبی اولمكز كندیلرله انبیاء بیننده زمان طویل اولیجق
دنیایه میل ومواعظدن اعراض وشهواته اتباعله قلبلرینه قسوت ایروب كتابلریله عمل ایدرلردی قلیل اولدی
كثیرلری دیندن چیقوب كتابلرنده اولان شیئله عملی ترك ایتدیلر * دینلدیكه اشبو آیت شول قوم شاننده نازل
اولوبدركه مجرد لسانله مؤمن اولوب قلبلری اندن غافل اوله * ابو الدرداء ایدر خشوع نفاقدن الله تعالی یه
استعاذه ایدك كه اول جسد خاشع كوریلوب قلبك اندن خالی اولمسیدر (اعلموا ان الله یحیی الارض بعد
موتها) بیلك كه الله تعالی ارضی یبسله موتدنصكره مطرله احیاء ایدر كذلك قلوب قاسیه یی ذكر وتلاوتله
احیاء وتلیین ایدر حتی كه قسوت وظلمتدنصكره نورلنور (قد بینا لكم الآیات لعلكم تعقلون) بز سزه آیتلری
تبیین ایتدك تا كه عقلده كاملین اوله سز (ان المصدقین والمصدقات واقرضوا الله قرضا حسنا یضاعف لهم
ولهم اجر كریم) رجال ونسادن شونلركه الله تعالی یی ورسولنی تصدیق ویاخود ماللرینی تصدق ایدرلر ودخی
طیبة نفس وحسن نیتله مستحقینه تصدق ایدوب الله تعالی یه اقراض ایدرلر انلر ایچون اول اقراضلرینك
ثوابی اون امثالیله یوزه وما لا یحصی یه دكین ایمان واخلاصلری حسبنجه مضاعف قیلور ودخی اجر كریم
ویریلور كه اول جنتدر (والذین آمنوا بالله ورسله اولئك هم الصدیقون والشهداء عند ربهم لهم اجرهم
ونورهم) شونلركه الله تعالی یه ورسوللرینه ایمان كتوردیلر انلر عند الله صدیقین وشهداء منزلتنده در
ویاخود صدقده مبالغلردر زیرا كه الله تعالینك ورسوللرینك جمیع اخبارنی تصدیق ایتدیلر والله تعالی
ورسوللری ایچون شهادتده ویاخود یوم قیامتده امم اوزره شهادته قائملردر ویاخود معنی رب تعالی عندنده
شهداء كه انبیادر ویا شونلركه فی سبیل الله قتل اولنانلردر انلر ایچون صدیقین وشهداء اولنك اجر ونوری مثلی اولور
الا بو كه تضعیفسز تا كه تفاوت حاصل اوله ویاخود انلر ایچون اجر ونور موعود واردر (والذین كفروا
وكذبوا بآیاتنا اولئك اصحاب الجحیم) شونلركه الله تعالی یه كافر اولوب آیتلریمزی تكذیب ایتدیلر انلر اصحاب
جحیمدر بونده دلالت واردركه نارده خلود كفاره مخصوص اوله شول حیثیتدنكه تركیب اختصاصی اشعار
ایدر وصحبه ایسه عرفده ملازمته دلالت ایدر (اعلموا انما الحیوة الدنیا لعب ولهو وزینة وتفاخر بینكم
وتكاثر فی الاموال والاولاد) بیلك كه حیات دنیا دكل الا لعبدر كه اربابی انده كندیلرین اتعاب ایدرلر
صبیانك ملاعبه ده كندیلرینی بی فائده اتعابلری كبی ولهودر كه انكله كندیلرین مهم اولان اشیالرندن اشغال
ایدرلر وزینتدر كه ملابس حسنه ومركب بهیه ومنازل رفیعه ایله تزین ایدرلر متفاخردر كه بری برلرینه
انسابلرینك مفاخرنی ذكر ایدرلر وتكاثردر كه اموال واولادلرینك كثرتیله مباهات ایدرلر (كمثل غیث

اعجب الكفار نباته ثم یهیج فتراه مصفرا ثم یكون حطاما) شول مطر مثلیدر كه اكینلر بتوره انك بتمسی
اكینجیلری ویا نعم الهی یه بی انكار ایدیجیلری اعجاب ایده بعده قوریوب سن انی صرارمش كوره سن بعده
اول قورو بلغندن اوافلنه اشبونده دنیانك سرعت وزوالنه وار بابنك اندن قلت منالنه تنبیه واردر
(وفی الآخرة عذاب شدید) آخرتده عذاب شدید واردر اكا كه دنیا وزینتیله افتخار وكفار كبی انی اختیار ایده
(ومغفرة من الله ورضوان) وینه آخرتده الله تعالیدن مغفرت ورضوان واردر اكا كه دنیا وزینتن ترك ایدوب
آخرتی اختیار ایده (وما الحیوة الدنیا الا متاع الغرور) عبدك حیات دنیایه اشتغالله آخرت طلبن ترك ایده نك
مثلی شول زجاج وخزفدن دوزلمش متاع ایله بی ادمك اغترار ینه بكزر كه اول تیز زمانده فنا بولور (سابقوا
الی مغفرة من ربكم) ربكز جل شانه نك مغفرتی اسبابنه مسابقت ایدك كه اول توبه وطاعتدر (وجنة عرضها
كعرض السماء والارض) ودخی شول جنته مسابقت ایدك كه انك عرضی سموات وارض عرضنجه دركه اول
بری برینه الصاق اولنسه امدی عرضی بودكا اولیجق تأمل اینكه طولی نه دكا اولور (اعدت للذین آمنوا
بالله ورسله) كه اول الله تعالی یه ورسوللرینه ایمان كتوردنلر ایچون اعداد اولندی اشبونده دلالت واردر كه
جنت مخلوقه اوله وا كا استحقاقه مجرد ایمان كفایت ایده (ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء) اشبو ثواب
موعود الله تعالینك فضلیدر انی دیلدیكی كمسه یه ایجابسز ویرر (والله ذو الفضل العظیم) الله تعالی اكا
اطاعت ایدنه فضل جزیل صاحبیدر امدی بو ثوابله تفضیل اكا بعید اولمز اگرچه قدری عظیم ایسه ده
(ما اصاب من مصیبة فی الارض ولا فی انفسكم الا فی كتاب) بر مصیبت كه بریوزینه ایرر قحط مطر وقلت نبات
ونقص ثمار وغلا سعر كبی ویا نفسلریكزه ایرر مرض ووجع وفقد ولد وخوف عدو وجوع كبی الا اول لوح
محفوظده مكتوبه علم اللهده مثبته در (من قبل ان نبرأها) بز یری ویا سزی خلق ایتمزدن اول (ان ذلك علی
الله یسیر) انی لوحده اثبات الله تعالی یه آساندر (لكیلا تأسوا علی ما فاتكم ولا تفرحوا بما آتیكم) الله تعالی
انی لوحده ثبت وكتب ایتدی تا كه نعم دنیادن فوت اولانه قضاء اللهه سخطله برغمیه سز و انك سزه ویردیكنه
تكبرله سو نمیه سز بلكه شكر ایلیه سز زیرا اول كمسه كه هر شیئی مقدر ایدیكن بیله نه ویریلنه سویتوروننه ویرلمینه
بر ینور اول اجلدن دینلدیكه مؤمن كامل اول كمسه دركه فرحن شكرله مصیبتن صبرله كچوره (والله
لا یحب كل مختال فخور) الله تعالی سومز اول كمسه یی كه اكا ویریلان حطام دنیایله تكبر وناس اوزره
فخرلنه * جعفر صادق ایدر مفقوده نیچون بر یتورسین اول سكا مفوتی رد ایتمز وموجوده نیچون سویتورسین
موت انی یدكده ترك ایتمز (الذین یبخلون ویأمرون الناس بالبخل ومن یتول فان الله هو الغنی الحمید)
شونلركه ماللرینی مستحقینه اعطادن امتناع ایدرلر ومع ذلك اول فعل قبیحله ناسه امر ایدرلر حالبوكه مالی
مستحقینه انفاقدن اعراض ایده الله تعالی اندن وانك انفاقندن غنیدر ذاتنده محموددر انلرك اعراضی اكا
ضرر ایتمز (لقد ارسلنا رسلنا بالبینات) بز ملائكه وانبیادن رسوللریمزی حجج ومعجزاتله امتلره
كوندردك (وانزلنا معهم الكتاب والمیزان) وانلركه كتاب ومیزان ایندردك تا كه كتابله حق ظاهر
وثواب ممتاز اوله ومیزانله حقوق تسویه ایدیله (لیقوم الناس بالقسط) وناس عدلله قائم اوله لر * دینلدیكه
انزال میزان ایله مراد انك اسبابنی انزال وانی اعداده امردر ویا مراد میزانك عینی انزالدر كه اول نوح علیه
السلامه انزال اولنمشدی وجائزدر كه انكله مراد عدل اوله (وانزلنا الحدید فیه بأس شدید) وحدیدی
معادندن اخراج ایتدك كه انده بأس شدید واردر كه اندن آلات حرب اتخاذ اولنور ویا انده جنه وسلاح
واردر كه بریله دفع وبریله ضرب اولنور * ابن عمر رضی الله عنه ایدر الله تعالی سمادن ارضه درت بركت انزال
ایتدیكه اول حدید ونار وماء وملحدر دینلدیكه آدم علیه السلام جنتدن بیلسجه درت
شیء ایندردیكه جمیعی حدیددن ایدیكه اول ابره ومطرقه وسندان وكلبداندر (ومنافع للناس)
واول حدیدده ناسه منفعتلر واردر كه هر صنعتك آلاتی حدیددن دوزیلور (ولیعلم الله من ینصره ورسله
بالغیب) وتا كه انلر الله تعالیدن ویا اول انلردن غائب ایكن اكا ورسوللرینه آلات حربی اعداء دین
اوزره جهاده استعماله نصرت ایدنی ظهوره كتوره (ان الله قوی عزیز) تحقیق الله عظیم الشان
انبیاسنه نصرت اوزره قوی وقادردر عزیزدر مراد اندنه مغلوب اولمز (ولقد ارسلنا نوحا وابراهیم وجعلنا

فی ذریتهما النبوة والکتاب فمنهم مهتد وکثیر منهم فاسقون) بز نوح وابراهیمی رسالتله قوملرینه
کوندردك واول ایکیسنك ذریه لرنده نبوت وکتاب قلدق انلره کتابلر وحی ایله ویا علم خطی الهام ایله اول ذریه دن
ویا قوملرندن بر طائفه موحد عامل بالکتاب اولدیلر لکن انلرك اکثری فاسقین اولوب کتابله عملی ترك ایتدیلر
(ثم قفینا علی آثارهم برسلنا) بعده انلرك اثرنجه رسوللریمزی بربر اتباع ایتدك (وقفینا بعیسی ابن
مریم) وبعده دنصکره عیسی علیه السلامی انلره اتباع ایتدك (وآتیناه الانجیل) واکا انجیل نام
کتابمزی ویردك (وجعلنا فی قلوب الذین اتبعوه رأفة ورحمة) واکا اتباع ایدن مؤمنلرك قلوبنده بری
برلرینه شفقت ومودت ایدر قلدق (ورهبانیة ابتدعوها) وکذلك قلبلرنده رهبانیت قلدق
انی اختراع ایتدیلر که اول عبادت وریاضتده مبالغه وناسدن انقطاعدر (ما کتبناها علیهم الا ابتغاء
رضوان الله) بز انلرك اوزره رهبانیتی فرض ایتمدك بلکه انلر الله تعالینك رضاسن استیو انی اختراع
ایتدیلر ویاخود بز انلره انی فرض ایتمدك بلکه انکیچون فرض ایتدك که انکله الله تعالینك رضاسن
طلب ایده لر (فما رعوها حق رعایتها) انلردنصکره کلوب اول رهبانیتده انلره اقتدا ایدنلر کمال
اوزره انی رعایت ایتمدیلر بلکه تقصیر ایدوب اندن رجوع ایتدیلر وملوکلری دیننه داخل اولوب انلردن
قلیلون دین عیسی اوزره ثابت اولدیلر * دینلدیکه عیسادنصکره انلرك ملوکلری انجیل وتوراتی تبدیل
ایدوب علمالرینی قتله قصد ایتدیلر تا که اول علما انلره انکار ایتمیه لر اویله اولسه اول علما قاچوب مغاره لره
وصومعه لره کیردیلر اوزرلرینه زمان ممتد اولیجق دین عیسادن رجوع ایدوب کیمی یهوده وکیمی نصارایه
وکیمی دین محمده متابعت ایتدی (فآتینا الذین آمنوا منهم اجرهم وکثیر منهم فاسقون) انلردن ایمان
صحیح ایله ایمانه کلوب حقوق رهبانیتی محافظه ایدنلره اجرلرینی ویردك حالبوکه انلرك کثیری
ایمان ورهبانیتدن خارجلردر (یا ایها الذین آمنوا اتقوا الله وآمنوا برسوله) یا شونلرکه رسل متقدمینه
ایمان کتوردیلر الله تعالینك نهی ایتدیکندن صاقنوب امرینه اطاعت ایدك ورسولی محمده دخی
ایمان کتورك (یؤتکم کفلین من رحمته) تا که الله تعالی سزه ایکی نصیب ویره بری محمد علیه السلامه
ایمانکز وبری رسل متقدمینه ایمانکز ایچون بعید اولمز که اسلاملری حرمتنه دین سابقلری اوزره ده
مثاب اوله لر اگرچه منسوخ ایسه ده * دینلدیکه اشبو خطاب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم زماننده کی
نصارایه ایدی (ویجعل لکم نورا تمشون به) وسزیچون صراط مظلم اوزره نور قیله کیم انکله یوروییه سز
ویاهدی قیله کیم انکله جناب قدسه ملول ایده سز (ویغفر لکم) وذنوبکزی یارلغیه (والله غفور
رحیم) الله تعالی ذنوبندن توبه ایدنلره غفور واکا اطاعت ایدنلره رحیمدر (لئلا یعلم اهل الکتاب
ان لا یقدرون علی شئ من فضل الله) تا که موسی وعیسایه مؤمن اولوب محمد علیه السلامه کافر اولان اهل
کتاب بیله لرکه اکا ایمان کتورمدکجه موسی وعیسایه ایمانلری مفید اولمیوب الله تعالینك فضلندن برشیئه
نائل اولمیه لرکه اول کفلین نور ومغفرت ذنوبدر (وان الفضل بید الله یؤتیه من یشاء) وبیله لرکه فضلك
کلیسی الله تعالینك یدنده در انی دیلدیکی کسه یه ویرر هیچ احد اکا منازع ومعارض اولمز (والله
ذو الفضل العظیم) الله تعالی عطاء جزیل صاحبیدر اندن انی منع ایدر یوقدر

سورة المجادلة وهی ثنتان وعشرون آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(قد سمع الله قول التی تجادلك فی زوجها وتشتکی الی الله والله یسمع تحاورکما ان الله سمیع بصیر)
الله تعالی ایشتدی شول مرأه نك کلامنی که زوجی شاننده یا محمد سنکله جدال ایدوب الله تعالی یه شکوی
ایدر واول کربدن انی تخلیص دیلر الله تعالی ایکیکزك کلامده مراجعتن ایشیدر واول جمیع اقوالی
واحوالی کورر * روایت اولندیکه خوله بنت ثعلبه پیغمبریمز علیه السلامه کلوب زوجی اوس بن الصامتدن
خبر ویردیکه اول اکا ظهار ایتدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم دیدیکه سن زوجکه حرام اولمشسن خوله ایسه
اولاد صغار صاحبه سی اولدیغندن اول حالنه زیاده مغتمه اولوب شاننی اصلاح امرنده الله تعالی یه
یلواریجق اشبو سوره اولندن درت آیته دکین نازل اولدی (الذین یظاهرون منکم من نسائهم ما هن

امهاتهم

امهاتهم ان امهاتهم الا اللائی ولدنهم) سزدن شونلرکه زوجه لرینه ظهار ایده لر اول ظهار ایتدکلری
نساء حقیقتده امهاتلری دکلدر بلکه امهاتلری شول نسادرکه انلری طوغروبدر (وانهم لیقولون منکرا
من القول وزورا) امدی ظهار ایدنلر قول منکر وزور دیرلر زیرا که زوجه نك امه تشبیه اولنمسی شرعده
انکار اولنوب حقدن منحرفدر (وان الله لعفو غفور) الله تعالی ظهاردن ماسلفی عفو واکا کفارتله
توبه ایدنی مغفرت ایدیجیدر (والذین یظاهرون من نسائهم) شونلرکه زوجلرینه ظهار ایدرلر
صورتی اولدرکه رجل مرأه سنه دیه که سن بکا انامك ظهری کبیسن ویاخود اناسی اعضاسندن شول
اکا نظری حرام اولور بر عضونه تشبیه ایده مثلا سن بکا انامك بطنی ویا فخذی ویا فرجی کبیسن دیه
انکله مظاهر اولور اما که عضو اخری تشبیه ایدرسه مظاهر اولمز واما که بکا انام کبی ویا انامك روحی کبیسن
دیوب انکله اعزاز واکرام اراده ایدرسه مظاهر اولمز مادامکه ظهار اراده ایتمیه واگر مرأه سنی جده سنه
ویا قرابتله اکا حرام اولور اخت ویا عمه ویا خاله کبی بر مرأه یه تشبیه ایدرسه کذلك مظاهر اولور واگر رضاعله
اکا نکاحی حرام مرأه یه تشبیه ایدرسه اصح اقاویلده مظاهر اولور (ثم یعودون لما قالوا) بعده قوللرینك
تدارکنه عودت ایده لر شافعی عندنده ظهار اولنان مرأه یی نکاحده امساکله شول دکلو زمانکه انده اکا
اول مرأه نك مفارقتی ممکن اوله وابو حنیفه عندنده اول مرأه استمتاعی استباحه ایله اگرچه نظر شهوتله
ایسه ده ومالك عندنده جماعه عزمله وحسن عندنده جماعله اویله اولسه ظهارك حکمی اول مرأه نك وطئی
زوجنه حرام اولمقدر مادامکه ظهارك کفارتن ایتمیه وکفارت ایسه ذکر اولنان اقوال مختلفه اوزره
عوددنصکره واجب اولور (فتحریر رقبة من قبل ان یتماسا) امدی ظهارده مظاهر اوزره واجب اولان کفارت
ظهار ایدن زوجله ظهار اولنان مرأه دن هر بری اخرله استمتاعدن اول اعتاق رقبه در اگر انك رقبه سی اولوب
لکن خدمتنه محتاج اولسه ویا رقبه بهاسنه قادر اولوب لکن انی کندینك وعیالنك ضرورات شرعیه سیچون
انفاقه محتاج اولسه انکیچون صیامه انتقال جائز اولور مالك واوزاعی ایدر اگر اول رقبه ویا ثمنی بولورسه
اکا اعتاق لازم اولور اگرچه اکا محتاج ایسه ده ابو حنیفه ایدر اگر رقبه نك عینی بولورسه اکا اعتاق واجب
اولور اگرچه اکا محتاج ایسه ده اما رقبه نك ثمنی بولوب لکن اکا محتاج اولورسه انکیچون صومه انتقال
جائز اولور (ذلکم توعظون به) اشبو کفارتله سز امر اولنمشلرسز تا که ظهاردن منزجر اوله سز (والله
بما تعملون خبیر) الله تعالی سزك اعمالکزه خبیردر (فمن لم یجد فصیام شهرین متتابعین من قبل ان
یتماسا) اول کمسه که اعتاق ایچون رقبه بولمیه اولکه حاضرده مالی اولمیوب غائبده اوله اول رقبه یی بولور
حکمنده درامدی رقبه بولمین مظاهر اوزره واجب اولان ایکی ای متتابعا صومدر ظهار ایدن زوجله ظهار
اولنان زوجه دن هر بری اخرله استمتاعدن اول صائم اولمقدر واگر اول ایکی ای صومك ارالرنده عذرسز افطار
ایدرسه اول صومی استیناف لازم اولور واگر عذرله افطار ایدرسه انده اختلاف واردر واگر مظاهر اول ظهار
اولنان مرأه سنی کیجه جماع ایتسه شافعی عندنده انکله تتابع منقطع اولمز اما که ابو حنیفه ومالك عندنده
منقطع اولور (فمن لم یستطع فاطعام ستین مسکینا) اول مظاهرکه هرم ویا مرض ویا شبق مفرط سببیله
صومه استطاعتی اولمیه انك اوزره واجب اولورکه التمش مسکینی اطعام ایده هر مسکینه بلدینك غالب
طعامندن اوله شافعی عندنده بر مد طعام ویررکه اول رطل بغدادیله بر رطل وثلث رطلدر وابو حنیفه عندنده
بردن نصف صاع وغیریدن بر صاع ویرر واگر مظاهر ایکی ای صومه شروع ایتدنصکره اول صوم ارالرنده
ظهار اولنان مرأه یه کیجه جماع ایدرسه شافعی عندنده صومی استیناف واجب اولمز ابو حنیفه عندنده
واجب اولور واول جماعی کرك عمدله ویا نسیانله ایتسون * دینلدیکه اگر مظاهر کفارتدن امتناع ایدرسه
مرأه یه جائز اولورکه انکله قاضی یه مرافعه اوله وقاضی یه واجب اولورکه انی تکفیر اوزره جبر ایده امتناع
ایدرسه موتنه دکین حبس ایده اطعامله کفارتده جماعدن اول ده وصکره ده فعلی جائز اولور اما که اعتاق
ویا صومله کفارتده کفارتك جماع اوزره تقدیمی واجب اولور (ذلك لتؤمنوا بالله ورسوله) اشبو تعلیم
احکام انکیچوندرکه الله تعالی یی ورسولی بیلوب شرایع اسلامیه یی قبول وافعال جاهلیتی ترك ایده سز
(وتلك حدود الله وللکافرین عذاب الیم) اشبو مذکورات الله تعالینك فرائض واحکامیدرکه انی تعدی

جائز اولمزلرانی قبول ایتمیلره آخرتده عذاب الیم واردر (ان الذين يحادون الله ورسوله كبتوا كما كبت الذين من قبلهم) شونلر که الله تعالی یه و رسولنه معادات ایدرلر و حدود شرعدن غیری حدود وضع و اختیار ایدرلر انلر اخزاء و اهلاك اولنورلر انلردن اول امم ماضیه دن اخزاء و اهلاك اولنانلر کبی (وقد انزلنا آيات بينات وللكافرين عذاب مهين) حالبوکه بز اول رسولك صدقنه و کتوردیکنك صحتنه دلالت ایدر آیات واضحه انزال ایتدك امدی بزم آیتلریمزی تصدیق ایتمینلره برنوع عزابمز واردر که انلرك غرور کبرنی کیدرر (يوم يبعثهم الله جميعا فينبئهم بما عملوا احصاه الله ونسوه والله على كل شيء شهيد) ذکر ایت شول کونیکه الله تعالی خلائقك جمیعن قبرلرندن بعث ایدوب خیر و شردن عمللرینی اشهاد محضرنده انلره حاللرینی تشهیر و عذابلرینی تقریر ایچون خبر ویرر و هرشیئی الله تعالی انلره احصا ایدر و الحال انلر انی اونتوبدر و هرشیئی الله تعالی بیلوراندن هیچ برشیء غائب اولمز (الم تر ان الله يعلم ما في السموات وما في الارض) یا محمد بلمدکمیکه الله تعالی سموات وارضده کی مخلوقاتك کلی و جزئنی بیلور (ما يكون من نجوى ثلاثة الا هو رابعهم) شول کلام سوءکه انی اوچ کمسه ارالرنده سرا سویلشورلر الا الله تعالی انلرك اول سویلشدیکنی بیلور (ولا خمسة الا هو سادسهم) کذلك برکلام سوءکه انی بش کمسه ارالرنده سرا سویلشورلر الا الله تعالی انلرك اول سویلشدیکن دخی بیلور (ولا ادنى من ذلك ولا اكثر الا هو معهم اين ما كانوا) کلام سری سویلشن کر کسه عددمذکوردن اقل اولسون بر ویا ایکی کبی ویا اکثر اولسون آلتی و مافوقی کبی الا الله تعالی اکا عالمدر هرقنده اولسه لر ارالرنده جاری اولانی بیلور زیرا انك اشیایی بلمسی قرب مکانله دکلدر که اماکن تفاوتیله اولدخی متفاوت اوله (ثم ينبئهم بما عملوا يوم القيامة) بعده یوم قیامتده الله تعالی انلری تفضیح و مستحق اولدقلری جزایی تقریر ایچون ایشلدکلری اعمال سیئه یی انلره خبرویرر (ان الله بكل شيء عليم) الله تعالی سر و علانیه دن هرشیئه علیمدر زیرا که علمی اقتضا ایدن ذاتك کله نسبتی مساویدر * روایت اولندیکه یهود و منافقون بینلرنده تناجی ایدوب مؤمنلره نظر ایدرلر و کوزلریله تغامز ایدوب مؤمنلره ایهام ایدرلردیکه تناجیلری انلرك مساءتنده اوله انکله اول مؤمنلره حزن ویررلردی شول توهمله کیم سرایایه کیدن اخوانمزه ایا که قتل ویا هزیمتی ایرشمشدر دیو قلبلرینه هم و حزن ایرردی حتی که انلرك اول فعلندن مؤمنلر پیغمبریمز علیه السلامه شکایت ایتدیلر پیغمبریمز علیه السلام انلری مؤمنلرسز تناجیدن نهی ایتدی انلر ایسه منتهی اولمیوب تناجیلرینه عودت ایدیجك نازل اولدیکه (الم تر الى الذين نهوا عن النجوى ثم يعودون لما نهوا عنه ويتناجون بالاثم والعدوان ومعصية الرسول) نظر ایتمز میسن شول قومك فعللرینه کیم ارالرنده مؤمنلرسز سرا سویلشمکدن نهی اولندقلرندنصکره اول نهی اولندقلری فعللرینه عودت ایدرلر و اثم و مؤمنلره عدوان و رسول اللهه معصیت اولان شیئی سرا سویلشورلر (واذا جاؤك حيوك بما لم يحيك به الله) وقچان سکا کلسه لر الله تعالینك سکا تحیه ایتمدیکی شیئله تحیه ایدرلر روایت اولندیکه یهود پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلدکلرنده سلام یرینه السام علیك دیرلردی سام ایسه موتدر پیغمبریمز علیه السلام انلره رد ده علیکم دیردی (ويقولون في انفسهم لولا يعذبنا الله بما نقول) وارالرنده دیرلردیکه اکر محمد نبی اولسه بزم اشبو قولمز سببیله الله تعالی بزه عذاب ایتمزمیدی (حسبهم جهنم يصلونها فبئس المصير) انلرك کافیسی عذاب ناردر که انلر اول ناره داخل اولورلر اول نه مبؤس قرارکاه اولور (يا ايها الذين آمنوا اذا تناجيتم فلا تتناجوا بالاثم والعدوان ومعصية الرسول) یا مؤمنلر ارا کزده تناجی ایتدیککزده اثم و عدوان و معصیت رسول ایله تناجی ایتمکز منافقلر ایتدیکی کبی (وتناجوا بالبر والتقوى) بلکه مؤمنلره خیری متضمن شیئی و معصیت رسولدن اتقایی تناجی ایدك (واتقوا الله الذي اليه تحشرون) اول الله تعالیدن قورقك که موتکزدنصکره اکا حشر اولورسز وانك عندنده جزاکزی بولورسز (انما النجوى من الشيطان ليحزن الذين آمنوا) اثم و عدوانله تناجی دکل الا شیطاندندر زیرا که انی اول تزیین ایدر و اتباعنی اکا تحمیل ایدرتا که اول تناجی مؤمنلره حزن ویره شول توهمله کیم انلره نکبت اصابت ایتمش اوله (وليس بضارهم شيئا الا باذن الله) حالبوکه تناجی ویا شیطان مؤمنلره برشیء ضرر ایدر دکلدر مکر که انلره ضرر ایرمسنی الله تعالی اراده ایده (وعلى الله فليتوكل المؤمنون) امدی مؤمنلر الله تعالی یه توکل ایدوب انلرك تناجیسنه مبالاة ایتمسونلر (يا ايها الذين امنوا اذا قيل لكم

تفسحوا في المجالس فافسحوا يفسح الله لكم) یا مؤمنلر قچان سزه رسول الله ویا ذکر الله مجلسنده بزه بر یر ویرك دیله یر ویرسونکه اوتوره الله تعالی سزك اول مقابلده جنتده ویا قبرده ویا رزقده ویا بونك غیری اشیاده وسعه و فسحه ویره (واذا قيل انشزوا فانشزوا) وقچان سزه توسعه ایچون ویا امور دینیه دن برامر ایچون قیام ایلك دینلسه امره انقیاد ایدك تثاقل ایتمکز (يرفع الله الذين آمنوا منكم) الله تعالی سزدن ایمان و طاعت اهلنی دنیاده نصر و حسن ذکرله و آخرتده غرف جنانده ایوائله رفع ایدر (والذين اوتوا العلم درجات) و مؤمنلردن خاصة علمالری علم و عمل بیننی جمع ایتدکلری ایچون نیچه درجه انلردن ارفع منازله رفع ایدر زیرا که علم علو درجه سببیله اکا عملك اقترانی انك مزید رفعتنی اقتضا ایدر اول اجلدن عالمك افعالنه اقتدا اولنور غیرینك دکل (والله بما تعملون خبير) الله تعالی سزك اعمالکزه خبیردر * دینلدیکه الله تعالی مؤمن عالمی شول علمی اولمیان مؤمن اوزره جنتده یتمش درجه فوقه رفع ایدر هر ایکی درجه نك اراسی شول یوکرك اتك یتمش ییلده کترتدیکی مسافه دکلودر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر سلیمان علیه السلام علم و مال و ملك بیننده تخییر اولندقده علمی اختیار ایتدی انکله بیله مال و ملك دخی ویرلدی حدیثده کلدیکه عالمك عابد اوزره فضلی قمرك لیلهٔ بدرده سائر کواکب اوزره فضلی کبیدر * ابن عمر رضی الله عنه ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مسجد شریفنده ایکی مجلسه اوغرادی اول ایکی مجلسدن برینك اهلی الله تعالی یه دعا ایدرلردی و مجلس اخرك اهلی ایسه امور دینیه یی تعلم و تعلیم ایدرلردی بو مجلس اول دعا ایدنلرك مجلسندن افضلدر دیوب انلرك مجلسنه اوتوردی زیرا که بن تعلیم ایچون کوندرلمشن دیدی (يا ايها الذين آمنوا اذا ناجيتم الرسول فقدموا بين يدي نجواكم صدقة ذلك خير لكم واطهر) یا مؤمنلر قچان رسول اللهه مناجات ایدر اولسکز اندن اول فقرایه تصدق ایدك اول فعلکز سزه خیر ایدر نفسلریکزی ریبه و حب مالدن اطهردر زیرا که انده تعظیم رسول و انتفاع فقراء و سؤالده افراطدن نهی و مؤمنله منافق و محب آخرتله محب دنیا بیننی تمییز واردر اشبو فعلك ندب ویا وجوب ایچون اولمسنده اختلاف اولندی لکن مابعدنده کی (ءاشفقتم) آیتیله منسوخدر اکرچه تلاوتده اول اکا متصل ایسه لکن نزولده متصل دکلدر * علی رضی الله عنه ایدر قرآنده بر آیت واردر که انکله بندن غیری برکمسه عمل ایتمیوبدر بنم بر دینارم وار ایدی هر بار که پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مناجات ایدر اولسم اندن بر درهم تصدق ایدردم تصدق ایدرك اول دینارك جمیعنی انفاق ایتدم انك وجوبیله قول غیرینده قدح ایجاب ایتمز زیرا احتمالدر که انك مدت بقاسنده اغنیایه مناجات وقوعی اولمیه زیرا پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن روایت اولندیکه انك حکمی انجق اون کون و برقولده برساعت باقی اولمش اوله (فان لم تجدوا فان الله غفور رحيم) اکر تصدق ایده جك شیء بولمز ایسکز الله تعالی غفور رحیمدرکه تصدقسز مناجاته سزه رخصت ویره اشبو آیتك سبب نزولنده * دینلدیکه ناس کثرت سؤالله پیغمبریمز علیه السلامی ابرام ایدیجك امر اولندیلر که سؤاللرندن اول تصدق ایده لر اولیله اولسه اندن منتهی اولدیلر فقرا سؤال و مناجاته قادر اولوب اغنیا اندن چکلدیلر بعده نازل اولدیکه (ءاشفقتم ان تقدموا بين يدي نجواكم صدقات) یا اهل غنا رسول اللهه تناجیکزدن اول صدقات تقدیمله فقردن خوف ایدوب بخل ایتدیکز والحال اول فعل خیری ایتمدیکز اول سزه خیرلو ایدی (فاذ لم تفعلوا وتاب الله عليكم) چون صدقه دن امر اولندیغکزی ایشلمك سزه مشقت ویردیکی سببدن ایشلمدیکز الله تعالی انی سزدن تجاوز ایدوب ایشلمسنه سزه رخصت ویردی (فاقيموا الصلاة وآتوا الزكاة) امدی اوزریکزه فرض اولان صلوة و زکوتی ادا ایدك اول ایکیسنده و سائر طاعتده تفریط ایتمکز که اول تناجی رسولده صدقه تقدیمی امرنی اقامت ایتمدیککزه کفارت اوله (واطيعوا الله ورسوله) و الله تعالی و رسولنه اوامر و نواهیده اطاعت ایدك (والله خبير بما تعملون) الله تعالی سزك ظاهر و باطنده خیر و شریکزه خبیردر (الم تر الى الذين تولوا قوما غضب الله عليهم ما هم منكم ولا منهم ويحلفون على الكذب وهم يعلمون) یا محمد شونلره نظر ایتمز میسنکه الله تعالینك غضب ایتدیکی قومله موالاة ایتدیلر شول منافقین شاننده نازل اولوبدر که یهودله مبالاة و مناصحه ایدرلر و اسرار مؤمنینی انلره ایرکوررلردی امدی اول منافقلر نه سزدن و نه یهوددندر و اسلام ادعاسی اوزره کذبله یمین ایدرلر حالبوکه یمینلرنده کاذبلر ایدیکن بیلورلر اشبو قید افاده ایتدیکه کذبلری عمدله اولوب یمین غموس ایتمش

كبی اوله‌لر (اعد الله لهم عذاباً شديداً انهم ساء ما كانوا يعملون) الله تعالى انلره اخرتده عذاب شديد تهيئه
ايتدی زيرا انلر كه سوء عمل اوزره تمرد واصرار ايتديلر (اتخذوا ايمانهم جنة فصدوا عن سبيل الله فلهم
عذاب مهين) انلر اظهار ايتدكلری ايمانی دماء واموال‌لرينه وقايه ايتديلر واول يمينلر ايله ناسی اسلامه
دخولدن وجهاددن صد ايتديلر امدی انلره كفر وصدلر ايچون عذاب مهين واردر* دينلديكه اوله‌كيسی
عذاب قبردر وبو ايسه عذاب اخرتدر (لن تغنی عنهم اموالهم ولا اولادهم من الله شيئاً اولئك اصحاب النار
هم فيها خالدون) انلرك اموال واولادلری الله تعالينك عذابندن برشیء دفعنه مفيد اولمز انلر اصحاب ناردر كه
انده دائملردر (يوم يبعثهم الله جميعاً فيحلفون له كما يحلفون لكم ويحسبون انهم على شیء الا انهم هم الكاذبون)
يوم قيامتده الله تعالى انلرك جميعنی بعث ايدوب مسلملرز ديو اكا يمين ايده‌لر نتكيم دنياده بزسزدن ايرديو يمين
ايدرلردی وظن ايده‌لركه كنديلر برشيئه مفيد اوزره اوله‌لركه نفاق قلبلرنده تمكن ايتديكندن تخيل ايده‌لركه
ايمان كاذبه‌لری كذبی سزه ترويج ايده‌ماكه اوللكه انلر كذبده مبالغلردركه اسلام اظهاريله سزه كذب ايتدكلری
كبی الله تعالى يه دخی كذب ايده‌لر (استحوذ عليهم الشيطان فانسيهم ذكر الله اولئك حزب الشيطان الا ان
حزب الشيطان هم الخاسرون) شيطان انلر اوزره استيلا ايدوب انلره الله تعالينك ذكرنی اونوتدردی حتی
انی قلوب والسنه‌لريله ذكر ايتمز اولديلر امدی انلر شيطانك جنود واتباعيدر اكاه اوللكه شيطانك جنود
واتباعی يوم قيامتده زيان ايتمشلردركه نعيم مؤبدی فوت ايدوب عذاب مخلده تعرض ايتديلر (ان الذين
يحادون الله ورسوله اولئك فی الاذلين) شونلركه الله تعالى يه ورسولنه معادات وامرلرينه مخالفت ايدرلر
انلر الله تعالينك اذلال ايتديكی قوم سيئه‌له دركات نارك اسفلنده‌در (كتب الله لاغلبن انا ورسلی ان الله
قوی عزيز) الله تعالى لوحده يازديكه بن ورسوللرم حجتله غالبلرز الله تعالى انبياسنه نصرت قويدر اراده
ايتديكی شيئده هيچ احد اكا غالب اولمز (لا تجد قوما يؤمنون بالله واليوم الاخر يوادون من حاد الله ورسوله)
الله تعالى يه ويوم اخرته ايمان كتورر قومه لايق اولمزكه الله تعالى يه ورسولنه معادات ايدن قومله موالات
وموادات ايده‌لر (ولو كانوا آباءهم او ابناءهم او اخوانهم او عشيرتهم) اگرچه اول اعداء الله انلره اقرب
ناس ايسه‌ده پس بو اجلدن ابو عبيدة بن الجراح رضی الله عنه يوم احدده باباسی عبد اللهی قتل ايتدی
وابو بكر رضی الله عنه يوم بدرده اوغلی عبد اللهی برازه چغردی ومصعب رضی الله عنه يوم احدده
قرنداشی عبيدی قتل ايتدی وعمر رضی الله عنه يوم بدرده خالی عاص بن هشامی وعلی وحمزه وعبيده يوم
بدرده عتبه وشيبه بن ربيعه‌يی ووليد بن عتبه‌يی قتل ايتديلر (اولئك كتب فی قلوبهم الايمان وايدهم
بروح منه) امدی انلر شول قومدركه الله تعالى قلبلرنده ايمانی اثبات ايتدی وكندی قبلندن نور قلبله
ويا قرآنله ويا عدو اوزره نصرله ويا ايماندن روحله انلری تأييد ايتدی (ويدخلهم جنات تجری من تحتها
الانهار خالدين فيها) واخرتده انلری جنتلره قويه كه اشجاری التندن ارمقلر اقار اول جنتلرده دائمين اولدقلری
حالده (رضی الله عنهم ورضوا عنه) الله تعالى انلردن ايمان وطاعتلريله راضی اولدی وانلر دخی اندن
راضی اولديلر جنتده انلر ايچون موعود ثوابله (اولئك حزب الله الا ان حزب الله هم المفلحون) امدی انلر
الله تعالينك دينه جنود وانصاريدر اكاه اوللكه الله تعالينك جنودی دنياده فوز ونجاته واخرتده فضل
ورحمته نائل اولور عباد صالحيندر ان شاء الله تعالى

سورة الحشر وهی اربع وعشرون آية مدنية

بسم الله الرحمن الرحيم

(سبح لله ما فی السموات وما فی الارض وهو العزيز الحكيم) سموات وارضده كی مخلوقاتك كليسی الله تعالى يی
تنزيه ايدر اول ملكنده عزيز وامرنده حكيمدر* روايت اولنديكه پيغمبريمز صلی الله عليه وسلم مدينه يه قدوم
ايديجك بنو النضير انكله مصالحه ايتديلر كه انكله قتال ايتميه‌لر وانكله قتال ايدنلره اعانت ايتميه‌لر وقتاكه يوم
بدرده اول مشركينه غالب اولدی توراتده نصرتله منعوت پيغمبر بودر ديو تحقق ايتديلر بعده يوم احدده
مسلمون منهزم اولنجق پيغمبريمز عليه السلام ايله ايتدكلری عهدی صيديلر كعب بن اشرف قرق راكبله مكه‌يه
كيدوب ابو سفيانله مخالصت ايتديلر اويله اولسه پيغمبريمز عليه السلام كعبك رضاعی قرنداشنه امريله حتی كه

اول كعبی غفلتی حالنده قتل ايتدی اول قتل اولنجق عقبنده پيغمبريمز عليه السلام عساكرله اوزرلرينه
واروب جلای وطن اوزره صلح اولديلر اكثری شامه كيدوب برطائفه‌سی خيبره وحيره‌يه لاحق اولديلر اويله
اولسه انلرك شاننده بو سوره (والله على كل شیء قدير) قولنه دكين نازل اولدی (هو الذی اخرج الذين كفروا
من اهل الكتاب من ديارهم لاول الحشر) الله تعالى بنی النضيری ديارلرندن اول حشره اخراج ايتدی زيرا
پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمه ديديلر كه قنده خروج ايده‌لم ديديكه ارض محشره* دينلديكه اول انلرك اول
حشرلريدر واخر حشرلری يوم قيامتدر (ما ظننتم ان يخرجوا) يا مؤمنلر سز ظن ايتمزديكزكه انلر
ديارلرندن خروج ايده‌لر زيراكه انلر قوتده ومنعه‌لری كثرتده ايديلر (وظنوا انهم مانعتهم حصونهم من
الله) بنو النضير ايسه ظن ايتديلركه حصنلری انلری الله تعالينك عذابی اولان جلادن منع ايده (فاتيهم
الله من حيث لم يحتسبوا) الله تعالينك عذابيكه انلرك قلوبنه القاء رعب وجلايه اضطراردر ويا خود مؤمنلره
الله تعالينك نصری حسبانلری اولمديغی حيثيتدن ايرشدی (وقذف فی قلوبهم الرعب) وقلبلرينه خوف
القا ايتدی كعب بن اشرفك قتل اولنمسيله كه اول قلبلرين ضعيف وقوتلرينی سلب ايتدی (يخربون
بيوتهم بايديهم وايدی المؤمنين) حتی كه بيتلرينی كندی يدلريله ومؤمنلرك ايديله تخريب ايتديلر كنديلرك
قصدی تاكه انده مؤمنلر ساكن اولميه واستحسان ايتدكلری آلاتی انلره قالميه واما كه مؤمنلرك قصدی اول
بيتلرينك ظواهرين تخريب ايدرلرديكه انلره انتقام وقتاله مجال اوله (فاعتبروا يا اولی الابصار) امدی الله
تعالينك امرنه بصيرتله نظر ايدنلر بنو النضيرك حاللريله متعظ اولوب الله تعالينك غيری برشيئه اعتماد ايتمسونلر
(ولولا ان كتب الله عليهم الجلاء لعذبهم فی الدنيا ولهم فی الاخرة عذاب النار) اگر الله تعالينك انلر اوزره
ديارلرندن خروجی تقدير ايتمش اولمسه دنياده انلره قتل وسبيله تعذيب ايدردی انلر اگرچه عذاب دنيادن
نجات بولديلر لكن اخرتده انلره عذاب ناروادر (ذلك بانهم شاقوا الله ورسوله ومن يشاق الله فان الله شديد
العقاب) انلره دنياده جلاء واخرتده عذاب اصابتی شول سببله دركه انلر الله تعالينك ورسولنك امرنه
مخالفت ايدوب دين اسلامه راضی اولمديلر اول كمسه كه الله تعالينك امرنه مخالفت ايده اول حالده كمسه‌لره
انك عقابی شديددر (ما قطعتم من لينة او تركتموها قائمة على اصولها فباذن الله وليخزی الفاسقين) نخلدن
قنغی لونكه سز انی قطع ايدرسز ويا قطع ايتميوب اصللری اوزره ابقاء ايدرسز اول الله تعالينك اذنيله‌در الله تعالى
انی قطعه سزه اذن ويردی تاكه نقض عهدله اولان فسقلری اوزره اخزا ايده* روايت اولنديكه پيغمبريمز
صلی الله عليه وسلم بنو النضيرك نخللری قطعنه امر ايديجك ديديلركه يا محمد سن يريوزنده فساددن نهی
ايدردك شمدی ايسه نخللری قطع وتحريق ايدرسن اول سببدن بو آيه نازل اولدی اشبو دليلدركه كفارك ديارنی
هدم واشجارنی قطع جائز اوله تاكه انكله غيظلری ارتوريله* امام ابو الليث ايدر هر مجتهد مصيبدر دينلره اشبو
آيت دليلدر زيراكه الله تعالى ايكی فريقك دخی فعلندن راضی اولدی (وما افاء الله على رسوله منهم فما اوجفتم
عليه من خيل ولا ركاب) بنو النضير ويا سائر كفره‌نك اموالندن شول شيئكه الله تعالى انی رسولنه رد ايتدی
سز انك تحصيلنده خيل ويا ركاب اجراسيله مشقت شديده كورمديكز زيراكه انلرك قراسی مدينه‌دن ايكی
ميل دكلو مسافه‌ده ايدی حتی كه رسول اللهدن غيريسی اكا ياياق كتديلر (ولكن الله يسلط رسله على من يشاء)
لكن الله تعالى رسوللرين جمله‌دن محمد عليه السلامی كفاردن ديلديكی طائفه اوزره غلبه وقهرله وقلبلرينه
القاء رعبله تسليط ايدر (والله على كل شیء قدير) الله تعالى هرشيئه قادردر كاهی وسائط ظاهره ايله
وكاهی انك غيريله تسليط ايدر اويله اولسه الله تعالى بنو النضير اموالنی خاصة پيغمبريمز صلی الله عليه وسلمه
تعيين ايتدی اولدخی انی مهاجرينه قسمت ايدوب انصاردن اوچ كشيدن غيری‌يه ويرمدی (ما افاء الله
على رسوله من اهل القری فلله وللرسول ولذی القربی واليتامی والمساكين وابن السبيل) اول شيئكه الله تعالى
انی رسولنه اهل قرادن رد ايتديكه انلر بنو قريظه وبنو النضير واهل فدك وخيبر وعرينه‌در اول الله تعالى يه
ورسولنه وذو قرابه‌يه ويتامی يه ومساكينه وابناء سبيله قسمت اولنور فیء قسمتنده اختلاف اولندی
دينلديكه ظاهر آيت مقتضاسنجه سهم الله كعبه وسائر مساجد عمارتنه صرف اولنور* دينلديكه مال فیء بش
سهم قلنور زيرا انده‌كی ذكر اللهی تعظيم ايچوندر وسهم رسول برقولده امامه وبرقولده عساكره وثغوره وير

قولده عساكر مسلمينه صرف اولنور مال فيئك خمسى مال غنيمتك خمسى كبى قسمت اولنور وودرت خمسى
ايسه مقاتله ومصالحه صرف اولنور (كيلا يكون دولة بين الاغنياء منكم) تاكه فقرانك حقى اولان
فیء اغنيا كز بيننده متداوله اولميه نتكيم زمان جاهليتده اغنيا انى تداول وبينلرنده دور ايدرلردى (وما آتيكم
الرسول فخذوه وما نهيكم عنه فانتهوا) اول شيئكه فيئدن رسول الله عليه السلام انى سزه ويرر ويا اول شيئكه
انى سزه امر ايدر انى اخذ ايدك كه اول سزه حلالدر ويا انى تمسك ايدك كه اكا اطاعتكز واجبدر واول شيئكه
رسول الله انى اخذدن واتياندن نهى ايده اندن امتناع ايدك (واتقوا الله ان الله شديد العقاب) الله تعاليدن
قورقوب رسولنه مخالفتدن صاقنك كه اكا مخالفت ايدنه الله تعالينك عقابى شديددر (للفقراء المهاجرين
الذين اخرجوا من ديارهم واموالهم يبتغون فضلا من الله ورضوانا وينصرون الله ورسوله اولئك هم
الصادقون) بنو النضيردن اخذ اولنان فیء شول فقراء مهاجرينكدركه ديار واموالرندن چيقارلديلركه
انلر الله تعاليدن جنتده رزق ودينده رضا من طلب ايدرلر والله تعالى يه ورسولنه نفسلرى ومالرى ايله نصرت
ايدرلر امدى انلر ايمانلرنده صادقلردر (والذين تبوؤا الدار والايمان من قبلهم) وشونلركه دار هجره ودار
ايمان اولان مدينه يى رسول الله عليه السلامك واصحابنك اكا هجرتندن اول مكان ايدنديلركه انلر انصاردر
وياخود مدينه يى وطن ايدوب انده ايمانى اختيار ايتديلر ورسول الله عليه السلامك اكا قدومندن ايكى سنه
مقدم انده مسجد بنا ايتديلر (يحبون من هاجر اليهم) مؤمنلردن انلره هجرت ايدنلرى سورلر يوخسه انلرى
كنديلره استثقال ايتمزلر (ولا يجدون فى صدورهم حاجة مما اوتوا) ومهاجرينه فیء وغيرى ويرلوب
كنديلره برشئ ويرلمديكى سببدن صدورلرنده حرارت وحسد وغبطه بولمازلر (ويؤثرون على انفسهم ولو كان بهم
خصاصة) وانلر مهاجرينى اموال ومنازللر ايله نفسلرى اوزره تقديم ايدرلر حتى ايكى مرأه سى اولان برندن
بچوب مهاجرينك برينه تزويج ايتدى اكرچه اول نفسلرى اوزره تقديم وايثار ايتدكلرى شيئه كنديلر
محتاج ايسه لرده * ابو هريره رضى الله عنه ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه بر رجل ضيف كلوب پيغمبريمز عليه
السلام نسائنه خبر كوندرديكه قتكزده مأكولاتدن برشئ وارميدر ديديلركه صودن غيرى شئ يوقدر اويله
اولسه پيغمبريمز عليه السلام اصحابندن قنغيكز بوكسه يه ضيافت ايدر انصارى بن ايدرين
ديوب انى اوينه ايلتدى خاتوننه ديديكه طعامدن نه شيئك وار اول ديديكه صبيانمز قوتندن زياده شيئمز
يوقدر انصارى اكا ديديكه طعامكى حاضرليوب صبيانكى اويوتكل چقانكه بن ضيفله اكا مباشرت ايدر
اولم سن سراجى اصلاح ايدر شكلنده اولوب سويندركل خاتون دخى انجلين ايتدى اويله اولسه انصارى قرا كوده
كنديى ضيفله ايله اكل ايدر شكلنده ابهام ايدوب طعامك جميعن ضيف اكل ايتدى انلر اولكيجه اچ ياتديلر
چون انصارى صباحى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم قتنه واردى پيغمبريمز عليه السلام اكا ديديكه سنك
واهلكك بوكيجه ده ضيفكزه ايتديككز فعل جميلكزدن الله تعالى راضى اولوب بو آيتى انزال ايتدى
ابو هريره رضى الله عنه ايدر انصار پيغمبريمز عليه السلامه ديديلركه يا رسول الله نخللريمزى بزمله اخوانمز
مهاجرين بيننده قسمت ايتكل پيغمبريمز عليه السلام ديديكه انجلين ايتمزين بلكه انلر نخللريكزك مؤنتن سزكچون
التزام ايدوب حاصلنده سزه مشاركت ايتسونلر انصار سمعا وطاعة ديوب انك اوزره عقد شركت ايتديلر * ابن
عباس رضى الله عنهما ايدر يوم النضيرده پيغمبريمز عليه السلام انصاره ديديكه ديلرسكز مهاجرينله اموال
وديار يكزى قسمت ايدوب اشبو بنو النضير غنيمتنه انلره مشارك اولك ويا ديلرسكز اموال ودياريكز كما كان
كنديكزك اولوب اشبو غنيمته مداخله ايتمكز ديديلركه يا رسول الله اموال ودياريمزى انلرله مقاسمه ايده لم ومع
ذلك اول غنيمته مداخله ايتميه لم اول سببدن بو آيه نازل اولدى (ومن يوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون)
اول كمسه كه نفسنك بخلى منع اولنه حتى كه نفسى اوزره حب مال وبغض انفاق غالب ايكن اكا مخالفت
ايده اول حاللو كمسه لر ثناء عاجل وثواب آجلى فائزلردر (والذين جاؤا من بعدهم) شونلركه مهاجرين
وانصاردن صكره كلديلر انلر تابعيندركه يوم قيامته دكين مؤمنلردن كلور (يقولون ربنا اغفر لنا ولاخواننا
الذين سبقونا بالايمان ولا تجعل فى قلوبنا غلا للذين آمنوا ربنا انك رؤف رحيم) ديرلركه يا ربنا مغفرت ايت
بزى ودينده اخوانمز يكه ايمانله بزى سبقت ايتديلر وقلوبمزده مؤمنلره حقد قلمغل يا ربنا سن رحمتلو ورأفتلوسن

روادركه دعامزه اجابت ايده سن هر كسه كه صحابه نك برينه قلبنده غل اوله جميعنه ترحم ايتميه اول كمسه
بو آيت ايله عنايت اولنانلردن دكلدر زيرا كه الله تعالى مؤمنلرى اوچ منزله اوزره ترتيب ايتديكه اول مهاجرون
وانصار وتابعوندركه اشبو اوچ آيتده مذكور صفاتله موصوفلردر واولكه تابعيندن انده اول صفت اولميه اول
اقسام مؤمنيندن خارج اولور (الم تر الى الذين نافقوا يقولون لاخوانهم الذين كفروا من اهل الكتاب) نظر
ايدرميسن مدينه اهلندن شول منافقلره كيم اضمار ايتدكلرينك خلافن اظهار ايدوب بنو قريظه وبنو النضير
يهودندن شول كفرده اخوت وصداقت وموالاتلرى اولان اصحابلرينه ديرلركه (لئن اخرجتم لنخرجن
معكم ولا نطيع فيكم احدا ابدا وان قوتلتم لننصرنكم) اكر سز مدينه دن چيقار بلورسكز بز دخى سزكله بيله
چيقارز وسزكه قتال ايدنلره نه محمده ونه مسلمينه ابدا اطاعت ايتمزز واكر قتال اولنورسكز بز سزه اعانت ايدرز
(والله يشهد انهم لكاذبون) الله تعالى شهادت ايدركه انلر كاذبلردر وعدلرينه وفا ايتمزلر (لئن اخرجوا
لا يخرجون معهم ولئن قوتلوا لا ينصرونهم ولئن نصروهم ليولن الادبار ثم لا ينصرون) بنو النضير ديارلرندن
چيقارلسه لر اول منافقين انلرله بيله چيقمزلر وقتال اولنسه لر منافقين انلره اعانت ايتمزلر واول منافقين انلره
اعانت ايتديكى تقدير اوزره منهزمين اولدقلرى حالده رجوع ايدرلر بعده بنو النضير نصرت اولنمزلر ناصرلرى
منهزم اولديغى ايچون (لانتم اشد رهبة فى صدورهم من الله) يا مؤمنلر منافقينك سرلرنده سزدن خوفلرى
جهرلرنده كى الله تعاليدن اولان خوفلرندن اشددر (ذلك بانهم قوم لا يفقهون) انلرك سزدن خوفى شول
سببله دركه انلر الله تعالينك عظمتن بلمزلركه حق خوفله اندن خوف ايده لر وانك خوف اولنمغه حقيق ايديكن
بيله لر (لا يقاتلونكم جميعا الا فى قرى محصنة او من وراء جدر) اول يهود مجتمعين اولوب سزكله قتاله
مبادرت ايتمزلر بلكه فرط خوفلرندن قتاللرى شول دروب وخندقله محصنه قريه لرده ويا ديوارلر اردندن اولور
(بأسهم بينهم شديد) انلر برى برلريله قتال ايتسه لر قتاللرى شديددر لكن سزكله قتاله طاقتلرى يوقدر زيرا كه
الله تعالى ايله ورسوليله محاربه ايدن شجاع ايسه جبان اولور عزيز ايسه ذليل اولور (تحسبهم جميعا وقلوبهم
شتى) سن انلرى امر واحد ويا كلمه واحده اوزره مجتمعين متفقين ظن ايدرسن حال بوكه انلرك قلوبى متفرقه در
بينلرنده مواد يوقدر عقائدلرى مفترقه ومقاصدلرى مختلفه اولديغى ايچون (ذلك بانهم قوم لا يعقلون)
انلرك بو اختلافى شول سببله دركه انلر صلاحلرى اولان شيئى بلمزلر زيرا كه قلبلرينك تشتتى قوالرينى ضعيف
ايدوبدر (كمثل الذين من قبلهم قريبا ذاقوا وبال امرهم ولهم عذاب اليم) بنو النضيرك كفرده مثلى انلردن
زمان قريبدن اول كچن اهل بدر ويا بنو قينقاع مثلى كبيدر انلر بنو النضيردن اول ديارلرندن اخراج اولندقلرى
صحيح ايسه وياخود امم ماضيه دن مهلكين مثلى كبيدركه كفرلرينك سوء عاقبتن دنياده ذوق ايتديلر ومع ذلك
انلره عذاب اليم دخى واردر (كمثل الشيطان اذ قال للانسان اكفر فلما كفر قال انى برئ منك انى اخاف الله
رب العالمين) منافقينك يهودى قتال اوزره اغراده مثلى شيطان مثليدركه اول انسانى كفر اوزره اغرا ايدر
انسان دخى انك اغراسيله كافر اولجق شيطان اندن تبرى ايدوب بن الله تعاليدن قورقرين دير شول اميدله كيم
اكا اولان عذاب مشاركتندن قورتيله حال بوكه اول بر امل باطلدر (فكان عاقبتهما انهما فى النار خالدين فيها
وذلك جزاء الظالمين) اويله اولسه اول شيطان وانسانك عاقبتى نارده خلود اولوركه اول كفر ونفاقله نفسلرينه
ظلم ايدنلرك جزاسيدر * ديلديكه انساندن مراد ابو جهلدركه يوم بدرده ابليس اكا ديديكه اشبو كونده ناسدن سزه
غالب اولور يوقدر وبن سزك ناصريكزين وقتاكه قتال اولوب ابليس جبريل عليه السلامى رسول الله عليه السلام له
بيله كوردى اندن قورقوب كفاردن تبرى ايتدى حتى كه منهزمين اولديلر * ديلديكه انساندن مراد برصيصا نام
براهبدركه ابليس وسوسه سيله برمرأه مجنونه يه زنا ايتديكه اول انك جنوننه علاج ايچون كتورلمشيدى
حملى ظاهر اولجق اول انى قتل ودفن ايتدى تاكه ناس بيننده رسواى اولميه چون برصيصانى قصاص
ايچون صلبه ايلتديلر ابليس اكا كلوب بكا سجده ايتكه سنى قتلدن قورتارايم ديدى برصيصا دخى اكا سجود له
كافر اولجق ابليس اكا بن الله تعاليدن قورقرين ديوب اندن تبرى ايتدى (يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله
ولتنظر نفس ما قدمت لغد) يا مؤمنلر الله تعاليدن قورقوب اوامره اطاعت ونواهيدن تباعد ايدك هر نفس
نظر ايتسونكه يارينه يوم قيامت ايچون اعمال صالحه دن نه تقديم ايدوبدر (واتقوا الله ان الله خبير بما تعملون)

واجبات اداسنده ومحارم ترکنده الله تعالیدن قورقڭ که اول الله تعالی اعمالکزه خبیردر (ولا تکونوا کالذین
نسوا الله فانسیهم انفسهم اولئك هم الفاسقون) الله تعالینڭ حقنی اونودانلر کبی اولمڭز که اولدخی انلره
نفسلرینی اونوتدردی حتی که نفسلرینه نفع ایدر شیئی ایستمزوانی تخلیص ایدر شیئی ایشلمز اولدیلر یاخود یوم
قیامتده اهوالدن انلره انی کوستره کیم انکله نفسلرینی اونوده لر امدی انلر فسقده کامللردر (لا یستوی
اصحاب النار واصحاب الجنة اصحاب الجنة هم الفائزون) شونلرکه نفسلرینی اهمال ایله ناره مستحق اولدیلر
وشونلرکه نفسلرینی استکمال ایله جنته استیهال ایتدیلر ایکیسی مساوی اولمزلر زیراکه دنیاده واخرتده اصحاب
جنت کرامتده واصحاب نار مهانتده در اصحاب جنت نعیم مقیمه فائزلردر شافعی بو ایت ایله استدلال ایدوب کافر
بر بنده مسلم قتل اولنمیه وکافر قهرله اموال مسلمینه مالك اولمیه (لو انزلنا هذا القرآن علی جبل لرایته خاشعا
متصدعا من خشیة الله) اکر جبلده تمییز خلق اولنوب اوزرینه قرآن انزال اولنسه صلابت ورزانتیله الله
تعالینڭ عذابی خوفندن انی خاشع متصدع کوریدڭ شول حذرله کیم تعظیم قرآنده حق اللهی ادا ایتمیه
امدی کافرڭ قلبی قسوتده جبلڭ قسوتندن اشددرکه قرآنده کی مواعظ وعبرله متأثر اولمیوب انی ایشتمدڭ
کبی اندن اعراض ایدر (وتلك الامثال نضربها للناس لعلهم یتفکرون) اشبو امثالکه قرآنده ذکر اولندی
بز انی ناسه تبیین ایدرز تا که انلر تفکر ایدوب اتعاظ ایتدکلرندنصکره رب تعالی یه مخالفتی ترك ایده لر (هو الله
الذی لا اله الا هو) اول الله تعالی معبود بالحقدر الوهیتده مشارکی یوقدر (عالم الغیب والشهادة) اول عالمدر
جواهر قدسیه واحوالندن هر شیئی که حسدن غائب اوله واجرام واعراضدن هر شیئی که حسده حاضر اوله
ویا عالمدر هر شیئی که اول معدوم وکرك موجوددر ویا هر شیئی که اول سرده وعلانیه ده در (هو الرحمن الرحیم)
که اول جمیع خلقه عطوفدر رزقلرین ویرر منع ایتمز مؤمنلرڭ ذنوبنی مغفرت ورحمت ایدیجیدر (هو الله
الذی لا اله الا هو) اول الله تعالی معبودیتده مشارکی یوقدر (الملك) ملکدرکه هیچ برشیئدن ملکی زائل
اولمز (القدوس) هر نقص ایجاب ایدر شیئدن منزه ونزاهتده بلیغدر (السلام) هر نقص وآفتدن
سالمدر (المؤمن) اولیاسنه عذابندن امن ویریجیدر (المهیمن) هر شیئ اوزره رقیب وحافظدر (العزیز)
هر شیئ اوزره غالبدر دیلدیکی شیئدن انی هیچ برشیئ عاجز ایتمز (الجبار) اراده ایتدیکی شیئ اوزره خلقی جبر
ایدر ویا حاللرینی اصلاح ایدر (المتکبر) حاجت ویا نقص ایجاب ایدر هر شیئدن تکبر ایدر (سبحان الله عما
یشرکون) اول الله تعالی منزه اولدی هر شیئدنکه کفار انی اکا اشراك ایدرلر (هو الله الخالق) اول الله
تعالی مقتضای حکمتی اوزره اشیایی تقدیر ایدر (البارئ) اعیانی عدمدن وجوده کتورر وخلقڭ
بعضنی بعضندن اشکال مختلفه ایله تمییز ایدر (المصور) هر شیئه برصورت ویرر ارحامده کی اولاده صورت
ویرمسی کبی که انکله بعضی اخردن ممتاز اولور (له الاسماء الحسنی) انکچون اسماء حسنی واردرکه اول محاسن
معانی یه داله در ذکری سورهٔ اعراف اواخرنده کچوبدر (یسبح له ما فی السموات والارض) سموات وارضده کی
مخلوقاتڭ کلیسی اول الله تعالی یی نقائصدن تنزیه ایدر (وهو العزیز الحکیم) که اول ملکنده عزیز امر
وفعلنده حکیمدر * معقل بن یسار ایدر پیغمبر عز صلی الله علیه وسلم دیدیکه برکمسه که صباحده اوچ کره (اعوذ
بالله السمیع العلیم من الشیطان الرجیم) دیوب سورهٔ حشرڭ اخری اوچ ایتی اوقویه الله تعالی اکا یتمش بیڭ
ملك توکیل ایدوب اخشامه دکین انکچون استغفار ایده لر اول کونده وفات ایدرسه شهید اوله واکر انی
اخشامده قرائت ایدرسه ذکر اولندیغی منوال اوزره صباحه دکین انکچون یتمش بیڭ ملك استغفار ایده واکر
اول کیجه ده وفات ایدرسه کذلك شهید اوله

سورة الممتحنة وهی ثلاث عشرة آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا ایها الذین آمنوا لا تتخذوا عدوی وعدوکم اولیاء) یا مؤمنلر بنم عدومی وسزڭ عدوکزی اولیا ایدنمڭز بو ایهٔ کریمه
حاطب بن بلتعه شاننده نازل اولوبدرکه اول پیغمبر عز صلی الله علیه وسلمڭ اهل مکه یه غزا ایدر ایدیکن بیلدیکڭ
انلره نامه یازدیکه اول پیغمبر عز علیه السلام اوزریکزه غزا قصدین ایدوبدر غافل اولمڭز وانی عبد المطلبڭ
مولاتی ساده نام مرأه ایله ارسال ایتدی اویله اولسه جبریل علیه السلام انی پیغمبر عز علیه السلامه

خبر ویریجك پیغمبر عز علیه السلام علی وعمار وطلحة وزبیر ومقداد وابا مرثد رضی الله عنهم نام
جماعتی اکا کوندروب دیدیکه روضهٔ خاخه وارد یغکزده انده برمرأه یه ملاقات ایدرسز که یانلرنجه حاطبڭ اهل
مکه یه نامه سی واردر انی اندن الوب کندوبی صالیویرڭ اکر امتناع ایدرسه بوینی اورڭ چون اول موضعده
اکا ایریشوب نامه یی استدیلر انکار ایتدی علی رضی الله عنه اوزرینه سل سیف ایدیجك نامه یی صاچی
اراسندن چیقاروب ویردی چون نامه یی پیغمبر عز علیه السلامه کتوردیلر پیغمبر عز علیه السلام حاطبی
چاغروب نیچون بویله ایتدڭ دیدی حاطب دیدیکه یا رسول الله اسلامه کلدن برو کافر اولمدم وسکا نصحی ترك
ایتمدم لکن بن قریش اراسنده رجل غریب اولوب مکه ده اهلمی حمایت ایدر کمسه م یوقدر دیلدم که انکله انلره نوع
صداقت کوسترم ومع ذلك بیلورم که بنم نامه م انلره برشیئی مفید اولمز پیغمبر عز علیه السلام انڭ قولنی تصدیق
وعذرنی قبول ایتدی (تلقون الیهم بالمودة) نامه ایله ویا پیغمبر عز علیه السلام اخبارنی انلره اعلام ایله مودت
القا ایدرسز (وقد کفروا بما جاءکم من الحق) حالبوکه انلر سزه کلان قرآنه ویا رسوله کافر اولدیلر (یخرجون
الرسول وایاکم ان تؤمنوا بالله ربکم) ربکز جل شانه یه ایمانکز سببیله رسول اللهی وسزی دیاریکز مکه دن
چیقاردیلر (ان کنتم خرجتم جهادا فی سبیلی وابتغاء مرضاتی تسرون الیهم بالمودة وانا اعلم بما اخفیتم
وما اعلنتم) اکر دیاریکزدن خروجکز بنم سبیلمده جهاد ورضامی طلب ایچون ایسه انلر بنم اعداؤم ایدیکن
بیلورکن نیچون انلره اسرار مودت ایدرسز حالبوکه بن اهل کفره سزڭ اسرار مودتکزی واهل اسلامه اقرار
وتوحیدیکزی بیلورم امدی اهل کفره نه مودت ونه انی اسرار ایدڭ (ومن یفعله منکم فقد ضل سواء السبیل)
بوندنصکره سزدن اول کمسه که کفره ایله موالاة ایده طریق هدادن خطا ایدر (ان یثقفوکم یکونوا لکم اعداء
ویبسطوا الیکم ایدیهم والسنتهم بالسوء وودوا لو تکفرون) اکر انلر سزه ظفر بولسه لر سزه عداوتلرین اظهار
ایدرلردی ویدلرینی سزه ضرب وقتله والسنلرینی سب وشتمله بسط ایدرلر وسزڭ دین اسلامدن ارتدادکزی
تمنی ایدرلر (لن تنفعکم ارحامکم ولا اولادکم یوم القیامة یفصل بینکم) اکر انلر سزه عداوت ایتمزلرسه ده
قرابات واولادکز سزه نفع ایتمزکه انلر اجلیچون مشرکینه ورسول اللهه خیانت ایدرسز یوم قیامتده
الله تعالی سزکله اولادکز بیننی فصل ایدر سزی ایمانکزله جنته وانلری کفرلریله ناره قورایله اولسه ایرته سزه
نفعی اولمین قوم ایچون بوکونده حق اللهی نیچون رفض ایدرسز (والله بما تعملون بصیر) الله تعالی اعمالکزڭ
سرنی وعلانیه سنی کورر هر برینڭ جزاسنی سزه ایرکورر (قد کانت لکم اسوة حسنة فی ابراهیم والذین معه)
ابراهیم علیه السلامده وانکله اولان مؤمنلرده سزڭ ایچون قدوهٔ صالحه واردر امدی انلره اقتدا ایدڭ (اذ قالوا
لقومهم انا برآء منکم ومما تعبدون من دون الله کفرنا بکم) که انلر کفاردن قوملرینه دیدیلرکه بز سزدن والله
تعالیدن غیری معبود اتخاذ ایتدیککز اصنامدن بریلرز وسزڭ دینکزه منکرلرز (وبدا بیننا وبینکم
العداوة والبغضاء ابدا حتی تؤمنوا بالله وحده) وبزمله سزڭ بینکزده عداوت وبغضاء ظاهر اولوب سزدن
مودتی قطع ایتدڭ تا شول وقته دکین که الله تعالینڭ وحدانیتنه ایمان کتوروب شرکی ترك ایده سز اویله اولسه
عداوت وبغضا من الفت ومحبته منقلب اولور (الا قول ابراهیم لابیه لاستغفرن لك وما املك لك من الله
من شیء) الا ابراهیم علیه السلامڭ شول قولنده سزڭ ایچون قدوه یوقدرکه اول باباسنه دیدیکه بن سنڭ ایچون الله
تعالیدن مغفرت دیلرین والحال اکر ایمانه کلمزسن عذاب اللهدن برشیئی سندن دفعه مالك اولمزم ابراهیم علیه
السلامڭ انکچون استغفاری اندن نهی اولنمزدن اول ایدی ویا اسلامه کلمکه وعدی اولدیغی ایچون ایدی
امدی یا مؤمنلر الله تعالی یه التجا ایدوب دیکزکه (ربنا علیك توکلنا والیك انبنا والیك المصیر) یاربنا
امریمزی سکا تفویض ایتدك وسکا اطاعتله اقبال ایتدك واخرتده مرجعمز سکادر (ربنا لا تجعلنا فتنة للذین
کفروا) یاربنا بزی کافرلره فتنه قلمغل انلری اوزریمزه تسلیطله کندیلرین حق اوزره وبزی باطل اوزره ظن
ایدوب انلری بزمله مفتون ایتمکل ویا خود بزه عذاب ایتمکل که انلر بزی عذابده کوریجك بونلر حق اوزره اولسه لر
عذاب اولنمزلردی دیو بزه شماتت ایتدرمکل (واغفر لنا ربنا انك انت العزیز الحکیم) وبزم تقصیراتمزی مغفرت
ایتکل که سن ملکده عزیز امرکده حکیمسن (لقد کان لکم فیهم اسوة حسنة لمن کان یرجوا الله والیوم الاخر)
یا مؤمنلر سزڭ ایچون ابراهیم علیه السلام واتباعی مؤمنلرده قدوهٔ حسنه واردر شول کمسه ایچونکه الله تعالینڭ

جزیل ثوابن وجمیل حسابن رجا ایدر (ومن یتول فان الله هو الغنی الحمید) شول کمسه که انی قبوله ایدنمکدن اعراض ایده الله تعالی خلقندن وایمانلرندن غنیدر فعلنده وحکمنده حمیددر (عسی الله ان یجعل بینکم وبین الذین عادیتم منهم مودة) وقتاکه الله تعالی مؤمنلره کفاره عداوت ایتمکله امر ایلدی مؤمنلر مشرکیندن اقربالرینه عداوة وبراءتلرین اظهار ایتدیلر الله تعالی بو ایتی انزال ایدوب دیدیکه قریب اولدیکه سزکله مشرکیندن معاداة ایتدیککز کمسه‌لر بیننه مودت القاء ایده او بیله اولسه الله تعالینک هدایتیله انلرک اکثری اسلامه کلوب معاداتلری موالاة ومواخاته مبدل اولدی (والله قدیر والله غفور رحیم) الله تعالی وعدنی انجازه قادردر معصیتدن توبه ایدنه غفوردر اکا طاعت ایدنه رحیمدر (لا ینهیکم الله عن الذین لم یقاتلوکم فی الدین ولم یخرجوکم من دیارکم ان تبروهم وتقسطوا الیهم ان الله یحب المقسطین) الله تعالی سزی نهی ایتمز مشرکیندن شول ذی قرابه‌لریکزه بر وعدل ایتمکدن که انلر سزکله دین ایچنده قتال ایتمیه‌لر وسزی دیاریکزدن چیقارمیه‌لر الله تعالی هر امرده عدل ایدنلری سور * روایت اولندیکه قتیله بنت عبد العزی مشرکه اولدیغی حالده هدایا ایله قزی اسما بنت ابی بکر رضی الله عنه یه قدوم ایتدکده دخولدن منع ایدوب هدایاسنی رد ایدیجک اية مذکوره نازل اولدی (انما ینهیکم الله عن الذین قاتلوکم فی الدین واخرجوکم من دیارکم وظاهروا علی اخراجکم ان تولوهم ومن یتولهم فاولئک هم الظالمون) الله تعالی سزی کفاردن شول قومی تولی وتوددن نهی ایدر که دین ایچنده سزکله قتال ایده‌لر وسزی دیاریکزدن چیقاره‌لر وسزی چیقارمغه اعانت ایده‌لر امدی انلرکه اول وصفلو کفاره تولی وتودد ایده‌لر موالاتی خلاف محلنه وضعله نفسلرینه ظلم ایدیجیلردر (یا ایها الذین آمنوا اذا جاءکم المؤمنات مهاجرات فامتحنوهن الله اعلم بایمانهن) یا مؤمنلر قچان سزه دار الحربدن هجرتله شول لسانلرنده کلمهٔ توحید ظاهر اولور نساء که سز انلری اختبار ایدک شول شیئله کیم انکله ایمانده قلبلرینک لسانلرینه موافقی اولدیغنه ظنکز غالب اوله استحلاف کیم دار الحربدن خروجلری دکل الا اسلامه رغبتله در یوخسه زوجندن کراهتله ویا مسلمیندن بر رجله عشقله ویا اغراض دنیویه‌دن بر شیئله دکل الله تعالی انلرک ایمانینه سزدن اعلمدر زیرا که انلرک قلوبنده اولان شیئه انجق اول مطلعدر غیری دکل (فان علمتموهن مؤمنات فلا ترجعوهن الی الکفار لا هن حل لهم ولا هم یحلون لهن) اکر سز انلرک حلفنه ویا ظهور اماراتله مؤمنه اولدقلرینی بیلور ایسکز سز انلری کفاره رد ایتمکز اکرچه ازواجلری ایسه‌ده زیرا که اول نساء مؤمنات نه اول ازواج کفاره ونه اول ازواج کفار انلره حلال اولمز (وآتوهم ما انفقوا) واول ازواج کفاره دفع ایدک شول مهوریکه اول نسایه انفاق ایتدیلردی * روایت اولندیکه حدیبیه صلحنده مشرکون پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه دیدیلرکه اهل مکه‌دن اولکه پیغمبریمز علیه السلامه واره پیغمبریمز علیه السلام انی انلره رد ایده وصحابه‌دن اولکه انلره واره انلر انی رد ایتمیه‌لر وانک اوزره عهدنامه یازدیلر اول عهددنصکره سبیعه بنت الحارث الاسلمیه مسلمه اولدیغی حالده پیغمبریمز علیه السلامه کلدی انک اردنجه زوجی صیفی بن واهب المخزومی کافر اولدیغی حالده اول سبیعه‌یی استیو کلدی یا محمد بکا زوجه‌می رد ایت زیرا که بزدن سکا کلنی بزه رد ایتمکه شرط ایدوبسن او بیله اولسه اشبو ایة نازل اولوب پیغمبریمز علیه السلام سبیعه‌یی منوال مشروح اوزره اختبار دنصکره اکا رد ایتمدی وصیفینک سبیعه‌یه ویردیکی مهر ونفقه‌یی سبیعه‌دن الوب کیرو صیفی‌یه ویردی وسبیعه‌یی عمر رضی الله عنه تزویج ایتدی ومن بعد پیغمبریمز علیه السلام اهل مکه‌نک رجالندن اکا کلنی رد ایدرو نساندن کلنی اختبار دنصکره الیقوردی (ولا جناح علیکم ان تنکحوهن اذا آتیتموهن اجورهن) یا مؤمنلر سزه حرج یوقدر که اول دار حربدن سزه هجرت ایدن نسانی نکاح ایده‌سز قچانکه انلره مهرلرین ویره‌سز اکرچه دار حربده انلرک کفاردن زوجلری وار ایسه‌ده زیرا که اسلام انلرله اول زوجلری بیننی تفریق ایدوبدر ابو حنیفه بونکله استدلال ایتدیکه قچان زوج وزوجه‌دن بری مهاجرت اسلام ویا عقد ذمتله دار حربدن چیقوب بری انده حربی قالسه ایکیسی بیننده فرقت واقع اولور ومهاجره‌یه عدت لازم اولمز ونکاحی مباح اولور مکرکه حامل اوله (ولا تمسکوا بعصم الکوافر) نسانکزدن بری العیاذ بالله مرتده اولوب دار الحربه لاحق اولسه اندن عصمت زائل وزوجیتدن اول منقطع اولور اویله اولسه انک مؤمن زوجنه جائز اولورکه انک عدتی ایچنده اختنی واندن غیری درت نسانی تزوج ایده یعنی سزلک مکه‌دن مدینه‌یه

هجرتکزدنصکره مکه‌ده شرک اوزره اقامت ایدن نسا کز نکاحنه رغبت ایتمکز زیرا که انلرک عصمتی سزدن کسلوبدر (واسئلوا ما انفقتم) زوجانکزه ویردیککزی انلری تزوج ایدندن استه‌کز قچانکه ارتداد ایدوب مشرکینه لاحق اوله‌لر (ولیسئلوا ما انفقوا) وزوجات مهاجراته مشرکیندن زوجلری مهردن انفاق ایتدکارین مؤمنلردن انلری تزوج ایدندن استه‌سونلر (ذلکم حکم الله یحکم بینکم والله علیم حکیم) اشبو آیتده مذکورک جمیعی الله تعالینک حکمیدر که بینکزده حکم ایدر الله تعالی سزلک احوالکزی بیلور سزه امرنده حکمتی اجرا قیلور ایة مذکوره نازل اولوب مؤمنلر الله تعالینک امرینه انقیاد ایدیجک مشرکونه شول نساءدن مهاجراته انفاق ایتدکارین ادا ایتدیلر اما که مشرکون الله تعالینک امرنده انقیاددن امتناع ایدوب مؤمنینه شول ارتداد ایله لحوق ایدن نسایه انفاق ایتدکارین ادا ایتمیه‌جک نازل اولدیکه (وان فاتکم شیء من ازواجکم الی الکفار فعاقبتم فاتوا الذین ذهبت ازواجهم مثل ما انفقوا) یا مؤمنلر اکر ازواجکزدن بر شیء حقیر غیر مفوض کفاره سبق وانفلات ایدرسه مرتده اولدیغی حالده مهر مثلی اخذ ایتمیله بعده کفاره غزا ایدوب انلردن غنیمته نائل اولسکز ویا انلره غالب اولوب عاقبت سزلک اولسه انلردن اموال اغتنام ایتسکز امدی یا مؤمنلر سزدن شول ازواجی ارتداد ایله کفاره کیدنلره غنائمدن ویرلک مهاجراتک مهورندن ازواج کفاره ویردیککز مثلنی ویرلک لکن انی زوج کافره ادا ایتمکز (واتقوا الله الذی انتم به مؤمنون) والله تعالیدن قورقوب اکا عصیان ایتمکز که سز اکا مؤمنلرسز (یا ایها النبی اذا جاءک المؤمنات یبایعنک) یا نبی الله قچان سکا مکه‌نک فتحی کوننده شول ایمانه کلن نساء مبایعت ایده کله‌لر (علی ان لا یشرکن بالله شیئا) شول شرطله کیم الله تعالی‌یه بر شیء اشراک ایتمیه‌لر (ولا یسرقن) وهیچ کمسه‌نک مالندن سرقه ایتمیه‌لر (ولا یزنین) وزنا ایتمیه‌لر (ولا یقتلن اولادهن) وزمان جاهلیتده‌کی کبی فقر خوفیله اولادلرینی قتل ایتمیه‌لر یعنی وفات ایتمدن دیری قزلرین دفن ایتمیه‌لر (ولا یأتین ببهتان یفترینه بین ایدیهن وارجلهن) وبر ولدی التقاط ایدوب زوجنه بو سندندر دیو نسبتله بهتان ایتمیه‌لر (ولا یعصینک فی معروف) وانلره امر ایتدیککک امور محسنه‌ده سکا مخالفت ایتمیه‌لر (فبایعهن واستغفر لهن الله ان الله غفور رحیم) امدی انلر اشیاء مذکوره‌یی التزام ایتدکده سن انلر ایچون الله تعالیدن ثواب جزیله ضامن اولمق اوزره انلرایله مبایعت ایت کل وانلر ایچون الله تعالیدن مغفرت دیله کل الله تعالی اکا انابت ایدنه غفور وطاعت اهلنه رحیمدر عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمک نسائله مبایعتی کلامله ایدی یوخسه انک الی هیچ بر اجنبیه الینه دکمه‌مشدر مکر شول مرأه‌نک الینه که انی ملک یمین ویا ملک نکاحله مالکی اولیدی * دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اجنبیه‌لردن هیچ بر مرأه ایله مبایعه حالنده مصافحه ایتمیوبدر (یا ایها الذین آمنوا لا تتولوا قوما غضب الله علیهم قد یئسوا من الاخرة کما یئس الکفار من اصحاب القبور) یا مؤمنلر الله تعالینک غضب ایتدیکی قومله موالاة ایتمکز که انلر عامهٔ کفاردر ویاخود یهوددر * دینلدیکه اشبو ایة مسلمیندن بر جماعت شاننده نازل اولوبدر که انلر یهوددن بر طائفه ایله مواصله ایدرلر دیکه ثمارلرندن نائل اوله‌لر امدی انلر اخرتک خیرو جالرین قطع ایتمشلردر نتکیم کفار اصحاب قبورک بعث اولنمه‌لرندن ویا ثوابلرندن ویا خیرلرندن مأیوس اولدیلر

سورة الصف وهی اربع عشرة آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(سبح لله ما فی السموات وما فی الارض وهو العزیز الحکیم) الله تعالی‌یی سموات وارضده اولان هر موجود تنزیه ایدر هر شیئدنکه انک کمال صفاتنه لایق اولمیه اول ملکنده عزیز امرنده حکیمدر (یا ایها الذین آمنوا لم تقولون ما لا تفعلون) یا مؤمنلر ایشلمدیککز شیئی نیچون سویلرسز سبب نزولنده دیدیلر که مؤمنون دیدیلر که اکر الله تعالی‌یه احب اولان اعمالی بلسیدک انی ایشلر ومالریمزی ونفسلریمزی اکا بذل ایدردک اویله اولسه (ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله صفا) ایتی نازل اولوب احد غزاسیله اختبار اولندقلرنده اودلرینه دونوب قاچدیلر اول فعللری اوزره نیچون ایشلمیه‌جکز شیئی سویلرسز دیو عتاب اولندیلر محمد بن کعب ایدر وقتاکه الله تعالی رسولنه شهداء بدرک ثوابنی خبر ویردی صحابه دیدیلر که من بعد اکر غزایه ایریشورسه‌وز وسعمزی

قتالده بذل ایده لم چون احد غزاسنه ایردیلر اول سوزلرینه وفا ایتمیجک اشبو ایتله تعبیر اولندیلر ضحاک ایدر
اشبو ایت قتال امرنده نازل اولوبدرکه قتال حالنده ایتمدکاری فعلی ایتدک دیوسویلدکاری اوزره عتاب
اولندیلر ابن زید ایدر اشبو ایت منافقین شاننده نازل اولوبدرکه مؤمنلره نصرله وعدلرندنصکره اکا وفا ایتمدیلر
(کبر مقتا عند الله ان تقولوا مالا تفعلون) ایشلمیه جککز شیئی سویلمکز الله تعالی عندنده مقت اولمغله عظیم
اولدی پس بو اجلدن سلفك بر بنه بزه تحدیث ایت دینلسه دیردیکه بکا امر ایدرمیسزکه ایشلمیه جککم
شیئی سزه سویلیم وانکله الله تعالینك مقتنه استعجال ایدم (ان الله یحب الذین یقاتلون فی سبیله صفا کانهم
بنیان مرصوص) الله تعالی سورشول مؤمنلری که بنیان مرصوص کبی انك سبیلنده صف اولوب قتال
ایدرلر مکانلرندن زائل اولمزلر (واذ قال موسی لقومه یا قوم لم تؤذوننی وقد تعلمون انی رسول الله الیکم)
ذکر ایت شول وقتی که موسی علیه السلام بنی اسرائیله دیدیکه یا قوم نیچون بکا اذا ایدرسز یعنی اکا تهدر
دیو اسناد و تعییبله والحال بن سزه رسول الله ایدیکم بیلورسز انی بلدککز ایسه تعظیم اولنمامی و بنی اذادن
امتناعکزی ایجاب ایدر (فلما زاغوا ازاغ الله قلوبهم) وقتا که انلر حقدن عدول ایتدیلر الله تعالی دخی
انلرك قلوبنی حقی قبولدن و صوابه میلدن صرف ایتدی (والله لا یهدی القوم الفاسقین) الله تعالی قوم
فاسقینی حقی بلدرروب جنته ایرکورر خصلته هدایت ایتمز (واذ قال عیسی ابن مریم یا بنی اسرائیل انی رسول
الله الیکم) ذکر ایت انیکه عیسی علیه السلام بنی اسرائیله دیدیکه بن سزه الله تعالینك رسولیینکه سزی اسلامه
دعوت ایدم (مصدقا لما بین یدی من التوراة) که بندن اول نازل اولان توراتی تصدیق ایدرین (ومبشرا
برسول یاتی من بعدی اسمه احمد) و بندنصکره کلور احمد نام رسول الله ایله تبشیر ایدرین یعنی دینم الله تعالینك
کتابلریله و نبیلریله مصدقدر کتب مشهوره نك اولی توراتی ذکر ایلدیکه انکله نبیون حکم ایدرلردی و مرسلینك
خاتمی محمد صلی الله علیه وسلمی ذکر ایلدی * خبرده کلدیکه حواریون عیسی علیه السلامه دیدیلرکه یاروح الله
بزدنصکره امت کلورمی دیدیکه نعم امة محمد کلورکه انلر علما و حکما و ابرار و اتقیاء اولور کانه انلر فقهله انبیادر الله
تعالیدن رزق یسیره راضی اولوب الله تعالی دخی انلردن عمل یسیره راضی اولور (فلما جاءهم بالبینات قالوا هذا
سحر مبین) وقتا که عیسی علیه السلام انلره احیاء موتی و ابراء اکمه و ابرص کبی ایات واضحه ایله کلدی
دیدیلرکه اشبو سحر ظاهردر (ومن اظلم ممن افتری علی الله الکذب وهو یدعی الی الاسلام والله لا یهدی القوم
الظالمین) شول کمسه دن اظلم کیمدرکه حقیقی ظاهر دنیا و اخرت مقتضی اسلامه دعوت اولندقده اجابت
موضعنه الله تعالینك رسولنی تکذیب و ایاتنی سحر دیمسیله اکا افترانی وضع ایده الله تعالی قوم ظالمینی
فلاحلری اوزره اولان شیئه ارشاد ایتمز (یریدون لیطفئوا نور الله بافواههم والله متم نوره ولو کره الکافرون)
انلر قصد ایدرلرکه الله تعالینك دینی و یا کتاب و یا حجتنی اقوال کاذبه لریله اطفاء ایده لر حالبوکه انی نشر و اعلامیله
غایتنه ایرکوریجیدر اگرچه یهود و نصاری اندن کراهت ایدرلرسه ده (هو الذی ارسل رسوله بالهدی ودین
الحق لیظهره علی الدین کله ولو کره المشرکون) اول الله تعالی رسولی محمد علیه السلامی قرآن و دین اسلامله
کوندردیکه انی جمیع ادیان اوزره قهرله غالب ایده اگرچه مشرکلر اندن کراهت ایدرلرسه ده زیرا که
انده محض توحید و ابطال شرك واردر * دینلدیکه اخر زمانده ناس یا مسلم و یا مسلمینه ذمه اولور (یا ایها الذین
آمنوا هل ادلکم علی تجارة تنجیکم من عذاب الیم) یا مؤمنلر سزه بر تجارت دلالت ایده یمیکه اول سزی عذاب
الیمدن انجا ایده (تؤمنون بالله ورسوله وتجاهدون فی سبیل الله باموالکم وانفسکم ذلکم خیر لکم ان کنتم
تعلمون) امدی الله تعالی یه و رسولنه ایمان کتورك والله تعالینك سبیلنده مالاریکز و نفسلریکزله جهاد ایدك
اشبو مذکور سزه خیرلیدر بیلورسکز (یغفر لکم ذنوبکم ویدخلکم جنات تجری من تحتها الانهار ومساکن
طیبة فی جنات عدن ذلك الفوز العظیم) تا که اول الله تعالی ذنوبکزی یارلغیه و سزی شول جنتلره قویه
کیم اشجاری التندن ایرمقلر اقارودخی اقامت و خلود جنتلرنده شول منازله قویه کیم اول مسك و عنبرله و یا خود
حور و غلمانله و یا بقاء و لقا ایله طیبه در اشبو مذکور ظفر وافردر (واخری تحبونها نصر من الله وفتح قریب)
اشبو ذکر اولنان ثواب آجلدن ماعدا عاجلده نعمت محبوبه اولور که اول الله تعالیدن سزه اعدا کز اوزره
نصردر و زمان قریبده مکه و فارس و یاروم فتحیدر (وبشر المؤمنین) یا محمد مؤمنلره تبشیر ایت انیکه

اجلده و عاجلده انلره وعد ایتمشن (یا ایها الذین آمنوا کونوا انصار الله) یا مؤمنلر الله تعالینك اعداسی
اوزره سیفله اعوانی اولك (کما قال عیسی ابن مریم للحواریین من انصاری الی الله قال الحواریون نحن
انصار الله) نتکیم عیسی علیه السلام اصحابی حواریینه دیدیکه دین الاسلام اعلاده بکا اعوان کیملر اولور
حواریون دیدیلرکه اول امره بز سکا اعوانز (فامنت طائفة من بنی اسرائیل وکفرت طائفة) اویله اولسه
بنی اسرائیلدن بر طائفه عیسایه ایمان کتوروب اول الله تعالینك عبد و رسولیدر انی سمایه رفع ایتدی دیدیلر
و بر طائفه ایسه کافر اولوب حاشا اول الله تعالینك ابن و شریکیدر دیدیلر بعده اول ایکی طائفه مؤمنه و کافره
بری بریله قتال ایتدیلر (فایدنا الذین آمنوا علی عدوهم فاصبحوا ظاهرین) اویله اولسه بز اول طائفه
مؤمنه یه عدولری طائفه کافره اوزره حجت و حربله تقویه و نصرت ایتدك حتی که اول مؤمنه انلر اوزره غالب
اولدیلر

سورة الجمعة وهی احدی عشرة آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یسبح لله ما فی السموات وما فی الارض الملك القدوس العزیز الحکیم) الله تعالی یی سموات و ارضده اولان هر
موجود تنزیه ایدر اول برملکدرکه هر شیئك مالکیدر ملکندن زائل اولمز ولد و شریك و هر عیبدن منزهدر
ملکنده عزیز در امرنده حکیمدر (هو الذی بعث فی الامیین رسولا منهم) اول الله تعالی امت امیه یه یعنی
عربه کیم انلر غالبده کتابت و قراءتی بلمزلردر انلرك جمله سندن کندیلر مثلی بر امی یی رسول کوندردی
(یتلوا علیهم آیاته) که اول رسول انلرك کبی امی اولوب انلردن قراءت و تعلیم سبق ایتمشیکن الله تعالینك
ایاتنی انلره تلاوت ایدر (ویزکیهم) و انلری عقائد و اعمالك خبائثندن تطهیر ایدر (ویعلمهم الکتاب والحکمة)
و یا انلره قرآن و شریعه و یا منقول و معقولدن معالم دین تعلیم ایدر انك اندن غیری معجزه سی اولمسه اکا اول
کفایت ایدیدی (وان کانوا من قبل لفی ضلال مبین) اگرچه انلر اندن اول شرك و خبث و جهالتدن
ضلال ظاهرده ایدیلر (وآخرین منهم لما یلحقوا بهم) و دخی اول رسول قوم امیینه بعث ایتدیکی کبی قوم
اخرینه دخی بعث ایتدیکه انلر هنوز اول امیینه لاحق اولمیوبدر بلکه من بعد لاحق اولیسردرکه انلر
صحابه دنصکره یوم قیامته دکین کلوره مؤمنلردر زیرا انك دعوت و تعلیمی جمیع ناسه عام اولور (وهو العزیز
الحکیم) اول الله تعالی رسول مذکوری اشبو خارق عاده امره تمکیننده عزیز و انی اختیار و تعلیمده حکیمدر
(ذلك فضل الله یؤتیه من یشاء) اشبو فضلکه رسول الله علیه السلام انکله اقرانندن ممتاز اولدی الله
تعالینك اکا فضلیدرکه انی دیلدیکی کمسه یه ویرر (والله ذو الفضل العظیم) الله تعالی فضل عظیم صاحبیدرکه
اکا نسبتله نعم دنیا و نعم اخرت استحقار اولنور (مثل الذین حملوا التوریة ثم لم یحملوها کمثل الحمار یحمل
اسفارا) شول قومك مثلیکه انلر یهوددر توراتی تعلیم و موجبیله عمل ایتمکه تکلیف اولندقلرندنصکره انکله
عمل ایتمدیلر و ایچنده کی ایاتله نفعلنمدیلر انلر شول حمار مثلیدرکه انلر علم کتابلرین کوتروب حملنده تعب کورر
حالبوکه اندن بر شیء منتفع اولمز (بئس مثل القوم الذین کذبوا بایات الله) شول قومك مثلی نه مبؤس
اولورکه الله تعالینك رسولی محمد صلی الله علیه وسلمك صدق و نبوتنه دلالت ایدر ایاتنی تکذیب ایتدیلر
(والله لا یهدی القوم الظالمین) الله تعالی شول انك ایاتنی و انبیاسنی تکذیب ایدن ظالملره هدایت ایتمز
(قل یا ایها الذین هادوا ان زعمتم انکم اولیاء لله من دون الناس فتمنوا الموت ان کنتم صادقین) یا محمد یهود
طائفه سنه دیکل که اگر زعم ایدرسکزکه سز سائر امدن ممتاز الله تعالیدن اولیاسی و احباسی ایسکز اندن موتی
تمنی ایدك اگر زعمکزده صادقلر ایسکز زیرا که اکا وصول موتله اولور (ولا یتمنونه ابدا بما قدمت ایدیهم والله
علیم بالظالمین) حالبوکه انلر ابدا موتی تمنی ایدردکالردر شول تقدیم ایتدکلری کفر و عصیانلری سببیله الله تعالی
ظالملرك حالنه علیمدر و اعماللری اوزره جزا ویرن ایدر (قل ان الموت الذی تفرون منه فانه ملاقیکم ثم تردون الی
عالم الغیب والشهادة فینبئکم بما کنتم تعملون) یا محمد یهوده دیکل که شول موتدنکه انی تمنیدن امتناع ایدرسز
شول خوفله کیم اصابت ایتدیکی تقدیرجه اعمال سیئه لری اوزره جزا اولنه جقلرین بیلورلر امدی موت سزه
ملاقی اولور اندن خلاصه مجالکز یوقدر بعده الله تعالی یه رد اولنورسزکه اول غیبده و شهادتده اولان اشیانك

جيعن بيلوراويله اولسه دنياده ايشلديككز اعمالك جيعن بيلور وخبرويرر (يا ايها الذين آمنوا اذا نودى
للصلاة من يوم الجمعة فاسعوا الى ذكر الله وذروا البيع ذلكم خير لكم ان كنتم تعلمون) يا مؤمنلر نجان جمعه
كوننده صلات ايچون اذان اوقنه الله تعالينك ذكرنه يعنى خطبه استماعنه وبرقولده صلاة جمعه اداسنه سكينه
ووقارله كيدك ومعامله يى ترك ايدك كه الله تعالينك ذكرى معامله دن خيرليدر اكر علم اهلندن ايسكز زيرا كه
اخرت نفعى خير وابقادر اولكونك جمعه ديو تسميه اولنمسنه سبب زيرا الله تعالى اولكونده ادمك خلقنى جمع
ايتدى وياواكونده اشيا خلقندن فارغ اولدى انده مخلوقات جمع اولدى ويا انده ناس صلات ايچون جمع اولديلر
روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مدينه يه قدوم ايتديكنده ابتدا قبايه نزول ايدوب جمعه يه
دكين انده اقامت ايتدى بعده مدينه يه داخل اولوب بنو سالم بن عوف دارنده ناس ايله جمعه نمازين قلدى
وآيتده كى سعيله مراد قلب ونيت وخشوعله وسكونت ووقارايله سعيدر يوخسه سرعت مشيله دكل
اما جمعه كوننده سائر معاملاتك حرام اولمسى دينلديكه اذان ثانى عندنده در برقولده امامك خروجى
عندنده در وبرقولده شمس زائل اولديغنده در بيع وشرا حرام اولور معلوم اوله كه صلاة جمعه فروض اعياندندر
اول كمسه يه واجب اولوركه انده عقل وبلوغ وحريه وذكورت واقامت اولوب عذرى اولميه امدى
اشبو شروطك وجوديله انى ترك ايتسه وعيده مستحق اولور امدى صبى ومجنونه جمعه واجب اولمز بدنده
نقصانلر ايچون اما كه نسايه بالاتفاق واجب اولمز اكثر علما ديديلركه عبيد اوزره جمعه واجب اولمز وكذلك
اكثرون عندنده مسافره دخى واجب اولمز * امام نخعى وزهرى ايدر عبد ومسافر نداپى ايشتسه لر اوزرلرينه
جمعه واجب اولور هركسه كه اكا حضور جمعه واجب دكل ايكن حاضر اولوب امامله جمعه يى قلسه اندن فرض
ظهر ساقط اولور (فاذا قضيت الصلاة فانتشروا فى الارض وابتغوا من فضل الله) نجان جمعه نمازى ادا
اولنه تجارت وحوائجكزى تصرف ايچون يريوزينه منتشر اولك والله تعالينك فضلندن طلب ايدك عيادنه
وجنازه يه واخ فى الله زيارتنه كتمك كبى (واذكروا الله كثيرا) ومجامع احوالكزده الله تعالى يى چوق ذكر
ايدك يوخسه ذكريكزايچون صلاتى تخصيص ايتمكز (لعلكم تفلحون) تاكه دنيا واخرت خيرنه نائل
اوله سز (واذا رأوا تجارة اولهوا انفضوا اليها وتركوك قائما) نجان انلر تجارت ويالهو كورسه لر
سنى خطبه ده قائم اليقويوب اول تجارت ويالهوه كيدرلر (قل ما عند الله خير من اللهو ومن التجارة والله
خير الرازقين) انلره ديكل كه الله تعالى عندنده كى ثواب لهو وتجارتدن سزه خيرليدر الله تعالى رازقلرك
خيرليسيدر امدى اكا توكل ايدوب رزقى اندن طلب ايدك سبب نزوانده دينلديكه برقحط ييلنده برجمعه
كوننده پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم خطبه ده ايكن دحية الكلبى رضى الله عنهك قافله سى بغداى واربه ايله
كلوب انى اعلام ايچون عادتلرى اوزره طبل اوردقلرنده انى ايشيديجك پيغمبريمز عليه السلامى منبرده
اليقويوب اكا سكردشديلر پيغمبريمز عليه السلام ايله انجق اون ايكى كشى قالدى معلوم اوله كه صلوة جمعه ده
خطبه فرضدر واجب اولوركه قائم ايكن اوقنه وخطبه ده اقل مرتبه الله تعالى يه حمد وپيغمبريمز عليه السلامه
صلاة وتقوا ايله وصيت اوله واولكى خطبه ده قرآندن برآيه اوقنه وايكنجيسنده مؤمنلره دعا اولنه اشبوبش
خصالك برى ترك اولنسه شافعى عندنده جمعه صحيح اولمز اما ابو حنيفه عندنده اكر برتحميده وتسبيحه وياتكبيره
ايتسه خطبه مقامنه قائم اولور

سورة المنافقين وهى احدى عشرة آية مدنية

بسم الله الرحمن الرحيم

(اذا جاءك المنافقون قالوا نشهد انك لرسول الله والله يعلم انك لرسوله والله يشهد ان المنافقين لكاذبون) يا محمد
نجان مدينه منافقلرندن سكا كلوب لسانلريله قلبلرينه مخالف شهادت ايدرلركه سن الله تعالينك رسوليسن
والله تعالى بيلوركه سن انك رسوليسن ديرلر امدى الله تعالى شهادت ايدركه انلر قوللرنده كاذبلردر
قلبلريله لسانلرى بيننده مواطا اولمديغيچون وشهادتكه مواطادن خالى اوله حقيقتده شهادت اولمز امدى
شهادت تسميه لرنده كاذبلردر ويازعملرنده كاذبلردر زيرا كه خبرلرى مخبر عنه حالنك خلافى اوزره ايديكنه
اعتقادايتمشلردر (اتخذوا ايمانهم جنة فصدوا عن سبيل الله انهم ساء ما كانوا يعملون) انلر حلف كاذبلرين

وياشبو شهادتلرين توكيدده حلف مجراسنه جاريدر قتل وسبيدن وقايه اتخاذ ايدرلر وانكله ناسى ايمان
وجهاددن صد ايدرلر اول نه مبؤس شيدركه انى ايشلرلر شول حيثيتدنكه كفرى ابطال ايدوب ايمان اظهار
ايتديلر (ذلك بانهم آمنوا ثم كفروا فطبع على قلوبهم فهم لا يفقهون) انلرك ذكر اولنان سوء اعمالى شول
سببله دركه انلر اسانله ايمان اظهار ايتدكدنصكره كفرى اسرار ايتديلر وياخود ايى كوردكلرنده ايمان كتوروب
شيطانلرندن شبهه ايشيديجك كافر اولديلر حتى قلبلرى كفرله ختم اولنوب انلر حقيقت ايمانى بلمز واكا رغبت
ايتمز اولديلر (واذا رأيتهم تعجبك اجسامهم وان يقولوا تسمع لقولهم) نجان سن اول منافقلرى كورسك
جسملرينك ضخامت وصباحتى سنى اعجاب ايدر اكر سويلسه لر انلرك كلامنى ديكلرسن فصاحتلرى وكلاملرينك
حلاوتى ايچون * روايت اولنديكه عبد الله بن ابى منافقلرك اكابرندن ايدى جسيم وفصيح اولوب كندى مثلى
قومله پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم مجلسنه كلوردى كلامى انك قتنده ديكلنوردى (كانهم خشب
مسندة) كانه انلر ديواره طيانمش اشباح بلاارواحدر ويا انلر شول چوقى فاسد اخشاب مثليدركه هيچ برشيئه
صالح دكلدر يعنى انلر شول ايماندن خالى باطنلرى فاسددر (يحسبون كل صيحة عليهم) ظن ايدرلركه
هرصيحه اوزرلرينه واقعدر (هم العدو فاحذرهم) انلر عدو اوتده سكا كاملردر انلردن حذر اوزره اولوب
سريكى انلره افشا ايتمكل (قاتلهم الله انى يؤفكون) الله تعالى انلرى اهلاك ايده حقدن نيجه صرف اولنورلر
(واذا قيل لهم تعالوا يستغفر لكم رسول الله لووا رؤسهم ورأيتهم يصدون وهم مستكبرون) اكر انلره كلك
رسول الله سزيچون استغفار ايتسون دينسه باشلرين اكوب استغفاردن اعراض ايدرلر حالبوكه اعتذاردن
استكبار ايديجيلردر (سواء عليهم استغفرت لهم ام لم تستغفر لهم لن يغفر الله لهم ان الله لا يهدى القوم
الفاسقين) انلره مساويدر كركسه انلر ايچون استغفار ايت وكركسه استغفار ايتمه الله تعالى انلرى مغفرت
ايدر دكلدر زيرا كه مظنة اصلاحدن خارجلرى الله تعالى هدايت ايتمز (هم الذين يقولون لا تنفقوا على من
عند رسول الله حتى ينفضوا) اول منافقلر انصاره ديديلركه رسول الله عندنده اولان فقراء مهاجرينه انفاق
ايتمكز كه داغلوب كيده لر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اصحابله برغزايه كيدركن مريسيع نام
برمائه نزول ايتدى انده براعرابى برانصاريله چكشوب برخشبه ايله اول انصارينك باشنى ياردى انصارى عبد
الله ابن ابى نام منافقه كيدوب اعرابيدن شكايت ايتدى ابن ابى انصاردن قومنه ديديكه رسول الله عندنده
اولنلره انفاق ايتمكز كه قتندن داغيلوب كيده لر مدينه يه رجوع ايتديكمزده بزم اعزمز مدينه دن اذللرى
اخراج ايدر انك اعزله مرادى ابن ابى كندى ايدى واذلله مرادى رسول الله ايدى چون الله تعالى انك اول قوانى
اشبو آيه انزاليله خبر ويردى * عمر رضى الله عنه ديديكه يا رسول الله بكا اذن ويركه اول منافقك بوينن اورايم
پيغمبريمز عليه السلام ايتدى انى ايتمه شمدى ناس رسول الله اصحابنى اولدرمكه باشلدى ديو تحدث ايتملرينى
مقتضى اولور (ولله خزائن السموات والارض ولكن المنافقين لا يفقهون) حالبوكه سموات وارضده رزق
مفاتحى الله تعالينك يدنده در جميعنك رازقى اولدر لكن اول منافقلر انى بلمزلر (يقولون لئن رجعنا الى
المدينة ليخرجن الاعز منها الاذل) اول منافقلر ديرلركه نجان مدينه يه رجوع ايده وز مدينه دن اعز اهاليسى
اذلنى چيقارر (ولله العزة ولرسوله وللمؤمنين ولكن المنافقين لا يعلمون) حالبوكه عزت الله تعالينكدر
قهرله وغير اوزره غلبه ايله ودخى رسولنك دينى اظهار ايله ودخى مؤمنلرك كفره اوزره نصرت اولنملريله لكن
منافقلر انى بلمزلر (يا ايها الذين آمنوا لا تلهكم اموالكم ولا اولادكم عن ذكر الله) يا مؤمنلر اموال واولاد يكزلك
تدبير واهتمامى سزى ذكر اللهدن اشغال ايتمسون اول ذكر كه صلوات ويا سائر عباداتدركه الله تعالى يى تذكير
ايدر (ومن يفعل ذلك فاولئك هم الخاسرون) اول كمسه كه ذكر اللهى قويوب اموال واولاده مشغول اوله
اول صفلو كمسه لر مغبونلردر زيرا كه عظيم باقى يى حقير فانى يه تبديل ايتمشلردر (وانفقوا مما رزقناكم
من قبل ان يأتى احدكم الموت) اخرتكزه ذخر اوله
امدى سزه ويرديكمز رزقدن طاعة اللهه انفاق ايدك تاكه
فيقول رب لولا اخرتنى الى اجل قريب فاصدق واكن من الصالحين) سزدن بريكزه موتك دلائلى كلمزدن
اول كه اول كلجك اميدن يأس كلور واولحينده ديه كه يا رب اززمانه دكين بنم موتمى تأخير ايتسيدك مالمك
زكاتنى اخراج ايدوب تفريطاتمى تدارككه صالحلردن اولسيدم (ولن يؤخر الله نفسا اذا جاء اجلها والله

خبير بما تعملون) حالبوکه الله تعالی هیچ بر نفس موتنی تأخیر ایدرد کادر بقانکه عمری اخره ایریشه الله تعالی خبیر و شبردن اعمالکزه خبیردر اکا کوره جزا کزی ایدر الله تعالی بلدر دیکه موتك وقتی ایردیکنده تأخیره مجال اولمز و واجبك ترکی اوزره جزاء اولنور امدی مؤمنه لایق اولورکه اجلی حلول ایتمزدن اوّل واجبات عهده سندن چقوب بقاء اللهه مستعد اوله ✲ ابن عباس رضی الله عنهما ایدر سلطان موتك نزولندن اوّل تصدق ایدك اول نزول ایدیجك نه توبه قبول اولورونه عمل نفع ایدر ✲ دینلدیکه اشبو ایه کریمه مانع زکوة شاننده نازل اولوبدر ✲ حسن ایدر هر کسه که زکوتن ویرمش وحجه وارمش اولمیه الا اول وقتده رجعه یی دیلر

سورة التغابن وهی ثمانیة عشر آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یسبح لله ما فی السموات وما فی الارض) سموات وارضده اولان مخلوقاتك کلیسی الله تعالینك کمال واستغنائنه دلالتیله انی تنزیه وتقدیس ایدر (له الملك وله الحمد) ملکك کلیسی اکا مختصدر زیرا که اول ابداع ایدوبدر وحمدك ولیدر که زیرا هر نعمتی اول انعام ایدوبدر (وهو علی کل شیء قدیر) توفیق وخذلاندن خلقنده دیلدیکی شیئه قادردر (هو الذی خلقکم فمنکم کافر ومنکم مؤمن) اول الله تعالی سزی نفس واحده دن خلق ایلدی کیمکز حیاتنده کافر مماتنده مؤمندر وکیمکز ایسه حیاتنده مؤمن مماتنده کافردر بو بابده جمله قول بودرکه الله تعالی کافری خلق ایتدی کفر انك فعل وکسبیدر ومؤمنی دخی خلق ایتدی ایمان انك فعل وکسبیدر اوبله اولسه ایکی فرقدن هر بر بنك کسبی واردر وکسب واختیار الله تعالینك تقدیر ومشیتیله درامدی مؤمن خلق اولندیغندنصکره ایمانی اختیار ایدر زیرا که الله تعالی اندن انی اراده ایدر وانی انك اوزره تقدیر ایدوبدر وانی بیلوبدر وکافر دخی کذلك خلق اولندیغندنصکره کفری اختیار ایدر زیرا که الله تعالی اندن انی اراده واوزرینه انی تقدیر ایدوبدر وانی بیلور اشبو اهل سنتك طریقیدر هر کسه که اکا سلوك ایده حقی اصابت ایدر وجبر وقدردن سالم اولور (والله بما تعملون بصیر) الله تعالی سزدن صدور ایدن کفر وایمانی بیلور اکرچه انك علمنده ایکیسی دخی مقدر ایسه ده (خلق السموات والارض بالحق وصورکم فاحسن صورکم والیه المصیر) الله تعالی سموات وارضی حکمت بالغه اوزره خلق ایتدی وسزی تصویر وصورتلریکزی حسن ایتدی اوصاف کائناتك صفوه سیله تزیین وخصائص مبدعاتك خلاصه سیله تخصیص ایتدی ومع ذلك جمیع کائناته سزی نمونه ایتدی عاقبة الامرده رجوعکز اکادر سرائرکزی احسان ایدك که ظواهرکز عذابله مسخ اولنمیه (یعلم ما فی السموات والارض ویعلم ما تسرون وما تعلنون والله علیم بذات الصدور) الله تعالی سموات وارضده اولان اشیانك جلی وخفیسنی بیلور وکذلك سزك اسرار وکرکسه اعلان ایتدیککزی بیلور اول الله تعالی ضمائر قلوبه علیمدر (الم یاتکم نبأ الذین کفروا من قبل فذاقوا وبال امرهم ولهم عذاب الیم) یا کفار مکه سزدن اوّل کچن امتلرك خبری سزه کلمدیمیکه انلر دنیاده اعمال سیئه لرینك عقوبتن ذوق ایتدیلر ومع ذلك اخرتده انلره عذاب وجیع دخی اولور (ذلك بانه کانت تأتیهم رسلهم بالبینات فقالوا ابشر یهدوننا فکفروا وتولوا واستغنی الله والله غنی حمید) ذکر اولنان وبال وعذابك نزولی انلره شول سببله درکه رسوللری انلره امر ونهی وحجج واضحه ایله کلورلر ایدیسه اکا انکاری تعجب ایدوب بزم کبی برادمی ایا اومزدینمزدن غیری دینه بزی ارشاد می ایدردیرلردی اویله اولسه اول رسوللری وکتوردکلری بیناته کافرین اولوب ایماندن اعراض ایدرلردی حالبوکه الله تعالی هر شیئدن فکیفکه انلرك ایمان وطاعتندن غنا اظهار ایلدی اول انلرك وغیرلرك ایمان وطاعتندن غنیدر هر فعلنده حمد اولنمشدر (زعم الذین کفروا ان لن یبعثوا قل بلی وربی لتبعثن ثم لتنبؤن بما عملتم وذلك علی الله یسیر) مکه کافرلری زعم ایتدیلرکه یوم قیامتده انلر بعث اولنمیه لر یا محمد سن انلره دیکلکه بلی ربم حقیچون بعث اولنورسز ودنیاده ایشلدیککز اعمال سزه خبر ویریلوب انك اوزره جزالریکزی کوررسز اشبو بعث وجزا الله تعالی یه اساندر (فامنوا بالله ورسوله والنور الذی انزلنا والله بما تعملون خبیر) امدی الله تعالی یه ورسولی محمد علیه السلامه واکا انزال ایتدیکمز قرأنه ایمان کتورلکه اول سزی ظلمت جهلدن چیقاروب نور علمه ایرکورر الله تعالی سزك

اعمالکزه خبیردر جزاکزی ایدر (یوم یجمعکم لیوم الجمع ذلك یوم التغابن) ذکر ایدك شول کونیکه الله تعالی سزی قبوریکزدن بعث ایدر شول کون ایچونکه انده خلائق وملائکه وانس وجن وغیری جمع ایدیلور اول تغابن حقیقی کونیدرکه کافرك ایمانی ترکاه ومؤمنك احسانده تقصیریله مغبون اولدیغیدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر هر عبدکه جنته کیررالا اول اکا نارده کی مقعدی کوستریلورکه اساءت ایتمش اولسه اکا کیرردی تاکه انکله شکری زیاده اوله وهر عبدکه ناره کیررالا اکا جنتده کی مقعدی کوستریلورکه احسان ایتمش اولسه اکا کیرردی تاکه انکله مغبونیتی زیاده اوله (ومن یؤمن بالله ویعمل صالحا یکفر عنه سیئاته ویدخله جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ابدا ذلك الفوز العظیم) هر کسه که الله تعالی یه ایمان کتوروب عمل صالح ایشلیه الله تعالی انك سیئاتن یارلغیوب جنتلره قویه که انك اغجلری التندن ایرمقلر آقه انده دائمین اولدقلری حالده اشبو ذکر اولنان کرامات فوز عظیمدرکه دفع مضار وجلب منافعی جامعدر (والذین کفروا وکذبوا بایاتنا اولئك اصحاب النار خالدین فیها وبئس المصیر) شونلرکه الله تعالی یه کافر اولوب ایتلریمزی تکذیب ایتدیلر انلر اصحاب ناردر انده دائمین اولدقلری حالده اول نه مبؤس قرارکاه اولور (ما اصاب من مصیبة الا باذن الله) بر مصیبت که بنی ادمه ایریشور اول الله تعالینك تقدیر وارادتیله در (ومن یؤمن بالله یهد قلبه والله بکل شیء علیم) برکسه که الله تعالی یه ایمان کتوره اول انك قلبنی ایمان اوزره ثابت ایده ومصیبتك حلولی عندنده اکا انا لله وانا الیه راجعون دیمکه توفیق ایده الله تعالی هر شیئه حتی قلوبه واحواله علیمدر (واطیعوا الله واطیعوا الرسول) الله تعالی یه اطاعت ایدك قضاسنه رضا ایله ورسولنه اطاعت ایدك سزه امر ایتدیکنه صبرله (فان تولیتم فانما علی رسولنا البلاغ المبین) اکر الله تعالی یه ورسولنه اطاعتدن اعراض ایدرسکز رسوله واجب اولان انجق تبلیغدر اول ایسه انی ادا ایتدی (الله لا اله الا هو) الله تعالیدن غیری ضر ونفع ایصالنه قادر اله یوقدر (وعلی الله فلیتوکل المؤمنون) امدی مؤمنلر امرلرینی تفویض ایدرلرسه الله تعالی یه تفویض ایتسونلر زیرا که انلرك توکل ایله ایمانی انی اقتضا ایدر (یا ایها الذین امنوا ان من ازواجکم واولادکم عدوا لکم فاحذروهم) یا مؤمنلر ازواج واولادیکزك بعضی سزه عدودر سزی طاعتدن اشغال ایدر ویا دین امرنده سزه خصومت ایدر امدی انلردن حذر ایدك غائله لرندن امین اولمکز (وان تعفوا وتصفحوا وتغفروا فان الله غفور رحیم) اکر ترك معاقبه ایله انلری عفو وترك توبیخله انلردن اعراض وتمهید معذره واخفائله مغفرت ایدرسکز الله تعالی غفور رحیمدر سزکله معامله کز مثلیله معامله ایدر ومع ذلك سزدن فضلنی منع ایتمز ✲ روایت اولندیکه مکه ده بر قوم اسلامه کلوب مدینه یه کیتمك مراد ایتدکلرنده ازواج واولادلری انلره صاریلوب سز بزی بونده اضاعه ایدرمیسز دیو اغلشدیلر اویله اولسه اندن قالبلر بر وقت کلوب بر مدت کیتمکی ترك ایتدیلر بعده مدینه یه واروب اوّل واران اصحابی دینده فقیه اولمش کوردیلر اکابناء ازواج واولادلرینه عتاب قصدین ایدیجك اشبو ایتله عفو وصفح بوانه تسلیك اولندیلر بعده دین حقنی محافظه ایچون انلره میلدن تحذیر وجهی اوزره بیورلدیکه (انما اموالکم واولادکم فتنة والله عنده اجر عظیم) اموال واولادیکز سزه بلیه درکه انلره اشتغالکز سزی الله تعالینك ذکر وطاعتندن قلوبکزی قطع ایدر حالبوکه الله تعالینك محبت وطاعتنی اموال واولاد محبتی اوزره ایثار ایدنلر ایچون الله تعالی عندنده اجر عظیم واردر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدرکه یوم قیامتده بعض کمسنه لر کتوریلوب اشبونك حسناتنی عیالی اکل ایدوبدر دینله (فاتقوا الله ما استطعتم) الله تعالینك تقواسنده جهد وطاقتکزی بذل ایدك (واسمعوا) امر اولندیغکز اشیایی سماع قبولله استماع ایدك (واطیعوا) والله تعالی یه ورسولنه اطاعت ایدك (وانفقوا خیرا لانفسکم) وکندیکز ایچون خالصا لوجه الله اموالکزدن انفاق ایدك (ومن یوق شح نفسه فاولئك هم المفلحون) اول کمسه که شح نفسندن عصمت اولنه اول وصفلو کمسنه لر جنته ایرنلردر (ان تقرضوا الله قرضا حسنا یضاعفه لکم ویغفر لکم والله شکور حلیم) اکر سز اموالکزی امر اولندیغکز شیئه اخلاص وطیب قلبله صرف ایدرسکز الله تعالی سزکچون انك اجرنی مضاعف قیلور بر نه اون مثلی ویدی یوز ولا یحصی یه دکین ویرر واول انفاق برکتنه سزی مغفرت دخی ایدر واول الله تعالی شکوردرکه سزدن قلیلی قبول ایدوب اجر جزیل ویرر حلیمدرمسیئك عقوبتنه عجله ایتمز (عالم الغیب والشهادة العزیز الحکیم)

ملك وملكوتى بيلور ملكنده غالب وفعلنده حكيمدر

سورة الطلاق وهى اثنتا عشرة آية مدنيه

بسم الله الرحمن الرحيم

(يا ايها النبى) يا نبى الله ديو ندابى تخصيص بعده حكمله خطابى تعميم ايتدى زيرا كه اول امتنك امامیدر
اكا ندا انلره ندا كبيدر ويا انكيچونكه كلام انكله در حكم ايسه اكا وامته عام اولور (اذا طلقتم النساء
فطلقوهن لعدتهن) يعنى نساكزى تطليق مراد ايتسكز عدتلرى وقتنده تطليق ايدك كه اول ابتداء طهرده دركه
انكله ابتداء اعتداد ايدركه اول شول طهردركه انده جماع اولنمش اوليه اول مرأه كركسه حامل ويا حائلدركه
اول طلاق سنيدر اما حائض ونفساى تطليق طلاق بدعيدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن روايت اولندیكه
اول عمر بن الخطاب رضى الله عنه يه ديديكه اوغلك عبد اللهه امر ايت كه مرأه سنه مراجعت ايده كه اول آنى
حيض حالنده تطليق ايتمشدى مراجعتدنصكره انى امساك ايتسون حتى كه تطهر ايده بعده حائض اولوب
تطهر ايده آندنصكره تطليق ويا امساك ايتسون اشبو شول عدتدركه الله تعالى انكله امر ايدوبدر ومراجعته
حكم دلالت ايدركه طلاق بدعى دخى واقع اوله معلوم اوله كه حيض ويا نفاس حالنده تطليق بدعتدر وكذلك
شول طهرده كه انى انده جماع ايتمش اوله اما طلاق سنى اولدركه رجل انى تطليق ايده برطهرده كه اول انده
جماع اولنميه اشبو شول مرأه حقنده دركه اكا عدت اقرائله لازم اوله اما يعنى مدخول بها اولميان مرأه يى
حيضى حالنده تطليق ايتسه وياخود حيض كورمدك صغيره يى ويا ايسه يى جماعدنصكره تطليق ايتسه
ويا مرأه حامله يى جماعدنصكره ويا رؤيت دم حالنده تطليق ايده كه اول نه طلاق بدعى ونه طلاق سنى اولور اما
خلع كه حيض حالنده اوله ويا طهرده كه انده جماع اولنه بدعى اولمز زيرا كه پيغمبريمز عليه السلام ثابت بن قيسه
زوجه سن خلعه اذن ويردى اول مرأه نك حالنى بلمكسزين اكر اول جميع احوالده جائز اولمسه اول تصرف
حالك لزومن بيلدرردى اكر بركسه مرأه سنى حيضى حالنده ويا طهرنده كه انده جماع اولنه قصدله ايتسه
الله تعالى يه عاصى اولور اكرچه انكله طلاق واقع اولورسه ده زيرا كه پيغمبر صلى الله عليه وسلم ابن عمره
مراجعته امر ايلدى بعض علماء عندنده طلقات ثلثى جمعده بدعت اولمز حتى بركسه مرأه سنى طهرى
حالنده طلقات ثلاثه ايله تطليق ايتسه طلاق بدعى اولمز اول شافعى واحمد قوليدر اما كه مالك وابو حنيفه
عندنده اول بدعيدر (وأحصوا العدة) مرأه نك اقرائنى عدو حفظ ايدك تاكه انكله زمان رجعتى بيله سز
ونفقه وسكانك امرنى مراعات ايده سز (واتقوا الله ربكم) ربكز الله تعاليدن قورقوب انلره تطويل عده
واضرار ايتمكز (لا تخرجوهن من بيوتهن) انلرى اخراج ايتمكز شول بيتلرندنكه وقت فراقده انده ساكنه
ايديلرتا كه عدتلرى انده منقضيه اوله (ولا يخرجن) واول نساء مطلقات دخى اول بيتلرندن چقمسونلر
(الا ان يأتين بفاحشة مبينة) مكركه زوجى اوزره تسلط ايده ويله اولسه انلرك اندن اخراجى حلال اولور
زيرا كه انك حقنى اسقاطده نشوز كبيدر وياخود زنا ايده ايمدى اوزرينه حد اقامتيچون اخراج اولنوب
بعده كيرو اول منزله رد اولنور * ديلديكه انك انقضاء عدتدن اول منزلندن خروجى فاحشه در (وتلك
حدود الله ومن يتعد حدود الله فقد ظلم نفسه) اشبو احكام مذكوره الله تعالينك حدوديدر بركسه كه انك
حدودين تجاوز ايده اول نفسنه ظلم ايدر عقابه تعريضله (لا تدرى لعل الله يحدث بعد ذلك امرا) بيلمزسنكه
الله تعالى اندنصكره برامر مرغوب فيه احداث ايده كه اول زوجك اكا ويا ولدنه محبتى اجليچون تطليقه نادم
اولوب برطلقه ويا ايكى طلقه دنصكره اكا مراجعته رغبت ايده اول اجلدن مستحب اولوركه طلقاتى تفريق
ايده زيرا اكر طلقاتى دفعة ايقاع ايدرسه من بعد اكا مراجعت ممكن اولمز (فاذا بلغن اجلهن فامسكوهن
بمعروف او فارقوهن بمعروف) يعنى اول تطليق اولنان نساء عدتلرينك انقضاسى قريب اوله سز مخيرسز
ديلرسكز نكاح جديد ويا رجعه واحسانله انلرى امساك ايدك ويا ابقاء حق واتقاء ضرارله انلرى ترك ايدك
(واشهدوا ذوى عدل منكم) رجعه ويا فرقتكز اوزره سزدن ايكى عدلى اشهاد ايدك تاكه انكله ريبه دن تبرى
ايديلوب تنازع كسيله (واقيموا الشهادة لله) سز اول شهادتكزى لله اقامت ايدك يوخسه مشهود له
ويا مشهود عليهما يه نظر ايتمكز (ذلكم يوعظ به من كان يؤمن بالله واليوم الآخر) اشبو لله شهادت

اقامتيله

اقامتيله متعظ اولور اول كسه كه الله تعالى يه ويوم آخره ايمان كتوردى (ومن يتق الله يجعل له مخرجا ويرزقه
من حيث لا يحتسب) اول كسه كه الله تعاليدن قورقوب مناهيدن ومرأه يى حيضى حالنده تطليقدن
ويا معتده يى اضراردن ومسكنندن اخراجدن وحدود الهى تعديدن كتمان شهادتدن واقامت شهادت
اوزره جعل توقعندن اجتناب ايده الله تعالى اكا مضائق وغمومدن مخرج قيلور وخاطرنه خطور ايتمديكى
جهتدن فرج وخلف ويرر وياخود اشبو وعد عامه متقينه اوله الله تعالى انلرى دنيا وآخرت مضارندن
قورتره وحسبانلرى اولمديغى حيثيتدن دنيا وآخرت خيرنى انلره ايركوره پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن
مرويدركه بن برآيت بيلورمكه ناس اكر انى اخذ ايتسه لر اول انلره كفايت ايديدى وبو آيتى اوقودى * روايت
اولنديكه سالم بن عوف بن مالك الاشجعى عدويه اسير اولوب باباسى پيغمبريمز عليه السلامه شكايت ايتدكده الله
تعاليدن قورقوب (لا حول ولا قوة الا بالله) ذكرنى اكثار ايت ديدى چون عوف اكا مداومت ايتدى بروقتده
كورسه كه اوغلى سالم اكسزين چيقه كلدى يانده بوزدوه وبر سورى قيون ومتاع كتوردیكه انى عدونك غفلتى
حالنده اكا نائل اولدى وانك شاننده دخى بو آيت نازل اولديكه (ومن يتوكل على الله فهو حسبه) بركسه كه
رزقى امرنده وا كا ايريشن نوائب دفعنده الله تعالى يه اعتماد ايده اول اكا كافى اولوب غيرى يه احتياج ايتمز
(ان الله بالغ امره) الله تعالى امرنى انفاذ وقضاسنى خلقنده امضا ايديجيدر (قد جعل الله لكل شئ قدرا)
الله تعالى شدت ورخادن هر شئ ايچون اجل ونهايت قيلدى اول آنى تقدم ونه اندن تأخر ايدر (واللائى يئسن
من المحيض من نسائكم ان ارتبتم فعدتهن ثلاثة اشهر واللائى لم يحضن) نسا كزدن شونلركه حيضدن
كسلديلر اكر انلرك عدتلرنده شك ايدرسكز ايمدى انلرك عدتى وكرك اصلا حيض كورمدكلرينك عدتى اوچ
ايدر (واولات الاحمال اجلهن ان يضعن حملهن) شول نساء كه اولات حمل اوله كركسه انلر مطلقات
اولسونلر ويا زوجلرى وفات ايتمش اولسونلر انلرك انقضاء عدتى حمللرين وضع ايتملريدر على وابن عباس ايدر
زوجى وفات ايدن حامله عدتى ايكى عدتك ابعدى ايسه اولدر ايمدى عدت وفات تمام اولمدن اول
طغورسه وفات عدتنه قالنلور واكر وفات عدتى تمام اولوب اول طوغرمزسه اول طغورنجه قالنلور
(ومن يتق الله يجعل له من امره يسرا) بركسه كه الله تعاليدن قورقوب احكام وحقوقن رعايت ايده اول
اكا دنيا وآخرت امرنى آسان ايده (ذلك امر الله انزله اليكم) اشبو مذكور الله تعالينك امر وحكميدر
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم واسطه سيله انى قرآنده سزه انزال ايتدى (ومن يتق الله يكفر عنه سيئاته
ويعظم له اجرا) بركسه كه الله تعاليدن قورقوب انك اوامر واحكاميله عمل ايده اول انك سيئاتنى تكفير ايدر
واجرنى تضعيفله عظيم ايدر (اسكنوهن من حيث سكنتم من وجدكم) اول تطليق ايتديككز نسائى عدتلرى
تمامنه دكين اسكان ايدك شول مكانده كيم اكا وسع وطاقتكز اولور (ولا تضاروهن لتضيقوا عليهن) وانلره
سكناده اذاء ايتمكز كه انلره تضييقكزله اندن خروجه الجاء ايده سز (وان كن اولات حمل فانفقوا عليهن حتى
يضعن حملهن) واكر تطليق ايتديككز نساء ذوات حمل ايسه لر حمللرين وضع ايدنجيه دكين سز انلره انفاق ايدك
معلوم اوله كه معتده رجعيه عدتنده اولديغنجه زوج اوزره نفقه وسكناسى واجب اولور وسكنايله مراد مؤنة
مسكندر اكر شول داركه مرأه انك ايچنده تطليق اولنمشدر زوجك ملكى ايسه زوج اوزره واجب اولوركه
اول اندن چيقوب انى اول مطلقه يه عدتى انقضاسنه دكين ترك ايده واكر اول دار اكا عاريه اولوب معير
اكا رجوع ايتسه زوج اوزره واجب اولوركه بر دار كرا ايلوب مطلقه سنى انده اسكان ايده واكر معتده خلعله
ويا طلقات ثلاثه ايله ويا العانله باينه ايسه اكثر علما عندنده انكيچون سكنا لازم اولوركركسه حامل ويا حائل
اولسون * ابن عباس ايدر انكيچون سكنا لازم اولمز مكر حامل اوله كه اول شعبى وحسن قوليدر واما اكا نفقه
لزومنده علماء اختلاف ايتديلر برقوم ذاهب اولديلركه انكيچون نفقه يوقدر مكركه حامل اوله اول شافعى واحمد
قوليدر وبرجماعت ايسه هر حالده انكيچون نفقه يى ايجاب ايتديلر اول ابن مسعوددن مرويدر نخعى وثورى
وحنفيه قوليدر اما معتده كه شبهه وطئدن ويا عيب ايله فسخ نكاحدن ويا خيار عتقدن اولنده سكنى ونفقه
يوقدر اكرچه حامل ايسه ده اما معتده كه زوجك وفاتندن اوله اكثر علما عندنده انكيچون نفقه يوقدر اول
كركسه حامل ويا حائل اولسون على ايدر اكر حامل ايسه تا وضعنه دكين تركه دن اكا نفقه ويريلوركه اول شريح

ونخعی وشعبی وثوری قولیدر وانکچون سکنی لزومنده شافعی‌نك ایکی قولی واردر بری بودرکه انکچون سکنی اولمیه بلکه دیلدیکی مکانده ساکن اوله که اول علی وابن عباس وعایشه قولیدر عطاء وحسن وابو حنیفه اکا ذاهبلردر قول ثانی اولدرکه انکچون سکنی اوله که اول عمر وعثمان وابن مسعود وابن عمر قولیدر مالك وثوری واحمد واسحاق اکا ذاهبلردر (فان ارضعن لکم فاتوهن اجورهن) اکر تطلیق ایتدیککز نساء اولادیکزی ارضاع ایتسه‌لر آنی کرکسه کندیلر طوغرمش ویا انلرك غیری نسا کز طوغرمش اولسون ایدی انلره ارضاعلری اجرتن ویرك زیرا که نفقه اولاد آبا اوزره‌در اجرت رضاعه نفقه دندر (وأتمروا بینکم بمعروف) وارضاع واجرده بری برلریکزه جمیل امر ایدك (وان تعاسرتم فسترضع له اخری) اکر رضاع امرنده تضایق ایدرسکز یعنی اب اجرت رضاعی ویرمکدن وام ایسه ولدنی ارضاعدن امتناع ایدرسه امدی اول ولدی مرأة اخری ارضاع ایدر یوخسه آنی ام ارضاعه اکراه اولنمز (لینفق ذوسعة من سعته) مطلقه‌لره ومرضعله‌ره غنا صاحبی اولان رجل غنی ویسری مقدارنجه انفاق ایتسون (ومن قدر علیه رزقه فلینفق مما آتاه الله) شول کمسه که رزقی تضیق اولنه الله تعالینك اکا ویردیکی مالدن قدر ومقدارنجه انفاق ایتسون (لا یکلف الله نفسا الا ما آتاها) الله تعالی هیچ برنفسه نفقه امرنده تکلیف ایتمز الا اول دکلوکه مالدن اکا ویروبدر (سیجعل الله بعد عسر یسرا) الله تعالی عسردنصکره عاجلده ویا اجلده یسر قلیسردر اشبو نده فقراء ازواجه تیسیرله وعد واردر اکر مقدورنی انفاق ایدرسه (وکأین من قریة عتت عن امر ربها ورسله فحاسبناها حسابا شدیدا وعذبناها عذابا نکرا) چوق قریه اهلی رب تعالینك ورسوللرینك امرندن عتو وعنادله اعراض ایتدیلر بز انلره دنیاده جوع وقحط وسیف وسائر بلاتله تعذیب ایتدك اخرتده ایسه بز انلره استقصا ومناقشه ایله حساب ایده‌رز (فذاقت وبال امرها وکان عاقبة امرها خسرا) اویله اولسه انلر کفر وعصیانلرینك عقوبتن دنیاده ذوق ایتدیلر وعاقبت امرده هلاکه ایردیلر (اعد الله لهم عذابا شدیدا) الله تعالی انلر ایچون عذاب شدید تهیئه ایتدی (فاتقوا الله یا اولی الالباب الذین امنوا قد انزل الله الیکم ذکرا رسولا) امدی الله تعالیدن قورقوب امر ونهینه اطاعت ایدك ای عقول کامله صاحبلریکه الله تعالی یه ورسولنه ایمان کتوردیلر اول الله تعالی سزه قرآنی انزال ورسولنی ارسال ایتدی (یتلو علیکم آیات الله مبینات) که اول رسولی سزه الله تعالینك ایات قرآنیه سنی تلاوت ایدرکه اول واضحات الاحکامدر (لیخرج الذین آمنوا وعملوا الصالحات من الظلمات الی النور) تا که مؤمن اولوب عمل صالح ایشلینلری ظلمت کفردن نور ایمانه ویا ظلمت جهلدن نور علمه ویا شکدن یقینه اخراج ایده (ومن یؤمن بالله ویعمل صالحا یدخله جنات تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ابدا) برکمسه که ایمان اوزره ثابت اولوب فرائض وسننی ادا ایده اول الله تعالی انی شول جنتلره قوره‌که اغجلری التندن ایرمقلر آقارانده خالدین اولدقلری حالده (قد احسن الله له رزقا) الله تعالی اکا جنتده ثواب عظیم احسان ایده (الله الذی خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن) الله تعالی یدی سمواتی وعددده اول دکلو یدی ارضی خلق ایتدی * دینلدیکه هر ایکی ارضك اراسی وهر برارضك قالنلغی بشریوز ییللق مسافه‌در نتکیم هر ایکی سمانك اراسی وهر برسمانك قالنلغی اول دکلودر (یتنزل الامر بینهن) الله تعالینك امر وقضاسی هر سماء وهر ارض بیننده جاری وحکمی نافذ اولور امدی جبریل علیه السلام سماء سابعه‌دن ارض سفلایه دکین نزول ایدوب هر برنده الله تعالینك امر وحکمنی تنفیذ ایدر هر سماده وهر ارضده الله تعالینك خلق وامر وقضاسی واردر (لتعلموا ان الله علی کل شیء قدیر وان الله قد احاط بکل شیء علما) تا که یا ناس نور عقلله بیله‌سزکه الله تعالی هر شیئه قادردر وانك علمی هر شیئی احاطه ایدوبدر اکا هیچ شیء خفی اولمز

سورة التحریم وهی اثنتا عشرة آیة مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا ایها النبی لم تحرم ما احل الله لك تبتغی مرضاة ازواجك والله غفور رحیم) یا نبی الله الله تعالینك سکا حلال ایتدیکی شیئی نیچون کندیکه حرام ایدرسنکه انکله زوجاتك رضاسن دیلرسن والحال هیچ کمسه‌یه جائز اولمزکه الله تعالینك حلال ایتدیکنی حرام ایده اول ذنبدن توبه ایدنه غفوردر انك اوزره عقاب ایتمز رحیمدر

سبب نزولنده دینلدیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم زوجاتندن سوده رضی الله عنها قتنده عسل شربتی ایچدیکندنصکره عائشه رضی الله عنهایه واردی اول اکا دیدیکه یا رسول الله اغزکده رایحه بولورین بعده حفصه رضی الله عنهایه واروب اولدخی اکا عائشه دیدیکن دیدی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایسه رایحه منکره‌دن کراهت ایدردی دیدیکه امدی اول سوده قتنده عسل شربتی ایچدیکمدن اولمشدر والله شمدنکیرو آنی ایچمه‌یه‌یم دیو یمین ایتدی بر روایتده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم جاریه‌سی ماریة القبطیه حفصه‌نك بیتنده قربان ایتدی حفصه ایسه غائبه ایدی وقتا که حفصه اکا خبردار اولدی زیاده تألمندن اغلدی پیغمبریمز علیه السلام اکا دیدیکه اول بنم جاریه‌مدر الله تعالی انك وطئنی حلال ایدوبدر راغمه ونساءمدن آنی کمسه‌یه خبر ویرمه کل سنك رعایت خاطرك ایچون شمدنکیرو اول بکا حرام اولسون دیدی اول تحریم اندن ذله ایدی (قد فرض الله لکم تحلة ایمانکم) الله تعالی سزه ایمانکزی کفارتله ویا مشیة اللهه تعلیقله تحلیلی مشروع قیلدی (والله مولاکم وهو العلیم الحکیم) الله تعالی سزك ناصرکز ومتولی اموریکزدر واول سزده اولان شیئی بیلور افعال واحکامنده حکمتن اجرا قیلور (واذ اسر النبی الی بعض ازواجه حدیثا) شول وقتکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم نساءسنك بعضنه یعنی حفصه‌یه برحدیث اسرار ایتدیکه اول ماریه‌یی کندویه تحریمی حفصه‌یه بلدردیکندنصکره آنی کمسه‌یه خبر ویرمه کل دیدی ویاخود کندیدنصکره خلافت ابو بکر وعمرك اولیسر دردیو اسرار ایتدی (فلما نبأت به واظهره الله علیه عرف بعضه واعرض عن بعض) وقتا که حفصه اول حدیثی عائشه رضی الله عنهایه خبر ویردی والله تعالی انك اول افشاسنی جبریل علیه السلام توسطیله پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه بلدردی پیغمبریمز علیه السلام دخی انك بعضنی حفصه‌یه تعریفندنصکره نیچون بنم سریمی حفظ ایتمدك دیدی وبعضی ایسه تعریفدن اعراض ایتدی اما انك تعریف ایتدیکی ماریه‌یی کندویه حرام ایتمسیدی واعراض ایتدیکی امر خلافتی افشاسیدی ویاخود تعریفله مراد اکا اول فعلنك جزاسن ایتدیکیدی شول وجهله کیم انی تطلیق ایتدی عمر رضی الله عنه انی ایشدیجك قتی محزون اولوب اکر آل خطابده خیر اولسه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بنم قزیمی تطلیق ایتمزدی دیدی اویله اولسه جبریل علیه السلام کلوب پیغمبریمز علیه السلامه امر ایتدیکه حفصه‌یه مراجعت ایده * دینلدیکه پیغمبریمز علیه السلام حفصه‌یی تطلیق ایتمدی بلکه تطلیقن قصد ایدیجك جبریل علیه السلام کلوب دیدیکه انی تطلیق ایتمه کل که اول صوامه وقوامه‌در واول جنتده سنك نساءکدندر اویله اولسه انی تطلیق ایتمدی (فلما نبأها به قالت من انبأك هذا قال نبأنی العلیم الخبیر) وقتا که پیغمبریمز علیه السلام حفصه‌یه افشاسندن اکا اظهار اولنانی خبر ویردی حفصه پیغمبریمز علیه السلامه دیدیکه بنم افشامی سکا کیم خبر ویردی پیغمبریمز علیه السلام ایتدی اول الله تعالی که هر شیئی بیلور وهر سری ایشیدر (ان تتوبا الی الله فقد صغت قلوبکما) یا عائشه ویا حفصه اکر سز پیغمبریمز علیه السلامه کراهت ویرره‌جکدن توبه ایدرسکز توبه‌کز قبول اولورز براکه سزدن توبه ایجاب ایدر شیء صدور ایدوبدرکه اول مخالصه رسولدن قلبلریکزك میلیدرکه اول انك محبت ایتدیکی شیئه محبت وکراهت ایتدیکی شیئدن کراهتیدی (وان تظاهرا علیه فان الله هو مولاه) اکر سز ایککز رسول الله اوزره اکا کراهت ویرر شیئله تعاون وتظاهر ایدرسکز بیلك که الله تعالی انك ولی وناصریدر (وجبریل وصالح المؤمنین والملائکة بعد ذلك ظهیر) وکرو بیونك رئیسی جبریل علیه السلام انك قرینیدر ومؤمنلرك صلحاسی انك اعوان وانباعیدر بوندنصکره ملائکه کثرتیله انك ظهراسیدر (عسی ربه ان طلقکن ان یبدله ازواجا خیرا منکن) اکر رسول الله سزی عصیانکز سببیله تطلیق ایدرسه قریب اولورکه آنك ربی جل شانه بریکزه سزدن خیرلو نساءنی اکا زوجات ایده (مسلمات) که انلر دین اسلامه واحکامنه مقره‌لردر (مؤمنات) دینلرنده مخلصه‌لردر (قانتات) مصلیه‌لردر ویا طاعته مواظبه‌لردر (تائبات) ذنوبدن توبه ایدیجیلردر (عابدات) متعبده‌لردر ویا امر رسوله متذلله‌لردر (سائحات) صائمه‌لردر ویا مهاجره‌لردر (ثیبات وابکارا) انلر ثیبه‌لردر وبکرلردر (یا ایها الذین امنوا قوا انفسکم واهلیکم نارا) یا مؤمنلر کندیکزی واهلریکزی ناردن صاقنك الله تعالینك امرنه امتثال ونهیندن اجتنابله واهلریکزه نصح وتأدیبله (وقودها الناس والحجارة) که انك طوتشدره‌جغی ناس وکبریت طاشلریدر * دینلدیکه طاش آنك وقودی اولمسی ناس اکا کیرمزدن

اولدر (عليها ملائكة غلاظ شداد) اول نار اوزره مسلط زبانيه دينور ملائكه واردر كه اقوالده غلاظ وافعالده شداددرلر ويا خلقده غلاظ وخلقده شداددرلر ويا افعالده اقويادر كه انلرك برى دفعهٔ واحده ده يتمش بيك كسه يى ناره القا ايدر انلرك قلوبنده رحمت خلق اولنميوبدر (لا يعصون الله ما امرهم ويفعلون ما يؤمرون) الله تعالينك امر ايتديكنه عصيان ايتمزلر وامر اولندقلرى شيئى تأخير قصدا ايدرلر (يا ايها الذين كفروا لا تعتذروا اليوم انما تجزون ما كنتم تعملون) يا كافرلر اشبو كونده يعنى يوم قيامتده اعتذار ايتمكز ناره دخوللرنده اعتذار ايديجك عذركز قبول اولمز دينور اشبو يوم جزادر دنياده ايشلديككز شركك وعصيانكز جزاسيدر (يا ايها الذين امنوا توبوا الى الله توبة نصوحا) يا مؤمنلر الله تعالى يه ذنوبكزدن توبه ايدك بر توبه ايله كيم اول صاحبنه نصح ايدركه اول موتنه دكين ذنوبه عودى ترك ايدر * دينلديكه اول عبدك ماضىٔ يه ندامتى ومن بعد عدم عودهٔ عنايتيدر * دينلديكه اول درت شيئى جامعدر لسانله استغفار وابدانله اقلاع وجنانله ترك عودى اضمار واخوان سوفى مهاجره در (عسى ربكم ان يكفر عنكم سيئاتكم ويدخلكم جنات تجرى من تحتها الانهار) تا كه ربكز جل شأنه سزك سيئاتكزى تكفير ايده وسزى جنتلره قويه كيم اغجلرى التندن ايرمقلر اقار (يوم لا يخزى الله النبى والذين آمنوا معه) شول كونده كه الله تعالى انده پيغمبرى محمد صلى الله عليه وسلمى وانكا ايمان كتورن مؤمنلرى ناره ادخال الله اخزا ايتمز (نورهم يسعى بين ايديهم وبايمانهم) اول مؤمنلرك نورى اوكلرنجه وصاغلرنجه صراط اوزره يورر (يقولون ربنا اتمم لنا نورنا) منافقلرك نورى سوينديكن كوردكلرنده كنديلرك نورى دخى سويمكسنى بشريت عادتى اوزره خوف ايدوب اكرچه ايمانلرى سببيله كنديلره امنى اعتقاد ايدرلر سه ده يه لركه يا ربنا نوريمزى سويمكدن حفظ ايله كل وياخود اعماللرى حسبنجه نورلرينك تفاوتن كوريجك الله تعاليدن انك اتمامن ديليه لر (واغفر لنا) وذنوب ماضيه مزى مغفرت ايله كل (انك على كل شئ قدير) كه زيراسن هر شيئه اتمام نوره ومغفرت ذنوبه وغيريه قادرسن (يا ايها النبى جاهد الكفار والمنافقين واغلظ عليهم) يا نبى الله كافرلره سيفله ومنافقلره حجتله وايكى صنفه دخى غلظت وخشونت استعماليله جهاد ايت (ومأويهم جهنم وبئس المصير) انلرك مأواسى جهنمدر اول نه چركين قرارگاه اولور (ضرب الله مثلا للذين كفروا امرأة نوح وامرأة لوط) الله تعالى كافرلره نوح عليه السلامك زوجه سى واعله يى ولوط عليه السلامك زوجه سى واهله يى مثل ضرب ايدركه انلر كفرلريله معاقب اولورلر بو خصه كنديلريله نبى ومؤمنين بيننده كى نسبه نك انلره نفعى اولمز اول ايكى مرأه يه زوجلرى نوح ولوطك نفعى اولمديغى كبى (كانتا تحت عبدين من عبادنا صالحين فخانتاهما) اول ايكى مرأه بزم ايكى صالح قوللريمزك تحت نكاحنده ايديلر اول ايكيسى نوح ولوطه نفاقله خيانت ايتديلر نوح عليه السلامك مرأه سى مجنوندر ديو افترا ايدردى ولوط عليه السلامك مرأه سى ايسه قومنه لوط عليه السلامه كان اضيافنى دلالت ايدردى ضيف انكا كيجه كلسه اتش يقاردى كوندز كلسه دخان توتدرردى (فلم يغنيا عنهما من الله شيئا) اول ايكى مرأه يه زوجلرينك صلاح ونبوتى الله تعالينك عذابندن بر شيئى غنا ويرمدى (وقيل ادخلا النار مع الداخلين) او ايكى مرأه يه موتلرى عندنده ويا يوم قيامتده دينوركه كفره دن ناره داخل اولنلرله سز دخى داخل اولك زيرا كفره ايله انبيا بينلرنده وصلت اولمز (وضرب الله مثلا للذين آمنوا امرأة فرعون) الله تعالى مؤمنلره فرعونك زوجه سى آسيه رضى الله عنها يى مثل ضرب ايدركه آنلره كافرلرك وصلتى ضرر ويرمكده حاللرى اسيه نك حالنه بكزركه عند الله منزلهٔ رفيعه صاحبه سى ايكن اعداء اللهك اشدى نكاحنده ايدى موسى عليه السلام سحريه غالب اولنجق آسيه ايمانه كلشدى بعده فرعونه انك ايمانى متبين اولديغنده آنك ايكى الن وايكى اياغن مخلوب كونشه قودى وبر دكرمن طاشنى كوكسى اوزره بصدردى اول وجهله انكا عذاب ايتدى آنلراندن منصرف اولدقلرنده ملائكه انكا كولكه اولورلردى (اذ قالت رب ابن لى عندك بيتا فى الجنة ونجنى من فرعون وعمله ونجنى من القوم الظالمين) اول حالتده اسيه الله تعالى يه دعا ايدوب ديديكه يا رب بنم ايچون جنتده رحمتك قربنده ويا درجات مقربينك اعلاسنده بر بيت بنا ايت وبنى اول فرعونك نفس خبيثه سندن وعمل سيئندن وظلمه دن انكله اولنلرك شماته وتعييرلرندن خلاص ايت اويله اولسه الله تعالى دعاسنه اجابت ايدوب حجابى اندن كشف ايتديكنده نصكره جنتده درجات رفيعه ده بيتنى كوستردى * روايت اولنديكه فرعونك

امريله بر صخرهٔ عظيمه كتورديلركه انكله انى ازديره لر آسيه ايسه اول حينده بو دعايى ايديجك الله تعالى انكا جنتده دره دن ياپلمش بيتنى كوستروب صخره بدننه ايرمدين روحنى قبض ايتدى صخره نك جسدنه وقوعى روحسز ايكن ايدى * دينلديكه اول عذاب اولنوركن جنتده كى بيتن كوروب سرورندن كولردى قومى ايسه انكا جنون عارض اولدى ديو سويلرلردى (ومريم ابنت عمران التى احصنت فرجها فنفخنا فيه من روحنا وصدقت بكلمات ربها وكتبه وكانت من القانتين) ودخى الله تعالى ارامل مؤمناته مريم رضى الله عنها يى مثل ضرب ايتديكه اول فرجنى رجالدن احصان ايدوب بز انك فرجنه خلق ايتديكمز اروا حدن روح عيسايى نفخ ايتدك اول ربى جل شانه نك صحف منزله سنه ويا انبيايه وحى ايتديكى اشيايه ويا لوح محفوظده يازيلنه ويا انزال اولنان كتابلره تصديق ايتدى ودخى طاعته مواظبت ايدن قومدن اولدى * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر رجالدن خلق كثير كماله ايردى اما كه نسادن انجق درت مرأه كماله ايرويدركه اول فرعونك زوجه سى آسيه بنت مزاحم ومريم بنت عمران وخديجه بنت خويلد وفاطمه بنت محمد صلى الله عليه وسلمدر رضى الله عنهن

سورة الملك وهى ثلاثون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(تبارك الذى بيده الملك) مجد قدره فائقدن تعالى وتعاظم ايتدى اول الله تعالى كه جميع امورك تصرفى انك قبضهٔ قدرتنده در اويله اولسه هر مؤمنه لايق اولوركه انك وحدانيتن تصديق ايده وهر حالده انكا توكل ايده (وهو على كل شئ قدير) اول نفع وضر وعز وذلدن هر شيئه قادردر (الذى خلق الموت والحياة) اول دنياده موتى واخرتده حياتى ويا ايكيسن بيله دنياده خلق ايتدى * دينلديكه انكله مراد انسانك موت وحياتيدر الله تعالى دنيايى دار حياة ودار فنا قلدى واخرتى ايسه دار بقاء ودار جزاء قلدى وموتى تقديم ايتدى زيرا كه اول قهره اقربدر ويا اقدمدر زيرا اشيانك جميعى ابتداده موت حكمنده ايدى نطفه وتراب وامثالى كبى بعده حياة اعتراض ايتدى * ابن عباس ايدر الله تعالى موتى كبش املح صورتنده خلق ايتدى اول هر نه شيئه اوغرايوب شئ انك قخوسن بولديسه الا انكا موت ايردى وحياتى فرس بلقاء صورتنده خلق ايتديكه انكا جبريل عليه السلام وانبيا اركوب ايدرلردى هر نه شيئه اوغرايوب اول انك قخوسن بولديسه انكا حياة ايردى امدى معنى اى مكلفلر الله تعالى سزك موتكزى وحياتكزى خلق ايتدى (ليبلوكم) تا كه سزه تكليفله مدت حياتكزده موتكزه دكين سزكله مختبر معامله سن ايدوب ازلده سزدن صدور ايده جك اشيايى بلديكن ايجادله سزه دخى بلدره كيم (ايكم احسن عملا) عملده قنغكز اصوب واخصلدر ويا عقلده احسندر ويا محارم اللهده اورعدر ويا طاعته اسرعدر ويا دنياده ازهددر (وهو العزيز الغفور) الله تعالى غالبدركه احسن عملدن اعراض ايدنه انتقام ايدر واعراضدن توبه ايدنه مغفرت ايدر (الذى خلق سبع سموات طباقا) كه اول يدى سمايى برى برينك فوقنده قبه مثالنده طبقات متباينه مثالنده خلق ايتدى (ماترى فى خلق الرحمن من تفاوت) الله تعالينك خلقنده سن تباين واختلاف كورمزسن بلكه بعضى بعضنه مناسبدر خلل ونقصانى يوقدر (فارجع البصر هل ترى من فطور) امدى بصريكى كيرو سمايه رد ايتكه سكا خبر ويريلنك صحتن معاينه ايله بيله سن اكرچه سن انكا مرارا نظر ايدوبسن امدى مرهٔ اخرى دخى نظر ايتكه انده شقوق وصدوع كوره بيلورميسن (ثم ارجع البصر كرتين ينقلب اليك البصر خاسئا وهو حسير) امدى بصريكى سمايه ردكده بر كره ايله قناعت ايتمكل بلكه كرة بعد كرة رد ايت شايد انده بر خلل كورة بيله سن زيرا كه انسان بر شيئه بر كره نظر ايله عيبنى كورمز مادامكه نظرين تكرار ايتميه حالبوكه سن اكا ندكاو تكرير نظر ايتسك انده خلل بولميوب بصريكى اصابت مطلوبدن بعيد كنديكه دوندررسن مع ذلك بصرك طول معاوده وكثرت مراجعه دن كايلدر (ولقد زينا السماء الدنيا بمصابيح) دنيايه قريب اولان سمايى بز كيجه ده سراجلرك اضاءتى كبى ضياء ويرر كواكبله تزيين ايتدك كواكبك بعضى انك فوقنده كى سمواتده مركوز اولسه نه مانع يوقدر زيرا كه تزيين انده اظهارله (وجعلناها رجوما للشياطين) وكواكبده زينتدن ماعدا انى شياطينه رجوم قلدق نجانكه استراق سمعه قصد ايده لر * دينلديكه شياطينه اتيلان شهابدركه نجمدن منفصل اولور

قبلنك ناردن انفصالی كبی بوخسه نجم مكانندن زائل اولمز (واعتدنا لهم عذاب السعير) اول شیاطینه دنیاده شهابله احراق اولنمالرندن ماعدا اخرتده عذاب سعیر دخی تهیئه ایتدك* دینلدیكه الله تعالی نجومی وچ خصلت ایچون خلق ایدوبدركه اول سمایه زینت وشیاطینه رجوم وبر وبحر ظلماتنده اهتدایه علامتدر (وللذين كفروا بربهم عذاب جهنم وبئس المصير) شیاطین وغیریدن رب تعالی یه كافر اولنلر ایچون جهنم عذابی واردركه اول نه چركین قرارگاه اولور (اذا القوا فيها سمعوا لها شهيقا وهى تفور) چقان انلر اول جهنمه القاء اولنه لر اول جهنمدن حمار صوتی كبی صوت منكر ایشیده لر حالبوكه اول جهنم غلیان ایده مرجلده ماء كثیرك غلیانی كبی (تكاد تميز من الغيظ) جهنم كفاره غیظندن قریب اوله كه متفرق اوله وجائزدركه مراد زبانیه نك انلره غیظی اوله (كلما القى فيها فوج سألهم خزنتها الم يأتكم نذير) هربار كه كفاردن جهنمه برجماعت براغیله خزنه انلره توبیخ وجهی اوزره سؤال ایده كیم اشبو عذابدن تخویف ایدرسزه دنیاده رسول كلمدیمی (قالوا بلى قد جاءنا نذير فكذبنا وقلنا ما نزل الله من شئ ان انتم الا فى ضلال كبير) دیه لر بلی بزه تخویف ایدر رسول كلمشدی بز ایسه اكا الله تعالی هیچ برشئ انزال ایتمیوبدر سز ضلال كبیرده سز دیو انلری تكذیب ایتدك (وقالوا لو كنا نسمع او نعقل ما كنا فى اصحاب السعير) ودخی دیه لركه اكر بز رسوللرك كلامن ایشیدوب بحث وتفتیشسز قبول ایتسیدك وحكم ومعانیسنده مستبصرین كبی تفكر ایتسیدك اهل نار عدادندن اولمزدق (فاعترفوا بذنبهم فسحقا لاصحاب السعير) اویله اولسه ذنبلرینه اعتراف ایده لر برحینده كه اعترافلری كندیلره نفع ایتمیه الله تعالینك رحمتندن بعید اهل ناردر (ان الذين يخشون ربهم بالغيب لهم مغفرة واجر كبير) شونلركه رب تعالی یی كورممشلر اول انلره غائب ایكن عذابندن قورقوب امریله عمل ونهیندن اجتناب ایدرلر انلر ایچون كناهلرینه مغفرت وجنتده اجر كبیر واردركه اكا نسبتله لذائذ دنیا صغیر اولور (واسروا قولكم او اجهروا به انه عليم بذات الصدور) محمد علیه السلام شاننده كركسه قولكزی اسرار وكركسه اجهار ایدك اول الله تعالی قلوبكزده اولان خیر وشری بیلور* ابن عباس رضی الله عنهما ایدر مشركلرك پیغمبر صلی الله علیه وسلم شاننده سویلدكلری كلام مكروهی جبریل علیه السلام اكا خبر ویردی انلر ایسه بری برلرینه سرله سویلشورلركه محمدك الهی ایشتمیه اول سببدن بو آیه نازل اولدی (الا يعلم من خلق وهو اللطيف الخبير) سر وجهری بلمزمی اول الله تعالی كه انی وسائر اشیانی حكمتی مقتضاسنجه خلق ایتدی حالبوكه انك علمی لطیفدر خلقندن صدور ایدننك ظاهرینه وباطننه ایرر خلقنك احوال واقوالنی بیلور (هو الذى جعل لكم الارض ذلولا فامشوا فى مناكبها وكلوا من رزقه واليه النشور) اول الله تعالی سزه ارضی لینه قلدیكه انده سلوك سزه اسان اوله امدی انك اطراف وجوانبنده یورییكز وانده الله تعالینك رزقندن التماس ایدوب اكل ایدیكز مرجعكز اكادر سزه ادعام ایتدیكی رزقك شكرندن سؤال ایدر (ءامنتم من فى السماء ان يخسف بكم الارض فاذا هى تمور) عصیان ایتدیككز تقدیر اوزره اشبو عالمك تدبیرینه موكل سماده ساكن ملائكه نك ویا امر وقضاسی سماده اولان الله تعالینك عقابندن امنده می اولورسز قارونه اولان صنیعی كبی سزی دخی یره كچوره حالبوكه اول حالتده ارض تحرك ایدر انلر اسفله كیدر ارض ایسه فوقلرینه ایرر (ام امنتم من فى السماء ان يرسل عليكم حاصبا فستعلمون كيف نذير) ویاخود سماده امر وقضاسی اولان الله تعالینك عقابندن امنده می اولورسز كه لوط قومنه ایتدیكی كبی اوزریكزه حصبا یاغدره بنم كیفیت انذاریمی بیلورسز چانكه منذور به اولان شیئی كوره سز شول حینده كه انی بلدیكز سزه نفع ایتمیه (ولقد كذب الذين من قبلهم فكيف كان نكير) امم ماضیه دن انلردن اول رسوللرینی تكذیب ایتدیلردی تأمل ایتكه بنم انلره انكار وعقوبتم نه كیفیت اوزره اولدی (اولم يروا الى الطير فوقهم صافات ويقبضن) انلر طیوره نظرا ایتمزلرمیكه فوقلرنده جو سماده قناتلرین كاهی بسط وكاهی قبض ایدر خلق ایتدك (ما يمسكهن الا الرحمن) اول طیوری جو سماده الله تعالیدن غیری احد امساك ایتمز (انه بكل شئ بصير) اول هر شیئی بیلوركه نیجه خلق ایدر ونیجه تدبیر ایدر (امن هذا الذى هو جند لكم ينصركم من دون الرحمن ان الكافرون الا فى غرور) الله تعالی اكر عذابنی سزه ارسال ایتسه انی منع ایدر بولنور میكه انك عذابندن سزی قورتره امدی كافرلر شیطاندن خداعه درمعتمدلری شئ باطلدر (امن هذا الذى يرزقكم ان امسك رزقه بل لجوا فى عتو ونفور) الله تعالی

اكرسزدن مطری امساك ایتسه كیمدركه انی سزه ویرمكه قادر اوله بلكه كافرلر تكبر وعناده وحقدن نفور وشرارده تمادی ایدرلر (افمن يمشى مكبا على وجهه اهدى امن يمشى سويا على صراط مستقيم) دینده شول كمسه می ارشد واصوبدركه قلبنك عمی وظلمتی وطریقنك خشونتی سببیله هر انده یوزی اوزره دوشه رك یورویه یوخسه شول كمسه میكه بصر ونور قلبی سببیله سورجك ودوشمكدن سالم اولدیغی حالده صراط مستقیم اوزره طوغری یورویه امدی اول یوزی اوزره دوشه رك یوروین كافردركه اول حالتده جهنمه سور یلور وصراط مستقیم اوزره طوغری یوروین مؤمندركه اول حالتده جنته كوندریلور (قل هو الذى انشأكم وجعل لكم السمع والابصار والافئدة قليلا ما تشكرون) یا محمد دیكل كه اول الله تعالی سزی یراتدی وسزه سمع وابصار وافئده ویردیكه سمعله مواعظی ایشیده سز وابصارله رب تعالینك صنائعن كوره سز وافئده ایله حقی بیلوب انك سزه انعام ایتدیكی اسباب هدایته ومعرفته شكر ایده سز حالبوكه اعضا مذكوره یی خلق اولندیغی شیئده استعمال ایله سز اكا از شكر ایدرسز (قل هو الذى ذرأكم فى الارض واليه تحشرون) دیكل كه الله تعالی سزی خلق وتكثیر ایتدی موتكزدنصكره حساب وجزا ایچون اكا حشر اولنورسز (ويقولون متى هذا الوعد ان كنتم صادقين) كافرلر محمد علیه السلامه ومؤمنلره دیرلركه وعد ایتدیككز بعث نوقتن ظاهر اولور بزه خبر ویرك اكر قولكزده صادقلر ایسكز (قل انما العلم عند الله وانما انا نذير مبين) دیكل كه انك علمی الله تعالی عندنده در اكا اندن غیری احد مطلع دكلدر بن انجق نذیر ینكه الله تعالینك عذابی ایجاب ایدر اشیادن تحذیر ایدرینكه فهم ایتدیككز لسانله سزه انی تفهیم ایدرم (فلما رأوه زلفة سيئت وجوه الذين كفروا وقيل هذا الذى كنتم به تدعون) وقتا كه انلر وعدی قریب كوره لر انی تصدیق ایتمینلرك یوزلری قبیح اوله وانلره دینله كه اشبو شول عذاب موعوددركه سز انی دنیاده طلب واستعجال ایدردیكز ویا بعث بوقدر دیو ادعا ایدردیكز (قل ارأيتم ان اهلكنى الله ومن معى او رحمنا فمن يجير الكافرين من عذاب اليم) دیكل كه بكا خبر ویرك اكر الله تعالی بنی وبنمله اولان مؤمنلری اماته ایتسه ویا اجالمزی تأخیرله بزه رحمت ایتسه كافرلری عذاب الیمدن كیم قورتارر ویا الله تعالی یه مؤمنلر اولوب اكا عبادت وضراعت ایدركن معصیت ایتدیكمزده انك عذابندن امن اوزره اولمز ایسه ز اكا كافرلر ایكن انك عذابندن نیجه امن اوزره اولورسز امدی بزكركسه اولورز ویا قالورز انلری عذابدن قورتارر یوقدر (قل هو الرحمن امنا به وعليه توكلنا فستعلمون من هو فى ضلال مبين) دیكل اول الله تعالی رحمانیتله موصوفدر جمله نعمتلرك مولیسیدر بن سزی اكا دعوت ایدرین بز اكا ایمان كتورمیشز وامورمزی اكا تفویض ایتمشز ایرته انك عذابن كوردیككزده ضلال مبینده كیم ایدیكن بیلورسز (قل ارأيتم ان اصبح ماؤكم غورا فمن يأتيكم بماء معين) دیكل بكا خبر ویرك كه اكر صو یكز یره باتوب كتسه برحینده كه اكا دلاء ایرمیوب وصولدن قدرتكز قمسه كیمدركه سزه بر صو كتوره كیم جاری وظاهر اوله* قال النبى صلى الله عليه وسلم ان سورة من كتاب الله ما هى الا ثلثون اية شفعت لرجل يوم القيامة فاخرجته من النار وادخلته الجنة وهى سورة تبارك* پیغمبر صلی الله علیه وسلم ایدر قرآنده برسوره واردركه اول اوتوز ایتدر اول تبارك سوره سیدر یوم قیامتده انك شفاعتیله بر رجل ناردن اخراج اولنوب جنته ادخال اولنه

سورة ن وهى ثنتان وخمسون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(ن) انك معناسنده مفسرین اختلاف ایتدیلر* ابن عباس رضی الله عنهما ایدر ن شول بالقدركه یرانك ارقه سنده در* دینلدیكه الله تعالینك اول مخلوقی قلمدر امریله قیامته دكین اوله جق كائناتی یازدی بعده نونی خلق ایدوب یری انك ارقه سی اوزره بسط ایتدی اول تحرك ایدیجك یر صالندی اویله اولسه اوزرینه طاغلر قونوب انكله یرك حركتی زائل اولدی* روایت اولندیكه الله تعالی یدی قات یرلری یراتدیغندنصكره عرش التندن برملك كوندردی حتی كه اول ملك یدی قات یرلری اومزی اوزره الوب برالینی مشرقدن وبرالینی مغربدن چیقاردیغندنصكره طوتدی حالبوكه ایكی اياغی التنه قرارگاه بولمیدی اویله اولسه الله تعالی فردوسدن براوكوز ایندردیكه انك قرق بیك بوینوزی وقرق بیك قائمه سی وار ایدی اول ملك ایكی ایاغن اول اوكوزك

سنامی اوزره قودی لکن اول ملکڭ ایکی ایاغی انده قرار ایتمیه جك فردوسڭ اعلای درجه سندن الله تعالی
بر بشل صخره ایندروب اول اوکوزڭ سنامیله قولاغی اراسنه قودیکه اول صخره نڭ غلاظتی بشیوز ییللق
مسافه ایدی ملكڭ ایکی ایاغی اول صخره نڭ اوزره قویجق قرار ایتدی واول اوکوز بو یوزلرین یرڭ اطرافندن
چیقاردی وانڭ ایکی منخری بحرده در هر کونده ایکی کره تنفس ایدر تنفس ایتدیکنده بحر یایلور رد نفس
ایتسه انکله بحر چکیلور لکن اول اوکوزڭ قوائمنه قرارکاه بولنمدی اوبله اولسه الله تعالی بر صخره براتدیکه
یدی قات کوکلر ویرلر غلظتنجه ایدی اوکوزڭ قوائمی انڭ اوزره قرار ایتدیکه اول سورۀ لقمانده ذکر اولنان
صخره در لکن اول صخره یه قرارکاه بولنمدی اوبله اولسه الله تعالی بر اولو بالق یرادوب صخره یی انڭ ارقه سی
اوزره قودی اول بالق بحر اوزره وبحر یل اوزره ویل ایسه قدرة اوزره در * کعب الاحبار ایدر ابلیس شول
ظهرنده ارض اولان حوتڭ قلبنه القا ایتدی بیلورمیسنکه ظهرکده نه قدر امم ودواب وشجر وجبال واردر
اکر سلکنوب انلری ظهرکدن دوشرسڭ نیجه راحت اولوردڭ حوت دخی انی قصد ایدیجك الله تعالی بر دابه خلق
ایدوب حوتڭ منخرندن دماغنه ایردی حوت اندن فریاد ایدوب الله تعالی یه استغاثه ایدیجك انی انڭ دماغندن
چیقاردی حوت اکا واول حوته نظر ایدر حتی که حوت اول کبی بر قصد سوء ایدرسه اول ینه انڭ منخرنه کیره
انی اول قصدندن دوندره بعضیلر دیدیکه ن رحمن اسمنڭ اخر حرفیدر ویا انکله مراد دواتدر ویا قسمدرکه الله
تعالی انکله اقسام ایتدی ویا فاتحه سوره سیدر ویا نور ویا ناصر اسمنڭ افتتاحیدر ویا الله تعالی مؤمنلره نصرتیله
اقسام ایدوبدر (والقلم وما یسطرون) وقلم حقیچونکه اول نوردندر طولی سماء وارض اراسنجه در انکله
مراد لوح محفوظی یازان قلمدر ویا مطلق قلمدر انکله یازیلور کثرت فوائدیچون انکله اقسام اولندی ودخی اول
شی حقیچونکه کتبه انی لوحه یازرلر ویا مراد اصحاب قلمدر ویا حفظه در (ما انت بنعمة ربك بمجنون) یا محمد
سن ربڭ جل شانه نڭ سکا وردیکی نبوت وحکمت وعصمت وسائر نعمتنه مجنون دکلسن وقتا که جبریل
علیه السلام پیغمبریمز علیه السلامه کلوب قرآن وصلوة تعلیم ایتدی کفار مکه دیدیلرکه محمده جنون عارض
اولدی اول سببدن بو آیه نزول ایتدی یعنی یا محمد سن الله تعالینڭ رسولیسن اعدانڭ دیدیکی کبی دکلسن
(وان لك لاجرا غیر ممنون) یا محمد قومڭ افتراسنه صبرڭ سببیله سنکیچون اجر لا ینقطع واردر ویا انده اوزریکه
ناسڭ منتی یوقدر زیرا که الله تعالی انی سکا واسطه سز ویروبدر (وانك لعلی خلق عظیم) یا محمد سن شول
خلق اوزره سنکه الله تعالی سکا انی قرآنده تخلقله امر ایتدی * دینلدیکه انڭ خلقی سورۀ اعراف اخرنده ذکر
اولنان (خذ العفو وامر بالعرف واعرض عن الجاهلین) ایتده کی خصال حمیده در دینلدیکه انکله مراد
اداب قرآنیه در * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمڭ خلقندن عائشه رضی الله عنها یه سؤال
اولندقده دیدیکه انڭ خلقی قرآن ایدی پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه الله تعالی بنی مکارم اخلاقی اتمامله بعث
ایدوبدر پیغمبریمز علیه السلام ایدر مؤمن حسن خلقی سببیله کیجه قائم وکوندز صائم درجه سنه ایرر
(فستبصر ویبصرون بایکم المفتون) یا محمد یوم قیامتده کرکسن وکرکسه اهل مکه کوره سز که مجنون
قنغکزدر قچانکه انلره عذاب نازل اوله (ان ربك هو اعلم بمن ضل عن سبیله وهو اعلم بالمهتدین) ربڭ جل
شانه اعلمدر اکا که انڭ سبیلندن ازدیلر حقیقتده مجانین انلردر ودخی اکا که دین مستقیمه اهتدا اولندیلر انلر
کمال عقله فائزلردر (فلا تطع المکذبین) امدی اهل مکه مشرکلرینه اطاعت ایتمکل که انلر قرآنی مکذبلردر
(ودوا لو تدهن فیدهنون) انلر تمنی ایدرلرکه سن انلره مدارا ایدوب انلر دخی سکا مدارا ایده لرسن انلری
شرکدن نهی ترکله تلاین ایده سن ویاخود بعض احیانده شرکده انلره توافق ایده سن انلر دخی ترڭ طعنله
سکا تلاین ایده لر (ولا تطع کل حلاف مهین) اطاعت ایتمکل هرکسه یه که حقده وباطلده چوق یمین ایدر
طاعتده ضعیف ومعصیتده قوی اولور (هماز مشاء بنمیم) اول ناسی تعییر ایدر وافساد وجهی اوزره
برقومڭ کلامنی قوم اخره نقل ایدر (مناع للخیر معتد اثیم) ناسی ایمان وانفاق وعمل صالحدن منع ایدر
وظلم ایدوب حقی تجاوز ایدر وچوق کناه ایشلر (عتل بعد ذلك زنیم) غلیظ القلب اولوب باطله خصومتده شدت
ایدر ذکر اولنان اوصافله یله اول بر قومه ملصقدرکه اول انلردن دکلدر * دینلدیکه اول ولید بن مغیره درکه مغیره
انی اون سکز ییلدنصکره ده ادعا ایتدی ویاخود اول اخنس بن شریقدرکه اصلی ثقیفدن عدادی زهره ده در

(ان

(ان کان ذا مال وبنین) اول مال واولاد صاحبی می اولدیغیچون اکا اطاعت ایدرسن (اذا تتلی علیه ایاتنا
قال اساطیر الاولین) قچان اکا بزم ایتلریمز تلاوت اولنسه مال وبنونله فرط غرورندن اشبو اولینڭ اکاذیب
واباطیلیدر دیدی اکا ویریلن مال وبنون نعمتنه کفرله مجازاة ایدر (سنسمه علی الخرطوم) بز انی بورنی اوزره
کینله علامتلندررز ویاخود یوم قیامتده یوزین سیاه ایدرز (انا بلوناهم کما بلونا اصحاب الجنة) بز اهل مکه یی
قحط وجوعله اختبار ایتدك شول بوستان صاحبلرینی اختبار ایتدیکمز کبی * روایت اولندیکه اول بوستان یمنده
صنعادن ایکی فرسخ مسافه ده ایدی بر رجل صالحڭ ایدی صرامی وقتنده فقرایی چاغرردی اولکه میوه دن
منجلدن طشره دوشه ویا روزکار دوشوره ویا نخله التنه دوشیلن بساطدن ایراغ کیده فقرایه ویرردی
بو وجهله اندن فقرایه شیء کثیر حاصل اولوردی اول رجل صالح وفات ایدیجك اوچ اوغلی اول بوستانه وارث
اولدیلر دیدیلرکه اکر بز بابامزڭ عادتنی اجرا ایدرسه وز بزه ضیق اولوردی بواندن امتناع ایتدیلر (اذ اقسموا لیصرمنها
مصبحین) ارالرنده یمین ایدشدیلرکه اول بوستانلرینڭ میوه وسائر غلاتنی صباح وقتنده فقرانڭ خبرلری
یوغیکن دیوشره لر (ولا یستثنون) لکن انشاء الله دیمدیلر (فطاف علیها طائف من ربك وهم نائمون)
اوبله اولسه انلر اویورکن کیجه ایچنده اول بوستانه رب تعالی قبلندن بر نار محرقه ایرشدی (فاصبحت
کالصریم) حتی که اول لیل مظلم اسود کبی اولدی ویا اندن خبر کیدن بر شیء قالمامش اولدی (فتنادوا
مصبحین) صباحن بری برلرین چغردیلر (ان اغدوا علی حرثکم ان کنتم صارمین) دیدیلرکه ارکندن
بوستانمز حاصلن دیوشرمکه کیده لم اکر فقرا کلمدن انی دیوشرمك مراد ایدرسکز (فانطلقوا وهم یتخافتون
ان لا یدخلنها الیوم علیکم مسکین) چون ارکندن بوستانه کتدیلر والحال بری برلرینه کلام خفی ایله
دیرلردیکه فقرادن هیچ بری بوستانه کیرمکه مجال ویرمکز (وغدوا علی حرد قادرین) وفقرایی بوستاندن
منع اوزره اکا کتدیلر زعملرنده اکا قادرین اولدقلری حالده (فلما رأوها قالوا انا لضالون) وقتا که
بوستانلرین یانمش کوردیلر بوستانمز بو لمی یا کلمشز دیدیلر بعده تأمل ایدوب اول یانمش مکان بوستانلرینڭ
مکانی ایدیکن بلدیلر (بل نحن محرومون) بلکه بز انڭ خیر ونفعندن محروملرز شول سببله که فقرایی اندن
منعه قصد ایتدك وانشاء الله دیمدك دیدیلر (قال اوسطهم الم اقل لکم لولا تسبحون) انلرڭ اعدل واعقل وافضلی
دیدیکه بن سزه دیمدیمیکه اول بوستانڭ حاصلن دیوشرمکه عزم ایتدیککزده انشاء الله دیسه دیکز ویاخود
سبحان الله دیوب انڭ سزه ویردیکی نعمته شکر ایتسه دیکز ویاخود اول نیت خبیثه کزه استغفار ایتسه دیکز
(قالوا سبحان ربنا انا کنا ظالمین) ربمز جل شانه منزهدرکه فعلنده ظالم اوله بلکه بز فقرایی اندن منعمز ایله
کندیمزه ظلم ایتمشز دیو ظلملرینه اعتراف ایتدیلر (فاقبل بعضهم علی بعض یتلاومون) اوبله اولسه فقرا حقنی
منعلری اوزره بری برلرینه لوم ایتمکه باشلدیلر زیرا انلرڭ کیمی اکا اشارت ایتدی وکیمی ایسه انی استصواب ایتدی
وکیمی ایسه اکا راضی اولوب سکوت ایتدی وکیمی ایسه اکا انکار ایتدی (قالوا یا ویلنا انا کنا طاغین) جمیعی
دیدیلرکه ویل بزه کیم حدود اللهده استقامتی تجاوز ایتمشز الله تعالینڭ ویردیکی نعمتڭ شکرنی ترکله
ویا بابامزڭ فعل جمیلندن اعراض ایله طغیان ایتمشز (عسی ربنا ان یبدلنا خیرا منها انا الی ربنا راغبون) امیددرکه
توبه مز وخطامزه اعترافمز سببیله ربمز جل شانه بزه اول بوستانمزدن خیرلوینی اکا بدل ایده * ابن مسعود رضی الله
عنه ایدر بکا خبر ایردیکه انلرڭ صدق واخلاصلری سببیله الله تعالی انلره بر بوستان ویردیکه اوکیدن خیرلو
ایدی بر صلقم اوزمی بر قاطر کوتررردی (کذلك العذاب ولعذاب الاخرة اکبر لو کانوا یعلمون) بزم امرمزه
مخالفت ایدنلره دنیاده عذابمز بویله در حالبوکه فعل سوءدن توبه ایتمینلره اخرتده عذابمز بوندن اعظمدر اکر
بیلورلرسه عذابی مؤدی اولان اشیادن صاقنورلر قتاده یه اشبو ذکر اولنان بوستان صاحبلری اهل جنت ویا
اهل نار دیمیدر دیو سؤال اولندقده دیدیکه اول علم غیبدندر الله تعالیدن غیری انی احد بلمز (ان للمتقین عند ربهم
جنات النعیم) متقیلر ایچون اخرتده ویا جوار قدسده جنتلر واردرکه انده تنعم خالصدن غیری یوقدر
(افنجعل المسلمین کالمجرمین) وقتا که مشرکلر اکر حال محمدڭ دیدیکی منوال اوزره سو تمزدنصکره بعث
اولنورسه وز دنیاده فضل وشرف اوزره اولدیغمز کبی اخرتده دخی حالده مسلمیندن احسن اولورز دیدیلر الله
تعالی انلرڭ اول قولنی انکار ایدوب دیدیکه بز اخرتده مسلمینی مجرمین کیبی قیلورز (مالکم کیف تحکمون)

سزه جهالتدن نه حالت ایردیکه انی حکم ایدرسز حالبوکه اول اختلاف فکر واعوجاج رأیدن ناشیدر
(ام لکم کتاب فیه تدرسون) یوخسه سزه سمادن کتابمی نازل اولدیکه انده ادعا ایتدیککز شیئی دراست
ایدرسز (ان لکم فیه لما تخیرون) که اول کتابده اختیار ایتدیککز شی سزکچون اولمسی یازلمش اوله (ام لکم
ایمان علینا بالغة الی یوم القیامة ان لکم لما تحکمون) یوخسه سزکچون اوزرمزه عهود وثیقه می واردرکه
اول قیامته دکین ثابته درو فامی اولکونده اولورحتی نفسکز ایچون قضا ایتدیککز شی سزه اولکونده ایریشه
(سلهم ایهم بذلك زعیم) انلره سؤال ایتکه قنغسی بوحکمه کفیل اولوب احتجاجه دوریشور (ام لهم
شرکاء فلیأتوا بشرکائهم ان کانوا صادقین) یوخسه زعملرنجه الله تعالینك شرکاسی می واردربوامرده انلره
کفیل اولورویاخود بو قولده انلره مشارکت ایدوب بونلردخی انلرك مذهبنه کیدرلر دعوالرنده صادقین ایسه لر
انی خبرویرسونلر (یوم یکشف عن ساق) ذکرایت شول کونیکه انده حساب وجزا ایچون امر مشتد اولور
(ویدعون الی السجود فلا یستطیعون) ورب تعالی یه سجود ایچون دعوت اولنوب اکا قادر اولمیه لر زیرا
اولکونده ارقه لری وبللری تیمور کبی برك اولوب اکلمیه (خاشعة ابصارهم ترهقهم ذلة) اول سجوده قادر
اولمیه نلرك کوزلری ندامت وحسرتدن خاشعه اولدیغی حالده کندیلرین ذلت وحقارت قابلیه (وقد کانوا
یدعون الی السجود وهم سالمون) حالبوکه انلردنیاده اصحاء ایکن اذان واقامتله صلواة مکتوبه یه دعوت
اولنوب اکا اجابت ایتمزلردی * دینلدیکه اشبو ایه جماعتدن تخلف ایدنلر شاننده نازل اولوبدر * ابوموسی ایدر
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن ایشتدمکه یوم قیامتده هرقومه دنیاده عبادت ایتدیکی شی تمثیل اولنوب
اکا کیده لر اهل توحید قالوب منتظر اوله لر انلره دینله که سزدن غیری ناس کتدیلر سزنه شیئه منتظرلرسز
دیه لرکه بزم ربمز واردر کورمدك دنیاده بزاکا عبادت ایدردك اکا منتظرزدینله که اکر سزانی کورسکز
بیلورمیدیکز دیه لرکه بیلوردك زیراکه انك شبیه ونظیری یوقدر اویله اولسه الله تعالی انلردن حجابی کشف
ایدوب کوریجك سجده یه واره لرشول دنیاده ریاء وسمعه ایله سجده ایدنلرك بللری صغرك بوینوزی کبی یوکیلوب
سجده یه مجاللری اولمیه (فذرنی ومن یکذب بهذا الحدیث سنستدرجهم من حیث لایعلمون) یا محمد قلبکی اشغال
ایتمکل شول قومه کیم قرآنی تکذیب ایدرلربن انلردن انتقامه قادرم سن کندی حالکه مشغول اول بن انلری
امهال ایله وازدیاد نعمتله عذابمه قریب ایدرینکه انك استدراج ایدوکنه حسبانلری اولمیه بلکه زعملرنده انکله
کندیلرین مؤمنلر اوزره مفضل ظن ایده لر (واملی لهم ان کیدی متین) بن انلره امهال ایدرینکه کناهلری زیاده
اوله احسانم سببیله بنم مکرم قویدربرشیله دفع اولمزامدی انسانه صحتله عمرك مدید اولمسی الله تعالیدن
احسان وافضالدرکه شکر وطاعتی ایجاب ایدرحالانکه انك مقابله سنده معصیت احداث ایدوب استغفاری
اونوده لروشکری ترك ایدوب کفری اختیار ایده لرعذابه مستحق اولوب اول نعمت انلره استدراج اولور
(ام تسألهم اجرا فهم من مغرم مثقلون) یوخسه تبلیغ رسالت اوزره سن انلردن جعلمی طلب ایلدك که انك
اداسی انلره ثقیل اولدیغیچون ایمانه اجابتدن امتناع ایتدیلر (ام عندهم الغیب فهم یکتبون) یوخسه
انلرك عندنده علم غیب ویا علم الوحی می واردر اول دیدکلرین ویا حکم ایلدکلرین اندن یازرلر (فاصبر لحکم ربك)
یا محمد ربك جل شانه نك حکمنه صبرایتکه انك انلره امهالی واوزرلرینه سکا نصرتنك تأخیریدر (ولاتکن
کصاحب الحوت) یوخسه عجله دە وقومکه غضبده صاحب الحوت یونس کبی اولمغلکه اول قومنه ایمانه
کلمدکلریچون غضب ایتدیکندن حزنی طویل اولدی (اذنادی وهو مکظوم) که اول بطن حوتده غمله
مملو اولدیغی حالده رب تعالی یه دعا ایتدی امدی اندن صدور ایدن ضجره سندن دخی صدور ایتمسونکه انك
بلاسیله سندخی مبتلا اولمیه سن (لولا ان تدارکه نعمة من ربه لنبذ بالعراء وهو مذموم) اکر رب تعالیدن
اکا توبه یه توفیق وقبولی نعمتی ایرشمسه اول بطن حوتدن برارضه براغیلوردیکه انده شجروماء اولمیدی
حالبوکه اول ذنبله مذموم وملومدر (فاجتباه ربه فجعله من الصالحین) لکن رب تعالینك اکا رحمت
وکرامتی ایریشوب اکا وحی ردیله اجتباء ایتدی ویاخود اول وقعه دن اقدم اول نبی دکلیدی دینلن قولك صحتی
اوزره انی نبوتله اصطفاء ایدوب عصمتله صلاحده کامللردن ایتدی (وان یکاد الذین کفروا لیزلقونك
بابصارهم لما سمعوا الذکر ویقولون انه لمجنون) قریب اولورکه قرأنه کافر اولنلر اصابت عینله سنی مکانکدن

ازاله ایده لرحتانکه سنی قرأن اوقور ایشیده لر ونامی سندن تنفیرایچون سکا جنون اسناد ایدرلر (وماهو
الاذکر للعالمین) حالبوکه اول قرأن ذکل الاعالمره موعظه در * روایت اولندیکه کفار دیدیلرکه پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمه عین سوئله نظر ایده لر مکرعربده بررجل واردیکه ایکی اوچکون برشیء اکل ایتمز بعده
خبا منك برجانبن قالدروب قننه اوغریان دوه ویاقیونه نظر ایدر هیچ بونك کبی دوه ویاقیون کورمدم
دیدیکی کبی برازبرکیمدن انلرك برقاچی دوشوب بقلوردی کفار اول رجلی بولوب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه
انك سوء نظرین دیلدیلرحتی کما اکا انی ایتدردیلر لکن الله تعالی پیغمبریمز علیه السلامی انك عینی اصابتندن
حمایت ایدوب بوایتی انزال ایتدی (قال النبی علیه السلام لوکان شیء یسبق القضاء لسبقته العین) پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم ایدر اکر قضاء اللهی سبق ایدر شیء اولسه عین سبق ایدیدی وحدیثده کلدیکه (ان العین
تدخل الرجل القبروالجمل القدر) عین مشئومه الله تعالینك اذنیله برمرتبه مؤثره درکه انسانی قبره قور
ودوه یی چولمکه قور حسن رضی الله عنه ایدر عین اصابتنه دوادرکه (وان یکاد الذین کفروا) ایتی اخرینه
دکین مصابه اوقونه

سورة الحاقة وهی ثنتان وخمسون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(الحاقة) شول ساعت ویاحالتکه وقوعی حق اولور ویاشول ساعتکه انده برنیجه امورك حقیقتی بلینور
ویاانده حساب وجزادن حواق اموروافع اولور (ما الحاقة) حاقه نه شیئدر (وما ادریك ما الحاقة)
حاقه نك ماهیتن سکا نه شی بلدردی زیرا اول هیچ کمسه نك درایتی اکا ایرمکدن اعظمدر (کذبت ثمود
وعاد بالقارعة) قوم ثمود وقوم عاد یوم قیامتی تکذیب ایتدیلرکه اول خلقك قلوبنی افزاع وانفطار سماء ودن
ارض ونسف جبال وطمس نجوم وسائر مخاوفله قرع ایدر (فاما ثمود فاهلکوا بالطاغیة) اما قوم ثمود اهلاك
اولندیلر بر واقعه ایله کیم شدتده حدی تجاوز ایدوبدرکه اول صیحه ویارجفه در ویا طغیانلری سببیله
کیم اول قارعه یی تکذیب ایلرایدر (واما عاد فاهلکوا بریح صرصر عاتیة) واما قوم عاد اهلاك اولندیلر بر ریحله
کیم انك صوتی ویابردی شدید اولوب ریح خازنلرینك امرنه مخالفتدن کیل ووزنسز خروج ایتدی
ضبطه استطاعت ایدمدیلرویا اول ریح قوم عاد اوزره تجاوز ایدوب ردنه قادر اولمدیلر (سخرها علیهم سبع
لیال وثمانیة ایام حسوما) الله تعالی اول ریحی یدی کیجه وسکز کون علی الدوام قوم عاد اوزره
تسلیط ایتدی (فتری القوم فیها صرعی کانهم اعجاز نخل خاویة) اکرسن انلرك قتنده حاضر اولوب ریحك
شدت هبوبنده ویا اول لیالی وایامده انلری موتی کوریدیك کانه یردن منقلعه وساقطه اصول نخلدر
(فهل تری لهم من باقیة) هیچ انلردن نفس باقیه ویابقیه کوررمیسن * دینلدیکه اول ایامی عرب
ایام عجوز دیو تسمیه ایدرلرشتانك اخرنده بردوریجك شدتی ایامیدرانك عجوز دینلمسنه سبب قوم عاددن برعجوز
اول ایامده برسربه کیریجك ریح اکا دخی ایروب عذاب نزولندن سکزنجی کونده انی دخی هلاك ایتدیکندنصکره
عذاب منقطع اولدی (وجاء فرعون ومن قبله والمؤتفکات بالخاطئة) فرعون واندن اول کچن امتلر
ویافرعونك جنودی واتباعی ومؤتفکات اهلیکه قوم لوطدر افعال ذوات خطایله کلدیلر (فعصوا رسول
ربهم فاخذهم اخذة رابیة) انلردن هرامت رب تعالیدن کلن رسوله عصیان ایتدیلر اویله اولسه اول انلری
اخذ ایتدی برعقوبتله کیم شدتی زیاده ایدی عمللرینك قبحی شدید اولدیغی کبی (انا لما طغی الماء حملناکم
فی الجاریة) وقتاکه نوح علیه السلام طوفاننده ماء خازنلرینك اوزره طغیان ایتدی بزسزلك اباؤکزی ماء
اوزره نوحك سفینه سنده کوتردك حالبوکه سز اول اباؤکز اصلابنده ایدیکز (لنجعلها لکم تذکرة وتعیها اذن
واعیة) تاکه اول فعلمزیکه مؤمنلری انجاء وکافرلری اهلاکمزدر سزه عبره وکمال قدرتمزه دلاله قیله وز
وتاکه انی حفظ ایده هراذنکه شانی شول حفظی واجب اولان شیئی حفظ اوله انی تذکر واشاعه ونفکر وموجبی
اوزره عمله (فاذا نفخ فی الصور نفخة واحدة) قچانکه صوره نفخه اولی اوله که انك عندنده عالم خراب اولور
(وحملت الارض والجبال فدکتا دکة واحدة) وارض وجبال اوزرنده اشیاءله مکانلرندن قلع ورفع اولنوب
بری برینه اورلمغله کلیسی هبأ قیلنه ویاایکسی بسط ایدیلوب ارض واحده مستویه قلنه (فیومئذ وقعت

الواقعة) اولدواولسه اول حینده قیامتده دخی قائم اوله (وانشقت السماء فهی یومئذ واهیة والملك علی ارجائها)
وملائکه سمانك جوانبنده اولدیغی حالده سماء منشق اوله مع ذلك اول ضعیفه متمزقه در اول حال اوزره قاله لر
تا شول وقته دکین که انلر رب تعالینك امریله نزول ایدوب ارضی احاطه ایده لر (ویحمل عرش ربك فوقهم
یومئذ ثمانیة) واولکونده سمانك انشقاقیله شول جوانبنده کی ملائك فوقنده ویاخود رؤس خلایقك فوقنده
رب تعالینك عرشنی سکز ملك کوتره * روایت اولندیکه حملهٔ عرش اشبو کونده دورتدر یوم قیامتده
درت ایله دخی تأیید اولنوب سکز قلینور * دینلدیکه انکله مراد سکز صنف ملائکه در که عددلرین الله تعالیدن
غیری احد بلمز (یومئذ تعرضون لا تخفی منکم خافیة) اولکونده سز حساب وقصاص ایچون الله تعالی یه
عرض اولنورسن اعمالکزدن هیچ بر مستوره اکا خفی اولمز (فاما من اوتی کتابه بیمینه فیقول هاؤم اقرؤا
کتابیه) اما اول کمسه که کتاب اعمالی صاغنه ویریله اکا امرو رندن بر جماعته خطاب ایدوب کلك کتابمی
اوقویك دیه (انی ظننت انی ملاق حسابیه) بن دنیاده یقین ایتمشدم که بن یوم قیامتده حساب اولنیسرین
(فهو فی عیشة راضیة) امدی اول عیش مرضیه ده در (فی جنة عالیة) شول جنتده که درجاتی
مرتفعه در ویاخود بنالری وقصرلری واغجلری مرتفعه در (قطوفها دانیة) که انك ثمارلری قریبه در قائم
وقاعد اکا ایریشور (کلوا واشربوا هنیئا بما اسلفتم فی الایام الخالیة) وانلره دینور که اول جنتك ثمار
وشرابندن اکل وشرب ایدلك داء والمسز حلال وطیب اولدیغی حالده شول دنیاده کچن ایامده ایشلدیککز اعمال
صالحه سببیله ویاخود ایام صیامکزده لوجه الله اکل وشربی ترککز سببیله (واما من اوتی کتابه بشماله)
اما اول کمسه که کتابی وراء ظهرندن ویریله (فیقول یالیتنی لم اوت کتابیه) دیه که نولیدی بکا کتابم ویرلمیدی
(ولم ادر ما حسابیه) وحسابم نه شیء ایدیکن بلمیدم (یالیتها کانت القاضیة) نولیدی شول موت که بن
اکا ایرشدم بنم امرمی قطع ایتمش اولوب من بعد بعث اولنمیدم ویا نولیدی حیاة دنیا بکا موت اولوب حی
خلق اولنمیدم (ما اغنی عنی مالیه) مالم بکا نه شیء مفید اولدی ویا مالم بکا برشیء مفید اولمدی (هلك عنی
سلطانیه) ملکم وناس اوزره قوت وحجتله تسلطم زائل اولدی (خذوه فغلوه) الله تعالی نار خازنلرینه
دیه که انی اخذ ایدوب ایکی اللرینی بوینه تموراککز (ثم الجحیم صلوه) بعده انی نار جحیمه ادخال ایلکز
(ثم فی سلسلة ذرعها سبعون ذراعا فاسلکوه) بعده انی بر زنجیره اورك که طولی یتمش ذراعدر اول انك دبرندن
قویوب منخرندن چیقاریله (انه کان لا یؤمن بالله العظیم) زیرا که اول الله تعالی یه ایمان کتورمزدی
(ولا یحض علی طعام المسکین) دنیاده اول فقیره طعام ویرمزدی وغیری اکا تحریض ایتمزدی امدی اکا
تحریضك ترکی بو مثابه ده اولیجق انك فعلی ترك ایدن نه مرتبه ده اولور اشبو دلیلدر که کفار فروعله ده مکلف
اوله لر اشبو ایکی امری ذکرله تخصیصده اشارت واردر که اقبح عقائد کفر بالله اوله واشنع رذائل بخل وقسوت
قلب اوله (فلیس له الیوم ههنا حمیم) امدی اولکونده انکیچون بر قریب اولمز که انی عذابدن حمایت ایده
(ولا طعام الا من غسلین) وطعامی دخی الا غسلیندر که اول اهل نارك قروحنك غساله سی وجسدلرینك عروق
وصدیدیدر * دینلدیکه اول بر شجردر انی اهل نار اکل ایدر (لا یأکله الا الخاطؤن) انی اکل ایتمز
الا انلر که قرآنه کفرله خاطئلردر (فلا اقسم بما تبصرون وما لا تبصرون) قسم ایدرین هر شیئله کیم اجسام
واشباحدن سزانی کوررسز ودخی هر شیئله کیم ارواح وغیریدن سز انی کورمزسز وبالجمله اقسامده هر
موجودی احاطه ایتدی زیرا که موجودات ایکیدن خالی دکل یا کورینور ویا کورنمزدر (انه لقول رسول
کریم) اول قرآن الله تعالیدن تبلیغ ایدر بر رسولك قولیدر که اول الله تعالی عندنده کریمدر که انکله
مراد محمد صلی الله علیه وسلم ویا جبریل علیه السلامدر (وما هو بقول شاعر قلیلا ما تؤمنون) اول قرآن
شاعر قولی دکلدر فرط فسادکزدن سزانی تصدیق ایدرمزسز حالبوکه انك صدقی ظاهر اولوبدر (ولا
بقول کاهن قلیلا ما تذکرون) واول عراف کاذب قولی دخی دکلدر که سز انی تذکر ایدرمزسز زیرا که قرآنك
شعره عدم مشابهتی ظاهردر انی انکار ایتمزمکر که معاند اوله اما که کهانت انك خلافی ملابسدر که احوال
رسولی ومعانیء قرآنی تذکره متوقفدر که اول طریق کهنه یه منافیه در (تنزیل من رب العالمین) بلکه
اول مخلوقاتك ربی جل شانه نك جبریل علیه السلام لسانیله تنزیلیدر (ولو تقول علینا بعض الاقاویل)

اکر

اکر محمد علیه السلام ذات نفسندن بعض اقوالی اختلاق ایدوب بزه اسناد ایتسه (لاخذنا منه بالیمین)
بز انی اذلال ایچون یمینله ویا قوة وقهرله اخذ ایدردك (ثم لقطعنا منه الوتین) بعده بز انك نیاط قلبنی قطع
ایدردك عنقنی ضربله اشبو قطع حال اوزره اهلاکی تصویردر که انی ملوك غضب ایتدکلری کمسه لره
ایدرلر * دینلدیکه وتین بر عرقدر که ظهرده جاری اولوب قلبه متصل اولور اول کسلیجك صاحبی فوت اولور
(فما منکم من احد عنه حاجزین) سزدن بر کمسه یوقدر که محمد علیه السلامدن عقوبتمزی منع ایده یعنی محمد
علیه السلام سزیچون کذبی تکلف ایدر دکلدر زیرا بیلورکه انی تکلف ایدرسه بز اکا عقاب ایدرز بعده اندن
عقابمزی دفع ایدر احد بولنمز (وانه لتذکرة للمتقین) واول قرآن متقیلره موعظه در که انکله نفعلنورلر
(وانا لنعلم ان منکم مکذبین) یا ناس بز بیلورز که سزدن قرآنه مصدقین اولدیغی کبی مکذبین دخی واردر
تکذیبلری اوزره جزا ایدرز (وانه لحسرة علی الکافرین) واول قرآن کافرلره حسرتدر چونکه یوم
قیامتده انی تصدیق ایدنلره ویریلان ثوابی کوره لر (وانه لحق الیقین) واول قرآن یقینك حقیقت ومحضیدر که
انی تکلم ایدن کذبه تمکین اولنمز (فسبح باسم ربك العظیم) امدی رب تعالینك اسم عظیمنی تسبیح ایت که
انکله انك اوزره تقوله رضادن انی تنزیه وسکاوحی ایتدیکی شیء اوزره اکا شکر ایده سن

سورة المعارج وهی اربع واربعون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(سأل سائل بعذاب واقع) یوم قیامتده نزول ایدیجك عذابی بر داعی استدعا ایتدیکه اول نضر بن الحارثدر
ویا ابو جهلدر ویاخود پیغمبرمز صلی الله علیه وسلمدر کفاره عذاب نزولنی استعجال ایتدی (للکافرین لیس له
دافع) که اول عذاب کافرلره مختصدر انلردن انی دفع ایدر یوقدر (من الله ذی المعارج) اول عذاب انلره
الله تعالیدندر اکا ارادتی تعلق ایتدیکیچون که اول مصاعد صاحبیدر که کلم طیب وعمل صالح صعود ایدر
ویا اکا مؤمنلر سلوکلرنده ترقی ایدرلر ویاخود مراد مراتب ملائکه ویا سمواتدر که ملائکه اکا عروج ایدر
(تعرج الملائکة والروح الیه فی یوم کان مقداره خمسین الف سنة) ارض سابعه نك اسفلندن منتهای امره
دکین ملائکه وجبریل ویا روح میت صعود ایدر * دینلدیکه یعنی سدرة المنتهایه ویا عرشه دکین شول کونده که
انك مقداری دنیا ییللرندن اللی بیك ییلجه در * دینلدیکه اکر بنی ادم دنیادن عرشه یوریوك ایدر اولسه
اکا اللی بیك ییلده ایرردی * دینلدیکه انکله مراد یوم قیامتدر که طولی اللی بیك ییلجه اولور ابو سعید الخدری
رضی الله عنه ایدر پیغمبرمز علیه السلامه بو ایت ذکر اولنوب یا رسول الله یوم قیامت عجب طویل اولور
دینلدکده دیدیکه اول الله تعالی حقیچون که نفسم انك یدنده در اولکون مؤمنه دنیاده بر صلوة مکتوبه یی
اداسندن اخف اولور * دینلدیکه انك معناسی اکر اولکونده عبادك حسابی الله تعالینك غیریه تولیه اولنسه
اللی بیك ییلده انجق اندن فارغ اولیلدی لکن الله تعالی انی ایام دنیادن نصف یوم دکلو زمانده اندن فارغ اوله
کلی ایدر یعنی اول حسابه ملائکه وانس وجن تولیه اولنسه لر اللی بیك ییلده اندن فارغ اولمزلردی لکن
بن نهاردن بر ساعتده اول امردن فارغ اولورین * دینلدیکه اول یوم قیامتدر که انده اللی مواطن
اولوب هر برنده بیکر ییل حبس اولنور (فاصبر صبرا جمیلا) امدی یا محمد انلرك عذاب سؤالیله اولان
استهزاء واذالرینه صبرایت بر صبرله کیم اکا استعجال واضطراب قلب شوب ایتمیه (انهم یرونه بعیدا ونراه
قریبا) انلر یعنی انکارلرندن عذابی ویا یوم قیامتی امکاندن بعید کوررلر اما که بز انی امکانه ویا وقوعه
قریب کوررز (یوم تکون السماء کالمهل) اولکونده سماء زیت دوردیسی کبی ویا اریمش کومش
کبی اولور (وتکون الجبال کالعهن) وجبال ایسه دورلو الوانله بویانمش صوف کبی اولور چونکه داغلیوب
هوایه کیده (ولا یسئل حمیم حمیما) اولکونده هیچ بر قریب قرینه حالدن سؤال ایتمز زیرا که هر بری
کندی حالنه مشغول اولور (یبصرونهم) اقربا بری برلرین کوره لر یوم قیامتده انس وجندن هر مخلوق
صاحبنك نصب عینی اولور اویله اولسه کشی اندهاب واخ وذا اقرباءلرین کوررلکن نفسلرینه اشتغاللرندن
بری برلرینه سؤال وتکلمدن امتناع ایدرلر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر نهاردن بر ساعتده بری برلریله
تعارف ایدرلر بعده تعارفلری کیدر * دینلدیکه انده مؤمن بیاض وجهیله وکافرلر سواد وجهیله بلینور

(يود المجرم لو يفتدى من عذاب يومئذ ببنيه وصاحبته واخيه وفصيلته التى تؤويه ومن فى الارض جميعا ثم
ينجيه) كافرلر يوم قيامتك عذابن كوردكارنده تمنى ايده لركيم توليدى اوغللرين وخاتونن وقرنداشن وعشيرتنكه
نسبده وشدائد عندنده انلرانى كندويه ضم ايدرلر ويريوزنده اولان انس وجن وخلائقك جميعن فدا ايديدى
تنك كندوبى اول عذابدن قورتاريدى (كلا انها لظى) امدى انك تمنى ايتديكى كبى اولماز اول نار يالكاودر
(نزاعة للشوى) كه اول انك رأسنى واطراف جلدنى اجساددن قلع ايدر بعده اول قلع اولنان يننه اولكى
هيئتنه كرارا ومرارا عودت ايدر اول حالت ابدا اندن زائل اولماز (تدعو من ادبر وتولى) نار كندويه
دعوت ايده اول كمسه يى كه ايماندن ادبار وطاعتدن تولى ايدوبدر يا كافر ويا منافق بكا كل ديه كادكلرنده انلرى
طائرلر دانه دوشرمسى كبى دوشره (وجمع فاوعى) كه اول مالى جمع ايدوب وعايه قومشدى وا كاحرصله
وطول امل ايله اندهكى حق اللهى منع ايتمشدى (ان الانسان خلق هلوعا) انسان حرصده شديد وصبرده
قليل خلق اولندى (اذا مسه الشر جزوعا) نچان اكا ضرر ايرشسه جزعده اكثار ايدر (واذا مسه الخير
منوعا) ونچان اكا خير وسعت ايرشسه انى امساكده مبالغه ايدر اشبو اوصاف ثلاثه احوال مقدره ويا محققه در
زيرا كه انسان اول طبايع اوزره مجبولدر (الا المصلين) الاجنس انساندن شونلر دكللركه اهل صلوتدرلر
(الذين هم على صلاتهم دائمون) كه انلر صلوته مداوملردر اوقاتن رعايت ايدرلر انلرى اندن هيچ برشان اشغال
ايتمز (والذين فى اموالهم حق معلوم للسائل والمحروم) كه انلرك مماللرنده زكوة وصدقات موظفه دن حق
معلوم واردر شول فقيرايچونكه سؤال ايدر ودخى اولكه سؤال ايتمديكندن غنى ظن اولنوب اندن محروم
قلنور (الذين يصدقون بيوم الدين) ويوم جزايه اعماللريله تصديق ايدرلركه مثوبه اخرويه يه طمعله نفسلرين
اتعاب ومماللرين صرف ايدرلر (والذين هم من عذاب ربهم مشفقون) وشونلركه رب تعالينك عذابندن
خوف ايدرلر (ان عذاب ربهم غير مأمون) زيرا هيچ كمسه يه لايق اولمازكه انك عذابندن امن اوزره اوله
اكرچه طاعتده مبالغه ايدرسه ده (والذين هم لفروجهم حافظون الا على ازواجهم او ما ملكت ايمانهم فانهم
غير ملومين) وشونلركه فرجلرينى زوجه لرينك ومالك اولدقلرى جاريه لرينك غيريدن حفظ ايدرلر اماكه
زوجه لرينه وجاريه لرينه اتيانده لوم اولنمزلر نچانكه ايتيانلرى مأتى مشروعه اوله كه اول انلره حلالدر
(فمن ابتغى وراء ذلك فاولئك هم العادون) اول كمسه كه اشبو مذكورلك وراسن طلب ايده اول وصفلو كمسه لر
حلالدن حرامه متجاوزلردر (والذين هم لاماناتهم وعهدهم راعون) وشونلركه اموال واسراردن ايتمان
اولندقلرى شيئى ايدرلر وحق تعالى وكرك عباد جهتنده اولان معاهده لرينه وفا ايدرلر (والذين هم بشهاداتهم
قائمون) وشونلركه شهادتلرينه حقله قائم اولورلر يوخسه تغيير وكتم ايتمزلر (والذين هم على صلاتهم
يحافظون) وشونلركه نمازلرينه حفظ اركان وتكميل سنتله اوقات مستحبه سنده ادايه مداومت ايدرلر
(اولئك فى جنات مكرمون) امدى اشبو صفات اهلى كمسه لر جنتلرده الله تعاليدن تحف وهدايا ايله مكرملردر
(فما للذين كفروا قبلك مهطعين) كافرلره نولديكه حوالكده اوتروب سندن يكا به نظر عداوتله نظر ايدرلر يوخسه
سندن ايشتدكلرى كلامله انتفاعى مراد ايتمزلر (عن اليمين وعن الشمال عزين) سنك يمينكده وشمالكده
بلوك بلوك اوتورورلر (ايطمع كل امرئ منهم ان يدخل جنة نعيم) انلرك هر برى طمع ايدرميكه مؤمنلر كبى
جنت نعيمه كيره لر (كلا) امدى حال انلرك زعم ايتديكى منوال اوزره دكلدر (انا خلقناهم مما يعلمون)
بز انلرى بلدكلرى شيئدن خلق ايتدككه اول نطفه قذره در كيم عالم قدسه مناسب اولماز اول كمسه كه ايمان
وطاعتله استكمال واخلاق ملكيه ايله تخلق ايتميه اكا دخوله مستعد اولماز ويا خود سز بلديككز شيئى اجليچون
خلق اولنوبسز اول علم وعمل ايله نفسى تكميلدر اولكه انى تكميل ايتميه اول كامللر منازلنه نائل اولماز
(فلا اقسم برب المشارق والمغارب انا لقادرون على ان نبدل خيرا منهم وما نحن بمسبوقين) امدى بن مشارق
ومغاربك ربى جل شانه يه اقسام ايدرينكه بز قادرزكه انلرى اهلاك ايدوب انلردن افضل خلقى انلره خلف قيله وز
ويا خود محمده انلردن خيرلويى يعنى انصارى ويره وز حالبوكه بز اراده ايتديكمز شيئى ايشلمكدن عاجز ومغلوب
دكللرز (فذرهم يخوضوا ويلعبوا حتى يلاقوا يومهم الذى يوعدون) امدى مكذبينى ترك ايتكه باطللرينه
مشغول اولوب دنيالرنده لعب ايتسونلرتا كه عذابله وعد اولندقلرى كونه ملاقات ايده لر (يوم يخرجون من

الاجداث سراعا كانهم الى نصب يوفضون) قبوردن چيقه لر داعى يه ويا محشره سرعت ايدر اولدقلرى
حالده اولكونده كانه شول عبادتيچون نصب اولنمش شيئه سرعت ايديشورلركه اكا عبادت ايده لرنته كيم
دنياده انجلين ايدرلردى (خاشعة ابصارهم ترهقهم ذلة) انلرك ندامت وحسرتدن كوزلرى خاشعه اولديغى
حالده ذل وحقارت انلرى قابليه (ذلك اليوم الذى كانوا يوعدون) ودينله اشبو شول كوندركه انده عذاب
اولنمغه دنياده وعد اولنديلردى

سورة نوح وهى سبع اوثمان وعشرون اية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(انا ارسلنا نوحا الى قومه ان انذر قومك من قبل ان يأتيهم عذاب اليم) بز نوح عليه السلامى قومنه ارسال
ايدوب ديدككه يانوح قومكى نارله تخويف ايتكه الله تعالى يه ايمان كتوروب اكا برشيئى اشراك ايتميه لر انلره
طوفان وغرق عذابى كلمزدن اول (قال يا قوم انى لكم نذير مبين) اول انلره ديديكه بن سزه نذيربن انذارى
سزه بلديككز لسان ايله تعريف ايدرين (ان اعبدوا الله واتقوه واطيعون) كه الله تعالينك وحدانيتنه
اقرار ايدوب اكا عصياندن صاقنك وسزه امر ايتديكمه اطاعت ايدك (يغفر لكم من ذنوبكم) تا كه بعض
ذنوبكزى مغفرت ايده كه اول سبق ايدندركه اسلام انى حت ايدر (ويؤخركم الى اجل مسمى ان اجل الله
اذا جاء لا يؤخر لو كنتم تعلمون) وسزى صحت ووسعت رزقله اجل مسمايه تأخير ايده كه اول ايمان وطاعت
شرطيله سزيچون تقدير اولنان اجلك اقصاسيدر زيرا نچان الله تعالينك سزى تعذيبى وقتى ايريشه تأخير
اولنمز اكر انى بيلورسكز ايمانه كاورسز (قال رب انى دعوت قومى ليلا ونهارا فلم يزدهم دعائى الا فرارا)
نوح عليه السلام ديديكه يارب بن قومى ليل ونهارده على الدوام ايمانه دعوت ايتدم بنم دعوتم ايسه انلرك
فرارين ارتوردى (وانى كلما دعوتهم لتغفر لهم جعلوا اصابعهم فى آذانهم واستغشوا ثيابهم واصروا
واستكبروا استكبارا) هر باركه بن انلرى ايمانه دعوت ايتدمسه كه سن انلرى مغفرت ايده سن پرمقلرين قولاقلرينه
طوتديلركه دعوتمى ايشتميه لر ونو بلريله باشلرين بورديلركه دعوتمى ايستمدكارندن يوزيمى كورميه لر وكفر
وعصيانلرى اوزره اصرار ايدوب بكا اتباعدن استكبار ايتديلر (ثم انى دعوتهم جهارا ثم انى اعلنت لهم
واسررت لهم اسرارا) بعده بن انلرى علانيه ده ايمانه دعوت ايتدم بعده اعلاى صوتله دعوت ايتدم وبر برر
چاغروب انلره سرده سو يلدم (فقلت استغفروا ربكم انه كان غفارا) وديدمكه كفردن توبه ايدوب ربكز
جل شانه دن مغفرتن ديله كز زيرا كه اول شركك ومعاصيدن توبه ايدنه مغفرتى بليغدر * روايت اولنديكه نوح
عليه السلامى قومى تكذيب ايديجك الله تعالى انلردن يغمورى حبس ايتدى وقرق ييل نسالرين عقيم ايتدى
حتى كه اموال ومواشيلرى هلاك اولوب كندى اول بليه اوزرلرندن دفع اولسون ايچون انلره استغفارله امر
ايتدى * عمر رضى الله عنه بوايتى استدلال ايله استسقاده استغفار اوزره زياده ايتمزدى (يرسل السماء عليكم
مدرارا) تا كه اول سزه يغموره احتياج اولديغكز جه ايندره (ويمددكم باموال وبنين) وسزه كثرت اموال
واولاد ايله امداد ايده (ويجعل لكم جنات ويجعل لكم انهارا) وسزه ميوه لى بوستانلر ويره واول بوستانلره
ايرمقلر اقيده (مالكم لا ترجون لله وقارا) سزه نولديكه الله تعالى يه ايمانله كنديكز ايچون دار ثوابده تعظيم
تأمل ايتمزسز ويا خود الله تعالينك عظمتنى اعتقاد ايتمزسزكه اكا مخالفتدن خوف ايده سز (وقد خلقكم
اطوارا) حالبوكه اول سزى حالدن حاله تحويل اوزره خلق ايتديكه اولا نطفه بعده علقه بعده مضغه حتى كه
خلقكزى تمام ايتدى يعنى سزه نولديكه اول الله تعالى يه ايمان كتورمزسز والحال سزك بوحالكز ايمان ايجاب
ايدر (الم تروا كيف خلق الله سبع سموات طباقا) كورمزميسز كه الله تعالى يدى سمايى نيجه برى برينك
فوقنده طبقه لر ايتدى (وجعل القمر فيهن نورا) وقمرى سماء دنياده ايكن انى انده وسائر سمواتده نور
قيلدى (وجعل الشمس سراجا) وكونشى ضيادار چراغ قيلديكه انكله اشياء كوريلور الله تعالى انى چراغه
تمثيل ايتدى زيرا اول وجه ارضدن ظلمت ليلى كيدرر چراغك اطرافده كى ظلمتى كيدردسى كبى (والله
انبتكم من الارض نباتا) الله تعالى سزى تراب ارضدن خلق ايتديكه آدمى اندن وسزى ادمدن خلق ايتدى
(ثم يعيدكم فيها ويخرجكم اخراجا) وموتكزدنصكره سزى كيرو ارضه دوندررويوم قيامتده سزى ارضدن

جقاردی (والله جعل لكم الارض بساطا لتسلكوا منها سبلا فجاجا) الله تعالی سزیچون ارضی مبسوطه قیلدیكه اوزرنده تقلب ایده سز تاكه اندن طرق واسعه اخذایدوب حاجتكزه كیده سز (قال نوح رب انهم عصونی واتبعوا من لم یزده ماله وولده الاخسارا) نوح علیه السلام دیدیكه یارب قومم توحیدله امرمده بكا عصیان ایتدیلر فقرالری شول كمسه لره اتباع ایتدیلركه مال وولدلری اخرتده انلرك خسارتن ارتوردیكه انلر اغنیاء ورؤسالریدر (ومكروا مكرا كبارا) وغایتده كبیره مكرایتدیلركه الله تعالی یه افتراء ورسولنی تكذیبدر ویاخود رؤسالرینك اتباعلرین نوحه ایماندن منعلری وقتلنه تحریضلریدر (وقالوا لاتذرن الهتكم ورؤساء اتباعلرینه دیدیلركه الهكزه عبادتی ترك ایتمكز (ولا تذرن ودا ولا سواعا ولا یغوث ویعوق ونسرا) خصوصا كه ود وسواع ویغوث ویعوق ونسرنام بش الهكزعبادتن ترك ایتمكز اشبونلرقوم صالحین اسمائی ایدی آدم ونوح بیننده بچمشلردی وفات ایتدكلرنده اتباعلری تبركا انلرك صورتلرین تصویر ایتدیلر بعده مرور ازمانله انلری معبود ایدندیلر بعده اول صورتلرعربه انتقال ایتدی ود كلبك وسواع همدانك ویغوث مذحجك ویعوق مرادك ونسر حمیرك (وقد اضلوا كثیرا ولا تزد الظالمین الا ضلالا) اشبو اصنام ویارؤساء نامدن كثیری اضلال ایتدیلرامدی یارب ظالملرك هلاكنی ارتورغل (مما خطیئاتهم اغرقوا فادخلوا نارا) انلرخطیئه لری اجلندن طوفانله غرق اولنوب عقبنده ناره ادخال اولندیلركه انكله مراد عذاب قبر ویاعذاب اخرتدر (فلم یجدوا لهم من دون الله انصارا) اویله اولسه انلركندیلرایچون اعوان بولمدیلركه عذاب اللهدن انلری منع ایده لر (وقال نوح رب لاتذر علی الارض من الكافرین دیارا) نوح علیه السلام دیدیكه یارب یریوزنده كافرلردن دورایدركلوركیدربركمسه ترك ایتمكل (انك ان تذرهم یضلوا عبادك ولا یلدوا الا فاجرا كفارا) یارب اكرسن انلری ترك ایدرسن عبادكی توحیدن كفره دوندررلر وانلردن وجوده كان اولاد فاجروكفرده بلیغ اولور* روایت اولندیكه نوح قومندن بررجل اوغلنك الن الوب ونوح علیه السلامك قتنه كلوب ونوحی كوستروب دیردی اشبو قوجه دن صاقنغل كه كذابدر بابام دخی اشبومنوال اوزره بنی اندن صاقندرمشدی اویله اولسه كفروطغیان اوزره بیوكلری كیدركوچكلری انلرك یرین طوتردی* دینلدیكه نوح علیه السلام بوقولی شول حینده دیدیكه الله تعالی انلرك رجالی اصلابندن ونسائی ارحامندن هرمؤمنی چیقاردی وعذاب نزولندن قرق ییل اول ارحام نسائی عقیم ایدوب اصلاب رجالی قورتدی ونوحه خبرویردیكه انلرایمانه كلمزلرومؤمن اولاد دخی طوغرمزلراویله اولسه نوح علیه السلام دخی انلرك هلاكنه دعا ایدوب انك دعاسیله جمیعی هلاك اولدیلر اول وقتده ارالرنده هیچ صبی یوغیدی (رب اغفرلی ولوالدی) یارب بنی مغفرت ایت وبابام لمك ابن متوشلخی وانام شمخا بنت انوشی (ولمن دخل بیتی مؤمنا) وهركمسه یكه مؤمن اولدیغی حالده بنم منزلمه ویامسجدمه ویاسفینه مه دخول ایده (وللمؤمنین والمؤمنات) ودخی یوم قیامته دكین ایمانه كلور رجال ونسائی (ولا تزد الظالمین الا تبارا) وظالملرك هلاك ودمارین زیاده ایلكل الله تعالی دخی اكا اجابت ایدوب انلری هلاك ایتدی

سورة الجن وهی ثمان وعشرون ایة مكیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(قل اوحی الی انه استمع نفر من الجن) یامحمد دیكل كه رب تعالیدن بكا وحی اولندیكه نصیبین جنندن طقوز ویایدی كمسه بندن قرآن اوقودیغم استماع ایتدیلرشول حینده كه رسول صلی الله علیه وسلم تهامه ده بطن نخله یه داخل اولوب اصحابیله صباح نمازن قلورکن ذكراولنان جنیلر اكا اوغرایوب اوقودیغن دكلدیلر اشبودركه بزله سماء خبری بیننه حائل اولوبدردیدیلر حالبوكه قرآن نزولندن اول سماء خبرین استماعدن منع اولنمزلردی اندن قوملرینه رجوع ایتدیلر (فقالوا انا سمعنا قرآنا عجبا یهدی الی الرشد فامنا به ولن نشرك بربنا احدا) دیدیلركه بز برقرآن بدیع ایشتدك كه حسن نظمنده ورقت معناسنده كلام ناسه مباینددر اول حق وصوابه هدایت ایدر اویله اولسه بز اول قرآنی تصدیق ایتدك من بعد رب تعالی یه خلقندن برشی اشراك ایتمزز زیرا انك وحدانیتنه دلائل قاطعه ناطقه در (وانه تعالی جد ربنا ما اتخذ صاحبة ولا ولدا) ودخی تصدیق ایتدك رب تعالینك جلال وقدرتی محدثاتدن تنزه وارتفاع ایتدی شول حیثیتدنكه كفارك زعم ایتدیكی كبی

صاحبه وولد اتخاذ ایتمدی (وانه كان یقول سفیهنا علی الله شططا) وبزم سفیهمز ابلیس ویامرده جن الله تعالی یه صاحبه وولد نسبتیله كذب وافترا ایدرلر (وانا ظننا ان لن تقول الانس والجن علی الله كذبا) وبزظن ایدرزكه انس وجندن هیچ احد الله تعالی یه كذب وافترا ایدر اولمیه (وانه كان رجال من الانس یعوذون برجال من الجن فزادوهم رهقا) الله تعالی ایدركه انسدن بعض رجال جندن بعض رجاله استعاذه ایتمكله اول جنك كبروعتوین ارتوررلردی* روایت اولندیكه زمان جاهلیتده عربدن بررجل مسافرت ایدوب كیجه برارض قفرده قالسه اشبووادینك جنیلری سفهاسنك شرندن سیدلرینه صغنورین دیردی انكله اول كیجه انلرك امن وجوارنده اولوردی حالبوكه انسیلرك اول قوللرین ایشتدكلرنده انس اوزره استكبار وافتخار ایدرلردی واستعاذه اولندقلری چون اضلاللرین ارتوررلردی (وانهم ظنوا كما ظننتم ان لن یبعث الله احدا) الله تعالی كفاره خطاب ایدوب دیدیكه جنیلردخی سزلك كبی ظن ایتدیلركه الله تعالی هیچ كمسه یی موتدن صكره بعث ایتمیه اویله اولسه سزلك كبی انلردخی كافر اولدیلر (وانا لمسنا السماء فوجدناها ملئت حرسا شدیدا وشهبا) ینه اول جنیلر دیدیلركه بزسماء دنیایه استراق سمع ایچون بلوغ طلب ایتدیكمزده بزانی ملائكه دن قوی حارسلروناردن متولد شهابلرله مملو حراست اولنوربولدق (وانا كنا نقعد منها مقاعد للسمع فمن یستمع الان یجد له شهابا رصدا) محمد علیه السلامك بعثندن اول بزسماءدن حراس وشهبدن خالیه مقاعدده ملائكه نك مقالاتنی استماع ایچون اوتورردق شمدی ایسه مقاعدك كلیسی حراسله طولوبدر جنیلردن اوكه انلردن استماع قصدین ایده كندی ایچون راصد شهاب بولور (وانا لاندری اشر ارید بمن فی الارض ام اراد بهم ربهم رشدا) بلمززكه سمانك استراق سمعدن حراست اولنمسیله ارض اهلنه شرمی اراده اولندی یوخسه رب تعالی انلره خیرمی اراده ایتدی (وانا منا الصالحون ومنا دون ذلك كنا طرائق قددا) وبزدن قوم واردركه مؤمنون ابراردر وبرقوم دخی انلردن دوندر فرق متفرقه اولمشز قدریه ومرجبه ورافضیه ومجسمه وغیری كبی (وانا ظننا ان لن نعجز الله فی الارض ولن نعجزه هربا) وبز بیلوب تیقن ایتدك كه یریوزنده قنده اولسه وز الله تعالی بزه اراده ایتدیكی امری انفاذدن واول بزی طلب ایتسه هربیزی انك امری ادراكندن عاجز ایتمز (وانا لما سمعنا الهدی آمنا به فمن یؤمن بربه فلا یخاف بخسا ولا رهقا) بز محمد علیه السلامك اوقودیغی قرآنی ایشیدیجك اكا ایمان كتوردك اول كمسه كه رب تعالینك وحدانیتنه ایمان كتوره اول خوف ایتمزكه عملك اجرندن نقص ایدیله ویاعملك جزاسی كیدریله زیرا اول حقی نقص وباظلمی ارهاق ایتمدی زیراكه قرآنك حقی اندن اجتنابدر (وانا منا المسلمون ومنا القاسطون) وبزدن برقوم مسلم وموحدلردر وبرقوم ایسه توحیددن عدول ایدیجیلردر (فمن اسلم فاولئك تحروا رشدا) اول كمسه كه توحیدده اخلاص ایده اول حاللو كمسه لررشد عظیم طلب ایتدیلركه اول انلری دار الثوابه ایركورر (واما القاسطون فكانوا لجهنم حطبا) اما انلركه توحید وطریق حقدن عدول ایتدیلر انلرجهنمه وقود اولدیلر اشبو محاده جنك كلامی تمام اولدی (وان لو استقاموا علی الطریقة لاسقیناهم ماء غدقا) ودخی بكا وحی اولندیكه اكر جن ویاانس ویاایكسی بیله طریقه اسلام وتوحید اوزره استقامت ایتسه لر بزانلره مال كثیر وبررو عیش واسع اوزره انلری دنیاده تعیش ایتدررردك (لنفتنهم فیه) تاكه انلری اختبار ایده وزكه اكا نیجه شكر ایدرلر* دینلدیكه انك معناسی اكر انلر كفرلری اوزره اقامت ایتسه لربزانلره مال كثیرویررووسعت ایركوررردك تاكه انكله مفتون اولوب كفرلری اوزره عذاب ایده وز (ومن یعرض عن ذكر ربه یسلكه عذابا صعدا) اول كمسه كه رب تعالینك عبادت ویاموعظه ویاوحیندن اعراض ایده اول انی عذاب شاقه تسلیك ایدركه انك اكا طاقتی اولمز (وان المساجد لله فلا تدعوا مع الله احدا) ومساجد الله تعالی یه مخصصه درانده انك غیریه عبادت ایتمكز* دینلدیكه مساجدله مراد ارضك كلیسیدركه اول پیغمبریز صلی الله علیه وسلمه مسجد قلنوبدر ویامسجد حرامدركه مساجدك قبله سیدر ویاموضع سجوددر ویااعضاء سجوددركه اول جبهه وایكی ید وایكی ركبه وایكی قدمدر (وانه لما قام عبد الله یدعوه كادوا یكونون علیه لبدا) وقتاكه محمد صلی الله علیه وسلم كه عبد اللهدر بطن نخله ده نمازه طوردی جنیلرانك عبادتن كوروب قرائتن ایشتدكلرندن حرص وعجله ایله اوزرینه ازدحام ایتدیلرقریب اولدیلركه جماعت ملتندن اوله لر ویاانس وجن قریب اولدیلركه شركرینه مخالف اولان انك

امرنی ابطال ایده‌لر لکن الله تعالی اکا اعدامی اوزره نصرت ایدوب حتی که انی اتمام ایتدی (قل انما ادعو ربی
ولا اشرک به احدا) یا محمد کفار مکه‌یه دیکل که بن انجق رب تعالی‌یه عبادت ایدوب هیچ احدی اکا اشراک ایتمزین
(قل انی لا املک لکم ضرا ولا رشدا) دیکل که بن مالک دکلنکه سزه خذلان ویا هدایت ایرکوردم زیرا اکا مالک
دکل الا الله تعالیدر (قل انی لن یجیرنی من الله احد ولن اجد من دونه ملتحدا) دیکل که اکر بن الله تعالی‌یه
عصیان ایدرسم بنی انک عذابندن قورتر احد اولمازوبن اندن غیری ملتجا بولمزم (الا بلاغا من الله ورسالاته)
ضر ونفعدن بنم یدمده برشئ یوقدر مکرکه الله تعالیدن تبلیغ خبر اوله ویاخود الله تعالیدن زیاده ونقصانسز
تبلیغ رسالت اوله (ومن یعص الله ورسوله فان له نار جهنم خالدین فیها ابدا) اول کمسه‌که قرآن وتوحید
امرنده الله تعالی‌یه ورسولنه عصیان ایده انکچون نار جهنم واردر انک اهلی انده خالدین اولدقلری حالده
ابدا اندن چیقمزلر (حتی اذا رأوا ما یوعدون فسیعلمون من اضعف ناصرا واقل عددا) حتی‌که انکه وعد
اولندقلرین دنیاده کوره‌لر وقعهٔ بدر کبی ویا اخرتده کوره‌لر عذاب نزولنده بلیسرلردرکه ناصرده اضعف
وعدده اقل انلرمیدر یوخسه مؤمنلرمی اشبو ایه نازل اولدی شول وقتن که مشرکلر پیغمبریمز صلی الله علیه
وسلمک مؤمنلردن انصارنی استضعاف وعددلرینی استقلال ایتدیلر وبری برلریله پیغمبریمز علیه السلام اوزره
عداوته تظاهره امهال اولندقلرین کوردیلر (قل ان ادری اقریب ما یوعدون ام یجعل له ربی امدا) وقتاکه
مشرکلر پیغمبریمز علیه السلامه شول بزه وعد ایتدیکک عذاب نوقتن کاور بزه خبرویردیدکارنده بیورلدیکه
یا محمد سن انلره دیکل که سزه عذاب نزول ایدیسر ایدوکن بیلورم لکن نوقتده اوله جغن بلمزمکه اول قریبمیدر
یوخسه ربم جل شانه انی تأخیر ایدیسرمیدر (عالم الغیب فلا یظهر علی غیبه احدا) اول الله تعالی غیبی بیلور
علمی کندویه مختص اولان غیبه هیچ احدی مطلع ایتمز (الا من ارتضی من رسول) مکرکه رسولدن اختیار
ایتدیکی کمسه‌یه ملک واسطه‌سیله غیبدن دیلدیکی شیئی بلدره تاکه اول انک نبوتنه معجزه اوله (فانه یسلک
من بین یدیه ومن خلفه رصدا) اویله اولسه الله تعالی اول رسولنک اوکنجه واردنجه ملائکه یوریدرکه انی
شیاطیندن حراست ایده‌لر تاکه قرآن اکا وحی اولندیغنده شیاطین انی ایشتمیه‌لر رسولک انی ناسه اخبارندن
اول شیاطین انی ناسه افشا ایتمیه‌لر یوخسه انبیانک سائر ناسدن امتیازی اولمازدی (لیعلم ان قد ابلغوا
رسالات ربهم) تاکه نبی موحی الیه بیله‌لرکه جبریل ایله وحیله اکا نازل اولان ملائکه رب تعالینک رسالاتنی
زیاده ونقصانسز کمال اوزره کوندرلدکلری انبیایه ایرکوردیلر ویاخود وجودده الله تعالینک علمی اکا تعلق ایده
روایت اولندی هر نبی که بعث اولندی الا اکا ملائکه مقارن اولدیکه شیاطین ملک صورتنه تشبه‌له اول نبی‌یی
تغریردن حفظ ایده‌لر (واحاط بما لدیهم) والله تعالی اول رسوللر عندنده اولان شیئی وجودده بیلدی
اکرچه اکا هیچ شئ خفی دکل ایسه‌ده (واحصی کل شئ عددا) وخلق ایتدیکی اشیایی احصا ایدوب عددین
بیلدی انک علمندن هیچ شئ خفی اولمدی حتی مثاقیل ذره ایسه‌ده

سورة المزمل وهی عشرون ایة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا ایها المزمل) یا شول نبی که ثیابنه تلفف ایدرانکه مراد پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدرکه اول ابتداء
وحیده دهشتدن برمدتده وحیله انس ایدنجه‌یه دکین وحی کلدکده ثیابه بورینوردی ویا عائشه رضی الله
عنهانک اوزرینه اورتولی مرطک بقیه‌سنه بورلمش نماز قلوردی اول فعلنی تحسین وجهی اوزره انکله خطاب
اولندی ویاخود اول کسلان حالتی اولدیغندن انی تهیج ایچون انکله خطاب اولندی (قم اللیل الا قلیلا)
کیجه‌ده نافله نمازه قائم اول ویا اکا مداومت ایت * دینلدیکه قیام لیل ابتداده اکا فرض ایدی الا لیلدن
قلیلی دکل (نصفه او انقص منه قلیلا) نصف لیلدن اقلی قائم اول ویا لیلک نصفندن ثلثنه دکین نقص ایت
(او زد علیه) ویا نصف اوزره ثلثانه دکین زیاده ایت یعنی سن مخیرسن دیلرسن لیلک نصفنی کاملا قائم اول
ویا نصفندن ثلث اخیره دکین نقصل ویا نصفندن ثلثانه دکین قائم اول (ورتل القرآن ترتیلا) وقرآنی
تبیین حروف ووقار اوزره اوقو بر حیثیله که سامع انک حروفن عده امکانی اوله (انا سنلقی علیک قولا ثقیلا)
یا محمد اوزریکه قول ثقیل القا ایدرزکه اول قرآندر انده تکالیف شاقه واردرکه مکلفینه ثقیلدر خصوصا

پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه که انی تحمل وامتنه تحمیل ایدر ویا اول رزانت لفظی ومتانت معناسیچون
رصیندرویا انی تأملده تصفیه سر وتجدید نظره افتقار ایچون ثقیلدر ویا اول میزانده ثقیلدر ویا کفاره وفجاره
ثقیلدر ویا انک تلقینی ثقیلدر عائشه رضی الله عنها ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمی کوردم اکا وحی
نازل اولدیغنده مبارک النندن ترلر دوکردی مع هذا بردک شدتی وقتنده ایدی (ان ناشئة اللیل هی اشد
وطأ واقوم قیلا) کیجه‌نک شول ساعتیکه نفس انده نومدن صکره مضجعندن عبادته قیام ایدر مصلی‌یه
اول کوندز ساعتندن کلفه‌ده ویا ثبات قیامده ویا قلب ولسان مواطأه‌سنده ویا خضوع واخلاص
موافقتده اشددر وقراءته اصوب وقوله اصحدر زیرا که اصوات انده ساکن اولورویا جمله کیجه‌ده اولان عبادت
نشاطه اشد واخلاصه اتم ویرکتی اکثر وثوابی ابلغدر (ان لک فی النهار سبحا طویلا) نهارده سنک حوائج
واشغالکده تصرف وتقلبک واقبال وادبارک واردر امدی تهجده ملازم اول که مناجات حق فراغ قلبی استدعا
ایدر (واذکر اسم ربک) وکیجه‌ده وکوندزده ربک جل شانه‌نک ذکرنه مداومت ایت وذکر الله ایسه سنا اولدر
هر شیئه کیم اول انی تذکیر ایده تسبیح وتهلیل وتحمید وصلوة وقراءت ودراستدن هر قنغیسی ایسه (وتبتل
الیه تبتیلا) وعبادتله الله تعالی‌یه انقطاع ایت وانک غیریدن نفسکی تجرید ایت (رب المشرق والمغرب
لا اله الا هو فاتخذه وکیلا) مشرق ومغربک ربی اول الله تعالیدرکه اندن غیری اله یوقدر امدی جمیع امورده
انی وکیل اتخاذ ایت (واصبر علی ما یقولون) ومشرکلرک تکذیب واذاسنه صبر ایت (واهجرهم هجرا
جمیلا) واعتزال حسنله انلردن اعتزال ایت انلره مدارات ایت مکافاتی ترکله وامرلرینی الله تعالی‌یه تفویضله
(وذرنی والمکذبین) سنی تکذیب ایدنلرک امرنی بکا تفویض ایتکه بن انلره مکافی اولورین (اولی النعمة)
که انلر غنا وتنعم صاحبلریدرکه اول سبب غفلتلریدر انکه مراد صنادید قریشدر (ومهلهم قلیلا) وانلره
از زمان مهلت ویرا کانباه چوق زمان کچمدن بدرده قتل اولندیلر (ان لدینا انکالا وجحیما وطعاما ذا غصة
وعذابا الیما) بزم عندمزده اخرتده انلر ایچون تهیئه اولنمش قیود ثقال ونار محرقه وطعام‌که بوغازه ایلیشوب
قالور وعذابکه صاحبنه الم ویرر اولور (یوم ترجف الارض والجبال وکانت الجبال کثیبا مهیلا) شول
کونده‌که انده ارض وجبال تحرک وتزلزل ایدر وجبال ایسه اقار قوم اولور (انا ارسلنا الیکم رسولا شاهدا
علیکم) یا اهل مکه بن سزه محمد علیه السلامی رسول کوندردم یوم قیامتده بنم توحیدمه دعوتده اجابت
وسزک امتناعکزه شهادت ایده (کما ارسلنا الی فرعون رسولا) نتکیم موسی علیه السلامی فرعونه رسول
کوندرمشدک (فعصی فرعون الرسول فاخذناه اخذا وبیلا) فرعون ایسه اول رسوله عصیان ایدیجک
بز انی اخذ شدیدله اخذ یعنی غرقله اهلاک ایتدک (فکیف تتقون ان کفرتم یوما یجعل الولدان شیبا) اکر
کفر اوزره قالورسکز کندیکزی عذابدن نیجه قورترر سز شول کونده‌که هیبت وشدتندن اول صبیانی بیاض
صاچلو ایدر (السماء منفطر به کان وعده مفعولا) که اول کونک هولندن سما منشق اولور اول کونک کلمسنه
الله تعالینک وعدی مفعول اولدی (ان هذه تذکرة فمن شاء اتخذ الی ربه سبیلا) اشبو ایات مخوفه ناسه
موعظه‌در اول کمسه‌که انکله متعظ اوله سبیل تقوایه سلوکله الله تعالی‌یه تقرب ایدر (ان ربک یعلم انک
تقوم ادنی من ثلثی اللیل ونصفه وثلثه) یا محمد ربک جل شانه بیلورکه سن کیجه‌نک ثلثاندن اقلی وکاهی
نصفنی ویا ثلثنی قائم اولورسن ویاخود ثلثاندن اقلنی وکاهی نصفندن وکاهی ثلثندن اقلنی قائم اولورسن
(وطائفة من الذین معک) واصحابکدن برجماعتدخی سنکله بیله قائم اولدیغن بیلور (والله یقدر اللیل
والنهار) الله تعالی لیل ونهارک ساعاتنی احصا ایدر واول ایکیسندن قیام ایچون مفروضی غیر مفروضدن
تمییز ایدرسز ایسه اکا قادر دکلسز (علم ان لن تحصوه) الله تعالی بیلورکه کیجه‌دن اوزریکزه قیامی فرض
اولانک فرض اولمیاندن تمییز ایده‌سز زیرا که یقین اوزره انک اوقاتنی احصایه قادر دکلسز مکرکه جمیع لیلی
قائم اوله‌سز اول ایسه سزه مشقت ویرر (فتاب علیکم) اویله اولسه رب تعالی سزه ترک قیامده ترخیصله
واندن اثم وتبعه‌یی رفعله عفوه عودت ایتدی * دینلدیکه تخییرمذکور اوزره تهجد فرض ایدی اول انلره
عسیر اولیجق اشبو ایکله اول انلردن نسخ اولندی بعده صلوة خمسله تهجدک وجوبی نسخ اولندی لکن
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن دکل (فاقرؤا ما تیسر من القرآن) امدی صلوة ایلدن سزه متیسر اولان

دکلو قیلاك صلوتدن قرائتله تعبیر اولندی سائر ارکانله تعبیر اولنمسی کبی ✱ دینلدیکه یعنی صلوتده قرأندن
سزه متیسر اولانی اوقوکز ✱ حسن دیدیکه یعنی صلوة مغربده وصلوة عشاده قیس بن ابی حازم ایدر بن بصره ده
ابن عباسك خلفنده نماز قلدم اول ایکی رکعتنده فاتحه وسورهٔ بقره نك اول ایکی ایتن اوقودی وایکنجی رکعتنده
فاتحه وانك ایکنجی ایتن اوقودی منصرف اولدیغنده اول فعلنه (فاقرؤا ما تیسر) ایتن دلیل اقامت ایتدی
انس بن مالك رضی الله عنه ایدر بن پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن ایشتدمکه دیر برکسه کیم کیجه ده
وکوندزده اللی ایت اوقویه اول غافللردن یازلمز واکر یوز ایت اوقورسه قانتلردن یازیلور واکر ایکیوز ایت
اوقورسه یوم قیامتده قرأن اکا محاجه ایتمز واکر بشیوز ایت اوقورسه انکیچون اجردن قنطار یازیلور ابن عمر
رضی الله عنهما ایدر پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بکا دیدیکه قرأنی هر ایده برکره اوقوغل دیدمکه یا رسول الله بن
کندمده قوت بولورین یعنی اندن اکثر اوقومغه دخی قادرین دیدیکه یکرمی کونده برکره اوقوغل دیدمکه اندن
اکثره دخی قادرم دیدیکه امدی هفتده برکره اوقوغل انك اوزره زیاده ایتمکل (علم ان سیکون منکم مرضی)
الله تعالی بلدیکه سزدن بعضکز خسته اولمسیله قیام لیلدن عاجز اولیسرلردر اول اجلدن ترك قیامه سزه
رخصت ویردی امدی قیام لیلك تعذرنه اول سبب بیان ایتدیکه انك بری اشبو مذکوردر (واخرون یضربون
فی الارض یبتغون من فضل الله) ایکنجی سبب اولدرکه برقوم اخرون یریوزنده مسافرت ایدوب تجارت ویا
تحصیل علمله الله تعالینك فضلندن رجا ایدرلر (واخرون یقاتلون فی سبیل الله) اوچنجی سبب اولدرکه سزدن
قوم اخرین الله تعالینك سبیلنده قتال ایدرلر (فاقرؤا ما تیسر منه) امدی صلوة لیلدن سزه تیسیر اولنان دکلو
قیلك لکن اوزریکزه وجوب طریقی اوزره دکل (واقیموا الصلاة) واوزریکزه فرض اولان نمازی قیلك
(واتوا الزکاة) واوزریکزه واجب اولان زکوتی ویرك (واقرضوا الله قرضا حسنا) وزکوتدن غیری
اموالکزدن سبیل خیراته نیت خالصه ایله انفاق ایدك (وما تقدموا لانفسکم من خیر تجدوه عند الله هو خیرا
واعظم اجرا) اعمال صالحه دن اول شیئکه نفس ویا ماله متعلق اولور طیب نفسله اخرتکزه تقدیم ایدرسز
والله تعالی عندنده سز انی شول موتکز حالنده وصیتله تأخیر ایتدیککز شیئدن ویا متاع دنیادن خیرلو واجرلو
وثوابی اعظم بولورسز (واستغفروا الله ان الله غفور رحیم) الله تعالیدن ذنوبکزه مغفرتن دیلهکز اول توبه ایدنه
غفوردر واکا اطاعت ایدنه رحیمدر ✱ پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم بروقتده اصحابنه دیدیکه قنغکزه کندی مالی
وارثی مالندن احبدر دیدیلرکه هر بریمزه کندی مالی وارثنك مالندن احبدر دیدی بلکه دیدیککزك خلافی
اوزره سز زیرا کندی مالکز تقدیم ایتدیککزدر وارثکز مالی تأخیر ایتدیککزدر

سورة المدثر وهی ست وخمسون ایة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(یا ایها المدثر) سبب نزولنده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن مرویدر دیدیکه مکه قربنده حرا نام جبلده ایدم
بنداکلدی یمین وشماله نظر ایدوب برشیء کورمدم فوقمه نظر ایدیجك کوردمکه اول بکانداایدن ملکدر سماء
وارض بیننده هواده کرسی اوزره اوتورراندن رعب ایدوب اهلم خدیجه یه کلدم دیدمکه بنی تدثیر ایدك یعنی
دثارله بنی بوریکزکه اول نوب اورتیلور لحاف مثلی ثیابدر اویله اولسه جبریل علیه السلام کلوب خطاب
مذکورله بکاندا ایتدی ✱ دینلدیکه اول قریشدن زیاده متأذی اولیجق کلوب برثوبه بوروندی ویا اول ثوبه
بورنمش اویورکن بوایتله خطاب اولندی دینلدیکه مدثرله مراد اولکه نبوتله ویا کمالات نفسانیه ایله تدثر ایدن
ویا اختفا ایدن دیمك اوله زیرا که اول حراده اختفا ایدرکیبدی (قم فانذر) مضجعکدن طوروب عزم
وجدله کفاری عذاب الاهیله تخویف ایت اکرانلری توحیده دعوتکدنصکره ایمانه کلمزلرسه (وربك فکبر)
وربك جل شانه یی کبریایله وصف ایت ویا صلوتی تکبیرله افتتاح ایت ویا ربك جل شانه یی عبدهٔ اوثان دیدکلرندن
تعظیم ایت ✱ روایت اولندیکه بوایت کریمه نازل اولیجق تکبیر ایدوب وحی ایدیکنه ایقان ایتدی زیرا که شیطان
انکله امر ایتمز اشبونده دلالت واردرکه قیامله امردن مقصود رب تعالییی شرك وتشبیهدن تکبیردر زیرا که
اول واجب اولان صانعی بلکدر وانك وجودنی بلدکدنصکره واجب اولان انی تنزیهدر (وثیابك فطهر)
ثیابکی نجاستدن تطهیر ایت زیرا که صلوتده تطهیر واجبدر وصلوتك غیریده مستحبدرکه انی غسلله

ونجاستدن

ونجاستدن حفظله در ذیولی تقصیر کبی شول خوفله کیم نجاسته سورنمیه ویا نفسکی اخلاق ذمیمه دن
تطهیر ایت اویله اولسه اول قوة عملیه یی استکماله امر اولور قوة نظریه یی واکا دعوتی استکماله امردنصکره
ویاخود دثار نبوتی تطهیر ایت هر شیئدنکه انی تدنیس ایدر حقد وضجر وقلت صبر کبی (والرجز فاهجر)
عذابی هجر ایت اکا مؤدی اولور اشیانك هجری اوزره ثباتله (ولا تمنن تستکثر) مالکی کمسه یه ویرمکل که
اندن اکثری اندن طلب ایده سن اشبو فعل پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه حرام ایدی لکن انك غیریه اول جائز
اولور ویا الله تعالی یه عبادتکی استکثارله امتنان ایتمکل (ولربك فاصبر) وربك جل شانه نك وجهیچون
مشاق تکالیفه واذای مشرکینه صبر ایت (فاذا نقر فی الناقور فذلك یومئذ یوم عسیر علی الکافرین غیر
یسیر) نجانکه صور نفخ اولنه اول کافرلره شدید کوندر انلره اسان اولمسی مرجو دکلدر (ذرنی ومن خلقت
وحیدا) امریمی بکا تفویض ایت شول کمسه نك که بن انی یالکز خلق ایتمشن بن اکا انتقامه کفایت ایدرین
که اول ولید بن المغیره در (وجعلت له مالا ممدودا) وبن اکا مال کثیر مبسوط ویا نماایله ممدود زروع وضروع
وتجارات کبی اموال ویردم ✱ دینلدیکه انك طقوز بیك مثقال کوموشی وارایدی وطائفده بربوستانی
اولوب یازده وقیشده میوه سی کسلمزدی ومکه وطائف بیننده ابل وخیل وغنم وعبید وجواریسی
وارایدی (وبنین شهودا) واوغللر ویردمکه انکله بیله مکه ده حاضرون اولوب اقاللریله تمتع ایدر انك اول نعمتله
استغنا ایدوب طلب معاشیچون سفره احتیاج اولمز وخدمتکارلری کثیر اولدیغی سببدن اوغللرین مصالحنه
ارساله دخی احتیاجی اولمزدی ✱ دینلدیکه انك اون ویا اکثر اوغللری وارایدی اوچی اسلامه کلدیکه انلر خالد
وعماره وهشامدر بنوردی (ومهدت له تمهیدا) وبن انك عمرنی وجاهنی بسط ایتدم حتی اول ریاست
وتقدمه استحقاقله ریحانهٔ قریش ووحید دیو تلقیب اولنوردی (ثم یطمع ان ازید) بوندنصکره اول
طمع ایدرکه اول ویریلن اوزره اکا زیاده ایدم (کلا) حالبوکه من بعد بن اکا زیاده ایدردکان اویله اولسه
بوایت نزولندنصکره مال واولادی نقصانده اولوب حتی جمیعی هلاك اولدیلر (انه کان لایاتنا عنیدا) زیرا
اول ولید بزم ایتلریمزه معاند ومکذب ایدی (سأرهقه صعودا) بن اکا نارده عذابدن برنوع مشقت تکلیف
ایدرینکه انده راحت اولمیه ✱ دینلدیکه صعود نارده برجبلدرکه باشنه یتمش یلده چقیلور بعده انلوب اسفلنه
ایرکوریلور اشبو ایتك تفسیرنده پیغمبریمز علیه السلامدن روایت اولندیکه صعود نارده برجبلدرکه کافر
اکا صعوده تکلیف اولنور بران تنفسه مهلت ویرلمز زبانیه انی اوکندن تیمور زنجیرلرله چکرلر واردندن تیمور
چوماقلرله اوروب سوررلر قرق یلده انك اعلاسنه ایردیکنده اسفلنه دوشریلور بو منوال اوزره اکا امان ویرلمز
عذاب ایدیلور (انه فکر وقدر) اول ولید محمد صلی الله علیه وسلمك قرأنی قرائتن ایشیدیجك اکا طعن ایچون فکره
واردی ونفسنده اوصاف شنیعه دن بعض اقوال حاضرلدی (فقتل کیف قدر) اکا لعنت اولسونکه کورانی
نیجه تقدیر ایتدی ویا اول امرده ممکنك اقصاسنه ایروب قتله الله انی نیجه تقدیر ایتدی دینلمکه مستحق اولدی
روایت اولندیکه ولید پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه اوغرادی حالبوکه اول حم السجده سوره سن اوقوردی
بعده قومنه واروب دیدیکه الان محمددن برکلام ایشتدمکه اول انس وجن کلامندن دکلدر انده حلاوت
وطلاوت واردر اعلاسی مثمر واسفلی مغدقدر کورینورکه اول عالی اوله انك اوزره استعلاء ایدراولمیه قریش انی
ایشیدیجك دیدیلرکه ولید جنون ایده یورانك قرداشی اوغلی ابوجهل دیدیکه انی اول اعتقاددن دوندرمکه بن
یتریندوب ولیدك قتنه واردی واکا ماجرایی سویلدی ولید انلره دیدیکه اکر محمدی مجنون زعم ایدرسکز
انك هیچ صرع اولدیغن کوردیکزمی واکر انی کاهن دیرسکز انی هیچ تکهن ایدر کوردکزمی واکر انی شاعر
دیرسکز هیچ شعر تعاطی ایدر کوردکزمی واکر انی کذابدر دیرسکز هیچ برشیئده کذب ایتدیکنه مطلع
اولدیکزمی جمیعی دیدیلرکه بوحالاتدن هیچ برین انده کورمدك واندن کذب ایشتمدك ولید ایتدی امدی
بیلك که محمد دکل الا ساحردر کورمزمیسزکه اول رجلله اهل واولاد وموالیسی بینی تفریق ایدر اویله اولسه
انك اول قوانی تحسین ایتدیلر وداغیلوب کتدیلر (ثم قتل کیف قدر) اکا تکرار بتکرار هر حالده لعنت
اولسونکه انی نیجه تقدیر ایتدی (ثم نظر) بعده قرأنی ابطال ایدر شیء تدبیر ایتدی ویا قومنك یوزلرینه
نظر ایتدی (ثم عبس وبسر) بعده یوزین بورشدردی شول سببدنکه قرأنه طعن ایده جك برشیء بولمیوب

نه دیه جکنی بلمدی ویاخود پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمك یوزینه کراهت شدیده ایله یوزینی بورشدردی
وتقبضده زیاده ایتدی (ثم ادبر واستکبر) بعده حقدن ویارسولدن اعراض ایدوب اتباعدن استکبار
ایتدی (فقال ان هذا الاسحر یؤثر) ودیدیکه محمدك قولی دکل الاسحردرکه سحره دن روایت وتعلم اولنور
اشبو کلمه ولیدك بالنه خطور ایتدیکی کبی تلبثسز نطقه استعجال ایتدی بعده تفکر ایدوب دیدیکه (ان هذا
الاقول البشر) بوقرأن دکل الاقول بشردر بوخسه الله تعالیدن وحی دکلدر الله تعالی دیدیکه (سأصلیه
سقر) بن انی نارسقره ادخال ایدرین (وماادریك ماسقر) نارسقرنه ایدیکن سکا نه بیلدردی (لاتبقی
ولاتذر) اول هیچ برشیئی ابقا ایتمز الا انی هلاك ایدر بعده اولکی هیئتنه عودت ایدر واعاده اولندقلرنده ترك
ایتمز حتی که افنا ایدر هرشیئك فتورو ملالی اولور الا نارك دکل (لواحة للبشر) اول نارسقر جلدك ظاهرینی
احراق ایدر (علیها تسعة عشر) اول نار اوزره مسلط اون طقوز ملك واردرکه نارك خازنلریدر رئیسلری
مالکدر اماکه زبانیه نك عددینی الله تعالیدن غیری احد بلمز * دینلدیکه انلرك کوزلری برق خاطف کبیدر
نابلری قلعه لر کبیدر اغزلرندن اتش یالکلری چیقار انلردن برینك ایکی اموزی اره سی بر ییللق مسافه در
برینك کفنه ربیعه ومضر قبیله لرنده کی دکاوناس صغار انلرك قلوبندن رحمت نزع اولنوبدر انلرك بریسی
یتمش بیك کشی یی دفعة الوب ناردن دیلدیکی مکانه براقغه قادر اولور اول ملائکه نك عددی اون طقوز
اولمسنك حکمتی اولدرکه نفوس بشریه نك نظروعماده اختلالی اون ایکی قوای حیوانیه ویدی طبیعه
سبیله در ویاخود جهنمك درکاتی یدیدر انك التیسی اصناف کفار ایچوندرکه هر صنفك عذاب اولنمسی اعتقاد
واقرار وعملی ترك ایتدکلری ایچوندر انواع عذابدن حاللرینه مناسب نوعله تعذیب اولنورلر وهر نوع عذابه
برملك ویا ملائکه دن برصنف تولی ایدر واول درکاتك بری ایسه اشبو امتك عصاتندن عملی ترك ایدنلر ایچون
حاللرینه مناسب عذابدن برنوعله تعذیب اولنورلر واول نوعه برملك ویاخود ملائکه دن برصنف تولی ایدر
ویاخود ساعات لیل ونهارك جمیعی یکرمی درتدر انك بشی صلوات مکتوبه یه صرف اولنجق باقی اون طقوز قالور
اشبو ایت نازل اولنجق ابوجهل قریشه دیدیکه محمد خبر ویررکه خزنه ٔ نار اون طقوزدر اوله سز ایسه هر بریکز
شجیعلرسز عاجز میسزکه سزدن هر اون کشی اول خزنه نك برینی بطش ایده ابوالاسود بن کلدرة الجمحی ایتدیکه
بن انلرك اون یدیسنه کفایت ایدرین اونی ظهرمه ویدیسن بطنمه الورین ایکیسنك تدارکن سز ایدك واول
دیدیکه صراط اوزره بن اوککزجه کیدرین اول خزنه نك اوننی صاغ اموزیمه وطقوزین صول اوموزیمه الورین
جنته کیدرز اوبله اولسه نازل اولدیکه (وما جعلنا اصحاب النار الاملائکة) نارده کفار تعذیبنه مسلط اعوانی
برملائکه قلدق تاکه معذبین جنسنه مخالف اولمغله انلره رقت ایتمیه لر وانلره راحت ویرمیه لر (وما جعلنا عدتهم
الافتنة للذین کفروا) وانلرك عددین اون طقوز قلدق اول کفاره فتنه اوله که انلرانی استقلال واستهزا ایله
واول عدد قلیل جن وانسك اکثرنی تعذیبه وفا ایتمه سن استبعاد له مفتون اوله لر (لیستیقن الذین اوتوا
الکتاب) تاکه اهل کتاب محمدك نبوتنه وقرانك صدقنه یقین اکتساب ایده لر شول سببدنکه انی کتابلرینه
موافق کوره لر (ویزداد الذین آمنوا ایمانا) وتاکه مؤمنلرك کا ایمانلر واهل کتابك انی تصدیقله ایمان
اوزره ایمانلری زیاده اوله (ولایرتاب الذین اوتوا الکتاب والمؤمنون) وتاکه اهل کتاب ومؤمنلر انده شك
ایتمیه لر اشبونکله استیقانی تأکید ایتدی زیرا که اثبات یقین ونفی ریب انلرك سکون نفسله وصف اولنمسنه
اوکد وابلغدر (ولیقول الذین فی قلوبهم مرض والکافرون) وتاکه هجرتدنصکره زمان مستقبلده مدینه
اهلندن قلبلرنده شك ونفاق اولنلر ومکه اهلندن مشرکلر دیه لرکه (ماذا اراد الله بهذا مثلا) الله تعالی
مثل استغرابی کبی عدد مستغربی ایراد له نه شیء اراده ایتدی * دینلدیکه وقتاکه انلر استغراب ایتدیلر ظن
ایتدیلرکیم اول مثل مضروب اوله (کذلك یضل الله من یشاء ویهدی من یشاء) اشبو ذکر اولنان عدد
مخصوص منکرلرینه اولان اضلال وهدی کبی الله تعالی کافرلری اضلال ومؤمنلری هدایت ایدر (ومایعلم
جنود ربك الاهو) ربك جل شانه نك اهل ناری تعذیب ایچون خلق ایتدیکی ملائکه نك عددین الله تعالیدن
غیری احد بلمز انلردن اول اون طقوز خزنه رؤسادر هر برینك ملائکه دن اعوان وجنودی واردرکه الله
تعالیدن غیری احد انی احصایه قادر اولمز (وماهی الاذکری للبشر) اول نار دکل الا انسه تذکره

وموعظه در (کلا) منکردرکه اشبو ذکر اولنان ایات کفاره تذکره اوله زیرا که فرط عنادلرندن انکله
متذکر ومتعظ اولمزلر (والقمر) قمر حقیچون (واللیل اذ ادبر) وکیجه حقیچونکه ذهابه تولی ایده
(والصبح اذا اسفر) وصبح حقیچون قچانکه اضاءت ایده (انها لاحدی الکبر) اول نار بلایای عظامك
بریدر * دینلدیکه یعنی درکات نارك بریدر درکات ایسه یدیدر جهنم ولظی وحطمه وسعیر وسقر
وجحیم وهاویه در (نذیرا للبشر) ناسه انذار اولدیغی حالده (لمن شاء منکم ان یتقدم او یتأخر) شول
کمسه ایچونکه خیره سبقت ویااندن تخلف ایده (کل نفس بما کسبت رهینة الااصحاب الیمین) هر نفس
کافره عمل سیئی سببیله نارده محبوسه در الااصحاب یمین دکل زیرا انلر نارده ذنوبلریله محبوسه دکللردر بلکه الله
تعالی انلری مغفرت ایدر اصحاب یمینده مفسرون اختلاف ایتدیلر * دینلدیکه انکله مراد اطفال مسلمیندر
ویاملائکه در ویااهل جنتدرکه یوم میثاقده آدم علیه السلامك یمیننده ایدیلر ویا کتابلری صاغلرینه ویریلندر
ویانفسلرینه یمنلو لردر ویامسلمون مخلصوندر ویاخود معنی هر نفس کسب ایتدیکی خیروشرله مأخوذه در
الااول کمسه که اعتمادی الله تعالینك فضلنه در اول مأخوذه دکلدر امااولکه اعتمادی کسبنه در اول
مأخوذه در (فی جنات یتساءلون عن المجرمین ماسلککم فی سقر) اول اصحاب یمین جنتلرده مشرکینه
سؤال ایده لرکه سزی نه شیء نارسقره ادخال ایتدی (قالوا لم نك من المصلین) دیه لرکه بز صلوات مکتوبه یی
ادا ایدنلردن دکل ایدك (ولم نك نطعم المسکین) ومسکینه ویرلمسی واجب شیء اطعام ایتمزدك اشبو دلیلدرکه
کفار فروعله مخاطب اوله لر (وکنا نخوض مع الخائضین) وباطله شروع ایدنلره موافقت ایدردك (وکنا
نکذب بیوم الدین) ویوم قیامتك اولمسنی تکذیب ایدردك (حتی اتانا الیقین) حتی که بزه موت ومقدماتی
ایردی (فما تنفعهم شفاعة الشافعین) یوم قیامتده انلره ملائکه وانبیا وصالحینك شفاعتی نفع ایتمز اکرچه
جمیعی انلر ایچون شفاعت ایدرلرسه ده (فمالهم عن التذکرة معرضین) انلره نولدیکه مواعظدن اعراض
ایدرلر (کأنهم حمر مستنفرة فرت من قسورة) کانه اول کفار قرأن استماعندن نفور واعراضده شدت
خوفندن قاچیق دیلر حمارلره بکزرکه اسددن قاچه لر (بل یرید کل امرئ منهم ان یؤتی صحفا منشرة) بلکه
انلرك هر بری دیلرکه اکا صحیفه لر ویریله کیم اول مکشوفه اولوب انده جرم وتوبه ونار دن امنلری یازیلو اوله
(کلا) انلرك اشبو اراده ایتدکلری اولمز (بل لایخافون الاخرة) بلکه انلر اخرتدن خوف ایتمزلر زیرا که
اکا ایمانلری یوقدر (کلا انه تذکرة فمن شاء ذکره) حقاکه اول قرأن موعظه ٔ بلیغه اولوب خلقه کافیه در
اول کمسه که انکله اتعاظ ایتمك دیلیه اول اکا وعظ ایدر (ومایذکرون الاان یشاء الله) حالبوکه انکله متعظ
اولمزلر الاانلرکه الله تعالی انلرك قرأنله اتعاظن دیلیه (هو اهل التقوی) اول الله تعالی اهلدرکه اکا
مخالفتدن حذر اولنه (واهل المغفرة) واهلدرکه عبادنی یارلغیه

سورة القیامة وهی تسع وثلاثون ایة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(لااقسم بیوم القیامة) یوم قیامتله قسم ایدرین (ولااقسم بالنفس اللوامة) ودخی شول نفسله کیم
اول یوم قیامتده کندوبی لوم ایدر شول دنیاده تقوا ده ایتدیکی تقصیر اوزره ویااول هردائم کندوبی لوم ایدر
اکرچه اول طاعتده اجتهاد ایدرسه ده ویااول نفس مطمئنه درکه نفس اماره یی لوم ایدر ویااول جنس نفسدرکه
پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر هیچ برنفس یوقدرکه اول کرکسه بره ویافاجره در الااول یوم قیامتده کندوبه
لوم ایدیسه در خیر عملن ایشلر دیسه نیچون زیاده ایتمدم دیر واکر شر عملن ایشلر دیسه نیچون انده تقصیر ایتمدم
دیر (ایحسب الانسان ان لن نجمع عظامه) شول بعثی انکار ایدن انسان ظن ایدرمیکه بز انك عظامن
موتدنصکره جمع ایتمیه وز * روایت اولندیکه عدی بن ابی ربیعه دیدیکه یامحمد یوم قیامتدن بکا تحدیث ایتکه
اول نوقتده اولور وامری نجه در * پیغمبریمز علیه السلام اکا انی خبرویریجك دیدیکه اکر بن اول کونی کورسمده
یامحمد بن سنی تصدیق ایدردکلن هیچ اولورمیکه الله تعالی عظامی جمع ایده اول سببدن بوایت نازل اولدی (بلی
قادرین علی ان نسوی بنانه) بلی بز قادرزکه انك اماملی عظامن چوریدیکندنصکره اعاده ویری برینه
تألیف ایده وز امدی اول عظام صغر ولطافتیله اعاده اولینجك کبارنك اعاده سی فوقی اولور (بل یرید الانسان

ليفجر امامه) انسان بلازد كلدركه رب تعالى انك عظامى جمعنه قادر اوله لكن ديلركه حياتنده اولديغنجه
عصيانده مستمر اوله يوخسه اندن انتزاع وتوبه ايتميه وياذنبى تقديم وتوبه يى تأخيرايليه توبه وعملى تسويف
ايدرك حتى كه شر احوال واسوء اعمال اوزره وفات ايده وياخود طول امل الله دبه كيم بن شود كاو عمر سوردم
ودنياده شونك كبى اشيايه ايرەم ومع ذلك موتى ذكر ايتميه ويا موتدنصكره ايلروده اولور بعث وحسابى انكار
ايليه (يسأل ايان يوم القيامة) اول استهزا طريقى اوزره سؤال ايدركه قيامت نوقتده اولور الله تعالى
ايدركه (فاذا برق البصر) اول شول وقتده اولوركه بصر شاخص اولوب طرف ايتميه شول كورديكى
عجائبدنكه دنياده انى تكذيب ايدردى وياجهنم كورلديكنده كافرلرك كوزلرى يلابور ويافزع ومتحير اولور
(وخسف القمر) وقمرك ضياسى كيدوب قرا كواولور (وجمع الشمس والقمر) وشمس وقمر جمع ايديلوب
مغربدن طلوع ايتديريلور وياضيالرى كيدرذهابنده بينلرى تسويه ايديلور وياايكيسى جمع ايديلوب بحره
براغيلور (يقول الانسان يومئذ اين المفر) شول بعثى انكار ايدن كافر ديركه اشبو كونده نره يه قاچوب
كيدرز (كلا لا وزر) اولكونده ايسه الله تعالينك عذابندن تحصن ايده جك ملجأ ومكان اولماز (الى ربك
يومئذ المستقر) بلكه اولكونده خلائقك مستقرى الله تعالى يه در غيريه استقراره قادر اولمزلر ديلديكن جنته
ودلديكن ناره قوراندهانك غيريچون حكم اولماز (ينبأ الانسان يومئذ بما قدم واخر) اولكونده هر انسان
موتدن اول ايشلديكى خير وشر عملندن وموتدنصكره ايشلنور سنت حسنه وسيئه سندن خبر ويريلور ويا
معصيتدن تقديم وطاعتدن تأخير ايتديككندن وياطاعتدن تقديم وحق اللهدن تأخير وضايع ايتديككندن
وياعملنك اولندن واخرندن ويا اول عمرنده تقديم واخر عمرنده تأخير ايتديكندن ويامالندن نفسيچون تقديم
وورثه سيچون تخليف ايتديكندن سؤال اولنور (بل الانسان على نفسه بصيرة) بلكه انسان جوارحنك
اعمالنه شاهددر يوم قيامتده فعل وقولى اوزره شهادت ايدوب حساب وجزاء اولنور (ولو القى معاذيره)
اكرچه تخلص ايچون هر معذرتى سويلرسه ده اندن قبول اولماز وياعمل سيئ ايشلديكنده اكرچه ستورى ارخاء
وابوابى بركتمش ايسه ده جوارحى انك اوزره شهادت ايدر (لا تحرك به لسانك لتعجل به) يامحمد سكا قرآن وحى
تمام اولمدن انى اخذ ايچون عجله اوزره لسانكى تحريك ايتمه شول خوفله كيم لفظ قرآندن برشيء انفلات ايده
(ان علينا جمعه وقرآنه) بزم عهده مزه دركه اول قرآنى صدركده جمع وقرائتنى لسانكده اثبات ايده وز
(فاذا قرأناه فاتبع قرآنه) بچان بز سكا قرآنى جبريل لسانيله قرائت ايده وز انى استماع وتكرار ايله كه اول
ذهنكده رسوخ بوله (ثم ان علينا بيانه) بعده انك معانيسندن سكا مشكل اولانى تبيين بزم عهده مزه در
اوله اولسه جبريل عليه السلام اكا وحيله كلدكده باشن اكوب دكلردى اول كتديكنده انى اوقوردى اشبو
دايلدركه بيانك وقت خطابدن تأخيرى جائز اوله وعجله مذمومه اوله اكرچه اهم امور واصل دينده ايسه ده
فكيفكه غيريده اوله (كلا) امدى اول حالتده عجله ايتمه تأنى اوزره اول (بل تحبون العاجلة وتذرون
الآخرة) بلكه يا بنى ادم سز عجله يى ترك ايتمزسز زيراكه عجلدن خلق اولنمشسز اول اجلدن عاجله يى سورسز
وانكيچون عمل ايدرسز واخرته اهتمامى وانكيچون عملى ترك ايدرسز (وجوه يومئذ ناضرة الى ربها ناظرة) يوم
قيامتده وجوه اولوركه مسروره وحسنه ومضيئه اولوب رب تعالى يه اشكاره حجابسز نظر ايديجيدر (ووجوه
يومئذ باسرة تظن ان يفعل بها فاقرة) وجوه دخى اولوركه اولكونده عابسه ومسوده درانك اربابى توقع
ايدرلركه انلره داهيه عظيمه ايروبدركه فقارى كسر ايدر (كلا) امدى حب عاجله وترك اخرهدن ارتداع
ايدك موته مستعد اولك (اذا بلغت التراقى وقيل من راق) بچانكه روح اعالى صدوره ايريشه انده حاضر
اولنلره هيچ كمسه واره يدركه اكا رقيه ايدرديه وياملك الموت ديه كيم بو روحله ملائكه رحمت ويا ملائكه
عذابدن قنغكز صعود ايدر (وظن انه الفراق) اول محتضر تيقن ايده كيم اكا نازل اولان دنيا ومحابنك
فراقيدر (والتفت الساق بالساق) وساقى ساقنه ملتوى تحريكه قدرتى كسله ويافراق دنيا شدتى خوف
اخرت شدتنه اولشه (الى ربك يومئذ المساق) اوليا اولسه عبادك مرجعى الله تعالى يه در هر عبدانك
ثوابنه وياعقابنه سوق اولنور (فلا صدق ولا صلى) اول تصديق واجب اولان شيئى تصديق ايتمدى
ويامالنك زكوتنى ويرمدى واوزرينه فرض اولان نمازى قيلمدى (ولكن كذب وتولى) بلكه اول قرآنى

تكذيب وايماندن اعراض ايتدى (ثم ذهب الى اهله يتمطى) بعده مشيه سنده تبختر واختيال ايدرك اهلنه
كتدى (اولى لك فاولى) اول الله تعالى بكا كراهت ايتديكى شيئ قريب ايده (ثم اولى لك فاولى) اول
حالتى سكا تكرار تكرار ايده (ايحسب الانسان ان يترك سدى) قرآن وبعثى انكار ايدن كشى ظن
ايدركه مهمل ترك اولنوب تكليف وجزا اولنميه (الم يك نطفة من منى يمنى) اول منيدن برنطفه دكلميديكه
رحمه اراقه اولندى (ثم كان علقة فخلق فسوى) بعده اول منى علقه اولوب الله تعالى اندن انسانى خلق
واعضاسنى تعديل وياانى معتدل القامه ايتدى (فجعل منه الزوجين الذكر والانثى) اول منيدن ايكى صنف
يعنى ذكر وانثى خلق ايتدى (اليس ذلك بقادر على ان يحيى الموتى) اشبو اشيايه قادر اولان رب تعالى
يوم قيامتده موتايى احيايه قادر اولمزمى بلى اول اكا قادر اولور

سورة الانسان وهى ثمان وعشرون اية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(هل اتى على الانسان حين من الدهر لم يكن شيئا مذكورا) آدم عليه السلام اوزره زمان ممتد غير محدوددن
قرق ييل زمان كچديكه اكا روح نفخ اولنمزدن اول مكه وطائف اراسنده بالچقدن دوزلمش برجسد ايديكه شيء
منسى اولوب انسانيتله مذكور دكل ايدى ويا انساندن مراد بنو آدمدركه اصلاب رجال وارحام نساء بيلمدن
اول نطفه ايديلر (انا خلقنا الانسان من نطفة امشاج نبتليه فجعلناه سميعا بصيرا) بز بنى آدمى ماء رجل له
ماء مرأەدن مختلط نطفه دن ويانطفه اوزره عارض الواندنكه ماء رجل كه ابيض وماء مرأه كه اصفردر ايكيسى
مختلط اولديغندن اخضر اولور ويا اطواردن خلق ايتدك كه نطفه اولان علقه بعده مضغه حتى خلقى تمامنه
دكين طوردن طوره تحول ايدر امر ونهى ايله انك اختبارين ديلر اولديغمز حالده انى ايشيدر وكورر قلدقكه ايات
استماعنه ودلائل مشاهده سنه متمكن اوله (انا هديناه السبيل اما شاكرا واما كفورا) بز اول انسانه نصب
دلائل وانزال اياتله هدايت وضلالت يولنى تبيين ايتدك ياشاكر اولوب ايمانه كله وياكفور اولوب ضلالتده قاله
(انا اعتدنا للكافرين سلاسل واغلالا وسعيرا) بز كافرلر ايچون تهيئه ايتدك سلاسلكه انكله بند يلور واغلالكه
بيونلرينه اوريلور وسعيركه انده ياند يريلور (ان الابرار يشربون من كأس كان مزاجها كافورا) شول
مؤمنلركه ايمانلرنده صادقلر رب تعالى يه مطيعلردر آخرتده كأسدن شراب ايچرلركه مزاجى كافور اولور * ديلديكه
شرابلرينه كافور مزج اولنور ومسكله ختم ايديلور ويااول شراب بياضده وطيب رايحده وبرودتده كافور
كبيدر ويا كافور جنتده برصو بيكارك اسميدركه رايحه وبياضده كافوره بكزر يوبدر (عينا يشرب بها عباد
الله يفجرونها تفجيرا) اول كافور بر بيكاردركه الله تعالينك عباد مختصينى كأسدن شرابى اول ماء كافورله
ممزوج ايچرلر اول بيكارى ديلدكارى مكانه سهولتله اقيديرلر (يوفون بالنذر) انلر كرامات مذكوره يه
ايريشورلر شول سببله كه آنلر دنياده نذرلرينه وفا ايدرلردى بچانكه طاعته نذر ايدهلر معصيته دكل (ويخافون
يوما كان شره مستطيرا) وقورقرلردى يوم قيامتدنكه شدائدى فاشى وممتد اولدى (ويطعمون الطعام
على حبه مسكينا ويتيما واسيرا) وانلر طعام اطعام ايدرلردى اول طعامك قلتى ويا انلرك اكا حاجت وشهوتى ويا
الله تعالى محبتنه اكا رغبتى اولديغى حالده مسكينه كه مالى اولميه ويتيمه كه باباسى اولميه واسيره كه انى مسلمون دار
حربدن سبى ايده * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه دار حربدن اسير كتورلوب انى بعض مسلمينه
ويرروا كا احسان ايدك ديو بيورردى ويا انكه مراد اسير مؤمندر اوبله اولسه انده مملوك ودخى مسجون داخل
اولور زيرا حديثده (غريمك اسيرك فاحسن الى اسيرك) غريمك اسيرك در امدى اول اسيركه احسان ايت ديو
بيورلدى * ديلديكه اشبو ايت علي بن ابى طالب رضى الله عنه شاننده نازل اولوبدركه اول بريهودى يه شعيردن
برشيله عمل ايدوب اول شعيرى قبض ايدنصكره برثلثنى طحن وخبز ايدوب اهل وعياليله انى اكل صددنده ايكن
برمسكين كلوب انى اكا ويرديلر كنديلر صائملر ايكن اندن برشيء طاعمدن آج ياتديلر ايرته سنه صائم اولوب
اول شعيرك برثلثين دخى طحن وخبز دنصكره افطارلرى وقتنده بريتيم كلوب انفاقله اندن دخى برشيء اكل ايتمدن
انى اكا ويرديلر ايرته سى ينه صائم اولوب اول باقى ثلثى دخى طحن وخبزدنصكره افطارلرى وقتنده مشركيندن
براسير كلوب سؤال ايديجك انى دخى اكا ويرديلر كنديلر كذلك آج قالديلر اشبو ديلدركه اسيره اطعام حسن

اولوب انكله ثواب رجا ايديلة اكرچه اول اسير مشركاردن ايسه ده (انما نطعمكم لوجه الله لا نريد منكم جزاء
ولا شكورا) لسان حال ويا لسان مقال الله فقرايه ديرلركه بز سزه اشبوني لوجه الله اطعام ايدرز يوخسه آنك
اوزره دنياده سزدن مكافات ويا شكر اراده ايتمززتا كه انكله منت وهمن ومكافات توقعن كيدره كه اول اجرى
تنقيص ايدر پس بو اجلدن عائشه رضى الله عنها فقرايه صدقه كوندرسه رسولنه اول فقرا سكا بنجه
نه سويلدى ديو سؤال ايدردى اكر دعا ايتدى ديرسه اولدخى اكا انك مثليله دعا ايدردى تا كه صدقه سنك ثوابى
كنديچون عند الله خالص قاله (انا نخاف من ربنا يوما عبوسا قمطريرا) زيرا بز قورقرز بمزلك عذابندن
شول كونده كه انك هول وشدتندن يوزلر عبوس اولور بركيفيتله كه ابدا انده انبساط اولمز (فوقاهم الله
شر ذلك اليوم) اوبله اولسه الله تعالى انلرى اول كونك شرندن صاقلسه وتحفظلرى سببيله حفظ ايليه
(ولقاهم نضرة وسرورا) وانلرك يوزلرينه بشاشت وقلبلرينه سرور ويره (وجزاهم بما صبروا جنة وحريرا)
وانلره اداء واجبات واجتناب محرمات وايثار اموال صبرلرى سببيله جزا ايدر شول جنتله كيم اكا كيررلر ولباس
حريرله كيم اني كيينورلر (متكئين فيها على الارائك لا يرون فيها شمسا ولا زمهريرا) اول جنتده سريرلر اوزره
تاعمين اولدقلرى حالده اوتوره لر هوا اعتدالده اولوب انلره الم ويرر حرارت ويا اذا ايدر برودت كورمزلر بلكه انك
هواسى بذاته مضئ درانده شمس وقمره احتياج ايتمزلر (ودانية عليهم ظلالها وذللت قطوفها تذليلا) اول جنت
اشجارنك ظلالى انلره قريب اولديغى حالده وثمارى انلره تسخير وتقريب ايديلور بر وجهله كيم قيام وقعود
واضطجاع حالنده اكا ايريلور (ويطاف عليهم بآنية من فضة واكواب كانت قواريرا قوارير من فضة قدروها
تقديرا) وانلراونده طواف اولنورلر كومشدن انيه وكيزانله كيم اول زجاجه دن دوزيلوبدر شول كيزانكه
زجاجه نك صفا وشفافيله كومشك بياض ولينني جامعه خلق اولنوبدركه آنلر آنى نفسلرنده تقدير ايدوب
اولدخى انلره تمني ايتدكلرى مقادير واشكالده كلور ويا ساقيلرانى شاربينك دلبلرى مقدار نجه ايدرلر (ويسقون
فيها كاسا كان مزاجها زنجبيلا) ودخى انلر جنتده شول زنجبيل جنتله ممزوج شرابدن سقى ايديلورلر كه
اول دنيا زنجبيلنه بكزمز لدغه واحتراق اولمز * ديلديكه اول جنتده بر بيكاردركه انده زنجبيل طعمى بولنور
مقربون اندن صرف ايچرلر سائر اهل جنت مزج ايدرلر (عينا فيها تسمى سلسبيلا) اول جنتده بر بيكار
دخى واردركه اكا سلسبيل دينور منقاده در اهل جنت آنى ديلدكلرى مكانه صرف ايدرلر اصل عرشدن نبعان
ايدوب جنت عدندن سائر جنتلره جريان ايدر اهل جنتك شرابى برد كافور وطعم زنجبيل وريح مسكده در
(ويطوف عليهم ولدان مخلدون) واهل جنتى طواف ايدر شول ولدانكه سن واحده اولوب متغير اولمزلر
آنده دائملردر موت كورمزلر (اذا رأيتهم حسبتهم لؤلؤا منثورا) قچان انلرى كورسن صفاء الوانده
وشعاعلرى برى برلرينه انعكاسنده ومجالسلرينه انبثاثنده ظن ايدرسنكه انجولردر بساط اوزره صاچلوبدر
(واذا رأيت ثم رأيت نعيما وملكا كبيرا) قچان جنتده بصر يكى هرقنده ايقاع ايتسك انده وصفه كلمز نعيم وملك
واسع كوررسن * ديلديكه اهل جنتك منزلنده ادناسى اول كسه اولوركه بيك ييللق مسافه يه دكين نظر ايدر انك
اقربن كورديكى كبى ابعدنى دخى كورر (عاليهم ثياب سندس خضر واستبرق) انلرا كنلرينه حريرلك
رقيقندن وغليظندن ثوبلر كيه لر (وحلوا اساور من فضة) وكومشدن سوارلر كيور يلرتكيم موضع
اخرده التوندن سوارلر كيوريله لرديلدى اشبو دليلدركه اهل جنتك حليه لرى عمللرينك اختلافيله مختلف
اوله تا كه بدله اولان عمللرينه متفاوت جزا اوله التونله كومش بيننده تفاوت كبى وجائزدركه كومشدن
سوار خادمك اوله والتوندن سوار مخدومك اوله (وسقيهم ربهم شرابا طهورا) ورب تعالى انلره برنوع
شراب ايچره كيم اول اقذاردن طاهر اوله خمر دنيا كبى انى ايدى وارجل تدنيس ايتمش اولميه ويا اول شراب
بول كبى نجس اولميه بلكه اول بدنلرندن رشح اولوب رائحه سى مسك كبى اوله * ديلديكه اهل جنته طعام
كتوريلوب يديلر اخرنده شراب طهور ايچريله لر انكله يدكلرى مسكدن اطيب رائحه لو رشح اولوب بطنلرى اندن
ارينه وشهوتلرى كما كان عودت ايده * ديلديكه اشبو شراب نوع اخردركه ذكرى سبق ايدن ايكى نوع شرابك
فوقنده در اول اجلدن سقى الله تعالى يه اسناد ايديلوب طهوريتله وصف اولندى زيرا كه اول شاربنى لذات
حسيه ميلدن وما سواى حقه ركوندن تطهير ايدوب انك لقاسيله متلذذ وبقاسيله باقى اولديغى حالده

جمال با كمال مطالعه سنه تجريد ايدر اول صديقين درجاتنك منتهاسيدر اول اجلدن ابرار ثوابنى انكله ختم
ايتدى (ان هذا كان لكم جزاء وكان سعيكم مشكورا) اشبو ذكر اولنان نعيم اعمالكزه ثواب قلنور
ودنياده ايشلديككز اعمال مقبول ومرضى اولور (انا نحن نزلنا عليك القرآن تنزيلا) يا محمد بز سكا قرآنى
مفرق ومنجم تنزيل ايتدك بر حكمت ايچونكه اول انى اقتضا ايتدى (فاصبر لحكم ربك) ربك جل شأنه نك
حكمنه صبر ايت كه اول سكا حكمتندن صادر اولوبدر امدى اوزريكه اولسونكه بشارت وانذار ايله تبليغ
رساله وكفارك اذاسنه تحمل وسكا اعدالك اوزره نصرتمزتأخرى ايچون تضجرى ترك ايده سن (ولا تطع
منهم آثما او كفورا) اول كفاردن هركسه يه اطاعت ايتمكل اول اثم ارتكاب ايدوب سنى اكا دعوت
ايده وكفرده غالى اولوب سنى اكا دعوت ايده اشبونده دلالت واردركه اثم وكفر اولميان شيده اثم وكفوره
مطاوعت محذور اولميه * روايت اولنديكه عتبه بن ربيعه ووليد بن مغيره پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديلركه
اشبو ايشلديكك صنيعى نساء ومال نيل ايچون ايدرسن اندن رجوع ايت عتبه ايتدى اكر اندن رجوع ايدرسن
سكا قزيمى مهرسز ويره يم وليد ديديكه بن سكا استديكك دكلو مال ويره يم اوبله اولسه بو ايت انزال اولنوب اول ايكيسنه
اطاعتدن نهى اولندى (واذكر اسم ربك بكرة واصيلا) ربك جل شانه نك ذكرنه مداومت ايت وياخود
بكرده صباح نمازنه واصيلده اويله وايكندى نمازنه مداومت ايت (ومن الليل فاسجد له) وكيجه نك
بعضنده اخشام وياتسون نمازنى ادا ايت (وسبحه ليلا طويلا) وفرض نمازلرندنصكره كيجه ده زمان طويل
الله تعالينك رضاسيچون ثلثانى ويا نصفنى ويا ثلثنى نافله نمازله انى ذكر وتسبيح ايت اشبو حكم پيغمبريمز
صلى الله عليه وسلمه واجب واصحابنه مستحب ايدى (ان هؤلاء يحبون العاجلة ويذرون وراءهم يوما ثقيلا)
مكه نك كافرلرى دار دنيايى سورلر ويوم شديدى ورالرينه ترك ايدوب انكچون اهتمام ايتمزلر حقيتن تصديق
ايدوب انده نفع ايدر عملى ايشلمزلر كه اول يوم قيامتدر (نحن خلقناهم وشددنا اسرهم واذا شئنا بدلنا
امثالهم تبديلا) بز انلرى خلق ايتدك ومفاصللرينك اعصابله ربطنى احكام ايتدك اكر ديلرسك انلرى
اهلاك ايدوب خلقنده وشدت اسرده انلرك امثالنى انلره بدل قيلورديق ويا انلرك يرينه بر اهل طاعت خلق
كتورردك (ان هذه تذكرة فمن شاء اتخذ الى ربه سبيلا) اشبو سوره موعظه در هركسه يه كه انكله
متعظ اولمق ديليه الله تعالى يه تقرب ايدر (وما تشاؤن الا ان يشاء الله ان الله كان عليما حكيما) والحال
سز انكله اتعاظى مشيت ايتمزسز مكركه الله تعالى سزلك مشيتكزى مشيت ايده الله تعالى هركسه نك اهليتنى
نه شيئه ايديكنى بيلور وحكمتى مقتضاسنجه مشيت ايدر (يدخل من يشاء فى رحمته) اول الله تعالى ديلديكى
كسه يى هدايه وتوفيقيله اسلامه ويا جنته قويار (والظالمين اعد لهم عذابا اليما) وكافرلر ايچون اخرتده
عذاب وجيع دائم اعداد وتهيئه ايتدى

سورة المرسلات وهى خمسون اية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(والمرسلات عرفا فالعاصفات عصفا والناشرات نشرا فالفارقات فرقا فالملقيات ذكرا) الله تعالى ملائكه دن
طوائفله اقسام ايتديكه انلرى ارسال ايدوب متتابعة انلره امر ايلدى اوبله اولسه امرنه امتثالده عصف
رياح كبى عصف وشرائعى ارضده نشر ايتديلر وياخود جهله موتى اولان نفوسى علمدن وحى اولندقلرى شيئله
نشر ايدوب حقله باطل بيننى فرق ايتدكلرندنصكره انبيايه ذكر القا ايتديلر تا كه محقينه عذر ومبطلينه نذر اوله
وياخود ايات قرآنله اقسام ايتديكه اول هر عرفله محمد عليه السلامه ارسال اولندى حتى كه اول هر كتب
واديانى نسخ ايله عصف واثار هدى وحكمى شرق وغربه نشر وحق وباطل بيننى فرق دنصكره عالمين بيننده ذكر
حقى القا ايتدى وياخود نفوس كامله ايله اقسام ايتديكه اول ابدانه استكمال ايچون ارسال اولندى اوبله
اولسه ماسواى حق عصف ايدوب حقك اثرى جميع اعضايه نشر اولدى حتى انكله حق بذاته وباطل بنفسه
بيننى فرق اولوب اول نفوس الله تعالينك وجهندن غيرى هالك كورديلر اوبله اولسه انلر ذكر القا اولنديلر
بر حيثيتله كه قلوب والسنه لرنده ذكر اللهدن غيرى شئ اولمدى وياخود رياح عذابله اقسام ايتديكه اول
ارسال اولنوب عصف ايتدى ورياح رحمت ايسه جوده سحابى نشر ايدوب فرق ايلدى حتى كه اول ذكره

سبب القا ايدلدى زيرا كه عاقل بقجان انك هبوب واثارنى مشاهده ايده الله تعالى يى ذكر ايدوب كمال قدرتنى
تذكر ايدر (عذرا اونذرا) محقى اعذار ومبطلينى انذار ايجون (انما توعدون لواقع) امدى يا كفار مكه
مجئ ساعتله وعد اولنمكز كائن ونازلدر (فاذا النجوم طمست) اول وعد واقع اولور شول وقتده كه
نجوم محق اولنه ويا نورى كيدر يله (واذا السماء فرجت) وسماء منشق اوله (واذا الجبال نسفت)
وجبال مكانلرندن قلع اولنوب ارضله برابر ايديله (واذا الرسل اقتت) ورسوللر جمع ايديلر شول وقت
ايجونكه امتلرى اوزره شهادتنه انده حاضر اوله لر (لاى يوم اجلت) ديبوركه انلرقنغى كون ايجون تأخير
اولنديلر (ليوم الفصل) شول كون ايجونكه انده خلايق بينى فصل اولنور (وما ادريك ما يوم الفصل)
والحال انك كنهى قندن بيلوبسن انك مثلى ايسه كورمش سن (ويل يومئذ للمكذبين) اولكونده شدت
عذاب شول كمسه لره دركه بعثى انكار ايتديلر (الم نهلك الاولين) يا كفار مكه سزدن اول انبيايى تكذيب
ايدنلرى هلاك ايتمدكمى (ثم نتبعهم الاخرين) وتكذيبده نظرلرندن اخرده كانلرى اهلاك كده انلره اتباع
ايدرز نتكيم قوم نوح وعاد وثمودى اهلاك كزدنصكره قوم شعيب وقوم لوطى اهلاك كده انلره اتباع ايتدك
(كذلك نفعل بالمجرمين) انبيايى تكذيب ايدنلره اولان فعلمز كبى جرم ايدنلره ايدرز (ويل يومئذ للمكذبين)
اول كونده شدت عذاب شول كمسه لره دركم دنياده الله تعالينك آيتلرينى وانبياسنى تكذيب ايتديلر
(الم نخلقكم من ماء مهين) بز سزى نطفه قذره ذليله دن خلق ايتمدكمى (فجعلناه فى قرار مكين) بعده
بز آنى موضع قرار محروز ومحفوظده قلدقكه اول رحمدر (الى قدر معلوم) وقتدن مقدار معلومه دكين كه
انى الله تعالى ولادت ايجون تقدير ايدوبدر (فقدرنا فنعم القادرون) بز اكا قادر اولدق ويا بز انى تقدير
ايتدك بز اكا كمال قدرتله قادرلرز (ويل يومئذ للمكذبين) ويل اول كمسه لره كه بزم اكا ويا اعاده يه قدرتمزى
تكذيب ايدرلر (الم نجعل الارض كفاتا احياء وامواتا) بز ارضى بنى آدم ايجون احيالرينه ظهرنى
واموانلرينه بطننى وعاء قيلمدقمى وياخود احياء ايله مراد هرشيدركه يردن بتر واموات ايله مراد هرشيدركه
بتمز بلكه برده بتر (وجعلنا فيها رواسى شامخات) واول ارضده بز جبال طوال ثوابت قيلدق (واسقيناكم
ماء فراتا) وبز سزه سماء وارضدن طتلو صولر ايچردك (ويل يومئذ للمكذبين) اولكونده ويل اول كمسه لره
دركيم اشبو نعم امثالنى تكذيب ايدرلر (انطلقوا الى ما كنتم به تكذبون) وانلره دينوركه شول دنياده
تكذيب ايتديككز عذابه كيدك (انطلقوا الى ظل ذى ثلاث شعب) كيدك جهنمك دخانى ظلنه كيم اول
اوچ شعبه لودر * دينلديكه جهنمدن اتشدن برلسان چيقوب منشعب اولور نورى مؤمنلره ودخانى منافقلره
ولهب صافيسى كافرلره ايريشور وانك اوچه انحصارنه سبب زيرا كه نفسك انوار قدسه يلدن حجابى حس وخيال
ووهمدر وياخود اشبو عذابه مؤدى اولان اوچ شيئدركه برى قوة واهمه دركه دماغه حاله دروبرى قوة
غضبيه دركه يمين قلبده دروبرى قوة شهويه دركه يسار قلبده در اول اجلدن دينلديكه آندن برشعبه كافرك
فوقنده وبرشعبه يميننده وبرشعبه يسارنده اولور (لا ظليل ولا يغنى من اللهب) اول برظلدركه اول كونك
حرندن برشيئ مزيل اولمز ونارك لهبندن برشيئ دفع ايتمز (انها ترمى بشرر كالقصر) اول نار شراره لرى
ايدركه هربرى عظمده بناء عظيم وياشجرة عظيمه كبيدر (كانه جمالات صفر) كانه ناردن جميع شرار صارى
دوه لر درز براكه شراره ده نار به اولديغيجون اصفر اولور * دينلديكه اول اسود درز براكه ابلك سوادى صفرته
مائلدر (ويل يومئذ للمكذبين) ويل آنلره كيم انى تكذيب ايدرلر (هذا يوم لا ينطقون) وانلره دينوركه
اشبو شول كوندركه بعض مواضعده سويلمزلر زيرا كه دهشه وحيرت انلرى احاطه ايدر (ولا يؤذن لهم
فيعتذرون) وانلره اذن اولمازكه اعتذار ايدهلر (ويل يومئذ للمكذبين) ويل انلره كيم آنى دنياده
تكذيب ايدوب تصديق ايتمزلر (هذا يوم الفصل جمعناكم والاولين) ودخى انلره دينوركه اشبو شول كوندركه
محق ومبطل بينى فصل ايديلور اشبو امتك وكركسه كچن امتلرك بعثى تكذيب ايدنلرين جمع ايدرز (فان كان لكم
كيد فكيدون) اكر كنديكزدن بنم عذابم دفعنه چاره كز وار ايسه ايدوب كنديكزى قورتارك اشبو
انلرك دنياده مؤمنلره ايتدكلرى كيداوزره انلرى تقريع وعجزلرين اظهاردر (ويل يومئذ للمكذبين) ويل
اولكونده مكذبلره كيم عذابدن تخلصه چاره لرى اولمز (ان المتقين فى ظلال وعيون وفواكه مما يشتهون)

شول

شول عصياندن صاقنانلر جنتده دائما ظلال اشجارده وعيون ماءده واشتهاايتدكلرى فواكهه ايله
تنعمده درلر (كلوا واشربوا هنيئا بما كنتم تعملون) وانلره انده دينوركه جنتك طعام وشرابندن اكل وشرب
ايدك اول سزه اذامز صائغ اولديغى حالده دنياده ايشلديككز اعمال صالحه سببيله (انا كذلك نجزى
المحسنين) مؤمنين صالحينه بز بويله جزا ايدرز (ويل يومئذ للمكذبين) ويل اولكونده تكذيب ايدنلره كيم
انلره عذاب مخلد وخصوملرينه ثواب مؤبد اولندى (كلوا وتمتعوا قليلا انكم مجرمون) الله تعالى مكه
كافرلرينه ديديكه دنياده بهائم كبى زمان يسيرده تكذيبكز وعدم ايمانكزله اكل وشرب وتمتع ايدك كه سز شرك
وعصيانكزله مجرملرسز (ويل يومئذ للمكذبين) ويل تكذيب ايدنلره كيم نفسلرينى تمتع قليل ايجون عذاب
دائمه تعريض ايتديلر (واذا قيل لهم اركعوا لا يركعون) بقجان الله تعالى انلره نماز قيلك ديسه نماز قيلمزلردى
اشبو ثقيف شاننده نازل اولوبدركه بز نمازده انحناء يعنى ركوع ايتمزز زيراكه اول بزه مز اتدر ديرديلر
پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه شول نمازده خير يوقدركه انده ركوع وسجود اولميه وياخود انلره قبول
وحيه واتباع دينه تواضع ايدك دينلسه استكبارلرندن انى قبول ايتمزلر اشبو دليلدركه كفار فروعله
مخاطبين اوله لر (ويل يومئذ للمكذبين) ويل انلره كيم انى تكذيب ايتديلر (فباى حديث بعده يؤمنون)
قرآن كتب سماويه بيننده آيه مبصره ومعجزه باهره دركه حجج واضحه ومعانى شريفه يى مشتملدر انى تصديق
ايتمجك كتب سماويه نك قنغيسن تصديق ايدرلر

سورة النبأ وهى اربعون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(عم يتساءلون) اهل مكه برى برلرينه بعثدن سؤال ايدرلر وياخود اهل مكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه
ومؤمنلره استهزاء طريقى اوزره اندن سؤال ايدرلر وياخود مؤمنلر وكافرلر اندن سؤال ايدرلر مؤمنلر ازدياد علم
ايجون وكافرلر استهزاء ايجون (عن النبأ العظيم) نبأ عظيمدن سؤال ايدرلر كه اول بعثدر (الذى هم
فيه مختلفون) كه اول بعثده مؤمنلر اقرارله وكافرلر انكارله اختلاف ايدرلر (كلا سيعلمون ثم كلا سيعلمون)
امدى انلر انى موتلرى عندنده معاينه ايله ويوم قيامتده مشاهده ايله بيليسرلردر (الم نجعل الارض مهادا)
بز ارضى ناسه سير وسكونيجون فراش مبسوط قلمدقمى (والجبال اوتادا) وجبالى ارض اوزره اوتاد
قلمدقمى كه انكله ارض تثبت واستقرار ايده (وخلقناكم ازواجا) وسزى ذكر وانثى خلق ايتدك (وجعلنا
نومكم سباتا) ونومكزى قواى حيوانيه كزه راحت قيلدق (وجعلنا الليل لباسا) وكيجه يى
سزيچون غطا قيلدقكه اختفا اراده ايدن كشى انك ظلمتيله استتار ايده (وجعلنا النهار معاشا)
وكوندزى سزيچون وقت معاش قيلدقكه انده تعيش ايده جك شيئى تحصيل ايجون تقلب ايده سز (وبنينا
فوقكم سبعا شدادا) وفوقكزده يدى سموات قويه محكمه قلدقكه مرورا زمان انده اثر ايتمز (وجعلنا
سراجا وهاجا) وسمواتده سراج متلالى وقاد ويا حرارتده بالغ قيلدقكه اول شمسدر (وانزلنا من المعصرات
ماء ثجاجا) وسحابلردن بز ماء سيال انزال ايتدك كه اندن ارضه سيلان ايدر * دينلديكه مطر سمادن سحابه
نازل اولور بعده رياح اربعه اول سحابى صقوب اندن مطرى يره ارسال ايدر (لنخرج به حبا ونباتا وجنات
الفافا) تاكه اول ماءله بز ناسه قوت اولور بغداى واربه امثالى حبوباتى ودوابه علف اولور صمان واوتلق
امثالى نباتاتى اخراج ايده وز وبوستانلركه اشجارى برى برلرينه التفاف ايدوبدر (ان يوم الفصل كان
ميقاتا) يوم قيامت الله تعالينك علم وحكمتنده خلايق بينى فصل ايدوب ثواب وعقابله جزايه ميعاد
قيلندى وياخود دنيانك نهايتنه حد قلندى (يوم ينفخ فى الصور فتأتون افواجا) كه اولكونده صور نفخ
اولنوب قبوركزدن محشره فوج فوج جماعات مختلفه كلورسز * دينلديكه اشبو امتدن عصات قبرلرندن
اون صنف حشر اوليسرلر درلمرقرده صورتنده وحرام خورلرخنازير صورتنده وربوا اكل ايدنلر باشلرى
آشغه يوزلرى اوزره سورديلور وحكمده جور ايدنلر كوزسزلر وعمللرينه عجب ايدنلر صاغرلر ودلسزلر
وقوللرى عمللرينه مخالف عالملر دللرى كوكسلرينه صارقوب اغزلرندن ايرينلر اقار ودللرينى چينزلر
وقومشولرينه اذا ايدنلر اللرى واياقلرى كسلمشلر وناسى سلطانه غمز ايدنلر اتشدن بوداقلره اصلمشلر وشهوانه

تبعیتله حق اللهی منع ایدنلر جیفه‌دن چرکین رایحه‌لیلر وکبرایله صالیننلر قطراندن شول در بلرینه ملاصق جبه‌لر کیمشلر حشر اولور* روایت اولندیکه معاذ رضی الله عنه بو آیتك تفسیرنده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه سؤال ایتدکده دیدیکه یوم قیامتده بنم امتم اون ایکی صنف حشر اولور* صنف اول قرلردن قارنلری پیلانلر وعقربلرله طلو حشر اولورکه انلر مالیرینك زکاتن ویرمینلردرکه توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف ثانی خنازیر صورتنده حشر اولورکه انلر نمازه تهاون ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف ثالث اغزلردن قان کاور حشر اولورکه انلر بیعلرنده کذب ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف رابع اللری وایاقلری کسك حشر اولورکه انلر قومشولرینه اذا ایدراولوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف خامس جیفه‌دن چرکین رایحه‌لو حشر اولورکه الله تعالیدن قورقیوب سرده کناه ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف سادس دللری کسك حشر اولورکه انلر کذب وشهادت زور ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف سابع دلسز حشر اولورکه انلر شهادتی کتم ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر صنف ثامن فرجلرندن قیح وصدید سیلان ایدر حشر اولورکه انلر زنا ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر وصنف تاسع قارنلری اتشله طولو حشر اولورکه انلر ظلمله یتیم مالین یبوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر صنف عاشر یوزلری قرارمش کوزلری کوکرمش دیشلری اوکوزبو ینوزی کبی سیورلمش دوداقلری قارنلرینه صارقمش وقارنلری ایسه اویلقلری اوزره دوشمش حشر اولورکه انلر شرب خمر ایدوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر صنف حادی عشر اجذم وابرص حشر اولورکه انلر والدینلرینه عاق اولوب توبه ایتمدین وفات ایدنلردر صنف ثانی عشر یوزلری نوری آیك اون دردی کبی حشر اولورلرکه صراطی شمشك کبی کچرلر انلر دنیاده اعمال صالحه ایشلینلر وصلوات خمسی وقتنده جماعتله ادایه مداومت ایدوب کناهلرینه تائبین اولدقلری حالده وفات ایدنلردر (وفتحت السماء فکانت ابوابا) وسما یاریلوب ملائکه‌یه نزول ایچون انده قپولر اوله ویاخود کثرت شقوقدن یوللر اوله کیم انی برشی سد ایتمیه (وسیرت الجبال فکانت سرابا) وطاغلر هواده هبا کبی یوریلوب بعده سراب کبی اوله یعنی طاغلر صورتنده کورینوب اکن اجزاسی تفتت وانبثاثدن حقیقتی قالمیه (ان جهنم کانت مرصادا للطاغین مآبا) جهنم طریق وممر اولدی جنته یول یوقدر الا جهنمه اوغرامغله ویاجهنم برمحلدرکه خزنهٔ نارانده کفاری بکلرکه انلری ناره قویه‌لر خزنهٔ جنت انده مؤمنلری بکلرکه اوغرادقلرنده انلری اول محلدن سهولتله کچروب جنته قویه‌لر امدی جهنم تکبرایدنلره مرجع اولدی (لابثین فیها احقابا) اول نارده دهور متتابعه ماکثین اولدقلری حالده* اشبو ایتده کفارك ناردن خروجنه دلالت ایدرشی یوقدر زیرا حقب سکسان بیك ویا یتمش بیك ییل ایدیکی صحیح اولدیغی تقدیر اوزره ینه اول احقابك تناهیسن اقتضا ایتمز براجائزدرکه مراد احقاب مترادفه اوله حقبك بری تمام اولدیغنده حقب آخر اکا تابع اوله (لایذوقون فیها بردا ولاشرابا) اول نارده انلرانك حرینه نفع ایدر بردویا راحت ویرونوم ذوق ایتمزلر وتلذذله ایچلور شراب دخی ایچمزلر (الاحمیما وغساقا) بلکه حری نهایتده ماء واهل نارك صدیدندن سیلان ایدرماء ایچرلر (جزاء وفاقا) تاکه اول انلرك اعمالنه موافق جزا اوله زیرا شرکدن اعظم جرم اولمدیغی کبی ناردن اعظم عذاب دخی اولمزاو بله اولسه جزاء عمله موافق اولور (انهم کانوا لایرجون حسابا) زیرا انلر حساب اولنملرندن خوف ایتمزلردی شول سببدنکه بعثه ایمانلری یوغیدی (وکذبوا بآیاتنا کذابا) وبزم ایتلرمزی تکذیب ایدرلردی (وکل شیء احصیناه کتابا) اعمالدن هرشیئی بز کتابتله لوح محفوظده اثبات ایتدك انلر اونودرلرسه ده بز اونتمز (فذوقوا فلن نزیدکم الا عذابا) وانلره دینورکه اشبو عذابی ذوق ایدك که بز عذابکزی آرتورورز (ان للمتقین مفازا) متقیلر ایچون موضع فوز یعنی جنت ویا ناردن نجات واردر (حدائق واعنابا) انده بوستانلر واردرکه درلو اشجار مثمره ایله علی الخصوص اوزم اصمالریله معموردر (وکواعب اترابا) وجاریه‌لر واردرکه ممه‌لری یومریلوب سنده مستویه‌لردر (وکأسا دهاقا) وشرابله مملو ویا متتابع کأسلر واردر (لایسمعون فیها لغوا ولا کذابا) اول شرابی ایچرکن قول باطل ویا کذب ایشتمزلر (جزاء من ربك عطاء حسابا) تاکه ربك جل شانه‌دن وعدی مقتضاسنجه ثواب اولان عملرندن کثیر عطا اوله (رب السموات والارض وما بینهما الرحمن) که اول سموات وارض وما بینهمانك خالقیدر دنیاده کافهٔ خلقه

رزق ویرمکله رحمت ایدیجیدر (لایملکون منه خطابا) اول الله تعالی یه شفاعتله خطابه قادر اولمزلر مکرکه ینه انك اذنیله اوله یعنی اهل سموات واهل ارض یدلرنده ثواب وعقاب امرنده الله تعالیدن برحکم یوقدرکه انده زیاده ونقصانله تصرف ایده‌لر مکر انك انلره اذنیله اوله (یوم یقوم الروح والملائکة صفا) یوم قیامتده روح وملائکه صف اولوب طوره‌لر* مفسرون روحده اختلاف ایتدیلر تکیم سورهٔ امرادٰه تفصیلی کچدی یوم قیامتده روح یالکز برصف اولور وسائر ملائکه جمیعی برصف اولور ویاانکه مراد جبریل علیه السلامدر (لایتکلمون الامن اذن له الرحمن وقال صوابا) اول کونده خلائقك کیمسی کرکسه اهل سموات واهل ارضك معرفت وطاعتده الله تعالی یه اقرب واشرفلری وکرکسه انلرك غیریلری انك عذابندن خوف ایدوب شفاعتله تکلم ایتمزلر مکراولکه الله تعالی اکا شفاعتنه اذن ویره ودنیاده اول (لا اله الا الله) دیوب مقتضاسیله عمل ایتمش اوله (ذلك الیوم الحق فمن شاء اتخذ الی ربه مآبا) اشبو یوم قیامتك وقوعی ثابتدر اولکه انك ثوابنه نائل اولمق دیلیه ایمان وطاعتله اکا مرجع اتخاذ ایدر (انا انذرناکم عذابا قریبا) بزسزی عذاب قریبله تخویف ایدرزکه اول یوم قیامتدر (یوم ینظر المرء ما قدمت یداه) اول کونده کشی خیروشردن تقدیم ایتدیکی عملی کوررمؤمن عمل وحسابی یسیرنه وکافر عمل وحسابی عسیرنه نظر ایدر (ویقول الکافر یالیتنی کنت ترابا) وکافردیرکه نولیدی دنیاده تراب اولوب خلق وتکلیف اولنمیدم وبوکونك حسابن کورمیدم* مقاتل ایدر یوم قیامتده الله تعالی وحوش وهوام وطیوری جمع ایدوب خصومتلرین فصل ایده بوینوزلیدن بوینوزسزك حقن الیویره بعده امریله جمیعی تراب ایده کافرانی کوریجك نولیدی دنیاده خنزیر صورتنده اولوب بوکونده تراب اولیدم دیه* دینلدیکه کافرله مراد ابلیسدرکه آدم علیه السلامك ترابدن خلق اولندیغنه تعییب ایدوب کندینك ناردن خلق اولندیغنه افتخار ایتمشدی یوم قیامتده آدم علیه السلامه ومؤمنلره ایریشن کرامات ورحمتی وابلیس کندویه واولادینه ایریشن محنت وشدتی کوریجك نولیدی بندخی بونلر کبی ترابدن خلق اولنمش اولیدم دیوتمنی ونیاز ایلیه

سورة النازعات وهی ست واربعون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والنازعات غرقا والناشطات نشطا والسابحات سبحا فالسابقات سبقا فالمدبرات امرا) الله تعالی اقسام ایتدی ملائکهٔ موت صفاتیله که انلر ارواح کفاری ابدانلرندن نزعده اغراقله نزع ایدرلر ویا اول ملائکه اجساده غرق اولمش نفوسی نزع ایدرلر وارواح مؤمنینی رفق ونشاطله اخراج ایدرلر وانی اخراجده غواصلك سبحی کبی سباحت ایدرلر چنانکه اعماق بحردن برشیئی اخراج ایده‌لر اویله اولسه ارواح کفارله ناره وارواح مؤمنینله جنته سبقت ایدرلر بعده اول کفارك عقابی ومؤمنینك ثوابی امرنی تدبیر ایدرلر کفاره آلام ومؤمنلره لذات اعداد ایله ویاخود ایکی اوکیلرله مراد ملائکهٔ موت اولوب باقیاتله مراد ملائکه‌دن طوائف اوله که مضیلرنده سرعت وامر اولندقلری شیئه سبقت ایدوب امری تدبیر ایدرلر ویاخود مراد صفات نجوم اوله که مشرقدن مغربه نزع اولنور نزعده غرقله فلکن قطع ایدوب حتی که اقصای مغربه منحط اولمغله وبر برجدن برج آخره نشاطله خروج ایدر وفلکده سباحت ایدوب سیرده بعض بعضنی سبقت ایدر حرکتده بری برندن اسرع اولدیغیچون اویله اولسه اول نجومه عائد اولان امری تدبیر ایدرلر اختلاف فصول وتقدیر ازمنه وظهور مواقیت عبادات کبی وقتاکه نجومك مشرقدن مغربه حرکتی قسریه وبرجدن برجه حرکتی متلائمتله اولدیغیچون اولکی به نزع وایکنجی یه نشط تسمیه اولندی ویاخود مراد صفات نفوس فاضله اوله شول حالده که ابداندن مفارقت ایده زیرا اندن نزع شدیدله چیقوب عالم ملکوته نشط ایدر وانده سباحتله حظائر قدسه سبقت ایدر شرف وقوتیچون مدبرابدان اولور ویاخود مراد نفوس فاضله عالم سلوکنده شهواتدن انتزاع ایدوب عالم قدسه ناشط اولور مراتب ارتقاده سباحتله کمالاته سبقت ایدر حتی که مکملاتدن اولور ویاخود مراد غزاتك انفس ویدلریدرکه قوسلری اغراق سهامله نزع ایدوب سهامی رمیه ناشط اولور وبروبحرده سباحتله حرب عدویه سبقت ایدوب انك امرنی تدبیر ایدرلر ویاخود مراد صفات خیللریدرکه اول غزانلرنده نزع ایدوب دار اسلامدن دار کفره خروج ایدروجرینده سباحتله عدویه سبقت ایدوب ظفر امرنی تدبیر ایدر

یعنی اشبو اشیا حقیچون بز البته بعث اولنورسز (یوم ترجف الراجفة) شول کونده که اجرام ساکنه نفخهٔ
اولی وقوعیله تزلزل و تحرك ایدوب خلقك کافه سنه اندن موت ایرر (تتبعها الرادفة) کدا کا نفخهٔ ثانیه
مرادف اولوب انکله جمیع خلق حیوة بولور لکن اول ایکی نفخه ارا سنده قرق ییل مرور ایدر (قلوب یومئذ
واجفة) اول کونده قلوب خائفه و مضطربه واما کنندن زائله در (ابصارها خاشعة) اول قلوب
صاحبلرینك بصرلری کوریلان اهوالدن ذلیله در (یقولون ءانا لمردودون فی الحافرة) اول قلوب وابصار
صاحبلری دنیاده استهزا و بعثی انکار طریقی اوزره دیرلر دیکه بز موتمزدنصکره ینه اولکی حالته یعنی حیوته
رد اولنورمیز (ءاذا کنا عظاما نخرة) بز چوریمش کمکلر اولدیغمزدنصکره بعث اولنورمیز (قالوا تلك
اذا کرة خاسرة) امدی موتمزدنصکره کیرو حیوتمز صحیح اولمسی تقدیری اوزره بزانی تکذیبمزله موتمزدنصکره
اصابت ایدیله رجعتمز ذات خسران اولوردیرلر (فانما هی زجرة واحدة فاذاهم بالساهرة) امدی بز
الله تعالی یه صعب ظن ایتمکز اول نفخهٔ اخیره دکل الا صیحهٔ واحده در انك عقبنده خلائق بطن ارضده
اموات ایکن یر اوزره احیاء اولنورلر (هل اتیك حدیث موسی) یا محمد سکا موسی علیه السلامك خبری
کلدیمیکه انکله قومك تکذیبنه واذاسنه صبر ایده سن (اذ ناداه ربه بالواد المقدس طوی) شول وقتکه
رب تعالی اکا طوی نام وادیده ندا ایتدی (اذهب الی فرعون انه طغی) دیدیکه یا موسی فرعونه وارکه
اول استکبار ایدوب الله تعالی یه کافر اولوبدر (فقل هل لك الی ان تزکی) اکا دیکل که میلك وارمیدر کیم
الله تعالینك وحدانیتنه اقرارله شرکدن تطهر ایدوب براهینله معرفتنه واصل اوله سن (واهدیك الی
ربك فتخشی) و سنی انك معرفتنه ارشاد ایدوب اداء واجبات و ترك محرماتله اندن خشیت ایده سن
(فاریه الایة الکبری) اویله اولسه موسی علیه السلام اکا عصا و ید بیضایی صدقنه علامت کوستردی
(فکذب وعصی) اویله اولسه موسی یی تکذیب ایدوب الله تعالی یه عصیان ایتدی (ثم ادبر یسعی)
وطاعتدن ادبار ایدوب امری ابطالنه سعی ایتدی (فحشر فنادی) سحره و جنودنی جمع ایدوب کندی
ویا منادی ندا ایتدی (فقال انا ربکم الاعلی) و دیدیکه بن سزك رب اعلا کزین بنم فوقمده رب یوقدر
دیمکدیکه یعنی اصنام ربلردر فرعون ایسه اول اصنامك وانلرك ربیدر (فاخذه الله نکال الاخرة والاولی)
اویله اولسه الله تعالی انی دنیاده غرق واخرتده حرقله عذاب ایتدی (ان فی ذلك لعبرة لمن یخشی) فرعون
وقومنك اهلاکنده عبرت واردر اول کمسه یه کیم شانی الله تعالیدن خوف اوله بعده بعثی انکار ایدنلره خطاب
ایدوب دیدیکه (ءانتم اشد خلقا ام السماء) خلق اولنمقده سزمی اصعبسز یوخسه سمامی اکرچه الله تعالینك
قدرتنده ایکیسی مساویدر (بناها) الله تعالی اول سمایی بنا ایتدی (رفع سمکها فسواها) اول سمانك
سقفنی رفع ایدوب انی عیبسز مستویه قیلدی و یاخود انی کواکب و تداویردن کمالی تمام اولور شیئله تتمیم
ایتدی (واغطش لیلها واخرج ضحیها) وانك کیجه سن قرا کو ایدوب کونشك نورنی ابراز ایتدی
(والارض بعد ذلك دحیها) الله تعالی سمایی خلقندنصکره ارضی بسط ایدوب سکنا ایچون تمهید ایتدی
(اخرج منها ماءها ومرعیها) اول ارضدن عیوننی تفجیرله ماءنی و دواب وانعامی ایچون نباتنی اخراج ایتدی
(والجبال ارسیها) وطاغلری ارض اوزره اثبات ایتدیکه ساکن اولوب اضطراب ایتمیه (متاعا لکم
ولانعامکم) تا که انکله سزی و مواشیکزی تمتیع ایده وز (فاذا جاءت الطامة الکبری) پس چانکه داهیهٔ کبری کلهکه
اول سائر دواهی یه غالب اولورکه اول یوم قیامت ویا نفخهٔ ثانیه ویا شول ساعتدرکه انده اهل جنت جنته
واهل نار ناره کیرر (یوم یتذکر الانسان ما سعی) شول کونده که انسان دنیاده خیر وشردن ایشلیوب فرط
غفلت ویا طول مدتدن اونتدیغی اعمالنی صحیفه سنده مدون کورمکله تذکر ایدر (وبرزت الجحیم لمن یری)
ونار اظهار ایدیله هر رائی یه برجهتله کیم انی کورمدك کمسه قالمیه (فاما من طغی وآثر الحیوة الدنیا فان
الجحیم هی المأوی) اما اول کمسه کیم طغیان ایدوب حق که کافر اوله وشهواته اتباعله حیوة دنیایی اخرت
اوزره اختیار ایده امدی نار جحیم اکا قرار کاهدر (واما من خاف مقام ربه ونهی النفس عن الهوی فان
الجنة هی المأوی) اما اول کمسه که مبدأ و معادی بیلوب یوم قیامتده الله تعالینك درکاهنده قیامتدن
خوف ایده و نفس انی مهلکه ایدیجکن بیلوب اشتها ایتدیکی محرماتدن نهی ایده جنت اکا قرار کاهدر

(یسئلونك عن الساعة ایان مرسیها) اهل مکه سکا سؤال ایدرلر قیامتدنکه اول نوقتن ظاهر و ثابت اولور
(فیم انت من ذکریها) سن انلره انی ذکردن و وقتنی تبیینندن بر شیئده دکلسن زیرا انلره انی ذکرك انلرك ضلالن
ارتورر انك وقتی ایسه الله تعالینك استیثار ایتدیکی علوم مغیبه دندر (الی ربك منتهیها) انك نوقتده
اولمسنك منتهای علمی الله تعالی یه عائد اولور من بعد آنی سؤالدن منتهی اولغل (انما انت منذر من یخشیها)
یا محمد سن دکل الا انك قیامتدن خوف ایدنلری تخویف ایدیجیسنکه تخویفك انلره نفع ایدر (کانهم یوم
یرونها لم یلبثوا الا عشیة او ضحیها) کفار یوم قیامتی کوردکلرنده کویا که دنیاده ویا قبورده مدت مکثلری
بر کونك عشیه سی ویا ضحاسی دکلو زمان قلیل ظن ایدرلر

سورة عبس وهی احدی واربعون ایة مکیه

بسم الله الرحمن الرحیم

(عبس وتولی ان جاءه الاعمی) روایت اولندیکه عبد الله بن ام مکتوم پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه کلوب
صنادید قریش ایسه انك قتنده ایدی انلری اسلامه دعوت ایدردی عبد الله ایسه اعمی اولدیغندن پیغمبریمز
علیه السلامك انلر ایله تشاغلن بیلمیوب دیدیکه الله تعالینك سکا تعلیم ایتدیکندن بکا تعلیم ایت دیو قولنی
تکرار ایلدی پیغمبریمز علیه السلام کلامی قطع اولندیغنه کراهت ایدوب اندن اعراض ایتدی اول سببدن
اشبو ایت نازل اولدی اکا بنا پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اکا اکرام ایدردی وآنی کوردیککنده مرحبا
یا عبد الله ربم جل شانه سنکیچون بکا عتاب ایتدی دیوا کا سویلردی ایکی دفعه ده غزایه کتدیککنده مدینه یه
انی خلیفه ایتدی یعنی محمد صلی الله علیه وسلم ابن ام مکتوم نام اعمی اکا کلدیکنده یوزین بورتردی وصنادید
قریشه اقبال ایدوب اندن یوزین دوندردی (وما یدریك لعله یزکی) سکا نشئ بیلدردیکه اول سنك
علمکله منتفع اوله یا که عمل صالحله وسندن تعلیم ایتدیکی شیئله ذنوبندن اریه (او یذکر فتنفعه الذکری)
ویا قرآنله متعظ اولوب وعظك اکا نفع ایده (اما من استغنی فانت له تصدی) اما اول که نفس ومالیله استغنا
ایدوب اسلام و وعظکدن تکبر ایده سن اکا اقبالله تعرض ایدرسن یعنی سنك کبی عظیم الشانه لایق اولمزکه
غنی یه اول معامله یی ایده سن * دینلدیکه بو ایة کریمه نزولندنصکره پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم هیچ بر فقیرك
یوزینه کراهتله نظرا یتمز و غنی یه اقبالله تعرض ایتمزدی (وما علیك الا یزکی) والحال سکا بأس یوقدرکه
اول اسلامله تطهر ایتمدیکنده انك اسلامنه حرصك سنی فقیردن اعراضه بعث ایده زیرا سکا واجب اولان انجق
تبلیغدر غیری دکل (واما من جاءك یسعی وهو یخشی فانت عنه تلهی) اما اول که طالب خیر اولوب سکا
سرعتله کلور و مع ذلك الله تعالیدن خوف ایدرسن ایسه اندن تغافل ایدرسن (کلا) امدی من بعد انك
کبی فعلدن منتهی اول (انها تذکرة) اول قرآن موعظه در (فمن شاء ذکره) عباد اللهدن اولکه
دیلرانی حفظ ایدر وانکله متعظ اولور ویاخود الله تعالینك دیلدیکی کمسه انی فهم ایدر انکله متعظ اولور
(فی صحف مکرمة) اول قرآن صحیفه لرده مثبتدرکه عند الله مبجله ومعظمه در (مرفوعة مطهرة)
که اول سماء سابعه ده مرفوعة القدر اولوب ایدی شیاطیندن منزهه در (بایدی سفرة کرام بررة) شول
کاتبلر ایدیله کم عند الله انلر کریملر امرنه مطیعلردر (قتل الانسان ما اکفره) کافره لعنت اولسونکه کفرنده
عجب شدید اولور * دینلدیکه اول عتبة بن ابی لهبدر اشبو اکا اشنع دعواتله بد دعادر و کفرانده افراطنه تعجبدر
(من ای شیء خلقه) مع هذا بیلورکه الله تعالی انی نه شیدن خلق ایدوبدر (من نطفة خلقه فقدره) انی
نطفه دن خلق ایدوب بعده ابعاد واشکالدن اکا صالح اولان شیئه تهیئه ایتدی ویا انی اناسی قارننده طوردن طوره
تحویلله اخرده احیا ایتدی (ثم السبیل یسره) بعده اکا اناسی قارنندن خروجی اسان ایتدی ویا اکا خیر
وشر طریقنی تذلیل ایتدی اشبو معنی ایما ایدرکه دنیا طریق اولوب مقصد انك غیری اوله (ثم اماته فاقبره)
بعده انی اماته واقبار ایتدی اماته واقباری نعمدن عد ایتدی زیرا که اماته فی الجمله حیوة ابدیه یه ولذات
خالصه یه وصلتدر وقبرده انك ستر اولنمسنده اکا مکرمه واردرکه بهایم کبی یر یوزنده براغیلور ایتمدی (ثم اذا
شاء انشره) بعده انی اقباردنصکره دیلدیکی وقتده بعث ایچون آنی انشار ایدر (کلا) امر اول کافرك
دیدیکی کبی دکلدر ویاخود حقا که (لما یقض ما امره) اول رب تعالینك امرایتدیکن قضاء وفرض

ایتدیکن ادا ایتمدی (فلینظر الانسان الی طعامه) انسان طعامنه نظر ایتسون که رب تعالی نیجه تقدیر
وتدبیر ایدوب حیاتنه سبب قیلدی ویا انك مدخلنه ومخرجنه نظر ایتسون (انا صببنا الماء صبا)
که بز یغموری سمادن یره دوکدررز (ثم شققنا الارض شقا) بعده نبات وشجرله یری شق ایدرز (فانبتنا فیها
حبا وعنبا) وانده بغدای وارپه مثلی حبوب وباغلرده اوزم بتوررز (وقضبا وزیتونا ونخلا وحدائق غلبا)
وقثاء وکراث مثلی بقولکه اصلندن قوپار یلور وزیتون وخرما اغجلری وبوستانلر بتوررز که اشجار کثیره
وکبیره اولور (وفاکهة وابا) والوان فاکهه کلاء ومرعی بتوررز که انی ناس زراعت ایتمیوبدر (متاعا
لکم ولانعامکم) تا که اشیاء مذکوره نك بعضی سزه طعام وبعضی دوابکزه علف اوله (فاذا جاءت الصاخة)
قچانکه نفخهٔ ثانیه کله که اول شدتدن قریب اوله کیم اسماعه صمم ایرکوره (یوم یفر المرء من اخیه وامه وابیه
وصاحبته وبنیه) اول کونده کشی قرداشندن وانا وباباسندن وزوجه وابناسندن فرار ایده تا که حقلرنده
تقصیر ایچون انی مطالبه ایتمیه لر (لکل امرئ منهم یومئذ شأن یغنیه) اول کونده انلردن هر کسنه نك
برشانی اولور که اهتمامده اول اکا کفایت ایده (ووجوه یومئذ مسفرة ضاحکة مستبشرة) اول کونده یوزلر
ارلور که مضیئه ومشرقه درونائل اولدیغی کراماته معجبه وفرحه در (ووجوه یومئذ علیها غبرة ترهقها قترة)
واول کونده یوزلر اولور که اوزرینه غباره وکدوره یورور وسواد وظلمه دورر (اولئك هم الکفرة الفجرة) امدی
اول اوصافلو کمسه لر فاجرلر در اول اجلدن سواد وجهله غبره انلرده جمع اولور

سورة التکویر وهی تسعة وعشرون آیه مکیه

بسم الله الرحمن الرحیم

(اذا الشمس کورت) قچانکه کونش مظلم اوله ویا ضوئی کیده ویا دورله * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر
برکسنه که عین قلبله یوم قیامته نظر ایتمك دیلیه اشبو اذا الشمس کورت سوره سنی تدبرله اوقیه * ابن عباس
رضی الله عنه ایدر یوم قیامتده الله تعالی شمس وقمر ونجومی نکو یر ایدوب بحره القاء ایده بعده ریح دبوری اکا
بعث ایدوب حتی که آنی طوتشدروب نار ایده (واذا النجوم انکدرت) وقچانکه یلدزلر یره دوشه
دینلدیکه اول کونده یلدزلر یغمور کبی یاغوب یره صاچله (واذا الجبال سیرت) وطاغلر یریوزندن
کیدریلوب هبأ قیلنه (واذا العشار عطلت) وشول ناقه لرکه حمللری اون ایه ایریشه که اول عربك
انفس مالریکن اول کونك اهوالندن راعیسز مهمل ترك اولنه (واذا الوحوش حشرت) ووحوش
هر جانبدن جمع ایدیله ویا قصاص ایچون بعث ایدیله ویا اماته ایدیله (واذا البحار سجرت) ودریالر قزدریله
ویا بربرینه اقیدیلوب بحر واحد قیلنه ویا صولری قوریدیلوب برقطره قالمیه * ابی بن کعب ایدر
یوم قیامتدن اون ایکی ایت ظهور ایدیسر در که اول ناس سوقده معاملاتنه مشغوللر ایکن کوره لرکه کونشك
ضوئی کیده ویلدزلر دوکیله وطاغلر چالقنوب یره برابر اوله وانس وجن ووحوش وطیور ودواب فزعندن
بربرینه قاریشه وحامل ناقه لر معطل قاله ودریالر قزدریله انلر اول حالده ایکن یرلر تایدنجی یره دکین وکوکلر
تایدنجی کوکه دکین برکزین یاریله اول حالتده بر ریح کلوب انلرك جمیعن اماته ایده * ابن عباس رضی الله عنهما
ایدر اشبو ذکر اولنان سوره ده احوال قیامتدن اون ایکی خصلتك التیسی دنیاده اشبومذ کوردر والتیسی ایسه
من بعد آخرتده ذکر اولنه جقدر (واذا النفوس زوجت) بعث عندنده ارواح اجساده قرین قیلنور
ویا نفوس مؤمنین حوره ونفوس کافرین شیاطینه قرین قلینور ویا صالح صالحه وطالح طالحه قرین قیلنور
(واذا الموؤدة سئلت بای ذنب قتلت) شول دیری ایکن دفن اولنان بناتك قاتلی تبکیت ایچون نه ذنبله قتل
اولندك دیو سؤال اولنور زیرا که عرب زمان جاهلیتده فقر وعار خوفیله بناتلرین دیری دفن ایدرلردی
(واذا الصحف نشرت) واعمال دفترلری اچیلور حالبوکه موت عندنده دورلشدی (واذا السماء کشطت)
سماء اماکنندن ازاله ونزع اولنور جلد ذبیحه دن نزع اولنمسی کبی (واذا الجحیم سعرت) وجهنم الله
تعالینك اعداسی ایچون قزدریلور (واذا الجنة ازلفت) والله تعالینك اولیاسنه جنت تقریب اولنور
(علمت نفس ما احضرت) اول حالتده هر نفس خیر وشردن نه احضار ایتدیکن بیلور (فلا اقسم بالخنس
الجوار الکنس) اقسام ایدرین شول کواکب رواجعله کیم کوندزده اختفاء وکیجه ده ظهور ایدرسماده

جاری اولور شمسك ضوئی تحتنده کزلنور اول نجوم سیارهٔ خمسه در کیم اکا زحل ومشتری ومریخ
وزهره وعطارد دینور (واللیل اذا عسعس والصبح اذا تنفس) واول کیم ظلامی اقبال ایده وصبحله
کیم فجرك طلوعیله ضوئی مرتفع اوله (انه لقول رسول کریم) اول قرآن رسول کریم جبریل علیه السلامك
قولیدر که الله تعالیدن کتوروبدر (ذی قوة) اول قوت صاحبیدر انك قوتندندر که قوم لوط قراسنی ماء
اسوددن قلع ایدوب قنادی اوزره سمایه رفع ایدوب نصکره الثی اوستنه دوندردی وارض مقدسه ده بعض عقابی
اوزره ابلیسی عیسی علیه السلامله سویلشورکن کوردیکنده قنادیله برکره نفخ ایدوب هندده اقصای جبله
ایردردی وقوم ثموده برکره صیحه سیله جمیعنی هلاك ایتدی وطرفة العیندن اسرع زمانده سمادن ارضه
هبوط وارضدن سمایه صعود ایدر (عند ذی العرش مکین) عرش عظیم صاحبی رب تعالی عندنده منزلت
ومکانت رفیعه صاحبیدر (مطاع ثم امین) سماده ملائکه اکا اطاعت ایدرکه لیلهٔ معراجده ابواب سمواتی
اکا فتح ایتدیلر وخزنهٔ جنت اکا جنتك ابوابنی کذلك فتح ایتدیلر ورساله ووحی تبلیغه الله تعالینك امینیدر
(وما صاحبکم بمجنون) صاحبکز محمد که قرآنله سزی ایمانه دعوت ایدر سزك زعم ایتدیککز کبی مجنون
دکلدر (ولقد رآه بالافق المبین) محمد علیه السلام جبریل علیه السلامی صورت اصلیه سی اوزره جانب
شرقدن افق اعلاده کوردی (وما هو علی الغیب بضنین) اول محمد علیه السلام الله تعالینك وحیی
تبلیغنه بخیل دکلدر که اکا وحی اولناندن برشیئی کتم ایده ویا متهم دکلدر که وحیدن برشیئی نقص ایده ویا انك اوزره
زیاده ایده (وما هو بقول شیطان رجیم) واول قرآن شول استراق سمع ایدن شیطان مردود مطرودك قولی
دکلدر (فاین تذهبون) اویله اولسه قرآنی قویوب نه طریقه کیدرسز حالبوکه انده صدورده اولان جهل
وعمی یه شفا واردر (ان هو الا ذکر للعالمین) اول قرآن دکل الا انس وجنه موعظه در (لمن شاء منکم
ان یستقیم) سزدن اول کمسه یه کیم دین حقه دخول واتباعله استقامت ایتمك دیلیه (وما تشاؤن الا ان
یشاء الله رب العالمین) سز استقامتی دیلمزسز مکرکه عالملرك ربی الله جل شانه فضل وتوفیقیله سزك استقامتکز
دیلیه زیرا امورك کلیسی انك مشیتیله در

سورة الانفطار وهی تسع عشرة ایة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(اذا السماء انفطرت) قچانکه سماء الله تعالینك خوفیله منشق اوله (واذا الکواکب انتثرت) ویلدزلر
یره دوکیلوب داغیله (واذا البحار فجرت) ودریالر بربرلرینه اقیدیله اچی دریالر طاتلولرینه قاریشه
واره لرندن برزخ کیدوب جمیعی متحد اوله (واذا القبور بعثرت) وقبورك ترابی قلب اولنوب موتی طشره
چیقاریله (علمت نفس ما قدمت واخرت) اول وقتده هر نفس تقدیم ایتدیکی عمل وکرك صدقه یی وتأخیر
ایتدیکی سنة وکرك ترکنی بیلور (یا ایها الانسان ما غرك بربك الکریم) یا انسان سنی نه شئ الدادی حتی که
عصیان وکفران ایتدك اول ربك کریمه کیم تا بك ذنوبندن تجاوز ایدرکریمك کرمنه اغترار ایسه کفران
نعمتدر ومحض کرم اقتضا ایتمزکه ظالمی اهمال ایده وموالی ایله معادی ومطیعله عاصی بینی تسویه ایده
وکیفکه اکا صفت قهر وانتقام دخی منضم اوله امدی کثرت کرمی طاعته جدی استدعا ایدر یوخسه انك کرمنه
اغترارله عصیانه انهماکی دکل (الذی خلقك) که اول سنی نطفه دن خلق ایتدی (فسویك فعدلك)
اول سنی معتدل القامه قیلوب اعضاکی تسویه وسنده عقلی ترکیب واسانکی سویلتدی (فی ای صورة ما شاء
رکبك) قنغی صورتده دیلدیسه حسنه ویا قبیحه طویله ویا قصیره درسنی ترکیب ایتدی (کلا) امدی
الله تعالینك کرمنه اغترار ایتمکز (بل تکذبون بالدین) بلکه اکا اغترارە سبب اهل الله تعالی یه وبعثه
ایمانکز اولمیوب حساب وجزایه مکذبین ایدیکز (وان علیکم لحافظین کراما کاتبین) حالبوکه اعمالکز اوزره
ملائکه دن عند الله کرام کاتبلر واردر اعمالکزی یازرلر (یعلمون ما تفعلون) خیر وشردن ایشلدیککزی
بیلورلر (ان الابرار لفی نعیم) صالحلر جنتده نعیمده در (وان الفجار لفی جحیم) وفاجرلر نار جحیمده در
(یصلونها یوم الدین) که انلر اول ناره یوم جزاده کیررلر (وما هم عنها بغائبین) انلر اول ناردن غائب اولمزلر
وابدا انده قرار ایدوب چیقمزلر (وما ادریك ما یوم الدین ثم ما ادریك ما یوم الدین) یوم جزا نه عظیم الشان

ایدیکنی سکانه بیلدردی سن انی کورمیخجه نه ایدیکنی بیلور دکاسن یوخسه اول درایه ایله ادراك اولنمز (یوم لا تملك نفس لنفس شیأ والامر یومئذ لله) اول کونده نفس کافره منفعتدن هیچ برشیئه مالك اولمز زیرا اولکونده قهر وغلبه ایله حکم نافذ الله جل شانه یه راجع ومختصدر

سورة المطففین وهی ست وثلاثون ایة مکیة وقیل مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(ویل للمطففین) ویل شونلره کیم کیل ووزنده نقص ایدرلر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبر یز صلی الله علیه وسلم مدینه یه قدومنده اهل مدینه کیلده ناسك اخبثی ایدیلر بوایت نازل اولیجق احسنی اولدیلر حدیثده کلدیکه بش خصلت سیئه یه بش بلیه جزا اولور برقومکه نقض عهد ایده لر الله تعالی انلره عدولرین تسلیط ایدر وبر قومکه الله تعالی انزال ایتدیکنك غیریله حکم ایده لر انلرده فقر منتشر اولور وبرقومکه انلرده فاحشه ظاهر اوله انلرده موت منتشر اولور وبرقومکه کیلی نقص ایده لر انلر قحطله اخذ اولنورلر وبرقومکه زکوتی منع ایده لر انلردن یغمور حبس اولنور (الذین اذا اکتالوا علی الناس یستوفون واذا کالوهم اووزنوهم یخسرون) امدی مطففین انلردرکه ناسدن حقلرینی اکتیال ایدر اولسه لر کمال اوزره الورلر وقچان ناس ایچون کیل ویاوزن ایدر اولسه لر نقص ایدرلر (الا یظن اولئك انهم مبعوثون لیوم عظیم) اول فعلی ایدنلر استیقان ایتمزلرمیکه انلر یوم عظیم ایچون بعث اولنه لر امدی انك وقوعن ظن ایدن کشی انك امثالی قبایحه تجاسر ایتمز فکیفکه انی تیقن ایده (یوم یقوم الناس لرب العالمین) شول کونده که ناس قبرلرندن الله تعالینك امر وجزاسیچون قیام ایده لر * دینلدیکه ناسك اولکونده قیامی بش یوز ییل دکاواولور لکن اول قیام مؤمنه زوال شمس دکاواولور وکافری عرق الجام ایدوب دیه که راضی اولدم اکرچه بن ناره کوندریلورسمده * مقداد رضی الله عنه ایدر پیغمبریز صلی الله علیه وسلمدن ایشتدم دیرکه یوم قیامت اولدیغنده کونش ناسه برمیل ویاایکی میل دکاوقریب اولوب انك حرندن ترابه لر کیلریننك تری اوکچه سنه وکیلرك دزلرینه وکیلرك اندن یوقارویه اریشه حتی کیلرك تری اغزنه ایریشوب اکا الجام کبی اوله (کلا) امدی اول کیل ووزنده نقصدن وبعث وحسابه غفلتدن ارتداع ایدلك (ان کتاب الفجار لفی سجین) فاجرلك اعمالی یازیلان کتاب سجینده درکه اول انس وجندن فاجرلك اعمالنی جامع کتابدر * دینلدیکه سجین ارض سابعه اسفلیدرکه ارواح کفار اندهدر پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایدر سجین یدی ارضك اسفلیدر وعلیون ایسه یدنجی سماده عرشك التندهدر * کعب الاحبار رضی الله عنهدن مرویدرکه فاجرك روحی سمایه اصعاد اولنوب سماء انی قبول ایتمیجك ارضه اهباط ایدیلور اولدخی ایتمیجك یدنجی ارضك التنه کوندریلور حتی که اول سجینه ایردیلورکه ابلیسك جنودی موضعیدر ویاخود سجین شول صخره درکه ارض سابعه نك التندهدر بشلدر سمانك یشلکی اندندر فجارك کتابی اول صخره التنه قونور ابلیسك سلطنتی انده نهایت بولور (وما ادریك ما سجین) سجینك نه ایدیکنی سکانه بیلدردی (کتاب مرقوم) اول بردفتردرکه انده یازیلور شروردن اولکه فجار انی ایشلر واولکه عاقبتده انلرا کا ایرر (ویل یومئذ للمکذبین) اولکونده ویل اولکمسه لره درکیم دنیاده حقی تکذیب ایتدیلردی (الذین یکذبون بیوم الدین) که انلر یوم جزایی تکذیب ایدرلر (ومایکذب به الا کل معتد اثیم) انی تکذیب ایتمزالا اول کمسه که ظلمده حدی متجاوز اولوب رب تعالی یه عاصیدرکه اول ولید بن المغیره واصحابیدر (اذا تتلی علیه ایاتنا قال اساطیر الاولین) قچان اکا بزم قرأنمز تلاوت اولنسه انی متقدمینك احادیث کاذبه سیدر دیر اوبله اولسه شواهد نقل اکا نفع ایتمز دلائل عقل نفع ایتدیکی کبی (کلا) امدی بوقولدن ارتداع ایدلك (بل ران علی قلوبهم ما کانوا یکسبون) بلکه اعمال خبیثه دن کسب ایتدکلری شیء انلرك قلوبنه غالب اولوب انکله حق وباطل بیننی تمیزدن قلبلری اعمی اولدی زیراکه کثرت افعال حصول ملکاته سببدر * پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایدر قچان برعبد ذنب ایده قلبنده برنکته سوداء حاصل اولور ذنبی ارتوردیغنجه انك سوادین ارتورر حتی که سوادی تدریجله انك جمیع قلبن بورر (کلا) امدی ذنب کسبندن ارتداع ایدلك که اول قلوبکز اوزره غالب اولمیه (انهم عن ربهم یومئذ لمحجوبون) اول کافرلر یوم قیامتده رب تعالیدن محجوبلردر انی کورمزلر ویاانك رحمتندن ویاقربندن ممنوعلردر مؤمنلر انك

خلافیدر حسن ایدر اکر زاهدلر وعابدلره سز رب تعالینی کورمز سزد ینلسه شدت هم وغملرندن دنیاده ایکن جان ویره لردی مالك بوایتدن سؤال اولندقده دیدیکه الله تعالی اعداسندن احتجاب ایدوب انلرانی کورمیه لر واولیاسنه تجلی ایدوب حتی که انلرانی کوره لر شافعی ایدر بوایت دلیلدرکه الله تعالینی اخرتده اولیاسی کوره لر (ثم انهم لصالوا الجحیم) کافرلر الله تعالینی کورمدکلرندن ماعدا ناره ادخال اولنورلر (ثم یقال هذا الذی کنتم به تکذبون) بعده انلره زبانیلر دیرلرکه اشبو شول عذابدرکه سز انی دنیاده تکذیب ایدردیکز (کلا) امدی تکذیبدن ارتداع ایدلك (ان کتاب الابرار لفی علیین) صالحلرك اعمالی یازیلان کتاب علیینده درکه اول سماء سابعه ده عرشك التنده در * دینلدیکه اول یشل زبرجددن برلوحدر تحت عرشده معلقدر صالحلرك اعمالی انده یازیلیدر ویاخود اول عرشك قائمه یمناسیدر ویاجنتدر ویاسدرة منتهادر (وما ادریك ما علیون) علیون نه شیء ایدیکنی سکانه بیلدردی (کتاب مرقوم یشهده المقربون) اول بردفتردرکه انده صالحلرك اعمالی یازیلیدر اکا مقربون حاضر اولوب انی حفظ ایدرلر ویاخود یوم قیامتده اکا یازیلنی مقربون مشاهده ایدر (ان الابرار لفی نعیم) صالحلر جنتده تنعمده در (علی الارائك ینظرون) انلر حجالده سریرلر اوزره اوتوروب الله تعالینك ویردیکی کرامت ونعمته وکافرلره ایرشن عذاب ونقمته نظر ایدرلر (تعرف فی وجوههم نضرة النعیم) تنعمده اولدقلرینك بهجت وبریقن یوزلرنده کوردویبلورسن (یسقون من رحیق مختوم) انلر شراب خالصدن اچریلورکه انك اناسی مختومدر ختمنی ابراردن غیری احد فك ایتمز (ختامه مسك) اول شراب انائنك ختامی مسکدر (وفی ذلك فلیتنافس المتنافسون) امدی راغبلر انك کبی ثوابه رغبت ایتسونلر (ومزاجه من تسنیم) اول شرابك مزجی تسنیمدندر تسنیم ایسه برشرابدرکه علودن اهل جنتك غرف ومنازللرینه منصب اولور بعده انصبابی کسیلور * دینلدیکه تسنیم هواده جاری اولور اهل جنتك انالرینه دولنجه منصب اولور اندن کسیلور * دینلدیکی اول اشرف شرابدر مقربون انی صرف ایچرلر اماکه سائر اهل جنت ایچون مزج ایدیلور (عینا یشرب بها المقربون) اول تسنیم برعیندرکه مقربون انی صرف ایچرلر زیراکه دنیاده الله تعالیدن غیری شغللری یوغیدی (ان الذین اجرموا کانوا من الذین امنوا یضحکون) رؤساء قریشدن شونلرکه اشراك ایتدیلر مؤمنلرك فقراسنی استهزاء ایدرلردی (واذا مروا بهم یتغامزون) قچان اول فقرایه اوغراسه لر انلره طعن ایدرلر ویاخود کوزلریله وقاشلریله بری برلرینه اشارت ایدرلر (واذا انقلبوا الی اهلهم انقلبوا فکهین) واهل ومنزللرینه رجوعلرنده صددنده اولدقلری حالده فرحین ومتعجبین رجوع ایدرلر (واذا رأوهم قالوا ان هؤلاء لضالون) ومؤمنلری کوردکلرنده محمد علیه السلامی تصدیق ایتدکلری ایچون انلری ضلالته نسبت ایدرلر (وما ارسلوا علیهم حافظین) الله تعالی ایدر حالبوکه اول مشرکلر اول مؤمنلر اوزره حافظ ارسال اولنمدیلرکه اعماللرینی حفظ ایده لر ویا رشد وضلاللرینه شهادت ایده لر (فالیوم الذین آمنوا من الکفار یضحکون) شول کونکه مؤمنلر جنته کیره لر کافرلری استهزاء ایده لر (علی الارائك ینظرون) درویاقوتدن سریرلر اوزرنده انلرك نارده عذاب اولندقلرینه نظر ایده لر (هل ثوب الکفار ما کانوا یفعلون) اولکونده کافرلر جزاء اولنورمی استهزاء وسیئه لریله کیم انی دنیاده ایشلدیلردی * ابو صالح ایدر نارده کفاره قپولر اچیلوب چیقك دینله قپولری اچق کوریجك سکردیشوب اکا کیده لر واردقلرنده قپولر قپانه جنتدن مؤمنلر انلره نظر ایده لر زبانیه نك انلره اول منوال اوزره ایتدکلری جزایه کولیشه لر * کعب ایدر جنتدن ناره ناظر پنجره لر واردرکه قچان برمؤمن جنتدن نارده برعدوسنی کورمك دیلیه اول پنجره لرك برینه واررواندن انك عذاب اولندیغنه نظر قیلوروا کا کولوب سویینور

سورة الانشقاق وهی خمس وعشرون ایة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(اذا السماء انشقت) قچانکه سماء رب تعالینك هیبتندن منشق اوله * دینلدیکه مجره دن شق اولیسردر (واذنت لربها وحقت) واول سماء رب تعالینك امرنی ایشیدوب اکا انقیاد ایده وحق اولدیکه اول انی استماع واکا انقیاد ایده (واذا الارض مدت) وارض بسط اولنوب سعتنده زیاده قیلنه (والقت ما فیها وتخلت) واول ارض ایچنده اولان موتی وکنوزی طشره براغوب تخلی ایده (واذنت لربها وحقت)

واول ارض رب تعالينك امرنه اجابت ايده والحال اكا واجب اولديكه ربنه اجابت ايده (يا ايها الانسان انك
كادح الى ربك كدحا فملاقيه) يا انسان سن ربك جل شانه نك جزاسنه لقا كه دكين عملده سعى قوى ايله سعى
ايدرسن امدى لابدا كا ملاقات ايديسرسن (فاما من اوتى كتابه بيمينه فسوف يحاسب حسابا يسيرا) اما
اول كمسنه كه كتاب اعمالى يميننه ويريله كه اول مؤمندر سهولتله حساب اولنور حسابنده مناقشه اولنمز (وينقلب
الى اهله مسرورا) ومؤمنلردن عشيرتنه ويا مؤمنلر فريقنه ويا جنتده كى حوردن اهلنه وكندويه ويريلن
كرامته مسرور اولديغى حالده رجوع ايدر (واما من اوتى كتابه وراء ظهره) اما اول كمسنه كه كتاب اعمالى
وراء ظهرندن شمالنه ويريله كه اول كافردر يمينى بوينته بغورلنوب شمالى وراء ظهرنه دوندريلوب اندن كتابى
ويريلهجكدر اندهكى اعمال سيئهسنى كوره (فسوف يدعو ثبورا) واثبورا ديو كندويه هلاكى تمنى ايده
(ويصلى سعيرا) ونار وقودهيه براغيله (انه كان فى اهله مسرورا) زيرا اول دنياده عشيرتى بيننده اخرتدن
فارغ اولديغى حالده مال وجاه ايله مسرور ايدى (انه ظن ان لن يحور بلى ان ربه كان به بصيرا) اول ظن
ايدرديكه مونتدنصكره الله تعالىيه رجوع ايتميهجكدر امدى حالبوكه انك ظن ايتديكى منوال اوزره دكلدر
بلكه اول بعث اولنوب اكا رجوع ايديسردر زيرا كه رب تعالى انى خلق كونندن بعث كوننه دكين انك احوال
واعمالنه عالم اولوب لابدا كافعلنك جزاسن ايديسردر (فلا اقسم بالشفق) اقسام ايدرين شول حمرته كيم
شمسك غروبندنصكره افق مغربده كوريلور وياشول بياضه كيم اول حمرتك عقبنده كلور كه انك سقوطيله عامه
فقهاعندنده وقت عشا داخل اولور (والليل وما وسق) ودخى ليله وهر شيئه كيم دواب وغيريدن ليل انى
جمع وستر ايدر (والقمر اذا اتسق) ودخى قمره كيم اول مستوى اولوب نورى تمام اوله كه اول ايام بيضدر
(لتركبن طبقا عن طبق) يا انسان سن حالدن حاله تحويل اولنورسنكه انك هر بركرهكيسى هول وشدتده
اولكينه مطابق اولور وياخود الله تعالىيه قربت ورفعتده درجهدن درجهيه ورتبهدن رتبهيه صعود ايدرسن
وياخود مواقف قيامتده حالدن حاله منقلب اولورسن وياخود نطفه ايكن موت بعده حيات بعده موت بعده
حيات ايدرسن وياخود رضيع بعده فطيم بعده غلام بعده شاب بعده شيخ اولورسن وياخود تدريجله سزدن
اول كچن امتلرك سنتلرينه وبدعتلرينه تبعيت ايدرسن (فما لهم لا يؤمنون) انلره نولديكه يوم قيامته ايمان
كتورمزلر (واذا قرئ عليهم القرآن لا يسجدون) بجان انلره قرآن اوقنسه خضوع ايتمزلر ويا انك
تلاوتنه سجود ايتمزلر * روايت اولنديكه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم واسجد واقترب اوقونيجق اول وياننده
اولان مؤمنلر سجدهيه وارديلر قريش ايسه انلرك باشى اوجنده طوروب تصفيق ايدرلردى اول سببدن بو ايه
نازل اولدى * امام ابو حنيفه بو ايتله سجودك وجوبنه ذاهب اولدى زيرا انى ايشيدوب سجده ايتمين ذم
اولندى * ابو هريره رضى الله عنهدن مرويدركه اول بو ايتده سجده ايدوب ديديكه والله بن بو ايتده سجده
ايتمدم الا اندنصكره كه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمى انده سجده ايدركوردم (بل الذين كفروا يكذبون)
بلكه كافرلر قرآنى تكذيب ايدرلر (والله اعلم بما يوعون) حالبوكه الله تعالى انلرك كفر وعداوتدن صدرلرنده
اضمار ايتديكن بيلور (فبشرهم بعذاب اليم) امدى انلره عذاب وجيع دائمله تبشير ايت (الا الذين آمنوا
وعملوا الصالحات لهم اجر غير ممنون) لكن انلردن شول كمسنهلركه الله تعالىيه ورسولنه ايمان كتوروب اداء
فرائض وسنتله اعمال صالحه ايشليهلر انلره ثواب دائم واردركه مرض وهرم وعذرله فوت ايتدكارى اعمالك
ثوابى كسلمزيازيلور

سورة البروج وهى ثنتان وعشرون اية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(والسماء ذات البروج) سماء حقيچونكه اول اون ايكى برجلايدركوا كبدن سبعهٔ سياره اكا نزول ايدر ومع ذلك
اول بروجده نجوم ثوابتدخى واردر وياخود انكله مراد قمرك منازلى ايدر ويا كواكبك عظماسيدر ويا ابواب
سمادركه نوازل اندن خروج ايدر (واليوم الموعود) ومجيئيله وعد اولنان يوم قيامت حقيچون (وشاهد
ومشهود) يوم جمعه ايله يوم عرفه حقيچون وياخود انكله مراد يوم جمعه ويوم نحر اوله وياخود يوم ترويه ايله
يوم عرفه اوله ويا محمد عليه السلام ايله يوم قيامت اوله ويا محمد عليه السلام ايله الله تعالى اوله ويا آدم عليه السلام ايله

يوم قيامت اوله ويا انسان ايله يوم قيامت اوله ويا بنى ادم اوزره شهادت ايدرملكله يوم قيامت اوله ويا حفظه ايله بنى
ادم اوله ويا ادم ذريتيله يوم قيامت اوله ويا الله تعالى ويوم قيامت اوله ويا اشبو امتله سائر امم اوله ويا الله تعالى
وبنى آدم اوله ويا اعضاى بنى ادمله بنى ادم اوله ويا انبيا ايله محمد عليه السلام اوله (قتل اصحاب الاخدود) اصحاب
اخدوده لعنت اولندى * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن مروى حديث مرفوعدركه ملوك ماضيهدن
بر ملكك بر ساحرى وار ايدى اول ساحر پير اولنجق ملكه اكا بر غلام ضم ايتديكه اندن سحر اوكرنه مكر اول
غلامك يولى اوزره بر راهب وار ايدى غلامك قلبى اكا ميل ايتدى كونلرده بركون غلام ساحره كيدركن يولى
اوزره بربيوك يلانه راست كلديكه اول ناسى يولدن مروره مانع اولمشدى غلام النه بر طاش الوب ديديكه
الهى راهب اكر سكا ساحردن خيرلو ايسه بو طاشله اشبو يلانى اولدرمكى بكا اسان ايت اندن اول طاشى يلانه
اتوب اولدردى بعده اول غلام اكمه وابرصى دعاسيله كيدرر اولدى برنيجه دردلرى كذلك دعاسيله كيدررردى
مكر ملكك بر جليسى وار ايدى اعمى اولدى غلام دعاسيله انك عماسن كيدردى ملك اول جليسنه عماكى كيم
كيدردى ديو سؤال ايتدكده رب تعالى كيدردى ديو جواب ويردكده ملك اكا ياوزلنوب تعذيبيله اكا غلامى
بلدردى بعده غلامه تعذيب ايدوب اولدخى راهبى بلدردى اوبله اولسه ملك راهبى منشارله ايكى شق ايتدى
بعده غلامى بر بيوك طاغك باشنه كوندرديكه اندن اشغه اتهلر غلام دعا ايدوب طاغ ملكندى انى
كتورنلر جملهسى هلاك اولوب غلام قورتلدى بعده اول غلامى بر جماعتله دريايه كوندرديكه انى اغراق ايدهلر
كمىيه بنيجك غلام دعا ايدوب كمى انلرله منقلب اولدى انلر غرق اولوب غلام صو اوزره يوريهرك طشره چيقدى
غلام ملكه واروب ديديكه سن بنم قتلمه چاره ايدهمزسن مكر كه ناسى جمع ايدوب بنى صلب ايدوب وتيركشمدن
بر اوق الوب باسم رب الغلام ديوب اول اوقى بكا اتهسن ملك انجلين ايتدى اوق غلامك صدغنه ايريجك غلام
تسليم روح ايتدى ناس انى كوريجك دفعة جميعى غلامك ربنه ايمان كتوردك ديديلر ملكه اتباعى ديديلركه شول
حذر ايتديكك ورطهيه دوشدك اوبله اولسه ملك انلر ايچون امر ايدوب خندقلر قازديلر وايچلرينه اتش ياندرديلر
واول ايمانه كلنلرى اول اتش قتنه كتورديلر كفره رجوع ايدنلرى صاليوبرديلر ايمان اوزره ثابت اولنلرى
اول اتشه اتديلر حتى بر مرأهيى كتورديلركه بيلسنجه بر صبى وار ايدى مرأه اتشه اتلمقدن تأخر ايديجك صبى
اكا اى انا سن حق اوزرهسن ناره صبر ايله كل ديدى اوبله اولسه مرأه صبى ايله كندوبى اول اتشه براقدى مقاتل
ايدر اخاديد اوچ يرده واقع اولوبدر برى نجرانده وبرى شامده وبرى فارسده اولدى اما شامده كيه بطليوس
وفارسده كيه بخت النصر تعهد ايتدى بو ايكيسى شاننده قرآن نازل اولمدى بلكه قرآنك نزولى اول نجرانده كى
اخدود شاننده اولوبدر * روايت اولنديكه بر رجل مسلم وار ايدى انجيل اوقوردى كندوبى بر كمسنهيه بر عمل
ايچون ايجار ايتدى اول انك قتنده تعهد ايتديكى عملى ايشلر وهم انجيلدن قرائت ايلردى مكر مستأجرك بر قزى
وار ايدى كورسه كه اول اجير انجيلدن اوقودقجه اندن نور ظاهر اولوردى قزانى باباسنه خبر ويروب حتى كه
باباسى دخى اول نورى كوردى اجيره اول نورك سببندن سؤال ايتديكنده اول دين اسلام نوريدرديدى اوبله
اولسه اول مستأجر وانك غيرى رجال ونسادن سكسان يدى كمسنه اسلامه كلديلر بو وقعه عيسى السلامك سمايه
رفعندنصكره ايدى نجرانده حميرملوكندن يوسف ذو نواس نام بر ملك انى ايشيديجك انلر ايچون بر خندق
قازدروب ايچنه اتش ياندردى وانلره دين عيسادن رجوعى تكليف ايتدى رجوع ايدنلرى صاليوروب دين
عيسى اوزره ثابت اولنلرى اكا ياندردى حتى بر مرأه صبيسيله اكا كتوريلوب حكايت اولنديغى اوزره دين
اسلامده ثابت اولدقلرنده ايكيسى اول اتشه براغلدى (النار ذات الوقود) اول اخدود بر ناردركه ناسله
ايقاد اولنوبدر ربيع بن انس ايدر اولناره القا اولنان مؤمنلرى نار مس ايتمزدن اول الله تعالى روحلرينى
قبض ايتدى ونار چيقوب اول اخدود كنارنده اولان كفارى ياندردى (اذ هم عليها قعود) كه اول ملك
واصحابى اخدود قتنده اوتوروب مؤمنلرك عذاب اولنديغنه نظر ايدرلردى (وهم على ما يفعلون بالمؤمنين
شهود) وانلر مؤمنلره ايتدكارى ظلمه ملكلرى عندنده برى بريچون امرده تقصير ايتمهمشدر ديو شهادت
ايدرلردى وياخود يوم قيامتده انلرك اول افعالى اوزره السنه وايديلرى شهادت ايديسردر (وما نقموا منهم
الا ان يؤمنوا بالله العزيز الحميد) اول مؤمنلردن هيچ برشىء انكار ايتمديلر الا انلركه الله تعالىيه ايمان

کتوردکلرینکه اول عزیزدر عقابندن قورقیلور حمیددر ثوابی رجا اولنور (الذی له ملك السموات والارض
والله علی کل شیء شهید) که اول الله تعالی سموات وارضك ملکی انکدر هرشیء کورر انلرك فعلنی بیلور یوم
قیامتده جزالرین قیلور (ان الذین فتنوا المؤمنین والمؤمنات ثم لم یتوبوا فلهم عذاب جهنم ولهم عذاب
الحریق) شونلرکه مؤمنون ومؤمناتی احراقله تعذیب ایلرندنصکره توبه ایتمدن فوت اولدیلر کفرلری سببیله
نارجهنم واحراقلری سببیله انلرك تعذیبندن اشد عذاب واردر* دینلدیکه عذاب حریقله مراد اول
اخدوددرکه نارك اصحاب اخدود اوزره منقلب اولوب انلری احراقیدر (ان الذین امنوا وعملوا الصالحات
لهم جنات تجری من تحتها الانهار ذلك الفوز الکبیر) شونلرکه الله تعالی یه ورسولنه ایمانله عمل صالح ایشلدیلر
انلر ایچون جنتلر واردرکه اشجاری التندن ایرمقلر اقار اشبو فوز کبیردرکه دنیا ومافیهانك جنبنده صغیر اولور
(ان بطش ربك لشدید) ربك جل شانه نك اخذی مضاعفدر (انه هو یبدئ ویعید) الله تعالی خلقی
عدمدن وجوده کتورر وموتلرندنصکره یوم قیامتده انلری احیاء واعاده ایدر ویاخود دنیاده کفرهیی بطشله
ابداء ایدر وینه اخرتده انی اعاده ایدر (وهو الغفور الودود) اول تائبی مغفرت ایدر واکا طاعت ایدنی سور
(ذو العرش المجید) اول عرشك خالقیدر ذات وصفاتنده مجیددر واجب الوجود تام القدرتدر ویا اول عرش مجید
وعلو وعظم صاحبیدر (فعال لما یرید) اول ابداء واعاده احزان واهانتدن دیلدیکنی ایشلر اکا کندینك وغیرینك
افعالندن مرادی ممتنع اولمز (هل اتیك حدیث الجنود فرعون وثمود) یا محمد سکا فرعون وثمود قوملرینك قصه
لری خبری کلدیکه موسی وصالح علیهما السلامی تکذیبلریله نیجه اهلاك اولندیلر امدی انکله متسلی اولوب
قومکنی تکذیبلرینه صبر ایله واول ایکی قومه ایریشن مصائب مثلیله مصاب اولملرندن تحذیر ایله (بل الذین
کفروا فی تکذیب) بلکه سکا وقرآنه کافر اولنلر بر تکذیبده درکه اندن تحاشی ایتمزلر امدی انلرك حالی نجن امم
مکذبه نك حالندن اعجبدرکه انلرك قصه لرین ایشیدر واثار هلاکلرین کوررلر ایکن انلردن اشد وجه اوزره
تکذیب ایدرلر (والله من ورائهم محیط) الله تعالی علم وقدرتیله انلری مشتملدر قنده اولسه لر اندن انلری
عصمت ایدر یوقدر (بل هو قرآن مجید) بلکه انلرك تکذیب ایتدکلری برحق کتاب منیفدرکه هر نازل
اولان کتب سماویه دن اول شرف قدر نظم ومعناده اول وحیددر ویا اول رب مجیدك قرآنیدر (فی لوح
محفوظ) برلوحده ثابتدرکه تحریف ویا استراق شیاطیندن محفوظدر* روایت اولندیکه الله تعالی لوح
محفوظی دره بیضادن خلق ایتدی ایکی دفه سی یاقوت حمرادندر عرشك یمیننده در الله تعالی اکا هر کونده
اوچیوز التمش کره نظر ایدر احیاء واماته ایدر خلقك کیمن عزیز و کیمن ذلیل ایدر دیلدیکی کبی ایدر تا که خلق
بیله لرکه عندنده هرشیء مقدردر* مرویدرکه الله تعالینك لوحنده یوز اون بش شریعت موجوده در الله تعالی
ایدر هر مؤمنکه اول شریعتلرك بریله بکا ملاقات ایده بن انی جنته قوررین* دینلدیکه لوح محفوظك طولی سماء
وارض بیننجه وعرضی مشرق ومغرب اراسنجه در ایکی حافه سی درویاقوتدن قلمی نوردر اصلی برملکك
حجرنده در

سورة الطارق وهی سبع عشرة آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والسماء والطارق) سماء وطارق حقیچون طارق کیجه ایچنده ظاهر اولور کوکبدر* روایت اولندیکه
ابوطالب برکیجه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم قتنده ایدی کورسه که سمادن برنجم منحط اولوب اول حوالی نور
ایله طولدی ابوطالب اندن فزع ایدوب یا محمد بونه شیدر دیدی پیغمبریمز علیه السلام ایتدی نجمدرکه رمی
اولندی الله تعالینك ایتلرندن برایتدر اول سببدن بوایت نازل اولدی (وما ادریك ما الطارق النجم الثاقب)
طارقك نه شیء ایدیکن سکا نه بیلدردی امدی اول برضیالو نجمدرکه ظلامی ویا افلاکی ضیاسیله ثقب ایدوب انده
نافذ اولورکه اول زحلدر (ان کل نفس لما علیها حافظ) هیچ برنفس یوقدر الا انك اوزره مسلط ملك واردرکه
انك اعمالنی حفظ ایدر (فلینظر الانسان مم خلق) امدی انسان نظر ایتسونکه نه شیدن خلق اولندی
(خلق من ماء دافق) برماءدن خلق اولندیکه اول رحم امه صب اولنوبدر (یخرج من بین الصلب
والترائب) که اول رجلك صلبیله مرأه نك عظام صدری اراسندن چیقارکه انکله مراد ماء رجل ایله ماء

مرأه درزیراکه ولد اول ایکیسندن حاصل اولور (انه علی رجعه لقادر) اول الله تعالی انی اماته دنصکره بعثه
قادر اولور ماء دافقدن خلقه قادر اولدیغی کبی (یوم تبلی السرائر) شول کونده که قلوبده مضمر اولان عقائد
ونیات ظاهر اولور ویا فرائض اعمال ظاهره اولور صوم وصلوة ووضوء واغتسال کبی
بیننده سرلردر حتی بر عبد اشبو عباداتی ادا ایتمشکن ادا ایتدم دیسه انی الله تعالیدن غیری احد بلمز
امدی یوم قیامتده انی ادا ایدن ایتمیندن اظهار اولنور* ابن عمر ایدر الله تعالی یوم قیامتده هرسری اظهار ایدر
سر حسن صاحبینك یوزنده زین اولور وسر قبیح ایسه صاحبینك یوزنده شین اولور (فما له من قوة ولا ناصر) اول
اولسه یه شیء انکار ایدنه کندیدن عذابی دفع ایدر قوتی ویا ناصری اولمز (والسماء ذات الرجع) سما
حقیچونکه اول هر دورده حرکته ابتدا ایتدیکی موضعه رجوع ایدر ویاخود وقت وقت یغمورله رجوع ایدر
ویاخود سحاب مائی بحاردن الوردیلان قول اوزره وقت وقت اول مائی اخذ ایچون ارضه رجوع ایدر
(والارض ذات الصدع) وارض حقیچونکه اول نبات واشجار وعیون ایچون منشق اولور تا که اول بنی ادمه
قوت اوله (انه لقول فصل وما هو بالهزل) اول قرآن برقول جددرکه حق وباطل بیننی فصل ایدر یوخسه
قول هزل دکلدر (انهم یکیدون کیدا واکید کیدا) اهل مکه قرآنی ابطال ونورنی اطفاء ایچون کید ایدرلر
بندخی انلره استدراج وحسبانلری اولمدیغی حیثیتدن انتقامله انلره کیدمی مقابل قیلورین (فمهل الکافرین
امهلهم رویدا) امدی کافرلره صبرله وهلاکلرینه استعجالی ترکله امهال یسیر ایت زیراکه عمر دنیا نه دکلو
طویل اولسه اخرتك عمر دائمنه نسبتله اقل قلیلدر

سورة الاعلی وهی تسع عشرة آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(سبح اسم ربك الاعلی) رب اعلینك اسمنی تنزیه ایت شول معانیدنکه اکا صالح اولمزکه اول قهر واقتدار ایله
عالیدر ویاخود سجودکزده سبحان ربی الاعلی دیکز وقتا که فسبح باسم ربك العظیم ایتی نازل اولدی پیغمبریمز
علیه السلام انی رکوعکزده دییکز دیدی سبح اسم ربك الاعلی ایتی نازل اولیجق انی سجودکزده دییکز دیدی
حالبوکه اندن اول رکوعده اللهم لك رکعت وسجودده اللهم لك سجدت دینوردی (الذی خلق فسوی)
که اول هرشیئی خلق ایدوب خلقنی تسویه ایتدی شول کمالی حاصل اولورشیئی انده قیلمغله (والذی قدر فهدی)
که اول اشیانك اجناس وانواع واشخاص ومقادیر صفات وافعال واجالنی تقدیر ایدوب هر برینی طبع
واختیار ایله افعالنه توجیه ایتدی میول والهامات تقدیر وخلقیله ونصب دلائل وانزال ایات ایله* مجاهد ایدر
انسانه خیر وشر وسعادت وشقاوت طریقنی وانعامه مراتعی هدایت ایتدی* دینلدیکه اشیاده منافعی خلق
ایدوب استخراجی طریقنی انسانه هدایت ایتدی ورحمده مدت جنینی تقدیر ایدوب اکا رحمدن دنیایه خروجی
هدایت ایتدی وبنی ادمه سعادت وشقاوتی تقدیر ایدوب بعده ایکی فریقدن هر برینك اوزرینه تقدیر اولنان
سبیله سلوکی تیسیر ایتدی (والذی اخرج المرعی فجعله غثاء احوی) واعشابی ودوابك مرعاسی یردن
بیتوروب خضرتندنصکره یابس واسود قلدی (سنقرئك فلا تنسی) بز سکا قرآنی جبریل قراءتیله تعلیم
ایدرز ویاخود قراءتی الهاملهسنی قاری قلورزمن بعد انی اونتمزسن حالبوکه سن امیسن تا که اول سکا ایة اخری
اوله مع ذلك سنك اموره مستقبله دن اخبارك وددیکك کبی واقع اولمسی ایاتدن ایدی (الا ما شاء الله)
مکر انیکه الله تعالی قرآندن تلاوتن نسخله اونتمغکی دیلیه* دینلدیکه انکله مراد قلت وندرت اوزره اولاندر زیرا
روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم برنمازده قراءتندن برایتی اسقاط ایتدی* ابی بن کعب انی نسخ
اولندی ظن ایدوب سؤال ایتدکده پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه انی اونتدیم (انه یعلم الجهر وما یخفی)
الله تعالی احوالکزدن اشکاره وکزلوبی بیلور ویاخود جبریل علیه السلامله جهرکی ونسیان خوفیله اکا
داعی اولان شیئی بیلور امدی ابقاء وانشاءدن صلاحك اولان شیئی بیلور (ونیسرك للیسری) بز سنی وحی
حفظنده طریقه یسرایی اعداد ایدرز (فذکر ان نفعت الذکری) امدی ناسه قرآنله وعظ ایت اول انلره
کر کسه نفع ایتسون ویا ایتمسون (سیذکر من یخشی) اول قرآنله متعظ اولور اول کمسه که الله تعالیدن
خوف ایدر قلبی انی بیلوب اکا ایمان کتورمسیله (ویتجنبها الاشقی) اول قرآن مواعظندن تجنب ایتمز

الا كافركه هر عاصيدن اشقادر ويا كافرلرك زياده شقيسيدر ✻ دينلديكه اول وليد بن مغيره واتباعيدر (الذى يصلى النار الكبرى) كه اول نار جهنمدر ... ويا نارلردنيانك يتمش جزئندن برجزءدر وياخود اول نار ... سنه داخل اولور (ثم لايموت فيها ولايحيى) بعده اول نارده اكا موت ايرمزكه عذابندن استراحت ايده وحياتده دخى اولمزكه اول اكا نفع ايده (قدافلح من تزكى) فلاح بولدى اول كسه كه كفر ومعصيتدن تطهر ايتدى ويا اول كسه عملى زاكى اولدى وياصلوت ايچون تطهر ايتدى وياماالنك زكوتن ادا ايتدى (وذكر اسم ربه فصلى) وقلب ولسانيله رب تعالينك اسمنى ذكر ايدوب نماز قلدى وجائزدركه ذكر له مراد تكبيرهٔ تحريمه اوله ✻ دينلديكه اشبو ايكى ايتك معناسى فلاح بولدى اول كسه كه صدقهٔ فطرى ادا ايدوب مصلايه تكبير ايدرك كتدى وياتكبيرات عيدى اقامت ايدوب صلوهٔ عيدى اتمام ايتدى ويارب تعالينك ذكريله تكبيرهٔ تحريمه يى ايدوب صلوات مفروضه يى اوقاتنده ادا ايتدى (بل تؤثرون الحياة الدنيا) بلكه سز حيات دنيايى وعملنى اخرت عملى اوزره اختيار ايدرسز اخرتده سزى اسعاد ايدرشيئه اشتغال ايتمزسز (والاخرة خير وابقى) حالبوكه اخرت خيرلودركه نعيمى بالذات ملذوذ درغوايلدن خالصدر ودائمدر انقطاعى يوقدر (ان هذا لفى الصحف الاولى صحف ابراهيم وموسى) اشبو قد افلحدن صكره ذكر اولنان درت ايت قرآندن اول انزال اولنان صحيفه لردن ابراهيم وموسايه نازل اولان صحيفه لرده ثابتدركه اول امر ديانتى جامع اولوب كتب منزله نك خلاصه سيدر

سورة الغاشية وهى ست وعشرون اية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(هل اتاك حديث الغاشية) يا محمد سكا يوم قيامت خبرى كلديكه انك شدتندن واهوالى هر شيئى غشى ايدر (وجوه يومئذ خاشعة) اول كونده يوزلر اولوركه ذليلدر (عاملة ناصبة) كه انلر دين اسلامك غيرى دين باطل اوزره دنياده عمل ايدر زحمت ومشقت چكرلردى عبدهٔ اوثان وكفار اهل كتاب كبى امدى الله تعالى انلرك ضلالتده كى اجتهادنى قبول ايتمز بلكه انلرى ناره ادخال ايدر ويادنياده معاصى عملن ايدرلر اخرتده نارنصبن چكرلر ويادنياده لله عمل ايتمدكلر ايچون نارده سلاسل واغلال معالجه سيله اعمال وانصاب اولنورلر ويانارده يوزلرى اوزره سوردليورلر (تصلى نارا حامية) انلر برناره داخل اولورلركه حرى كمالنده در (تسقى من عين انية) وبرعيندن ايچريلورلركه انانك حرى نهايته ايروبدر ✻ دينلديكه اكر اندن برقطره دنيا طاغلرى اوزره قونلسه اريديدى (ليس لهم طعام الا من ضريع) انلرك طعامى دكل الاضريعدركه اول هرنك اظفارى كبى براوتدر اجى ويابسدر تازه ايكن اكا شبرق دينور قوريدقده اكا دابه قريب اولمز امدى اخرتده برنجرهٔ ناريه دركه ضريعه بكزر روايت نازل اوليجق مشركون ديديلركه بزم دوه لر ضريع ايله سمرر وقرآنى تكذيب ايتديلر اويله اولسه نازل اولديكه (لايسمن ولا يغنى من جوع) اول ضريع نه سمردر ونه اجلقى كيدرر (وجوه يومئذ ناعمة) اول كونده يوزلر اولوركه متنعمه وذات بهجه در (لسعيها راضية) كه اول دنياده الله تعالينك طاعتنه اجتهاد ومعصيتدن اجتنابله اولان فعللر ينك ثوابنه راضيدرلر (فى جنة عالية) جنتده درجات مرتفعه ده درلر (لاتسمع فيها لاغية) انلر انده كلمهٔ لغو ويالغو ايدر نفس ايشتمزلر زيرا اهل جنتك كلامى ذكر وحكمدر (فيها عين جارية) انده بيكارلر واردركه صوينك جريانى كسلمز (فيها سرر مرفوعة) انده سريرلر واردركه الواحى التوندن اولوب زبرجدودر وياقوتله مرصعدر اهلى اولميجه اول مرتفعه در اهلى اكا جلوس ايدر اولسه اكا تواضع ايدر جلوس ايدبجك ينه ارتفاع ايدر (واكواب موضوعة) وانده عروه سز مدور برداقلر واردركه اوكارينه قونوب شرب ايچون تهيئه اولنمشدر (ونمارق مصفوفة) وانده برى برينك يانته قونلمش يصدقلر واردركه اوتوردقلرنده اكا دايانورلر (وزرابى مبثوثة) وانده فاخر بساطلر واردركه مؤمنلر انلرك اوزرينه اوتورلر وقتا كه الله تعالى اشبو سوره ده جنتك اشياسندن برجمله يى وصف ايلدى كفار اكا تعجب وتكذيب ايتديلر الله تعالى انلره عجائب صنعندن برجمله يى دخى ذكر ايدوب ديديكه (افلا ينظرون الى الابل كيف خلقت) انلر نظر اعتبارله دوه يه نظر ايتمزلرميكه اول نيجه خلق اولنديكه خالقنك كمال قدرت وحسن تدبيرينه دلالت ايدر شول حيثيتدنكه بلاد بعيده يه انقال

كوتوررواول عظيم ايكن حمل ايچون يره چوكب بعده ينه قالقار وانى يدنه يديلور بوينى اوزوندركه اوقارله نهوضه اول اكا عون اولور وهرنابتى رعى ايدر واونكوندن زياده صوسزلغه صبر ايدرتاكه اكا برارى ومفاوز قطعى اسان اوله انده اولان سائر منافعله يله الله تعالى ذكرده دوه يى تخصيص ايتدى زيراكه عرب اندن اعظم دابه كورمديلر اكرچه فيل اندن اعظم ايسه لكن عرب ديارنده اول قليل اولديغيچون انلر دنانى كورمش ازدر ✻ دينلديكه الله تعالى جنت سريرلرينك ارتفاعن ذكر ايديجك كفار ديديلركه اكا نيجه صعود ايديلور اويله اولسه اشبو ايتله دنياده انلره مثال كوستردى (والى السماء كيف رفعت) وسمايه نظر ايتمزلرميكه انلرده عمادلرى يوغيكن نيجه رفع اولندى (والى الجبال كيف نصبت) وطاغلره نظر ايتمزلرميكه ارض اوزره نيجه اوتاد قلنديكه ارض ميل واضطراب ايتميه (والى الارض كيف سطحت) وارضه نظر ايتمزلرميكه نيجه بسط اولندى تاكه انده سير واستقرار اسان اوله يعنى انلر بسائط ومركباتدن انواع مخلوقاته نظر ايتمزلرميكه الله تعالينك كمال قدرتى عندلرنده متحقق اولوب بعثه اقتدارنى انكار ايتميه لر اول اجلدن امر معادى اكا تعقيب ايتدى وانك اوزره تذكيرله امرى ترتيب ايدوب ديديكه (فذكر انما انت مذكر) يا محمد سن انلره وعظ ايت واخرت عذابيله انلرى تخويف ايت اكر نظر وتذكر ايتمزلرسه اكا مهموم اولمغل سندكل الامذكرسن سكا واجب اولان انجق تبليغدر (لست عليهم بمصيطر) بوخسه سن انلرك اوزره مسلط دكلسنكه انلرى تقييب وايمان اوزره اكراه ايده سن (الامن تولى وكفر) لكن انلردن اول كسه كه ايماندن اعراض وكفر اوزره اصرار ايده انك امرى الله تعالى يه مختصدر (فيعذبه الله العذاب الاكبر) اول انى اخرتده عذاب اكبرله تعذيب ايدركه اول عذاب نارداٸمدر (ان الينا ايابهم) انلرك موتدن صكره رجوعلرى بزه در (ثم ان علينا حسابهم) بعده محشرده اعمال خبيثه لرينك حسابى بزم عهده مزه در تكيم اول حكمتمز مقتضاسيدر

سورة الفجر وهى ثلاثون اية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(والفجر) فجر حقيچونكه انكله مراد صبحك انفجاريدر وياصلوهٔ فجردر ويا محرمك اول كونك فجريدركه اندن سنه منفجر اولور وياذى الحجه نك اول كونك فجريدركه زيرا ليالى عشرا كا تقرين اولندى (وليال عشر) وليالىٔ عشر حقيچونكه انكله مراد عشر ذى الحجه در اول اجلدن والفجر فجر عرفه ويا فجر نحرله تفسير اولندى ويا رمضانك عشر اواخريدر ويا عشر اخريدر ويا محرمك عشر اوليدركه اخرى يوم عاشورادر (والشفع والوتر) ودخى شفع ووتر حقيچون ✻ دينلديكه شفع خلقك كايسيدركيم (ومن كل شىء خلقنا زوجين) هر شيئدن ايكيشر صنف خلق ايتدككه اول كفر وايمان هدايت وضلالت سعادت وشقاوت ليل ونهار سما وارض بر وبحر شمس وقمر جن وانسدر ووتر ايسه (قل هو الله احد) مصداقنجه الله تعاليدر وياخود خالقك كايسى شفع ووتردر وياخود شفع ووترله مراد صلواتدركه بعض شفع وبعضى وتردر وياخود شفعله مراد صلوهٔ فجر اولوب وترله صلوهٔ مغرب اوله وياخود شفع ايام ولياليى اولوب وتر يوم قيامت اوله كه انك ليلى يوقدر وياخود شفع درجات جنات اوله كه اول سكزدر وتر ايسه دركات نار اوله كه اول يديدر وياخود شفع اوصاف مخلوقينك تضاديدركه اول عز وذل قدرت وعجز قوت وضعف علم وجهل بصر وعميدر ووتر ايسه الله تعالى صفاتنك انفراديدركه اول عز بلاذل قدرت بلاعجز قوت بلاضعف علم بلاجهل حيات بلاموتدر (والليل اذا يسر) وكيجه حقيچونكه اول نقصان سير وذهاب ايده ويامجىء واقبال ايده (هل فى ذلك قسم لذى حجر) اشبو ذكر اولنان قسمده ويامقسم به ده عقل صاحبنه مقنع ومكتفى واردركه صاحبن حلال اولميان شيئدن حجر ايدر (الم تر كيف فعل ربك بعاد) يا محمد سكا خبر ويرلمديميكه ربك جل شانه عاد قومنه نيجه عقاب ايتديكه اول عاد ابن عوص بن ارم بن سام بن نوح عليه السلامدركه هود عليه السلامك قوميدر ابالرى اسميله تسميه اولنمشلردر (ارم ذات العماد) اوكه انلر سبط ارم ويا اهل ارمدر اكر بلده لرى اسمى ارم ايديكى صحيح ايسه ذات العمادكه اول بناء رفيع وياقدود طوال ويارفعت وثبات صاحبه سيدر ✻ دينلديكه عادك ايكى اوغلى وارايدى برينه شداد وبرينه شديد دينوردى ايكيسيده قاهر ملكلر ايدى بعده شديد فوت اولوب انك ملكى دخى شداده

اولدی ارضك معمورنه مالك اولوب ملوك ارض اكا انقياد ايدیلر طقوز يوز ييل معمر اولدی بر وقتده جنتك
ذكرنی ايشيدوب بن دخی انك مثلنی بنا ايدرم ديو عدن صحرالرينك برنده اوچيوز ييلده بر جنت بنا ايتديكه
قصرلری التون وكومشدن واسطوانه لری زبرجد وياقوتدن ايدی وانده اصناف اشجار دیكوب اكا نهرلر
آقتدی واسمنی ارم تسميه ايتدی (التی لم يخلق مثلها فی البلاد) كه انك مثلی بلادده بنا اولنمدی وقتاكه
بناسندن فارغ اولدی لرشداد و وزرا وامراسيله اكا دخول ايچون كتديلر بركون بركيجه لك مسافه مابين
قالدیقده سمادن بر صيحه ايريشوب دفعة جميعی هلاك اولديلر (وثمود الذين جابوا الصخر بالواد) وربك جل
شانه نك ثمود قومنه ايتديكی عقابدن دخی سكا خبر ويرلمديميكه انلر وادی القراده طاشدن طاغلری اويوب ايچنی
بيوت ايدنديلر* دينلديكه طاغلری اول اويان ثمود قوميدر كه انلر يدی يوز مدينه بنا ايتديلر كه جميعی طاشدن
ايدی (وفرعون ذی الاوتاد) وفرعونه ايتديكی عقابدن دخی سكا خبر ويرلمديميكه اول كثرت جنود ومضارب
خيام ايچون اكا ذو الاوتاد دينلدی وياخود اول ناسی اوتادله تعذيب ايدردی* روايت اولنديكه فرعونك
بر جاريه سی وار ايدی قزينك ماشطه سی ايدی خازنی خربيلك تحت نكاحنده ايدی واول خربيل مؤمن اولوب
يوز ييل ايمانی فرعوندن كيزلدی بر وقتده اول ماشطه فرعون قزينك باشنی طرار ايكن الندن طراق يره
دوشدی لعنت اكاكه الله تعالی يه كافر اولور ديدی فرعونك قزی اكا بنم بابامدن غيری سنك الهك وارميدر
ديدی ماشطه ديديكه بنم الهم وباباك الهی وسموات وارضك الهی واحددر الوهيتنده شريكی يوقدر همان قز
طوروب اغليه رق فرعونه واردی وماشطه نك قولنی اكا خبر ويردی فرعون انی كتوروب سؤال ايتدكده ينه
اولكی قولنه موافق اكا دخی جواب ويردی اويله اولسه فرعون انی درت جانبندن يره محلادی ويلانلر وعقربلر
كتوروب اكا صوقدردی اكر الاهه كافر اولمزسك بو منوال اوزره ايكی ای سكا عذاب ايدرم ديدی ماشطه
ديديكه اگر يتمش ايه دكين دخی عذاب ايدرسن بن الله تعالی يه كافر اولمزين مكر ماشطه نك ايكی قزی وار ايدی
انك قارشوسنه كتورديلر بيوكنی اغزی ايچنه وكوچكنی ممه سی اوزرنده بوغزلديلر اول كوچكن بوغزلمغه
كتوردكلرنده ماشطه جزع ايدیجك اول قز سويليوب ديديكه ای انا صبر ايت بنم ايچون جزع ايتمه الله تعالی
سنكيچون جنتده بر بيت بنا ايدوبدرسن انك رحمت وكرامتنه ايريشورسن اندن اول قزی بوغزلديلر عقبنجه
اول ماشطه دخی جان ويروب جنته واصل اولدی بعده فرعون خربيلی استدی وانك طلبنه ايكی رجل
كوندردی واروب انی بر طاغده بولديلر كه انده نماز قلوردی وانكا وحوشدن اوچ صنف اولوب اويوديردی
انلر انی كوريجك كيرويه دونديلر خربيل ديديكه الهی سكا معلومدركه يوز ييلدنبرو ايمانمی كيزلدم
هيچ كمسه يه ظاهر اولمدی امدی اشبو ايكی رجلدن هر قنغسی بنم حالمی كيزليه انی دين حقه هدايت ايدوب
دنياده واخرتنده حاجتن ويروا كر اظهار حال ايده دنياده عقوبتن تعجيل ايتديكدن ماعدا اخرتنده مأواسنی
نار ايله ديدی اندن اول ايكيسی دونوب فرعونه واردیلر بری قصه يی فرعونه خبر ويردی اول بری ايسه ايمانه
كلندی بن بونك ديدكندن بر شیء كورمدم ديدی اويله اولسه فرعون خربيلك حالنی كتم ايدنه زياده عطالر
ايتدی وانی فاش ايدنی قتل وصلب ايتدی بعده آسيه بنت مزاحم رضی الله عنها ماشطه يه اولان جزايی
كوريجك نفسنده ديديكه بكا نيجه وسعت واردركه بن مسلمه اولوب اول كافر ايكن انك بويله فعل شنيعنه صبر
ايدم فرعون ايچرويه كليجك آسيه اكا ديديكه يا فرعون سن خلقك شرور وخبائثنده اشدیسن ماشطه يی
نيچون بيكناه قتل ايتدك فرعون ايتدی بوخسه ماشطه يه عارض اولان جنون سكاده می عارض اولدی آسيه
ايتدی بنده جنون يوقدر بنم اللهم وسنك اللهك وسموات وارضك اللهی بردر شريكی يوقدر اويله اولسه فرعون
امر ايلدی حتی كه سوره تحريم اخرنده ذكر اولنديغی منوال اوزره انی دخی قتل ايتدی (الذين طغوا فی البلاد)
كه اول عاد وثمود وفرعون بلادده طغيان وتجبر ايتديلر (فاكثروا فيها الفساد) كه انده كفر وظلمله فسادلرين
ارتورديلر (فصب عليهم ربك سوط عذاب) انلر اوزره الله تعالی انواع عذابدن صب وارسال ايتدی (ان
ربك لبالمرصاد) ربك جل شانه مرصادده در عصاتی عقاب ايچون انده مترقبدر اعمال عباددن بر شیء انك علمندن
فوت اولمز (فاما الانسان اذا ما ابتلاه ربه فاكرمه ونعمه فيقول ربی اكرمن) اما انسانكه همتی دنيا ولذائذدر
رب تعالی جل شانه انی غنا ويسرله اختبار ايدوب اكا مال ووسعت ويرسه ديركه ربم بكا ويرد كيله بنی تفضيل

ايتدی (واما اذا ما ابتليه فقدر عليه رزقه فيقول ربی اهانن) اما اول كمسه كه رب تعالی انی فقر وتقتيرله
اختبار ايدوب رزقنی تضييق ايده قصور نظر وسوء فكرندن ديركه ربم بكا اهانت ايتدی (كلا) حال
انسانك زعم ايتديكی منوال اوزره دكلدر انی غنا ايله اختيارم كرامتيچون وفقرله اختيارم هوانيچون دكلدر
بلكه اكرام معرفت وطاعته توفيقيله درواهانتم اندن معرفتی نزع ايدوب طريق هدايتدن اضلالمه در كاهی
تقتير كرامت دارينه مؤدی اولور وكاهی توسعه حب دنيايه مفضی اولور (بل لا تكرمون اليتيم) بلكه
انلرك فعلی قوللرندن اسوء در وماله تهالككلرينه اولدر زيراكه انلر يتيمه نفقه وكسوه ايله اكرام ايتمزلر (ولا تحاضون
علی طعام المسكين) واهللرينی ومسكينی اطعامه قندرمزلر (وتأكلون التراث اكلا لما) وميراثی حلال
وحرام بيننی جمعله اكل ايدرلر زيراكه انلر نساء وصبيانی توريث ايتمزلر بلكه انلرك انصباتنی اكل ايدرلردی
وياخود مورث ميراثنی حلال وحرامدن جمع ايتديكنی بيلورلكن اكل ايدرلر (وتحبون المال حبا جما)
وماله شره وحرص ايدوب حب كثيرله محبت ايدرلر (كلا) امر بويله اولمق لايق دكلدر انلر يتيم ومسكينده
امر اولندقلرين ايشلمزلر (اذا دكت الارض دكا دكا) قچانكه ارض تكرار وتكرار تزلزل ايدوب ظهرنده
اولان جبل وبنا وشجر كسر اولمسيله مستويه وياخود هباء منبث اوله (وجاء ربك والملك صفا صفا) وربك
جل شانه نك آيات قدرتی وآثار قهری ظاهر اوله وملائكه منازل ومراتبلری حسبنجه صف صف كله لر
(وجیء يومئذ بجهنم) وجهنم يتمش بيك زمام اوريلوب هر زمامه يتمش بيك ملك يابشوب زفير وتغيظله
محشره كتوريله (يومئذ يتذكر الانسان وانی له الذكری) اول حالتده انسان كافر متعظ اولور حالبوكه
اكا اتعاظك منفعتی قندن اولور (يقول يا ليتنی قدمت لحياتی) كافر ديركه نوايدی اشبو اخرتده كی حياتم
ايچون بن خير وعمل صالح تقديم ايتمش اولايدم (فيومئذ لا يعذب عذابه احد ولا يوثق وثاقه احد) اويله
اولسه يوم قيامتده الله تعالينك عذاب ووثاقنه انك غيری تولی ايتمز زيراكه جميع امور اكا مختصدر وياخود
الله تعالی كافره اولكونده كی شدت عذابی كبی وسلاسل واغلال ايله وثاقی كبی دنياده هيچ كمسه يه عذابه
قادر اولميه (يا ايتها النفس المطمئنة) دنياده عمل صالح اوزره اولان مؤتايه بعث عندنده اكرام وجهی اوزره
دينوركه يا نفس امنه كيم اعانه شك خلط ايتميوبدر وياخود الله تعالينك قضاسنه راضيه در وياانك عذابندن
امنه در ويا انك ذكريله مطمئنه در (ارجعی الی ربك راضية مرضية) ربك جل شانه نك جنتده سنكيچون
اعداد ايتديكی ثوابه رجوع ايت ربكدن راضيه وعندنده مرضيه اولديغك حالده (فادخلی فی عبادی)
صالح قوللرم زمره سنه داخل اول (وادخلی جنتی) وانلرله بيله جنتمه كير* عبدالله بن عمر ايدر قچان بر عبد
مؤمن وفات ايدر اوله الله تعالی اكا جنتدن تحفه لر ايله ايكی ملك كوندرر واكا دينوركه يا نفس مطمئنه روح
وريحانه چيق ربك جل شانه سندن راضيدر اويله اولسه اول روح مسكدن اطيب رايحه لو اولديغی حالده
جسدندن چيقار ارجاء سماده اولان ملائكه بری برلرينه ديرلركه بردن بر روح طيبه كلور اوغراديغی قپوا كا
اچيلور ملك اكا صلوة ايدر حتی كه در كاه حقه واروب اكا سجده ايدر اندن ميكائيله دينوركه بونی ارواح مؤمنينه
ايردر بعده قبری يتمش ذراع توسيع ايدبلورا كر قرآندن بيلوب عمل ايتديكی شیء وار ايسه نوری اكا كفايت ايدر
وانده عروس كبی راحتده اولوركه انی احب اهلی اويادر* دينلديكه اكا رجوع ايت دينلمسی دنيادن خروجی
عندنده اولور وجنته كير دينلمسی يوم قيامتده اولور* دينلديكه بعث عندنده هر روحه جسدنه كير ورجوع
ايت دينور علمادن اهل اشارت ايدر يعنی ای نفس كه دنياده مطمئنه سن انی تر كله الله تعالی يه رجوع ايت اكا
رجوع ايسه اخرته سلوكدر* سعيد بن جبير رضی الله عنه ايدر ابن عباس رضی الله عنهما طائفده وفات
ايدوب جنازه سنه حاضر اولدم بر طائر كاوب انك نعشنه كيردی بعده اندن چيقديغی كورلمدی دفن اولنيجق
شفير قبری اوزره غائبدن تلاوت اولنديكه (يا ايتها النفس المطمئنة) حتی كه سوره يی اتمام ايتدی

سورة البلد وهی عشرون آية مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(لا اقسم بهذا البلد وانت حل بهذا البلد) الله تعالی بلد حرامله اقسام ايدوب رسولنه ديديكه سن بو بلدده
حلالسن انده قتل وغيريدن ديلديكی ايشله كل حرمتك عظيم اولديغيچون تنكيم مشركلرسنی اول بلدكدن

اخراجکی استحلال ایتدیلر سکا شدت عداوتلری ایچون مع ذلک انک صیدنی وقطع شجرنی استحلال ایتمزلردی امدی اول انده سکا حلال قلندی انک غیریده حلال اولدیغی کبی * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه مکه نک فتحی کوننده قتال وقتلی الله تعالی حلال ایتدی بناء علیه ابن حنظلک قتلنه امر ایتدی حالبوکه اول کعبه نک استارنه تعلق ایتمشدی ودخی مقیس بن صبابه یی وغیریلری بیله قتل ایتدی امدی برقومک دمانی حلال وبر قومک ایسه حرام ایتدی هر کیم که ابوسفیانک دارنه داخل اوله اول امانده اولسون دیدی بعده دیدیکه الله تعالی سموات وارضی خلق ایلدنبرو مکه یی حرام ایتدی بندن اول وصکره ده اول هیچ کمسه یه حلال اولمیوبدر الا مکه نک فتحی کوننده نهاردن برساعتده بکا حلال قلندی بعده یوم قیامته دکین الله تعالینک حرمتیله اول حرامدر (ووالد وما ولد) وادم وذریتیله اقسام ایدرین (لقد خلقنا الانسان فی کبد) بز انسانی شدت ومشقتده خلق ایتدک اول مصائب دنیا وشدائد اخرتدن زائل اولمز که انک مبدئی ظلمت رحم ومضیقیدر ومنتهاسی موت ومابعدیدر اول رسول اللهی تسلیه درکه قریشدن متأذی اولوردی (ایحسب ان لن یقدر علیه احد) انسان قوی ظن ایدرمی که الله تعالی اندن انتقامه قادر اولمیه (یقول اهلکت مالا لبدا) انتقام وفتنده یوم قیامتده اول دیه که سمعه ومفاخره ایچون ویاخود رسول اللهه معادات ایچون مال کثیر انفاق ایتمشیدم اشبو وقتده اول بکا نفع ایتمدی (ایحسب ان لم یره احد) ظن ایدرمیکه الله تعالی انی کورمیه اعمال سیئه سی اوزره انکا عقاب ایتمیه (الم نجعل له عینین ولسانا وشفتین) بز انکیچون خلق ایتمدکمی ایکی کوزکه انکله کورر ولسانکه ضمیرندکی شیئی بیلدرر وایکی شفه کیم انکله اغزینی ستر ایدر ونطق واکل وشرب وغیریه انکله استعانت ایدر (وهدیناه النجدین) وبز انکا خیر وشر طریقن ادلهٔ واضحه ایله تبیین ایتدک (فلا اقتحم العقبة) اول انسان قوی مالنی رسول اللهک عداوتنه ارضدن شیء مرتفعک وضوحی کبی اول انفاقدن بدل یوم قیامت عقبه سن کچمکه نفع ایدر شیئه انفاق ایتمدیکه اول جهنمک اوزره ممدود جسردر قلجدن کسکین اندن عبور ایتمزمکر اول مؤمنکه خفیف الظهر اوله (وما ادریک ما العقبة) عقبه نک نه شیء ایدیکن واول نه شیئله کچیلور ایدیکن سکا نه شیء بلدردی (فک رقبة) امدی اول رقبه یی اعتاق واطلاقدر (او اطعام فی یوم ذی مسغبة یتیما ذا مقربة او مسکینا ذا متربة) ویوم مجاعه ده طعام اطعامیدر بریتیمه کیم سکا قرابتی اوله ویا مسکینه کیم فقر وضرندن ترابه ملاصق اوله (ثم کان من الذین آمنوا) ومع ذلک اشبو فک واطعامی ایدن مؤمنلردن اوله زیرا اقربانک نفعی اولمق صاحبنه ایمان مقارنتیله مشروطدر (وتواصوا بالصبر وتواصوا بالمرحمة) وبری برلرینه طاعة اللهه صبر ایله وناسه مرحمتله وصیه ایدرلر (اولئک اصحاب المیمنة) امدی انلر یمین ویا یمن صاحبلریدر (والذین کفروا بایاتنا هم اصحاب المشئمة) شونلرکه کتاب وحجتدن حق اوزره دلیل نصب ایتدیکمز شیئه ویا قرآنه کافر اولدیلر امدی انلر شمال ویا شوم صاحبلریدر (علیهم نار مؤصدة) اوزرلرینه نار مطبقه واردر * دینلدیکه کفار ناره ادخال اولندقلرنده اوزرلرینه ابواب جهنم قپانور تاکه من بعد اندن نه غم خروج ایدرونه اکا روح دخول ایدرکه انده نوع راحت بولمیه لر

سورة الشمس وهی خمس عشرة آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والشمس وضحیها) شمس وضوء وحری حقیچون (والقمر اذا تلیها) وقمر حقیچون که طلوعی شمسک غروبنه قریب اوله که اول شهرک نصف اولنده درکه شمس غروب ایتدیکنده قمرانک عقبنده اضاءت ونورله اکا خلف اولور (والنهار اذا جلیها) ونهار حقیچون که ارتفاعیله شمسی ویا ظلمتی ویا دنیایی ویا ارضی تجلیه ایده (واللیل اذا یغشیها) ولیل حقیچون که ظلمتیله شمسی ویا افاقی ویا ارضی تغطیه ایده (والسماء وما بنیها) وسماء وانی بنا ایدن الله تعالی حقیچون (والارض وما طحیها) وارض وانی بسط ایدن الله تعالی حقیچون (ونفس وما سویها) جن وانسدن هر نفس وانی تسویه وتعدیل ایدن حقیچون (فالهمها فجورها وتقویها) که اول نفسه خیر وشری تبیین وطاعت ومعصیتی تعلیم ویا اکا فجور وتقوایی الزام ویا مؤمنده تقوایی وکافرده فجوری خلق ایتدی (قد افلح من زکیها) فوز وسعادته ایردی الله تعالی انی اصلاح وذنوبدن تطهیر وطاعتنه توفیق ایتدی (وقد خاب من دسیها) خیبت وخسارته ایردی اول کمسه که انی الله

تعالی

تعالی خذلان وفساده ترک ایتدی ویاخود معنی فلاح بولدی اول کمسه که نفسنی تزکیه واصلاح ایدوب طاعته تحمل ایتدی وخائب اولدی اول کمسه که نفسنی اهلاک واضلال ایدوب معصیته تحمیل ایتدی (کذبت ثمود بطغویها) ثمود قومی طغیان وعداوتلری سببیله رسوللرینی تکذیب ایتدیلر (اذ انبعث اشقیها) شول وقتکه انلرک غایتده شقیسی اولان قدار بن سالف ویا اشقیالردن برجماعت ناقه نک عقرنه سرعت ومبادرت ایتدیلر (فقال لهم رسول الله ناقة الله وسقیها) الله تعالینک رسولی صالح علیه السلام انلره دیدیکه ناقه یی عقردن وماءدن شربنه تعرضدن حذر ایلک (فکذبوه فعقروها) انلر ایسه صالح علیه السلامی تکذیب ایدوب ناقه یی عقر ایتدیلر (فدمدم علیهم ربهم بذنبهم فسویها) الله تعالی انلرک اوزرینه ذنبلری سببیله عذابی اطباق ایدوب اول حالتی جمیعنه تسویه ایتدی صغیر وکبیردن هیچ بری انک عذابندن خلاص اولمدی (ولا یخاف عقبیها) حالبوکه الله تعالی ثمودک هلاکی عاقبتندن وتبعه سندن خوف ایتمز

سورة اللیل وهی احدی وعشرون آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(واللیل اذا یغشی) لیل حقیچون که اول ظلامیله شمسی ویا نهاری ویا هر موارات ایتدیکی شیئی قابلیه (والنهار اذا تجلی) ونهار حقیچون که ظلمت لیلک زوالیله ظاهر ویا طلوع شمسله متبین اوله (وما خلق الذکر والانثی) واول الله تعالی حقیچون که هر توالدی اولان نوعدن ذکر وانثایی ویا ادم وحوایی خلق ایتدی (ان سعیکم لشتی) سزک دنیاده عملکز مختلفدر بعضکز جنت ایچون وبعضکز نار ایچون عمل ایدر * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر جمیع ناس ایکیدن خالی دکل یا نفسنی طاعته استعمال ایله عذاب اللهدن قورترر ویا انی مخالفته ارسال ایله نارده احتباسه سبب اولور (فاما من اعطی واتقی) اما اول کمسه که مالندن حق اللهی ادا ایده وشرک وعصیاندن صاقنه (وصدق بالحسنی) وکلمهٔ حسنایی که اول (لا اله الا الله) کلمه سیدر ویا جنتی تصدیق ایده ویا الله انفاقی مقابله سنده خلفی اولور ایدیکنه الله تعالینک وعدنه ایقان ایده (فسنیسره للیسری) بز انکا طریقهٔ یسرایی یعنی یسر وراحته مؤدی خصلتی توفیق وتیسیر ایدرز (واما من بخل واستغنی) اما اولکه مالنی طاعته انفاقدن بخل ایده ولذات دنیا ایله ثواب اللهدن استغنا ایده (وکذب بالحسنی) وکلمهٔ حسنایی ویا جنتی تکذیب ایده (فسنیسره للعسری) بز انکا طریقهٔ عسرایی یعنی عسر وشدته مؤدی اولور خصلتی تیسیر ایدرز (وما یغنی عنه ماله اذا تردی) حالبوکه انکا بخل ایتدیکی مال نفع ایتمز قچانکه اول هلاک ویا حفرهٔ قبره ویا قعر جهنمه واقع اوله * پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایدر بو ادمدن هر کمسه نک جنت ویا ناردن مکانی ازلدن تقدیر اولنمشدر بر رجل دیدیکه اویله اولسه امریمزی تقدیره حواله ایدوب عملی ترک ایدلمی پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه عملی ترک ایتمکز عمل ایدک هر کمسه اکا تیسیر اولنان عملک مکانیچون خلق اولنوبدر اهل شقایه شقا عملی واهل سعادته سعادت عملی تیسیر اولنور بعده (فاما من اعطی) دن (للعسری) یه دکین تلاوت ایتدی اشبو ایاتک سبب نزولنده * دینلدیکه انصاردن بر رجلک بر نخله سی اولوب مکرانک فقیر برقومشوسی وار ایدی اول نخله نی میوه سندن اول فقیرک دارنه دوشدکده صبیانی انی الوب یرلردی نخله صاحبنه ویرمزلردی نخله صاحبی انلردن پیغمبریمز علیه السلامه شکایت ایدیجک پیغمبریمز علیه السلام دیدیکه اول نخله کی بکا ویرسکا انک یرینه جنتده بر نخله ویره یین اول ایسه اکا راضی اولمدی بعده ابو الدحداح نام صحابی ملاقی اولوب کندینک بر حائطیله اول نخله یی صاحبندن اشترا ایدوب امدی یا رسول الله اول نخله یی بنکله جنتده کی نخله یه دکشرمیسن دیدی دکشدم دیوب انی اول صبیانی اولان انصاری یه ویردی اویله اولسه ابو الدحداحله اول صاحب نخله شاننده اشبو ایت نازل اولدی (ان علینا للهدی) بزم عهده مزه درکه طریق هدایی طریق ضلالدن تبیین ایده وز (وان لنا للاخرة والاولی) واخرت ودنیا بزم ایچوندر اول ایکیسنک ثوابندن دیلدیکمز کمسه یه دیلدیکمز شیئی ویررز (فانذرتکم نارا تلظی) یا اهل مکه سزی قرآنله تخویف ایدرین بر ناردنکه اهلی اوزره التهاب واشتعال ایدر (لا یصلیها الا الاشقی الذی کذب وتولی) اول ناره داخل اولمز مکر شول کافرکه حقی تکذیب ایدوب طاعتدن اعراض ایده (وسیجنبها الاتقی الذی یؤتی ماله یتزکی) واول ناردن تباعد ایدر اول کمسه که شرک

نی

ومعاصیدن صاقنور مالنی سبیل خیراته ویررکه عند الله زاکی اوله (وما لاحد عنده من نعمة تجزی)
حالبوکه اول اتقانک عندنده هیچ کمسه نک نعمتی یوقدرکه ویردکیله اول نعمته مجازات قصدین ایده (الا ابتغاء
وجه ربه الاعلی) بلکه ویره‌سی دکل الا رب تعالینک وجه کریمن طلب ایچوندر یوخسه نعمت مکافاتیچون
دکل (ولسوف یرضی) یوم قیامتده اول اتقی اکا ویریلن ثوابه راضی اولسردر جمیع مفسرین قولنده
اشبو (وسیجنبها) دن سوره آخرینه دکین اولان آیات کریمه ابو بکر الصدیق رضی الله عنه شاننده نازل
اولوبدرکه اول مالیکدن مشرکین یدلرنده اذا اولنور کوربجک اشترا ایدوب اعتاق ایدردی جمله دن بلال بن
ابی رباح رضی الله عنه امیه بن خلف یدنده ایدی اسلامنده صادق اولدیغی سببدن انی امیه هر کون اویله
وقتنده بطحاء مکه یه چیقاروب ارقه‌سی اوزره یاتروب وبر بیوک طاشی کوکسی اوزره قویوب کیدردی محمدک
دیننه‌دن رجوع ایتمزسن مونکه دکین سکا بو وجهله عذاب ایدرین دیردی ابو بکر رضی الله عنه انی اول حالده
کوربجک امیه‌یه دیدیکه بو ضعیفه نیچون بویله عذاب ایدرسن بن اندن کوجلو وقوتلو بر سیاه غلامم وارسنک
دیننکده درسنک بو غلامکله انی دکیشه‌لم اولدخی نعم دیوب بلالی اندن الدیغی کبی ازاد ایتدی وبلالدن غیری
هجرتدن اول التیسن دخی الوب مشرکین ایدندن قورتردی انکبری عامر ابن فهیره ایدی بدر واحد
غزالرنده حاضر اولوب بئر معونه‌ده شهید اولدی وبری زنیره ایدی ازاد اولدیغی حینده بصرینه عمی اصابت
ایتدی قریش دیدیلرکه انک بصرینی لات وعزی کیدردی زنیره ایتدی والله لات وعزی نفع وضره قادر
دکلدرسز کذب ایدرسز اویله اولسه الله تعالی اکا بصرینی رد ایتدی وایکسی دخی نهدیه وقزی ایدی سیده‌لری
انلری طحن ایچون کوندروب بن سزی والله ابدا ازاد ایتمزم دیدی انلری دخی ابو بکر الصدیق رضی الله عنه
الوب ازاد ایتدی وبری دخی بنو مومل‌دن بر جاریه ایدی عذاب اولنوردی انی دخی الوب ازاد ایتدی وبری دخی
ام عمیس ایدی انی دخی الوب ازاد ایتدی

سورة الضحی وهی احدی عشرة آیة مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والضحی) ضحی حقیچونکه اول ارتفاع شمس وقتیدر انکله تخصیصه سبب زیرا که انده نهار قوی اولور
والله تعالی انده موسی علیه السلامه سویلیوبدر وسحره سجده‌یه واروبدر ویا انکله مراد نهارک کلیدر
(واللیل اذا سجی) ولیل حقیچونکه ظلامی اقبال ایدوب هر شیئی انکله تغطیه ایده ویا ظلامی سکون واستقرار
ایدوب من بعد ازدیاد یوقدر ایتمیه (ما ودعک ربک وما قلی) یا محمد ربک جل شانه سنی ترک ایتمدی وسکا بغض
ایتمدی * روایت اولندیکه پیغمبریز صلی الله علیه وسلم مشتکی اولوب ایکی اوچ کیجه قیامه قادر اولمدی ابو
لهبک زوجه‌سی کلوب دیدیکه ظن ایدرینکه یا محمد سنی ربک ترک ایتمش اوله زیرا ایکی اوچ کیجه‌دنبرو وانک
سکا قریب اولدیغن کورمزین اول اجلدن بو اوچ آیت نازل اولدی * مفسرون ایدر یهود پیغمبریز صلی الله علیه
وسلمه ذو القرنین واصحاب کهف وروحدن سؤال ایتدکارنده انی ایرته خبر ویره‌یم دیوب انشاء الله
دیمدیکیچون اون ایکی ویا اون بش ویا قرق کون اندن وحی محتبس اولدی ویاخود وحیک احتباسنه سبب
بیتنده جرو کلب وار ایدی اویله اولسه مشرکون دیدیلرکه محمدی ربی ترک ایتدی (وللآخرة خیر لک من
الاولی) یا محمد آخرت سکا دنیادن خیرلودر زیرا که آخرت باقیه در شوائبدن خالصه‌در دنیا ایسه فانیه‌در
مضارله مشوبه‌در ووقتا که الله تعالی اکا دنیاده وحی وکرامتله زائل اولمزایدیکنی تعیین ایتدی آخرتده اندن اجل
واعلاینی وعد ایتدی ویاخود یا محمد امرک نهایتی بدایتندن خیرلودرکه رفعت وکماله تصاعددن زائل اولمزسن
(ولسوف یعطیک ربک فترضی) ربک جل شانه سکا بر مرتبه عطاء جزیل ایدیسردرکه سن اکا راضی اولورسن
اما دنیاده کمال نفس وظهور امر واعلاء دین کبی وآخرتده حوض وشفاعت وشهادت کبی بعده اکا ابتداء
نشئه‌سنده ویردیکی بعض نعمی ماللده فضلنه مترتب اولسون ایچون ذکر ایدوب دیدیکه (الم یجدک یتیما فآوی)
یا محمد ربک جل شانه اتانک وانانک موتندنصکره سنی یتیم صغیر فقیر بولدیی حالبوکه سکا مال ومأوی ترک
ایتمشلردی اویله اولسه عمک ابو طالبه ضم ایدوب انی سکا مأوی وتربیتکه متعهد وموتنکه کافی قلدی
(ووجدک ضالا فهدی) وسنی حکمت وشرایع واحکامدن خالی بولوب وحی والهام وتوفیقله سکا هدایت

ایتدی (ووجدک عائلا فاغنی) وسنی فقیر بولوب خدیجه‌نک مالیله بعده غنائمله سنی غنی ایتدی ویا سنی
ویردیکی رزقله راضی ایتدی * پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایدر غنی دنیا متاعنک کثرتیله دکلدر بلکه غنا قلبک
غناسیدر وینه پیغمبریز علیه السلام ایدر فوز وفلاح بولدی اول کمسه‌که رزقی کفاف اوله والله تعالینک
ویردیکی رزقه قانع اوله (فاما الیتیم فلا تقهر) یتیمی تحقیر ایتمکل ویا اکا قهر ایدوب ضعفیچون مالنی المغل
پیغمبریز علیه السلام ایدر بیوت مسلمیندن خیرلو بیت اولدرکه انده یتیم اولوب اکا احسان ایدیله وشر بیت
اولدرکه انده یتیم اولوب اکا اساءت اولنه وایکی پرمغن ضم واشارت ایدوب دیدیکه بن وکافل یتیم جنتده
بیله یز (واما السائل فلا تنهر) وسائلی قپوکدن زجر ایتمه‌که بذل یسیرله وکلمهٔ طیبه ایله رد ایلکل ابراهیم
ابن ادهم ایدر سائللر آخرت بریدیدر قپوکزه کلدکده کانه دیرکه آخرته برشیٔ کوندررمیسزکه انده انی
اهللریکزه ایرکوره‌لم * دینلدیکه سائلله مراد طالب علمدر (واما بنعمة ربک فحدث) وربک جل شانه‌نک
نعمتنی تحدیث ایت یعنی قرآنی ناسه تبلیغ ایت ونبوتکی تحدیث ایت ویا اشبو سوره‌ده ذکر اولنان نعمتلره
شکر ایت * پیغمبریز علیه السلام ایدر اول کمسه‌که معروفک قلیلنه شکر ایتمیه کثیرنه دخی شکر ایتمز واولکه
ناسه شکر ایتمیه الله تعالی‌یه دخی شکر ایتمز والله تعالینک نعمتنی تحدیث شکردر وانی تحدیثک ترکی کفردر
ابن عباس رضی الله عنهما ایدر بن ابی بن کعبدن اوقودم اول ایدر بن رسول الله صلی الله علیه وسلمدن
اوقودم والضحی سوره‌سنی تمام ایتدیکنده بکا امر ایتدیکه تکبیر ایدم تا قرآنک تمامنه دکین هر سوره آخرنده انی
ایدم واکا سبب اولدرکه اشبو سوره اوانده ذکر اولنان سببله پیغمبریز علیه السلامدن وحی محتبس اولیجق
مشرکون دیدیلرکه محمدی ربی هجر وترک ایتدی اویله اولسه پیغمبریز علیه السلام اکا زیاده مغموم
ومحزون اولدی بعده والضحی سوره‌سی نازل اولیجق اکا سرورندن تکبیر ایدوب من بعد انی امتنه
سنت ایتدی

سورة الم نشرح وهی ثمان آیات مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(الم نشرح لک صدرک) بز سنک صدرکی توسیع ایتمدکمی حتی که مناجات حقه ودعوت خلقه قابل اولدی
ویاخود اکا ایداع ایتدیکمز علم وحکم ایچون توسیع ایدوب جهل ضیقنی اندن کیدردک ویاخود قلبکی وحی
تلقی‌یه تیسیر ایتدک حالبوکه اندن اول اولسکا مشقتلو ایدی * دینلدیکه انکله مراد روایت اولناندرکه جبریل
علیه السلام انی صباوتی حالنده ویا معراج قبیلنده انک قلبنی استخراج وغسلدنصکره انی ایمان وعلمله
طولدردی (ووضعنا عنک وزرک الذی انقض ظهرک) وسندن حط ایتدک شول فرطاتکی که قبل البعثه
اول سندن صدور ایله ظهرکه ثقیل اولوب انی انقاض ایتدی ویا اینکه قومک ضلالن کوروب ارشادلرندن عاجز
اولدک ویا انلری ایمانه دعوتکده اصرار واذاده تعدیلرین کوردک (ورفعنا لک ذکرک) وذکریکی رفع ایتدک
شولوجهله کیم بن ذکر اولندیغمده سن دخی بنمله ذکر اولنورسن یعنی اذان واقامت وتشهد وخطبه‌ده حتی که
برکمسه الله تعالی‌یه عبادت ایدوب هر شیئنده انی تصدیق ایتسه الا بوکه محمدک رسول الله ایدیکنه شهادت ایتمیه
انک هیچ بری اکا نفع ایتمز بلکه کافر اولور ضحالک ایدر یعنی انک ذکرنسز صلوة وخطبه‌سی جائز اولماز (فان مع
العسر یسرا) یا محمد صددنده اولدیغک ضیق صدر ومنقض ظهر اولور وزروقوتکدن کوردیکک ضلال واذاء
امثالی شدائدله بیله شرح صدر ووضع وزر واهتدایه توفیق واردر (ان مع العسر یسرا) وعد مذکوری
تأکید ورجائی تعظیم ایچون تکرار اولندی اشبو آیت نازل اولیجق پیغمبریز صلی الله علیه وسلم ایتدی سزه
بشارت اولسونکه سزه یسر کلدی بر عسر ایسه ایکی یسره غالب اولمز * ابن مسعود رضی الله عنه ایدر اکر
عسر بر حجره‌ده اولسه یسر انی استیوب اوزرینه داخل اولوردی * دینلدیکه عسرک ایکیسی بیله معرفه
اولدیغیچون معناده واحددر ویسرک ایکیسی بیله نکره اولدیغیچون لفظ ومعناده ایکیدر * دینلدیکه اول ایکی
یسرک بری پیغمبریز علیه السلام زماننده مسلمینه تیسیر اولنان فتوحدر وبریدخی خلفا زماننده تیسیر اولنان
فتوحدر وجائزدرکه مراد یسر دنیا ایله یسر آخرت اوله * دینلدیکه اول پیغمبریز صلی الله علیه وسلمی تسلیه‌در
عسرله مراد اهل مکه‌نک انی مکه‌دن اخراجیدر ویسر اول انک مدینه‌یه دخولی وایماننده اصحابنک تکثیریدر

ويسرثانى مكه نك فتحى كوننده انك واصحابنك عز ونصرله اكادخوايدر (فاذا فرغت فانصب) صلوة
مكتوبه دن فراغكده رب تعالى يه دعكوب مشغول اوله رغبت ايتكه انى سكاويره وياجهاددن فراغنده سنى
عذابدن انجا ايدرشيئده كندوكى اتعاب ايت وياتشهددن فراغنده دنيا واخرتك ايچون دعا به منتصب اواغل
ويا تبليغ رسالتدن فراغكده كندك ومؤمنلر ايچون استغفار ايت (والى ربك فارغب) وربك جل شانه دن
جميع احوالكده حاجتك ديلكل غيريدن دكل زيراكه يالكز اول انى روايه قادر اولور وياخود ناردن رهبت وجنته
رغبت ايدراولديغك حالده الله تعالى يه تضرع ايت

سورة التين وهى ثمان ايات مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(والتين والزيتون) تين وزيتون حقيچون ثماريننده اشبوايكيسى ايله تخصيص اولندى زيراكه تين فاكهه
طيبه در فضلاتى اولمز وغداء لطيف سريع الهضمدر ودواء كثير النفعدركه اول طبيعتى تليين وبلغمى تحليل
وكليه لرى تطهير ومثانه ده كى رملى كيدررو كبد وطحالك سده سنى فتح ايدروبدنى سمين ايدرحديثده كلديكه تين
بواسيرى قطع ايدرونقرس علتنه نفع ايدراماكه زيتون فاكهه وادام ودوادرودهنى كثير المنافعدر مع هذا
بريرده بتركه انده دهنيتده اثراولمزه دينلديكه اول ايكيسى ايله مراد ايكى جبلدر برى جبل تيندركه دمشق
انك اوزرنده دروبرى جبل زيتوندركه بيت المقدس انك اوزرنده در زيرا اول ايكيسى ارض مقدسه دندر
تين وزيتون منبتيدروياخود مراد مسجد دمشقله مسجد بيت المقدسدروياخود تين مسجد اصحاب كهفدر
وزيتون مسجد ايليادر (وطور سينين) وجبل طور حقيچونكه موسى عليه السلام انك اوزرنده رب تعالى يه
مناجات ايتديكه انك موضعنه سينين وكذلك سينادخى دينور (وهذا البلد الامين) واشبو بلد حقيچونكه
اكاداخل اولان امنده اولور اول مكه شهريدر (لقد خلقنا الانسان فى احسن تقويم) بزانتصاب قامت
وحسن صورت وخواص كائنات ونظائرسائر ممكناتى استجماعله انسانى احسن تعديلده خلق ايتدك حالبوكه
انك غيرى هرحيوان يوزى اوزره منكب خلق اولنوبدر (ثم رددناه اسفل سافلين) بعده بزانى حسن
وقوت وكمال شبابندنصكره احوال سافلينك اسفلنه رد ايتدك كه اول ضعف وهرم وارذل عمردرحتى صبى كبى
اولمده فهم ايتمز اولور وياكفر وفجور ايچون موتندنصكره ناره رد ايده رز معناى اول اوزره مراد اولوركه
عقللرى زائل اولوب عمللرى كسيلور انلرايچون حسنه يازلمقدن قالور (الا الذين آمنوا وعملوا الصالحات
فلهم اجر غير ممنون) لكن شونلركه مؤمن اولوب عمل صالح ايشاديلر انلر ارذل عمره رد اولنمز وياناره داخل
اولنمزلر* دينلديكه قرآنى اوقيوب موجبله عمل ايدن كمسنه ارذل عمره رد اولنمزامدى انلرك قوتلرى كندكده
عقللرينه ضعف ايردكده اجرلرى كسلمز بلكه كما كان حال شبابلرنده وكمال قوتلرنده ايشليوكلدكلرى اعمال
صالحه نك اجرى موتلرينه دكين يازيلور اول انلره عملسز اجر اولور (فما يكذبك بعد بالدين) يامحمد اشبو
دلائلدنصكره دلالت وياناطقله يوم جزايى اخبار كده سنى نه شئ تكذيب ايدروياخود ياانسان الله تعالى
سنى احسن تقويمده خلق ايدوب كمال استوايه ايركورديكندنصكره سنى ارذل عمره ردنى بيلور كن يوم جزايى
انكار وتكذيبه سنى نه شئ تحميل ايدر (اليس الله باحكم الحاكمين) ذكر اولنان خلق ورده قادر اولان
الله تعالى صنع وتدبيرده اعدل حاكمين دكلميدرخلقدن هر برينه اهل اولديغى شيئله حكم ايدراحوال
مذكوره يه قدرتى كبى اعاده يه دخى قدرتى ايرر* پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بركمسنه كه والتين والزيتون
سوره سن اوقيوب آخرينه ايرشه بلى وانا على ذلك من الشاهدين ديسون

سورة العلق وهى تسع عشرة آية مكيه

بسم الله الرحمن الرحيم

(اقرأ باسم ربك الذى خلق) يامحمد قرآنى ربك جل شانه نك اسميله افتتاح وياانكله استعانت ايدراولديغك
حالده اوقوغل كه اول هرشيئى خلق ايتدى اكثر مفسرين ايدر قرآندن اول نازل اولان اشبو سوره در
مالم يعلم قولنه ايرنجه* عائشه رضى الله عنها ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه اول وحى اولنان رؤياى صالحه
ايدى مناميده هرنه كورسه فلق صبح كبى ظاهر اولوردى بعده خلوته رغبت ايدوب جبل حراده مغاره ده

ماشاء الله زمان كيجه وكوندز عبادته مشغول اولدى حتى كه اكا برملك كلوب اقراء يعنى اوقوغل ديدى
اول ديديكه بن اوقومق بيلمزم نه اوقويايم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر اندن ملك بنى قتى صقدى بعده بنه
بكا اوقو ديو تكرار ايلدى بن ينه اولكى جوابى وير يجك اول بنى تكرار صقدى بومنوال اوزره اوچ
دفعه وقوعندنصكره ديديكه اقرأ باسم ربك الاعلى حتى كه مالم يعلم قولنه ايردى اويله اولسه دتريه رك خديجه
رضى الله عنها قتنه كلوب بنى اورتيكز ديو اورتندى بعده قصه يى خديجه يه خبرويروب نفسم اوزره
قورقارم ديدى خديجه ايتدى والله اول سنى اخذا يتمز زيراكه سن صلهٔ رحم ايدروضيفكه ضيافت ايدروسائر
خصال حميده يى ايدرسن بعده خديجه انى ابن عمى ورقه بن نوفله ايلتديكه اول زمان جاهليتده نصرانيت
اوزره اولوب انجيلدن لغت عربيه ايله ماشاء الله نيجه اشيا يازمشدى شيخ كبيرا عمى ايدى پيغمبريمز صلى
الله عليه وسلمك ماجراسن اكا ذكر ايديجك ورقه ديديكه اشبو ذكر ايتديكك شول ناموسدركه
الله تعالى آنى موسى عليه السلامه دخى انزال ايتمشدى اكرحيوتده قالورسم سكا نصرت ايدردم زيراكه
قومك سنى ارالرندن چيقاريسردر تحكيم سندن اقل بوحالت ايرن رجالى قوملرى ارالرندن
چيقارمشلردى بعده برقاچ ايام مدنصكره ورقه فوت اولدى وپيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن وحى كسلدى
اندن اكا زياده حزن ايردى برمرتبه ده كه برنيجه كره بيوكسك طاغلرك باشنه چيقديكه كندوبى اندن اشغه
براغه اول حالنده جبريل عليه السلام اكاظاهر اولوب يامحمد سن الله تعالينك حق رسولى سن ديو تسليه
ايدوب وكندوبى اندن اشغه براقدن منع ايدردى حتى كه من بعد وحينك نزولى واستمراريله قرير العين اولدى
(خلق الانسان من علق) انسانى علقه لردن خلق ايتدى وقتاكه اول واجبات معرفت الله اولدى اول نازل
اولان انك وجودنه وفرط قدرتنه وكمال حكمتنه دلالت ايدرشئ اولدى (اقرأ وربك الاكرم) يامحمد قرأنى
اوقوغل كه ربك تعالى كرمده هركريم اوزره زائددركه غرضنسز انعام ايدروخوفسز حلم ايدر (الذى علم بالقلم)
كه اول قلمله خط وكتابت تعليم ايتدى (علم الانسان مالم يعلم) اول انسانه بيلمديكنى بلدردى شول وجهله كم
آنده قوى خلق ايتديكندنصكره اكا نصب دلائل وانزال آيات ايتدى (كلا ان الانسان ليطغى ان رءاه
استغنى) حقا كه نعمت اللهيه كافر اولان انسان حدى تجاوز ودينه استكبار ايدرحتاكه كندوبى غنى كوره
دينلديكه يعنى لباس وطعام وغيريده منزلتندن منزلهٔ اخرى يه ارتفاع ايدر* دينلديكه اشبو ايت ابوجهل
شاننده نازل اولوبدركه اول چقان برماله اصابت ايتسه ثياب ومركب وطعامن ارتورردى (ان الى ربك الرجعى)
حالبوكه ياانسان رجوعك رب تعالى يه در امدى طغيانك عاقبتندن حذر ايت (ارايت الذى ينهى عبدا اذا
صلى) كوررميسن شول كمسنه يى كه عباداللهدن بر عبدى صلاتدن نهى ايدر اشبوايت ابوجهل شاننده نازل
اولوبدركه اول ديديكه اكر محمدى سجده ايدركوررسم بوينى اوزره چكنردم چون اول عزمله اكا واردى اردنه
حكامكه باشلادى اكا نيچون بويله ايدرسن دينلدكده ديديكه بنمله محمد بيننده آتشدن خندق واهوال واجنحه
كوردم پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ديديكه اكراول بكا قريب اولسه ملائكه انى پاره پاره ايدردى (ارايت
ان كان على الهدى اوامر بالتقوى) بكا خبرويرشول كمسنه دن كه اكرمصلى دين حق اوزره اولسه وياخود
ناسه ايمان وعمل صالحله امر ايتسه (ارايت ان كذب وتولى) بكا خبرويركه اول صلوتدن نهى ايدن دينى
تكذيب وايماندن اعراض ايتسه (الم يعلم بان الله يرى) اول نهى ايدنى بيلمزميكه الله تعالى انك صلوتدن
نهيى وسائرافعال قبيحه سنى كورور (كلا) امدى اول نهى ايدن اول فعل سيئدن ارتداع ايتسون
(لئن لم ينته لنسفعا بالناصية) اكراندن منتهى اولمزسه بزانك ناصيه سن قهر وشدتله اخذ ايدرز (ناصية
كاذبة خاطئة) كه اول ناصيه صاحبى كذب وخطاله متصفدر وقتا كه ابوجهل پيغمبريمز صلى الله عليه
وسلمى صلوتدن نهى ايتدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم آنى زجر ونهر ايتدى ابوجهل پيغمبريمز عليه السلامه
ديديكه والله سنك اوزريكه اشبو وادى يى خيل جرد ورجال مرد ايله طولدرايم الله تعالى ديديكه (فليدع ناديه
سندع الزبانية) امدى اول قوم وعشيرتن چاغروب انلرله استنصار ايتسون بزدخى زبانيلرى چاغررز انى ناره
سوريه لر (كلا لا تطعه واسجد واقترب) امدى يامحمد تثبت ايدوب انك صلوتدن نهينه اطاعت ايتمكل بلكه
طاعت اوزره ثابت اول سجوده مداومت ايدوب اعمال صالحه ايله الله تعالى يه تقرب ايت پيغمبريمز صلى الله

علیه وسلم ایدر عبدك رب تعالی یه زیاده قریب اولمسی ساجد اولدیغنده در

سورة القدر وهی خمس آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(انا انزلناه فی لیلة القدر) بز قرآنی لیلهٔ قدرده لوح محفوظدن سماء دنیایه بیت عزته انزال ایتدك بعده جبریل علیه السلام انی یکرمی ویا یکرمی اوچ ییلده ازمان متفرقه ده پیغمبر یز صلی الله علیه وسلمه انزال ایتدی (وما ادریك ما لیلة القدر) سکا لیلهٔ قدرك غایت فضلنی نه شیء بیلدردی اول لیلهٔ قدرله تسمیه اولندی زیرا الله تعالی اول لیلهده برسنهدن سنهٔ مقبلهیه دکین واقع اولور اجل ورزق وموت وسائر امور واحکامله سموات وارض خلق اولنمزدن اول تقدیر اولنان مقادیری مواقیتنه سوق وتنفیذ ایدر * دینلدیکه اول شهر رمضانده در وبعضیلر دیدیکه اول لیالی سنهنك برنده در حتی برکسنه مرأهسنك طلاقی ویا عبدنك عتقنی لیلهٔ قدره تعلیق ایتسه یمین ایتدیکی حیندن برسنه تمام اولمینجه اول طلاق وعتق واقع اولمز اشبو قول ابن مسعود رضی الله عنهدن مرویدر دیمشکه برکسه برسنهنك لیالیسنی قائم اوله اول لیلهٔ قدره اصابت ایدر ابن عمر آنی ایشیدیجك دیدیکه الله تعالی ابو عبد الرحمانه رحمت ایده اول لیلهٔ قدرك شهر رمضانده ایدیکن بیلور لکن اول قولیله مرادی ناسك اکا اتکالندن منع ایدی اکثرون انی رمضانك عشر اخیری اوتارسنده در دیدیلر که الله تعالی انی اخفا ایتدی تا که ادراك طمعیله لیالی رمضانك جمیعنده عبادته اجتهاد ایدوب ثوابلرین کثیر ایده (لیلة القدر خیر من الف شهر) لیلهٔ قدرده قیام وعبادت خیرلودر بیك ای قیام وعبادتدنکه انده لیلهٔ قدر اولمیه * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر پیغمبر یز صلی الله علیه وسلمه بنو اسرائیلدن بر رجل ذکر اولندیکه اول بیك ای فی سبیل الله جهادده سلاحن اوموزندن ایندرمدی پیغمبر یز صلی الله علیه وسلم انك اول عملن بکنوب امتی ایچون انك مثلنی الله تعالیدن تمنی ایتدی ودیدیکه یارب امتمك عمرلرین قصیر وعمللرین قلیل ایتدك اویله اولسه الله تعالی بوامته لیلهٔ قدری ویردیکه انلرك اول لیلهٔ شریفهده کی عبادتلری اول اسرائیلینك اول مدتده اولان جهادندن خیرلودر * سعید بن المسیب ایدر برکسهکه بر ییلدن بر ییله دکین اخشام ویتسو نمازین جماعتله قیله لیلهٔ قدردن نصیبین اخذ ایدر عائشه رضی الله عنها پیغمبر یز صلی الله علیه وسلمه دیدیکه اکر بن لیلهٔ قدره ایرشسم نه دعا ایدهیم ایتدی دیکل که * اللهم انك عفو کریم تحب العفو فاعف عنی (تنزل الملائکة والروح فیها باذن ربهم من کل امر) اول لیلهٔ قدرده الله تعالینك اذنیله ملائکه وروح اول سنهده تقدیر اولنان هر خیر وبرکت امر ایچون ارضه ویا سماء دنیایه نزول ایدرلر ویا مؤمنلره تقرب ایدرلر (سلام هی حتی مطلع الفجر) لیلهٔ قدرده الله تعالی سلامتدن غیری شیء تقدیر ایتمز حالبوکه انك غیریده سلامتی وبلایی دخی تقدیر ایدر ویاخود اول لیلهٔ قدر دکل الا سلامدر زیرا انده ملائکه مؤمنلره سلامی چوق ایدرلر امدی لیلهٔ قدرده ملائکهنك مؤمنلره سلامی غروب شمسدن طلوع فجره دکیدر

سورة البینة وهی ثمان آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(لم یکن الذین کفروا من اهل الکتاب والمشرکین منفکین حتی تأتیهم البینة) یهود ونصارادن وعبدهٔ اوثاندن اولان طوائف کفر وشرکلرندن زائل اولمدیلر حتی که الله تعالیدن انلره حق وباطل بیننی فرق ایدر رسول الله ویا قرآن کلدی زیرا که پیغمبر یز صلی الله علیه وسلمك بعثتندن اول دیرلردیکه بز صددنده اولدیغمز دیندن زائل اولمزز تا شول وقته دکین که توریة وانجیلده وعد اولنان پیغمبر کله که اول محمد علیه السلامدر چون اول پیغمبر کلدی ایکی طائفهدن برنجیهلر اول وعدلرینه وفا ایدوب ایمانه کلدیلر وبرنجیهلر ایسه ازل قوللرندن رجوع ایدوب کفرلری اوزره اصرار ایتدیلر (رسول من الله یتلو صحفا مطهرة فیها کتب قیمة) که اول الله تعالیدن بر رسولدرکه تلاوت ایدر شول قراطیس مضمونی که اول باطلدن منزهدرانده احکام مستقیمه واردرکه انده اعوجاج یوقدر زیرا که اول صواب وصلاحه ارشاد ایدر (وما تفرق الذین اوتوا الکتاب الا من بعد ما جاءتهم البینة) یهود ونصاری دینلرنده ویا محمد علیه السلام شاننده ویا قرآن حقنده اختلاف ایتدیلر الا انلره بینه کلدیکندنصکره که اول محمد علیه السلام ویا قرآندر ویاخود معنی هالکین ومعذبین اولمدیلر

الا ارسال رسول وانزال کتبله اوزرلرینه حجت قائم اولدیغندنصکره (وما امروا الا لیعبدوا الله مخلصین له الدین حنفاء) حالبوکه انلر کتابلرنده امر اولندیلرکه انجق الله تعالی یه عبادت ایدهلر عبادتنی انکیچون خالص ایدوب عقائد زائغهدن اعتقاد حقه مائلین اولدقلری حالده (ویقیموا الصلاة ویؤتوا الزکوة) وصلوات مفروضه یی اوقاتنده ادا ایدهلر وزکوتی محلنه وضع ایدهلر انلر کتابلرنده اشبو خصاله امر اولنمشلر ایکن انی تحریف وعصیان ایتدیلر (وذلك دین القیمة) اشبو امر اولنان اشیاء کتب منزلهنك جمیعنده مستقیمهدر (ان الذین کفروا من اهل الکتاب والمشرکین فی نار جهنم خالدین فیها اولئك هم شر البریة) اهل کتابدن انلرکه کافر اولدیلر وانلرك غیریکه الله تعالی یه اشراك ایتدیلر یوم قیامتده انلر نار جهنمدهدر کفرده تفاوتلری حسبنجه مستحق اولدقلری نوع عذابده دائمین اولدقلری حالده امدی انلر عند الله شر خلیقهدر (ان الذین امنوا وعملوا الصالحات اولئك هم خیر البریة) شونلرکه الله تعالی یه ورسولنه مؤمنین وعمارده صالحین اولدیلر امدی انلر عند الله خیر خلیقهدر (جزاؤهم عند ربهم جنات عدن تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ابدا) رب تعالی عندنده جزالری جنتلردرکه اغجلری التندن نهرلر جاری اولور انده نعیم ومشتهالرنده دائمین اولدقلری حالده (رضی الله عنهم ورضوا عنه) الله تعالی انلردن طاعتلری سببیله راضی اوله وانلر دخی الله تعالیدن ویردیکی ثواب سببیله راضین اولهلر (ذلك لمن خشی ربه) اشبو ذکر اولنان جزاء ورضوان هرکسه ایچوندرکه یوم قیامتده درکاه حقده سؤال وحسابدن خوف ایدوب امرینه اطاعت وا کا عصیاندن اجتناب ایده

سورة الزلزلة وهی تسع آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(اذا زلزلت الارض زلزالها) چانکه ارض قیام ساعت ایچون شدتله تحریك ایدیله پیغمبر یز صلی الله علیه وسلمه قیامت نوقتن اولور دیو سؤال اولندقده بیان اولندیکه چان نفخهٔ اولی ویا نفخهٔ ثانیه عندنده ارض شدتله تحریك ایدیله (واخرجت الارض اثقالها) وارض جوفنده اولان کنوز واموانی طشره چیقاره (وقال الانسان ما لها) انسان کافرلر دیهلرکیم بو ارضه نولدیکه تحرك ایدر جوفنده اولان اشیایی طشره براغور زیرا که اول بعثی تصدیق ایتمزلردی اما مؤمن دیرکه اشبو الله تعالینك وعد ایتدیکیدر مرسلون انی امتلرینه اخبارلرنده تصدیق ایتدیلردی (یومئذ تحدث اخبارها) اولکونده ارض الله تعالینك انطاقیله خبر ویرر خیر وشردن انی که اوزرنده ایشلمشلردی (بان ربك اوحی لها) شول سببله کیم الله تعالی ارضه اوزرنده ایشلنن اشیایی خبر ویرمهسن الهام ایده (یومئذ یصدر الناس اشتاتا لیروا اعمالهم) اولکونده ناس ثواب وعقابدن اعماللری بنك جزاسن کورسونلر ایچون موقف حسابدن مراتبلری حسبنجه فرقه فرقه رجوع ایدهلر مؤمنلرك یوزلری بیاض امنین اولدقلری حالده جانب یمینی اخذ ایدوب کرامتله جنته کیدهلر وکافرلرك یوزلری سیاه فزعین اولدقلری حالده جانب شمالی اخذ ایدوب اهانتله ناره کیدهلر (فمن یعمل مثقال ذرة خیرا یره ومن یعمل مثقال ذرة شرا یره) فریق سعدادن اول کمسه که نملهٔ صغیره دکلو خیر ایشلمش اوله اخرتده انك ثوابن کورر وفریق اشقیادن اول کمسه که نملهٔ صغیره دکلو شر ایشلمش اوله اخرتده انك عقابن کورر * دینلدیکه کافره خیرینك ثوابی دنیاده تعجیل اولنوب فوت اولدیغنده عند الله ذره دکلو خیری قالمز ومؤمنه شرینك عقابی دنیاده تعجیل اولنوب فوت اولدیغنده ذره دکلو شری اولمز * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر مؤمن وکافردن هرکسه یوم قیامتده شول دنیاده ایشلدیکی خیر وشری کورر مؤمنك شری یارلغنور خیرینه ثواب ویریلور وکافرك خیری رد اولنوب شری اوزره عقاب ایدیلور * مقاتل ایدر اشبو ایکی ایت ایکی رجل شاننده نازل اولمشدرکه انك برینه سائل کلدیکنده اکا بر تمره وبر جوزه وبر کسره مثلنی ویرمکی استقلال ایدوب ویرمزدی بو بر شیء دکلدر اجر ایسه شول شیء ویرمکله اولورکه (ویطعمون الطعام علی حبه) مصداقنجه بزم اکا رغبت ومحبتمز اوله شیء قلیله ایسه بزم رغبت ومحبتمز یوقدر دیردی ور رجل اخر ایسه کذب وغیبت ونظره مثلی ذنوبی تهاون ایدوب ایشلمکدن تحاشی ایتمزدی شول سببله کیم الله تعالی کبائره اوزره وعد ایدوب بدر دیردی اویله اولسه الله تعالی اشبو ایکی ایتی انزال الله خیرك قلیلنه ترغیب ایتدیکه ویرهلر شول رجائله کیم عند الله کثیر اوله وذنبك

بسیرندن تحذیر ایتدی شول خوفله کیم اصرارله اول کبیر اوله زیرا که یوم قیامتده ذنب صغیر صاحبنك
کوزینه جبالدن کبیر کورینور وجمیع محاسنی ایسه کوزینه هر شیئدن یسیر کورینور * مرویدرکه عائشه
رضی الله عنها بر عنبه‌یی تصدق ایدوب بونده مثاقیل کثیره واردر دیر ایدی پیغمبر یمز صلی الله علیه وسلم
ازواجنه دیدیکه سزدن بریکز همجوارنه تصدق واحسانده شیٔ یسیری تحقیرا یتمسون اکرچه برقیون اپاغی
ایسه ده ویرسون * پیغمبر یمز صلی الله علیه وسلم ایدر سورهٔ اذا زلزلت قراءتی نصف قرآن قراءتنك تضعیفسز
نوابنه عدیل اولور * وسورهٔ اخلاص قراءتی ثلث قرآن * وسورهٔ کافرون قراءتی ربع قرآن قراءتنك تضعیفسز
نوابنه عدیل اولور

سورة العادیات وهی احدی عشرة آیة مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(والعادیات ضبحا) غزاتك خیلی حقیچونکه اول عدو ایتدیکنده جوفلرنده صوت اولور ویا حجده‌کی ابل
حقیچونکه عرفه‌دن مزدلفه‌یه ومزدلفه‌دن منایه مداعناق ایدر (فالموریات قدحا) وشول خیل حقیچونکه
طاشلو یرده یورودیکنده حافریله آتش چیقارر (فالمغیرات صبحا) وشول خیل حقیچونکه صبح وقتنده
کافر غارتنه کیدر (فاثرن به نقعا) که انلر یوریدکاری مکاندن غبار اثاره ایدر (فوسطن به جمعا) اول
غبار ایله اعدا اجماعتنك اراسنه کیرر واحتمال اولورکه اشبو قسم شول نفوسه اوله کیم کماللری اثرنه عادیه‌در
افکارلر یله انوار معارفی موربه در وهوی وعادات اوزره مغیره در تجانکم انلره انوار قدسك مبدئی ظاهر اوله
وانکله شوق اثاره ایدوب جوع علیه‌دن برجمعك وسطنده بولنورلر (ان الانسان لربه لکنود) انسان
الله تعالینك نعمتلرینه کفور در ویا رب تعالی‌یه عاصیدر ویا مصائبی عدایدوب نعمتی اونتور ویا قلیل الخیردر
ویا اساءتدن خصلت واحده ایله احساندن خصال کثیره‌یی اونتور (وانه علی ذلك لشهید) وانسان
کندینك کنود ایدیکنه شاهد در اوزرنده اثری ظاهر اولمسیله ویا انك کنود ایدیکنه الله تعالی شاهد در
(وانه لحب الخیر لشدید) وانسان مال محبتنه شدید وجمعنه حریصدر والله تعالینك طاعتنده ونعمتی شکرنده
ضعیفدر (افلا یعلم اذا بعثر ما فی القبور) انسان بیلمزمی شول وقتیکه قبورده‌کی موتی بعث اولنه (وحصل
ما فی الصدور) وصدورده اولان خیر وشر تمییز وابراز اوله (ان ربهم بهم یومئذ لخبیر) رب تعالی انلرك
علان وکرلك اسرار ایتدیکی حالاته علیمدر یوم قیامتده اکا کوره هر کمسه‌یه جزاسن ایدر

سورة القارعة وهی عشر آیات مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(القارعة ما القارعة وما ادریك ما القارعة) شول ساعت که انك اهوالیله قلوب فزع اولنور اول نه شدتدر انی سکا
نه بیلدردیکه اول یوم قیامتدر انك کنهنه سنك علمك یوقدر (یوم یکون الناس کالفراش المبثوث) اول حالت
شول کونده درکه ناس کثرت وذلت وانتشار واضطرابده جراد منتشر کبی بری برلرینه مختلط اولور (وتکون
الجبال کالعهن المنفوش) وطاغلر اجزاسی تفرقنده اتلمش پنبه مثالنده هوا یوزنده طیران ایدر (فاما من
ثقلت موازینه فهو فی عیشة راضیة) اول کمسه که حسناتنك میزانی ثقیل اوله اول جنتده بر عیشده درکه
صاحبی اکا راضی اولور (واما من خفت موازینه فامه هاویة) اما اول کمسه که حسناتنك میزانی
خفیف اوله اعتبار اولنور حسنه‌سی اولمامغله ویا سیئاتی حسناتنه غالب اولمغله انك مأواسی
نار هاویه‌در (وما ادریك ماهیة نار حامیة) هاویه‌نك ماهیتن سکا نه شیٔ بیلدردی امدی اول بر ناردرکه
حری نهایتده در

سورة التکاثر وهی ثمان آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(الهیکم التکاثر حتی زرتم المقابر) کثرتله مباهات سزی اشغال ایتدی حتی که احیاکز عددنی
استیعاب ایتدکصکره مقابره رجوع ایتدیکزکه امواتکز کثرتیله مباهات ایده‌سز * روایت اولندیکه بنو عبد مناف‌له
بنو سهم تفاخر ایدوب بنو عبد مناف کثرتده انلره غالب اولدیلر بنو سهم دیدیلرکه جاهلیتده قتال بزی افنا

ایدوبدر احیامزله بیله امواتمزی دخی عدایده‌لم اویله اولسه بنو سهم انلره غالب اولدیلر ویا خود سزی اموال
واولادله تکاثر اشغال ایدوب کندیکزه اهم اولان اخرت ایچون سعیی قویوب اعمار یکزی دنیا طلبنده
تضییعله موت وقبره ایردیکز (کلا سوف تعلمون ثم کلا سوف تعلمون) امر کثرتله مباهاتده دکلدر زیرا عاقله لایق
اولورکه جمیع همتی ومعظم سعیی دنیا ایچون اولمیه زیرا انك عاقبتی وبال وحسرتدر رأیکزك خطاسنی بیلورسز
تجانکه سزه موت نازل اولوب قبره کیره‌سز واندنصکره ده تجانکه بعث اولنه‌سز (کلا لو تعلمون علم الیقین) حقا که اکر
مباهاتکزك عاقبتن علم الیقینله بیلسیدیکز شول استیقان ایتدیککز شیٔی بیلدیککز کبی اول سزی انك غیریدن
اشغال ایدردی (لترون الجحیم) والله سز ناری بعیددن کوزیکزله کوررسز (ثم لترونها عین الیقین) بعده انی
عین یقینله کوررسز زیرا که علم مشاهده مراتب یقینك اعلاسیدر (ثم لتسئلن یومئذ عن النعیم) بعده
اوکونده سؤال اولنورسز هر نعمتدنکه اول سزی اشغال ایتدی ویا هر نعمتك صغیر وکبیرندنکه سزه انی الله
تعالی انعام ایتدی انك شکرنی ادا ایتدیکزمیدی * دینلدیکه اشبو حکم کفاره مخصوصدرکه کفار مکه
دنیاده خیر ونعمتده ایدیلر یوم قیامتده انك شکرندن سؤال اولنورلر حالبوکه انلر رب نعیمی قویوب انك غیری‌یه
عبادت ایدرلردی اویله اولسه اول شکری ترکاری اوزره تعذیب اولنورلر * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر
ابدان وابصار واسماعك صحتی نعیمدر عباد آنی نه شیئده استعمال ایتدکلرندن سؤال اولنورلر * پیغمبر یمز صلی
الله علیه وسلم ایدر صحت وفراغ ایکی نعمتدرکه ناسك کثیری انده مغبونلردر * دینلدیکه پیغمبر یمز صلی الله
علیه وسلمك بعثتی وعبدك اسلامه توفیق اولنمسی وشرایعك خفتی وقرآنك تیسیری نعیمدر

سورة العصر وهی ثلاث آیات مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(والعصر) رب العصر حقیچون * دینلدیکه عصرله مراد صلوة عصردرکه اول صلوة وسطادر ویا عصر
نبوتدر ویا دهردرکه اعاجیبی مشتملدر ویا لیل ونهاردرکه اکا عصران دینور ویا نهارك آخر ساعتیدر (ان
الانسان لفی خسر) جنس انسان مساعیلرنده وعمرلرینی مطالبلرینه صرفده خسرانده در (الا الذین
آمنوا وعملوا الصالحات) الا شونلر خسرانده دکلدرکه مؤمن اولوب اعمال صالحه ایشلدیلر زیرا که انلر دنیایی
ویروب آخرتی صاتون الدیلر انکله حیوة ابدیه وسعادت سرمدیه‌یه ایردیلر (وتواصوا بالحق) واعتقاد
وعملدن انکاری جائز اولمیان اشیایی بری برلرینه وصیت ایتدیلر (وتواصوا بالصبر) ودخی فرائض اداسنه
واوامر اقامتنه صبرله وصیت ایتدیلر * دینلدیکه یعنی انسان تجان معمر اولوب هرمه ایرسه اول نقصده اولور
مکرشونلرا اولمزکه ایمان وعمل صالح اوزره اوله‌لر انلر ایچون شباب وصحتلرنده اشلیوکلدکاری محاسن
اعماللرینك اجوری منقطع اولمز علی الدوام اجری یازیلور

سورة الهمزة وهی تسع آیات مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(ویل لکل همزة لمزة) شدت عذاب هر کمسه‌یه‌که اخری اردنده کراهت ایتدیکی شیئله ذکر ایده‌که اول همزه‌در
ودخی اول کمسه‌که اخری کراهت ایتدیکی شیئله یوزنده ذکر ایده‌که اول لمزه‌در * ابن عباس رضی الله عنهما ایدر
ایکیسی بر معناده درکه انلر نماملردرکه احبه‌یی بری برلرندن ایریرلر وعیبدن بریئلر ایچون عیب طلب ایدرلر
دینلدیکه همزه انلردرکه لحوم ناسی اکل ایدرلر ولمزه انلردرکه ناسه طعن ایدرلر (الذی جمع مالا وعدده)
که اول مال دنیایی جمع ایدوب حوادث دهر ایچون عدا ایدر یوخسه الله تعالینك سبیلنه انفاق ایتمز (یحسب
ان ماله اخلده) ظن ایدرکه اول جمع ایتدیکی مال انی دنیاده اخلاد ایدوب اندن موتی منع ایده (کلا)
اول ظن باطلدر اندن ارتداع ایتسون (لینبذن فی الحطمة) والله اول طبقات ناردن نار حطمه‌یه براغیلور
(وما ادریك ما الحطمة) حطمه‌نك ماهیتن سکا نه شیٔ بیلدردی (نار الله الموقدة) اول حطمه الله تعالینك
ایقاد وتسعیر اولنمش ناریدر (التی تطلع علی الافئدة) که اول نار لحم وجلدی اکل ایدوب حتی که فؤادلرینه
ایرر (انها علیهم مؤصدة) اول نارك قپولری کفار اوزره برکدیلور (فی عمد ممددة) انلر تیموردن عمودلره
بغلنورلرکه اول ممدوده ومطوله‌در

سورة الفيل وهى خمس آيات مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(الم تر كيف فعل ربك باصحاب الفيل) يا محمد ربك جل شانه نك فعلنى تواتر اخبارله ايشيدوب اصحاب فيله اولان صنيعى اثارينى كورمدكمى (الم يجعل كيدهم فى تضليل) انلرك كعبه يى تعطيل وتخريبده قصد ايتدكارى كيدى انلرى اهلاكله تضييع وابطال ايتمديمى (وارسل عليهم طيرا ابابيل) كه انلرك اوزره ابابيل قوشندن جماعات كثيره كوندردى (ترميهم بحجارة من سجيل) كه اول قوشلرك هر برى انلره حجاره اتردى كه اول بالچقدن دوزلمش اتشده پيشورلمكله طاش ايدلمشدى (فجعلهم كعصف ماكول) حتى كه الله تعالى انلرى اول طريقله ورق زرع كبى قلديكه اكا كوه ايرمش اوله * روايت اولنديكه اشبو وقعه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك ولادتى يلنده واقع اولدى قصه سى اولدركه ملك حبشه اصحمة النجاشى قبلندن يمن ديارنه ملك اولان ابرهة بن الصباح الاشرم صنعاده قليس دينور بر كنيسه بنا ايتديكه ناسى كعبهء مكرمه نك زيارت وطوافندن اكا صرف ايده من بعد ناس كعبهء مكرمه زيارتنى ترك ايدوب اكا كيده لر چون انك اول عزيمتى كنانه دن بر رجل ايشتدى اول كنيسه خدامنك غفلتى حالنده كيجه اكا كيردى ومحرابنده قضاء حاجت ايدوب نجاستى ديوارلرينه سوردى چون اول حالت ابرهه يه خبر ويريلوب انى كوردى يمين ايتديكه كعبه يى هدم ايده اويله اولسه جيشنى جمع ايتدى ونجاشينك محمود دينور بر فيل عظيمى وارايدى جيشه انى مقدم ايدوب كتدى حتى مكهء مكرمه قرينده بر موضعه نزول ايتدى مكر اول وقتده عبد المطلب سيد قريش وصاحب عير مكهء مكرمه ايدى بر قاطره بنوب ابرهه يه واردى مكر انك سهلده ناسه طعام يديروب وطاغلرده وحوش وطيورى طويوررد بو خصال حميده سنى ابرهه ايشتمشيدى اكا اكرام ايدوب يانته اجلاس ايتدى وبزدن حاجتك ندر دبو ترجمانله سؤال ايتدى عبد المطلب ديديكه دوه لرمدن ايكيوز دانه دوه يى جيشك غارت ايتمشدر حاجتم اولدركه امر كله اول دوه لرم بكا رد ايديله ابرهه ايتدى بن سنى عجب كوردم كه بن سزك دينكز ركنى اولان كعبه يى تخريبه كلمشيكن بندن انى ديلميوب دوه لريكى ديلرسن عبد المطلب ديديكه دوه لرك صاحبى بنم انكيچون سندن انى طلب ايدرين كعبهء مكرمه صاحبى ابرو ورد يلرسه سزى اندن منع ايدر اويله اولسه ابرهه جيشنه امر ايلدى عبد المطلبك دوه لرندن الدقلرينى اكا رد ايتديلر اندن عبد المطلب كيرو مكهء مكرمه يه كلدى وقومنه امر ايلدى طاغلره كيدوب داغلديلر وكندى بيت شريفه كلدى وقپوسى حلقه سنه ياپشوب ديديكه الهى سكا معلومدركه اشبو بيتك هدمنه عدو كلوب در ارادت كريمه لك نه ايسه امر سكندرانى ايشله ديوب اندن دونوب قومنه كتدى بوندنصكره ابرهه جيشى ايله اوكلرنجه فيلى يدوب كعبه جانبنه كتديلر وقتاكه حرم شريفه دخوله عزم ايتديلر فيل چوكوب ايلرو كتمدى معول ايله باشنه ندكلو اورديلرسه يرندن برخطوه ايرلمدى قچانكه انى كعبه دن غيرى جانبه دوندرسه لر سرعتله اول جانبه كيدردى آنلرا كامشغول ايكن كورسلركه دريادن قرلنغج هيئتنده قوشلر پيدا اولدى هر برى نخوددن كوچك ومرجمكدن بيوك اوچر طاش برين منقارنده وايكيسن ايكى اياغنده طوتردى حتى كه هواده ابرهه قومنك باشلرى برابرينه كلوب طورديلر واول طاشلرى انلرك اوزره صالبويرديلر اول طاشدن كيمه اصابت ايتديسه هلاك اولدى وبرنيجه لرى ايسه يوله دوشوب كتديلرانلر دخى يولده ومنزلده دوشرك جميعى هلاك ايرديلر وابرهه نك ايسه جسدنده برداء پيدا اولوب اناملى بر بر دوشردى حتى كه اول وجه اوزره عذابله صنعايه ايردى صدرى ياريلوب جانى جهنمه صالبويردى وفيل ايسه هيچ بر ضرر سز قورتلدى

سورة قريش وهى اربع آيات مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(لايلاف قريش ايلافهم رحلة الشتاء والصيف) يا محمد ربك تعالى اصحاب فيلى هلاك ايتدى تاكه قريش حرمده بيت شريف جوارنده الفت واقامت ايده لر ويا الله تعالينك قريشه نعمتلرى لا يحصى در سائر نعمتلريچون اكا عبادت ايتمزلرسه شتاده يمنه وصيفده شامه رحلته الفتلرى اجليچون اكا عبادت ايتسونلر هيچ كمسه انلره سوءله تعرض ايتمز بلكه حرم الله سكانيدر ديو تكريم ايدرلر (فليعبدوا رب هذا البيت)

امدى كعبه نك ربى جل شانه يه عبادت ايتسونلر ايكى رحله يه ايلافلرى اجليچون شتاء وصيف مؤنتلرينه كافى اولدى (الذى اطعمهم من جوع) كه انلرى قحطله اصابت ايدن جوعدن اشباع ايتدى (وآمنهم من خوف) وانلرى اصحاب فيل خوفندن وياخود قحط بلد وسائرلرنده غارتدن ويا جذام علتندن امن اوزره قلدى

سورة الماعون وهى سبع آيات مختلف فيها

بسم الله الرحمن الرحيم

(ارايت الذى يكذب بالدين) يا محمد بلدكمى شول كمسه يى كه يوم قيامتده جزايى تكذيب ايدر (فذلك الذى يدع اليتيم) امدى اول شول كمسه دركه يتيمى حقندن دفع ايدر ويا اكا قهر ايدر * دينلديكه انكله مراد ابوجهل دركه اول بر يتيمه وصى ايدى عريان اكا كلوب كندى مالندن سؤال ايتدكده انى عنفله دفع ايتدى ويا ابوسفياندركه بر جزور نحر ايدوب بر يتيم اندن لحم سؤال ايتديكنده عصاسيله انى اوردى ويا وليد بن المغيره ويا بر منافق بخيلدر (ولا يحض على طعام المسكين) ومسكينى اطعامه نه كندى رغبت ايدر ونه غيرى اول فعله ترغيب ايدر الله تعالى منع معروفى وايذاء ضعيفى يوم جزايى تكذيبه علامت قلدى يعنى اكر انك جزايه ايمانى ووعيده ايقانى اولسه الله تعالينك عقابندن قورقوب معصيته اقدام ايتمزدى (فويل للمصلين الذين هم عن صلاتهم ساهون) شدت عذاب شول مصليلره كيم صلوتلرندن غافللردر وقتلرين اضاعه ايدرلر ويا ناس محضرنده صلوتى ادا ايدرلر تنهالرنده انى ترك ايدرلر (الذين هم يراؤن) كه انلر عبادتلرنده ريا ايدرلر يعنى عبادتى ناس انلرى صلاحله ذكر ايتسون ايچون ايدرلر يوخسه الله تعاليدن ثواب رجاسيچون ويا عقاب خوفيچون دكل (ويمنعون الماعون) وزكوتى اهلندن منع ايدرلر * دينلديكه ماعون هر شيئدركه انى ناس بينلرنده تعاطى ايدرلر بالطه وقوغه وطنجره وصحن وصو واتش واوتلق كبى * دينلديكه ماعونى ضرورتله استعاره ايدندن منعى حرام اولور اماكه ضرورتسز انى استعاره ايدندن منعى حرام اولمز لكن قبيح اولور امدى يتيمى دفع وقهر ضعف دينندن اولوب ذم وتوبيخى ايجاب ايدنجك شول عماد دين اولان صلوتدن سهو وكفردن شعبه اولان ريا وقنطرهء اسلام اولان زكوتك منعى ذم وتوبيخه احق واولى اولور

سورة الكوثر وهى ثلاث ايات مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

(انا اعطيناك الكوثر) يا محمد بز سكا علم وعمل وشرف دارينددن خير كثير ويردك * پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمدن روايت اولنديكه كوثر جنتده بر نهردركه ربم جل شانه بكا انى وعد ايدوب ندرانده خير كثير واردر عسلدن احلى واپيدن ابيض وثلجدن ابرد وزبددن الين در اول نهرك ايكى طرفى زبرجددر انيه لرى كومشدندر اندن بركه ايچن من بعد صوصامز * دينلديكه اول جنتده بر حوضدر ويا انكله مراد قرآندر (فصل لربك وانحر) الله تعالينك وجه كريميچون صلوته مداومت ايت انك انعامنه شاكر اولديغك حالده زيرا كه صلوة شكرك اقسامنى جامعه دروبدنه نحر ايدوب محتاجلره تصدق ايت كه اول اموال عربك خياريدر * دينلديكه يعنى صلوة عيدى ادا ايدوب اضحيه يى نحر ايت (ان شانئك هو الابتر) قومكدن اول كمسه كه سكا بغض ايدر اول دنياده واخرتده هر خيردن منقطعدر انك عصبيتى يوقدر اندن نسل ويا حسن ذكر قالمز اماكه سن انك كبى دكلسن ذريتك وحسن صيتك واثار فضلك يوم قيامته دكين قالور ومع ذلك اخرتده ويريله جك كرامتك وصفه كلمز

سورة الكافرون وهى ست آيات مكية

بسم الله الرحمن الرحيم

روايت اولنديكه قريشدن بر جماعت پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه ديديلركه يا محمد سن بزم دينمزه اتباع ايت بز دخى سنك دينكه اتباع ايده لم هر امر بزم دينمزه تشريك ايده لم بر سنه سن بزم الهه مزه عبادت ايدوب بر سنه دخى بز سنك الهكه عبادت ايده لم تاكه كتوردكك دين خير ايسه انده سكا مشاركت ايدوب اندن حظمز اولمش اوله واكر بزم صددنده اولديغمز دين خير ايسه سن دخى انده بزه مشاركت ايدوب اندن حظكى المش اوله سن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايتدى العياذ بالله تعالى ربم جل شانه يه غيرى اشراك ايدم اول سببدن بو سوره نازل اولديكه (قل يا ايها الكافرون) يا محمد انلره ديكل كه يا كافرلر علم اللهده ايمانه كلورد كالرسز (لا اعبد

ماتعبدون) زمان مستقبلده عبادت ایتمزین اصنامه کیم الان سزا کا عبادت ایدرسز (ولا انتم عابدون
ما اعبد) والآن بنم عبادت ایتدیکم الله تعالی یه زمان مستقبلده سز عبادت ایدر دکلسز (ولا انا عابد
ماعبدتم) حالبوکه بن سزلک عبادت ایتدیککز شیئه زمان جاهلیتده عبادت ایتمزدم امدی نه احتمالدرکه زمان
اسلامده بن اکا عبادت ایدم زیرا که بن انک مضرتن بیلورم (ولا انتم عابدون ما اعبد) وسز زمان جاهلیتده
جهلکزدن وقلت عقلکزدن الآن بنم عبادت ایتدیکمه عبادت ایتمزدیکز امدی بن نه باطله عبادت ایدرم
ونه سز حقه عبادت ایدرسز وياخود نه بن سزلک عبادت ایتدیککز کبی عبادت ایدرم ونه سز بنم عبادتم کبی
عبادت ایدرسز (لکم دینکم ولی دین) بن سزه ربم جل شانه نک رسالتن ایرکوروب اوزریکزه حجتی اقامت
ایتدم بنم اوزریمه واجب دکلدرکه سزه دین اسلامه اجبار ایدم وبن سزلک دینکزه ابدا رجوع ایدردکلم امدی
شرککز اوزره ثابت اولک وبن منتظرمکه رب تعالی سزلک شانکزده نه امر ایده موجبیله عمل ایدم وبندخی دینم
اوزره ثابتم اندن غیریه تجاوز ایتمزمکه اول صراط مستقیمدر * دینلدیکه اشبو سوره ایت قتال‌ایله منسوخدر
بعضیلر اشبو دینی حساب وجزاء ودعا وعبادتله تفسیر ایتمشدر * دینلدیکه چونکه هرکسه برمنکره انکار ایدوب
قولی قبول اولنمسه اکا واجب اولورکه اشبو ایت دلالتیله مذهبی اوزره ثابت اولوب منکری مذهبی
اوزره ترک ایده

سورة النصر وهی ثلاث آیات مدنیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(اذا جاء نصر الله والفتح) یا محمد چونکه الله تعالینک سکا عداوت ایدنلر اوزره نصرتی ومکه نک وسائر بلاد
کفرک فتحی ایریشه (ورایت الناس یدخلون فی دین الله افواجا) وناسی کوره سنکه فوج فوج دین اللهه
کیره‌لر اهل مکه وطائف ویمن وهوازن وسائر قبائل عرب کبی (فسبح بحمد ربک) نه سنک ونه برکسه نک
خاطرینه خطور ایتمین شیئک تیسیرینه ربک جل شانه یه حامد اولدیغک حالده تعجب ایت ویا انک نعمتلرینه حامد
اولدیغک حالده نماز قل * روایت اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم مکه یه داخل اولدیغنده کعبه یه
کیروب سکز رکعت نماز قیلدی ویاخود انی ظلمه نک قول فاسدندن تنزیه ایت صدق وعدنه حامد اولدیغک
حالده ویاخود اکا صفات جلالیله ثنا ایت صفات اکرامنه حامد اولدیغک حالده (واستغفره) ونفسکی هضم
وعملکی استقصار وغیره التفاتله سندن صدور ایدن فرطاتکی استدراک ایچون اندن استغفار ایت پس
بو اجلدن پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمدن روایت اولندی دیمشکه بن هر کونده وکیجه ده یوز کره استغفار
ایدرین ویاخود امتک ایچون استغفار ایت (انه کان توابا) اول الله تعالی مکلفینی خلق ایدلدنبرو استغفار
ایدنلرک توبه لرینی قبول ایتمکه مستمر اولدی اکثرون دیدیلر که اشبو سوره مکهٔ مکرمه فتحندن اول نازل
اولوبدر وانده پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمک موتنه اشارت واردرکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم انی اوقویجق
عباس اغلادی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اکا یا عم نیه اغلرسن دیدی عباس دیدیکه زیرا انکله
موتکک مجیئنه اشارت اولندی پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم ایتدی حال دیدیکک منوال اوزره در اویله اولسه
بوندنصکره عباس کولر کورلمدی * دینلدیکه بو قولک قائلی ابن عباس ایدی اول اجلدن پیغمبریمز صلی الله
علیه وسلم انک شاننده اشبو غلامه علم کثیر ویریلوبدر دیردی وبوکا سورة التودیع دینلدی

سورة تبت وهی خمس آیات مکیة

بسم الله الرحمن الرحیم

(تبت یدا ابی لهب وتب) ابولهب هلاکه مؤدی خسارته ایردی الله تعالی انی هلاک ایده وقتا که پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلم وانذر عشیرتک الاقربین سکا اقرب عشیرتکی انذار ایت دیو امر اولندی اقاربن جمع ایدوب
انذار ایتدکده ابولهب اکا یا محمد هلکه وخسارته ایره سنکه بزی بونکیچون می چاغردک دیدی اول سببدن
بو ایت نازل اولندی (ما اغنی عنه ماله وما کسب) وقتا که پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم اقاربن دینه دعوت
ایتدی ابولهب دیدیکه اکر قرداشم اوغلنک دیدیکی حق اولورسه بن مال واولادیمی فدا ایدوب انک دیدیکی
عذابدن قورتلورین نازل اولدیکه اکا هلاک ایردیکنده مال واولادی انی اندن تخلیصه مفید اولماز اکا بناء
اوغلی عتبه یی شام یولنده کیدرکن قافله اورتاسندن بر ارسلان قاپوب کوتردی وابولهب ایسه

بدر وقعه سندن برقاچ کون صکره عدسه دینور برنوع جراحت خروجیله هلاک اولوب میتسی اوچ کون قالوب
دفن اولنمادی حتی که رایحهٔ کریهه سندن یاننه وارلمیوب آخر امرده بعض سودانی استیجار ایله دفن ایتدردیلر اویله
اولسه ایت کریمه غیبدن اخبار اولوب حالنه مطابق ظاهر اولدی (سیصلی نارا ذات لهب) اول ابولهب
اخرتده نار جهنمه داخل اولیسردرکه اول نار التهاب واشتعال ایدر (وامرأته) ودخی اول ناره انک مرأه سی
ام جمیل که ابوسفیانک قز قرنداشیدر انکله بیله داخل اولیسردر (حمالة الحطب) که اول نار جهنم ایچون
حطب حماله سیدر زیرا اول پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه معاداتیله اوزاری تحمل ایدردی ویا زوجی پیغمبریمز
صلی الله علیه وسلمه ایذایه تحمیل ایدردی ویا نمامه اولدیغندن نار خصومتی ایقاد ایدردی ویا شوک سعدان
حزمه سن کیجه کتوروب پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمک یولی اوزره داغیدردی (فی جیدها حبل من مسد)
که انک بوینده قتی بوکلمش ایپ واردر تکیم اوطون طاشیدنلر انی ایدر اشبو ایت انک حالنی تخسیس
وتحقیر وزوجنی اغضاب ایچوندی ویاخود نار جهنمده کی حالنی بیاندرکه انده ارقه سنده جهنم حطبندن حزمهٔ
زقوم وضریع وبوینده ناردن زنجیر اولیسردر * روایت اولندیکه بر وقتده اول حزمه سنی بر دیوار اوزره قویوب
لیفدن ایپن کوکسی اوزره قتی بغلادی اول حینده جبریل علیه السلام دیوارک اردنه کلوب انی چکمه سیله
اول بوغلدی

سورة الاخلاص وهی اربع آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(قل هو الله احد) وقتا که مشرکون پیغمبریمز صلی الله علیه وسلمه دیدیلر که یا محمد ربکی بزه وصف ایتکه
سن بزی اکا دعوت ایدرسن اول سببدن اشبو سوره نازل اولدی یعنی انلره دیکل که الله تعالی واحددر بالذات
اجزادن منفرددر زیرا که اول جسم ویا مرکب دکلدر (الله الصمد) که اول سیددر حوائجده اکا قصد اولنور
جمیع صفاتنده اول کاملدر انواع سوددک جمیعی انده کامل اولوبدر رغائبده مقصود مصائبده اول مستغاثدر
خلائقک فناسندنصکره اول باقیدر انک فوقنده احد یوقدر جمیع عیوبدن اول منزهدر اکا افات اعترا ایتمز
(لم یلد ولم یولد) انک ولدی اولمدیکه اکا وارث اوله زیرا انک مجانسی یوقدر اول معینه ویا اکا خلف اولور احده
محتاج دکلدر حاجت وفناء اکا ممتنع اولدیغیچون وانک والدی دخی اولمدیکه اول اندن ملکه وارث اولمش اوله
زیرا که اول هیچ برشیئه محتاج اولمدی واکا عدم دخی سبق ایتمدی بلکه اول واحد قدیمدر
(ولم یکن له کفوا احد) وهیچ احد اکا کفو ومماثل اولمدی امدی اول الوهیت وحکم وتدبیرنده شریکی یوقدر
کمال وحدانیتله موصوفدر اشبو سورهٔ شریفه کمال قصریله معارف الهیه نک جمیعنی مشتمل اولدیغیچون
حدیثده انک قراءتی ثلث قرآنه عدیل اولور دینلدی زیرا که مقاصد قرآنیه عقائد واحکام وقصص بیاننه
محصوره در واولکه انی کل قرآنه عدیلدر دیدی قرآندن مقصود بالذات اولان شیئی اعتبار ایتدی * روایت
اولندیکه پیغمبریمز صلی الله علیه وسلم برکسه‌یی سورهٔ اخلاص اوقور ایشیدوب دیدیکه واجب اولدی
دینلدیکه یا رسول الله اکا واجب اولان نه شیدر دیدیکه جنت

سورة الفلق وهی خمس آیات مختلف فیها

بسم الله الرحمن الرحیم

(قل اعوذ برب الفلق) یا محمد دیکل که بن صبحک ربی جل شانه یه استعاذه ایدرینکه انکله لیلک وحشتن کیدردی
ویا فلق جهنمده بر قیودرکه اول اچلدیغنده انک شدت حرندن اهل نار فریاد ایدیشورلر (من شر ما خلق)
هرشیئک شرندنکه رب تعالی انی خلق ایتدی (ومن شر غاسق اذا وقب) وقمرک شرندنکه منخسف اولوب سیاه
اوله ویا لیل شرندنکه ظلامی هر شیئه داخل اوله زیرا انده مضار کثیر دفعی عسیر اولور ویا ثریا که سقوط ایده
زیرا انک سقوطنده امراض کثیر اولور وطلوعنده مرتفع اولور دینلدی (ومن شر النفاثات فی العقد)
ونساء سواحر ویا نفوس ورجال شرندنکه انلر خیوط عقده لرینه رقیه ایتدکلرندنصکره اکا نفث ایدرلر (ومن
شر حاسد اذا حسد) وحاسد شرندنکه حسدن اظهار ایدوب مقتضاسیله عمل ایده زیرا که اندن اول حسدک
ضرری محسوده عودت ایتمز بلکه انجق حاسدک کندویه مختص اولورکه انک سرورنه یرینور

سورة الناس وهى ست آيات مختلف فيها

بسم الله الرحمن الرحيم

(قل اعوذ برب الناس) يا محمد ديكل كه بن استعاذه ايدرين اول الله تعالى يه كم ناسك رازقيدر (ملك الناس) اول انلرك خالق ومالكيدر انلرا اوزره ديلديكن ايشلر وحكم ايلر انك حكمنى رد ايدر يوقدر (اله الناس) اول انلرك الهيدر وهيچ احدك انده اكا مشاركتى يوقدر (من شر الوسواس الخناس) شول شيطان شرندنكه اول موسوسدر وعادتى تأخردر چانكه انسان رب تعالى يى ذكر ايده (الذى يوسوس فى صدور الناس من الجنة والناس) كه اول صدور ناسده كلام خفيله تحديث ايدرحتى كه فهم قلبه واصل اولوب انكله خالق طريق حقدن اضلال ايدراول صدور ناسده كلام خفيله سماعسز تحديث ايدن جندن اولديغى كبى انسدن دخى اولور ويا خود اول شيطان وسوسه سيله جنى اضلال ايتديكى كبى انسى دخى اضلال ايدر* ابن عباس رضى الله عنهما ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمه يهوددن برغلام خدمت ايدردى يهودلر اكا الحاحيله پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك مبارك باشى قلندن مشطاراسنده قالمشدى آنى الوب لبيد بن الاعصم نام يهودى يه ويردى اول ايسه اول قيله اون برعقده ايله سحر ايتديكندنصكره برقيويه برغوب اوزرينه طاشيله باصدردى اول سببدن پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم خسته اولمجق اشبو ايكى قل اعوذ سوره لريله جبريل عليه السلام كلوب موضع سحرى اكا خبرويردى اويله اولسه پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم اكا على رضى الله عنه يى كوندردى انى كتوريجك اوزرينه اشبو ايكى سوره يى كه اون برايتدر اوقودقجه اول اون برعقده نك برى چوزلدى وانكله پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم بدن لطيفلرنده خفت وصحت بولدى پيغمبريمز صلى الله عليه وسلم ايدر بكا ايكى سوره يعنى معوذتين نازل اولديكه تعويذاتده مثلى نازل اولميوبدر امدى اول ايكى سوره يى قرأتن عند الله سائر معوذاتله تعوذندن احب وارضى در* عائشه رضى الله عنها ايدر پيغمبريمز صلى الله عليه وسلمك قچان بروجعى اولسه اشبو ايكى سوره يى اوقيوب الينه اوفورردى واول وجعى اولان عضونه آنى سورردى وجعى مشتد اولديغنده آنى بن اوقيوب اول عضونه انك الينك يمن وبركتى رجائيله بن سورردم

وقد طبع بدار الطباعة الباهره* الكائنة ببولاق مصر القاهره* ملحوظا بعين عناية ناظرها السنى المراتب* حضرة حسين افندى الملقب براتب* ومشمولا تصحيحه لدى الطبع من اوله الى اواسط سورة النساء بمعرفة المرحوم قرق كسوى احمد افندى ومن اواسط هذه السورة الى اوائل سورة ابراهيم بمعرفة شريف احمد افندى ومن هذه الى آخره بمعرفة محمود افندى الطاغستانى* على ذمة كل من حضرة فخر التجار الكبار* ذوى الوقار والاعتبار بالقاهرة المعزيه* ذات الفضيلة والمزيه* الحاج عثمان اغا جابلاط* وفقه الله الى سواء الصراط* وحضرة شريكه رئيس التجار الخيرية* بالقسطنطينية النوريه* السيد الحاج محمود افندى امبراخور زاده* ادام الله مجده وزاده* وعسى ان يكون السبب فى خصوص طبعه* المؤدى الى عموم نفعه* بنشر ما انطوى عليه من الاسرار* فى جميع الافاق والاقطار* سببا للحصول على الخير العميم* والوصول الى دار النعيم* والفوز بالاحسان* والخيرات الحسان* وكان تمامه فى اوائل ذى القعدة الحرام* سنة ست وخمسين ومأتين بعد الالف* من هجرة خاتم الرسل الكرام* صلى الله وسلم عليه وعلى آله* واصحابه المكملين بكماله* ما فاح مسك ختام* وانار جنح ظلام